

10/10
1

כתר
תורה

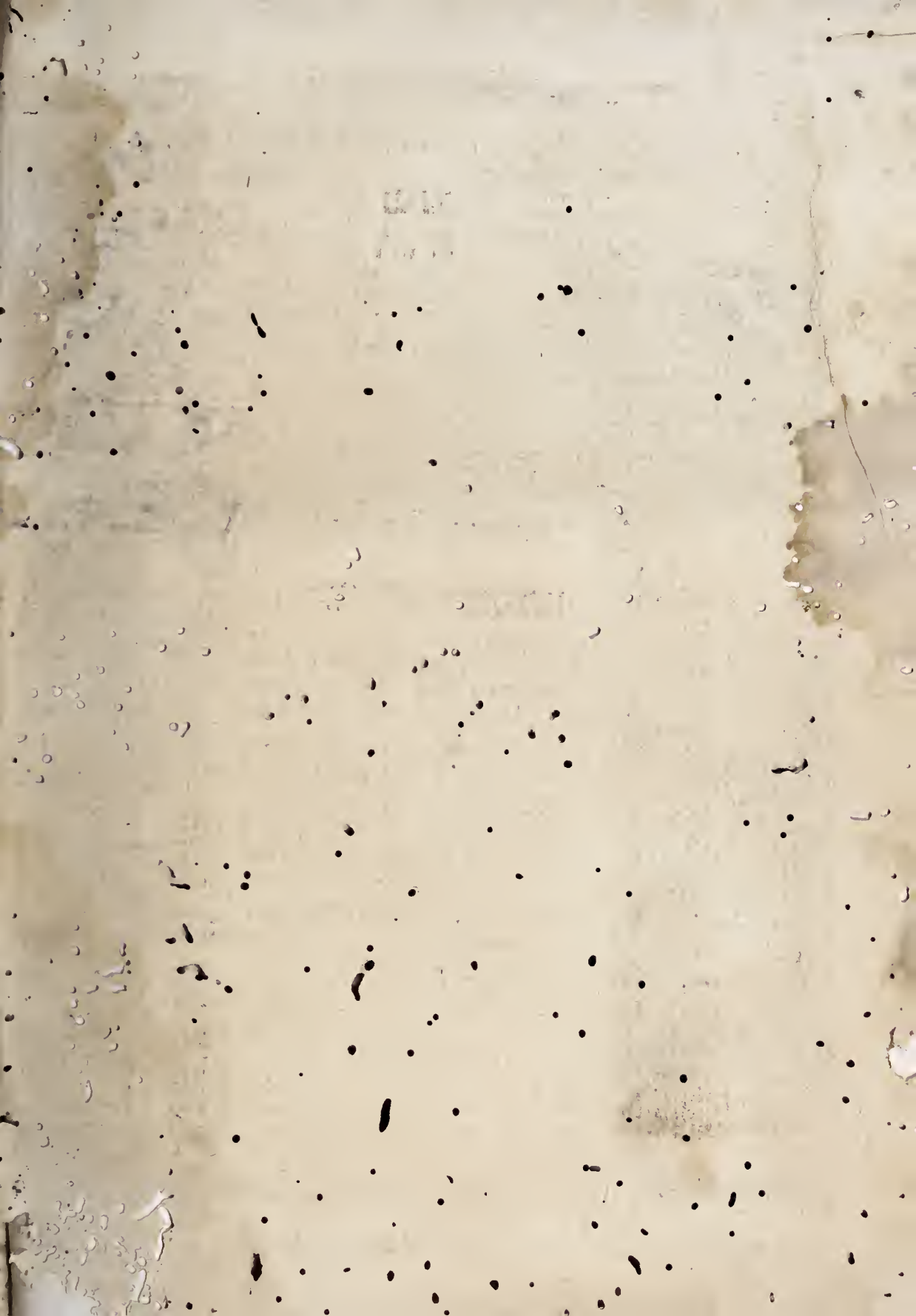
שלהן ערוך
מטוד חשן המשפט

פס חדוטי לניס הרבה מאד מדקדוקי סופרים
הראשונים והאחרונים שהנמיס הנאון קארו אל
והמניאס הנאון נא"ר משה איסרליס ז"ל
עם מורי גדק מנהגו ק"ק מדניות פולין ואשכנז

ועוד נוסף עליס לדניס גרים לקוסי במר לקוטי מפיסופוס
ומפי ספרים כלס אהונים כלס ברורים וספר חדוטי ספרות
מתיחיס למנין וישרים אשר לקט והמניס זס סויני ושוקר הרים
הרב סכולל אריה דני טילאייס אר גור אריה הלוי פיה
כסנו ברודס ברודס החיים אה יוצר הרים שסמוני דוכנס
בקברים אלו דברים סאדס אוכל פירומיין דעפס וסקרן קיימת
לדורי דורים ספול' על סלחן מלביס וסרוס בס יספרי וירכנס
סמלמדיס והמורים יילה אחר יילה סיה וטורים

נדפס פה מנטובה תחת מחשבת
דוממות אדונינו סקיסר קארלו ססטי יר"ם
ויסיה ראסיא מלכאנו אמת סת ז"ה גור אריה לוי לפ"ק
בנימ ססומפוס כמ"ר יצחק זכ"ר דוד ירא' וז"ק
יעקב חבר טוב ז"ל

פ"י סכולל יהושע כ"ר מיכאל מסיצי ז"ל
In Mantova con licen. de Superiori

לוח הסימנים

למצוא ההלכות איש על דגלו לאותות טור חשן המשפט

מה	שבעים זכוכים לקרות מקודם הסדר ודון סדר הנא על הכיור ועדיו על המחק
מז	העדים שאחרו קטנים או מסולסלים היינו או סדר אמנה היה
מז	בכל דין קיום סטרות
מח	פי שטחן אמנה הוא או פרוע
מח	שבמנין טופסי טריות
מח	סיכורו העדים סם הלה והמלוה ודון טיחום השמות והסכום
מח	סטר שכבן לויתי מתן מכה
מח	סטר שאין בו אלא עד אחד או אחד מהם כפול
מח	סטר טיח בו רביע או קרוע
מח	שלא לטנות ששטר
מח	דין חשבתא ואם כותבים שובר וכתיב כותבים אומן
מח	דין הפרוט מקנת חובו והשליח את שטרו וכו'
מח	דין שליחות
מח	דין סטר ברוש
מח	מי שהוציא סטר חוב והלוה טען פרעתיך וטפסת סיטראי
מח	סטר מקיים טענת הלוה פרעתיך והמלוה אומר איני יודע
מח	דין שטר מטלטלי מבב מקרקעי דרין שטר דבר שלא בא לעולם
מח	במה דינים מענין סטרות
מח	דין חשה הכושלת וזוכנת בנות
מח	מי שהוציא עליו שטרות אחר זיוף
מח	בפקד סרפה לעבד בחיובו סטרות הפקדון
מח	דין סטרות שכתבו ודין שובר שכתב ביר שליח
מח	דין חכיות סטרות ואונאמן
מח	דין שמיטה ופרחובל
מח	דין סטרות הטענות בערכאות של פכ"ס
מח	דין הוציא עליו כתיבדו מקיים או בלתי מקיים ודין טענת פרעתי ומודה מקנת
מח	דין מנהל על פה ואם אחד ליה חל הפרעתי חלה בעדים
מח	למה שהמחן למלוה בעל פה למה מועיל באמנות
מח	המלוה על המשכון והדנה דיני משכונות
מח	במה זמן ספס הלוואה יבאם פרטי דיני הלוואה ומלוה על המשכון ממי ימכרו וכו' ואם המנה להחליטו לתת
מח	צאיזה מקום נכנס מלוה לפרוע וסדר הפרעון
מח	אם המלוה והלוה זכוכים לברר הטענות וכל דיני ההחויב
מח	שנוטה מן המורה או מרובען ומי שחייבו יכול לישבע שמשלם
מח	וכל שטותן המוצע והכמעט בריא וסמך
מח	אחד שלוח משכיס בעל פה מה'ק ומו'ר' וכל אחד מוצע ר'
מח	דין טיחם שלוח מאחד ודין ששתי' שנוה אחד מן לבדו
מח	בטותן שפרע מוך הזמן
מח	דין האומר לא לווייתי וחילוק שבין נא מן לו או חייב אמת ליתן
מח	צאיזה ענין טוכן וחסור וטוען
מח	אם הידע העצמו ממי יכול לומר חשפה אבי כך
מח	דין כשהלוה טוען על שטר שאינו מקיים או מקיים סטר אמנה ופרוע או רביע ודין מבאי השטר והשנוטה
מח	דין מלוה סודר כשטר שהוא מוחין
מח	אטנות או פוחת את שטר או פל אחד מפרד שהוא שטרות
מח	הוציא סטר חוב עליו והלוה טוען שחבר לו סדה
מח	ראובן נוסע בשמרון ושמןן כליו מוציאין מלי וטענים לראובן
מח	דניו שביתת היסא ושנוטה דאורייתא
מח	דין שימור כפיה וברחה ושפסיה מוחין בעצמה
מח	דין שהשכיר נשבע ונעול ונזק טליו לאומן אומר שניס קיץ

הלכות דינים

א	טובתם בחרן ונחמה לחרן
ב	בית דין מכין וטונקין לצורך שטת
ג	בגמל לוייתן דנין
ד	פיצה אלה עושה דנין לעבדו
ה	צאיזה יום דנין וצאיזה זמן כיום
ו	על כמה דנין
ז	מי צאידי לרון והפסולות מהפא שחאה וקורבה
ח	שלא לחכות לדין שאינו הנון בודל סכר הדין ופגשו
ט	שלא ליתן שוחד והקמת סכר בעלה
י	לכרות מתוך כד קיימתך בעדל טעמו
יא	כיצד מוחזקים לדין ועל פה י
יב	דין שמו לבני רח וקסה וכל דיני שפיה
יג	כיצד גוררים הדיינים כשחין פעלי דינין אשכחין וחד
יד	אכאחר מנכלי דינין אומר כלך לכות דין סדרול ודין האומר
טו	מחויב טעם דכמותי
טז	איזה דין לדין מחילה ודין דין מרוסה
יז	כמה זמן נוכחים להביא ראיה ודין הטלת חרם
יח	השמות הנכלי דינין בכל דבר
יט	כיצד נוסחין ונומכין בדבר והסולחין אחר הרוח
כ	כיצד נוכחין הפסק וסדר כמינתי
כא	פל ממי יכול להביא ראיה לסמור הדין
כב	מי שקבל עליו להשלים הדין ליום ידוע ונאנס
כג	מי שקבל עליו קרוב ופסול ודין שנוטה והפוסק
כד	עד מהן אמת הדין לומר לה וכיפי
כה	שנוקטין לטובת ממלה
כו	דין שטעה ממי חוזר וממי משלם
כז	שלא ילדין כדניו פכ"ס
כח	שלא לקבל לדין ולא סרו מישראל

הלכות עדות

כח	כיצד מאוימות העדים ודין הקבלין ערוה שלא בפני בעל דין
כט	שלא יוכלו העדים לחזור
ל	איך ערדי ממונות פריכים רריסה וחקירה וכריך להביא עדות שנים
לא	דין הרבה בימי עדות המכחישים זו את זו
לב	שמודה נבטי עדים שיאמרו דברים כשהיותם ואם אמר
לג	טעמה אבי כך
לד	פסולי עדות מחמת קורבה ואם וכו'
לה	כדים הפסולים מקמת פניה
לו	פסול סומא וחש שוטה וקסן
לז	כדים שהתירו ונמא אחד השו קרוב או פסול
לח	הפסולים מהמו הנאה
לח	קפט דיני הדי

הלכות הלואות

לט	כופנין קסה לביה בלא מלוה ועל איזה הודאה כוננים
מ	דין המחויב ומהו לחבירו
מא	דין נמחה או אבד שם חובו
מב	שחובין השטר בכל לשון ודין אם אין המשכנת פהורה
מג	שחייב לכמות זמן כשטר וכל דיני האומר והקדימה בפריסיו
מד	דין חורג הסטר כשיטה פהורה וכיצד מקיימין מהמחן והמלוה

לוח הסימנים

קכד נמנע אם יוכל לטעום מורסה
 קכה השולח חובו או פק דוכו על ידי שליח
 קכז הפורע חובו נמנע משלחן
 קכח דין גיס שליח מאמנו וגרסה או מעבד ופארו
 קכז והטעם מן הגר
 קכח דין הפורע חוב של חבירו או שמעכו בשביל חבירו

הלכות ערבו

קכט דין הערב בשטר ובטל מה ושמא כפרטין מן הערב
 קל השולח חובו או פק דוכו על ידי שליח
 קלא מיה שחזר בו אחר שנמנעה להיום ערב
 קלב עבד ופאה שעברו ושכיר טעמו ערבים בשביל אחר ואחר
 קלג בשביל שנים

הלכות חוקת מטלטלין

קלד מיה שמוחק במטלטלין הידועים לאחר
 קלה אומן שטונו בדבר שהוא אומן סקנאו מעטלין
 קלו דין המחזיק בפני חיים כגון נחמה ועבד
 קלז מיה שמתחלפו כליו בדינת האבד והמטמה
 קלח מיה שלקח פירומיו של חבירו
 קלט דין שכיר מחזיקין בשבילי וחולקים פלוני
 דין שכיר מחזיקין בדבר ואם נא השליח והטפה

הלכות חוקת קרקעות

קמ דין המחזיק בקרקע של חבירו ודין חוקת הכמים וחביות
 קמא דין חוקת שדה הלכך וההילך
 קמב דין פייש הארבער למחזיק בחוקתו ואם היה הסיוע
 קמג דין המחזיק שלא בפני המערער והוא נמדינה אחרת או נרה
 קמד שכיר שהחזיקו בדבר אחת זה אכלה זה אכלה
 קמה הביא המחזיק עדים ולא כיוון עדותם בשנים
 קמז החלה מעטל המזקה ובאיה לטון ובמה ומיה
 קמח המערער על השדה והוא עבד או דין
 קמט מיה שגדל לו דרך שדה
 קנא אלו שאין להם חוקת השומטין והאטוטרופוסין
 קנב והגזלנין והאחין וארש טוטה וקטן
 קנג מיה שירד למוך שדה במורת משכון וחזר ועשה שטר מכירה
 קנד דין אלן שאין אכילתן רחיה
 דין אלו שאין להם חוקת מיה יש להם חוקת

הלכות נזקי שכנים

קנז דין הוצאת יין ומרוב והטעמה סולם ונטיבת קורות
 קנד חוקת פמחים חלונות וכמה נרין למרחק כהן
 קנה דין הרחקת נזיקין
 קנז מיה שגרד לאומעמו של חבירו ומיה שמכר פתורה לעיר אחרת

הלכות שותפות בקרקע

קנח שנים שהן שומכים נפטר ובאים לידי חלוקה כפיכד
 קנח ויכנו הנותל
 קנח חלקו נכה או בקפה כיכד טושים הגדר
 קנח היוק רחיה שמנג לנג וכאיך וסירוהו
 קנח גב הסמוך לחצר ושמא חבירות אחת גבוה מחברתה
 קנח דייס שני החצר כופין זה את זה

החוקק בשכנים וכוטלים כגון הנגול והנחל ודין הבית כלים
 מכית בעל הבית והוא אומר שולחם הם
 דין חבירו בשכנו וכוטל ודין פנקסים ודין חבירו מונע דינר
 והלקח אומר ככה נמתי לך וכן דין השולחתי
 דין השטור על השנועה
 דין שנועה ספק ושנועה השומטין
 דין גלגול שנועה
 ארז שנועה נשכעין על קרקעות ודין הקדש בנזקיהו
 חרש טוטה וקטן ארז שנועה נשכעין ואשת ארש

הלכות גביית מלוה

הלוות לעבד לעבד גלגול לנפשו ושלא לחבול בל אובל כפס
 והלמנה והשנה העבד ודין הסדור
 סדר גביית המזון והמקנש וכן לפסול שטר ואם לא
 בא בזמנו
 כיכד משניעין ללוה אם יש לו ומחרימים מיה שיודע לו נכסים
 ואם הוא כשר או רמאי ואם נמן שלא במתנה
 המנקה ומן לברוע כמה ומן נותנים לו ואם לא בא בזמנו
 והמסרב ארז בית דין
 מנכין לבעל חוב מעות או מטלטלין ואם מלה מעותיו כפס"ס
 ואם יש עליו חובות לבע"ה
 מליזה קרקע מנכין החוב לבעל חוב
 שמיין קרקע של לוה ושומא הדרה לבעל ואם טפה כסומא
 דין בעל חוב מאוחר ומליה על פה ומקדמת למלוה בשטר שקדש
 ונכה מקרקעי או מטלטלי
 דין המוסס לבעל חוב במקום שחב לאחריש
 דין בעל יכרע שלא בפני בעל חובו

הלכות גביית חוב מהיתומים

קפ כופין את היתומים לפרוע חוב אביהם
 קפא נאריה שנין כשרע מלוה וארשיו חבלה ומיורשו ונפיקתא
 קפב וארז שנועה ארש מוריש לנכז
 קפג מכרויון על כפסי יתומים
 קפד אין בוקקין לנכסין קטן וכמה עביינים שזוקקין להן
 קפה דין מלוה בשטר גובה ממעטעדי והמלוה על פה
 קפז אין נכ"ל חוב טורף ממה שקנה
 קק אין בעל חוב טורף ממטלטלים המשוב נרים
 קקא דין בעל חוב עם הלוקח אם יכול לדחות אכל הלוח
 קקב דין הפירות והשבה כטורף מלוקחן ויתומים
 קקג כיכד כופין לו הפרסא

הלכות אפותיקין

קקד דין העושה שליח או עבדו אפותיקין
 קקה הכותב ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך
 קקז המוכר כל שדותיו ולוה שהמנהיגה מן העירוב
 קקח הורח חובו סמס או במורת גיעטן וזרקו ונאכד

הלכות עושה שליח לגבות חוב

קכא השולח חובו על ידי שליח

הלכות הרשאות

קכב אם מה המלוה או שכיטל הסליחות או הפרשה
 קכג פרשה על מה כמכת וכאיך כמכת

דברים

לוח הסימנים

צא

קטז דוכו במשום שנינו
 קטז ים דרכים שמעות קונות ויש זמן שמעות קונות
 ר דין קניית מטלטלין על ידי חכרו וכיצד קונה כליו
 רב דין רשע על החזיות והמוקש בפני לחזירו
 רב דין קניית מטלטלין אבן קרקע או עבדים וקרקע
 רב או עבד ומטלטלין או בהמה וכלים שעליה
 רב כל המטלטלין נקנין בלתיסוף ומטבע אינו נקנה בלתיסוף
 רב אימתי מקבל החזיר בו מי שפרע ומי נקרא מחוסר
 רב אמרה

רב דין מוכר מחמת אונס ומסר מודעה ונטלה
 רב דין כשאמכור אמכור לך פתחה ומוכר לאחר ביוקר או שאמר
 רב אמכרנה לך כמו שיטתו אומה בית דין
 רב המוכר בכסיו על מלא ודוכו אשמכמל והמתחייב עמו בדבר
 רב שאינו חייב
 רב מקח שנפסה בצד איסור
 רב המקנה דבר שאינו מסוים או שלא בא לעולם
 רב המקנה למוכר שלו או למוכר אחר
 רב דין דבר שלא ברשותו והסוכב בכסיו לבנו לאחר מותו
 רב דין מקנה דירה בית או חכרו או מקדים דבר שלא
 רב בא לעולם

רב פירות כוורת ופירות שונך באיזה ענין נקנין
 רב המוכר בית סמס מה נמכר עמו
 רב המוכר חצר ובית הכר ומרחץ ועירייה מכר בכלל
 רב המוכר שדה ואמר חזן מוקל פלוני או חזן מהאילנות
 רב או קרקע לזה ואילנות לזה וכיצד יכמונ בשטר מכירה
 רב כדי להסמלך מן הערעורים

רב המוכר במוך שדהו אמת השלמים או דרך יחיד או דרך
 רב רבים או מקום לעשות קבורה
 רב המוכר בית כור עפר ויש בו שלמים ונקעים
 רב כיצד משיימים המכרים ואם ל"סיים אומס

רב המוכר את הספינה וקרין ומכר בקר פרה וחמור ושפחה
 רב מוכר שאומר במאמיו ולוקח אומר במנה
 רב שנים חלוקים על המקח ושאר טענות שנין המחזק והלוקח
 רב המחלוק פרה בחמור ילדה או מי שיש לו שני עבדים
 רב או שמי שדוג

רב המחלוק פרה חמור ומת או סקנה ונמאה קבב בבית הכנסת
 רב אם קבל עליו כל אונס שיארע או המנה בפירוש שלא
 רב יהיה עליו אחריות
 רב המוכר שדה שלא באחריות או יצא עליו קול ערעור

הלכות אונאה ובקח טעות

רב עד כמה הוב מתעלה או חזרה האונאה ושליח טעיה ואחיס
 רב שחלקו וטעו
 רב אסור להובות בדברים ולגנוב דעת הכריות ולרמות במקח וממכר רבת
 רב המוכר לחזירו הטיס או שערדים או פירות כמה פסולת
 רב צריך לקבל הלוקח
 רב המוכר לחזירו מרמץ של יין והלוקח יין והחמיץ
 רב שלא לרמות במדה ובחשקל וכיצד יעשה האוחזם וכיצד ישקול
 רב זמניים להפמיד מאונס על המדות ועל השערים
 רב האוכר דבר במדה בחשקל וטעה או בטעה צמין המעות
 רב מוכר דבר ונמאה בו מוס
 רב המוכר מין ונמאה מין אחר או רע ונמאה יפה
 רב המוכר דבר אסור ואכלו הלוקח
 רב קטן וחמש וטעה ושכור ממי מוכר משלשין והקונה בשבת וי"פ
 רב מי שאמץ קרקע מישראל או בעלילת דברים
 רב המחזיר אחר דבר לקנותו וקדם אחר וקנאו
 רב בומבים שטר למוכר ולא ללוקח

קטז דוכו שנינו כופין זה את זה
 קטז דברים שנינו העיר כופין זה את זה
 קטז בית וטלה של פקיסויה יש על כל אחד למקן
 קטז גוי שיש לו גינה תחת בית הכרז חזירו
 קטז מי שכלל כותלו לגינה חזירו
 קטז שמי גינות מחבובות מהחברה
 קטז שטף נכר את זמלו והמוכר זמלו לטעים
 קטז מי שיש לו גזר לטעים מנורו וגינה לטעים מגינתו
 קטז ה' גבות המסמקות ממעיין אחר

הלכות חלוקת שותפות

קטז איזה דבר שהשומפין כופין זה את זה לחלוק וכל
 קטז דינו
 קטז בית או חצר אין נומטים לו ארבעה אמות ודין הכולל שנחצר
 קטז ונתנת האכסניה
 קטז שומפין או אחיס שנינו לחלוק דבר שאין בו דין לחלוקה וחלוקה
 קטז ספרים ושארין להם חוקה זה על זה
 קטז לחיס או שומפין או כבור שנאים לחלוק

הלכות מצרנות

קטז דינו אחין שרבו לחלוק וכל דיני דבר מצרף

הלכות שותפים

קטז השימוש כיצד מקיים וכיצד כוונתו וכיצד נכרדיו ואם
 קטז שם אחד מהם
 קטז שומפין שחצר מהם ירד למוננות המלך או חלפו
 קטז שומף שביקש מהמוכס שימחול לו
 קטז שומפין און להט חזקה זה על זה
 קטז שומפין נחצר שחצר הכאה זה מה
 קטז שירוף שטעה עליהם גיים והציל אחד מהם

הלכות שלוחין

קטז כיצד נפסה שליח או פעה וקנה ביוקר ואם פכר על
 קטז דעת השלוח
 קטז טעה שליח לקנות לו הדין וקנה לו שטורין
 קטז הקונה שדה על סם אחד ואחר כך אחר שבוט לטעמו ודיון
 קטז שליח טקנה לשלשה ביהר
 קטז שרסור שמכר בפחות או ביוקר ממה שאמר לו נפל הנית ושאר
 קטז טענות שנינו לבין הכנעל הנית
 קטז הלוקח כלים מן האומן למכרו ובאכסנו
 קטז דין שליח שטוען שארעו לו מוכסים
 קטז אין שליחות לפסו"ס ויש שליחות לטעור ואשה

הלכות מוקח וממכר

קטז הדין אין המקח נכנס בדברים
 קטז דין קניית קרקע בכסף
 קטז דין קניית קרקע בשטר
 קטז דין קניית קרקע שחוקה
 קטז דין המחזרה לקרקע בקרקע
 קטז פבו"ס שחכר קרקע לישראל וקרל כסף ולא כבש שטע
 קטז דין קניית סקריה או מטלטלין בלתיסוף
 קטז דין קניית עבד בנתיב
 קטז דין קנין במה נסה ודקח
 קטז דין קניית מטלטלין איזה נמשיכה ואיזה נמקירה ומה

לוח הסימנים

רע"ח	הכבוד נוטל פי שנים ואחיה הוא בדרך נחלה וספק בכבוד
רע"ט	אין הכבוד נוטל פי שנים לא במלוה ולא בשכר ואם תכר חלק בכורה
ר"פ	דין האומר זה בני או אחי או עבדי וכו' ואמר איכסא
רפ"א	אמר אחד זה אחינו או שגא אחד ואמר אחי לחיך
רפ"ב	המטביר נכסיו מנבני לימנס לאחר
רפ"ג	שלא להטביר נחלה מאי שראוי ליידיש
רפ"ד	דין ירושת עבד' ונר ישראל מומר
רפ"ה	אין כריז עדות לירש שהוא קרוב וכריז עדות שמה
רפ"ו	סנוי שגרה והיוצא לדעת מה ישעו בנכסים
רפ"ז	ייתומים גדולים וקטנים היחך ניווכים מנכסיהם
רפ"ח	מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים
רפ"ט	היחך שזין מה שגל'טניהם ונכסיהם כשחולקין
ר"ק	אחים גדולים וקטנים ורוצים לחלוק

הלכות אפוטרופוס

דין אפוטרופוס מי ימנו וכיצד ימנה וכל משפטיו

הלכות פקדון

רצ"א	דין שומר חנם מאחזקי חייב בשמירה ובכיד הוא השמירה
רצ"ב	שלא לשלוח יד בפקדון ואם שלחנו יד
רצ"ג	ממי נימין בפקדון לימנס ואם יכול להשתור
רצ"ד	הכופר בפקדון או שטוען בנכס
רצ"ה	שילח הפקדן כיצד משפטיין אותו
רצ"ו	המפקיד בעדים וטוען הנפקד נכנס מי לא היו דברים מעולם
רצ"ז	הכופר בפקדון באמן אפילו כותב המפקיד סומן
רצ"ח	פקדן אמר איני יודע כמה אני חייב והמפקיד
רצ"ט	ישפן נראה
ר"ק	שנים שהפקידו ביד אחד ואמר פהם נא למנוע
ר"ק"א	שנים שהפקידו אחד ק' ואחד ר' וכל אחד מופקד
ר"ק"ב	דין השומרים במדדים וקרקעות והפקדות ונכסל פנייה
ר"ק"ג	דיני שומרים אחרך האיש ואחר האשה

הלכות שומר שכר

ר"ק"ד	שומר שכר נאיוה דבר חייב או פטור ומהחייב מתחייב
ר"ק"ה	המשביר חבית המקום לחוקם וכשבר ממי חייב
ר"ק"ו	שומר שכופר או טוען באנס או בנכס
ר"ק"ז	האמורים שומרי שכר ואם קלקלו וטנח שניבל

הלכות שוחר

ר"ק"ח	דיני השוכר וחיובו ופטורו ואם השאיל או השכיר
ר"ק"ט	השוכר בהמה לרוב עמיה וכמה יטעון עליה
ר"ק"י	השוכר את הבהמה לילך למקום רשות והלוכה למקום אחר
ר"ק"יא	השוכר את החמור והשמה או מה או לשכר
ר"ק"יב	השוכר סמנה ופרקה בחצי הדרך או שבעה נתיבי הדרך
ר"ק"יג	השוכר בית לחניו בנייה גדולה בלידה מקום רשאי' השמש
ר"ק"יד	מה בדברים שגל' הפשטיר לשמות ארבעה השוקר
ר"ק"טו	דין משכיר בית על תנאי
ר"ק"טז	המשכיר בית לחניו לזמן קצוב או סתם
ר"ק"טז	אומר השוכר פרעתי שכר הבית והמשכיר אומר לא פרעתי
ר"ק"טז	השוכר רחיים מחניו וזכונ לא ננטרן
ר"ק"טז	מי ששטטה חניו עד שהבנים פירגין לניתי

מי שנה ואמר אחד שטר קטיוה כיצד כותבין לו שטר אחר
 שני שטרי חכר על שדה אחת מזמן אחד

הלכות מתנה

רמ"א	המתנה צעה פקקיים וכן המחילה והכונה דבר שאינו פשוים
רמ"ב	דין מתנה בנכס ומסירת מדעת ומתנה שמיחיה
רמ"ג	דין המתנה לחניו ע"י אחר ורובה הנותן או המקבל לחזור בו
רמ"ד	האומר לשנים לכאוב שטר מתנה לפלוני
רמ"ה	הכותב נתימי שדה פלוני לפלוני והאומר נתימי שדה פלוני לפלוני והוא אומר לא נתימי
רמ"ו	השומע שמת בנו וכספו נכסיו לאחר
רמ"ז	השולח פשוים לבניו ימיו ולא פירש היחך יחלוקט
רמ"ח	הנותן מתנה לחניו ואומר ליה ואחריו לפלוני
רמ"ט	הנותן מתנה וחוזר בו או הנותן לעבד ואשה

הלכות מתנת שכיב מרע

ר"נ	דין מתנת שכיב מרע נפקקת' או בכולה בלא קנין ובקנין
ר"נ"א	דין מתנת שכיב מרע או נריא שכסב בה בחיי ונתימי
ר"נ"ב	מתנת שכיב מרע מוציא ממינו למזון האשה והננות
ר"נ"ג	איוה לשון מוטיל לשכ' מרע אמר מכו' לפלוני ור' לפלוני
ר"נ"ד	שכיב מרע שניקט שיעור קנין במתנות
ר"נ"ה	שכיב מרע שאמר יש לי מתה ביד פלוני או של פלוני ביד
ר"נ"ו	בר שכתן מתנת שכיב מרע או ששחרר עבדו
ר"נ"ז	הכותב בנכסיו לבנו מהיום ולאחר מיתה ומתנת נריא שכסבו
ר"נ"ח	בה נתימיהם ולאחר מיתה
ר"נ"ט	מתנה שכסב בה לאחר מיתה מש יזע בו זמן

הלכות אבירה ומציאה

ר"נ"י	השגת אבירה מאיזה מקום חייב להשיבה
ר"נ"יא	המוכר דבר שמוכח שזכונ סס
ר"נ"יב	דין המוצא במקום שניכר שאינה אבירה
ר"נ"יג	על איוה דבר חייב להחזיר ואיוה דבר שאינה מוצא
ר"נ"יד	המוצא אבירה שמצויה להשיבה
ר"נ"טו	ולחזרו קודמת לכל אבירות רבו ואבירות אכיו של מי קודמת רעד
ר"נ"טז	אין לטויל שכר על אבירה
ר"נ"טז	דין אבירה שוכרי עבירה
ר"נ"טז	כיצד מחזיר וכיצד מטפל בה בעודו בידו
ר"נ"טז	דין הקנייה בחניו ובחריב אמוניו
ר"נ"טז	הקנייה מדינה לחניו ואם הגניוה מרש ופקח
ר"נ"טז	מציאות ח"סו ונכסו וכו' וטעמי ושמחתו ואשמו ופוטלו
ר"נ"טז	מציאות בהמה ובט אשה וסטר חוב ושוכר

הלכות פריקה וטעינה ודין הולכי דרכים

רע"א	דין נהמות או פנינות סנניו זה נוה
רע"ב	הלכות הפקר ונגסי הגר
רע"ג	דין הנוכה מן הספקר והפקר כיצד ימנה
רע"ד	דין הקונה שדה מעב'ים
רע"ה	דין הנוכה בנכסו גר שמת בלא יורשין

הלכות נחלות

סדר נחלות כיצד הוא

הלכות חכירות וקבלנות

מקבל על חכור מבניו היד יתבנה זה עם זה
המקבל ביה השלחין וסדר האילן ויבשו
המקבל טרה מתחירו ואלכה חגב או כסדסה
המקבל טרה מתחירו ולבית בטמריה
המקבל טרה ליתרע חין ידוע ובה לטומה
המקבל טרה מתחירו אם רשמי לרעה פשתן
המקבל טרה ליתרע טומטין ורעה חסין
דין המקבל טרה ליתרע ועדין לאבגמרו הזרע
המקבל טרה ליתרע ורעה רעה קדשה
המקבל טרה ליתרע ורעה רעה קדשה
המקבל טרה ליתרע ורעה רעה קדשה

הלכות שביחות ופועלים

השוכר פועלים ויבנה עמהם כמנהג השוה
דין האומר לטומה נא ויבנה לי פועלים ושכרן וימר
השוכר את הפועל ובה הפועל לחזור קודם שהחיל או אחר כך
השוכר את הפועל להסקות את הטרד והשוכר מלמד וחלה בנו
השוכר הפועל למלאכה סיס או למלאכה ידוע
השוכר הפועל לעשות בשלו והראהו של חכירו
דין השוכר פועל בשעת מלאכה עמה אוכל או מפני אוכל
דין האילת בהמה בשעת מלאכה ואיסור השימוש
לאת שוכר אדם עמה וכלים בזמנו וזמני וזמנו

הלכות שאלה

השואל אינו כרום והפסד שמה מלחם מלאכה ואם שלמה
על יד בנו או עבדו
השואל מתחירו חין חסם או לזמן קצת
חין השואל רשמי להשאל
דין השואל אחר כליה וכן השאלה
טעם שמה מחסם מלאכה או רונה לשלם או לשעב
דין השואל כרם ושכר אחרת
דין השואל שאלה בפועל עם כל דיניו ועל נכסיו אשתו
דין היות שור של שואל לשל משאלו או איכסו

הלכות גביה

אומר גביה ופי' נקרא גבג המיזם עמה ממשות
דין אשה ועבד וקסן סנכס
בכח הלבו של חכירו ואכלו
דין הנוכח כיום כשכח
הפקדו לבי וטעון נכס
כשמה הגביה ניד הנכס או כשמשאו עפליה מנכס
השביחה הגביה יחד הנכס
גבג שהחיר הגביה שלח מדעת בפליה
אסור לקנות שו"י דבר הנכס והקונה ממנו למורסם
או אינו מפורסם
המכיר כליו וספריו וילא לו עם גביה נפיר
דברים האסורים לקנות מן הרועים ומשומרי פירוק
ומתבלי וקוננות

הלכות גזילה

חכור גזילה חבילו על אונס לתפיד וזה נקרא גזילה ואיסור
לא תתווך ולא תמאס

מכור על הגזלן להשיב הגזילה ואם אין כה פה פרוסה
או כשכית
דין יאוש אם יש עמו שיכוי הסס או שיכוי פשות
השביחה הגזילה ביד הגזלן מילא
הגזלן בהמה ועבדים והזקינו והדר בחצר חכירו שלח מדעתו
הכנסם בבית מלוכני והזקינו כלים או חסף מידו והזקנים
הגזול ואינו יודע ממי גזל
גזלן שגא לשמות משוכה אם מקבלין ממנו
גזלן שגא להחזיר את הגזילה והגזל את אביו
דין המכיל או הקונה מלשקיס יראל או עכ"ס
אסור לקנות מגזלן ולסטים ולהינות ממנום ודינא דהלכותא
כיכר
דברים שהם גזל מדבריהם כגון מפי' חיוונים והמשקיס כקניא טי'
קרקע אינה נגזלת חבילו כתיאשו הפועלים
גזלן שהפסידו הטרד ואכל פירות כיכר גובה אונס הגזל
דין מכרה הגזלן והשביח בלוקח מה דינו של לוקח עסי' הגזלן
מכרה הגזלן וחזר וקבאה מהגזל או כתמה לו במתנה
היורד למוד טרה חכירו או למוד מורכמו ונשעו או כלא
דין המסיני גזול רעהו
מי שטרד הרבים עוכר במוד שדכו

הלכות נזיקין
חשוב להיוון עמון חכירו ולא לגרום טוס היוק
דין זה נא בחכירו וזה נא בקנורו ובשכר החכיר
האומר לחכירו קרש כסווי או של תגידו או רודף או הרדף
ששכרו כלים
דין ה' ששלו על פסל אחר
הקובץ אילן של חכירו והמוכט חפי' עלפשות מנזר
דין אד' המויק לבהמת חכירו
לפי' אדם המויק שלא נגופו
דין היות שאינו כיכר כגון מנסך ייבנו של חכירו
חילוק שבין גרמי כניוקין לקדש דגמא והזורק כלי מראש הגז
שמין הסברים לניוק ומשלים לו בפליה

הלכות נזיקין

הלכות מאבד
ומלשין
דין כניס נשכמ' ונוסל
הלכות נזקי ממון
דין ממון האדם שהיוק וחילוק שבין מס למועד ובאיוה מקופ
חייב קרן וזן ורנג
נזקי רגל ומולדמיו ודיניו נזקיו וכלב ומרכנול שקמא
שן באיוה מקופ ובאיוה אבילה משלם מה שהזיקה
או מה שכהניס
דין כלב שפגל חררה ואכל חררה והלקיח הגדיש
הכופס פירומיו לחצר חכירו שלח כרשות והזוק כהן
פגל החכר
בקהה שפגלם לגנב והזוקה וכיכר משפחין ההזוק
המשהה את הכלב בחכירו או בפצמו
כיכר שחירט פם ומוסד או משדן לשומר חסם או לשומר שוכר
מי שבהמנו רגילה ליכנס למוד טרה חכירו ובהמת הקבנים
שזוקת
הכנים שורו לחצר חכירו שלח כרשות או כהן לו רשות להכניסו
פריה שהזיקה גובה מלדה ושור' שנתה פריה מחכירת כיכר

הלכות מאבד

ומלשין

דין כניס נשכמ' ונוסל

הלכות נזקי ממון

הלכות נזקי ממון
דין ממון האדם שהיוק וחילוק שבין מס למועד ובאיוה מקופ
חייב קרן וזן ורנג
נזקי רגל ומולדמיו ודיניו נזקיו וכלב ומרכנול שקמא
שן באיוה מקופ ובאיוה אבילה משלם מה שהזיקה
או מה שכהניס
דין כלב שפגל חררה ואכל חררה והלקיח הגדיש
הכופס פירומיו לחצר חכירו שלח כרשות והזוק כהן
פגל החכר
בקהה שפגלם לגנב והזוקה וכיכר משפחין ההזוק
המשהה את הכלב בחכירו או בפצמו
כיכר שחירט פם ומוסד או משדן לשומר חסם או לשומר שוכר
מי שבהמנו רגילה ליכנס למוד טרה חכירו ובהמת הקבנים
שזוקת
הכנים שורו לחצר חכירו שלח כרשות או כהן לו רשות להכניסו
פריה שהזיקה גובה מלדה ושור' שנתה פריה מחכירת כיכר

הלכות נזקי ממון

לוח הסימנים

הגדר גדרו בקוים וסוף כלם והמכניס קוים כמותל הויח
 הכותל והאילן שהיו רעועים ונפלו וכיוצא
 כל דבר המזיק אין מוציאין אותו לרשות הרבים
 כזקי האם כטורו וחובנו וסמון באש וכל לטו
 כיצד כפרעים לכתום המזיק ומורשו

הלכות חובל בחבירו

החובל בחבירו חייב בחאשה דברים וכיצד משערין אותם
 והמניינים נדברים מלימד חכם ועם הארץ
 המניינים חבירו שלא ככוונה והחובל בחבירו שלא ככוונה
 צריך החובל לפיטו הנחבל שימנל לו
 נגף אשה וינאלו ילדיה וכיצד שמין דמי ולדומ
 החובל בחבירו ואמו או החובל בכנו או החובל בחבירו בשבת
 חייבו מיתום בית עין היאך דנים אותם בזמן הזה
 חייב אדם להציל את חבירו דין בצפון דין במזרח
 מצות עשה להסיר כל מכשול שישינו סכנות נפשות
 ופשיטת אעקב לגנו

שטט
 פ
 תא
 תב
 תג
 תד
 תה
 תו
 תז
 תח
 תט
 תי
 תיא
 תיב
 תיג
 תיד

שעין אותם
 שור שהיה רודף אחר חבירו או שנים רודפים או שנים
 נרדפים
 שור שנגח וחזר ונגח ואם חפס כיוצא וחזר ונגח
 שני שוורים שחבלו זה בזה והן ממים או מועדים
 שמין השברים לכיוון ולאם פיתחו או הומירני
 שור שחבל בשור או השניח או כנס
 שור שחבל באדם או שנגח אשה או שפחה
 שור של עבד'ס או של הפקר או של חרש'שועב וקטן
 שור שנגח ומכרו מוזק או כיוצא
 אין דבק דיני כזיקין אלא בעדות כרוהה
 אין מגדלים במה דקה בישוב וחזיר וכלב רע בכל מקום
 צור באיזה מקום חובו וכמה שיעורו וכל משכתי צור
 מולדות הכור כגון אבנו סכינו ומשאו שהיו
 המניח הכר ברשות הרבים ונחלק בו אחר או טעון כד ונחלק
 ונשפך והשופך מים לרשות הרבים והזיקו
 דין הקדרים שהולכין זה אחר זה ונחלקו ונפלו
 איתמי אדם רשאי להכותו ונלים לרשות הרבים

חושן המשפט הלכות דינים א ב

א מנוי שופטים בארץ ובחוצה לארץ וכו' סעיפים

א כבוד הזה לנין דיינים דיני הודלות (ב) והלוואות וכתובות
אם יורדות ומתנות ופזוק ממון חבירו שהם הדברים המנויים תמיד ויש בהם
חסרון כים אבל דברים שאינם מנויים אף על פי שיש בהם חסרון כים כגון בהמה שחבלה
במכירתה או דברים שאינם בהם חסרון כים אף על פי שהם מנויים כגון תשלומי כפל וכן
כל הדינים (ג) שקנסו חכמים כתוקע לחבירו פי' שזקן נקול במזו ומצמיחו וכשטר את
אבדו פי' מה נזק על הלחי וכן כל המשלם יותר ממה שהזיק או התשלם חצי נזק אין
לנין (ד) יחזיקו אלה מומחים הסמוכים בארץ ישראל חוץ מחצי נזק נדרות מפני שהיה
מסון ואינו קנס: ב אדם שחבל בחבירו אין מנבים דיינים שאינם סמוכים בארץ
ישראל נזק צעה ופנס ופנס וכו' אבל שבת ורפוי מנבים (ה):

ה ויש אומרים (ו) שאלף ריפורי ושני אין לנין (טור) ולא ראיתי כוונתם לרקק כוח
רק כופין החובל לפי שהחבל ולקנסו כפי הכראש להם והכו שיתבאר בסמוך:
ג בהמה שהזיקה את האדם אין גובין נזק דיינים שאינם קמויין כח' מפני שהוא
דבר שאינו מנוי אבל אדם שהזיק בהמת חבירו משלם נזק שלם ככל מקום וכו' בהמה
(ז) שהזיקה בסין ורגל הואיל והיא מועדת (להן) מתחלתה הרי זה דבר מנוי ומנבין אותו
דיינים שאינם סמויין בארץ ישראל וכן מי שנכב (ח) או גזל מנבין ממנו הקרן בלבד:
הנה ויש אומרים דווקא גזילה נזילה דסבחי כגון כופר בפקדון וכדומה אבל גזילה ממש לא סבחה
ואין לנין אלא אם כן הגזילה קיימת מתיבין להחזירה: (כ' ריש פרק החובל)
ד (ט) דינא דגרמי וכן דין המוסר לנין אותן דיינים שאינם סמויכים
בארץ ישראל:

הנה שדים שהזיקו עדות שקר והזנו והזיזו ממון של פיהם וכו' אסור למיטרר לנין אותם
ומתיבין ארין שלם: (מרדכי ריש פרק החובל י)
ה (יא) אף על פי שדיינים שאינם סמויכים בח' אינו מנבין לקנסו מנדין (יב) אותו
עד יספיק לבעל דניו וכו' אף על פי שערור הראוי לו מתירין לו (בין נאמרים בעל דניו בין לא
נאמרים) וכן אם יתפס (יג) הניזק שיעור מה שראוי לו לטול אין מונימין (יד) מינו:
הנה ואם יאמר הניזק שנינו זקני (טו) שאלע עד כמה אקנסו אין מונימין לו אלא אם כגון פס חמין לו
ומארי לו כד נזק מחזיק וכד נזק מחזיק (טור והרמב"ם פ"ה ריש ד"ק) וכל זה דווקא בקנסו הסמויין
קבלת שפלות שפלות חמית לקנסו מייצא על הקנס גובין ככל מקום והכו שהב"ח סי' ג': (מרדכי פ"ה הכולל)
ו המבייש בדברים מנדין אותו עד שישישו כראוי לפי כבודו (יז):
הנה ועיין לקמן סי' א"ך שערך ל"ח וע"ל סימן ב' אם כתייב לו מלקות אם יבול לפרות עצמו בממון (יח):

ב בית דין מכין ועונשין לצורך שעה וכו' סעיף אחד

א כל בית דין אפילו אינו סמויכים בא"י אם רואים שהעם פרוצים בעבירות
(וסתם נזק שעה) (טור) לנין בין מיתא בין ממון בין כל דיני עינא
ואפילו

פירוש צנ

סימן א (א) כבוד במשרי כ"א

ח"ד מצוה מדרבנן
למנות שופטים בכל עיר ועיר
אפי' דמיין לנו מתי' עשה יביא
לדריך לך חסיד לא שני צד
שעיר בלחוריה בלמי פנים עשו
מה'ס מינן י"ח (ב) אמוה יחיד
מומחה ואי הודלה בפניו חסידה
הודלה עיין בני שמואל כאן וכו'
ע"ל פ"א עיין בית מדרש רי"ט
דכ"ה (ג) כל הקנסות שמתבונן
במורה דין הקנסות שקנסו חכמים
לדעת הר"ף ורמ"ם והנאמרים
אין דנין אר"ם אבל לדעת הר"ם
והמרדכי כל הקנסו שקנסו חכמי'
דין אר"ם בני שמואל וע"ל סי' ג'
וכן שבכאן שם המחבר כהר"ם
ומעשה דסברי שקנסו חכמי'
חכמים גובין עכשו וכו' ר"ס ז
ס"ך סמ"ב כהר"ף ויעשה דסברי
ללא גבין ועיין ד"ח ב"ב אבל
כ"ע מודו דמחן דלא צ"ח דויח
קניסין ליה כנסת הגדולה ואפי'
לימן קנס לתוך פסקים וכתבים
ק"ד (ד) אפי' שחין דנין אר"ם
לדונם ע"ז שוני שיר אר"ם
פ' השולח ע"ס ר"י (ה) וכו' יס
שמו"ס הכונס פ"ד (ו) מוס'
כ"פ החובל בסוף גזילה והבלות
ועיין בני' הארוך תלפת סימן ד'
ושם הביא פי' מוסבות על גזלות
דאמו מחמת חבלות ועיין פסקים
ובפנים ר"ח (ז) שזוקה בהמה
דבר מנוי הוא ודין כג"ל שהזיק
ואולי בני שמואל כן צ"ח להניח
כמו שהכותב אשרי דהר"ם חספ"ק
ליס רמ"א וכו' ועיין רמ"א פ"ה הכולל
סימן ה' בהמה שהזיקה בקרן
ומולדותיו אין לנין אר"ם בין אם
בין מותל' בני שמואל (ח) נד"א
שגזל חבירו אבל גזל ע"י הגאון
שהכה לגזול אין לנין שדבר זה
אינו מנוי (בני שמואל) לר"מ אם
גזל קרקע ואכל פירות אין לנין
ובהר"ם כל גזל מפירס' אין לנין
ולדעת המוס' כל הגזילה אין לנין
שמואל יב"ב כתב ששגזל אין לנין
וחלק על ו' ש"ס י"ח שדיני אר"ם אין

דין בני שמואל (א) פי' הר"ן כל הגזילה ע"י דינא דגרמי הוא דבר שהזיקו ניכר אז שלא עשה בו מעש' כמו שמביא יחזיקה הדרס פירוש' שמומרי
לו גזרו דין שהזיקו יג'ל ס"ו (י) יש שלמה סימן ה' (יא) רי"בם ש"ד פסקי רוקנחמי פ"ב ס"ג מס' ח"ל כ"ה שלטי הנבזרים ריש סנהדרין
ולקמן בספר' דה"ה ח"ב ג' י"ג פלגה בב"ק פ"ח סימן ה' ה' הרכנס חילוקי דינים (יב) דווקא על חבלות ודקומם אבל על משלומי ד' זה לח מנדי
(יג) מפי'ם שפ"ה לכל ספיקא דמלמד מחזיקין מנייה דהיו בפסו כהן כגון הר"ם וה"ה ספ"ך דב"ק דלוקא הקרן אבל משלומי כפל ומשלומי ד'
זה מפני' אבל הר"ם כגון שם ומנבין לו הכל ולכן יוכל המופל' לומר ק"ל"ס שלמה ב"ק סימן מ"ג ומסובת גולבטי ק"ח וכן הסוען שעינא גנב בפקדון
וכנסת והיו גנבו חין גובין ממנו מלא הקרן ואפי' משלם הכפל מפני' מנייה רש"ן פ' הגזילה י"א ב"ה מלחמות כח' (יד) והוא ח"ה שם ע"י ע"ז
יש שלמה בב"ק סי' ג' ואם תפס יומר מוציאין מידו אם אין לו מנוס ע"ז וכו' הורה בקנסו ואפי' באר עדים ומכס משלו עיין כ"י ויש שלמה
בב"ק סי' ד' (טו) כג"ל או קבלו ע"ד שאלע וכו' עיין יש שלמה סי' ג' שם הר"ף שכנס שמועטין לו (יז) אם יש עדים וע"ל רי"ב ופיין
כנסת הגדולה ואם אסרו למלכות עיין ממים דפי' ר"ג (יז) עיין כנסת הגדולה:

חושן המשפט הלכות דינים ב ג

סימן ב (א) עיין מכה ק"ה
 חילוקי דעבתי מנדר
 תלמי ופיין קולון טורח א'
 (ב) (ג"ה רביס) ועיין בית חדש
 ויס שלמה ב"ק פ"ט סימן ז' (ג)
 (כ"ה הורד) ודווקא שנעשה
 בתנאי כלס' לב ח"א סימן ח"ה
 רש"ד ח"א קכ"ט אדרבי כ"א כ"ט
 ס' וע"ל סימן י"ב ס"ח ו"ס ג'
 (ד) עיין סימן כ"ט וכנס הורד'
 (ה) עיין פסקי מהר"א קע"ז
 רנ"ב רנ"ג אם הקהל מתפקדים
 בניזוהר ומק' מק' מכה עיין ב"ח
 וסי' ש"ל' לקמן בהג" (ו) לזורד
 שעה מבטלים מקנות כ"ד גדול
 ממנו מומת ישרים קס"ח משפטי
 שמואל וכן שמואל (ז) אבל
 לא למסורו למכנר' מה"ס ארבלן
 כ"ח ורי"ש ספ"ז

סימן ג (א) דל"א לתי בהו
 חד דגמירי • נחלקו
 על זה מה"רס פ"ה דבנה סימן מ"ג
 וב"ח דלמ"ה"ס כמד דהיינו שקיבל
 מאחרים אל דל"א סביר וביה חדש
 ב' דל"היינו סמך לותרים שבמנינו
 זמכל מקום עבתי ערות טוב
 שיהיו כלס' דגמירי רש"ד ח"א כ"ה
 חששט • שמואל ק"ה ועיין פ"ה
 זכ"ט ועיין באורח חיים הנהגה
 וספתי כהן • אבל מה"רם ס"ל
 דעבתי ג' דגמירי כ"ב בני שמואל
 ה"מ טור דאפילו לדעת שאר
 הפוסקי' נקבלת ערו' צריך להשיב
 אצלמה שיהיו כל' הנהגה ונ'
 ש"כ ח"א קכ"ג סוף דק ק"ה כתב
 דיכול לתמוך פינור קס' לי
 ס"ה"מ ש"כ דחה דבריו ע"ש •
 ואלו ב' יבולין לדון להם שבקבלו
 רש"ד ח"א ד' דר' ז' ודבר
 דע"ש שומא' שפי' מומחים דעו' ג'
 הדי"ס ח"א רע"ה ועיין ט"ב (ב)
 ודווקא בחקראי ולא בקביעות
 גדלקמן סימן ח' סוף א' והאורה
 יבאנו דעתו אבל אינו יכול
 לפסוק גדלקמן סימן י"ב סוף ו'
 (ג) אפילו לענין נישין וקדושין
 עיין שפי' כהן (ד) שאם קבלום
 עליהם הרי זה כבי דין כלל
 דבר משוגע הר"ש בא אלף כ"ו
 ועיין אבן עזר קכ"ה ועיין רמ"ס
 פ"א י"ד ג"ה שמואל ואם לא קבלה
 שום הפוסק ר"ל הפוסק מחדש אבל לא

ואפילו אין בדבר עדות גמורה ואם הוא אלס חובטין אותו על ידי עבדו
 להפקידו ממנו ולא נדרו כפי מה שרואים לנדרור (א) פ"ה טור וכל מעשהו יהיו לשם טעמים ודוקה
 גדול הדור או טובי העיר שהעמוס בית דין (ב) עלה"ה :

וכן נוהגין בכל מקום שטובי העיר בעירי' כביה דין הגדול ומניין ושונשין ונשקין דין הכובש
 (ג) אף על פי שיש חולקים וס"ל דלין כח ציר טובי העיר כאלה רק להכריח הכובש בנשק ויהיה
 מקדם או שקבלו עליהם מדע' כלס' (ד) אבל עיין רש"ים לשנות דבר באודי דאינא רוחא לתי' וספירא לתי' מ'
 להפקיע ממון שלא פדעה כלס' (ה) (מרד' ס' הנהגה) מכל מקום הולבין אחר מכה בעיר וכלס' אם קבלום
 עליהם לכל דבר כן כרמ"ה לוי ועיין ג"ד סימן רכ"ח דיני מקנות וחמירי כבוד כתבו האחרונים דבשנותייהם
 דמי שמתפייב מקנות יתן ארבעים וזכבים במקום מקנות (ס"ה) ס' קמ"ו וזה"ר ס' מיר' זכורק' ולא דיני' קאמר
 אל"ה ט"ה פסקו כך לפי (ו) שעה אבל ביד הכ"ד להקטור (ז) או לטול ממון כפי ראות עיני' ס"ה הענין
 למגדו מילאח : (וע"ל ריש ס' מכה' בהנהגה)

בכמה דינים דנין ובו די סעיפים

א אין בית דין פחות מג' (א) וכל ג' נקראים בית דין ואפילו הליטות דלי' אפסד
 להיות בהו חד דיורע סברות כדניס אבל אי לית צנח' דיהי' לכולים לדין (טור וה"ה' אש' ריש
 סנהדרין) ומכל מקום יכולין לקבל הטענות ולשלחם (ב) לזני מורה : (מה"ר ס' פ"ה סימן מ"ג ו"ג)
 וחס דניס את האדם בעל כרחו אם הנתבע משרב לירד לדון או שאינו רוצה לדון עם
 התובע בעירו אבל אם רוצה לדון עמו בעירו אל"ה שאינו חפץ בג' שכירר התובע או
 זה בורר לו אחד זה בורר לו אחד :

הנה גדלקמן סימן י"ג ונ"ל דווקא כדניסם שאינם קטועים אבל אם דיניסם קטועים צעיר לא יוכל לומר
 לא אדון בפניהם אל"ה בורר וכן נוהגים בעירי' (ג) וע"ל סימן כ"ב סוף א' :

ב פחות מג' אין דוניס דין אפי' לא טעו אלא קבלום בעלי דינים או שהוא פומחה
 לרביס (ובמון הזה אין דנין דין מומחה לרביס שידון ביחודי בעל כרחו של אדם) (מהר"ו קמ"ז) כל כאינס
 ג' (ולא קבלום ד) עליהם ואינם מומחים (ה) לדינס (טור) אפי' הם סמוכים בא"י הודאה שמודים
 בפניהם כמי שמודעהו לז' ד' ויכולים להחליף טענותיהם שטענו בפניהם והכופר בפניהם
 זח"כ כאלו עדים לא החזיק כפרן אבל הנה' אע"פ שאינם סמוכים ההודאה בפניהם כהודאה
 כב"ד וכן בכופר ואח"כ ב"ט צדיס החוזק כפרן ואינו יכול לחזור ולטעון : ג' אף על
 פי שיש חיד מומחה לרביס מותר לו לדון יחדיו מלתו חכמים שיושיב עמו אחרים :
ד אע"פ שב"ד של ג' ב"ד שלם הוא כל זמן שהם רביס הרי זה מסופק ומתב' שיחתוך
 הדין בי"ה מבי' וצריך שיהיו כל היושבים בב"ד ת"ח ודאווי' ואלסר לאדם חכם טיוב • בדין
 על יודע עם אזי יושב שח"א ישב ע"ש אנסים שאינם הנונים ונמצא בכלל קטר בניקום לא
 בכלל ב"ד מי שאינו מומחה ולא קבלוהו עליו (ו) בעלי דיני' אע"פ שנטל רשות מראש
 הנולה אין דינו דין אפי' לא טעה וכל אחד מבעלי דינים אם רצה חוזה ודן בפני ב"ד :
 הנה רשות שעיין המלך בומן הזה אינו כלום ומישהו קבלוהו הקהל על פי כמתמלך (ז) יבול לדון
 (טור) וי"א דלס' נמי וסבור מהני ליה רשות המלך (רי"ב סימן רע"א) או סדר הממונה בעירו
 דזהו בכלל דינא דמלכותא להושיב דיניסם ושכמיס מי שידעה ומ"מ מי שטעה זה גלה רשות הקהל אע"פ
 הכבוד ועמיד יתן את הדי' : (מש"ו רש"ב סימן מר"ל)

כיצר אדם עושה דין לעצמו ובו סעיף אחר

א (א) יכול אדם לעשות דין לעצמו (ב) אם רוצה שלו ביד אף' שנוצלו יבול לקטור מידו (ג)
 ואם האחר עומד כנגדו (ד) יכול להכותו עד שיוכהו (ה) אבל להטיל דעבתי
 אחר

פ"א י"ד ג"ה שמואל ואם לא קבלה רח' הנתבע יס להטפס שס' ס' וע"ל סימן כ"ב חס' כתוב בקי' פרומיס וידוע בהנהגה הם פס' וכול בנייהם
 שום הפוסק ר"ל הפוסק מחדש אבל לא הפוסק הקדום כנסת הגדולה (ה) הא הודאה שגורה כפי' מומחה אפילו או פיה לודעה דל"היינו כמו' שאם
 הווינו לא ובתורה הנתבע לדון כל' דנין אור' (ז) וזה"ר מ"ח בתס' כ"ב :

סימן ד (א) רביע דיני' גופים עיין כנסת הגדולה (ב) הרוצה שלו ביד אחרים ולא מצאו איה מוחליה פסקי הרמ"ב שפרק ארזים נסך
 ריש"ש ס"ז ודוק סימן קמ"ו מה"ס ס' כ"ו ק"ב קולון קמ"א (ג) או ליהבם לבניו וליטלו כללו קב"ד (ד) מי שנכנס לבית שכירו ואינו
 רוצה לנאת או שחוזק לנכס ויוכא כמ"ס מהרדכי אם יבול להטיל בחבלה מופיעה ומכל כו חבלה גדולה חייב חבל יבול לחרפו ולהוציא עליו ש"ר
 וכ"כ לקמן מ"א ס' י"ג רש"ד ח"א כ"ב רשע אפסד לקרואו סס' ח"ב ט"ו ועיין ר"ה"ל ס' י"ג ס' י"ג ז"ס יכול לנשטות דין לעצמו לנדות לחצרו על דבר ממון
 (ב) נו"ה

(כד) חכם המקל פרס המקל כשר לדון לכני קהילתו ל' לבח"ג כ"ו ז"ח רש"דס ז' ו' שמון הנחה המה' דרין ועיין מ"ש ז"ג הרי"ט סי' פ' ואם פס מחלוק' דין' ל' לב ורש"דס ובאר שבע דף קט"ו אבל יחיד מהקבל אחר שיש לו מביעה עפ' הקבל אין חכם הקבל יכול לדנון אקלעטי ע"ו (כ) לזכות ד"ב אשכנזי ה' ר"בש מצ"ו עיין הר"שם כלל'ן סימן כ"ה ודווקא נס"ת אבל בנוי ב"ה אפ"י שיש להם אחרים אסור דע"מ הבאה יש להם כשים בנ"ה כלל' כסף וזהב רש"דס סי' י"ו ובמחשבים סי' אפ"י יש להם לא מהני סלוק אפ"י ר"ו (ב) א"כ כפי דבריו האובד בני' הני עובדים על החרם לא מהני סלוק וזה' לנבי עדים מ"ש סי' י"ו ל"ה מהני סלוק אלא כשהסלוק ביד החרם שחם יצאו יגבו חלקם או שכרם אבל היבא שהנחילה מלווה ביד החרם לא נע"הת שכ"ס הר"ן פרק האיש מקדש' אכשני מוטטים בסוב' א"ח הספול והיו כמו ס"ת במכס רב"ב ז' תקומה שמון ס"ת דין דלא מבט אדם לחיורו ממון והבטע' אומר הכל לי הוזהר המקום שיש סס וז"ל א"ך עמך שיכולים בני' פירו לקבוע לו זמן ליל' ל"ב ז' בלא הויז' א"ו עש"ה כל דבר בפניהם יש שלמה ב"ק מ"ג מ"ג וכן א"ח מהנהג' שהבני' דין כל א' סנה מ' וחור' חליהם ה"ם כאלו קבלום פליהם וכן המנהג בחרם שהבני' דין בן ימי' לנבו' בלי סלוק ז"ה בש"ס וז"ל א"ח קס"ג פ"א נבג' ד"ה מיידי' וז"ל סי' ח (א) כוונ' וז"ל במנו היינו שאינו הגון בעש"ה

יב כל דבר שיש לדיין בו גד הנאה (כד) אונו וכול לדון עליו לפי' בני העיר רבנו' ס"ת שלה' א"י דין (כה) אותו בדיוני אותה העיר א"כ י"ס להם ס"ת אחר והאומר תנו ח"ה לענין ע"ה' דין בדיוני אות' העיר (וע"ל סי' ד' דאם חד מחזיק בשלם עבדי דינא לנפשיהו וכו') ל' סוף' י"ס וע"פ כ' מהלו הדינים) ולפיכך עסקי המם אין דין בדיוני אותה העיר מעני' שיש להם' ולקדוניהם חלק בו (ואם הוא עם פרטי (כו) כגון שאינו נוהג אלא זמן קצוב גבולין מת' מהקבל לנפ"ק ופלא יביה להם הנאה מזה ודינון (משו' הר"שם כלל' ו' סי' י"ח כמד' דלא מהני סלוק וכלל כ"ב ע"ה' ודין לחלק בין עם פרטי) ואם עמו תקנה או שיש מנהג בעיר שדיני העיר לדנון א"ף על ענין המסין דינם דין: (וע"ל ס"ס ל' סוף' כ"ב מה)

ח' ענין לבנות דיון שאינם הגון וגורל שכר הדיין ועונשו ובו ה"ס

א' כל המעמיד דיון שאינו הגון ואינו חכם בחכמת התורה ואינו ראוי להיות דיון א"פ' שהוא כלו מחמדים ויש בו טובות אחרות הרי זה שהמעמיד עובר בלא תעשה: הנה' אסור למעמיד עם הארץ לדיין על סמך (ב) שיסאל כל פעם לחכם (ג') ושידור שמון נסה חכמים הראויים להיות דיינים או שאלו עמי הארץ ורביבים להם דיינים שלא ילכו לפני ערכאות של עבד' מתים הטיב' ח"ס שבהם (ד) אפ"י שמון ראוים לדיינים וכיון שקבלום עליהם בני העיר אין אחר יכול לפוסלן (ד) וכן כל צדור' יכולים לקבל עליהם כ"ד שאינו ראוי מן המורה: (ז"ב בשם משו' רש"ה) וכל דיון המתמנה בשביל כסף או זב (ה) אסור לעמוד לפניו ולא עוד אלא שמנה להקל ולזולו בו (וע"ל ס"ס ג') ב' נריבים הדיונים לושב באימה ביראה בעטיפה וזכובד ראש ואסור להקל ראש וליושב לספר צדבר בטלה בבית דין ויראה הדיין כאלו חרב זונתו לו על נוארו וכאלו נהינם פתוח לו מתחתיו וידע את מי הוא דן ולפני מי הוא דן ומי הוא עמיר להפרע ממנו אם נוטה מקו הדיון וכל דיון שאינו דן דין אמת גורם לנכונה שתסתלק מישראל וכל דיון שנוטל ממון מזה ונותנו לזה טלא' דין הקדוש ברוך הוא גוטל ממנו נכפות וכל דיון שדן דין אמת לאמתו אפ"י שעה אחת כאלו תקן כל העולם כלו וגורם לשכינה שתטהר וכל דיון (ג) א"ח הדיין מה לו (ו) לנהג' ה"ה מ"ל ועמ"ס דבר המשפט אין לדיין אלא ל' שטינו רואה) (שור) דרך חכמים הראשונים פורחים מלהתמנות ודוחקים עצמם הר"ה שלל' לישב בדיון עד שידעו שאין עם ראוי כמותו וכאם יתנועו ענשם מהדיון שתקלקל השורה וז"ל פ"כ ליהיו וסו"ב צ"ל עד שהיו מכבידין עליהם העם והוקנים והתעניינים ז"ס: ד' אסור לדיין להתנהג בצדקה ובנות על התבור אלא בענוה ויראה לכל פירנס המטי' אומה יתירה על הנבור בלא לשם שמים אונו רואה בן ת"ח לעולם וכן אסור לגבוג בהם קלות ראש אפ"י שהם עמי הארץ ולא וכשיעו על ראשי עם קודש ונריך שיסכול צדקה הנבור ועש"ה ומנהג על הנבור לנהוג כבוד בדיון ויהיה אימתו עליהם וגם הוא לא יתבזה ולא ינהוג קלות ראש לכניהם שכיון שנתמנה אדם פרנס על הנבור אסור לו לעשות מלאכה בפני ב' כדי שלא יתבזה בפניהם וקל וחומר שאסור לו לאכול ולשתות: (ולאשכח' שור) בפני רבוה (כל דיון שמון לו מ' שיסמטו אחר' לו לקבל להיות דיון) הנחות מיי' פ"ה דסנהדרין

ה' א"ף בשליח ב"ד אסור לנהוג קלות ראש והמזערו (ו) יש רשות לב"ד להכותו מכת מרדו' והשליח נאמן כשנים ולהעיד שבזיהו כדי לנדונו:

שנה' ושס"ב' וז"ל להגיד לבית דין ואין בזה פסוס לשון (ה) הרש' (עיימוני פ"כ דפנד הרין וגמ' פ"א ע"ה' וכו' וכו' (ט) בעמ' לו שום דין בצדק בו להכבו' (וכן) אם היוקו (במנוה) (ר"י במיב' ל"ה ה"ב וכו' ר"ס המניח) ועיין לעיל סימן י"ח:

ט' שלא

יכול המונע אומר לא לדון אלא לפני החכמי' ועיין סי' כ"ב בה"ס"א (ה) היינו שכן מנינו כדי להו' בשביל עש"ה בלבד ואינו חכם עובדים מסוס לא משוון א"י אלא כסף אבל אם הוא חכם ועשיר אפ"י שיש גדולים ממנו אין כאן אסור (ג') דין שסמקו דיינים אין לב"ד אחר' י"הטל לו כן כבש בשו' שסאוף חזה המנו סה' וכ"כ ה"ה א"ס ס"ה בנראה הרב בדף ל"ס סוף ע"ג וכן כמד' הרב המדונה סימן י"ב (ו) (מבני' שזמנו לדון) ו' חיים ס"ס קי"א ומדברי' הרא"ש פ"ק דקדושין' שישע' דאין מכין מבת מרדו' למי' ובאר שלח' כ"ד ועיין בבב"ב הגדולה מוחל' ק"ת אם נאמן להכחו' או לדנו' ולקמן בהנה סימן י"ח (ח) ב"ס' אלו מנהגין העיני האכשים ה"ם פנקר ומי' למו' דשליח א"ף מי הוא ידע (ט) כן נמנה' בניאדים ל"ח ח"ב וכו' ב"ר' המניח:

ט שלא ליקחו שחר והתרתו שכן בטלה זכו ח טעמים

סימן ט (א) ה"ח כח שאם בטל לזכות את הדין והחייב את החייב אין ז"ך להחזיר אבל מדברי המחבר לו משמע הכי (ב) נ"כ נ"כ שמוא הדין מחלו"ק אם ספול מן הדין או מחמת חסדיות (ג) טלל בפני בעל דין (ד) חבללם שחמו בפני סוף מן הדין דמשתמטין טעבו בע"ה רד"ך ביה כו"טין ז"ח (ה) ז"ח החזיר מה שנטל מן הדין וז"ל סמיר דמין לז"ח כ"ז ע"שין כ"ה"כ כ"ה"ה חסור סי"ט ס"ק ס"ו ר"ח חולקין רש"ח ח"מ סי"ו ו"ל כ"ה שלישי ל"ד ס"ח וכ"כ ב"ח טעמים קשרה מומר ליתול שר מחטיות כ"ה וזה כ"כני זה :

סימן י (א) כל כ"ד יוסרו טל יא מחת ידס דבר בלמי מתוקן ר"כ"ט ע"ד ורס" (ב) הדין סופסקן לו הדין וסלק ממנו וידון אותו אחר או ילך אל הכהים האחרים וישא וימ"ו ע"כ יתקרו לו הספק ואם היה בנייה מחלוקת ילבו אחר הרוב ואם כלל הספקו הדין יכריחו לעשו כסרה כ"ח כשהטוב מרבה כסרה כס"ה הגדול שס"ן זמור (ב) א"כ"ס שמו דין שאל פ"ה בס"ס סמ"ע ז"ח (ד) כי רביס חללים הפילה ודין ועגומים כל הרגיה אינו כו"כ בזמן הדין רש"ס א"ב"ל ז"ה כ"כ סניגורים שא"ס להורות מחוסר כל רביס חללים הפילה לא מהייקבלה רש"ס א"כני שמו :

א מאד מאד זריך הדין ליוהר שלא ליקח שוחד חפילו לזכות ואלו הכה"ס כ"ך הנותן (א) זריך להחזירו כשותבענו הנותן וכנס סולקחו עובר בלא ק"ש כ"ך הנותן עובר קלפני עור לא תתן מכסול ולא שוחד תמון בלכד חלא חפילו שוחד זכרתו יין שטאל שאלה פסול (ב) לדון לזה שהשאליו בעה דברים חמוי"ה בטלה היה לו לדין להשאלו אבל היה לו להשאלו פשר שהרי נס זה שאל מלכו : הנה ודוק זכיר לשהול ממנו אבל באקראי בעלמא ולא מוכח שבוש מהסם הדין לא : (ה) רש"י ז"ר י"ו **ב** א"ש קדם העובע ושלח מנחה לדין קודם שזימן לתבע לדון : (ג) אין נ"כ נ"כ לן לסולו (ד) חלא א"ס כן הדין רוצה לחשוך עמנו ממותו דין עומת חסדיו : (ה) (כ"ן סווד שסוקר דעמו לזה) (טו"ך) ג כה"ו לעשות לעית דין קופה'סופסוקין זמנו להנות בית דין ומנדין אותו בתחלת השנה או בסופה ואין בו מחוס מורט שוחד ועורת א"כ"ה חובה על ישראל להרכס לדיניהם ומכמיסה נס א"ס יש נכות או הקדשות סתם לזכר ס"ס ז"ח : הנה וחפר טוב לנכות מחלט הסנה סיהא מוכן להס כדי של יתכנו להחפיקו לחיון טובה לסוס ז"ח :

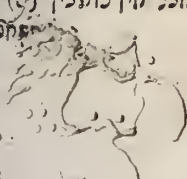
ד כל דיין שיושב ומנדין שכן לסופרים ולשמשים הרי זה בכלל הנזקים אחרים **ה** הנוטל שכן דינו כ"ך דינו שדן בטלום (ה) חלא א"ס כן ידוע שלא י"ל בהס ש"ך וא"ס אינו נוטל חלא שכן בטלתו מותר והוא שיהיה ניכר לכל שאינו נוטל חלא שכן בטלתו כנון טיס לו מלאכה ידועה לעשות בשעה טיס לו לדון אחר לבעלי הדין תנו לו שכן פעולה של אותה מלאכה שמתבטל ממנה והוא שיקבל משניהם בזה חלא א"ס אינו ניכר כנון (שארין לו מלאכה ידועה חלא) שאמר שמו ידמן לי שכן בקניות סחורה וסר סרות ובטלזה מבקש שכן אסור : (ע"ש"ס"ן ז"ר סוף פ"ה) ו אין לדין להניח לתלמיד בוד בטיב לסנו שלא ישא ויתן עמו ויטה מדרך האמת : ז תלמיד הושב לכני רבו ורוחה זכות לענו והרב רוצה לחייבו חייב ללמד עליו זכות וא"ס סתק עובר מחוס מדב"ך קר תרחק : ז' תלמיד הושב לפני רבו ורוחה שטועה בדין לא יאמר שאיך עד סיגמור הדין ואסתרו ויאחזרו ואבננו כדי שיקרא על שמי חלא יאמר לו דרך כבוד רבי כך וכוך למדני :

סימן יא (א) סדר המזכ"אר טלטי הנזורים פ" הנוול כמ"ח (ב) וא"ס הוא יושב זמנ רב ככפרים כותבים לו זמן כ"י רמו הדיני"ה וא"ס לא נא מנדין אורו למחרתו סמ"ע וא"ס רמו ז"ד לטוב בפנין אחר ולא לכדמו רשאי ר"ז"כ"ה ח"כ"כ בש"ר ט"כ" (ג) טי"ן נדולי מרומה דף ס"ד וא"ס הסמיר פניו ולא כמ"ח אין מנדין אורו ולשדן ק"כ"ה (ד) חבל אינו נאמן לומר כך וכו' והיא כדי לנרף את הכתבע לדין ואפילו הכי ז"ד שיהיה נאמן אינו מוטל ש"ה ס"ק דטכ"ה הדין וחלק עליו ה"ח כמנון ז"ד חבל אינו נאמן לומר ששנה כדי להכריזו סמ"ע ח' ויא" (ה) וכן אין כותבין סרבות על הספק טי"ן וטיל קמ"ל קמ"ח טמ"ע פ"ו (י) וחייב

י להיות מתון בדין ושיוכרך בגדול כיכנו ובו ד כ"שכס **א** (א) זריך הדין (ב) להיות מתון בדין שלא יפסקנו עד שחיינונו וישא ויתן בו ויקה כדור לו כשמש והנס לבו באוראה וקופץ ופוסק הדין קודם שיחקרנו היטב כינו לבין עלמו עד שיהיה ברור לו כשמש הרי זה שוטה רשע ונס רוח : ב כל מי שבח ליה דין ומדמו לדין אחר (ג) שבח ליה וכבר ופסקו ויש עמו בעיר גדול מקנו כחמה ואינו כמלך בו הרי זה בכלל הרשעים שכלם נס בהוראה : ג כו רביס (ד) הללים הפילה זה ת"ח שלא הנוע להוראה ומורה ועגומים כל הרוני זה שהנוע להוראה ואינו מורה והוא שיהיה הדור זריך לו אבל ידוע טיס שס ראוי להוראה ומונע עלמו מהוראה הרי זה משובח וכל המונע עמו מן הדין מונע ממנו (כ"ל"על סימ"ה"ס"פ"ג) איבה"נול ושבועת שוא : ד יהיה כעני הדיין דין של פרוטה כדון של מאה מנה :

יא כיצד מומינים לדין ועל פי מוי ובו ע"י ה"י"ם

א (א) כוגד מומינים בעל דין לדין שולחים לו כ"ד פלוחס סיבא (כ"ה) לדין לא בא מומינים אותו פעם שנית לא בא מומינים אותו פעם ג' חלא חפילו זכרתו היום לא בא מנדין אותו למחרתו כ"ה במי שהיה בכפרו יצא ונ"כ ח"ה סי"ה ח"ה י"ה כ"ה בעיר אין קובעים לו זמן חלא פעם אחת ואח"כ לא בא כל אותה יום מנדין (כ"ה) יצא למחרתו כ"ה הלך כ"ד לנקום אחר זריך ליה א"כ"ה וא"ס לא הלך מנדין אומ"י" (כ"י) והשלוח ז"ד נאמן (ד) לומר הקלני און הגלה הדין איך לא דנה לבא לדין עמשתין פי"י שמה שס עמה והוא קלל"ה שחלקל"ה אותו על פי חבל אין כותבין (ה) עליו

הוי"ש המשפש הלכות דיינים יא יב

פירוש צו

תחת (פי' שטר) על שמתא עד שיכחו ב' וישודו. שנמצע לכל ואין שליח ב'ד חייב באחריות
לדין משום לשון הרע (ו): (פ"ל סוף סימן ח')

(ו) וחייב להגיד שכזונו בואו
ב'ד ו' חיים ק"ח (ו) אם קבל
א' או ב' בקניין ואח"כ מסרב
במיומיהם להס כח לכמוז סטר
פמחמה ולבדות ולהחריס כדון
ב'ד גמור רש"ע וכו' וכו' ב'ד
סעיף ה' (ח) ושיין י"ד ב'ד ב'ד
וסי' כ"ה ס"ב ופרישת השלוחין
סי' י"ד וקולון קמ"ד (ט) ועדים
שחמור מן שטר פסולין:

סימן י"ב (ה) עיין ו' חיים

ק"ח א"ת שמדברי
המ"ס נראה שכתבין א' חיים ק"ח
פסולין לא ידע להיכן הדיו בוטח
אין רשאי לישאט מן הדיו וה' וכו'
ל' דמס א"י מס אינו יכול
להסתלק לאחר ששטע דבריהם
וידע להיכן הדיו נוטע (ב) פי'
אבילו קודם שישטע דבריהם ככ'
דבריהם ומס' הרש"ע (ג)
וכן אם שנייה רבים אע"פ שלא
דעו להיכן הדיו בוטח אין
יכולו לחזור רש"ע י"ד ק"ל
(ד) ומ"ע כפד דווקא בפנייה
סנין אדם למקום אבל בזה שנין
לרס לבניו חייב לחמות ועיין
ב"ה י"ד ס"ה ש"ל (ה) אבילו
לח"במ"ד דין מותר לדיוני' לבטל
הנ"ל לעשות פטרה בלי כפיה
רק בדברי ראוי ש"ה פ"ק דסנה"ל
בשם ריב"ז רש"ע ק"ו ק"מ ואין
כן דעת ב"ח (ו) וכסס שם הוא
טועה בטענת הדיו מזור כך
אם הוא פועל בטענת הפטרה
כמ"ע י"ג סי' קמ"ו מהר"ט
ח"מ ג"כ (ז) דין עשה סכסס
לאחר גמר דין נק' טועה בדבר
משנס רש"י ח"ג פ"ר אחר
הדיינים ש"ק על פי שהדיו טס
ששען ראוי לעס' כפרה אין לך
גמר דין גדול מה רש"י מ"ג פ"ר
(ח) ושיין

שמינו חוסס על גזרת ב'ד או פנס אף על פי שכל לב"ד מנדון אומה
והוא וכו' שלא בא מחמת גזירתו הוי אפקודתא ועיין ב"ד סימן ס"ל ד' ואם אחר לא
ב'ד אחר עיין לקמן סימן י"ד מי שלא יוכל לכל לב"ד כי כריך לילך למתקום
השם המבולגו ולבגס זמן אחר ואם לא פסה מנדון אומה אף על פי שלא היה
יכול לבא (ק"י י"ק טורש י"א) מי שקיבל עליו ב'ד של שנים בקנין (ז) והזמיתוהו ולא בא מנדון
קמו בבית דין של ששה: (ב"י בשם המוציא רש"ע)

ב שליח אחר כלונ' שלחני בשם אחד מהדיינים ולא רנה לבא אין כותבין עליו
פחה וחתא עד ויאתר בשם שלשתן: (ואם יסבה ממחה מולקין לו כבוד ומזכירין לו
השם המבולגו) (כ"י פ"א מלמחין) במה דברים אפורים שהלך השליח ביום שאינו יודע
לישבת היום אבל ביום השודע שהדיינים יושבים בו לדיו הכל יודעים שכל הדיינים
שקובטין אף על פי שכל השליח בשם אחר כאלו בא בשם שלשתן: ג מי שהיה
במזל והלך שליח בית דין ולא מצאו אין קובעים לו זמן עד שימצאו השליח
וואמר הנה בכפר אם דרכו לבא באותו היום אומר השליח אפילו לאחד מהשכנים
האין חסה א' יבא פלוני הודיעוהו שבת דין קבעו לו זמן טובל היום לבית דין
ואם לא בא מלדון אותו לערב: (וכ"ס על פי שליח בית דין אף על פי שלא חזר ואמר
עמי' שלחתי) (טור) במה דברים אפורים כשאין פדרך סדרכו ללך בה על מקום
בית דין אבל אם דרכו עליהם אין מנדון אותו עד שידועו השליח בעממו שחא
לא לחזור לו השכנים שראי הם אומרים דרכו על פתח בית דין וכבר הלך (אלהם)
ויפטר וכן אם בא במדינה עד למחר אין סומכים על השכנים שחא שכהו
ולא חזרו לו:

הנה וכן אם היה בעיר אין סומכין על שכנים שיאמרו שלא השליח בין דין מצא ואמר לו: (טור)
ד' מי שכתבו עליו נידוני על שלא בא ואמר אבל אין קורעין כתב הנידוי עד שיבא
אבל מי שכתבו עליו נידוי על סיהה מסרב לעשות זוו בית דין אמיד כשואמר הרבני
מקבל עלו לעשות זוו בית דין קורעין כתב הנידוי והוא מתן שטר הסופר (ח):
הנה מי שכתבו עליו סדנות וטען אחר כך שלא עשה אינו נאמן דמטעה בית דין יש לו קול:
(מרדכי פ"ב שני ד"ג)

ה' נשים יקרות (או נשי' שירמו אומנות) אם מותנים אותם לבא לבית דין וכן
אם הנתבע יכול למנות שליח סיהא במקומו לבית דין יתבאר כסימן ז' ונסימן קכ"ז:
ו' הדיין יכול לחתום בשטר הזמנה (ט) מן פ"ד:

יב דייני שבאו לפניו רך וקשה וכל דיני פשרה וכו' סעיפים

א (א) שנים שבאו לפניו לדין אחד רך ואחד קשה עד שלא תשטע דבריהם
או משתשטע דבריהם ואי אפה יודע להיכן הדיו נוטה אתה רשאי לומר להם
אינו נזקק לכם שחא ותחייב הקסה ומנחא רוקף אחר הדיין אבל משתשטע דבריהם
אפה רשאי לומר אינו נזקק לכם ואם היה ממונה לרבים חייב להזקק (ב) להם:
בנה וכן אם היו (ג) שני מקום כרוך לזקק להם (הנהגות אשירי ריש סנהדרין וב"י בשם מוס') ויש מי שכתב דעל מקום
נוהגין על דעת לחמות (ד) בעוברי עברה משום שיש סכנה בדבר שלא יחסרנו לפלגות: (מהרי"ו)
ב' מנהג וכו' לר' לבעלי דיינים בתחלה הדיו אתם רוצים או הפטרה אם רצו בפטרה עושים ביניהם פטרה
וכסס ש"ה י"ד שליח וטעות הדיו כך מותר שלא יטה הפטרה (ו) לאחר יתול מחבירו וכל בית דין שעושה
פטרה תמיד י"ד וכו' ב"ה ב"ה דברים אפורים קודם נתר דין אף על פי ששטע דבריהם ויודע להיכן הדיו
יטה מנהג בבלתי אבל אחר ש"ה (ז) הדיו ואמר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב אינו רשאי
לפניה פטרה ביניהם אבל אחר שאינו דין רשאי לעשות פטרה ביניהם שלא במושב דין הקבוע למשפט ואם
חייב בית דין פטרה לאחר מהי רשאי הכי דין לעשות פטרה ביניהם כדי ליפטר מעונש שבועה:
ועיין בית דין וכולן לכוף לכתב המורה הדיו אף על פי שגדלה להם שהאו מן הראוי (כ"י בשם רבי יונה בשם הר"מ)

ה יש לדיון לדון דיני אמונות על פי הדברים (ט) שדעתו נוטה להם שהם אמת ואדבר חוק בלבו שהוא כך אע"פ שאין עס בראיה ברורה ומתקן כתי דיונים הדינים הנונים ובעלי בינה הסכימו (י) שלא יתפכו שבעה אלא בראיה ברורה (יא) ולפי שהיה סדר זיפיסודו חוקות ע"פי עדות אשה (יב) או קרוב אע"פ שדעתו נכונה על דבריה וכן אין מונוחים (יג) מהיותם אלא בראיה ברורה לא בדעת הדיון ולא באשרון (יד) המת או הטוען ואע"כ אם העיד אדם כחמן בדבר מכל הדברים יתקן דעת הדיון (טו) סלמת הוא אומר מתמין בדין ואינו דוחה עדותו ונושא ונותן עם בעל דעת שטען עד סודו לדברי העד ודורש וחוקר עד שיתברר הדבר או ישעו פסרה או יתקן מן הדיון כמו שיתבאר:

הגם זאם נראה לביט דין שאחד גיזל (יו) חכירו ולא יוכלו להוציא ממנו דין ויכולו להוציא ממנו דין ואם שלח יסאו וימנו עמו ואם הוא חכם שלא יפסוק להם ולא יפסוקו בשביתתם עד שיביא מידה שאינו שבה (פסקי מהרא"י סימן ר"ט) ע"ל סי' ש"ח ס"ב:

יו כמה זמן נותנין להביא ראיה ודין הטלת חרם וכו' ה ס' י"ב

א אחר ה' מעבלי הדיון יש לו עד (א) להביא נתינים לו זמן ל' יום ולאחר ל' יום פוסקין (ב) הדיון (ונזכר לשלם) (מהר"ם ס' א' ז) ואם הביאין אח"כ יסתור הדין ואם נתין וידוע לכו"ד שכלו ופלו' הם עדים בדבר והחוקו כדוד נותנים לו זמן עד שיוכל להביא ראיה (וה"א אם ידוע לכו"ד שכלו לברר דבריו מוד' ל' מין מומנים לו זמן לנטלה (כ"י נשם הרי"ט) וע"ל סי' ל"ח סי' ק"ד: **ב** הא דיהבו ל' יום דווקא כשתבעוהו תחלה בלא ראיה וחייבהו האב"ד שיטבע זה טוען יש לו ראיה ואינו מנויה עתה כידו ואינו רונה לקבל טבעותיו ונותנין לו זמן ל' יום אבל אם טען תחלה יש לו ראיה ואינו מנויה עתה כידו מה נורך ליתן לו זמן לכשיביא ישיב לו הכתבע וכל זמן שלא יביא לא ישיב לו טענה ואם חזר ואמר אין לי ראיה ישיב לו בלא ראיה יש מי שאומר שנטבע וכפטר ואינו נחמן (:): להביא עוד ראיה:

הנה דאם הכתבע מנבל זמן כדי להשיב על טענות הכתבע אם נראה לכו"ד שאינו אלא דמיה אין נדמיון זמן ונרדף להשיב מיד מכל אם נראה לכו"ד שברוך זמן כדי לחשוב ולסוס לבו על דמיה שנינו לבינו נומניו לו זמן כפי הצורך (כ"י נשם משונת רשב"א) אבל אם כתב כשטר סיכרע עליו בהיה כל מה שכתב שטעמון קיים: (כ"י נשם הרי"ט) (א)

ג עננן א' מעבלי דיונים יש לו זכות בעדים או בראיה ואלו יולדו ביד מי הוא חייב הדיון להטיל חרם (ד) על כל מי שידע לז' זכות בעדים או בראיה שידוע לדיון אפי' אם הזכות של העדים והראיה יודע בהם מי שכתבו חייב להגיד:

הנה וע"ל סימן ע"ח הסיף ז' ו' כיצד נומנים חרסו עינין לקמן סימן ז' סעיף ו' אם טוען שכתבו הוא כסול לישבע אם נומנים חרם עליו:

ד האומר לחכירו סטר כבידך זכות יש לו ב' אם הלה מודה שיש לזה בו זכות חייב להוציאו בב"ד וכ"ד יעתיקו מה שכתוב בו מוכותו אבל אם הלה אומר (ה) שאין בידו סטר שיהא בו טום זכות לזה אין מחייבים אותו להראות סטר לכו"ד אדם אבל אם ידעה זה להחרים חרם סמם על כל מי שיש בידו סטר שיש לו זכות בו שראינו יחרים ואם טען זה בודאי שהוא יודע שהסטר שיש לו זכות בו הוא אכלו הר"ד נטבע היסא שאינו (ו) אכלו:

ה המנויה

(ט) וכן אם הכתע אינו רונה להשיב על כל מה ששאו' לא יוכל לבטוק אילו השיב סמ"ע (י) הנאונים מחרים לא ח"ד ועיין מה"רם עינין ז"ל (יא) בעד"ב שרי משפט נדק ח"ב ט"ו (יב) עיין אשקר ק"ט גלגלטי קכ"ה (יג) נסנרא דלא אמיר אבל נחוב או פקדון ידוע אע"פ שיש לטעון כטר היותם בדבר שאין בלעט בוטה לא טענין לבו כ"ג רש"ס ס"ו גלגלטי קכ"ה ד"ר רכ"ה (יד) דיני אומדנא קולון שור' אוקב"ט רא"ס י"ו וז' אשקר ק"י מ"י קל"ח משפט נדק ח"ב כ"ח המני"ט ח"א קל"ז לכו"ד ל' כ"ה ה"ב רש"ד ח"א ד' גלגלטי נכ"ס כליטת בית יבורה קפ' רש"ס שמו' הרי"ט כ"ח ט"ו למורא מ' נראה שלא הוציאו לא אחר שניסם סכפטר במזוה רש"ס ס' ט"ד ל' סלבה ומשכטו שמואל ק"ד חולק עליו והסכים עמו ז' ומתע"ל משכ"ד ח"א ע"י וז' מ' וחסון מ"ב וד"ר ק"ה ק"ט רנ"ח רש"ב משמ"ד אפי' מאן דלא אזיל בטר אומדנא מ"א להוציא אבל לאוקומי אזיל וכן לכטר משכטו (טו) בפר' כ"י נשם קולון ק"י דף צ"ח ס"ה יש לו לעיין לד' ע"כ האמ' שנתמ' אכלו לא עכ"י הטעות אם הם מחויבים אם האמת ועיין אשקר מ' אשקר ק"ג רש"ב אף קמו' וסמ"ע (יז) עי' שנגנב ממנו כסף וז' ואלו איש מקולב' דבריו שהיבידו והכ' וביה רובא להכח נחבות אומנים שונים ואומדנות אחרות ובורה רש"ס ס' לנסור אותו לערכא' כגביל חוב קרוב לשווי הכסף עד שערד ועיין ב"ב מ"י מ"ז:

סימן י"ו (א) אין מקבלי עשר' לא אחר שהשי' שנתמ' למוכר ריבש ברוך (ב) אפי' טען יש לו עדים בארץ רחוק וע"ל סי' כ"ח אם חייב לבר מי הם הער' מתלוק בין רש"א ויהי' טנא גמ"ש כ"ד וכו' דעת רש"ס נכ"ס מה"מ כדעת רש"א וגם ההחנך סי' כ"ח כ"ד ואם הפועל אדם חכם

לי לא יוכל להוציא מידו נומנים לו זמן עד י"ב חדש כ"י נש' רש"ב וקולון שורס א"וסי' כ"ח סי' ד' כ"ד שכתבו זמן לבע"ד לבלתי רב נומנים ואם אין לה השיב לזמן הקבוע אין לכו"ד מה לקבוע זמן שלא יוכל לחזור ולטעון כ"י נשם רש"א וע"ל סימן כ"י אין קובעים זמן אלא לטוען בדין כ"י (ג) ופי' שכתב שאמו אברה שטר שיש לו ל' כ"ד שכתב' אינו נחמן כ"י נשם רי"ט (ד) אבל אם אינו יודע אם יש לו ראיה אין מחרמי' ומשפט על מיה ודע לו ראיה ועיין ס' ע"א שאין מחרמי'ן מחבא אלא ליתומים וס' מע סימן ע"א ס' כ' שמתיר מנה שאמר ר' בארי ס' זכות חדש' אם הוציאוהו מכל און מחרמי'ן טעם אחרת רש"ב מ' רנ"ח נוכח החרס עיין בלבו קל"ט ורי"ט ס"ב כתיבתו חמרי'ן ככתבו ושאר דיני ח"ס עיין סי' כ"ח וע"ל א"ש יס' במד' גזירת מלך או בכוחן של הטעל חרם נאומה העיר ויש שם בית דין חסוד וטענה בין שני צדד' יש להם לדון כאן על הדק חון מהחרס שאנו ילכו לבקום שאין עס גזירה שלטי הנכורים כ"ק דכ"ק כוף דף ו' (ה) ואם טוען בודאי שאין לו זכות נטבע ויסת ואם משיב אינו יודע שיהיה בידו זמן שטר לכו"ד כ"י וז' תתירם על כל מי שידע שיש זכות שטרמי' ואינו אומר כמו נכ"שית ממון (י) או שאין לו בו סום זכום (כ"י שמואל) זמן שטר לכו"ד כ"י ז' תתירם על כל מי שידע שיש זכות שטרמי' ואינו אומר כמו נכ"שית ממון (י) או שאין לו בו סום זכום (כ"י שמואל) (י) ופי' זמן

רושן המשפט הלכות דיינים יו יז

פירוש צמ

ה' הוליה סטר על חבירו והלה טוען שים בו זיוף וכאל שיתנו לו הטעמת הסטר
בדי' לביק' בו נותניו' (ו) אע"פ כפסו בו בלא טפיסת טופס מזה הסטר:

יו יז עשוות הבעלי דינין בכל דבר ובו יב סעיפים

בכלה' ענין' שמויך חיוהו נדק' המספט זו הכוונת בני הבעלי דינים בכל דבר
לפי' יהי' א' חב' כל נכרו וחדד אומר (ב) קצר (א) דברין ולא יסביר כנים
לאחר ויב' לו רכות יורע פניו לאחר וידבר לו קמות ואם היה א' מהם מלובט בנדים
יקרו' עניני' מלובט בנדים בזויים אומרים למכובד או הלביטהו כמותך או לבוט
כמוהו' (ב) לא יהא' ר' ויטב ואחד עומד אלא שניהם עומדים ואם רנו ב' ד' להטוב
את שניהם מוטבים' ילא' יטב אחד להטבה ואחד למטה אלא זה בנר זה ב' ד' בטעת
מלא ומתן' ל' בטעת נמר דין שניהם בעמידה (ג) לכחלה חיוהו נמר דין איש פלו'
הנה' ועמידה על ידי מסיכה (ה) מקרי פסיר עמידה לטנין זה (ר' צ' סיון רס"ו) וי"ל סיון כ"ח:

ב' יז ועט הארץ שכחו לדין מוטבים את החכם ואומרים לעם הארץ שב ואם
לא יבד' איך מקפידין בכך:

פ"ח שבא לדין מימר לעמוד לפניו ולא חייבין שמימנו טענת כנגדו: (ר"ן כ' סע' ע"ג הערות)

ג' כבר נהנו כל בני ישראל לאחר התלמוד שמוטיבין (ו) בעלי דינים וגם
העדים כדי להסיר המחלוקות שאין בנו כח להעמיד מטעמי הדת על תלם: ד' אם
(ה) יורש (ניש) והנכתב אומר אני חפץ שיטבו ארובי וקרובי אנלי ככאני טוען עמכם
כ' שלא יסתמו טענותי כי אחם הרבים הדין עמו (לבן) השותפים יבררו להם א' מהם
לטעון שביב כלם או יטעון כל אחד לעגמו זה אחר זה וגם הנכתב על יקח ארובי
אנלו: ה' אסור לדין (ו) לשמוע דברי בעל דין האחד שלא בפני בעל דין חבירו:
הנה' ודווקא שיועד הדין שיהיה דין נדבר אבל אם שמע טענת האחד ואחר כך נירצה השני לדון לפניו
מימר להיות דין נדבר (משנת מהר"ל ק"ה) ולא יכבוד שום חכם כסך לאחד מבעלי דינים
בדין א' או שיכבוד לו דעמו בלא פסק כל זמן שלא שמע דברי שניהם (משנת מהר"ך ז"ל כ"ו וכסקי מהר"א'
סימן רס"א) שמה' מן דבריו ילמדו לסקר גם השום שאחר כך יטעון השני ילך אחר ויבטרו לכבוד להסך
ואיכא ונראה לחכם: (ר' צ' סיון קת"ט)

וכן הבעל דין מוזר על כך ותלמוד יזו' לו דין לפני רבולא יקדים לבא קודם בעל
דינו שלא יהא' נראה כחקדים כדי לסדר טענותיו שלא בכני חבירו ואם יב' ל' עת
קבוע לבא ללמוד לפניו ובה' העת יהיא' עותר: ז' לא יהיה הדין שומע מפי
העותר: ח' ואם היה מכיר בלשונם וכומע טענותיהם אבל אוינו יודע בלשונם כל כך
שידע להשיב להם ולהודיע פסק הדין מותר להשפיד עפורגמן:

פ"ט סיון י"ג סוף ג' אם טוענין נכתב אם אחד רוצה לטעון בלשון אחר והסני בלשון
אחר אין אחד יביל לביק' חבירו: (מהר"ו סימן ק"א)

י' כריך (ח) הדין לשמוע דברי הבעלי דינים ולכנות אותם שנאמר ויאמר המלך זאת
בני החי וכו' ומנדיק הדין בלבבו ואח' ב'חותכו: י"א דין שרץ דין ולבו (ט) נוקבו' פי' מהבו ונהבט
בקרבו לומר שהוא טועה לא יחוק דבריו להביא ראיות להעמידם שהוא בוש לחזור אלא
לכל הדברים יחזור להוציא. הדין לאמתו לא יעשה הדיוץ מליץ לדבריו של בעל דין אלא
יאמר מה שאר' לו ויסתוק ולא ילמד לאחד מבעלי הדין כלל אפי' הביא א' מבעלי הדין עד א'
לא יאמר לו אין חייבי' (י) מתון על פי אחד אלא יאמר לנטען ה"ו העיד עליך עד שיטעון
ויאמר שדיאחד אינו נאמן עליו וכן כל כיוצא בזה: י"ב ראה הדין זכות לאחד מהם
בעל דין מבקש לזמרו ואינו יודע לחבר הדברים או טראוהו מנטער להניל עגמו בטענות
אות ומכני' החימה והכעס נסתלקה ממנו או נכתב' חבני' הסכלות ה"ו מותר לטערו
ולא' בני' מחלם' הדבר ממוס' פתח שיד' לאלם' זריק' להתייבט בדבר זה הרבה כדי בלא יהיה כעורכי הדענים (יא):

(ז) ועיין משו' הש"ס פ"ח פ"כט ו'
קנין סי' ז' וס' כ"ו דאין נותני'
לו טופס קודם העמדה בדין וכת'
טור נכס רש"א ללסנרו אחיו'
לירש אין נותנים טופס אלא
בש"ו רש"א לא תחאמי זה אלא
שלא חל' בין ארס' לאש' אבל לירש
הדעת מתן דל' כע' יהנו לו טובס'
הואיל ולא ידע נמלי' דמוריסו
וכן פירש מה' דר' כיסים ספורנו
אל' בש"ו ב"י שאפי' בש"ס קוי'
והב"ך אומר אבו טעין נכסו לא
יש זכות לירשאים יבול' הירשים
לומר אבו רוצים הטופס ולקרקק'
דו מאד ע"כ וכן נכסה הלכה
למטעם הית' מעלה בני' הירש' כה'
כח הטענה י' ע"א:

סימן יז (מ) אבל יכו' לומר לו
דבר דברין וא' מירא'

שיקנו פירין א' הבה (ג) ולא נהנו
כן בין א' זכו כח להטמי' ד"ט על
הלס' ס"מ' (ג) עיין מוספות ענין
שראל פ"ב (ג) ודווקא לכחלה
אבל דיעבד נשניהם הדין דין
טור ובה' אש' סמ"פ (ג) נסי' כ"ח
כתב הרב שברוכי' הדינים ל' כס'
בשפת קבלת העדות ומסיכה כזו
כ"י ישינה' ואולי'ן הכ' ובה'
לקולא ומיחו' אם היו הדיו' והעדו'
שניהם נשמיכה בטעם א' מכור
למעב' הבי' ממי' דחר מיכיוהו לא
עביר' כדיו' סמ"פ י"ג ונ"ח חולק' (ו)
וכל יקולות אאלו' בדיני ממוני'
אבל בדיני נפשות בנין לעדו' אש'
אם לא העידו ממויך אין עדין
עדין ויבול' ללמוד בהם ס"ב פ"ח
דסנה' נכס' רי"ח ועיין רי"ז (ז)
עיין מהר"ל סט' למה' בני'
להקל ורבו הסכרי' הנאום כנסת
הנדולה ובני' שמואל והסיף ב"ש
המני' (ח) ואם פסק בלי' שמיכת'
שניהם הפסק איתו כלו' ואינו יכול
לחזור ולדון עיין בספת הנדולה
באור' (ט) אם הדין הממק' אש'
מוז' ראה להכריע יכדיע ואם
אינו מוז' להכריע יספוק בפי' מה'
שדעמו כותס' אם הוא בר' הכו'
ועיין משו' הנאונים ב"ג (י) ולא
דעי' למ"ס לקמן סוף י"ג דהשם
הדין דין ענגס' דרך מיסוק דין
אבל הכא' אינו כן (יא)
ושלא ילמדו לו טענה' המסק'
(יב) אין

אין לדין לרחס בדין על דל' שלא יאמר עני הוא זה ובעל ד' ינו עמי' וחייב לפרנסו אזכנו בדין ונמנח' מתפרנס בכבוד ולא
לד' פני גדול קא' אבא לפניו עשיר וחכם גדול עם עמי' והדינו' לא יכדלנו ולא יכא' בלשוננו' בלא יסתמו' דבריו בעל דינו ולא
יאמר'

(יב) אין כ"ן מדרגי בראש
דף קט"ו ואם ספק הדיו וכבר
הוניה ממון ע"פ ספק הדיו אינו
חוזר (ט"ז):

סי' יח (א) אין מקבלו עדות עד
שנכנס ישיב רי"ש

י"ד (ב) או שנכנס מקום להם הדיו
ב"ה מסגנוין דכנסה דף ע"ב על
ענין ב' שדנו דיניהם דין לא ספק
ב"ה חזק ושיקול וטרי מלמודא על
א' אומר איני יודע ומטיק המ
מעיקרא אדעתא דנ' יתני הכא
לאו אדעתא דנ' יתני כ"ל למלמד
משם דכ' תבורי' שלא כיוונו לדעת
א' ונדרו להם שלים אמר' אח"כ
יאמר א' מהם איני יודע יכולי' הב'
לפסוק הדיו הויה ומעיקרא לאו
אדעתא דנ' יתני (ג) וכולל למרן
ולומר שדברי המחבר לא סמרי
דכפי' י"ג לא ירדו ע"ד ב"ד אלא
ע"ד שדרינו אומם ה' או הרוב
אם פ' שילכו אחר הרוב ואין הרוב
אלא מחוק כל ה' אכל הכא ירלו
מתלה ע"ד ב"ד ולכן הולכין אחר
הרוב חסילו לא פ' ואפי' אמר א'
איני יודע אין מוססין לו כל
שהרוב מודע למכיון ב"ד וא"כ גם
כשהן ב' בלבד וב' מוכי' לו מחיב'
וא' אומר איני יודע ולכו אחר
הרוב ולא ינטרכו להסויף דשאני
המס כיון שאין כאן ב"ד דאומן
שאמר איני יודע שאין דלמיה (ד)
וכל דרוקא שמחלה הפחילו הדיו
ג' אכל הפחילו הדיו ג' מבורר'
וביררו להם שלי' אם כ' מהם מוכין
או מחייבים וא' אומר איני יודע
סופק' ע"פ ה' ב' דאדעתא דמרי
הפחילו מעיקרא כמ"ל למעלה (ה)
ולא יב'ד ורש"כא ב' מוכין או
מחייבים והב' חולק עמהם והב'
אחר' אומרים אין אנו יודעים
הולכי' אחר דעת הטנים המוכי' או
המחייבים עיין ספק משנה פ"ח
מה"ס זב"ח סמ"ע ופמ"י כהן
(ו) ק' אמר' סי' י"ג ס"ו ופיין סמ"ע
שכנס דכאן איירי שבה טעמו
בכניהם אבל שנוטה משכשין בפני
ב"ד ואם הכניעו שלא בפניו אינו
חוזר ונסתב פסקי רוקא טוריפ"ז:
סימן יט

ואמר היאך אחייבנו דיון ונמנא ממדיים אלא אפטרנו ואחר כך אומר לו שיתן לו אי
שלו אלא יחתוך הדיו מיד לחמיתו ואם באלו לפניו אחד כשר יאמר רשע לאל' אחר זה
רשע ומזקמו מסקר וזה בחוקת שאינו מסקר דבורו אטה הדיו כד' רשע א"ל כ"ל לכ
יהיו שני בעלי הדיו בעיניו כרשעים ובחוקת שכל אחד מהם טוען סקר וידון לפי מה
שיראה לו מהדברים וכשיפטרנו מלפניו יהיו בעיניו ככשרים שיקבלו עליהם את הדיו ויבנו
כל אחד לכף זכות: י"א זריק הדיון לפסוק הדיו מיד אחר ט' ב' ב' ר' י"א חסם מעיה
את הדיו ומאריך בדברים הבורים כדי לנער אחד מהבעלי דינים הריוה כ"ל לא תעשו
עול: י"ב כשאחד מבעלי דינים מנמס לחבירו בפני הדיו אומר לו עד ויב' תמחייב
לו דיון אם איך הדיון כך זריק הדיון לומר לו סקר תתה דוב

בשל דין שפגע חזרו ענין דבר מופשט והדיין רואה שימחייב רואה הדין יותר ממה
שפגע אין לו לדיין (יב) לפסוק יותר ממה שפגע ואם ספק לו יותר יתני טעמ' י"ג
וחזר: (דעת טעמו מפ' קמא דכ"ב רוביא אקסיה רבינא וכו')

יח כיצד נושאין ונותנין ברבר ושהולכין אמה הרוב וכו' ס' וס' וס'

א (א) הביא אחד מהבעלי דינים עדים לדבריו מכנסים העדים במזבלים עדותם
כראוי כמו שיתבאר בס' כ"ה ולאחר שיקבלו עדותם יוניאוי כל אדם לחזן ויסמי
ויתנו בדבר: ז' אומרים רטוב להחמיל מן הקטן (כ"י ספק אד"מ) אם יסכימו ללעת
אחת מוטב ואם לאו ילכו אחר הרוב טנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי וסניח
אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב ואחד אומר
איני יודע (ב) ואפילו טנים אומרים זכאי או חייב ואחד אומר איני יודע יוספי'
שני דיינים ונמנאו שהם חמסה נושאים ונותנים בדבר אם שלטה מוכי' וטנים
מחייבים זכאי ואם שלטה מחייבים וטנים מוכים חייב טנים אומרים זכאי וטנים
אומרים חייב ואחד אומר איני יודע יוספו עוד דיינים אצל ארבעה אומרים עשה
או חייב ואחד אומרי איני יודע או שאמרו ג' זכאי ואחד אומר חייב חייב חייב
אינו יודע וכן שהוא איתו שלמד תחלה אינו יודע בין שהוא אחר הולכים אחר הרוב:
הנה וכן נראה לי עיקר דלא כמה שכתב לעיל (ז) סימן י"ג סמ"ע ז' בספק רובא דעת החולקים והשבר
דעמו לחלק בין אם כפברת מחלה יותר מנ' ובין ידרו מתחלה לנ' אך אינו נראה לי רק שחולקים
האמת דע"כ הרמב"ם וסמ"ע דעת הר"ם קבל שברו ד' או ה' בוררים אין הולכים אחר הרוב (ד) שאין
רוב חלה בניה דין ואם אמרו הקהל שילצו אחר הרוב ואם שקולים אין אומרים שינואו אחרים ויבירעו שברו
הקהל לא לקחו רק אלו המבוררים אבל אלו המבוררים יגולום לשאל לאחרים ויסקו על מיהם מה שרצו:
(כ"י סוף סי' י"ג נסמ' מהכופ' הרשב"א) (ה)

ב היו מחלה על מחלה ואחד אומר איני יודע הרי אלו מוספין טנים אחרים וכן
אם נסתפק הדבר מוספין והולכים עד ע"א הניעו לע"א ויאמרו ל"ה זכאי ויול"ה חייב
ואחד אומר איני יודע נושאין ונותנין עמו עד שיחזור ללד האחד ונמנא לו' מוכים
או מחייבים ואם לא חזר לא הוא ולא אחד מהס' הרי הממון ספק ומעמידים הממון
בחוקת בעליו: ג כל מ"י שאמר איני יודע אינו זריק לתת טעם לדבריו ולהודיע
מאיוה טעם בל' לו הספק כדרך שמראה המוכה מאיוה טעם מוכה והמחייב עומדה
טעם מחייב: ד ג' שיצבו לדין וסלק אחד מהם עמנו אין הסנים יכולים לומר הדיון:
הנה והוא הדיון אם כדבריו מתחלה יותר משלטה ונמנא עמו שמתבאר לעיל סוף סימן י"ג:
ה' הא דאמרינן דנמנא הרב ותלמידיו אין מונים להם אלא אחד ה"ל דרוקא בשעה
שמלמדו הרב הדיו ועל פיו סימך ואפילו בכהאי גוונא אם הוא תלמיד כר"ב אמירב
אסי' ולנמריה דרב הוו זריכי ולסבריה לא הוו זריכי וכו' ללמדו בשעת הדיו וכן עמו אבל אם אין מלמדו בשעת
הדיו אף על פי שהוא תלמידו מונים להם טעם דק' ה"ל לן קצת סברא להדין לישא וליתן:
הנה ולפנין אמרו והיאר לו דיני טומאה וטהרה חסילו זריק לסבריה מוכים להם טנים: (כ"י)
בית דין פוסקים בדיני תמונות שלא בפני בעל דין (ו):

חישן המשפט הלכות דינים יט כ

פירוש ק

יצר נזתנין הפסק וסדר כתיבתו ובי ג סעיפים

סימן יט (א) סוד לכתוב זמן

בפסק דין מיהו אם לא נכתב כסר פסקו ריקנעמי
 תר"ד (ב) וכן אחר לא יאמר
 לבע"ד דייין עשה שלא כדיון
 לחייב אומץ כ"ח כסר שטיין
 והכנסת הנדולה כמג דרוק שאין
 בע"ד שאלו (ג) אם רבו המוכין
 על המחייבים או איפכא מחלוקת
 בין הרב קארו ובין המב"ט ח"ב
 סי' קע"ג סתם שאין המיטוט
 חייבים לחמוס וסדר קארו כמג
 שברך לחמוס וכן זמרתם כמג
 קצ"ג לבריע שאם חתמתו אין
 מעבטת את הפסק אין כופין אותו
 לחמוס ואם מעבטת כופין כספס
 הנדולה (ד) דוקא* שהיה מחלוקת
 בין הדיונים כומבין כן אבל אם
 הוסיף כלם לדעת א' אין כומבין
 והדיונים נגד פלו' זכאי סמ"ט
 (ה) תימן לקמן סי' כ"ח וק' וי"ד
 סל"ד סדר סותר לזה וס' וי"ב וכו'
 שמואל חולקים עיין כ"ח:

סימן כ (א) או שקבעו לו זמן

לכתיב ראוימו ולא
 נא פמ"ט (ב) אבל אם הביא ראיה
 הפקדמה שטען אפי' ספק ראיות
 זו הדין עמרו חייב כלום עיין קמ"ג
 דעי' סי' כ"ז (ג) אפי' מלא אומם
 פקדמ' נצר דין מרדכי וכו' (ד)
 ח"ט דעלמא שתיקא כבודיה כל
 דאבי' לחתלי' שיתשב מה לומר לא
 חמרי' הכי פסקי רוקנאטי כ"ב
 כסר רי"א. (ה) דעמי' מרזי
 שסאור. אם יס' לו והסבי' אין לי
 כ"ח (ו) מחלוקת בין כ"ח וסמ"ט
 אי נטיין דוקא אכלו או אפילו
 היתם ניד אחר באותם השיר (ז)
 הוינו אם טיין כן אבל לא עגינן
 ליה סמ"ט וכו' חס"ב כהוציא
 ראיותיו מתוך אבונדמו (ח)
 מרדכי הרא"ש כלל י"ג סימן
 י"ט שבבוא בית יוסף מח"א
 נר' דתרת' בעי' שבע"ד יסאל לו
 וגם הסיב' אין לי עדים ופשמע
 דין דין בנתיבי ראיה מתוך
 אבונדמו ב"ח (ט) עיין מרדכי' י"ב
 כסר ריבנו הא"ב בעשר שנוטות
 דלאבאקועי ממון

סימן כא (א) מסיק פמ"ט

נענין בית דין חסוב ולכתיב
 טעמוניו לא נענין ועיין כ"ח
 (ב) חס"ו

אחר שנסת' יתנו בדבר מכניסים הנעלי דינים ונדול סבדינים אומר אים
 פלוני אפי' יתנו אים פלוני אמה חייב ואסור לדיון לומר כתיבה תבית דין אני
 ביותי (כ) מוכה אבל הכירי רבו עלי והעושה כן הרי הוא תכלל הולך רכול מגלה סוד:
 שאל אחר תבית דין שיתפשו לו הפסק דין (כדק' סתמא רש"י ס' ס' ס' ד') אין
 מוכדין (ג) אם המוכיב ולא אם המחייבים אלא כותבים סתם פלוני בא אם פלוני בעל
 דיוני לפני דין ומרדכי' י"ב (ד) פלוני זכאי ופלוני חייב: ג קיבל עליו את
 הדיון ואחר ל' לכלם יתן ולא טלם אין מנדון (ה) אותו עד שיתרו בו בה"ב נאחד
 כך מנדון אפי' עד שיתן וה' שהוא חייב ואם עמד לו יום ולא תבע נידויו תחרותין אותו
 ואם אינו רצה לקבל עליו דין מנדון אותו מיד (כ"ז) וע' סימן כ"ט אם אומר מח"ב פרמ"י:

יער יתני יכול להביא ראיה לסתור הדין ובו סעיף אחר

בנשתחייב בבית דין (א) והביא עדים או ראיה לזכותו סותר הדין וחוזר ח"ף על
 שכבר נגמר והפילו אם פרע כבר כל זמן שהיה מביא ראיה סותר אחרו לו
 כל ראיה שיש לה הבא מכאן ועד שלפניו יום ח"ף על פי שהביא ראיה לאחר
 סותר את הדין שאם לא כן מה יעשה אם לא יומתה בתוך שלשים ומנא לאחר ל'
 אם אחרו לו להביא עדים או ראיה ואמר אין לי ח"ף על פי שמנא אחר כך אינו
 ואין נרוד לומר אם אחרו לו יס' לך עדים אחר אין לי עדים יס' לך ראיה
 לי ראיה ודנו אותו וחייבוהו כיון שראה שנתחייב אחר קלבו אים פלוני ופלוני
 ידוכי או שהוציא ראיה עמוך אפונדתו פירוס חלוק קטן כמפורסות כעין כסיין אין זה
 כלום ואין משנוחים עליו ועל ראיותו:

אבל אם לא אחר אין לי ראיה ח"ף על פני שפק (ה) עד שנתחייב לדיון ואחר כך אחר
 קררו פלוני ופלוני וי"דו סותר דיון: (מסכת ר"א כלל ו' וי"ג סימן י"ט) (ה)
 במה דברים אמורים כשהיה היחיה אכלו (ו) והעדים עמו במדינה (אכל) אם אחר
 אין לי עדים ואין לי ראיה ולאחר מכאן באו לו עדים ממדינת הים או שהיתה דסקיא
 קל אביו שישם השערות מופקדת ביד אחרים (א"ה ס' סטרימו סלו (טור) ובא זה שהפקדון
 אכלו והביא לו ראיותיו הרי זה מביא וסותר מפני שיכול לטעון ולומר זה שאמרתי אין
 לי עדים ואין לי ראיה מפני שלא היו מנויים אצלו ודו"ק (ז) סמ"ט ימים שאומן הסטרימו היו
 באומן סטרימו מופקדים (מרדכי' ס' ז' נורה) וכל זמן שיכול לטעון ולומר מפני כך וכך
 אמרתי אין לי עדים ואין לי ראיה והיה ממע' בדבריו הרי זה לא סתם טענותיו
 וסותר לפיכך (ח) אם פירע ואחר אין לי עדים כלל לא הנה ולא במדינת הים ולא ראיה
 כלל לא בידי ולא ביד אחרים אינו יכול לסתור במה דברים (ט) אמורים בנדול אבל
 יורש שהיה קטן כשמת מורישו ובא עליו טענות מחמת מורישו אחר שהנדיל ואמר אין
 לי עדים ואין לי ראיה ואחר טענא מביא דין חייב אחרו לו אחרים אנו יודעים לאבוק
 עדות שסתור בית דין זה או שאמר ליה אחר מרישך הפקוד ראיה זו הרי זה מפות
 מיד וסותר טעון הורש קטן יודע כל ראיות מורישו:

ובל זה נשתת' אבל אם הביא הנדול אחר כך ראיה ונדול שלא ידע מאלו עדים שהביא
 אחר כך או (קטן) אבא עדים ואחרים שסתור של אביו היו כדור וידע כסן כסוד
 בלדון סולבס אחרים: (מרדכי' סוף פק' ז' נורה)

כ"א מי שקבל עליו להשלים הדין ליום ידוע ונאנס ובו סעיף אחר

(א) מי שקנו מדו שאם לא יבא ביום פלוני והשבע יהיה חבירו נאמן בטענותיו ויטול כל מה שטען בלא טעופה
 או שאם לא יבא ביום פלוני והשבע ויטול אחר זכותו ואין לו כלום ויפטר חבירו ועבר היום ולא בא בתקנתו
 התנאים

רושן המשפט הלכות דיינים כג כד כה

פירוש קא

סימן כג (א) או האכרע
שיין ז' ו' ז' ח' ט'
ק"ט עיין סי' י"ג (ב) או על מנהי
זה פסקו כנסת הגדולה בשם ה'
ומה ראוי כר' כן משנ' ה' חיים
ח"כ פ"ו משה חייא כ"ד (ג) אבל
כאמ' בנדר א' פסקי רוקאנטי מת"ד
אבל יש חולקים עיין כנסת הגדולה
אם יש בידו פסק דין וטעם הנע"ד
שכל דבר זה על עמדו לפניו
כספק רש"ך ח"א פ"ו ע"ז אם
באמ' ונר' לו להכריע שאינו באמ'ן
ודמ' רש"ך אפי' יש פירוש"ד

בתי נאמן הדיין לומר לזה זכיתי ובו סעיף אחר
כ' ז' שבעלי דין עומדי' לפני הדיין (א) נאמן לומר לזה חייבתי (ב) ולזה זכיתי כסתלקו
מלפניו אינו נאמן (ג) אם אין בידו הסק דין ורוקא כבודא דייניו (ד) אבל דין התלו
בטענו' לא ישיב בו נאמן שלפי הטענות יזכה הזוכ' וזכ"ב של וסתור טענו' (ה) הראשונה (ו)
וכל זה ד' הדין ישיב א' אבל ב' נאמנים לעולם ואפי' אם יש ב' עדים שמכחשים אותם :
וכ' אם קב' עליהם פקדן זמן כל מה שאומר מוך הדין נאמן אבל אם כבר כפז וכן להם הפסדה אין
לו רשות לשיב (ז) או לנרוע (ח) אף על פי שאומר שכן היתה כוונתו : (כ"י בשם רש"ך)

כר שניקקין לתובע תחלה ובו סעיף אחר

אין נוקקין (א) שלא לתובע תחלה ואם יזילו נכסי דנתבע נוקקין לו תחלה :
הנה פירושו ראשונה ונתבע בפתחו נטיילי של וכל לומר פרעתי ומשנתן משיב יש לך משלי כל כך ומקטק ומן
לכבוד פקדים יצא מול' יום שהוא זמן בית דין אש"ם שאנו יודעים שיש לו עדים שזודעים בדבר נוקקין
למנוע הדין לשלם לו מיד אם לא שזילי נכסיו ויש הדין כזה (ג) לנתבע ור"ה אם הפוגע ור"ה שישנונו דבריו
תחלה קודם דבריו של כפז או שמכחש מנ"ד שלא יפסקו לו הדין עכשוו אלא כשירצה הוא (א) עיין בשור
או שסכמ' ל' מיב ל' טענה ומחר הטובע שאינו רוצה שיטבע לו עכשוו וק כשיראה (ד) (כ"י) וכל כזבא כזה
בגוף ויחר טיס ל' טענה שכל זה ואינו רוצה לטעון (ה) עכשוו (כ"י) דהם הרש"בין כומעין למנוע
אם לא שזילי נכסי הכתוב או שיש לנתבע החזק כזה כפי ראיות עיני דיינים :

כה דין שטענה ומתי הוזר ומתי מושלם וביה סעיפים
בין דיון שדן דיני מחוכות וטעה אם טעה בדברים הנלווי' ופירושים כגון דיונים המפורשי'
במסכה או בתלמוד או בדברי הכופקים חוזר הדין ודין אותו כהלכה :
מיוז' י"א דאם כרחה לדין ולכתי דורו מתחראות מוכרחות שאין הדין כמו שהוזכר בכופקים וכל
להליק עליו מאחר שאינו זוכר בתלמוד (ה"ס ח"א) מ"ח אין להקל בדבר שהחמירו בו ההנורים
שנתפסו בידו וישראל אם לא שקבל מרובתיו שאין כוונתו בראיה חומרא (א) : (כספי משנה' סימן רמ"א)
ואם אין אפשר לתקור כגון שהולך זה שנטל המזון בלא קדין למדינת הים או שהיה
חלם או שטימא דבר-הטהור או שהורה בכשרה שהיה טרופה והאכלוה לכלבים וכיוצא
בזה הרי"ז עטור מלשם חף על פי שנרס להזיק (ג) נלא נתכוין להזיק :

סימן כר (א) אם לראובן הכתוב ראיות מוכנס וכל מונע אינם מוכנסין אין אומרי' נוקקין לתובע תחלה מרדכי ב' הפרה בשם ריב"ל (ג) כתב הטור'
בשם ריב"ל שטענו' דבריו של מונע ונקבלים פירו' תחלה אפילו אם ימיהו פדיו של נכפז או ילכו להם לתי' בעוד שהקבלי' דבריו של
מונע וב"ה הר"ם חייבו סמך סי' רכ"ד כתב שאם פירי הכתוב רוצי' ללכת ופירי המונע מיושבים מקבל' פירי הכתוב תחלה (ג) אפי' מחר שטרותיו
לכ"ד עיין כ"י ונ"ח רוקאנטי רכ"א חסו מיימוני פ"ח מה עינין מספיקו' ל"ד כל (ד) ו' זמור ר"ב נ"ה אין אדם מונע על פהר הדינועו או אם לא תבע אף
א' טור סי' ס"ח בשם הר"ם רש"ך ח"א כ"ה והר"ם ח"א חסו מיימוני פ"ח מה עינין מספיקו' ל"ד כל (ד) ו' זמור ר"ב נ"ה אין אדם מונע על פהר הדינועו או אם לא תבע אף
תכלתו אפי' שטענו' אומר שיביא עדי' היום או למחר אין ממעינין לו ק"ל' אין נוקקין זמן לחבלו ולדעת זה הביאו כתי' רכ"ד בשם המוס' זכ"י ונ"ח
ועיין ה' זמור ר"י וס' וסכמי כהן הארזכו למר' מ"ם לקמן סי' פ' :

אם • ששולקין ללכת הוראות הסוד והמ' אם יש להוראה אף על פי שאינו סמוך דינו כמותא
(כ"י ר"פ ח"א) ועיין ב"ד סימן מ"ב מדין הסמיכות בזמן הזה :
טעה בשקול הדעת כגון דבר שהיה מחלוקת תנאים או אחרונים (ג) ולא נפסקה
הלכה באחד מהם (ד) כפירוש וצ"ה כחמד עה"ם ולא ידע שכבר פסק התעשה
בכל

סימן כה • ל' ז' ח' ז' ח' ט'
א"ה נאמן כהן (א) אם
המחנה הניח בל"ה עולי' נכס' ז' כלל ספק וספיקו מלה נמלה כפי מה שהוכחו ב"כ ויפ' כי ה' חספי מניו ביד רוב המעיני' ראיתי
להמיינסו יעוויין סם) (א) אם לא פסק כדברי' גזון לפי שלא ישיב' פניו ונשבע דבריו ויש לו בטינוי נק' טענה בדבר משו"ה"ה כדברי' המוסק' טור
והר"ם ה' זמור סי' ר"ב (ב) כ"ב סעי' עיין בב"א ונ"ח שדקדקו אפ"ן הרמ"ב דלא מייירי אף בשלא טמא או האביל ללכודים דאם עשה כך הוא מושק
משו' חייב ודברים יסבחי' דר"ף והג"כ ס"ל דלפי' טמא או האביל יתדים גורם מקרי וספור פכ"ל ואין הלשון עדיקת דה"ל ונ"ח אפי' לא תבעו
בכשרו ור"ף ב"ל ע"י ר' ור"ם דלכ"ד אבל ונ"ח א"ה מרס' דלא כפז בנ"ה שהוא סבור בכתבת בהדבר (ג) ונזמנינו אפילו בוסקה המביט' ח"א ס"ב (ד) דבר
שלא הזכיר דפי' ופסק הדין בסדרה ונחלקו פלוג' חתומים מחריב' אפי' אין מצינו הכי' ח"א ס"ב ור"ף וכן אם מדמש מלחא למלחא ורובים חולקים
פלוג' שם ופ"ל סימן י"ח וסי' ששם כתב א' או מרס' א' ולא ידע שיש חולק' עליו מה שטעה עשוי ולא ישלם בית יוסף ס"ח זה ביק מרדכי והנהיג
מיימוני והנהיג שאיני' וכן מצינו בב"י למ' שהייכות לה' כשהדין טמון א' והביא רמ"ה לדבריו בפסקי רוקאנטי מל"ט וכן אם דברו שקול לומר
ק"ל לי ספק באיך ק"ל דינא כנסת גדולה וכן נראה עיני' מרדכי מחשבות פת"ה אף ל"ג ע"ז ר"ה והלכת' ונאמנו' דבר יוסף וכן נראה
מסוגי' פ' כל הנשבעין דלוינא דענד כ"ה ענדי' אם ענין שספק כנכון אחר הוי טועה בשקול הדעת שאיני' מלחמות סימן פ'
26 (א) ר"ב

סימן כר (א) אם לראובן הכתוב ראיות מוכנס וכל מונע אינם מוכנסין אין אומרי' נוקקין לתובע תחלה מרדכי ב' הפרה בשם ריב"ל (ג) כתב הטור'
בשם ריב"ל שטענו' דבריו של מונע ונקבלים פירו' תחלה אפילו אם ימיהו פדיו של נכפז או ילכו להם לתי' בעוד שהקבלי' דבריו של
מונע וב"ה הר"ם חייבו סמך סי' רכ"ד כתב שאם פירי הכתוב רוצי' ללכת ופירי המונע מיושבים מקבל' פירי הכתוב תחלה (ג) אפי' מחר שטרותיו
לכ"ד עיין כ"י ונ"ח רוקאנטי רכ"א חסו מיימוני פ"ח מה עינין מספיקו' ל"ד כל (ד) ו' זמור ר"ב נ"ה אין אדם מונע על פהר הדינועו או אם לא תבע אף
א' טור סי' ס"ח בשם הר"ם רש"ך ח"א כ"ה והר"ם ח"א חסו מיימוני פ"ח מה עינין מספיקו' ל"ד כל (ד) ו' זמור ר"ב נ"ה אין אדם מונע על פהר הדינועו או אם לא תבע אף
תכלתו אפי' שטענו' אומר שיביא עדי' היום או למחר אין ממעינין לו ק"ל' אין נוקקין זמן לחבלו ולדעת זה הביאו כתי' רכ"ד בשם המוס' זכ"י ונ"ח
ועיין ה' זמור ר"י וס' וסכמי כהן הארזכו למר' מ"ם לקמן סי' פ' :

בכל העולם בדברי האחר אם היה זה דיון מומחה ונטל רשות מרוב זכותו או שלא נטל רשות אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם הואיל והוא נמחה חוזר הדיון אם אי אפשר להחזיר עטור מלמס:

בג"ד ובהיותו דינם כדאיד מומחה (טור) ועל ס' ג' כ"ט נטילת רשות מן המתן מהני ולא יאמר האדם אפשר כמי שארצה בדבר שיש בו מחלוקת ואם עושה כן הכי זה דין שיקר אלא שיקרה חסד גדול וידע להכריע בדבריו הישות נדון ואי לא בר הכי הוא לא יוציא ממון מספק דכל היבא (ה) דהיינו שיקרא דינים אין מוציאין ממון מיד המוחזק (טור) ואם הוא בהוראת אסור ויהיה הוא דבר אסור לא יצא ממנו ילק לומר ואי דבר דרבנן ילק אחר המוקל ודוקא אם ב' החולקים הם שוין אבל אין סימנין על דבר יקון נגד דברי גדול קמנו בחכמה ומנין אמילו בשעת הדקא אלא אם כן הדין נס כן הפסד מרובה וכן אם ב' חולקים הם שוין אחר רבים בכל מקום (ה"ש"א סי' רכ"ג) (ו) ואילו אין הידים מסכימים ומעט אחר אלא כל אחד יש לו טעם בפני עצמו האילן ואם מסכימים לטען הדין מקראו רבים ואולי בני דברי (מהרי"ק סי' ק"א) ואלו יורה מהנה צדור להקל מבני שחם א' הורה להם כך פולטין אחר דעשו ואם חזק מה צד לאסור מה שיהי פקידין נהגו בו אסור (משו' הרש"א סי' רכ"ג) כל מקום שדברי הראשונים נחמדים על ספר והם פורעמים והכסופי האחרונים חולקים עליהם כמו שלפנינו הפוסקי חולקים על הגאונים והולכים (ז) אחר הארז וכל דלכס כמראי מחביו ודבר וליק (מהרי"ק סי' ק"א) אלא אם כן נטעמו רשון ולא נטעמו שני על ספר ונעמו אחרים חולקים עליו אין צריכין לפסוק בדברי האחרונים שמשו בלא ידעו בדברי הגאון ואי הוי שמעי לכהניו בדרי נכו: (מהרי"ק שורש ג')

ג היה הטועה מומחה בית דין ולא נטל רשות ולא קבלו אותו צדע עליהם או שלא היה מומחה אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם לדון להם בדין וטעה בטקול הדעת אם נטל (ח) ויתן כיד מה שעשה עשויו ושלם מביתו ואם לא נטל ונתן בית יחזור הדין ואם אי אפשר להחזיר ישלם מביתו:

בג"ד וי' א' דאכילו להפסד וכפן ביד מה שעשה עשויו ושלם מביתו ואין הדין חוזר וכל זה כשנ' קבלם עליהם בדין לדון (ט) בדין לטעמו אלא אם קבלם עליהם בדין לדון בדין לטעמו (טור) או בזמן שיש שבויהם הקבל הדינים על פי התרם שיהיו דינים בעל כרחם לא ישלמו אפילו טעו דמה להם לפשות מב' מקום יש להם לחזור אם טעו ואם אינם רוצים לחזור (י) צריכין לשלם (מרד"ך) ריש סנהדרין) וכשטעו ומשלמין אם הסכימו כל הדינים ביחד כולם משלמין ואם היו הדינים רק ג' והלכו אחר שנים שבהם הם משלמין שני חלקים והחלק ה' מפסיד כעל דין אלא אם היו הדינים ג' והלכו אחר ג' שנים הרוב צריכין לשלם (ה) (טור) ד' אבל מי שחייבו מומחה ולא קבלו אותו בעלי דינים אף על פי שנטל רשות הרי זה בכלל בעל זרוע ואילו בכלל הדינים לפיכך אין דינו בדין טעה בדין אלא טעה וכל אחד מבעלי דינים אם רצה חוזר ודן בכניו ב"ד ואם טעה ולקח ונתן יצא חייב לשלם מביתו וחוזר ולוקח מפסל דין שנתן לו שלא כהלכה ואם אין לו להחזיר או שטמא או שהאכיל דבר המותר לכלבים ישלם כדון כל גורם להזיק טעם מתכוין להזיק הוא: ה' דיין שטעה וחייב שבועה למי שחייבו חייב בה ועשה זה פסדה עם צדע דינו כדי שלא ישבע ואח"כ ידע שאינו בן שבועה את פי טקנו מידו על הפסדה אינו כלום דקנין (יא) בטעות הוא וחוזר (ובן כל כוונת זה והוא שגילה דעוה שפשה הפסדה טעם השבעו או כדומה לזה)

(ה) ריב"ס ס"ג קולון י"א ח"א
הדין נכס מה"ס פ' מי שהיה
נשוי בה"א ובדין וטור מה"ס ח"א
ח"ג (ו) ב' פוסקים נכסו פרי"א
שלין שטעם טעו קולון ח"א ח"ב
ג"ד ק"ב פ' סו"ס ח"ג ח"א ח"ה
ה"ה ח"ג ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ה"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ק"ט וכתבן ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
חלק על זה וכן נ"ר מדברי ק' לב
ח"ג ועיין בכללי שכמי כהן ס"ב
דין ח"א (ז) נגד כ"ר אשקף דיון
לפסוק לחמנונים כשחולקים על
הראשונים (ח) אם גזר עליו הדין
אחר הפסד יהיו נכסו ונתן נד"כ
פתי"ט ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א
אם ה"ס נקבלוהו עליהם בדין לדון
בין לטעמו אם טעה בדבר משנה
ש"מ ק' לב כמב דלא מהני ונחלק
עליו ק' זמרא וכיון יהיו ספק אין
להחזיר ממון כנסת הגדולה וגם
לא מהני קביון וע"ל נבנה ס"ג
ועיין ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
העולם שנתקן ג' דין ח"ה ח"ה ח"ה
שכלוהו עליהם לפי אומדן דעמס
שחייבו רובל לחזור ולדון פ"ה ח"ה
יוחסין וכמב ד"ח שכן נ"ר מה"ס
ריב"ס ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
(י) ואם כבר הוציאו מיד הכתוב
ובתנו למעט אפשר ללא מנו לחזר
דלבוזא מידו שח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ק"ב ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ירושמו ואת"כ נודע שהיו סס
נכסים מרובים חוזר אבי"ה היה סס
מחילה קביון ושבעה קולון ק"א
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
קנין בטעות עיין ח"ה ח"ה ח"ה
לביט לוי ע"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה

כ"ו שלא כ"ו
שבעה הדין נכס מה"ס פ' מי שהיה
נשוי בה"א ובדין וטור מה"ס ח"א
ח"ג (ו) ב' פוסקים נכסו פרי"א
שלין שטעם טעו קולון ח"א ח"ב
ג"ד ק"ב פ' סו"ס ח"ג ח"א ח"ה
ה"ה ח"ג ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ה"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ק"ט וכתבן ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
חלק על זה וכן נ"ר מדברי ק' לב
ח"ג ועיין בכללי שכמי כהן ס"ב
דין ח"א (ז) נגד כ"ר אשקף דיון
לפסוק לחמנונים כשחולקים על
הראשונים (ח) אם גזר עליו הדין
אחר הפסד יהיו נכסו ונתן נד"כ
פתי"ט ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א ח"א
אם ה"ס נקבלוהו עליהם בדין לדון
בין לטעמו אם טעה בדבר משנה
ש"מ ק' לב כמב דלא מהני ונחלק
עליו ק' זמרא וכיון יהיו ספק אין
להחזיר ממון כנסת הגדולה וגם
לא מהני קביון וע"ל נבנה ס"ג
ועיין ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
העולם שנתקן ג' דין ח"ה ח"ה ח"ה
שכלוהו עליהם לפי אומדן דעמס
שחייבו רובל לחזור ולדון פ"ה ח"ה
יוחסין וכמב ד"ח שכן נ"ר מה"ס
ריב"ס ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
(י) ואם כבר הוציאו מיד הכתוב
ובתנו למעט אפשר ללא מנו לחזר
דלבוזא מידו שח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ק"ב ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ירושמו ואת"כ נודע שהיו סס
נכסים מרובים חוזר אבי"ה היה סס
מחילה קביון ושבעה קולון ק"א
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
קנין בטעות עיין ח"ה ח"ה ח"ה
לביט לוי ע"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה

קצת דינים מחודשים של הקים לי

כ"ב נכסו ב' פוסקים האחרונים שהמוחק יוכל לומר ק"א
כפלו ותלוי וכמב ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
נב"ד דאין להביאן בממון אחר הרוב ולכן כשיש ב' פוסקים יבול המוחזק
לומר קים לי אפילו נגד הרוב ובלבד שהיו פוסקים הראשונים למוחק
עליהם אפילו נגד הר"ה והר"א והר"ב כן העלה כנסת הגדולה

נכסו ב' פוסקים האחרונים שהמוחק יוכל לומר ק"א
כפלו ותלוי וכמב ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
נב"ד דאין להביאן בממון אחר הרוב ולכן כשיש ב' פוסקים יבול המוחזק
לומר קים לי אפילו נגד הרוב ובלבד שהיו פוסקים הראשונים למוחק
עליהם אפילו נגד הר"ה והר"א והר"ב כן העלה כנסת הגדולה

חושן המשפט הלכות עדות כח

פירוש קר

סימן כח (א) עדות שנתמנה ששה לא מעלה ולא מוריד כמסקנת רש"דס ח"א ט' א' מקרי עדות (ב) אמר העד שאינו יכול להעיד מפני שקבל עליו שלא לנלות אומרו בע"ד שאמר לו בסדר ימרו לו לנלותו סמ"ע בשם ווי"ל מ"ב (ג) ואכיליו הוא גמ"ע סמ"ע ז"ח (ד) הנושא עדותו כטור בדניו אדם וחייב בדניו שני ואם סמ"ע פיהם כדי שלא יעידו שי למורא ואע"פ שיש פרש מפני שזה כשעדותו מ"ע אבל רמ"א הביאו ש"ה פ' הכנסת כתב שחייב בדניו אדם ובני שמואל דהדבריו ובתב כפס"ד שי למורא כפי' לה' עדות שיכול העד לתור קיס"ל כהר"ם ומה"מ ומה"ק ורש"ז הפיטרים בדניו אדם (ה) החייב בדניו שנים ואמרו לו הדיון שרונה לדיכתי עליו גמ"ע הכנסת שחייב בדניו שנים (ו) ד' יהודים שהיו זה לזה והלך בלשונן לנ"ה וזה לקבל לגור חרם על כל מי שירדע שיבא להעיד אין להם לגזור להלל בעמם כמקום חזוניהם אם יכולים בשום צד להפסיד ואם אינם יכולים יעידו ויכרת לגנות כל נקוי חרשי חנוכה וז"ל הגמ"ע י"ד סי' רכ"ח סי"ד (ז) אין להטיל ח"ס על יהודים עדות לא להעיד בע"ד בלא חס' להם להם כדרך הדיון הכות משני החזקים ואם הטילו אינו כלום וז"ל כמסקנת מהר"ם פאר"י במה"ר ברוך חוק מפורסם והר"ף ממנונה והיות שברך החלה לנדרר מפורדים זה לנטיולי החרם להכנות שלא יחול החרם

בב"ד ורנו ב"ד למחול על כבידם ולא נידוהו הרשות בידם והוא שלא יהיה בדבר העם בכבוד הבורא כנון שהיו העם מצטטין בכבוד התורה ובדינים הואיל ופקרו העם בדבר נדיכוס לחוק ולענוש כפי מה שיראה להם :

הלכות עדות

כח יוצד מאיימין הערים ואין מקבלין עדות שלא בפני בית דין ובו כו סעיפים

כל מי שידוע ע"ת לחכירו וראוי להעיד ויט לחכירו (א) פועלת בעדותו (ב) חייב להעיד אם יתבענו שיעיד לו בב"ד (מ"ו"ז) בין שיש עד (ג) אחר עמו בין שהוא לבדו ואם (ד) כבש עדותו פטור מדיני אדם (ה) וחייב בדניו שמים :

וכך אמר לא יעיד אלא בדבר ממון שהניא אחד לידן שנועה או בדבר אסור לאכרסו מאכרסו אבל אם כבר נעשה האסור לא יעיד דאמרו אלא כמוזיא סם רע לחכירו (סנה' מיימוני ס"ה הלכות עדות) ואסור לאדם להעיד בדבר שאינו יודע אף על פי שאמרו לו אדם שידוע בו שאינו מסקר אפילו אמר לו בא ועמד עם עד אחר שיש לי ולא מעור רק שיפחד בעל מוצי ויכבירי שיש לי שני עדים וידע לי לא יעמנו לו : (ט"ר)

אדם רשאי (ו) להחריס ב"ה על כל מי שידוע לו עדות (ז) שיבא ויעיד : אבל (ח) לא יוכל להשטיען אלא אם לא יגיד (ט) וכשא עובי (מסו' רש"דס סי' מר"ח) מיוס אם נראה לב"ד בודק (י) שעה להשטיען שנידו הכמה הישגת בידן (כ"י בשם הר"ם) וע"ל סימן י"ו סעיף ג' ולקמן סימן ע"א סעיף ז' ח"א כשנוכחתי חרם נגדית אף הקרובים (יא) כריכין להעיד (מכרתי ר"ס שנועה העדות) ואפילו בעל דבר בעצמו כדרך להעיד (ט"ר סימן י"ז) (יב) ויש חולקין (משנת רש"דס סימן תר"ט) והשו' הר"ם כלל ו' סימן כ' (יג) וכן עיקר ושנין ב"ד סימן רל"ב הלך שמה לתם חרם נגדית :

אם עכ"ס תובע לישראל (יד) ויש לישראל יודע עדות לעכ"ס נגד ישראל ואין עד חלק יהודי והעכ"ס תובעו שיעיד לו במקום שדיני העכ"ס לחייב ממון ע"פ עד אחד אסור להעיד לו ואם העיד (טו) משלתיין אותו :

אם אינו חייב לשלם ריגול לומר אמת העדתי אבל אם יש לברר שסקר העיד חייב לשלם ויש בעל דבר מודה שהיה העיד אין השמתיין אותו : (הנהגה מרדכי ד"ק) ואם מתחלה יחדו העכ"ס לישראל היות עד איכא חלול הכס אם לא יעיד לו * (ועיד לו) ד ישראל

עד אחר שהיה לחקוק דינים מפורדים או אחר שסבר הפעל דין להוות צוית דיכא וינס הח"ס אינו מפקיד אותו חס' פיהם משנים סימן א' כ"ח ל"ג גם אין להחריס על הקטנים שנידו שהרי כתב רז"ס פ"ה א"ב טוען שאין משטיעין את הקטן וגם אין לגזור על הקרובים שיעידו כמ"ס הר"ם כלל' סימן כ' אבל יעלום לגזור על מי שידע וזמנו או ראי'ם סי' י"ד ואין לגזור בעיר אחרת שיש שם מוסתים כב"ר י"ג ק"ד רע"ה ואין להטיל חרם על גביהם אם לא יסקל הבורח על יד הכרסאות שלא יבא נוק ולא יל רוב שבע"ש כמסקנת חיוש מחמתי רי"ז פ"ה ארזה קרימה בענין רב של ב"ה (ח) או שיקבלו עליהם ת"ם אבל ב"ה יכול להטיל חרם סמ"ע (י) אין עד אחד עובר על אה' לא יגיד אה' הוא חייב טוענה גם בלא שלמות ק' חייס מוס עמוקים ל"ג וכן אם העד במקום אחר הוא עובר אה' אינו סולח עדותו כמכ"ס (י) אם משטיעין מו מחוימין את העדוש אם השניעם ולא ענו אמתו עיין המב"ש ח"א רכ"ג וס"ך חולק' * אם כריכוס לא רנו לקבל עדות אלא כשנוכחתי וזהו העד שלא כשנוכחתי אפילו לחקוקים על ארש"ח יכול לחזור בן' ל"ג ח"ג סימן ב' זכ' משטע דקן ח"ב ע"ד * אם העדים התמונים נא יונים לומר כך היה מעשה עיין משפט פ"ק ס"ה (יא) ועיין מהר"ו מקובציל וכן נראה שצ"ח ערריה רמ"ע על פ' כ"ג כ"י מחמ"א וכן כתב רי"א"ו בנתיב פסקי רוקאכתי מק"ח (ד) אך בשטרם ארל כשאין כשרים רעשו על הפסולים ועיין המב"ש ח"א רפ"ג ולענין הלכה כתב פסקי רוקאכתי אפ"ה כו' נחרם על הקרוב ועל הרחוק אין החרם חל על הקרובים אבל אין כרחה כן מוכרי שי למורא כפי' לה' עדות שכתב שיש לחוש לדברי המרדכי ואפשר דע"ל בעלי הדבר בעממם כ"י מרדו דלא חל ועיין ב"ה (יג) הר"ם שם סימן תר"טו בית יוסף והר"ם כלל ו' סימן ב' ד"ח שם הנה אשיות ריש פירק שבועת ישראל חובש לחמ"א בערכאות של עכ"ס משנת ארסרלן כ"ג (טו) ואם הוכרח על פי גזירה השלטון פטור וס' בוחן כליות משפט (ד) אך חלק ב' ח"ס שטני הגבורים פירק ברא' ד"ק מהר"ם מינן מ"ד אבל צ"ע לישול רשות גמית דין ועיין בית השם ואם הם שנים יכולים להעיד בית יוסף ח"ק בלא נקטת הגכ"ס בית חרם (יו) בית יוסף בשם הגמ"ע אבל ס"ה פירק ברא' ד"ק דף מ"ג כתב דיש חולקוס וס' ל' דייכוס לשלם וכ"כ ש"ס דל"ג ע"י מירוי שטיען מתיילא שם על ר"י ארס' * ואם הוא אדם משוג ויול להעיד כן כתב הר"ם והטיר רמ"ז וס' ס' וכפס"ד ב"ש חולק' * דקין אדם חקונ שיעיד אה' הוא חייב מחלוקת בין הפוסקים משנת ארסרלן פירק ח' וס' למנרא כפירוש הלכות עדות ואם כן ה"ע"ל (י) ע"ל

פירוש

חושן המשפט הלכות עדות כח

ד ישראל התובע לעכ"ם וכופר ויש לעכ"ם עד א' מותר להעיד לו (ויו) אם יתלצתו:
הנה וכו' שני עדים יכולין להעיד שברוב דבין (יח) ישראל יחייב על פיהם וכן במקום שצנו
מוציאין ממון ע"פ עד אחד יוכלין להעיד ב קרובים הרי הם כעד אחד דברי דוכינו אין אנו
מוציאין ממון על פי עד אחד: הנהו מרדכי ה"ה

ה תלמיד חכם שיוודע עדות לישראל ותבטי שיעיד לפני בית דין קטן ממנו אסור הוא
עדות ממון אינו חייב לילך להעיד (נט) (אלא אם שאלוהו אליו ומעיד לו דברי ירוחם)
אבל אם יש בו דא אפרוטי מאיסורא חייב לילך ולהעיד וכל מי שיש לו ראיה בעדים
מטפל בהם להביאם לבית דין ואם ידעו בית דין שבעל דינו אלם (כ) וטען
התובע שבעדים מפחדים מבעל דינו לבא להעיד (ויש הוכחה לדבריו) (ט"ד) הרי
בית דין כופים את בעל דינו שיביא הוא העדס וכו' כל כוננא בדבריו אלו דין
בהם לאלם דריכוס העדים לכתחלה להעיד מעומד ואם הולך תלמיד חכם מושב
אותו: (וע"ל סוף סימן זה) ו דריכוס הדיונים לכתחלה להיות יושבים בשעת קבלת
העדות נריך שיבינו הדיונים לשון (כא) העדים שלא ישמעו מפי התירכמן ואם
מבינים מה שהם אומרים אפילו אם אינם יודעים להשיב מותר להשמיע תירכמן ביניהם:
(וע"ל סימן י"ז סעיף ו') ו מאוייתין פירוש מטילין אינם ופחד על העדים בפני הגל
ומודיעין אותם כח עדות שקר ובזאת המעיד בה פניהו וכו' וסודו בוי בעיני
שוכריו: ח אחר כך מוציאין את כל האדם לחון ומשיירין את הגדיל בעדדים
ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שהחייב אם אמר הוא אמר לי חייב אני לו או
איש פלוני שהוא כשר ונאמן אמר לי שהוא חייב לזלל אמר כלום עד שיאמר שהוא
בעגמו ראה שהלוב לו או שואמר בפני הורה לו (כב) שהוא חייב: ט אחר
כך מכניסין העד הסני ובדוקין אותו אם העיד כמו חסירו נוסאים ונותנים בדבר
וגומרים הדיון: י אש העדים אומרים עדותן מכוננת בלשון אחד ממם יש לחוש
שמקרים ובענה אחת כיונו לשונם ונריך לחקור ולדרוש אותם:

הנה ואם העד החקק אמר עדותו והסני אחר חק מני כמורו ילצתו לא יפנה אלא אם
כן הולך למדינת הים וחי אפסר לו להעיד בפירוש: (דברי ירוחם: ב' סוף ומרדכי
פרק נגמר הדיון)

יא העדים שטלמו עדותן בכתב לבית דין אינו עדות (כג) דכתב על כוונת
עדים מפייהם ולא מפי כתבם (כד):
הנה וכן כוונתו ודלא כיש מוכיירין אם העדים ראוין להעיד ואינם אלמים:
(טור בשם ר"מ (כז))

יב חותכין דיני ממוכות בעדות כפסטר אף על פי כאין העדים קיימין כדי שלא
תגעול דלת בפני לוי: (ועיין לקמן סימן ס"א סעיף ג' איזה דבר מקרי שטר נס לקמן
סימן מ"ו סעיף י') ויג כל זמן שזוכר האדם יכול להעיד לעולם ואינו חייש שמה
מתוך שנתויען הדבר הרבה אינו זוכרו על צדו אפילו אינו כזכר לעדית אלא
מתוך הכתב ששכחמהרה לו כתבו בפנקסו לזכרון דברים ושכח הדבר ואינו כזכר
אלא מתוך הכתב (כו) יכול להעיד והוא שאח"כ טראה הכתב כזכר לדבר (כו):
(וע"ל סי' מ"ו סעיף י') ויך וכן אם כזכר על ידי אחר שהזכירו לו יכול להעיד אפילו
היה המזכיר העד הסני אבל אם הבעל דין בעגמו מזכירו וזכר לא יעיד ואם העד ת"ח
אף אם הבעל דין בעגמו מזכירו ספיר דמי (כח) טודלו אם לא היה כזכר לא היה מעיד:
טו אין

(יו) ע"ל י"ל ש"ל ס"ג ועיין
מהר"ם מינך מ"ד ט"ה למורא
בביאור הלכות עדות (יא) אם
אינם נוגעים בדבר מהר"ם מינך
א"ל דווקא כדמות ממון יכולים
כמים להעיד אבל לא בעדו מסור'
תשובת איסורן סי' פ"ה (יט)
היינו שטמן ממנו נהכמה ב"ה אם
רצה לילך בן משוכן ז' זמרא
ק"ט (כ) עיין ר"ש ש"א כ"ח
ועל למורא ב"ה פ"ג (כא) אין
ע"ש דוקים על דברי העדים
אלא שאלוהו לומר אם מה שבר'
מרדכי יודיעין אותו כפי הכח
ח"א סי' רע"ט ואין טוענין לעד'
מה שלא טענו הם עיין גומת
ישרים סי' א' (כב) ואפי' הזכר
בעדותו שמתו מאחרי' עונה ב"ה
הוא ב"ה אפי' ר"ש טענין לעד'
אינו כלום כ"י ב"ה ד"ר ר"ח
מסשש דק ח"ב ע"ה ואפי' באסור'
עיין כדיוקן זכ"פ בעדית על
הטנתו או גלגלה האשה שאמר לו
איני שולחה בשנה כלו לא הוי
עד מפי עד רש"י ח"ה כ"ג כ"ד
אבל רש"י א"ה ט"ו ב"ה ח"ה (כג)
אפילו באו ודעו שזה כתב ידם
ר"ש ק"ב ד"ר רב"ן עד שטמן
עדומו ככסד ואמר אני מעיד מה
שכתבו כאן מפיכם קרינן ליה
דק הבית וע"ל בענה סי' י"ג
פ"ג ש"ס א"ה א"ה עד סי' ו' ר"מ
ק"א וכל זה בעדות דלורייא
אבל בעדות שאינו נריך אלא
מזכרין יכולים רש"י א"ה ע"ג
רש"י ח"א לא למ"מ סי' מ"ו ס"ק
י"ו כתב דבדוקים שטרות יכולים
להעיד בכתב (כד) כ"י ור"י אבב
להם משנה פ"ג ד"ע ס"ג דע
דב"כ עיין רש"י ח"א הש הנאומ'
בשפטי שמואל ס"ה ח"מ ק"א
(כה) אפילו לר"מ דווקא בממון
אבל לא בדברים כפסות כגון
לאסור אשה על גילה איסורן
בג"מ סי' י"ב ועיין אלוהי מו"ע
ל"ק ר"מ לא שנתקד עדותן כ"ד
ע"פ כידם אבל אם קודם שנתקד
חזר העד אין עדותו עדות רש"י
סי' ל"ג איסורן סי' י"ב ובכ"י
מהר"ם אבובג בר"ו שהנונה
שנאקים חיימה העד כ"ד

ושלשון מנינים ובעניין החלוקה הזה עיין באורך בש' בני שמואל א' ב' ובעניין הלכה כהסמ"ע שדרי שח"א לא יתבטל מחודש מתירי לשלוח
עדומו כמון לב' ובכ"י טעל ב"ה שיכול המוחזק לומר קום לי (כו) ואם אינו כזכר אפילו מתוך הכתב לא יעיד וכני שמואל ככד דלר"א כד
פ"ח מה' עדות אפילו כזכר כלל יכול להעיד עם כתבו ובכ"י טעל בעל העטור ור"מ טעל סמוכ' שבוא עד כדבר אפילו
מ"ן הכתב כולמר שבעבור שראיה חתומה כזכר שהיה עד כדבר יכול להעיד מתוך הכתב בכל שאר העדות (כו) עיין רש"י א"ה י"א רש"י
ח"א פ"ה הטעם דק ח"ב ע"ד עיין מהר"ל לקטים ק"ל דף ק"ט"ח שזולק במזכירו או אחר (כח) ובזמן קום ליכא פ"ח איסורן סימן מ"ד

חושן המשפט הלכות ערות כח כט

פירוש

(מה) עיין חולקים והילוקים המביט ח"ל רפ"ו ורי"ב כ"ג גדולי ממונה דף קכ"ב ג"כ ר"ק (מכ) כתב רא"ד אפילו מותר המובע לרייבס הרי פרי לפניס ואיכנס רוצ' וקבלם לכל הסהות קנינה מן היתומים נדבס שלא יכלוהו אין שומעין לו ורש"ד ס"י ד"ב כבד דרוקא שהמנון כבר נח ליד הקטנים אבל מנון שאינו נידס פשיטא שאין נותנים ארזו ידים ושנין ג"ה בחולקים עליו ופ"ה דף ק"ג ע"ה ואם אין מועיל לקטן במקצת קבלה העדות מקבלת בפניו רש"ד ס"ד (מג) ואפילו קבלום עליהם הבעל דין ויכולים לחזור בהם רמ"ם כ"ד דף ל"ג ופ"ט דף ל"ד דרובי נשים שנרמסו ע"ה ר' שדרינג' נשים א"כ שיערו ככ"ד וב"ד פיר' ב"ד לא דיוקן היינו בדודע' שסם מומח' רש"ך ח"א סימן כ"א והמחאה בשנים אם זכויס לקבל עדות זכויס ג' מומחיס רש"ך ח"א כ"ה אבל רש"ד ס"ה ס"כ ואשכנזי ס"י ו' חולקים שאין צריך ג' מומחיס (מד) ושיהיו שלשמן יחד בשעת קבלת העדות ולענין קיוב שטרות עיין סי' י"ב סוף כ"ג כ"ה כי לזכא נשכחו ג' שקבלו עדות חד דענין בספ"י לדינא ו' לזכ ח"א סי' י"ח נסם הר"ם כ"ך דקדוסיין ויכולין לחזור בהן ונשטרות נשים הוציא ואין צריך דרש"ה וחקירה אש"פ שקבל עדותו לפני דריוטו שאינן דקראין נדרים וחקירה אין יכולין לחזור בהן כה"ה רש"ד ס"ד עיין דש"ס ח"א ס"כ (מה) אם העדים צעיר ומקבלי העד מומח' הולבין אחרי דברי קבלת העדות ולא חל דברי העדים אפילו ואמרו דברים

סיסחולקים ופ"ל דפ"י במקום שיש לחוש שיכפר העדות אם לא יקבלו שלא כענין אין מקבלין אלא אם כן שלחו לו תמלה אין נותנין כן אלא כאשר כתבתי:
יח לא אמרו אין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין אלא כתובע (מה) שמביא עדות על תביעתו אבל המביא עדים לפטור את ענתו מקבלים: **יט** אין מקבלין עדות על קטן (מכ) אפילו בפניו דכיון דקטן הוא בפניו כשלא כפניו דמי ויתקשרו כפניו אין זה בס' ק"י: **כ** אין נשים ראויות לקבלת (מג) עדות ואם קבלו לא עשו כלום: **כ"א** קבלת עדות צריך ג' מומחיס (מד) יודעים הלכות עדות כשר ופסול ואידין בקבלתן לכיוון עדות כל אחד כדעתן הוי זהיר בדבריהם אמר מתוכן ולמדו לסקר וכל המקבל עדות ויחזו ראו לדון באילו קבל עדות סקר ואיזו ראוי לדון (מה) על פי איתו דהרי: **כ"ב** אם סומ' העדים עומד (טור) **כ"ב** נכון למקבלי עדות לפרסם בטרם קבלת העדות מי הם העדים: (מיהו אם לא כתבו מי הם העדים לא הפסידו) (משו"ב רמ"ב סימן ק"ד) **כ"ג** אם רנו הנצור לתקן מהשני סופרים מקבלים עדות ומנבין על פיהם (מו) וכן אם רנו סאס יפטר העד שהוזמן להעיד עם הסופר שתעלה חתימת הסופר כשני מדים תקנמן קיימת:

כ"ד מי שטוען שיש לו שני כותבי עדים ואמר בפת האחד שאינם יודעים כלוק' לא הכסיד זכותו ומביא כת שנייה אין מקבלין עדות אלא ביום ואם קבלוהו כליילה אפילו הוי עדיו דרוכיס לייך למדינת הים אין דנין על פי אותה קבלה (מח):
כ"ה מיהו אם קבלו עליהם בפני הרבים לקבל עדות כליילה אפילו לכתחלה (ג"י נסם הפוסק)
כ"ו אין מקבלים עדים קודם שישו' הנתבע לתביעת התובע לפי שאלו יודה הנתבע ולא יהא צריך עדים ואטומו ב"ד לא מטרחינן: **כ"ז** אם קבלו עדים מעומד מה שטען (מט) עשויו ואם אין נשמיס על העמוד אפילו לכתחלה מותר דסמיכה כשיטה ובסימן י"ז נכתבאר שטעמו נהנו להשיב העדים:

כט שלא יוכלו העדים לחזור וכו' ג סעיפים

א אחר שהעיד העד בקרית דין (א) (ויא לאחר כדי דבור) (ג"י) אינו יכול לחזור בו (ב) כיצד אמר מיטעה הייתי שונג הייתי וכו' דרתי שאין הדבר כן לפחדו פלתי אין שומעין לו אפילו נתן טעם לדבריו וכן אילו יוכל להוסיף בעדותו תמי' וישתפיים דיכול להסיף (ג) במנאי (פ"ה נסם הר"ם) אבל בדבר שמיכחו צריעה כגון פקדונותיה בית דין להביא עדים שאינו רמאי והלך והביא ואמר להם הב"ד יודעים אתם בו כהוא רמאי ואמרו העדים הן ואמר להן הבעל דין וכו' תמי' רמאי ואמרו לא אשכנזי אלא שאינך רמאי שומעין לדבריהם האחרונים (ד) משום דמסתמ' אין אחד מביא עד להעיד אלא תמי' ובדל'

סופרים למע שאמרו אבל אם מקבלי העדות דייבית מוזרים ומקבלים העדות רש"ד ס"י רש"ך ח"א כ"ה ורמ"ם ח"א י"ח חולק אבל אם אין הפדים צעיר אש"י אין אנו יודעין שהיו נקראין דכין ע"פ קבלת העדות רש"ד ס"ס ושנין הלסקר ס"ו ולאו דוקא מומחיס אלא נקראין כ"כ עדות העדים ח"א כ"ה ואם כתב רמ"ם נדחד דגמיר סני היינו לבוף האדם לדון לפניהם אבל לענין קבלת עדות בשני' ג' מומחיס ושנין ג' שאלו ס"י ג' אבל הר"ם די פוסקו כתב דהר"ם טובך דככל שבין נדחד דגמיר סני ולעית הר"ף ורמ"ם כ"כ שבין שבין ג' מומחיס ואף אם קבלו עליהם אין דנין ע"פ אותה קבלת רמ"ם כ"ד במקום שמקבלים עליהם כהרס שכל מה שטעו המומחיס ששוי' אם היו הדיוטות אין קבלים קבלת הרמ"ם ח"א י"ח (מו) אף אם ראויים לקבלת עדות רמ"ם כ"ד (מו) ואם הם הדיוטות אין מקבלם כלום רמ"ם כ"ד אם מקטו הקבל שאם לקבל עדות חלו בפני פלו' ופלו' מהני שלא לדון ע"פ רש"י י"ג עדים שבערו על החרס אין דנין ע"פ מומו עדות איסרין י"ז (נח) ללא כה"ס אש"פ דדירו' משטע כדבריו ב"י סי' רנ"ג והשבר שאם קבלוהו דנין ע"פ אותה קבלה אלא שקר ע"י נסם ריס' זל' וב"כ כ"ה (מט) ושלא צריך ססור ודווקא נמקום ב"ד אבל צקארמי דרך ובפ"ט מהלכים אפילו בדיעבד לא מהני הפני' ח"א ק"ג:

סימן כט (א) מו שהם דריון ו' וזר"ה ק"ה (ב) היינו מוך כדי דבור לגמ' ודון כ"כ ב"י וכתב"ר ס"י מיכן ס"י וכל זמן שאינו מלפניו בין זה לזה כדי שחלף שלו כ"ל מ"ד והרי"ג רס"ו השריד בענין חוזר מוך כדי דבור של חבירו כהנה ב"י ח"ה מ"ג ושנין ח"ס ר"כ א"ה ב' אלא כ"ה ב"ה דברי דברך אבל אם לא השיר עדותו רק אחר שמה שאמר מחילה הוא אמת ואיניו עליו הב"ד ואחר כך חזר בו מב"ד מהני אבל הוא ז' כ"י י"ח ונ"ט הסכים דאפילו אמרו הדיונים פרו דבריהם פרו מ"ד אלא שנסתפק אם היה ספק בנתיים בשיקרא (ג) עיין רש"ך ח"א ק"ה רש"ד ס"ה מ"ה סוף ד"ר רנ"ג ורמ"ם פסוק קמ"ה ו' זמאי קפ"ב טור ס"ב וסמ"ע וכו' סימן מ"ז וכו' שמואל כ"ה ומשנת ה' ושנין שפתי כהן או מיירו בנגיד יד ונא מקום אחר (ד) ודווקא שחזרו משדומן מוך שמה אבל לאחר זמן לא רש"ך ח"א ק"ה רמ"ם ורמ"ם

יש בני שמואל ז' במדוך וסמ"ע. אם אמרו דיינים לפד פרו דבריהם נסתפק בני שאינן מי חסיב תב"ד ע"ס וכמה הר"ה ח"ה י"ח שלא נסתפק הרב אלא בג"ל בהם דבריהם אבל אם לא השיר עדותו רק אחר שמה שאמר מחילה הוא אמת ואיניו עליו הב"ד ואחר כך חזר בו מב"ד מהני אבל הוא ז' כ"י י"ח ונ"ט הסכים דאפילו אמרו הדיונים פרו דבריהם פרו מ"ד אלא שנסתפק אם היה ספק בנתיים בשיקרא (ג) עיין רש"ך ח"א ק"ה רש"ד ס"ה מ"ה סוף ד"ר רנ"ג ורמ"ם פסוק קמ"ה ו' זמאי קפ"ב טור ס"ב וסמ"ע וכו' סימן מ"ז וכו' שמואל כ"ה ומשנת ה' ושנין שפתי כהן או מיירו בנגיד יד ונא מקום אחר (ד) ודווקא שחזרו משדומן מוך שמה אבל לאחר זמן לא רש"ך ח"א ק"ה רמ"ם ורמ"ם (ה) השונת

חושן המשפט הלכות ערות כט ל

פירוש קה

ובדלתי טעמו וכן ככל טעות שהעדים תלויים לטעות בו נאמנים הם בעלמם ואין בזה משום חזר ומניד וכן אם אינו סותר עיקר דבריו הראשונים כגון שהדברים סתומים וסיכלים ביאור אחד משינוי ענייני משפעות אחד קרוב ואחד רחוק כל פירושו וכולם לציון דברי העד כדי שלא תהא עדותו מוכחשת יש לנו לכונן (ה) דבריו כשם שיש לנו לתרוך דברי שני עדים הנראים מכחישים זה את זה יבדלו שתיא עדות מכוונת:

(ה) משו' הר"ן ל"ד' לב' ה"א סי' י"ח דף כ"ג וז"ל (ו) עיני רש"י ח"א ק"נ' ה"ה ל"ז מסבט דק"ח ח"ז ובכח ה"א ח"ה ל"ז מ"ד דהיינו דווקא כנומנים טעם לדבריהם ואכן לא שמינו לבו ובכח שו"ך דווקא שער זמן רב מזמן סמט' ומדברי מרדכי נר' דאפי' במקום שבוטע ואחרו לא ידענו יבוליס לחזור ולהטיר כסותמנים טעם לדבריהם ויבוליס לתרוך דבריהם איסורן י"ז ומיהו אם נקראו לבני ד"ו והשניעו ואפי' שלא ראו כלום כנפירה ה"ז אפי' המדכ"י יודה מים עמוקים ו' חיים מ"א וטיין מ"ס הגוונים סי' ל"ג - אם לא העירו משיני הפחד עינין ו' חיים (ו) עדים שאמרו שטר זה שחימנו לא על זה חתמנו אלא אורה אחר לנו שטמו כשמו וחתמנו ומכוונת צורת האים ולא היינו מוכרים אותו קודם לכן נאמנים

הנה כשנומנים חרם נתיב הכנסת אחר עדות שיעירו קודם שיבאו מניה כנסת ולאחר שיבאו עדים להניד ואיכתי' לא שמו לבו או להטיר ופכה זכרון (ו) יבוליס לחזור ולהטיר הואיל וסמקו חתמה ולא אמרו אין לנו יודעים (מרדכי סוף שו"ע הערות) ואפי' אמרו אין לנו יודעים ונכחו אממלא לדבריהם לפי מה שיש לנו כד חזרין ומצדיקין הואיל ולא אמרו נהפך ממה שאומרים כלהרונה (ז' ג"ס רמ"ס עיני)

הנה עדים שאמרו טקף העדנו (ז) נאמנים לבני עצמם וחייבים לשלם כל מה שנדרמו להכסיד ג' אף על נב' דלא ראינו חוב' דאיה היכא דתרווייהו כי הדעי' (כיניה) ואמר האחד לא ראיתי הוה ג'יה כאומר לחבירו (ח) לא ראית וזהו ליה הכחשה: אבל אם אמר העד שכלני היה עמו ואמרו כל' אומר שלא היה עמו אין זה הכחשה דאין עד מדקדק על עמו בשעת עדות: (יחסות הרא"ש בכל כ"ט סימן א')

ב אין עדי מכוונות צריכין דרישה וחקירה וצריך להיות עדות שלם וכו' יג שעיפים

הנה עידי דיני ממונות חוץ מעידו שכלות אינם צריכים דרישה וחקירה כיצד אמרו העדים בבנינו הלוה זה את זה מנה בשנה פלונית אף על פי שלא כיוונו החדש ולא החזקם שגלוהו בי ולא המנה אם היה ממטבע פלונית או ממטבע פלונית עדותן קיימת ואם נראה לדיון שהדיון מרומה נרדף דרישה וחקירה להוציא הדיון לאחיות:

א עידי דיני ממונות חוץ מעידו שכלות אינם צריכים דרישה וחקירה כיצד אמרו העדים בבנינו הלוה זה את זה מנה בשנה פלונית אף על פי שלא כיוונו החדש ולא החזקם שגלוהו בי ולא המנה אם היה ממטבע פלונית או ממטבע פלונית עדותן קיימת ואם נראה לדיון שהדיון מרומה נרדף דרישה וחקירה להוציא הדיון לאחיות:

הנה ע"ל סימן ט"ו ועדים המעידים על דבר אסור עינין צריכין דרישה וחקירה וסימן ט"ז סימן ט"ח סימן ט"ט סימן ט"י סימן ט"כ סימן ט"ל סימן ט"מ סימן ט"נ סימן ט"ס סימן ט"פ סימן ט"ק סימן ט"ר סימן ט"ש סימן ט"ת סימן ט"י

הנה ע"ל סימן ט"ו ועדים המעידים על דבר אסור עינין צריכין דרישה וחקירה וסימן ט"ז סימן ט"ח סימן ט"ט סימן ט"י סימן ט"כ סימן ט"ל סימן ט"מ סימן ט"נ סימן ט"ס סימן ט"פ סימן ט"ק סימן ט"ר סימן ט"ש סימן ט"ת סימן ט"י

הנה ע"ל סימן ט"ו ועדים המעידים על דבר אסור עינין צריכין דרישה וחקירה וסימן ט"ז סימן ט"ח סימן ט"ט סימן ט"י סימן ט"כ סימן ט"ל סימן ט"מ סימן ט"נ סימן ט"ס סימן ט"פ סימן ט"ק סימן ט"ר סימן ט"ש סימן ט"ת סימן ט"י

הנה ע"ל סימן ט"ו ועדים המעידים על דבר אסור עינין צריכין דרישה וחקירה וסימן ט"ז סימן ט"ח סימן ט"ט סימן ט"י סימן ט"כ סימן ט"ל סימן ט"מ סימן ט"נ סימן ט"ס סימן ט"פ סימן ט"ק סימן ט"ר סימן ט"ש סימן ט"ת סימן ט"י

הנה ע"ל סימן ט"ו ועדים המעידים על דבר אסור עינין צריכין דרישה וחקירה וסימן ט"ז סימן ט"ח סימן ט"ט סימן ט"י סימן ט"כ סימן ט"ל סימן ט"מ סימן ט"נ סימן ט"ס סימן ט"פ סימן ט"ק סימן ט"ר סימן ט"ש סימן ט"ת סימן ט"י

הנה ע"ל סימן ט"ו ועדים המעידים על דבר אסור עינין צריכין דרישה וחקירה וסימן ט"ז סימן ט"ח סימן ט"ט סימן ט"י סימן ט"כ סימן ט"ל סימן ט"מ סימן ט"נ סימן ט"ס סימן ט"פ סימן ט"ק סימן ט"ר סימן ט"ש סימן ט"ת סימן ט"י

פירוש

חושן המשפט הלכות עדות ל

(ג) ריבש תש"ח (ג) ריבש קט"ט
דל"ג (ד) הוצב רש"י וסמ' מח"א
פי' עדות מיוחד' (ה) ריבש קפ"ו
קפ"ג רנ"ב ס"ג מסו' רמ"ב ס"ו
ופ"ל סימן כ"ח סעיף א' :

סימן לא
ס"ו ולגבין אס'
ס"ו סימון הס"ו
בפניהם עינין ריבש'ן מבי' קל"א
רש"ך ח"ג א' (ג) ועינין נידולי
תרומה דף קל"ח ח"ג ס"ט (ג)
ואס"כ מלוים קפ"ב ס' שטרות
לאחד הוה"ל ונא' מכה סני
מלוים דני' בלשון מלוים ונאכה
מניהם נידולי תרומה ס"ח ח"ג
(ד) במז"א

ה מי שתבע את חבירו ט"ס לו בידו ק"ק זהובים בפקדון להסניחם לו והלה
כופר בכל ועד אחד מעיד ששטע מפיו שהיו חמושים ועד א' מעיד ששטע שהיו ק"ן
החוקק כפרן לחושו תמוז ומשלם ק"ק: ו (ב) בדיני תמונות אפ"י שלא ראו סני
העדים המעטה כ אחד עדותן. מנטרפת כינר אחר האחד בפני הלוהו היום פלגני או
בפני הודה לו ואחר העד האחד בפני הלוהו ביום אחר או הודה לו א' אחר שטרפין
וכו' (ג) אם אחר האחד בפני הלוהו והסני אומר בפני הודה לו או שאומר הראשון
בפני הודה לו והסני אומר אחר זמן הלוהו בפני הרי אלו מנטרפין: (יבן דני עדות
דבר אזור (מרדכי פרק ב' יבמות ועיין נאמן העור סימן י"א וסימן קמ"ג סעיף י'
ז הא דהלוהה אחר הלוהה מנטרפין. כשכתב מתנו סני מנין א' הלוהו לו בנ"א בשעת והמנה
הב' בפני בשעת אבל אם המלוה מודה שלא הלוה לו אלא מנה א' מנין או איכא למימר דטעי
חד מנייהו בויתמא ד הלוהה כנון שאמר האחד בב' בחדש והא' אית' בב' בחדש דלמכא למימר
דמנייהו אחד יומא וסנהדי וטעו בעיבורא דירחא מנטרפי דלמחר א' מנה מסנהדי ואי הוכר
הדבר דמפרי מנה מסנהדי הא ודאי חד מנייהו סקרן הלכך משתבע ליה סבוני דלמחר ומכנה:
בנה עד אחד העיד שראובן נתן לשמעון קרקע בקניין ועד מעיד ששמעון החזיק בקרקע כראוי למנטרפין דהוי כבודא אחר
הלוהה: (משוים הראש כלל כ"ט)

ח תבעו מתאים בנטר ואמר לו פרעתוך ומביא סני עדים אחד אומר בניסן פרעו מנה והסני אומר בתשרי
מנטרפין ואם נעשה הסטר קודם ניסן מחזיקים בפרוע מתנה וכן אם הודה בפני אחר שפרעו מנה בניסן והודה
בפני הסני שפרעו מנה בפשרי או א' מעיד שפרעו מנה והסני מעיד לפני הודה שפרעו מנה מנטרפין ולא יוכל
האלוה לומר שטרפין פי' ע"ד אחר הוא חייב אולם נובחו: ו בדיני תמונות אין צריכין להעיד ב' העדים כא' (ד) אלא
נבא אחד בפני ב' ד' ושומעין דבריו היום וכשיבא העד השני לאחר זמן שומעין דבריו ומנטרפוס זה לזה וממזימים
בזה המזמן: י וכן אם היה עד א' בכתב ועד אחר בעל פה מנטרפין ואם אחר זה שלא כתב עדותו אינו קנימי
סידו על דבר זה (ה) ולא בא המלוה הזה ולא שאל ממני לכתיב שניהם מנטרפוס לפשות המלוה בנטר ואינו יכול
לומר פרעתמי: (וע"ל ריש סימן כ"א) י"א העיד האחד בבית דין זה והעיד הסני בבית דין אחר יבא בית דין
אלל בית דין וינטרפו עדותן:

הנה אבל אחרים ששמעו בנין אינן יכולין להטריף דהני כד מפי עד: (ג' ריבש מרדכי סימן
י"ב) וכן אם העידו סני העדים בב"ד זה וחזרו והעידו בב"ד אחר וחזרו והעידו בב"ד שלישי יבא א' מכל ב"ד
וינטרפו לעשות ב"ד חדש לדון על מה ששמעו אבל דין שהעידו שנים לפניו אינו מנטרף עם עד אחד מהעדים
שהעידו לפניו: י"ג נרויך טיעוב כל אחד על דבר שלם אבל אם העידו על חני דבר אצ"ו כלום כינר בלא להעיד
על אחר שהוא גדול והעיד אחר שראה לו שער אחד בימינו והסני בשמאלו אינו כלום שכל אחד לא העיד אלא
על קנת הסימנים אפילו העידו שנים בנטר אחד ושנים בפני אינו כלום שהרי כל כת לא העידה אלא על חני
דבר אבל אם העיד עד א' שראה סני שערות בימינו ועד אחד העיד שראה סני שערות בשמאלו מנטרפין וכן כל
ביוונא בזה: י"ד עדות בדיעה שלא בראיה יתבאר בסיומן כ' ט"ס מי שאומר דהוי עדות: (מן חלקו נדידי
ממונות בין מלחא דעבדי לגזוי או לא) (ריבש סימן קפ"א)

לא דין הרבה כתי עדות וכו' ד סעיפים

א (א) שתי כיתי עדים האכחישות זו את זו שכא עד א' מכת זו ועד א' מכת זו והעידו בעדות אחרת אצ"ו
כאן עדות שהיו כודאי אחד מהם סקר באה כת זו בפני ענמה והעידה עדות ובאה כת זו והעידה עדות
אחרת בפני ענמה מקבלים כל אחת מהם בפני ענמה: ב מלוה ט"ס לו על לזה אחר סני שטרות א' במנה ונ'
בק"ק וכפר הלוה בשני השטרות וכת אחת מאלו חזומה בנטר זה וכת פניה חזומה בנטר זה אם הוציאן כאחד לא
ישלם אלא מנה וישבע על השאר בנקיטת חשן (ב) ומיבוחין שטר על ק"ק מידו וקורעוים אותו ואם הוציא עטר אחד
בלבד נוכח אותו ואם אח"כ הוציא הסטר השני נוכח אותו גם כן וי"א דטוב לו שיטרוף הקטן שלא ישיבנהו הלוה ט"ס לו ב' שטרות
שאלו העדים חמושים עליו סני מלוים שהוציאו כל אחד סטר על לזה שאלו הכתות חמושים בו כל כת בנטר אחד
והלוה כופר בשניהם זה נשבע וכוטל זה נשבע וכוטל ואפילו כתוב באשנות בשטרות צריכין לישבע: ג (ב)
מלוה אחד שהוציאים על ב' לווים אם הוציאים כאחד ישבע כל אחד היסט ויפטר ואי מודה חד מיניהו ינכה מתנו
מכני

חישן המשפט הלכות עדות לב לב

פירוש קו

(ד) המוציא שטר מתנה בפניו פסולים ואם הביא אחר בעדים כשרים אינו מועיל עד שיבוא בעדים ויעידו שירשו מהמתנה רש"ד ח"א פ"י וכו' שם רש"ד וסודת אמת חולק"ס ד' :

סימן לג (א) הי"ט סי' י"ד

ושלטי הנזכרים פירק זה נזכר דף רע"ה ע"ב (ב) כ"ב מרדכי בשם גמון והעשור וכו' ארדני סי' קצ"ג והביע כן אפי' לדעת מהר"ק שפסק בספק ובל"ט כמ"ד דב"ב וכו' אינו יכול לבררו ואין צדור יכול לפסולו אלא בפסול מורה הביאו סימן ז' ועיין לעיל סי' י"ג ד' (ג) רמ"א

מבני ארי ואם הוליא שטר אחד גובה בו ואח"כ מוציא השטר השני וגובה בו : ד מי פהביא פדים והוכחשו מתוך עדותן ואח"כ הביא עדים אחרים על אותה (ד) תביעה והוכחשו וכן עד מזה כת ואח"כ הביא עדים אחרים ומנחת עדותן תכונתו דנעם על פיהם אבל שטר שבאו שנים ואתרו פמנו שאל לזיין שטר זה אף על פי שתקיימו השטר בחומתו איז גובים בו לעולם אלא אם כן באו עידי קשטר והעידו הס בענמס על כתב ידס :

לב המורה בפני עדים שיאמרו דברים כהוייתן ואם אמר מששה אני כך וכו' ב סעיפים

אם אמר ראובן בפני עדים שהוא חייב לשמעון מנה לא יעידו כב"ד סמס שהודה בפניהם שהוא חייב לשמעון מנה אלא יאמרו דברים כהוייתן לפי שאפשר לו להגטר בטענת מטשה הייתי בו או בטענת שלא להשביע את עממי בתכונתי על הדרך שנקבאר בס"פ וכו' יבאוינו הדברים אם הם בענין שיעילו טענות אלו או לא : ב הוצרך עידי סקר להוציא מנה מראובן לשמעון כטור מעיני אדם וחייב דניני פמים : כה ודא"ק אלא היה חייב לו אבל אם היה חייב לו רק שאלו העדים הם סקרים כטור מדיני שמים אבל עובר על הדבר סקר מרחק (כ"י סקר הכנס) וכן אם לא סקרן אלא פיתה לזמן בדברים שייעירו סקר (מוס"פ ה"ל) וכל זה בשוכר עדות דקר לחבריו והוא אינו מודה אלא אם שבר עדות סקר לעצמו והוציא ממון שלא כדיון או שהב"ד מורה חייב להחיות להוציא בגובה מתחת ידו (כ"י) ואם הוא אמר שהוא כדיון והעדים נעדים שהעירו סקר העדים חייבים לשלם (כ"י בשם הרא"ה) כללציל סימן כ"ט סעיף ב' בדבר לקמן סימן ל"א :

לג פסולי עדות מחמת קורבה ואשה וזכר וכו' יח סעיפים

א כל הפסולים לדון פסולים להעיד חוץ מאובז ושונא שבשרים להעיד אע"פ שפסולין לדון : ב אלו הם הפסולים האחים זה עם זה בין מן האם בין מן האב הרי"הם ראשון בראשון ובניהם זה עם זה שני בשני ובני בניהם זה עם זה שלישי בשלישי ולעולם שלישי בראשון כשר וא"ל שלישי בשני אבל שני בשני וא"ל שני בראשון שנייהם פסולים לפיכך האב עם בן בנו פסול משני שהאב ובנו ראשון בראשון כמו אח ואחיו ועם בן בן בנו סקרא רביעי מתנו כשר מפני שהוא שלישי בראשון וכן הדרך בנקבות כונד שתי אחיות או אח ואחותו בין מן האב בין מן האם הרי הם ראשון בראשון בניהם בין זכרים בין נקבות שני בשני בני בניהם או בנות בנותיהם שלישי בשלישי ויש אומרים דשלישי בראשון פסול :

אנה וכן רמ"א להורות וי"א דאינו פסול רק בדרבנן אף ע"פ דלאר פסולים מד' אריותא וכ"מ לזכרון עידי קדושים כמו שכתבאר ב"ה סימן מ"ג (מרדכי פירק זה נזכר) וי"א דק' וכו' האם גמ' אינו פסולים רק מדרבנן - (מיימוני פירק"א (א) מהלכות עדות) כל אשה שאתה פסול לה אשה פסול לשעלה שבעל כאשתו וכל בעל שאתה פסול לו כך אתה פסול לאשתו שהאשה כבעלה ולדעת הפוסלים שלישי בראשון פכשירין באשתו מפני שהוא מופלג : (ומ"מ אם דיון על ממון סיס לבעלה האם ממני פסול להעיד לה דחה קב"ה אשה קנה בעלה) (מרדכי פ"ז נזכר) ד כל שתי נשים שהם זו עם זו שני בשני בעליהם מעידין זה לזה דתרי בעל כאשתו דשני בשני לא אמרינן (ומימי להחלה לא יחממו שבתן על שטר ביחד) (מ"מ חומן רמ"א) אבל אם היו ראשון בראשון כגון שלקח זה אשה וזה בתש וכן בעלי אחיות פסולים זה לזה דאמרינן בהו תרי בעל כאשתו ואף בראשון בשני אמרינן בהו תרי בעל כאשתו שפסול שהוא פסול להעיד לבן אחות אשתו כך הוא פסול להעיד לבבל בת אחות אשתו אבל מעיד לבן בעל אחות אשתו שיש לו מאשה אחרת ויש אומרים דבראשון בשני לא אמרינן תרי בעל כאשתו : (ובן כ"ל לבעלות) דה כל איש שאין אתה מעיד לו מפני שהוא בעל קרובתך הרי אתה מעיד לפאר קרוביך כגון בנו ואחיו וכן כל אשה שאין אתה מעיד לה מפני שהיא אשת קרובתך הרי אתה מעיד לפאר קרוביה : א חבי טקן וכו' כלל משעדים זה לזה :

אחי האב מן האם מעידים זה לזה הרי איז בנייהם קרובה כלל : ד האיש עם אשתו ראשון בראשון לפי אינו מעיד לא לבנה ולא לאשת בנה ולא לבתה ולא לבעל בתה ולא לאחיה ולא לאחיה ולא לאשת

פירוש

הישן המשפט הלכות ערות לג רר

(ג) ריחן ס"כ דכמונות (ד) ספקי
 ובתבוס ר"ן (ה) ע"ל סימן מ"ו ס'
 פ"ה ומה"ר"ס ס"ס ל"א (ו) ר"ב
 ר"י הר"ש כלל ג' סימן י"ג ת"ה
 ש"ח מיהו כמ"כ ב"י בשם מה"ר"ס
 דר"ב ר"ך דאפי' בפיסול ממון בעי'
 מחלמו וסופו בכשרות ועוד כמ"כ
 מה"ר"ס דב"ן דהוי פלוגת דרונות'
 אין להוציא ממון ע"י עד שנסמל'
 שאלו' הכל' עיניו ב"י ש"י שכתבתי
 בשם ב"שון' חיים ס"ו ק"ג דיכול
 המוחק לומר ק"ס (פ) ר"י
 ספקי ריקאנטי מנ"ן וכתב ע"ד
 שם דאפי' הכרח נעמו אם יכול
 לדבר עדיין באמק וכ"כ ב"י כל זמן
 שאינו טריפה (ח) הר"ף ובר"א
 ר"מ סו' עיניו ש"ה ל"ך זה נודר
 דף רע"ח:

אציה: **ט** הארום כסיל להעיד לארוסתו אבל אם העיד לקרובה אין פוסלין אותה עדות
 (דווקא ארוסה אבל שידוכין נעלמה א"כ פוסלים ומיהו אם רוצה להעיד שזוכה נמון אכסר' דנוג' בדבר)
 (הנכות אש"ר"י) **י** (ז) זה שפסלה תורה עדות הקרובים לא מפני שהם בחזקת אהבה
 זה את זה שהרי פסולין להעיד לו בין לזכותו בין לחובתו ואפילו מקה' ואלו אין
 כשרים להעיד זה לזה אלא נזירת הכתיב הוא: **יא** הגרים אין להם קרובים ואפילו
 שני אחים תלומים שנתנידו מעידים זה לזה דבר שנתנייר כקטן טגול' דמ"ו:

יב (ד) כל מי שאין אתה מעיד לו מפני שהוא בעל קרובתך אם מתה אשתו אף
 על פי שהניחה לו בנים הר"י זה נחרק וכסר:
יג הנה **י** מיהו אם נפסק הדין כשהוא קרוב לא יוכל לחזור ולתבע אחר כך ע"ד ר"ה שנתחק
 דהואיל ונפסק הדין כשהוא: (כ"ה)

יד (ה) היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו כסיל לו וכן אם
 ידע העדות כשהיה חתנו ומתה בתו פסול אבל אם ידע העדות בשעה שלא היה חתנו
 ונעשה חתנו ומתה בתו מאחר שתחלתו וסופו בכשרות אפי' שנפסל בנת"ה כסר:

יז ס"מ טלוה בפני עדים הקרובים לו ודוקוקים מבניו אף הלוהה כ"ס כיון שהיו
 קרובים בשעה שנמסרה להם העדות וזו מי שפכסיר: **יח** (ו) בפסול לחזו לא ל"עי
 מחלתו וסופו בכשרות שאם היה נוגע בדבר בהעת ראוית העדות מפני' שהיה לו הנאה
 בדבר וכול להסתלק בעניין טלח יהיה לו הנאה בדבר ויעיד: **יט** עדים הקרובים
 לערב פסולים ללוה ל"ט אם הלוה בא ליפטר בטענת כהורה והם מעידים עליו טלוה
 או אם טוען שפרע והם מעידים עליו שהיה טלח פרע:

כ הנה קרובי נאמח יבולין לאעור על הרוב (הנכות אש"ר"י ומ"ד סי' י"ז בורה) וכן קרובי הנה
 יבולין להעיד על המכה לג"סו מנ"ה או שאר יבוס היתה לזה שאין מועלת למוכה בעדו (הנכות
 אש"ר"י ז' ס')

כ"א (ח) העדים שקרובים זה לזה אי שקרובים לדיינים כסילים: **כ"ב** אם הקהל
 מינו עדים ותקנו טלח יורה שום עדות וזולתם כשרים להעיד אפילו לקרוביהם כיון
 שקבלים עליהם:

כ"ג הנה אצל אם מינו קמף עדים בעיר אין בונתם שיצירו לפסילים וכן הדיינים המנונים
 צעיר לא ידונו לקרוביהם וכן נובעין:

לר עדין הפסולים כחמת עבירה זבו' לה שעפים

א (א) רגע פסול לעדות ואפילו עד כשר שידע בחבירו שהוא רגע ואין הדיינים מזכרים רגעו אפיר לו
 להעיד עמו אף על פי שהוא אמת ואין נרוך לומר עד כשר שהוא יודע בעדות לחבירו וידע
 שהעד הגני טעמו עד שקר כאסור לו להעיד: **ב** (ב) איהו רגע כל שעבר עבירה כחביון עליה מלקות
 וא"ל אם חייבום עליה מיתת בית דין ל"ט אם עבר לתיאבון ל"ט אם עבר להכעיס:

ב הנה עבר עבירה שאין בה מלקות פסול מדרבנן: (רבינו ירוחם ס"ה ח"ד)
ג היתד העבירה כעבר מדרבנן פסול מדרבנן:
ד וזם אומרים דדבר דדברים צנין כעבר נפוס חימוד ממון: (רבינו ירוחם תב"כ ס"ב ח"ד ומ"ו ס' מיהו נשן זכיסור)
ה קובדי המת ביום טוב ראשון כחילו אפילו וטני בדבר כשרים מפני שהם סיבכים ששקנה
 הם עופים וטלח נרו אוקם אלא לכפרה:

ו הנה והוא הדין דשאר דבר א"כ שכול לומר שגדור מוכח טעות (ר"ב"ש סימן ט"א) ופיין לקמן סיף. כ"ד המנניה ידו על
 הגירו (ג) לפבור פסול לעדות מדרבנן: (כ"ה)

ז העובר על השבועה אחד שבועת כוח ואחד שבועת שקר של ממון וביטוי (ד) פסול ואפי' עבר על החרם
 שהתירו הקהל וזם אומרים שאינו נפסל אלא דווקא בשבועה דלשעבר דבשעה שינתה שבועה משו' ינאה לשקר אבל
 בשבועה דלפניה כנון טלח אוקל וטלח לא:

ח הנה מי שדאו עדים ששבר על שוועתו אינו נאמן לומר דינא או אנוס הייבי להכשיר עצמו: (כ"ה בשם רש"י)
ט טובח שנתה כבילה אי טריפה נתתה ידו כסיל לעדות: (ועיין בורה דעם סימן ק"ט כנזאר דין א"א ז' נכב וכן
 נולץ פסולים לעדות מעת שנכב או שנול ואף על פי שהחזירו עד שיטעו עשיבה (וט"ל סיף ג"ט החולק טס הנכב
 אינו

חושן המשפט הלכות עדות לר

פירוש קו

(כ) סס נתיב סס וע' לס' רס ס"ב
 וס"ג ס"ע (ז) ועיין בשל האר"ת
 ענין פירושו בזה ונס לחם משנה
 פ"ה מהלכות עדות דרך זה ועיין
 כ"מ פ"ו מה' גזילה ופ"י מה' עדות
 וס"ג פ"ז סמ"ד נתיבן אחר
 (ז) ו' לב

היה נכסל (ר"כ ס"ג רס"ו) וע"ס ס"ב הסור בסדרון אי מלה לאימת נכסל) **ח** עד וזמם אף על
 פי שהם בעדות ממון וטילס פסול מן התורה לכל עדות ומאמתי הוא נכסל מעת
 שהעיד בבית דין אף על פי שלא הוים על אותה עדות אלא לאחר כמה ימים :
ט אין טעם שיהיו נעשים זוממים עד שיאמרו בבית דין שטר זה בזמנו כתבנוהו
 ולא איחרנוהו. אלא אם (לא) אמרו כן אף על פי שזמנו של שטר באחד בניסון
 ביורטלם ובאו פדים והעידו שעדיי השטר היו עמהם בזבל ביום זה הסטר כשר
 והגדים בשרים שאיפשר שכתבנוהו ואיחרנוהו וכשהיו ביורטלם באחד באדר כתבו
 שטר זה סס ואיחרו זמנו וכתבו זמנו בניסון ואם אמרו בזמנו כתבנוהו והזמנו אם יק' עדים שידעו שחתמו היום על זה

הסטר או עדים שראו זה הסטר והתימה ידע בו ביום פלוני כיין שהזמנו נכסלו לאפרע מיום שנודע שחתמו על הסטר
 שהעדים החזומים היו הם בני טענה שחקרה עדותן כב"ד בעת החתימה אבל אם אין עדים שראו עדותם ולא ראו הסטר
 מקודם אינם נכסלים אלא מעת שהעידו בב"ד טעם כהם ידון ואמרו בזמנו כתבנוהו לאיפשר שבוים זה שהעידו כב"ד ב
 ביום חתמו על הסטר טעם לו כמה טעם והם סקרו ואמרו בזמנו כתבנו : (עדים שחתמו עממן על סטר מיקדם בניסון פסולין לעדות)
 (עיין ב"ה) המלוה בריבית פסול אחד המלוה ואחד הלוה אם בריבית קטולה פסולים מן התורה ואם בריבית דרבנן פסולים
 מהדיניהם : (וי"ח דנאמק בבית אימי נכסל אלא המלוה ולא הלוה) ב"ה (פ"ג) ועיין ב"ה ריש ס"ה ק"ס) **א** המלוה מעות ותומים אפי'
 בריבית קטולה נכסל נכסל! משום דאמר מנה קא עבידנא להרווח נכסי היתומים : **ב** עד החתים באתר שמת והעידו
 עליו פסולים לישראל! בריבית קטולה אם הוא מפורסם שהוא אשטורפוס או סנטר סי' משה של עב"ס תולין דל' עב"ס
 אפי' בריבית וכן אם הוא אשטורפוס לתומים תולין בשל יתומים אבל באינו מפירסם אין תולין בכך עד שתברר
 אם העידו על אדם שמוחק בכשרות סהלות בריבית. לא נכסל תולין לומר בדרך שאין צי איסור הלוה או שהיה
 טיבה וסבור שאין איסור בדרך הזאת : **ג** העובר על גזל שלדבריהם פסול מדבריהם כולד (בנין טעם מציא חיים טועה
 וקני מ"ו) (שיר) החתמים והם הלווקחים קרקע או משלטים סלא בריבית העלים אף על פי שנותנים דמים וכן הרועים
 אחד רועי בהמה דקה ואחד רועי בהמה גסה של עגמם הרי הם פסולים שחוקמן פושטים ידעם כולו ומחוקן בהמתן
 לרעות בשדות ובפרדסים של אחרים : **ד** המוכסים סתמם פסולים מעני שחוקמן ליקח יותר מהקניב ל"ס בדין
 המלכות אבל נהאי מנת. האולך סתמם כשרים ואם נודע שלקחו אפילו פעם אחת יותר מהאפי' להם לנכות פסולים :
 סנה י"ג אומרים דפי' מוכסים טענה סתמם לפי אמר דעמו ואין בדבם קני' לפיכך מהמחא פסול דאמתי נכסלים כיום לחקת
 בני אלס ומכבדים על אחרים ולכן שמאי העיר שפסולים גם על בני העיר לפי אמר דעמו דעמו כריבין לומר סלא יתביבו
 לאחד וכבדו על הקחר סלא יסבולו לערות ולטעיה : (הנהות אשיר)

ז ארומים פי' עושה מלכה טענה ויש לו מקצת הבריות שלקח דבר מועט מהפירות שבכרו בחימו ניסון ויומי תשרי קודם שתנמו
 מ' אבתון (וי"ח דבני טענה ג' חתים) (שיר) אפי' שלקח סלא מדעת בעל הסדה אינו נכסל לעדות שאין בשל הסדה מקפי'
 שליו עב' כל כיוצא בזה : **י** (ה) תפירתי ויונים פי' שלמדים אורח להביא יונים מאוכן הנהל' בישוב פסולים מפני שחוקמן
 טענה ויונים של אחרים וכן סחורי טענה והם בני אדם שיש להם בטי' וזינין שבהם לביעות פושטים ידעם וזמתיים
 לובא ויתן בפירות שחוקת אלו טעם אופשים פירות טענה ועושים בהם סחורה וכן מחק בקיבוי פי' חסידים של טעם
 מ' ובעת ששחקים סנה למד' ובל' וורסיל והוא סלא תהיה לו אומנות אלא שהוא הויל וינו בוסק בישובו של עולם ה'
 בחוקה סתוכל מן הקיבוי שהוא אבק גול ולא מקויבא בלבד אמרו אלא (ז) אפי' משחקים בקליפ' אנונים וקליפ' רמוסם
 וכן לא יונים בלבד אמרו אלא אפי' כמשחקים בנהמה חיה ועוף ואומרים כל הקודם את חבריו או כל הנוגע את חבריו
 יביל בעליו טעיה וכן כל כיוצא בשחק זה והוא סלא תהיה לו אומנות לא בחוק זה הרי זה פסול וכל אי' הנכסלים מדבריהם :
י מי שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ הרי זה בחוקת רשע ופסול לעדות מדבריהם לפיכך אין מיסרים
 עדות לעם הארץ ואין מקבלים ממנו עדות אפי' כוחוק שמוסך במנות ובמילות חסדים וטובה בדרבי השרים ויש בו דרך
 ארץ אפי' שהוא עם הארץ ואינו לא במקרא ולא במשנה נמשא אומר כל ת"ח בחוקת כשר יד' זיכסל וכל עם הארץ בחוקת
 שהוא כסול עד שיחוק הולך בדרבי השרים וכל מי שמקבל עדות קודם שתהיה לי חוקה זו אי' קודם שיבואו עדים ויעידו
 סהלא נהג' במנות ובדרך ארץ הרי זה הדיוט ועמיד ליתן את הדין שרי מאבד מחינן של ישראל ע"פ רמב"ם : **יא** הבוטים
 פסולים לעדות מדבריהם ואם האנטים שהולכים ואוכלים בשוק בפני כל העם וכו' אלו שהולכים עדותם בשוק
 בעת טעם עשוקים במלכה מנוולת וכיוצא באלו שאין מקפידים על הכושת הכל אלו חסובים ככלל ואין מקפידים על
 עדות סקר ומאלל' אלו המקבלים נדק מהעב"ס בפרשט' אפי' באיפשר להם שיזוני בנכסא מבוים עגמם ולינס
 חושטין כל אלו פסול ס מדבריהם :

(ז) וְלֹא יִשָּׁרְפוּ בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ
 ח' (ח) וְכִי יִשָּׁרְפוּ אִתְּמוֹתַי
 וְכִי יִשָּׁרְפוּ לְרֵיךְ דְּבַלְלוֹת כְּשֶׁכָּר
 רַבְּרָא דִּמְסָא (ט) וְעִלְמֵי שְׂפִיחָא
 סָפִיק ח' כִּי דִּמְסָא מְרִירָא קִבְּלָא
 (י) פְּסָקִי רַקְנָאֵי מִכֵּז וְדִין
 הַמְּסָא עֵינֵי רִיבְשָׁא סִי יֵאֵל (יא)
 אַבְל הַמְּסָא לְחַיִּימוּ דְּדִינֵי אִלָּן
 וְהַמְּסָא לָךְ כְּשֶׁכָּר רֶשֶׁת וְפִסְלֵי
 לַעֲדוּת וְלַמְּסָא וְכִי הֵנָּה כֹּהֵן
 וְכִי הַמְּסָאֵי מִסְּוֵינֵי רִיבְשָׁא
 דִּמְטוֹסְפִימֵי כִּסְּוֵי בֵּית מִשְׁכָּן
 כֹּהֵן וְכִי עֵלִי (יג) וְכִי פְּסָק
 מִשְׁחָא לְהוֹבִיאוּ מִמֶּנּוּ עִבְרֵי חֲשׂוֹד עַל
 הַמְּסָאֵי (יד) כִּי אֵלֵּי מִכֵּז
 (יד) וְכִי סִי פִן סִי וְרִיבְשָׁא
 סִי מְסָא נִשְׁרַף רִשָּׁא
 סִימֵן לֵא

בנמי שטעטל שר להעיד עדותו נטל כמו הניטל שר לדון כמו שכתבנו לעיל סי' ט' סעיף ה' והר"ן
 נרביבין הכרוז אלא הדין והעדויות נטל מעצמו (ו) והם החזיר הממון דינו ועדותיו קיימים שאין
 זה כשאר כשוליס שרביבין הכרוז והטובה אלא קנס קנסוהו חממים (ח) שיתבטלו מעשיו כל זמן שניטל שר
 (ה' ו' ס' ב' מ' ק' ד') וכל זה נפרדים שזכרנו המעשה ומתוויבנים להעיד כמו שהם מחוייב לדון בדין ארבע
 לחזירו אבל מי שאינו מחוייב להעיד וניטל שר לילך ולהלות השטין שיהיה עד מורה (פ' ה' ח' ג' ח' ג' ח' ג')
 רש"י דין שרן כזר ונא הכטל דין למן לו המנה על שהיה בזבזו חסור לו לקבל המנה המסורה באשרי פ'
 זה נורה) כל מה שהם משיר לסינת ישרין ויראה אין בו ממש: (מדר"ק שהיה ס' ח')

ט' כופד כו"ט ועבד פסוליס לעדות: כ' הסוגיא לחזירו ואל' בפני רבים (ט) אלך
 ואחמור מחונך פסול לעדות: כא' מחור ופנעו דכא וכרות ספקה וערל למתו לחיו
 מחמת מילה כשרים לעדות: כב' המוסרים (י) והפיקודים והמתירים לעכ"ס
 פחותים מהעכ"ס ופסוליס לעדות: (ואפילו מח' לו בהרבה פסול עד שיסת נמוכה) (פ' י' ג' י' ג')

(מומר לעכ"ס מחור בו וקבל עליו משונה כשר מיד אר"ם שלח עשה עדיו) (מדר"ק שהיה ס' ח') כב'
 הפסול פן התורה שהעיד עדותו בטלה אף ע"פ שלא הכריזו עליו בבתי כנסיות ובבתי
 מדרשות והפסול מדבריהם העדות שהעיד קודם שהכריזו עליו בשירה:

בג' ואפי' סילין מן המוראין לפסול אלא בודאי אבל לא משפט כגון שהעיד כג"ד ואחר כך באו פדים עליו
 ספרי פנייה שכתב זה מן המור' אבל אין יודעין אם פני קודם שהיה או אחר כך מקמי' לנדרם
 מחזקו וכל מה שהעיד כשר עד לידעין דער קודם לכן (ר"ש סימן רס"ו) הסכום לעד נכנס שריבוס
 הכרוז אם הענין נדרים על ענינן כגון שהזינן משה' היו כאלו ה' דיון עליהו: (מדר"ק זה נורה)

בר' כל מי שהעידו עליו שער עבירה פלוגית אף על פי שלא התרו בו שהרי אינו לוקה פסול והוא שער על דברים
 שפסול בישראל שהם עבירה אבל אם ראוהו עובר על דבר שקרוב העושה להיות סוגי נרביבין להזירו ומחר כך יפסל
 כיגד ראוהו קודם או מתד בבבת נרביבין להודיעו טה' חילול שבת מפני שרוב העם אינם יודעים זה וכן הלאה
 ראוהו עושה מלאכה בכבת או ב"ט נרביבין להודיעו שהיום שבת שמת כובח הוא וכן המשחק בקיבוי מתד או
 מי שנטעה מוכס או גבאי המוסיק לעצמו נרביבין העדים להודיעו שהעושה דבר זה פסול לעדות שרוב העם
 אינם יודעים דברים אלו וכן כל כיוצא בזה: כה' אין אדם נכסל בעבירה על פי ענמו אלא על פי עדים
 שיעידו עליו שאין אדם מטיס ענמו (יא) רשע:

בג' ומה אין עוין אומו עד למחלה כדלקמן סי' א"ב סעיף ה' וכן אין נכסל על קול והעד נעלמה כגון מי שחזר (ג) על שריות שרלי
 עם שריות ומתוהר עתה וקול ויבא עליו שר לכל עדות מן מעלות אשה (טור) ושיין דין החסדים ב"ד כיון ק"פ (ג):

כו' לזה שהעיד על המלוה הכלוה לו ברבית ויש עד אחד עמו מנטרפין לכוסלו אף על פי שניסה ענמו
 דשע כלנין דבוריה ומחמיים אותו לנבו מלוה ולא לנבו ענמו וכן' אם העיד שפלוגי רבבו אפילו לזילי או
 טבא על אכתו או שרבע שורו, הוה ואחר מנטרפין לפוסלו: ויבא הדין שהנכל יוכל לנטרפין על הדין כמו הלאה על
 המלוה ונלמד שלא יהא הנאה מעדותו: (מדר"ק פ"ק זה נורה) כו' יש אומרים שהנכסל להכחיש העד העד ואותו
 שכתב לו מנטרפין להעיד עליו לפסלו (יד):

בג' והוא הדין אם נשבע לשנים הם מעידים עליו לפסלו ואין חילוק אם נשבע להם בלכת או בזה אחר זה (מדר"ק זה נורה)
 ויש חולקים ואפילו אם היו שני בעלי דברים ולכל אחד עד אחד אינן מנטרפין (ר"ש סימן ס"ט) אחר ששאר דין
 ונשבע על עדותו אבל קודם לכן יוכלו להעיד עליו: (משניות רמב"ן סימן ק"ט)

כז' שנים שהעידו באחד שהוא כסול באחת מאלו העבירות ובאוי שנים והעידו שחזר בו ועשה תשובה או בלקה הדין
 זה כשר אבל אם באו שנים והכחיסו ואמרו לא עשה עבירה זו ולא נפסל הדין זה ספק פסול לפיכך לא יעיד ואין
 מונחין מעון בעדותו ולא ידון עד שירדע טעמה מלפניה:

בג' שני פדים שהעידו על אחד שהוא כסול כגון שחזר מחר שנשג וספני אומר שנטרה נרביבין מנטרפין לפסלו: (מדר"ק ס"ד נ"ס י' ל"ז)

כט' כל מי שנתחייב מלקות כיון שלקת בבית דין חוזר לכשרותו אבל באר פסוליו עדות שסם פסוליס מטיס מתון
 פחמסו או שזולו אף על פי שטלמו נרביבין משובה והדין הם פסוליס עד שירדע מחורו בהם מדרכיהם הרעה
 קאימתי חזרת מלוה כרביבית מטיקעו שטרותיהם מענתם ויחזרו בהם חזרה גמורה שלא ילכו ברביבית אפילו לעכ"ס
 ונרדף להחזיר כל מה שלקח ברביבית לבעליהם ואם אינו יודע ממי לקח נרדף לעשות בו כרכי רבים:

בג' ויש אומרים דכל זה דווקא כמי שגביל לנזיל ולנזיל אבל מי שנטל ונזל במקראי בעלמא מתד שהחזיר מה שנטל ונזל הוא משובה
 ודווקא אם החזירו מעצמו אבל אם לא החזיר רק י"י כפיית ל"ד לא מהני החזרה עד שיטעם המשובה (סו"י נ"א נ"א הכרוז) וכן כ"ל:

ל' מאומתי חזרת המשחקים בקיבויא מטיסברו עטפסיהם פי' כלי המשחק שזכר ויש בקיבויא ויחזרו בהם חזרה גמורה
 שלא יעשו אפילו בחסם: לא' מאומתי חזרת המעייני ויניס מטיסברו הכלים כגדון בהם ויחזרו לא' חזרה גמורה
 מאפילו

חושן המשפט הלכות עדות דר לה

פירוש קח

סמך לדר (א) סמך וכתוב
ס"ס פ"ד וכתוב
בהנחות מדרכי ס"ב דיומות ס'
ק"ו כסס הנלווים דאזה פסולה
לכל עדות חזן מהנהג דברים
שכתבו סס מיהו מדברי פ"ב פ'
האוס ד"ק ס"ג כ"ד לכתובין איסור
כאמ"ל להחמי' מכל לא להקל ועיינן
ק"ל ח"ד י"ז ורמ"ד ס"ה דנתיב
מלמא באמת ויר"ד ס"י קצ"ו ס"ב
בבבא (ג) מ"ה ס"י ס"ג ד"מ סס
וכ"י דהה דבריו כסס רש"ג
(ג) עה"ק

מאפילו בלדבר לא יפמו : (וי"א דנס כאן ובמסקנים בקוים ארכוס להחזיר המעות שהרווחו) (כ)
ירוחס כ"כ ח"ד וכו' כסס הר"א ס"ב) לב מאיתמי חזרת סוחרי טביעות משתניע טביעות
זיבדקו ולא חזרת דברים בלבד אלא כותב אני פליגי בן פלוגי כנסתי מאתוס
זמן תפירות טביעות והרי הם נמונים בתחנה לענייני : לב מאיתמי חזרת המועל
בכבועה מתיב' אבות דין שאין מכירין אותו ויאמר להם המוד אני או ותחשב
טביעה כגון דין שאין מכירין אותו במזון חשוב וישלם ולא ירנה ליכפע :
ודוקא מר"י טביעות אבל עבר על סאר עבירות מיד כשמקבל כד"ד שפירו שלם לעשות עוד סני'
לס"ב (כ"ד ירוחס כ"כ ח"ד ומוסכות) ודוקא שלם הפירוהו כסנול שבירה מחיזה אומנות אבל
בפניוהו דונו כסנת סיגאר כבודן : (כ"י)
חזרת טבח שהיה בודק לעגמו ומוכר וינא טריפה תחת ידו שלכפס שמורים
ויקבס שמורים וילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר אבדיה בדבר חשוב או יוליף טריפה
תחת ידו בדבר חשוב : ועיינן ב"ד הימן ק"ט) לה חזרת עד וזמם טילך למקום שאין מכירים אותו וכתנו לו מתן
חשוב להעיד סקר ולא רנה :

לה פסול סומא וחרש שוטה וקטן ובו יד כעיינים

קטן פסול להעיד אפילו היה נכון וחכם עד שיבוא שתי שערות אחר י"ג טנים נמורות ואם סהו מלבדוקו
ומן רב אחר שהיה לו י"ג טנה ובדקוהו ומנאו לו שתי שערות הוא בחוקת גדול מטעה שהיה לו י"ג טנה ואם
בתמלא וקנו אינו צריך בדוקא : ב הניע לעשרים טנה ולא הביא שתי שערות ונולד בו שאמן מסימני סרום הרי
הוא גדול ויעיד ואם לא כולד בו לא יעיד עד רוב טנותיו : ג וכן י"ג טנה ויום אחד שהביא שתי שערות
ואינו יודע בטיב מה ומהן אין עדותו עדות בקרקעות אבל במטלטלים פרותו עדות : ד מי שהיה יודע בעדות
כשהוא קטן והעיד בה כשהוא גדול אינו כלום ויש דברים שסומכין בהם על עדות שהעיד כשהוא גדול טראה
בקטנות ואלו הם נאמן לומר זה כתב ידו של אבי או של רבי אג של אחיו ויש מי שאומר דלא כתב של אלו נאמן
אבל לא על של אחרים : ה ונאמן לומר זכרתי באשת פלוגי שלעשה לה מנהג הבתולות כשנשאה ונאמן לומר
המקום הזה בית הפרס פי' שהעבד או בחם נס קבר ואם לאו לאין פרוסה שכחור ובמרוכבו נס עמדות מחים : ו ונאמן לומר
(אפילו היא לבדו) (שיר) עד כאן היונו באים בשבת כיוון שתחומים דרבינן וה"ה כשאר איסורי דרבנן ונאמן לומר שהיה
פלוגי וינא מביית הספר לטבול לאכול תרומתן לערב ושהיה חולק עמנו תרומה ושתינו מוליבים חלה ומתנות
לפלוגי כ"לן על ידי עגמו ושאתר לו אהא מספחה זו כסרה משפחה זו פסולה : (א) שישו איזה סימן להודיע שאחד מן
הנשפחה שא פסולה) (שיר) ק"ט וכל אלו אם עבד או עבד ראה אותם והעיד אחר שמתנייר ונשתחרר אינו נאמן :
ה' שוטה פסול ולא שוטה שהוא הולך ערום ומשבר כלים וזורק אבנים בלבד (ח"א) בל מי שנטרפה דעמו ונמנא
דעתו קטופפת תמיד בדבר מהדברים אף על פי שהוא מדבר וסואל כענין כשאר דברים הרי זה פסול וככלל שוטים
וחסב : ז הנכפה פי' המיכר לטוב לחרן מחמת חולי המנע חומו לעמים : זעת כפייתו פסול וכעת שהוא ברוח כסר
ואחר הנכפה מומן לומר או הנכפה תמיד בלא עת קבוע והוא בלא תהיה דעתו משוכפת תמיד שהרי יש נכפים
סנס זעת בליאיתם דעתם מטורפת וזרין להתיישב בעדות הנכפים הרבה : י השמאים ביותר שאין מכירים
דברים שאתרים זה את זה ולא יבינו ענייני הדבר כדרך שמכנים שאר עש' הארץ וכן המנהלים והנחפשים בדעתם
והמשפעים ביותר הרי אלו בכלל השוטים ודבר זה לפי מה שיראה לדנין שאו אשאר לכיון הדעת בכתב :

יא חרש פסול אחר מדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר ודעתו נכונה מפני שדרך להעיד בבית דין כפיו
ושיהיה ראוי לטמוע דברי האינים והאינים שאייתים עליו וכן אם נשתפק אף על פי שנכדק כדרך שדוקים לענין
גיטין ונמנא עדותו מכוונת והעיד בפנינו בכתב ידו אינו עדות כלל חזן מעדות אשה לפי שבבעונה הקילו :

יב סומא בשתי עיניו אף על פי שמכיר הקול והנחשים ומכוונת עדותו פסול : יג היה חרש או שוטה או
סומא בשעה שמתסר לו העדות ובריא בשעת העדלת העדות או איכנא פסולים אבל אם היה ברוח בשעה שמתסר לו
העדות ובשעת העדלת העדות אף פי שכאנכי נשתחרר או נשתק או נשתמה מאחר שתחלתו וסופו בכשרות כשר :

יד אשה (א) פסולה וטומטום ואזנרדוניוס פסולים מספק וכל מי שהוא ספק כשר ספק פסול הרי הוא פסול :
שם וכל אלו הפסולים פסולים אפי' נקרום דלא שיהא חסדים שרים להעיד וכל זה מדינא אבל יש אחרים דקמין קדמונים הוא דנמקין
סאן אגסי' דנתיים להזע כגון בבית הנכנס של באים או נשאר דבר (ב) אק"י אשה רינה ולא אגסי' כגון לומר שנדרים אלו
למש

(ג) מהרי"ק סורקת'ה ק"פ סי' נ"א
 שם נ"י וכן ברמב"ם ר"ס ח"א
 פ"י ק"ג ד"מ ומה"רם מירובורק
 ר"מ ס"ח"ה"ל ועיין מ"ש ר"ת"ם
 וזה"ל סוף הלכות גירושין וזה"ל
 מהרי"ק ב"מ החולק הניאו ג"מ שם
 ע"פ ה"ל דת"ן לענין איסור בין
 לענין ממון ולא היב"ח דר"ת"ם אלא
 עליו חלמה כעלמא אפילו עד מ'
 ואפי' מפי קרוב או אדם נאמן
 ועיין א"ח סי' י"ז סי' ק"ג וק"ג
 סי' ק"ג ולקמן בח"מ סי' ה"ח
 סי' ק"ג ועיין בהש"ת ומה"ר
 וה"מ כ"ה שם וכן ה"ח סי' י"ז
 וע"ל סי' כ"ה סי' ק"ג ט"ו כ"ה

סימן לו (א) ואפי' העד הפסול
 נאמן כהש"ת עיין
 אלקסי פ"ד ג"ד ספרת מה"רם
 שארונה ל"ג ואם ה"ל ליינו
 שקבלו עדות ונאמ"ה א' מהם קרוב
 או פסול עי"ן ח"א או אר"י
 נ"ד ואלסקר י"ז וס"פ ר"ש מ"ג
 (ג) ז"ל ר"ת"ם עדים שהעידו
 כשטר א"ס עדות כדורה שיטבו
 כלם לחמ"ה ה"ן בט"ל שהרי נכתבו
 כלם להעיד ע"פ אלקסי דף כ"ד
 ה"ח"ס סי' ה' כ"ה שטונות ובעל
 אחר עיני' כ"ב אמרי"ן דלש"ר
 נאמן ע"ש ומה"רם אלקסי נאמן
 סי' י"ז כ"ב ד"ס הו"מ עדים
 כערכוביא ד"ה"ל שלם נאמן א"ל
 להש"ת ועיין ד"ס"ס זה שפ"י
 ה"ח סי' ה"ה ס"פ כ"ד (ג) עי"ן י"ס
 שלמה ד"ק ס"פ סי' ח"א אכל מ"ה
 קרוב וסב"ל אינם נאמנים (ס"ס)
סימן לו (א) וכת' להש"ת דין
 ודברים א"ן ל"ו

בעל מאירת עיני' ס"ק ז' ובה"ה
 לטון סילוק ממנה כח"ס כ"י פ'
 חזקת הבתים וכל מהות' הדמות'
 שפ"ד זה לזה ולא חייבין
 לקבוציא ר"י בש"ע ל"ג ס"ו
 כהנה של וס"ו י"ז ס"ב דל"ה ר'
 ברוך ומה"רם א"ף לפי"ס ממון
 יממה הנאה לא תמני סילוק (ג)
 וזה"ל לט"ר חוב המסור או כ"ה
 בזה כ"ה ריב"ש סו"מ ר"י ע"ה
 (ג) מ"ס

לכ"ה אשה פלוניא וכן של"ה ואין ריב"ש אש"ס להקדק בזה כש"ס נאמנות (ה"ה סי' קס"ג ואגודה כ"י
 יוחסין) ולכן יש מי שכתב (ג) דלמילי אש"ס יחידה או קרוב מו קטן נאמנים בענין סב"ה ובזיון
 ג"ח או שאר קטנות ומאירות לפי שאין דרך להזמין עדים כשרים לזה ואין כנאי להזמין (מהרי"ק
 שור"ק ס"ב ולב"ט סי' ק"י) והוא שהגב"ע טובן בדי"ה: (מהרי"ק שור"ק ס"ג) (ד)

ל"ו רבים שהעידו ונמצא אחד מהם קרוב או פסול וכו' ב' עיפ"ס

א עדים (א) רבים שנמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה כמ"ה דברים אמורים
 בזמן שנתכוונו כולם להעיד אבל אם לא נתכוונו כולם להעיד תתקיים העדות
 בשל"ה נבינ"ד בודק'י הדב"ה אומרי' לה"ס בית דין כשרות' דבר זה באת' כדו' להעיד או כדו' לראות
 בלבד כל מי שאמר להעיד בחתי משריטת אותו אם נמנע' בחלו' שנתכוונו להש"ת קרוב
 או פסול עדותן בטלה (אפילו לא ידעו זה מזה) (מ"ס ב"ה) ואם ה"ו כל העדים כשרים אחד
 שנתכוון להעיד ואחד שלא נתכוון להעיד ור"ה הדב"ה וכיון עדותו תתקין דין על פי עדותו:
 ה"ה אכל אינן יכולים לכתוב שטר עד כך א"ף על פי שיהא הקנין וס"ס ק"ן להש"ת טולד ר"ה ל'
 ולא הזמין לך: (מסובת רשב"א סי' מ"ג ע"ג) וע"ל סי' מ"ס סי' ק"ג:

ב וי"ס אומרים שאפילו כיון לראות כדו' להעיד חינו פוסל' אלא אם כן"ה בא לבי"ן דין
 והעיד דתרתו בעי"ן כיון לראות כדו' להעיד וב"ה לבנות דין והעיד:
 ה"ה שטר שח"ס עליו פ"ד פסול וכבטל כל העדו' (ג) מכל מקום אם העדים הכשרי' וזכרין הדין על ידי
 ראיות הפקר ויולין להעיד ולהעיד לך לכני' בית דין ובי"ן דין יבאנו עדותן וחשוב שטר: (הש"ת
 ה"ח"ס כלל ס' סי' ה') קצת הקבל' שח"ס עליה עד פסול או שטר שח"ס עליו בעל דבר עממו כשר לחתום
 דלאו לא נכתבו להעיד (ר"י"ס סוף סי' ק"ט) וע"ל סי' מ"ה סי' ק"ג י"ז וי"ג:
 ואם הזמין התיב"ע עדי' שטר'ים ועמדו ע"ס קרובים ופסולים אפילו נתכוונו להעיד
 והעידו לא נתבטלה עדות הכשרים וכן כב"ה"רם נר"ד לעדות ומזהו להחרים כל מי שידע
 עדות שיבא ויעיד והעידו כשרים ופסולים לא נתבטלה עדות הכשרים שלא היתה כוונתו
 אלא בראויים להעיד: **ב** אם העיד קרוב עם רחוק ואין הרחוק יודע בקרבתו כל
 זה יש אומרים שעדות הרחוק כשרה ומחייבו שבועה ונאמן לומר שלא הכיר בקרבתו
 והוא פא"ו רי"ל אכלו אבל אם הוא ריב"ל אכלו אינו נאמן (ג) וי"ס מ"י שחולק על זה
 ואומר שאפילו לא הכיר בקרבתו נתבטלה עדות הרחוק: (כיון שהעיד והסב"ל עמו כד"ה)

ל"ז חפסולים נחמת יהנאה וכו' כב' עיפ"ס

א כל עדות שיש לאדם הנאה בה פסול להעיד לפיכך קרקע של שני שופעים ובה
 האחד להזניח מתחיתיד האחר לומר אותו שמכרה להן גולה ממנו א"ן כותבו
 מעיד לו עק"ה לכסיל עידי המערער ואפילו על חלק הכותף לא יועיל עדותו אלא
 אם כן סלק (א) עממו ממנה וקנו מידו שנתנו לסותף ואפילו לא סלק עממו
 עד לאחר הערעור מהני ונר"ד סיקבל עליו ש"ס יבא בעל חיב ויטרפנה (ב) מיד
 הסותף יטלס לו דמיה ונר"ד להטנות ש"ס יבא לחטפה ממנו בטענית אחרות לומר
 שהיתה נזולה בידו וכיונ"ה בזה שאינו מקבל אחריות אבל אם אין המערער טוען
 אלא על חלק הסותף בלבד כנון שטוען שמכרה לו הסותף יכול להעיד לו כאלו אינו
 נניע בעדות כלל: **ב** העורר על הטעה אם יש בה פירות א"ן הארים מעידלו
 עליה שהרי רוג"ה הארים להעמידה ביד בעלים כדי שיטול חלקו בפירות והם א"ן כו'
 פירות מעיד: (אם אין לו הנאה אחרת מזה) (טור) **ג** עדים שהודו שיש להם חלק באלוהו חוב' שהעידו כבר עליו
 (אכל אם אמרו כן קודם שהעידו העדות בטל) (כ"י) נ"ס תשיעה שכתב ח"ה היטפה) **ד** ראו"ן תב"ע

לשנים שהלוי להם וכפר אחד והודה השני שהוא ומצירו (חיי"ס) אם אומר ממון לקחו בשנתכות אינו נאמן
 על חבירו והוא לבדו יתחייב ככל: **ה** המציג שטר חוב על-י"ג וטענו כולם פרענו אם כל אחד מהם
 חייב עשרה והוכיח לעממו ואין לחבירו בהם שותפות עדותו כשרה על חבירו: **ו** אם ט"ן אחד מהצופים
 דבר שהוא חובה לו ולחבירו נאמן בעד אחת לחייב שבועה א"ז חבירו ולכטור משבועה א"ף כענ"הם ואם שני
 צותקים

חושן המשפט הלכות עדות לו

פירוש קט

שומעים (העדות) חובתם באמתים לחייב את חכמיהם: (ג) ועל סימן ק"ג סעיף פ' (ד) (ג) העובר ס"ח לח' מהתמונים בו ספיר דמו (ועל סימן ק"ג סעיף י' וי"א וי"ב אם קרובי הדין יבואו להעיד) פ' פטריים או דיינים או אפטרופוסים כשרים להעיד (ע"ל ס"ח) כ"כ דלא דמיא ופטרות ולקמן סימן מ"ו סעיף כ"ד וזקני אפטרופוס לקמן סימן ר"ן (ה) המעיד על זמן שאין להם ולא לקרוביהם טוס וכות בנכסי הקדש גלח בעדותיהם כשרים להעיד (ד):

ובל הן מקרובים כשרים להעיד אף על פי שהזכיר מחלק המזון למי שירצה לה' טובת האם אינו חייב ומיין ואף על פי שזכר אחר כך לקרובי עניים מכל מקום אין מכללים בעדות עניים זה אחר שלא הינם הנאה כשרת בעדות (כ"י בסם הרי"טנא) כ"ל היבוא להשפא אינו נוגע בעדות אף על פי שאם יתעשר יהנה בעדותו כשר להעיד: י"א ראינו שיש לו ס"ח על שמעון ונתנו ללוי בכתיבה ומסרה וכן שמעון מעידו הומנה כסול: (עיין לקמן סימן ס"ו סעיף כ"א וכ"ב אם על אחרים הרי"ט הספר מיקרי טיב (ה) בעדות: י"ב הסוכר אם לקח בידו הסכורות ואמר כל מי שמתקיים קרקע זה בידו יטול הרי זה מעיד למשכיר ואם כד' נתן הסכורות לבעל הקרקע אינו מעיד לו שאם נתן הקרקע למעדרר חייב לשלם הסכורות פנים אחרת ואם לקח המשכיר דמי הסכורות והחזירו למשכיר כד' פיתכחו למי טיובה דקון הרי זה מעיד לו: וכל זה שם עדים סדר הסוכר נתיב אבל אי ליכא עדים נאמן בכל ענין נמינו דמי נשי טיב: (מרדכי) ל"א ל"ב שבו לערער עליו להוציא קרקע שלו מידו אם לא יטאר בידו קרקע אחר כנגד החוב טוס למלוה עליו אין המלוה יצטרך ויבואו להעיד לו להעמידה בידו ואם יטאר בידו קרקע אחר כנגד החוב ויבואו להעיד לו: ויצי קלמן י"א מומרי ל"א יטול להעיד וכל ענין (י"א) י"ד ליקח ראשון משני קרקעני שלקח אחריו להעמיד בידו והוא שתשאר למשכיר כד' אחרת פת חורין כנגד דמי טדה זו של לוקח ראשון או שתשאר טדה אחרת ביד טני: וכן לוקח שני אינו מעיד ללוקח ראשון אלא כ' נשאר ביד מוכר קרקע כדי דמי לוקח ראשון: (טור) ט"ו ראובן שמכר טדה לשמעון שלא באחריות וכל יודע לערער על שמעון להוציא מתחת ידו אין ראובן מעיד לו עליה אפי' קצין עליו אחריות הרי הוא רונה שתעמיד ביד שמעון כדי יבוא ב"ח של ראובן ויטרפנה בחובו ולא יהיה ליה רשע וד' ושלם: ודוקא טנא יודע לערעה מכח המוכר אבל אם נא לערער מכח הלוקח שאומר שחיינו לו אז יוכל המוכר להשיל עליה (טור) י"ז ראובן שמכר פרה א"י לשמעון שלא באחריות (ו) וכל יודע לערער להוציא מיד שמעון בטענה שהקנה מנוון יכול ראובן להעיד לו בזה טוס הנאה שתשאר לראובן כשחילו יבא בעל חובו אצלו יכול לטרה שאין בעל חוב טורף מטלטלים אפילו עשאם לו אפוקי פירוט טכס פתח קמי כלומר לא יבא לך פדעו אלא מה: ובזמן הזה אפילו טעמד לו מטלטלים חגב קרקע אינו טורף מטלטלים שמכר:

בנה • אבל אם יהודה טיבן שהרונן גילה נצטוו לא יוכל ראובן להעיד עליה נמקום שהמעדרר כריך לנין לשמעון מעשהו מסוס יקנה מסוק יוכל יהודה לחזור ולבטיא מהרונן: (טור) י"ז ראובן שגול טלית או טדה שמעון וכל יודע לערער על ראובן ואמר טדה זו או טלית זו עלי הוא אן שמעון יכול להעיד שאין זו הטדה והטלית של יהודה שהרי שמעון רונה להעמיד כדה זו או טלית זו ביד ראובן מפני שאפשר טכוח לו להוציא מיד ראובן יותר מלאציא מיד יהודה וכן אם מכר ראובן הטדה הנזולה או הדישה ללוי וכל יודע לערער על לוי אין שמעון מעיד שהינה של יהודה: ואם מכר הטלית של הנזולה ללוי ונתיאם שמעון מתנה וכל יודע לערער על לוי אם מת ראובן שמעון מעיד עליה שהינה של יהודה שהרי אין טלית זו חוזרת לשמעון לפולם שכבר קנאה הולקח ביאום וטיבו רשות וכבר פת ראובן קצנלן ואין לו חתי יטול דמיה: אבל אם עדיין ראובן קיים אין שמעון מעיד אף על טלית שהנאה היה לשלם מעמיד ביד יהודה כדי טיבוא ראיה שהרונן נזלה וישלם דמיה: וכן אם היתה הטלית ביד יורשי ראובן אין שמעון מעיד עליה מפני כסופה שאם מעמיד ביד היורש לחזור לו וכן כל כיוצא בזה: ואפילו כשמת זקוקא שלא הניח אחריות נכסים אבל אם הניח אחריות נכסים טדה נוגע בעדות: והאידכה דמקינו רבנן לבעל חוב למכני אפילו מטלטלי דיתמי אף על פי שמת הנזקן ולא הניח אחריות נכסים אין הנזול מעיד לו דאכתי נוגע בעדות הוא:

בנה • וכל זה שמעון לא נא להעיד רק טדה מן הטלית מיהו של יהודה: אבל אם נא להעיד שהוא של ראובן ככלל ענין יוכל להעיד ענין טדה על הדבר שהוא של ראובן כשם שחייב להיות טהור טהור טהור טהור: (טור) י"ח

(ו) ועיין פר"ש כלל כ"ח סי' ב' שכתב דנשי מחלואו וסופו נכשרו אפילו נכסיו ממון ומכש סבך דמת' ראוי (ח) מש' שם נכס דש' דש' דנכסיו בה"כ לא מהני סלוק אפ"מ שיש להם אחרים (ס) מיהאם אין כופין על הפדקה אלא חזון נזון מנדבת לנו כשרים להפיד ב"י נכס ב"י דש' דש' י"ד קט"ב דין חניב ק"ל ור"ב שם ס"פ קט"ה ופ"מ ח"ט וע"ל סוף סי' י"ב (י) עיני' מ"ה נכסיו דכל היכא דאין הכנסה מומנת לו עבשו אלא שיש לכסוח אל העמיר למא נכספ' לא יפסל מ"מ חסוק שהדבר מלוי נדעת דה"ן וכו' ועיין חספ"ב דע"ל ס"ט' ומו' מהר"ט ח"א סי' ס' (יא) או לקרוביו שינאו אח"כ ודווקא הכא ממון אבל נכסיו מרעומת קרוביו עמיד מהר"ט ס' פ' משי' חדשו' לרש"ב ס"א (יב) מדברין היום ב"י כ"פ כ"ש' הוא סברת ר"ש א"ר לר"א על הפדקת' ובהכ"ל לא חספ"ב א"כ חספ"ט המפנ' בן בואיה העיר אבל הסכומ' והקנינות וקנס עובר על הקנס הנוכה פסום להכשי' ע"ל הקהל ודנרי דרש"ב ח"א נכס' קברו' קמ"א ור"ב ונאר"ב ר"ק ופ"מ ורש"ד י"ד קט"ב ר"ב ר"ב שם ק"ס ופ"מ מ"ט מיהו נוכל לימר שיה' חקקו' הקהל והקדשו' סברו' הם מוחזקי' נכס אבל לא להוציא ממון מיד יחיד המוחזק כמ"ס ב"י סוף ס' ו' נכס הר"א ש' סוף בל"ל וקולון שור' ע"ק אל"ן חניב ק"ל דש' דש' ח"א סי' י"ו שכלם פסקו לאף בהקדשו' כל בני הקה' נונע' בדבר ונכ' הר"א ש"ס נ"ב כנ' שנכל מיני הקדשות הנכסאים עתה נזמנינו זה נכלם יש לבני העיר הנאה נכס ואין נאמני' אלא הנכס' כיוון שקבלום עליהם והאמיתום ורש"ד ח"א י"י נכס קולון קמ"א דאפי' לקייס שטר שהוא דבר ק"ל בני העיר איכס נחמני' (יג) עיין שמי' סוף שהאר"ק להוכיח דנכרי למניה ודמ' דנרי שלטי' בנכורים יש כ"ק השוכר את הפועלים:

יח בני העיר שבה מערער לערער עליהם במרחץ או ברחוב כל עיר אין אחד תנני העיר מעיד בדבר זה ולא דן עד שימלק ענמו בקנין נמור (ו) :
בג ויש אומרים דא' אפ"מ להמלק מדבר שהוא נרכי בני העיר (טור ודמ"ב כ"ק ס"ו מהל' ע"ק) אם לא שיש להם דבר אחר שהוא כיוצא בזה וכן עיקר :
יט בני העיר שננכ' ס"ת שלהם הואיל ולשמיעה הוא עשו שא"י אפטר להם למלק ענמו ממנו אין דנין כדיוני אותה העיר ואין מביאים ראיה מאנשי אותה העיר וכן כל כיוצא בזה :
בג ועיין לעיל סימן ו' סעיף י"ב (ח) דנשים להם ספר מורה אחרת מומר והוא דנין כל כיוצא בזה כיוון בית הכנסת או שאר ספרים ודומה להם שני העיר דיינים עליהם :
כ (ט) האומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין כדיוני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר במה דברים אמורים כשהיו העניים סמוכים עליהם ופוסקים לדקה אפילו אמרו שנים מאותה העיר אלו ניתן הדבר הקצוב יעלינו ונעיד אין המעצ' להם שהנאה הוא להם שיתעשרו העניים האלו הואיל והם סמוכים על בני העיר וכן כל כיוצא בזה : (וע"ל ס"ו ד"י מ"ס' סעיף) **כא** דברים אלו תלוים (י) בדעת הקה"ן ועינ' בינתו שיבין עקר המשפטים וידע דבר הנורס לדבך אחר ויעמיק לראות אם יתנא (יא) לזה העד נר הנאה בעדות זו אפילו בדרך רחוקה ונפלאה הרי והג' לא ועיד' בה וכן לא יהיה דיון בדבר : **כב** (יב) עכשיו נהנו לקבל עדים מהקהל על תקנתם והסכמתם ועל הקדשות ועל כל עניניהם וכשרים אפילו לקרוביהם כיוון שקבלום עליהם :
בג (יג) כל דש' חלוי נכרני בני העיר אין אומרים בו מרי נכסיה אלא חולטין ביה דבר הרוב וכן כל כיוצא בזה שאין אנו נרביים עדות ממש וכן לא אמרינן בכיוצא בזה לראינו אינו ראיה אלא מהר"ק שור' קט"ב ודנין בחוקת היסוד ובעיניה לזה מהר"י העיר אפילו על פי ש"ד משי' ע"ד משי' הקבלה דהרי נלאו הכי כולן נונעין בדבר (מסכת מיימוני הלכות עדות סימן י"ג) ועיין בקמ' סימן קכ"ו וקמ' מדינן אלו טיבי הקהל הממונים להסתי' בנרטי רכיס או יחידים הרי הן כדיונים ואמורים להוסי' דיניהם מי שסכול לדון משום רשע' :

לח קצת דיני הומה ובו סעיף אחר

א שנים שהעירו באחד שחייב לפלוני מנה ובאו שנים והכחישו או הזימוס הרי זה פטור ב' עדים שהעירו בזית דין באחד שחייב לחבירו מנה ולאחר כך אמרו שקר העדנו עדותם הראשונה קיימת דכיון שהניד טוב אינו חוזר ומניד חבל עלה לנבי עמם לנלם לו פ"ל מה שהפסיקוהו :
בג הרב המחנך קר' כחן נעקום שהיה לו להאריך כי אף על פי שאין דנין דין ירד' וזנמ' האידנא משום שהוא קנס. מכל מקום איכא נכקופא דעד זומם פסול להעיד כמו שהבי' דל"ל ס"ל ל"ד ועירי בהכחש כשרים כמו שהבאר לעיל סימן ל"א ועל כן נכל' העיר הרב' דינים מועדי' ופוטומים והרובה לממור עליהם ועיין שם :

הלכות הלוואות

לט כותבין שטר ללוה ברא מלוה ועל איוה הודאה כותבין וברידים
א (א) המלוה את חבירו בעדים או שהודה בעני עדים שהוא חייב לו נקרא מלוה על פה ואינו נובה מהמשועבדים והמלוה את חבירו בטטר (גובה מן המשועבדים) אפילו לא כתב. אחריות דקיימת לן אחריות טעות (ב) הופר הוא ואל' יש עדים שקל' מידו אפילו לא נכתב גובה ממשועבדי :

הסמוכה בשטר דמאי ר"ק ב"א פ' שנים אוחזין (ב) כתב ב"י נכס בע"פ ש"י שהר"ק ספק נכס' שהקניין יש לו קול וטורף מן הלוקחות ב"ד רמ"ם ורא"ב ופ"מ ס' מ"ה נכס ה"י אלברבלוני ונכס' הנאיבים מ"ו אבל בקימין ס' הכוב כדעת רש"ב דל"ל כמלוה ע"פ ופ"מ כ"י כ"ב וכו' השור' מ"י נ"א אפ"מ על נכסטר ועד נכ"פ אבל נכ' ע"י כ"ק דקניין יש לו דין מלוה בטטר וכן מוכח מריס סימן נ"א ומדנרי הר"א ש' בל"ל ד' סימן ג' נראה דאין לו דין שטר ורש"ך חלק ג' סעיף ד' כתב שדעת ר"ק ורמ"ן דעשירי קניין וטוב לומר פרעמי ועיין בני סמאל סימן כ"ח חבל (ג)

חושן המשפט הלכות הלואות לט

פירוש ק

ועיין לקמן סימן ס"א סעיף ב' וסעיף ג' איזה מקרי שטר ועיין לקמן ריש סימן רכ"ח מדין אחריות טעות סופר:

המלוה את חברו בעדים אין כותבין (ג) עדותן למלוה וכתבין למלוה שלא יחזירו למלוה על פה עדות בשטר עד שיאמר להם הלוה כתבו שטר והתמו ותכו לו ואע"פ שאמר להם כן נריכיים להמלך זה אחר שחתמו בשטר ואח"כ נותנים השטר ביד המלוה וי"א שאינם נריכיים להמלך בו: ג כד"ל בשלח (ד) קנו מידו אבל אם קנו מידו שהוא חייב לו מנה' הרי אלו כותבים וכותבים אף על פי שלא אמרו להם כתבו שסתם קניו לכתיבה עומד ואפי' נסתתף וזמן מרובה ואחר כך בלא המלוה ותבעם שיכתבו לו הרי אלו יכתבו ויתנו ואין נריכיים לחוש שמה פרע וכותבין וזמן הקנין או יכתבו (ה) שטרא דגא איחרכו וכו' וכתבו ויחשבו את הלוה קודם. בתיבת השטר אפילו קבע לו ועבר הזמן יכולים לכתבו אחר וזמן וכו' אם מת המלוה וכו' וירשו לעדים שיכתבו להם השטר כותבים להם וי"א וולקיס וכו' דהי משך מילתא טפי משלטים ויש אין כותבים ואם קבע לו וזמן לפרעו אין כותבין אחר אותו וזמן דחיישינן (ו) שמה פרע:

ובל"ל אמר כתב והתמו אף על פי שהיו בשטר אינו חלל כהנאם בעלמא (מטבת ה"ה) ה"ה סימן (ז) אלף ר"ה) מיהו יש אומרים דאם נפקיים דנין על כיו ועל סימן מ"ו סעיף י' וה"ל דענין דכריד לומר כתבו והתמו היינו כשחייב עבמו אבל כשחולל דבר לחברו או שטרו אין כריד ועיין לקמן סימן ס"א:

אם הלוה (ח) מוחה בעדים שלא יכתבו לו שטר יש אומרים שאין (ט) כותבין והש"ך קנו מידו שלא יוכל לתחות בלא מלכתוב אינו מועיל (ועיין לקמן סי' רמ"ג ס"ו) ואם יאמר המלוה כיון שאינך רונה שיכתבו לי שטר (י) סחור לי מעותי שומעין לו ואם יעידו רונים לילך למדינת הים יש"מי שאומר שכולך לפני בית דין וכותב לו הכל העדים אין רשאים לכתוב ויש אומרים שאפילו עומד וכוונתו חלל תכתבו לו שטר כותבים על כרחו א"עפישאין עדיו רונים לילך למדינת הים יש"מי שאומר דלא חמרינן חתם קנין לכתיבה עומד. אלא כשקנו ממנו בפני המלוה אבל אם קנו ממנו שלא בפני המלוה (יא) אין לכותבין: (יש הרקס"ס בזה) כ"פ"ג) ה' העדים אינם נריכיים להיות מוזמנים אבל מ"מ אין יכולין לכתוב לו שטר כשהזמן אחרים בקנינו דכו חמרינן סתם קניין לכתיבה עומד הני מילי דמייחדי ועשאן שלוחים אבל אם העדו בעל פה עדותן שדות אם כפר זה בעיניה הדבר נאכל באומר פרעתי נאמן ואפילו תוך זמנו משום דריע' טענתו של מלוה כשלא הוגיה שטר אבל אם לא היה קנין ולא שטר והיעידו שהיה תוך זמן נובה על פיהם: (ועיין לקמן ריש סימן ע"ו) כל שכתבו והתמו במקום שלא היה להם לכתוב ולחתום אין לו דין מלוה בשטר: ו כל שלא קנו מידו אפילו הודה בפני בית דין על שלטה אם לא היו קבועים ולא שלחו לו הש"ך קבץ חוקם והושיבם והודה בפניהם ואמר להם הוה עלי דייכים אם בלא אח"כ התיבץ ואמר כתבו לי הודאתו אין כותבין שמתיתן לו וכמה זה חובע אותו ובה התובע וקבל מהבנים ללחוש עליהם אל הנתבע (יב) כשטר אבל אם היו ב"ד של ג' ויבנים יגומנס במקום הקבוע להם ובה והודה בפניהם הרי אלו כותבים הודאתו וכותבים לבעל דינו ואפילו לא אמר אהם טדים) (כ"י ב"ק זה גורר) והוא סהיו בית דין מכירים את שניהם כדי שלא יערימו שניהם לחייב איש אחר: ה' (יג) כמה דכרום אמורים שאין כותבין ההודאה בשלח הנו מידו שהודה לו בנשלטים אפילו הם בעיניו והפילו הם על פקדון אבל אם הודה בקרקעות אפילו בפני פנים אף על פי שלא קנו מידו ולא אמר להם כתבו

(ג) אבל כותבין זכרון הכתב ב"י ממודשי' ד' נסס ס"ו כ"ל כ"ל ס"ה ס"ו ג' ועיין ר"ש ק"ש"ל כל קנין שאין דעתו לגמור אלא נכתב בשטר והסיררו כל שלא כתבו בשטר או שכתבו בעדים שפולסו אין נאמרו קנין ממש עיין פסקים ובעדים ס"ט אלא וכו' ב"ש ס"ה ס"ו ומהגמנס טור כתוב סס דכתובה דאירכסא כיון שקבל קנין על השכיר מחלה סח כתובה דהראשונה אם אינו מוחק' ככתבים (ד) עיין הגה שלי סימן ק"ה ס"ג (ה) אבל לא כתבו שטר כלל אף על פי שקנו מידו אינו נובע מכתבו מאלו ב"י ס"ו מ"ג ס"ב ב"ש הר"א ור"י וכו' וכו' ומהגמנס טור נובה ממשעבדי וכו' תמים טדים ס"ו כ"ה יראובן הלוי על ע"מ וכתב השטר. על שמו ואח"כ כתב שטר לשמעון טים לשמוין ח"י המעו שהיה לטכ"ס אין לו דין שטר לגבות ממעבדי שרעתי מתקלוק המכ"י רכ"א כתב דכתבו ונש"כרור הכסף כתב חתימה כאן וכתב דיון הדין שובתא דרובותא המ"ש"ן וזמרא קפ"ו כתב דנאמן ואם לא מיתה לא שלא ככתב השטר כתב רש"ך ח"ב ס"ד דהיו פלוגתא דרובותא והש"ס ועיין חתים טדים ס"ו וכתב רש"ל אלף ל"ד כל שלא חזר בו מחתימת השטר מיד מופו מממד אינו יכול לחזור בו אבל מדברי ה"ה א"ש רמ"ג אינו נריכין (א) א"ש ק"ד (ח) או קרינו ד"ר רל"ד (ט) דוילי נכסי אי נסיק שטר עליה ולבן חס נריכס' כשכל שטר שהיה לו ונש"טלו אינו יכול לחזור בו דליהא הדי שטר כ"ס א"ה י"י יבוליס העדים לכתוב שטר אחר מחלוהו בעיניו וכו' והתקין יב"ד יומר מהשטר ה' חלשין ס"ד (י) וכל זה כשהלוה בעדים קנין בשטר סתם או אינו יכול לכוזר סימן לו שטר או כתב יד ואם לאו שיקורו לו משבונו ובענין ארבים שח"ס לחברו לו יום על אמונתו סמ"ט ס"ו ע"ג ס"ק ו' והלכות חולק (יא) אם לא הודה שקבל השטר רש"ד ונכ"ל"ח כתב סהיו סברא

יחיד ולא ק"ל הני ועיין ב"ח (יב) ב"ד שקבלו ע"ד קניין וכתבו משה ב"ד ואין עדי קניין חתומים על השטר יש לודק שטר רש"ד י"ח (יג) כתב כ"ס ב"ה ס"ו ח"י ח"ל ז"א אם הודה שכתב לו אין כותבין דשמה בעדים מפרה לו ואם יכתבו שטר עליהם אם יבא ב"ח ויש"ף נובע מן הכתובים דים ואם אין שטר נובה מנני חורין ואף על גב דקיימא לן דמוכר שדלו בעדים נובה מנכסים משועבדים דווקא בעדרי מכירה שמוכרין הקול אבל עדי שמה אין מוסיפין הקול וכדמטעם מפרק חוקק העמים ה"י מ"א דוכין מרש"ל כפרהטא וזין ל"י הכי דליבוק עליה קל עיין ב"ח וכו' (יד) אם

(יד) אין כתוב וכתבו נידו יבול
 לימנו ביה שאלו רש"א א ק"ד
 כ"י ד' המורדים י' ס"מ ט"ז ט"ז
 י"ה (סו) פניו כסור אם טורף
 פתלוקחות ו' חניב ק"ס (ז) מו
 פתלת ל' ח' חניב ק"ט ו' ואל
 קטנו ומן נפרעו אינו נאמן לומר
 הכספי מן הדין רש"ל ג' (יח)
 ו' לב ח"ל דף ק"ד כמג טיבול
 המוחזק לומר קס ל' (יט) היינו
 בהספק נכסה על חוב ידוע אלא
 סורא משטמים מלכרות ח"ל סק
 דין שלא היה ידוע שמתחייב לו
 המינין להחזיק פרעתי המ"ט ח"ל
 רש"י ובסימן ר"ב בר' ש"ח סברא
 זו וכן דחה חלוק שחלק המנין בין
 איחר מלמכות ללא איחר והבי
 נקטינן עיין ס"ב באורדו י"ב מה'
 לו על חנירו מביטע ע"מ ובמחוי'
 דנין ב"ד כומבין לו ויש לו דין
 סטר ס"ה פ"ב ריאן נגד אכרת
 ד"ר סכבס"י ב"ל"ד טיבול למחות
 ביד ה"ד שלא יבטלו לו (כ) אם
 יש ביד המוכע סטר בירורים
 שהסמכדו לקיים דברי המורד'
 לנכח הסיקא שליבו נאמן לומר
 פרעתי אפי' בשבועה ו' חניב ק"ט
 (כא) בלי מונס' חניב סס (כב)
 ואם נכבד קופסו ויטו אפילו לכו'
 סברא זו אינו נאמן לומר פרעתי
 ו' חניב ק"ט כמב' ח"ל ה"ס ס'
 ס"ט (כג) ומיהו אם ספקרל' כמוב'
 כמוב' מלמא ולכסוף חממו בל'
 עדים אפי' כמוב' בו לשון שהמטע
 שס"ג ס' סכול רא"ס מ"ס סמוק'
 כ"ו ר"י כ"ס מ"ג (כד) א"ל נ"ה ט"ה
 כמני מומחה כלל היה טו"ה לומר
 ב"ד בשנים טור ועיין רא"ס ב"ד
 ל"ה ולכ"ה מ' מהלוק' גדול חס נזמן
 ה"ה חושטין לב"ד טו"ה נכוס' אם
 אין ידוע שהם מוכחין טור י"ה
 דוקא כדבר שהספק בלי מהלוק' אל
 חייטין לכ"ה לניח טו"ה אבל דבר
 שברעו עליו חייטין ו' ויש
 מורמים אדרבה הואיל ובמכא'
 מפרער מן הסמס דקדקו נה ולא
 הייש' לכ"ד טו"הין כמסת הגדולה
 דין מ"ס ב"ד שקבלו שרות בלילה
 חייט' לב"ד טו"הין סס (כה) חי
 לזיין אפי' שאין המקבל יומו
 ו' ומרל' (כו) ה"ה דקבו מידו ט"ה

כתבו ותנו הרי אלו כותבים (יד) ונותנים טלון כאלו לחוס שחל ימן לו ונמלא חובע
 פעם שנייה: ט (טו) כמה דברים אמורים שכתובה בבית דין הוא כמלך הכנור
 בטטר ולפיכך כותבים ונותנים לבעל דינו כשלא קבל עליו את הדין עד שכל
 והביאוהו כמו שכתבאר אבל טנים שכלו לדין ותבע אחד מהם את חברו ואמר ליה
 מנה לי בידך ואמר ליה הנכתב הן בין שאלתו הדיונים חייב אתה ליתן לי בין שאלתו
 נחל תן לו וינא ואמר פרעתי (יו) נאמן ויטבע ה"ס שפרעו לפיכך חס חור התוע
 לדיונים ואמר כתבו לי הודאתי אין כותבין לו (יז) שחל פרעתי: (יח) ואפילו (יח) לנאן
 דאמר שאלת לומר כרשמי נגד פסק דין כמו שכתבאר בסוף אפילו הכי אין ואל"ן לו שאל כבר
 • (יט) אם יש בידו פסק דין אין הלה (כ) נאמן לומר פרעתי:

הנה ואם זה איחר כמה ימים (כא) הספק דין בידו ולא תבעו סברא שפרעו מדעת
 והדיונים יש להם לומר לכתב שכתבו הספק דין למו"ב ואל לא אמרו לו נאמן לומר פרעתי
 ואם שאלו חס אמרו לו או לא חזקה שברין טעו ואמרו לו (כב) ה"ס ח"ל מ"טוני פרק ו' ו' ו' ו'
 (כג) ויש מלקין ואמורים דכ"ל עיין נאמן בהפסע ליתו פרעתי נגד פסק דין ו' ו' ו'
 העזרי ומרדכי פרקא קמח דכנא משיב' ו' כ"ס רש"י עיין בשאלות משונות ר"י לוי ו' חניבס' ק'
 י"א שטר הודאה שיכח ולא היה כתוב בו אחר לנו כתבו וחתמו ותנו לו הרי זה
 כשר שאלו לא אחר להם כתבו וחתמו ותנו לו לא היו נותנים ויש חתומים שהם שליית
 שבזמן הזה חושטים לענין טריפת לקוחות שחל לא אחר להם: י"ב היה כתוב
 בטטר הודה בפנינו בבית דין ואין חתומים בו אלא טנים חס אין כתוב דברים
 שכתמע מתוכו (כג) טהיו מלמא חושטין שחל טנים היו וטעי' (לומר) שדולאה ל'
 טנים היו הודאה בבית דין ולפיכך אין דנין בו (כד) דין שטר: י"ג כ"בין סקור
 ללוה אף על פי שאין המלוה (כה) עמו (מיהו אם המלוה מוהה שלא יבטלו הסטר ללו'
 אין כותבים בעל כרחו) (מסכת רש"א סימן ח"ף ל"ד) ואין כותבין שטר למלוה עד שיהיה
 לזה עמו ואפילו אומר המלוה לבעים כתבו הסטר וחתמוהו ויהיה בידכם ואם ינא
 הלוה להקנות חמנו מתנוהו לו ואם לאו תקדשוהו אין כותמין לו כמה דברים
 אמורים בטטר טים ב' קנין שהיה תפעה (כו) שקנו בידו לשתבעד נכסיו לו:
 (זו שכתב בטטר כהריה שהנכסין יהיו משועבדים לו ממששו) (ז' פ"ב דבמש"ג ו' פרקא ח"ח
 דמשיב'א) אבל שטר שאין בו קנין אפילו חסר מעות ללוה בפנינו ויין כותבין אפי'
 ללוה עד שיהיה מלוה עמו ויתן השטר ביד המלוה כמוב' שחל יכתוב עתה ללוה
 בניסן ולא ילוה מתנו (כו) עד תשרי או לא ימסור לו יאטור ונמלא המלוה טורף
 בטטר זה מתניסן שלא כדון שלא הביע לידו עד תשרי:

הנה אחר קני המני שאני חייב למלוה כך וכך וכמב' לו הרי אלו כותבין ונותנים לו ואין
 כותבים אומר ליד הלוה אבל חס אחר כתבו ופנו מידו ל' ח"ל ללוה ולא ימנה
 המלוה עד שיהא מחמת יד הלוה: (טור)

י"ד חייב ע"מ לטנים בקנין ואמר לעדים שכתבו ויתנו בידו וכן ימסו ואמר
 החייב השטר ואחר מהם אף על פי שלא ידע האחד מזה התסירה והפילו מת ולא
 ידע זכה במקו ויגבוהו היתומים: ט"ז עדים טראו קטן שקנו מידו לא יכתבו
 עליו שטר: י"ו עדים טראו דבר לזכות ראובן ואין זכותו נגמר עד שיכ"ה
 עדים טראו עוד דבר אחר חס כותבים העדים ונותנים מה טראו כסימן ר"ה:
 י"ז לזה ככל לכ"ה דין בטטר טוב טכידו לכפות את המלוה להלוותו עד ומן

טקבע

מסכים משועבדים היינו כל שבדור אבל כמות דבר ידוע חס היא כן ופולו ואם לאו ה"ל מלוה ע"מ ולכ"ה יבול לחזור בו מלמכות אטר
 ר"י בשמ"ה ר"ג ח"ף ל"ד כמ"ע (כו) שטר חוב שלטנו מדור על המלוא אף על פי שכתבו בו וקנינו נטלו רש"ל ד"ס כ"ס ס"ו ו"כ"ס מ"ס ה"ה כ"ס
 רש"ל והר"י הלוי כ"ה חלל ש"ס סס מהלוקת בין רש"א לה"א דל"ה ו' ש"ל כל שבמו וקנינה חכני ולה"א לא מביי אבל מהר"א ד"ס כמב' דגס
 רש"ל מורה לה"א כל שכר בו וקנינה חסל מאי הכי וימסור לישל אמנס שכתבו בו ונטלו קנין חווק נמאס ה"ל מושיל ובטל משכס דק"ח
 ב' ל"ז כלכל כדברי רש"ל ורש"ל והעלה דהוי כמוב' דרנויה ומשפטי סמול' ל"ז חולק על רש"ל ועיין פליטת בית יודע י"ט חס
 י"ט ס"ה חס' המרשיטין כמ"ל דלעבר הוא ועיין ד"ר קמ"ה ומשפטי דק"ל ל"ב ס"ו ו' בלשון פרב הממיידי עיין ב"ח באן וכו' מ"ג ו' ו' ו' ו' ו'
 (כח) ראובן

חשן המשפט הלכות הלוואות ט מא

פירוש קיא

(כח) ראובן שמתקן לקרובו שבטח
שלא יחזור, בו שילווהו כך וכך
מעות לכ"ס וכו' לחזור בו רש"ל ד"ס
ק"ח ד"ר רש"ל וכדל' לי דה"ה
למסות לחזירו כדו שיעשה מאזה
מכר סחור' לחזירו ולא כשל קניין
וכטלו קניין מחזירו של שערור
המעות חייב לימן לו הסמורה
המני"ט ח"ז ר' ור"י (כט) וכן א"ס
ראובן כמעט שיבא שמתקן, לנ"ד
המעות לשמרון כותן שכר הכוסר
הרא"ש כלל י"ג ס"ד (ל) להיות
מחלוקת בין המוסקים וכול' לומר
קום לי גירולי תרומה דק רמ"ב
והרי"ף לחזירו לו שכר הכוסר ט"ט:

אמלו נחברת שמדעת התלוה נכתב (כח) יכול לחזור בו (אמל אמר להלוה
בכל יום מסתמך והחוק נמשכות לה ויכול לחזור בו) פשיטת רש"ל מ"ג ח"ד (כט) הלוה
נתן שכר (ל) הסופר אמלו הוא שטר עסקא: (ואם התלוה אבר הכטר וזרין לכמו
אח נותן השכר: כ"י פרק גט פשוט והמנין ס"כ מהלכות מלוה)

מ דין המחייב עצמו לחבירו ובו ב סעיפים

(א) המחייב עצמו כמתן לאחר בלא תכלו חף על פי שלא היה חייב לו
כלום ה"ו חייב (ב) כינר האומר לעדים הוו עליו עדים שאני חייב לפלוני מנה
או כמתב' לו בטרט הבינו חייב לך מנה חף על פי שאין טס עדים או טאמר
לעדים חייב לך (ג) מנה בטרט חף על פי שלא אמר (ד) חתם
ע"י הלוה' אמר בטרט היו וזו כמי שאמר היו עליו עדים וחייב לשלם חף על
פי סתייגה מוד'ס והעדים יודעים שלא היו אמלו טהרי חייב עצמו כמו
שישפוט הערב: (וכ"ט) כסומה לומר קבלתי ממך כך וכך גל המון שלי טיש נודך דהו
הייט חף על פי שיש מוסקין (ה) דלא קבל (ו) בית יוסף סימן ט"ג בטס הרי"ט ט"ח
בכתב בכתב' ידו (ז) והעיד בו עדים ונתנו למלוה היו זה שטר כטר וכן א"ס
ל"ב שטר חף על פי שאין בו עדיט ונתנו למלוה בפני עדים היו זה מלוה
ב"ה והוא מיהא כתב ידו שאינו יכול להזדויף ויקראו אותו העדים (ז) שנמטר
בפניהם וזו פתגאונים טהרה שנודך לומר לעדים שמסרו בפניהם חתמו והעידו
שנמטר בפניהם:

דין המחייב עצמו לחבירו ובו ב סעיפים
מחייב עצמו כמתן לאחר בלא תכלו חף על פי שלא היה חייב לו כלום ה"ו חייב (ב) כינר האומר לעדים הוו עליו עדים שאני חייב לפלוני מנה או כמתב' לו בטרט הבינו חייב לך מנה חף על פי שאין טס עדים או טאמר לעדים חייב לך (ג) מנה בטרט חף על פי שלא אמר (ד) חתם ע"י הלוה' אמר בטרט היו וזו כמי שאמר היו עליו עדים וחייב לשלם חף על פי סתייגה מוד'ס והעדים יודעים שלא היו אמלו טהרי חייב עצמו כמו שיפוט הערב: (וכ"ט) כסומה לומר קבלתי ממך כך וכך גל המון שלי טיש נודך דהו הייט חף על פי שיש מוסקין (ה) דלא קבל (ו) בית יוסף סימן ט"ג בטס הרי"ט ט"ח בכתב בכתב' ידו (ז) והעיד בו עדים ונתנו למלוה היו זה שטר כטר וכן א"ס ל"ב שטר חף על פי שאין בו עדיט ונתנו למלוה בפני עדים היו זה מלוה ב"ה והוא מיהא כתב ידו שאינו יכול להזדויף ויקראו אותו העדים (ז) שנמטר בפניהם וזו פתגאונים טהרה שנודך לומר לעדים שמסרו בפניהם חתמו והעידו שנמטר בפניהם:

מא דין מי שנמחק או אבר שטר חובו ובו ד סעיפים

מי שנמחק (א) שטר והרי הוא הולך להמחק ממנו עליו עדים וכן לכית
דין והס עושים (ב) לו קיום: (ג)
ויש אומרים אמלו מתקן (ג) למתני מאחר שהעדים יודעים מה היה (ד) כמובן בו (טור
בטס הרי"ט וכ"י פרק גט פשוט) ועדות וזו שמתדיין על הסער יכולין להטיר שלא ככתי
בעל דבר: (כ"י בטס הרי"ט)

מי שנמחק (א) שטר והרי הוא הולך להמחק ממנו עליו עדים וכן לכית דין והס עושים (ב) לו קיום: (ג) ויש אומרים אמלו מתקן (ג) למתני מאחר שהעדים יודעים מה היה (ד) כמובן בו (טור בטס הרי"ט וכ"י פרק גט פשוט) ועדות וזו שמתדיין על הסער יכולין להטיר שלא ככתי בעל דבר: (כ"י בטס הרי"ט)

ס"ו מא או קרעו קרע הסוסו ב"י מחו"ת

ה"ה למי שנתנו לו בית דין פתיחה
(ג) ואפי' הלוה נוחה שלא יחדשו
במאז איה חייב על המחק ט"ט
ב"ה ועיין ס' ש"ס ס"ט ס"ק ד' (ו) ג"ס וב"ח (ז) ביון שאין הסער
בטס משרים כ"ד ח"ד עיין ס"ט (ח) ולא סנו שכתבו בו שסטר הא' נתנו. למתני שאין רישומו ניכר מלא שכתב ועלם לא כתבו בו שסטר והסטר הא'
מדתו ו' ח"ה ריש ס"ד נר' דע"מ' כן נובין בו דלא חייבי לנ"ד טושין וכס' ב"ט דהה דנריו והעלה דלס לא כיתו כן שסטר ריש' מ"ב
מע"ח וד' ק"ח כתב דמ"ב ניהא טלס לא כתב כן פסול ס"מ לפננה מהשפדני אמל מכני מרי נכו וכו' הקסה עליו כ"ה ואפי' ניהא טלס לא כתב כן
פסול ס"מ כמתקן אמל לא כמתקן רש"ל כ"ב הא דטורף' מהשפדני היינו כהשפדני לכנתו וזו כרוס וזן הזנין עיין סת"ו ס"ק ב' וסמין ס"ג וב"ט
וס' בטור ס"ג. נמדי דלכתי למעות חייבין לבית דין טושין רש"ד ח"ה ו' וכן נדנרים סהרוב טושין רמ"ן לא הנביה שלל לחקו הכעב
מיד המ"ב חייבין לבית דין טושין כ"ה נדנר מפורס חייבין לבית דין טושין המני"ט ח"ב ב' קט"ג בית דין טושין ניכרים סתרו הכערה
אם היתה סימנין קיישי' לנ"ד טושין עשאו חייב שטר שכתבו בו קרן ורניא אמלו מפורס יקרעו דחייבין לנ"ד טושין בית יוסף י"ד קס"ח
(ס) ראובן

מי שנמחק (א) שטר והרי הוא הולך להמחק ממנו עליו עדים וכן לכית דין והס עושים (ב) לו קיום: (ג) ויש אומרים אמלו מתקן (ג) למתני מאחר שהעדים יודעים מה היה (ד) כמובן בו (טור בטס הרי"ט וכ"י פרק גט פשוט) ועדות וזו שמתדיין על הסער יכולין להטיר שלא ככתי בעל דבר: (כ"י בטס הרי"ט)

סמח

חושן המשפט הלכות הלוואה מא כב

(ט) ר"ל ע"י שהשיא וימנה ונטלו
העדים קיינו מהנעל להחזיר
ליורטה וכל ראונו וערר ורובה
שכמנו ההשגון לו בפק המ"ט
ח"ג קמ"ו סיבולין לקרוב השטר
הראשון ולמנו ההשגון להחזק
(י) כ"י הדין ללא ליחזרו ככסי ליה
כ"י נסח הראש (יא) ה"י ש"דיסה
בעיר לא מהימין ליה שטרף
השטר אם לא שטרפה כל העיר
(ד"ט"ד) (יג) שטר מינוי
אפטרופוסו מפיסין אותו לאינו
לנובינא דר"י הוא נכחו של שטר
וכן כל כיוצא בזה כ"י בשטר"בא
(יג) כ"י ב"וואה למטלה הכני
נומו ולמטו כמ"י קפס"ו ל' אחרון
איכרלאן כ"ג ש"י שאמר אם מלך
אשר יזכר יהיו לה אף לבני אפי'
לא יאז הולך לאור ונמאח שלא
היה מעורב אף לה כלום אפי'
מכסה מטלטלי ד"ר ק"ב (יד)
מאירי עינים ודאי מחשב שטר
גמור ע"ש ו"כ ה"י נסח ראש
ושיון מ"ס כ"י ר"ג נכחו בהנה
(טו) ה"ל א"י מחייבים העדים
לכתוב אפי' ראו או מעיד' כן
כ"ד ואם רבו האפטרופוסים
מובאין שטר הוואה לבטרי' וכו'
כ"ד ושיון כ"י ס' ר"ג (יז)
ושיון ר"ל ד"כ קמ"ו ל' כ"י כלל
ט"ס כ"ג נסח שכמו על דין זה
(יח) כ"ל' מפיסין ומעמיקין
אוחו כמ"י נסח שטר ר"ג ס' ס'
ט"ג ע"ש וכל ראש ס' ס' א"י
מפיסין שום שטר ללא ניהל ליה
לחניס דלכשו שטרי עליה עין
על זה נס' כ"י שמו ואם יש זכות
לאחר יכולים להפסידו (יח)
וענינו ל"מ"י רש"ד ס' ס' (יט)
ודש"ס ס' כ"י שחוק':
סימן מז

מא ילך לבית דין אחר ויעשו לו קיום אחר וינכה ויחזור וינכה הכל שטר
(ט) שנמחק כותבים לו אחר אף על פי שלא צקדע הראשון:
הנה וכותבים השטר מוזן הראשון ולא מוזן שכתבים לו בית דין: (כ"י נסח מוספות)
אבל אם היה במתנה אחריות וכן בשטרי עקב וממכר נרד לקרוע השטר או לכתוב
בשני שטר זה לא נכתב לטרוף בו מתשעבדי ולא מכני חתי אלא כדי ליעמיד טדה זו ביד
מקבל המתנה או הלוקח שלא ויזכרו מידו הנותן או המוכר: ב' מ"י שנמחק שטר
חובו מעמיד עליו עדים ובאים לפני בית דין ועושים לו העמו ודווקא שיש עדים
שנמחק באונס אבל מחוק מלוה מדעת או שהניחו במקום שאינו מסתמך וכמ'
עושים לו קיום כדיון שהניחו במקום שראוי להמחק ודלו פדעיה: ג' או יורה
שטר ואבד ובא לבית דין שיכתבו לו שטר אחר אין כותבין לו אפילו אם הביא עין שטר
הראשון ומעידים שכתבו וכתבו לו (ו) על כן אין לבית דין לכתוב העדות שטר
אם לא יראו שיש בו נורד בו הדין דמי שנמחק שטר חובו ואם כתבו ל"י טופסין
וצא לפני כ"ד אין כ"ד נובים בו עד שיוציא נוף השטר אם לא כתבו בו טעם למה
עשו שטר אחר כי הדין דנמחק שטר חובו וכו' לא בו כנון טרוע לעדים שהיה אבל
אין ידוע לעדים לא יכתבו לו ואפילו באבד בעדים אין כותבין לו דשמה וימנה
אלא אם כן עדים מעידים ששטרף (יח):

הנה ודווקא בשטר הלוואה אבל שטר מחק ומתנה בלא אחריות כותבין לו אחר אפי' שכתב
אבל אין עושים לו (יב) שום שטר ללא נורד: (מסורת הראש כלל פ"ח סי' י"א)
וכ"י וכו' שטר צוואה (יג) שכמו בו מנחה לרבים וצא אחד לכ"ד שכתבין לו דמי שנמחק
כומצין לו דהא כ"י מ"י יוצא קמ"י דהרי לאו שטר (יד) הוא והמוציא יכולים למימר פירשו (טו)
משנות הראש ב"א כ"י מתן צ"ח ומשנות הרמ"זן סימן כ"ג

ומינה אם היה ביד אחר ובאבד טעם כותבים לו אחר דלכא למוחם שמה ומנה
כיון שלא היה בידו ואם הלוה במדינת הים והמלוה חושש שלא יולך שטרו בידו
שמה (יז) ואבד לו בדרך בא לבית דין וכותבים לו אחר והוא מניח שטרו ביד
בית דין זה שבעירר וכ"ד שנקום שהלוהים יודיע לבית דין שנקום המלוה
שהוא נפרע מחובו וקולעים השטר הראשון כבידס ואם נאבד שטר שהשפוס
כשהוא הולך לו אלל הלואה וידוע זה בעדים הולך לפני כ"ד ועיניו ל"י אם
השטר ויחזרו לו שטר שבידס:

הנה וכל שטר שמפיסין (יז) מעמיקין אותו אוח נחות השטר הראשון וכותבין לו שמה הע"י ואף
כרובין בית דין להמקט שטר לא אפילו כ"ד עדים ויכולין להעמיקו: (ר"י נסח סימן ק"ג)
ד' מ"י שהיה לו חוב על חבירו בשטר ואבד השטר והרי בעדים רימוס אף נולפי
סקנו מידו אם טען שפרע הרי זה נכבד היסת ואפילו היה הקוב לזמן דפדעיו לא
הניע זמנו לזרע הואיל וכתבו לו שטר ואינו בידו אם טען הדין שפדעיו נאמן
ונכבד היסת שפרעו שאז מוססין שמה פדעיו (יח) ולפיכך קרע השטר או סמכו ואפילו
היה השטר יונא מתחת יד אחר והלוה טופן ממני ככל אחר שפדעתי אף על פי שהא בתיק זמני יבצע הדין ויבטל
שכיון כאין השטר ביד המלוה אין טע חוקה אין אדם פורע בתיק זמני אבל אם הפקדו העולה אלל אחר והתקדמה
מתחת ידי הנפקד אין הלוה נאמן לומר כדעתי וממני ככל ואתה מנאחו ואף על פי שלא הפקדו אגלו בעדים:
הנה מ"י שהיו שטרמיו בעיר שכנסה כרכוס נסמא הם נחמק אבודים וכותבין לו שטר אחר אפילו הלוה עומד ומחה אף
מסניחין בו: (ה"י ק"י ש"ר סי' ק"י) (יט)

כב שכותבין השטר בכל לשון ודין אם אין המטבע מפורש בו ובו טו סעיפים

א' אין כותבין שטר חוב על דבר שיכול להזדיק אלא כמותו עליו פסול אפילו לנכות בו לחלוקה:
(ודווקא שטר חוב אבל שטר אקניא כסר (ר"י פ"ג דניטין) כל שטר שאינו עשוי כהקנה חכמים אף על פי שאין טעם
לפסולו כפול וכן אם עשה ענין היה שטר דק שר כפול (כ"י ר"ס נ"ב) ויש מוחליון וכו' קיימא לן: (ר"י פ"ג דניטין מ"ד ספי"א)
ב' נכתב בכל לשון וכל כתב ובלבד שידקק הסופר בכתב ההוא שלא יהא בו מינוי: ג' מתיקן שטרות להחבובין
בזמנן ויזיבין עלו כלל יהיו דמוקים בין התיבות שמה זיף והסופר וא"ו או זיין ולא יהיו מדווקים שמה מחק אות
אחת

חושן המשפט הלכות הלואה מב

פירוש קיב

סימן כ"ב (א) יורש השבוי
 שטר חוב על כנס
 אביו לא נמסק בו אדם מעולם
 דמכני שבוי יורש ודמי לא כדון
 זו יד בעל השטר על החמורה
 כ"ה דין' שטר שכרוב נכל זה
 קבל עליו בקניין ולא כמב נחמל
 דכס' למקנייהו ביה יש לחוס שקנה
 קניין אחר נלא נחליפין כמב'ר'
 ויד בעל השטר על החמורה' שטר
 שנכבד בלשון עדים כגון מעירים
 שך נמיינו פלוני ופל' ונחמנו
 בעלי הדבר פלוני ופל' כמב'ר'
 ע"ג וכבד שראוי לנשות פרה
 כשבלשון מסופק ואיך אמרתי
 לא מן הדדי' אוליכין כפר אומד'
 וכ"כ כשלא נחליפין לעשות הפך
 דכ"ר החמין' חיים מים עמוקים
 ק"א והרא' די נטון היבא'
 דלמטעמות א' איבא מרי דוחקי'
 ולמטעמות אחר דוחק א' מפני
 ארוב הלשון שאין בו לא דוחק א'
 כ"ה יעדי השטר באמנים לפי
 סיקוק השטר' לנח א"ק' ק"ה נדס
 ק"ה א"ה ר"ה ש"ס פ"ז' אשקר ק"ג
 ומכ"ר' טראני ח"א ג' לישמא
 דמשי' לפרי אכפיש לרובו לזכות
 הנכ"ב רש"ד סי' מ"א' נמסמנו'
 רחוק' ל"ב ח"א סי' ל"א סי' א'
 ארדני ע"ט מ"ט פארוכה כ"ו
 (ב) שטר שכתוב בו מה' לנכ"ו והמל'
 טיפין ש"ס הוא זכרון להיו' מה'
 אלק לבני' והוא טכניון האם
 נאמן ולק עליו ד"ר סי' ש"ד
 דאומדנא דמוכח הוא וכבד כתב'ן
 חיים מים עמוקי' ק"א ראוני' כמ'
 אומדנא לא אחר' יבטע"ה היבא'
 שטרך להוסי' על הבכאי כ"ה פ"א'
 ומ"ט שטר שכתוב בו נכחיוב כלו'
 ליתן פלו' קרוב לפך ג' אלפי'
 לנכ"י כ"ן שטרן לו יורשמי' ספק
 סני' עמוות יוסף פ"ק ספקא וכ"ה
 (ג) וה"ה לפסך דין' חיים כ"ז
 (ד) ואין אומרים יד גיב' השטר
 מל' החמור' כ"ז אשכנזי' רש"ך
 ח"א ק"א (ה) לשון רמ"ב סי' א'
 ס"ר כ"ז רמ"ט ח"א (ו) יד גיב'
 השטר' על החמור' רש"ד ח"א ס"ג
 ר"ה כלל ס"ח ח"א חמ"ט
 ח"א ח"א ר"ה כ"ז נאטי' י"ז
 שדון פ"ד ה"ה ממש"ד' אש"קל'ד
 (ז) לדעת

אחת כנוף ה' או חית והניה רנלה אחת במקום וי"ו וכל כיוצא בו מדקדקום בו
 בכל נאמן דכל כתב לכו' צריך הסופר לזכר בכתיב' השטר שהיה אומותיו דמותו זו לזו ויהי'
 מיושר וסוד בכל דבריו שלא ירחיק האותיות זו מזו יותר מלאי ואל ידחק התכב יותר
 מדלי ואל ידפיק רמקום אחד וירחק במקום אחר לפיכך אין העדים רשאין לחתום עד
 טידקדקו היטב בכל אומותיו ולפיכך כשיבא השטר לפני הדיון צריך לעיין בכל
 אורחותיו ולקמות אות לאות ואם רואה בו טעם שנוי לא ינבזה בו עד שיבדוק הדבר
 (וכל דבר שזכר לית' ב"ק מלינו) (כ"ה פ' ג"ס) ואם נרדף לכופ בעל השטר
 כ"ו כדי שיודה יעשה כדי שיוציא הדיון לאמיתו ויש מי שאומר דה"מ יוכא'
 ח"ה חפיקי מיוחסים או מלקוחות דק"ל טוענים לזורט (א) וללוקח אל' היבא'
 ח"ה חפיקי אלוה או ממכור ומנותן נופייהו ולא טועין כתב' (טענות דשייבא)
 וי"ס דאשתכח בטרת' א' טענין ליה: ד צריך לזכר שלא יכתוב
 על כס' י' ע"ה מעל ועד עשר מאה יעשה מעשר עשרים ומעלם שלשים:
 ואם כתב שלש או עשרה שפיר דמי דהא' לית' למיחס לזיוף (כ"ה כס' מוספות)
 ואם נזכר' לו בסוף שטר' מחזור הד"ר פעמים הרבה עד שיבא בתוך ששה וכן
 אחר שלא יכתוב החשבון באותיות כגון ב' או ד' שלא יעשו כף או ריש:
 ואם לא יעשה כן הוי שטר שאיפשר לזיוף ופסול אבל אי כבד נישטריאות או ראשי מכות
 י"ב (מדרי"ה) ש"ה לזיוף כשר: (הבנות מדרי' דניטון)
 ה' היה כתוב בו למעלה דבר אחר ולמטה דבר אחר ואיפשר לקיימם: (ש"ה)
 וקיימם דבר אחר אבל אם הם סותרים זה את זה כגון שכתוב למעלה מנה (ב)
 ולמטה עשרים או איבא היבאין אחר התחתון והוא שלא יהיה שטר' אחרונה ואין
 כתוב בשטר (ג) והכל כדור וקיים:
 הנה יחייב להפקודי מעל השטר למדון ואפילו נמטה אחרוני' (נימוקי יוסף פרק
 גט פשוט) ואם נמחק סכום של הטה הכל כפול דאפשר שהיה כתוב בו למטה רק
 דינר אחד: (הנהות אשירי)
 ויש מי שאומר שאם למעלה היה פירט והולך ולמטה כתוב סכום הכל פך
 וכך ופוחת או יוסוף בזה אביו אומדנא דדמי' (ד) פ"חכ"י ואחר הפרט אביו
 הולך ונראין דבריו בזה דברים אחרים שהולכים אחד התחתון ככאין האחד
 תלוי בחבירו אבל אם כתוב ב' אהה סהם מאתים או מאתים סהם מאה' אינו
 יבזה ולא מאה' שהוא הפחות שבשניהם דיד בעל השטר על התחתונה: ו' אם נמחק
 מהתחתון אות אחת שאיפשר להבין מהעליון למדים עממו כגון שכתוב למעלה
 שכתוב חבני' ולמטה כתוב לחנן ילמד חתתון מעליון ויכתן לחנני אבל שני
 אותיות אין למדים בגנו' למעלה חנני ולמטה חן ואפילו אם יש ב' יבשת העליונה
 טעם אותיות ולא נמחק בתחתון אלא טעם חן למדים ממנו וכיון שאין למדים
 יודע' שנמחק השטר פסול ואין גובין בו אבל אות אחת למדים אפילו אין בעליון
 ואל' שתי אותיות ואינו צריכים ללמוד חני טובה ואם היה חסרו' בלא מחק שלמעלה
 כתוב חנני ולמטה כתוב חן ודל' חורה הוא שהסופר לא היה טועה שתי אותיות
 ויכתן לחנן: ו' כתוב בו למעלה ספל פירוש מדה שמחוק סאה וחני ומלמטה קפל
 פירוש מדה שמחוק קב וחני לנכד הכל הולך אחר התחתון שהרי' פחות מספל כתוב
 על המלמלה קפל ומלמטה ספל (ה) חושטין יהיה זכור הסיר רגל הקוף ונעשה
 סדך ואינו נובה אלא קפל וכן כל כיוצא בזה טיד' בעל השטר (ו) על
 התחתונה: ח' בכל הני דאמרינן לעיל טיד' בעל השטר על התחתונה אי תפס
 מטלטלים לא תפקינן מיניה:

הנה וכל שכן שמועדים בשובר יד בעל השטר על העליונה הואיל והוא מוחק (כ"ה) דלא היה חולקין ואמרים דאפילו בשובר
 חמקינן ידו על התחתונה: (עיין בנמוקי יוסף פרק גט פשוט)
 ט' לא אמרינן יד בעל השטר על התחתונה אלק' בכל כי הני נוזני לעיל שאין השטר
 בעל

בטל לנתי (ו) אכל בדבר שהסטר בטל בו לא כגון שכתוב בשטר פלוני נתתי
לפלוני מנה לערערו לפסח גרוך לפרעו פסח (ח) הגד ראסון ורעיו יכול לומר לא הכי
אלא לפסח שאחר כמה שנים וכן כל כיוצא בזה:

בנה וי"ח היינו דווקא בדבר דליכא לתלמי נשיות אבל בדבר שאסטר שטור בו הנימן כגון
דאמר לאון דלא מהני בחינה ודאי נכתבל הסטר: (משנה רש"ח)

הדבר מהצד המסורים כתבו טעמיו פגמו לכתוב דלא כאחמכתא ודלא כט פסי דנתי
אמרינו בכל לטון מסיפק יד בעל הסטר ויל העלוונה (ט):

בנה וכל לטון שהוא כולל לא יומר ליכוי כח בעל הסטר ופכהל המטה דבת השני
דנין אומר כך אפילו ליכוי בעל הסטר: (משנה רש"ח)

יא כתיב בשטר מטבע פלונית לאינון כך וכך חייב פלוני לפלוני ונחמק מוח סכי
ואינו ניכר איז לו אלא פנים מאותו מטבע: יב כתיב בשטר סלעים מלך או מוש
חמס ולזה אומר שמים נותן לו שמים ונשבע לו היקף על האמר ואי חמס

מינה: יג כתיב בשטר פלוני על פלוני חמס ונשבע לו היקף על האמר ואי חמס
כתיב בו מטבע של כסף אם פרוטו של כסף יוצאו פלוני מקו יתני לו פרוטה ואם אין פרוטות
של כסף יוצאות בו נותן לו מטבע של כסף הקטר יוצא נס וחס כתיב בו דיברי כסף יב
דיברי נותן לו שני דנין של כסף ואם כתיב בו כסף בדני (יא) ונתן לו כסף שטוה בני
דינין של זהב ואם כתיב בו זהב דיני ניתן לו דהא פריכא טוה שני דינרים זהב ואם כתיב

בו כסף דינרים נותן לו שברי כסף שטוה שני דינרין של כסף ואם כתיב בו זהב
לו חתיכה של זהב פחות שבמקלות ואם כתיב בו מטבע של זהב נותן לו זהב

היוצא של זהב פחות כגון או דינרים או דינרי זהב נותן לו שני דינרי זהב ואם כתיב
בו זהב דינרים נותן לו זהב שני דינרין של כסף: (ועכשיו נזמנו זה אין הדין)

ליה דינרי לדינרי (המנין סוף הלכות מהו) וכל דנתון לו הסחות: וד המוציא שטר חוב
חבירו בדרך מאה דינרים או סלעים (ולא כהמשא איומה מטבע) (טור) אם היה כתיב בבבל (יב)

מנבהו ממעות בכל ואם היה כתיב ביראל יבראל ממועות ארזי ישראל לא היה
כתוב בשטר נס מקום והניאו בבבל מנבהו ממעות בכל הוניהו בדרך יבראל מנבהו
ממעות ארזי ישראל בא לנכות ממעות המקום שניא בו הסטר וטען הוה שהמעות שניא

חייב לו תכסף שהיא פחות מזה התנבע ישבע המלוה ויטול:

בנה ומכאן הביא הלכות רמיה שני דין מלך (יג) נתן פה שמתעטע סחות ויזן לו הפקר (הרש"ה סי' קנ"ו)
ואח היה כתוב בו מאה כסף ולא פירש את סלעים אם פונדיונים מה שירצה ליה לנכהו

טו היה כתוב בו חמסין סתם הולכין אחר המנהג כרגילים לעשות בו בלחובו מקום
סכום חמסונס בההוא שטרך דכתיב בית בית מאה וזווא לחיכא נשתיי בנית מאה

מסתמא

ד"ח אמריהם רבין כל היהא שבוין או הלוח פנו דלבו ליבש' מהני אמרי' ד בעל הסטר' על החפונ' אבי' לנע' הס' קילון' כ"ד כשב' לנע' יז' מה פהו
חייב מן הדיון למחרת' אפי' בשבוע' מוחמ' אמרי' יב' יע' כ"י מחו' ב' וחלפ' פליו' נס' רב' הני' וכן בשטר' שארית' יסוד' דף' כ"ד וכן הרא"ש ר' ר'
כלל' ען' הניאה' כ"י סי' מ"ג מחו' י"ד וי"ט כמס' רש"ח ורי' כס' וז"ל ג"ס ס"ג וז"ל סי' כ"ד טיף' ח' וז"ל ק"ל' ס' ס' וכני' שמו' ש' ס' כ'
שנתחייב' לברוע' חבירו' אחר' הפסח' נוהגים' לו' מחמת' הימים' בין' סבת' לעשרת' חסו' הר"ף' הר"ן' ס"ס' מי' שמחו' ופג' סי' למורת' מ' דלל' מקום' סעבר'
שזמן' אין' נתיב' לו' יומר' זמן' המנבל' (ט) דווקא' בלשון' סורב' המד' משמו' ונשבע' אבל' כגא' לזכר' מדר' דתין' לא' מנר' הלשון' לא' מהני' המי'
לישא' לשווי' יד' בעל' הסטר' על' העלוונה' כ"ה דף' כ"ו' כשש' לית' פסק' מ' נכתב' מדרת' הלוח' דלא' כאחמכתא' וז"ל' לא' מחרי' יד' בע"ה' על' העלוונה'

מסו' בני' שמוחל' סי' ו"ב' זה' לרין' כחמעות' הסטר' אבל' לא' לעשות' הו' חל' רחב' כמלו' נכתב' רש"ד' סי' ר"כ' סי' ח' סטר' שכתבו' בו' דלא' כתיב' ביה'
וכו' אף' על' פי' שלח' פירש' ודלא' כמפסו' דשטיי' ב' כתיבו' פי' רש"ף' ח' ק"ה' רל' וי"ט' כ"ד' בני' שמוח' ד' משפט' בך' ח' ע"ה' ואל' דתרי' לשון' דל'
אחמכתא' היינו' נכתב' הספק' בין' רב' למעט' אבל' אם' הספק' הוא' אם' מ' מ' מהני' והחלוקים' של' זה' זה' היום' ס"ה' בני' שמוח' סי'
ז' ומו' ז' ח' ורי' ו"ד' ח' רמ"ב' ונחרי' כתב' כ"י' וכ"ה' רש"ף' ח' ק"ח' וז"ל' ק"ן' ח' לב' ח' ס' ס' ק"ה' ח' אם' כתיב' בשטר' כל' לישא'
דנשמת' למרי' חכמי' יהיה' בדרש' לזכר' פל' יד' אומי' פלו' של' העלוונה' רש"ף' ח' ח' לא' אשכח' בך' ח' ב"א' ואם' ככל' ספק' בענין' חיובו' אין' מועיל'
יבוא' ב"ה' ל' כתב' מהר"ם' בארוב' ס"ל'ט' כשית' קרקע' או' בדבר' שרבו' בקרקע' יד' המס' העלוונה' (י) היינו' שזכר' בעד' אבל' יפס' שלח' בעד'
יוטען' גריד' לא' מתקין' מנייה' שייך' ט"ב' ועינולי' פרומה' דף' ס"ו' ז"ח' וכני' ש"ל' ס"ל' (יא) ח' אם' כתיב' זהב' דינרין' או' דינרי' נוצר' רש"ף' ח' ח'
כ"י' שייך' רש"ד' ס"ל' (יג) כל' המתחייב' על' ספק' מנע' מקום' הו' יזכר' תשע' רש"ף' ח' ח' רש"ט' ע"ה' משנ' אחרת' ללמן' אשך' ל"ד'
(יג) דאין' הולכין' חו' זמן' הכריתון' אל' אחר' זמן' המחל' הסעבו' א"ה' ס' יא' ק"ס' כפי' ק"ח' כס' מסו' רש"ף' ח' ח' רש"ף' ח' ח' ושייך' פה' דכסה' ס'
(יד) פ"ק

(ז) לדעת' אפי' כשעוקר'
הא' מוכו' יב' ס' ל' כ' ח' א"י'
ק"ה' ושייך' ר' ש"ד' ק"ב' כ"י' ס'
קט"ו' ושייך' ד"ר' ס' ה' ק"ה' ר"כ'
הר"ד' ס' כ' מ' משפטי' מוחל' מה' בני'
שמוחל' ס' י' משפט' בך' ח' ל' לו'
רי"ט' ר"ח' ח' ח' ח' ח' וכן' בני'
שמוח' על' העלוונה' רש"ף' ח' ח' ח' ח'
דדוקא' בשטר' שהחמעות' משתמש'
למרי' חכמי' אבל' אש' דברי' הסטר'
נוט' לפיו'ע' המוצ' יד' בעל'
הסטר' על' העלוונה' אפי' אם' חס'
או' שבוטח' נה"ה' הר"ם' מינין' י' ו'
י' ור"ח' דיניטון' נמש' כ"י' כתיב'
ה"ס' י' לפרסו' בני' פני' י' ו'
לפרסו' בנוונה' דמתקיימת' השנו' י'
אמנם' אין' ד' כופין' על' כן' ושייך'
הש"ס' בך' ח' א"י' ח' ח' ח' ח'
כ"ח' להר"ף' אפי' הסטר' מנבל'
למרי' חכמי' יב' יע' וכן' נראה'
מדינרי' רש"ח' בני' ס' ח' מחר'
כ"ח' והמיתא' על' רש"ד' ל"ו' שכתב'
אבל' המוסקים' הסתמו' שהסטר'
חכתבל' למרי' לא' אמרי' יב' יע'
י' אשכח' דאמר' שיש' ליה' יב' יע'
ביינו' שיש' להספק' אם' נעשה'
כדיו' אבל' אם' ודאי' נעשה' כדיו'
אלא' שזכו' מחסוקים' כהכנתו' היב'
דכתבל' לא' אמרי' יב' יע' ושייך'
כ"ח' והג"ה' ס' ח' י' ח' ח' ח'
לא' אמרי' יד' בעל' הסטר' על'
העלוונה' כהולקין' כולל' רש"ח'
הניאו' ר"כ' ר' ש"ה' מ"ד' ח' ח'
מ"ח' ס"כ' דאמר' שיש' לנו' למלו'
כל' מה' שאפשר' כדי' להכני' הסטר'
ועיין' קילון' ק"ל' כ"ל' ס' ח' ס' ח'
אם' אנו' מניני' לטון' הסטר' ח' ח'
אשכח' דברך' אמרי' ח' ח' ח' ח'
ד"ר' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
לית' דכלול' הכל' במל' זה' לא' אמרי'
יב' יע' ונע' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'

מסתמא

חישן המשפט הלכות הלוואות מג

פירוש קיג

(יד) עינין הרש"ט כ"ס ס"ג וכלל ס"ו ס"ו רש"ך ח"א ק"ז ויעל כמ"ט ס"ו מ"ו כ"י בטור זה כ"י ס"ט וכן כ"ט ח"א ס"כ וכו' רמ"ב ס"ט טו) כ"ס נכתב בל' קצרה רש"ך ח"ג מ"ח ק"ו אחר שהגוף והרש"ט נ"ל והר"י טכ"ה ס"ל דאם לא נכתב בהלכות לאו כמי שבכתב אין לנו לטעמי' מפש' בדברי הר"ח ש"ט בשט"ו ח"א ואפי' שכתב בשטר כחומר וכו' רש"ט ס"י ל"א ודלא כרש"ך ח"ג ק"ו ועיין מש"מלך ח"ג ס"י **מג** (ח) כתב עליו המלוה טעמו קודם שטר' כ"ד שטר זה לא ניתן לטרוף אלף מומין זה כשר ס"ט מחי' מוקד' כשי"ר אפי' הקדימה בלא דע' הנמחל שטון קמ"ב וכן שטר שומפות רש"ך ח"א ח"א שטר הרשאה אין לחוש אם הו' מוקדם או מאוחר מרד"ס מרובה הנהיג מרדכי דשנונית וישופת איסרלין מ"ב ח"ג (ב) דווקא כשא' לנכות מכח שטר אבל אם יצאו בעדו ושידור ע"פ גוב' מ"ח ואם כשר החוק כפרן שטון קמ"ד ויש כאן ג' נבדלות רש"י ור"ף ורמ"ב סו כדאי לכתבי' חרי מיהא חרי שט' ואפי' פרעמי' לא מהימן לומר ר"י ור"ח שטור' דהוי פסול לגמרי ואפילו טען לה' למ מהימן ור' יונה הביאו הטור ס"י מ"ב ס"ז סובר דאי טען פרעמי מהימן אב' פי' טען לה' למ מהימן (ב) עינין ר"ב אשכנזי ס"י כ"ה דעיינן רש"ך ח"ב קל"ד וק"ח מורת אמת ק"ה (ה) אפ' קל"ד הסופר מלת שט' כשר ח"מ ק"ט שטון ל"ו ול"ט שטר שבכתב בו כל' בן פלוני ל' וכתנ"ר שבאותה שפה ביה מי לא נפסל כדן כ"ד חיים מ"ג וק"י (ו) היינו שאלו חזון ולא בהכרח המכ"ס ח"א ק' עדים שאלו שהקדימו זמן שטר המחילה כל השטר' שוי' המלוה מומין הקדימ' עד זמן האמתי' כמחלין שטון קמ"ט וע"ל ס"י ר"ט ספי' ב' מי שכתב חייב כ"ד ונאו לבמו' חייבנו א"ל לאחר וכלכותב ס"ה כ"ג בשט' קראן וכתב' שטר שבכתב בו וקבו המני יכולים לחמוס העדים וכן הכתי' אש"פ שאין כמוב' בו וכתבנו מיקדי' ל' ח"ד כ"ה (ז) ח"מ שבכתב השטר קודם הזמן

הוא הווי' או בשית' מאה וזו וזווא' דלמרינן שיתין לו שית' מאה חיסמתי שהוא פחות מכל ככל' ופק' בשית' מאה פרוטות לפי שאין עושים סכום חשבון מפרוטות לשון שרגילים (יד) ליה גמיר' בשטרות אף על פי שאין מתקוון חכמים אלא לשון שנהנו הדיוטות לכתוב במקום הפה' אולכ"ס אחריו ואפילו לא נכתב (טו) דנין אותו כאלו נכתב : וה"פ קודם הקבל' (כ"י נשם רש"ט) או דבר שהוא מנהג העיר (רמ"ב ס"כ דליסמ' מי שמגדל יתום ומוך גיבור וכפ' עליו בשטר בני או הימים כתב על המגדלו אבי ואמי לא מקרי מוויין וכשר הוראל ונר' לו ראו לכתוב כך : (משו' מיימוני סוף משפטים סימן מ"ח)

מז צריך לכתוב זמן בשטר וכל דיני האיחור והקרימ' בפרט' ובו כו"ס

בדינין קטטר זמן הלוואה כדי שידע מאיזה לקוחות יטרוף שהלקוחות שקנו קודה זמן וזמן וזמן יכול לטרוף חס וחס לא כתב בו זמן כשר לנכו' בו זמנו אבל אינו יכו' על הלקוחות שיכולים לומר קנינו קודם להלוואתך ויש מי שאומר שאם קנה אחר שראו עדים השטר כתוב והמוס טירק מהם : שובר שאין בו זמן כשר ויד בעל השובר על העלויקה (משופת הר"ח כלל ע"ג) ב' אם השאיר הסופר לא כתב לדרישת עולם ונס לא כתב ה' אלפים כשר וז"ל השמיט השמאות ולא כתב אלא הפקט הקטן כשר : (אבל אם כמוב' האלפים ונס הפרס הקטן ודלא מחו' אהאש' סביל' י"ג ס"י סכ"ב) ג' אם כתב אלפים והשמיט חמשת כשר : אם כתב ברביעי עשרים יום לחדש שבת ודלג' בשבת כשר : ד' אם כתב ברביעי לטבת יום חשירי וכתי' שתינו מכוין שרביעי בשבת של חשירי של אותה שנה היה ביום (ארבע) : (שמיטת חשירי) ו' כתב ידו ח"ג שיכתוב בו זמן : ז' שטרי חוב המיקדמים פסולים שרי טור' ה' לקוחות שלא כדיון ולפי' קנסו אותו חכמים ולא ינכה בשטר מוקדם (ח) אלא ב' מורין נורה שמה יטרוף בו זמון דאטון שהקדימו ואם יטעון הלוה לרעתו דינו כטוען כן בפאר שטרות ואם טען לה' החוק כפרן : (ו"א דטכול למרי') (ג) (טור בשט' ר"י ור"ח) ח' דר"ח טובה מבני חורין כשלא הקדימו העדים זמנו בזכונה : ו"א דר' יצחק לאמני' נ"ל דבר' א"פ שכתב זמן בכתב במקום אחר וה"פ בכל טעות (ד) שהעדים מכוין לטעון בו ר"י ח"מ כמנהג לומר שטען (ר"י ר"י ר"ה) ויש מחולקי' : (עיין בטור שמי דר' ק'י) אכל אם הקדימה בזכונה ודאו אפילו מבני חורין אין גזיין שהיו אלפים פסולים שחתמו שקר : ט' שטר מחמה שהיה לו וכתב שנתת כ"ח וכתב שנתת (ח) ומוכיח מתוכו שהוא טעות סופר שהיה בו זמן וכלו לחי' וזמון כ"ו עינין לא היה חסו והתים בשטר נכרה רבה בתורה ובחמ"ד ת אין כל זה מני' מלפסול השטר ומ"מ אם העדים קיימים ואין כתב ידו יולל ממקום אחר יכולים לחתום שטר אחר מוזמן שני ואם כתב ידו יולל ממקום אחר שוב אין לחמוס ממ' המקבל מתנ"ר לומר טעות היה מינו דמי בני אחר שטר מעלי' הוא ובשנת כ"ז קנו חזרו : י' שטר מוקדם דפתי' ביה מקניו חתימת סבדי שטר' דנן איכת' ביום פלן ולא אחתום עליו פלן כשר : י"א אפי' ראו העדים שהלוה לו ואמר הלוה כתב וחתמו השטר נתנו ביד הלוה אם לא היה עם קנין וכתבין בשטר יום שנמסר בו ולא יום שהלוה לו : י"ב דר' יצחק חוב המאוחרים כשר' דווקא בשטרי הלוואה אבל בשטרי מקח וממכר אפי' מאוחרים פסולים א"כ (כמ"ב) האיחור בפירוש : י"ג שטרי חוב המאוחרים (ו) כשרים שהיו הורע כמו של בעל השטר שאינו טורף אלא זמון השטר ואף על פי שלא כתבו בו שיהא מאוחר הרי זה כשר במה דברים אמורים שכתב' ר"י חקנה אבל אם (ח) מ"ב דר' חקנה פסולים א"כ מפורט וכתב' ב"י וז"ל חקנה סוס שטר לכמחילה דייח'א נשקרא) רבי ירוס' כ"ד) י"ד שטר שזמנו כתוב בכת' או פערה בשטרי שטר מאוחר הוא וכשר ואין חושטין שמה מוקדם (ז) הוא ובאחד נכתב או באחד עשר בשטרי

(ח) יש ירוסא לא מסתב ומוחו
 שיש נחלגות בשטר (ב"ח) (ט)
 ע"פ זכ"ל מ"ק י"ב דלית דס
 זרשי"א א"ס קנו מירו גונה תנסי'
 מושבדו א"מ"י של חמנו סטר
 סגל ופר"א"ש יר"י וצ"ל א"ס לא
 כפרו סטר כלל לא נצו אלא תנסי
 קני א"ל א"ס תנסי ש"י נזכר מוזן
 הקניין (י) אבל אין יכולין לבזק
 י"א פ"א מי שהיה נצוי בשם רואן
 (יא) כתב משגב נצי שמואל כ"ז
 דעוקא לכונני על סטר להחזיק וכול
 לומר סטר על אמר אחר שסבמו
 כן א"ס ל"מ"ס אומדנות מוכחות
 (כ) תמיהה שכתב בה שמחל לו
 הכל וול"ל ב' טענות א' מאלף
 לקנין וסב' מאלף מ"ק והוציא ב'
 שטרות א' מת' הקנייני טהף מ"ר
 גמ"ט ש"ס הכולל מזה אינו גונה
 שטרות אלו ומחלק בין הפוסקי'
 דלבר' א"ס במלוה שאין לה זמן
 קבוע חייסוקן לפרועה בת יומא
 א"ל י"ג וזן קנין לא ולפרע"נא
 ור"ב א"מ"לו יש לו זמן קבוע
 חייסוקן לפרועה בת יומא ומצי
 המוזן לומר קיס לי כפרס"א
 ור"ג א"ל הכל קשו טעון ס"י פ'
 אפר' לר"א א"ס בעמלה שלא הוציא
 כולל וכמו בה שמחל הכל וול"ל
 ב' טענות כל שיבאו אמרו וול"ל
 אלו שצט"ו ביום המחילה נמטלו
 אלו הסטרות וכתב המחילה א"מ"י
 בהשטרות היוצאים ביום המחילה
 פשוטי' נסך כולל לשטרות שאברו
 במחילה שלא מחל עליהם ממחר
 שסכן הפרע אינם מכוונים (יג)
 ע"פ ש"פ שדין זה סותר לדין
 שספיקו כ"ז ונידולי מרומה דף
 סב' (יד) ר"ב ש"ר רס"ד ק"א
 וע"ס ש"ס מירין ב' מסו' הר"א
 סקניא ב"י שבר' סימורן וז' א"ו
 (טו) ע"פ נידולי מרומה ס"ד ח"ב
 (יו) א"ס ש"ר מ"מס חולק וכ"א"ס
 המחבר י"ד סימן ר"ב ואל"ה הכ"ז
 וע"פ כ"ס וא"ס כ"ז נו לבזק מר
 הכה ראשון מחלוקת בר"ס ח"א
 י"ג וצ"ל וצ"ל י"ג חניב ס"י ט'
 (יז) א"ו בא' אדר סתם ובל' אדר א"ו
 (יח) א"י

נכתב אלא תעמידו הסטר על חוקתו שהדבר ידוע שאין כותבים בשטר ולא ביום
 הכפרים לפיכך איחרו ויש מי שאומר דאי אמר אשתבע לי (ח) חייב לי פסד קניין
 בשטר מקוים אבל אם אינו מקוים על בעל הסטר להביא ראיה: טו כל מה
 הבא לפנינו אינו תוליש שנעמר בזמן הכתיב בו חוץ מאיבא דאיתרע בנזן סגבל דכיון
 דאשתילוד ביה דיעותא אינו יכול לנדות בו עד שיביא ראיה שכל לידו זמון הכתוב בו
 אם אינו בו קנין: יו אם נכתב בלילה ונחתם ביום סלחתינו ביום סלחתינו כשר שהיום הולך אחר
 הלילה אבל נכתב ביום ונחתם בלילה פסול בד"א בפסין עסיקוס באתו בנין אבל אם
 עסיקוס באתו ענין כשר דווקא אלא לקמ' (ט) מיד בקנין אבל אם קנה מיד בקנין
 לא חתמו אלא לזמן מרובה כשר לפיכך עדום טראו הקנין ואיחרו לכתבו ע'
 אם וזכרים לזמן הקנין וכתבו הזמן מאותו היום ואם לא וכתבו מיום הכתיב:
 יז יש מי שאומר דא' דלמרינו דעסיקוס באתו ענין כשר היינו דווקא בקנין
 אבל בשטרי חייב שהיה מתחייב בקנין או בשטר לא: יח כשכתבין וי"א כ"ו
 זמן הכתיבה לאותו יום וכתיבין קנינו מפלוני ביום פלוני וכתבנו ומסרנו ליד פלוני
 וכשכותבים יום טעומדים בו סומכים הכתיבה לאותו יום שחתימים ובעתים קנינו
 מפלוני וכתבנו וחתמנו ביום פלוני ומסרנו (לפלוני ואי לא ימחו כשקרוד' (מינו א"ס נס)
 סתמא נקום פלוני קנינו מפלוני לא ימחו כשקרא) (ר' ירוסא ב"ד ח"ב)
 נזכרים ליום הקבע לא יאחרו ברוד לנו סקנינו זמנו בשטר ואין אינו יודעים דמיה
 ולפיכך נכתב תחלת חסון כזה ימחו כשיקרא יש מי שאומר טעם וזכרים שקני' תנסי'
 בתחלה תשרי או ב"י דאמנעו וכתבו בשלים הראשון של חמש פלוני י"ג חמני' א"ו
 בשלים אחרון: כ מי שנמסרה להם עדות במדינה אחת וכתבו העד' במדינה
 אחרת אין מוכיחין בשטר מקום שנמסרה בו העדות אלא מקום שכתבו בו חתימת' דס'
 דווקא כשאינו כותבים זמן הקנין וכתיבין זמן הכתיבה אבל אם וזכרים זמן הקנין
 וכתיבין אותו אז וכתבו המקום שנמסרה בו הקנין שא"ס יכתבו מקום הכתיבה נמלאו מקרא'
 ופסול וכשכותבי' מקום הכתיבה כותבין כך אחר לנו פלוני וכו' כמקום לו' אבל כשכותבי'
 מקום שנמסרו הדבר' באמצעים אחר לנו פלו' או קנינו מפלוני כמקום פ' וכתבנו וחתמנו
 ומסרנו לפלו': כא הא דלמרי' כתיבזון מקום הכתיבה א"מ"י שקבו במקום אחר דור' שאין
 המטבע משתנה ממקום הקנין למקום הכתיבה או לאילו א"ס משתנה ובלבד שכתבו בשטר
 המטבע ש"ונא במקר' בלו' אבל אם המטבע משתנה ממקו' המסירה למקום הכתיבה ימנ' כתוב
 בשטר (מטבע) היוצא במקום פלו' לא יכתבו אלא א"ס המקו' נמסרו הדברים כ"ס במטבע אותו
 מקום נשמעך וא"ס יכתוב מקום אחר היה שמעעך ממטבע הר"ה ז"א כר"ב ת"ט:
 כב סטר שאין כתוב בו מקום נכתב בו כשר: כג ראובן ושמעון שיש לב"ב אה"מ
 שטר על פ"ל ראובן כתוב בה' בניסן ובע"ל שמעון כתוב בניסן סתם ואין ל"י אלא ב"ה
 אחת שאין בה"בדי חובת שניהם נותנים אותה לראובן דשמא שטר זה של שמעון יהיה בסוף ניסן
 וכן אין שמעון יכול לטרוף מלקוחות שקנו מל"י מאיך ואילך שיאמרו לו זמנך ללאך בניסן
 והנחנו לך מקום לנדות חובך והוא אותו סדה נצבה לראובן כי שלא כדין נצבה נחת' מוקדם לו
 לפי' (י) אם יכתבו הדעתה זה לזה יצבו מלקוחות שקנו מאיך ואילך: כד א"מ"י כאלו כתוב
 שפוצר לא עידי הצורך ולא זמנו כיון שסכום המעית של הסטר והטובר שיום ממילא
 (יא) אחרין שהטובר נכתב על צדקן נטר: כה מי שהוצי' עליו סטר ח"ב
 בניסן סתם והוציא מחילה (יב) שומיה ב"ט בניסן יש כח במחילה זו לבטל הח"ב

כ' ראובן שהוציא סטר על שמעון שומנו ביום כך ושמעון הוציא טובך על סטר זה כתוב באתו יום בעמנו יד בעל הסטר
 על התחנות: כו ראובן הוציא ס"ח על שמעון שומנו ה' בניסן ושמעון הוציא טובך שנכתב בה' בניסן כתוב בו
 שמחל ראובן לשמעון כל תביעתו שהיו עליו עד אותו היום ראובן גובה שטריו דבלשון העול' עד (יג) ולא עד בכלל אבל אם היה
 כתוב שמחל לו כל תביעות שיש לי עליו עד עכשו (יד) היו ספק ומסיקא לא מפיקין ממונא (טו): כז ב' שטרות שנעשו
 בגנה מעוברת א' כתוב בו אדר סתם וא' כתוב בו אדר ב' ואין ללויה נכסים כנגד שניהם נותנים למו (יז) שכתוב בו (יז) אדר
 סתם

חשן המשפט הלכות הלואות מז

פירוש קיד

(יא) חשיב כמ"ח ואם כ"ח חזק
סוכות יש לו שלשה חשיבים אם חזק
השנה גשומה:

סימן מז (א) הביאו כ"י

סי' מ"ז והגהות
מיימני בסוף הלכות הלוי ודלא
כדמשמע מ"ס פ' ג"ס דף קס"א
ד"ה וביחוס (ג) וקשה דאם אין
למדון ממנו שצד עליון קולמו
יכול צד השטר לחזק ולהעביר
הקולמו על הדברי שהיו לחזקו

כיון שאין למדון קולמו ר"ל שאין
למדון מחמת העדים קולמו או
המחזיק או המלוה ויובל מוסס
העדות המלוה כאלו לא נכנסו
והמחזיק כאלו לא נחקרו ולא
עבר עליהם קולמו כלל וכ"כ כ"י
ב"ש ר"ג ש"ס ז' זכ"ה ד"ה חזק
סי' ג' כ"ז כ"כ לחזק שלא נחקר

אין בו שלם חשט ורזק חושטין
שלא נחקר היה בו ומחזיקו ופ"ב
במחזק דמחזיק אין חושטין כיון
שאין הדין בקראת חזק אם ע"כ
דמיניה נקראת אין למדון מחמת
העבר הקולמו חזק למדון מחמת

מינה (ג) ועיין סי' דבר זה כ"י
ד"ש ש"ס ח' ש"ב רמ"ב כ"ה
(ד) רש"ד סימן ח' א"ס מר"ק
השטר כולו על החזק כסול
המז"ט ח"ל ל"ז ואם שטר יש
בהיה כבוד קודם הגריה כבר
לאזני דבר ש"ס (ה) נחקים שהיה
ראוי לכבוד שריר וקוס טור (ו)
אזי הכל חזק רש"ד ל' :

סימן מז (א) ולא מאחרות

א"ס לא שיימקצ
בשטר ובתנו האחריו בית חדש
(ב) חז"ל

ש"י יתחב בשניהם נכתב אחר סתם הוי כמו שכתוב בשניהם אדר דלחזן ונותנים לחזן
זומתו קודם במספר ימיו החדש (ועיין בא"ח סי' תכ"ז במדנין ובא"ח סי' קפ"ו) כל זמן
הכתוב בשטר כגון עד הפסח או עד הקניד דנים אותו כמו בנדלים: כתב א"ס כתוב
בשטר עד חזר הפסח היונו עד שיעברו (יא) רוב הימים שזמן פסח לעשרת :

רין חזרת השטר בשטה אחרונה וכיצד מקיימים המחק

ההרלו ובו י"א סעיפים

להאמר מעניינו של שטר בשטה אחרונה מפני (ש"ס למדן משטה אחרונה) (טור)
אפני שאין העדים יכולים לנתנם שיחזרו עוד סתוד לכתב ויש לחוש שמא
א"ס לזי שטה וכתב התנאי עם מה שרצה ואם לא החזיר אין העטר נכפל בכך
אלא כאלו למדים משטה אחרונה:

ודלא כ"י שהשטר כולו כסול לכל שטר שלא נעשה במיקון החקים כסול אפ"י שאין ש"ס לכסלו
(מ"ב ג"ס ה"א) וה"ל לאין למדון משטה אחרונה כיון שנקום ש"ס חשט שמה זויק חז"ל א"ס
השטה אחרונה לחזק מציא השט' למען מפנה דורתי (א) לא זויק: (כ"י פ' ג"ס)

א"ס הסתיר כולו מכתובת ידו של מ"י שכתביב למדים משטה אחרונה אבל א"ס
ב"ש מיד אחר והכתיב חתום למטה אין למדון משטה אחרונה: ג' א"ס ש"ס השטר
כ"ז א"ס והרחיקו העדים שטה כלמה וחמתו העדים באמצע שטה שנייה אין למדים
מחזי שטה אחרונה ועכ"ה שלמה שלפניה:

א"ס נכ"ס דבר כמו ב' חז"ל ש"ס שלפניהם ובע"כ ש"ס שלפניהם דלוקא דה"ה
חזמו זה אחר זה כ"ס השטר כסול כל לקחן כיון מ"ה ש"ס:

היכא דכתוב ביה שריר וקיים למדון משטה אחרונה: (ואין צריך לחזר מענינו של שטר
בשטה אחרונה) (טור) ה' א"ס יש בשטר מחקים או תלויות או תיבות שצד עליהם הקולמוס
צ"ד לקיימם קודם והכל שריר וקיים (ואין צריך לכבוד דרין קיימיו) (מרדכי ומ"ר ר"ב ג"ס)

ואם לא קיימם אונס צ"ל קוסלים השטר הלא ש"ס (ג) למדים מהם:

ו"א א"ס ה"ה חזק ולא נחקים כסול (ד) כל השטר ש"ה היה כבוד קובה לכלל השטר ובמחזק חז"ל
א"ס כן מוכרחתוד השטר מה היה המחזק או לא נכפל כל השטה: (טור וז"י ר"ב ג"ס)

ואם ה"ה כניפו של שטר דהיונו עם הלוח והמלוה והתעשר נכפל השטר א"ס לא קיימם
ואם ה"ה כניפו של קיימם א"ס בשטר שא"ז בו זמן: ו' שטר ש"ס בו נדר מאחריו

או כ"י ש"סין במקום שנהנו לכתוב הפרעון מאחריו או בינו שיטו כשר חז"ל ש"ס
לאיים כל בעל השטר ויש פוסלים: ז' יש מי שאומר שאין לקיים המחקים א"ל בכתב
שהיא ככתב השטר ולא בכתובה דקה יותר מכתב השטר: ח' א"ס היה המחק בשטה

א"ס סתוד אחרונה (ט) וה"ל כ"ש עור שריר וקיים חזי יותר אפ"י שחזק וקיימם כסול שמה מחזק וכתב דבר שזי"ק וחזר וקיים

בריות שבו הכתב והעדים והני מילי כשאין אחר שטה בין עדים לשטה דלוי"ל למיחז' שמה הוס"ק בצינו האויר שהכוחו
ע"דים אכ"כ"ס בו אויר שטה כבר ולא חייבין שמה הכוח אויר ש"י מיטין והוס"ק מה שרצה בשטה ונכ"ה עוד מטה אייר והני

מ"ה בש"ס מיימני מיימני בידועים הא לאי הכי חייבין: ט' האיד"ל נהנו לכתוב קיים מחקים ותלויות אחר וקנינה לפי
ההרלו עתה לכתוב בכל השטרות שריר וקיים דא"ל לזי"ק ולמדון משטה אחרונה וא"ל לחזיר מענינו של שטר מ"ה שטר

סחין בו שריר וקיים כסול ואי"ז לעדים לחתום א"ל בכתוב שריר (ו) וקיים וא"ס כן כתוב בו שריר שריר וקיים כבר: (ובשמעיה
לא יצא כן) (פ"א ה"ה כ"ל ס"ב סי' ז"ג) שטר שכתוב בקיומו כ"י הנ"ר צדקו וחפשו השטר י"ז בלות ולא נמלאו אותן

ש"י ליתיה ג"ס: י"א שטר ש"ס בו מחקים ושכחו העדים ולא קיימם כסוף השטר וכתבו שריר וקיים ופ"ה העד הא' וקודם
החזק חז"י נמלאו שלל קיימו המחקים תקנתו של שטר זה סיכתבו א"ז שהדי לכתב דחתום חד מנן עד שלא קיימנו כך וכך

מחקים דלית ביה קיימנום כדק"א חזי והכל שריר וקיים ויחזרו ויחתמו שניהם: (וכ"ס א"ס כבוד אייר דבר למטה מחזיקת ש"ס
וחזרו וחתמו כבר: (מרד' פ' ג"ס)

שהעדים צריכים לקרות מקודם השטר ורין שטר הבא על הנייר ועדיו על הכחק ובו כג"ס

הע"ס חתומים (א) למטה בשטר ולא מן הגדלים ולא למעלה: ב' ראש כ"ד שהיה יודע ענין השטר

וקרא 29 2 ב ה"ה

(ב) חלל את ארס אחר חלל בלכד הסטר
 פסול אבל לרעה שאר הפוסקים
 אמרנו בשנים לא פניו עין רש"ד
 ח"ט סימן מ"ג פסקה שכל שאין
 העדים יודעים לקרות אין מוציאין
 ממון על פה ונס רש"ך ח"ג סימן
 מ' וז"ל ופסקי רוקאבנטי מ"ט
 ורש"ך סימן מ"א כעב לאח חמ"ט
 בעל הדבר אחר העדים שאינם
 יודעים לקרות דמונ' ביה פוד
 כת' שאם הנמצא יבסור אין לחייבו
 כו' אם היסא אמרנו אם יאמרו
 העדים אקדינוהו למון דירענין
 למקרי פסקי רוקאבנטי מ"ט (ב)
 עד שאינו יודע לחתום לא מקרי
 חתימת ידו ש"ה' גט פסוט
 דך ר"מ כבוד רי"ף העד החתום
 כשטר חף על פי שלא חתם שמו
 אלא הסימן שסב' בו כשר וכן
 היו נכונים מקצת גדולי אמתי
 הפלמור שלא היו כותבין שמותיה'
 בשטרות אלא כל אח' הסימן שהוא
 רגיל בו ויש מי שצ"ח כעין לג'
 ויש מי שצ"ח כחתימתו של דקל'
 ויש מי שצ"ח כעין וילון של
 פסיה ויש מי שהיה עושה אות
 גדולה השמו וסימניהם ידועים
 כמה נדבדו אמורים בשטרות אבל
 בנש' אסב' נרובים העדים למש'
 שמויהם כמתבאר בפרק המנעם
 (ד) ד"ר קפ"ו כעב דהוא הדין
 לענין קדושתו וכתלה עליו משפט'
 דקח ח"ב ע"ד ועיין שלישי הנבדור'
 בני שמואל כ"ט (ה) והוא הדין
 לכל שאר דברי הפוסקים א"ת הסטר
 ב"י בשם הר"ם פרק ב' דניטין
 ובמקום מנו לא אמרין חזקה
 עיין משנת רי"ב ע"ל דני
 שמואל כ"ט (ו) כעב הסטר חף
 על נב' דלסידור החתימות ידועו
 דייק' כשהדומיה ע"כ (ז) עיין
 אשכנזי כ"ה' עדים שהרחיקו
 חתימת שני סיטין וכולן לחזור
 ולהסיד' וכן אם נפשה הסטר בלי
 רצון כמתחייב כ"כ סימן מ"ז
 דין ק"ט (ח) ואפילו שרט בו
 שרשיתו אלשך מ' אבל יכולים
 העדים לחזור ולהסיד' עיין ג'
 שמואל משנת י"ב וכתב רמב"ם
 ויש פ' אפילו לא הרחיקו אלא
 ששה אחד ושיטתו שהוא פסול
 להמרינו עדים שטייטש הוא דחיימי'
 עדים מעידים על חתימת בלוי אסב'
 ק"י ועיין מחלוף זה במד' דב"ב סי'
 או באחר חוץ ואפשר לדיק' כמותיה
 הפסוקי ה"ל שטר נמור וכו' מש'
 ה"ל שטר גמור (ט) ובמבניות חדש
 דהשאל' דמניס שריר וקיים אפילו
 כ"כ שטר גמור (ט) ובמבניות חדש

וקרא לפניו הסופר שלו הואיל והוא מאמין אותו ואימתו עליו הרי זה חותם הענין
 חף ע"פ שלא קראו הוא בעצמו ואין' שאר העם (או ראש בית דין וסופר אחר) (גור) (א) וי'
 לעשות כן עד שיקרא העד הסטר מלה במלה:

בנה ויש אומרים דשנים (ב) ויקרא לפנייה והן חותמין (טור) ובר"ם ב"ב פרק כ"ד מהג'
 מלוה) ואם אינו מניין לשון הסטר יתרגמו להן הקוראים והם חותמים (ב"י) וכן נראה ל'
 עיקר יש אומרים דקורין לפני נבדור וחומים דיראים לשקר לפני נבדור והוי' כראש בית דין וסופר
 שלו: (מרדכי) ונבדור אשירי פרק ב' דניטין)

ג הודאה בחתם ידו והסטר בנופו של עכו"ם והדבר' כדבר שאינו יודע ל'
 ויש' עדים שחתם עד שלא קראו מכל מקום מתחייב הוא בכל מה שכתוב ב'
 ד עדים שאין יודעים לחתום (ג) וקרעו להם נייר חלק וחתמו ע'
 מכיס אותם מכת מרדות והסטר פסול: (יש' משמירין הסטר) (טור) והמג"ל פ"כ

נש' רש"ב ועיין בר"ך פרק ב' דניטין) ה' מקום שבהו הסופר חותם על פניו ויש'
 פלוני בר פלוני חתם במסירת קולמוס (ד) או שכתוב בו פלוני בר פלוני ויש'
 אס קבלו בני העיר עליהם לעשות עדותו כנדות העד כשר ואם לא קבלו עליהם
 אינו כלום כל שטר הבא לפניו שעדים מעידים על חתימת העדים וקיימים אותו
 שחוקה אין העדים חותמים על הסטר (ה) אלא אם כן קראוהו ויודעים לחתום
 ואו איתנהו לסדו קמן וקום לן בהו דלא ידעי למקרי או אמרו אקדינו למת'
 יודע למקרי (ו) סמכינו עליהו: (ואי' לא אמרי הכי דייקין כשהדומיהו על פה או מכויני אקסד'
 מקיימין להו) (טור) ז' ידקדקו העדים (ז) שלא ירחיקו מהכתב ויקר' ע"ד פ' ניטין

ואם הרחיקו שש' שט"ף פסול אפילו כתב שריר וקיים אפילו ידוע שלא הוסיף ל'
 זיז בו שום דבר ואפי' (ח) טייטוהו בדיו פיר' מלאו אורו נקדים נקודים על דיו' פסול שלא
 ואתרו חתמו על הטייטש ולא על עיקר הסטר: ז' הא' דאמרינו שאם הרחיקו
 שני סיטין פסול היינו לחנכי ביה משעבדי או נמי מבני חורי אם הלוי טוען פרעתי
 אבל אינו יכול לטעון לא היו דברים מעולם: ח' נמי סיטין שאתרו בכתב ידו
 עדים שהיה נסה ולא ידי סופר שכל התיוף אינו הולך חלל הסופר: ט' כ' סיטין

אלי' הן ואיורן כנון למד' בשטה העלוכה וד' בשטה תחתונה שהם ב' סיטין ונ' איורים:
 י' יש מי שאומר שאם הסטר מסיים באמצע שטה והניחו אותה בשטה ועד' החרת'
 והתחילן לחתום בשטה שלישית פסול (ט) לכתוב אצות חתימתה מה שיראה
 ויחזור מעניינו של הסטר בשטה אחרונה וכן אם מסיים בסוף שטה והרחיקו העדים
 שטה שלמה והתחילו העדים באמצע שטה שנייה פסול אם יחתמו זה אחר זה באותה
 חלי שטה שובל' לכתוב בחתי הסטה החלק שלפני חתימתו פלו' כזה' העלוני תנה ויהא
 סקר' הבא הוא ועדיו בשטה אחת שהוא כשר ויחתוך בל' העליון:

בנה ועיין סימן מ"ד פ"ג ו' ואם הסטר מסיים באמצע שטה יכולין העדים לחתום למען נחתי שט'
 כשאתר זה אלא זה ואו למרין מחתי שטה שלפניהם ומחסי' שטליהם דאין לחוס לשום דבר:
 (משו' רמ"בן סימן ג"ד ובי' בשם רש"ך)

יא נריך לזהר כשחתמין ויש חלק לפני חתימתו שלא יחתמו זה (י) אחר זה בשטה
 אחת דשאל' יכתוב בחלק כלפני חתימתו מה שיראה ויחתוך העליון והיה שטר הבא
 הוא ועדיו בשטה אחת וכיכד יעשי ושיטתו בדיו ולא אמרינו דאטוטש חתימו אלא
 הוכא שהטוטש עומד בין שטר' לעדים ואם התחילו לחתום באמצע' השטה וחתכו התל'
 שלפני

בנה ועיין סימן מ"ד פ"ג ו' ואם הסטר מסיים באמצע שטה יכולין העדים לחתום למען נחתי שט'
 כשאתר זה אלא זה ואו למרין מחתי שטה שלפניהם ומחסי' שטליהם דאין לחוס לשום דבר:
 (משו' רמ"בן סימן ג"ד ובי' בשם רש"ך)

יא נריך לזהר כשחתמין ויש חלק לפני חתימתו שלא יחתמו זה (י) אחר זה בשטה
 אחת דשאל' יכתוב בחלק כלפני חתימתו מה שיראה ויחתוך העליון והיה שטר הבא
 הוא ועדיו בשטה אחת וכיכד יעשי ושיטתו בדיו ולא אמרינו דאטוטש חתימו אלא
 הוכא שהטוטש עומד בין שטר' לעדים ואם התחילו לחתום באמצע' השטה וחתכו התל'
 שלפני

בנה ועיין סימן מ"ד פ"ג ו' ואם הסטר מסיים באמצע שטה יכולין העדים לחתום למען נחתי שט'
 כשאתר זה אלא זה ואו למרין מחתי שטה שלפניהם ומחסי' שטליהם דאין לחוס לשום דבר:
 (משו' רמ"בן סימן ג"ד ובי' בשם רש"ך)

יא נריך לזהר כשחתמין ויש חלק לפני חתימתו שלא יחתמו זה (י) אחר זה בשטה
 אחת דשאל' יכתוב בחלק כלפני חתימתו מה שיראה ויחתוך העליון והיה שטר הבא
 הוא ועדיו בשטה אחת וכיכד יעשי ושיטתו בדיו ולא אמרינו דאטוטש חתימו אלא
 הוכא שהטוטש עומד בין שטר' לעדים ואם התחילו לחתום באמצע' השטה וחתכו התל'
 שלפני

בנה ועיין סימן מ"ד פ"ג ו' ואם הסטר מסיים באמצע שטה יכולין העדים לחתום למען נחתי שט'
 כשאתר זה אלא זה ואו למרין מחתי שטה שלפניהם ומחסי' שטליהם דאין לחוס לשום דבר:
 (משו' רמ"בן סימן ג"ד ובי' בשם רש"ך)

יא נריך לזהר כשחתמין ויש חלק לפני חתימתו שלא יחתמו זה (י) אחר זה בשטה
 אחת דשאל' יכתוב בחלק כלפני חתימתו מה שיראה ויחתוך העליון והיה שטר הבא
 הוא ועדיו בשטה אחת וכיכד יעשי ושיטתו בדיו ולא אמרינו דאטוטש חתימו אלא
 הוכא שהטוטש עומד בין שטר' לעדים ואם התחילו לחתום באמצע' השטה וחתכו התל'
 שלפני

בנה ועיין סימן מ"ד פ"ג ו' ואם הסטר מסיים באמצע שטה יכולין העדים לחתום למען נחתי שט'
 כשאתר זה אלא זה ואו למרין מחתי שטה שלפניהם ומחסי' שטליהם דאין לחוס לשום דבר:
 (משו' רמ"בן סימן ג"ד ובי' בשם רש"ך)

יא נריך לזהר כשחתמין ויש חלק לפני חתימתו שלא יחתמו זה (י) אחר זה בשטה
 אחת דשאל' יכתוב בחלק כלפני חתימתו מה שיראה ויחתוך העליון והיה שטר הבא
 הוא ועדיו בשטה אחת וכיכד יעשי ושיטתו בדיו ולא אמרינו דאטוטש חתימו אלא
 הוכא שהטוטש עומד בין שטר' לעדים ואם התחילו לחתום באמצע' השטה וחתכו התל'
 שלפני

בנה ועיין סימן מ"ד פ"ג ו' ואם הסטר מסיים באמצע שטה יכולין העדים לחתום למען נחתי שט'
 כשאתר זה אלא זה ואו למרין מחתי שטה שלפניהם ומחסי' שטליהם דאין לחוס לשום דבר:
 (משו' רמ"בן סימן ג"ד ובי' בשם רש"ך)

חושן המשפט הלכות הלואות מה

קטו פירוש

(יא) עיין מומת ישרי ב"ד ארזתי
 סי' ד' הרי"ש פ"ט (יב) אם היו
 בשטר ד' עדים ב' ראשונים כשרים
 זה בזה וכן ב' האחרונים כשרים
 זה בזה אלא שהראשונים נכשלו
 עם האחרונים להגמול והראש
 מקיים העדות כשרים נשפט
 כדק ח"צ ע"ד ואפילו למאן דכסיל
 חסם כסול באמצע או בשוף אם
 העדים הפסולים לא היו יודעים
 לכמו' אצלו לכבוד על ידי ארר אין
 השטר נכשל (סני) דיוק בחמיו
 בשטר דינא הכי אכל בשדות נע'ם
 שפעירו הכשרים עם הפסולים אין
 הכשרים חוזרים ומשדלים כמע'
 וזכו לפי שש' הרי"ש דס"ל דתרי
 בעינן כיוון להטיר ונס העיר
 כדלעיל סימן ל"ו ולכך אף על פי
 שעדים החמומים על השטר כמו
 שנקרה עדותן נבית דין אכ"ס
 בעינן נמכוון לראות כדי להטיר
 והכל ללא ידעינן אם כיוון
 לראות כדי להטיר ולפי' מקיים
 העדות בשאר אכל אם ידענו
 שכיוון להטיר בשעת המעשה כל
 העדות בטלה - ח"צ ב"ד הרי"ש
 שכיון שיש עד ככול הוי כנתקרה
 עדות נבית דין ועיין משפט נדק
 ח"צ סימן י"ח :

הלכה חתימתן פסול דשמה היה כתוב עם חובתו או שום תנאי וזה חתכו ומיהו
 אם כתב למעלה בסוף הסטה שריר וקיים כשר ובלבד שהיו העדים חתומים זה
 תחת זה אבל אם חתומים זה אחר זה פסול דשמה היה שטר הבא הוא ועידו
 בטטה אחת והלכו והיה חלק למעלה וכתב שטר זה: יב שטר שהיו (יא) עידו
 מרובים ונמצא אחד מהם קרוב או פסול או שהיו בהם שנים קרובים זה לזה והרי
 בין העדים קיימים כדי לשאול אותם אם יש עם עדות ברורה שכולם יפנו לחתום
 י"ד הרי (יב) נתביינו להעיד הרי זה בטל ואם לאו תתקיים העדות בשאר שהיה אפשר
 חתמי הכשרים והניחו מקום לגדול לחתים וזהו זה הקרוב או הפסול וחתם שלא
 מדעת אע"פ שהעד החתום בשטר מתחלה הוא הפסול הרי השטר כשר:

ולכאמילה לא יחתום שום קרוב או כסול על השטר ויש אומרים דאין להכשיר שטר שחמומי
 בו פסולין אלא אם כן ב' עדים האחרונים הם כשרים: (טור)
 א"ל נכשל על ידי חתימת הפסולים אם הכשרים זוכרים העדות על ידי ראיות
 השטר (יג) יכולים להעיד ובית דין יכתבו עדות כמו שכתוב בשטר וחסוב כמו
 שטר היטשין: יד היו העדים מרוחקים מהכתב יתר על שני שטיין והיה
 הריח טען הכתב והעדים מלא בעדים פסולים או קרובים הרי זה כשר שהיו
 חיוני ויכול להודיע ואם נראה השטר כבד' קודם שמילאוהו בקרובים או פסולים
 טען אין לו תקנה אבל אם הוכשר על ידי מילוי קרובים קדם טען לבית דין
 חפ"י עשהו המלוה מודעתו שלא מדעת הלוה כשר ויש אומרים דדווקא שמילאוהו
 מדעת הלוה אבל אם מילאוהו שלא מדעת הלוה פסול: טו הא דמכשרינן
 במילאזו בקרובים או פסולים אם הוא שטר שאין בו קנין דווקא שמילאוהו ביום
 שנכתב ונחתם אבל אם מילאוהו לאחר וליומא אחרת אפילו בתנאי הלוה פסול:
 יו אם אחר שפרעו הוא טוען שהשטר היה פסול לפי שהחיק הסופר חיתם ידו
 יותר מטטה אחת אין דבריו כלום: יז הבא תכת עכ"ס הרי הוא כמותו
 לנכות בשטר שעידו מרוחקין שני שטיין אם נהנו העכ"ס לנכות בו: יח
 שטר הבא בלוי גטטה אחת ועידו בשיטה אחרת פסול דשמה החיקו העדים השטר כל השטר
 וכתב זה השטר באותה שטה ונמצאו העדים חתומים עליו:

בג"ד וכן אם היה חתום שני שטיין אלא שהם ראשיה קרובי דראש הקהל לחיישין שיהא סימיו השטר נאמץ שטה
 דע"פ הכשר חתם גם שטה שחמיה וחתמו וחתם כל השטר וי"ף בשטה ונחתם מה שרבה והרי העדים חתומים עליו:
 (מרדכי פרק גט פסוט)

יט היה השטר כולו עם כל עידו בטטה אחת כשר דליכא למיחש למידי אבל אם השטר ועידו
 בטטה אחד ועוד למטה ממנו בטטה אחרת שני עדים יש לחיט' שמה תתך כל השטר העליון שהיו העדים
 החתומים חתומים ובש"ט טען שטר לעדים כתב שטר ועידו ובקדים שבטטה שנייה ואמר כוונתי להרבות
 בעדים ולפיכך כתיבא לכנינו שטר כזה אין מקיימים אותו מעדים שבטטה שנייה אלא מעדים שבטטה
 ראשונה: כ שטר הבא הוא ועידו על המחק כשר והיא שלא יחא שום שינוי בין השטר למקום חתימת
 העדים שאם יש שום שינוי יש לחוש שמה מחק וכתב מה שרצה ולפיכך הוא משוכה שהרי מחקו שני פעמים
 על כן לא יחתמו העדים על שטר מחוק אלא אם כן נמחק בפניהם שאל"כ יש לחוש שמה מקום חתימת
 נמחק שני פעמים ומקום השטר פעם אחד וכשחוזר ומחק פעם שנית וכתב מה שרצה נמצא השטר ומקום
 חתימת העדים שיה הכל נמחק שני פעמים:

כא יצריכין לומר המחק הכל ביום א' דאינו רוצה נמחק ב' יומי לנמחק בן ב' ימים: (ב"י)
 ואם יש בין חתימת העד לשני ריוח כשיעור כתיבת אכתוב שהרי חתמו על המחק והשטר על הנייר פסול שמה היה
 השטר על הנייר ועידו על המחק והיה כתוב בין חתימת העדים אכתוב שהרי וכו' ומחקו ומחק השטר וכתב מה שרצה
 אחר כ': (מכל אם לא היה באין מחק כלל השטר כשר אף על פי שיש בין חתימה לחתימה ריוח גדול) (בית יוסף בס' ר"ש סימן מ"ט)
 כא שטר שהיה על הנייר ועידו על המחק כסול שמה יתחוק השטר ויחשבו ונמצאו הוא ועידו על המחק ואם
 פתכו העדים אנו העדים חתמו על המחק והשטר על הנייר כשר והוא שכתבו כן בין חתימת עד הראשון
 לחתימת

סימן נו (א) מע"ס טכ"ב
 כס"ד קכ"ד שאין
 נריך לקיים אלא שטר שמוציא
 לפרט אחרת ה"ל כיון לקיימו מיל
 כדי לאסוקי נכסין מחלונת
 דהר"מ סי' ק"י דאין מחזיקין
 הסטר נגד קטן. הא דאין
 הסטר כשר עד שקיימנו היינו
 שהלוא טועה טענה שמכיל הסט'
 אבל אם הלוא נשטר בשטר
 ושהוא חייב לפרטו אפי' יש כ"ח
 שאומר שמתערר אין נדבריו אנו
 וכו' דהקדים ולקוחות לא תנו
 טעמי כלל כמ"ס ח"ב סי' פ'
 (ב) וצ"ח קולון ק"פ שאם המוכר
 ה"ל יכול לדרומו על שיהיטנו
 בראי וכו' לו שלא פרטו וכס"ב
 נ"ו לפ"ק (ג) וצ"ח נדולי המטה
 ש"ח ח"א אם יוכל לטעון סיקר' א"ת
 שטר וצ"ח סי' ס"א סי' ד' דלא
 כמ"ס ש"ח על מרד"כ רמב"ם
 דף קנ"ח בשם שמואל הר"ף
 דבבב"ב שטר ענין מוחזק (ה)
 ואפי' קיימנו לא היו קיום בין
 הסטרות בין נביטין אפי' נמקום
 ענין דא"ס מ"ב נגד כשרת האומר
 שאם דנו בליה דייבי' דין ומכחי
 שנס' הנוט של מה"רס כאדונה סי'
 כ"ג בספר קיום שטרות בליה
 ח"ח תנאמי כמ"ס של מה"ר מ"ח
 סי' כ"ג שבת בשם א"ל בקין סטרות
 בליה וכו' כ' חיים מ"ס עמוקום
 סי' ל"ב בשם ריבנו ישעיה ראשון
 ואם קיימו שטר בליה למד' אין
 קבלת פדות בליה אין דנין ע"פ
 ולמד' דנין ע"פ ח"ב ב"ן פ"ח
 הא"ס מ"ב (ו) והרמ"ן האחרונים
 קראו פנר על זה המנהג ב"ן ון'
 זמרא קמ"א רש"ל פ' הגזול נפרא
 סי' י"א ועיין ב"ח ובג"מ מ"ט
 דווקא שאין הרוב יכול לקיים שרי
 הסטר אבל אם הוא חתימת ידי
 הלוא והלוא מודה לנפיו שהוא
 חתימתו מבני קיימו לענין שאינו
 יכול לטעון לה"מ ולא פ"תמי
 וכן אם הם ב' ומכירים החתימה
 ה"ל כאלו עשירו על המכ"ס בסטר

לחתימת עד השני אבל אם כתבו כן לפני הדינאם או אחרים לא חסני: **כב** שטר
 שהוא על המחוק ועליו על הנייר פסיל אפילו כתבו אלו העדים חתמנו על הנייר והסטר
 מחוק דסוף סוף ימחק הסטר ויזכרו ויכתבו מה שזכרה אף על פי שנמחק ב' פעמים אפילו
 ניכר כיון שאין אלו מקום שמחוק פעם אחת טיובלו להבחין בין זה לזה: **כג** במקום
 שבוהנים לכתוב פרעון צינני שטיי נריך לייקר שלא יהא טוס נרר צינני שטיי לאיכא
 למיחם שחא היה בו פרעון ומחוק וכל שכן אם הפרעון שטיי שטיי הוא על המחוק דלא
 למיחם שחא היה יותר ומחוק וכתב מה שזכרה ואם יש עדים שהפרעון הוא כתב
 הלוה כשר דמו ליכא למיחם למידי:

נו העדים שאמרו קטנים או כסורים היינו או שטר אמנה היה (וכל דין קיום שטרות) וכו' לח סעיפים

א המוציא שטר חוב על חבירו כל זמן שלא נתקיים (א) וכול הלוא ליתר מווייף הוא
 ומעולם לא נויטי לכתבו ואפילו אם תודה ואומר אחת כחצי נויטי לכתבו אבל
 פרעתי או אמנה הוא או כתבתו ללוות ופרעון לא לויטי וכל כוונת בזה האילו ואם רצה
 אחר לא היו דברים מעולם והיו מפיו נתקיים ה' זכאנו וישבע היום (ב) וילטר (ג) ואם
 קיימו הלוא אח"כ הבית דין הרני הוא כשאר שטרות: (וע"ל סי' כ"ב) ב' י"ח דה"ח
 דהוימני ללוהכתו דווקא כשאין בו נאחזות למלוא אבל אם יש בו נאחזות לא י"ח
 דאפילו יש בו נאחזות למלוא נאחזת ללוה: (נמנו ראי בעי' אומר מווייף והני מה"ה"ה) (טור)
ג כיצד הוא הקיום בחיים עידי הסטר ומעידים לפניו פלסקה אפילו הם הדייטות (ד)
 שואת הוא חתימתן וכותבין למטה כמותם תלמא כחדא הוינא ומתא פלניו וכלו ואסידו
 קדמנא אחתימת ידיהו ומדאפתברר לנא דחא היא חתימת ידיהו או שטרות וקיימנה כדחיו
 וחתימתם למטה: **ד** אין מקיימים שטרות אלא בשלשה מפני שהוא בין ולשוכר
 אין מקיימים שטרות בליה (ה)

הנה ואם קיימו בשנים לא כונן קיום (מרדכי פ' השולח והנהגה מרדכי דקדושין וכו' ה' חוקת הכמים) ויש
 מ"ס שבת אחר שבהו שטר המומם ויבנה מקיים ביחודי ובהנהגה כהן מוטל הל"ל (ו) מ"ס סי' של"ג
 וכן המנהג שבוט במדינות אלו ונראה לי שפעם דסניחא לן לטעין קיום שטרות דרבנן דביד מוה"ח ה"ב
 הדייטות וקרי' ב"ד (ז) כמו שכתבאר לעיל סימן כ"ה ואף על גב' שאין יתיר וקמה בזמן הזה מ"מ לטעין קיום
 שטרות דרבנן יש לטעון עליהו כ"ל כ"ל טעם המנהג:

ה מקיימין הסטר אפי' שלא (ח) בפני בע"ד ואפי' עומד וזווח מווייף הוא אל תקיימנהו אין
 שומעין לו: **ו** אע"פ שהוא מקיים נריך שיכירו (ט) חתימת ב' העדים או משני הדיינים
 ואם לאו אין לו דין מקויים ומיהו נפקא מינה בקיום כיוון בחתומים עליו כני עדים
 ושלשה דיינים יותר בקל יאנא מי שיכיר החתימות: **ז** באחד החתמה דרכים מתקיים
 הסטר האחד שהיו הדיינים מכירים כתב (י) ידי העדים הסני שיחתמו בפניהם
 השלישי שיבואו העדים החתומים בו ויאמר (כל אחד) זה כתב ידי וחני עד דברר הזה
 הרבועי שיבואו עדים ויעידו טוה כתב ידס של אלו (יא) (ובלולין להעיד עדות זה
 פ"ק)

ואם באו הדיינים וכתבו לפני הרב לקיים הסטר ובקיים לפניו ולא ערער נראה דהוי קיום ששרי קבלו ו' זמרא (ו) ודק"ה לענין ממון אבל
 לא לענין איכורא כ"ה (ח) ה"ח שפ"ב ה"ן פ"ב דכמונת רש"ד קמ"ו וס"כ פ"ב דה"ח לחתימת ידו עיין ש"כ (ט) ר"י כס"ד רש"ל ש"ח משנת
 ה"ר"ח שפ"ו (י) אם הדיינים מכירים חתימת העדים וכתבו ואש"מורענא החתימת ידי דקדימי הוא די בקיום הדיינים כני שמואל אם עד אחד מעיד
 על חתימת שני העדים ודין א' העיד שמכירן הסטרפים אם הדיין אינו לפניו ובמנו ואש"מורענא וכו' ב' עדים והעידו על חתימת א' מהדיינים
 ועד אחד מעיד על ב' החתימות על העדים משטרפים כני שמואל א"ל מעיד ז"ה כתב ידי וב' העידו על חתימת הדיין כיון דכתיב באש"מורענא ואש"מורענא
 משטרפים נמוקי חסוף ור"א אם ור"א ח"לן וכי מהכבר ג"ל לכל ה"ל אפילו אם דין מעיד על חתימתו וא"מ"ן הסוק מעיד על חתימת א' מן העדי'
 והעד הסני מעיד על חתימתו אין מוצרכים כפי פ"י הר"ן והר"ה א"ב ב"ס' כתב רש"ד ס"ח סימן א' שפ"דס שהעיד ע"פ לפני כ"ד וכמנא שטר
 שהרמ"ב פלוג אומן העדים שפך מהם שהעידו אינו כלום אפילו שיבולים לקיימו: **א** אין מקיימים העדים לחתום עמה כדי להעריך החתימה
 להאכילה רש"ד א"ה כ"ן בשם הר"ר יוסף הלוי אבל יבול לחתום על כל מי שודע שזו חתימתו (יא) אבל אם עדי הסטר אמרו
 לשנים זה כתב ידינו ואינן יכולים להעיד דה"ל עד אפי' עד ד' רכ"ח: **ק** אם ע"פ הסד עדין מתכנס יום וזכא מקובל חר' דר' קפ"ו
 (יב) כמוכ"ט

(יב) כמות שלנו זכרים קיום וזיל ק'ג כמנים רכ"ט רל' ושיין רס"ב דף קע"א מאמי בסוף פי' כמנהג לרס"ב נסס בר' שנה נכנו שחמץ חמץ קודם שניש וכן סרס"ב שים שנים מיקון גדול שחם לא מכאז קיומם בחמימת העדים ויש עלים באיחם ויס ראו חממת חמץ ה"ה בלגל כמקיים במזמו יום וראינו נאמן לומר כמציאות יוסוף מן הלכות (ע) או אחרת ראינו חוק ק"י ושליו חממים כי ב' ופ' קיום רס"ב כ" (ד) חס מכניז חמ"ו ע"א וכתב הסופר חמ"ו חמ"ו וחי' נביא מכניז חמ"ו מחור ד' מיהו כרי כחן פ"ח ומחיזו שגו"ש פ"ב דכחיות נסס ריאן ומה"ס איסרלן כמ"ק מ' כסהסופר לכניז ומעיד על כמית השטר (טו) פ"ל עוד שאינו מזכיר בת"י יוד חנינו או שיתקף עיבן אח"כ בלכת' ס"ס זה ונ"ל לדה"ר מב"ס כל העד החמוס על השטר בא' להעיד על כתב ידו וראינו מכיר כתב יד חנינו או חובב הוא על הכ"ד המקיימין את השטר - לשאל אומי חס וזכר את העדות או לא וזה כדי להרחיק העד מן האסור וזה כדי לחייב את הלוה עם עד שאינו נאמן וכן נראה מדברי רמ"ם שכת' שכל שיש עדי' אחרי' חין אנו זכרים להביא בידים אחרי' ולשאל אומי חס אם הם זוכרים וכו' ה"ה כל שיש עיבן באים להשיר שואלים אומי על זה ככל ח"ח' מאמי ש"כ שכבש' ל"מ פ"ח ע"ה עדות וב"ח שאכלו ע"י צירוף אסור להשיר - כל שזכר שחתם עמו אש"כ שאינו מזכיר חתימת חנינו יכול להעיד על חתימת חנינו רש"ח' ק"י וי"ו לא צריך לצרף עיבן אחר שזכר חתימת שניהם רמ"ם א"ב מ"ב אבל ל"מ פ"ח ע"ה עדות וב"ח חבנו דאפי' ע"י צירוף יכולין להעיד אבל באיסורא חינו שאמר זה כתב ידו שוב אינו נאמן לומר ידעתי קולן וצ"ד ד"ר ח" (י) שאל חזור בהן וזה שאמר חין אנו זכרים כדי לצטל השטר ובאלו אמרו קטנים היינו כפולו עדות היינו שאינם נאמנים רמ"ם פ"ח מה"ס

מקון כמס' ואין צדקה להשיר בל"ה) (ר"ג סוף ס"ב ומ"ג) החממי היה כתב ידו וזה השטרות אחרות ועוד כן בית דין זה הפתב לאותו הכתב שבשטרות אחרות ויראה להם שכתיב ידו אלו הוא כתב ידו אלו ואין מקיימין השטר משטרות אחרות אלא משתי שטרות על שתי עדות שאכלום בעליהם שלם שנים אכילה נלויה נכונה בלא שום יראה ולא פחד מתביעה בעולם כדרך שאובלים כל בעלי עדות שדותיהם או משתי שטרות כתובות (יג) והוא טיבאו הכ' השטרות מתחת יד אחר לא מתחת ידו זה שקיים שטרם שמה הוא זיף הכל (והפילו אפי' השטרות מקיימים אין מקיימין שם אס זכאים מתחת ידו (שור וב"ג נסס רס"ג) ויש חולקין (ר"ן לדעת הרמ"ם) וכן מקיימים השטר מעט שקרא עליו ערעד (ו"א דאפילו לא קרא עליו שדע"ר וכן מקיימים כלתקן סוף ל"ו) והחוק בבית דין מקיימין ממנו לכדו כמו שמקיימים ממשרי שתי עדות או שתי כתובות :

וא"ח מקיימים חתימה מספר שכב אצל לא מאירת שכב (ר"ג סוף ק"ג) ו"א דאפילו מספר אין מקיימים אלא אם כן חתם שמו בסוף דלא מקיימים מחתימתו : (ר"ן ס"ב דבמזנות) ד"ד שכתיב במוזב מתלמ' הויכח ובתקיים שטר זה בפנינו (יג) ה"ו מקיימים ח"ף על פי שלא שירטו באיוו דרך בתקיים ונהנו לכתיב הדרך שנתקיים בו : כשהשטר מתקיים בעדית אחרים שמהעדים על כתב ידו של אלו אם אחד מעיד על חתימת האחד ואחר העד חתימת (יד) הטני לא נתקיים לפי שצריך שני עדים על חתימת כל אחד ואם יש שלישי עמ"ס שמעיד על חתימת שני העדים נתקיים : מי שחתם על השטר ובה להשיר על כתב ידו בבית דין והכיר כתב ידו שזהו בודאי אצל אינו זוכר העדות כלל ולא ימנא בלבו זכרון כלל שזה לזה מזה מעולם הרי זה אסור להעיד על כתב ידו שהוא זה בבית דין (טו) שאין אחד מעיד על כתב ידו שהוא זה אלא על התמון שבשטר הוא מעיד שזה חייב לזה וכתב ידו הוא כדי להזכירו הדבר אצל חס לא נזכר לא יעיד הואיל והדבר כן שטר טיבא בבית דין ובאו עדים ואמרו כתב ידו הוא זה אכל מעולם לא ידענו עדות זו ואין אנו זוכרים שזה לזה מזה או מזכר לו לא נתקיים השטר והרי הם כחדשים עד (יו) שיזכרו עדותן וכל מי באינו דן כן לא ידע צדיקו ממותו וכן ימינו לשאלו אצל חס ה"ה כתב ידו יונח מתקום אחר או שהוא כ"ס עדים שזה כתב ידו מקיימים השטר ואין משניחן על דבריהם על אלו שחתימת ח"ף אנו זוכרים העדות (יז) הואיל ומתקיים השטר שלא על פיהם ימפני טעם זה אנו מקיימים כ"ס השטרות ואין אנו מזכירים להביא העדים ולהחיל אותם אם הם זוכרים העדות או לאו שאפילו באו ואמרו אין אנו זוכרים חין שמועין להם הואיל והיוספר לקימום שלא מפייהם אלא דברי הרמ"ם (יח) ויש חולקים ואומרים שאפילו חין זוכרים שזוה או שחתמו מעולם על שטר זה ואין כתב ידו יונח מתקום אחר כיון שזעירים שזה כתב ידו מקיימים השטר (יט) על פיהם ולפי דבריהם כשהם עומם באים להשיר על כתב ידו אם שכחו ההלואה ואינם זוכרים כלל שחתמו בשטר זה צריך שני עדים על כל חתימה לכן צריך או שיעיד כל אחד על כתב ידו ועל כתב יד חנינו או שינטרף אחר עמ"ס שיעיד על כתב ידו שניהם כדי שהיא על כל החתימה שני עדים :

ואל בעינן שיזכור העדות אלא בעד אחד או בכ' עדים לענין קיום השטר אבל ב' עדים החמומים על השטר אי"מי שאין זכרון העדות כלל ואין השטר כמות כמקובל בעל מקום שעדלת עדים איבא (מחרי' סימן כ"ד וזהו מה מדברי ריש במזנות) וחס נתקיים השטר אלונין צדקה לכל מה שכתיב בו אש"כ שאין לו דין שטר נזמר מל תקום לענין זה מקרי שטר דלא יבא מפי כתבם ובאו שכתבאר לעיל פ"ב ס"ח סוף פ"ב ויש חולקים שמו שכתבאר לעיל ריש סימן ל"ט סוף פ"ב :

עדות • בעמ' עדים החמומים על השטר נעשה ממי שחוקר עדותן בבית דין בקולון שורש ע"ה בפל"ה לומר שהוא חן המורה ח"ף על פי שלא מקיים השטר בבית דין אפילו ויותר לא חתמו חין כתב ידו יונח מתקום אחר אינם נאמנים ודמו כדבריו עיין רס"ד א"ב ב' ד"ר קפ"א הנהגת מדרבני דרשוין שכתיב ש"ה התנ"ט ח"נ סימן ק"ל ח' ב"ה ח"ה א' והוא הדין לדינינו ח' ומר"א ק"ס (יח) אדרבני קפ"א קפ"ו זכ"ה ואתריס ב"ה הריף וראינו פ"ב דבמזנות (יט) ובמ"ב כ"ה דין כ"ג לדריקן הא"ש דברי רמ"ם ועיין בית יוסף חומ"ס רמ"ס י"ח טטר (ב)

א) שטר של נתיקים אלא כתב ידו של עד א' חתימת שנוסב ר"ן פ"ג דכמונת בשטר הירוש' גני עד ודין מטטרפין (כא) אח ורומק המעידים על א' המתימות ואח אחר ורומק מעידים על החתימה האחרת כשר אלטרק כל בשטר רב יוסף הלוי ורמ"ם מלידו (כב) לפ"ד סמ"ט ה"ה אם אינו לפנינו אבל כ"ח כ"ה דרוקמת אבל אם אינו לפנינו נריך ב' עד' של חתי' ידו (כג) אמב כ"י נש' ר"ט טבא וז' שלם (כד) אח' ק' הסוק והעיד על חתי' החי' ור"ח ב' הח' ורבעד על עצמו כשחמיו של חי מטטרק עם אחר להכיר חתימת המעביטא דליכא אסמא דאחי' אלא פלגא אבל אם העיד ראשונה הח' על עצמו הוי אידך ית' אסמא כנטול ומכאן נר' שאחי' או בנו של א' מס' יכול להצטרק עם אחר לקיים חתימת קרובו וגם על חתימת העד הב' אלא גסיק אבוי' דקרובין אלא פלגא דממונא אם א' מעיד השטר מעי' החתימתו ועד מן הסוק מעי' על חתימת העד הב' ודין אומר זה כ' יד' לזה אני אומר שיעול שטר לזה המנה בלחוד הוא מעיד אלא אף חתימת ידו מעיד וב' מעיד' על חתימת קרובו הר"מ (כד) עיין מש"ס דע"ס סימן ר"ג אבל בשט' הנמונים סימן ר"ה דדייני הקיום יכולין להיות קרובי' לזה (כה) עיין נב"י סי' ז' סעיף ז' מהמורדים מחלוק' בין הנוסק' אם עד החמוס על השטר נעשה דיין על אותו השטר ועיין כ"ה סי' ז' בהג"ב (כו) כת' ב"י מחודש' י"ג שטר' קיום יכולים להיות קרובים לעדי השטר ולדייניו מלו' כל שנתקיים השטר על פי אחרים (כו) לדעת

וא' אחר אחד מהעדים זה כתב ידו והעיד הוא ואחר על כתב יד השני לא נתקיים (כ) לפי שלשלת רביעי המתון יונאים על ידי עד אחד: י"ב וכן ב' השטר חב"י (כא) או אביו של הראשון עם אחר על כתב ידו של השני לא נתקיים שהרי שלם רביעי המתון יונאים על ידי קרובים: י"ג פנים שחתומים על השטר ומת' אחד מהם נריך ב' מן הסוק להעיד על חתימתו ואין העד החי יכול להצטרק עם אחר להעיד על חתימת המת ש"כ ולא פלטה רביעי המתון על ידו ואם לא נמנא אלא עד אחד עם זה העד החי כותב חתימת ידו בפני עדים אפילו על החסם ומשליכו בנית דין עד שיוחזק כתב ידו בב"ד (וכ"ה אם היו עדים (נג) לקיים חתימת החי) (כ"ו פ"ט ח"ה) כדי שלא יצטרק להעיד על חתימתו ואחר כך יעיד הוא ואחר על חתימת המת: י"ד אם אין מ' ריק לא חתימת העדים ולא חתימת דייני הקיום ואחד מעידי השטר מעיד על כתב ידו וב' עדים מעידים על חתימת אחד מהדיינים או הדיין בעצמו ואחר עמו מעיד על כתב ידו אינו מועיל דמחי דמס'יד החי לא מס'יד החי העד מעיד על המנה ששטר' והדיין מעיד על חתימת העדים: (ו) אם נתקיים כתב הספר ועד אחד לא הוי קיום (כ"ז נשט ר' ירום כ"ג ח"ה) ט"ו אם פני דייני הקיום כל אחד מעיד על כתב ידו השטר מקיים: י"ו אם עד אחד מן הסוק מעיד על חתימת עידי השטר ודיין א' מעיד על חתימתו מטטרפין דאמחי דמס'יד סהלא מס'יד דיינא וכן הדין כשאי' הדיין מעיד על חתימתו אלא ששנים מן הסוק לעידיים על הדיין והשטא כולה סהדותא חד הוא: י"ז עידי הקיים יכולים להיות קרובים לעידי השטר ולא עוד אלא אשילו מת האב החתום בעוד הבן קטן יכול להעיד על חתימת אביו אחר שיגדיל להצטרף עם אחר כשר וכן יכול להעיד על כתב יד אחיו או על כתב יד רבו שראה בקטנותו ויש אומרים דדוקא אלו שגדלו עתהם אבל על כתב יד אחר אינו נאמן להעיד בגדלו שזכיר אותו בקטנותו:

יח נריך שלם יהיו עידי הקיום קרובים לדייני קיום ויש מכשירין: הנה ועידי הקיום יכולין (כד) להיות קרובים לעדים המעידים על חתימת דייניי' שקיימו השטר (כ"ח) ועידי הקיום לא יהיו קרובים זה לזה: (ל' פ"ג דכמונת) יט עידי קיום הקרובים למלוה וללוה פסולים ויש מי שמכשיר: ודייני קיום הקרובים למלוה וללוה הקיום כול' (ר"ן ב' דייני גזירות ור"י נש סימן ט"ב ובר"ט כלל סי' מ"ג וי"ב ומהר"ב פ"ג דשע"ט) כ' דיינים החותמים לקיים השטר אינ' נריכין לקרות חתומים אף על פי שלא ק' לחוה ודוקא לזה שיש בניף השטר אינ' נריכין לקרות חתומים אף על פי שלא ק' לחוה מיהם המלוה והלוה כדי שלא יהיו קרובים לדיינים ולא לעדים המעידים בשניהם י"א שאין נריך לקרותו כלל: (והלכה שיכתבו מי הם עידי הקיום שאם יהיו פסולים למלוה וללוה יכולים להכיר אח"כ) (כ"י נשט ר"ט טבא) כא' דיינים שדנים על תנאים ועניינים שבמלוה ענמה נריך טיהוין (כה) רחוקים מעידי השטר: כב' דייני קיום לריך יסייהו רחוקים מדיינים שדנים על המלוה ענמה ויש מכשירין: כג' עידי הקיום יכולים להיות קרובים (כו) לדייני מלוה: כד' שלשה שיכתבו לקיים את השטר שנים מהם מכירים חתימת ידו העדים

חתמו מעידיים בפניו וחותם משתמו אינ' מעידין בפניו וחותם ומותר לכתוב הקיום בשטר קודם שינתקיים השטר שאין הכתיבה עיקר אלא החתימה ויש חולקים: כה' אם באו עדים והעידו שבשעה שנתקיים בפניהם לא היו במעמד אחד אלא כל אחד קבל עדות בפני עצמו פסול: (ואין דייניי' ענמן נאמנים לומר שלם היו ניחר ושטמו שלם כדיו) (מש"ר מ"ן סי' ב"ד) ויש מי שמכשיר: כו' ג' שיכתבו לקיים את השטר ובאו ב' עדים וערערו על א' מן שהוא גולף וכיוצא בו ובאו שנים אחרים והעידו שחור בתשובה אם עד שלא חתמו העידו שחור הה"ה אותם עמיהם שהרי שלם היו ואם אחר שחתמו העידו עליו שחור בתשובה אינו חותם עמהם שהרי הוא כמי שאינו בעת חתימת השנים: כז' במה' דברים אמורים כשערערו עליו בעבירה אבל אם ערערו עליו בפנים משפחה כגון שחתמו אותו לא נשתחררה ועבד הוא או לא נתייירו ועכ"ל היא ונוצצ' אחר שחתמו השנים שאין במשעתו פנים ושהוא כשר הרי זה חותם עמהם שזה נלוו' דבר שהיה מקודם הוא: כח' כתבו קיום ונמנא אחד מדייני קיום פסול יתצו אותו קיום והשטר נאשר בכשרותו: ט"ו שלם שיכתבו לקיים את השטר ומת' אחד מהם נריכין לכתוב במותב

חושן המשפט הלכות הלוואות מו

פירוש קיו

(כ) לר"ב כמו זכר אש והר"ב טבח
 ו' לב אש' לפתחיים א"כ לכתוב
 ענין דם למדברי רש"י והר"ב
 דאפי' דייטער אס לא כתב וזה
 לייבוי פשוט (כח) אין נר"כ ממש
 רי"ב שטניא ב"י ממו' כ"א וס' א'
 חסיל פשרה סתמו אסמודענה
 או אסרורי לזכר כסר זאס כתוב
 מקביר קדמוא פשיטא דפטרל
 ואין דבריו כ"ל (בט) אבל לא כנ"ל
 העדים מתי' א' או יאמנו שטר
 בכס' עשאו ויכתוב בו ס'ו הכתוב
 בשטר ס'ו ופלו' לוח מפלגי ס'ו
 פלו' הכרוו חתימת' וכס' רש"ד
 רס"ג סתמ"ט ח"ה (ב) וזה א"ס
 חתיב מודה שחוב מוטבל קיום
 הרחוק כ' שטין לטרונק ומקומות
 או לנב"ל קודם כ"ח ערוח המני"ט
 ח"ס ס' (א) דווקא שראו בעד'
 שני החתימות קודם שנעשה נז'ן
 סת"ט (ב) אס החוקק הסטר כנ"ל
 ורס' שנעשה חתנו ל"ג כשר
 לייטת ב"י י"ג היה יודע שעות
 פ"ט נקנין עד שלא נעשה חתנו
 אינו חוקק שנעשה חתנו ב"י ס'
 ל"ג מקו' ז' (ג) או מוטב ר"מ כס'
 פ"ט מה"ט נ"ה כסס טור ור"י טכ"ג
 (ל) כתב ב"י חתנו מ"ש רח"ב
 שאס אצ"ו חתימה זו דומה לכתב
 ידיו אבל מוויפת היא בי משור'
 לא חייבו כסטר זה ודמי יוכל'
 לפסלו ז"ל וכתב משפט דק"ח
 ר' דוקא כשתיים אומרים כן
 ופסטר מתקיים על פינס אבל
 כלאו הכי אינו נאמנים . כתב
 רש"ך ח"א ס"י דלא קאמר רי"ב כס'
 דאפי' כתב ידו וז"ל מקום אחר
 כאמנים אלא כסטריו עכה דאבתי
 פשינא סקדומיהו לאסדורי וזו'
 פשוטייהו אכ' כשד' מודע' דעקרי
 שפרא אכסר סלא ישינו כאמנים
 (ב) ק"ל

במות תלמא הוינא וחד ליתויה כדו שלא יאמר הרוחה בית דין של שנים קיימותיה
היכלו היה כתוב בו בבית דין יאמר סתם דומו שנים בית דין הם ואם יש בו
סמטע שהיו שלשה אינו נרדף ויש אומרים שאם לא כתבו (כו) וחד ליתויה כשה
ושכל מקום לכולי עלמא אס כתב בו דינא ובמות תלמא תו לא נרדף וחומת
שנים מהס' ודיו:
 ואם כל ה' תומים אין נרדף לכתוב במות תלמא הוינא (כ"א) פדק נט פשוט ור"ב ס'
 מ"ג וש"ס וה"ב ס' ור"ן מ"ג ק"ג ור"ן מ"ג דמנוגות ואפילו אין כתוב בו רק שטר זה
 נרדף כלאו די נדף : (מסובת רמ"ן סימן ס"א)
אפילו כשלא מת אחד מהס' כותבין לכתוב וחד ליתויה כדי להקל מעליהם
שלא יחתמו בו אלא שנים:

אם נכתב בהכסף במות תלמא וכו' ואומרים בו שלשה ונמא אחד מהן קרוב או פסול יש אומר
דכסף דמליצן דשלשה אחרים ישנו ולא חתמו מהן רק ב' וכו' הקרוב או הפסול חסם אחר כך (רי"ב
סימן י"ז) כמו שכתבנו לטוב סימן מ"ה שפי' י"ב לנציין שטר סתמא וי"א דפסול (הר"א כלל ס' סימן ד')
קיום סתמא אכתבו כשרי כשר דהואיל ומחוייב' (כת' אבו רואין שהיו ב' ד: (רי"ב ס' ס"ב)
לא קיום בית דין נרדף טיהיה סמוך לכתב ידו העדים או סמוך לנד השטר או
פאטרורי (כט) כנגד וכתב (ולכן אס הנייר קצר להספ' יאמנו הקיים מן הד' או האחריו) (רי"ב
והקנ"ה ס' כ"ו מהל' מלוה) ואם היה בין הקיום והשטר ריוח טיטה אחת ושני אויריס פסול
הקיום לבדו סתם יחמוד השטר שנתיקים וזינף בלמותה טטה שטר ושני עדים ונמנא
הקיום על (ב) סטר מווייף: לב הרחק הקיום מהשטר טטה או ב' סיבני או
יותר ומילא בל הרווח סריות דיו כשר שהיו אינו יוכל לזינף ואין חוששין לבית דין
שקיימו על הטריות תלם על נופו של שטר ויש אומרים שחוששין לכך: לב שטר
דבא הוא ועידיו על החוק והקיום מלמטה על הנייר אין תקיפות איתו מדייני
הקיום אלא מעדות שלמעלה סתם הקיום היה רחוק מהשטר הרבה והיה הרווח מלא
סריות של דיו וחתך נ"ו השטר וחחק הטריות וכתב השטר ועידיו על החק
ויס מכסרין לקיימו מדייני הקיום: לך חסם בשטר קודם שנעשה נז'ן וכעשה'
נז'ן הוא אינו יוכל להעיד על כתב ידו אבל אס אחרים העדים סתכרים חתימתו
וראו חתימת' שבשטר זה קודם שנעשה נז'ן כשר אבל אס לא ראוהו עד אחד שנעשה
נז'ן לא דאורא חתימת' שמה עתה זינף וחתם:

ואם אין עדים הכתובים חתימתו היז'ן כותב חתימתו (א) ואקיימין מנכה כמו שכתבנו לטוב
ספי' י"ג וה"ה אס כשחבר לאחר החתימה דינו כנעשה נז'ן: (כ"א) בשם הר"ב ט"כ)
לה חתם בשטר עד (ב) שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו הוא אינו יוכל להעיד
על כתב ידו אבל אחרים מעידים סתכרים חתימתו אפי' לא ראוהו עד שנעשה חתנו
ויש מי שאומר דהיינו דווקא כשהשטר יונא סתחת יד אחר אבל אס יונא סתחת
יד העדים לא: ל' חתם כשהיה בריוא נשתתק הוא אינו יכול להעיד על כתב
ידו אבל אחרים מעידים עליה: לו שנים חתומים על שטר ומתו ואין כתב
ידם יונא מתקום אחר ובלו שנים ואמרו כתב ידם הוא אבל קטנים היו (ג) או
פסולין הרי אלו נאמנים וקורעין השטר אלא אס כן טען שנכפע לו ומן לקיים השטר
ידם או שהיה כתב ידם יונא מתקום אחר משטר שקרא עליו ערער והוחזק בבית דין אין קורעין אותו ויש מי
שאומר שאין נרדף שקרא עליו ערער דבהוחזק בכ"ד סני אפילו לא קרא דערער:

וגב' זה סבכר מ"ו העדים אבל אס העדים עדיין חיים וכו' עדים אחרים באים לפסולין ואומרים פסולין הם גם השטר נפסל אף על
פי שכתב ידו יונא מתקום אחר ויש חולקין ומכסרין השטר (ר"ן גס"י"א וטור כס' סמו') וזה דאין באמנים נשכתב ידו יונא מתקום
אחר לא להניו שטרא מעליא לנפוח בו אלא דאי מפס' משלטיין לא מפקיני מיניה: (טור בשם רש"י והר"א)
עדים שאין כתב ידם יונא מתקום אחר ואמרו (לד) כתב ידיו הוא זה ואומרים פתיך כדי דיבור אנוסים
היינו מחמת נפשות או קטנים היינו או פסולי עדות היינו מחמת קורבה ונרתחקנו או חסד מודעת בפנינו או
תנאי היה בדבר ולא ראינו סתקיים התנאי הרי אלו נאמנים ואפילו עד אחד אומר לא היה תנאי ועד אחד
אומר היה תנאי ולא נתקיים נאמן ואיך כאן אלא עד אחד:

(א) ק"ל חלק הדברי מה'ר"ם נ"ה
 א"ף ר"ן דין זה דכפ"ד פלגטון
 דנורה פ"ט ו'כ"ל סתם נדר מה
 שפטרש נה"ל כ"כ הכוננות (לו)
 סטר שנקיים נד"ד ואחרו אש"ד
 טלא שטע כפיו כמ"ש נשטר
 או שהיה אנוס אינם נאמנים ד"ר
 ה'ר"ם פ"ד ע"ו אבל הכה"מ
 ה'אר"ם ו'ה"פ ו'כ"ו כתבו דנאמני'
 זמן השטע דעם אשכפי שמואל -
 עדים החתומים על הסטר שכתוב
 צו קניין ואחרו העדים לא נכללו
 קניין נאמנים היכן שהסטר נש"ר
 צלא קניין דלא מיפקר הש"ס מ"ש
 ס"א פ"טין ג"כ כ"ה דין פ"ס טכונה
 דברי סטר שכתוב בו נאמנים
 פלו' לדרשו לפלו' או ל"כ או לכל
 מ"א סטר זה נאמנים העדים
 לומר. שמואל היה נבינים טלא
 אחרית לנדרשו רש"ך ח"א י"ב וכן
 אם כתוב טלא ימות יהיה פסור
 למת כלום לנדרשו יכולין לומר
 שמואל נבינס ט"א פסור אפילו
 ל"כ או לכבוד אשה כנס נאמני'
 ככל פנין אפילו במד יום יונג
 מקום אחר הכה"מ ח"א רכ"א
 ור"ל (לו) כתב כנס' הגדולה דין
 פ"ט הא דמינין לשלם היינו
 דווק' נאמנים מתת ממון אבל אם
 אומרים אמנה כיו דנרינו אין
 פשלמין וכן שמוארים פסולים
 היינו חתם עבירה ואם אחרו
 שהכל'ל' אמת אין משלמין אף על
 פי שהכל' אומר שהכל' סקר ואם
 אחרו שהכל' אמת סקר הייבין לשלם
 (ח) עיין רש"ך ח"א ס"ד וע"ל סי'
 מ"כ פ"ט י"ב (לס) אבל ר"ט נה

(ג) אם נמוג כשטר ואכן כדרי מהדין דלא פוי שיור כשטר אינן יכולין לומר יכאי היה צדק
 דאינן חוזרין ומגידין מינו אם אומרים מה שכתוב טלא היה בו שיור לא נאמר לנכלל הכה"מ רק טלא כ"ה
 שיור נמוג המכר נאמנין (סור) וכן יכולין לפרש דכרי הסטר בכל דבר שאינן סומריין לנריש'
 אבל אם אחרו שהיו אנוסים (לה) מתחת תמון או שהיה סטר (לו) אמנה או שהיו
 פסולים בעבירה אינם נאמנים ואפילו אחרו שחזר כך עשו תשובה ואף על פי שאינם
 נאמנים לכטל הסטר מ"ח לנדי דידעו נאמנים (לו) וחייבים לשלם ללוה ההפסד טכא
 לו תכח חתימתם ואם אומרים שכתבו שחתמו לא ידעו שהיה אמנה ואחר כך נמכרו
 להם, שהיה אמנה נאמנים (לח) ואם כתב ידם יונג מתקום אחר או טיס עדים ש"ה
 כתב ידם אין נאמנים בטוס דבר שיאחרו לכטל הסטר ח"ן תלומר כפינינו (לט) מסד
 מודעא: לח עדים החתומים על הסטר שחזרו שהלוה היה (ת) קטן באומה
 טעה אינם נאמנים:

הנה יש אומרים הא דעדים החתומים על הסטר כמי שנקרה עדותן ואינן יכולין לחזור דוקא
 שנים אבל עד אחר החתום נשטר יכול לחזור בו: (רי"ב סימן קנ"ז)

הנה יש אומרים הא דעדים החתומים על הסטר כמי שנקרה עדותן ואינן יכולין לחזור דוקא
 שנים אבל עד אחר החתום נשטר יכול לחזור בו: (רי"ב סימן קנ"ז)

טו טו שטען אמנה הוא או פרוע וכו ב סעיפים

א תלוה (א) טלמר על סטר שנידו שהוא אמנה או פרוע אם הוא הייב לחתמה יחך
 לו חמה לפרוע. אלא תזה הסטר וכתוב בו נאמנות, והוחוק הסטר ככ"ד או כ"ה א'
 כד שלם אינו נאמן ואפי' אם לא נודע בשעת הולדתו שהוא הייב לחתמה ונודע אח"כ אינו
 נאמן כיון שהוא בא לחבו לאמנים אפילו אם הפסיד גם לעצמו כגון שהסטר הוא
 מתאמים ואינו חייב לאמנים אלא תזה אינו נאמן; (ב) ואם אחר טלמר סטר אמנה
 הוא פרע לבעל חיבו וכן לנכות הסטר מהלוה דוחים אם כשבעל חיבו בא לנכות
 תזה הסטר אחר סטר אמנה הוא או ודחי לא הייתה כוונתו אלא לדחית בעל חיבו (והח"י ו'גונג
 זו אבל אם מפגמו אחר סטר אמנה הוא ובלא גניעה ב"ח) (סור) הודה סטר אמנה הוא אינו חוזר
 ונוכח בו: ב' אם אחר המלוה זה הסטר אמת הוא שהל"ה ליה לעדים לכתיב כסטר א"ף
 דינר והוא האמת כי כלל אמתתו חתמו כי אם ת"ק דינרין כסר אבל אם אומר שטענו העדים
 כשכתבו א"ף דינרין הרי הסטר כהרש ופי' טיס נאמנות כהסר נשבע הלוה היסת וכסטר
 (ואם אומר על סטר שנידו שהוא של אמנים עיין לקמן סימן ט"ט)

טז טז שבוהקין

בחדוסינו כתב בשם רב התי"ר וא"ס אפילו מודעא היו דנרינו אינם נאמנים בני שמואל ונמג כן פסקו הרבה פוסקים והא דעדים החתומים על
 הסטר אינם נאמנים לומר תכאי היו דנרינו דווקא עדי הסטר עצמו אבל אחרים נאמנים לומר שהעדים המלוה על עצמו לומר תכאי היו
 הדברי עיין כ"י מחודשים ל"ו בשם הרי"ט נ"ה ואם כתוב נשטר דלי שים שיור ומכאי ואם כתב ידם יונג מקום אחר לדעת בעל המסרים אינם נאמנים
 ו'לבעל המרומות נאמנים' ל' ג' ור' אר"ם מדברי הרב שאם כתוב נשטר נלא סוס מנאי ועדים אחרים מעדים שטעם כמנאי ולמינו לבסודי דשטר'
 קמן שאינן נאמנים דאוקי מרי לנכרי מרי וידין לחקור אם דין זה של ר"ו הוא דווקא כשאין כתוב נשטר דלי שום שיור ומכאי דשפדים עצמן אין
 נאמנים אשכ"כ ידם יונג מקום אחר אבל עדים אחרים נאמנים אפילו כגון. כסטר דלי שים שיור עיין כנסת הגדולה שהאר"ך דין פ"ה ולענין
 הלכה אל שקר ל"ד סק כה"י באר'לנו וכן הא"י דמכאי נאמנים אפילו כתב ידם יונג מקום אחר וכן בר"ה דע"ן. ל' סימן ה' וכו' רש"ך ח"א
 סימן י"ב דבדין דלכ"ה פלוגתא לא מסקינן גמורא נדר סברה ה"י הנר'לנו ור' הא"י וכו' בעל לחם המנה ומשפט דק ח"א סימן ס"ה אבל רש"ל
 נש"ט פ"ד כתב דאינן נאמנים ו'ן ודא ק"ט וכו' א"ר רש"ל פ"ד שאם נמו פס"ח לנ"ד ולא העידו באומה פ"ט שים שם מנאי כשים' דלא מהמני מן
 וכנ"ש עוד שאם נלא לנריש' ל' הסטר ולנשטלו ל"ב אין נאמני'. אפי' ל"ד דלא כתב ידם יונג מקום אחר אינן נאמנים לומר תכאי אם אומר דשט'
 היה טלא ינשט אלא נמקום פלוני אפי' שם שהמלוה נאמנים הם אלפקר י"ד תימו על חיבו דבר נשכונה ואומרים אמת שחתמו כשכונה
 לעשות אמת דבר אבל היה על מנאי אם עדים מחתמים לבעל הדבר אפילו כתב ידם יונג מקום אחר אינן נאמנים לכו"ל עלמא רש"ך הל"ך ג' ח"ו
 (ט) וגדולה מזה כתב בית יוסף סימן פ"ט דלפילו אחר שעינו לדוק אם היה גדול לא מהמני ומתקם זו נאמר בכל העדים בית יוסף ר"ל ח"ו א'
 וכן דעת ר"י בן הר"ם הנביא בית יוסף סימן ס"ה הוסיף סי' קמ"ו ח"ו א' אבל לפי מה שאמר ר"ב שם פ"ח לא נאמנה חוקה זו אלא בעדי' מוחזקים
 ויודעים כסופרי הידינים ואף ה"רם נ"ה לא אמר אלא בשטר מקוים משפט דק חלק א"ס וכתב כנסת הגדולה האר"ך הרבה דין פ"ה. נלא שטי
 עדים אחרים והעידו שחתמו כשהיה קטן אפילו נדק ומכאו לו, שערות נאמני' ואפי' נדק אחר ומן המכירה נאמנים וה"ל ככ' כימי עדים החתומים
 זו אמת זו דברי שיהיה נטלין משפט דק ס:

(א) עיין משנת מה"רם סימן כ"ו רש"ם ח"מ סימן ק"ג (ב) עיין באורך בעל תארוך ענין ספר פליטת בית יהודה סימן
 י"ב משנת רש"ל טכונה בית יוסף אבן יוסף ח"ו סימן ק' וח"מ סימן ר"ן בני שמואל סימן זכ' חיים כ"כ ז' ל' ח"כ א'
 כ"ה רש"ם ח"ה ר"י הכה"מ ע"ז:

הושן המשפט הלכות ערות מח מש

מח שכותבין טופסי שטרות ובו סעיף אהדו

פירוש קוז

סימן מח (ה) כמכ ר"כש

סימן ר"י דמוסס
הסטר טינד הסופר אש"נ שהעדים
חמומים נו אין נזכין נו כיון שלא
נעשה לחוסרו לנעלו לא לזכרון
העדים ה"ל כמקום נעלה :

סימן מט (ה) כמכ נכ"י

ס"ן דקדק רא"כד
משכד' דרנה והרא"כ דרמי לא
דקדק אלא דומיא דההוא טנדל
וכ' הם דכרי ט"פ אש"פ שלם כ"י
ואין כאן לא הסוד ולא השנה
מכתיבת הר"מט (ב) כמכ נכ"י

כש"ש"ג סטר נלא קנין מוגמין
זה על זה שאין כותבין אלא נכתי
שניהם ומש"מא המוחזק נו הוא
המלוה אבל סטרי אקבייגא ממוך
שיכול לומר לוח אהם וכמנהוג לך
שלא נכתי וצ"ע אהם טופסי
שלא כדון דמ"מא אלימא היא
מכי ממי מויען שלי ה"ל כמכ נכ"י
החזרתי לך אבל בלא קנין דליכ
זנו טפסה נדועה היא זו למה שלי
וכו' כיון דעשתמא המוחזק הוא
המלוה ואין ס"ן סמירא לא רבי'
דלא מנעיא הטעם המפורס נגמ'
מהני לפטר המכשע אלא טופסי
אחרתא כתי חיבא נענו וכדאברין
הגהת הר"מט :

סימן נא

א סופר סכא לכמב טופסי שטרות כדי שיהיו מנויים אגלו הרשות בינו ויכול
לכתוב הכל עם הלוה (א) והמלוה והתענות רק שינוח מקום הזמן שלא יהיה מוקדם
אבל סטר שככתב על הלוה אחת וכפרע אינו יכול לחזור וללוות בו ואפילו אם הכל
ביום אחד שאינו מוקדם שכיון שנמחל טעבורו אינו חוזר וללוה בו ואם פרע מקנת טובו
אינו חוזר ולוה בו באותו סטר אותי מקנת דהוי נמחל טעבורו לאותו מקנת :

ויש"ל שאומר אם נמחל טעבורו היינו הקנין הראשון ולכן אם חזר וקבל קנין יכול לחזור וללוות
בו (מרדכי פרק כל הבט) ואפילו לא חזר והקנה לו רק שחזר ומסרו לו נכתי עדים למאן דאחר
עדתי מסורה עיקר אקילו נסטרוה (מרדכי פרק הטוב) וע"ל סימן כ"א :

מט שיכתבו העדים שם הלוה והמלוה ודין טעות השמות והסכום ובו י סעיפים

א אם יש ללוה או למלוה שני שמות איך נרדק לכתוב אלא עם העיקר ואם כתבו
שם הטעל לכתב כשר ואין נרדק לכתוב החתימה כי עם שמוין אותו לשם הטעם או כהן ולו
אלוה יהיו בעיר שנים ששמותיהם שוים : ב נרדק שיכתבו העדים ששם הלוה פלו' בר
פלו' וכשר המכר עם המוכר צבטבור שם הלוה והמלוה ואם סטר המלוה הוא בלא קניין
נריכים להכיר אף עם המלוה ואם אינם מכירים אותם אפילו אשה או קרוב כשרים לומר
שכך הוא ששם (א) והיכא דסמיד אהשה או קרוב ואשתכה טעומא לנורכא מרבנן תקבלוין
(שם דאין דרך נורכא מרבנן לרדק ויש אומרים דוקא באשה אין דרכן לרדק משום דאין דרכן
להסמכל כשנים כמו שגמרא נאמן הוצר סימן ק"י אבל בשאר דברים אין חילוק בין מלמד חסם
לשאר גברי וכמג המחנך נספרו נית יוסף סימן ט"ט ס"ן עיקר ולכן ממה מה שכתב כאן בהסך)
לנכרוא אחרונא דאורחיה למודק לא תקבלוין דודאי דקדק והשתא הדר ומסקר :

הגה וכן בשאר טעמי סופר דהטעם טעמה הטע' כשר ואמרינן דשיע' כמו שאמרינן אחרתא טעמא סופר
(הרא"ש כל"כ"ח סימן ל"ב) וכדלעיל ריש סימן ל"ט :

ב כל שהחזק שמו שלשים יום בעיר כותבים אותו עם ואין חוששין במה שיכתבו
לעשות קאניא : ג פ"ל רמ"ז ד או קרו ליה ועני מחוקין ליה בההוא שמה לחיובתו כגון שקרא את עינו ראוהו
וכתב סטר עליו ראוהו לזה ~~השם השם~~ השתא לאו ראוהו שמי או קרו ליה ראוהו ועני אף על נכ דלא התחוק
שלשים יום בהאי שמה חייב : ד ינא לפנינו סטר וטען הלוה ואמר אינו חייב כלום שמה רמאי אחד העלה
שמו (כש"י) והודה ליה או שאמר לא לזה אזי חייב אלא לאחר וזה רמאי הוא והעלה שמו כשם בעל חיבו מאחר
שלא החוקי שם שנים ששמותיהם שוים אין חוששין לדבריו : ו מי שהחזק עם כינויו בעיר וכתבו עליו כשר
כאותו כינויו ואחר כך נודע שיהי לו כינוי אחר או שטענו כשם הלוה או המלוה וכתבו ראוהו בעיקום שמעון או שטענו
בסכום התענות וכתבו סטר אחר (יה"ב בשאר טעמי) ולא אמרינן כבר עשו עדים שליחותם (ו"א דאפילו כעבו סטר כשר
לא ס"ן בסטרות לומר עשו שליחות כל זמן שלא נכתב בו קנין ומחיסר שליח מניח לנעלו (ר"ן פ"ה ה"קל) ו"א דאין ס"ן נסטרות כלל לומר כשר
פשוטו שליחותן) נכ"י כשם רש"ג) ויש מי שחומר שאפילו אם לא כתבו אחר את שם יתברר שהיא טעות סופר
כשר : ז היו שנים בעיר אחת (ב) עם כל אחד מהם יוסף בין שמעון אין טום אחד מהם יכול להוניה סטר על
חבירו אם יש בו קנין שיאמר לו סטר זה שאתה מוניה עלי שלי הוא והחזרתי לך כשפרעת לי החוב שהיה לי בידך :

נכ"י דבריו סומרים זה אם זה נכאן דלפי האי טעמא שיוכל לומר האי שטר שלי ושהחזרתי לך אין חילוק בין סטר שם טו קנין או אין בו קנין
אבל יש מפרשים הטעם שאין מוניהו סטר זה על זה מטעם דכותבים סטר ללוה אש"פ שאין מלוה עמו ומחייבין שזה הוניהו הוא הלוה
ובזה אין לחוש רק בשטר שיש בו קנין כלעל"פ ס"ט ולכן כמג כאן נמחל דנענין סטר שיש בו קנין ואם כן יש סמירה בדבריו :

זא אחר יכול להוניה סטר חוב עליהם סכל אחד ואחר לא עלי נכתב סטר זה אלא על חבירו אלא אם כן באו
פירי הסטר בעתהם ואמר זהו הסטר שהעדנו עליו וזהו שהעדנו עליו בהלוהה ואם עדים אחרים העידו כן יש לו
דין מלוה על פה ואם היה אחד מהם קטן בזמן הכתיב בשטר נזכרין מהאחר ופי' תקנתם יכתבו עם זקנם ואם נש
עם זקנם טיה יכתבו טום סימן :

שם אומרים דלא הם מנ' פיירום מוניהוין שטר חוב עליהם דלכתיבין לכתוב עם הדין של ליה או מלוה נסטר (עור כשם הר' ישעיה) ויש
אומרים דאין כותבין עם הדין נסטרות (רמ"ב פ"ז מהלכות מלוה וטור סימן ט"א) וכן נראה מיהו ודאי אם הם מנ' פיירום וכמג

סימן נא (א) כל הטופקים
 כמנו דפ"א ככתב
 וע"ל בפ"ט אינו גובה אלא מבני
 הרי" (רש"ם וכו') כמנו רבני
 אבילו ממטעבדי אמת שהם מפ'
 ע"ל ככתב שחומותי כסטר ב"טרי
 אלא שאין פדים תנאים לקיים לא
 א' המהמיתות ובת"ס נירוש ואפשר
 דס"ל לרש"ם וכו' דדוקא משום
 שהתנאים ב' פדים על הסטר מה'
 גבי מטעבדי אבל סטר שאין
 חסר בו לא ע"ל וע"ל פ"א אפשר
 דס"ל כשאר הסוקר' דלא נביא לא
 מבני חרין כן כ"ל כדי לתשט'
 התחלה וככ"ב יוצא ממקום אחר
 שכמו ידו יוצא ממקום אחר אבל
 אם הוא בעצמו מעיד על כתב ידו
 לא נביא אבילו מזה זכ"ר רש"ם
 דכ"ב ככתב ידו יוצא ממקום אחר
 (ג) דדוקא סטר שהם הנא לפנינו
 ואין אנו יודעים אם נחטר בפניה'
 או לאו אנו מולין כיוון שתיניהם
 חמומים ועליו גם נחטר בפניהם
 ה' כדאיכא ידיעה ודאית שלא
 נחטר בפניהם אלא בפני א' ודאי
 לאו כלום אפ"ל דאיכא ב' טרי
 חמיתה גדולי מרובה דף ס"ר ע"ל
 (ג) ריב"ש ק"ג מ"ג סוף הקדמה
 א"ו"ל דדוקא שהסטר כמנו נלשו'
 רביה כ"ו ומ"מ פ"ד מה' סופון (ד)
 וכמו הלכות סכן מסמבר ולי
 מסמבר יותר כדנדי י"א ע"ל
 כסטר לאו כלום הוא ואינו מחוייב
 שמועה גובה הרמ"ע כ"י
 (ה) סאה

סוף העור של אחד מהן לא גרש המסין וליכא למיטפי בנחר בלל כן כראה לי אם כ' יוסף בן שמעון כפיד חמי'
 והאחד מת אביו וכמו כסטר יוסף בן שמעון שלי"ט או כד"ו כמו שבפנין על מי שאבד חי א"ס הקדמות
 לנני יוסף בן שמעון שלי"ט או כיוצא בזה לוינו מקלובי כ"ו והעדים חמומים למטה אין זה סימן דחיישינן שמא
 השני הפדים לכמו כן והעדים לא דקדקו בכך דלאו אבולי מילמא ק"א מסהדי . (כ"י יוסף בן שמעון רש"א)
אבל הם תנאים טרות על אחר ולא יכול האחד לומר לא נתחייבתי לך אלא
לחבירך שטמו כשך שכל מי שהסטר יוצא מתחת ידו מחוייבן ליה בשלו .
 הג' אבל אם אין הסטר יוצא מתחת ידו אש"ס שמרש סחיבו אחד מהן אינו יכולין להביא ממנו (כ"י)
 ס"ס פ"ה כש' הרי"ט (ג) אלא בהרשאה שימנו זה לזה : (ד"ט)
 ואם יש בידו טובר מאחד מהם אין שום אחד מהם יכול לתבעו שיאמר לכלל ה' ה' ה'
 אתה כתבת לי זה הטובר ומיהו אם יכתבו הרשאה זה לזה יבנה אחד מהם שהיו הנה
 מודה שלא פרע אלא לאחד ואם יטעון פרעתי לטניכם ונתימיל לכתוב טובר אחד כי הוא
 יספיק לי להראותו לכל מי שיבא מכם לתבעני חובו טענתו טענה ולא זעיל הרשאה :
 ח' כד"ל כשאין משולשים לא בטרות ולא בטובר אבל אם משולשים בשטרות ולא בסגרי
 על בעל הטובר להביא ראייה : ט' מלוה אחד סגורה לפני יוסף בן שמעון בב' טרות
 והיו משולשים שניכר טרות של כל אחד ונמנה אבל הלוה שטר מקויים שסטרו של יוסף
 בן שמעון פרוע ולא היה הטובר משולם . ונמנמו פני הטרות בין של מלוה הקרוצים
 הורע כחם של הטרות ושניהם בחוקת פרועים : י' סני יוסף בן שמעון סגורה אחד ה' ה'
 מאחד ונמנמו לאחד מהם [סדה שקנה מיוסף בן שמעון השני אי' שהיו שותפים בו] אין
 המלוה יכול לטרוף הסדה ולומר אם לך הלוותי מוטב ואם לחבירך הלויתי כיוון שאין
 לחבירך בני אורחן הרי לקחפ טעבודי וכן כשהם שותפים לא יוכל לנכות החלי מתה
 כפסך לפי שאין ככסי בעל חוב טעובדים אלא טעעם ערב . והערב אינו מטעבד אלא
 במקום שיוכל לתבוע מהלוה ענמו וכיון שאינו יכול לתבוע מהלוה ענמו אינו יכול לנכות
 מנכסיו נמנמו שהערב לפני יוסף בן שמעון בין לשני מלוים בין למלוה אחד כסס
 שאינו יכול לתבוע מהם כך אינו יכול לתבוע הערב :

ג שטר שכתוב בו ליתתי כמך מנה ובו סעיף אחר

א שטר בפדים שכתוב בו אני פלו' ליתתי מך מנה כל המוניא נוכח כ' אבל אם
 אין בו עדים אלא שהוא כתב ידו מתוך ש' פרעתי נאמן לומר לא ליתתי
 מתך אלא מאחר ונפל ממנו ומנחתו :

הג' וה"ה פסק דין שכמו בו פלוני במחייב לכנגדו חייב לשלם למי שמוניאו . (מרדכי פ' ג"פ) וכן שטר שכתב פלו' ה"ב לפני'
 או לכל מי שמוניאו חייב לשלם לכל מי שמוניאו ודוקא בנא מחמת אורו פלו' אלא' כמנו בפירוש בין נא מחמתו לון שלא
 מחמתו (ר' ירוחם ל"ו ח"ה) ואם ככתב טובר משום אדם על שטר זה אחר כך שום אדם לא יוכל לנכות בו (כ"י) ואם כתב בשטר
 שמתעבד ענמו בגד המכיר ש"ח זה פלח' חף על גב שירוע שלא היה חייב לו עטולם מ"מ חייב לשלם לו דהרי מ"ט בשמטבד נגדו
 (מסו' ה"ר"אם כלל ס"ח סימן ט' ו"א) וכמו שכתבנו לטעל סיוח ח' ויעיין לקמן סימן ס"א סעיף י' :

נא שטר שאין בו אלא עד אחר או אחד מהם פסול וכו' ז סעיפים

א עד אחד בכתב ועד א' בעל פה (בלא קיי"ו) (טור) (א) מטטרפי' ואם אחר זה שלא כתב עדותו אינו קניתי
 מידו על דבר זה ולא נא המלוה ולא שאל ממני לכמו . שניהם מטטרפים לעשות המלוה כסטר ואינו יכול
 לומר פרעתי ואם אותו שמעיד על פה אומר בפני נחטר הסטר הוי כסטר גמור לנכות בו מטעבדי :
 הג' ודוקא (ב) דבולין ליתמד שנתמר גם כן לפני עד החמים דהוי כעדים דהכורב אבל אם לא נחטר רק בעד אחד אפילו היו כתב פני טרות
 שכל אחד חמים עליו עד אחד ונחטר דף לפני עד אחד אינן מצטרפין לטרוף מטעבדי : (כ"י נכס ה"א"ס)
ב הוניא (ג) עליו ס"ח בעד אחד וטעון הלוה פרעתי הרי זה מחוייב שמועה ואינו יכול ליטבע ומשלם טעון
 ואחר יטבע לי שלא פרעתי הרי זה נשבע אבל אם טעון לא ליתתי הרי זה נשבע להכחיש את העד ונפטר
 וי"א כנס אם טעון פרעתי (ד) נאמן בטבעה : ג שטר שחתומים בו ב' עדים בלבד ונמנמו עד א' מהם קרוב
 או פסול חף על פי שיש טס עידי מסיר' הרי הוא כחדם וי"א שדינו כסטר שאין חתום בו אלא עד א' :

דושן המשפט הרכות הלוואות נא נב נג נד

פירוש קיש

(א) פירושו כ"ד ר"י
 ס"ס קס"ח (ו) ודווקא הי"א שכלל
 המנהג לשניהם יחד ולא פירש לכל
 א' חלקו אבל לא כללם יחד הם
 פירות מחולקת והשטר כשר במדור
 כ"וזה לדעת ר"ח הרי"ף הרא"ש
 כלל פ"ס' א' רמ"ב פ"ד מה"ט
 ריב"ש מ"ב מרדכי ר"ל מ"ב פ'
 הא"י ר' אפרה"ר מה"ס' דפדו"ת
 שבעה מקצתה לא בטלה כלה וכן
 כ"ד דעת כ"י ס"ק דמנ"ל א"ר
 שפ"ב הרי"ף ס' וכן כ"ד דעת
 א"ת ר"ק ב' חרש"ל רמ"ב ר"ל:
סימן נב כל כללי דין זה
 ע"י גדולי מרומי
 דף ר"י וע"ל י"ד ס"ס קס"א
 ריב"ש ס"ב פ"ק רש"ל ר"ב:

והיינו דווקא כדרך סלח כמבטל כל הכרות והנה שכתב נסחון:
 שטר ע"י עדי מרובים ומנא עד אחד מהם קרוב או פסול ואין העדים קיימים
 לשאל אותם אם יש עדות ברורה שכולם ישבו לחתום שפדי נתכוונו להעיד חרי זה
 בטל ואם לאו מתקיים העדות כצ"ח שחיי אויפטר שחממו העדים הכשרים וסניחו מקום
 לפדול לחתום ובה זה הקרוב או הפסול וחתם שלא מדעתם * (וכבר נבאר כל זה לעיל
 סימן מ"ה (א) סעיף י"ב): זה נווזה שנמנה אחר מעדיה קרוב או פסול (ומבטל כדרך
 שכתב) העד שאינו קרוב אם זוכר העדות יבא לפני כ"ד ויעיד ואם יש עד א' ששפט
 שנווזה מבחון ענטרפ עמו להעיד אף על פי שלא ייחדוהו להעיד: ו' הכותב
 כל נכסיו לפני בני אדם בעדות אחת והעדים קרובים לאחד מעקבלי המתנה ורחוקים
 מהש"י קרי השטר פסול (ו) מפני שהוא עושה א' א"כ נסתלק איתו שהעדים פסולים
 לו מלאתו ממון: ובעדות על פה כפי האי גוונא כשרים להעיד לזה שא"י קרושי (מרדכי ס"ב
 דניטוי) אבל אם כתב בשטר א' שנתתי לראיבן אחר פלוני ושנתתי לסמיון אחר פלוני
 ומנאלו העדים קרובים לזה ורחוקים זה מזה שהם רחוקים ממנו מתנתו קיימת שאלו
 שתי עדות הן אף על פי שהם בשטר אחד:
 כ"ה א"כ אם היו פסולים בשטר ב' או ג' דברים ומבטל השטר לדבר אחד השאר לא נבטל:
 (מר"ס פדואה סימן מ"ד)
 ז' כשר שכתב בפני שני עדים נובין בו ממשעבדי אף על פי שהם (איבן) חתומים בו
 ומכל פקום אם נמנאו עידי חתימתו פסולים ואפילו עד אחד מהם פסול השטר פסול
 אף על פי שכתב בפני עדים כשרים מפני שהוא תזויף מתוכו:

נב שטר שיש בו ריבית או קרוע ובו ב סעיפים

א שטר שיש בו ריבית מפורש אינו נובה בו הרב' אבל נובה בו את הקרן - אפילו ממעבדו אבל אם כלל
 הקרן עם הריבית פסול מפני שיבא לנכות בו הריבית:
 כ"ה ומה שהחייב מוד' (א) כ"ד לשלם לו הקרן (מהר"ק טורש י"ז) וי"א דכשו' דקפסין למלוה ואין כ"ד לשלם לו (כ"י פ' איזוהו ט"ן) וי"א
 ומה שהלואה על ידי שליח והשליח פשה שטר וכלל קרן עם ריבית נובה הקרן. מכל מקום דאמר לתקוני שרפ"י שחמו
 ולא יעונוי לכלול הקרן עם הריבית ועיין כ"ד סימן קס"א עוד מדינים אלו:
ט שטר שכלל לפניו קרוע קרע כ"ד וזוהו שקרוע במקום העדים והזמן והתנאי או שקרוע שתי ועד' פסול ואם ניכר
 שנעשה בסכין העידר אם לא נקרע שתי ועד' פסול נקרע לפניו נרע טפי מקרע כ"ד ופסול:
 כ"ה ואם יש פדים שנקרע באונס דינו כמי שכתב שטר חובו וזמן שכתב לעיל סימן מ"א ואם היה נקרע שלא נקרע כ"ד אם נראה לדין
 בו קרע כ"ד והוספו על הקרע כדי להעלים הקרע כ"ד אין גובין בו אבל בלאו הכי אין חוששין: (בעל המדומות כ"ז)
ב נמחק או נטשטש אם רישומו ניכר כשר ואם לאו פסול הרקיע ונעשה ככברה כשר:
 כ"ה ואם אכלו עש או עברו כראבו כל סניכר המלוה והלוה ושיקר השכין בסופי מדינות ליה: (משו' הרא"ש כלל ס"ח סימן כ"ט)

נג שלא לשנות השטר ובו סעיף אחד

א מי שיש על שטר על סדורו כמנה ואתר עשו לו שנים חמשים או ששים או שנים של חמשים חמשים
 ואתר שיעשו לו א' ח' של תנה אין שומעין לו:
 כ"ה ואם ידעינן שאין השטר הראשון פרוש אסור לשנות (המגיד ס"ב מה' מלוה) אלא מראש הלוה (רי"רוחם וכו')

ואפילו יש לו אחד של תנה ואתר שיקרעוהו ויעשה לו אחד של חמשים איז שומעין לו שמה שרע לו אותו של תנה
 וכתב לו עליו שוכר ויוני' זה של חמשי' ויאמר זה שטר אחרה' ויבכה בו:

נד דין אסמכתא ואם כותבים שובר וכיצר כותבים אותו ובו ו סעיפים

א מי שרע תקנת חובו אם רצה למלוה בית דין (ח) יעשו לו שטר תמה שנשאר חייב לו ויכתבוהו מוזן
 ראשון אבל לא עידי השטר:
 כ"ה אף על פי שהוא מרצון הלוה (רש"ט) מוזן הפירעון ואליך יכולים עדים לפסות לו שטר אחר אם היא מרצון הלוה
 (הנחות אש"י כ' נט' בטו"ט) ואם רצה וכתוב שובר הלאה ימ' שטר הסופר למוכר השובר ואם אין שטר למלוה והלוה
 מנקה ממנו שובר הוא ימ' השטר (כ"י כ"ב)

אם על פי שהוא מרצון הלוה (רש"ט) מוזן הפירעון ואליך יכולים עדים לפסות לו שטר אחר אם היא מרצון הלוה
 (הנחות אש"י כ' נט' בטו"ט) ואם רצה וכתוב שובר הלאה ימ' שטר הסופר למוכר השובר ואם אין שטר למלוה והלוה
 מנקה ממנו שובר הוא ימ' השטר (כ"י כ"ב)

פירוש

חושן המשפט הלכות הלואה גר נה

(כ) קצרות ר"מ ופ"ד (ג) חבל
המו פ"ק דכ"מ מסנה הו"א נט
ואין שמו כמותה כ"ר דפ"ג (ד)
אין תכשוף שנסטר חוב מכלה
ופורק לתכונת הלישום של שיהיה
כשלישום ע"מ תכשוף מסונה
רמ"ב כ"ה :

סימן נה (ה) ה"א כ"ש רמ"א
וסוף סימן ט"ח
ה"א כ"ל י"ג סימן כ"ו וכלל ע"ב
סימן ג' ד"ז :

סימן נו (ה) ה"א כ"ש כ"ל
ק"ג פסק"י וכתב"ס פ"ו
(ג) והש"א :

ב הבא לפרוע חובו ואחר המלוה חבד לי הסטר (כ) אין הלוה יכול לומר לא הפרע
לך עד שתחזיר לי שטרי חלא הרי זה יכתוב לו סוכר ויפרע- לו כל חובו ויש ללוה
להחריס סתם על מי שכונס שטרו וטוען שאבד ואם טען הלוה טענת ודאי ואמר
הסטר אכלו זעמה הניחו בכיסו יטבע המלוה היות שאבד הסטר ואחר כך יפרע חובו
ויכתוב סוכר: **ג** אחר המלוה אין שטרי פתה בידו כי הוא בעיר אחרת ואכתוב לך
סוכר ים מי שאומר (ג) שאין שותעין לו כיון שהוא בעולם לא יפרע לו עד שיחזור לו שטרו :

הנה וכל שכן אם שטרו בידו ואינו רוצה להחזירו דאינו חייב לשלם לו כל שיחזיר לו שטרו ואחר
בשעת לשלם לו שטרו מן הסנוכה (מסוכת רש"א ח"א ק"א) ואם המלוה אמר שפרעתי את
זאתך כך אמור לך שטרו והלוה אמר החזיר לי שטרו ואחר כך אפרע לך הדיון פס הלוה (סס וסימן ק"ג)
זכראה לי דאם אינו תלמינו נזמן הסטר ביד שלי (ד) עד אחר הפרעון מי שחייב נחזירו מהו הסטר
וזמדה לו כ"כ זכ"ב אחרים יש לו טענה עליו ונכל הסטר אחר מן לי ס"כ שאמה מודה לי כ"כ וא"ת לך
סוכר עליהם וכל ב' אחרים אביא ראיה והנכנס אומר לא לשלם לך כלום עד שתחזור לי שטרי אם יוכל להקנות
להניא ראיותיו ועשוי ולדון עם הנכנס הדיון פס הנכנס אבל אם לא אפשר לו להניא ראיותיו עשוי מ' לדון
ע"הו כפי שראיה לכו' ואין ערשה דבכ"ר או שהגות דין זריכות להיות ממזינין בדין הדיון פס העובד שד"ק
מנ"א אפילו הכי מהו סוכר: (מהר"ק טורס פ"ט)

כסכותבים סוכר אם זוכרים זמן הסטר ויכתוב סוכר על שטר שזמנו כך וכך ואם אין זוכרים אותו יכתבו כזכר
על שטר ססכותו כך וכך ולא יכתבו זמן; כסוכר שמה אחריו העדים זמן ההלוואה בסטר ונמלא סלפעתים וזמן הסוכר
קודם לזמן הסטר ויחזור זיוניק שטר חובו המאוחר ויטרוף בו לפיכך אין לעדים לכתוב זמן; כסוכר חלא אם כן
זוכרים זמן ההלוואה; סוכר שנכתב סתם עלוני פרע לשלוני מטבל כל שטר שם לו עליו :

ה וכן אם יש לזה עדים שפלוגי יש לו שטר פרוש עליו אינו יכול להוציא עליו שטר ולומר שסטר אחר פרוש היה לו עליו
חלא כל שטרותיו בחוקת פירושי: (ה"א כ"ש נמשונה כלל י"ח סימן י"ט)

ד אם זמן הסטר והסוכר ביום אחד נתבאר בסומן מ"נ: ה' אם כתוב בסוכר דינוני סתם מטבל כל שטר
שיש לו עליו חבל אם היה כתוב בו כך וכך דינוני ונמחק הסכום ונשארו דינוני או שכתוב הסכום על התקן
ולא בתקיים אין דינים בו חלא בפסוק שלטונות :

נה דין מי שפרע במקצת חובו והשליש שטרו וכו' ב סעיפים

א מי שפרע שקצת חובו והשלים א"ו הסטר ואחר ליה אם לא נתתי לך עד יום פלוני תן לו שטרה והניע האמן
ולא נתן לו חלא יתן השלים את הסטר סו"ו (א) אסכתתה ה"א פ"שעלה שטרו לך וכו' דינוני ולאו כידו וסמכה
דפניה של יחול השעבוד ובכן לא נזמר ופקנה דר"ן אר"ך בזה נסבדר"ן פ' דיני אמונה בשע"ש פ"ט ול"א קניא ואם קנו מידו עליה
בבית דין חזוב הרי זה קנה והוא סתמים זכיותיו בבית דין והוא שלם יהיה חנוס כי"כ הרי שהתמים שטרו יתן
סוכרו בבית דין וקנו מידו שאם לא בא ביום פלוני ינתן זה לבעל דינו והניע היות ול"א בא הרי חלו כותבנים ואם
עכבו נהר או חולי מלכא לא יתנו וכן כל ביוצא בזה והוא שיהיה בבית דין חשיב:

הנה ויש אומרים דלא נתיבן שהתמים שטרו אחר דקנו מיניה בבית דין חשיב דהיינו ג' דנקיאי דינוני אסכתתה (סוכר כ"ש
ה"א כ"ש וה"א) ועי"ן לקמן סימן ד"ן שליט שהחזיר שטר למלוה שלא היה לו להחזיר משתיין לשלם עד דתקבל עליו כל
אונסא שאירע ללוה מזה (מסוכת רש"א ח"א ק"א) ואם נודע לבית דין שהחזיר שלא כדיון אין דין על הסטר (כ"י כ"ש רש"א)
ואם לא נודע לבית דין והוציאו מן הלוה כל הסטר ואחר כך נודע שהחזירו השלים חלא כדיון השלים פטור דא"ו גרמא בניוקין:
(מסוכת רש"א ח"א ק"א)

ב במה דברים אמורים שנותנים הסטר לבעל דינו כשאחר אם לא פרעתי ביום פלוני יהיו המעית שנתתי מתנה
וישאר הסטר קיים ככתמלה שאם לא כן ה"ו שטר שנמחל סעבודו כדי המעות שנתן: (ואינו נזכר ע' כלום חלא
מכני חורין) (כ"י כ"ש רש"א)

נו דין שלישות וכו' ז סעיפים

א שליט בזמן ששליטותו בידו (א) נאמן בשני עדים אפילו אם הוא קרוז ואין נדיק ליטבע
הנה ואכ"י ה"ו ענין ה' וישנו בשטר לא נאמר שלא אמר על ענין השלים חלא נס בזה השלים האמן: (כ"י כ"ש רש"א)
ואף על פי שבער הזמן שהיה לו להחזירו לאחד (פ"א) ולא החזיר עדיין שליט הוא ונאמן ואפילו הכחש אחד
ע"ה ואחר שלא עשאו שליט השלים נאמן ואפילו הכחשו שניהם השלים נאמן והוא שלא יהיה ביניהם ובין
השלים

חישן המשפט הלכות הלוואה נו נו

פרוש קב

השליש הפחטה בסך המעות שבידו דאם כן הוה ליה כונע דכדך ואינו נאמן:
 ~~הנהגות מרדכי דניטין~~
 ~~הנהגות מרדכי דניטין~~
 ~~הנהגות מרדכי דניטין~~

סטר שהיה ביד שליח והזניח תחת ידו בכית דין ואחר פרוע הוא אף על פי שהסטר
 תקויים נאמן שאלו רנה היה שרפו או קורעו וכן אם חת השליח ונמצא כתב יונא
 פחתת ידו השליח שטר זה המונח אצלו פרוע הוא אף על פי שאין עדים על הכתב
 (ועל סימן ס"ה מדיניס אלו) אבל כתב סינא תחתת ידו המלוה שטר פלוני פרוע אשילו
 היה בכתב ידו המלוה אינו אלא כחשק: (המונע ישלם סטר השלישי) (הנהגות מרדכי סוף סוף)
 הכחיסוהו עדים ואחרו לו על תנאי זה היה שליח זנייהם (ב) העדים נאמנים
 בלא השאומר השליח כיום פלוני נאמר בידי השליחות בתנאי כך וכך והעדים מכחישים אותו

אכל אם האומר בתנאי כך וכך הוא בידי פסם אשילו שאומרים העדים כשנאמר לידו לא היו התנאים כן השליח נאמן דשחא
 אח"כ בלא לפנוי והתנו בענין זה אע"פ שאין השליח טוען בפירוש כן אכן טענין ליה כן כדי שלא יהיה מוכחש מהעדים:
 ואין חילוק לענין שליח בין אם שניהם נאמו בידו או שהמלוה נאמו בידו להיות שליח זנייהם: (כ"י גסס מסובת הר"ש)

אין לו ליתן השליחות אלא בפני ב"ד ופרע להם ענין השליחות שחא יפול עליהם מחלוקת ואם יזניח השליחות
 תחתת ידו לא יהיה נאמן אלא כעד אחד לפיכך נריך סיכתבו ב"ד ויחתמו הענין:

והאדראתן כעד אחד אע"פ שאין שלימותו בידו דוקא כשנאמרו כשלקחו מעליו ואין להם מרבות עליו אלא אם כן מרבות עליו
 בענין השליחות שהיה בידו היו כונע בעדות ואינו נאמן כלל וכן אם היה קרוב או פסול: (טור)

סטר שיונא תחתת יד שליח והלוה טוען שהוא תזויף או פרושאים אין יכולין לקיים חתימת העדים אע"פ שהשליח
 מעיד שהמלוה והלוה מסרובו לו ואחרו לו בכך וכך נאמר עדיין לפרוע מסטר אינו נאמן: ה' שליח שהושלם סטר
 בידו שיפגענו ביום פלוני ועבר הזמן וטען הלוה שפרעו בזמנו או שחת הלוה הרי הוא בחזקת שליחו פרוע ומחוייר לתלוה
 ואם חת המלוה לא יפרע אלא בשבועה כדון הבא ליפרע תן היתומים מי שחייב ענמו בסטר בקנין לחבירו והפקידו החייב
 ביד אחר בסתם ומת המפקיד הרי זה לא יאמננו למלוה וגם לא יחזירונו ליורשי לזה: ו' שליח הפעטה ע"י שליח כגון
 שבח הלוה עם אחר שבידו משכון או סטר ואחר ליה המלוה עשאני שליח להביא זה אלך למסרו בידך ע"ת כך וכך וקבלו
 השליח ואח"כ בא המלוה והכחיש השליחות ואחר שלא עשאו שליח לדבר זה מעולם יעשה השליח מה שאמר לו השליח:
 הנה ואם לא הכחיש ענין השליחות רק כשהשליח לא רצה לקבל השליחות ונשארה ביד שליח אין לשליח דין שליח אלא כשליח בעלמא ויחזיר
 ליה שכן לו (כ"י גסס מס' הר"ש) השליח יעשה מיוחד כפי מה שהושלם בידו אף על פי שיש לאחר אחר כך ששנה נדרר כיסוד הרי
 ראובן שסטה ענמו עם שמעון החייב לו (שישלם לו) על זמנים והפקיד הסטר ביד לוי והתנה שאם לא יפרע לו זמן אחד יחזיר לו לוי ס' ו' גב'
 הכל כשם שחא ולא פרע לו שמעון זמן אחד יחזיר לו לוי סטרו אף על פי שפרע סיהיו לשמעון טענות על זה כי אין לוי דין פדור רק שליח לכן
 יחזיר לראובן סטרו וקודם שיהא אגמורו כ"י עדים היאך בא הסטר לידו ועל איה מנאו והעדים יחזירו ויחתמו הענין לשליח וקרא ימסרה
 לשמעון והוא יענין אחר כך מה שרצה (טור גסס הר"ש כלל ק"ה סימן ו') ולכן כל המחזיר השליח חסר אין להוסיף ששעבט שלא כדון ושלא היה
 בקי נריך השליחות אלא אם כן איתמיליד רישומא: (מסובת רש"א סימן תתק"א)

א"ה הנוסחא וכתנת בתוך הבית והפטרופוס התמונה על נכסו בעל הבית ומת בעל הבית ויודעים שהיו
 לבעל הבית נכסים של אחרים והאמן נאמר בידם ויודעים של מ"י הם חייבים להחזיר לכל אחד מהם שלו
 ואם לא החזירו וכאו לבית דין מהימנו כתיבו:

נו דין שטר פרוע ובו ב סעיפים

א חסור להסדות סטר פרוע בתוך ביתו (וה"ה שטר שנתמל סעורו) (מא' הר"ש כלל ע"ח) ואם אינו רוצה להחזיר סטר
 פרוע ראוי לנדרתו עד שיחזירו ואין לו לעכב הסטר בשביל (ה) פסוטי דספרא:

ובמקום שאין הלוה נאמן סבר הסופר אין צריך להחזיר הסטר ולגבד שקרענו: (כ"י סימן ס"א גסס הר"ש)
 אבל חומר להסדות סטר של מנה אע"פ שאינו חייב אלא חמשים והוא שכתוב טובך על גביו חמה שנפרע או יכתוב
 טובך בפני ענמו וימסרנו לזה: ב סטר שלוח בו ופרעו אינו חוזר ולזה בו כמו שכתבאר בסתמא מ"ח ואם
 אחר לו הלוה פרעתיך והשיב המלוה כן היה אבל החזרתי לך הרי מודה שנתמל סעורו ואינו נובה בו אבל אם
 אחר החזרתי לך שחליפם לי מפני שלא היו הפעות יונאים אלא על ידי הדחק הסטר קיים:

גח מי שהוציא שטר ח"ב על חבירו וטענת סטראי ובו ד סעיפים

א חזוניא (ה) סטר תקויים על חבירו ואחר ליה פרעתיך ואחר לו אמת שפרעתיני אבל מלוה אחרת יש לי עליך
 על

(ג) סור נסי' ב' רש"א מס' אר"ז
 ט' ק"ח (ג) רש"ד ק"כ:
 ס' קס (א) עיין סמ"ע על
 סמכר או נאן או משכן
 בסוף דבריו אין מולאין מידו וכ"כ
 ה"ר"ס סוראני ח"ב ס' ה' ר"כ"ד
 ד"ר ז"א להסכים עם דבריו ה"ב
 (ג) עיין ש"פ ה"פ ה' דף קפ"ג ע"ב
 מהם מנהג המקום שלא לטרוף מן
 פלוקותו אש"פ סמכר לו כן אינו
 סורף (ג) ואם ב"ח מאחר גנה
 מטלטלים והמסוכדי ל"כ"ח מוקדם
 מה"מ מחלוקת בין הפוסקים ג"כ
 וגם נדק ה"ל מ"ל דמה שגנה לא
 גנה גנדי סכר"ה המביט ח"ב ס"ה
 דכ"ד ד"ר ז"א ורש"ד ח"ב ס' ק"ג
 הפכי לדברי המביט ח"ב המבואר
 בו נחמ"ט ס"ב וע"ש ע"ל ז"ר ר"ג
 ובאבן העזר קמ"ג ועיין רש"ך
 ח"א קע"א וח"ב פ"ג ק"ב ח"א כ"ב
 (ד) וע"ל

על פה ובטבול קבלתים וזה הסטר עדיין בחוקתו עומד אם לא נתנם לו כמי פליט
 נאמן והסטר עדיין בחוקתו ונזכה בו בלא שבועה אם יש בו נאמנות ואם אפי' יצא
 פלקח ממנו שלא כדיון נטבע היסט וכסטר ואם אין בו נאמנות אינו נוטל אלא בשבועה
 ואם לא פרעו הלוה ענמו אלא שלחם ע"י שליח בין שאמר לו קח הסטר וכן לו העשות
 בין שאמר לו תן המעות וקח הסטר חייב השליח לפרוע למשלח:

הנה ויש אומרי' דאחר דחייב השליח לשלם לא יוכל המלוה לטבול אם יאמר שיהיה חייב לו ממקום אחר
 אלא אם טוען שהשליח נתנם לו גם כן על חוב אחר ויש מולקיין ומביירי להו דנכל ענין יוכל לומר
 דחייב לו ממקום אחר (מר"פ הכותב שני דעות) וכן מי שהפקיד ביד אחר הנכסף בהפקדון הוא של פלו'
 אחר המביט לו אם טוען ששכחתי אותו פלו' כמן המפקיד בידו הכול לטעון עליו כד כדי דמיאן נמינע דהחזרה
 אף על גב דבהפקיד ונטרף לשלם לאומו פלוני אבל אם אומר שהמפקיד לא הזכיר לו אותו פלוני רק הפקדו
 בידו רק שהוא טוען שהפקדון של פלו' לא יוכל לשכנן הוהיל ולא יכול לברר שאינו בלו' חייב לו (ר"ש ס"ח
 ונ"ג) ויש אומרים דווקא סנה ליד הנכסף בתורת פקדון אבל אם מפסו מיד המפקיד ויש לו מינו יוכל לומר
 שאומן שהפקדון שלו הוא חייב לו כדו דמיו והמפקיד חייב לשלם שברי כסף: (נ"י ס"פ ד' ב"ה ה"עמ"ה)
 אבל אם לא הזכיר שיקח הסטר פטור (א"ח"ל ולא אחר לימנס לו כפני עדים) (צור) ב
 טען הלוה ואמר הלא פרעתך בפני פלוני ופלוני ובאו אלו והעידו שפרעו אבל לא
 הזכיר לו הסטר והשיב המלוה חוב אחר הוא שפרעת לי הרי בטל הסטר:
 הנה ויש אומרים דאין הסטר בטל לגמרי רק דלא מנינן כיה ומיהו אם מפס לא מסקינן מיהו (הר"א
 והר"ן) וכן נראה לי טיור:

במה דברים אמורים כשהעידו שנתן לו בתורת פרועון אבל אם ראוהו נותן לו מעות
 ולא יודעים אם בתורת פרעון או בתורת פקדון או בתורת מתנה אם אחר המלוה לא היו דברים מעולם הרי
 הוחוק כפרן ובטל הסטר ואם אחר פרעונו של חוב אחר הוא הרי זה נאמן ונטבע וכו' מה שבסטר שהרי לא פרעו
 בעדים עתוך שיוכל לומר מתנה נתנם לי נאמן לומר פרעונו של חוב אחר הוא:

הנה ויש מולקיין וס"ל דאפילו ככה"ל אמר שטרא (הר"א סור"ן ונ"י נכס המרווח ורמ"ב) וכן כ"ל פיקר דהמלוה מחזיקו עליה ארביה וכל
 זה דנמנו לו כפני שני עדים אבל בפני עד אחד לא אמרינן לאירע שטרא (טור נכס הרמ"ב) וע"ל ס"ח ע'
 ג אחר לו הלוה והלא סטר חוב זה דמיו סור שלקחתי מתוך הוה ואתה נבית דמי בטרן ואמר לו בעל הסטר כן
 אני נביתי דמיו מחוב אחר שהיה לי אצלך הוהיל והודה דמיו הסור הוה החוב ומדמיו נבית בעל הסטר אם יש
 עדים שפרעו לו דמיו הסור ויש מי שכתב שאף על פי שאין עליו עדים שפרע מדמיו ישבע הלוה היסט שפרעו:
 (והטיור כסנרא הראשונה אם ידוע דמיו לו קסת הדעים על חוב אחר לא יוכל לומר על האחרים שסס חוב אחר) (קבר"ק סור"ס ק"ז)
 ד מיו שנטעה בחפירו שני חובות וכדע לו הלוה סתם (ב) הרטות ביד המלוה לומר מחוב פלוני לקחתי ולב ע"י
 אלא אפילו אחר לו ליה בשעת פרעונו הילך מעות אלו כשכיל חוב פלוני ~~הכל יתקן~~ יכול לומר אחר כך
 המלוה שבטבול מלוה על פה או כשכיל חוב אחר תפסס: (וע"ל ס"ס"פ"ג) ה נתן הלוה למלוה מנה לימנס לבטל
 חוב אחר דטאו (ג) לעכבם לענמו:

נט שטר מקויים והלוה טוען פרוע ובו סעיף אחר

א מלוה שהנתיב ס"ח מקויים וטוען הלוה שהוא פרוע והמלוה אומר איני יודע אינו נזכה בו ואם חזר ואמר
 עיינתי בחשבוני וזכור אני ככרתי פלוני פרוע חוזר ונופה בו:

ס דין שעבוד מטלטלי אגב מקרקעי ודין שעבוד דבר שלא בא לעולם ובו יב סעיפים

א הבא לנבית חובו כסטר מהלוה ולא הספיק כל הכתנא לו כנגד סטר חובו הרי זה טורף מקרקעות שהיו לו
 בשעה שלוח מזה ומכרם (א) או נתנם אחר כך אבל קרקעות שקנה אחר שלוח מזה ומכר או נתנם אינו
 טורף מהם ואם כתוב כסטר שהוא מטעבד לו נכסיו דקנינא ודאנא עמיד למקני נזכה גם מהם אבל המטלטלים
 אין עליהם אחריות אפילו מטלטלין שהיו לו בעת שלוח המכרם או נתנם לטעמו אין בעל חוב (ב) טורף אותם
 ואם כתוב כסטר שהוא מטעבד לו מטלטלי שיש לו אגב מקרקעי דלא כחאסמכתא ודלא כטופסו דשטרי (וע"ל
 סימן ק"ג) הרי זה (ג) טורף מהמטלטלים שהיו לו בשלוח כסס שהוא טורף מקרקעות ואם כתוב כסטר שטיעבד
 לו מטלטלי אגב מקרקעי דקנינא ודאנא עמיד למקני דלא כחאסמכתא ודלא כטופסו דשטרי טורף אף מהמטלטלים
 שקנה אחר שלוח ומכרם או נתנם כסס שהוא טורף מקרקעות וזה דין החלמוד ועכסיו אף על פי שנהגו לכתוב
 בכל

(יב) ש"ט ואמרי' כאן נחלמו ונאן היו ע"ט והוסף מה ר"ר אברהם דול ויקי' בס' אשכנזי' כ' א"ע דבכ"ק דלמכות ושמע' דלאמרי' תמונה לא אריסת לאם הכתוב טוען טה' מ"ח מקבל ממנה מקרי תקפת מוחקי' אין לכב' ראייה מהה שכתב בספר אנב דברי' אחר' אין צטטר עם עדי ישראל' אין צטטר בעולה בע"ט עיני ר"ב אשכנזי' קי"ד - לשון אשכנזי' שטוקר דין תורה יש לפרס' טענין טלא יעקור דין מור' נזר' ס' זה ראונו ושמעון שנתינו צטטר לטעום דבר א' כל ט' מה עושה אומר בני א"ל כן תחייב צטטר ראונו וגם שמעון דש"ן ח"ב ס' קפ"ד ר"ר יצחק כ"ו (יג) וכן דכת' תניב' כ"ד :

סימן סא (א) וה"ל טיהיה חמוס בטל הדבר דש"ס תנ"ן (טור) ס' נשכ"ר א"ש כלל ס"ח ס"ה (ג) אכ"ר אין כבוד זו וכל מוציא שטר זה אם הוציא אחר ואמר ללוה שהמלוה דברו יקרו כדי שיצב ממנו יכול הלוה לשטעו לו הר"מס ח"א סימן רס"ו ולענין מבינה על ס' ס' ס' ג"ש עם והבני' ח"א ס' רס"ו אדרבי ר"ר רל"ו רש"ס ח"א רכ"ב (ד) ואם נשבע לפרוע לכל מוציא שטר זה כופין אותו לקיים שטעמו ומכין אותו עד שתצא נפשו עד שפיי' שטעמו הר"ש כלל ס"ח י"א ורי"ב סימן ס"א' כב' אין הסנועה חלה מלא על החייב ואם חיובו אין כאן שנועה אין כאן (ה) וכו'

זהבנים נקנים במליכין אלא שטרך סיהיו ברשותו כשעת קנין ואם אין כדבר ידוע שהיו ברשותו על (יב) המובע להביא ראיה:

כנה ואם טען המובע בריא טיהיה ברשותו והכפוע כותב טריך לישבע (טור) ונאמן לומר נמתי כתיב דלוי כתיב אחר טלא היה ברשותו (כ"ו נסס רר"ף) ומיהו כל זה לסנהר רר"ף (יב) וקנת רבנועל אבל רכיס חולקים על זה וס"ל דכל האומר נמתי לכלוני כך וכך הוי הודאה בעל דין כמאה פדים דמי ואין מדקדקין ביבד נמן מאחר שהודה אמרינן דולוי נמן באופן המוטיל וקנה מקבל הממנה (טור) נסס רר"א נד וכו' א"ש ט"ף כלל ל"ו ומוסכות ריש פרק ח"ג על פי ועיין כ"ד:

ז ראובן הלוה לשמעון מנה ואחר זמן כתב לו שטר בקנין חממת כלותי ופלו כ"ך וכך ונתחייבתי לו כזה מסכנתי לו קרקע פלוני וזה במשכונא: ח ראובן הוציא שטר טלוה שמעון מלוי וטען ראובן שלוי היה שליחו וכתב השטר על שמו ולא הקפיד עליו ושמעון טוען לאו בעל דברים דידי את (מאחר שאין לך הראשון הלוה) (טור) אם הודה לוי לראובן ששלוחו היה אם אינו חב לאחרים בהודאחו כופין את שמעון שפרע לראובן ואם בא לוי למחול לשמעון אינו מחול: ט ראובן הלוה מנה ללוי והשעת הלוואה

אמר ללוי שיכתבו השטר על כס שמעון אך שיתכו השטר ליד ראובן וכסתב ראובן מלוי בזמנו טען לאו בעל דברים דידי את הדין עם ראובן ואם תבע ראובן לשמעון טעשה לו שטר מכתב השטר זה שנכתב על שמו אין כופין אותו ואפי' הודה לו שמעון טעשה לו שטר מכתב יוכל לחזור בו אבל אם אמר ללוה בשעת הלוואה על מנת כן אני מלוה ל

שמעון לוי שטר בשל שמעון ולכאשרנה מחויבנו ליעל שמי כופין אותו על כך שפילו ל פירט דבריו אלא אמר לעדים בכני הלוה עוד שטר אחר תכתבו לי על הלוואה זו מחייבין אותי לכתוב שטר אחר על שמו שטר סה"י כתוב על סס ראובן וכתוב בסופו (קידם חתימת העדים) ואלו המעות הם מחכירו והקבל וטוען ראובן שכיון שכתיבים על שמו טלו הם שהקהל כתבו לו שטר זה על נועות שהיה לו אלל הקהל והקהל מחשיין אותו הדין עם הקהל: י שמעון שהיה

חייב מנה לראובן וכתפסרו בנייה טעשה שמעון ס"ח ללוי מעשרים דינרים ואח"כ עשה ראובן שטר מחילה מכל תביעת סמון ועכשו טוען שמעון שכיון שלוי לא הלווהו אלא ראובן כיון שמחל לו כל תביעת סמון גם זה בכלל הדין עם שמעון: י"א המלוה את חברו על משכונת קרקע וזוהי לכתוב הקרקע בשם בנו הקטן ועכשו טוען הלוה למלוה לאו בעל דברים דידי את אין כדבריו כלום: י"ב אשה שטוענת על הקרקעות שהשתתפה בהם שחנינים שלה ממעות שנכלו לה מביית אביה ~~המנוחה בתובים בשם שניהם הדין~~ עם האשה ואם כתובים בשמה לבד והיא טוענת שכולם שלה כולם שלה:

סא נמה דינים מענין שטרות וכו' יו סעיפים

א קהל שתקנו טלא יועיל טום שטר אם לא היה מכתובת יד סופר העיר (ח) אין בכלל זה מחילה שמחל ראובן לשמעון וחמוס עליה ראובן: (דולוי אין הטיבה רק על השטר החמוס בעדים) (טור) ב טופס השטר שביד הסופר שחתומים עליו עדים ולא הועתק השטר אין דין שטר לאותו טופס אח"כ מנהג בעיר להיות לו דין שטר:

ב דכל טלא חתמונו הפדים כדי למסרו לעליו רק לזכרון דברים בע"מ לא מקרי שטר וכן שטר טלא יעיל לכתב ואיכא למימר שהעדים טעו אין דנין על פי אותו שטר דהוי מפי כתבנו כמו שנכתב לטיל ס' כ"ח י"א וי"ב טיהיו יש חולקין (ג) וס"ל דכל שכתבו טופס על מנת לכתוב שטר אף על פי טלא כתיב בעד ים לטופס זו דין שטר: (טור) נסס רר"א כלל ס"ח

ג אשה שנתחייבה לישבע כתקנת הנאונים שתקנו ללוה אם יש לו מטלטלין שיפרע מהם והיא מסרבת מנדין אותה עד דנייתא דינא כסס שפטיס לואי: (דאשה טיה למיס לכל טונסין שביורה) (טור) ד שטר שכתוב בו סה"כ כל המוציאו לנכות בו (נ) בלא הרטאה אם אין מנהג בעיר טלא לנכות בו בלא הרטאה תנאי קיים וגובה בו בלא הרטאה ואפילו כתוב בו שנתחייב לכל מוציאו בין יודעי בין עכו"ם ודוקא שהמוציא היה יולד בשעת הלוואה אבל אם נולד לאחר מכן לא דלא היה יכול להשתעבד למי (ח) טלא בא לעולם: ה כל דבר שכתבו במדינה לכתוב הן נאמנות הן כתובה בטוקא הן טאר טופרי דטטרי טנהנו הסופרים לכתוב כל מי שתקנה בסודר לכתוב שטר דעמו שיכתבוהו כמנהג התדינה ואין נריך לפרע שיכתבו כל לישני שפירו דאות היה ויתבאר עוד בסיומן ע"א:

דושן המשפט הרכות הלוואות סא

פירוש קב

(ה) וכ"כ רש"ל ח"מ סי' כ"ח דלמא
 כפז בלשון של זכות מהני לנצל
 האסמכתא והלבוש סי' זה חולק
 פלוגי סי' זה וסי' פ"א נשם
 ר' הא"י גאון אבל רמ"ב הביאו
 ב"י סי' רמ"ב כפז דלא מהני אם
 לא סי' נשאר במקנה ר"ל ושם
 כפז נ"כ דעת ר"ז וז"ל וז"ל שם
 אמר כתבו כל יסווי שטרות מהני
 וע"ל סי' ס"ז ס"ב בהנה גלי (ו)
 סור ס"ס מ"ג ונ"ג המחבר וריב"ש
 סי' פ"ה ושם (ו) ופיון ב"י ח"ב
 סי' כ"ב נשם רש"ל וריב"ש קמ"ג
 דמין אהס בקיאה נפושא שטרות
 (ח) ע"ל בהנה שלי מש סי' מ'
 נשם גדולי מרומה (ט) ריב"ש
 רע"ט וכפז ב"י שאון כח גדומו
 לדון בדמיונות לא דמקום שאמרו
 חכמים וכ"כ ריב"ש סי' ר"ז ושם
 פיר' גאון מקו' אמרי' ל"ש: יצירה
 לטובי' אר"ציון באורך ס"ס ח"א
 מת"ש ר"ד (י) ובגמ' אלו וכן
 בשטרות אין הולכי' אחר להקרא
 ול' חכמי' אלא אחר ל' בני אדם
 ולפי מקומותיהם ריב"ש ש"ד ש"ח
 ר"ז ל' ח"ס ימין כ"ב וס"ח
 הר"ש ר"פ קונס יין :

סימן סב (א) פיון חלוק'
 רבי' ברש"ד ח"ע
 של" ונ"ג שם א"ח נמני' פיון
 ריב"ש פ"ט אלמנה שפ"ס מנכסי
 עולה ואומרת שבעלה כפז לה
 במקנה פיון נכסיו ל"ו ב"י ש"א
 סי' כ"ב נשם רש"ל והר"א
 כפז רש"ד ק"ד דמיידי שדאינו
 הסתרו' או המשלטי' קוד' שטפן
 ס"ז שלו אבל אם קוד' שדאינוס
 אפי' שם שלו אינו פניין לזה
 (ב) מרדכי

והוא מן דמקבל למכס שטרם נכל לסיני דזכות א"ע להא ידע שפרא לחמוקי כלאוי כיון
 דמכיר ביה ואחריו שטר' דכן קניניה עלי בכל שטרות דהנינו בישראל דלא כאסמכתא ודלא
 שפסדי דשטר' קאי לכל כלי (ע) בהל' פניינא אבל מנאים כגון נאמנות בהלוואה או נטול מודעא במקנה
 לא מחשבינן ער דמיסרסי: (דני ירוח' כ"ד ח"א) וע"ל סימן ע"א סעיף י"ד :

סטר שכתב בו שפרע ההונאו' על הכפל אסמכתא הוא ואינו נופס:
 וא"ל דכתב ביה דלא כאסמכתא בו וע"ל סימן ר"ז בדני' אסמכתא (ו) וכל דבר שנהגו בו בני
 המדינה כשטרות אף ע"פ שאין בכתו'ן חכמים שולכין אחריו: (ריב"ש סימן ק"א)
 פטר שכתב בו שיש רשות למלוה לירד לנכסי ליה בין בפניו בין שלא בפניו בלא
 רשות ב"ד ובלא שומא והכרזה אינו רטאי לפבור על דברי תור' לירד לנכסיו שקמלוה
 את חבירו לא ימסכנו אלא בב"ד אבל אם לא מנא דיון שרונה לדונו או יש לו רשות
 לעשות קין לעממו: קי שמעון שכתב עליו לראובן באחד בניסן שנתחייב לו בכל
 כך עמון ער' אלף והובים שיריה שמעון אחר ומנו של סטר זה שיש לראובן עליו ויכתוב
 ויחתום מחתימת ידו בהודאה זו והוציא לראובן כתב ידו של שמעון שהוד' שיש לראובן
 עליו ק' והובים וזמן כתב ידו בכ"ו בניסן ונתקיימה חתימת שמעון באחד באייר לראובן
 נופס עמון שטר' דלא וכל הקול שנתחוק סטר של שמעון עד אלף והובים: ח
 האבן שכתב' את שמעון לדון ואמר ליה אתה הודימה בפני עדים שאתה חייב לי מנה
 בשטר' ועתה נכבו הס'ר ונתערה לך ה"ב שמעון אתה לא הלייתני לוי נתן לי משכון
 ושל מתני לכתיב עלי ס"ח בשמך והוא החזיר לי הסטר והחזרתי לו משכונו שמעון
 וזמן בשכניה: ט' הרובה לפסול שטר מפני שלא הוציאו כחיי אביו ועוד טבא (המלוה)
 כתבליה השני ולא הוציאו אין הסטר נפסל בכך אמנם יש לדיין לחקור ולדרוש להוצי'
 הדין לאתיתו ואם יראה לו באותדנה למכס שדיון מרומה וסקר יכתוב ויחתום שאין
 לסוס דיון ויראל להסתל בדיון זה וימן ביד הכתבה:

הנ"ס וכן כל שטר יס' יס' לניתי דין לחקור ולפסול אחריו (ה'ר"ש כלל פ"א סוף סימן ט') אף על גב שכתב
 בו שלא יטעון הכתב' כוס טענה נגד הסטר וקבל עליו נדרים וסנועה אפילו הכי הניח דין ב"ד
 לחקור אחר זה כדי להוציא הדין לחממו: (מהרי"ק פור' ק"א)

י סטר שכתב בלשון זה ביאור מה שהוד' בפנינו לראובן שיש עליו ממנו עובדן יעקב
 כך וכך א"ן לו דיון סטר לנכות ממנו עבדו כי אין בו קנין אלא ה דאה בטלמא הוא
 ומוכיח הלשון שלא כיוונו בכתיבה זו אלא לזכרון דברי' ולא לשם סטר שכתבו ב"ח'ר מה
 שהוד' בפנינו ולא כתבו העד' על שטר' שרנילים לכתוב בשטרות ולא הודה בפנינו
 כמו שכתבין בשטר' הודאו' סטר כלא נכתב בו נס המלוה אלא שיעבד ענמו הלוה לכלמי
 שמוציא עליו סטר זה שינכה ממנו כל המוציאו ינכה בו א"ע שידוע שהוא לא הלוה זה
 הממון והוא סדיה נולד בשעת' כתיבת הסטר וע"ל סימן ב') יא ליה שטרע למלוה ואין
 המלוה רונה להחזיר לו סטר' יס' לנדרו ער שיחזירנו לפי שזכר על למו של דברי קבלה:
 (וע"ל סי' ל"ז) יב סטר שפירע או שנמחל שיעבורו נדון המלוה להחזיר הסטר ללוה דנופו כל נייר שלו הוא: (וע"ל סי' ל"ז)

יג מי שטען על כתיבת אשתו שיהיה עם הארץ ולא הפין כשקרא החזן הכתובה והתנאים (ו) אין כותבין לו:
 הנה והוא הדין והס'ר דקדוק'ס שם דקדוק'ן הסטר ולא חזרין דלמי נכר' לא דקדק כל כך וכמו שכתב' בסמוך: (ריב"ש סימן מ"ב)
 יד מי שיש בידו סטר מתנה ממנו הדין אינו נופס בו והלא טוען שיכופו אותו להוציאו הסטר (ח) אין
 כופין אותו: טו מדקדוק'ן (ט) לטון הסטר ודנין על פי אותו דקדוק ולא אמרינו הוא נכר' לא נמיר כוליה
 קאי והיה סבור שהדין בענין כך ומפני כך נפסל כ"כ ופניו אותו לטון: יו יש מי שאומר שתנאי שאלם מתנה עם
 חבירו אין הולכין אחר הלשון הכתוב (י) אלא אחר הכוונה:

סב דין אישה הנושאת ונותנת בתוך הבית ובו סעיף א

אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית והיו שטרות מקניית הקרקעות ועבדים או שטרות חובות כתובים על כמה
 והיא אומרת שלי הם (אפילו שטרות כחזרה) עליה (א) להביא ראיה בעדים שהוא כדבריה שהיה לה ממנו מיוחד וא"כ
 שיעודו על אלו השטרות ששם שלה וה"ה אם נמנעו ל"ה משלטי' בדשומה עליה להביא ראיה:

דושן המשפט הלכות הלואה כב סג סר סה

(ב) מרדכי פתח חקמו ר' אבם
ז"ל וכו' לא חזן החמים (ג) כה"כ
כ"ל דל' פשיטא דאשה הנוטלת
וכוונ' צדוק בניה אי"פ ישיש לה
מנו דהיתה נובכת לאחרים שאינה
נאמנת לומר שדבר כלי' הוא של
אחריו בין בביתו בין לאחר מותה
וכן א"כ כה"כ שהיא של אחרים
ואין חילוק בין מזה לל' אשה
(ד) ועל ק"ו ר"ב ר' הירש ש"ו
דש"כ אי"מ ד' ובמ' רש"ד י"ד
ק"ס ד' להאי ג"כ שיש לו כה"כ
שנכנס לו חמנו ככבוד פאמן (ה)
בעל מלווה עניו וכמ' הסור
דהיינו ידוקא וכו' פ"ט מה'
נחלות בשם רש"כ ור"ח כמ'
דאי"ו דדוקא א"כ ל' רש"ד שיהי
יכול לקחון מעיסמו בלומה ס' .
ובל' זה דדוקא שזמן האונות אחר
הלוקח הפיסה ואחר מניו הנבוא'
אבל אם היה זמן האונות מוקדם
אין מולקי' בהם פא"מ עדים כ"ו
וזמנ' ס' וא"כ יחסדו אומ' האחר'
יכולי' להשגיחו ש"פ ע"י נגלו'
ואש"כ על עניי' זה לא היה
עליו שנוטה בבני מב' א"ה ס' .
וכן אם יש לו אונות שאלו מה'
סחור' לנפשו ככ"ק פ"ט וכו' .
רש"ד ח"ד ס' ק"ס' ובמ' רש"ד
ח"ל ק"ו דבי' אחר' מעיסמו קצת
היינו היכא שלא נמא' כנסק
שמעטק בבית שום ריבונות
אבל אם נמא' ריבונות אינו נאמן
אלא בדי' אחר' מעיסמו קצת וברוך
להביא ראי' וא"כ לא הביא נאמר
ה"ל במס' א"ה :

הנה ואפי' אלמנה ואפי' היו שטרות בידה (מרדכי ריש פרק הכפירה) לא הייה נושא' ונאמנת מוק' הנה
(ג) והיו שטרות כמובנים על שיה' הם שלה היו כמובנים על כמה ועל ס' צלה הם בנאמנת ס' בניהם
(טור א"ן העדו סוף סימן פ"ו) וכפי' אשה נושא' ונאמנת מוק' הנית (מרדכי' פ' מידק' הנתיב והרש"כ ס' ס'
אשה שכתבה לאחרים שהיא שמת' ידויה הוא של אחרים וא"כ ידוע שהיה לה ממון שאינו של בעל נאמנת
(א) ואין הנבעל יכול לומר שהוא שלו (ב"י בטור א"ן בעדו ס' פ"א בשם הרש"ד) יש מי שאומר שאלו היו שטרות
כמובנים על שיה' אף על פי שהיא אינה נאמנת מאחר שנושא' ונאמנת מוק' הנית מכל מקום אם מזה עניי'ן
ליורשה שהיא שלה וכמו שיבאר נסמך להנין האחין (מס' א"ה סימן קמ"ט) אפי' משה' ור"כ סימן ק"ט)
וכן כ"ל ועיין עוד פרייטן חלו נאמן העדו ס' פ"ו :

וכן אחד מהאחים שנושא' ונותן בתוך הבית ושטרות (ד) עשויים על שמו ואומר שלו
הם שפלו לו מבית אמו או מזימה מנאמתי או מתנה ניתנה לו עליו להביא ראי' בעדים
בעדים וא"כ מת' והניח יתומים או נריכים האחים להביא ראי' בעדים :

הנה ודוקא בדבר שאינו ידוע שהיה של אחין ח"ל בדבר ידוע שהיה של אחין על היתומים להביא ראי' (מרדכי ריש פ' חוקת הבנים)

ואם היו חלוקין בעיסמן או בשם דבר על האחים להביא ראי' ואפילו בלתי (ה) מטעם
דאימור מעיסמו קצת ואפילו אומר מבית אמו להביא ראי' נכלול נאמן במנו :

הנה ודוקא שהשטרות כמובני' על שמו חל' כבוד על ס' פא"ן אופל' ס' א"ה י"ב וכו' וכו'
שלו הוא ואפילו פת על היתומים להביא ראי' בעדים (בית יוסף ד"ק פ' הורו"ה וכו')
פ"ט א"ל' נחלות והר"ש כלל פ"ה) וכל זה נאמר או אחין אבל דן בית שישא ארבעין דל' ב"ל הנית בל' מה'
שהקיד או שנמא' פת' ידו הוא בחוק' שהוא שלו וז"ל אם נודע שהוא של בעל הבית מבי' אינו צריך ודוקא
בל' היה לו שום דבר חוץ מה' בעל הבית וא"כ מת' נותני' ליורשו (ר' יוחנן ב"ל)

סג סו שהועד עריו שמחור אחר ויוף וכו ב סעיפים

המוניא שטר חוב על חבירו ובאו שנים ואמרו ממנו שאל לויף לו שטר זה אפי'
א סתקיים השטר בחותמו אין נובין בלעולם אלא אם כן עידי השטר מעידים בראו'
ההלואה או אחרים מעידים עליהם שראו שחתמו וא"כ עידי השטר מעידים שזו היא חתימתו
נובין בו (ויש מולקי' וס' דהב"ב החמיה לא מהני) (טו) בשם היר"ה הור"ן פ' אלו כצרות :

כשתאמרו אין נובין בו לא משהינן ליה בדיה אלא מוקמינן ליה ביד שליט :
הנה ומ"כ לא אמרו העדים שאל' לויף שטר זה אלא שטר כמ' כל שטרותיו של ז' שנקט לויף א"כ
ולא נבין בהו' (סו)

סר נפקד שרצה לעכב בחיובו שטרות הפקדון וכו סעיף אחר

א מי שהפקידו בידו שטרות ומת המפקיד וטיען הפקדן מחיים תפסתי ואי"ס
למטען כשכיל חוב שיש לי על המפקד דאי'ו לנבוח' לא היה מועיל בלא
כתובה אם יש עדים שתבעס ממנו מחיים ולא רצה להחזיר לו או הויה תפיסה ולי
לא לא ומיירי שיש עדים שהפקידם בידו וגם יכ' עדים שראו עתה בידו שאל' לא כן (א)
היה נאמן במנו דנאנסו או לא היו דברים מעולם וכל זה לדינא דנמרא אבל למאי דתקין
רבנן שנובין מטלטלי' דיתמי נובין מטטרותיהם אפילו לא תפס מחיים :

הנה ואש"פ שאין לו מנו ואינו יכול לומר לקוחין הם בידו מכל מקום אם תפסם מהי"ס יוכל לומר (ב)
למסכין מפסדים ומס' והר"ש פרק הנושא' דלא כ"ס מי שאומר דלא יוכל לומר למסכין
אלא בידוע שהיה חייב לו מאחר (ג) שאין לו מנו : (בית יוסף בשם הרש"כ)

סה דין שטרות שנמצאו ודין שובר שנמצא ביד שלישי וכו כד'ס

א המוניא שטר חובו ואלו ידוע מה טיבו אם המלוה הפקידו או הלוח או אם
הפקידוהו בידו בתורת שלישי' מקלתו פדוע יהא מונח (א) עד שיבא אליהו וא"כ
החזירו ללותו שכתוב על שמו עבר על דברי חכמים וא"כ זה כהשטר עתה בידו מכחישי'
דכרי

הנה להפק' שנוכה מתי שירצה וע"כ ור' היר"ש יחלוק עמ' רש"כ א"כ כנר' נמא' שהביא כ"ו ס' ע"ז וע"כ כהנהגה שלי'
(ב) דין

הושן המשפט הלכות הלואה סה

קכג

דבריו אותו שנתנו לו היה יכול לנכות בו ואם הוא מודה לו שנתנו לידו נרדף להחזירו לו והיא מינחה עד שיבא אליהו וצט"ו זה יתבאר עוד (ועיי' ספיק' י"א) ואם שטר משכונא נמצא בידו ואינו יודע מה טובו אע"פ שבעל המשכונא מוחזק

בקרקע אינו מועיל לו כלום שום טענה ויהא הסטר מונח עד שיבא אליהו ועחזיר הקרקע לבעליה :

ובל זה דווקא כמי שאין לו טענות עם המקרקע או בהסדר ארבען שמואל שטרות של אביו נדלו ואינו יודע מה טיבן או האם שמואל שטרות נכו והוא סומך על שלחנו והוא הדיון כל אלו שאין להן חזקה זה לזה כמו שיבאר לקמן סימן קמ"ט כל אלו כאלם אחד הן והיו כאלו נמצא חתם ידו עמו : (משנת רשב"א ח"א ל"ה)

וכן יורטי הנפקד לא יחזירו שום שטר שנמצא ברשות אביהם אלא אם כן יודעים מה טיבו ויש מי שאמר שאם המלוה בעצמו לקחו קודם שכל"ד אחר לא חזרין ביה יהא מונח יאפי' לקחו מבית הבורש קודם שיבא ליד הירש : מיהו אם

פירש כוונתו להפקד אצלו יחזירו למה ולא חיישינן שהיא כרוכה (כ"י דגש הרי"ט ב"ה) ויש אומרים שאפילו שניהם רוצים לא יוציאם מתחת ידו אלא קרוע דחיישינן לקבוצתו ויש מי שאומר דלא חיישינן ואם שניהם רוצים יעשה כמאמרם : ד

אם יעצנו הירשטים על שטר שמונח ברשות אביהם שאביו הלוה עליו מעות למלוה אע"פ שאינו יכול לנכותו מהלוה בלא כתיבה מכל מקום לקחו למשכון טענתם טענה אבל אכן לא טענינן להו : ה' ראובן שמת ונמצאו ברשותו שטרות של

אחותו קצורים יחד מקצתם לזכותה דהיינו שטר נדונייתא הוא בשאר (שטריו) חובו מאחר שהיא קשור עם שטריו קרקעותיה שהם ודאי לבעליה קרקע שהיה לה אע"פ ששטר נדונייתא הוא בשאר (שטריו) חובו מאחר שהיא קשור עם שטריו קרקעותיה שהם ודאי

שלה היו קבוצו נודע ודאי שהיא הפקידתם ומטעם זה גם שטר המתנה שנתנה לבעליה קרקע אנו מחזיקים שהיא הנכ"ד ותו יחזירו לה או ליורשיה : ו' המוניא ש"ה אע"פ שיש בו נאמנות אפי' הוא תוך זמנו ואפילו אין בו אחריות ולזה

מודה לא יחזיר דחיישינן לפרעון ולקבוצתו ואפי' אמר הלוה או שאלה נקב יש בו כבוד אית פלוגי לא יחזיר לא לזה ולא לזה ואם מפורש בשטר בהדיא שאינו חייב באחריות אם חייב מודה יחזיר : ז' וכן אם יש ללוה בני חרוזין

שמשקלן לשעבוד החוב אם חייב מודה יחזיר וכן אם נמצא ביום שנכתב וכתוב בו הנפק יורש קיום שמוזן אכשי הנ"ד מרובם יא' נפק ולכן נראה הנפק שיהא בנידון אם חייב מודה יחזיר ויש מי שאומר דהא דאמרין שם נמצא ביום שנכתב

יחזיר הכו מילי דליתיה ללוה קמן אבל איתיה קמן ואמר פרעתי ומתני כפל לא יחזיר : ח' מנא בשוק שטרות קרועי וט"ו ביניהם לא יחזיר ואם יש עמהם שובר אפילו בלא עדים יחזיר הסטר ללוה : ט' המוניא שטר בכלי יתכנו

למי שנתן סימן בכלי אפילו אינו ניתן סימן בכלי אלא כשהו מכרו שטר מנאטי וזה אומר מנאטי בכלי פלו' אם אין דרך הע"ס ליתן שטרות באותו הכלי היו סי' : י' מנא ב' שטרות או יותר כרוכים זה על זה או פאחד כר"ז

בראש חבירו וכרוז שטרות מנאטי למי שאמר מנינים יחזיר ואין נרדף שיאמר הלאך היו כרוכים : י"א מנא ב' שטרות אחד לא היו סימן אם כל השטרות של מלוה ולזה א"ר (ד"פ דפירוש דברי הטור והרמ"ה) והכו מילי שאין שניהם

לפניו אלא אם הם שניהם לפניו ואחד יודע הדין והסוד אפי' יודע טובתן למי פירש : (טור) י"ב מנא ב' שטרות יחד על לזה אחד של זה מנ' אגס' והם מקויימי' יחזירם ללוה אף בלא סי' ולא יתנם למלוה אף אם יתן

כהם סי' ואם אינם מקויימים לא יתנם אלא למי שנתן בהם סימן ואם מנא ב' ביחד מנ' ללוין שלוו ממלוה אחד והם כתיבת יח' ב' סופר' יתנם למלוה אף ב' א' סי' ואם הם כ"ו סופר אחד יתנם למי שנתן בהם סי' : י"ג מנא ב' שטרות נכשי לויין או פני מליון

(ד"י כ"כ ח"ג) י"ד מנא אחרות שום ואחרות מוזן פ' אחרות שים שימת ב"ד ככשי לזה ונאנו למלוה ופירוש אחרות מוזן שקבל פלח לזון בני אשמו שטריו הליגה ומאוגין ושטריו בוררוזין וכל מעש' ב"ד כנון חלשתא ב' חלשתא שהחליטו ונמרו ב"ד ככשי לזה למלוה ושטריו בוררוזין

שה בורר לו א' יוצא או שפיר עטבו בשטרם נ"ד שבו אינם יכולי' לחזור מהם : י"ה המוצא שטר שחרור אם אין האדון מוד' בו לא יחזיר לא לזה ולא לזה ואם האדון מוד' שנתנו לעבד להשתחרר בו יחזירונו לעבד ומיהו אם יבא

העבד לטרופ בו ממה שמכר אדונו מנכסיו מאחר זמן הכתוב בו נרדף להביא ראיה שהגיע לידו מוזן הכתיב בו : (ובמקום שדלו בחזמיו זמן לו כדרך שכתבנו ליליס' ל"ט אין נרדף להביא ראיה על זה : ב"ה) י"ז המוצא שטר מתנת בריא או

שטר מנכר אפילו אומר הנותן או המוכר שיתנובו למקבל או ללוה לא יתנו לו אלא אם כן פירש במתנ' ששיר לעצמו כ"ה שוכל לחזור בו כל ימיו כנון שכתב מהיום אם לא החזיר בו כל ימי חי' ואם הוא שטר הקנאה שפיר' שהקנה

לו מיד אע"פ שלא הגיע הסטר לידו יחזיר אפילו לא שיר לעצמו שיוכל לחזור המוצא שטר מתנת שכיו מרע אם הנותן קיים ואומר שיתנובו למקבל יתנובו לו ואם מת הנותן אע"פ שכנו אומר שיתנובו לו לא יתנובו לו אלא אם כן יהיה

שטר הקנאה : ט"ו שנים שהן אחיון בשטר' המלוה אומר שלי הוא והוצאתיו להפרע בו ממך והלוה אומר פרעתי ומצני כפל אם היה הסטר שיוכל לקיימו זה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות עהנין וזה ישבע שאין לו בדמים אלו פחות עהנין וישלם הלוה מחנה שישו שלחבי שישטר) (דביה חס נתיב' חלקה) ואם אינו יכול לקיימו ישבע הלוה היספ

שפרעו וילך לו ויש אומרים שאלו הוא מקויים ואיחיים ב' שניהם בטוב כסופם א' בתורף או ששניהם אחיון כבלין ואפי' כל התורף קרי' להאד יתר מלחברו זה ישבע שאין לו בפתו' מחניו וזה ישבע שאין לו בו פחות מחניו

מחניו

(ב) דין זה הוא משו"ה"ש כ"ס
 כ"ט"ו וכ"ז פקדני המדני כ"ז
 הכתיב ב"י ס"י פ"א מחו"מ ד"ל
 להטילו כבב וכול לטמן טל
 להכניס את פמי בכוננוי אנל
 חמש ר"ש"כ ב"י ס"ט מחו"ה
 כ"ל ככב חין אומרי"האל להטיל
 וכו' ואכן חמש ר"ה"ס הביא הטור
 כ"י"א כ"ז חמש כדברי ר"ש"כ
 והמנהי סטיף י" ס"א חלק בין
 יונא מחת ידו ליונא מחת יד
 אחר וכ"ז ב"ה וכ"ז ר"ד י"ד
 ס"י ר"ד ק"א ק"ב"ש כ"י"ג
 ואולי כיון ליה ד"ר ק"ג כמרוץ
 ב" ונס הבד"ט ח"א ר"כ וכן כ"ר
 ז' לכ"ה דף כ"ד ור"ה"ב"ו ק"ג
 וי"ן ר"ד שמואל ס"א ח"ל ש"י
 מ"ו וס"מ"ס ב"א גדולי מרומה דף
 קע"ח ור"ד ח"כ כ"ד מהר"ט ח"א
 קב"ר ר"ש"ס ק"ח (ג) ווייל סימן
 כ"ח ס"ח

סימן סו (א) המדע ס"ח
 בזמן הזה דמסס
 הקדש ולבניו לא קנה הקדש
 לא בכתיבה ומסירה כדרי"ו קצרו'
 ר"ו ר"ד ס"י קע"א ונ"י ס"ס
 ר"ט וט"ו י"ד ר"ח ס"ל פגניהאו
 משכה והנה ב"י כ"ש"י ורמ"ן
 מומר לקנות שטר בכמות א"כ
 ש"י בידו משכון של הלואה מה
 השטר במשכון אינו יכול להוציאו
 מח"י ידו ר"ש"כ מש"א המנה"ט
 ח"א קפ"ה ימוכ"ט לחבירו ככחו'
 יכול הלואה לומר אינו חלק מיד
 מה שכתב הקונה וא"כ מהו כ"ר
 המנה"ט ח"א ס"י ש"ה ח"א סימן
 קמ"ד דף ט"ו וחלק עליו ש"ך ס"כ"י
 בפסקי' שכתוב עליהם חוב המלך
 שחייב לפלו אינם נקנים במינה
 ומסירה גומת יסדים י"ה דר"ל
 פסקי החנות. ס"ל לר"ב יהודה
 גאון ור"ש"ס לחומות הקנות
 נמשרה וכן כתב ריח"ל בס"י זקנו
 הובאו דבריו בס"ה וכמו כ"ס
 בני שמואל שח"א כמות הפך בס"ס
 רב יהודאי גאון אל"ב בס"י הטור
 מנא ש"טמו לדעת בעל המדות
 כ"ס"כ"ס וכסקי רוקאטי ש"ט
 כתב בס"ס ר"ש"כ ב"א שמואל קנות
 נמשרה ור"א"ס כלל ש"ה כתב
 שהוא בנאמא דרעווא ו"ה משפט
 ד"ק ח"ב ס"י מ"ט דכול דרעווא
 לומר ק"ל כוסייהו וכ"ז ס"ס"כ"ש
 (ג) וכ"כ חמש שטר"ה הכותב חיי
 כלוני ז"ה פלוני מקנה לך פ"כ
 שטר זה של פ"כ אינו וכל
 שטרדיה חין על השטר עמנו או
 על

פחניו ופרע לו חניו אפילו אם יש בו נאמנות ואם אחד אוחו בתורף ואחד בטופס
 האוחו בתורף נוטל יתרון המשוך טופס התורף על הטופס והשאר יחלקו בשוה בשבועה:
 יו המחזיר שטר שמן דין לא היה לו להחזירו יש מי שאומר שגזרין בו ויש אומרים
 כאין נזכין בו ויש מי שאומר שאפילו נזכו בו בית דין ואחר כך נודע בעדים שגבל
 מחזירין בית דין ומזיזין פהמלוה ללוה אבל אם מענתו כרע למלוה או לורטיו חין
 מוזיזין יודים: (ופייני רש"י סימן זה) ין מי שהוציא שטר חוב על חבירו ותבעו
 כביד דין ואחר כך נאכד ממנו ויש כמה אומדנות דמוכחי טובא שנאכד מחוייבים
 בית דין לכתוב פטטה בית דין ולקיים הסטר ככפחלה ולכופו לפרוע: י"ח המזיז
 טובר בטוק בזמן שהמלוה מודה כנתנו ללוה יחזיר ללוה אינו מודה לא יתנונו לא
 לזה ולא לזה ואם נמנא ביד המלוה טובר על אחד מטרותיו שהוא פרוע אינו כלום
 לגרוע כח הסטר אפילו אם הוא כמב יד הלואה או הפלוה עמנו אלא אם כן
 נהכטר שהס"ב כתוב עליו מוכח בין שטרותיו הקדושים אף על פי שהוא אינו
 קרוע מכל מקום איתרע וספוכין הסובר אפילו חין על השובר עדים אבל לא נמנא
 עליו שובר אף על פי שנמנא בין שטרות קדושים לא גרע וגזיין בו "אם עדים
 חתומים על השובר שנמנא ביד המלוה ישאלו העדים אם יודעים שהסטר פרוע יעשו
 על פיהם ואם חיינס יודעים או שאינם לפנינו אינו כלום ואם הוא מקיים ככ"ר:

י"ח אם השובר ביד שלישי ואומר שהוא פרוע נאמן אפילו ראוהו בית דין ככ"ר
 בידו ואפילו חין עליו ואפילו מת הכלים ככ"ר השובר ודוקא שהסטר בידו עם
 השובר אבל אם חין הסטר בידו ואין עדים בשב"ל אינו כלום ואם יש עליו עדים אף
 על פי שאינם כאן אם הוא מקיים ככ"ר ואם אינו מקיים יתקיים בחימתו ואם
 השליש מת לא יחזיר לא ללוה ולא למלוה אפילו שחייב מודה שהמלוה הפקידו
 בידו ועדיין לא נפרע החוב לפי כחושין לקנוניא לפיכך חין נזכין בכטר חוב
 טזה השובר יונא עליו ואין קורעין אותו: כ שטר שנמנא בו ס"ב בניף הסטר
 בין מלפניו בין מלאחריו ואפילו במקנתו שטר זה פרוע או שנפרע ממנו כך וכך
 אפילו יונא עתה יד המלוה ואף על פי שאין על הכתב עדים עושים כמי שכתוב
 בשובר: (ובהו דין א"מנא כמוב נפנקס שטר כ"ל"ו הוא פרוע) (רבינו ירושלמי) כ"א ל"אובן
 נכטר וכמנא ב"אחד מטרותיו מכתב ידו נטר זה פרוע או שנפרע כך וכך עושים
 כמו שכתוב בשובר: כ"ב מי נמת ונמנא ב"אחד מטרותיו מכתב ידו שטר זה
 (ג) חניו לכלוני חין לאותו פלוני (ג) חלק בו: כ"ג האומר שטר בין שטרותי
 פרוע ואינו יודע לחיזהו כל שטרותיו פרעים נמנא לאחד שם שנים הגדול פרוע
 ולא הקטן:

הנה אבל אם נמנא שובר בבית לוח על הקטן ור"א הקטן כרוע ולא הגדול (ב"י) וכן אם לא אמר אחד
 פרוע אלא אומר שטר אחד מחול לך הקטן מהו"ה הגדול: (מה"ר דוד ב"ה ב"ה סימן ו')
כ"ר האומר לחבירו שטר לך בידו שהוא פרוע הגדול פרוע והקטן אינו פרוע חוב
 לך בידו פרוע כל שטרותיו שיש לו עליו פרוע:

סו דין בכירת שטרות ואונאנתו ובו מב סעיפים

A אומיות חין נקנים (א) אלא בכתיבה ועסירה:
הנה מהו יכול להפסד הביר עד שחזיר לו דמיו (רבינו ירוהם כ"ד) וכן אם חין למוכר לשלם
 ללוה מוזיזין חן הלואה ונומינין לקניה כדלקמן סימן מ"ו ואף על פי שלא קנה בשטר (ב"י) בס"ס
 (הר"ט"ב) וכן אם קבל עליו המוכר אחריו אלא ש"ה"ה הלוקח השטרות כיון לקיים ס"ב כ"ר מה שקבל עליו
 אף על פי שלא קנה הלוקח השטרות (משנת הר"ט"ב) ובמקום דלא קנה הלוקח הסטר ואמר שהוכר פדיון
 וכתוב והאמר לו והמוכר מודה נכסיה יש אופרדים דלוינו חוב לקבל מי שכרע ויכול למזור בו אף על פי שקבל
 המטות: (ב"י בשם המרומים)
הילכך הוא מאן דמוזין שטר"ה לחכמיה נריך למכתב ליה קני לך חויהו (כ) וכל שטרות
 דלית

(ג) אכל'מ' אנכ'הו כחמ'ר'ט'כ
 ז'ח'י'ס'ע'ז'ו'פ'י'ן כ'ני ש'מ'ז'א'ט'ר
 פ'ז' (יר) ס'ל א'מ'ר'ו ו'אי'נו
 מ'ו'כ'ר'ח ה'ג'ה'ת ה'ר'מ'ע' כ'י' (טו)
 ו'א'ע'פ'י ש'ה'מ'לו'ה ט'ו'ע'ן ש'ל'א ח'כ'ר'
 א'י'ן ח'ו'ס'ט'י'ן ל'ד'נ'ר'ו כ'י' ו'ה'ט' ו'כ'ן
 פ'ר' ד'ע'ת ר'מ'כ'ס' (יז) מ'ש'ע'ת ס'א'ס'
 ל'א נ'ש'כ'ע מ'ו'כ'ר א'י'ן ל'ו'ק'ה ג'ו'ב'ה
 ו'ה'ר'ש'ב'ל ח'ו'ל'ק' כ'ב'י' מ'ח'ו'ר כ'כ' ו'ג'ס'
 ר'א'ב'ד' נ'מ'ש' ה'נ'י'א'ב'כ' ה'מ' ס'ט'ר כ'א'
 ר'ו'ס' מ'כ' ו'ע'י'ן ר'ס'ר'ס' ק'ל'ו' ו'ן'
 ח'י'י'ס' כ'כ' ח'ו'ל'ק'ו'ס' ס'א'ס' ה'ו'א' כ'מ'כ'
 י'ד ו'ה'י'ה כ'א' ה'ר'ב'ז' מ'י'ד ה'י'ו'ר'ש'ס'
 ה'ל'ו'ק'ה מ'ו'ר'ח'ק' כ'כ'ס'כ'י' ה'לו'ה י'כ'ו'ל'
 ל'ו'מ'ר' ק'ו'ס' ל'א כ'ר'ס'ב'ל'א' ש'א'י'נו י'כ'ו'ל'
 ל'ו'מ'כ'ר'ס'מ'י' (יז) ר'י'ק'ס' ס'ס' ס'ס' כ'י'ה'
 ר'ש'כ'ל'א נ'מ'ש' ק'ר'ו'ח' ס'י' ס'ל'כ' כ'י'ה'
 פ'א'כ' נ'כ'ס'ר'מ' (יח) ע'י'ן ח'א'ש'ך
 ס'י' י'ד' כ'י' ס'י' ק'כ'ו' ס'י'ב' (יט)
 ע'ל' ס'י' ל'ז' ס'י' ר'י'ב'ס' ס'י' ר'י'
 (כ) ו'א'ס'

מסירה והוא שיאמר לו על פה קנה לך הוא וכל שעבודא דאית ביה:
 הנה ויא' דטטר אינו (ג) בקנה באגז (טור נכס ר"ח (יד) והר"אם) ולטנין הלבא בקיטין כספיה
 הראשונה דקנה באגז ודווקא שטר שכבר נכתב אבל לא וכול להקנות לו באגז שטר שעדיין
 לא נכתב: (רי"ב סימן ר"י)

יא מי שהוציא שטר וטוען שהבירו מכרו לו בכתיבה ומסירה ואבד ממנו שטר המכר אינו נרדף עדים לענין קנייתו אבל נרדף עדים לענין תביעתו שהרי הנכתב אומר לו מי ואמר לו שבעל דברי' שלי כתב ומסר לך לפי' ראובן שהוציא ש"ח שיש ללוי על שמעת וטען קלוי כתבו לו בכתיבה ומסיר' ואבד השטר שהקנהו בו או שטען שהקנהו על נדי קרקע הרי זה גובה אותו משמעון אם (טו) אין הלוה טוען מי ואמר שבעל דברי' שלי כתב ומסר לך ואם טוען שמעון ספרע ללוי ואמ' ישבע עליו לשמעון (ויו' ואמר כך יצבה ראובן ואם יש ראייה שמכר ולא רצה לישבע חיוב לשלם לראובן וכן אם הודה לו שפרעו ישלם לוי לראובן מת מוכר וירשוו נסבעים שביעת היורשים וקוטל לוקח ואם לא רצו לישבע משלמין ללוקח טען לו שלא מכר ולא כתן שטר זה נשבע היסמ ונפטר ויש אומרים שנס לענין קנייתו אינו נאמן:

הנה וכל עיקר לענין הלבא ואמ' היה הסטר מינת החת יד שליח א"ע דנאמן נגד הבע"ב שישלם ס'מ' ח'מ' ח'מ' אינו נאמן נגד הבע"ב ואין הלוה יכול לנכות בשטר זה בלא כתיבה ומסירה: (כ"י סוף כ"ב)

יב מכנסת לבעלה כטר אינו נרדף כתיבה ומסיר' ואם היא מלו' על פה אינו נרדף מעמד שלמתן ואשילו אם היו נכסי מלוג: יג כיון דאין אית'ו נקזת אלא בכתיבה ומסיר' הנומן מתנה להבירו והחזיר לו השטר לא חזרה ממנתו עד שיכתוב' לו קני לך איהו וכל שעבודא דאית ביה: יד אין שטר נקנה בכתיבה ומסירה אלא ס"ח או כטר של קנייה שכתב' לו יגדי מבורה לך שהיא עיקר הקניין ובו קנה הטדה ולפיכך כשמסרו הלוקח לאחר וכחב לו קני לך איהו וכל שעבודא דאית ביה קנה על ידו הקרקע אבל אם קנה הקרקע בכסף או בחזקה או בקניין וכתבו לו שטר לראיה אם מסרו לאחר וכתב לו קני לך איהו וכו' לא קנה: טו הקו' מהמלוה ש"ח שיש לו על הלוה ומת הלוה אם אחר שלקחו מת נשבע הלוקח שלא אמר לו המוכר כלום וזאינו יודע שטטר זה פרוע וגובה ודווקא כמת המוכר אבל אם הוא חי גם הוא נרדף לישבע קודם שיגבה הלוקח וכן אם הלוה קיים וטוען שהוא פרוע ואין בו נאמנות אם המוכר קיים ישבע וגובה הלוקח ואם אינו רוגה לישבע לא יפרע הלוה (והמוכר נרדף לשלם ללוקח) (כ"י) ואם המוכר מת נשבע היורש שלא פקדני אבא והם אינו רוגה חוזר הלוקח עליו ואם מת הלוה קודם שלקחו זה ואחר כך מת מלוה אינו גובה אשילו בשבועה: יז המוכר כ' להבירו בדינו ובאים המוכר והלוקח למכרו מהלוה בית דין אומרים לו למנו ללוקח ואם יפרע למוכר חוזר וגיבה ממנו הלוקח ואם קדם הלוה יפרע למוכר ככטר ואין ללוקח עליו א"א תרעומת ויש אומרים שלוקח נרדף להחזיר ללוה (טרו) (כ"י נכס הפרומות סס) ובית דין מחייבים את המלוה ליתן ללוקח מה שנדה מהלוה ואם הוציא וזבנו ואין לו לשלם פטור הלוה ויש אומרים נאם פרע הלוה למלוה לא נפטר בזה מהלוקח: יח לוח שפרע ללוקח כמח' לו שטר (יז) ולא כתב לו קני לך איהו וכל שעבודא אינו חייב למוכר כלום באף על פי שאין המכר כלום מכל מקום אם תכס הלוקח אין מוציאין מידו:

הנה ודווקא שלא ככב ליה קני לך וכו' חזל אמר לו נתל סס אבל אי לא אמר לו כן אשילו מסס גוציאין מידו: (במניד פרק כ"א מהל' גבירה וכ"י פרק אהוה נהן)

ויש מי שאומר דוקא שידע המוכר כנכסו הלוקח דכיון דידע ושתק מחל אבל אם לא ידע המוכר חוזר וגובה מבעל חוב דאמר ליה לא היה לך ליתן לי חובו עד שיראה לך שנקאו ממנו כדון קניינית שטר: (ואם אין הלוה יכול לשלם אין המוכר יכול להוציאמן הלוקח כלום הואיל והכס.) (פ"ה סימן ט"ג) י"ח יש מי שאומר שאם זקטן במלוה על שמו דינו כנכה: י"ט ראובן שהיה לו ש"ח על לוי ואמר ליה מנה יש לי בידך בכטר תנהו לשמעון במעמד שלמתן (ג) קנה שמעון אע"פ שלא נתן לו השטר וכשתעבדו לו הלקוחות כמון שנתעבדו (לראובן) אלא שאין שמעון הזוכה יכול להוציא גוף השטר מיד המלוה אלא שמעון תובע ללוה ואם יכפור או שהורג לנדיב מהמשעבדים כ"ד כופין למלוה להוציא השטר ודנין על פיו ואם פרע הלוה לשמעון הזוכה מוציאין גוף השטר מיד המלוה ומחזירין אותו ליד הלוה: כ ראובן הפקיד שטרי חיבו' אצל שמעון ואמר לו כטרות שהפקדתי בידך מנס ללוי במעמד שלמתן כלא חוזר בו ראובן יש לשמעון ליתנם ללוי חזר בו יש להחזירם לו בכל זמן שלא קנה השעבוד ככה"ל קנה ניפס בין במסירה בין בחליפין בין במעמד שלמתן ואם כתב לו והקנה לו הן וכל השעבוד ככה"ל והמה אצל אותו שמופקדים בידו המחאה זו כמו מסירה ונענא שהם קניו' לו בכתיב' ומסירה: כא ראובן היה לו שטר על שמעון ולוי חתו' בו ומכרו ללוי העד (יט) אין לח

חזן המשפט הלכות הלוואות טו

פירוש קנה

שלוש נונע דברך ולא חייבו לחסד' לומר שהוא חסם לו סקר כדי שיקנהו מתנו אחר כך לפי שהעד האחר לא היה חסכים עמו להעיד סקר בשביל הנאתו של לוי ודוקא אם הא' העד חסם על הסדר אבל לא יוכל להעיד על פס' (כ"ג) נכס המזוה' אבל אם מכרו לשני עדי החתומים עליו חייבין להבי ואם אין הלוה מודה בו אין יכולין לנכותו: **כב** ראוהו שיש לו סטר על שטעון ונתנו ללוי בכתיבה ומסירה והיה שטעון אחד מעידו החתמה ואח' עמו ורובה ראוהו לחזור מהמתנה וטוען שהסטר פסול לפי ששטעון הוא כונע בעדו' שרובה להעיד כדי שיפטר חבטל דינו שהסני נוח לו הדין עמו והרי הוא חסוד נונע קדבר: **כג** המוכר ט"ח בדינו אם חזר ומחלו ללוה (כ) מחול (מיהו אין הלווקא) (כא) מחייבו להחזיר ללוה שטרות (חולקין) (ר"ן סק' ה' קמ"ג ר"ז ירוחם כ"ג) (ד' ב' ד' ע"ג) ומאי תקנתיה ופי'ם ללוה שיעשה לו סטר' על שמו או יקבל עליו הלוה בקנין או בהולאתו בפני עדים שוקפו עליו בחלואה לקונה וטוב לא יוכל למחול ואפילו אם התנה עמו (כב) שלא יוכל למחול אם מחלו מחול ואפילו אם שלק ענמו מכח החוב ההו' לנתרי ורוקן כל כחו בסטר לקו' אפי' הכי אם מחלו מחול ואפילו הירש של המוכר יכול למחול ומיהו אין הירש יוכל למחול לעצמו כדי להסיר ללווק כיוד ראוהו הלוה לבנו בסטר ומכרו לשטעון ומת ראוהו לא יאחר הבן הא' ור"י יור' החוקתי למחול לעצמי ואין לי לשלם כלום מדינא דנרתי פאני לא כיוונתי להזיק ללווק אלא לפטור'ן עצמי אלא כורע כל החוב ללווק ויש מי שחולק ואומר שאף לעצמו יוכל למחול:

לחילוקי' ש"ס ע"פ ח' המורה שם ר"ן כ"ג נ"ג סטר שלו על שם שטעון אין שטעון יוכל למחול והוא ואין שטעון שלו אבל ראוהו כ"ג כ"ד כי הוא נקר' בעל הס' ואפי' לא מחלו נכדיו רק שחל ללוה בלואה שנידו או כיוצא בה נכססר זה נכחל אפי'ם שנכתב על שם שטעון: (מס' רשב"א סי' תק"נ) **כד** ישימי שאומר שכל שיכול למחול יכול לעשות שובר הודאה שפערע או להאריך ומן הפרעון ומשלם בפנימה שהיוקו: **כה** עכ"ם שמכר ט"ח לישראל יש מי שאומר שכיון שבדיניהם כל זכותי חכר לו כדיוניהם דייבין ליה טאם חזר ומחלו אינו מחול וכן כל זכרין כדיוניהם אפי' בלא כפינה ומסיר' משלם) (כ"י סק' מי' סמ"ח) וישראל שמכר (כב) לעכ"ם כאלו חכר לישראל: **כו** י"א טאם כתב ליה למלו' שמתעבדנה לך ולכל דלתי מחמתך ומכרו לתי' שזהו גולד' כשעת הליאה טוב אינו יכול למחול וי"א (כד) שאע"פ כן יוכל למחול: **כז** י"א אף דמכר ט"ח ויכל למחול פי'נו שמכר לא היה חייב ללווק או היה לו בנה לפרוע אבל אם היה חייב לו ואין לו בנה לפרוע ששכסו הלוה משועבד ללווק כמו שהנדר לקמן סי' ק"ג (כה) אינו יכול למחול (מרכיזי פרק שני דבבבבב וכו' פ"ה האשה שבטלה) ויש חולקין (כ"י סי' פ"ו נכס) (כז) קנה שבתים) וע"ל סי' ק"ג ואם פקדה לו שחובו ענמו חוב קרקע ש' ארבעים דאינו יכול למחול וי"א דיכול למחול (מרכיזי סי' ה' ע"ג דאין סאן קנין כלל דאינו נקבה כונע ולא בחליפין (כ"י דרשב"א רמ"ב) וע"ל סי' ק"ג ע"ל ט')

כז נתנו בחתנת שכוב פרע ומת אין הירש יכול למחול: **כח** מכנסת לבעלה סטר חוב או מלוה על פה או שליו חתנה אחר כיוצא בה אינו יכול למחול דאין קנין לחשה בלא בעלה ואפילו היו ככסי חלונ: **כט** הכותן סטר חוב לחבירו או מכרו במתמד שלשמן אינו (נח) יכול למחול: **ל** המוכר סטר חוב לחבירו ויש משכון בידו ומסרו ביד הלווק טוב אינו יכול למחול ללוה מה שכונד המכונן והוא הדין אם היתה משכונת קרקע וירד הלווק והחוקק בה' שאינו יכול למחול ויש מי שחולק בזה: **לא** לוקח ט"ח שחזר ומכרו למלוה אינו יכול למחול ולא עוד אלא אם מכרו לוקח ראשון לאחינו דעלמא אין לוקח ראשון יכול למחול: **לב** כשתחל המוכר אד' אדמו נריכים לשלם כל מה שכתוב בסטר החוב מהיפה מכנסים שהיו גרם לו לאחד הסטר והרי הוא כמי שטרפו ומיהו שטען הסטר כפי מה שהוא כנון אם הלוה גברא אלמא דלא ניית דינא או סאין לו נכסים ואם מת (כט) ישלמו יורשיו:

ג ואם חכר לו סטר חוב שלשמו' ומחלו כרין לשלם לו אף הרבית שעלה עליו אבל אם כורע שפרוע הוא אפי' דהוא היה יכול לחזור ולנכות אין שטעון' ספור המחול (ר"ז ירוחם י"ד נכס רש"א) וכל זה לרע' קנה רנווא' אבל רנים חולקין' ובבבב' לכו דככל מוכ' ט"ח ומחלו א"ל לשלם לו אלא הדמים שנין לו (טור נכס' ר"א ור"ב שרי' ג' ומה שהובא עליו: (ד"ט)

לג בדי' שהמחול חייב בתשלומין בזמן שהסטר כשר והמלוה דאין ליפרע מתנו אבל אם טען הלוה שהוא מווייף ואינו יכול לקיימו או שהלוה אלם או עני ספור המחול מ' מחילמו: **לד** נס כמוב' ט"ח אחריו אחריו טעו' סיפר הוא

(ג) עיין בב"י ומה' דמ' חלוקה
 י"א דאפילו בש"מ ש"ס כמיה
 ונסדרה צריך שאלהר קנין איהו
 וכו' ויש חוקים ש"ס א"ב ונכריה
 קנין כל נכסיו כל השטר' בכלל
 אבל צריך שיקנס כרין השטרות
 וזהו דמ' קמח' וי"א שכל ש"ס
 שאר נכסים קנה גם השטר' א"ב
 שאין ש"ס כמיה וחסר' אבל צריך
 שיקנס איהם אג' קרקעות וביין
 שפתי כהן ס"ק י"ב :

סימן סו (א) שמיטה נוהגת

במטות' ופי' ג"כ
 רש"ס ח"מ ח"א. כמ' ר"ש ח"א
 ש"ס דשמיטה נוהגת בזמן הזה
 ורש"י דלויכא פלוגתא דרובא
 וכול' הנהגת' לומר ק"ל כהני וכו'
 דמי' שחיבי לחבירו רשאי להפטר
 תכח שמיטה וכו' מהר"ק שרש
 צ"ב דכדון זה ראוי להלך אחר
 הנהגת' ואם אין ש"ס מכהן קנוט
 אפי' המלוה טוען פרוזבול היה לי
 ואז' אין נידוני לכוף ה"ו לפרוט
 והמפ"ע ומן הסתם יש להחזיק כל
 המקומות דנוהגים בה ש"ט ש"ס
 ולשמיטת' ד' מורה ולא להחזיק
 בפת' שמונה' מכהן שא"ד' א"ב
 ימכר ש"ס מן המקומות שבהו
 ליבנות שטרות שפדה עליהם
 שביעית ע"ס וכן כהן ס"ס פ"א
 וכ"כ מהר"ם פ"י ר"ה הל' למעט'
 שהשמיטה נוהגת בכל מקום דאין
 זו מכהן קנוט וירוע לכל ע"ס
 וכ"כ רש"ס ח"מ פ"י ופי' מש'
 י"ד ס' ק"ב' וכמ' דמ' השיבות
 ל"ד ר"ז' בס' חביו' דכ"כ למעט'
 המכהן שלא יועיל טכנת שמיטה
 אפי' במלוה נמור' וכ"כ דמ' לח"ה
 ס"ס א"ב בס' הר"ש ו' חביו' ומ'
 מה' ש' פ"י' וכ"כ נס' קפ"ו (כ)
 פי' ו' חביו' ק"א וס' כהן כללים
 לידע שנת השמיטה והוא מחלק
 השנים ש"ס לבריות הטוב'
 בשבעות וכפי מה שיאמר בידך
 מה' שנת השמיטה ובסימן קמ"ד
 המרוך על חלוקת הפוסקים בש"כ
 ששמיטה אחרת' ונחשון שנת השמיטה ככל מחלוקת' וישקור (ב) שנת ש"ד ושת' ש"ז אינה
 שביעית' וכ"כ רש"ס י"ד ס' ק"ב
 (ג) מלו' ש"פ נכסי לו' א"ח השמיטה
 חור הלו' ומכסס ממנו אינו
 משמט' נדולי' מומה ש"ס ח"א
 (ד) מה"ר אהר' וק' דהא אינה
 נגשי' מטלטלין אבל כהן
 ולא נכנס להוציא ולא לתקן
 שלא מדעת' ולא לעשות ממנה
 עסקה כפני פלוגת הנה' רש"ס
 (ה) מוכ'

לפונד' את' בא' בעל חוב (שלמוכה) וטרך זה החוב או שבא אחר והביא ראיה ססדר
 שלו או שלוקח המלוה תהיה וכל פונד' בזה חומר הלוכה ונזכרה המחבר מדון אחרות
 ואם הוציא הלוה טוב' ששטר זה פרו' או שמחל לו המלוה קודם לכן הרי זה מקח
 טעות והמעות חוזרים ואם היה הלוה עני' בשעת מכירה בכלל אינאה הוא אם תכרו
 ביותר דמיו' שהיו ואין לשטר' אונאה' ואם העני אחר כך ואינו יכול להגותו ממנו כלום
 אין זה בכלל אחריות דפול' לדידיה גרס' : ליה המחול מיוק הוא תעשה שמחלו ואפילו
 קבל עליו אחריות' אינו' גובה' מהשעבדי אפילו מלקוחו' שלקחו לאחר' מכאן שלא אם
 כן כתב לו בשעת מכירה (אם) אחזור ואמחול חוב זה הריני משעבד עמני ונכסי
 לסלס' דמי' חוב זה גובה' מהשעבדי אפילו מלקוחות שקדמו' למחילתי' : לו י"ס מי
 שאומר שהוא הדיון כמותן שטר' חוב' להחזירו וחזר ומחלו חייב לסלס' לו כדון' המוכר
 שטר' חוב' וחזר ומחלו' : לו ג' ש"ס לו מלוה בשטר על ישראל ומכר השטר לישראל
 ואת הנד' שקע' ליה ולפטר' הלוה' : ל"ח המוכר שטר' לחבירו לנכותו אין בו דין אונאה
 אפילו ווכר' שיה' אלף' בדיו' או שיה' דיו'ר' באלף' : (יש מחלוקין וסבירא ליה דמכור' מתחלה
 הוי נסול' מקח) טור' בשם רבינו מס' והר"ש פ"ק הוב' : ל"ט שטרות אין נשבעים' עליוס' אפילו
 הודה' במתקנת' או ש"ס עליו' עד' א' הרי זה פטור' משבועת' התורה' אבל נשבעים' עליהם
 היסת' אם היתה' ש"ס טענת' ודאין' : (כן נשבעין עליהם על ידי נגלו') (הרי"ף והר"ם פ"ק שבעת'
 הדיינים) כ' אם היה שותף' זכר' עליהם' ונגנב' או אבדו' אפילו בשביעיה' פטור' מלפולס'
 אבל מפסיד' סכרו' עד' שיבצע' שנת' כראוי' : ש"ס שומר' חס' פטור' ונפשיה' ויש תקיפו' כפי' א"ב
 (והסג' הראשונה' היא שקר' רשומים' על שטר' אפי' לא נשבע' אלא אם הוק' בידים' כגון' שהסג' לכהן
 או כדומה' חייב) (טור' בשם הר"ף והר"ם ופי' בבית' ווסף) ואם קנו' מידו' שיתחייב' כדון' וישקור'
 חייב' : (וע"ל ס' ס"א ולקמן' ריש' סימן' כ"ה) כ"א אחוס' או שותפים' שבאו' לחלק' ויש להם
 שטרות' וישומו' ב"ד' כל השטרות' לפי' שוויו' כל אחד' לפי' קרו' הזמן' ורוחוקו' ולפי' נכסו'
 הלוה' והמלותו' וחלקו' ואם הוא שטר' חוב' אחד' יכול' כל אחד' לומר' נוד' או אגוד' פי'ו' משיד'
 או ממסד' כלומר' קנה' או מבור' ואם אחר' ששמו' ב"ד' וחלקו' כגודל' נקלקל' שגדו' של אחד'
 מהם' תזלו' גרס' : כ"ב אמר' נכסיו' לפלוני' (ל) שטריו' בכלל' נכסיו' ואם הוא שכיב' קרוב'
 שדבריו' ככתובים' וכמסורים' קנה' גם השטרות' :

הנה
 ולכן נעל' שילק' עמנו' מכסי' אשמו' ח' שטרות' בכלל' וסבירא' ג"כ' עמנו' מהסדר' ירושלמי' שלה' ששה' לה'
 אריה' (מהר"ק שרש' י"ב) אבל אין שטרות' בכלל' מטלטלין' ולכן אם אחר' מטלטלין' לפל' י'
 אין שטרות' בכלל' (משנת' רש"ב' סימן' מה"פ')

סו דיני שמיטה ופרוזבול וכו' לה סעיפים

א אין שמיטת כספים נוהגת מן התורה אלא בזמן שהיובל נוהג ומדברי סופרים
 שמהא שמיטת כספים נוהגת בזמן הזה בכל מקום :

בנה
 כן הוא בסכת' הפוסקים אבל ר"א (ה) דאין שמיטה נוהגת בזמן הזה וכו' שעליהם סבירא' כמדינות
 אלו שאין נוהגין דין שמיטה כלל בזמן הזה ומכנה' היו נוהגין עדיין בזמן הר"ש כמו
 שכמ' במשנ' שהיה' זמון' ככרוביא' לנטל' המכהן' ולא' אשמו' היה' וכבר' כתבו' גם כן' האחרונים' ו'
 שס' למכהן' שאין' נוהגין' שמיטה' כמנהג' בדברי' מהר"ק שרש' ד' ומה' ר"ם ח"ה' לנ' ב"ה' ס' ס"ד' ומהר"ל
 ואין' לקדק' אחרת' ונחשון' שנת' השמיטה' ככל' מחלוקת' וישקור' (ב) שנת' ש"ד' ושת' ש"ז' אינה
 שביעית' ואם כן' יהיה' שנת' ש"ד' הנ"ל' שמיטה' יהי' רצון' שיבנה' בית' המקדש' ויחזרו' אולי' אלו'
 שמיטין' ויובלו' כי' יבא' עליה' לפרט' :

ג שביעית משמטת את המלוה (ז) ואפילו מלוה שבשטר ש"ס בו אחריות נכסים
 והמשכנת' במקום שדרכם לסלק המלוה' בכל' עת' שיבאו' מעותיו' שביעית' משמטת'
 ומקום' שאינו' יכול' לסלקו' עד' סוף' זמנו' אין' שביעית' משמטת' ואם אינה'
 משכנתא' אלא' שסיים' לו' טרה' בהוצאתו' אינו' משמט' ויש' אומרים' דהני' מילי' באתרא'
 דלא' משלקי' ליה' וכל' שאינו' יכול' לסלקו' אפילו' יום' אחד' מקרי' אחרת' דלא' משלקי'
 ליה' : ג' מי' שיש' לו' עסקא' על' חבירו' (ד) שביעית' משמטת' פלגא' שהיא' מלוה' :

(א) כוונתו שיהיה שטרן לכוונתו
 מירפס על חבירו שאינו יכול
 להסגיר ממנו שטר וכוונתו לו כד
 המנהג המוכנה לדון ופד שלא
 הניע לדון כל שנתים משמט ואין
 זה כמו שטורחיו לכוונתו שטר כשם
 הרמ"ם (ו) וכתב הרמ"ם כלל פ"ב
 סי' ז' וז"ל אפטר שבין שמשפט
 המנהג שלא להשפט והכל יודעים
 ה"ל כמי שהמנהג המלוה וכו' וב"כ
 פ' לב בשם הרמ"ם מ"ה וארבי
 סי' ק' עיין רש"ד ח"א סי' י"א
 הלוה לחבירו ונשבע לפרטו אם
 השכנתו משמטו (ז) טעם שכמות
 בו ועשה ממנו דין נחמו וכו' כל
 זמן אין לטעון פלוני טענת שמים
 ששכר לו בטל אישיר וזהו מנהג
 עכ"ל הרמ"ם נקובט כבוד וכו' ס"ט
 מה"ר ש' אר"י ז"ל העתקתי לשונו
 מה' מטיין הנחמד (ח) חז"ל דנוח
 אינה נשמט רש"ד ח"ה רכ"א
 (ט) עיין נמש"ר"ש ז"ל ס"ט זה
 רמזו עליו טעם הע"כום בנזק
 כמו לערב או אינו משמט ואם
 הערב כל מה שבעד ששכר
 פלגו הלוה נכסיל הערבות
 פטור שהשכנתו משמטו (י)
 ריב"ש פ"א השר"י ס"ט כ"ז
 (יא) דנאמן

מי שהיה שותף עם חבירו והיו מעסקים במחלה ובכרעות ונאלצו ביד אחרת משותפין
 אין שביעית משמטו שאין שביעית משמטת אלא חלוה: ה ערב שפרע לחלוה
 וקודם שפרעו הלוה הניע שנת השמיטה משמט: ו כל דבר ששביעית משמטת נס
 כן משמטת שבעות לפיכך שבעות דיינים וכוונתו בה טעם היה מודה בו היתה
 משמטתו משמטת שבעות אבל שבעות השומרים והשותפים וכוונתו בהם טעם היה מודה
 בו לא היתה שביעית משמטתו לפי שהם פקדון ולא חלוה אין שביעית משמטת שבעות:
 מי שהיב לחבירו ונשבע לשלם לו כל דבר שהשביעית משמטת כסור נס כן לשלם מכה השבועה דלא
 נשבע לשלם רק כל זמן שהיב הימון: (מהר"ק טורם פ"א ומש"ב רמזן סימן רכ"ו)
 הלוה ותבעו וכפר ונשבע לו והיניעה פטורה (ה) בכפרותו ולאחר העברה
 פטורה הודה או באו עדים אינו משמט אבל כפר ונשבע והודה אחר כך או שכח
 עדים קודם סוף שביעית הרי זו משמטת: ה תבעו ממון וכפר והיב עדים
 וחייבוהו בית דין וכתבו לו פסק דין הוי כנבוי ואינו משמט: ט המלוה את
 חבירו והתנה עמו שלא תשמיטנו שביעית הרי זה נשמט אבל אם התנה עמו שלא
 ישמיט הוא אוב זה ואפילו בשביעית (ו) תנאו קיים שנחנף שחייב ענמו כעמון שלא
 חייבתו תורה שהוא חייב:

וכן אם למד בבער לבין פקדון אינה משמטת דלמדי כמד לשון פקדון שלא יחטט (מהר"ק פ"ג) אם
 נהגו להכות כן בשטרות ובסטר אחר לח כמכר כך לא אמרינן דהוי כאילו כמכר ח"פ שלפניו שטר
 דברים אמרינן כך כלפניו סימן מ"ב: (ב"י בשם הרמ"ם)
 המלוה את חבירו וקבע לו (ו) זמן לעשר חטים או פחות או יותר אין שביעית הבאה
 כמודד הזמן משמטתו דהשתא לא קרי ליה לא ינוס: יא המוסר שטרותיו לבית דין
 ואחר לכה אחת נבו לי חובי איני נשמט: יב המלוה על התכונן אינו משמט מה
 שכנגד התכונן ויש מי שאומר שאף היתר על התכונן אינו משמט: יג משכנו שלא
 בשעת הלוואתו על ידי בית דין דינו כמלוה על התכונן: יד הקפת פירות שקנה באמנה
 חנות אינה משמטת ואם וקפה עליו במלוה משמטת:

ואקרי וקייב נבו הקפס לו זמן לפרטו (ט) י"א דקרי וקייב מיד שכר נכנסו כל החשבון ביחד: (מהר"ק פ"ב) כשנכנסין
 סדר שטר אינו משמט ואם וקפו עליו במלוה משמט: יו קנס של אונס ומתנה ומולו כס רע אינו משמט
 וזה זקפם במלוה משמטת ומאיתיה נוקמים משעת השמדה בדין: יז המגרש את אשתו קודם השמיטה (ח) אין
 כתיבתה נשמטת ואם פנתה או זקפתה עליו במלוה משמטת:

הוא נכנס עמו וכל כן הרי הוא כפ"ו ועל כן הרי שקנה שטר מן העכו"ם על חבירו אין השביעית משמטתו (טו) רש"ד פ"ג (ט)
 שטרם נכר חבירו נדל כפ"ו ופרט לכ"ס ולקב"סטר בין עכו"ם וכו' ור"ב חבירו נאמן השטר אין השביעית משמטת אבל נלא
 הכי משמט אף על פי שפרט לכו"ס נכסיו: (ב"י נס"ה)
 יח פרוזבול פירושו נגמול בעיניו כרוח עליו ונטיב פירוש מקנה העשירי שלא יעברו על השטר לך פן יהיה דבר עם לנכד בליב"ו וי' וקפה
 לפטור סימנלו מי שילול להם כרוח מקנה בולט עשירי נטיב עניים: אינו משמט ואינו ככתב אלא בכית דין חוב דהיינו ב' נקויים
 כדיון ובענין פרוזבול וידעו' ענין שמיטה והעמוס רבים עליה (ו) באותו העיר: (ו"א דבגין פרוזבול ג"ל ב"ד) (טו)
 בשם פוסקים) וז"ל דים להקל בזמן הזה י"ג זה גופו של פרוזבול מוסרי לכס פלוני ופלוני דיינים שבמקום פלוני שכל
 חוב שיש לי שאנכנו כל זמן שארנה והדינים או העדים חותמים מלמטה: ה"ה סינל לאסור לגיית דין הונתו סתם
 פ"ה: (ר"ז פ"ה) כ תלמידי חכמים שאלו זה את זה ומסר דברו לתלמידים ואמר מוסרי לכס שכל חוב שיש
 לי שאנכנו כל זמן שארנה אינו נריך לכתוב פרוזבול מפני שהם יודעים שמיטה כספים בזמן הזה מדבריהם
 וכדברים בלכר היא נדחת:

הנה י"א דכל אדם כמי ויכל לומר דברו בעל פה לפני בית דין והכני ואין נריך פרוזבול (טו) ואין חלקו בין אם המלוה נשיר דיינים או
 לא כיוכל לומר אפילו שלא נכסיהם אינו משמט שטרות לבית דין פלוני שבעיר פלוני: (מהר"ק פ"ה) (ה' ה' ה' ה' ה')
 כא יש מי שכתב ענין שטר פרוזבול כך הוא הולך המלוה אלל נ' עדים ויש אומרים אש' לנשים ואומר הו
 עלי סדיי וחזו דנאח מסרנא פרוזבול קמי פלסא דיינים דאינון פלו' ופלו' ופלו' דיינים שבמקום פלוני ודי לו
 אם יחתמו בו אותם עדים ואי חתמו ביה דייני טפי מעלי ואין נריך סם עדים: כב אין כותבין פרוזבול אלא
 על הקרקע ואפילו קרקע כל שהוא סני ואפילו אין לו אלא ענין נקוב מונח על נכ יתירות בחויר אף על פי
 שאין מקום היתדות שלו סני אפילו אין ללוה כלל ויש לאייב לו או לערב או למי שחייב לו כותבין ואפילו אין ללוה
 ולא לזה ויש למלוה או למי שחייב לו מוכרו אפילו על יד אחר ואפילו עלה כפניו:

(ד) ואם מכרו לו בפני עדי עד
 חסירה כפי ואינו נאמן לומר
 פרעתי ועל סימון מ' וכו' דה"ה
 צ"ח אחר שבמקיים כמד ידו לנ"ד
 יש לו דין שט' מהיום הדין והלמה
 ופסדי' או כד' דמק' לקבל וכו'
 לפול כ"י ס"ח ומקיימים כ"י
 אכ"י שלא כפניו ואפי' עמד ונזוח
 רש' דס' ח"מ קמ' ועיין בסי' ג'
 ופי' דמיל' בס' מ' בסמ"ע ס"ק
 ד' והרי"ף כתב ר"ס פ"כני' ארומי'
 דמל"ה הכמוכה במרה או שזורה
 כד' כמחנה פדמי' דמ"א ועיין
 ס"ק כ"ט ס"ב וכו' ק"ט ס"ד וכו'
 פ"ק דל"ק דק"ג וכו' ס' ס' סלמה
 שם כ"י י"י (ה) מהר"ט סימן ע"ט
 ועיין ל' חיים ק"ג אל נומן לו כח
 שטרמה דינו הודאה ככתב ידו
 דין שטר' לו אל' שאין לו קול
 הדין ס"כ (ו) רש"ב ר"ב
 רמ"ס הרה"ר ר"י ר"טנ"ה כלוהו
 ש"ל דאם נמקיים כ"י כד' דמינו
 נאמן לומר פרעתי דההוב שטר'
 לפניו זה וכן כראה דע"ה רמ"ס
 י"ג ה"ה ב"י וד"ר כמ"ה פ"ה
 דכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא
 הנהנה כמרי' וכמ"ה חליפין אינו
 נאמן לומר פרעתי וכו' ח"מ ג'
 קפ"ו וכו' דה"ה מהנ"י ס"ה שמינו
 י"ג ל' לומר פרעתי על כתיבת ידו
 היינו דווקא שבמקיים כמד ידו
 כד' דל' ל"ה מנו דמיה מני'
 לומר לה"מ כ"י אינו נאמן ב"ס
 לקמן ס"י פ"ג ע"ל ה"ה ה"ה ע"ד
 כמד כמטר כדדים שבשטר שאינו
 מקיים נאמן לומר פרעתי וכתב
 יד' שלא נמקיים אינו נאמן וזה לא
 משטר ככ"י שור ג"ה אל' ב"ס
 או שנכתב אדם מקפיד' שלא לפרוע
 מעני' שבפני' אינו נאמן לומר פרעתי
 גם כד' לא ה"י נאמן לומר פרעתי
 שמת' לא פרעתי א"ה ח"ה ל' ל'
 ב"י כ"י י"י פ"ק ע"ג ע"ג ועיין
 שם ק"ה ב"ה ר"ב חס"י ס"י ל'
 ככניין כמכיר ביד עכו"ם שבא
 כתב יד' של עכו"ם אפילו לרעה
 הרי"ף והר"ש אינו נאמן דמיה
 אין העכו"ם סורח חובו ומכ"ה כ"י
 כד' המלוה באי"ל ונדביה אינו
 נאמן לומר פרעתי ופי' ד"ר ס"כ

התקנות שהסומכים מושיאים זה על זה הוליל והוא כתב ידו אפילו אין בו חתימה
 כלל אל' קבלתי ביום שלוני כך וכך נזכר בני חורין (ד) ואינו נאמן לומר
 לא היו דברים מעולם:

ה אפילו כתב לו ככתב ידו חתימת ידו לחטוב מטר עליו כמאה עדים אפילו הכי לא היו
 דק (ה) כשאר כתיבת יד: (מסקני מהר"ה סימן ר"א)

ב (אפילו) נמקיים כד' שהוא כתב ידו אין לו אל' דין מלוה על פה בעדים ואינו
 גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות אל' מתנו אם הודה שלא פרע אבל (ו)
 אם טוען פרעתי נאמן ונטבע היסת (ז) ונפטר דאינו יכול לומר כטרך בידו מאי
 בעי טאינו חושש להניחו בידו כיון שאינו שטר נגזר ולא מודה לומקנת נטבע טבועה
 דאורייתא ולא כפר ואמר שאינו כתב ידו אם נמקיים בכת' ידיו או טעדים מעידים
 שהוא כתב ידו החוק כפרך ומש"ס ולא למו נטבע היסת ונפטר:

ה ידע אומרים דאינו יכול לומר פרעתי (ח) על כתיבת ידו (שור) ב"ס הרמ"ק והמגיד פ"ה
 מהלכות מלוה וכו' ב"ק פ"ק המוכר את הבית ומרדכי פ"ק ג"ט כ"ט) זמן לדיון כזה אל'
 מה שעיניו רואה: (רי"ב כ"ה ח"ב)

ואם טוען ואומר אמת כי הוא חתמתי אל' מעולם לא חתמתי על ההלואה הלוואה
 אל' שכחתי וחתמתי שמי בסוף מנילה ואפשר שמלאה זה וכתב עליה:

ה ולא מהני טענה זו אל' בטוען דלא לא חתמתי שמי שעולם אל' אם טוען בטענת כזה
 לא מהני: (ג"כ ב"ס התרומות)

או שטוען אמנה היתה הודאתי זאת (ט) צ"ע לכת'ו אל' לא ליתמי הלוואה וכו' וצ"ע
 נאמן בהיסת כמנו שאל' היה רובה היה אומר ליתמי וי"ס (י) כתוב בו נאמנות אם
 נמקיימה חתימתו אינו נאמן לומר פרעתי שאל' פרעתי לא היה חתימו בידו כיון שיש
 בו נאמנות ואם לא נמקיימה חתימתו וע"ן פרעתי נאמן בטענת היסת: (ופ"כ ס'
 ק"ו ב"י ו"ד אם נאמן לומר שמי נמנו דפרעתי) כמד ידו שחתים עדים אחר חתימתו
 לא לקיים החתימה אל' לקיים העניין אינו (יא) נאמן לומר פרעתי: ד פסק
 שחתמו עליו בעלי הדבר והחתימו עד אחד עשה אינו נאמן לומר פרעתי כל זמן
 שהפסקם ביד חבריו: ה ה"ה שכתב יד הלוה (יב) על ידו או על אפ"י שמודים
 שהוא ק"י אביהם א"ן טוענים שהיא פרוע ופטרותם אל' מביעות היורשים אל'
 מחרימין סתם כמעמד היורשים אל' שום אדם יודע שאביהם לא פרע:

ה וכן עיקר ודלא כמ' מולקין וזמנים דיוחיי הלוה כדיוקן לטעם שאין יודעין שאביהן
 כשאר חייב לו (שור) נשם הריימו' ומכל מקום נהנו בדורות אחרונים להחמיר על הכתובין
 לטעם אם יש ק"ה רגלים לדבר דם להספק אם חייב לו:

ואם הוא מוך הזמן או שזורה החייב וזיה בחלויו שהיא חייב לו כך (יג) וכו'
 ככתב ידו או שנידוהו כדי שימין ומת בכידויו זל' נתן הוליל ומידים שהוא כתב
 יד אביהם או שנתקיים כתב יד אביהם גובה מהם ולא אין מודים שהיא כתב יד
 אביהם וגם לא נמקיים כתב יד אביהם אף על פי שהוא מוך הזמן פטורים (יד)
 אל' מחרימין סתם כמעמד היורשים שום אדם יודע שאביהם היב חוב זה ולא פרע:

ה מיהו אם נידוהו ומת בכידויו אין לחלק ובכל ח"ן חייב לסלם: (כ"י וד"ה)

ו אם ראוהו הוליה פסק על יודעי שמעון שאביהם (טו) גתחייב לו טבועה על עסק
 מביעות ממון והם אומרים שח' נטבע לך או פרע לך פטורים אף בלא טבועה

אל' מחרימין סתם כמעמד היורשים:

ע דין
 כמד שאל' מהנה הסומכים שבכתב יד אינו נאמן לומר פרעתי והוא כ"ה או אם יש מקנה ב"ח (ז) ואם פקס מלוה גובה כ"ס
 יד' (ח) עיין חרשות לה"ה ס"ג סכירה ל"ס בית הלוי ס"ו (ס) או יש לך ממני ככדו כך וכך רש"ד ק"ג ק"ד (י) עיין אלסקר י"ג (יא) עיין
 מ"ס ס"י מ"ה ס"ו (יב) ועיין בסמ"ע פ"ק ע"ג קולין ס"ט ק"ג מ"ס ב"ה א"ה מ"ה ר"ה פ"ה ר"ה פ"ה וכו' וכו' פ"ה הנוקין מש"ה ר"ס
 כ"ג גביה דמיתמי ה"ה בהקדש (יג) או שמתא' כתוב נפסקהו שהוא חייב לו כ"ה הפקדתי לטעון בנ"י לטעון ח"ל מ"ה שמתא' כתוב נפסקהו גובה
 מיוורשים אפי' לאחר זמנו וכו' ג"ה אינו נאמן לומר פרעתי דא"ל לא היה גובה מן היורשי' (יד) וצ"ע לכת' שם היורשי' יתירו אם יודעי שבו כרוס שור
 ז"ר ח"ט (טו) אפי' דאוריית' ר"ה א"ה ב"ה ס' מ"ד כ"ה מדברי קולין ס"כ ק"ד דאפי' אם נמקיימה אפי' שטע' סמור' היתרי' כטורי' וכו' ממש פ"ה שם כמ"ה לפ"ה ס"ה
 כ"ה ית' פ

חנין המשפט הלכות הלוחות ע עא

פירוש קנח

דין מלוה על פה ואם אמר ליה אל תפרעני אלא בעדים

ובו ו סעיפים

סימן ע (א) עין ריב"ש ס"ד

(ב) ועין מרדכי ב"ח

ק"ט"ז (ג) וכו' ב' חיים ס"ד ס"ב

דוקא במקום מנו מסבא בינו

מחילה וע"ל ס"ב ס"א סברות

אחרות אבל שלא במקום מנו לא

מכ"ל (ד) רמב"ן שפרט חוב

לשליח שממנו נשאל כתב שמתוך

ושממנו נכתבו כ"י אם רמב"ן

מכיר כתב שצ"ח יחזקע שזה כתב

יד-שעמון ונפטר ואם אינו נפטר

נשבע שממנו שלא נשבע שום שליח

ושלא קבל המעוט ויחזקע רמב"ן

ויפרע ים שלמה ב"ק ג"ט סימן ל"ג

(ס) נבל מאירת ענין דתב"ש

הוכחתי דרמ"ה בר"ף ור"ש וכו'

וכן סי' למורא חלקי"ן ח"ל לא

פרעמ"ך בפני פלו' ופלו' ב"ק ח"ל

והלא פרעמ"ך בפני פלוני ופלוני

(ו) עין ב"ב הרבה פוסק חולקין

על זה וגם גדולי תרומה דף קט"ז

כתב ד"ובל לומר קום לי כסברת

האחרים :

סימן עא (א) האמין אפ בלא

כחו ולא הזכיר

אומן אפי' אומר שזהו כבל

הנאמני' שהרי הוא בא בשם עבדו

אבל האמין את בניו ולא זכר אומן

הו' אינו כבל כן מאירי מכ"י של

הר"מ (ג) עין ר"ב אהבני סי'

ב"ה (ג) אינו לי נאמני' תורו כ"ף

סי' ב' עין ר"ב ח"א דף קכ"ז

(ד) ובאמן

א אחר להלוות בלא עדים ואפילו לתלמוד חכם אלא אם כן הלוהו על המשכון והמלוה בשטר משוכח יותר וכל המלוה בלא עדים עובר משום לפני עור לא תתן מכשול וגורם קללה לעמנו המלוה את חבירו בעדים (א) בלא קנין וכלא שטר א"ן נריך לפרעו בעדים אלא נאמן כשכועת היסת לומר פרעתיך :

ב אכל אם (ב) קבל קנין אפילו בלא שטר לא יוכל לומר פרעתי דהו' כשטר לכל קנין לכתיבה עומד (ב"י בשם המרומות) ויס חולקין וע"ל סימן ל"ט סעיף ה' וכל מקום שנאמן לומר פרעתי (ג) נאמן לומר מחלה לי אפי' סי' שמחילה טענה נרועה היא : (מרדכי פ' הסותפין)

ב אחר פרעתיך בפני פלוני ופלוני אומרים ללוה הביאם והפטר (וגרין לברר דבריו) (טור) לא ב"ה ואפילו ב"ה והכחיסוהו ואתרו להד"מ (ד) ישבע היסת ויפטר ואם אומר שהומינום לעדים כשפרעו אם הכחיסוהו חייב לשלם :

ג וי"א (ע) דאין חלוק בין המינים או לא וכל שגאו עדים והכחיסוהו חייב לשלם אלא שה"ן נריך לברר דבריו (הר"מ פ' פקד גט פסוט והמניד פ"ו מה' סו"ת מליצא דהרמ"ס) ואם לא יוכל להביא העדים לית לן בה וע"ל רמ"ה סי' ע"ה :

ג אחר לו אל תפרעני אלא בעדים בין שאמר לו בשעת הלוואה בין שאמר לו אחר שהלוה נריך לפרעו בעדים ואם אחר שפרעו שלא בעדים אינו נאמן (ו) והמלוה נוכח תלמו בלא שכועת טען אחר- כן עשיתי ופרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים או מתו הרי זה נאמן ונשבע שכועת היסת ונפטר וכן אם אחר אל תפרעני אלא בפני תלמוד חכם או בפני רופאים ואמר לו בפניהם פרעתיך ואולם עדים ישפרעתיך בפניהם מתו או הלכו למדינת הים הרי זה נאמן ונשבע היסת ונפטר :

ד אחר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני ואמר לו פרעתיך בפני אחרים אם ב"ה איתם אחרים והעידו שפרעו בפניהם פטור (מיהוה שלמה) וכל לומר שכל הוב אר"ר קבלם חף ע"פ שפרעו בעדים הואיל ולא פרעו בפני פלוני ופלוני שאמר (מרדכי פ' הריינים) ואם מתו או הלכו למדינת הים אינו נאמן ואם אחר פרעתיך בפני פלו' ופלוני ששחרת ומתו או הלכו למדינת הים נאמן כשכועת שהרי אחר שקיים תנאו ואם מודה שלא פרעו אלא שאומר לא אפרעך עד שיבא פלוני ופלוני שיחדת לי

ואפרעך בפניהם אין שומעין לו אלא פורעו ב"ד וכותבין לו שפרעו בפניהם : דה

ה ע"י פלוני ופלוני פרעו בינו ובינו ונאנסו המעית והמלוה אומר בתורת פקדון קבלתים עד שיבואו אותם פלוני ופלוני ותובע שיחזור לפרעו אין בדבריו כלום מאחר שמודה שקבלם והלא לא בתורת פקדון מסרם הוי פרעון ודברים שאומר זה אינם דברים : ו מי שנתקן שטר וכתב לו ב"ד שטר אחר דינו כמלוה בשטר ואינו יכול לטעון פרעתי ויס מוי שאומר דהוא הדין אם תבע את חבירו על פה ונתחייב לו בדין ולא היה בידו לפרעו וכתבו לו מעשה ב"ד אם טען אחר כך פרעתי אינו נאמן ונוכה מהלקוחות מוי שמכר סדה באונס ומסר מודעא קידם לכן בענין שהמכר בטל המעות של האנס שביד המוכר יס להס דין מלוה על פה ואינו טורף מתשעבדי בכח שטר שבירו שאין לו דין שטר שלא ניתן ליכתב וגם נאמן לומר פרעתי והוא הדין לכל שטר על נימין ליכתב :

עא לזה שהאמין למלוה בעל פה למה מועיר נאמנות ובו כג סעיפים

א התנה המלוה עם הלוה שהיא נאמן בכל עת שיאמר שלא פרעו הרי זה נוטל (א) בלא שכועת חף על פי שטען שפרעו אפילו היא מלוה על פה :

ב דוקא בדאיכא עדים שהאמינו עליו אבל אי ליכא עדים והלוה אומר שהאמינו (ב) ופרעו נאמן במינו וע"ל סימן ס"ט סעיף ב' :

ג אבל אם הביא עדים שפרעו אינו נוטל כלום ואם התנה עמו שהיא המלוה נאמן (ג) כשני עדים אפי' מהביא עדים שפרעו הרי זה נוכח עמנו בלא שכועת ואפילו הביא מאה עדים שפרעו בפניהם שהשנים כמאה :

ד ואפי' היה ללוה מינו והיה חסר לחיפטר שגמו בהכנסה אחרת לא האמינון ליה במינו כגד האמנות שהאמין עליו : (ב"י בשם הר"ם ב"ה)

חושן המשפט הלכות בלואה עא

אכל אם אחר לו הרי אחר על כשלה הואיל ויוד למכין אם פדו כפלי ארבעה הרי זה פדו: ב הא דמהני נאמנות בלא קנין דווקא בשעת בלואה אבל לאחר בלואה ולא קנו מיני לא משתעבד: ג הא דמהני נאמנות כנגד עדים הני מילי כשמשדין בפניו פדו אבל אם העידו בפניו הודה שפרעו נאמנים טלא פסלם אלא לפרעון אבל הודאה חלתא אחריתי היא וכוה לא פסלם וכן אם העידו טמאל לו החוב נאמנים:

בנה וכן כל כוונת זה דאין הנאמנות לא למה (ד) שהאמינו עליו ולא יזכר כנוניא שקבל חבות כפסגה והאמינו לנזמן עליו ועל יורשיו למה שלא אירע הפסד בלואה מתין וככל אשר יאמר בעיקר המאון ואחר כך נפטר המקבל והניח ממון ניד אחר והנזמן אומר שהוא מנכס שהמסות (ה) אינו נאמן בזה אפילו היה המקבל (חי) הואיל ולא נכלל בלשון נאמנות (ח) ארבעה הרי אש והניח (הסור) אבל כל מה שכתב עליו נאמנות מהני כגון אם כתבו לו שיהא נאמן כמה הוניה הונומיה ושחרים מהני כמו שהני לעיקר הקין דכל גמלי שנתמון קיים: (כלל הכל' סימן ח')

ד התדקדקים עושין טובה בכתב ידו של פלוה על שטר של נאמנות וכו' ליכא למיחש למיודי: ה הרי שפרעו וטען התלויה טלא נפרעו ופרעו פעם יגנית חפני התכחו הרי הלום חזיר ותובע את התלויה בדון ואומר לו כך וכך אשך חייב לי חפני שפרעתין שני פעמים אם הודה ישלם ואם כפר ישבע שבועת הישתעוץ כך טלא פדו אלא פעם אחת:

בנה ואפילו פרעו מחוב נפרים מאחר שהאמינו נגד עדים אין לו פלו אלא שבועת היסג: (שור נגס ה' אש ובר' בן מונס יב')

ז אף הנהאמנות מופיל (ו) שלא להחריס חיל טמא אפילו אם פירשו בפירוש: טנה פטרומן שבועה נדר ככלל דאין חלוק בין נדר לשבעה רק ככלל הדין לאשרי נאמנים: (ר"ן פ"ק הובט)

הנה סדר שכתבו נאמנות כל זמן שלא נכתב עליו מכתב לא עליו על הסדר משך קאמר אלא על החיוב קאמר (מחריק שורש פ"ט) ואפילו נכתב נאמנות אחר אלא אם כן פירש בנדיא דאז חייב לקוימים מלאה ואם הניח עדים שפרעו מהני דהוי כאלו אמר חל מפרעני אלא בפני בלוי ופלוני ופרעו לפני עדים אחרים ובמי שכתבאר חיל סימן ע' שפ"ד:

ח אף כותבים פתקא לטותא להחריס כנגדו (ז) אלא ליתומים שפאו בט' גת אביהם או אפטרופוס ואחרו אין אנו יודעים אצל מי יש למירושנו כלים ואם אחר רנה יגאח מבית הכנסת כהה מחריס יב לבית דין לומר למה אתה יונא ואם לא רנה להקניח: אף מונעין אותו ואפילו שינא בשעת החסם (ח) החסם חל עליו:

בנה וכן כל כוונת זה דאין הנאמנות לא למה (ד) שהאמינו עליו ולא יזכר כנוניא שקבל חבות כפסגה והאמינו לנזמן עליו ועל יורשיו למה שלא אירע הפסד בלואה מתין וככל אשר יאמר בעיקר המאון ואחר כך נפטר המקבל והניח ממון ניד אחר והנזמן אומר שהוא מנכס שהמסות (ה) אינו נאמן בזה אפילו היה המקבל (חי) הואיל ולא נכלל בלשון נאמנות (ח) ארבעה הרי אש והניח (הסור) אבל כל מה שכתב עליו נאמנות מהני כגון אם כתבו לו שיהא נאמן כמה הוניה הונומיה ושחרים מהני כמו שהני לעיקר הקין דכל גמלי שנתמון קיים: (כלל הכל' סימן ח')

הנה סדר שכתבו נאמנות כל זמן שלא נכתב עליו מכתב לא עליו על הסדר משך קאמר אלא על החיוב קאמר (מחריק שורש פ"ט) ואפילו נכתב נאמנות אחר אלא אם כן פירש בנדיא דאז חייב לקוימים מלאה ואם הניח עדים שפרעו מהני דהוי כאלו אמר חל מפרעני אלא בפני בלוי ופלוני ופרעו לפני עדים אחרים ובמי שכתבאר חיל סימן ע' שפ"ד:

ז אף הנהאמנות מופיל (ו) שלא להחריס חיל טמא אפילו אם פירשו בפירוש: טנה פטרומן שבועה נדר ככלל דאין חלוק בין נדר לשבעה רק ככלל הדין לאשרי נאמנים: (ר"ן פ"ק הובט)

ח אף כותבים פתקא לטותא להחריס כנגדו (ז) אלא ליתומים שפאו בט' גת אביהם או אפטרופוס ואחרו אין אנו יודעים אצל מי יש למירושנו כלים ואם אחר רנה יגאח מבית הכנסת כהה מחריס יב לבית דין לומר למה אתה יונא ואם לא רנה להקניח: אף מונעין אותו ואפילו שינא בשעת החסם (ח) החסם חל עליו:

בנה וכן כל כוונת זה דאין הנאמנות לא למה (ד) שהאמינו עליו ולא יזכר כנוניא שקבל חבות כפסגה והאמינו לנזמן עליו ועל יורשיו למה שלא אירע הפסד בלואה מתין וככל אשר יאמר בעיקר המאון ואחר כך נפטר המקבל והניח ממון ניד אחר והנזמן אומר שהוא מנכס שהמסות (ה) אינו נאמן בזה אפילו היה המקבל (חי) הואיל ולא נכלל בלשון נאמנות (ח) ארבעה הרי אש והניח (הסור) אבל כל מה שכתב עליו נאמנות מהני כגון אם כתבו לו שיהא נאמן כמה הוניה הונומיה ושחרים מהני כמו שהני לעיקר הקין דכל גמלי שנתמון קיים: (כלל הכל' סימן ח')

הנה סדר שכתבו נאמנות כל זמן שלא נכתב עליו מכתב לא עליו על הסדר משך קאמר אלא על החיוב קאמר (מחריק שורש פ"ט) ואפילו נכתב נאמנות אחר אלא אם כן פירש בנדיא דאז חייב לקוימים מלאה ואם הניח עדים שפרעו מהני דהוי כאלו אמר חל מפרעני אלא בפני בלוי ופלוני ופרעו לפני עדים אחרים ובמי שכתבאר חיל סימן ע' שפ"ד:

ז אף הנהאמנות מופיל (ו) שלא להחריס חיל טמא אפילו אם פירשו בפירוש: טנה פטרומן שבועה נדר ככלל דאין חלוק בין נדר לשבעה רק ככלל הדין לאשרי נאמנים: (ר"ן פ"ק הובט)

ח אף כותבים פתקא לטותא להחריס כנגדו (ז) אלא ליתומים שפאו בט' גת אביהם או אפטרופוס ואחרו אין אנו יודעים אצל מי יש למירושנו כלים ואם אחר רנה יגאח מבית הכנסת כהה מחריס יב לבית דין לומר למה אתה יונא ואם לא רנה להקניח: אף מונעין אותו ואפילו שינא בשעת החסם (ח) החסם חל עליו:

בשן המשפט הכוח והלואה עא

פירוש קבט

(ט) דין זה נר' דמירי אב' מבור
 בשטר המאמין נב' יורשו ד' פה
 אב' נר' יורשו מירש' דעלת'
 כב' יור' ו'ן הוי' כב' ס' י' ד' לאס
 המאמין אף על יד' יורש' קבט' בנ'
 דמיר' (כ) כב' ס' י' ו'ן הוי' הוי' הוי' הוי'
 דמיר' יור' ו'ן אב' אס' אס' אס'
 כפרן קוד' הנאמנו' המה' הנאמנו'
 גדולי' מרות' ס' י' ח' ב' (י) ובקו'
 הסמכה' לבכור' נאמנו' ש'ין גזר'
 מרות' ס' י' ח' ב' החלוק' בין' בסמ'
 אס' שטר' של' כב' הוי' כב' כב'
 וס' ד' רב' אר' חוק' הסמ' יורש'
 (כ) כ' ס' מ' ר' ש'ר' י' ח' א' י' ד'
 (יב) מלו' שפטר' לל' מירש'ו' אר'
 ס' י' ד' ס' מ' ל' מ' י' ח' א' י' ד'
 מכל' וכל' רש' ד' ס' מ' ל' מ' י' ח' א' י' ד'
 רב' (יג) רב' ס' י' ח' א' י' ד' רב'
 נאמנו' לחד' וכל' כב' ש'ין ח' א'
 דמיר' ד' ר' א' ו'ן הוי' כב' כב'
 כלומר' מה' הקאמו' אב' ב' אס'
 נאמנו' כולל' בין' מה' יורש' בין' מ'
 הקאמו' (יד) כב' ס' י' ח' א' י' ד'
 כדמיר' יורש' רב' על' מירש' רב'
 ס' ד' רב' רב' רב' רב' רב' רב'
 כב' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ז' א' ל' הפלו' וס' ד' רב' רב' רב' רב'
 ל' ח' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 דמי' הדד' ו'ן הוי' אב' י' ח' א' י' ד'
 לא' הוי' ל' ל' כב' רב' רב' רב' רב'
 (טו) עין' שטר' חלוק' על' כל'
 כב' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 סמכה' אס' הנאמנו' קוד' למיר'
 שא' מופיל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל' ל'
 הר' א' ס' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ג' מ' ק' ל' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ע' ד' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ה' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ו'ן הוי' כב' כב' כב' כב' כב' כב'
 כ' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ד' רב' רב' רב' רב' רב' רב' רב'
 ו'ן הוי' כב' כב' כב' כב' כב' כב'
 כ' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'
 ד' רב' רב' רב' רב' רב' רב' רב'
 ו'ן הוי' כב' כב' כב' כב' כב' כב'
 כ' י' ח' א' י' ד' רב' רב' רב' רב'

פטר טיט בו נאמנות והלוה מוניה כתב יד המלוה שקבל ממנו סכום פלוני פלוני
 פלוני והכנס פלוני ביר' פלוני והמלוה טוען שאותו כתב ידו הוא מעסק אחר הדיו עם
 הלוה: ו' שטר טיט בו נאמנות ויונה תפחת יד אחר י' מי שאומר שאין מועיל
 הנאמנות: י' א כתב פרעון בעדים נגד שטר חוב ומת המלוה ויש כתב אמת'אות
 ומוכחות שכת' הפרעון מוויף יתברר הדבר בדרישות וחקירות ואם אחר כך יראה לבית
 דין שהערות מכונות חייבים הורשים להחזיר השטר ללוה: י' ב אף על פי שיש בשטר
 נאמנות (ט) אינו נובע מהיותו קטני' כי אולי כשיגדלו יאמרו שוכר' או עידי פרעון
 י' ג שטר טיט בו נאמנות וכמו' (ו) המלוה כפרן בדבר אחד בעדים כול' הנאמנות:
 י' ד שטר טיט בו נאמנות ומכ'ן המקום (יא) שהרבה כותבים נאמנות בלא העלבת
 הכעלים לטופרא דשטר והלוה טוען כי בלא הסותו נכתב' אס' העדים עמ'תם כן
 ואמרום של' כתבוהו כי אס' מפני שהיו רואים שבשאר שטרות הוא כותב כך אף על
 גב דכתוב ביה וקנינה מוכיח על כל מהו דכתוב לעיל אין סת' כיון על הנאמנות כיון
 שאינו מנה' ע'ו' לכתוב כן בכל השטרות (יב) באר' מקוני' הסטר ועל' ס' פ' א' ס' י' ח' א' י' ד'
 ואם כתוב בו כפירוש וקנינה על כל מהו דכתוב ותפורה לעיל ובצנן הנאמנו' מפורש
 ואחר כך אמר' לא אחר' לנו מועיל' נאמנות זה או בטעות כתבנוהו אינן נאמנו' דכיון
 שהנד טוב אינו חוזר ומיד לכך מנה' טוב לכתוב בטעות קנין על הנאמנו' מפורש
 ושם א'ן לפקפק: טו' במקום שהנ' של' לכתוב נאמנות אלא כגווי' הלוה
 כשנזהר הלוה מועיל' אפי' בלא קנין:

וג' ונראה לי דואר' דאמר' כן בטעם הלוה כיון שבשטר ע'יף ס' י' ח' א' י' ד':

ו' שטר טיט בו נאמנות וכתוב בו זמן קצוב לפרעון אפי' שערך הזמן עדיין הנאמנות
 קיים: י' ד' דמ' נאמנות סתם לפטרו חטוב' (יב) בעוד המלוה חי ובא לנכו'
 ממנו אב' אס' מת ובא לנכות מירש'ו' לא מהני אלא אם כן פירש שפטר'ו ממנו
 ומירש'ו' שא' נובים בלא שבועה ואם כתב פה'א נאמן עלי ואל' כחי יורש'ו' בכלל
 ומקבלו מתק' נס כן (יג) בכלל באי' כחו: י' ח' מת' ע'ו' בחיי מלוה בשטר
 ד' בו נאמנות סתם ואחר כך מת מלוה הורשים נובים בשבועת' הורשים של'
 בקדמו' א' שטר זה פרוע ואם כתוב בשטר נאמנות מפורש שפטר' אותי ושב'ים
 מכחי' ממנו ומבחי' כחו נובים בלא שבועה כלל: י' ח' אין נאמנות מועיל' (יד)
 לנכו' לקוחות אפילו התנה בפירוש שנוכה מהלקוחות בלא שבועת' המלוה והיה הדין
 כשכ' מיקדם הבא לנכות שטר'ך ליטבע אף ע'פ' שכתוב בשטר'ו' (טו) נאמנות: כ'
 י' ח' יורשים שאין נאמנות מועיל' אלא לפרע' בפניו ממנו אב' של' בפניו לא אלא
 בית דין מחביעים אותו ואם פירש ולא לבאים מכחי' אין בית דין מחביעים אותו:
 כא' מלוה שהאמין ללוה שהיא נאמנ' על השטר לומר' שהוא פרוע מועיל' נמי
 נבי יורשים שאם מת המלוה ובאים יורשים לנכות מהלוה נאמן לומר' שהוא פרוע
 אבל גריך ליטבע שהוא פרוע אפילו בחיי המלוה אלא אם כן כתב לו שהיא
 נאמן בלא שבוע' ואין המלוה יכול לנכות בשטר זה מן היורשים ולא מהלקוחות
 אפי' אחר המלוה לא פרעתי אין המלוה טורק בשטר' זה מהלקוחות דחיישינן לקניניה ואם
 טע' הלוה בשטר זה ואמר פרעתי מקנתי או כולו והמלוה אומר' לא פרע כלום
 משל' המקנת' שהודה בו ונטבע היסת' ואם התנה עליו שהיא נאמן בלא שבועת'
 היסת אינו נטבע כלל: כב' כשהאמין המלוה ללוה שהיא נאמן על השטר לומר פרעתי אפילו

תוך הזמן נאמן לומר פרעתי ואם מת הלוה תוך הזמן יש מי שאומר באינו נובה מהיורשים שאינו טוענין
 שאביהם פרע ומיהו בחרם סתם ללא ידעתי ללא פרע ויש מי שאומר שחייבים לפרוע אלא אם כן הביאו עדים
 שאביהם אחר לפניהם שהוא פרוע: כג' שטר שכתוב בו נאמני' פלוני פלוני או לפלוני והאמין

סימן עב (א) חט' בשל עכו"ס

אסור להשתמש בו
 מפני שהוא נוגע דעמו כמ"ס בטור
 ס"ס קע"ב בשם ר"י מקורניל (ב)
 וז"ל המיר בין לעצמו בין לאחר'
 וכן דעמי נוסע ועיין כ"י שלי
 שהארכתי (ג) בית הלוי דף ע"ד
 (ד) ריקאנטי של"ח האזכ מ"ל
 מה"ס ס"ט רכ"ד ועיין מה"ס
 פ"ל מ"ח ודווקא שהמטבחן כניית
 המלואה אבל להוליכה לבית אחרת
 לאזכרה אינו חייב כנכסיה ואזכרה
 אם לא המנה כפי' טעין המני'
 מ"ל סי' (ה) ואם פרע לו חובו
 ונבע המטבחן ונגנב אח"כ גם זה
 מחלוקת בין הפוסקים אם לו
 דין ש"ח או ש"ס עיין'ן חיים א'
 קכ"ג (ו) ואם'ן הפס מקינין מינה
 בית הלוי מ"ל ע"ב (ז) נגד סברה
 מה"ס פ"ה ו' חיים ח"א קכ"ב
 דמסקו כרז יוסף להדיח ועיין
 מה"ס מ"ח וכשה"י יכול היה נוסע
 שפרע בניכס' בשם הרי"ם רבו
 ועיין פ"ה דף ל' נכ ח"ג קט"ו
 רש"ך ח"ב קט"ט (ח) בית הלוי כ"ד
 וב"ח (ט) בית הלוי מ"ל (י) ואם
 לאזכר בפשיטה' נראה מדברי
 מה"ס ח"ך דף כ"ג שהיביס (יא)
 נגד סברה דמ"ף קכ"ב ועיין ש"ס
 (יב) המלואה

למוציא הסטר ואחד מהם הוציא הסטר וטוען הלוה שפרע לחבירו וחבירו מודה
 כיון שהאמין למוציא הסטר לאו כל כמיניה לומר שפרע כל זמן שזה הוציא הסטר
 ואם היו שותפים בחוב כיון שאחד מהם מודה שפרע אם יש נכסים למודה בית דין
 יורדים לנכסיו ופורעים לחבירו חלקו ואם אין לו נכסים למודה אינו נאמן להפסיד
 לחבירו כיון שהסטר בידו אבל על חלקו הוא נאמן וכו' מנדין לאחר חלקו:

עב המלוה על המשכון והרבה דיני משכונות ובו מה סעיפים

א המלוה על המשכון נרדף לזוהר (א) שלא ישתמש בו מפני שהוא כמו ריבית
 ואם הלוה לעני על מרח וקדיום וכיוצא בו שסכרו תרובה ואינו נפגעת חל"ל
 מעט יכול להשכירו שלא ברשות בעלים ולנכות לו דמי השכירות בחובו ויש מי שאומר
 דדווקא לאחרים יכול להשכירם אבל לא לעצמו (ב) משום חט"א:
ב המלוה על המשכון חייב להחזיקו בזה (ג) שרי (כ"י) עיין כ"י מה"ס
 קע"ב וקס"ו י"ח רמ"ן חלקו בין ספרים לשאר דברים ואם למד נספרים שכליה על והם מקרי טולח
 יד נפקין ויש מחלקין משום דקסבר מזה קעביר (מרד"ם א' אלו מציאות שני הדעות) ועיין כ"י סי' קע"ב:
ג המלוה על המשכון חייב להחזיקו בזה (ד) שומר סכר (ואין חילוק בין אם פי'
 בשעת הלוואתו בין שמשכנו אחר שהלוהו הרי זה (ד) שומר סכר (ואין חילוק בין אם פי'
 שקבלו למשכון כדרי שו"י בין קבלו סמ"ס) (טור) לפיכך אם אחד המשכון או כנגד חייב בדמיו
 ואם היה טוה המשכון כדי דמי החיוב אין לאחר על חבירו כלום ואם החיוב יתר על
 המשכון משלם הלוה היתרון:

הגה וי"א דאם פירש ואמר נשעת הלוה: מקבל המשכון בכל החוב חט"א אם קבל קמ"א דמנ"ל דא"ל
 וזו"י אחד המשכון אחד הכל: (טור)

ואם דמי המשכון יתרים על החוב ניתן המלוה ללוה היתרון ואם נאחס המשכון כגון
 שנלקח כלסטים מזויין וכיוצא בו משאר אונסיהם ישבע המלוה שנאחס וישלם לו בעל
 המשכון את חיובו עד (ה) פרוטה אחרונה:

פנה ויש אומרים דמלוה על המשכון לא הוי אלא שומר חנם לפיכך זה שאם דמי המשכון יתירים על החוב אין המלוה כרוי
 ללוה היתרון אלא אגד ממונע ולא יזהר (טור) (ו) בשם ר"י והר"ם (ז) ומסקנ"ה (ז) לא עפקינן תמונא (מרד"ם ס"ס האומ"ק)
 ואם לאזכר לו כנגד נכסיהם חייב לשלם לדברי הכל: (טור)

ז המלוה על המשכון וחזר המלוה והשקידו ללוה ונגנב או נאבד חייב המלוה אף על פי שכיד הלוה אחד כיוון
 דבתורת פקדון נתנו לו אכתי ברשותא (ח) דמלוה קאי ומוזה הטעם אם ראובן לזה תמית משמעון על כניית אשתו
 וחזר והשליחו לו עד לאחר המועד ומת במגעד ומאמת המיכל'מסרה את אשר לה לשמעון וגם הבנדים ה"ס
 ואחר כך החזיר לה שמעון הכל חוץ מאותם בנדים הדיו עם שמעון כיון שבתורת כאלה באו ליד ראובן עדיין
 הם ברשות שמעון:

פנה ראובן נתן לשמעון משכון למשכוו א"ל עכו"ס ושמעון נתן משכון אחר לעכו"ס ועבד משכון של ראובן יצירו נכסה עליו
 שומר במלו הלוהו עליו: (מהר"ם פארוזה סימן כ"ט)

ד המלוה על המשכון ונתן לו רשות להשתמש בו ונאחס (ט) אפטר שאפילו בנתינת רשות בלבד הוי שואל וחייב:
ה מי שנתמטבחן על ידי נאחתי הקהל על חלקו המנויע מהם וענגב במשכון אין לקהל ולא לנאמן דין שומר
 סכר: (אמ"ס יש מהנה בשיר (י) הולין אהריו) (כ"י בשם הר"ם) ו המלוה על המשכון ומת אף בכו נעשה עליו שומר סכר:
ו המלוה על המשכון ובשעת קבלת המשכון אחר אינו מקבל אחרותו עליו אינו אפילו שומר חנם ופטור חט"א
 מפשיטה: **ז** ראובן באל משמעון סוף שהיה לו במשכון מעכו"ס ואבדו ושואל ממנו מחון הרבה כמו שהאזכר
 תמנו העכו"ס לא ישלם לו אלא דמי שוויי דמסם (יא) סוף דעלמא: **ח** המלוה על המשכון ואבד או כנגד
 כלל אוינם שהרי המלוה חייב המלוה כמו שכתבאר אחר המלוה שלע הלוייתך עליו ונקל היה טוה והלוה
 אגד שלע הלוייתך עליו ושלע היה טוה הרי המלוה נשבע תחלה שבע השומרים שאינו ברשותו והלוה נשבע
 ה"ש שהיה טוה כנגד החוב ונפטור: **י** אחר המלוה שלע הלוייתך עליו ונקל היה טוה והלוה אומר שלע הלוייתך
 עליו ושלטה דינךין היה טוה ישבע המלוה תחלה שאינו ברשותו ואח"כ ישבע הלוה כמה היה טוה שהרי הודה במקל
 ו ה"ל דיוכר: **יא** שלע הלוייתך עליו ונקל היה טוה והלוה אומר חט"א ישבע מלוה שאינו ברשותו

והוא

(יג) המלוה כל המסכון וי"ט מביא
 והביאו בני רשות בני נכח שאינם
 ראויים לשמור ה"ו פוסק ומייב
 המ"ד מט' (יג) סמ"ג פ"ד
 הג"מ פ"ה מה' מלוה ולוה (יד)
 נ"ב סדרת ד"א (טו) ש"ה פ"ה דף
 קפ"ד ע"ב (יז) כל שטוען על
 הפסד ע"כמו בשבט היסת וכו'טל
 אבל אם מודע בשביל דבר
 אחר שחייב לו הלוה נשבע
 בנקמה קפ"ד ר"ה ט"ד מ"ה
 פ"ה ה"ד פ' אלמנה כיוצא
 (זו ע"פ)

שכלל בשבועתו ששני דינרים היה שוה וישלם הלוה שחר החוב שהרי הוא יודע כדלמי
 שאלו חייב ואינו יודע אם פרעו אם לאו ואם יש למלוה עדים שנאבד נוטל שקל בלא
 שבועה אלא שמחריס הלוה סתם על מי שנטל מעמו- שלא כדון והוא הדיון סתם
 מאמינו הלוה שנאבד שנטל שקל בלא שבועה: י"ב אמר הלוה בלע הלויתני
 עליו ושמים היה שוה:

הנה יעייני שאלו (יג) נשבעה למאן דאמר דלא הוי עליו אלא שומר חנם:

והמלוה אמר שלא היה שוה אלא סלע אם הלוה מאמינו שנאבד או שישלו עדי' שנאבד
 נשבע המלוה היסת ונפטור ואם אין הלוה מאמינו שנאבד וגם אין לו עדים שנאבד
 נשבע המלוה שאינו ברשותו ומגביל עליו שלא היה שוה יותר ממה שהלוהו ואם המלוה
 מודה בעקמת שאתר הלוה סלע הלויתני עליו ושמים היה שוה ואמר המלוה שלא היה
 שוה אלא חמשה דינרים משלם לו הדיבר שמודה ושבע שלא היה שוה יותר מחמשה'

דינרון וכולל בשבועתו שאינו ברשותו אם אינו מאמינו שנאבד וגם אין לו עדים שנאבד ואם אחר לו היל' מה שהוא
 שוה יותר ממה שהליתניך או שאמר היה לי בידך בכדי שהיה שוה יותר על החוב הרי זה נשבע היסת ונפטור אם
 זה מאמינו שנאבד או אם יש לו עדים שנאבד אמר הלוה סלע הלויתני עליו ושמים היה שוה והמלוה אומר אינו
 יודע כמה היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו ויכלול בשבועתו שאינו יודע שהיה שוה יותר מדמי החוב ויפטור
 ואם יש עדים שנאבד או שהלוה מאמינו נשבע היסת שאינו יודע שהיה שוה יותר מדמי החוב ויפטור ואם הסיב
 אלו יודע שהיה שוה יותר מדמי החוב ואינו יודע כמה הוה ליה תחייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם לו סלע
 אם בגב המלוה מחריס סתם על מי (יג) טטוען שקר אם שניהם תובעין זה את זה שאמר הלוה סלע הלויתני עליו
 ושמים היה שוה והמלוה אומר שלא היה שוה אלא שקל נשבע הלוה היסת שלא היה שוה פחות תשלע והמלוה נשבע
 שאינו ברשותו ויכלול בשבועתו שלא היה שוה יותר מסלע ואם היה מלוה מאמינו שנאבד או שיש לו עדים גם הוא
 לא ישבע אלא היסת שלא היה שוה יותר מסלע: י"ג היו שניהם מודים זה לזה כנון שאומר הלוה סלע הלויתני
 וסלע היה שוה וכה לפדותו והמלוה אלא שאומר אמר און לו עדי' ואין הלוה מאמינו נשבע שאינו
 ברשותו ואלא זה בזה:

הנה היו עדים שנגנב וסהיה שוה יותר על דמי החוב מונע הלוה המוט' והמלוה טוען שלא נגנב או נאבד בשביעמו ופטור למאן דאמר דלא
 היו אלא כשומר חנם ישבע המלוה כשאר שומר חנם ש"ה פסע נ"ו: (טור)

אם הלוה תבעו ביתרון שהיה שוה המסכון יותר על דמי החוב ויש עדים בזה או שהמלוה מודה אלא שטוען
 שנאבד פנינם ותובע דמי חובו ישבע המלוה שאינו ברשותו ופלא שלח בו יד וקנאבד באונס ונזכר חובו מהל' שהרי
 אין הלוה יודע כינר נאבד והוה ליה כהליתני ואינו יודע אם החזרתים לך:

הנה מלוה שאח למלו' על מסכון פרעמין כך וכך והמלו' אומר אמת פרעמני אבל איני יודע כמה הלוה למן כמה שאמר המלו' אין לו על המסכון
 רק ששבור וכו' כאלו הוא המודע ואין דמיון מ"ה אלא ב"י ש"ה (משי' רשב"ה סי' אלף מ"א ומשי' רמב"ן סי' פ"ה) ואם פד אחד משי' שלא
 כדברי הלוה נשתי הלוה נגר העד ויטל המסכון וכו' שומר היל' והמלו' אינו יודע (ב"י בשם רשב"ה) ועל ס' זה כע"פ כ"ד:

כל היכא שהמלוה נדון לישבע שאינו ברשותו אפילו באמר הריני משלם כפי שכתב הלוה ואינו נשבע אין
 שומעין לו דחיישין מאד עיניו נתן בו ואם היה דבר שכל מינו שוה ותנאי בשוק לקנות כמותו באותן הדמי' שרצה
 לשלם הרי זה משלם ואינו נשבע כמה דברים אמורים כשהשבועה מוטלת על המלוה לבד ואין על הלוה שום שבועה
 אבל בזמן שהלוה נשבע כמה היה שוה כדי לטוול או ליפטר או לא יכלל המלוה לשולם מלשבע שאינו ברשותו:
 נ"ח שאמינו הלוה למלוה (ר"ן פ' הדיינין) אפי' (יד) אם ירצה לשלם והוא דבר המנוי לקנות דחיישי' שמא יוניא את המסכון אחר
 שבועת הלוה וכמנא סם שמי' מתחלל: י"ו המלוה את חברו על טבעת שיש בו אבן ונאבד אם הלוה מוד' שאותו
 סביר השולחני שוה לשלו פטוט שנלך אחר שות' הבקיאוס אבל אם טען הלוה שסלו היתה שוה יותר והמלוה טוען בריא
 שלא היתה שוה אלא כו' ה"ו מוד' מקל' ונותן לו מה שהיא מודה ונשבע על הפאר ואם המלוה אינו יודע כמה
 היתה שוה והלוה טוען בריא שהיתה שוה יותר הרי הוא נאמן מכו' דהוה ליה מלוה מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע
 אמכל מקיס גריבוי' ב"ד לחקור היטב ולאיים על הלוה שלא יסקר לשום אותה יותר תשווייה: י"ז אם לא נאבד
 המסכון וחלוקים בעיקר הלוה שהמלו' אומר שהלוהו סלע והלוה אומר שלא הלוהו א"ל שקל אם הוא כענין שהיה
 המלוה (ט) יכול להחיק במסכון ולטעון לקוח הוא בידי או לא היו דברים מעול' או החזרתיו לך כאמן לית' שהלוהו
 עליו עד כדי דמיו (יו) בכבועה בנקיטת הפך ודוקא שפסם הפך א"ל יכב עשום נשבע היסת ונכטר נטור והמרומו שער מ"ט) ואפי'
 את הלוה תחלה ואחר כך מת מלוה נכדעם (י"ט) ומה עתה ידס לפיכך אם המסכון שוה סלע הרי
 זה נשבע וכוטל אין המסכון שוה אלא דינר הרי המלוה נוטל דינר מדמי המסכון ופורע הלוה עוד דינר

שמודה בו ונטבע על השנים שכפר בהם נאח כפר בכל ואמר אין זה משכון אלא שקדון בידו ואין לו אצלו כלום הרי המלוה נפרע מדמי המשכון ואם אינו טוב כדי חיובו נוטל ממנו מה שטוב ועל השאר נטבע הלוה היסת וכנסר :

הנה ואשילו היה זה הדבר שמחויב בו דברים שמישין בהן אובל נכס או נדב אלמנה לא אמרינן כיון שמחויב להחזיר אין לו מינו אלא כיון שאין עדים וזהו הכול לפיכך יוכל לטעון עליו כדי דמיו (טור) וה"ה במקושים תקנה שלא לעכב א"ל החירו בעל לידו דרך שאלה או בקדון או מלמד נסמרים שלמד פה הכשרים אף ע"פ שמחויב להחזיר מכל מקום לא אכר מינו שלו ואנחנו לטעון עליהם כדי דמיו כל מקום שיש לו מינו ואשילו במקום שיש מקבץ וזו מכל מקום המלמד יוכל לעכב הספר נעד שבירות הלימוד (מרדכי סוף פרק המקבל) ויש אומרים דנבל מקום שיכול לטעון על מה שחת ידו יוכל לטעון סתם שחייב חייב לו כלום ובלבד שידע לדוריה שזה (יו) שכנגדו חייב לו כיון שיש לו פדיון ויודו או שקדון וברור לו שלא נאמס משכנגדו והשוא אומרים לו לבד דבריו כמו שימנא למטה סעיף כ"ה ולקמן ריש סימן ע"ה ולא דיכול לטעון על קד שחת ידו היינו שאומר שזה שכנגדו חייב לו ממון אבל לא ויכול מי שיכול לטעון על מה שחת ידו אין לו זכות בו רק משעבד העמדה

(ח) כ"ס סי' ל"ב דין י"ו (יח) כמב קר"ן פ' אלמנה ניוונת נכס רש"י ונכס הגזונים דכל שאינו טוען בנפשו של דבר אש"י שהוא מוכס בידו כגון משכון אינו נאמן עליו אלא בשבועה כעין שבועת הנוטלים וכ"כ ר"ב פ"ד מ"ה סל"ה (יט) פ"ין לקמן קל"ג ס"ג אלקטר קכ"ה רש"י א"ל פ' ס' (כ) ע"ין פ' ה' למורה סימן ל"ו וד"ר קכ"ז (כח) ב"ה הלוי ז"ח (כב) משכון

או כיוצא בה משאר מביעות כי אין זה סייד ליה (מכר יו' סי' כ"א ור"ה) ויכל מי שיכול לטעון על מה שחת ידו אין לו זכות בו רק משעבד העמדה דין ואילך ולא מטעם מביעה ולכן אם כתיב קודם העמדה בדין בראש מרא קנה מי קור : (רי"ב סימן ע"א) ד"ה ואם הוה בענין טעון ויכול לקוח הוא בידו או לא היו דברים מעולם או החזרתי לך נטבע הלוה שלא הלוהו אלא שקלו ופורע לו ונטול ממנו כינד דברים שאינם ליהשכיר ולהשכיר ולהשכיר או שאין ליהו אשילו ראו עדים עשה בידו נאמן לומר לקוח הוא בידו וכן אשילו דברים העשויים להשכיר ולהשכיר או שאין עשויים להשכיר אלא פ"ט עדים שכחו לידו בזהות שאלה ואין עדים טרמי עשה בידו ויכול לומר החזרתי לך או לא היו דברים מעולם אם אין עדים שמשם לידו אבל דברים העשויים להשכיר ולהשכיר ויש עדים ששאוהו עתה בידו אינו יכול לומר לקוח הוא בידו או החזרתי לך נטבע

א"ל ר"ל בעינין טרמי העדים בידו נטבע שרבעו לבי דין אלא טרמי קודם לכן בידו וטען אז ספן מכודין בידו או טענה שחת שאינן ראויים להחזיר לבי אומה טענה דמשה אין לו מינו שהיה (ט) יוכל לומר החזרתי לך או לא היו דברים מעולם וכן אם הוא משרפס שהוא בידו אף פ"י פ"י שאין כמו עדים טרמי בידו לא יוכל לומר לקוחים הסן בידו שהיה אין כאן מינו ויכול לומר החזרתי לך או לא היו דברים מעולם (הגהות אשרי כוף פרק המקבל) ואשילו אחר נטבע טרמי עדים שהייב לו וכך כמו שטוען בעשיו דבית דין לא מהימן (משנת ה"א פ"א כ"ז סימן ז') ודוקא טרמי ראו עדים קודם שנטעו בבית דין אבל אם ראוהו אחר שנטעו והתחלוקת ביניהם בבית דין לא אכר מינו של ונאמן כמה שטוען לקוחים או החזרתי דהולבין בזה אחר טעם טענה בבית דין (משנת רמ"ן סימן ס"ד) ואם יש עד אחד נזה יש אומרים דאין המלוה נאמן דהוי ליה מחויב לישבע להכחיש העד ואינו יכול שהרי מודה לו רק שטוען טענה והתחלוקת ביניהם בבית דין לא אכר מינו של ונאמן ומשם (משנת הנ"ל) כדלקמן סימן ע"ה סימן ע"ה ויש אומרים דהמלוה נאמן בשבועה (משנת ר"ה סימן פ"ה ק"ח וסימן א"ל פ"ו) והסנהט בעל המחזר כגדא הרשונה כמו שימנא לקמן סימן ז' ס"ג ופ"ין לקמן סימן ע"ה סיף י"ג ופ"ין לעיל סימן כ"ח כחבתי א"ש אכר יוכל לטעון על מה שחת ידו מחמת אחר ולא מחמת זה שנטעו בידו והא דא"ר יוכל לטעון לקוח הוא בידו או הלווינו עליו היינו דוקא שחת ידו אלא ונאמן שהפקיד דבר אצל מחטון ולוי הדין עדים שהוא שלו או שמחטון מודה לו שמשטון טוען שראובן חייב לו עליו (כ) אין ראובן נאמן לומר שלקחתי מלוי אבל אם שטען אומר שראובן לקח מלוי נאמן במינו שהיו אומר שהולך לקחו מלוי ואז היה נאמן הואיל וליכא עדים כינד נא לידו או שלא ראו בידו (משנת רש"י) ואם אינו טען לקוח הוא בידו רק שראובן נאמן לו של לוי להשכיר פ"ין לקמן סימן ע"ה סיף שחייב לפדומו משום תקנת הדין ופ"ין טור גא"ו הדינין סימן קל"ג :

ד"ה דברים העשויים להשכיר ולהשכיר להרמ"בם היינו כלים שחת עשויים להשכיר ולהשכיר ור"ח כל בני שמקפידות עליו להשאלו מפני חשיבותו או שמתקלה הוא דבר שאין דרכו להשאלו ולהשכיר ושאר כל הכלים דרכן להשאלו ולהשכיר והוא שיהיה זה שהחפץ בידו רגיל אצל בעל החפץ וגם שיהיה בעל החפץ רגיל להשאלו כליו לחאדים :

הנה וזה הכל מלוי באהבה הא"ש וטעמו ולפי מהנן האקוס ולפי ראות בני הדין לבי מה שמענות וה"ה פ"ה בני אדם : (טור) ב המוחק במשכון שלא בעדים שחזרנו שיכול לטעון עליו עד כדי דמיו אם אינו טוב לשימת הבקיאום החגי טהאו טוען עליו ואומר אני אטלנו בחובי לפי שהוא טוב בעיני כדי חובי והאחר כופר שאינו חייב לו כלום ואומר אש"י שאינו חייב לו אני רונה לסלקו בדמים שהוא טוב לשאר בני אדם הדין (כח) פ"ט בעל הכלי : ע"ה פ"ד פ"י ע"ה החזוק (טור) וכל דשבויה מחיבורי ע"ה) ב"א אין חוקת המחיק תועלת לטעון עליו כדי דמיו אלא בדבר שאינו יכול לילך מעצמו והוא עומד תחת יד הבעלים כגון מטלטל או עבד קטן שאינו הולך ברגליו ובהמה המשלמת ביד הרועה דכיון שהוא שמו' ביד בעליו וזה מוחק בו צאמן לטעון עליו עד כדי דמיו אבל בעדים גדולים ובהמה שא"נה מסורה לרועה אלא מעצמה הולפת ורועה אינו צאמן לומר לקוח הוא בידו או משכון הוא בידו אלא כשיבוא האחד עדים שס' שלו יחזיר לו העבד ובהמה והוא יטבע לו שלא מכר ולא משכן לו כלום לפי שאין תפיסתן תפיסה שפענמם הולכים אה' ואנה ובכל מקום בראש בעלים הם ואם החזיק בהם שלשה שנים ויש לו עדים בכך הרי זה נאמן וישבע היסת שלקחן ממנו או שמכרם לו בחובי : כ"ב אם המלוה כופר במשכון ושניהם מודים

בשלושה

השן המשפט הלכות הלואה עב

פירוש קלא

(כב) מסכון שיש לו דין הפוקד
טי"ק"ז ס"ב (כג) ביה הלוי ז"ט
(כד) וזכריו עיניו דלמי זכ כ"ד
שהמלוה מודה שנכנסת קמא אבל
אינו יודע כמה נכנסת וא"כ ה"ל
מחוייב שבוטח ואינו יכול לישבע
דמשלם אל ז"ל דמה שהמלוה אמר
איני יודע כמה נכנסת ה"ל כאלו
אמר איני יודע כמה היה שום דבר
בכא חליא דהא אינו יודע מה היה
סוה חלה לא יודע ג"כ כמה נכנס
עמה ולכן יודע המלוה שחייב
יודע שביה שום יותר יכריז בחוב
ויפטר כמו שכלל ע"פ זכ"ש
המסיון איכתיים ג"כ כחן שאת
המלוה אינו יודע אם נכנס תקפו
מי נכנסת ככ"ל (כה) בית הלוי ק"ל
(כו) סס

המלוה ישבע המלוה היסת שלא הניח בידו משכון והלוה יכבע היסת שהוא תופס משלו
כנגד חובו אם היה משכנו כנגד חובו או יותר ואף על פי שסוה יותר נפטר
המלוה מחבו שכבר נשבע עליו ואם היה סוה פחות נשבע שמשכנו היה סוה כך
וכך וישלם השאר: כג ראוהו שלוח משמעון עשרה דינרים על משכון והיה עד
אחד בדבר שידע המשכון והחוב אכל לא ידע כמה היה החוב ושמעון אומר שפטר
דינרין הלוה לו אם הוסיף שמעון המשכון לפני כ"ד או בפני עדים קודם שנפלה
הכחשה ביניהם הדין עם ראוהו וכיון שיש כאן עד אחד מחייבו שבוטח והרי הוא
מודה לדבריו העד ואינו יכול לישבע הולכך מחויר המשכון ויביא ראוי על המעו'
ויטול וישבע ראוהו היסת על העשרה שהוא כופר בהם אבל אם קודם שהניח
שמעון המשכון בבית דין כפל מחלוקת ביניהם שמעון כאמון ונשבע בנקיטת חפץ
וכטול: כד ראוהו שלוח משמעון שבעה דינרים על המשכון וא"כ אחר לו
פרעתיך פעט אחד שני דינרים ופעט סנייה כני דינרין ופעט שלישיית דינר והסיב
שמעון אינו זוכר אלא מהדין לבד הדין עם ראוהו מפני (כב) שנוף המשכון שלו ונמנא
כטרו טוב משכנו שמעון מסיבו אינו יודע אם יש לו עליו שום דבר מספק וכיון
שכן אינו שמעון וכול לתביע מספק בנכסו ראוהו: (וע"ל סי' זה סי' ק"ד) כה

התופס חפץ מחבירו וטוען שיש לו עליו עד כדי דמיו מעסק משא ומתן שבוטח' נריד לברר הואך נחייב לו
מסוס דנפיקי רמאי ואלו מתוך דבריו ותברר רמאותו: (מ"ל סי' ק"ד וזלמן סי' ע"ה) כו מי שיש בידו
משכון מחבירו ודוחקו לכדוהו ואמר לו הלא יהא משכון שלך לא קני דדחויי מדחי ליה: כז משכון שנכנסתו
דמיו ביד המלוה וטוען הלוה בריא לי שנכנסת מחמת שנקרב או אפלוהו עכברים או עם אם טוען המלוה ששמרו
במקום שמסתמר פעכברים וריקבו וניערו כראוי אם כן אכנס הוא ונשבע היסת שהוא כדבריו ונפטר ואם
עודה שלא עם אותו במקום שמסתמר פעכברים או לא ניערו כראוי חייב לשלם הפחת ואם יש מחלוקת ביניהם
זה אומר נכנסת כך וזה אומר לא נכנסת כך כך אם הלוה מודה שמתחלה לא היה סוה אלא כדי החוב כנון
המלוה עשרים והיה סוה עשרים ועתה סוה עשרה והמלוה אומר שמתחלה לא היה סוה אלא ט"ו ושאל ממנו ה' נשבע
הלוה היסת ונפטר ואע"פ שהוא מודה מקנת עהרי המשכון הולך הוא אכל המלוה אינו שבע עהרי גם מתחל' לא
היה סוה אלא כדי חובו ואם מתחל' היה סוה יותר עכדי החוב כנון שטוען הלוה סוה עשרים והלוה עשרים
ועתה אינו סוה אלא ט"ו ושאל ממנו עשרה והמלוה אומר שלא היה סוה אלא כ"ה ואין לו ליתן אלא ה' נשבע
המלוה שלא נכנסת אלא עשרה ומנכה לו ה' מתוכו והשאר נובח מהמשכון שהוא כאמון בשבועה (כג) עד כדי דמיו
וכל שכן אם אפילו אחר שנכנסת סוה כדי החוב והם חלוקים בכנסת או שאמר המלוה אינו יודע (כד) כמה נכנסת
לשבע המלוה שבוטח היסת ונפטר: כח מלוה אומר שלע הלוייתך עליו ושלשה דינרים היה סוה ויש לו
אנלך דינר וזהו אומר ונכרתי לך בשלשה דינרים ולא נתת לי האעות ותובע אותו בהם סנייה נשבעים שבוטח היסת
זה נשבע שמשכון הוא בידו וזה נשבע שמכרו לו ואם רנו להעך שבוטע' זה על זה הופכים ואם הם חולקים על
הדין זה אומר אני מהכסה וזה אומר אני מהשעה עומד הדבר עד (שיתרצה אחד מהן) ואם לא כתרנו סנייה נשבעים:
כט מלוה שטוען שנכנסת המשכון באונס והלוה טוען בריא לי שאתה מכרתו ולקחת דמיו נשבע הלוה היסת
ונפטר: ל ראוהו משכון ביד שמעון והלך שמעון ומשכנו ללוי או נתן לו בזמנה מה שהיה לו
עליו ובאנס מיד לוי ותובע ראוהו משכנו מיד שמעון ואומר כי שלע היה סוה ולא הלוה לו עליו א"כ ב'
דינרים ושאל ממנו שני דינרים ושמעון אומר שלא היה סוה אלא שלשה דינרין ואינו חייב לו אלא דינר נמנא
מוקה מקנת ונריד לישבע שלא היה סוה אלא שלשה דינרים גם נריד לישבע שאינו בדעתו ושנאנס וזה אי
אפטר לו לישבע כיון שלא באנס בידו וללוי אינו יכול לפטרו בשבועתו שנאנס כי יאמר לא מהימן לי לוי
שילכך הוא ליה שמעון מחוייב שבוטח ואינו יכול לישבע ומשלם וכן הדין אם נכנסת המשכון ויש מחלוקת ביניהם
כמה שיעור פחיתותו ומודה שמעון שנכנסת ואינו יודע אם היה באונס אם לאו היה ליה מחוייב שבוטח ואינו יכול
לישבע ומשלם ואם רצה להחרים על כל אדם שידע שמשכנו אינו סוה כמו שטוען הרשות בידו ואם יש עדים
שמרו לוי כראוי ובאנס ממנו (כה) נפטר שמעון ואפילו אינו עדים אם דרך ראוהו להפקיד פקדנותיו ביד לוי וישבע
לוי שאינו ברשותו ושנאנס ממנו ונפטר שמעון:

(כו) ססק"ב (כו) סס וכו' (כח)
 עיין כ"ה דף ק"ב (כס) בית הלוי
 דף ק"ב (ל) עיין כ"ה דף ק"ה (לא)
 מה"ר ס"ס פ"ה . נתינת משכון
 לא חשוב כתינת מעות הר"ה
 כללם ס"ס פ" (לג) אומר למכור
 ס"ה נחובו ואפי' היתומים קטנים
 נתינת עקב וי"ח (לג) מה"ר ס"ו
 פ"ה ושלטי הגנוזי' פ"ה דף ק"א
 סימן עג

הנס ולא פשט לוי ונאכד ואין לו לשלם (כו) חייב שמעון לשלם לראובן שהוא כפל דבר של ראובן אף על
 גב (שראובן) רגיל להפקיד אצל לוי (עור) ופיין לקמן סימן רמ"א :
לא ראובן שאל שמעון משכון שמשכון בידו השיב שמעון כנגד הקטן בלא ושא"ל אותו
 בשמך ונתתיו לו וראובן אומר שלא בלא לידו שמעון (כו) פושע הוא שמסרו ליד כן
 ראובן אפילו אם היה גדול שהממשכן או משאיל חפץ לחבירו נריך להחזיר לידו : **לב**
 ראובן היה לו מעות ביד שמעון ובקש ממנו לוי שילוח אותם לו ונתנה להלוותם ונתן
 לו בהם משכון ושלא ראובן כתב לשמעון שיתן המעות ללוי ונתנם לו ונאכדו המשכונ'
 ביד ראובן דין תלויה על המשכון יש לו ונתחייב ראובן בטמירת המשכונות ומיהו לא
 נתחייב בטמירתם עד שהגיעו המעות ליד לוי והם נאכדו המשכונות קודם לכן פקוד

ראובן לפיכך אם ישבע ראובן סגנבו קודם שבאו המעות ליד לוי ויחזיר לו לוי קצותיו והם הוא מסיפק חין
 מוניחין המעות מיד לוי : **לג** ראובן תובע ללוי ספרים שמשכן לשמעון ואמר שמעון המהו אצל לוי לתת
 אותם לו עשיתו לו המעות וכשהוציא לוי הספרי' לתת לראובן אומר שנתתו ונכסדו בידו ותבעו לשלם לו הכת
 ולוי אחר מתי שקבלתי הספרים הוא הרשני ללמוד בהם כל זמן שהיו ברשותי כיון שלוי היה יודע שהספרים על
 ראובן אף אם הרשנו שמעון ללמוד בהם לא היה לו לשמוע לו ולפיכך (כח) חייב לשלם לראובן כל מה שנכתבו
 הספרים בתנאים שנתתם בהם : **לד** יורש שהיה א שטר שיש למורישו כך וכך (כט) ממון אצל כלונו נתינת לראובן
 פלוני משכון ביד המוריש וטען היורש שהמשכון נלגם מיד מורישו ויתובע המעות נשבע הנתבע היספ שלא החזיר לו
 המשכון ושהיה סוה כנגד יחובו ויפטר : **לה** ראובן הניח משכון ביד שמעון ונתן שמעון והניח בניס קטנים
 וכל ראובן לשאול משכונו מיד יורשי שמעון ואומר שהוא מתושכן ביד אביהם בחמשים וטוענים היתומים שאביהם
 נזה שהוא מתושכן במאה החמשים שראובן מודה יתן מיד ליתומים והחמשים האחרים יתן ביד השליש עד שיגדלו
 היתומים וישבעו שבעת היורשים שלא פקדנו אבא וכו' ונטלים החמשים מיד השליש במה ד"א כשהיה ריש משכון
 טוה מלה והם לאו חין עליו לתת אלא כדי דמיו ועל השאר ישבע היסת במה ד"א שאין המשכון מדברים העשיר
 להשאיל (ל) ולהשכיר אצל אם הוא מדברים העשירים להשאיל ולהשכיר אינו מכלל אלא החמשים ואפילו אם המשכון טוה
 יותר שהוא נאמן במינו שהוא שאל בידו : **לו** משכונו של ישראל (לא) ביד הנר ומת הנר ואין לו יורש וכל אחד והחזיק
 בו שוניחין אותו תירו ומחזירים אותו לבעליו שכיון שמת הנר פקע טעבודו : **לז** וכן הדין אם יש לו שטר משכונה על
 קרקע ישל ישרא ומחזיקת בידו ומת וכל ישראל אחר החזיק בה לא עשה כלום שמיד שמת הנר פקע טעבודו וברשות בעליו
 עומדת : **לח** עכ"ם שהלוח לישראל על המשכון וכל ממנו ומנאו ישראל חייב להשיבו לישראל ויש מי שסומו
 שהוא הדין למתות שהלוח לישראל לעכ"ם על המשכון ונפלו המעות מהעכ"ם ומנאם ישראל יחזיר לישראל ולי יראה
 דמטעם הסטל המורש דמט' להוציא כפרו וזכר ינאו למרי מהשיג הנומן : **לט** משכונו של נר ביד ישראל ומת הנר וכל
 אחר החזיק בו זה קנה כנגד מעותיו שהיה הנר חייב וזה קונה השאר במה דברים אמורים כשהיה המשכון
 בחצר שאינה משתמרת ולא היה המלוה בחצירו נשעת מיתת הנר אצל אם היה המלוה בחצירו או אפילו לא
 היה בחצירו והמשכון בחצירו המשתמרת וזה לו חצירו בכל המשכון ראובן היו בידו משכונות (כל שמעון) ומת
 שמעון (לב) ויורשו תובעים המשכונות וראובן טוען אותם המשכונות אני תופס מכני שאמר לי לוי שותפי
 טעמון חייב לו מדמי השותפות ורואה לישבע לוי על משכונות א"ו חין בדבריו לוי כלום מאחר שאנס בידו :
מ משכונו של עכ"ם ביד ראובן ואמר ליה ראובן (לג) תן לי מעותי אחר לו העכ"ם תמשכן אותי לישראל
 אחר והלך ראובן ומשכנו לשמעון ונתן לו המעות שהעכ"ם חייב לו ומת העכ"ם והמשכון טוה כפלים מהחוב
 וזה שמעון בכל המשכון :

הנה משכון של עכ"ם ביד ישראל ואמר העכ"ם ליתן לישראל אחר ומת וזה זה הראשון ומשכון שניו וא"ל ליתן לאחר כלום
 דהא לא שפן (כ"י נכס היכ"ה) והא היה העכ"ם חייב לישראל אחר על ר"ס פ"ו :
מא משכונו של עכ"ם ביד ראובן והפקידו ראובן ביד שמעון ומת העכ"ם יש להסתפק אם וזה שמעון
 כמה שהמשכון יותר מהחוב : **מב** המחזיק בקרקע חבירו ואוכל פירותיו וטוען כי במשכונא ירד בו והיה
 לו שטר מק' דינרי' שהלוח עליו ועכשיו נאכד ממנו והלה טוען שלא היה כי אם כ' דינרים אם לא החזיק בו
 המלוה שני חוקה הלה נאמן וישבע כדון מודה מקנת ונטול קרקעו אצל אם החזיק בה נ' שני' נאמן המלוה
 שבעות היסת ופקיל מאה דקא תבע מפירו דארעא : **מג** המלוה את חבירו על המשכון ופרעו ואמר ליה
 מן לי משכונא אחר' לו לך עתה וכל לאחר ואחזירנו לך ונגנב המשכון אם ננגב קודם הומו שקבע לו ללא
 בשבילו

הושן המשפט הלכות הלואות עב ענ

פירוש קלב

בשולו חיוב המלוה ואם נכנס אחר הזמן שקבע לו ללא בשולו פטור לפיכך אם יש עדים ללוה שכח בזמן שקבע לו ולא נתנו לו חיוב ואם אין עדים ישבע המלוה שלא בא בזמן שקבע לו ופטור:

גג ודוקא למד מזה על משכון הוא שומר שכן אמר ר' אבהו כמי שנתבאר ריש סימן זה לא מחייב אלא כששטת:

כד ראובן נסיה לו משכון ביד עכו"ם המלוה בריבית ושמתו הוצרך למשו' ובקש לראובן שירצה ללוות ממנו על אותו משכון ועשה כן וכטרף המשכון ביד עכו"ם פטור שמתו מטלס לראובן דמי המשכון: ב"ה אם המשכון הוא בעין ואינו טוב טעור מעותיו יכול המלוה לכופו לפדוע מעותיו:

עג כמה זמן סתם הלואה וכמה פרטי דיני הלואה וכו' כ סעיפים

א המלוה את חברו סתם ולא קבע לו זמן במקום שאין להם מנהגים לו (א) זמן ל' יום שאינו יכול לתבעו קודם בין במלוה בשטר בין במלוה על פה בין במשכון בין בלא משכון ואם התנה שיתבע כל זמן שירצה יש לו לתובעו אפילו ביומו אבל טאלה סתם זמנה אלא לתובעו מיד:

בנה מיהו אם הלוא מורה שלא ליתן סתם למלוה והוא מבקש ממנו שטר נר" (ב) להחזיר לו מעותיו מיד כי משתנה לא הלוא לו אלא להחזיר לו שטר ומזכר שאינו רוצה יחזירו לו מעותיו. (טור בסס ב"א)

ב המלוה את חברו (ג) וקבע לו זמן לפדועו אף על פי שלא קנו מידו אינו יכול לתבעו קודם הזמן בין במלוה על פה בין במלוה בשטר בין במשכון בין שלא במשכון בין שמת המלוה (ד) בין נמת ליה אם יורשיו אמודים נכנסים כמורה טען המלוה ואמר היום סוף הזמן שקבעתי והלוה אומר עד י' ימים קבעת הלוה נשבע היסת ואם היה שם על אחד מהיום סוף זמנו הרי זה נשבע שבעת המורה: ג זה אומר ה' ימים נשאר מהזמן זה אומר י' אומרים למלוה המתין עוד עד סוף החמש' ואז ישבע היסת שנשאר עוד ה' ימים: ד בל"א במלוה על פה בלא משכון אבל אם היתה מלוה בשטר או על המשכון וטען המלו' שלא קבע לו זמן או שהיום סוף זמן שקבע לו ישבע המלו' היסת וינכה ריבוי מור: ה ראובן נשבע שלא למכור משלו לפדוע טוס חוב ואח"כ נשבע לפדוע למתען לזמן פלוני וכשהגיע הזמן טוען אין לי מעות וכבר נשבעתי שלא למכור משלי לפדוע טוס חוב אם חוב שמעון קדם לנכופה שלא למכור משלו (ה) לא חלה הנכופה ומרין אותו עד שתבא כפשו אם אינו רוב' לפדוע ואם השכופה קדמה לחיב שמעון נמנעת והגייה שביעת טוף ומכין גלוה מכת מדרות ואם מתוך אומת המלקות יפחדט וימנע פתח לשביעה ראשונה יתירוה לו וימכיר ויקיים (ו) שנייה: ז הנשבע לחבירו לפדועו קוד' טעבור זמן פלוני אף על פי שלא תבעו בתוך הזמן עדיין השכופה (ז) במקומה עומדת: (ושנין ב"ד סימן רכ"א סעיף מ"ב מדינים אלו (ח) וסימן ר"ל סעיף ר"ב) הנשבע לפדוע לחבירו ביום פלוני ואירע אותו יום בשבת חיוב לפדוע (ט) קודם

סימן עג (א) המ' וכו' הלוא

פ' דנמלס בשטר פשיע' דלא טרת לכמוז סטרס בשביל כחוק מל"ים וקמ"ל דאמי במלוה פ' ספסוף הלואה ל' יוסג) פיוז ביה הלוי ק"ו (ג) הנשבע לפדוע לחבירו לזמן ידוע כמג הרא"ש כלל ח' ס"ו טח"ט ע"ג שי"א שאפ"ס שער הזמן חיוב לפדוע ואינו עוב"ל שנוטמו טר שימנפנו והרשב"א כת' נמש' טח"ט שער הזמן פטור משנוטמו וכתב ריב"ס סימן שמ"ד דלפי דעת הרא"ש מיידי דהייב חיוב לך לכד משנוטמו ורס"ל נה מיידי דלא היב חיוב לך אלא הכח שנוטמו זו וכבר עבר על שנוטמו ואין לו פקנה ופיוז רש"ס ח"א פ"ט כתב שחלוק החוס הוא ופיוז ש"ע י"ד רכ"א ס"ח"א (ד) פיוז ביה הלוי ק"ו (ה) לשון השנוטמ הוא שנשבע לשמור ולקיים כל הכבוד למעלה ואח"כ מנו דמחילא שנוטמ על דבר' האחרים שהם דכ' הרשו' מחילא נמי על דבר מנהג ריב"ס פ"ט (ג) פיוז ביה הלוי ד"ף ק"ו (ז) פיוז מ"ס ס"א ס"ד בסס הרא"ש וריב"ס המוציא על חברו כתב ודו שנשבע למת לו אינו דנ' וה"ל טוען שלא נשבע אלא שכתב לו כך פיוז מ"ס ס"ו (ח) ופיוז רש"ס ח"מ קל"ב (ט) רש"ל נמשכות קצרי רפ"ט (י) רש"ל קל"ב (יא) ניהלוי ק"ח (יב) פיוז כ"ה ד"ף ק"ח (יג) א"ו כ"י נלנבתי מ"ה או מביעות אחרות הרא"ש כלל ז"ז סימ"ד פסקוי פ"א דכ"ק קולון קמ"ו כתב סמ"ע שאח"כ כשארין בידו שט' דהא הלוה יבוא לישבע היסת וק' שהרא"ש הביא קולון ק"ט כת' דאם ע"ל מבי"ט מתבכין ופיוז כ"ה ס"ק"ג אומ' טו" (יד) אגב"א

אחיו יוכ אם לא פדעו קודם נריך ליתן באותו יום משכון ויטמו אותו ויתכנו לו בתורת פדעון:

גג מי שנסב' לחבירו לפדוע לו זמנו והגיע השמיט' נכמים או שהחל לו פטור משנוטמו דכל פטור משנוטמו מדין הפדעון אינו חיוב לשלם כמה השנוטמ: (משו' רמב"ן סימן רכ"ו (ו) והרי"ק שירס ב"א)

ה הנשבע לחבירו לפדוע ביום פלוני והגיע הזמן והמלו' איננו בעיר הוא פטור עד שיבא המלוה או שלוחו אבל נריך שיהיו המעות בידו באותו יום ואינו רשאי להגויס:

גג והכי מילי שנפטר כשאין המלוה בעיר היינו דווקא כשלא היה המלוה דר נחקים שהיה דר מחלה כשנשבע הלוה או יאח' חס' אבל אם הוא בעיר שהיה מחלה כשנשבע הלוה (יא) נריך להוליכו אחריו כי אדעמא דהכי נשבע מחלה (מהר"ק שור"י) ויש אומרים דאפילו אם עקר דרמו ממקום למקום אם אינו רחוק מן הלוה יותר ממחלה נריך להוליכו אחריו (מהר"ק ש"ס ק"יב) מי שנשבע ליתן פדעויה לחבירו וכפון זה הרגיל קטטה עם נמו וחס' לחוס שרביג' יותר אם יתן לו אין נריך ליתן לו (טור אבן עזר סימן כ"ב מי שנשבע לשלם לחבירו אף על פי שלא היה חיוב לשלם לו מאל' פקוס חייב לשלם כמה שנוטמו (משונת הרא"ש כלל ס"ח סימן י"א וריב"ס סימן שמ"ד) ופיוז לקמן סי' ז' סעיף ט"ז וסעיף ז' ולקמן סימן ר"ט סעיף ד':

ט הנשבע לפדוע בראש חדש אחר חיוב לפדוע ביום (יב) החדש הראשון: מי שישלו שטר (יג) על חברו לזמן

וכא

גג מי שנסב' לחבירו לפדוע לו זמנו והגיע השמיט' נכמים או שהחל לו פטור משנוטמו דכל פטור משנוטמו מדין הפדעון אינו חיוב לשלם כמה השנוטמ:

ה הנשבע לחבירו לפדוע ביום פלוני והגיע הזמן והמלו' איננו בעיר הוא פטור עד שיבא המלוה או שלוחו אבל נריך שיהיו המעות בידו באותו יום ואינו רשאי להגויס:

גג והכי מילי שנפטר כשאין המלוה בעיר היינו דווקא כשלא היה המלוה דר נחקים שהיה דר מחלה כשנשבע הלוה או יאח' חס' אבל אם הוא בעיר שהיה מחלה כשנשבע הלוה (יא) נריך להוליכו אחריו כי אדעמא דהכי נשבע מחלה (מהר"ק שור"י) ויש אומרים דאפילו אם עקר דרמו ממקום למקום אם אינו רחוק מן הלוה יותר ממחלה נריך להוליכו אחריו (מהר"ק ש"ס ק"יב) מי שנשבע ליתן פדעויה לחבירו וכפון זה הרגיל קטטה עם נמו וחס' לחוס שרביג' יותר אם יתן לו אין נריך ליתן לו (טור אבן עזר סימן כ"ב מי שנשבע לשלם לחבירו אף על פי שלא היה חיוב לשלם לו מאל' פקוס חייב לשלם כמה שנוטמו (משונת הרא"ש כלל ס"ח סימן י"א וריב"ס סימן שמ"ד) ופיוז לקמן סי' ז' סעיף ט"ז וסעיף ז' ולקמן סימן ר"ט סעיף ד':

ט הנשבע לפדוע בראש חדש אחר חיוב לפדוע ביום (יב) החדש הראשון: מי שישלו שטר (יג) על חברו לזמן

וכא

רושן המשפט הלכות הלואה ענ

וכא כבוד הוזה לכד ואמר מנאמי תנכסי פלוני ואני ירא שחס יבואו לידו יצריח
חמני ולא אמנא תקוס לנבות חסו כי רואה הדין סוס אמתלאה לדכרוי של
יוכל לנבות חיבו כשינוע הוזה מנזה על הדין לעכב המסעו (יד) עד שינוע זמן
הפטר וכן הדין בלוה לזמן ובתוך הזמן רואה המלוה שהלוה מבזבז נכסיו ואין
לו קרקע או שהלוה רוצה לילך למדינת הים ותופע המלוה את שלו או שיפז לו
ערב שומעץ לו:

בנה וכוה הדין בכל מקום סכרוא לבית דין לעכב מסוה הנמנע (ספיקו מהר"י סי' ס"ד) ומזה (סו)
כשתרכב העכב לפקל המסות חף על פיסאין דו צורך כולי האי (מ"ה סי' פ"ה) ואם התכב עידי
אחר (יו) ונראה לבית דין שזן הרצון לפקל משומיו של הנמנע אם הם בעיר חייב ערוב הנמנע לדין
ולדין בעיר המונע להוציא משומיו (ועיין לעיל סימן י"ד) אבל אם נראה לבית דין שהנמנע ציית לו דינו
בעירו ולא נראה אמת הוא לא יעכבו לו משומיו אפי' סוס בעיר המונע אלא ילך הדין (יו) אחר הנמנע
(מהר"י סי' ל"ד וק"ה) וכסרוא לכד לעכב המונע צריכין (יה) לכודיע לכהנע בדלקתין סי' ק"ו) מי סהיה
בעיר עם המלוה וירא מסו וכוה ומחזיקו בעיר סכא חסס יבוליס המונעם לכופו לדין עמהם בעירו של
יהא כל אלו לא יהו הולך למדינת הים וכו' (ט) מודיעין לו מחלה/מסו' רש"ה סי' אלף ק"ט כדלקתין סי' ק"ו:
לא הקונה סדה מחזירו וינאל עליה עסיקין סי' ערערוין מן העסקו פהו וכא לכד
וטוען חוסס אני סמא תנא הסדה מידי (כ) ותחדד ממונד ולא אמנא לכד (כלום)
קנה באתו ממון קרקע כדי שטרופו איתו שומעין לו: יב לאחרי שפטר הזמן
שקבע לו או ל' יום במלוה סמס אם הלווה על מסכון סמס יוכל למכרו על פי
כ"ד ואם הלוה בעיר יודיעוהו בית דין סמס לא יפרע יתנו רשות למכור המסכון
ואם אינו בעיר אינו כ"ד נוקדן לומר לו המתין עד שיבא הלוה ויטפון: יג
ואם המסכון בלה והולך יכול למכרו בכית דין אפילו תוך ל' יום בין שהיו בעליו
סס בין שלא היו סס: יד יש מי שאימר שאף על פי שפטר זמן ההלוה צריך
להמתין למכור המסכון ל' יום אחר תביעה:

הנה ואין צריך לזכור ככ"ד רק ימנעו בכני עדים שיפטרנו ואח"כ יעכבונו ל' יום ויאברנו ואפי' אם
מבזבז רק בינו לבניו פהני אם הלוה מודה בכך (נד"ע לישב משנת הר"ש דספרי אהרני) ויא
דמקום שהמנע שהמלוה לע"ל לא יוכל למכר בפחות מסנה דין גם כן בישראל שהלוה לחזירו על המסון
לאזכרין אחר המנע מי מסון ומכון לזקנה בפדמה שחיבי הנבלי יוכל למכרו כדן האדאס שמלוה מל
המסון: (מהר"ק פורס קכ"ד)

טו ימי שיש בידו מסכון של חבירו לא ימכרונו אלא ככ"ד רוצה לומר כ"ד של
ג' הדיוטות ויטונו אותו כמה הוא סוה כמוכר בזוק וימכרונו באותה שומא שימנו
לו רשות למכור הבקיאוס באומא ומשילין לו ענה למכרו בעדים כדי שלא יאמר
הלוה שנמכר ביקר מהפיוח ואם מכרו שלא בשומא של שלטה פמאין לא קטסה
כלום והמכר בטל חף על פי שלא טעה ואם הוא בענין שמי אפשר להחזיר המכר
כיון שמכרו שלא בשומא שלטה בקיאוס חף על פי שהודיע ללוה חייב לפרוע כמו
שהיה סוה בשעת המכירה אם יש עדים שודיעים כמה היה סוה באותה טעה ואם
יאמרו שהיה סוה יותר מחובו ופרע לו המיתר ואם אין עדים והמלוה אומר שהיה
סוה כך יותר מחובו יפדע שהוא כדכרוי ויפרע לו ואם אינו יודע כמה היה סוה
או אינו רוצה ליטבע ויטבע הלוה כמה היה פוה ויפרע לו המלוה מה שהיה סוה
יותר על חובו: (וה"ה אם המלוה אומר שזכו למכרו והלוה כופר המלוה נשבע) (מהר"ק פורס קכ"ד)

יו המוכר מסכון שבידו על פי שלטה הדיוטות בקיאין בשומא אינו רשאי ללקחו
לעצמו ואם מוכרו על פי בית דין מומחים יש מי שאומר שרשאי ללקחו לעצמו:
יז המלוה את חבירו על המסכון ע"מ שחס לא יפדנו לזמן פלוני שינעה כדי חובו
מהמסכון

(ה) אברה אם ישמון ויווחו
המטות במקום כטוח עד שינוע
הזמן שמתבי לו הנאה שיבאו וימנו
במטות נמשכנות כספ וזהו ודאי
היה טעה או אם ירצה טעה
לננות ינכה כל כך לק' כס"ד
הסוחרים נאלמטי מ"ה וכמט טוד
שמה שהפקדה ביד ראובן על
מנע שלח ויכל למכנס או לנבות
המפקדון סוס מניע שיביה לו על
בעלה א"ה יוכל לננות מהס אמילו
בע"ל גיין על כך ונס"י נ"א כמב
שמה שמנע מניע לשתיה לננות
אשכונות יול הנפ"ח לעכב המנע'
ביד שליח לך שמכר שאין לנפ"ח
רשות סס' כס"ד חבוב דף כ"ה
ע"ה שלח מנינו כסוס מקוס סכ"ה
שחפס קודס זמן נניית חובו ראיין
מוציא מידו טיין ים שלמה ככ"ה
פ"ק סי' א' שספס טבל אשכונת מאכ'
בידים אלא דריע מוליח אין
למכנין קודס זמן החוב לא אמרו
לעכב אלא למי סבורה מן הדין
הכלולה אבל לא אם הוא ביד ד"ה
ואמר רש"ה ס"ה ק"ה ח"י
אדם יכול לעכב ממון על דס"בל
ף לב ח"ד סי' ו' וחס"כ"ה מי
שהלוה וירא שיפלו הנכסים קמי
והמי חייבו וכו' לומר לבית דין
שחזיקו המעות טיין ס"ה כ"ב
ק"ב שמלוה גרס אם עושים עכוב
על ככסי קטן ט"ל סי' ק"י הנהג
פלו וטיין נחלנטי מ"ה (סו) ועיין
חלקוס רנים ים שמה כ"ק פ"ק
סי' כ"ה רש"ד יד ק"ה ויח"מ
ק"ה רנ"ד ד"ר סימן מ"ג ועיין
ספקוס ובמניס ס"ד ס"ה פ"הגול
במ"ה דף מ"ה ופ' המקבל דף
ק"ב ע"ה מסרים ט"ה ח"ה ססס
הר"ס זל ונמית א"ה וס"ה פ"ק
דמניפ"ה דף ס"ה פ"ב מהר"ק
שורס ק"ט ב"י סי' יז וח"ה לקחן
סימן ק"ו ואם יוכל למשטו מ"י
ינכ"ס על סכ"ה וס"ה כ"ו יוכל
אדם לעכב הפקדון שבידו ולטוען
פלו וחס הוא חייב לו מחר אחר
ע"כ ס"ה ועיין אמ"ל סימן ג'
בס הימ"ע והר"ה סי' מ"ה ק"ה
כמב שאין לעכב ואפי' המנע שלח
יוכל למפסו בשביל דבר פלוני
וגלנטי פ"ב (יו) רש"ד ח"מ ק"ג
ובי"ד ק"ה יע"ל סי' כ"ה דיני
עכוב (יו) רש"ד סי' י"ד ק"ס
מ"ה סי' ס"ה ועיין כיומן ק"ג וס"ו דכל"ז זה היינו כשנעשה הפסג זכ נקדמונו וזה במקומו אבל אם שיביה במקום א' וא' מהם החמיק כדוד יכולים
לכופו לדין נקיים המונע ועיין משפט זק ח"ה ע"ב (יח) קולון קמ"ד (יט) ראובן המרה לשמפון בכני פ"ד ים שלא יקן ללוויה מהם פהו חייב לו עד
שיעמוד עמו בדין על דבר פגיעות אשר ביניהם ובירכה שחשון וקבל ההפראס ונמחייב לקיים דבריו וראובן ואח"כ חזר בו ורצה לפרועם ללוויה הרשו'
בידו ואין לו פלוני ואפי' רש"ד ח"ה ק"ג ו' (כ) אם אדם יכול לעכב על חבירו שלא ימכרו קרקע בפתר שצ"ח לו ונמט טיין ח"ה דף י"ח
(ג) וכו'

מ"ה סי' ס"ה ועיין כיומן ק"ג וס"ו דכל"ז זה היינו כשנעשה הפסג זכ נקדמונו וזה במקומו אבל אם שיביה במקום א' וא' מהם החמיק כדוד יכולים
לכופו לדין נקיים המונע ועיין משפט זק ח"ה ע"ב (יח) קולון קמ"ד (יט) ראובן המרה לשמפון בכני פ"ד ים שלא יקן ללוויה מהם פהו חייב לו עד
שיעמוד עמו בדין על דבר פגיעות אשר ביניהם ובירכה שחשון וקבל ההפראס ונמחייב לקיים דבריו וראובן ואח"כ חזר בו ורצה לפרועם ללוויה הרשו'
בידו ואין לו פלוני ואפי' רש"ד ח"ה ק"ג ו' (כ) אם אדם יכול לעכב על חבירו שלא ימכרו קרקע בפתר שצ"ח לו ונמט טיין ח"ה דף י"ח
(ג) וכו'

חושן המשפטה הלכות הלוואות ענ ער

פירוש קלן

(כא) זכ"ס לקמן סי' ר"ל ור"י ס"ט
(כב) עיין דף כ"א וכו':
סימן ער (א) המזיא שטר
מוד על חבירו גוב'

ממנו של המקום שבעה בו הסס
מ"ס בכבוד רמ"ס פ"ז מה' מלוה
ולוה וע"ל מ"ס סי' ד' וע"ל דט' שטר
סי' ק' וכו' ככל ספק סיפול בספר
הזול' צפר מקום שבעה בו הסס
והסעברו עיין ר"ד ח"ב ק"ב וע"ל
סי' מ"ב סי' (ב) ראונו כמחייב
למשפון ק' וזכרנו סמך לזמן לז'
ובזמן החייב בו הזכרובים וזכר'
לע"ז ע"כ לזכרובים זכרובים
הזולו ואינם טים אלא ל' לנכס
אינו חייב הרבין לשלם לא סך
הזכרובים שלוב או כמחייב למת
בסמך כיון שלא הזולו לא המושט
כמו שהמלוה את חבירו מעופ
והוקרו אם לא הוקרו אלא מושט
משל' לו משה' הוי"ב בטע' הפרשון
ולא משב' רבית אומ' החומ' הכוסף
חדרני סי' פ"ח (ג) אם אינו מזוי
בהיק או הורדמ' המטבעות מי
חייב לקבלם עיין ר"ד ח"ב כ"ט
(ד) עיין כ"ח בית הלוי דף כ"ט
(ה) הסורט

ממשכנו והמותר יהיה מתנה מעכשיו והי' אסמכתא ואם התנה עמו שאם לא יפדנו לזמן
פלוני יהיה תיחלט הוי כמי אסמכתא ואם אמר לו קנה מעכשיו אם לא אפרעו עד זמן
כזה יס מוי שחומר דלא הוי אסמכתא' ואם הלוי טוען לא ינא מפי קנה מעכשיו כאמון
המלוה בביעה וע"ל סי' ר"ז בדני' אסמכתא' מוי טיב בידו משכנו מחבירו וכשהניע הזמן
אל' לא וזכרו והלך ומכרו ואחר כך בא הלוי לבטל המכר ואומר שלא כיון אלא
לדחוקו אין בדבריו כלום והמכר קיים:

אבל כל זמן שלא מכרו יכול לחזור בו ולומר שלא ימכרו (מס' רשב"א סימן אלף י') וכן אם לדחוקו
המלוה לפרוע ואמר ליה כלום המסכנו יבא שלך יכול לחזור בו (ב"י סיף ב"ג)
**אמר המלוה ללוה אין נותנין במשכנו אלא ד' וזכרנו ואמר ליה תנהו וכודמתן לו
דרך למד' והלויבו עמו וזכרו בל' הכל ללוה והאומר' שהני' להלויכו על הלוה אבל
סכר טורחיו לא יטלם לו כיון דבלאו הכי לוי' היה אורחא להתא': יש הבא לפדות
משכנו שביד המעון ואמר לו כבר מחלת לי אין בדבריו כלום משום דבאש' שחייב
לחבירו מעת' טיך לטון מחילה אבל' כשום לו ביד חבירו חפץ לא טיך לטון מחילה
אלא' (כא) לשון מתנה: ב' הבא לפדו' משכנו ומשמעו ואמר לו הודתוך לפדותו
כשהניע הזמן נאמרת לי לך ומשכנו והכנתי שדעתך לומר טאמסכננו ברבית וכן עשיתי
מפרע הקרן והרבית אין כמשמעות לטון זה טימסכננו ברבית ולכן לא יפרע לו (כב)
אלא הקרן:**

באינה מקים נתנה מלוה לפרוע וסדר הפרעון ובו ז' סעיפים

א' המלוה סימן למיב' (א) בכל מקום (טור) אפילו הלוה בוטוב וכול לתבעו במדבר ולכופו
סיפיענו טס אם יס לו כדי ספוקו עד שיניע לישוב וכדי לפדו' ואם המלוה
טוען ברוב' לי טיס לו כדי ספוקו וכדי לפדו' והלוי טוען שאין לו אלא כדי ספיקו
יסע היסט אבל' אם הלוה רוצה לפדו' במדבר אם ירצה המלוה לא יקבל ממנו עד שיניע לישוב מאחר שהלוהו
בישוב ומיהו' בכל מקום ישוב יכול לכופו לקבל אפי' אינו מקום המלוה ולא מקום הלוה ואלא מקום שהלוהו

אפילו יס כמה מדברות קודם שיניעו למקומו וסיירה חשובה מקום ישוב:
הלוה במדבר יכול לכופו לקבל פרעו' במדבר ואפילו הלוה בוטוב ואמר ליה הליך אני רוצה לבא' למדבר וא"ל המלוה
נס אמי רוצה לבא' למדבר הוי כאלו הלוהו חמדבר וצריך לקבל במדבר: (טור)
ב' קבע המלוה ללוה זמן ורונה (ב) הלוה לפדו' כדי שלא יעמוד המעון באחריותו ע"ה הזמן והמלוה אינו רונה לקבלו
אם הגיש הזמן אפי' שהלוה מתאר לפדו' חובו כדי להגיל ענמו מהאינסיס העדיתים לבא' כמו (ג) חילוף המטבע וניורת
הע"ס והתשחורת פ"י עיורול' של מלך בענין לא מורה דמר מבנין אחרות' הדין עמי' שאין עתה הקללה נראית אפי' שעתידה לבא'
למחר או בו ביום אלא הפרעון ואין לו להשגיח על תקלת חבירו אבל' אם לא הניע הזמן אם מזוי וכיכר לשניס חילוף המטבע
מיד וניורת המט' והתשחורת אינו יכול לכופו לקבל חובו קוד' ומנו אבל' אם אין סס אחת מכל החששות האלה וכיונא בו
אפי' שאין המלוה רונה לקבל חובו קודם הזמן כדי שלא יהיו באחריותו עד שיניע הזמן אין שומעין לו מפני שקביעת
הזמן למקפת הלוה היא: ג' חוב דמשכונא דקא אכיל מיניה פירו' באחדא דלא מס'קי עד שיניע זמן כמו עלו' פירות עד
זמן דמי ואם רצה אינו מקבל המעות קודם הזמן אלא אם כן מניח לו הפירות לאלו':

הנה ליה שאמר למלוה טול מעומדך והוא בזמן והמלוה אינו רונה לקבלם והס כרורים ומנחי' ביד ליה ונגבו או כמנפו' פלוה
חייב לשלם אבל' במקדון (ד) כה"ג פטור (ב"י מש' חוב)

ד' המלוה את חבירו לזמן ובא הלוה לפרעי' תוך הזמן כפרוטרוט דיכר' דינר יס אומרים שאין המלוה יכול לעכב ולומר תן
לי כל חובי בפעם אחת דאף פרעון של דינר דינר נקרא פרעון אלא שיש למלוה תרעומת עליו ומיהאם משכן לו שדה או
אפילו שתי שדות אינו יכול לכופו שיחזיר לו חצי המשכונא בחצי המעות: (והוא הדין אם הגיש הזמן אין צריך לקבל
פרעון הפרוטרוט) (מרדכי פ' המוציא ה' המלוה את חבירו על המשכונא מטלטלין או קרקע ששים יותר מחובו ובא
הלוה ואמר שיקח מהמשכונות כדי חובו ויחזיר לו המלוה את חבירו על המשכונא מטלטלין או קרקע ששים יותר מחובו ובא
שנים יותר מחובו אינו יכול לכופו שיטלם בחובו ויחזיר לו שטרו: ו' ליה שאמר כשהניע זמן הפרעון
אין לי מעות ולא מטלטלים אלא קרקע טיל אותו בחובך והמלוה אומר איני מען בקרקע ואני רונה להמתין
עד טיהיו לך מעות ואיך יכול לכופני שאקח קרקע כיון שאיני תופע חובי עכשיו הדין עם המלוה:

פירוש

אישן הכשפתהלכות הלואה עד עה

(א) הפורע משני לחבירו ונאמר
 יום או יומים חוז המקבל ואמר
 שאתה נהם משני מחוייבים עיני
 רשעים ח' ח' ס' י' ועיני ס' ס' ס'
 פניך לשלם הדמי כמו שז"ל שים
 פשע' הולאמן דמינו כשע' עניית
 המקח או ההלוואה ואף ע"פ שגור
 החלך על שווי המסכנו יכ"כ
 אדרכי מ"ח מ"ע רש"ח ח"א ק"א
 (ו) טו"ס ח' ה"א ח' הניאו רש"ס
 ח"ה סימן ט"ה :

ו המלוה את חבירו על המטבע (ה) וכפסל אם יכול להוציאו במדינה אחרת ויש
 דרך לאותה מדינה נותן לו המטבע שהלווה ואומר לו לך והוציאו במקום עליו
 ואם אין לו דרך לשם (ח) שיש לו דרך לשם (ו) והמלווה מקפידו שיחשבין על אי שמולך המטבע הנכסף
 נותן לו המטבע היוצא באתה טעה וכן בכמובה :

הנה וכל זה שכתבתי ליתן לו המטבע אבל אם לא היה בלום נותן לו המטבע שהלווה בכל תנאי : (טור) ואו
 המנה ליתן לו המטבע הייבאין בהוצאה חייב ליתן לו המטבע היוצא בכל ענין : (מרדכי) פ"ק הנוזל קמ"א
 ואם תיקן המלך כיצד ישלמו החייבים דינא דמלכותא דינא וכפי מה שתיקן ישלם ויש חולקין (פשוט) ה"א
 בלל ק"ב סימן מ"ב ורי"ב ס' ק"ז) ועיין לקמן סי' ש"ט דבין דינא דמלכותא : (ועיין ג"ד סי' קס"ה מדינין או

ע הנה ע"ה ק"ז דינו מנו עיני כ"י
 ס"ס ק"מ"ו לא הוי מנו
 א"כ המלך דבריו ולא הכס' א"כ
 פסטי' לאו מנו הוא כגון מ"ה סו"כ
 ע"ה מהח' ידו ואמר סל פלו' הוא
 ויש לי ענין כך וכך משום וכו'
 אלסקר ק"כ' כס' ר"י הלוי (א)
 ח"ה ס' מ"ה מ"ה ק"ב ס' ב' ח"ה
 ד"ק פ"ד (ב) ע"ל סי' כ"ד שכל
 שיש סטר כל המנה נזקקין למדע
 חלה (ג) כתב בירדלי תרומה דף
 ק"ו דג' מחלוקתו דכבר לר' שמחה
 אין משביעין כסום ענין חיסוך
 עין כרביה כן בגזילה - למח"ס
 משביעין לחמירי רס"ח בגזילה
 משביעין לדינא לחילי דספק
 מלוה ישנה וכוונת דלימיה
 פתורה וכוונת א"יורה לא משביעין
 (ד) ריבם ס"ס סמ"ך נ' לכ"ה
 ד"ק כ"כ רש"ס ח"ה ס"ס ס"ס
 (ה) כתב

ע אם המלוה והלוה צריכין לברר הטענות. (וכל דיני המחוייב שזכרתי
 המורה או מדרכן ומי שאינו יכול לישבע וכל שטוען המדע והמכנס ברו וס"ח) וכו' כה סעיפים

א התובע את חבירו בבית דין מנה לי בידך ב"ד אומרים לו לברר דברך מתה
 חייב לך הלוית אותו הפקדת בידו או הויה מתוקן טאפ"ט טהו' קוטש טח"ב לו
 ואינו חייב לו וכן הנמבע אם משיב אין לך בידך כלום או אינו חייב לך כלום נדיך
 (א) לברר דבריו דמת' טועה וסבור שאינו חייב לו והוא חייב לו ואם לא יצאיה חכם גדול
 אומרים לו אין לך הפסד שתשוב על טענתו ומודיענו כיגד אין אתה חייב לו :

הנה ואם אינו רוצה לברר דבריו אם נראה לדיון שיש רמאות בדבר יפסיד ואם לאו אלף שטר' לדיון באינו
 יכול לברר ויבוא בזה אין מחייבים אותו משום שאינו מברר דבריו דאין אומרי' לו לברר דבר' אלא
 משום כדי להוציא דרין לאתמו מסוס הנכסיו רמאים (משום הר"א ומרדכי פ"ק דמשיעה) וע"ל מה שכתבתי
 סי' ע"ב סימן י"ז :

ב מנה לי בידך אין לך בידו אלא כ' חיי' לישבע מן התורה בחיוב חייב לו אלא
 כ' ונתנו הנ' שהוד' ואם יש אחר שמשיעו ו"א שפיטרו משבועה ו"א שאינו פיטרו :
 (וע"ל סי' ס"ז סעיף ו') ג' אם לא תבעו אדם אלא הוא מענתו אומר מנה היה לאביך
 בידו ונתתו לו כ' ונטאר לו כ' פטור אף משביעת היסת : ד' כפר בכל ועדים
 מעידים שחייב לו כ' ישלם לו וישבע מן התורה על השאר שלא תהא' הודאת פיו
 גדולה מהעדאת עדים :

פנה ו"א דווקא מעדים מעידים על כה וכלא קנין אבל אם כתבו סטר או שיש כתיבין אין מעדים מחייבין אותו שבועה דסטר הוי כתיבין
 (מרדכי) פ"ק כל המשבעים) ויש מי שחולק (ב"י) וע"ל ר"ס פ"ו :

ב מה ד"א כשנבע מלוה אבל אם תבעו חכמים טוה מנה סקדון והלוה אומר אין לך בידו כלום ועדים מעידים
 שראו בידו כשנבעו שאלוה חכמים טוה כ' הוחזק כפרן והתובע נשבע ונוטל : ה' מנה לי בידך מהלוואה
 פלונית ומנה מהלוואה אחרת שהלוייתך בזמן אחר כך וכך והתובע משיבן אין לך בידו כלום לפי מההלוואה
 ראשונה פרעתיך כך וכך ומהלוואה שנייה פרעתיך כך וכך ומתוך טענתם הכירו הבית דין פעדיין חייב לו
 תאותם כ' הלוואות עשרים דינרים הוה ליה כשנים מעידים אותו שיש בידו כ' שהרי הביע דין עדים בפה
 שהודם שנטאר עליו וישבע שבועה מן התורה על השאר :

הנה ודווקא שהכירו כ"כ שהודם עדיין נפקת לפי חשבונו אבל אם יצא חייב במקום לפי שאינו נאמן בדבריו לא מקרי הודאה נפקת (כ"י)
 כסם רש"א) וע"ל סי' פ"ו סעיף ט"ו :

ו התורה בתקנת ונתנו חיד ואמר אין לך בידו אלא כך והילך פטור משבועת התורה אבל נשבע היסת : (וע"ל
 סימן ס"ו כל זה) ז' מנה לי בידך (כ) אין לך בידו כלום או שטען יש לי בידך כנגדו כסות או כלים או
 שאחר אמת היה לך בידו אבל אתה מחלתי או נתתו לי במתנה כיון שכופר בכל פטור משבועת התורה נשבע
 היסת ואפילו כנים מעידים שהלווה ואינו יודעים שפרעו נאמן בשבועת היסת לומר יש לי בידך כנגד' או מחלתי לי
 (ועיין לקמן) סימן כ"ז כל הלוקי שבועת היסת) ח' מנה לי בידך שגזלתני והלוה אומר לא היו דברים מעולם (ג) משביעין
 אותו היסת ואם הודה נקמת או טעד אחר מעיד שגזלו משביעין אותו שבועת התורה : ט' מנה לי בידך
 שהלוייתך או שהפקדתי בידך והלוה אומר אינו יודע אם הלויתני או אם הפקדת בידו וישבע (ד) היסת שאינו יודע
 ופטור ואם בא לנאת ידו שמים ישלם ואפילו אם טען תחלה טענת כרי אין לך בידו וכשהיבדלו לישבע היסת
 חוז וטען אינו יודע אם הלויתני או אם הפקדת אכלי נשבע היסת שאינו יודע ופטור מנה לי בידך שהלוייתך

(ה) כגד הרמט ח"ב דף ק"ב
 דדוקא שהער מעיד שטרין לא
 פריעו חזקא כגד מ"ש כאן (ו) ונכלל
 זה כל מקום שאין שנים מחייבים
 אותו ממון אלא י"פ שבוט' הקובע
 ועד א' מעידו לאו מחייב שבוט'
 הוא וכן אם אין שנים מחייבים
 אותו ממון לא לפי שהחזק כשרן
 כגון שטרין לא לוימי ואח' שבאו
 שרי אמי לוימי ופרעתי אין אומרי'
 נכ"ב' משכ"לנו כן מאמתי
 בנהר' רמ"ע מכ"ב ודו (י) ריב"ש
 ס"ס ק"ס וס"מ' הר"א ש"כ
 ס"א ר"א ריב"ש ס"ג ש"ס רמ"ע
 חרדכי ש"ס מהר"ם פ' האר"ק גבי
 נכ"ס יומת"י ס"ה כהקד"ש (ח' ריב"ש
 ק"ג' הר"א ש"ס כלל ע"א סימן ה'
 ט) וכן כד' דפ"מ ס"ג ר"ד סימן
 קס"ו והיא רמב"ם כ"ב ס' ה"ב
 (ה) ולא

או שהפקדתי בידך והלה אומר יודע אני שהלויתני מנה או שהפקדתי אלני ואינו
 יודע אם החזרתי לך אם לאו חייב לשלם ואין תשובה נרדף לישבע אפילו שבוטת היס'
 אבל אם יר' יחרים חסם סתם על כל מי שנטול ממנו סלח כדון: ואם חזר אחר כך
 ואמר הוצאתי ספרתיך לחן בנתיבות (מרדכי פרק קמ"ד מובט) לא תבעו אדם אלא מעצמו
 אחר לחברו הלויתני או הפקדת אלני או נולתיך ואינו יודע אם החזרתי לך פטור ואם
 כח לנחת ידי שמים חייב לשלם אבל אם אחר אינו יודע אם הלויתני או אם הפקדת
 אלני או אם נולתיך הואיל ובלא תביעת אדם אחר כן פטור אף לנחת ידי שמים :
 יא אחר ליה חייב אני לך מנה והלה אומר ודאי לי שאינך חייב (ב) כלום פטור
 אף על פי שידע בדאי שהיה חייב דהיי כאלו מחל לו: יב מנה לי בידך שהלויתך
 והלה אומר אינו יודע אם הלויתני ועד א' מעיד שהלוה או שאמר (ה) אינו יודע
 אם פרעתיך הוה ליה מחוייב שבוטע ואינו יכול לישבע ומשלם: יג מנה הלויתך
 גברי עד אחד והלה אומר כן הוא אבל פרעתיך או שאתר לו אמה חייב לי כנגד
 אחר מנה אם זה העד מעיד שלא פרעו אותו מנה כגון שלא זזה ידו מתוך ידו או
 שהוא מעיד שהוא תוך זמנו וכן אם טען תחלה לא היו דברים מעולם ואחר כך
 הוכיח עליו עד אחד וחזר ואמר לוימי ופרעתי בכל אלו הוה ליה מחוייב שבוטע
 ואינו יכול לישבע ומשלם :

הנה אבל במקום שנטול לומר פרעתי או החזרתי לא אמר' (ה) הוה ליה מחוייב שבוטע ואינו יכול לישבע דנאמן נמי כן הסכימו
 האחרונים ז"ל: (הגה"ר פ"ד דטוען ורי"ש סימן ס"ב)

יגו חטפת חפץ וים לו עד א' שחטפו והוא אומר ודאי חטפתי אבל עלי הוא הוה ליה מחוייב שבוטע ואינו
 יכול לישבע ומשלם :

הנה יא דווקא כהאי עובד שהיה שאלו כל ליהו דבור' משכונ' אבל אם מעיד שח' נירו דבור' משכונ' ואינו זוכר כמה הו' עליו בפ"י נאמן
 דסבובתו לומר ימה הלוה ח"ן ולא אחרתן הוה ליה מחוייב שבוטע וכו' הואיל ונא לירו כדון ויס חולק' כמו שהתבאר לפ"י סי' ע"א
 מנה לי בידך אין לך בידו אלא כ' והשאר אינו יודע מתוך שאינו יכול לישבע מפלס והתובט (ו) אינו נרדף לישבע
 אלא אם ירצה הלוה יחרים סתם על מי שנטול ממנו סלח כדון אבל אם הטיבו כ' לוימי מחד ופרעתיך והכי האחר'
 אינו יודע אם לוימי אם לאו וכפ' היסת שפרע הנ' ואינו יודע מהנ' כתבעו בהם: יד לא אחרתני מחוייב שבוטע
 שאינו יכול לישבע משלם אלא בשבועה דאורייתא אבל אם מן התורה הוא פטור משבועה אע"פ שמדרכנו חייב לא
 מקרי מחוייב לטובה: טו יום אחרים דלא אחרתני בשבועה הכאה ע"י נלגול מתוך שאינו יכול לישבע משלם
 אלא ישבע כו' מל הנלגול מי הפסד' מל סבג' (טו) בין סלח היה יכול לישבע על עיקר שבוע' הכאה עליה נלגול ונרדף לשלם
 בין שיכול לישבע על עיקר השבועה וסעל ידי נלגול אינו יכול לישבע ויום אחרת' שבין שנתחייב שבוטע מן התורה
 על הפעירה והוא טוען על הנלגולים אינו יודע קרינן ביה ספיר מחוייב שבוטע ואינו יכול לישבע ומשלם :
 יז התובע ליהוה הלוה מלוה על פה לא סגא אם אחר הורט אינו יודע אם ליה אם לאו ויש עדים טלוח לא
 סגא אחר אינו יודע אם פרע אם לאו לא סגא אחר חמטין ידעלא וחמטין לא ידענא פטור אפילו כלא שבועת
 אדורטיס אלא שמחרים סתם על כל מי שידע שמורטו חייב לו כלום אבל אם הודה כנ' וכפר כנ' שאמר כ' חייב
 לך ולא יותר הוי כפאר מודה במקטת וכפ' כפוי' דאורייתא: יז כל טענת ספק אין משביעין (ז) עליה כלל
 כונת אחר לו כמדומה לי שיש לי חלף מנה או מנה שהלויתי לך כמדומה לי שלא פרעתי פטור אף משבועת
 היסת ואפילו לנחת ידי שמים אינו מחוייב כיון שתיבע אומר שמה והכתב אינו מודה לו ואומר בריא וכן אם אחר
 לחברו נתחייבתי לי מנה מפני שהידי לי טלקת מטלי אבל לא הימ' ההודאה בעד' אין זה טענת כריא שאין זה
 יודע שחייב לו אלא בהודאת פיו והודאה שלא (ח) בעדים או אני בעדים ולא אחרתם עידי אינו כלום שיכול לומר
 תשט' אינו כך אבל אם טען לחברו הודית לי מעמך סגא' חייב לי כך ואחרתי לעדים אפס עידי או אגז' אחרת'
 אפס עידי ואין העדים כאן זה טענת כריא ויכול ל' שביעו היסת שלא אחר לעדים אפס עידי ואם והכנה עליו
 ישבע הטוען שהוד' לו באתם עידי ויטול :

הנה יא' דמשביעין היסת על טענת שמה כשים רגלי' לדג' נגון שמים שמעון בנית ראובן ומזל ראובן עיבתו פרוה וכו' מנה מה שמים
 כמות' והוא רוסק שמעון ויטול (ס) להסניפו היסת וכן כ"ל להיית' מרדכי פרק הדינין ומשנות מחייבין סוף קנין סימן י')

יח טענו כטיס ספק כגון שטענו הלויתך ואינו יודע כמה והשיבו אמת שהלויתני ואינו יודע כמה אין הנתבע
 נשבע אפילו היסת ומשלם לו עה כפרור לו ויגאל כו אף ידי כמים ויא' שכיון שזכר סלוח אינו יוגא ידי שמים

חושן המשפט הלכות הגואה עה עו עו

סימן עו (א) ולא להא בעני
למה כלל אלא שהם
שמה ושאם כסף הכלואה שכל א'
מכס מסתמ' אם הם שלו המאמ'
אז"ל לא תבעי ליה כלל כומן לזה
ימכה ולזה מכה אפי' בזה לאת ידי
שמים והשאר יהיה מוכח ע"ד שיבא
אלוהו נדלו' מרמה ש"ל ח"ד

סימן עו (ב) או שהיוקו"ט
ועיין ים של"מ פ"ק
ב"ק סי' י"ב ועיין סי' ס"ג (ג)
ק"ל ק"פ ק"ב רי"ב סי' ס"ג סי' ס"ג
רי"ב אבטי סי' ס"ג הר"ן פ' שטות
הפקדון ק"ד דכחודו ר"ל"ה וע"ל
סי' קע"א ש"ל מיהו הר"ח סי' ס"ל
שיכול לגנו' הכל ממי שירצה (ג)
עיין ב"מ ש"מ ונלו' פרומה דף
כ"א ועיין ש"ך דהפלה דיוק' סני'
שהכלואה ע"פ ה"ח משוי' פ' דנייהם
הא למה הכי לא היו שומקים אלא
בשטר עיין ד"ר ר"ל"ו (ד) ואם
לזה לזה מכה ולזה מאי' אונס
פרטים זה לזה וכי שמואל מ"ה (ה)
הש"א ח"ק ק"ו ועיין כ"י י"ב פ'
התקפ"ו (ו) ב"י בשם ד"ל מהרומ'
והר"ל"ה אש"ך ב"ה וע"ל ב"י סימן
ס"ה שהרש"ל ס"ל הפסקו' ב'
שלקח ממו' מ"ה א"ל על משב' אהמ'
רמזן במסבון לא' מהם ולא קבל
משומא היו פושט גאלגטי ב'
(ז) שהיה

עד שתפטר עם המלוה במה שיוכל ויזין כך ויכול המלוה להחריס מהם על כל מי שיהיה
שהוא חייב לו ואינו פורעו: יט טעמו אינו יודע כמה הלוייתך אבל לפחה
הלוייתך שתי כסף ופרוטה או שטענו מנה והלוה אומר אחת לוייתו ממך ואינו יודע
כמה יש לבית דין לחקור ולשאל לז' אע"פ שאיך יודע הסכום אחת יודע לכל הפחות
כאחת חייב לו פרוט' ואם הודה הרי הודה בחקת ומתוך כחיו יכול ליכבש מסלנו
ודווקא שטענו דבר שהוא אמור בו ומחריס מהם על מי שלקח מה שחינו חייב לז"א
אומר אפילו בפחות מסיה פרוטה אינו יודע כדלמי הרי זה נשבע הישת ונפטר מדיני
הדס יו"א שאפי' לא שאלוהו בית דין חייב לשלם שהרי אין הודאתו פתוח מזה פרוטה:
כ טענו סבור אני שיש לאבא בידך מנה בין שתובע ללוה ענמו בין שתובע לז"ר כמי
אין לו עליהם שבועה כ"ל אלא חרס חרס אבל אם טענו כדלמי לי שמנה לאבא בידך
אם הודה מקלת נשבע שבועת התורה ואם כפר הכל נשבע היסת בין משב' ללוה ענמו בין
השבו לז"ר (טו) כא האומר לחבירו אמר לי אבא שיש לי בידך מנה והלה אומר אין לי
בידי אלא כ' ו"א שפטור חף משבועת היסת ו"א שחייב ליכבש שבועת התורה: (יז) ועיין
סי' זה לקמן סי' ק"ג) כב אמר מלאתי כתוב בשקסו של אבא שאתה חייב לי מל' וברו'
לי שהו' כתב ידו יש מי שאומר שמתכוין איתו היסת: כג טענו ב"שקס על פי העד
כנון פלוני אמר לי שנטלת משלי מנה והוא כופר והביא העד משבוע' דלזריתא
כאלו היה טוענו טענת בריא:

הנה אבל אם אין העד לפנינו להשיב לא מקרי טענת ברי' מה שאמר' שש' מבי' אחר' ואין משבוע' על
טענה זו דהוי טיבה ספק ויש מומרים לכל שאומר שאונס לי רפ' באמן אפילו קרוב שלו משבוע'
אזנו היסת' טור דשם המוסקס מרדכי פרק הדיינים) וכן כ"ה לי לזרות ודווקא שאמר שאומר משו' אין
טענה ב"זרות: (י"ח סימן ס"א)

כד האומר לחבירו מנה לי בידך והלה אומר ח' לך בידי כלו' או פרעתיך ואמר התובע
השבע לי היסת והשיב הנשבע הלא יש לך שטר עלי ואתה רוצה להשבעני תחלה ואח"כ
תובי' השטר הפרוע ותנכה בו אומרים לו הכא השטר ואם אמר התובע לא היה לי שטר
מפול' או היה לי שטר ואבד חומרים למלוה בטל כ"אנטר שיש לך עליו קודם לזמן הזה
ואחר כך השביעהו היסת או תחריס מהם ואחר כך לא ובקש השטר: כה אמר הנשבע אינו נשבע' עד שמבטל
כל עדים שיש לך עלי מתבועה זו אין שומעין לו:

עו א' שלווה משננה בעל פה מזה ק' ומזה ר' וכל א' תובע ק'ק ובו ג' סעיפים

א אחד שלווה משנים בבת אחת מזה מנה ומזה ק'ק והודיעוהו משל מי היה המנה ומשל מי היה הק'ק וכשבא' למדעו' אומר
כל א' שלי הם הק'ק והוא אינו יוד' איזהו בעל המנ' ואיזהו בעל הק'ק נדל' ליתן לכל א' ק'ק לח' שיב' כל א' אבל היה מלו'
בשטר שטענו שטר עליו מחוק' ש' והודיעוהו שלא' מנה ולא' ק'ק נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מוכח (א) עד שיבא' איהו:
הנה דכיון שטענו שומכין בהלוואה אחד ויכול אופו שהשטר יושא' מתחת ידו לגנו' בו בלא הרשאה הרי לא פגע בלוה בכלום דלא ה"ל ל'
למירק (טור) וע"ל סימן ט"ו סי' ט' וי' דל' דיינים:
יש מי שאומר דכמלו' על פה אי לא תבעו לז' חייב בזה לכלת ידי שמים: ב היו שנים תובעים אותו כל א' אומר הלוייתך מנ'
והוא אומר לוייתו מנה מאחד מהם ואינו יודע מאיזהו מכ' נריך ליתן לכל אחד מזה: ג ואי לא תבעי ליה חללא הוא מעצמו
אומר אחד מהם הלזה לי מנה ואינו יודע איזהו פטור חף מידי' כמיס וי"א שלגאת ידי שמים נריך לתת לכל אחד:

עו דין שנים שרזו כאחד ורין שותפין שלווה אחר לברו ובו יא סעיפים

א שנים (א) שלוו כאחד או שלקחו מקח אחד או שקבלו (ב) כקדון ביחד (המגיד פ"ב) בין והשטר דן (ג) בעל פה (כ"י) שניהם ערכים
זה לזה (ד) אע"פ שלא פירש ואם אין נכסיו לא' מהם נובה מחבירו הכל אבל אם יש לו נכסים לא יתבע הערב תחלה
(כ"י) לו דין טרד (ה) בכל דבר דעת ה"ב) ונוכה מכל אחד החני שהוא מוטל עליו חלל אסבן פיוסו כדרי' ספן ערבים קבלנ' א'
כזה שמו' טעם איהו מהם שירצה: (הסו' הר"ש כ"ע סימן י"ב מהר"ק ש"קב) ואם פרע אחד מהם כל חוב חוזר ונוכה (ו) מחבירו
ח'לקו: (ולכן כ"ה) שלוו ופרע אחד מהן ורלו' פרע בעד חבירו) (מגדל' דים ב"ק מי שהיה סבו ומהר"ק שור' ק"ד: ב) כתפין שלווה
אחד מהם מאחר לגורך השומכות הטני משועבד חף על פי כלל היה בקנין עמו בשעת הלוואה ודווקא כדא' מודה
טמא

חושן המשפט הלכות הלואה עו עה

פירוש קרה

(ו) שה' מסורה הנכר בשומתו
 הר"ש הביאו שח"מ ס"ו המכ"ט
 קב"ג ואם השומף אינו מיד דחוב
 אינו חייב כלום רש"ד ס"א ק"ב
 ו' לב ח"א ק" וט"ל ז"ג ס"ג (ח)
 בית הלוי ז"ה ט"ו טור סימן קל"ג
 בשם הרמ"ם חולון שורש ה"ד (י)
 רש"ד ס"ח קל"ו (יא) ככ"ז
 ריקאכטי פ"ג (יב) עיין ד"ה הל'
 דף ז"ו (יג) פסקי ריקאכטי ס"ד
 (יד) ואם לז"ה פ"ב עיין גדולי
 פרומה שמ"ד ח"ג (טו) ב"ה הלוי
 דף ז"ו (יז) והערב שלא כפטר
 אינו יכול לנכות כלום מן הערב
 שנטפס המי"ט ח"א המ"ז רש"ד
 ח"מ ר"ז (יח) הרמב"ם פ"ג מה'
 שלחתי (יט) עיין בח"י לקמן קל"ג
 סימן עח

שעה שלום שותפו היה לנודק הכותפו'ו שיתברר (ז) הדבר בעדים או דינם כשני שלוו כאחד :
 ויש אומרים דאם לא נמכר הדבר בעד' רק ששהירף מודה (ח) אין צריך לשלם לא אם כן היה ממון
 בשומתו של המלוה גונה מחלק השני (טור ד"ס הר"ש ודברי הר"י כי רב שביטא הניח יוסף)
 וכן נראה להורות :

ג שנים שערכו לאחד כשיבא המלוה לפרע מן הערב ופרע אחיזה (ט) מהם שירנה
 ואם לא היה לא' מהם כדי החוב חוזר ותובע השני בשאר החוב ובסי' קל"ב כתוב שיש
 חילוקים בזה ואחד שעבר לשנים כשיפרע למלוה יודיעו על חוב אחיזה משניה' פודע כדי
 שיחזור עליו : ד ראוהו שהורדך ללות מנה משמעון ולא רנה ללוותו עד שיכנסו יהודה
 ולו ערבים והעני ראוהו (י) וגבה שמעון כל חובו מלוי וחזר לוי לתבוע מחנית המנה
 מיהודה וטען יהודה לא נכנסתי ערב לך אלא לראובן ואינו חייב לך אלא השליש אין
 בדברו כלום ונריך לפרוע החני : ה ראוהו תבע משנים שלוו מתנו כאחד וכפר
 א' יהודה אחר אין עדותו (יא) מחייב את חבירו (שבועה) ואם היו הכתבעים ג' והודו (יב)
 השנים עליו ועל ענמן אין הא' מחייב ממון על פיהם (יג) אבל אם הוציא שטר על
 שניה' לו אגלס כך וכך ממון וטענו כול' ואמרו פרענו זה בשני זה אם כל' א' כתוב
 סך יד ע' בפני עמנו ואין ביניהם שותפות מצידים זה על זה ואין (יד) חוששין לנמולד :

(ט"ז) ס"ל ח"ה ע"ה ד"ה'
 ויש חולקים ואומרי' דכל החוב מחול ואין יכול לנכות לחבירו כלום וטור ולענין ה"ב מהם לא מחל לא חלקו ונוצה מחבירו (טו) חני החוב :
 לגנות כל החוב מאחד מהן ומחל לאחד מהן כל החוב מחול וגם השני פטור אבל אם אינם ערבים קבלנים שזו צריך לתבוע כל אחד ומחל
 לאחד מהם אינו מחול אלא המצוי ונוצה מחבירו ח"ה החוב : (ד"מ)

ז אחד שלום משנים ומחל אחד מהם כל החוב לזו חלק חבירו מחול :

הנה אמרנו שיהיה כותבים בשטר אחד (משנות רש"א אלף כ"ז) בתפטר הלוה עם אחד מהם לא יוכל השני לומר כנר הודיית אמתה חייב לנו
 והמספר עמי גם כן כי יוכל הכתוב לטעון לזה וימתי' וננדך אינו מותר : (ג"ה סימן ס"א)

ח שנים שהם ערבים בשביל אחד ופטר המלוה את אחד מהם מהערבות י"א סיכול לנכות כל החוב (יז) מהערב
 השני : וע"ל סוף סימן קל"ב ט' שנים שהלוו או הפקידו לאחד ובא אחד מהם ליטול חלקו אין שומעין לו עד שיבא
 חבירו אבל אם חבירו בעיר ושמע ולא בא צריך ליתן זה התובע הכל ואם טען שאינו רוצה לתת לו אלא חלקו אבל
 חלק שותפו יתן ביד בית דין הרקות בידו :

הנה וכל זה נשנים שהפקידו ביחד אבל מי שהפקידו ביד אחד ומי יהיו לו ב' בנים ובא אחד מהן נומסים לו חלקו : משנות רש"א סימן אלף
 ק"ד ועיין לקמן סימן רש"א מאל' הדינים :

י לזה מד' ונכתב בשטר ח"ה א' מהם אס תבעו אותו שלא נכת' השט' על שמו ויכול לנחותו ולומ' לא תחייבתי (יז) לך כלום :
 וצריך היסחה מהשני אבל זה כשנכתב בשטר יבול (יח) לנדות בולו בלא הרב"ה (משנות רש"א סימן אלף קל"ז) והוא הדין אם שניהם כמות'
 בשטר כל אחד יכול לנדות בולו (השובא רש"א אלף ס"ב וסימן אלף פ"ו)

יא ואשתו שלוו מאחד היא חייבת לפרוע החני מחבובתה ואם הבעל או יורשו פרעו כל החוב חוזרים וכפרעים
 ממנ' החני ואם הבעל קיים יהיא טוע' א'תה לקחת כל המע' לא שאני כנכנסתי עמך בשט' אינה באמנ' לא (יט) בזמנו דפרעתיך :
 הנה והרי הם בטענות ה' : נשני לז' סלון ביחד (טור) ראינו שכתב לנדי ולחזרו בית ג' ב' דלא ינבו אלא שיהיו ביחד ומת הבן יכול אשתו לנדות
 כתובתה ממנה זו לזמן יחד שכתב לא בא למעט אס' : מהאך לא שלא יגבה כל' א' הימנ' ר' ב' ס' ס' ק' כשע"ף ז' :
 יא ראוהו היה חייב לשמעון מנה ואחר כך בא הוא ואשתו ולוו מלוי מנה וכפטר ראוהו ואחר שהנבו כתובת
 אשתו שהיתה מוקדמת לא נשאר כלום לבעלי חובות והרי לוי נובה מהאלמנ' המנה אין שמעון יכול לחזור על לוי
 ולנכות ממנו לפי שלוי לא גבה מנכסי ראוהו כלום אלא מנכסי אשתו :

עח הטוען שפרע תוך הזמן ובו ז' סעיפים

א הקובע זמן לחבירו ותבעו תוך הזמן ואח' ליה פרעתיך אינו נאמן דחוק' אין אדם פורע בתוך זמנו (וה"ה דלא
 וכולומר מחלת לי) (מרדכי ריש ב"ב) ואפילו מיתמי' שמת הלו' בתוך הזמן והניח יתומים אמילו קטנים כפרעי' מהם
 בלא שבועה אם היה מלוה בשטר או אפילו מלוה על פה והעמיד אביהם בדין ונתקבל העדו' בפניו דמלוה על
 פה נתי' אותה לאחי דינא ובלבד שיש עדים בהלואה ובקביעות הזמן שח"ס אין עדים נאמן בשבועת היסת במינו
 דלא הו' דכרים מעולם או לא קבעת לי זמן או כבר עבר הזמן ופרעתיך בזמני ואם תבעו תוך זמנו ואמר ליה
 פרעתיך וחזר ותבעו אחר זמנו ואמר ליה הסתא' כפרעתיך החוק' כפרן ואינו נאמן :

פרוש

חושן המשפט הלכות הלואות ע"ח ע"ט

סימן ע"ח (א) בית בלוי כ"ו

(ב) סמ"ג דכרי המחבר כ"ט ע"ין בית בלוי דף

כ"ח סהרדינוס סמ"ג כהן (ג) הלואה שטרט עליה ריח וס

להסמק אי אמרינן חזקה זו ו' חיים ט"ו אבל הר"ש סימן כ"ו

כתב דלפי דב"ל אמרי' חזקה זו: סימן ע"ט

(א) היזק דטען לא היו ל"א אמו

סדרי דלחופיה ולא קא מסהרי דפרעיה אבל דמר הכי טעין

דפרעיה אמרי' ותימני מרי כדלי דמקבלי דפרעיה מקמי

דטעין לה"ת ע"ין ב' הסדרות צ"ל מרובה ט"ל חלק א' וטעין

תמיס ד"ים סי' כ"ו (ב) ודווקא שאמר לה' דמ' אבל אמר אין לך

צדיק כלום לא יחז' כפרן דמ'ס פ"י ת"ס' (ג) ולא מני מרי

לדבריהם אבל אם טען פ"עמי קודם שניאו העדים ל"מ'ין ו'

טען פטור וכל כ"י ס"ח פ"ט נ"ס ד"ס' נ"ב נ"ס' פ"י א' ולר"ת

אינו נאמן ב"כ' לנ"ה דף מ"ט (ד) ונ"ב ב"י שור דולק וסני' ליה

דמסכ' א"יפו היסת דדיוק כ"ב וכל מאי דאמר מס' יל' חזר

סמכ'ניו היסת גדולי מרובה ט"ל מ"א וכו' פרק עדים אוחזין כ"ב

כ"ס ר"י ור"ס פ"ד שמהל' נ"ב' ט"ס' קודם טענה (ה) ה"ה פ"ו

ע"ה טוען ונטען אשדי' סימן כ"ו (ו) שור

ב' י"א אמרי' דלא אמרינן חזקה זו אלא במלוה אבל אם היו שטרות מופקדים בידו ועוסק בהן לצורך

אחרים כיו' כשאר מקדון ויכול לומר דמחזירן אמי' מוך הזמן שקבע (מסרי' סימן פ"ט) וסביחתי

דינו כשלוואה ואינה משי' למת אלא נסובה ואינו נאמן לומר שפרע מוך הזמן (כ"י ריש ב"ב) תיבה אם סבר

למבז לו סבר כמה קונט' יסי' (א) כל קונטרס מיד זמנו היא ויה' בכל מלחמה המסכדת ככיו'א כזה:

(מרכ"י ריש ב"ב)

ב' ואם מת צדיק ומן וצא לטרופ (תלקויה) כמלו' בט' להרמ' כ"ס אינו צדיק שצדע' וי' א' סגרי' (ואם הלוח חי ואמר סגרי' י' לדרך המלוה ליטבע ט"ל פרי' ועי' י' לא ליני טרי' סגרי' (ב) וסרי' סני

כדעתי) וכן עיקר) כ"י פ"ק ד' ד' כ' ב' ר' א"י) ג' תבעו ביום שש"ס בו הזמן ואמר ליה

פרעתוך היום אם היא פלוה על פה נאמן כשצדעת היסת דעכיד איניס דפרע ביום

משלם ומניה ואם היא מלוה בטטר דינו כמלוה כזמר (ב) שלא קבע לו זמן ויש

אומרי' דלא דאמרינן כתבעו ביום שש"ס הזמן ואמר ליה פרעתוך היום נאמתי' ה"ס כשצדעו

בסוף היום אבל קודם לכן אינו נאמן וכו' אמר בסוף היום פרעתוך תוך זמנו נאמן כמלך כמנו

דפרעתוך היום: (י"א דווקא דטעין אינו אבל לימני הדי' לא טענין) (כ"י ס' סה"ל) ד' תבעו אחר

זמנו או בסוף יום שש"ס זמני וטוען שפרע צומנו כצבע הלוח היסת ונפטר: ה' נכס'

הלוח חוד ומן והוציאו יורטיו כתב שפרעו סתם שפרע כל חובו לראובן קודם מותו לר' צמר

צ"ט ע"א: (וכ"ל סימן פ"ד טעין ב' וסימן פ"ה ס"א) ז' מי טען לו שטר על שכירו לכרי'ו לזמן

פלוגי ז' אבד חמנו ותבעו תוך זמנו וכו' אם הסטר יוכל מתחת ידו אחר וז' תבעו תוך

זמנו והלה טוען חמני ככל ופרעתי' לא אמרינן ככי הא חי' אדם פירע חוד זמנו כסימן

(ג) ת"א: ז' הא דאמרינן חזקה אין אדם פירע כתיך זמנו היינו דוקא בקובע ומן אבל

בסתם הלואה א"ע"י שזמנה ל' יום נאמן לומר פרעתוך כמון ל' יום:

ע"ט

דין האומר לא לוייתי וחילוק ע"בין צא תן לו או חיוב אתה

ליתן לו וכו' יד סעיפים

א

טענו מנה הלוי' תוך (א) וכפד כ"ד ואמר לא היו דברים מעולם (ב) ובאו שני

עדים כלוה חמנו מנה ופדעו והלה אומר לא נפדעתי ה"ו (ג) חיוב לב"ס:

ב

דכל החומר לא לוייתי כאלו אומר לא פרעתי דמי ואח"כ על ע"מ וימר ממנה עדים ומה שאומר לא

לוא הרי הוצאתם נטע' (שור)

ואין העלוה חיוב שצדעה כדרי החזוק זה כפרן ואם לאחר שפרעו חזר ותבעו ואמר

פרעתוך ב' פעמים אין משביעך (ד) איתו היסת על טענה ז' זכין אם הוציא פלוה כתב ידו שהוא חיוב לו ואמר ליה

לא היו דברים מעולם וזה אינו כתב ידו אם החזוק כתב ידו צדיק דין חי' שפלו עדים שהוא כתב ידו ה"ו זה

החזוק כפרן ומשלם: ב' התובע מחבירו זמנה והס"ב לו יתכן שאתה חיוב לי כמו כן המעות שאתה תובע ממני

יש מי כאומר דהו' כאומר יתכן שאתה חיוב לי ואח"כ חיוב לך והרי כבר וכאומר לא פרעתי דמי:

ג

פנה ע"ין לקמן סימו פ"א סקי' כ"ב א"ט ויכל לומר שצ"י כדל"א זכ"ס' מני:

ג' מי שהודו כ"ד שחיוב לזה התובע מנה זמנה אמר נזכרתי שפרעתי לו חובו זה שהודיתי בו והרי עדים ה"ו

ערות מועלת וכו' ע"ס על פיהם שהרי לא הכי'ס עדות ואינו כאומר לא ליתי מעולם:

ד

פנה ודווקא (ה) כתיבן שפרעו קודם שפלו העדים אבל אם נאו טעדים ר"ל אינו סימן: (כ"י ס"ב דכ"א)

ד' אמר לי מנה הלוי' תוך בפני פלוני וכלוני ואמר לו לא היו דברים מעולם ובאו עדים שזמנה לו אע"פ שלא

ידעו אם דרך הלואה נתנם לו או דרך פתנה החזוק כפרן ואם יטעון אחר כך דרך פתנה נתנם לי או פרעון היו

אינו נאמן אבל אם טען מחלה אמת נקבלתי ממך מנה אבל צמתנה היו או דפרעון חיבי נאמן כיון שאינו פכח'ס

העדים ונכסע היסת ונאמר ואם הכמין לו עדים מחזון וממעו שנתנם לו דרך הלואה וטען זה לא היו דברים

מעולם ודמי החזוק כפרן על פי העדים אבל אם טען לא קבלתי ממנו אלא בפרעון שלי מפני שלא הייתי יכול

להוציא ממנו הודיתי לו כל פה שאומר כדי להוציא חובי ולא חסמתי להודיע לו שהיה דרך הלואה כיון שלא ראיתי

עדים שיצמנו טענה ונכסע היסת ונפטר: ה' טענו מנה לי בידך ואמר לא היו דברים מעולם ועדים מעידים

שהלוהו וחזר ואמר פרעתוך החזוק כפרן לאותו מפני וחייב ל"ס י' א' המלוה נדון ליטבע ודיוקא לאותו מפני

החזוק כפרן אבל לא לממן אחר ונאמן עליו כשכופעו כשאר כל אדם: ו' וכן אם טען לה' דמי והוציא המלוה

נטר

חישן המשפט הלכות הלוואת עט פ

פירוש קד

(ו) טור סו בשם הר"ף וז"ל
ר"ב בש"ט ז"ל:
סימן פ (א) ר"י בש"ט ס"ט
פ"ד מה"מ רס"א
קולון י' אלסקר ל"ט (ב) ר"ל ז"ל
פ"ד מה"מ רס"א
למ"ט ז' לב חק"א דף מ"ט ד"ק
(ג) ר"ב

בטור פ"ד מה"מ רס"א כפרן ואין המלוה נרדף לישבע אפילו אם אין נאמנות בטור
? וכן אם הניח עליו כתב ידו שהיא חייב לו ואמר לה' דמ וזה אינו כתב ידו אם
הוחזק כתב ידו כב"ד או טראו עדים שהיא כתב ידו הוחזק כפרן ומשלים ואינו נאמן
לומר פרעתי עד שידע לו בעל דינו או יבוא עדים שפרע בפניהם:

הנה מי שהיה בר"ד שרדף לחזרו ואמר כך אמר נאמר שפרעתי לו והרי עדים שפרעתי לו נאמן:
ח כל מי שהוחזק כפרן שכנגדו נוטל (ו) בלא שבועה ואם ידלה יחרים סתם על מי
שכונס ממנו שלא כדיון: ט אינו מוחזק כפרן אלא כפר בבית דין ובאוב' עדים

והכחישוהו אבל הטוען לה' דמ וחייבוהו שבועה וכשכח לישבע חזר וטען פרעתי או אינו יודע או שטען הלוה אינו
יודע ויחזור וטען לויתי ופרעתי היחול ולא הכחישוהו עדים אלא שהדקדק בשבועתו לעשותה כתקנה כיון שסתם
הטענות באות לפוטרו וישבע שאינו יודע ויפטר:

הנה ואפילו במקום דאיתא למימר דמה סבורה מסוס טראה יעדים שגלו מכל מקום הואיל והורף קודם שנאו פ"ד מה"מ רס"א
מ"ט ומרדכי פ"ק הנשבעין וכן אם היה הול בתור טלה אם לא שהקול מפורסם דלא שוי כאלו כבר נאו עדים דמי (הרדכי פרק חזקת

וכן אפילו הכחישוהו עדים אם לא היתה הכפירה כב"ד לא הוחזק כפרן אבל אם התובע אחר לעדים שפרע בפניהם
אחם עידי שטען לא לויתי וסתק הלה אם חזר ואמר פרעתיך קודם לכן אינו נאמן אבל אם אמר פרעתיך אח"כ
נאמן: י"ט מנה לי בידך אחר לו בפני עדים הן לאחר אל' בפני ב"ד תנהו לי אמר לו נתתיו לך נשבע היסת
ונפטר אבל אם אל' מציילם לא היו לך בידי והעידו עדים שהודה לו הוחזק כפרן שכבר הודה שהיה לו בידו

והודאתו בק' עדים דמי אם אל' אין לך בידי סתם לא הוחזק כפרן שיכול לתקן דבריו הראשונים ולומר אין לך בידי
ואמרתיו אינו לומר שפרעתי לך וה' אם אמר אינו חייב לך או שקר אתה טוען ושיכול לתקן דבריו: (א) שאמר אינו יודע
מה אמר איתר) (מרדכי"ם ד' רבובות) י"א אמר לו מנה הלוייתך כגד עמוד פלו' השיבו לא עברתי כגד עמוד פלו' מעולם ובאור

עדים שפרע כגדו אבל לא ראו שהלוהו לא הוחזק כפרן דמי' למא' דלא רמיא עליה אחר ולא אדעתיה אחר פרעתיך בפני כלו'
ופלו' ובאו אחותי פלו' ופלו' ואמרו לה' דמ נתבאר בסו' ע': י"ב אמר ליה פרעתיך מנה בסחורה פלוני' שהיה הסער טלה בכך
ובד' והביא הלה עדים שלא היתה טהה כל כך דתובע ממנו המותר וחוזר וטוען פרעתיך או באותה סחורה או

בדבר אחר הוחזק כפרן שכני אדם נותנים דעתם לזכור סכום הסער לפיכך נובה ממנו המלוה מה שנטאר מהחופ'
בלא שבועה הודאה כב"ד או עדות כב"ד כמלוה בשטר דמי ולפיכך כותבים ונותנים לבעל דינו כד"א כשלא קבל
הדיון עד ששלח בית דין טל שלטה שהיו יושבים מענמם במקום הקבוע להם והביאוהו כמו שנתבאר בסיומן ל"ט

אבל שנים שבאו לדיון ותבע אחד מהם את חבירו ואמר לו מנה לי בידך ואמר לו הן בין שאלו חייב אתה
ליתן לו בין שאלו לא תן לו וינא ואמר פרעתי נאמן וישבע היסת שפרעו לפי' אם חזר התובע לדנינים ואמר כתבו
לי הדיאתו או כותבים לו שמה פרעו ויבא לנבזה ממנו פעם שנית: (ט"ז) לסימן ל"ט סו' ע' י"ג פנים שבאו

לדיון ונתחייב האחד לשני ואמרו לו לא תן לו וינא וחזר ואמר פרעתי ועדים מעידים אותו שלא פרעו כגון שלא
יודע ידע מתוך ידו הוחזק כפרן לאותו מתוך:
הנה אבל אם לא אמרו כך אלא אמרו שכתבו לפנינו ולא כדיון לא הוחזק כפרן דלמא פ"ד מה"מ רס"א: (ה' ח"ט ס"ק ד' משע"א)

אבל אם אמרו לו חייב אתה ליתן לו וינא וחזר ואמר פרעתי ועדים מעידים שלא פרעו כגון שלא זזה ידע מתוך ידו לא
הוחזק כפרן שזה נשפט מהם עד שיחקרו דינו לפי' אם חזר פעם אחרת וטען שפרעו ולא היו שם עדים שמכחישים
אותו פעם שנייה הרי זה נשבע היסת שפרעו ונפטר לפיכך היו בקיאי הדעת שנספדד כשיודה הלוה או כשיתחייב

שבועה כב"ד חזר לו כב"ד הו' עלי עדים שלא יפרעני או שלא ישבע לי אלא בפני עדים: י"ד כמה דברים
אחרים דניית דינא אבל אם ינא מלפני בית דין בסרפנות ובסתוהו אינו נאמן לומר פרעתי ונובה אפילו
מחשעבדי לפיכך כותבים למלוה אפילו בלא דעת הלוה:

הנה מי שקבל לפני ב"ד לפרוע לחבירו ואח"כ נא ואמר כבר היה חייב לי אינו נאמן דוראי חלו היה כן לא קבל עליו כב"ד לפרוע מע"ג דיש
לו מינו דיוכל לומר פרעתי במקום חזקה מלימא כי האי לא אמרינן מינו: (ב"י סימן פ"ה בשם רש"ב)

פ באיזה ענין טוען וחוזר וטוען ובו ב סעיפים

א מי שטוען כב"ד טענה אחת ונתחייב בה (א) אינו יכול לטעון טענה אחרת מסותרת הראשונה: (ואפילו
יש עדים על טענה שנייה לא תהיה) (ב"י פ"ח ח"ט) (ב' דלעיל) (ג) ר"י סימן ע"ט) אבל אם בא לתקן טענה ראשונה ולומר
כך נתכוונתי ויש במשמעותה לפת' שסובל זה התיקון שומעין לו כמה דברים אמורים שלא ינא מבית דין אבל אם
ינא

(ג) ריב"ש מ"ח סב"ל הואב ס"ס רע"ח (ד) נלשין רמ"ס כבוד האחרון וצ"ל הסור כבוד לב"ח"א דף מ"ט דווקא סמ"א עדים קודם ששענה הסענה האחרונה או נטיבין דהני מריין לדבורי ולא יבא מנ"ד אבל אם גלו עדים אחר ששען שניהם חומבין יבא עליהם האחרון אש"ג - א מריין לדבורה וגם יבא מנ"ד וכל זה לרמ"ה רמ"ס אבל לרמ"ה סב"בא הסור אש"ג דנמו עדים אחר כל המענות והפתיחו ששענו ה"א ה"ה נמסב"ל הסענה האחרונה הא"כ ובי עליה עדים :

סימן פא המחל לחבירו

זכות אלו שניכוד לא סוין הסטאה ב"ב נכ"ל פ"ו - הכנסה יבדל לחבירו נדריל כ"ובת אשמו כיון שהודה שקבל הכדוכיא ממילא נחמי' הערב משפטי שמוא ל"ו - אם טוען על חבירו שהזיקו והודה לו בפני עדים לא ש"יין הסטאה אלסקר ל"ט - אם הודה נפק מה ובתלם מהסך ההוא אינו נאמן לומר מש"גם על השאר אינו יכול לטעון משפטי ה"א סב"ל פ"ו ס"ד ואם הייב סבובה עיין גדולי מרומה דף קפ"ב - האומר לחבירו טול קניי' טענורי לכל מה שיגורו הדיונים אינו יכול לטעון הסטאה ששון ק"ב כמב ד"ה ק"כ"א ראונו אמת' לסמנו כמ"ל סמפ"ך שאם פלו יצטרך מניב ש"ין לו יבול ראונו לומר משפטי אש"י חמו עדים (א) מה"ס ק"א ק"ב"ג דיקאנמו ש"ח הואב מ"ח ווייל" (ב) ודווקא ש"ין משט"ה אחר שאמר לה"דמ הר"מט ח"א רכ"ו גדולי מרומה דף קמ"ח ושיין ב"ח ופיקוסים דלוקיוו (ג) אר"ל ב"ח שנועה שאינו הייב לוכ"ר רמ"ס ס"ו מה"ט ב"י זה ס"כ"ה וצ"ג על ה' ומר אק"ג דכמב דלא משפטינן ליה ואפי' טוין אחר כך דמפילא הוי כפרן כ"ה סימן ל"ב דין י"ח (ד) ואפי' קם על רגליו ב"י ס"ו וי"ין גדולי מרומה דף ה"ך רי"ר ק"ט הוא' מ"כ"א ורש"ך ח"א ס"ב ס"ח נמפק ודברי הנדר' פ"ג דסנה' דאלתנה שזיה בשעת מייב בפני נכ"ה וסמך נוט"ס לומר

וגא מנ"ד חין שומעין לו דשמא למדוהו לטעון שק' אבל כל מה שטיען חוק לב"ד יכול לחזור ולטעון אפי' לסתור טענתו הראשונה לפי שאין אדם מנלה טענותיו אלא לב"ד כד"ח שאינו טוען יחזור ויטיען לסתור טענתו הראשונה כשמתחייב בדין בטענה ראשונה אבל אם יכול לזכות בדיו נס בטענה הראשונה יכול לחזור ולטעון ולזכות בטענה אחרת ואפי' שלא נתן אמתלא לטענה הראשונה ואפי' סינא מנ"ד חוזר יש לו (ג) לחזור ולטעון ולהפך כל המענות שרצה מפטור לפטור עד שיבואו עדים (וע"ל סי' ע"ט סיף ט') אבל מאחר שיבואו עדים ויכחשו טענתו (ד) (כ אש"ג) כפ"ך עליה אינו יכול להשיאו לטענה אחרת אלא כ"י תן אמתלא לטענה שמך עליה ויש במשפטיה כמו שהשיא ב"ה את הטענה האחרת והוא שלא יבא מנ"ד :

הנה וכל זה דווקא לאחר כדי דיבור אבל מוך כדי דיבור יכול לחזור ולסבור טענתו הראשונה (טור) ובכל זה אין חילוק בין אם טען בראשונה יבא אחר כך לטעון טענה אחרת או אם שיק פתלה יבא לטעון טענה אחר כך אלא אם כן נתן טעם למה שקב בתלה (מס' הרא"ש כלל ס"ד סימן ג' מפר"ו סימן ע"ו) ודלא כ"ס חולקין דאם שיק יכול לחזור ולטעון : (הנאות מיי"ב פ"ג דטוין)

ב י"א שלאחר שכתב טענתו בפטר אינו יכול לחזור ולטעון ואפי' בנותן אמתלא ואפילו לא הוכחם : (י"א דהכ"ד ויבטו הטענות כדי שלא יוכלו לחזור ולטעון) (ריב"ש סימן רכ"ח)

פא אם הורה בעצמו מתי יכול לומר משטה אני בכך ובו לב סעיפים

א אחר לחבירו מנה לו כידך אחר ליה (א) בפני עדים הו למחר אחר ליה תנהו לי והטיב משטה הייתי כך נאמן ונריך לישבע שהיא כדבריו שכוונתי להשטות בו ואפילו לא טען משטה הייתי כך אלא לא (ב) היו דברים מפולס פטור דמילי דכרו פי' דברים סימן נכ"ה מה"ס לא (ג) דכרו איננו :

הנה ולא אמרינן טענת משטה אלא ביחוד המודה אבל לא כצנור המודים דאין דרבך להשטות (ריב"ש סימן שפ"ו) מי שאמר לחבירו הפעיד הלמד עם נדך ואני מחלם לך פטור כיון דלאו עני הוא ובלאו הכי הייב ללמד עם בני ויכול לומר נשטה הייתי כך ואף על גב דלא טעין טענינן ליה אף על גב דלא טענינן ליה בשאר משטה : (מרדכי פ"ג)

ב כד"א נבריא אבל שביב שרע שתבעו חבירו והודה אינו יכול לומר (ד) משטה הייתי כך שאין אדם משטה (ה) בשעת מיתה :

הנה והוא הדין אחרים שהודו לו או חקרו לזוהרו הוי כבודלה ולא יבליין למחר ששטו שלא להשפיע השביב חרף : (מרדכי פ"ג)

ג כבדוהו נמו דווקא איזה נפיה מני למטען משטה הייתי כך אבל אי לא טעין (ו) לא טעניתי ליה אנו אבל (ז) לירשיו טענינן כמא לא כיון אביהם (ח) אלא להשטות : ר' יש מי שאומר שאם תופע תופס ממון הנתבע בשעת הודאתו כנגד המנה שהוא מודה לו בו אף על פי שיש עדים שהיו ממונו של זה הנתבע טוב אינו יכול לטעון (ט) טענת השטאה : ה' לא מהניא טענת השטאה אלא כשתבעו והודה אבל אם לא תבעו והיה הודה מפנמי אינו יכול לטעון משטה הייתי כך : (וע"ל סימן זה סיף י"ד) ו' אם כשתבעו (י) הודה בפני ב"ד או שהודה בפני עדים וייחדום לעדים בין שאמר להם הנתבע אתם עידי כבודלה זו או שאמר התיבע אתם עדים ואמר הנתבע כן תהיו עדים או שתק הנתבע טוב אינו יכול לומר משטה אני כך אבל יכול (יא) לטעון פריעת : ז' הא דמהני אתם עידי דווקא כשתבעו מנה ואמר ליה הן ואחר כך אחר אתם עידי ושתק ליה אבל אם אחר

שיביל לומר משטה אביי - אבל יכול הוא לטעון שלא להשביב אבל לא יורשיו עיין המבי"ט ח"ח ע"ב וסב"ן כתב אלשיך סימן ו' סי' למורא י"ב (ה) אם אין עדים חס' מה שאמר נשפט נדק ט"ו (ו) רמ"ס ס"ו אלשיך קל"ד ריב"ש מע"ו חס' מיימוני לספר משפטי סימן ס"ד (ז) כנדרסרת המאור והמבי"ט ח"א כ"ה (ח) אבל אם יש בידו ממונות כלו' אש"כ"י שאין יורשים הם הם אלו ואפי' שלא אמר דרך הודאה אתם לא טעני לזורשים ואם הוא חי אם נתן אמתלא לדבריו נאמן כ"ה סימן ל"ב דין כ"ה (ט) ולא שלא להשביב ב"ש ל"ו ועיין ב"ל למורא ס"ל וגדולי מרומה דף קפ"ו (י) וע"ל סי' ע"ה ס"ו ריב"ש ע"ס ק"א (יא) ואינו נאמן לומר להשביב או הפטור כמנו דברתי רמ"ס סימן ע"ו עיין גדולי מרומה דף ק"ו וכה"ה סימן ל"ב דין כ"ב (יב) שהכירו

(כג) אצל' ליתמי טעמינן טור ו' לז' ח"כ כ"א (כז) כת' ריה"ט גע' צע' צ"ת ו'ל אפי' נהולא חייוב אס' ה'פועט מוסס תמון הנכבט אע"פ שיש עדים שהיה מן הנכבט אינו יכול לטעון משטה הייתי בך שבפניסה עושה הולא'י הולאה פתורס' האלו אמר אתם עריו ע"כ (כז) דנבר מסויים מחלוקת בין הפוסקים אס' יכול לטעון שלא להטעי' כ"י פ' ח"ס כבס דאינו יכול לטעון וצ"ב לא משטה הכי וז"כ ו' לז' ח"כ כ"א ויסד' קמ"ב נסתק ורס"ס ותרדכי פ"א דלא פני טעין וז"ל תבד דאף בסקרון שייך טענת הסכנה ורס"ך ח"א כבס כשהטעות מושגש' לא שפני' ופיין שי למורא י"ב (כד) ופיין רס"ך ח"כ ס"ג ע"ב רס"ד קס"ד וזכ"ר ויש מי שסבורה אס' יטעון שהטעות אסטרית להיות אמת נאמן והנכ"ט ח"ג ו' כבס דאין טענת מיני' טענת שלא להטעי' וז"ל מ"ד סי' רס"ח ופיין משפט כדק ח"כ מ"ו כ"ו וכת' גדולי' תרס"ט דק"קט"ד דאס' אמר'י מוד' בקניין שאינו חיי' אינו יכול לטעון השטא' (כז) ופ"ל י"ד קצ"ז ס"ב הור"ס כלא כ"ח ח"ג ד"ו כבס רס"ס ז"ה ו' לז' ח"א כ"א דיכול התחוק לומ' ק"ל כיון דהוי פלוגתא דרבוותא ופיין' התכיים ח"א מ"ג (כו) כבס ריב"ש תפ"ח מ"ג דלא נטעין את' עריו לא נהולא' שחייב בה אכל נהולא' פרט' לא נטעין את' עריו סימן פ"ב

י"ח מי שמת ונתנה כתוב באחד מסטרותיו שטר זה הניו לפלוני לא זכה און פלוני בהניו הסטר יהיה בפני עדים בלא קנין אף על פי שאמ' להם כתבו שט' אס' לא אמר אתם עריו לאו הודא' היא: י"ט המוסר לחבירו שטר שכתוב ב שהיה חייב לו מנה אף על פי שלא אמר אתם עריו הייא' הולאה: כ המוד' לחבירו בחוק' שהוא חייב לו או חסר לו שטר בעדים ועדים חתומים עליו ואמ' כך נתפבר הדבר שטעה לאו הולאה היא: כא אף על פי שהטמין עדים אינו עדות וכן הולאה מענמו ועדים שומעין אותו וכן האומר לחבירו בפני עדים מנה לי כידך ואמר לו הן בכל אלו הדברים וכוונתו בהן אומרים בית דין לכתב לא לא חמוז מה שיש לו אצלך אס' אמר אינו לו אצלי כלום אומרים לו והלא אצלי אחרת בפני אלו כך וכך או הודית מענמך אס' עמד ושלט' מוטב ואס' לא טען (כב) אינו טוענים לו אכל אס' טען עטטה הייתי בו או לא היו דברים מעולם א' שלא להטעי' את ענמי נכתובתי (כז) פטור ונשבע היסת כמו שנתבאר ויש אומרי' שאפילו לא אמר אלא חייב לך כלום פוטרו הדיין ותולה הולאתו במה שאדם עשוי שלא להטעי' את ענמו אף על פי שהוא לא טען כן :

גזג טענת שלא להטעי' לא שייכה אלא כשהיה מענמו וטענת מס' לא שייכה אלא כשהטע' בעל דבר (טור)

כב הודה בפני כ"ד של ג' בין שהודה מענמו בין שפדעו אחר והודה אינו יכול לחזור אלא תוך כדי דבור: כג תבעו בחפז פלוני (כז) והשיב אינו שלך אלא של פלוני אפי' אמר כן בפני כ"ד אינה הולאה להניח אותו פלוני עירו: —

כזג ויש חולקין וס"ל דהוי הולאה מיהו יוכל אמר כך לומר עשיתי נהולא'י וכל אחרים הם נעשו דהחולקים לאומ' פלוני אכל לא יוכל לומר עשיתי נהולא'י וסלי' הם אף על פי שיש לו מנו דאורא' פיו הוי עליו כפדים ולא יוכל לומר אחר כך טעמי אף על גב דיש לו מנו (תרכ"י פרק ח"ה) מיהו נחשטן שבכס על פנקסו יוכל לומר טעמי אף על גב דליכא מנו ופיין לעיל סימן קכ"ו סעיף י"ב (מהרי"ק שורש פ"ה)

כד ראובן שאמר לשמעון חייב אתה פנה ללוי ואמר שמעון כן ואמר ראובן אתם עריו הוי הולאה וכשיבא לו לתבעו אינו יכול לטעון לא טענת השבחה ולא טענת שלא להטעי' אף על פי שלא בא ראובן בהרשאה לו ולא הוד אלא אפילו לא אמר ראובן אתם עריו אינו יכול לומר ללוי משטה אני כך: כה ראובן שאמר לשמעון ולוי מנה לי בידכם ואמר שמעון הן ולוי שתק אס' אמר ראובן לעריו אתם עריו ושתק שמעון הוי הולאה לנבי שמעון אכל לנבי לוי לא הוי' הולאה ואפילו הוי שמעון ולוי שותפים אינו האחד ימתחייב בהולאת חבירו: כו האומר לחבירו פנה לך בידו אפילו תהם חתמים ולא אמר אתם עריו יכול לומר משטה אני כך לנבי החתמים טעדין לא נתן לו אכל מה שנתן אמר כן אס' היה מענמי לפני שכי' מרע שחייב לו מנה אינו יכול לטעון טענת שלא להטעי' כז אמר מנה לפלוני בידי ולא אמר אתם עריו וקפץ ונשבע (כד) על הולאתו ובה הלוה ותבעו והשיב שלא להטעי' את ענמי נכתובתי והטעותה היתה לסקר אינו שומעין לו וכן אס' יטעון שכתתי ונשבעתי והייתי סבור שהייתי חייב לו ועכשו נזכרתי שאינו חייב כלום אינו שומעין לו :

כזג ויקיעת כף הוי כשדופה ודווקא כשדופה נדבר או איכא עדים מיל אס' כופר או אמר י"ל תבא י"ב וכן נאמן: (ר' ירוחם סוף כ"ג)

כזח המורה לחבירו בפני עדים קבלתי עמך כך וכך מחוב שיש לי עליך אינו נרדף לומר אתם עריו כיון שהוא מלוה בנטר בין שהוא מלוה על פה שאין שייך כחן לא טענת השטאה ולא טענת שלא להטעי' וה"ה למחול חובו בפני עדים שאין נרדף לומר אתם עריו וכן אינו נרדף לומר כתובי: ל המתעסק בשל חבירו ונתן לו (כה) ריוח בכל שנה ולבסוף טען שלא היה עם ריוח ורונה לחסוב מה פנתן לו בשביל קרן'אוי ישיב ליה הרווחא באפי' סהדי ח"כ מודה ליה דכי ישיב ליה בס' רווחא ח"ל לאו כל כתיביה למחשב ליה הסת' לשם קרנ' ונבי ליה כוליה אף על גב (כו) דלא אמר את' עריו מיהו אס' יוכל לנרע סעי' טענמו טענת) (ב"י נכס' הפרומות) אכל או יהיב ליה כסתמ' משתכע דלא הוי בה רווחא ויחס' מה שנתן לו בקרן ויש מי שאומר שאפילו נתן הרווח בפני עדים אס' לא אמר אתם עריו אפילו נתנם לשם ריוח ישבע עכשו שלא היה ריוח וכל מה שנתן יעלה לו לשם קרן: לא ראובן

השן המשפט הלכות הלואה פא פב

פרוש קלח

סימן פב (א) כמנו דלוי...
היה מבי למימד
לדל' והב' שאמר ה' הכס שהמ'
ושיין ארבע סי' מו' שטר שבו
סמוך אין ענין בו כל ריב' ש' מ' ב'
בשם הר' א"ש ה' דלוי' ו' לבח' הד'
קמן והוא מוד' שאינו בוויף ושלט
פרט פשיטא דירדסיס דמר הכי
ולקוחו איב' יכול לטוי' ל' א"פ'
שאינו מקוי' ולקבוצ' לה היסיון
ואפי' הוה חיישי' נשבע' דליבא
קטובא פני המב' י"ט ח"כ ב'
וכן בכל מקו' שהדין שיבטע ויטול
פלוטמ' בתי יהוד' (ג) ו' ל' ל'
כפי' י' ס' י"ט דהיס' אין ב' ד'
פושטין עטכס חדשה ג' ד' ק"ד
(ד) ואפי' ב'

לא ראובן נתן מנה לטמעון וליי להתצסק ועשו עליהם הטר ונטבעו לתת לו חני
הריוח שאל ראובן מעותיו ונתנו לו מנה שאל מה' הריוח אמרו ליה כך וכך הריוחנו
ולא יותר אמר ראובן לטמעון אתה אמרת לי שהריוחאם חמשים אמר ליה טמעון
לא אמרתי לך כלום ומעני כח הנטר שהיה לו עליהם ולא היה כתוב בו פוס
פרעון הונרכו לתת לו מה שאמר ועתה בא לוי ונדע לראובן שלקח מהם ריוח
שלא כדון שלא הריוחי הדין עם ראובן: רב ראובן נדע לטמעון ריוח החוב
שהיה עליו מכמה שנים ואומר שהתנה עמו לתת לו ריוח וכמעון אומר שלא התנ' טמעון
קטור אפילו משבועה שאף לדברי ראובן לא היה תנאי זה בשעה שנתחייב טמעון ואף אם
אמר טמעון אחר כך אצי אתן לך ריוח דברי' בעלמא הם בלא קנין ויכל לחזור בו:

פב דין שטר אמנה שאינו מקיים שהלוח טוען אמנה או פרוע או רבית ודין תנאי השטר והשבועה ובו יג סעיפים

א תלוח שהנזית שטר שאינו מקיים ואינו פונה עדים לקיימו והלוח מודה שכתבו
אלא שטוען פרעתי (א) נאמן ואפי' אם כתב בו נאמנות אינו מועיל והוא הדין לכל
כה טיסעון בו דבר שמכסל השטר כנון חמכה או כתבתי ללות ולא ללויתי חי על תנאי נעשה ולא כתקיים התנאי (א) שאמר קמן
הייתי בשכנתב השטר נאמן) כיוצא בזה פרק מי שמת) ואם אח' מלא המלו' עדי' לקיים השט' כ' ד' הרי הוא כשטר השטר' ונזובה כה
בנה אמ' מל' מוויף השטר ואח' שהני' עדי' לקיימו אמר הלו' פרו' י"א רבוחין כפרן ואינו נאמן מאח' שאח' מוויף כאילו א' לא לוי' ואינו נאמן
אח' לומר פרעתי (כ' טוף ב' ב') ויש חולקין ואומרים דלא הוא דלא לא כפר בהלו' דק סגוה פהבא מווי' לומר שיקיימו ואח' ירון עמו:
(רס' ור') ב' ואם השטר תקיים וטיען הלוה פרעתי כולו או מתנתו והמלוה אומר לא נתפרעתי כלום אם יש בו
נאמנות אינו נאמן ואפילו אם אמר הטבע' לי אין כותעין לו ונזובה בלא שבועה ותיזו אם יש בעל חוב מלוחר
מתחלה יבנה אלא בשבועה שיבטע. לבעל חוב המלוחר שלא נפרע מחובו כלום ואין המוקדם יכול לומר למלוחר לא
אשבע עד שתשכ' שלא נפרע' מחובך אבל מחרים פהם על מי שיודע שהוא פרוע ומטביעו בתנאי ואפילו אם יש בו
נאמנות מפורט לראשון שהוא מלתינו כנגד בעל חוב מלוחר אפי' כ' נרדף ליטבע ואם אין בו נאמנות כל זמן שלא יטעון
השבע לי שלא פרעתיך אין מטביעין למלוה אלא אמורים ללוה טעם ואם טען השבע לי שלא פרעתי' מטביעין אותו
בנקיטת חפץ ויטול והוא טיטעון הלוה כדי שהיה פרוע אבל אם בא בטענת שמה לא מטביעין ליה כלל אפילו
אם גם המלוה מטיב אינו יודע אם הוא פרוע:

קמן (א) שאמר קמן
הייתי בשכנתב השטר נאמן)
כיוצא בזה פרק מי שמת)
ואם אח' מלא המלו' עדי'
לקיים השט' כ' ד' הרי הוא
כשטר השטר' ונזובה כה
בנה אמ' מל' מוויף השטר
ואח' שהני' עדי' לקיימו אמר
הלו' פרו' י"א רבוחין כפרן
ואינו נאמן מאח' שאח' מוויף
כאילו א' לא לוי' ואינו נאמן

דגו היה השטר על זמנים ולאחר שזכרו תקפת זמנים אמר הלוה פרעתיך הזמנים שזכרו והתני' לך השטר משום הזמנים העמורים והמלצ'
אומר שלא נפרע כלום המלוה נשבע. ונטול והו' ליה לבעז סוגר (משו' רס"ג אלף פ"ה ורנ"ה ירוחם כ"ז ח"ט)
ג' בטען שפרע השטר ואמר יטבע לי התלוה ויטול אותרים לו (כ) הלא אטעו ואח' יטבע ויטול ואם טען
הלוה שאין לו מה לפרוע יטבע הלוה באין לו וכשתעני ידו יטביע למלוה שלא פרעו ואז יטען לו: ד' אם החוקק
הלוה כפרן באותו השטר כנון שאומר לא היו דברים מעולם וכו' עדים וכתקיים השטר וחייבו ב"ד לפרוע טוב אינו
יכול לומר הטבע לי שלא פרעתיך אפי' שאין בו נאמנות שכבר הודה שלא פרעו סכל האומר לא לוי' כאומר לא
פרעתי דמי אבל אם יחרים פהם על מי שנטל מענו מתוך שלא כדון מן מוחין בידו: ה' אם כשאלתו כ' ד' ללוה
שלא לו ולא טען הטבע לי אלא אמר הלוה לביע דין מה חייב לי אומרים מה אתה רונה שיתחייב לך אם אמר
זונה אינו טיטבע לי מטביעים אותו ואם לאו (ג) אין פותחין לו: ו' היה המלוה תלמיד חכם אין מטביעין אותו
ואין מבזין אותו אבל אם תפס מעל ליה אין מיני' חוקן מידו ואם לא תפס והוא עתגמו רונה ליטבע כדי לנכות את
שלו קומעין לו: ז' אם המלוה והלוה שניהם תלמידי חכמים יש מי שאומר שחידו הדבר לכמות שהיה ואי טעין
לשטבע לי אמרינן ליה ויל אשטבע ליה: ח' אם מת המלוה ויורטו מוכי' חוקן השטר והלוה טעין שהוא פרוע נשבעים
שבועת היודעים ונטולים היה המלוה חסד י"א שהנחצב נשבע היסת יכפטר וי"א שהמלוה כוסל בלא שבוע' והבי
מסתבר': ט' לא היה חסד ירונה להפך השבועה על הלוה אין טועין לו ואם אמר חי אשפי ליטבע בתקפה זו
אלא תהא טביעתי כמלוה על פה ויטבע הלוה היסת ואמר הלוה מלוחר חסרת אותה היסת הריוח מהפכה ענין הדין
עמו ואם אמר הטבע אינו נשבע ואינו נוטל אלא מחרים פהם הרשות בידו ואין הלוה יכול לומר או הטבע
וטול או הונאני מן הכלל ואם יגה הלוה ולא רצה לטעון החרם אין מנדן אותו בכך ומחריתין שלא כפניו: י'

קמן (א) שאמר קמן
הייתי בשכנתב השטר נאמן)
כיוצא בזה פרק מי שמת)
ואם אח' מלא המלו' עדי'
לקיים השט' כ' ד' הרי הוא
כשטר השטר' ונזובה כה
בנה אמ' מל' מוויף השטר
ואח' שהני' עדי' לקיימו אמר
הלו' פרו' י"א רבוחין כפרן
ואינו נאמן מאח' שאח' מוויף
כאילו א' לא לוי' ואינו נאמן

(ד) ואש"כ סת' לפי ריש סיכ' שהטריאנינו יכול להוסיף בעדומו גלאי מ"מ המס מירי בעד שהטרי עדומו בכל על פה דאי היה ביה גנאי היה לו להזכירו מיד ולא להיסימם מ"ש כל סתמונו בשט' וכן נמי מ"ש בפ"ל סי' מ"ו ס"ל ל"ו דאם כפי ידס יוצא מקום אחר אינם נאמנים בעוס דבר שיאמרו לנטל הסטר לא קאי אלא אקטנים ופסולי אנוסי' הנז"ס כיון שבאים בעקי' השט' לנמיר אבל לא אמאי היו דרכיו שלא כו' סת' מה' כיון דבזה אינם טהורי' א"כ השט' וכו' ע"מ ש"מ"ו ב"ז כדי לתרץ דברי האמור' שסחרי' זה אמ' זה א"ל זה כ"ר דוחק ק"מ שברי' נמי' ל"ו דבר הו' מלומ' נפנינו מ"ס מודע' ואי הכי ה"ל נמי הו' מלומ' מנאי הו' נשט' וכו' והיון ג"כ שלי' (ה) עיין רמ"ע סי' ה"ז ס"ל (ו) וא' גדולי' מרומה דף ס"ב כתב דה"ל נאמנות סת' ע"ס :

סימן פ"ד (א) מיהו אם מת קוד' שובע' ירשיו גונני' בשנועה' שלא יקדמו ז"ל' אין מ"ס מור"ם שנועה' לנני' כנסי' ק"מ ס"ד וע"ל א"ה ס"ו (כ) עיין

ללוה ולא לוינו והמלוה עומד בפטרו והאמר טוען סקר והאמר הלוה ישבע ויטל אין שומעין לו להטעמו לא ישלם ואח"כ טוען על המלוה כמה כוונה ואם יודה המור לו ואם כפר ישבע היסת : י"א אם טען הלוה מחלה לי חוב שבפטר זה י"מ שאומר גדונו כמי שטוען פרעתי והמדקקים כותבים והאמתיו לומר שלא נפרעתי ויכול שנינו חוב זה : הנה ויכול לטעון מחלה לי אש"כ בים די נאמנות שקאמנות לא האי אש על הפרעון טור והגרמ"ז א"כ ארפ"ד : ויש מי שאומר (דמחילה) כמי שטוען אמנה או רבית כוונ' : י"ב טען ה' ה' שהסטר נעשה על תנאי פהם אקיימנו אפטר וקיימתיו והמלוה אומר שלא היה פהם תנאי בדבר אם כתוב בו שבעה בלא פהם תנאי או בלא פהם סיור בעולם אין הלוה נאמן ואם אין כתוב בו כן שבעה המלוה ונוטל ואפילו אם כתוב בו נאמנות ואם הודה המלוה שבעה על תנאי שלא שאומר שפדין לא קיימו הלוה על המלוה להדי' דאיה ואם א"ת לו דאיה נשבע הלוה היסת ונפטר :

הנה ומיין המלוה נאמן נמינו דאין מינו להוציא (טור וב"י וי"ט פ"ק ח"ה והש"ס סוף שביתת ומרש"י ריש כ"מ ואש"י פ"ק הטומ' ויש חולקין וס"ל דאמרין דינו להי"א : (י"ג) יום סיון ס"ו) ואם יש ללוה פהם שכתבתי נשפ' מקבלים עדותן (ד) ואפילו עידי הסטר עמ' נאמנים לומר שבעה על תנאי אפילו (ה) אם כתב ידס יונא ממקום אחר ונשפ' הלוה אפילו בלא שבע' ואם עד אחד אומר על תנאי היה ועד אחד אומר לא היה תנאי נשבע הלוה היסת ונפטר : י"ג טען הלוה על סטר מקויים נמינו פרוע והמלוה אומר שלא נפרע ממנו כלום ועדים מעידים שכולו פרוע נשבע (הלוה) ונזכה מחנה מבני חזי ואם כתוב בן שהאמינו על עמ' (ו) כשני עדים נזכה כל הסטר מבני חזי בלא שבעה :

פ"ד דין מלוה שהורה בשטר שיהא כשוויף וכו' ד סעיפים

א אם המלוה מודה שקבל ממנו דמי הסטר אלא שפטר שקבל בשביל מלוה על פה שהיה לו עליו ואין הלוה מודה באותה מלוה כתבאר בס"י ג"ח : י"ב אם הלוה מודה בשתי הלואות וסתיהן עבר זמנן וכתן לו מנה פהם ולא פירש והמלוה אומר שרובה לחשוב אותם בפרעון החוב שאין לו כח על הלוה כל כך ויבאחרת יש לו כח יותר כנון שיש לו ערב והלוה רונה לחשו' אותם בפרעון המלוה פהם לו כח ערב כי אומר שלאותה נכתוון אין שומעין לו ואפילו אומר בפירוש לא אפרע לך אלא שתוב פלוני והמלוה אומר לא אקבלם אלא מחוב האחר הדין עם המלוה :

הנה ואפילו שחק כשקבלם יכול אחר כך לומר מה ששקמי כדי שתקן לי העשור ולא אקבלם רק על חוב אחר (ר"ן פ"ה ה"ה) וכן פ"ה שלח עם המלוה מעוה לאחרים וקבלם בשתיקה וכו' לומר א"ת אקבלם לפנימיות ששקמי כדי שתקן לי העשור (ד"י ז"ל"ה בס"ס ה"ה) **ג** אם הלוה אומר מחוב פלוני שאין לי בו ערב אם החוב באמר הלוה שפרעו הוא מלוה על פה נאמן הלוה בשבעה היסת ונפטר הערב אפילו היה קבלן ואם שני החובות יש לו עליהם שני סטרות אם לא פרעו בעדים נאמן. המלוה במינו ד"ל היו דברי' מעול' ונשבע ונוטל ואם יש בו נאמנות נוטל בלא שבעה ואפ"ו אם פרעו בעדים ומעידים כשחורג פרעון כמנס לו ואינם יודעים מהיוה סטר נאמן לומר שקבלם בשביל החוב שאין לו בו ערב ונשבע ונזכה חובו מהלוה או מהערב ואם יש בו נאמנות נזכה בלא שבעה : ד הוניה עליו סטר מקויים והאמר הלוה ששוויף או אמנה והאמר המלוה כן הדבר אבל סטר כשר היה לו וזאבד נשבע הלוה היסת ונפטר :

פ"ד הפוגם או פורח שטרו או ער אחר מעיד שהוא פרוע וכו' ד סעיפים

א הפוגם פטרו לא יפרע (ה) אלא כשבעה אש"כ בלא טען הלו' הטבע לי כינד הרי פטרו חלף וזו טען הלוה פרוע כולו ומלוה אומר לא נפרעתי אלא מקנחו לא יפרע את השאר אלא בשבעה כעין כל תורה אפילו היו עדים בשעת הפרעון או שכת' לו כושר כמה הפרע ולא אמרי' אם אומר דבר טעי בעדים הוה פרע ליה כדפדעי' מעיקר' או היה כותב לו כושר ואפילו דקק לנרץ בחשבונו אפילו בחית משה פרועה לא אמרינן כיון שדקק כל כך קוסט' קלמ' ויש י"ט בו נאמנות אש"כ שלא פיר' כיון שכולו בין במקנחו נוטל בלא שבעה : ג בד"ה כשעבר זמני אבל אם הוא תיך זמני אש"כ כנסו פטרו יפרע שלח בשבעה אלא א"כ טען הלוה ישבע נ"י : ג כתוב בו פרעון פיני שטיי לא חזיב ככונס נטרד להיביי שבעו נטר ככתב'

השן הנושט הרכות הגוזאות פר פה

פירוש קלט

או פרעון בזיו טיטי ת' זהובים על הנרר וטוען הלוה ספרע יותר והמלוה נרר פקוס הפרעון וחור וכתב מה טרנה אם כתב הפרעון הוא כ"י הלוה (ב) דהין עם המלוה: ד הפיחת סטרו פפרע שלא בשבועה כוונד היה סטרו אלף וזו וטוען הלוה פרעתיך כולו והפלוה חומר לא נתפרעתי כלום אבל אינך חייב לי אלא ת"ק ומה שככתב אלף חמנה היתה בזיוניו אע"פ שאינו בו לחמנות נפרע שלא בשבועה אלא אם כן יאמר הלוה הסבב לי טען המלוה לא נתפרעתי כלום אבל אין החוב אלא ת"ק והעדים טעו וככתב אלף וזו הרי מודה שהעדים העידו שקר וכשבוע הלוה היסת ונפטר: ה עד אחד מעיד בשטר שהוא פרוע לא יפרע לא בשבועה כד"ה כשעבר זמנו אבל אם הוא תוך זמנו נפרע שלא בשבועה אלא א"כ טען הלוה יפגע לי עד אחד מעיד על שטר שהוא פרוע ומת המלוה (ג) עד שלא נשבע אין יורקנו נזכין אותו וה"ה לפיכך סטרו ומת עד שלא נשבע:

(ב) עיין ד"ה הלוי דף ק"ב (ב) ונסי' ה"ח סי' ד פסק להפך ממה שפסק כאן ועיין מ"ח ס"ח אחר כך מלמדי הנסי' אר"מ ע"י ז"ל דבריהם ה"ח ס"ח דמ"ח כלל ס"ח סי' ט"ו ודברים נחמדי' הם דהמ"ח לא מת לזה נחמדי' מליה ונכ"ה נשבעים היורשים שלא בקדמי' אבא יגדון ומיין מזה ק"ח ונכ"ה אבא עניין לפ"ה נחמדי' נחמדי' אבא דהמ"ח דפסקו ונכמה נחמדי' כ"ה דין הפוסק א"ה שטר סודרין נדוני' נשנו' היורשים ומינתה דרב פסק ה"ה נכ"ה כ"ה כהנשעין מאין מליה ונכ"ה א"ה מלוה ועיין ד"ה הלוי דף ק"ב:

סימן פה (א) ובלזה נאין לו ללוה קרא אחר

פה הוציא שטר חוב עליו והלה טוען שמכר לו שדרו ובו ז סעיפים

אבלוה לו קרקע אחר ונכ"ה למומר ליה עסימי' בן כדו סיהין לו ב' קרקעות גדול' מרומהשער ל"ד ח"ג (ב) עיין בארז' כליטת בית ווסף ס"י ז' הרבה הלוקים (ג) וזיין אלשך י"ד ר"י לכות לו סימן ע" המני"ט ח"ה סימן ס"י משנות חדשות לר"ה ק"ט (ד) עיין גדול' מרומה דף קמ"ו (ה) עיין

ראובן שהוציא שטר חוב על שמעון ושמעון הוציא שראובן מכר לו סדה אחר שהוציא שטר ויאמר אלו חייב הייתי לך היה לך לפרע ממני ולא למכור לי אך אם הוא במקום כנוהנין שמי סקובה סדה נותן מעות ואח"כ כותבין לו שטר טענתו טענה שלא היה לו לכאוב שטר המכירה אחר שקבל המעות ונאמן הלוה לומר פרעתי ושיבד היה לי ואבד ואפילו שיש בו נאמנות ואם חומר חזויף הוא יש מני טעות' שאינו נאמן כיון שהוא מקויים וי"ה ה"ה נאמן וחס עדיין לא הניע זמן שטרן אין טענתו טענה ואם הוא בת"מ סכותבין שטר ואח"כ נותנים מעות אע"פ שהניע זמנו אין טענתו טענה שיה יאמר לא יאמרתיו לך הסדה אלא כדי שהיה לי מתה לפדות חייבי: ב

אם הלוה מכר קרקע למלוה אחר (ח) שהניע זמן פרעתי סטרו אפילו במקום שנותנים מעות ואחר כך כותבים שטר ויכול לומר לו אלו חייב הייתי לך היה לך לטרוף הסדה כשמכרתיו לך: כה אכל אם מכר לו מטלטלין לא יטול לומר אינו הייתי חייב לפה לא מעות ממני כבובך דזה יוכל לומר אלו מעותי ירמתי ס"ה דמכר לי כלל (משנות מ"ה ס"ה משט"ס)

ג ראובן הוציא שטר על שמעון ושמעון על ראובן מאיחד לטרוף כל ראובן והניע זמן הפרעון של ראובן קודם מלוה שמעון ויכול שמעון לומר לראובן (ב) אלו חייב הייתי לך לא היה לך ללוות ממני אלא היה לך לפרע מחייבך:

הג' ודוקא ששטר דרור אכל (ג) אם יש טענה על השטר כגון שיש בו חשש אשמת' או כדומה ויכול לומר הייתי מחירא שא"ל לי לנפוז בשטרך ומה שמתו' על כן הוצרתי ללוות כ"י לא היה לי פנאי לדון ולבטוח מואך (מסובי' הר"ח כלל ע"ד סימן ב) ד"ה מני שאומר דלא ש"ה באתרא דיהבי וזו והדר כתבני שטרך לא ש"ה באתרא דכתבני שטרך והדר יהבי וזו ד"ה אומרים דה"ה באתרא דיהבי וזו והדר כתבני שטרך ואפילו אם יש לראובן זכריות ולשמעון עידיה אינו יכול לומר לויתו מתך כדי שאנכה מתך העידית ואנכה חזוקת הזכריות' ואם הוא באתרא דכתבני שטרך והדר יהבי וזו אינו יכול לומר לו היה לך לפרע מחייבך אלא כל אחד נזכר חיבו ומיהו אם יש לכתביה עידיה או בינונית' או זכריות או שיש לאחד עידיה או בינונית ולשני זכריות עומד כל אחד בשלו וכן אם יש לזה בינונית וזכריות ולזה זכריות עומד כל אחד בשלו אבל אם יש לזה עידיה ובינונית ולזה זכריות עומד כל אחד בשלו וזה נזכר ואם זמן השטר שמואל כמעין על ראובן היה קודם שהניע זמנו של שטר של ראובן או בכל ענין יעמוד כל אחד בשלו שאין יכול לומר היה לך לפרע מחייבך שהרי עדין לא הניע זמנו אפילו היה ביום אחרון כגון שראובן הלוי' לשמעון בשטר לחמנה פנים וזו"ה שכלתו ה' שנים נא ראובן ולזה משמעון לעשר שנים אין שמעון יכול לומר לראובן איני חייב הייתי לך לפה טענד' עומך בשביל יום אחד ונזכר זה שלי לסוף חמש שנים וזה שלו לסוף עשר שנים:

הד' ראובן שמוען משמעון לשלם לו והבינו לו שמעון (ד) הלא אהב פרעתי לי זה השנוע ולמה לא עכבה נדוני' ורמוזין אומר האמתך כאן ענינו רובל לומר לא פרעתיך מי עדיין לא הניע זמני או שפרעתי (פ"ד כ"י פרק דיניני נזירות) אהה שהקדישה כפסי' וזו"ה סודר' נכוחה כנתיב ויהנו סבירות ומח"כ הביאה בת אחת שטר ממנה מוקדע לבט' מתנה של הקדש ואחר היורש' אומרים אילו היה שטרך אמת לפה כמנה סבירות אם הנת נותנת אמי לא על הסבירות הדיו' עמה ואם לאו הדיו' עם היורשין: (פ"ה הר"ח כלל ע"ד סימן ב)

הה' אם מת אחד מהם ונתיב יתומים קטנים כל אחד עומד בשלו אפילו לא הניח להם אביהם כלום שאם ינכו מזה בשלו ממת חזור ונתיב אוקס מ"ה אחר תקנת הגאונים כנוה"ס מטלטלי דיתמי: ה' אפילו היתומים קטנים אין

(כ) עיני בית הלוי דף ק"ג :
סימן פו (א) עיני ים סלמה
 נ"ק פ"ד סימן י"ט
 הלוקים רבים זמם לו בטור אחרת
 פיון כ"י נכס הנלוים שניה דין
 מוריקין לו קודם ותיין רש"ס
 א"ה קפ"א (ב) זמם בני דאובן
 מחייב של שמעון אלא היבא סבה
 וזל לננות מנ"ה עמנו הנ"ל פ'
 שור סננה ד' זה' (ג) זכ"פ נ"ח
 נכ"ז פ"ב (ד) דיקאנטי סי' רע"ה
 והרבה נלוים אחרים הניאם כ"י
 אהל ס"ה פ"ב דף רמ"ה כבוד נכס
 שג"ה דמא דר' כיון אהלו ים
 נכסים אחרים ללווה ים סלמה פ"ר
 דנ"ק כ"י פ' ונכס טור כ"י אלא
 האשט טכור לוי הס' אופקרי אפי'
 ים נכסים אחרים ללווה מנ"ה ים
 פרום ונונים אלה רש"ס ח"ק
 קכ"ז (ה) ותיין נכ"י יחז"ל ר' ים
 תולקס (ו) ותיין ר"ב אשכנזי י"א
 רש"ס ק"ח זמ"ל נכונה שלו סימן
 פ"ג נכס רש"ס ק"ב (ז) ונכ"ר
 פורקל אמת מחייב לו פדיון
 ורמ"ה נכס ח"ק א"ה זה
 פדמי לנזיה קודם שמתכניאם
 יכול להכניסו כל כך ור' משולם
 כר כמן הטיב דלם הפזיר המזון
 לנפלו אחר שזה קבל עליו קודם
 שספקו לו כר' כמן מחייב לכלם
 גם לזה הנ"ל פ' שור' סננה ד' זה'
 ותיין נכנה סימן ע"ב (ח)
 כשקבל נזמנים חרם על כל מי
 שיש כירו פקדון של פלוני הדר
 תוך לפיר שימכרו עבור האם אם
 אין המפקד חייב ליתן מה נזם
 הקבל אין הנכות חלה על הכפקד
 ואם נכחו לקבל אחיזת לפרעו
 לעפקד אפילו אכסוה ע"ד סימני
 להם ואם המפקד חייב ליתן מה
 פה קהל חייב ליתנו להם מדר'
 כפן הנ"ל פ' אור סננה ד' זה' :
 סימן כו

אין אומרים שהם ינכו חזר ולא ינכה מהם עד שינלו כיון סמנסי כמי אניהם :
 ו נכיס שיש לכל אחד מהם טטר על חכירו במנה זהיה בענין נהדין הוא שיטמור
 כל אחד בשלו וזכר אחד מהם חכירו לאחר הליקה נובה מהלוח וחוזר הלוה ונוכה
 מהמזכר מבני חרי ואם אין למזכר נכסים אם נכה הליקה קרקע מזה חוזר ונוכה
 ממנו שהרי הוא מטועבר לו לחובו ואם נכה ממנו מטלטלים אם טעבר לו מטלטלי
 אנכ מקרקעי שקנה וזקנה חוזר ונוכה אותם ממנו ואם לאו אינו טורף ממנו כלום :
 ו ראובן נחייב לשמעון ק"ק ושמעון לראובן מנה ושמעון עמד כבר בדיון עם ראובן
 על המנה ונחייב בכ"ד זאמר שמעון אמה חייב לו ק"ק מהסר מהם המנה כנגד
 מנה זה הטיב לראובן אני לא עמדתי עמך בדיון על הק"ק וכמדומה לי שיש ל' :
 ראויה שאני פטור מהם אם טסרו כל שמעון מקויים (ה) הדיון עמו :

פו ראובן נושה בשמעון ושמעון בלוי מוציאין מלוי ונותנים לראובן וזו ט סעיפים

א ראובן נטתה מנה בשמעון ושמעון בלוי (א) מוציאין מלוי ונותנים לראובן לא
 פנה אם נחייב לו כבר לשמעון כשעה שלוח מראובן לא פנה כנחייב לו
 אח"כ ואין חזוק קנה בין מלוה בטטר למלוה על פה כיון ששני הלויים חדים כל
 אחד למלוה שלו מוציאין מלוי ונותנים לראובן ככל בנין שיתחייב לוי לשמעון
 בין דרך הלואה שלוח לו בין דרך חקח ומזכר (ב) בין דרך סבירות :
 הנס ראובן שיש לו מסכום מן העב"ס והעב"ס חייב לשמעון י"א דיוכל שמעון לפדות המסכום מראובן
 ונותן לו קרן ורביע ששלה מלוי ונונה חובותן המותר (מסו' מהר"ל פ"י קס"ה) וכ"ל מאחר שאין
 לעב"ס לפרוע בפנין אחר שמעון יש לו כל זכות העב"ס ואפ"י שיש מי שמתקן נזה (כ"י סימן ע"ג) כראש
 לדון (ג) כמי חב"נתי :

ב ב"ד כשאין לשמעון (ד) נכסים ליפרע ממנו ססדרו לו ב"ד והכניסוהו ולא תנאו
 לו אלא חוב זה (אפי"ס שיש לו נכס"ב דניה אחרת) (רי"ב סי' ס"ג) אבל אם יש לו במדינה זו
 נכסים אין ב"ד נזקקים להניח מזה ולתת לזה : ג אף בזמן שאין לשמעון נכסים אין
 ראובן יכול לכופו שיתבע מלוי ויפרענו שאין מוטל עליו זה הטורח אלא על ראובן לטרוח
 ולהוציא מלוי : ד יש מי שאומר שאם מה שיש ביד לוי הם מעות פסקדון
 יכולים ב"ד להתפיסם ולננות שפרע לראובן דכל שיש לו מעות חיצו יכול לומר לו
 טול קרקע : ה אין שמעון יכול (ה) לתחול ללוי ולא להרויח לו זמן (שה"ש פ"ג)
 השעבוד שיש לשמעון על לוי ונכתעבר לראובן וכי אם אחר שטר אמנה או פדוע הוא
 אינו נאמן להפסיד לראובן ואם אחר שנתחייב לוי לראובן בב"ד הלך ופרע לשמעון
 חייב לפרוע לראובן פעם אחרת המסרב שלא לירד לדיון או ירד לדיון ונפחייב ואינו
 רוצה לעשות כווי ב"ד ועכ"ז ב"ד (ו) מחובו ביד אחר ויעבר על אגותו והחזירו למסרב
 אם לא ימנח עמה לנכות חייב הנפקד ליתן למלוה המזין שהחזר למסרב : ו חע"פ

טראובן מיחה בלוי שלא ופרע לשמעון לא מקרי רחוב בהכי מוחזק דלא מטעבר לוי לראובן מרבי נתן עד שימכר בכ"ד
 (ו) ששמעון חייב לו : ז מה שמעון ונסתרו וירשו וטוען לוי פדוע הוא נכספים הירשים שכופת הירשים ונובים מלוי
 ואם היה חוב ראובן בפטר חוזר ונוכה מהם ב' כופה ואם לא רנו לישבע חוזר זה עליהם אם יש להם נכסים אחרים אם אין
 להם נכסים אחרים וטוענין שאין יכולים לישבע שבעה זו הרי אלו נכספים ה' סת' שאין בידם במה לפרוע חוב מוריקים :
ח ראובן הלוה לשמעון ע"פ ושמעון הלוה ללוי ב' טומכר לוי כל נכסיו ויבא לטרוף מלקוחות של לוי בכח הפטר שיש לשמעון
 על לוי אם שמעון מודה לראובן שאינו פדוע אינם יכולים לרחותו ויזמר פדוע אמה שמעון וחצי כחמן עלינו בהדחתו אלא
 הרי הוא טורף מהם מאחר ששמעון מודה לו : ט ראובן יש לו סטר חוב על שמעון ושמעון על לוי חרי ובא ראובן לנכות
 מלוי וטוען לוי אחי במלני חסד והלויני להחזיק ידו והתנה עמי שלא יכפני לפרוע חלם לכשחייבה הע"פ כ"ד מכירים
 קנת פטענתו אמת אם אין תנאי זה פטורם בפטר גובה החובן ממנו :

פי שיש לו בירו פקדון של פכ"ס או של מומר והם חייבים לאחרים ובמס' לנזיה מיד בנתיק ונכספים והמחייב אחר שמחייב לנזיה
 נכספים מירו פן ינח העב"ס והמזמר לחזור ולננות ממנו (ח) הדין עמו : (כ"י סי' ק"ב) כשפ"ש מית הכי"ס לנזיהו סי' י'
 פן דיני

חשן המשפט הלכות הלואה פז

פירוש קמ

דיני שבועת היסת ושבועה דאורייתא וכו' לש סעיפים

סימן פז (ה) ריב"ש ס"ס ס"ב

ר' פ"ק שט"ט כדלית
 פ"ק א"ט מ"א מחייב שבועת אפילו
 בטובת המאן (ב) ומיין טור וכו'
 סי' כ"ט ב"מ ו"ט פ"ד פז ויורד
 פ"ק ד"מ סימן ד' וס"ב הנהג
 ומ"א מ"ה ר"ב וכו' מ"א מהל'
 פועל ונטען מ"ל"ס משפט' מ'
 ו"א מ"א וידין כל הסברות גדולי
 פרומה ס"כ"א ח"ה ד"ק ק"י (ג)
 וכבר מ"ס של"ד שאפי"ע מ"א מחייב
 החד המשיב א"פ פ"ט המשיב
 ב"מ ס"ט מ"ח ו"ד כ"ח מ"ה וי"ק
 ק"ע ד"ח המוכע ל"ע מביעה
 ע"פ א"ס ה"ה אומר פרעמי יורל
 ופ"ח לנדומ"ע ד סיפרעמו אומר
 והוא וידע"ל מ"א פרעו אכל א"ס
 ה"ה משיב ל"ד מ"א א"כ א"כ יורל
 לנדומ"ע א"פ מ"ס ס"ב כ"ה לא ספק
 כן (ה) א"ל משמתינן ליה ודווקא
 נאומן ס"ה רמזים ליטול בלא
 שבועה אכל חומן שאפי"ע ב"כוע
 לא היו רמזים ליטול מתקינן מיני'
 ג"מ ס"ז ח"א מ"ח ג' (ו) ספקים
 וכמניס סימן ל"א אכל א"ס קבל
 לישבע המוכע אינו יכול לחזור
 ולהשבע המוכע ג"מ ס"ז ח"א
 ט"ל (ז)

א התובע לחבירו תמוך או חפץ ספיה יכול להחזיק בו בטענת לא היו דברים מעולם או החזרתי לך או לקוח הוא בידי אם הוא מודה מקנת חייב שבועה מן התורה וכן אם הוא כופר בכל (א) ועד אחד מחכמי חייב שבועה מן התורה אפילו אינו יודע שחייב לו אלא על פי העד אבל הכופר בכל ואין עד אחד מחכמי פטור משבועת התורה בין כמליה בין בעקרון אפי"ע חייב שבועת היסת אפילו אחר ליה חנה לי בידך והלוא אחר לא היו דברים מעולם נשבע הסת (ונלכד סימנטי ודאי כמו שמבאר ל"ל סימן ע"ה) ואפילו מודה מקנת אם אחר לו הילך המקנת שאנו מודה אינו חייב אלא היסת ואינו נקרא הילך אלא אם כן יהא המקנת שהוא מודה לו מוכו בידו כפני בית דין ליתנו לו חיד אבל אם אחר הרי הוא בביתו ואתננו לך לא ואפילו אם יתן לו משכון על מה שמודה בו לא חייב הילך: (ו"א למשכון משכו הילך דהא אפי"ע חסר הדין הילך) (טור ובעל הטור) ב תבעו שני כלים והודה לו באחד מהם ואחר לו הילך וטוען המוכע שנתמס בזה שהוא מודה לו ונפחת מדמיו והוא מודה לו (או סו"א י"ד) אין זה הילך תבעו מאתים והודה לו במנה והוא בענין שלא היה יכול לכפור באותו מנה כנון שאותו מנה הוא מעשה בית דין לא מיקרי הודאה במקנת: ג אם נראה לדין שהוא מערים לומר הילך לדחות שבועת התורה מעליו חייב לישבע שבועת התורה: ד אחר ליה מנה וכלי יש לו ביד' אין לך ב'ידי אלא הכלי והילך ואחר התובע אין זה הכלי שלי הרי זה נשבע היסת וכולל בשבועתו שזה כליו ואם הודה הנשבע שאין זה כליו אלא שנתחלף לא אפי"ע נסוה כמו כליו נרדף לישבע שבועה דאורייתא: (ו"א ד' דמשכון מקרי הילך לא נרע זה ומשכון טור) ונראה ל' דווקא אם פונוי כ"מ הכלי שבועה אורו) ה אין שבועה למודה מקנת ככופר בכל ומחוייב מתוך טענתו כנון שבעו מנה (והוא אומר לא לית עדים וכו' ואחרו טלה כ' וחזר ואמר לוית נ' ופרעתיך שהחוק כפרך לאיתו תמוך וכו' הודא אתחייב במקנת מתוך טענת הכפירה מחוייב (ב) שבועת התורה: (וב"ל פ"ע ע"ה ש"ק"ה) ו הודא בתקנת ועד א' משיעו וי"א שפוטרו משבועה וי"א שאינו פוטרו: והעיקר בסברא הראשונה וכן ראוי להורות וד"ה שמינת יד המוכע מסייע לנשבע שפוטרו משבועה (מהרי"ק פ"ה ס"ד) וי"א דה"ס נשבע ונוטל אם יש לו מדה המסייע נוטל בלא שבועה מי שנתחייב שבועה והסכה על סכנו דה"ס לו פ"ד המסייע פטור מן השבועה (משו' פ"ע"ס' ע"ה ש"פ"ה) והא דלמרינן (ג) עד אחד המסייע פטור מן השבועה היינו דווקא הטוען הנשבע שאפשר להאמינו בלא מנו אבל אם אין מאמינים אורו אלא חכך מנו דטוען טיבס אחרת נרדף לישבע כאלו טען הטענה האחרת: (מרדכי פ"ה ה"ה)

ז שבועה שמחייבים למי שנתחייב שבועה היא נקראת שבועת הדוינים בין שהוא חייב שבועה מן התורה בין מדברי סופרים טלשה מיני שבועות חייבים מן התורה מודה מקנת וכו' בכל עקר אחד מחכמי וסביעת הסותרים טענו שאכד הדבר שהפקדו אגלה או נכבד או מת או כיוצא בו הרי זה נשבע חספק אפי"ע שאין בעל הפקדון יודע אם טוען אמת אם לאו: ח כל שבועה חת מאלו הטלשה הם מדברי סופרים ומ"מ הם נקראים שבועת הדוינים ובעל דבריהם יש ב' מיני שבועות יש מהם על ידי טענת ודאי וכפירה כנון שבועת שכיר ופונס טטרו וכיוצא בהם ויש מהם על ידי (ד) טענת ספק כנון טענת שותפים ואריסים וכיוצא בהם ויש שבועה אחרת שנתקנה בדורות אחרונים מחכמי התלמוד והיא שבועת היסת ואפי"ע סב"ד משביעין אותה אינה נקראת שבועת הדוינים: ט אלו דברים שבין שבועה דאורייתא לטל דבריהם מי שנתחייב שבועה דאורייתא ולא רצה לישבע אם הוא בית דין יורדים לכנסו וכו' וכו' לתוכף מה שבעו ומי שנתחייב שבועה מדבריהם ולא רצה לישבע אם הוא מהטלשים ונפטרים כנון הנשבעים על טענת כח או שבועת היסת מדיון אותו טלשים ויש לא בה ולא תבע כידיו מכין אותו מכת מרדות ומתירים לו כידיו ואין יורדין לכנסו (ומזר לקראו עבדין שהיו פוטר כל דברי חבמים) (מהרי"מ סימן ט"ז) י יש אומרים מי שחייב שבועה דרבנן אם קדם ותפס ולא רצה לישבע לא (ה) מתקינן מנייה: י"א ועוד יש ביניהם שבועה דאורייתא אפי"ע שהיא מדבריהם אינו יכול להפכה על סכנו על שומעין לי אם (ו) אין הלה רוצה וכן הנשבעים ונוטלים אפי"ע שהיא מדבריהם אינו יכול להפכה על סכנו על שומעין לי אם נשבע וכן שבועת הסותרים וכיוצא בה עבדות על הספק אין מהפכין שהרי זה טוענו ספק ומיהו יש מי שיאמר דאי טעין לישבע לי דחזיר לי ככך הדין פמו:

חושן המשפט הלכות הלוואה פ

פירוש קטא

(יג) וכו' כמנ כנס רי"ג טרם נא
 כמי חולקם רמ"ג מידי לעיל
 סי' ז' כמנ כ"י עכמו טרם נא ס"ל
 כמ"ג וכו' דשנוע היס' דסס
 או ככתי וכהו סיהיה ס"ג ניד
 חזן רמ"ג ס"א מהלכ' שנועות
 וטרם (כ"ג) וארזי וארזי נרד
 למקצו ס"ג בדיה טור דמב
 ר"ג בל שמוכט יכול לדמות אמ
 הנכס שלל ישנע לא בזמן שהוא
 מותם ס"ג א"ג דהרשתי נרד
 שנועה גופה ג"מ מעין ההיא גופ'
 עבדי' משו' מהר"ס מ"י (יד)
 הוא ש"ב הר"ס כלל ס"ב ס"ב
 (טו) מחוייב שנועה שקפן ונכסין
 חוזר ונכסע ע"ד נ"ד ר"ג עיין
 אלשיך קנ"ט (יו) ואת"ל דלעיל
 סי' כ"ד אמר' דאם אינו רוצה
 לטעון עמה שומעין לו שחייב הכל
 שהנכס נרד שנועה ואמ' שרצה
 ליטען על הכל כשס"ג וכת"י
 סאס אח"כ יטעון גול מה שטבר
 אינו נרד ערך שנועה והר"א
 מן היוסלמי שכמ' ס"ס זה מי
 שטען לחבירו שישנע לו הרב
 שנועות אמר' לו טעון עליו נכס'
 א' כל מה שיש לך לטעון עליו
 וישכ"ל א"ל כל וכל מה שטעון
 אח"כ על מה שחיייב לך קודם
 ירדך לך עמו זה לא ישנע
 נהדך כלום ע"כ (יז) כמנ רי"ג
 שמד' קולו' ס"ס קפ"ו כל הוי' דל"ב
 דרר' דמונ' א"ר"ס דס' ח"מ ק"ג
 כמנ כמנ המכנה בכל כמי דני'
 לשנוע שנועה היסת חסי' הוא
 דליב' דרר' דמונ' כהר"י ק' רמ"ג
 (יח) ה"א

יש אומרים שנועת הדיונים גרידה להסת' לפני מתיין (מהר"י סימן קפ"ד וכו' כמנ רמ"ג) או
 כיום הבנייה (כלבו) ולא האמר נוהגין כן :
 להר"כ אף שנועה היסת כס' (ב) או ככינוי או כשנועה או כחלה ואין כונה
 לשנועת הדיונים אלא שנועת (היסת) אינה כנקיטת חפץ ולא הודו לו ואמרו שנועת
 היסת אינה לא כס' ולא ככינוי אלא כשנועה סמס או כחורז : י"ט י"א שבדורות
 אחרונים ביטלי שנועה כס' לפי טענה גדול וכהו (יג) להסכי' כחורז : כ משביעין
 אותו בכל לזון שהוא חבין וואיתו עליו פי' ענין אימה קודם שיטביעוהו ואומרים לו הו
 ירע סכל העולם כודעו בשעה שאמר הק"ב לא תשא וכלל העבירות שבתורה נאמר
 ירע וכו' נאמר לא ירע וכלל העבירו' שבתורה נפרעים ממנו וכאן ממנו ומתענתו
 ולא עיק' אלא צורה לפרע משוכחיהם כל ישראל סכל ישראל ערבים זה לזה כל עבירות
 שבתורה חולים לו פנים וכללה דורות אם יש לו זכות וכאן נפרעים מיד דברים שאין
 אם ימים חולים אותם שנועת שקד מכלה אותם אמר אינו נכסע פוטרים אותו ונותן
 ימה שטענו חבירו אם אמר הריני נכסע וחבירו טובע העומדים סס אומרים זה לזה
 סומו נא מעל אהלי הרשעים האלה ואומרים לא על דעתך אנו מטביעים אותך אלא על
 דעתינו ועל דעת בית דין :

הנה ואם יש גד המאות יש לדין טמר לו לפרע כשנועתו כל גד המאות סס לחסוב : כלבו (הר"מ וכו'
 ר"ס ב"מ) וכן יש הרשות לדין להסכי' כנקיטת חפץ כנקיטת סמינו נרד (מהר"י סי' קנ"ד) או לאיים
 ערך כדברים אחרים אם יראה לו שיש נרד נכד : (ר"ן פרק הדיונים) :

כא אין מחייבין אלא שנועת הדיונים שהיא על ידי טענת ודאי וכפירה בין שהיתה
 מן התורה בין מדבריהם אבל על שנועה שנתחייב בה ספק בין מן התורה בין מדבריהם
 וכן כשנועת היסת אינו נרד איום ואע"כ גריכים הדיונים לשנוע כבעלי דיונים חולי
 יחזרו בהם עד שלא תהיה סס שנועה כלל : כב כל מי שנתחייב שנועה בין של תורה
 בין של דבריהם אפילו היסת יש לו (יד) להחרים סס קודם שיטבע על כל מי שטען עליו
 דבר שאינו חייב בו כדי להטביעו חסם ויענה המטביעו אמר : כג כל שנועה
 מן הדין כפני הלה ככנדרו (אורכני העד חס' מין המוכט יודע האמת רק על פי העד (ואו) מין
 נרד ליטען ככני המוכט) (כ"י כסס קטובת חסכניה) ואם הטביעוהו טלח כפניו אם נכסע
 כתקומו ועל דעת בית דין (טו) כפטר :

הנה ואמ' פי' טלח נכסע כנקומו שהוא מקום רבים ואיכא למימר שיבנייה לפני' מיא למחילה ויג' לו
 שישנע לו דמקום ששנעה סס העמק שידועין סס בני אדם או שהוא מקום רבים (כ"י כסס הר"ג)
 מיהו סס מין המכנה הולך לשם עכשו' נרד להחזין סס שינא סס ואו נרד ליטען סס ולא יוכל לומר לא אשנע
 אלא שנועה (כ"י כסס מ"א חסכניה) כד טעון את חבירו טענות הרבה אין מטביעין אותו

אלא שנועה א' על הכל כתחייב פתי שנועות על פתי שנועות קלה וחמורה מטביעין אותו ומנבלגים בה השאר דברים :
 הנה מי שטען על חבירו שה' חייב לו ואומר סס לו עוד כשנועה חס' הלו' שאינו רוצה ליטען עמה אומרים לו (יז) שיטעון עליו הכל נהד
 ואם אינו רוצה והכריע אית' אלו כלום נכסע וכפטר ממני מכל מביעו' שהיה לו ילדו עד אותו יום (חס' מ"י חס' ס"ד וכו' מ"כ)
כה כל הטעון לחבירו טענה שאפילו אם היה לא יתחייב ממנו אע"פ שכפר (יז) אין מחייבין אותו היסת
 כגד אחרת לי ליתן מנה להד"מ אין מטביעין אותו היסת ולא חרס שאף אם הודה אינו חייב לו כלום :
 (ואו) הדין אם אין לו פירות אין מטביעין על פירותיו) (מסוכה הר"ג חס' גני חס' חס' ויטור הביאו סימן ז' י"ב כס' ר' ירוחם נמי כ"ד ח"ו)

אתה קללת אותי אתה הונאת עלי סס רע להד"מ אין מתחזיקין על זה וכן כל כיונא כזה :
 הנה וי"א המתחזיקין י"ל זה הדיון אף נהר שהוא אמת קובעין אותו (טור) טעון על חבירו נולמני או נכסע ממני והוא כופר א"פ שלכ' פני
 טענות המוכט ספול ליטען אפילו הכי נכסע לו מרדכי' ס"ק דמצינ' ודוק! שכתבו הממון שיקר המביעה הוא מסוס ממין אכל אם שקר
 המביעה הוא מסוס האומר אין מטביעין (ספקי' מהר"א סי' ל"ד) מי שנועת אחר סנדר לה דבר בא' חס' הוא כופר חייב ליטען (רי"ג ס"ש)
כו טענו טענה לו דבר שאינו חייב עליו אלא קנס אינו נכסע היסת שאילו הודה היה פטור אבל אם
 טענו שהעמידו כדון על הקנס והביא עדים וחי' כזהו כ"ד לשלם והלה אומר לא היו דברים מעולם נרד ליטען
 היסת : כז מי שנתחייב שנועה כבית דין וינא מבית דין ואחר זמן טבעו חבירו שיטבע לו ואמר כשהעני

הם הוא מהנכסעים ונפטרים נאמן :
 הנה אבל נרד לקבל עליו חרס סמס ששכנע (ר"ירוחם כ"ב ח"ד) מיהו בזמן הזה דנוהגין ליטען כני' הנכסע לפני שחם או עדים אינו נאמן
 לומר ששכנע עד שביא ראיי' לדבריו (מהר"כ ס"ק דכ"ט וכו' ה"ל) אלא אם כן התרה בו לא תטענה אלא כפני

(יח) ה"א כלל לא ס"ה וז"ל בין
 שבוטע דלורייא בין שבוטע
 דרנן סת"מ ס"ע ס"ק וז"ל וז"ל
 הר"ב סת"מ כה"ל ס"ע ס"ק וז"ל
 וז"ל סת"מ כה"ל ס"ע ס"ק וז"ל
 כדכתיב וקח בעליו ולא יחלם
 ליון שקבל שבוטעו כלור לנחרי
 דל"מ מה מועיל שבוטע למזלם
 יתכחז מהל' מה"ר"ם מה"ר"ב וז"ל
 ס"ה דף ס"ל וז"ל חל' לו שבוטעו
 וז"ל סת"מ סת"מ סת"מ סת"מ
 שפוסקו עיין ריקנאבי ד"ל
 וז"ל סת"מ סת"מ סת"מ סת"מ
 ע"כ כל השבטין דף ס"ל ד"ס
 בעל הטור והמח"ס סת"מ וז"ל
 זמ"ר סת"מ סת"מ (י"ט) א"ל
 שמתין למי שחייב ואינו מודה כ"י
 עיין פ"ח

עדים ואם עדים מעידים שלא נשבע באיתו יום האומר שנשבע כגון שטורים שלא
 וזה ידע מתוך ידו החוקר כפלו לאותה שבוטע ואינו נאמן לומר שנשבעתי אחר כך.
 כ"ח נשבע היסת ואח"כ הודה מעטו ב"מ"ג אם דרך תקופה הודה להתחר' על סת'
 שנשבע לסקר נפטר מהשחר ואם הודה שלא על דרך תקופה אינו נפסל לנשבע על סת'
 עמו: כ"ט מן ספקר בכל ועד אחר מכתבו ונשבע להכחיש הפד ואח"כ הביא
 התיבע עד אחר מנטרף עם הראשון ומ"ס"ס לו זה אע"פ שנשבע עליו ונעשה עוד חסוך
 על פי טנים עדים: ל' אח"כ נשבעת הנשבע ונכטר על פי בית דין אם הפס התיבע
 אחר כך משלו בלא עדים וטען שחופס על אותה תביעה שנשבע לו עליה שלא נשבע
 לו באמת (יח) הדיון עם החופס ונאמן במני' שלא תכסתי מסלך כלום ונשבע
 ונפטר ואין צריך לומר שהם הביא התיבע עדים אחר שנשבע בין שבוטע דלורייא בין
 שבוטע היסת שמוניאין עיוד ונמתין לזה ונעשה חסוד על פי העדים: לא טען
 טען לו אגלו חוב בקנין או בנטר ואבד והוא לומר פרעתי או איני חייב לך כל' ונשבע
 ואחר כך באו עידי הקנין או שהיוט הסטר ונתקיים הרי זה המכלם אחר השבוע' שינשבע
 המלוה ואינו חסוד שהרי לא העידו שלא פרע ולא טען הפתבע לא היו דברים מעולם
 ואם יש כאמנות בנטר או בקנין נוטל בלא שבוטע: ל"ב ראינו א"י ספק דין על

נודתי למעון שאכיהם נתחייב לו כב"ד שבוטע ואומר שלא נשבע יחרמו במעמד היורשים שכל מי שידוע בתמין זה
 אם הוא פרוע שידוע: ל"ג אין להטביע היכא דלוינא למיהא שיתבדר הדבר: ל"ד התוקע כמו לחנידו לא נכטר משבוטע:
 הנב ודוקא שחייב לו שבוטע בלאו הכי כגון שיקע לו כפי לברות לו מה שחייב לו והוא כופר אבל אם אמר שחייב לו כפי לין לו תפסה זה א'
 כופר פסור מן השבוטע (הנהגת מ"י פ"א מהל' שבוטע) אלא יזהירו אותו ב"ד על שבוטעו (מרדכי פ"ג דמנע"א) והוא דין אחר
 שנשבע לו שבוטע למת לו איזה דבר וזה אחר שחל לו (משו' כה"ט כ"י כיוון ז') או שהיה על תנאי כד' וכן או שריון תקיים: כ"ג על אגלי כ"ד:
 ונאמן במינו שהיה יכול לכפור (מרדכי פ"ק דמנע"א ופרק הזהב) וע"ל סת"מ י"ו: ל"ה אין נשבעין היסת על תביעת טובת הנאה:
 ל"ז מן מי שנטעו חניו שחזיר לו ממון דקא שפקיד צדו והוא יחלס לנתיים וזה עשוי שכנר המזיר לו פסור בלא שבוטע'
 שהרי אין למזבע בזה אלא סיבת הנאה (מרדכי פ"ק דמנע"א)

טנים או שלטה טען להם תביעה על אחר ונשבע לאחד מהם כטור מהאחרים: ק"ן אין מוכרי' שבוטע
 למי שרץ אחר שבוטע: ק"א אם נראה לדיונים שהטענה מרומה (י"ט) אין להטביע:
 זכ"ן אם נראה לו שנשבע גרופה אין משיבין היסת במקום דליכא דרר' דמנע"א (סה"ר' סימן קנ"ד וסימן ז')

ל"ט יש מי שאומר שהמזכיר שם שמים לבטלה שכננדו נשבע ונוטל:
 קכ"ג נשכר השכונט זה ככר ואחר' שלא היה שדכון שלו או שאר ששמות שניייהו דינו כנשאר מנע"א ממון ונשבעין על כך (פסקי מהרא"י פ"ה)

פ"ח דין כפירה והוראה ושתהא מטיין הטענה וזו לנ סעיפים

א' אין תורה מקלת הטענה חייב ליטבע עד שידע לנחות בפרוטה והיה הכפירה לנחות שמי פעין כסף לעיכך
 אינו חייב עד שיתכננו שמי מעין ופרוטה והוא מודה בפרוטה וכופר בב' מעין אבל נשבעו שני פעין ופרוטה
 והודה לו כשני פרוטות כיון שאין בכפירה שתי מעין או אם הודה בחצי פרוטה פטור כיון שאין בהודאה פרוטה
 שיעור הפרוטה משקל חצי פרוטה כל כסף נקי ושיעור שתי מעין משקל ל"ב פיעורים כסף נקי: ב' זכ"ן אם לא
 תבעו כסף חצי סחורות והודה לו מקלת שמיין הכפירה וההודאה אם יש בכפירה שיה שתי מעין ובהודאה פרוטה
 אחת חייב: ג' כמה דברים אמורים ככתבעו פירות או מיני סחורות חבל תבעו ב' כלים והודה לו באחד מהם
 אין צריך שיפור א"ל אפילו היו פ"מה מחטיין בפרוטה תבעו טנים והודה לו באחד מהם חייב טענו כסף וכלים הודה
 בכלים וכפר בכסף אם יש בכפירה שתי מעין חייב ואם לאו פטור הודה בכסף וכפר בכלים אם הודה בפרוטה
 חייב: ד' הא דבעינן כפירה שתי מעין דווקא במודה מקלת אבל כופר בכל ועד א' מכתבו אפילו לא כפר
 אלא בפרוטה חייב: ה' שבוטע השומרים נמי אינה נריכה שתי כסף אלא אפילו הפקיד חללו פרוטה או שיה

פ"ח טען שאבדה נשבע וכל פחות מפרוטה אינו ממון ואין בית דין נזקקין לו:
 וי"א דנשבוטע שומרים כמי דבינן ב' כסף (טור) דשם הראש והניד פ"ג דטע"ו (ור"ן פרק דלויין) זכ"ן נראה לי עיקר:
 שבוטע היסת נמי משיבין אותו אפי' על כוה טרוטה: ז' אין עודה מקלת חייב עד שידע ממין הטענה כו"כ
 פבעו כור הטיס או כור תבואה והודה לו בלתך פירוט חצי כור שהוא ט"ו סאים קטנית פטור אבל אם תבעו כבור פירות והוד' לו
 בלתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות: ח' לא תבעו דבר מסויים אלא אחר לו' שיה מכה י"ט ל' בידך מכל מה שיד' לו
 חשוב עיוד ממין הטענ' שכל דבר הוא בכלל טה' אלא אם תבעו מנה עבדך מסוי' והוד' לו בשו'מנה לא חשיב ממין הטענה:
 ט' תבעו

(ג) כחכ סמ"ע ומה נכחו כל הכ"ד
בכל הזמני האלו שאין מקדקים
אם יש קרקעות לזה או לא
בשחמדין או שבע' דאוריית'
מכאיר סמ"ק ד'

סימן פט (א) כל הכספים
ובטלים יבולים
לוח' אינו נכס עד שיבא ממנו
גדולי מרוקת דף י"א:
התורה

וזה תורה לי דינר והסני טוען כור חטים יש לי בידך וזה הורה במקל וכפר לו
בשאר אם הודתו של שני טהה כמו שהורה הראשון כטור. מצוה דאורייתא דהא
הילך הוא אבל אם הודתו יותר מהדלת הראשון (או גם הוא) חייב שבועה דאורייתא
כיון שלא אמר ליה בטעה שבעו להד"ס נהרי יש לך מכלי כנגדו ובטליו אל' הנה
למסו אלא הורה לו בדרך הודאה נמורה תורה מקנת הוא: כ"ב מי שתבעוהי מנה
והורה בנ' וכסבא ליכבע טען אינו רוצה ליכבע אלא חשש כל המנה ויכבע לו שיש
לו בידי מנה זוהי אומר לא אשבע עד שיפרענו תחל' הדיוק עם התוכע שזה נרדף ליכבע
שבועת התורה או ישלם אך אם ירצה יחרים סתם על מי שטוען עליו דבר שאינו כן
זמ"לם ואחר שיטלם יוכל להשביעו היסת אם נטל ממנו ממון שלא נדון: כ"ג

מנה מקנת חייב עד שישפננו דבר שבמדי' ובמסקל ובמגין ויורה לו דבר שבמדי' ובמסקל ובמגין כיצד אמר ליה
י' דינרין או כור תבואה או שני ליטראות משי יש לי בידך והלך משיבו אין לך בידי איש דינר או לפך או ליטרא
אבל אמר ליה כיה מלא מטות יש לי בידך וזה משיבו אין לך בידי אלא הכל' דינרים או שבעו מאה דינרים וזה
אומר אין לך בידי אלא כרור שחמ"ס לי ואינו יודע כמה הם כי לא מציתים ומה שהנחת אתה נוטל כטור מצוה
דאורייתא: כ"ד אל בית מלא כירות יש לי בידך וזה אומר אין לך בידי איש' כורין או שבעו' כורין וזה
משיבו אינו יודע כמה הם כי לא מדרתים ומה שהנחת אתה נוטל כטור אפילו תבעו בית זה מלא פירוש' אל' מבינו
בית זה שהיו בו פירות עד היום מסרתי לך והלה משיבו לא היו אלא עד החלוק חייב וכנון שהר"ב בפשיעתו מחייב
לשלם דאם לא כן היו ליה הילך ופטור: כ"ה אבעו מטורה גדולה והורה לו בקטנה כטור אבל תבעו מנהגה בת'
ליטרוין והורה לו בכל ה' ליטרוין חייב ואם תבעו מטורה של פרקים הרי זה חייב בכל ענין: כ"ו תבעו אומר גדול
והורה לו בקטן פטור ואם תבעו אזור של פרקים חייב: כ"ז תבעו ירועה של י' מות' הורה לו בכל ה' חייב:
כ"ח או הודאה בכטר חסדיה הודאה להחייב שבועה מן המורה על הכפירה. כיצד תבעו מקה' ב' בסטרוני' בעל
פה לא תבעוהו אם הורה בנ' שבעל פה' וכפר בנ' כד"ס ראיון כאן שבועה כלל. אלא חשש כ' שהורה ושל הסטר
שכפר ובעל בעל הכטר ויטול אלא אפי' אם הורה בחמשים ששטר וכפר בנ' שבעל פה אינו נכסע שבועת המורה דסטר
היו כמו קרקע כיון שהיו על שטוח קרקעות וכפס' שאין נכסעין על (כפירת) שטוח קרקעות כך אין הודאתו מחייב
שבועה ד"ה בכטר שהיו יכול לקיימו אבל אם אינו יכול לקיימו הרי הוא כהודאה ע"פ ונכסע (ג) על הכפירה שטח'
ואין נרדף לומר למורה בכטר וטוען שטר היה לו ואמר והורה לו הלוי ששטר עשה לו וכפר במקנת או שהורה בכל
השטר אלא שאומר שקנתו פרוש ששכר שבועת התורה ככאר מודה מקנת: כ"ט ב"ה בכטר כטורפים' נו
שחמטעבדים אבל כחכ ידו אפילו יש בו נאמנו' כיון שאינו טורף בו מחמטעבדים דינו כחייב כב"ע דאורייתא כמו
בעניה ע"פ: ל' וזה מסר ליה למורה כתב ידו בכני עדים נכסאר כפי' (מ"ו ס"ט) שדינו בכטר שחמטעבדים בו
עדים: ל"א תבעו מנה הלייתך בנסן ומנה בתשרי והורה לו באחד מהם חשיב כפי' ממון הטענה אפי' שלא
הגוה כאחד: ל"ב ט"ח שכתוב בו שלשים או דינרים בתם מלוח אומר המט' וליה אומר שמים כטור שבועה
דאורייתא שאין כאן הודאה דביאו הודאתו מיטוס שלשים עניים ומנח' בלא הורה ללא מה שבכטר ואין כאן הודאה
ואפי' אמר הלוי ב' שהורה לי בנ' יתר של פזמעות הכטר אפי' הכי כטור מרים דהיי' כמכוב' אביה דאם רצה היה
אומר שנים לכיכך אמר ליה מנה לך או לאבך בידי או פרעתיך מחלה והשיב זה לא הייתי זכור אך חתה הוכרתי וידע
אני שלא נרעתי כלים פטור' והפי' משבועת היסת שאינו אלא נחייב אביה: ל"ג כנס שהודאת מלוח בכטר איה
הודאה כך הודאת מלוח בקנין ויש כאן עידי דקנין אינה הודאה דמס' קנין ללתיבה עומר ודינו בכטר לכיכך אל'
ג' דינר יש לי בידך בקנין והמט' בלא קנין והורה לו באומס של קנין וכפר באחרים נכסע היסת וכפסר:

פט שהשכיר נשבע ונוטל ובו ז' סעיפים

א כל הנשבעין כמטורה נכסעין ולא חמלין ואלו נכסעין ונטולי' (א) הסכיר והנזול והנחבל והחנווני על נכסיו
וז' וכנגדו חסוד על השבועה: ב' הסכיר כיצד הסכר שעיפה מלאכה אלא בעל הבית ומבע' ככרו ואמר ליה
בעל הבית פרעתיך כל סכרך או קנתו אפילו היה סכרו פרוטה וכה' אומר נחמיה נכסע' הסכיר בנקיטת חפן ככין
כל מורה ונוטל אפילו היה הסכיר מובע' את הקטן הרי זה נכסע' ונוטל:
היה הסכיר קטן או עבד או חסוד נכסע' נכסע' ביה ונכטר, (כור נכס' ראש' ד' א"ר' ס"ק הכסעין) הסכיר נכסע' ונוטל.
פירושו נטל הבית אם פננו זמנו הכל אין יודעי הסכיר נכסעין' ונאמני': (ב' א"ר' נכס' הרסנ')

הישג המשפט הלכות הלואות פ"ז

פירוש קנה

סימן צ (ה) או שכתוב נטל ולעת הטור זו וזו היסת שהרי ב' עדים כה"ל אין מחייבין אותו מן ידו וכו' וכו' כתי אין כאן חזרה המורה ולדעת רמ"ם קמיי"א ב"ה שהיא מחייב העד וכראין לדעת אע"פ שהי' הספ' של ר' יצחק ב' דעת הטור שהרי ספק שנוטה זו לאומה שבה מהלכה נשבע הסת' שלא יבא כלום ואם הנהי' זה ע' סימן צא

ג' כד"א כשם עדים שכתרו ושעסה עמו מלאכה אבל אם לא היו סס ב' עדים מתוך שיוכל לומר לא שכתרתיך נאמן לומר שכתרתיך ונתתי לך סכרד וישבע בעל הבית היסת ואם הודא מקנא ישבע שבועת המורה:

ו"א דלכילי כוכר כולו וסכרו נכר א' ב"ה יודע שנוטה לאוייב (טור והרמ"ה)

וכן אם תבעו אחר זמנו אע"פ שכתרו בעדים המזויה מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ישבע ב"ה היסת וכמה הוא זמנו שכיר יום כל הלילה שלאחריו ושכיר לילה כל היום שלאחריו הביא ראיה שתבעו כל זמנו הרי זה נשבע ונוטל כל חותן יום של תביעה כיצד היה עושה עמו ביום שני עד הערב זמנו כל ליל שלישי וביום שלישי אינו נשבע ונוטל ואם הביא עדי' שהיה תובע כל ליל ב' הרי זה נשבע ונוטל כל יום ב' אבל מליל רביעי ואילך המזויה מחבירו עליו הראיה וכן אם הביא עדים שהיה תובע והולך עדי' יום ב' הרי זה נשבע ונוטל כל יום ה' ד' בעל הבית אומר שתי' קננתי לך והשכיר אומר ב' קננתי לי המזויה מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה אע"פ שכבר נתן לו שתי' או שאמר ליה הילך הרי ב"ה נשבע בנקיטת חפץ בדאיכססכרו בעדים ולא ידעו כמה פסק לו ותבעו בזמנו אבל אם שכרו שלא בעדים או שתבעו אחר זמנו ישבע ב"ה היסת ד' הנותן שלישי לאומן אומן אומר ב' קננתי לי והלקח אומר לא קננתי לא אחד אם הטלית ביד האומן והוא בענין שיכול לטעון לקוחה היא בידו הרי האומן נשבע בנקיטת חפץ ונוטל ויכול לטעון שקנץ שכתרו עד כדי דמיה ואם אין הטלית בידו או לאינו יכול לטעון לקוחה היא בידו המזויה מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה נשבע ב"ה בנקיטת חפץ: ו' שכיר הבא להשבע אין מחמירין עליו ואין מנלגלים עליו כלל ולכל הנשבעים אין מקילי עליהם חוץ מהשכיר שזקוקים עליו ופותחין לו תחלה ואומרים אל תנער ענמך השבע וטול:

צ הנזקין נשבעין בנותן הנזל והנחב' ונוטרים ודין הטבאכלים והו' אומ' שאולים הם וכו' טו"ס

א הנזל כיצד ראיה: עדים נכנסם לתוך ביתו של חבירו למשכנו שלא ברשות ולא היה לו כלום תחת כנפיו וכסוינו' למוכר טעמו כלום תחת כנפיו ואינם יודעים מה הם וכו' תובע מן לי כך וכך שגולתני בין אם יאמ' כן נכנסתי למשכנך אבל לא נטלתי כלום והכלים שהוצאתי תחת כנפי כלי הם בין אם יאמר מעולם לא נכנסתי לביתך ליטול מתוך כלום בין אם יאמר לא נטלתי אלא כלי זה וכו' אומר נטלתי יעוד אחרים אשילו העדים מכירין קצת הכלים וכו' טוען שהסמך יתר ממה שרא' העדי' בכל חלו ב"ה נשבע בנקיטת חפץ ונוטל כל מה שיטעון והוא שיטענו דברים שהוא אומר בהם אין טעמו אומר שמפקידים אצלו אותם דברים שטען ויהיו אותן דברים שטען דברים שאיפשר שינטל תחת הכנפים:

הנה ו"א דלכילי כנפי טעון מידו המזויה למורה בנקיטת חפץ לט' (טור בשם הרמ"ה) והיי' מחמיר:

והם טענו דברים שאינו אומר בהם או לדברים שאינם נטלים תחת הכנפים וכו' שמומר שהתבע נשבע היסת ונפטר ויש טעמו שמומר שאינו נשבע אלא מהדמיים על מי שכתרו ממון חבירו ואינו מסלם לו: ב' ראובן עדים שנכנס למשכן את חבירו ולא ראוהו בעת שיצא או שיבא ולא נראה תחת כנפיו כלום וכו' טוען ואומר כך וכך נטל אשילו אחר מעולם לא נכנסתי שיהיו מחכים את העדים הרי זה כטור טעם אחר נכנסתי ולא נטלתי נשבע היסת שלא נטל כלום והולך כאיפשר שנכנס לנזול ולא נזל:

הנה ו"א כיון שהעדים מחמירין אותו שאינו נתן נפקים עדים שאינו נתן אלא בעל הבית נשבע ונטל: (טור)

ג היה עד א' מעידו שנכנס למשכנו ונוטל כלים תחת כנפיו ואינו יודע מה הם והוא אומר לא נולתי כלל' אי טענת בחובי נטלתי והואיל ואין העד יודע מהו תחת כנפיו הרי זה נשבע (א) שלא נזל: ושיין לטעון מה כה"ל ד' איכנס שבה נאמן לנטל' וליטול כך שומר של ב"ה אשילו אשתו של שומר נשבעת טוב נטל כך וכך ומטלם הנזל לב"ה אבל שכירו ולקוטו פירש'ו שקננתו לזוה חלו או ללקיטת משהי' של ב"ה שלא חסר להם שמירת הבית אינם בכלל זה: ה' כשנכנסו אל חמך שכנו שלא ברשות וראוהו עדי' יונק בכלים תחת כנפיו אם יא' הם ב"ה שיוכל לישבע כמה נזלו והעדי' אינם יודע' כמה הונ' אין משביעין את הנזל מפני שהו' חסוד על השבועה אלא מחרימין חרם סתם על כל מי שנטל כלים מביטו ואינו מודה ב'ד' ואפי' אם הודה הנזק' שנטל תקנת מחזור מה שראה ב"ה טענו טענת ודאי: ו' העידו עדים שהיו לב"ה זה כך וכך כלים ויורו' אלא שנכנס לביתו וינח ולא נכנס עם אדם אחר וקודם שיכנס עם אדם אחר מנו יתם כלים ונמנחו חסרי' ולא היה עם מקום שיכלו בו איחס כלים וכו' מי שאר' סיטול ב"ה טענו שביע' אותם כלים מחסרו מחזור אדם שהעידו עליו שנכנס'ס: ז' מלוק' א' ככל חבירו האמין לנזק ליסבע וליטול כל מה שהיה אומר שיהיה לו עשלו או שיפקידו בידו על הדרך שימחר בכו' תי' ח' מי יביע עליו עדי' סתם ממון ולא ידעו כמה הפסידו והנזק' אומר כך הפסידו והמסור כופר כמ' שטענו ומבאר כמ' טע' ח' ט' המזק

חושן המשפט הלכות הלואה צ צא

ט הפוק ממון חבירו ואינו יודע כמה הניק הנזק נפצע בתקנת חכמים ונטל והוא שיטעון דברים שהוא אומר
כסם כמו שיתבאר בסיוע ט"ח: י הפקיד חבל חבירו טק נרוד ופצע בו המפקיד אומר חלו זכר ונרדלויות היו
בו והסומר אומר איני יודע כמה סינים או חול היה בו יפצע בעל הפקיד ויטול והוא שיטעון דבר שהוא אומר
או אומר להפקיד חבלו ואם אומר השומר בריא לי שהיה א"ל סינים או חול יפצע ויהטר ואם אומר הסומר יודע
אני שהיה בו זכר ואינו יודע כמה נטל המפקיד בלא שבועה ויש אומרים שנסבע שאינו יודע ויטר וישבאר עוד
בסיוע רנ"ה סעיף ח': יא מי שנכנס לביתו של בעל הבית בפני בעל הבית וינא וכלים טמונים תחת כנפיו
והעדים רואים אותו ולאחר זמן מצעו בעל הבית ואמר ליה מן לי כלים שהשאלתיך והרי העדים והוא אומר לקוחים
הם כידי איני נאמן ונפצע ב"ה היסט על טענתו ש"ל מכוון ולא נתן ויחזירו ב"ד הכלים לבעל הבית כמה דברים
אמורים בבעל הבית שאינו שפוי לחביר כליו וזה שהגויא הכלים תחת כנפו איך דברו להנניע יאומם הכלים
דרך בני אדם להנניעם לפיכך חייב להחזיר לפי שלא הנניעם חלל לכבוד בהם חבל בעל הבית העשוי למכור
כליו חף על פי שחזק זה נכוע ואין דרך אומם הכלים להטמינם תחת הכנפים היו זה נפצע היסט שהם לקוחים
כידו וכן אם יצאו בהם פגולים לפני עדים חף על פי שאינו בעל הבית עשוי למכור את כליו ה"ז נאמן לומר לקוחים
הם כידי שחזק נגזרבו לי מעות ומכר ובלבד שלא יהיו מדברים העשויים להשאל ולחכיר לעולם חבל דברים העשויים
להשאל ולהשכיר לעולם הם בחוקת בעליהם ואע"פ שהגויאם מנילים חף על פי שבעל הבית הזה עשוי למכור כליו
הואיל ויש לו עדים שזה הכלי עשוי להשאל ולהשכיר ידוע הוא לו מניחאם אותו מיד זה על כל פנים עד שיבוא
ראיה שמכרו לו או נתנו לו ויש אומרים שחבירו בעל הבית טוען נכודים הם דינו כטוען ראובנים הם וי"ל שלא
אשרו חלל כטוען שאלוים הם חבל אם טוען נכודים הם איך ב"ה נאמן וכן עיקר ואם הוחק זה ונתפרסם לנגב
אפילו בעל הבית טוען נכודים הם דינו כטוען שאלוים הם: יב הא דבדברים העשויים להשאל ולהשכיר ב"ה
נאמן דווקא כשיש לו עדים שהכלים הללו היו שלו וראו אותם עתה בידו חבל אם לא ראו אותם עתה בידו נאמן
היונא בעני דחורמים לך: יג הא דלחזקין בדברים שאינם עשויים להשאל ולהשכיר שהיונא נאמן דווקא כשלא
ידעו עדים שבאו לידו בתורת שאלה או שכירות חבל אם ידעו עדים שבאו לידו בתורת שאלה או שכירות אינו נאמן:
(וע"ל סיוע פ"ט סעיף י"ח) יד כל זה לא תיירי חלל כשהיה בעל הבית שם בטעה שנכנס זה והגויא כלים חבל אם
ראו העדים שנכנס לרשות חבירו ונטלם שלא בפניו בכל גוונא אינו נאמן לומר לקוחים הם כידי לפיכך חייב
הכלים לבעל הבית ואין כאן שבועה שהרי העדים ראו מה נול ואחר שחזר חזרו ופוצע את בעל הבית בכל ב"ה
שיטעון והדין כיניהם: טו וכן אם הטף חפץ מחבירו ואמר בחובי נטלתי אינו נאמן חלל אם יש עדים
שחטפו מידו או מביתו נרד להחזיר ואם איך שם חלל עד אחד והוא כופר יפצע להכחיש העד ואם אינו כופר
חלל שאומר ששכננו בחובו נרד להחזיר וה"ל לעד אחד מעידי שנכנס לרשות חבירו ונטל חפץ שלא בפניו:
(וע"ל סיוע פ"ט סעיף י"ג) יו הנחבל כינר ראוהו עדים שנכנס תחת ידו כל חבירו שלם וינא חבול ולא ראוהו
בטעה שמבל בו וזה אומר חבל בו וזה אומר לא חבלתי בו הרי זה נפצע ונטל ואם יש הוכחה שזה חבל בו
כנף היתה החבלה במקום שחי אפשר לו לחבול בעצמו כגון שהיה בין כתפיו וכיונא בזה ולא היה אחר
עמם הרי זה נטל בלא שבועה ואפילו יש אחר עמם או ברוד לעדים שאומר אחר לא חבל בו כאלו אין
עמם אחר דמי ונטלו בלא שבועה:

צא חנוני נשבע ונטל ודין פנקסים ובו ט סעיפים

א חנוני נאמן על פנקסו כינר בעל הבית שאמר לחנוניו תן לפועלים שלט והוא מודה שאמר ליה בן או שיש
עדים בדבר והחנוני אומר כבר נתתי להם והפועלים אומרים לא קבלנו ממנו כלום שניהם נשבעין כפיין
כל מורה ונטולים מבעל הבית ונרכיבים שיטעו כל אחד בפני חבירו חנוני בפני פועלים ופועלים בפני חנוני
כדי שיחייבנו יותר (ודווקא בראייהו למרובה) (ר"ן פרק בשבועין) והוא הדין אם אמר ליה הלויני מנה ופרע לבעל
חובי זה אומר נתתי וזה אומר לא קבלתי ופצעו שניהם זה בפני זה ויחז בעל הבית לטניהם (וא"ל כט"ז ע"ה)
חלל בזה אחר זה) (בגהו מניח דמדרב רוס ב"ה) ב כמה דברים אמורים כשכניהם לפניו ותובעים מבעל הבית חבל
אם הם החנוני והפועלים לנדם תובעים או שמתו פועלים והחנוני לפדו מובע זיטל בלא שבועה שהרי אין
בעל הבית מפסיד כלום שהרי אינו משלם חלל תסלוס אחר:

הגפ (נת אומרים דווקא כסם מה החנוני ואמר פועלים נטלים נלא שפועה דברו ודמי נאמר נכ ואל ידע אי פרע חבל אם ידו הכוונת
והמטוי)

דשן המשפט הלכות הלואות צא צב

פירוש קמח

סימן צא (א) כבוד ו' לבני דין

זה מירי הדודים
לפני מותו ולא עדיף מכבוד ידו
דעתינן ליחומי שמה פרע מביה'
וכי' רש'נא כמס' הביאה ב"ק ק'
וכ"י י"ד ר"ע ו':

סימן צב (א) או יוסר רש'דס

ש"מ (ב) ע"ל ס'
ל"כ"ה ר"כס רש"ן מק"טו ס' י"א
כבוד רש'דס שפ"י ס'ל היות חסוד
פיר'נא ה' שיעידו ב' עדי'
סעבר טל' סנוטה ב' סייה חסוד
על טענה לאורייתא ב' סנוטה
הנזיל' מפיו לשקר שוד כבוד
הסנוטה שפ"ה יב' ניה פמה נב'ר
היא מן המור' (ג) ר"כס ק"ה ט"ס
רש"ן רמ"ן רש"נא ס"ס ס' ס' חסוד ועי'
רש"ן ק"ה רמ"ן ס' מלחמות
ר"ע ו' בורר רש"ן חלק ב' ל"ד
(ד) ו"כ

מחובו לא לזכות פה שמך לא יטול אלא בשבועה דלמא לא נמן כלום : (סוד נטס הרמ"ה והסמדר ב' י"ז)
דמלוה ור"ן פסק הכספתיו ופ' האיס מחדש)

ג בזה דברים אחרים בחובו המקיף פירוש כבוד באיסתה לבעל הבית ופירע לו כל חובותיו חוץ פירע לו בעל הבית אבל אם הקדים בעל הבית מעות לחובו ואחר הפירען לפועלים טעם זה היסודי והסודי הפועלים לרובו מן וממה טל כמק"ס כבוד סג' היסודי אבל חובו במעמד כלשהו והפועלים נחרצו איז לפועלים על בעל הבית כלום והחובו נשבע היסוד ונפטר ואם טלה במעמד שלטתן החסוד שלטתן החובו נשבע חובו לבעל הבית היסוד סעסה שליחתי ונפטר והפועלים נשבעים לב"ה כעין של תורה טלה נטלו כלים מחובו ונטולים מבעל הבית וי"א שנס וז' הוט טעוה היסוד :

מי שהניא הוצאת טל בנס חבירו ברשות חבירו ומנע סנוטות והנבע אינו יודע (כמה) נשבע מתובע ונטול והוא הדון בכל פירי דבאי ידע והאי לא ידע נשבע האי יודע : (מהר"ק ס"י והסודת מיימון סוף קנין)

ד יש מי שאומר שאילו איז החובו טוען בדין טען אלא טוען טענה בפנקסו טען לפועלים כך וכך הרי הוא כדריא ויש רגלים לדבר שהרי למה ב"ה למת לפועלים : (ויובל לישבע על זה וה"ה ריובל לישבית בכל דבר על פנקסו שדומך עליו שהיא חמת) חס' ה"ה טל כלל פ"ו וכלל ק"ב סימן כ"ב) ו' י"ס לדון על פי פנקס טל אדם שרגיל לכתוב בו ענינו (א) ואפילו להניח חיתומים הקטנים היבא דיש רגלים לדבר שמה שכתוב בפנקס היא אחת : (וע"ל ס"ס ק"ו) ו' אומר החובו אחת אחרת לי ליתן לפועליה' פנה והוא כופר ואומר לא אחרתי לך רגלים נשבע בעל הבית היסוד ונפטר ואם מודה בנ' נשבע שבועת התורה טלה פירוי אלא כ' אם אחר נ' נויתך ליתן וכ' אינו יודע מתוך שאינו יוכל לישבע מפלס : ז' אם לא נמן ב"ה לחובו קצבה קמה יתן לפועליו אלא אחת ליה תן להם מה שדריכותם ואם הפועלים לפנינו או מתו החובו כמות לומוכ :

ה כד וכך נחתי להם ונטול מבעל הבית בלא שבועה :
ויש אומרים דאף אם הפועלים נכאן והחובו נמן להם יותר מסכרן הוטיל ולא נמן קצבה כמות יתן להם הרי החובו נשבע ונטול : (ב"י בשם הרמזות ש"ר כ"ט)

ו ו' מסבך פועלים ואמר לחובו לפרוע חובו ואמר נתתי והפועלים אומרים לא נטלנו י"ס מי שאומר שדינו טענה לדון הגדול ולהר'כסם הפועלים נשבעים ונטולים מחובו אבל לא החובו : ז' אחר לחובו יתן לי דיניר פירות ונתן לנ' והרי הפירות מונחים ברשות הרבוב והחובו תובע הדינר והליקח אחר נתתו לך והסלכתי לתוך בוסך הליקח נשבע בתקנת חכמים בנקיטת חפץ ונטול הפירות נתן הלוקח דינר לחובו וכל ליטול פירות המונחים ברשות הרבוב ואמר החובו דינר זה הוא דמי פירות טכר נתתם לך והולכתם לתוך ביתך החובו נשבע בנקיטת חפץ וכן הדון בנתון דינר לשלחני ליטול פירות הנזכרים בר'הר'הם היוה השולחני שכתבם ועדיין לא נטל הדינר נשבע הלוקח בנקיטת חפץ שנתן הדינר ונטול המעות ואם לא הודה שכתבם לי אע"פ שטורה שלקח מתנו דינר עשה זוטוען דינר זה דמי מעות טכר הולכים הלוקח (לתיך ביתו) נשבע השולחני בנקיטת חפץ :
וכל זה בספירות או המעות ומונחים ברשות הרבוב אבל אם כר ה'כים ב"ה לראשו והחובו מנע דינר בעל הבית נשבע היסוד ונפטר ואם הכירות מו המעות ברשות החובו והנען בעל הבית החובו נשבע היסוד ונפטר : (סוד)

צב דין החשוד על השבועה ובו יר טעיפים

א החשוד על השבועה (א) איז משיעיש אותו לא שבועת התורה ולא שבועה טל דכריהס ואם אומר התובע אקבל שביעתי אף על פי שהוא חסוד איז שומעין לו : ב' נקרא חסוד מי (ג) טכסכפ לשקר אחד שבועת העדות ואחר שבועת הפקדון ושבועת טול וביטוי ואפילו (ג) עבר על חרס סהחריתו הקהל ויש אומרים דדוקא בשבועה דלשכר כנון אכלתי ולא אכלתי טכסעה שינאה טבוטה מפיו ויבא לשקר אבל טכסבוטה דלאכ' כנון טלה אוכל ואכל לא : ג' ובן הפסול לעדות מחמת עבירה בין עבירה טל תורה כנון מלוה כריבית או אוכל כבילות וכיונא בהם בין טל דכריהס כנון מפריחי ינוס ומטחקים כקוביא נקרא חסוד וכל מי שחשוד ליקח מתוך חבירו חסוד על השבועה ודוקא שיש עדים שלקח מתוך חבירו אבל בלא עדים אינו חסוד דקא' מלוה ושכר י"ס לו עליו טכסביל כך תפס אותו : ד' התובע לחבירו מלוה טהלוה וכפר אע"פ שטביא עדים להכחישו אינו חסוד כל זמן טלה נשבע אבל הכופר כפ"רצון הרי חסוד אע"פ טלה נשבע והוא שיש עדים טרמותה' ביודו בטעה טכפר :

לו

(ד) וכו' כמד דאין שומעין לו אם כן אמרו העדים שאיני רוצים להטיר אתם לא יטילו ח"ס (ה) כמד ר"ש דשם שכל שהנכבד החזק כפרן נאמן המוצע בלא שבוע (ו) טור כ"י ג' דשם רמ"ם והיטור ור"ש ק"ח (ז) טור ס' י"ד בשם הרמ"ם ור"ש דשם (ח) רמ"ם פ"ג ה"א ח"ט (ט) ואם המוצע מסס מל' החסד מפנין איניו טיין ו' זמרא י"ד :

סימן צג (א) אם בריך טעב וכפירה בשבועה השומעין טיין רש"ם ק"ט טיין שם שכתב שם מחלו בין הסוקין א' שבועה השומעין בעיא נקישת חפץ ואם צריכה להיות ב' (ב) כמד סמ"ע גס שם הוכחתי שדעת הר"ם ג"כ הוא כן ולפי זה יוכל השומע לומר קום לי אם לא יודה פשוט א"כ מלאתי רש"ם לח"מ דמשו' סימן ק"ט שכתב כן כפי' ואם עוד שיכול להחריס שם (ג) ויכול

(מיניו אם רוצה לשלם השקדון אף על גב דכובר על לא מחמוד אינו נכסל) (בנכות מרדכי ס"ק דמשיע) ה' אין אדם נעשה חסוד עד שיבואו עליו עדים שעבר עבירה שנכסל בה אבל התנאי מעצמו שהוא חסוד ושעבר עבירה שנכסל בה אע"פ שהחשדים אותו ואין ראוי לעשותו עד לכתחלה אם נתחייב שבועה להכחיר מתביעה שתובעים אותו מתביעה אחרת אבל אם הוא מהנכבדים ונטולים אינו נשבע ונטול ויש מי שאומר שאם נתחייב שבועה להפטר כיון שהוא אומר שהוא חסוד אם רצה התיבד נשבע ונטול: ו' מי שנתחייב לחבירו שבועה ושאל סיחרימו כבית הכנסת על מי שיועד שזה עבר שבועה השואל כן ראוי לנזיפה אבל אם אומר בודאי שיש לו עדים שיודעים שעבר על השבועה ואינם רוצים להעיד עד סיחרימו בכה"ה (ד) הרשות בידו להחריס בכה"ה:

הנה ואומר היודעים צריכין להעיד כמו שאמר שד"ח שהוא לא יגיד וכו' : (ב"י בשם הפ"ח) ז' מי שנתחייב שבועה לאורויתא והוא חסוד על השבועה (ה) שכנגדו נשבע ונטול אם טען עליו טענת ודאי ואם הם שניהם חסודים חזרה שבועה לכתבע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם:

הנה וי"א דיחלוקו (טור בשם רב האי והר"ם ומרדכי פרק הנשבעים וב"י בשם ר"מ) ובן נראה לי לדון דהמורה מחבירו עליו הראיה י"א דהא דנחשוד כנגדו נשבע ונטול דווקא שלא היה יודע כשעסק עמו בזה חסוד אבל בלאו הכי לא דאם לא כן כל אחד יעסוק עם החסוד ויכחיל ויטול (י' ירוחם ג"ל ח"ב והנפיק מרדכי דכ"ה) ויש חולקין : (מבטח הר"ם כלל י"א סימן א')

ח' היה החסוד שומר וטוען שאבד השקדון או נכבד שכנגדו אינו יכול לישבע וליטול שהרי אינו טוען ודאי שאכלו לפיכך אם טען בעל השקדון ואמר בפני סלח יד בפקדוני או פטע בו הרי התיבד נשבע כתקנת חכמים ונטול: ט' נתחייב החסוד (ו) שבועה מדבריהם אם היה מהנכבדים ונטולים אינו יכול לישבע ולטול הל"ה הנשבע

שכנגדו ישבע ויפטר וכן פוגם שטרו וכל כיוצא בזה שהיה חסוד וטען הלוה ספרדעו ואמר ישבע ליחרי הנשבע נשבע היסת ויפטר מהשטר ויש אומרים שכיון ששטר מקויים בידו נובה בלא שבועה: י' היה החסוד מהנכבדים (ז) בטענת ספק אינו נשבע ואין שכנגדו נשבע לפי שלא נתחייב זה שבועה שהרי לא טענו טענת ודאי: י"א נתחייב החסוד (ח) שבועת היסת אין שכנגדו נשבע ונטול אלא הרי הנשבע נפטר בלא שבועה ויחלף מקום מחרימין סתם על מי שכפר ממון חבירו (ט) ואינו משלם לו:

הנה מיהו הנשבע יכול לומר השבוע וטול (הנה ש"ת דר"מ) ואז כסוד אפילו מקלה חרם: (ד"ע) י"ב החסוד על השבועה ומניית שטר על היתומים כיון שאין נפרעין מהיתומים אלא בשבועה והוא אינו יכול לישבע ויפסיד: י"ג מי שנתחייב שבועת היסת והיה התובע חסוד אין הנשבע יכול להפק עליו שבועה שהרי אין יכול לישבע אלא יטלם או ישבע היסת והוא הדיון לקטן שאין הנשבע יכול להפק עליו שבועה מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהם ונשבע ואחר כך בלא עדים שהוא חסוד אין שבועתו נשבעת כלום ואם נשבע ונטול יחזור לבעל דינו מה שנטל ממנו ואם נשבע ונפטר ישבע זה שכנגדו ויטל ממנו: י"ד לעולם כזה דנים לחסוד עד שילקה בכה"ה ואם יש עדים שלקה ועשה משובה חזור לכשרותו בין לעדות בין לטענה:

צג דין שבועת ספק ושבועת השותפין ובו יח סעיפים

א' אלו נשבעים בטענת ספק (א) השותפים והאחרים והפטורפוסים שמינו אותם ב"ד על היתומים והאזה שהיא נושאת ונותנת בתוך הבית או שהגיבה בעלה חנונית ובן הבית שהיא נכסא ונתן בענייני בעל הבית כל אחד מהלו נשבע מדבריהם בנקיטת חפץ בטענת ספק סתם בול חבירו בתש"א ומתן או שאל לא דקדק בחשבון שביניהם ואין כל אחד מהלו נשבע בטענת ספק (ב) עד שיחשוד המשיב איתן בשמי מעין כסף:

הנה בין בקרן בין צריחו וכל אלו יכולין להשביע איתן שיהיה ויחן אריסין להמתין עד שיחלוקו וישבעו לוסוף: (הר"ם פ' אלהים כיצאנו) ב' אע"פ שאין עדים שזה שותפו או אריסו אלא הוא מודה בפני עצמו ואומר שותפו אני או אריסו או בן ביתו אבל לא נזלתי כלום ה"ז נשבע (דאין אומרים מינו ליפטר מן השבועה) ויטור וי"פ (ב"ש ג' ז) אם מת הורש משיבד את שותף אביו או אריסו בטענת סתם: ד' המטלה ביד חבירו חפץ לכפרו או ששלח מנחת בידו לקנות לו פירות או סחורה אע"פ שלא נתן לו שטר על זה ואין לו חלק ולא הנאה בגלוחות זו הואיל ונכסא ונתן בממון חבירו ה"ז כבן בית י"ז לו להשיגועו מספק שלא עכב מכלו כלום ויש מי שחולק ואומר שאין חייב לישבע אלא כשכח ליטול:

(ט) ועל סיון קט"ו קל"ח
 ור"ד ק"ה :
סימן צ"ד (ה) ריקנותי רכ"ו
 האמת' (נ) מ"ד כ"י
 ערך האומנים גסס נה"ם
 (ג) כג

שמעון חולקין אותו בס"י שאין הסומך המכבשין ונטולים כדי שיטבע ויטול מה שבין
 חבירו אלא נטבע ונכטר או נטול מדבר שהוא תחת ידו טעון כמעון שיש ללוו עליו ח"ג
 מזה הסתופות מנה אם היה בידו כדי החוב והיה יכול ליתנו ללוו נאמן ונקנים החוב
 ואחר כך מהשבין ואם אין בידו ליתן אינו נאמן להביא מיד ראינו או מהסחור ב"ק ד"ה
 לטהפים כמא קנוייה הם עופים שמעון ולוו על נכסי ראובן אפילו היתה הפלוגה בשט'
 אין ראובן חייב ממנה כלום אבל אם טען שמעון שראובן יודע בודאי שזה החוב טעלי
 נחמת הסתופות הוא והחוב אללנו הוא יבדע ראובן הוסת או על ידי גלגול כאינו יודע רחוב זה אללנו וכלם
 שמעון החוב מלכו : וכן אם יבא נכטר חוב על לוי בכס שמעון במאה דינרין עממון הסתופות ואמר שמעון
 נפרעתי והחורתי לכיס או שהמר קבעתי וזן לו לשנה או לכתם אינו נאמן כמא קנוייה הוא עומה על
 נכסי ראובן וכינר דנין בדין זה לוי ככר נכטר בהידחת שמעון ואם לא הביא שמעון ראיה ישלם חביתו
 ויתבע אליו בסוף זמן שאמר :

כג ואל ככורש נכטר שהוא נחמן הכופות וככטר יבא ממחר יד ראובן אין שמעון נאמן בהולגו רק על הכתבה שלו והוא
 יכול לחזק כתבה שלו משמעון או מלוי אם אינו יכול להביא משמעון : (טור גסס ה"א ד"ד)
טו ראובן ושמעון שותפים וקנה ראובן בנדים ומכרם ללוי ויבא לוי לעכ"ם במעות וכתב ראובן כטר לעכ"ם
 שאם לא יכרענו לוי לזמן שקבע כיכרענו הוא ואח"כ חלקו ראובן ושמעון הסתופות חייב שמעון לעכות כטר
 לראובן שאם יכרר ראובן בעד-ם שלא פרע לוי לעכ"ם וינטרך ראובן לפרוע לעכ"ם שיפרע חלקו וכל מה שיוביא
 על עסקו וההונאות וטוחד ובאר דברים בכל מה שיכרר ראובן בעדים שיפרע שמעון ח"קו : ו' ראובן סוף
 שמעון נטח ונתן עם עכו"ם (ט) והטעה בחשבון וכתן המעות לסתופות וירא שיכרר טפותם ובקט שיטעה לו
 שמעון כטר עליו שאם ינטרך להחזיר שיפרע לו חלקו עוד תובעו שהיו לו משכונו האחר וכתב וירא שיבא
 לו הכסד מזה שיטעה לו כטר שיפרע לו חצי ההכסד שיבא לו מזה אינו חייב לעלות לו כטר אלא יודע שמעון
 בפני עדים שהמעות בסכומן כך וכך שהטעה ראובן לעכו"ם פלו' שהכנסם לסתופות והעדים יכתבו
 שמעון ויחתמו עליה ויתנו אותה ליד ראובן וכן במשכונות שאמר ראובן יודה שמעון בפני עדים כל הדברים
 כמו שהיו ויכתבו הודאה ויתנוה לראובן : ו' ראובן ושמעון שותפים ואמר ראובן לאחיו שתתל עמנו ויתפית
 ותניח מעותיך עם שלנו וקח ריוח בכדי מעותיך ושמעון ידע בדבר עשה אומר שמעון שאמר כלא הודעתני אין
 לי ליתן מחלקי לאחיד חלק מהריוח הדיון עם ראובן ויטול אחיו חלקו בדיוח כפי חלקו במעות : ו' כלא לחלק
 והכני' ראובן קנת שטרות מכר, ליהודים בהקפה אם מנהג העיר למכור בהקפה כרוך שמעון לקבל ואם ירנה
 ישבע לראובן שאלו ההקפות הם מעסק הנותנות וכעכאם לנודך העסק ולטובתו ואם אין מנהג בעיר למכור בהקפה
 לא יטול שמעון חלקו בהקפה אלא במעות ובסחורה :

צד רין גלגול שבועה ובו ט סעיפים

א כל מי שנחייב שבועה כב"ד (א) אפילו היסתיכול בעל דינו לגלגל עליו כל תביעה שיש לו עליו שאם
 היה מודה בו היה מחייב בו שמון (ויס מי שבמב דאם בא לו שטעה ע"י הסוכן שאמר לו הכיבש השני יטיל אין מגלגלין
 עליו) (נ"ה כ"א ס"ו) ואם אפ"י היה מודה בו לא היה מחייב שמון אלא שבועה אינו יכול לגלגל אבל ככיר שנטבע
 ונטול אין מגלגלין עליו אפילו לא תבע התובע לגלגל כ"ד מעתם מגלגלין : ב' אין מגלגלין אלא (ב) כשכתב
 טועי ידאי ונחייב שבועה אבל אם טוען טענת ספק ונחייב שבועה אין מגלגלין עליו אבל על טענת ספק
 של התובע מגלגלין ובלבד שהיו רגלים לדבר כמו בשבועת הסתופים : ג' מי שנחייב שבועה והתחיל החיב'
 לגלגל עליו דברים אחרים שלא טען אותם וירא הנתבע כך ואמר איני רוצה להטבע אלא הריני משל' הטענה
 הראשונה שנחייבתי על כפירתה טבע' אין שומעין לו אלא אותרים לנתבע או תן לו כל מה שגלגל עליך
 מהטענות הודאית או הטבע (יאפילו רוצה ליתן דמי הגלגולים והמונש רוצה הדברים נאמן שחובע (כ"י ספק המפקיד) אבל אם טען
 עליו התיבע טענת ספק ורצה הלה לשלם עיקר תביעתו אינו חייב על הגלגולין לכלם : ד' אם כשנחייב שבועה
 אמר אשלם ולא אטבע ואחר כן תבעו דברים אחרים אינם בגלגול כיון שכבר הודה לפרוע קודם טיעת שרונה
 לגלגל עליו דברים אחרים : ה' כשמגלגל עליו תביעות ודאיות ואמר הנתבע איני רוצה להטבע אלא הריני משלם
 הטענה הראשונה שחמרנו כאין שומעין לו אלא או יתן כל מה שגלגל עליו ויחויבו יבדע אם רוצה לישבע נכטר מהכל
 אפילו מתביע ראשונה אע"פ שכבר נתרנה לפרוע אותה ויבול לחזור בו אם אחר שיבא מב"ד שלא נתרנה לפרוע
 אלא

חושן המשפט הלכות הלואה צו צה צו

פירוש קמח

(ג) כתב"ל ש"ל בעל התרומות
ורא"ל ומי"ו כ"י על מהבית
דמס' את הפרה חזי היום כתיב
דעת רא"ב וכן ש"ל חז"ל ממור וקף
הוא יצאו חז"ל דו ית"ש :

סימן צה
טור ור"ס ח"ה
קמ"ח דמ"ל דקרקעות ח"ל כ"ל
במשפטי (ג) פ"ן רש"ך ח"ב פ"ו
(ג) ה"ה הא"י נא"ן וי"ה"ס סי' כ"ב
ה"ה"ל ס"ב ס"ס"ה (ד) רש"ד"ס
י"ד קמ"ג נ"ס רש"י כ"ה אומרי סמ"ס
הקד"ה לבע"מ (כ) פ"ין חז"ל
סמ"ס נתיקן :

סימן א

א"ל כדי להפטר משבועה אבל מאחר שצריך להשבע נשבע חף על משיעת ראשונה :
ו' אם זה שנתחייב הוסיף ודווחה שמלגלגים עליו הרכה הפך השבועה אימתים לו או
השבע על הכל או הספק הכל שיבצע זה על הכל ויטול ואם אחר הנשבע על הנלגלג' חזי
לשבע ויפטר ועל הטענה הראשונה יבצע ויטול ההנחה בידו : ו' טענו מנה והודה
על בהמסים ועל הסאר טענו אינו יודע והאחר נלגלג עליו כמה : אינלים והנשבע השיבו
על הנלגלג' חזי לך בידו כלו' אע"פ שיעקר שבועה אינו דנים בהמתוך שאינו יכול לישבע
משלם לא כדון פן על הנלגלגים ומה דינו יש מי שאומר שנשבע על הנלגלג' אם ירצה
או יהפכה עליו ויש מי שאומר שאין כאלו נלגלג' ש"ה נתייב לו שביע' מעולם אלא
חייב לשלם לו מן התורה ואין כאלו נלגלג' : ה' נתחייבו שבועה מן התורה וכן נלגלג' עליו
שבועה הוסיף ויכול לומר לו שבועה דאורייתא אבצע לך ועל הנלגלגים תשבע ותטיל : ט'
טענו מנה והודה לו בהמסים וכפר בהמסים וכשאל לישבע נלגלג' עליו נלגלגים השיבו
על הנלגלגים אינו יודע ויבצע על העיקר ויפטר (ג) מלישבע על הנלגלגים אבל מהרמין
כפניו כל מי שדוע לפלוני בכך וכך ולא יודה :

צה איזה שבועה נשבעין על קרקעות ודין הקדש בזמן הזה וכו' ו סעיפים

א חלו דברים שאין נשבעין עליהם מן התורה קרקעות אשילו (א) על חינה לארץ ועבדים וסחורות והקדשות וכפ'
נכסי עכו"ם לא שנה מידה מקנת לא שנה בופר בכל ועד אחד מהחיצו לא שנה שבועת השופרים ואפי' אם
כשנו בהם (ב) ובאבדו פטורים משלם לא שנה שומר הנכס או שומר סכר וסואל : ואם הינה לשלם הכל לפי אכאזי : ומי שנו
ספק ד' מש"ה (ה) (ועיין לעיל סי' ס"ג) אכל שבועת היות נשבעין אשילו על דבר' אלו (ג) וכן על ידי נלגלג' נשבעין
עליהם והקדשות שאתרו דווקא הקדש נבזה אבל הקדש לפניים או לכ"כ או לספר תורה וכיו"ל כזה נשבעין
עליהם (ד) כמו שנשבעין על נכסי הדיוט :

הנה י"א דלשם ולכדוף חזרו בקרקע למו בקרקע דמי (טור בשם עיטור) ויש חולקין ולכן אם ס' הית ובסוף פטור מלזום : (עריכ"ם הדיינים)
ב נשבעו עבדים העומדים ליבצר ותבואה יבשה העומדת ליבקר והודה במקנתו וכפר במקנתו הרי זה נשבע
עליהם כשאר המשלמים והוא שריכוס לקרקע שכל העומד ליבצר הרי הוא כבכור לענין כפירה והולאה
אבל אם היו נריכוס לקרקע הרי הם בקרקע לכל דבר :

הנה י"א דמיווי שגבנו השמות של עבדים אבל אי שגבו עבדים והודה במקנתו חס' עומדות ליבצר מקרי הילך ויש חולקים וס"ל
דאם מצבו עומת העבדים ככל ענין מקרי משלמים אלא מיהו שגבנו העבדים ומלך במקנתו ואומר שבתוך וז' דלז' הוי
הילך : (ר"ן פ"ק הדיינים ס"ג ה"ג) ופ"ל סי' ס"ג ו' :

ג טענו שני חרשים שכנתו בחרייה חייב לי שבר שני חרשים והוא אומר לא שכנתי אלא חרש אחד ה"ו תורה
מק"ל ואם היה שבר החדש שכפר בו טעה שני כסף נשבע שאין הטענה בנזק הקרקע אלא בשכרה (ה) שהוא מט' טלין :
הנה וזוה דין אם נכחו דמי הקרקע שכפר לו והוא מודה לו במקנת דמים דהוי ככפיו מנין היחיל ואינן חלוקים בה קרקע
מכר לו רק על הדמים וכן אם מצבו דמי כויר הסחורות הוי ממון : (המגיד פ"ק ה"ה מ"ה ט"ו)

ד שטר מסרתי לך ועטרה דינרים היה לי בו ראייה וזה אומר לא היו דבר' מעולם או שטענו שאבד פסור
אך משבועת היות שאלו שטענו שבו ואבד פסור כמו שנתבאר : ה' טענו כלים וקרקעות בין שהודה בכל הכלי'
וכפר בכל הקרקעות בין שהודה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלים בין שהודה במקנת הקרקעות וכפר בכל הכלי'
פטור משבועת התורה אבל אם כפר בכל הקרקעות והודה במקנת הכלים וכפר בזדנתם חייב לישבע שבועת
התורה על הכלים ומלגלגים עליו שבועה על הקרקעות וכן הדין בשענות כלים ועבדים או כלים וסחורות :
ו' החופר כסדה בחירו בורות סוחין ומערות פירוס ביר מעול ס"ה ארוך וכו' מפריה חפרה מתחת לא"ן שיש ען הכר לא לז"ל : כו'
ז' ויהי והפסדה והרי הוא חייב לשלם בין שטענו שחפר והוא אומר לא חפרתי או שטענו שחפר שני מערות
והוא אומר לא חפרתי אלא אחת או שהיה סס עד אחד שחפר והוא אומר לא חפרתי כלום פטור משבועה דאורייתא :
הנה ויש אומרים דווקא שגבנו למלאות החסירות אבל אם מצבו לשלם פתחו הרי זה כשאר משיבות ממון : (טור בשם הרא"ל)

צג חפש שוטה וקטן איזה שבועה נשבעים וכן אשת איש וכו' ו סעיפים

א אין נשבעים על טענת חרש שוטה וקטן אחד הכל בשבט ענתו או בשבטת אביו לפי טוח התקנת שהול'
ב' לקטן אינו אלא כחציב אביו וכן אם כפר בכל ובא עד ח' והגיד לקטן אינו נשבע טוח עד אחד
הוא : כ' הדין בתלפית הקטן אינה מביעה נמורה : ג' וי"א דצ"ק לישבע על פי העד (טור ומד"ב פ"ק הדיינים) כמנח"ל אומר
קטן 37 2 ב

סימן צו (א) היינו אם הוא
 באופן שכול לשלם
 עכשיו אבל אם אינה חייבה לשלם
 עד שיהיה או תהיה אין משמעות
 אומה לא כוונתו פליה ככך הדין
 חייבה ליהוי גדולי מחוזה דף
 ק"ה ודורש משפט סי' ע"ה כלל
 פ"יולא מ"דריי הפירוקים בני הכי
 דלא קשי דידעו ארדוהו הו"ה
 שא"אם פ"ר נגזר הו"ה שא"אם הו"ה
 פטייה הו"ה משלמה אין משמעות
 אומה אלא כוונתו להם שפ"ה
 חייבה שבועה והשבע לכשתמלאן
 או מ"ג נשכין שא"אם יודע אין
 לה מה לשלם אבל אם השאיל לה
 הפסידים שאם מודה חייבה להחזיר
 שיטתו ענין ודאי חייב לישלם
 אם מודה ובמקום לנו אם יש לה
 צוה לשלם חייבת לישבע
 סימן 15

קטן שאמר לנדיל גנה לי בידך או אנא היה לי בידך והלא אומר אין לך ביד
 אלא החטים או אין לך בידו כלים ועד אחד מעידו שיש לו הרי זה פטור משכר
 התורה אבל אם עמד לקטן וטענו שאבד ה"ו נשבע שבועת השומרים לפי כליט
 נשבע מחמת טענה :

ו"א דאין נשבעין לו שבועת שומרי' היא שבועת המו' אף על פי שישנו שבוך גדול רק שבמקום
 היה כשהיה קטן (טור בשם ר"יוב"י בשם רמב"ם ויה"א) וכן נראה לי לייקר :

וכן אם הודה שה' שותף להסון או אפטרופים עליו ועמדו כ"ד אפטרופים להסון וישבע
 הכותף וכיוצא בו טענת שוא : ב' אע"פ שאין נשבעין על טענת רטון בביעת התורה
 אבל שבועת היסת נשבעין ואפילו היה קטן שאינו חרף לעיניו משה ימתן נשבעין היסת
 על טענתו במנחת למד שהקטן טען על הנדיל בני' הדינה מזהה בני' שפכר בכל בין
 שהיה שם עד בין שלא היה שם עד ה"ו נשבע היסת ואינו יכול להפוך על ההלך שאין
 משבעין את הקטן כלל ואפילו חרם סתם אינו מקבל לפי שאינו יודע עונת הכפישה :
 ו"א דאין נשבעין על טענתו א"אם כן בנינו לעונתו הפסידים (טור בשם הרמ"א ויה"א ויה"ה פ"ד דיינים)
 ג' יש מי שאומר שאף כל מי שג"עו שבועת היסת לקטן על הסטרות אין נשבעין
 לו כלל וקטן טעננו הנדול אם טענו בדבר שיש לו הנאה לקטן רגוע עסק משה ימתן
 לאחר שהגיע לעונת הפשוטות והורה הקטן נפרעים מנדומו ואם אין לו ימתן עד
 שהיה לו וישלם ואם כפר הקטן ממתינו עד שינדיל וישבע היסת ואם טענו בלב' שאין

לקטן הנאה כגון נזקים ומבלות אף על פי שתורה יאף על פי שיש לו מה לילם כטור ואפילו לאחר שהנדיל
 ואם היה המובע מהנשבעים וכוטלים כגון הסכור וכיוצא בו שיש הנאה ל-טון שיסתפר לו שכור הרי זה נשבע
 וכוטל מהקטן אבל חכוני נשבע על פקדו אינו נשבע וכוטל מהטון שאין להטון ביה הנאה שהרי הוא חייב
 ליתן לפועלו ונשבעין וכוטלים ממנו וזה החכוני הפסיד על עצמו שמתן ממנו על פי הטון : ד' אין קנין
 קטן כלום לפיכך עדים טראו קנין שלו לא יכתבו עליו פסד : ה' החרם והשטרה אין נוקקין להם לכל
 סענה לא לפענתם על אחרים ולא לטענת אחרים עליהם לא לביעה קלה ואין נרוד לומר שבועת תמורה או
 תשלומין אבל הסומא הרי הוא כפריא לכל דבר בענינים אלו ונשבע כל מינו בביעות ונשבעים על צד
 ויש מי שכתב שדין החרם בדין הקטן אבל השיטה אפי' נתרפא והורה אינו חייב לשלם ואפילו אם הלכו בעדים
 שאבדה מלעת היא ואין נרוד לומר שאין משבעין אותו לכשתרפא : (והנהגה המחויבת נראה לייקר) ו' אשת איש
 שנתחייבה שבועה (א) אשבעי אותה ואם מסרבת מלישבע כופין אותה כמו שכופין לאיש :

פנה
 ויחייבין אותה לדין או יולחין אצלה כדרך שיצא לקמן סי' קכ"ד ואם אין לה לשלם ימנו ופסקה להם לכשתמלאן או לכשתמנהג
 אבל אין בעלה חייב לשלם בשבועת חף על פי שבועת חף ונזכרת חף בניהולא כפי חולקין דזה (וייזין ואין הפסד כיוון ז"א ואם בעל
 מרע שגמו הכלים שבועתי אומה לרשותו חייב לישב' שאינו כרשותו ושלא שלא כפי יד ושלא פ"ה כהם שכתבו (טור) י"א דאין משבעין
 באשה כשהיא מתבררת דהא מו"א אין מו"א מ"ה כשנכתבין חרם : (בנימין ואב"ש"מ"ה)

הלכות גביית מלוה

צו להלוות לעני ושלא לחבור כלי אוכל נפש וארמנה והעשבת והעבוס ודין הסידור
 ובו ל סעיפים

א' מנות עשה להלות לעני ישראל יהיה מניה גדולה ויחר מהנדקה וקריבו עני קודם לעניים אחרים ועני עירו
 קודמים לעני עיר אחרת ואפילו עניר שרוד להלות מנהג להלוותו לכו טעה ולהנחמו חף בדברים
 וליפנו ענה ההיננה לו : ב' אסור לבנים את הלוה לפרוע כשולד שאין לו ואפילו להראות לו אסור
 מפני שהוא נכלס בראותו למלוה ואין ידו משנת לפרוע : ג' אסור ללוה לכבוס מחוץ הבירו ולומר לו לך
 וטוב ויחר אתן ויש אתו : ד' אסור ללוה לקחת הלוואה ולהניחה שלא לנודך ולאבדה עד שלא ימנהג
 האלוה ומה לנכות חיובו ואם עוש' כן נקרא רבע וכשתמליה מכיר את הלוה שהוא בעל מדה זו מוטב שלא
 ללוותו ממה שילווהו וינטרד לנגשו אחר כך ויעבור בכל פעם מפיס לה מדיה לו כנוטה : ה' א"אם כה

חישן המשפט הלכות נתינת מלוה צו

פירוש קבו

סימן צו (א) יאר לא תבא דין
שכיל למסכנו יעשה
דין לטעמו אם בידו לו דמסכנו יעשה
לידד לכסו טור דין ס"א דסס
הראש (ב) דין ס"א (ג) סור
ס"א דסס ה"מ ה"מ ד"י (ד)
הראש כלל ח"י ד"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
(ה) ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
(ו) ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
(ז) ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
(ח) ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
ד"י ס"א ח"י ד"י ס"א
(ט) ע"י

מלוה לכות דין למסכו לזה או לפרע ממנו לכות דין לעשות לו דין ולא יאחרו
לזנו עני ואין לו ופלוני עשיר ואין נדיק לו אלא אין מרחמים דיון: ו אם
בא למסכנו מלא בשעת הלוואה לא ימסכנו (א) הוא בעצמו שחם מסכנו הוא
בעצמו עובר בלאו (עיין לעיל סימן ד) אלא בית דין ימסכו לו שלום ואף שלום
לא יכנס לביתו למסכנו:

ואם לאו אם נקט הלוה לה-כמלוה הלוה ול-מלוה מה חבטו אין ב"ד מוקין לו ליכנס לביתו ללא
(ב"י ס"א ד"ט דסס הרשב"א ורמב"ם פ"ד מלוה)

אלא אם ימצא לו דבר בחוץ וקחנו ויתן לטלית בית דין ליקח המסכנו מיד הלוה
בזרוע וביתו למלוה ואפילו בחוץ לא ימסכנו מלא בשעת הלוואה דבר שעושים
בו אכל נפש כמו רחם ורכב של יד שהם מטלטלי אכל כתי רחם של חים הרי הם
בקרע ולא טיך ביה מסכנו אלא נובינה כשאר קרקעות שאין בית דין ממשיכין
ליקח קרקע למסכנו ומכל מקום אם המלוה ענמו ככנס לפית הרחם ונטל רחם
העליונה או הכרזל והסיב והנלגלים כבר נעשו מט' טלים ויש להם דין כלי אוכל
כסס ומחזיר אותם בשעת תלכזה: ו אם ראו ב"ד שתולס רחם התחונה יכיונה
ב"ה מתקום חיבורה להבדיל מבעל חיב וכן אם הוא עוקר נטיעות וסותר בנין הבתול

הביתו מש"ח בית דין נשניב לו חסם לשעתו: דו כלים שעושים בהם אוכל נפש שחמרו היינו שעושים אוכל נפש
אם כעין הרחם והעריבית וזרות שמבליים בהם וסכין של כחטה וכיונה בהם ואם חבל מחזיר על כרחו:

אבל דבר שלי אינו כעין זני של פרים ופרות הרישית מותר למסכנו (טור דסס ר"י והרא"ש)
היו לו חמשה רחם אינו רשאי למסכן ואפילו אחת מהן ואם אינו עושה תלכזה אלא בא"ח מהו מותר למסכן
המסכנו: חבל בלי הרבה של אוכל נפש חייב על כל כלי וכלי ואפי' ב' כלים המחויבים יחד לעשות בהם תלכזה

אחת כעין המסכנים שניזים בהם (ירק) זה עובר בשני לזון: יא אוכל נפש מותר למסכנו ובלבד שימאיר לו
השיעור שסדרין לו: יב אם הוא בעצמו מסכנו חייב להחזיר לו אלא אם כן הממסכן נזכר הקדש או נזכר עניים:
הנה ענינו דווקא בלי אוכל נפש דהוי כמו הטלית ב"ד אבל אם מסכנו המלוה ס"א דרביס אף על גב דטורב בלאו מכל מקום
מה ששעה עשוי ואין צריך להחזיר לו עד שימלא לו: (ב"י דסס ה"א)

אם מדעתו מסר המלוה או לטלית בית דין כלים שעושים בהן אוכל נפש מותר לקחתם: יד אלענה
בין שהיא עניה בין שהיא עשירה (ב) אין ממסכנין אותה מלא בשעת הלוואה ואפילו טלית בית דין ואם עבר

וחבל בנד אלמנה מחזירין ממנו בעל כרחו ואם חודה תשלם ואם תכבוד תשבע אחד המסכנו או נסרף קדש
מחזיר לוקה ב"דא שאסור למסכנו הוא בעצמו ובאסור ליכנס לביתו למסכנו ואפילו טלית ב"ד למלוה חבל לערב
מותר למסכן בזרוע מלא על פי ב"ד וליכנס לביתו ליטול המסכנו (ירא מכל מקום לעינין מלא למסכן בלי אוכל נפש אין
מילין (ג) בין ערב ללוה) (טור דסס ה"מ) אלא אם כן הוא ערב קבלן שאו דינו אלוה וכן מן שום לו סכר חבל חבירו

בין זכר ענמו בין סכר בהמתו או כליו או סכר ביתו מותר למסכנו מלא על פי ב"ד וליכנס לביתו למסכנו מלא כפטכנו
וקף עליו הסכר בהלוואה אסור: טו יס מן שאומר שאין טלית ב"ד אסור ליכנס לביתו למסכנו מלא כפטכנו
להיות בטוח ממעשיו ולא הניע זמן הפרעון אבל כשהניע זמן הפרעון ובא לנכות חובו וזה אינו רוצה לפרוע והו'

בחוק' ט"ס לו מטלטלין ומכרית טלית ב"ד ככנס לביתו למסכנו ויפר' לזה חובו (ד) ספריעת ב"ח מנוה ומכין חיותו עד
שתכל נפשו כדי לקיימה חבל אין כופין אותו להסכיר ענמו ולא לעשות טוס מלכזה כדי לפרוע ואפילו הגנה על
ענמו שיתפוס המלוה את ניפו וכתב לו זה בחטר אינו מועיל ואינו יכול לא לאסור ולא להשתעבד בו:

והווקא שאין לו לשלם מכל אם יש לו ואינו רוצה לשלם בית דין (ה) מוכסין חזון ומיין אינו עד שגב נפשו וכופין
אומן לשלם (ד"ט וה"ש סימן מ"ד ובמ"ה סויר) ויש אומרים דאפילו אם אין לו לשלם אם נשבע להיות מנוס עד שישלם
צריך (ו) לקיים נטיביו (יר"ש סימן מ"ד) ועיין לקמן סוף הסימן:

יז אחד הממסכן את חבירו כבית דין ואחד ממסכנו בידו בזרוע או מדעת הלוה אם איש עני הוא ומסכנו דבר
שהוא נדיק לו הרי זה מנוה להחזיר לו העבט (ז) בית שהיא נדיק לו מחזיר לו את הכר בליה כדי לזון עליו ואם

תמחיה' בייס כדי לעשות בה מלכזה אם כן מה מיעיל לו הממסכן כדי שלא (ח) ימטיח החוב בשביעית ולא
יעשה מטלטלים אלא בניו אלא יפרע מהמסכנו אחד שמת הלוה ב"דא כפטכנו מלא בשעת הלוואה חבל אם
מסכנו בשע' הלוואתו אינו חייב להחזיר לו:

מנוה השנת העבט הוא מנוה עשה שמת' סכר כתוב בנדה ולכן אין בית דין של מהט שחויבין לכופ' עליה חבל אם
רוצים לכופ' הרשעה בידם (משו' הרמב"ן) סימן ס"ה ועיין ב"ד ריש סימן ט')

י"ח מלי

(ט) עיני גדולי מרומה של ח"ה
 היתה מחלוקת בין הפוסקים אם
 מסתריין לב"ח אם הפס המלו נכסו
 לזה או ידועותיו מירו לעשו הסדר
 דיקון מלוה למ"ק ל' כר"מ ורש"ב
 שפסקו שלא לסדר(י) אם אין במו'
 נכסיהם שנייהם שיוכל לנכות
 כדוברים כל זמן שלא ימחו צעלה
 בידה מהר"י שנוטו י"ו ומ"ק סי'
 פ"ה (יא) א"ש שהפקודה פקדון
 ביד ראובן והפסד עמו של אכל
 ראובן למטום ולנכות מהמזון היה
 מחמת שום חוב או עסק שהיה לו
 עם צעלה ואח"כ רצה ראובן לנכו'
 מפקדון מפני שה שחייב לו בעל'
 פדברים שידים מוביחות שהם שלה
 כעון נגדיה והכשילה חזרה לה
 ואם נמכרו זמן דמיה' אל"ש ונכסי'
 שאין ידועים אם הם מן האשה או
 מן הא"י אם הוא יודע גדולי ש"ס
 מן הא"י יטבע זיכר מהם והם והם
 הוא מינו יודע גדולי ש"ס מן
 הא"י והאשה שומרת שהם שלה
 שבענו לה פ"ק שא"ק לבעלה וכו'
 או נכסי מלוה וכיוצ' השבע והכחול
 מן הכ"א ודמיה' והפס כ"י קבל שלא
 לבענם כדברים הם ואין בהם מהם
 אם אין ספקין נאמרי' סימן מ"ב
 (ג) אם

יו פלוה בית דין שפ"ח למסכן לא יתכן דברים שאי אפשר ליתן אותם מסכון כגון
 כנד שעליו וכלי שאוכל צו וכיוצא באלו ומניח מטה ליטב עליה ומטה ומטע הראויים
 לו ליטן עליהם ואם היה עני מטה זממן ליטן עליו וכל הנמצא בידו חוץ ממלו יס' לו
 למסכנו ויחזור לו כלי היום ביום זכלו הלילה בלילה וכן מחזור לו כלי אומנות ביום:
 יח היו לו שני כלים נוטל אחד ומחזור אחד עד מחו הוא חייב להחזיר וליקח עד'
 לפועל ואם היה המסכון ששני מטל בנו ואינו מחזור: ב אפילו הוא עשיר הרבה בקרקעות
 אגלו עד ל' יום וימלטים יום ויאלץ מחזרו ב"ד: יט אם מת הלוה אחר שהשיב
 לו המסכון ששני מטל בנו ואינו מחזור: ב אפילו הוא עשיר הרבה בקרקעות
 ואין לו מטלטלים אלא אלו המסכון נריך להחזיר לו אבל אם טע' לו מטלטלים אחרים שאין
 נריך לאלו אין נריך להחזיר לו: כא כשמחזור המסכון נריך להחזיר לו דברים
 ולהתרות בו אל מחזרה לו אלא בפני עדים:

הנה ש"ס לא כן היה נאמן לומר החזרתי או פרעתי דמני החזרתי (טור) ובבבד שלא יהא מן זמנו (כ"י)
 דעם הפרומה) כמו שבידאר לייול היות: י"ח:

כב אינו יכול למכרו לו לעולם כיוון שלקחו בתורת מסכון אם (א) שיחזרנו לו
 על שנת שלא לחזור לקחתו בתורת מסכון ויחזור לו הכר אפילו ביום ומחזרנו: אפילו
 בלילה ובא לבית דין ומסכין לו חובו: כג כשיש ענין הכרמון וזה לנכות חובו (טור)
 (ט) מסדרין לבעל חוב כינד אומרים ללוה הכח כל המטלטלים שיש סלך ולא תניח
 אפילו מהם אחת (ואפילו כתי מוכלכס) כ"י ס"פ המקבל) ונותנין לו מהכל חוץ בלטים יום
 (בכסוי שבער א"פ"י שאל מחילה בעני) (ג"פ פ' ה"ל) וכסות י"ב חדש ולא טילבם כנדי שמי או
 נמננת זהבה חלל מעבירים אותה מענו ונותנים לו כסות הראויה לו ל"ב חדש ומטה
 ליטב עליה ומטה ומטע (ויאמר נרכי המטה) (טור) הראויים לו לטן עליהם ואם היה עני
 מטה ומפץ ליטן עליו ואין נותנין כלים כאלו לאשתו ובניו אפ"י שהם קטנים שהוא
 חייב בתוונותיהם ונותנים לו סגדלו ומפילו היה אומן נותנים לו שני בלי חיתנות
 מכל מין ומין כגון שהיה חרש נותנין לו שני מענדין פ"ט"ו ויולדיו נליו קטני ימחק

ע"מ הנסרים וקני מנרות היה לו מין אחד מדובה ומין אחד תועט נותנים לו שנים מן המריבה וכל שיש לו
 שהתועט ואין לוקחים לו כלים מדמיו המדובה היה חזר פ"חיים או חזר מין נותנין לו לא נמנו פירוש נמד
 הכר ולא מחזור וכן אם היה ס'ין מין נותנים לו שפנינו אפ"י שאין לו תוונות (א"ל) ממלו מין אלו כלים
 חלל נכסים וימכרו עם שאר המט'טי'ים כב"ד וינתנו לבעל חובו ואפילו אם היה מ"ח ומירמו חיתנותו מין
 תניחים לו ספריו ואפילו ס'ת לפי שהם כשאר נכסים שבעל חוב נובה מהם חובו והיה הדין לתקומות ג"ה
 שהם בכלל דכסים ובעל חוב נובה מהם חובו: כד אין נריך לומר שלא מטול אשמי תוונותיהם להכח
 אלא אפ"י תפסה מנכסי בעלה כגון שהלך למדינת הים ומתפסה מנכסיו שחזר מהם תניחמו מידה ונותנים למלוה
 שאין לאשה תוונות לא מתקרקעי ולא ממטלטלי עד כיפרע המלוה אפילו היה קודמת ואפילו הלך בעלה
 למדינת הים ולוהה כפטר ואכלה אפ"י שקדמה הלוהה תוונותיה כפטר להלוהתו על בעל הסטר מין הלוהה
 תוונות נכסות עד שיפרע כפל הסטר מחלה ואם המלוה טעל הבעל היתה ע"פ והיה לומר לנריך תוונותיה
 על פה או כפטר חויה מהם שיבא לנכות מחלה קודם ואם בלו שניהם כאחד חילקים:

הנה מ"ה"א אם עברו כדוברים הדין נידה מן נדמות מניה ויכולה למפסן לתוונותיה (מדרש"ס א"פ"י) היה ר"ח ל"ג ידועו דרמי
 פ"ט"ו י"ח"ה האשה ינה כמובנה וסלקה הפס"ס בעלי חובות כי כן הוא נדיניהם להגנו' לאשה כדוברים מחילה ויא אחר כך מלוה
 הרא"ל לתוונות חובו ולהבטיח מיד הא"י מה שנגפה דרמי ע"כ"ס הדין אם החלה דרמי בכנייה וסבדוניה לא כצ"ה (ו) לנכות מחיים כמו
 כמבאר דלמן הסדר סימן כ"ג: (ר"י ירושם מ"ב"כ הל"ק')

כה מין בעל חוב נובה מכסות אשתו ובניו טל לזה ולא מנכדים נכועים שבענו לשמן אפ"י שעדיין לא לכא
 אותם ילא מס'דלים חדשים שלקחו לשמן ולא מספרים שקנה לבניו ליתוד בהם אלא הרי מלו ס'הם: כו כד"א
 בכלי חיל אבל כנדי: ב"ת ומועד נובה אותם בעל חוב (ויש חולקים) ואין נריך לומר אם היו בהם טבעות ור"ל זהב
 וכסף שהכל לבעל חוב והיא שקנה לה הבע' אבל מה שהכניסה לו בין נכסי מלוה בין נכסי נאן ברזל אין
 כ"ח (יא) נובה ממנו אם ידוע שהיא ממה שהכניסה היא איממה שפסק הבעל לה בעצת נטואין ואם אינו ידוע היא
 באמת כנכדים ומכשיתים סדך האשה להכנים לבעלה אם הכניסה לו מעות כדונויא כ"ח נובה מהם:

הנה

חושן המשפט הלכות נביית מלוה צו צח

פירוש קמח

(יב) אם אין ללו' את קרקע עובדין
לו ממנו הסדר' חמל' ויהא כמכר'
למלוה ס' כמ' ס' ח' א' וכמ' מליו
ג' מ' דה' למתנה (ג) וס' ס' כמ'
גדולי מרומת' ס' מ' ח' א' אם
מסדרין למס' :

סימן צח (א) הסודר למדורו

קודם שיסענו רש"א אל' ק"ג
וכפי' מ' פ' כ' כ' ח' ח' ח' ח' ח'
ה' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
אח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
(ג) ופ' ל' ס' ט' ח' ח' ח' ח' ח'
(ד) ל' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
דעת' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
סדרין למס' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
לדעת' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
וינחין מ' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
סלטי הנדורים (ו) שיון מ' ח' ח'
ס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
זמן לדבר סיכול להמכר עבדיו
וכן לדבר סדרין להמחין זמן
מרגיש על' שיבחר' קולון' שרש'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ביום' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
לפרעון ולא לטובה וע"ל ס' ח' ח'
וכסיון ק' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
סימן צט

וא"ל דמ' אם עדיין הכדויות נרשום או ברשות אר"ה אין ג"ח נובה מהן ואפילו נכנסו בעלמ'
וסלמוז' אין חזרין ונורח' מאלו הנכסים : (מרדכי ס' ח' ח' ח')
אין חילוק בענין סדור בין (יב) מקרקעי למטלטלי שאם אין לו אלא קרקעות
נכנסים לו לנידון כל הדברים האמורים : כח' התנה עמו שלא יסדרו לו בחיוב
התנאו קיים אבל כמה שפעד לו כל נכסיו אין בזה תנאו לבטל הסידור שלא
היה בדעתו אלא על הנכסים הראויים לו על פי התורה עד שיצטרך בהדיא תנאו
הסדור ואפי' כתב תנאיתו להכתפלו לה אמר אלא על אינטלט' פי' מרגיש חר' ששטר' אכפול'
נכלא' בת מזה וזו שאר' כמות הראוייה לו שימכרו ויתנו לו כמות הראוייה לו
ואם אמר על מנת שלא יהא בחיוב זה דין סדור חינו מועיל דהוי ליה מתנה על מה'
שכתוב' בתורה כמו על' מנת' שלא תהא פשוטת' משמטתו : כמ' יס' ח' ח' ח'
טאין מסדרין בחיוב (יג) שאינו דרך הלוואה כנוו סכירותו וסכירות בהמתו וכינוח'
בהן' אם לא זקפן עליו במלוה וכן כשכח' ליפרע מהערב' שאינו קבלן ויש אומרים
שנס' בחלי מסדרין : ל' הא' דמסדרין דיוקא כשלא נשבע לפרוע אבל אם נשבע לפרוע
אין מסדרין לו והוא בעצמו חייב למכור כל מה שיש לו ואפילו ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ואכנט לפרוע לבעל חובו ויתפלט בחפז ולא יעבור על שבעתו : (וע"ל סימן זה ספיק'
ט' וע"ל סימן ט"ג בדין מי ששבע לטלם חבירו)

צח סדר גביית החוב והמכשקש זמן לפסול שטר ואם לא בא בזמנו ובו יא סעיפים

א סדר גביית החוב כך הוא כשהמלוה מוכיח שטר חוב מקויים אומרים (א) ללוה
טלם אפילו טעה כמה שנים ולא תבעו אין אומרים מחל לו כיון שטעה כל כך
שנים ולא תבעו ואפילו שבענו סתמי' פי' מרגיש ונאס' ממנו שחיל' זה כימי' שאלו הימים יל' דבר
מ' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
אינו יאוש' ואפילו ראה המלוה שבענו כל נכסיו לבניו ולא כתב למלוה רק קרקע כל שהוא ושק' ח' ח' ח'
ממנו (חמל' ג' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
דרשה וחקירה בסטרוה ונסים שמוציאים אותם למה לא תבעו עד יראה אם יראה לו נד' רמזית כדי להזניח'
הדין לאמתו : ג' אין יורדים לנכסיו עד שידועוהו מחלה אם הוא כאן או במקום קרוב והוא טעה הדין
והקודם לנכסיו קודם שידועוהו מס' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
אני אביא ראייה ואבטלנו ועדים (ד) במקום כלוכי והם כלוכי ופלוגי אם נראה לדיינים שיש חמת' בדבריו
קובעים לו זמן (ה) להביא עדיו ואם נראה להם שאינו בא אלא בעלילות דברים ובטענות טל' דופי אומרים לי טלם
ואחר כך אם יש לו ראייה יחזור ואם היה (ו) המלוה אלם פי' מקיף מרגיש חזק ואמנו מקיפו יחמיו ושמה אינו יכול להזניחו'
מידו מתיחך ע"י שליפ' : (זמן הסמס' כומכין לו זמן שלשים יום) ה' קבעו לו זמן להביא ראייה ולבטל הסטר והניע (ז)
הזמן ולא בא ממתינין לו שני וחמישי ושני לא בא כותבין עליו פתיח' ומשמחין אותו והוא בנידויו כ' יום שלמו
תשעים יום ולא בא בית דין כותבים לו אדרכתא פי' סטר' סכ' ל' ב' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
נכסיו ומתירין לו בנידויו ואין כותבין אדרכתא עד שטולחם ומודיעים לו והוא שיהא קרוב לבית דין יום אחד
ויש מי שאומר שני ימים ואם היה רחוק יתר על זה אין גריכין להודיעו : ו' כמה דברים אמורים כשהיה כל'
תשעים יום נשט' ואומר עתה אביא ראייה ואבטל הסטר אבל אם אמר איני בא לבית דין מיד כותבין אדרכתא
בין על הקרקעות בין על המטלטלין וכן אם הסטר על פקדון אין ממתיכין לו תשעים יום אלא כותבין אדרכתא
על נכסיו מיד : ז' זה שאמרנו שאם לא בא בסוף התשעים כותבין אדרכתא על הקרקעות אבל על המטלטלים
אפילו אחר תשעים יום כל זמן שהוא אומר עתה אביא ראייה ואבטל הסטר אין מודיעין המלוה למטלטלי' שמה'
יאלל אותם ויביא זה ראייה ויבטל הסטר ואם לא ימנא' (המטלטלין) מה ויטל' ואפילו היה למלוה קרקע שמה'
תכסף או שתתקן פי' רש' חבור ומפתח' מרגיש' ואף על נב' ללא כותבין אדרכתא אמטלטלי' והבינו להו ביד' שליפ'
והבינו זמן הראוי לבית דין אי מרג' לנטרא' בני' ההוא וימנא' אותם ואי לא והבינו להו ביד' מלוה :

סימן צ"ט (א) ר"ש ס"ס
 ס"ח (ב) תי"ן
 ס"ב פ' ה"ה ס"ב לו י"ל דין
 ס"ב ו"ר"ש ס"ב (ג) ור"ש ס"ב
 ס"ס ק"ט (ד) ט"ו ס"ו ר"ה א"ש
 ו"ט ר"ש ס"ב ס"ה ס"ה ס"ב
 (ה) ד"ל

ח אם המלוה אלם ולא יוכל הלוה להוציא הקרקעות מידו אחר שיפסל שטרו מאחרי
 האדרכתא עד שיודיעו ללוה אפילו אם הוא במקום רחוק שצריך לשהות שנים עשר
 חדש לילך ולבא שיירא מהס' : ט כונן כותבים האדרכתא אם לנכסים בני חורין
 הורודיו כותבים אם פלו' כתיבין בדין כך וכך ולא תמן לו מעטמו וכתבנו לו אדרכתא
 זו על שדה פלונית שלו ואחר כך שמין לן שלשה בואתה שדה כנגד חיבו ותכרויין
 עליה כפי מה שיראה עד יפסקו המוספים ומירידין אותו בחובו לחלק ששמו אותו

וקורעין שטר החוב אם היה עם שטרו אם היו לו נכסי בני חורין כותבין האדרכתא כך אם פלוני נתחייב לפלוני
 כך בשטר חיוב שבידו ולא נחז לו חיבו ולא חזינו לו נכסי בני חורין וכבר קרענו לשטר שיש לו עליו וכתבו
 לפלוני רשות לדרוח ולחקור ולהיות ידו נטויה על כל הנכסים שישגחו לו וכל הקרקעות שזכר מוזמן פלוני האלה
 יש לו רשות לנכות חיבו מהכל ואחר שכותבין אדרכתא זו הולך המלוה ומחפש אם מצא לו נכסים בני חורין
 שמין לו מהם מצא לו נכסים משועבדים מאחר זמן שטרו טורף מהם וקורעים שטר האדרכתא וכותבין לו שטר
 הסרפה כינר לוחבין אם פלוני בן פלו' וכה בדין לטורף בדין בחוב שפלוני חיוב לו שהוא כך וכך בסדה פלונית
 שלחה פלוני בכך וכך מוזן פלוני וכבר קרענו האדרכתא שהיתה בידו והרשינוהו לטורף מזה בכך וכך ואחר
 שכותבין הטרפה לטורף מורידין שלשה בקיאים לאותה שדה ושמן לו ממנה כשיעור חיבו שיקרן והני השבת
 ותכרויין עליה שלשים יום כדרך שמכרויין על נכסי יתומים ואחר כך משביעין את הלוה שאין לו כלום אם
 היה הלוה עמנו במדינה ומשביעין את הטורף בנקיטת חפץ שלא נפרע חיוב זה ולא מחלו ולא מכרו לאחר ולאחר
 כך מורידים אותו לנכסי הלוה בשומא שלו וכותבין הורדה וכונן כותבין אחר ששמו פלוני בשומא שהיתה
 בידו והכרזנו שלשים יום כראוי והשבענו את זה הטורף ואת הבעל חיוב הורדנוהו לשדה פלונית לזיות משתמש
 בה כדרך שאדם משתמש בקניינו ומאומתו אוכל הטורף פירות שדה זו משפסקו ימי ההכרזה ואם יש טעיות באדרכתא
 אינו אוכל פירות אפילו מיום ששלמו ימי ההכרזה : י כל אדרכתא שאין כתוב בה קרענו לשטר הלוה אינה
 אדרכתא וכל טירפה שאין כתוב בה קרענו לאדרכתא אינה טירפה וכל שומא שאין כתוב בה קרענו לטירפה אינה
 שומא : יא כונן כותבין אדרכתא על נכסי יתומים יתבאר בסו"מ ק"ט :

צ"ט כיצד משביעין ללוה אם יש לו וכחרימום מי שיוודע לו נכסים ואם הוא כשר או רטאי ואם נתן שלו במתנה ובו ח סעיפים

א לא היה לו שום טענה כנגד השטר אלא שאומר שאין לו במה לפדוע אם לא נתנה ללוה כלום יתר על מה
 שמסדרין לו התקינו הנאונים משביעין את הלוה כעין של תורה (א) בנקיטת חפץ שאין לו כלום יתברר על
 פה שמסדרין לו ושלא החיוב ביד אחרים יסלח בתי מנתה על מנת להחזיר וכולל בשבועה זו שכל מה שיריית
 וכל שיכא לידו או לרשותו מאשר תשיג ידו לא יאכול ממנו לא לאשתו ולא לבניו ולא ילביש איתם ולא יטפל
 בהם (ב) ולא יתן מחנה לאדם בעולם אלא ייניח אלא שכל אשר תשיג ידו מוזן שלשים יום וכסות י"ב חדש מוזן הראוי
 לו וכסות הראויה לו לא אכילת הזוללים והסובאים או בני מלכים ולא מלכודי הפחות והסגנים אלא כדרכו וכל
 היתר על גרכו יתן לבעל חיבו ראשון ראשון עד שיגבנו כל חיבו :

הנה לא נשבע להנח ליתן לו כל מה שמתגין ידו ויכל להסריחו : כל שלשים יום יתן לו : (טור)
 ומתרימין תחלה על מי שיוודע לפלוני נכסים גלויים או טמונים ולא יודיע לבית דין ואם יש לו בעלי חובות
 הרבה אין צריך לישבע שבועה זו לכל אחד ואחד אלא שבועה אחת לכולם ואם נראה לו שמוזן יקודם שישבע (או
 טור) אחר ששבע שבועה זו (או שהיו שטרות בזה כתובות על שמו בידו) (תשו"ר ר"ש נ"ה) ואחר של אחרים הוא (או שאחר יהיה
 לאחרים שאני חייב להם) (טור) או עסק הוא בידו איך שומעין לו עד שיביא ראיה :

הנה ואף על פי שיש לו מינו שהיה יכול להחזיר או לומר לא היו דברים מעולם אינו נחמן דהוי מינו במקום חובה דכל שומא ביד אדם
 בחוקה שבו שלו (המניד כר"מ רמ"ה) ויש חולקין בזה (תשובת הר"ש כלל ת"ט סימן י"א ג) וכן משיע משבועת הר"ש א"ל שכתב
 ב"י ס"כ מ"ו) מיהו אם יודע שיש לו עבדא האחרים נאמן לומר על מיהו דידו אלו מייבא פלוני הם במינו שהיה נאמן לו :

ב ראובן השביע לשמעון שבועה זו (ד) כתקנת הנאונים ולא השביעו להבא ואחר כך תבעו לוי ששטריו נאומה
 והשביעו להבא מה שיריית יתר על הונאתו שיתן לו אם לא ששבע היו חולקים וכיון ששבע לתמו ללוי צריך
 לקיים שבועתו כך כתב (הטור) בשם הר"ש ולי נראה שכתי דין יבואו ללוי ליתן החצי לראובן : (ופ"ל ס"י ק')

פירוש

(ב) ועל פ' י' ט' ס' ג' סת' דמריין
מנדין וחמרימין:
סימן קא (א) אם הכריזתי
הל' אפרעני אלא
במעוה כפיין אפילו לית ליה אזי
טרח וזיין וחיימי מעו' כדתי סבי'
אלטיק ל'כ' וכ' ס' ט' ס' ק'
א' וכן משמע במש' ר' ר' א' הביאה
ב' י' ס' זה ופיי' וז' א' ז' וז' א'
חילוקי' רבי' אפ'י' כמב' לו סה'לו
לו מעוה כפיין טרח וזיין (ב) אם
גלה הלוה דעמו שרוצה למת לו
המטלטלין או מקרקעי כיוקרא
דלמ' ב' י' ידאי' אין שומע' לו אלא
רוח' לו מקרקעי' או מטלטלי' כוז'
דהסתא ב' ח' (ג) ר' ד' ס' ח' ק' ס' ד':
סימן קב

חישן המשפט הלכות גביית מלוה ק קא קב

ג שלמו הסלסים ינס ולא הביא ב'ד כותבין אדרכתא מיד על נכסיו ואם לא יתנה
לו נכסיו אין (ג) מנדין אותו אבל אם יאמר איני רוצה לסלס כותבין אדרכתא
נכסיו ואם אין מוצאים לו נכסים מתריין בו ב'ב' ובא"כ מנדין אותו ועומד (בדדויין) ע'
שיטלם לו או עד שיטעון שחין לו כלום וישבע על זה ואם עמד בנידויו שלשים יום
ולא תבעו להחיר נידויו מנדין אותו עוד שלשים יום ואם עמד בהם מחרימים אותו
ומטעניו הנדויו והחסר נתבאר בטור יורה דעה סימן של' ד':

**קא מנבין לבעל חוב מעות או מטלטלין ואם תלה מעותיו בעכ"ם
ואם יש עליו חובות לעכ"ם ובו יא קעיפים**

א בא לפרוע אם יש לו מעות נריך ליתנם לו ואינו יכול לדחותו אבל מקרקעי'
או מטלטלי' ואם אינו ידוע לנו שיש לו מעות אין תשביעין אותו ואפילו חוזק
שיש לו מעות והוא אומר איני שלי' אלא סל' פלוני' לא משבעינן ליה אבל מחרימים על כל מי
שיודע שיש לו מעות והיבא דאמר אין לי מעות וכמ' שקדן תו לא מהימן בזה החוב אם אומר
אין לו מעות אלא נריך למיטר' ולמזבן ולהביא מעות:

הנה וכן אם נראה לביט דין שהוא משקר ויש לו מעות ואינו רוצה לסלס כותבין אותו סלסם מעוה ופיין למתם סעיף ז' ח':
ב אם אין לו מעות אינו נריך למכור כדי ליתן לו מעות אלא נותן לו (א) מחה שיש לו ואם יש לו מטלטלים וקרקע'
וחפץ המלוה יותר ממטלטל מבקרק' נריך ליתן לו מטלטל אלא שנותן לו מאוזה מטלטלי' שירצה הוא ואין המלוה יכול
לומר איני רוצה מטלטל זה אלא זה: **ג** אם יש לו מעות וקרקע או מעות ומטלטלין והלוה אומר לפרעני במעוה
אין המלוה יכול לומר איני רוצה מעות אלא קרקע (ב) או מטלטלין (ג) אם אין שם מעות אלא קרקע ומטלטלין והלוה
רוצה ליתן לו מטלטלין אין המלוה יכול לומר איני רוצה אלא קרקע: **ד** אם אין לו אלא קרקע ובה ליתנו לו
ואמר המלוה איני רוצה אותו ואינו מבקש ממך עתה כלום אלא אמתין עד שיהיו לך מעות הדין עם המלוה:
הנה ועל סימן ע"ד היו מעות הלוה סקדון ביד אחר מוציאין אותו ונותנין למלוה אבל אם היו בידם כהלוואה אין מוציאין
מידם קודם הזמן: (מש' רשב"א אלף קכ"ב)

ה אם יש ללוה שטרי חובות על אחרים יכול להנכותם לו ויטעמו אותם כפי מה שהוא הלוה אם הוא אלם וכפי
מה שהם נכסיו עידין או זיבורות: פי' עידיהם המשונח סקדקע שראוי לקנות עליו דירה מרגום כלום יעקב פדית דביה יפקב: ופי' זיבורות
החלק בגרוע שנקרקע מלשון זכורא שהוא מין מהבעלי חיים הטוקאים.

הנה ואפילו יש לו שאר מטלטלים יכול להנכות לו שטרות כשויים (דייק בהמרומות שהביא בבי' שכתב למ"ד אין גוזנין מיירי
שיש נכסים אחרים מחילת למ"ד גוזנין מיירי כמו בכה"ג)

ו י"א דבמוכר סחורה אינו מורידו לטומא כלל אלא שניתן לו מעות כמו שהתנה ומאותו מטבע שהתנ': **ז** אם
יש מעות ללוה ותולה אותם בעכ"ם והמלוה מושטטטם שלו מחרימין על כל מי שיודע שיש לו מתמן או מעות וי"א שאם
הלוה אמוד אין שומעין לו דכופין אותו ליתן מעות: **ח** אם נודע שהמתמן שלו ותלה אותם בעכ"ם ואינו יכול ליתן
לו כי העכ"ם מעכב כופין למכור קרקע וליחן לבעל חוב מעות וכן אם הדבר ידוע שיש לעכ"ם ערעור על נכסיו הלוה
וירא המלוה ליטול קרקע מיראת ערעורו של עכ"ם נריך הלוה לטרוח ולמכור וליתן המעות: **ט** כל מה שיתן לו
מקרקעי' או מטלטלין ישומי לו כפי מה שיוכל למכרם מיד אפי' בביטו לפי השעה לפי הזמן ולא שיטטר' לחזר למכרו
בציירות ובטוקי' או לעכבו עד שימצאו לו קוני' או שיתיקר דאם כן נעלת דלת בפני לווים: **י** מנבין למלוה
כל המטלטלי' שימצאו ללוה ואם לא הספיקו המטלטלים מנכסיו לו קרק' אחר שיחרימו על כל מי שיש לו מטלטלים חי' על כל מי
שיודע שיש לו מטלטלים ואינו מביאם לכ"ד (ובין שיקר ורנא ב' ח' י"ד לישבע על זה) וגופים כל הקרקע שיש לו אפי' הוא משועבד
לכתובת אשה תו לבעל חוב שקדם מנכסיו לזה מיד ואם יבא ראשון ויטרוף ויטרק: **יא** היו לו מטלטלין או קרקע ויש
עליו חובות לעכ"ם ואומר הרי כל (ג) נכסיו משועבדים לעכ"ם ואם יטלו אותם ישראל יבואו העכ"ם ויאסרו אותי ואהיה
בשביה אין שומעין לו אלא יגבה ישראל חובו ואם יאסרוהו עכ"ם הרי כל ישראל מנויים לפדותו:

קב מואיזה קרקע מנבין החוב לבעל החוב ובו ה סעיפים

א בא המלוה לנכות קרקע מנבין לו מן הבינונית בנכסיו הלוה דבשלו הם שמים: **ב** היו לו ג' או ד' שדות בינונית לא
יוכל המלו' לומר תן לי משדה פלו' שהיא חביבה עלי' אלא בהרשות הלוה הוא ליתן לו מאוזה שירצה אם חפץ המלו' בזיבורות
ואומר לו תן לי זיבורית טפי פירוט מעט יותר פורתא שומעים לו וגוטלה בזולא דהסתא ולא ביוקרא דלקמיה:

הושן המשפט הלכות נביית מלוה קב קג

פירוש קג

סימן קב (א) טור נש' הראשונים המוס' ועי' חילוקי' וטור' כ"ל דהיינו דיוקא נרש' ד' ד' חזל אה פסא כון ממשנו מי יאמר לו מה תעשה ואפס' שייב' המלו' לטור' מן חלוק' :

סימן קג (א) כ"ל רמ"ן נש' ס"ח ויי"ן ג"כ סדר נביית החוב (ב) אהא מנכנס בכחובתה קרקעות ובימים ומקומו בית הכנסת לא הדרי ואין הדברים יכולים להפקע רש"ל סימן כ' פ"מ קד

יש אומרים דאין כופין אמו (א) ליתן לו זבירות אלא אם ריב"ל יתן לו כיוקרא דלקמיה כופין אמו ליתן לו דזולא דהפסא (טור דגם הראש')
 אם אומר המלוה תן לי עריות בעיר פירתא שמיים פתח איך כופין אותו ליתנה לו פילו כיוקרא דלקמיה אם איך ללוה אלא עריות (ב) אינו יכול למכרה ולקנות בינונית הנכות לבעל חובו אלא מנכין לו מהעידות יאפי' ים לו עריות במדינתו ובינונית במקום אחר או יכול לומר לו שישול מהבינונית שיש לו במקום אחר אלא נרדף ליתן לו חעיד' במקום הבעל חוב: ד איך לו אלא עריות או בינונית או זבירות יקחנה כמו עידות אם יש לו עריות ובינונית יתן לו בינונית ויש לו עריות וזבירות לא יתן לו א' זבירות ו לו זבירות ובינונית אם היתה לו עריות בצעה שלמה ומכר' נרדף ליתן לו בינונית אם לא יתן לו זבירות: ה היה לו עריות ובינונית וזבירות והתנה עמו לפרעו מהעידות יתה לו עריות ונפסד קיימא עריות במקום עריות וזבירות וזבירות אלא מהבינונית:

קג שמיין קרקע זש לווה ואם טעו בשומא ושומא הדרה לעולם ובו יא סעיפים

כשמין הנ' כמאין קרקע הלוה איך שמיין א"ל כפי הזמן וכפי השעה שנמכרים הקרקעות או כמותו מקום: ואם איך הקרקע מנין לו כולה כנין שאין לו נחוב אלא ככה והקרקע נירד בים מי במק' וזבונים (א) איך אומרים לו מן לו מחייב הקרקע אלא מן כמה סיבולו למ' ור' מנחם הקרקע או הכיה נראה זבונים ונחובים למלוה כללו אל דבר איך שמיין לו מאל דבר סיבול למכור מיד ולגלות חובו ואין רחשין להפסד הלוה (אחר' הראש' כלל פ' סימן ט') ופיין לקין סיפ' ה':

ח"כ מכריון עליה כפי מה שיראו עד שישקפו המוסיופוס ואם קרקע זה היה טורף המלוה מהלקוחות נרובו' להכריז עליה ל' י"ק כדרך שמכריון על נכסי יתומים ושיין לקמן ריש פ' ק"ט' ובאדם הלוקחים וקונכים דמים כרליכס אם מנאו כטומתאב"ד או יתר לוקחים הדמים ונותנים אותם למלוה ואם רנה המלוה לקחתה כמותו סך הוא קודם ואם לא מנאו בה כדי שומתן מחליטין אות' למלוה בכדי שומתן:

יש חולקין וסבירא לנו דהוא כדון אם בא לגנות מנין חרין כיון שמכר שלא מדעתו נבית דין נרדף שומא והכרזה כעו בשל ימונים (טור ור"י דגם הרמב"ם)

ג' שיהיו לטוס א' אומר במנה וב' אומר במאחוס או א' אומר בק"ק וב' אומר בק"ק וב' אומר במנה בטל יחיד במיעוטו א' אומר וכה וא' אומר במניס וא' אומר בק"ק כידון חכני שאלו מתנע' שיש בין המוע' למרובה ומיסיפי' על המועט המחנית ורעין מהמרובה המחנית וכיון שנין האומר שמיים לאומר ק"כ יש מ' כפאתה מוסיק על המועט המחנית ונורעין מהמרובה ומחנית נמצא שהוא כידון במאה ולפי זה אם אחד אומר במנה וא' אומר בכ' וא' אומר בק"ל כידון בק"ק ועל דרך זו שמיין בינונים לעולם: ג' שמוה ג' ואמר הלוה ישמו אותה ג' אחרים דבקאוס יותר כמותו איך שומעין לו:

וביולין חלו פלסא המחנים להיות קרובים זה לזה: (בית יוסף דגם הר"ן הראש')

ד' שמו לטורף בככסי לוקח וטעו בכל שהוא מכרן בטל אפילו הכריזו אבל אם היו נכסים בני חרוין וטעו בשומא דיכס ד' שמכרו נכסי יתומים וטעו שיתבאר בפי' ק"ט: ה' אם החיב דבר אוע' שלא יגיע למלוה כחובו חלק ראויו לפי מה הוא קרקע בית או שדה או כרם כשיעור שיתבאר בפי' ק"ט' ואומר המלוה ללוה או מכור לו מהנשאר לך כדי שיגיע לי שיעור יאוי לו אה פרע לי מעותי הדיון עמו ואם איך המלוה רוכה לקנות יותר מכדי חובו ואומר פרע לי מעותי מאחר שמה שהוא כדי חובו איך בו שיעור הראוי הדיון עמו וכופין את הלוה למכור הקרקע או למשכנו ויפרע לזה מעותיו:

ואין מוססין להפסד הלוה ואין מחמתין נדון לומר כיצד נראה הלוה מנימו מסיס דבר מוע' משנפס רש"ל א"ל ק"ט')

ז' היה הדבר כהפך שלא נשאר ללוה כשיעור ויכול לכיף למלוה שיקחנו במעות ואם היה טורף מלוה קרקע מלוקח שינכזה חיבו לא נשאר ללוקח כשיעור ויכול לכופו שיקחנו ממנו במעות: ו' קרע טעשו כ"ד שומא והכרזה להוריד בו מלוה וארעה שנסתה' זמן שלא הירדוהו בו כל זמן שלא החליטו כ"ד הקרקע למלוה אי חייקר או זלי ברשותא דלוה קאי ונרדף גשות שומא אחרת והכרזה אחרת אם ירד המלוה לככסי לזה והחייק בהם או מכרן בלא כ"ד אינו כלום אפילו היתה משכונה ידו או אפוטוקי מפור' כיון שיכול לזאם לו מעות ולשלקו וי"א טאם עבר הזמן שקבע לו לפרוע או שהיה משכונה מוחקת ד המלוה יכול למרה: ז' מקום שנהנו לכתוב בשטרות שייכל לירד לנכסי הלוה ולמכור בלא שומא והכרזה אם הנו שלא לירד ולמכור כי אם בזמ' והכרזה איך לירד ולמכור וילחס: ח' אם ירד מלוה לנכסי לזה בלא רשות כ"ד אינו יאם וכל העדות טאלמ מנכין לו מחיבו: ט' כ"ד שמו קרקע לבעל חוב חבל שומת מסלולין לא הדרה) טור) בין בככסי ה בין במשועבדים שביד הלוקח ולאחר זמן' הטינה ידו של לזה או של כטרף או של ורשה' והביאו לבעל חובו מעותיו (ב) מס' קיין אותו מאותה קרקע אפילו שהיה ביד הבעל חוב כמה שנים:

סימן קד (א) שייך חולקתם המניח ח"צ קד
ז"ד (ב) וכ"כ המביט ח"צ פי' ז"ד
 קד קל' (ג) ר"ש ר"כ"ח ר"ט ש"ט
 מהר"ם י"ז ק"ה ר"ש"א ואבי' ע"ה
 פהטלטיין אפומיקי מכורס בשטר
 לראשון מין נהן דין קדימה וכן אם
 מברן אין ב"ח גובה מהן כדלקמן
 ק"ז ס"ז ד' אבל אם נאור' כתיב' כא'
 לגובה הטלטיין שניד פלוה יש בהן
 דין קדימה ונזכרים למוקדם ולא
 למאוחר לכ"כ ב"ה ואם שטנד לו
 מא"מ ע"ל פ"ה (ד) הפסיק דלאח'
 מיתה המביא ואם בעל חוב מאוחר
 קדם ומכס מטלטיין וזה ואין
 מוציין מידו ז"י בש"ה ה"ן ורש"ם
 ח"מ קמ"ה ואפי' תכס נאומת מיהו
 אם הפס כדי להוציא מחוקמו לא
 מהני וכו"ס ע"כ שהמ"ד וגם לא
 מוד הנפקד כיון שהוא מוחזק מכה
 שנייה אלא תריך שיפסד ארשות
 ה"ח ע"מ' דהוי כמפסד מר"ה
 והסימטא שאין א' תכס מוחזק
 מכל מקום לא מהניא תפיסה על
 ידו עכ"ל וכל סכן צ"ע דלאות
 וז"ל מדבריו ר"ש בש"מ לטני' א"כ'
 רביה הביאה ב"י סימן קס"א ע"ס
 (ס) שייך

הנה ויא' ללוקח' לא יוכל לשלם בעל חוב לאחר שנבנה את הקרקע דשו"ה לא הדרה אלא
 לבעלו כשנבנה משכו בני חורין אבל לא ללוקח: (טור נכס הר"ש פ' מי שהיה כהן)
ואם המלוה סתם ובנה ולא הסכים הקרקע בכך אינו ניטל הונאמו ואם הכי' מחמת הונא' נשבע
 ונטל כדון היורד ברשות ואם הסכים מחליי' כגון שנתמייקר אינו נותן לו יאלא דמי חובו בלבד
הנה ז"ס אומרים דאם הוי' עליה והסכימה לא הדרה כללואם נמייקרה לא הדרה אלא כשעת
 היותה: (טור נכס הר"ש פ' הנפקד)
ואם הוול לא הפסיד המלוה ואם דוניס לסלקו תריך לתת לו כל דמי חובו ואם
 קנו מידו שלל לסלקו שוב איניס יכולים לסלקו:
הנה הנבנה פלוה למלוה טכ"ה מדוכו בלא בית דין לא מהדרינן ליה: (טור)

י קרקע שטמו אותה לב"ח ואח"כ שמיה ז"ד לב"ח של זה המלוה ה"ה חודרת ולא יהא קחו נדו'
מכה ב"ח הראשון ומיהו בזה יפה כמו שאם שמיה לראשון בק' ושתיה לפני בק' או אם שמיה
 לראשון בק' ולפני כמאה לעולם לא יחזירנה אלא בק' קרקע שטמו לב"ח ומכרה הב"ח אז
נתנה במתנה או שטמה לב"ח מדעתו או שמת והוריסה אינה חוזרת:
הנה ויש אומרים דאם מה והוריסה חזרת אם אין כאן אלא יורש אחד אבל אם היו כאן
 יורשין הרבה וחלקו וכפלו לאחר בחלקו שוב אינה חוזרת:

שמו קרקע לאסה וכשאל או שטמו ממנה ונשאת בעל כנכסיו אשתו כלוקח היא ולא מחזור ולא
 מחזירין (וי"א דוקא בשמיה האשה) (טור וכ"כ בש"מ ר"י וה"ה) יא' היפה השופ' בטעמו' כגון שומר
 האם שפטע ומייבוי' לשלם ושמו קרקע שלו ואח"כ נמנח שהפקדון היה ברשותו או שנאכד
 ומנאו לא הוי' שומא והדר' אפי' מכרה הראשון או הוריסה ית"ה אם שמיה לב"ח דחיבו ואח"כ
 גודע שהיו ללוה מעות מנזויס דהוי' שומא בטעמו' ואם ירעה המלוה יכופ ללוה שיקחנה ויתן לו
 מעותיו אבל אם העשיר אחר כך אינו יכול לכופו שיחזור ויקחנה:

קד דין ב"ח מאוחר שקדם וגבה מקרקעי או מטלטי' ומלוה ע"פ
בוקרמת קורמת למלוה בשטר ובו יו סעיפים

א מי שיש עליו ב"ח הרבה כל מי שקדם ומן קנין של שטר קודם הוא לבנות בין קרקע בין מטלטי' אפי' (א) אם הני' ומן
 פרעון של המאוחר קודם בין מלוה עלמו בין מלקוחו' ואם קדם המאוחר וגבה קרקע אפילו הגבו לו בפני המוקדם
 ושטרך מוציאין מידו:

הנה מיהו כשכח לבנות גובין לו וכשיבא ומן הראשון לבנות יטרוף ממנו ודוקא כשכח לבנות מקרקע אבל כשכח לבנות מטלטיין יוכל ב"ח ה"ה לטעון
 שלא לבנותם או יבטלם ועוד דאם יגבה המאוחר שוב לא יוכל המוקדם (ב) להוציא ממנו אבל אם פלוה יצמו כוונת י"א דאין
 ב"ח המוקדם יכול למהות (משו' רש"כ אלף ק"ח) וכל זה במלוה בשטר אבל מלוה ע"ס אם קדם המאוחר וגבה מה שנבנה גבה (ג' פ' מי שהיה כהן) שו"ה
 אלא כ' גבה ב"ח מאוחר בינונית והניח זיבורית לב"ח מוקדם דלוא מה שנבנה גבה וואם מכרס קודם שהספיק ה"ה להוציא מידו
 אין המוקדם חוזר עליו אפילו אם המעות עדין בידו אלא חוזר על הלוקחות ששעבודו בידם ואם מכרס לעכ"ס שאינו
 יכול להוציא מידו חייב לשלם לו אפילו אין המעות בידו מדינא דברמי וכן אם הניח בעל חוב מאוחר מטלטיין
 לבעל חוב מוקדם מה שנבנה גבה:

הנה יש אומרים דכדבר שאינו עמה בעולם ועשירי לכה אחר כך לא שייך דית' דין קדימה ואם קודם שכל הדבר לעולם כשנע לאת' ארצו לבעל
 חוב מאוחר תריך לקיים שצוהמו ופ"ל סימן כ"ט סיף ב':

ב ב"ח שנבנה חובו מכמי שמעון בכתב שלטון העיר ששטו הכרוה יום א' אח"כ בא ב"ח (במוקדם) להוציא ממנו
 וטוען המאוחר בין שכל ערערת בעטת הכרוה הכסדת בכך היה הכרוז יונא כל מי שיש לו זכות ושעבוד על
 קרקע זה יבא וערער וכל מי שלל יערער יבטלו וכיותיו ואם הנינו כן דינא דמלכותא הוא ובעטלו וכיותיו:

הנה וה"ה אם היו ב"ח חלוקים וכו' להסגין או לשלם ככסי פלוה ולא ירעיקן מי הקודם והשוטר מעיר דבריו האחד נאמן מכה דינא דמלכותא
 אם המכה כן וכן אם האחד גבה והב' שייך עליו וגבה שלא כדון ושלא היה חייב לו הואיל וגבה פ"ס דינא דמלכותא מה שנבנה גבה (ב' י"ב)
 משו' שנסתק מזה הפינפס) אבל אם כסתם הכרוז כל מי' שיש לו זכות יבא ויערער לא בטלו וכיותיו בשביל שלא ערער:

הנה ואר' הכרוזי שכל מי שלל יהא יאכד וכיותיה או טועין אלא שמת' הפכרוה מהני שנבנה סג' ולא אמרי' מכרה חכרא מית' ליה (ת"ר"ש"ג ה"ה ת"מ"ג)
 ב' במטלטיין וכו' עבדים אין (ג) בהם דין קדימה לענין טאם קדם המאוחר וגבה אין מוציאין מידו ולא עוד אלא שאם
 עמד הראשון ותפסס ה"ה המאוחר שקדם וגבה (ד) מוציא אותם בבית דין מידו: (מיהו אם תכס שטרות אפי' המוקדם לא

הוי' תכסס המזון ויחלקו ר"ו כ"כ ה"ה) **ד** לא מקרי גבייה אח"כ שמו כ"ד המטלטיין ונתנוס בידן' אבל אם סגר כ"ד חכופו
 של

הושע המשפט הלכות גבויות מלוה קר

פירוש קנא

של לזה בעד ב"ח מאוחר אין זו נכיה ובעל חוב המוקדם נוכה (ה) מאותם המטלטלים: **ה** כג"ל סקלו מעות של ראובן שניד שמע"ל מכח שהיה ללווים זמן יב' ונתנן לראובן ימין לפיל ס"ו ס"ה: **ה** שעבד לו מטלטלי אגב מקרקעי (ו) דונס כמקרקעי ואם קדם החאוחר ונכיה (ז) מוניאין מידו והוא שנתברר בעדים שמטלטלים אלו הן בידו קודם טלוה משניה אבל אם לא נתברר כן בעדים מחזיקים להו כלוה ולזה וקנה דק"ל דחילוקיו ואם קדם הטני ונכ' זכה ואם קדם המאוחר ונכיה מעות אין מוניאין מידו שהרי עשבע אין בו סי' שיוכלו העדים להעיד על אלו המעות שראו אותם ענאם ביד הלוה וזכה להו כמו ליה ולזה לאגב וקנה וחזר וקנה שזכה התופס בין אם הוא ראשון או אחרון ואי אופטר הדבר להאבדו בעדים זכה וראשון והכל לפי דלות עיני הדיון: **ו** הא דמקרקעי טייד קדימה דווקא כשהיו בידו קודם טלוה אבל אם קנאם אחר טלוה מב"ח הרבה אע"פ שעבד לכל אחד מהם מה שעמיד לקנות (ח) אין בהם דין קדימה אלא כולם טוים וכל הקודם ונכיה זכה אפי' הוא אחרון: **ז** לזה וכתב לו מה שאני עתיד לקנות מטועבד לך ואח"כ קנה שדה וחזר ולוה מאחר הסדה מטועבד לראשון והוא קודם לנכות וכן אפי' היו: **ח** הו' מאה: **ח** היו עליו בעלי חובות הרבה כולם ביום אחד או בשעה אחת במקו' שכותבין שעות אין בהם דין קדימה וכל הקודם לנכות זכה בין מקרקעי בין מטלטלי: **ט** אם ב"ד מברר דרקע של זה להנכות לבעל חוב מוקדם אין בעל חוב מאוחר יכול שטרופ אכל אם הלה מוכרו כדי לפרוע לב"ח מוקדם בע"ח מאוחר טורף מלוקח: **י** שטרות שזמן כג"ס יום אחד או שע' אחת במקום שכותבין שעות ובאו כולם ביחד לנכות וכן בעלי חובות שכל אחד מהם קודם לזמן חיבורו שבאו לנכות מטלטלים שהרי אין בהם דין קדימה או שבאו לנכות מקרקע שהנה הלוה לאחר טלוה מהאחרון שבהם ואין בכנסים כדי שניכנה כל אחד מהם חיבור מחלקים ביניהם כינד חולקים אם כשיחלק המזון הנמנא על תניינים יניע לפחות שבהם כשיעור חובו (או פחות חולקים לפי מצינ' בשו"ה) כשיעור לפחו' שבהם יותר על חובי חולקים מכל המזון ביניהם כדי שיוניע לפחות שבהם כשיעור חיבו) וחזורים הנשארים מבעלי חובות וחולקים היתד ביניהם בדרך הזאת כינד היו שלטה חובות שלי זה ק' ועל זה ק"ק וטל זה ש' אם היה כל הנמנא שס' נוטלים ק"ק וכן אם נמנא שס' פחות מש' חולקים וטל זה שס' יתר על ש' חולקים ש' בשט' ויסתלק בעל המנא ושאר המזון חולקים אותם השנים על אותו הדר' כינד נמנאו שס' ת"ק או פחות חולקים ש' בשט' ויסתלק האחד וחזורים וחולק ש' הק"ק או הפחו' בשט' ויסתלק השני נמנא שס' ת"ד חולקים ש' בשט' ויסתלק בעל המנה וחזורים וחולקים הק"ק בין השנים ויסתלק בעל הק"ק ונמנאו הק' הנשארים לבעל הש' ונמנא בידו ש' ועל דרך זו חולקים אפילו הם מאה כשיבואו לנכות כאחד: **יא** בכל מקום שאנו חוזרים בזה וחילוקו או שזכה הראשון הוכה בכנסים יבצע תחלה שעדיין לא נכרע מחובו ואפילו אם יש נאמנות בשטרו: **יב** מי שהוציא שני שטרי חובות על אחד שנעטו ביום אחד מסכום אחד הרי זה (י) נוכה שניהם ואין חוזרים שניהם נעטו) על הלוהה אחת: **יג** מלוה בשטר ומלוה (יא) על פה מוקדמת מלוה

(ה) עיין רש"י ד"ה ח"מ קמ"ב ב"פ מה שנכיה ככה שנחלקו המטקיש ויאל לאל מקרי גביה אלא ב"ד (ו) ועל סי' ק"ג ס"ב ור"י נכ"ס ס"ב קמ"ח ס"ג ש"ב ועל ס"ב מיהו רש"י ק"מ חולק דס"ל דלין מוזיאין מידו ועיין מה שהשיב על זה ב"ה וס"מ ס"ב ע' וסימן ק"ג א"ח"ב מבאמי שרש"רס סימן ס"ב חזר בו ובסכום לדע' המחזיר ועיין רמ"ב ס"ז (ז) אבל מבר או נמן אין ב"ח טור' מהן כמ"ל ס"ב ואם כת' לו מקרקעי ומטלטלי ולא כמד לו אגב אין דניס כמקרקעי ג"מ ש"ג ח"א (ח) ואם לא כת' דמקני לשום א"ח מהם וקנה בין הלוהה לבלוהה פשיט' דמזון קרק' משוכנ' לכו' לאל לראשון ג"מ ש"ג ח"ד ובת' ר"י וכו' והוא א"ש והטור דווקא שכתב ב"ד ש"ע שניעטו ב"ד ק"ל ש"ע ש"ש שס' ב"ח אחר אבל אם מעבדוה נכיה אפי' ע"י שומא מה שנכיה לא נכיה במקרקעי אבל במטלטלי מה שנכיה נכיה אפי' מעבדוה וכתב ב"ד ש"מ דמרי ש"ח בוסק' שכתמו ולא חלקו כ"ד דס"ל דנכל עינין מה שנכיה נכיה אפי' שלא בנ"ד כמד ב"ד דף ר"ז ב"ה ד"ה ור"י ע"ה אפי' טע"ה אפי' ש"פ א"ח אפי' זומר מפלגא מקרי' מינייה וסיין' לב ח"א דף מ"ה ורש"י קמ"ה ד"ר ש"מ"א (ט) עיין מש"ו רמ"ב ס"ה דאם יש קניין בשטר מהיה קדימת שטות ובס"ל כ"ד נכר דבזמנו קפדי' אשעו' אפי' במקום שאין כותבין שעות (י) ב"ה ס"ב ס"א ג"ס ר"י מי שזכר בכתרו ב"ח חובות ופרע לו הלוה פסם אגב יוכל לומר שהיו לפרעון חוב פלו' אדרב' ויכול המלו' לומר מחמת חוב פלו' לקחתי ולא יגור לא אפי' אמר לו הלוה בשטר ארסון א"ל ח' חשנ' אלו נכביל חוב פלו' וספק יוכל לומר המלו' אפי' נכביל מלו ע"פ או חיב אחר מכסם וכו' כ"כ בר"ן פ' הבזבז מקי"ג ועיין סימן ק"ב ופ"ג עיין רא"ב דר' שהיה הטור' ומתא' שתיין הדיון כמו שכת' סמ"ע

(י) ע"ה

ור"י אפי' לאשכחן הכה בדיון כי מנכר שהר"ף והר"ן חולקים מהם סמ"ע גם הטור בראה לי דסניא ליה כוונתיה שאתר שהניא מחלוקת ר' האיו ור"ף כס' ר"ב ר' מלוה בשטר קודמת למלוה על פה מוקדמת נכר שטר' ש' מאיר' תניס שמחלק בין שעבד כל סו' לאל שעבד ודבר זה אל הביורר שטור הכל ופי' והיו יודע ששטר ר' האיו דאמר דמלוה על פה קודמת למלוה בשטר מאוחרת אינו אלא באחד מנ' דרכים שזכר המחבר ריש סו'תן ק"ל דהש"א אינו נאמן לומר שטרתי ונכר נחלקו ר' האיו ור"ף דל"י האיו המלוה על פה קודמת לשטר דלוריינא וכן המורה ש' מלוה בשטר ונ' מלוה על פה וכו' ולפי' אין לא תישיבון דהוא נא' מלש"ה דרכים הנכרס ליהל' ולר"ף מל"ה בשטר קודמת דהו' כנסים מטועבדים אבל אם המלוה ה"פ אינו ב"ח מנ' דרכים הנ"ל דאז הלוה נאמן לומר שטרתי לכפלי פלמא ודמי המלוה בשטר אף על פי שכתב מוקדמת קודמת לנכות דמין ליהל' לן שלא פרעו הלוה וכל זה מפא"ב: **ב** דר' ר"א ב"ד שניא שטור ואפשר שנוה יגורין קוביית' ש' מאיר' עינים על מ"ר דבר'ה הסיון מיני' נמנא על פה לאחר זמנה ונאמן מ"ד זמנה ונאש' ונאש' יעל' מרומית שכתב ב"ה נכר אשלי מנאנא שניא דהיה דסניא ליה הפך מה שה"ר הסור עיין ס"ב כי אפי' לטע' א"ל נמנא ש"ר נכיה ל"י דחשילו ליה"ף דווקא מלוה בשטר שראו עדים הלוהה היא שקודם למלוה על פה אבל במלוה בשטר שראו עדים ולא ר"ה הלה א"ל לא דיומיר לתוב' ללוהה וט"ל פה וזורה ושיין ב"מ שטר ס"ה דניאו בית וספק ק"ל מחודש' ח' (י) ע"ה

(יב) טור ס"ם זה וכ"ר ר"ס"ל
הביאם ו' היים קפ"ו ובהב סס
דאפי' לרשב"א הכוונ' וסייחם דק"ל
דנ"ח נוט' נראוי כנ"ל מודו דמינו
נוטל דכילי בני ליה לומר מה
הנה דלמה הו' אריבין:

סימן קה (א) ר"ב ס"ס ק"ו
מ"ה סמ"ן ר"ס"ד
ספ"א ק"ן וס"ט כ"ב דמי אמרינן
דלא קנה היינו שמואלין מיד
המוסד ור"י ר"ס"ו לא כ"כ ו'
אלא שגבני הכוסים לא יהניא
פסיחו אבל הלוה אינו יכול
לזכ"ר מיד המוסס אבל אם המוסס
כבר כנס לז"ח מואלין מינו
והגב"ד דאלמנה שפ"ת ליה
למסו נגד כדכונ"ה מהני אומ"ה
מפיכה אי"ל דלאחרים לא מהני
כיון דאפילו לא מפכה נשאר לה
זכות מוכנת בחזקת הנכסים נגד
פנתת ר"ג"ס ופי"ן ד"ר ר"ט"ן
ד"ס"ס א"ה קפ"ב מלשך ר"ן ר"ש"ך
ח"כ ק"ט מ"ר א"ח: מנ"ט ח"כ
קפ"ו (א) א"ס אריבין הפקדו ביד
שמשון ונ"ל לוי ופ"ה הפקדון נגד
חוב שחיי' לו שמשון מחייבין אומ"ה
שיחויבנו לראובן כ"י ס"ס זה מ"ס'
מ"ר"ס ס"י כ"ו (ב) על דין שכתב
פי"ן מהר"ק שורטק"ס וק"מ
ו"ה ס"מ ק"ט וע"ל סימן ע"ג
באורך:

סימן קו (א) ר"ב ס"ט
הוא ס"ס ס"ב
ש"ט (ב) כשמבנין לז"ח חובו או
לח"ה כמובנה משום או הטללין
אינו ראיבין ליתן שריבם ש"ח
ר"י שטר חוב מוקדמים ר"ב"ס
ר"ט ט"מ"ה ק"ט סי"ף ג' בהנה
(ג) ובשאר

מלוה ע"פ רודמת לנזקו מבני חרי כיון שעדים מעידים שקדמה: י"ד מלוה שלא
מנ"ח נכנס ללוה להפרע מהם חובו אל"א מה שניתן לו על הנ"ח שאתר לו ואחריו
לפלוגי ונ"ח לזית דין להפרע מנכסים אלו אף על פי שהראובן קיים אין ב"ד מבנין
אותם חנוף הנכסים אל"א מהפירות ב"ב"ד מה הראשון ונ"ח בעל חוב לנזבות מנכסים
א"ו אין מבנין לו כ"י"ם אפילו עשאן אפומיקי אל"א הרי הם על ט"ו: ט"ו טנים
סליו לעב"ים בזה אחר זה ואין בנכסי העב"ים כדי לזה ולזה ויבש"ח דלחוב המוקדס
לנזבות שטרו קרן ורבות טען שמעון דבית כמלה מוזמן הסטר לא תנכה עד שגב"ה
קרן חובי לפי שלא חל חוב הרבית מוזמן הסטר אל"א בכל י"ס הוא מתרבה אין בדברי
דמעון כלום: י"ו לזה שאין לו ממה לפרוע ונפל הבית (י"ב) עליו ועל מורשיו
ובני הלוה אומרים אבינו מת ראשון וירש את מורשיו שבקדו והורישו לנו ואין לצעל
חוב ליטול כלום ממנו (סנה"אין בעל חוב נוטל בראוי) ע"ש) והמלוה אומר המורש מת
דאשון ומנ"ח מוכה הלוה בנכסים מחיים ובעל חוב נובה מהמורשים הדין עם היורשים:

קה דין התופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים ונפקד שתפס הפקדון בשביל הבעל חוב וכו' ו סעיפים

א הלוה שחייב לפנים או יותר (א) ואין לו כדי לפרוע לכולם וקדם ל' ותפס
מהמטלטלים של לזה כדי לזכות לאחד מבעלי חובות לא וכה טבל התורף לבעל
חוב במקום שיש עליו חוב לאחרים לא קנה ואפילו עשאן מלוה וכתב לו הר"ה אבל
אפטרופים קנה דיד בעלים הוא: ב אם הלוה חייב נס לתופס וכה בתשיסתו
מנו דלוי בעי וזכי לנפשי וכה לחבריה: ג אם הלוה אחר לאדם אחד וכה בחפץ
זה לפלוני או תן מנה זה לפלוני וכה לו ואפילו אין הוכה מכיר לאותו פלוני ואין
אחד מבעלי חובות יכולים לזכות מאלו שכבר וכה בהם אחר: ד אם אין עליו
חוב לאחרים וכה התופס לז"ח ודווקא במקום דליכ"ה פסידה לז"ח כגון שהיא גב"ה
דמפסיד נכסי או שהעני יורד מנכסיו ואפילו תוך זמן מהניא תפיסה א"ס אין לו
נכסים אחרים ויפסיד הלוה או לאו הך תפיסה ודווקא דנקיט בעל חוב שטר"ה בידיה
ויכול השתא לקיימו אבל מי לית ליה ראי' והנה מבחש מהדרי ממונה למרי ולא
מני למימד קבעו לי זמן דמייפינ"ה דאייה: ו' התופס לבעל חוב בעקום שאינו חב
לאחרים חייב באחריותו (ר"ה דמינו חייב באחריותו) (שורב"ס ר"מ"ה) אם יאמר הלוה לתופס
קבל עליך אחריות בפירוש או החזיר לי מה שתפסת דלא מהימנת לי שומעין לו:
ז נפקד שתפס בפקדון לתפסו לבעל חוב במקום שאינו חב לאחרים תועיל לו
הפקדו (ב) אינו נעשה מטלטלין אל"א בניו ושביעית אינו ממטתו ואם נתנו כחב
פירוש חבן קרקעי או בקנין סודר או במתנת שכיב טרע אינו נתון לאחר ומ"מ אם מי בעל חוב כחן אין
הנפקד יכול לבעל הפקדון בשבילו ואפילו אם הלוה מודה שהדין נותן בכל פקדון להחזירו למי שהפקדו
אנלו ואם יש לאחרים זכות בו הרי הדין ביניהם ואם מסרו הנפקד ליד מלוה פטור ואפי' אם היה טוער שכר:
(ד"ה אף אם היה מחזירו למפקד הוא היה (ג) כ"ך לפסל למלוה)

קו דין הבא ליפרע שלא בפני בעל חובו וכו' ג סעיפים

א מלוה שח" (א) ליפרע בשטר מקויים שכירו שלא בפני ליה אם יכולים בית דין לשלוח לו ולהודיעו עד
שיעמוד עמו בדין שלמים ומודיעין לו אם הוא בכדי טילך השליח ויחזור תוך שלשים יום והמלוה יתן שכר
השליחות ויבטנו נוסף על חובו ואם הוא במקום שאין השליח יכול לילך ויחזור תוך ל"י"ם מבנין לו (ב) חובו
מיד אחר שכתב המלוה ויטול בין מהמקרקעי בין מהמטלטלים ואין חוססין לטובר ואם כתוב בשטר באמתות בפי'
שחבילו יפרע שלא בכניו או שכתוב בו באמתות עליו ועל נ"ח"ו לחו אינו כריך ליפרע:
הנה י"א דאין גובין שלא בכניו רק מלוה עמנו אל"א כריך לילך אחריהם (ר"ב"ס ס"י ס"ג) וע"ל ס"י ע"ג ס"י"ו י"ד ס"א:
ב סלטה

חושן המשפט הלכות גביית מלוה קו

פירוש קנב

(ג) ונשאר דיני גביית מלוה ע"ל
 סימן קי"ב קי"ג קי"ד קי"ה קי"ו קי"ז קט"ו :
סימן קז (א) אין מוכחין מן
 הימורים האומד
 הדעת של דיון ולא באחד מהם
 אלא בהאמה ברורה ע"ל סימן ט"ו
 ולקמן סי' ט"ז ר"ד ומש"כ הר"ם ב"ה
 הביאה ד"ה סי' ז' וז' וקמ"ב ר"ב
 ע"ג מפר"ם ע"ו הר"ן ס' הכותב
 ופ' מנשאים נשוי רש"ל ח"ת ר"ן
 ר"ח ח"כ נאסר הכסף מיד היורש
 פטורים לפרוע חוב אביהם רש"ך
 ח"א ל"ד כד' סדר המורים דינו
 חשוב דלמלא ואם לא הגיע זמנו
 בחיי אביה נדין מהימורים ו' חב"ב
 ק"ז (ב) אם ק"ן להם חוב מחמת
 עשן אלשיך י"ד וטור ח"ב יש להם
 חייבים לפרוע חובות עמ"ן (ג)
 עיין מ"ש ט"ר סי' מ"ט ר"ט ב"ש
 ס"ב קמ"ב וכו' בי"ד הוא ופ"ה סוף
 ס"ח דב"ק (ד) ס"ה ושי"ן ג"ה
 ס"ה ח"א שאלה ע"פ אביה נוב'
 מהמטלטלים : כמ"ב אלשיך
 י"ד ט"ס המורים לא הביא לא
 מטלטלים והיורשים נשאו וכמ"ב
 ב"ש או שמכרו ואין ע"ה בעין
 המטלטלים שהנחה אביהם סמטורי'
 מלפ"ם ומלפרוע חוב אביהם אלא
 מטע' מזה ע"ה נ"ס ג"ל מי להבי'
 ראיה אם אלו הם המטלטלים שהבי'
 אביהם או אחרים (ה) ואם העלו
 על אביהם פטורי' מלפרוע ע"ה
 רש"ך ח"א ל"ד (ו) טור ס' ב"ש
 ר' האוי עי"ן אלשיך סי' י"ד (ז)
 אם תפס מלוה ט"ה ח"ה ללוה ע"ל
 אחר אביהם פטורי' מהחוב שהוא
 מהתפטר לכל מוכיח סטר זה
 לדעת ה"ה סק"ב המניח ר"ס ס"ו
 סט"ב כ"ה אינו צריך לכוין ומסירה
 יכול המלוה לטעון עליו עד כדי
 דמיו כמ"ב דרי' בעי טעין לחתמי
 נמנו אפילו בל' לפרוע הימורים
 (ח) וע"ל

ב פלטה והיות נדין להביא לבית דין ואחר כך יפרע סל"ה בפניו ראוייה ראשונה
 לקיים סטר שבידו שניה שבעל חובו במדינה אחרת רחוק יותר מכדי שלך השליח
 וחוזר מוך שלשים יום שלישיית חאלו הנכסים בחוקת פלוני הלוה הם : ג הבא
 לפרע סל"ה כמ"ב ליה כסס שבי"ד דין יכולים לפרועו מנכסיו שלא בפניו כד' הם יכולים
 למשכן לבעל חוב קרקע בחובו סזה (נ) יותר טוב לו :

הלכות גביית חוב מהיתומים

קו : כופין את היתומים לפרוע חוב אביהם ובו יב סעיפים

א מזה על היורשים (א) לפרוע חוב אביהם וכופין אותם בכך כמו שכופים את
 אביהם במה דברים אמורים כשהניח קרקעות אבל לא הניח אלא מטלטלים
 אין כופין אותם לפרוע חוב אביהם מהם אבל (ב) מזה עליהם לפרוע חוב אביהם
 מהם זהו מן הדיון (ג) אבל הנאונים תקניו שיהא בעל חוב גיבה מהיורשים ומטלטלים
 שהניח אביהם הילכך האידנא כופין אותם לפרוע חובות אביהם אפילו היא (ד) מלוה
 על פה אף מהמטלטלים שהניח אביהם אפילו קנאם הלוה אחר ש"ה ולא כתב דאחיני
 דיורש ב"ה קאין אביו קאין וכן חייבים לפרוע חוב אביהם ממלוה שבידה לאביהם כד'
 אחרים ב"ה נבד' קרקע בין נבו מעות ואם ירשו קרקע ומטלטלים אין מפורש בשטר
 שגיבה מטלטלי בין בחיינו בין במותו והיורשים רוצים להנכות לב"ה קרקע והוא
 רוצה לנכות מטלטלים הדיון עם היורשים אבל אם לא ירשו כלום מאביהם אין חייבים
 לפרוע חוב אביהם ואפילו מזה ליבא :

בנה יורש קמ"ב נכסים אין צריך לפרוע רק (ה) מה שירש (ו"ה סימן ע"ה) ואם אומר איני
 יורש ואני משלם ע"ל סוף סימן רע"ה אם שומעין לו :

ב טוען היורש שאביו לא הניח לו ממון ואינו חייב לפרוע חוב אביו משלו אם
 טוען המלוה ודאי שאביו הורישו ממון נשבע היורש היסת ונפטור ואם טוען שמה
 אין עליו אלא חרם סתם :

בנה כמ"ב הנחות אסירי פקדי שמת ב"ש א"ל שמת מסר ר"מ ורבינו שמה ראובן שהיה חייב לשמעון
 ונתן ראובן יכול שמעון לעכב קבורתו עד שיפרעו לו ואם שמעון הוא קרובו של ראובן בני התפסה
 מוחזק בידו שלא לעכב קבורתו שלא ללווה וכן אם נב' ח' גיבה כל נכסיו אין מחוייב לכוברו :

ג יורש שמכר כל נכסיו אביו ודאי בעל חוב טורף מהלקוחות אפילו אם יש ביד
 היורש נכסים קרקעות שלי לפי שנכסיו אינם משועבדים לחוב אביו אפילו של אביו
 זיבורית וסלו עירית אינו יכול לסלקו בעדיפות שלו שלא מדעתו אבל אם רוצה
 לסלקו שלא יטרף מהלקוחות ונותן לו מעות אף על פי שלא ירש המעות מאביו יכול
 לסלקו אלא אם כן עשה אביו נכסים אלו אפותיקי מפורש לב"ה : ד יורש שמכר
 כל נכסיו אביו ואין בעל חוב יכול לטרוף מהלקוחות (ו) כנון שמכרם לעב"ס וכיוצא
 בזה יש מי שאומר שגיבה מהדמים שביד היתומים ויש אומרים שאינו נובה : ה

האידנא שתקנו הנאונים לנכות מהיורשים אף מהמטלטלים שהניח אביהם אם תפס המלוה מטלטלי הלוה אפילו
 לאחר מיתה מהניח אפילו אין לו עדים על חיובו שאם לא תפס לא היה מנדין ליה והזקא דתפס (ז) נאחז
 לנכות מהם בשבועה במינו דאי בעי אחר לא תפסתי : ו היה על אביהם חוב של מנה ולא הניח לא מהקרקעי
 ולא מטלטלי אלא קרקע שיה נ' ובא בעל חוב וטרפה ונתנו לו היורשים כ' משלם אפילו לא חמרו לו שבדמי
 קרקע זה הם נותנים לו אינו יכול לחזור ולטרפה מהם בשארית חיבו וכן אין בעל חוב מאחרת ממנו יכול לטרופה
 דהוה ליה כמי שהנכו אותה לו בחיובו וחזרו ולקחה ממנו : ז ירשו אחים קרקעות מאביהם וחלקום ובה
 בעל חוב לטרוף אם לא ירשו אלא שתי שדות ולקח כל אחד אחת אינם יכולים לומר לבעל חוב קח מכל
 אחד חצי שדה אלא נוטל שדה אחד מקוזה מהם שגיבה אבל אם ירשו ד' שדות וחובו כנגד שתי שדות אינו
 יכול לומר אקח מאחד שתי שדות אלא יקח מכל אחד שדה אחת אלא אם כן עשה לו אפותיקי השתי שדות
 שנפלו

(ח) ועל כהנה של סימן ס"א ס"ב
ועיין סמ"ט והפכ"ט ח"א פ"ד
ועירוב סמ"ט כר' כתיב (ט) ועיין
גם רמ"א ח"א ס"א ע"ד :

סימן קח (א) ודין הקדש
כדון הדיוט ו'
הנוב ק"ז (ב) ועיין משפטי שמואל
קפ"ו (ג) באים מזהו כולל הן
ירושל' הן התלמוד הן הקבל' ריב"ש
מ"ד וסטר ככז דגס יורשו סס
בכלל גמי כחי דגס רוב הסוקים
שאפי' חיומים קטנים כפרטין
עד חלל הדין הדין כמתח' מינו
אם כבר הניחו הדין חובלי וסטר
ווחוק און גובין בו המתומים עד
סיגלו חלל בשטר שריב' אוב' ל'
בו כמ"ט ח"א ק"ו ולקמן ק"ז
ובכפרד' ס"א סימן י"א שר' יונה
ואחר' חולקים וס"ל דאילו מת
תוך זמן הפרעון און כפרטין
מיתומים הטוב' ודין דהוי פלוג'א
דכחוק' און מילין עסק ועוד
כמז' דאם כבר הניח זמן הפרעון
בחי' לזה אל סתמיה כדפסר' ויחז'
והאין לי הדין יורה לו מן המוב'
לא אחר' חוק' לא סימ' אוב'ט'
בנו ומזה וזה הודו ל' הפוסק'
מדין אם חס' מהל' חיומים דמכין
סיגל' לומר לקוח הוא מהני ליה
מכסו כדלקמן ק"י ס"ב ח"א
חלמי' רש"ד ס"א סימ' ס"ק"ו כמז'
דבין דנאוו' וולם קמאי ובכרמי'
ס"ל דכפרד' חיומי' קטנים כל
שת' תוך זמני חז' סימ' חולק'
כנ"ל לא שייך למימר הוא ק"ל
בפלו' וזהו כגד' סכרת רש"ד סוף
ח"ב וח"ג ס"א ח"א כפד' עוד סמס'
הנוב' קטן און לחוש לכררי' ואם
לא הניח זמנו מנכין לו חובו (ד)
וכן און האמתי כגד' יחומים קטני'
וסוכר ובררי' ו' חייב' ד' (ה) אבל
אטילים כתיב' חיומים ח"א על
היודע שכניהם לא פרע חוב זה
(ו) כדיל' דשכני' שחיטין ליתמי'
אפי' אמאי דלא חיי ענין אנוסין
כ"כ חוספ' חז"ק ח"ג ר"ל'
רש"ד קפ"ו ח"א (ז) ח"א ח"א
הכנסים כד' החוב או יומר
פעם און מוכיח' חיומים לאבול
את הכנסים חלל מן חין איו'
כד' הכפ' ופוספי' חיומי' הפירו'
ליחומים והקדן ירשו' לכ"ה
כשנדלו המני' ח"ג סימן
ר"ד דף קכ"א ולא דמי
למ"ט הסור סימן ר"ה חומר
לאתפרע עם הני' כפוקים ובתנים ק"י

עכפלו לחמד דאז' נוטלה חפי' לא עטאם חיותיקי עפרוש חלל שעבר לו כל נכסין
וכיסי לו אותם סדות במכרהיב להיות תחלה לפרעון: ח הניח להם חביהם
מעזת ומט' טל' וחלקו ובה כ"ח לנכות מהם אם הם מניוס ארכיוו נובה מכל אחד
חלקו ואם אין כולם מניוים לפניו אינו נרד' לחזור אחריהם חלל יקח כל חיבו מחוץ
כלכניו יהיו יחזור אחד האחרים: ט ירשו קרקעיית וחלקים ומכר אחד מהם
חלקו או נכמו במתנה יבא כ"ח של חביהם לנכות חיבו טורף חני החוב מהלוקח שקנה
מחיורט והחני מחורט האחר: י טמערן האחר לירטוס מנה לי בידכס והודו
לו בפני עדים ובסחור' לתיבעט' אחרו לו לא הודו נו טאנו חייבים לך חלל חמט' ארכיו
ולא הניח חנה לפרוע יהיו חומר לח כי חלל מחמת ענמכס אמת חייבים לי מחמד סהודו
סמס חייבים לפרעו ואם חידו בפני עד אחד יהס חומרים חלל הודו נשבעים לתיבעט'
העד יאם מדי'ס סהודו בפני העד בסמס חלל סחומים חלל נכתובו לאודו' שחייבים
מחמת ענמס חלל מחמת חביהם חייבים לטלס: (ועל סימ' י"ג י"ד י"ה הניח
להם חביהם מטלטלין וקדשו ופרעו לכ"ה מחמד' און בעל חיבו מוקדס יכול להגוים חידו':
יב דאיון סמת ינמח' כפנקסי כתוב ככתב ידו סהיה חייב לשמעון מנה ח) הירטוס
פטורים דמליה על פה חפילו בעדס אינו נידב' חירטוס חלל אם כן היה תוך וענה:
(ועל סימן י"א סימ' י"ג י"ד י"ה ולקמן סי' ק"י סט"ז')

קח באיזה עינן נפרע מלוח ומוירשו ואיזה שבועה אדם טוריש
לכניו ובו כא סייעים

א מליה על פה חביה נבדית מחורטוס חלל (ח) כאחד משלטה דרכים ואלו הם
כשחייב מודה בה (ב) ובה בחוליו טיח לפלו' חוב עליו עדיין או סתיה הליחה
לזמן (ג) ועדיין לא הייע הזמן או סכדוהו עד שיתן ומת כדדיו' כל אלו ניבים
מחורטוס (ד) בלא שביעה אבל אם באו עדים טהיה חביהם חייב לזה מנה (ה)
אינו נובה מחורט כלום סמח' פרעו:
בנה אם עטנו חיומים לח ליה ארכיוו מכלום חיי' אפי' אחרו לא נפרע סחובות אחר לאיב' עדים
שלוח חייבים לטלס' ר' יודת' חיומים) ובנו סייב' חלל' סייק' ט"א ס"ב ז'
וכן אם הנויה כתב יד חביהם סהיה חייב לו אינו נובה בו כלום סמח' פרעו
(ועל סימן ס"א) ואם פת התלוה והורשים באים לנכות מירשו הלוה אם הוא ק"ל
אחת מנ' דרכים חלו ניבים מהם בלא שביעה חז' פ' סמח' הלוה בחיו מלוח ואם חנה
על אחת מנ' דרכים חלו חפילו יורטו הלוה אינו טועמן כלל אינס גובים מהס דאנן
טענינן ליה סמח' (ו) פרע חביהם:

ב ואם חז' ויחז' רפומות כחלו יס לו דין סמח' חוב סמס ידויה כסיה או יאול סמח' כפרעו כחייו כפרטין
מן חיומים ח' ל' חלמי' חיומי' כפרטין ואפי' ח' בה כחבת: (מ עיין ח"א ס' כפ"ה ס"ב)
יס מי סחומר' סמי סכמחייב סמח' ככ"ל בעצור מלטיכות ומת נובה מחורט'
אבל אם חייבוהו קנס לא קנסו כנו חחיו: ג און כפרעו' מירטוס קטנים (ז)
בעודם קטנים טאונס בני י"ג טנה שום הלויה סחוב חביהם חפילו היה עליו כטר
מקויים וחפילו היה בו כחמכית וחפילו היו בו כל תנא' סכעולס סמח' יס להס
דליה שסבורים בה הסטר חלל אם כן היה כמלוה זו אחד מנ' (ח) דרכים הנזכרים
לעיל כסמור' וחפילו היתה מלוה על פה נובה חיותים קטנים כאחד ענ' דרכים
הנזכרים ודהיתה תוך זמן נרד' סכתקבל העדות בחיו חביהם סהיה תוך זמן חלל
לא כן און מקבלין עדות על קטן חפילו בפניו ואם הם גדולים והגוים עליהם
סטר תקויים חפילו און סס אחד מנ' דרכים חלו נובה מהס בלא שבעו' אם יס
בו

לאתפרע עם הני' כפוקים ובתנים ק"י ח' לב חלק ח' דף ו' כגנ נסס ח"א ח' כלל מ"ה חיומי' חיומי' חיומי' חיומי' חיומי' חיומי'
(ט) ח"א

חושן המשפט הלכות גבית מלוה קח

פירוש קנב

(ט) לא חזן חרם מוריס מרובע
אלה סבבמיון ביה הירמיה ולא
סבבמיון ביה שלים רח"ם ח"ב
רח"ט ומניין מוצא סברו ופס
עיון' לב ח"א הן מורה אחר ס"ב
(י) מ"ס ס"ל' לב ח"א ס"ק:
סימן קס

בו נאמנות ספורם שהחזינו עליו ועל יורטיו או על כלי כחו מירטיו בכלל כלי כחו
ובל אס חזן סס כתוב כסטר נאמנות ואפילו כתוב בו נאמנות ססס ולא פירש על
יורטיו או על כלי כחו נרדק ליטבע בעין של תורה כנקיטת חזן ונזכה ואפילו חפס
מסלס כלל טכועה מסביעין ליה ואו לא כתי לאמנובו דינו כמו סנתכאר בסמוך
פ"ב: ד הוינח על הירטיו סטר עיסקא חזני יט לו דין מלוה ונכסבע וינטל
זהחני חזני נוטל אפילו בטכועה ככיון שאלו היה חכיהס קייס היה נאמן לומר החזרתי

בחנו דנאכסו וטענין לכו :

בניה דין ודוקא אס חזן לאס אפוטרוכוסים אבל אס יט לאס אפוטרוכוסים רוחיס חלכס אס אפוטרוכוסים יטעון לאס ואס לכו סימן
לאס ס"ד: (ר"ן סק"ב דייני גזירות)

ואין עיניהס טכועה אלא חרם ססס אבל אס חזן אנו יכולים לטעון לאס שהחזיר כנון סדורה חכיהס אלא החזיר או שעת
סוך ומן חזן סחמין לבעל העיסקא אס יחמר אלא החזיר חזן טועניס לאס סנאכסו וי"ט סטועניס לאס סנאכ"ז וחס יט
מהעסק בעין ויט עדיס סהוא מריותו עסק או חלפיו נוטל המלוה כלא טכיעה ואס יט דיען נוטלים בו יורטיו הלוה חלקס:
הנה וכו' נכבאר בסמוך חזן מקבלים הפירות לפני יתנוס קטניס אס לא מקבל הפירות בחיי חזנון (כ"ו) וכו' סימן ט"ט:

ד' חת המלוה וכו' יורטיו לטכיע הצטר מלוה והוא אומר פרעתי לאביהס ואס איתמיס לא ידענו אומרים לו
חל שלים ואס חמר הצבעו לי אס יט כסטר נאמנות חת המלוה וחת יורטיו עליו נוכין כלא טכיעה ואס לא חמין
אומס עליו יטכעו כנקיטת חזן סלא ציה לאס חכיהס ע"ג חמר וסלא חמר להס כפיו וסלא חמאו סוכר כיו סטרותיו
סטר ד' פרעו סלא חמאו סוכר עליו היה כחוקת פרעו והוא סנמנח הצטר בין סטרות קרועיס כמו סנכבאר סי'
ס"ו וי"ל וכלל הטכועה סלא חמר לאס חכיהס סהיה לו סטר פרעו בין סטרותיו אפילו היה סוהרסקטן הזוטל
כערסה כחמת מורטיו הן נכבע כסנדיל נוטל ומיהו אן זה נרדק ליטבע אלא סלא מנאחי אפ"ל סלא סקדני אכח
לא ללחו כר טיאה היה: ז אס יט לקטן אפוטרוכוסים סמכיו חזני ומכס חובותיו של קטן נרדק ליטבע סלא
זכור חכי היתומים וסלא חנח בין סטרותיו ססטר זה פרעו ואס עיניהס כ"ד חזני נרדק ליטבע אלא סח חנח בין
סטרותיו ססטר זה פרעו: ז אס יט לקטן חחיס גדולים ח"ב להחמין עד סנדיל סקטן סלא סס נכבעים ונוכיס
הכל ויטניס לקטן חלקו ואס חת הקטן נכבעיס סס ונוטלים חלקו וחלקס: ח' אס חחד מהירטיו חומר חמר
לי אכח סהצטר פרעו והאחרים אומרים לא סקדנו אס הצטר יונח מתחת יד זה סאית פרעו הוא נאמן על כלס
בחינו ססס היה רונה היה יורטו ואס לכו חזני נאמן אלא על חלקו כלכד ויט חזן סאומר סאפילו הצטר יונח
מתחת יד זה סאומר פרעו הוא חזני נאמן אלא על חלקו: ט' כל דיען טיט לירטי המלוה עס הלוה כסבאין
ליפרע חמנו כך יט לאס עס יורטיו הלוה אס חת וכו' אס ליפרע מהס אלא זכסטרעלס יט יורטיו היה נכיס כ"ב ליטבע
סלא נפרעו סס ענמס מחכיהס ואס סעכו ירמי הלוה חמר לנו אכח פרעתי לאביהס חזן עליהס טכועה סלא נפרעו
י"ט עתן הירטיו סהיה לאס ליטבע סכועת הירטיו י"ח סאין יורטיס נכבעיס ונוטלים וי"ט סנס
סס נכבעיס סלא סקדני אכח ולא אכח דאכח ונוט יט: י"א כזה דכריס חזרתי יורטיו המלוה נכבעיס ונוטלים
מירטיו הלוה כעמת מלוה וחח"כ חת לוח חבל חת לוח בחיי מלוה וחח"כ חת המלוה חזן הירטיוס בין ססס בניס
לא חחיס או סאר יורטיוס נוטלים כלום אפילו כככיעה סהזי ככר כחייב (ט) חזני טכיעה לירטיו הלוה כליון
הכח ליפרע סנכסו יתומיס וחיך חרם מיריס לבניו חזון סחין יכול לנכועו אלא בטכועה:

בנה ואפי' נכבע המלוה ככר לא חמני אס יט לחוס סנככר חמר סהזי (כ"ז) וכו' ס"ק ח"א ס"ב סימן כ"ג

ואס עכר הדיון והסכיו יורטיו מלוה וכו' חובס חזן מוניחין מירס (י) וכן אס קדמו יורטיו המלוה יתססו חזן מוניחין מירס
לפיכך ס"ח של יתומיס ככאום ליפרע מהיתומיס סמת חכיהס הלוה חלה חזן קורעין חזון וחזן מנכין בו :

בנה ודוקא אפוטרוכוס אבל כ"ד סנח לכניס לדיון ינח ססטר נרדק ודמי קורעין אומי מחר ססכין סלא נככות בו מיסו אס לא קרעו
וכא חח"כ כ"ד אחר וננו בו מה ס"ב 4 ס"א: (טור)

ואפילו היה סס ערב ומת הלוה חלה לא יפרעו יורטיו המלוה חזערב אס הניח הלוה נכסוס סאס יפרעו
מהערב דמי הערב חוזר ונפרע מירטיו לוח בין סהזיה לאס חכיהס נכסוס וחזן חילוק בין ערב לקבלן כיה:
(ויס אומרים דאס ערב הוא הירס ענמנו נוכס ממנו) (מהרין סורס כ"ח) י"ב אס היה הצטר מנכונח והיה חכיהס מנחוק
פה נוכה כלא טכועה לפיכך אס חת נס יורטיוס נוכיס: י"ג כזה דכריס חזרתי סאין הירטיוס נוטלים
כסמת לוח בחיי מלוה כסאין נאמנות כסטר אבל אס יט נאמנות כסטר אס חמין ליה למלוה עליו ועל
כאי כמו נכבעיס יורטיוס ונוטלים קדמי חכיהס לא היה נרדק ליטבע לא ללוה ולא לירטיוס ואס חמין נס
לבני המלוה נוטלים כלא טכועה חף אס המלוה יתחייב ללוה טכועה על עסק טכועה אחרת :

סימן קט (א) בא' נכס' הנדול' דין' דשכירו' לא נשי' הכרו' ושיין' לנכ' ד' ד' ט"ז סימן קי

יד זה שאתרנו בדיון זה אין אדם מוריש בטבעה לבניו אין דנין מדיון זה לכל הדומה לו אלא הרי הפיגס שטרו ואת אף על פי שאינו גובה אלא בטבעה הרי בניו נשבעים שלא פקדנו אבא על ידי אחר ושלא אחר לנו בפיו ולא מנינו בין שטרותיו של אבא שכל שטר זה פרוע וגיבויים שאר הסטר בין מהלואה בין מורשיו וכנוז שלא את הלוה קודם מלוה וכו' הבא לפרע שלא בפני דין או מהלקוחות או עד אחר מעיד שהוא פרוע ואת קירס נשבע ובחיי הלוה יורשים נשבעי' שבעת יורשים וכוטלים ואם שני עדים מעידים שנקמו פרוע נשבעים שלא פקדנו טע' חזני פרוע יותר ממה שהעדים מעידים ודווקא בכ"ז דנקיטו שטרא נשבעים וכוטלים אבל שכיר ונגזל שאין להם שטר וכן שבעות היסת שנהפכה לתובע ואת אין היורשים נשבעים וכוטלים: טו מלוה או יורשיו שכלו לנכות מורשיו הלוה וטענו אחר לנו אבא לא לוינוי שטר זה מעולם הרי המלוה או יורשיו גובים בלא שבעה וחשי' מ' ללוה בחיי מלוה ואח"כ את מלוה ואפי' האמיץ המלוה ללוה לאחר פרעתי: יז יורט קטן שהיה ט"ח לאביו וינא עליו שיכר אחר חיתת אביו אינו קורעין את הסטר ואין מנב' בו עד שינדלו היתומים שמה שוכר זה שוייץ הוא גלפינד לא הוכיחו הלוה אחיו ואפי' יש עדים שמעידים שזוכרים הפרעון אין עדותם עדות לפי שאין מקבלים עדות שלא בפני בעל דין ואפי' מתקיים הטובר בחותמיו ואפי' חפי עדים שאחרו אנו חתמנוהו וקב' יש בו כדל אות פלוניט שלא בפני בעל דין ואפי' מתקיים הטובר בחותמיו ואפי' חפי עדים שאחרו אנו חתמנוהו וקב' יש בו כדל אות פלוניט אין מקבלים מהם לפי שאין מקבלים עדות שלא בפני בעל דין: יח אין נפרעים מנכסי יורשים אפי' גדולים אלא בשבעה ואם נפרע בלא בשבעה מנדון איתו עד שיטבע: יט אין נפרעים מנכסי יורשים אפי' גדולים אלא מהזכורות ואפי' התנה שיגבה עידיה או בינונית לא מהני תנאה גבייהו ואם כתב בפירוש שיגבה עידיה או בינונית ממנו או מורשיו מהני תנאה: יט והא דאמרינן גובה מהזכורות דווקא כשהיה עושה פירות יותר על עבודתה שאם לא כן אין סס קרקע עליה אלא ארץ גזירה: כ אם תפס כ"ח בינונית בחיי אביהם כנון שלוה א"ר' ממנו מכה והוא ליה מאביהם מכה ויש ליתומים זיבורית ולו יש בינונית וכאם ליטול ממנו בינונית בחובם וליטול לו זיבורית בחובו הרי הוא מעכב בינונית שלו בחובו אבל אם היתה תפיסתו אחרי מות אביהם כנון שקבעה או בינונית שלו אחרי מות אביהם לא מהני תפיסה: כא אם הניקן באל לנכות נקו' אם הם קטנים אינו גובה אלא מהזכורות ואם הם גדולים גובה כדנו מהעדות :

קט מכריון על נכסי יתומים וכו' ו סעיפים

א כשכאם למכור מנכסי יתומים שתיין ב"ד הקרקע ואח"כ מכריון עליה ל' יום רנופים ואם אין מכריון רנופים אלא בכל שני וחמישי וכריון ס' יום שני וחמישי שבהם ומכריון בבקר ובערב בשעת הכנסת פועלי' ובעת הונאה פועלים וכל מי טרובה לקנות יוליד הפועלים לבקר לו ובטע' שמכריון חסימים את השדה בתנאים ומודיעים כמה מונחים בה ובכפה טעו אותה ב"ד ומפני מה הם רובים למכרה אם להנבית לב"ח או לכתובת אה' ואם יאמר המלוה אני חקבל השדה בלא שומא בפרעון חובי והירש חומר לא כי חלא ישועו איתה ב"ד שומעין לורט: ב כשכתבים האדרכתא על נכסי יתומים בין גדולים בין קטנים כותבים בה והכינו שהנכסים האלו הם של פלו' החת והם לא כתבו כך הרי האדרכתא זו פס'לה ואין חובלים בה פירות אפילו אחר שיטלמו ימי ההכרה: ג ב"ד שמכרו שלא בהכרה נעשו (א) כפי טעמו בדבר מטנה וחוזרים ומוכרים בהכרה: ה' יש אומרים דאם מכרו הקרקע בשעת שאין קוניין כנון בשעת תפיסה או בלחמה מה שפשו עשו דאין לנית דין למכור אלא בשעת הנבירה ויש חולקין: (ב"י שני הדעות)

ובית דין שמכרו האחריות על היתומים ובית דין שהכריווה כראוי ובלקו יפה ודקדקו חשומא אע"פ שטעו ומכרו טיה מנה בק"ק או ק"ק במנה הרי מכרן קיים אבל אם לא בדקו בטיה ולא כתבו אחרת בקורת שהיא דקדיק היתומא וההכרה וטעו והותירו טתות או פחתו טתות מכרן בטל פחות טתות מכרן קיים וכן אם מכרו קרקע בעת שאין נרכים להכריו עליה (או) במקום מנהגו שלא להכריו לעולם וטעו ופחתו טתות או היתירו טתות מכרן בטל אף על פי שהכריו (וי"א דכיון שהכריו א"תפם שלא היו נרכים מכרן קיים) (שור נכס אראם) ואם רנו ב"ד שלא לבטל המכר וחיוורו האונאה מחוירין לא יהיה כח הדיוט חמיר מהם פחות מטתות מכרן קיים והוי מחילה כדון ההדיוט אע"פ שלא הכריוו טאנים נרכים (הכרה) בחיתה העת איהו העת פאינס נרכין הכרה כשמוכרים לפרוע למי שהלוה לנודק קבירה או למזון האהה והבנית או ליתן מנת המלך וכן בית דין שמכרו דברים שאינם טעינים הכרה וטעו בשמות מכרן בטל פחות מטתות מכרן קיים ואלו הם הדברים שאין מכריון עליהם העבדים והשטרות והאט'טלין אלא עמין אותם בבית דין ומוכרים אותם מיד ואם הטוק קרוב לאדינה מולוכים אותו לטוק: ד אפטרופוס

חושן המשפט הלכות גביית מלוה קטן

פירוש קנר

ד אפטרופוס או ב"ד שלוו לנורך היתומים מוכרים שלא בצרכו ופורעין וכן ב"ד זבין ואחריות איתמי אם טרפו ממני גביה הלקוח שלא בצרכו: ה' הא לאחרינו כלם טעו ב"ד ופתיי טעות או הותרו טעות מכרו בטל היינו כשהורידו לבעל חוב בטומה ב"ד אבל ב"ד שמכרו קרקע או עבדים טל יתומים טוה מנה במתית'אין הליקה יכול לחזור ב"ס' לא יהיה כח הדיוט חסיר מכ' היתומים וכן הדין באפטרופוס שפרק קר ע ועבדים שאין הליקה יכול לחזור בהוניה כדני הדיוט: ויא' ג-ל ספחאו או היירו שמת מכרו בטל: (טור בשם הר"י ויהר"מ). ג' תכרו על ידי שליח ונתאנה השליח בכל שהיה המרר בטל ואם אוניה השליח לקונה דינו ככחאר כל חדס:

הג ודוק שליח ב"ה מיני'קמות'אנל סופט הממונה בהוצאת דמל'טלוחו הרי הוא כמותו: (ר"ב ס"ק ט"ט)

ק אין נוקקין לנכסי קטן ובו יא טעמים

א לפד כתבאר בתהלת סו' ק"ח שאין גזבים מורשים קטנים (ח) שלא הניעו ל"ג טנה אפילו יש עליהם שטר טוס מלוה שאינם על אחד מנ' דרכים שנתבארו סס אפילו היה בו נאמנות ואפילו היה בו כל תנאי שבטולם (פ) אין גזבי' בו אלא אם כן יש עליהם מלוה ריבית טלוה חכיה מעכו"ס שקבל עליו לדון דלוי ישראל טלחי ובעת ליתומים עד שיגדלו ולא קבל עניו טלח יקח ריבית:

הג וכן אם ראו ב"ד טס בו שחר מועלת ליתומים נזנות כסיה קטני'כנון כ"הרובה לומר ק"ה ולמחול ל"ס כדרי שיגנה עכשווי הרשות ניד בית דין להנזמו: (משנת ד"ן סימן ל"ח)

וכן נפרעין מהם כתובת אשה (כמו שכתבאר בטור ח"ה) ואם יש יתומים קטנים ונדולים הטלוה נקדע מהנדולים חלק המניע להם וכדי שפרע ב"ח מחלק הנדולים פריכין בית דין (ג) להעמיד אפטרופוס לקטנים ולחלק עם הנדולים ויגבו לבעל חוב מהנדולים חלקם המניע להם פדוע:

הג הא דאין נוקקין לנכסי קטנים היינו שהוא ודאי של קטנים אבל אם יש לספק טחא מורישם עדיין חי אט"ס טמטנו בו טמת גזבים מ"כסיהם (משנת ד"ן סימן ל"ח)

סימן קי (ח) נתיבין קבלה
פד'לכתי הקטן טימן
כני שמואל ט"כ"ח (ג) כגב הטור
סימן כ"ח דלמי' אחר המונה הרי
עדים לכניס קחו ממון הקטנים
כדי שלא יבלוהו איהן שומעין לו
ועיין ט"ה סוף דף מ"א ודף ק"ב
ועיין ט"ה המני'ט ח"ך ר"ד (ג)
כתב גלגלטי ק"כ"ה טחם היה להם
ליתומים האפטרופוס קידם לכן
נוקקין לכניסיהם אבל איהן מעמיד'
להם אפטרופוס עמה וכן נוקקין
לכניסיהם נדבר טלח היה לבעל
שלהם (ד) רש"ך ח"א סי' ד' ח"כ כ"ו
קט"ו וסימן ק"ח חולק (ה) טיין
לבע"ל התירומה ג"י ה"טס (ו)
כ"פ המחבר'ג'ה כס' ב"ד הבי'וכתב
שדפת רש"א ברמ"ס וכתב ה"ה
טכין עקר וכן שנת' רש"כ"ה סימן
תק"ג הבי'כ"ב סי' זה כ"ר טלין
נפרעין מן הערב אלא אם הוא
קבל'ין היא דעת הר"מ ש ר"ב
הרוב הניאם ב"י סימן זה (ז)
עיין אדריבי ק"כ"ה סכרי' וחזיקי
רנוס לו ג"ה היתומים וסי' ר"סח)
ריב"ש ט"ס ס"ז סכ"ו (ט) ט"ה
פ"ה דף ק"טו (י) ט"ל סימן
כ"ח ט"ה ריב"ש ט"ס ס"ז סכ"ו
(יא) ואין

ב טעמא דאין נפרעין מהקטנים טמים דחיישינן שמא התפוס חכיהם למלוה נדרי לפיכך אם טפס מטלהם אפילו אחרי טות חכיהם והוא בענין שיכול להחזיק בו לטעון לקוח הוא בודי (ג) מהניח ליה תופסתו כיון שידוע וכירו לי טלא (ה) נפרע מחכיהם: ג' נוקקין לנכסי ערב (ו) אף על פי שיתומים קטנים: ד קטנים טנוה מורישין (ז) ואמר טנו טדה או טנו מנה לפלוני נוקקין לנכסיהם אחר שמעמידים להם אפטרופוס לפד בזכותם וכן אם אט' טנו מנה זו או טנו טדה זו לפלוני נוקקין לנכסיהם אחר שמעמ דיס להם אפטרופוס ולה"מכ"ס בוי איהן נריך להעמיד אפטרופוס יורש גדול שנתן נכסי' תירושו לקטן וינא ט"ח על המוריש מורידו' ב"ח לנכסיו: ה' יתומים קטנים שנתנאח (ח) קרקע שאינה שלהם אלא טעון הטימן שהיא גול ביד מורישו כזקי' להם ואם נתנאח גוולה מחורין אותה לבעליה ולהרמב"ם נריך להעמיד להם האפטרופוס לטעון ולדון וכן קטן שמתק' בעצמו ויחד לפד' טד' חכירו וכבשה איהן אומרים נתתן לו עד שיגדיל אלא מניחאין אותה עירו ולכניסיהם אס יש לו עדים יביא עידוי:

הג ודוק (ט) טלח היה לו חוקם ככסיהם אלו מהרומי אבל יש לו חוקם חין מוכיחין ממנו טד שיגדיל (טור) ולכן מי טעוה על אומרי'קטנים טיס'לו התיקות טחן איהן מעמידין להם אפטרופוס לדון עמו בעדין קטנים אס לא שמפורס טהם מוקים מיהו גדלים וכל טיס לספק נדבר ולספק ממתינים עד שיגדלו (מרדכי פ' השולח) ויס אומרים דמאכין לבעל אפטרופו' בין טיס טמס בעצמותו או לא חילי' ימספר עמו לטובכ היתומים: (משנת רש"א סימן ת"ק פ"ד)

ז קרקע שהיתה בחזקת קטנים ובה אחד וטעון שהיא לקוחה ממורישו ויש לו עדים שהחזיק בה ואכלה טני חוקה כמות חכיהם איהן מוניחין אותם מידם עד שיגדלו (י) שאין מקבלים עדות טלא בשני בעל דין אבל אם הונח שטר שהיא לקוחה טרו הרי זה תקיים השטר ומוניחין אותה מידם אחר שמתידים להם אפטרופוס: ז קטנים שהודו מורישם ככתב ידו על מטלטלים טכידו טהם מעסק טים לו מפלוני או שהוא פקדון בידו מאל פלוני מוניחין מהם וכן אם גול מורישם חייבים לשלם בין אכלו בין לא אכלו בין נתייאשו הבעלים בין לא נתייאשו הבעלים בין מקרקע בין מטלטלין טהניח מורישם: (יע"ל סוף סימן ק"ו) ח' אס לוו ב"ד או אפטרופוס טל' יתומים לנרכס נוקקיס לנכסיהם ומורשים' כלל הכרזה ונפרעים כנינוניה כמו מטאר בעל חוב וכן בי

(יא) ואין הקטן יכול לומר קום לי
 כמאן דאמר אין מקבלין רש"ד
 ח"ה מ"ה (יב) כ"כ ה"ן בס
 ר"ט נ"ח ס"ה ר"ס הנוזל ומאכל
 ג"י ס"כ"ח בס"כ מ"ו ארזי
 ק"ה א"ר"ס כ"ב ד"ס גדולים דאין
 יקיימין שטר צוואה ואין מקבלין
 עדי צוואה נגד קטן אפילו בכניו
 ובכניו הכטרופו ופס' דאין מו"מ
 נחזקו מספ' ועיין ל' חביב ק"ח
 רש"ד מספ' כ"ב דכיון דר"מ
 ורמ"ב ור"ן וה"ה ס"ל דמקבלים
 יכולים אנו לכמוך עליהם ועיין
 מ"ש ס"ר א"ה וק"ו ו' ל"כ ח"א דף
 קמ"ו ו"כ סור"ה ל"ו ו"ד ולכן
 יכולים המומים ללמד קום לי
 רש"ד מ"ס :

סימן קיא (א) עיי' ב"י מחור'
 פ"ח בס"כ בע"ה
 רש"י הורא' אינו נזכ' משטר גב' :
 (ב) וסוף

דינא דוכין אחריותא אישתי אס טרפיה מהלוקח גובה כלא הכרזה ודינו כשאר בעל ק"ח
 אבל אם לוו היתומים עמם כלא אפטרופוס אין נזקקין לכנסיהם עד שיגדילו זא
 מעמידים להם אפטרופוס לקבל העדות: ט' ככל מקום שאמרו שמעמידים לה
 אפטרופוס כדי לזקק לכנסיהם מקבלים עדים (יא) בפני אפטרופוס דאפטרופוס בע'
 הוא וכן עידי צוואה מקבלים אותם בפני האפטרופוס :

הנה י"א העטע דנדבר הכרז' א"ין בו השם כמו צוואה מקבלים אפילו שלא בפני בעל דבר: ופל כן מוח
 לקבל עידי צוואה בפני הקטן והוא הדין (יב) ככל דבר המזכיר שהקטן חייב :
 ויש מי שכתב שאין מקבלים אותם בפני האפטרופוס והיכו מסכחת לה שהמניח ימות
 קטנים תהא צוואתו קיימת במוסר דכרו לביית דין או שכתבו העדים לואתו כס
 והתורה בחייו או שכתב הוא עצמו ונאמו בכתב ידו הניכרת לכ"ד: ופ"ל ס"ק כ"ס ג' ד
 לכתובת אשה אין נרדף להעמדת אפטרופוס: י"א כשאלו מעמידין אפטרופו
 לא אמרו אלא להקל על הכ"ד הא' אה ראו בית דין דלא למנות אפטרופוס ויחפש
 הם אחד זכות היתומים אין לך אפטרופוס טוב מהם: (י"ג) כח ניד בית דין לפטר מתח
 יומים אס צוואה שטוב להם) (פסקי מהרא"ם ק"ס"ב)

הלכות גביית חוב מנכסיו משועבדים

קיא דין מלוה בשטר גובה ממשעבדי והמלוה על פה וכו' כר סעיפיה

א המלוה את חברו על פה אינו גובה אלא מזה שימנח ביד הלוה אבל אינו טורף לא מהלקוחות שקנו ממנו
 ולא מתנות שנתן אבל מכל מה שימנח בידו גובה בין קרקע בין שלטל אפילו קנאם אחר הלוואה אבל
 המלוה בשטר טורף מהלקוחות (א) ומקבלי המתנה שקנו ושקבלו ממנו קרקע אחר הלוואה אפי' אם אינו מפורש בשטר כן
 אבל אם פירש בפירוש שהלוה לו על תנאי שלא יטרוף מהלקוחות ולא מקבלי מתנ' תנאו קיים ואינו טורף מהם: ב
 הקדשות הרי הם כמשועבדים ואין נפרעים מהם כל שיש לו בני חורין אם קדם המכר או המתנה להלוואה דבר פשוט
 היא שאינו טורף מהם אלא ח"י יש היבחה שלא נתכוון במכר ובמתנה אלא לצדדיהם מבעל חוב וכמו שכתבנו בס'
 ז"ט שהמתנה בטילה ואפילו קדמ' להלוואת בעל חוב גובה ממנה אפי' אם היא מלוה על פה: ג' אם נתנו ללוה
 מתנה על תנאי שלא תחול עליה טום שעבוד לא חוב ולא כמותה שקדם למתנה ולא יחול עליו להבא התנאי קיי' ולא
 יגבה בעל חוב ממנה אפילו כתב לו דאקנה אבל אם קנה קרקע והתנה עמו המוכר על מנת ש' יחול עליו טום
 שעבוד אינו מועיל ופ"ח (פל לוקח) גובה ממנה: ד' מי שנתן קרקע לבנו על תנאי שלא יחול עליו טום שעבוד
 ואין לו בן אחר ומת האב בעל חוב של ה"ן גובה ממנה: ה' מי שיש לו חובות הרבה ובית דין מכרו קרקע
 הלוה כדי לפרוע לכ"ח המוקדם אין שאר בעלי חובות יכולין לחזור על הקרקע ולהגותו מיד הלוקח אבל אם מכרו
 הלוה עצמו כדי להגבות לבעל חוב המוקדם יכולין שאר בעלי חובות לטורפו מהלוקח: ו' אפטרופוס יתומים
 שמכרו לאחרים לא אמרינן דאחריותא דנפשייהו קבילו עלייהו אלא חוזרים וטורפים בחובם: ז' כ"ח מוקדם שבא
 לנכות (י"א כמין יטוד בעל חוב מחזיר) ר"י סוף כ"ג) ואין ללוה נכסים יותר מכדי חובו של זה אין ימדינן אותו לכנסו לזה
 הפ' יש גאמורה בשטר עד שיטבע שבועת המסנה שלא נפרע כלום כדון טורף שהרי טורף מהשני מי שנתקף סטר
 הובו וכמעט לו כ"ד שטר אחר וכן מי שהלוה את חברו מלוה על פה ונפחייב לו דבין ולא היה לו מה ליפרוע
 ובכחו לך מעשה כ"ד אם טורפין מהלקוחות נכתב בס' ע': ח' כ"ח טורף משעבדי כשאינו מונח ביד הלוה בני
 הרי לנכות חובי מהם הב' אם מלא ביד הלוה בני חרי לנכות אפילו הם יזיבורית לא יטרוף משעבדי לא שאל
 י"ס הם לקוחות או מקבלי מתנה לפיכך אם נתן הלוה מתנה לאחרים וכמו להם ק"ק לפלוני וס' לפלוני ות' לפלו'
 יגון בכנסיו כדי שיספיק לכולם אין אומרים כל הקודם בשטר וכה אלא חילקים הנכסים לתעשה ח"קיס ויקח בעל
 הק"ק ב' חלקים ובעל ה"ט' שלשה חלקים ובעל ה"ד' חלקים ואם יגמ עליהם ס"ח גובה מכולם וכפי החלוקה ידע
 כל אחד מחלקו הב' אם חזר ק"ק וזו לפלוני ואחריו ס' לפלוני ואחריו ת' לפלוני כל הקודם בשטר וכה שיפיק יגמ
 עליהם ס"ח גובה מהאחרון ואם אינו מספיק גובה משלכיו ואם אינו מספיק גובה משלפני פניו :

הנה י"א דהוא הדין אם חזר ר"ז לפלוני ור' ז"ל לפלוני ור' ז"ל לפלוני דמאחר דנזקק לכולם נסיה ולא סללס בידר הוי כמלו אחר אחריו לפלוני
 (הראש סוף פרק י"ט) ויש חולקין: (פמ"מ פרק י' מהלכות זביה בס' הפתח המפרשים)

הושן המשפט הלכות גביית מלוה ק"א

פירוש ק"א

(ב) ויבא מימין ס"א ויר"ס ק"ג
אם לו נכח מה דינו :
מימין ח"ב

ראובן נזה מחמת מיתה למה לטמעות ומכרו היושבים כל הנכסים שלא
וזה טמעות לנכות מנה שלו נוכח מהלקוחות ואין היושבים יכולים לומר שנתנו לו
בין שטטר הנזכה יוכל מחמת ידו ולא חייבין לקטוביא : י יורשים שמכרו נכסי
אביהם יש להם דין משיעבדים ואין בעל חוב טורף מהם כיון שיש בני חורין דאביהם ואם לא השאירו בנכסי
אביהם בני חורין ורוצים לסיק בקרקע שלהם נתבאר בס"י ק"ו : י"א אם מבר הלזה קרקע שיש לו בעירו
יש לו קרקע בעיר אחרת בעל חוב טורף מהלקוח ואינו יכול לומר הנחתו לך בני חורין כיון שאינו בעירו
טעם הלזה ענינו לא היה יכול להנכות מנכסיו שיש לו בעיר אחרת :

הנה מיהו בעל חוב הרחיב כי אם אין היותו למלוה במה שנוהג בעיר אחרת לנכות ממנו חורין נזכה ממנו : (משנה רס"א ס"א ק"ג)
יב הניחו הלקוחות בני חורין ביד הלזה ונתקלקלו בעל חוב טורף מהלקוחות ודווקא נתקלקלו אבל לא נתקלקלו
שלא שאינו יכול לנכות מהם מחמת פשיעתו כיון שפילק טעבורו מהם ולקח בקנין שלא ינכה מהם חובו נזכה
מהלקוחות שאמרו לו הנחנו לך מקום לנכו' ממנו : י"ג אם לא נתקלקלו אבל נולד אדם אינו טורף מהמעבדים

פסני שמצויים הם בעלי זרוע ליפול וסוף שינכה חובו :
מיהו אם המיר לעכ"פ הלזה ולא יוכל לנכות דריביה היו כנתקלקלו כירו וטורף מחשבדני (מש"י הר"א שכלל מ"ה וי"ה דהוא
פדיו אם הניח הלזה יומים קטנים ימים חולקין (דני ירוחם נביח ב"ו חלק ג' שני דעות) לזה שנה למכור קרקעותיו לטב"ס
שלא יוכל המלוה לטרוף אה"כ חובו ממנו ונא למחות המכירה אינו יכול למחות כמו שלא יוכל למחות המוכר משלשלין שלו א"ע"פ שלא
יכול לטרוף דמחא יכרענו עדיין קודם שיבא זמנו מיהו המוכר לא טוב טושה שמזיק טעבורו של חנירו (הסוגף רש"א) ונראה לו
דאם נראה לנימ דין שלא יהיה מקום לנכות חובו אה"כ יכול למחות (וע"ל ס"י ע"ג סעיף י')

וד' אפילו הניע זמן הפרעון ונתרסל המלוה מלתבו חובו אליפרע מבני חרי ואחר זמן רב אשתדוק בני חרי
גבי חמבעבדי : ט"ו אם יש כאן ב' או ג' לקוחות פקנו ממנו כאחד ואין א' מהם קודם למכירו ובא ב"ה
לטרופ נזכה מחוזה מהם שירנה ואינו נרדף ליקח חני שדה מזה וחני שדה מזה :

הנה : אבל אם היו כאן שדות הרבה ויכול לנכות שדה הכל אחד נזכה מהן ואלא מאחד מהן : (דני ירוחם נביח ר' ח"ק ב')

י"א אם הלוך סקנה מהלוה מכרו לאחר והאחר לאחר אפילו עד מאה ופא לטרופ מהלקוח האחרון אינו יכול
לומר למה לא תבעת חובך מהראשון : י"ב לזה שמכר נכסיו וחתם המלוה על שטר המכירה לא הפסיד בנכסו
זה זכותו וטורף מהלקוחות שיוכל לומר הטני נוח לי והראשון קטה ממני : י"ח ראובן קנ' בית ממשעון ולוי
היה לו שטר על אותו בית ולוי היה במעמד כשקנה ראובן הבית ולא הוציא שטרו ונס ראובן סתר הבית ונכה ב"ה
זמניה את לוי על הבנין ואה"כ הוציא לוי שטרו לא איבד זכותו בשתיקותו : י"ט לזה שליה ואה"כ נתן נכסיו
במתנה ע"פ להחזיר אם הם קרקעות סקנה קודם שליה או שקנאם אחר שליה וכתב לו דאקנה חיו מתנהו כלום ואם
המתנה קדמה להלוה ונתנה לזמן ידוע זכה המקבל במתנה עד שיגיע זמנה ואם נתנה לו בכתובה על מת
להחזיר בסתם ולא פירש בחיובה זמן וחזירה לו ואה"כ לזה כסם שהמקבל יכול לדחית ללוה לזמן טובה שיחמר לו
בכל פעם אחזירה לך לאחר זמן כך הוא דוחה למלוה הבא מכחו אך המלוה יכול לכופו מדרבי נתן כשיר"ל להחזיר
שלא וחזירה אלא (לווא) לנותן : כ' א"ף על נכ' דלא כתב דאקנה אם קנה והוריש נזכה ויש חולקין : (וע"ל ס"ס

ק"ג) כ"א ראובן הלזה לטמעות על פה וטמעות הלזה ליהודה בטטר ומכרה יהודה כל נכסיו ובא ראובן (טרופ מהלקוחות
סקני מיהודה מכח שטר שיש לטמעות על יהודה הדין עמו הואיל וטמעות מודה שהוא חייב לו לא היו ללוה נכסי
אלא שטרי חובו שיש לו על אחרי' לא מבעי' בעודם בידו מהמלוה נזכה שלו מהם מדר' נתן אלא אפילו מה
הלזה ונכלו הסטרות לפני יורשים נזכה מהם אפילו נעשו הסטרות שיש ללוה על בעלי חובות אחר שליה הוא
מהמלוה ואפילו קנה בעלי חוביו של לזה נכסם אחר שליה הלזה מהמלוה שלו המלוה נזכה מהם ומיורשיהם
מדר' נתן : כ"ב אם מכר הלזה שטרי חובות או נתנם לאחר או שבעלי חוביו טעבורה דמטלטי אבז מקרטי אז יש כסם
מהמלוה אם יש בטטר שיש למלוה וכן בטטר שיש ללוה על בעלי חוביו טעבורה דמטלטי אבז מקרטי אז יש כסם
דין קדימה וכנסיהם של בעלי חוביו של לזה משועבדים למלוה שלו ימכרו כיון שהו' קדם למכירה ומכרו : כ"ג
אם היו ללוה שני מלוים שאלו לו ובאים כא' לנכות מבעלי חובים שלו אם הלזה היה לבעלי חוביו בטט' לאחר
שליה הוא משניהם וחליקו ואם פסם אחד מהם זכה בתפישתו ואם חובותיו של לזה קודם שליה מציה' או קודם
משמירה וכשבא לוי לנכותו הוציא יהודה שטר שהיה לו על ראובן מוקד' לטטר שהיה לראובן על טמעות ואמר כי
השטר גנתן ראובן ללוי הוא ממונו כל בעל חובו וזכה בו מדין קדימה הדין עם יהודה כיון שטטרו מוקד' ושעבד
לו עטלטי אבז מקרטי ואין בזה משום תקנת הטורף : (ועיין לקמן ב' סוף ס"י ק"ג)

ק"ב א"י

פירוש

חושן המשפט הלכות גביית מלוה קיב קיג

סי קיב (א) מי סדק אמנו
נדר לה כדוני א
ומה אם יבול ב"ח לפרע מה
שהיו לנדוניות כמו עיני המניח
ח"כ דף ק"ד (ב) ק"ל ח"א דף מ"ח
(ג) דהשתמח כחן נמארו והאן היו
כמ"ס לק"ן ס"ח ר"י ב"י דפ"ס
רש"ל ופ"כ הטור סימן זה דפ"ס
הגאונים ופ"כ ס"ח ד"ן מ"ס דפ"ס
וכן כפופים המיוחסות לדפ"ס
סימן ק"ן :

סימן קיג (א) חל לא מפני
תקנת השוק על
סימן ס" (ב) סימן מסו' הגאונים
הכלנו סי' קכ"ה ופ"כ ס"י ר"כ ס"ו
ורש"ך ס"י ט"ו (ג) חסי' פ"ש
אסמיקי סי' קיג ח"ב מו' ה"ג
כ"ח ס"י ס" (ד) וסימן ק"ד ס"ח
ועיני דפ"ס ק"א מ"ס המכ"ט
ח"מ ס"ה סימן מ"ח מ"דו :
סימן קסו

קיב אין בעל חוב טורף מהמשועבדים כמה שקנה וכו' ה"ג
אין בעל חוב טורף מהמשועבדי אלא אם כן היו נכסים ללוה בשעת
ותכרס מי נתנם אח"כ אבל אם קנאם אחר מלוה ויתכרס להמשועבדי לכ"כ
ואינו נוכח הוחס מהלקוחות ויתו (א) בעודם ציד הלוה ציבה מהם אע"פ שקנאם
אחר מלוה ואם שעבד נכסיו שקנה ויתקנה או חל השעבד גם על מה שקנה אח"כ
ואם קנה אחר כך ותכרו בעל חוב נוכח ממנו ודיוקא טפירוט לו בפירוש אבל אם
לא כתב לו דאקנה לא :

הנס ויש אומרים כיון דקיימא בן אחריות טויות סופר הוא כל מה שראוי להשתעבד אמרינן צ"ע
טויות סופר ואפילו דאקנה כמי (טור נשא בה"ש ור"שנא בראמי דמת) מיהו אם כתב לי מקנה
אחריות ולא הירש לו דאקנה י"ס אומרים דלא אמרינן עוד טעות סופר דהוייל ופירש ק"מן מה שכתב כתב
ומה שלא כתב לא כתב (כ"י פ"ק מי שמת) ויש אומרים דל"ק אם כתב לי דאקנה יבול לחזור בו כל זמן שלא
קנה ויש חולקין : (כ"י פ"ק ח"ה (ג) ב' דפ"ס)

ב אם לא כתב לו דאקנה יתכר נכסיו אחר מלוה ויהמלוה צד לטרוף מהלקוחות
וטוען שאלו הנכסים היו ציד הלוה ולקח טוען לאחר מלוה קנה יתכר י"ס אומרים
שעל המלוה להביא דאיה שהיו חלו הנכסים ציד הלוה בשעת הלוואה ויש אומרים שאם
יש עדים שהלוה קנה דקרקע זה ויתכרו כריך העלוה להביא עדים שקנאו הלוה קודם
שעבדו אבל אם יש עדים שהלוה היה מוחזק בו ושהיה שלו כריך הלוה להביא דאיה
שקנאו הלוה ואיתמי קנאו ואם לאו צ"ע דין מעמדיו איתמי על חוקתו וזאתה שהיה
(וכ"ל דסג"ה הרמב"ם ע"ק) ג צ"ע נכסיו מהיום ולאחר מיתה זל"ה נודעו הנכסים
שהיו לו באותה שעה יש אומרים שעל המקבל מתנה להביא דאיה שהיו אותם נכסים צידו בשעת מתנה ויש
אומרים שאם לא צודע שקנה נכסים אחר כך (ג) הכל בחוקת מקבל מתנה : (והש"ס הרמב"ם ע"ק כ"כ ז"ל)

ד שני מלון שהניח כל אחר שטריו וחיו כתוב ביום אחר מהם דאקנה ואין הנכסים מסויקים לחובות
שניהם וטוען התוקע כי כשלוה ממנו כבר קנה הנכסים והתאחר טוען שלאחר מלוה משניהם קנאם זהם
קטועבדים לשניהם ואין עדים בדבר יש אומרים שחולקין החני שחולקין עליו ויש אומרים שאם חיו עדים
שקנאם פעמלדים הנכסים ציד התוקע ואם יש עדים שקנאם ח"א שהינם יודעים מצי קנאם חולקין החני
שחולקין עליו : ה רחובו מלוה בשטר ולא כתב למלוה דאקנה ומה היה לו כת ידעתו דעתה וזאת ח"ן
המלוה נוכח מהבעל מתה"ש הנכסים לו מאותם הנכסים מעט דבעל יכנסו אשתו לוקח הוי :
הנה אבל אם לא שמת נוכח מן הירש כלעיל סימן ק"א ע"ק ד"א אומרים סימן ק"ן :

קיג אין בעל חוב טורף ממטלטלים המשועבדים וכו' ג סעיפים

א אין בעל חוב טורף מהלקוחות אלא בקרקע שמכר או נתן הלוה אבל ממטלטלים שמכר או נתן אינו
טורף אפילו היו בידו בשעת הלוואה ואפילו התרה המלוה בלקוחות שלא יקנו מטלטלי הלוה או המלוה
טורף מהם ואם נתנם במתנת שכיב מרע המלוה טורף מהם כמי שיתבאר בסיומו דנ"ב ואם שעבד לויט טלי
אנכ מקרקעי יכול לטרוף המטלטלים מהלקוחות (א) כמו שהיה טורף קרקע אפילו מכר הקרקעות קודם שקנה
המטלטלים והוא שכתב לו דלא כאשכחתי ודלא כפופסי דשטרי או שיכתוב שהוא משעבד לו מעצמו :
ב כששעבד מטלטלי ח"ב מקרקעי ח"ן נרופים ליהוה צבורים בתוכה ויאפילו מטלטלי דניידי כנון בעלי
חיים ועבדים משעבדו אפילו הקרקע כל שהיא יכול לכתוב הרבה מטלטלים ואם ח"ן ללוה קרקע והמלוה
וכה לו בתוך שדאו בחמת התנאות שקונים בהם קרקעות או ששאלו או הזכיר לו קרקע כל שהיא ה"י
זה מקנה עליו כל מטלטלים שירצה ואין כריך לסיים המקום שקנה ח"נו המטלטלין ואם ח"ן קרקע נ"ס למלוה
יתכונן הקניתי לו ח"כב חמות קרקע בח"רי ואנכין הקניתי לו המטלטלים ואף על פי שאין ח"נו יודעים לו
קרקע (ב) ה"ל"ה בעלי דין במאה גדים לחובתו : ג כוון הוא אפילו שוכר לו מטלטלי ח"ב מקרקעי אינו
טורף ממטלטלים שמכר או נתן (ג) מ"ס תקנת השוק ויתו אם כתב לו דאקנה ואח"כ לוה מח"י וכחכ לו
דאקנה ובשניהם שיעבד מטלטלי ח"ב מקרקעי קדם השני ותפס מטלטלים קנה קודם מלוה כח רש"ן
ומזניה ממנו אפילו כוון הוא מפני שאין בזה מפני תקנת השוק : (ועיני לשי"ל סימן ס" (ד) ופ"כ סימן ל' אסמיקי ט"ו)

ק"ד דין

חשן המשפט הלכות גביית מלוה קיד קטו

בירוש קנו

דין בעל חוב עם הלוקח אם יכול לרחותו אצל הלוהו וזו

סימן קטו (א) לוקח טורפו

ממנו ו"ח אם לוקח הסדה בעדים טורף מן המסובעדים אבל אם המוצר הורה שמכרה לו אינו טורף אלא מ"ח עיין ב"ח סי' ל"ט דין ל"ג בבבא ב"י וב"ח סי' ל"ט ס"ט סימן ק"ו

מלוה שידע לקוחות שקנו מהלוה אחר שהלוה הולך וטורף מהם (ב"ד אבל אם טורף שלם ב"ד אינו כלום) (כ"י נכס משו' מסוף חוב המנוסה) וקורעים בית דין שטר האדרכתא ותיבין לו שטר טרפא וכותבים בטורפא שקרעו שטר האדרכתא: ב' כשימכח המלוה לוקח כופין אותו לדון עמו ואינו יכול לומר לו לך אבל הלוה וכשתחייב לך בדין ותכו לך טרפא על הלוקחות או אפרע לך אלא ילך הוא אבל הלוה ויוקיקו לבט' וימיהו היכח לחימה מידעוין ליה כנון הלינו רחוק יותר ממנהך יום אחד ואם

ק"ק הלוקח זמן לחזור אחריו נתנים לו עד שלשים יום ובכלל זה להוציא הדין ולשלם לבט' בעקופין:

אם רונה הלוקח לשלם המלוה במעות הרבות בידו וישאר לו הקרקע ויחזור וישאל מהמוכר מה שפרע למלוה בילו ואם עשה אפותיקי מפורט דאמר ליה לא יהיה לך פרעוין אלא מו אינו יכול לשלמו במעות אם קנה שדות זו אחר זו כל אחת במנה והחוב שהיה על המלוה היה ק"ק וטרף ממנו במנה שדה חקנה וזמן וכשכח לטרוף הפנייה במנה הנשאר הבינו לו ק"ק ואמר ליה אם תרנה שדה רחשונה שבית כבר בכל ק הרי טוב ואם לאו קח מאתים והסתלק הדין עמו' ואם ירנה המלוה וקבלה בק"ק אין הלוקח חוזר על המוכר וגובה ממנה אלא מנה:

ויש אומרים דאם עשו בית דין פהלא שומא והכריז שוב אין הלוקח יכול לסלקו דשומא לא דרמא ללוקח (טור נכס הר"י והר"מ וכו') סימן ק"ג סעיף ט' ובל זה מיידי בלוקח אחד שלקח שמי השדות אבל בסני לוקחין אין השני יכול לומר דיקבל סדה האחד יותר משוויין או לבלקו במעות דלאו נעל דברים דידיה הוא: (כ"י פרק מי שהיה נשוי ורבינו ירוחם)

אחר שכותבין הטרפא מורידין ב' בקיאוין לאותה שדה ושתיין לו ממנה כשיער חובו כפי מה שראוי לו מהקרק' וזו השבחה כפי מה שטוה עתה ומכריון עליה שלשים יום כדרך שמכריון על נכסי יתומים שנתבחר בסו' ק"ט אחר כך משביעין את הלוה בתקנת הנמונים שאין לו כלום אם היה הגיה עמנו במדינה ומשביעין את הטרף בקטת חפץ שלם נפרע חוב זה ושלם מחלו ושלם מכרו לאחר וכולל בשבועתו שאין זה שטר אמנה ואם (אם) תוך זמן טורף בלא שבועה ואחר כך מורידין אותו לנכסי הלוקח בטוהא על פי מה שנתבחר בסיון ק"ג וכותבים הורדה בכתבים בה שהכירו שהיה של פלוני הלוה וכותבים שקרעו הטרפא ה' בית דין שטמו לטורף בנכסי לוקח טעי בכל שיהיה מכרו בטל (וי"א דמינו כמו נכסי יתומים לעיל סימן ק"ט ס"ג) ואם בא טוס חרם ויעלה אותה שדה יותר ממה שטוה בית דין והמלוה רונה ליקח אותה פרוך לקבלה באותו עליון: ו' אם בעל חוב ולוקח באים להוציא כל אחד על חבירו נתנים השדה לאות' שמוקין יותר חס המוספת הוא עד כנגד כל דמי החוב אבל אם הלוקח וקנה להוסיף מעט על שומת ב"ד ולא היה כל החוב פדוע אין שומעין לו: ז' אם המלוה חומר אקבל הקרקע כל חובי בלא שומת ב"ד והלוקח אומר לא כי אלא יטמו אותה ב"ד ואני אמן כפי שומתו אין שומעין ללוקח:

קטו דין הפירות והשבח בטורף בלוקח ויתומים וכו' ו סעיפים

כשכח בעל חוב לטרוף מהלוקח אם כתב לו הלוה דאקנה טורף נס כזו השבחה שהסביח השדה בין שבח שטבחו הנכסים ממלגיהם כנון שעלו בו חולניות או נתקיירה בין שבח שהסביחו תממת הוכחה אלא שאם פטחו ממלגיהם טורף כל השבחה:

ויש אומרים דככל ענין אינו נובה דק חזי השבחה (טור נכס הר"מ והמגיד פרק ב"ח דמלוה) וכן כרחה לי עיקר מיהו אם כתב לו ללוקח כהדיא שלם יגבה מראקנה אין ללוקח שבחה כלום: (הר"מ שראק קמא דמישעל)

ואם הסביחו תממת הוכחה טורף חצי השבחה היתר על ההוכחה:

וי"א דאין הכעל מוכ כוון לו הוכחה בלא מאמר להחוב שלו כגד הקרן עם השבח: (טור נכס הר"מ ורמב"ם ב"י)

וחוזר הלוקח ונובה הקרן מנכסי המוכר (ח) אף מהמסובעדים שזכר או נתן מאחר זמן שזכר לו השדה אבל השבחה שטרף ממנו בעל חוב אינו נובה אותו מנכסי המוכר אלא מכני חרוין (ובל זה לא מיידי מלא שבחה שטבחו הפכסוים בעורו המוכר חי אבל אם שפתי הפכסוים לאחר מיתת המוכר אין לבעל חוב בו גלים יבאזר כלו ללוקח) (ביתומין יוסף פרק קמא דמישעל) וכל הפירות שאכל הלוקח אינם נטרפים ממנו אבל כל הפירות האחרות לוקח אף על פי שמינס כריכים לקרקע כענבים שהנעו להכרר היו בעל חוב נובה מהם כמו שנובה מן השבח ואם נה הלוקח לשלמו יכול לסלקו בין מן השדה בין מן השבח אם לא עשה אפותיקי אבל אם עשה אפותיקי מפורט שאמר לו לא יהא לך פרעוין אלא מו אינו יכול לסלקו: ב' בעל חוב שטרף בחופו מיד הלוקח מה שראוי לו מן הקרן ואני השבחה דואין

פירוש

חושן המשפט הלכות גבית מורה קצו קיז קיו

סו' קיז (ה) ה"ל מכרו לנ"ח
וחינן מביית הלוקח
כלום יש שנתה ב"ק סימן י"ח
(ב) רי"ג

דוארין הנשאר מהקרקע אם יש בו תועלת ללוקח כנוון שנשאר לו כשנתה בית ספן
קצין וכנתה בית חלי קב ישתתפו בה שניהם ואם נשאר לו דבר שחלו יחלק יהיה
כולו עליו נתון לו בעל חוב אם דמיו :

גנה : אם ירצה הלוקח ויש אומרים שהוא הדין אם לא היה דמי החונן רק נגד הקרן ולא נגד השנה אם
נשאר כל השנה ללוקח נמי דינא הכי ודווקא שלא שטאו המוכר אפותיקו אבל אם שטאו אפותיק
גובה בעל חוב אף (כ"ל) השנה רק שנתו; ללוקח הוצאמו ואם הוצאה מרובה על השנה אין לו הוצאה רק כדאי השנה בלחוד : (סור כ"ט
ה"א) והמניד פ"א דמלוה

ג' כל הדברים לא נאחרו אלא בליקח אבל מקבל מתנה משכחה מחמת הוצאה אין ב"ח גובה משכחה כלום אלא
דוארם כמה הייתה שיה בשעת מתנה וזוהי ואם שכחה מחליה ב"ח גובה את כולה :

גנה : ויש אומרים דמכילו בשנה דממילא נמי לא טריף (סור בשם ה"ר"ה וה"ר"א) אלא אם כן שטאו אפותיק שדינו כמו כיעומים סי' כ"א
בספוק : (המניד פ"ק ב"ח)

ואם קבל הנותן אחריות המתנה הרי ב"ח גובה כדרך שגובה מהלוקח :
ולוקח שפירש שיהיה חייב לו אחריות על המוכר דינו במקבל מתנה : (המניד פ"ק ב"ח)

וכן יתומים שהשביחו הנכסים אין בעל חוב גובה מהשנה כלום אבל אם שכחו נכסים מחליהם גובה אם
השנה כולו :

ה"ב : ויש חולקין וסבירא לכו דאיתו גובה ביעומים כמו דמכנה אלא אם כן שטאו אפותיקו דאז גובהם השנה : (סור)
ה' בעל חוב שכח לטרוף היתומים שבה מחמת הוצאה ויתומים אחרים אלו השכחנו ובעל חוב אחר שחל
אביכם השביח על היתומים להביא ראיה :

גנה : ויש אומרים דאם לא שטאו אפותיקו יוליו להביא ראיה : (סור)
ו' הביאו היתומים ראיה שהם השביחו שמיז להם השנה וההוצאה ונשלים הפחות ששנתהם ופעלה אותו כדמים
במה דברים אחרים כשעשה סדה זו אפותיקו :

גנה : וי"א דזה דווקא בשלא היה החוב נגד הקרן והשנה אבל אם היה נגד שניהם נוטל ה"ל ואינו נתון לו ההוצאה כלל : (סור)
אבל אם לא עשה אפותיקו אם רצו היתומים לטק ב"ח בדמים מסלקין אותו ואם רצו נוטלים מהקרקע שיטור שבהם שלהם :

קיו כיצר כותבין לו השירפא ובו ב סעיפים

א לוקח שטרפו ממנו הסדה כותבין לו ב' שירפא היאך טרפוהו ממנו כשכיל מוכו של המוכר :
ואין ה"ח צריך לכרוז לו הרשאה או שני הודעה בטרף ממנו : (כ"י סימן ק"א בשם הר"ה)

והזר וטורף מהמוכר ואם קנאה והוקרה וטוב אלף כותבים לו שירפא בחלף וכן אם היפה טוב אלף בשעה שלקחה
ובשעת שירפא לא היתה טוב אלא ת"ק או שהיתה טוב אלף ולקחה בת"ק בבלום כותבים לו שירפא בחלף וכל
הדין שיש למלוה עם הלוקח כך דינו של לוקח ראשון שטרף ב"ר ממנו ובה לטרוף הוא מהלוקחות שקנו אחריו אפילו
לא מכר לו כבטר רלא בעדים בעלמא אפילו לא פירש לו אחריות :

גנה : י"א דווקא מוכר אבל נתון מוכר ועדים חייב שירפא וכל דער דמירב אין לה קול אלא בטרף : (המניד פ"א דמלוה)
והא דטורף בלא מכר לו כבטר אלא בעדים בעלמא דווקא כשעדים מעידים שלא חתמו על שום דבר מזה הפקר
וגם לא היו שם עדים אחרים כי אם הם ומ"מ בית דין כותבין לו היאך בטרף ממנו לראיה שיחבע הלוי הפקר
לו : ב אם לקח בפירים שלא באחריות ומכרם מהמלוה שיתן לו כמו מהשטר חוב כדי שיוכל לתבוע הוא מהמלוה
אם כבר שרף ממנו טוב אפילו יכול לעשות לו ממנו לא הרשאה ולא מכר שכבר נתחל שעבודו ונתחטל אבל קודם
שיטרוף בו יכול לפייסו שיתן לו כמו חבל אין כותבין לו שירפא שהרי קנה בפדיונו שלא באחריות :

הלכות אפותיקו

קיו דין העושה שדרו או עבדו אפותיקו ובו ז סעיפים

א העושה שדרו אפותיקו לב"ח או לאשה בכמותה והוא שיכתוב להם תחלף ממנו ושטפה בהר הר"ה גובה בשאר
נכסים וטורף אותם (אבל אין שיהיה לו חייב יכול לטקו בנכסים אחרים) רק כשעומת (המניד פ"א מה' גלוה ור"ן) ויש חולקין
(סור) ואם התנה עמו שלא יהא לו פרעון אלא מווי חינו גובה משאר נכמים ואם מכרה לאחר זכא ב"ח זה לשרפה
אילו יכול (א) לטקו בדמים מאחר שהתנה עמו שלא יהא לו פרעון אלא מווי :

חושן המשפט הלכות אפותיקי קיו קוח קט

פירוש קנו

(ב) ריבית ס"ט ק"כ (ג) ריבית ס"ט
ס"ט (ד) ריבית כ"ח חררי מ"ט
סימן קוח (א) ומפ"י שם
חולקים בשם
כנ"ה ס"ק ס"ג כמב הלך מחוקק
שם כ"ח כר"ס מפני שהיא
מוחזק (ב) טור ס"ד ולאפוקי
הר"מנ"ס ועיין ד"ר ק"ץ ונ"ל דף
ל"א ונ"ח:

סימן קיט (א) כמב סמ"ע
דוב טוררי כמ"ע

המוכר ע"ש וכל שאין אנו חייבין
לדוחק זה דאפילו לכפרת הר"מ
וסעימו דסדרי דכשכל ב"ג שד"ס
ביר לוקח א' לעולם כלם נובטין
מן זמורית טעם פ"ה דהר"מ שט"ק
דזמורית נאמרה לא שיקן זה הכ"ח
שהנוטין ביר הלוקח ב"ג הפעם
שה"ח הוא עגמו לעיל סדרי אין
הזמורית בירו לפחירו לראובן
וא"ע"פ ששלקת טעם דאחרונת
ומכ"ר אמר' לקמן בסוף סימן
דאין ב"ח גובה מהעדים מטעם
מכר ראשון לשני כל זכות שהיה
לו זה וכשם שהלוקח א' היה ובו
לומר לו יחא' לי בחקמת דרבנן
לזבנוה"ב אמר' לזבנו ב' המס'
אובא למימר הכי לבי ששקטת
העיריות דאחרונת הוא יכול למחול
מקמת דרבנן ע"ה ב"י לחובו
ובאין סוד' למחלה וסוף היה יכו'
לגבות' לב"ח ולבמב' אש' מנבנטי'
וזמורית גם הלוקח א' ס"ה כל
זכות שהיה ללוקח א' זה אבל הכ"ח
ביר' שהלוקח א' יעשה ושבט
גדול לפחיר פיבור' למריה דכל
כ"ג ל"א מה מכר ראשון לשני כל
זכות שהיה יכול לגבות' לזבנא
אש"י כ"ד ששט"ר בירו המריה
אבל א"כ שם הלוקח ה' ירצה
למח' עדים לראובן כ"ד ששט"ר
בעל חוב מקיים לגבות' ממנו הראש'
בירו אש' המוכר קיים כל ז' ע"כ
(ב) עיין

עשה שדה אפותיקי מפורש שאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מו ונמלא סדרה לא הימא סלו יא
דגובה שאר נכסים אבל אק טרף ממנו ב"ח מוקדם אינו חוזר עליו: (ר"י נ"ח ג')
שדה אפותיקי לבעל חובו או לאשה בכמותות ומקרה הרי זה מכורה וכתיבא
לנכות אש לא ימנא נכסים בני חורין ועדוף אותם וד"ח כמכורה לשעתא אבל
אש מכרה ממכר עולם אינה מכורה:

זהו דעת רמ"ם אבל רוב המפרשים חולקין וסבירא להו דאפילו כמב בני חורין טורף מאפותיקי
מפורש ואש מכר קיים עד שפ"ט טירפא וכן עיקר: (טור והגה"ר פ"י ונ"י)
משכונא אש מסכנה לו סתם דינה כאפותיקי סתם ואש פירש לו לא יהא לך פרעון
ממנה דינה כאפותיקי מפורש: ג עשה טרוו אפותיקי ומכרו אין ב"ח גובה
ויכו' שאר המטלטלין מפני שאין להם קול ואפילו עשה אפותיקי בכטר אפילו
ד הלוקח טעמא אפותיקי דלא פלוג רבנן: ד וכן לענין קדימה אש עשה מטלטלין
אפותיקי אפילו מפורש בכטר לראשון וקדם מלוה מאוחר ונבאן זכה והוא שלא טענדס
(ט) אבן קרקע טמא טענד לו אבן קרקע אש קדם מלוה מאוחר ונבאן לא זכה:
עשה עבדו אפותיקי אפילו בסתם ומכרו בע"ח גובה ממנו מפני שיש לו קול:
עבד טעמא דבו אפותיקי וסחררו אפ"י סתם לו לא יהיה לך פרעון אלא מזה
ימא לחרות וב"ח גובה חובו מהלוה וכתב עליו הסטר וטורף מוזן זה הסטר
בנין חת רבו הסני לטחררו מפני תקון העולם שלא ימנאנו בשוק ויאתר לו עבדי
ה': ז איסור הנחה מפיקע מידו טענדו כמו (ד) קדושת הנוף כההוא אנטלא
קפסוסה אמינא על דעת טיקבר עמו אין ב"ח גובה ממנו:

אבל קדושת עדים אינו מפקע מידו טענדו אלא יפדנו מהלוה בדבר קושט שלא יאמרו הקדש ימא
לחולין בלא כדיון ודמי כדיון ויוסף על החוב ויגבנו עין הלוה (טור) ואפילו בקדושת הנוף לא
לאוסר על הלוה לחול' לומר יהיו כבסי קונס עליו אש' כמס'ן על כל העולם (מרדכי פ' המדיר ופ"ט)
ויש חולקים: (ר"י פ' אש' כ"י ונ"י פ' אגמ"ה ב' דעומ)

הכותב ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך וכו' ד סעיפים

לזה המכ"ר נכפין לשניה זה אחר זה וכתב ב"ח ללוקח שני דין ודברים אין לי
עמך וקנו מידו חובו יכול לטרוף מלוקח ראשון שהרי אומר לו הנחתי לך מקנא
בית אבל בעל חובך מהנכסים שקנה לוקח שני אחריו ואתה הפסדת על עמך שהרי
לקח עמך מהט' (א) וה"ה לאשה בכמותות אש כתבה לשני מכרה כמותות ואינה
יכולה לטרוף אבל אש כתבו לראובן טופסים מהשני:

ואש הראשון מבר הקדשה שהנה לאחר (ב) מיני טורפה מפני כמו שאין טורפה אש נשאר ביר
הראשון: (טור ונ"י פ' ה"א ב"ד כשנמנו שם והמגיד)

מכר הלוה שדה ללוקח ומכר אחריה שדה שניה ללוקח ב' וכתב המלוה ללוקח ב'
ין ודברים אין לי עמך וקנו מידו הרי ב"ח טורף מלוקח ראשון שדה ראשונה ולוקח
אשון טורף מלוקח שני שדה שנייה שהרי קנה אחריו וב"ח טורף אותה מלוקח ראשון
לוקח שני מוכיאה אותה מב"ח שהרי כתב לו דין ודברים אין לי עמך ולוקח ראשון
אור וטורף מבני וחוזרים חלילה עד שיפטו שדה ביניהם וכן האשה בכמותות והוא
שיהיה החוב כנגד שתי הפסדות: ג יכן פירש אש החוב מנה ומכר לשני לקוחות לכל אחד במנה וכתב בעל חוב
ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך ונמלא שדה שקה הראשון שאינה שלו הרי הראשון טורף מהשני ובעל חוב
טורף מהראשון ושני טורף מבעל חוב וחוזרים חלילה עד שיפטו פטרה: ד וכן אש היזה אותה שדה שקנה
הראשון אפותיקי לב"ח אחר מוקדם הרי אותו ב"ח טורפה מהראשון וראשון טורף מהשני ובעל חוב האחרון
טורף מהראשון ולוקח שני טורף מבעל חוב וחוזרים חלילה:

קב המוכר כל שדותיו וכוה שהתנה שיגבה מן העירית וכו' ו סעיפים

ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון ב"ח אשת וחור שמעון ומכר שדה אחת ללוי והיא בינונית ולא נשאר
בינונית אחרת ביד שמעון וב"ח לנכות רנה גובה מנכונות סביד לוי (א) רנה גובה ממה סביד שמעון אפילו

(ב) רש"ד ע"ד אבדן ל"ט י"ס שלמ'
 ב"ק ס"ט ס"ל (ג) ואבי"א הר"מ
 בהן הלכה ופטר מלימן לו ריוח
 ואם נתן לו מעבדו מות לקבל י"ס
 שלמה סס פ"ח סימן ע' אבל אם
 ממחילה היו בידו למחית שבר
 ואח"כ אמר שבעד בידו בנדרם
 הלאו' בר' מש"מ הר"ל קט"ו דנחתי
 י"ח שלמה:

סיקמא (א) רי"ט ס"ק א' וי"ן
 רש"ד סדרך הגמריים
 לט"ז מש"ש י"י כבד' (ג) רי"ט
 קכ"א כ"ס רי"ט וכו' רכ"ג
 (ג) רי"ט

תחלת שם נפטר ואינו נרד להביאם לב"ד הפרעון בעל כדרא פרעון וכן אם אמר
 מעותיך נדורים בפתי' כח וטול מעותיך והמלוה מסרב מלקחתם וננבדו או
 נאבדו פטור הלוה אלף אם כן פטע בהם וננבדו או אבדו :
 ויש חולקין בזה (מרדכי' מ' שאלחו) אם פרע לאדם המלוה אם היא בת דעת (ב) נפטר הלוה בכך
 כחילו נתנו למלוה עצמו (משנת הרשב"א א"ל"ק י"ו) ראובן שהיה חייב לשמעון וכשהגיע זמן הפרעון
 שמעון שימטח בן למחית שבר ונאכזר אח"כ נרד הלוה חייב בכל האונסין כמו בתחלתאחר שהיו מחילב
 באחריותו זל"א (ג) שבעה מכת' דיבור בעלמא : (מרדכי' פ"ק החובל)

הלכות העושה שליח לגבות חוב

קכא השולח חובו על ידי שליח ובו יב סעיפים

שלח לו חובו או פקדונו על ידי שליח אם אמר לו המלוה לשלחו על ידו ונאבדו פטור אפי' לא אמר לו
 פה אל פה אלף טלח לו בכתב טלח לי על ידי פלוני (א) ושלח על ידו ונאבדו פטור והוא שוכר
 והא כתב ידו אפילו שהשלח עכ"ס או חרש שוטה וקטן אפי' לא יחד לו אדם ידוע לומר שלח על ידי פלוני
 א כתב לו שלח לי ביד מי שתדע ושלח לו ונאבדו או כפר בה' השליח פטור והוא ששלח לו ביד אדם
 זמן ודרך שכני אדם רגילים להעביר שם ממונם אבל אם שלח לו על ידי מי שהוחק כפרן או במקו' סכנת
 כוס שאין הרבם רגילים להעביר שם ממונם הרי יפסע וחיי' טעל דעת כן לא הרבהו אלף אם כן פירש לו :
 אפי' לא אמר לשליח אמור לפלוני שישלח על ידך מעות שבידו אלף אם אמר לו בפני עדים מעותי יש
 ביד פלוני לך ואמור לו שדעתך לבא לכאן ואם יתנם לך הביאם לי ונתנם לו הלוה ונאבדו בדרך פטור
 לא עשהו שליח אלף אמר לו יש לי מעות ביד פלוני ואינו כולחם לי אולי חייבו מונח שליח לשלח לך
 תראה אליו אולי ישלחם על ידך לי לא היו שליח ואם נתנם לו ונאבדו חייב באחריותם : ג לא יפסאו
 י"ח בעדים אלא שבר לו חותמו לסימן שהוא שלחו וחסרו לו לאמר לך והבא לי מעותי והוא כח אלף הלוה
 מר פלוני שלחני אליך שתשלח לו מעותי והילך חותמו לסי' ועדים מעידים שהוא חותמו אבל אינם מעידים
 שפסאו שליח ושלחם לו ונאבדו לא נפטר הלוה :

והרי"ם מתקנת' שלח שליח ז' ולא יורה וי"א שדרך לישבע מחילה כדון שאר שבועין וכו' ט"ן (טור)
 שלח המלוה או המפקד כתב ללוה או לנפקד מל' כ"ס לי בידך שלחתי ביד לוי ושלחו בידו וטען המלוה
 א כתבתי ולא שלחתי לך ישבע הלוה היסת שכתב ידו בא אליו ולפיכך שלח ויפטר אבל אם לא היה הכתב
 בידו או שאין הלוה יודע שהוא כתב ידו אפי' היו כתובים בו סימנים ואותיות שבויהם בידו אם טען המלוה
 אמר לא שלחתי כתב ואחרים רימו בו הלוה או הנפקד חייב באחריותו ומשלם אחר שיחזירם על מי ששלח כתב
 המדענו דלא יורה ויש מי שהורה שישבע ואחר כך יטול כדון כל הנשבעים ונוטלים : ד טען המלוה או
 המפקד אין זה כתב ידו ואין עדי' מנויים לקיימו והנפקד אומר אני מכיר שהוא כתב ידך אם זה המחזין
 פקד אגלו שלח בעדים או אפילו בעדים על פה מתוך שיכול לומר לו הוין דברים מעולם או החודשים לך מידי
 ידך נאמן בשבע' היסת אני מכיר שהוא כתב ידך ועל פיו מסרתיו ביד שליחך (ואם נפקד אגלו בשטר מתוך
 שיכול לומר נאנסו נאמן ב"כ לומר מסרתיו ליד שליחך) אלף שנידך לישבע שבועה חמורה כעין של תורה ואם
 י"ח מלוה בשטר אין הלוה נאמן וחייב לכלם אחר שיבע המלוה שבועה חמורה שאין זה כתב ידו :

והוא קא במלוה אלף בפקדון אפילו בשטר פטור ביינו דהוי מבי למימר נאכזר בידו : (טור)
 אם טען הלוה ישבע לי (השלח) שאומר שנאנסו נרדך לישבע שבועת השומרים : ה אם השובע מודה שהוא
 כתב ידו אלף שאומר לשליח חייבו נאנסו ואינו מחזין לנפקד וללוה שנתנים לכלית :
 גה הרי זה חמור על הלוה או הנפקד בנינו : (טור) ונשבע השליח שבועת השומרים : ו ב"ל שהשלח מודה שבאו לידו
 נאנסו אבל אם כופר במלוה או במפקד שהשלח אומר להם נתתם לכם והם אימרים לא קבלנו השליח אינו נאמן
 אפי' אם ב' מפני (ב) שהם נוגעים בדבר אלף שהשלח נשבע היסת ונפטר והלוה או הנפקד מקבלים חרם שהם
 מסרו ליד השליח : ח אם השליח כופר בנפקד או בלוה שאומר לא נתתם לי והם חומרים נכתבו לו נשבע השליח
 ללוה או לנפקד בעמדת הלוה או הנפקד שבועת היסת ונפטר והלוה או הנפקד נשבע למלוה או למפקד בעמדת
 השליח שבועת היסת ונפטר : ט כד"ל כשפסאו שליח להביא את שלו אבל אם לא עשהו שליח אלף לא יאזו

חושן המשפט הלכות הרשאה קבב קבנ

פירוש קנט

ד המרשה את חבירו להניח שלו מיד המחוק בו נרדף ליק' לו בקנין שהדוהו ונרדף לכתוב לו דון (ו) וזכה ואפיק לנפסק, או שאר לשון בדומה לה' ב' נכס הרשעה) ואם לא כתב כן אם יהנה המחוק לא יטוב לו דבר שיאמר לו לאו בעל (ז) דברים דידי את ומיהו אשילו לא כתב לו כן ונתן המחוק מה שכדור ליד המורשה ונאבד פטור דלא נרע מהגלוי ששאלו בעדים: ה' אם כתב דון וזכי ואפיק לנפסק מחנה או שלום חורביע והמותר שלו עתוד שה' דן עמו על חלקו נרדף הנמבע לדון עמו על הכל ויש מי שחומר דריוקא בכח"נ אבל אם כתב לו דון וזכי ואפיק לנפסק ק' דיברים והאמר שלי איננו מוקיפו לדון עמו אלא על ק' דיברים: ו המרשה את חבירו כל ההוצאות פיוניח המורשה על דין זה המשלח חייב בהם שכך כותבין בהרשאה כל דמזעני נך (ח) מן דינא עלי הדר :

(ו) ואם הוא שליח כד' אל' לכתוב לו למוכר אלו דונא ישרים ק"פ סי' לטובת שנסטר הרשאה עינן מרדכי לה' מרובה הרשאה שרבות של פ"ב"ל לא מהני מידו מה' שמין סבוב זה דון זכי וכו' ועוד דליה זה קניין רשף כי' לל' וכל' כס' קצרו לה' מרובה הרשאה ש' לל' וכל' בהרשאה שנתנית על הלואה ע"פ שתינו יכול להקנות לו או על פהדון שצדק דין אם לא רש' הכת' לדון עמו אין כותבין אותו כמ"ס לקמן ק"ל וק"ד רמ"א סי' ב' לזכ"ר לזכ"ר דין למוכר מרד' סי' מרובה אבל רמ"מ סי' ע"ה שכותבין כי' כל שמוכר דקדון זה שלי לחלוטין כד' הדין (ט) רוב' ש' כ"ו פ"ה סי' ב' הרשאה כלל מ' (י) וכתב הר"ן כ' השולח נדאם מרשה נכסיה או ליחא נדאם דינא דקדון מרי אחי או הרי שוכני שבידך שסעיף שחמ"ה לכתבן סתירת הדין שרן כעלה (יא) רמ"מ אלף כ"ב ח"ג סי' אלף ק"ל :

הג ואינו אלא שליח בעלמא ואם רוב המורשה להחוק כממון אינו יכול ונרדף להחזיר דמינו אלא שליח בעלמא (טור) לפיכך הם נכס פקדון מן הנפסק יטעון שכתבו למורש ומור והלוה לו חלו נרדף להחזיר לבעל הפקדון דהרי המורשה אינו אלא שליח בעלמא (הבבא מרדכי דחטו"ט) ואם ראויין שהיה לו מעו' בעיר חרש והלן שמשון לשם וכו' ל הרשאה לקבל עם המשום ולחל לו המורשם בעיר רחוק ובלך שמשון וקבל ורמ"ה ב"ר רמין לה' מורשה שמשון יתן לו המורשם ב"ר יום שמשון ח"ה סי' ע"ג

ז הרשאה שאין כתיב בה דין וזכי אלא כך היה כתיב בה סב ואפיק לנפסק או לזכ"ר לזכ"ר אפני שאין כתיב בה וזכי דכך וזכי חלה מילתא הוא וכן אוז לשלח מפני שאין כתיב בה דון כיון שכתוב בה כל דמתעני מן דינא עלי הדר הרי זה כמקום דון יבשרה אם אין כתיב בה הרשאה כל דמתעני מן דינא עלי הדר כשרה הוא שאין כותבין לשון זה אלא לתקנת המרשה שלא יוכל לומר הקנת אותו לי כיון שכתבת דון וזכי ואפיק לנפסק :

סי קכ"ב (א) אם הוד' המורש' כדורש ההגב עינן ר"ב ר"ש ר"ג חו על פנייה ממון שיש לו אלא לזכ"ר ככ"ר מהרמ"מ ס"ג הלכות שכתבין

הגה שטר הרשאה אין נרדף לכבודו דון ומכל מקום נהנין לכבודו דון וכן מה שכתבין ברמות נכסא כדל' חסידא כ"ו : (מרדכי יב"ב סכ"ו ונסבות דשנינו"ה)

ח כבעל שבה לדון עם אחד שמהחוק ככנסו מלוב כל אשתי (ט) נרדף הרשאה ואם יש פירות שקבע מתוך שיש לו לדון על הפירו' דן על העיקר ואינו (י) נרדף הרשאה : (עיין בחזן פטור סי' פ"ה) ט' אחד מהאחים שלא חלקו או מהזדוניים שבה למכוע מוכנע על הכל הואיל ויש לו חלק בזה הממון אינו נרדף הרשאה מאמר שותפין ואם יבא חייב ח"ש שיתף האחר יכול לומר לטותפו שכן חילו הייתי אנו עם הייתי מוכנע טענות אחרות ומחויב בעל דיני שהיו אומר לו למה לא באה (יא) לתכוע גם אחת לפיכך אם היה בעיר אחרת יש לו לחזור כל שבעל דין ולדון עמו ולומר לו איני מודה בכל מה שטען שותפי ולפ' יש לכתב לבעל וועד או דון עמו בהלך או הפא הרשאה שהיו ממון שניכס בידי ושניכס בעלי דיני ולמחר יבא אחיך או שושך ויתכע גם הוא ויתבאר זה עוד כמ' קע"ו סעיף כ"ה וסעיף כ"ו :

קבנ הרשאה על מה נכתבת וכיצד נכתבת ובו טו סעיפים

א מדינא דמורה אין כותבין הרשאה אלא למכוע פקדונו שביד חבירו ולא כפר לו ואם היה פקדון של מעות נרדף להקנות לו חוב קרקע וכן יכול להרשות למכוע קרקע אשילו כפר בו וכן מלה כסטר אשילו כפר בה שכול להקנות השטר וסעפורו ככתובה ומסירה כך יכול להרשות עליו ולמחר הכטר פטור כדי שינכשו ונרדף לכתוב בו קנה לך חיובי וכל סעפוריה דמות ביה אבל אין כותבין הרשאה על פקדון שביד חבירו (א) ספרי בו וכן אין כותבין הרשאה על מלוה שבעל פה אבל הנמוכים מקניו שכותבין הרשאה אף על המלוה בין כסטר בין בעירי קנין אף על פי כספר בה ככית דין כדי שלא ישול כל אחד ממון חבירו וילך לו למדינה אחרת אבל על מלוה על פה ספרי לו מקניו שכותבו הרשאה (וא"ל לא נרע מהלשון שמשון בעדים שכתב' כשאין ק"ל: ב"ר) ויש אומרים שעל הכל כותבין לא שנה פקדון ונזול לא שנה מלוה כסטר ובעל פה ואף על נכס דכפרה: (ובן טו"ט) ב' עי' שאם לו שבעה על חבירו אינו יכול להרשות אחר עליו ולהכניעו כמינו דבר

שקנה בקנין שאינו אלא דברים בעלמא :

הגה וה"ל מי שאינו לו מוכנע על חבירו וכתב על הרשאה על הרשאה כ"ו לו אלא חבירו אין בהרשאה כלום (מרדכי פוקמי שמה) דלמכביעה משה דבר שיכול לקנותו ח"ל נרדף למכוע הרשאה על החמון : (ט) שלחן השניטה (ר"ט כפי' המרדכי)

(ג) לטון רח"ס פ"ג משלחין דין
 ט' ר"ג ט"ח מ"ה מרדכי ויג"ה מר"ר
 פ' שנועם העדות ראובן שד"ח
 לשמעון שטר חוב ש"ס לו"כ ט"ל
 העכ"ס והלך שמעון ובהפסד סם
 גב"ס והחזיר לו הסטר פ"ין
 גמ"ר רש"ט הכניס ב"י (ד) וי"א
 שג"ר שלחו כמס' לנ"ד שנתקום
 המרש' ויחזירו 'ככ"ו ואחר כך
 יסבע זה ולמד ממש' בע"ה נסם
 הר"א ברי"ח ב"י (ה) רש"ד פ"ו
 ועיין סוף ס' מרומם הדטן וכן
 דין הסכול למורש' אם כתב ז"ל
 כן דון וכו' אינו יכול לזון ב"י
 כס' רש"ט ועיין ג"כ ס"ח מה"ל
 דייטס נסם מה"רס אהרן ק"ד
 (ו) וכן אם עושה נכסר אין ט"ל
 ושם אשר לא טוב ששה ג"מ ט"ו
 ח"ד דף ס' (ו) ב"י נסם המוסמק
 (ח) וה"ל שרשעה אומן מפני שז"ל
 צ"ל מרית"ס שלמה ב"ק כ"ו ס"א:
סימן קבר (ה) יחזיר ושמן
 הנאונים דס"ל

דכ"ט נמי יכול למיזב' ויורש' כנ"ר
 נשור וכו' הביאו רי"ב ר"ה וגם
 המכ"ט וכו' לומר שא"ר רוב
 לדין עם המורשה לא עם היתוב
 י"א ש"ר שלח יע"ז פטיו למנוע
 מה שאינו חייב לו רש"ט ח"מ ס'
 ב"ן ד' וק"ט דלפ"ג שמתים
 הרשעה מ"ו אם לא ירשה הנתבע
 לזון עמו אין סופי' לזון או ליב'ס'
 עד ש"ב נ"ד' ובמ"ס שג"ר רמ"ס
 המ"טור סימן קכ"ג ע"ש וכו'
 רש"ך ח"ב סימן ל"ב וכו' אהרני
 ש"ה שאין בוטין את הנתבע אל
 חס נכ"ח' המורשה למרש' קני' לך
 הסטר וכל שבעור' לרא"ה ביה
 ומסרו לו ובמ"ס ב"ב ש' ש' ש' ש'
 חילק על רמ"ס ב"ב גיהו הלחם
 משה פ"ג מה"ל לחין ובהפסד כתב
 נגד האר"ני ואמ"ר הר"א והר"מ
 הול"ס על רמ"ס ב"ב ש' ש' ש'
 הנתבע לזון נהרש"ס ולנסוק כ"ח
 דנשטרות דידן דקמ"ב ב"ה או
 לכל מוציא שטר זה פתדו ולשמו
 אפי' רמ"ס יורה שחייב ב"הו מן
 הדין לזון עמו ולפרש' לו שהרי
 נחמ"ל הבל"ה נחחייב לפרוע
 לבי' שהוציא שטר נ"ד זה וכיון
 שנסמא שליח ה"ל נ"ל בעדו וזה
 כס"ו ו"א ע"נ דר"טה כתב ס"ח
 ד"ל מהני הרשעה להחזיר דהרי
 קנין דכ"ר שאינו כלום מ"ר ר"ב
 שג"ר דף ט"ו דהור"א שלח הור"א

ג המרשה לאחר ואח"כ הרשה לאחר ונתיים בא"ס בהרשאתו לפנינו אין לנתבע להטיב
 ח"ל לטני: ד' אין למורשה רשות לכתוב בהרשאה לאחר שזה יחמר אין רנוני שיהי'
 כקדונו ביד אחר לפיכך אם התנה עמו שירשה לאחר ואחר לאחר הכל לפי תנאו:

ה הבא בהרשאה שמחל לנתבע או שמכר לו או מחל לו על הסבועה או שעשה עמו
 פטרה (ג) לא עשה כלום שזה יחמר לתקוני שדתיך ולא לעוותי לפיכך אם התנה עמו
 בין לתקון בין לעוות אפילו אם מחל על הכל מחול וכו' אם פירש בה מחילתך כמחילתי
 ו היה לו חוב על עכ"ס ואמר לחבירו שהיה לו גם כן חוב עליהם כסם שפעשה בשלך
 תעשה בשלי והלך ומחל להם חובו וחוב חבירו חייב לשלם לחבירו מה שהיה שזה חובו
 במעות מוכנים: ז' דאובן שבה בהרשאת שמעון ותבע לזיו והמר להד"מ אבל יקבע
 שמעון ויטול מוציאן הממון מיד לזיו ויהא מוכח ביד ב"ד עד שיבא שמעון וישבע
 ויטול וכן כל הדברים שתולה לזיו בשמעון ידון עם דאובן ויהיה הממון מוכח ביד עד
 שיבא שמעון ויש לראובן להחריס על מי שטיען טענת שקר כדי לעכב הממון ולאחרו:

ח ונ"ל שקובעין ב"ד זמן לתובע לבא ולהשביע ואם לא יבא בתוך אותו זמן
 יחזירו ב"ד לנתבע ממונו: ט' נתחייב לזיו שבעה אינו יכול לעכב ולומר אינו
 נכ"ט עד שחריס בפני (שמעון) על מי שטוען עלי שקר שאין זה החסר אלא תקנה
 קלה שתקנו הנאונים האחרונים כדי שיכיונו בעלי דינים טענותיהם ואין מעכבין שבעותיו
 של זה מפני (ד) תקנה זו הקלה: י' מורשה שהרשה בכסר ידוע אפילו אם לא
 יוציא הממון מיד הנתבע קרוביו כשרים בין לעדים בין לדיינים שאין לו חלק לא
 בהפסד (ה) ולא בהנאה: י"א ומטעם זה כ"ל טנס הוא כשד להעיר אבל מורשה
 שיש לו חלק במה שיוציא מהנתבע קרוביו פסולין בין לעדים בין לדיינים לפיכך מי
 שיש לו עדים על תביעתו לא ירשה אחד מהעדים או מקרוביהם אלא אם קנ"ז לו
 שכר ידוע אפילו אם לא יוציא הממון מיד הנתבע: (יכול אדם להרשות לז"ל לזון עם טרב
 קנ"ז טלו) (ב"י נסם הרי"טנ"ה) י"ב וכן מי שיש לו עדים בפריעתו לא יבא לזון עם

המורשה בזמן שיש לו חלק בתביעתו אם הוא קרוב לעדים שהרי ינטל העדות: י"ג
 וכול אדם להרשות נשים ועבדים ויש מי שאומר אבל לא את עבדו ואין קנין לעבד
 על ידי י"ב. שהרי גופו קנוי לו וידו כידו נמנח שאינו אלא שליחו ויכול הנתבע לומר
 לזו בעל דברים דידי את אבל יכול להרשות את אשתו שהרי אם נתן לה מתנה קנתה
 ואין הבעל אוכל פירות נמנח כשכתב לה זכו לנפסק אין הנתבע יכול לומר לזו בעל
 דברים דידי את: י"ד יכולים לשלוח הרשאה ב"ד עכ"ס ובלבד שיהיה מלכתוב בה
 וקנינא מצינה דאין שליחות וזכיוה לעכו"ם אלא יכתוב וקנה העכו"ם: ט"ו והשכר
 לא טוב עשה בעמיו זה הבא בהרשאה ב"ד"א כשהנתבע והתובע צעיר אחד אבל אם
 הנתבע צעיר אחר והתובע צעיר אחרת הרי זה (ו) עושה מלוה:

הנה ויש אימרים דמין חילוק בין אם היה עמו צעיר או לא אלא שכל זמן שהמורשה (ז) הוא אלם ובעל
 טעמו אפ"כ ע"ל רוב לא לו אבל אם עושה כדי להציל ששוק מעוקן מוצו קעניד (ב"י נסם מוספ')
 י"א דאין אדם יוכל לעשות מורשה שלא בפניו דאין חנין להרש' שלא מדעמו והרי כתוב אשר לא שובעשה
 בעמיו ולכן אפילו אם נהרשה אח"כ בדבר (ח) אינו כלום: (מרדכי"ם מרובה)

קבר נתבע אם יכור לעשות מורשה ובו סעיף אחר

א הנתבע אינו יכול (א) למנות מורשה שיבא לב"ד וישיב בעדו לתובע והוא יושב
 בביתו ונתיים יקרות שאין כבודו לבא לב"ד (ב) משכרין להו סופרי הדיינים
 ויטענו בפניהם וכיוצא בזה עושים לשלמיד חכם שמורתו אומנותו ויולא ביה מלתא
 למיזל לב"ד ולערער בהדי ע"ה:

קבה השולח

כל שמונה אומן בפני עדי' שמהם הור'תו כהור'תו ומקבל עליו כל מה שידעה או יטעון המורשה בשבילו ואז הוי כאלו הודה בפני אומן ב' עדים
 מה שידעה המורשה בענינו כפני הוד' וכו' (ב) משרים ג"ח ח"י"ב ומכ"נ ב"י שלאחר ששמעו טענות ומיניהם השליח שואר בפני ב"ד:
 סימן קכה

חשן המשפט הלכות הרשאה קבה

פירוש קס

קבה השולח חובו או פקדונו על ידו שלירדו ובו י סעיפים

סימן קבה (ח) ואין כפי"ה

אמר יכול לומר
אבלנין זין עיין כפסוק מ"א
וה"ל רחובן שלם פקדון לשמעון
בית לוי ושלך לוי למ"ה אי אמרי'
חוקת שלית עינים שלחורו ויכול
ראובן לשמעון חס שמעון טעמו ורמז
לשכנינו או לא כ"ר רמזו וכול
אמרי חוקת שלית עינים שלחורו
אלה נמסרה שלם יבא המשלה
חוקת כי הוא סוחר עליו ח"ל
דמסון לא (כ) פ"ט ח"ל אם לא
ח"ל יבא ח"ל ח"ל חסן ז"ה
לפטור לא זכה מיד שמעון לוי קבה
פ"ט רמזו חסן ח"ל ח"ל ח"ל ח"ל
פ"ט רמזו חסן ח"ל ח"ל ח"ל ח"ל

סימן קבן

רחובן טעיה חייב מנה לשמעון או טעיה לו פקדון בידו ואמר ללוי הולך
מכ' זה לשמעון אם בא לחזור ולטלו ממנו אינו יכול דהולך כזכו דמיתיד
פסקתע ליד לוי זכה (ח) בפ"ו לשמעון לפיכך בין מת ליה או מלוח ימננו לירשיו
שמעון ומ"ה רחובן חייב באחריותו עד שיגיע ליד שמעון:

ט"ה וה"ל אם אמר ח"ל מנה ז' לפלוני או יבא חסנו לפלוני כולם הוי הולך והוי כזכו (ר"ן ס"ק
דנישין) אבל אמר החזיר לפלוני לא הוי הולך ולא הוי כזכו: (כ"ד ג"ס הר"ש ט"ה)

ואם החזיר לוי המנה' לרחובן והעני' (רחובן) אחר כך ולא היה לו מנה' לפירוע
בעתון סתפסוד שמעון שלו לוי חייב לשלם שהוא פסע בתה' שהחזירו לרחובן ואם
מחמת אינסו החזירו לרחובן טעיה עליו בדבר טעם בידו לעשות עד שהוכרך לחזור
פטור ויט' אומרים שבטעמיהור לוי המנה' לרחובן טעיה באחריותו עד שיגיע
ליד שמעון כל חייבו:

ט"ה רחובן טעיה לו מנה' ביד שמעון ואמר ללוי לקבלן שמעון והלך ללוי וקבלן ואמר כך אמר שמעון
ללוי שימחר לו המנה' וקבלן רחובן (כ"ד ג"ס הר"ש ט"ה) ואם לא יחזירם יכפור לו מוב חייבו
שמעון ללוי שמקום חסר והכס' לוי אומר לרחובן לא קבלתי בשבילך כדי שתפסיד את שלי וכו' להחזירם וראובן
אומר שלם יחזירם אחר שכבר העסה שליחורו ויטע' שיש לו חסן רחובן: (מהר"ב והב"א ס"ק דנישין)

ב' הא דפקדון אינו יכול לחזור ולטילו מיד לוי דיוקא כשנחזק הנפקד כפרו דל"ה זכות למפקד. שתגא מתחת
ידו אבל לא החזק כפרו יכול הוא לחזור ולטלו ואו טעיה מרה' דפקדון שלית להביא לו כיון דנבלי דעמיה
דניחא ליה דליחביא ליה אם בא לחזור אינו חוזר ואטילו בתמניה לו שלוח דל"ה מיפטר כהני שומר מאחריות
או אטילו לא ממני ליה שלוח אלא דשלוח מיהו נבי' מפקדו ובכל יומא הוי מפקדו נביה אם בא ללחור אינו
חוקת: ג' אם אחר שלוח למלוח הכה' מעיתיד ששלח לך פלוני בחובך בידו אך אני רוכה להחזיק בהם בשביל
חוב טע' לוי בידך אם המלוח מודה לשלוח טעם לו בידו ואין לו שאר נכסים טענה' מה זה חובו והגיע זמן
הלואתו אין כח ביד המלוח לצרער על המשלה ולומר הפסקתני מעותי שתפסקת ליד מי שאינו יכול להיטואם

מידו שהרי המשלה יאמר אף אם הוי עדיין בידו הוי מוכיחין מיהו מדרכו פ"ט הוי"ל ואין לך נכסים אחריס
אבל חס' יט' לו נכסים אחרים המשלה כופה לשלוח ליתנם למלוח שכל זמן שלם נתינת לו לא נפטר המשלה
מחובו ופסקת ליד ויטע' אומ' ממנו מעמלה וכל טעו' אם אין המלוח מודה לשלוח חייב ליתנם לו חס'
אם אין לו נכסים אחרים: ד' יאם מת המשלה ולא הניח נכסים חזר דהו' בין השליח ויפיו המלוח שנתלמו
לו ויטע' קבלה' השליח מהמשלה בעד' מנו שיכול לומר למלוח (פרש"י) ובתנא' בהיות נחמ"ג בהיס' לומר לו אני
תופסם בחובי שאת' חייב כיון שאין תופסו בהם המשלה ולא יורטיו ויטע' שאומר פ"טם בא השליח להחזיק בהם
בשביל חוב טע' לוי ביד המלוח או המפקד אינו יכול: ה' ל"ד חתורים דהולך הוי כזכו במלוח או בפקדון

אבל במתנה לא הוי כזכו אטילו עשהו שלוח לקבל ואמר ליה הנותן הולך לו לא הוי כזכו לפיכך אם אחר
הולך מנה' לפלוני שחני' כותן לו יכול לחזור בו עד שיגיע ליד המקבל ואם היה המקבל עני' שאינו לו ק' וזו
בעסה' נדר ואינו יכול לחזור בו: ו' אם אחר תן מנה' לפלוני במתנה יט' אומרים שאינו כזכו ויכול לחזור
בו כל זמן שלם הניע לידו אלא אם כן אחר ליה זכו לו והוי זכה לו וקבה' וכונן טעיה בראיתו אבל אם
אינו בראיתו לא ומיהו חס' אינו בראיתו לכשיבא לראותו יוכה' לו חס' לא יחזור בו הנותן קודם לכן: ז' וי"ח
דתן הוי כזכו במתנה והוא טענה' לו עתה הפסך בידו ואומר לו תן חסן זה לפלוני אבל אם מתחלה לא נא
לידו על דעת לזכות לזה ואח"כ אחר לו מתנה' לפלוני לא קבה' אלא במעמד שלשתן ואטילו חס' הוא תופס
החסן בידו בעשה' שאמר (לו) תן כיון שלם בא תחלה לידו לשם כך אבל אם אחר לו זכה לו בעוד שהחסן
בידו זכה לו אף על פי שלוח' שח' לידו תחלה לשם כך או אטילו לא היה בידו בעשה' שאמר לו זכה לו אלא
שהנכוהו אחר כך כרי' לזכות לו זכה אטילו שלם בפני הנותן ושלא בפני המקבל אבל (כ) אם לא אחר' י'
זכי אטילו חיתיה לפקדון בחזירו של שלוח לחזכה' למקבל' מתנה: ח' רחובן שאמר לשמעון הולך מנה' ללוי

שחני' קותן לו מתנה' והלך שמעון ליתני' ללוי ומנאו שעת' אם ברא' היה הנותן ומת' בחיי מקבל יתן לירשיו
מקבל דמנה' לקיים דבריו המת' ואם מת' מקבל בחיי קותן ח"טעי' שאמר כך מת' הנותן יחזור לירשיו משלה:
ט' ואם עקיב' מרע' היה הנותן אם בעשה' עמנו הענה' לשלוח כבר מת' מקבל יחזור לירשיו משלם אבל אם

סימן קכו (ה) שני רשעים
 שס' ריבס' ס' ר"י
 הראש ס' ג' ס' (ב) סבר הכותב
 זמנה רש' ס' ח' ס' רש' ח' א'
 ק"ב כבד רמ'ן נחידותו פרק
 הספיכה בשם רש' דמלוה ט"ל פ"ס
 נקנית באגז וכ"ל רבני טולון
 מרדכי פ' הכותב ודעת ר"ל בן
 שמעון נתיבא ב"י ס' ס' ומרדכי
 פ' הטול קמא וס' בהגהות בשם
 ר' ברוך ור"י הלוי וכו' אבי
 השוריו והגוניה לקמן (ג) ואם כה"ל
 ששמעון בני לא רבה רש' ח' א'
 ס' ח' מור' אמת ק"ל ד' ג' ח' ד'
 ק"ו וע"ל ס' מ' המב"ט ח' א'
 ס' נ' דאפילו פקדאטיא או
 חטאטלים אחרים נקנים במעמד
 שלשון ואפילו ביד שליחו כאו ביו
 גידו וע"ל ס' ודווקא באלו מרי
 גיוני אבל חמר מכה ללוי ואח"כ
 אחר ללוי מקבל מלמעמד ומקב'
 לו בזה חפן פלוני וכירבו כלם
 ליהא צום דין במעמד שלשון והו'
 כמי ששמעון שליח לקבל משווי
 ויכול לחזור בזה אלסקר ס' ג'
 (ד) ויש חולקים בזה הדין שור
 וכתב יוסף וכו' כח"ס בני עונת
 דחיסור גיורא בשם החמונים
 וכן פירש הד"ן סימן ס"ד
 (ה) א

היה חי המקבל בטעה שנתן המנה לשליח וכן ליורטי מהבל אפילו אם נתן המקבל בחי
 נותן ואפילו נולדו יורטי מקבל אחר חיתת נותן מכוס לדברי ש"מ ככתובים וכמסורים
 דמו ואין הכותב יכול לחזור בו כל זמן שלא עמד ואם עמד חוזר אפילו אם בא כבר
 ליד המקבל: ומכל מקום כל זמן שלא נכדבר שנתפסא נדך השליח לעשות
 שליחותו ואם ימות הנותן יאמר למקבל ואם יתפסא יחזיר לנותן:

קכו הפורע חובו במעמד שלשתן ובו כג סעיפים

א ראובן שהיה לו (א) מנה ביד שמעון בן חלבה (ב) בן פקדון ואחר ליה
 במעמד שלשתן מנה שיב לי בידך תנהו ללוי בין שנתנו לו במתנה בין שנתנו
 לו בפרעון חיבו (ג) קנה ואין ראובן ולא שמעון יכולים לחזור בהם אע"פ שפדין
 עסקוקם בחמתו ענין וכן אין הנותן יכול לחזור ולשחלו למו שהוא בידו ואפילו כולד
 לוי לאחר שהלוי ראובן לשמעון קנה: **ב** במה דברים אמורים כשהיה לראובן מנה
 ביד שמעון אבל אם לא היה לו מנה בידו אלא שאל' תן מנה ללוי בשבילי ואפרענו
 לך לא קנה וכל אחד מכלשתן יכולין לחזור בו (ואפילו מהל המלוה ללא יכול לחזור בו כל
 זמן שלא קנה בקניין) (רבינו ירוכם נ"טו ח"ד) ואפילו פרע שמעון ללוי תקנת החוב ומ"מ אם
 נתנו לו חוזר ונוכה מראובן מאחר שכל פיו נתן:

הנה וכן אם המקבל פטר הנותן לגמרי נדך זה שהמעות בידו ליתכס למקבל דהא לא גרש פטרב דלמח
 (כ"י ומרדכי פ"ק א"זה ס"ו)

ג אמר ראובן לשמעון סתם במעמד שלשתן תן מנה ללוי ולא אמר ליה מנה שיש
 לי בידך תנהו ללוי וכמעט מודה שיש לראובן בידו אלא כאומר סכיון סל' פירש
 תנה שיש לי בידך לא היה דעתו על מנה שיש לו בידו אלא כאלוה לו מנה ואחכנו
 לך אין בדבריו כלום דמסתמא על מנה שיש לו אמר וקנה וי"א שלח קנה: **ד**
 היה לראובן ביד שמעון כור חטים ואמר ליה במעמד שלשתן תן ללוי חמשים דינרים
 שהרי יש לי בידך כור חטים וכתרנה ואחר כך רצה שמעון לחזור בו אם היו החטים
 פקדון וקירש תן לו חמשים דינרים במעות מהחטים לא קנה לוי שיכול לומר שמעון

אינו חייב לחבור חטים של ראובן כדי לפרוע חובותיו ואפילו אם יאמר לו תן לי חמשים דינרים
 יכול לומר לא גיוני ליתן לך חטים אלא מעות אבל אמר ליה סתם תן לו חמשים דינרים מהחטים שיש לי
 בידך נעשה כאומר לו חטים שזה חמשים דינרים וקנה ואם היו הלוואה אכלו ח' ע"פ האמר לו חמשים דינרים
 במעות קנה ונותן לו מעות או חטים שזה חמשים דינרים כעטר שבסוק: **ה** אמר לו תנה לי בידך תנהו
 לפלוני במעמד שלשתן ואמר לו איני אתנהו לך לכפארה וכתבנו אומר לו איני רוצה עכשיו אין בדבריו
 כלום וחייב ליתן לו לזמן שהוא חייב למחאה ויש חולקים: **ו** המחאה אכל הפירו בענין דלא קנה אינו
 נאמי לומר שפרעו אחר כך: **ז** אפילו אם לא נתנה הלוי או הנפקד ליתן לזה שלוח המלוה או המפקיד נדך
 (ד) ליתנו לו על כרחו כיון שאמר ליה במעמד שלשתן: **ח** לא היה במעמד שלשתן כהאמר ליה מנה לי בידך
 תנהו ללוי לא קנה ויכול לחזור בו לא שנתן מתנה מרובה לא שנתן מעות סוכטת ואם קנה מיד מי שהמעות
 בידו בתורת הודאה דאית ללוי גביה מנה אוכו יכול לחזור בו: **ט** אמר ראובן לשמעון במעמד שלשתן מנה
 שיש לי בידך תנהו ללוי ושמעון דוחה את' לוי ולכן רוצה לוי לחזור ולתבוע מראובן אינו יכול ויש אומרים
 שיכול לחזור בו כל זמן שלא פטר לוי את ראובן בפירוש (ואפילו אם פטרו וישוים את הטענה נדך בידו כמין ס"ד)
 וי"א חוזר על הנותן (מהר"ו סימן ל"ג וכו' פרק המקבל) ומכל מקום אפילו לפי דעת זה אינו יכול לתבוע את ראובן
 תחלה כל זמן שיכול לנכות משמעון:

הנה וכו' לכוונה כהגרא בתרומה ואם בן אין אנו נדבין לתקונים שמוכסין עמון ענין י"א כי אם אלאה דכנרא קמייהא ואם כהרס
 המקבל ולא נעש המעות עד שיעבי הספקד ובשביל זה לא יוכל לגמ' מן הספקד לט"ע אינו יכול לחזור על הנותן דהוי ליה שליח הראש
 לו מימיה לטען בחיובו ולא כטען דפסוק (ב"י פרק המקבל) ואם הספקד אומר סכין אם כ טר הנותן ע"ל סימן ח"א:

י אמר להם במעמד שלשתן מנה לי בידך תנהו לפלוני ונמנא הלוי וכו' ואין לו ממה לנכות ממנו מנה ה"ן חוזר
 ונוכה מראובן מכני שהטענה ואם ידע לוי שהוא עני או שהיה עשיר באותה משה והעני אינו יכול לחזור בו:
 י"א טען

(ס) אם לוי חייב להשיב ואמר
ראובן לשמעון כפני לוי עדי
מאור לך כנסף מחייב לך לוי עמו
גמלנטי סי' :
סימן קכח

עמו לוי שהיה שמעון עני והטעהו וראובן אומר עשיר היה והעני אם החוב שנתחייב
לכופו ללוי הוא כשטר על ראובן להשיב ראובן ואם לא יוכל ראובן חס יס באמתות
כור נובה לוי חובו בלא ספק ואם אין בו באמתות יפגע לוי ויטול ואם היה
על פה נאמן ראובן כשכונות היסת לומר עשיר היה באמתה טעה : יג ראובן
על לשמעון ט"ה שיש לו בדרך תנאו ללוי והיה זה במעמד שלטחו כל כלא חזר בו
ראובן חייב לשמעון ליתנו ללוי חבל אם חזר בו ראובן לא ואם כתב לו שהקנה לו הוא וכל שטרותיו והמחזיק אל
המפקדים בידי חובו יטול לחזור בו : יג אם לאחר שנתרנה הלוה או הנפקד ליתן למקבל חומר עינתו
שכוננו ולא היה לו חבל כלום וטעמיה בזה שהודיתי לו אם יוכל לברר בכדים שהוא אומר חמת פטור חפי היה
קדים כשנתרנה ליתן לוי וחייב הנותן ליתן למקבל אם נתנו לו בפרטיו חובו ואם חובו יוכל לברר הטעות חס
וחזר ללוי עדים וגם קצצו זמן למקבל ליתנו לו לזמן ידוע והוא כחוד וחזר חובו נאמן לומר טעמיה וכן חובו
זמן לומר משהו ביטוי כד ואם לא העתה בכדים יס מי שאומר כלאחר דומה טעמיה בזה דלא דם או בתינו
ויעשוק אם הוא אחר זמן והדיו כין הנותן והקבל ויש מי שאומר דא"כ נאמן לומר טעמיה (בנינו דפריש"ה) דאין
לחזו מבי דהוי כמו במקום עדים ולא טעיה חלה חדרבה חס מרדק היטב קודם שידעה :

וכן כל המקור והחוקא הורה לו בכני שדים חל אם הורה לו בלא עדים יטול לומר טעמיה (ר"ן פ"ה דנשין) ואפילו אם נתן לו כנס
י"ג נאמן לומר טעמיה דמי דפרטין בין כל דלא נש חילוקים על זה (מהר"ק פורעק"ל) מ'לסימן ט"א סוף ס"ב
אם הנותן פ דה טעיה כחשבון והקבל חובו יודע אם טעה אם לא אם נתנו למקבל כבבול חוב טעיה לו עליו
המחזיק חבלו לפרע ממנו אם יס לו בכסים לנותן שיכול המקבל לפרע ממנו בנאמן הנותן לומר טעיה ויחזור המקבל וינכה
ובי מהנותן חבל אם אין לו בכסים ח השהו נכרה אלתא והטעם כיה לו לפרע ממנו לא והיותו (וחסמיה יס ע"ה חס משיר
דבריו) ר"ן ס"ק דנשין) ואם מתנה הוא חובו נאמן כלל חובו יס בכסים לנותן וי כ"י נכרה חלתא נרדק הנפקד ליתנו למקבל
חזר וינכה חובו מנותן : טו אם המקבל מודה טעיה בחשבון והנותן חובו טעיה הנפקד פטור בלא ציפי הנותן נרדק
לסכת המקבל אם המחזיק בבבול חוב טעיה לו חזר חבל אם המחזיק במחנה טעיה לו פטור בלא ציפי : יז אחר
לוי במעמד שלטחו ליתן לב"ח מנה והחזיק ליתן לו וחל"כ נתלא טעיה בחשבונו ואינו חייב כלום אע"פ שפטור
מליתו לו יותר מ"ה שנתן כבר נתון ואינו יכול להניח מידו : יז ראובן חכר חכירות מהקבל וכתחייב להס
כסף דמי החכירות לפיכך לזמן פלוני והקבל היו חייבים ל מעון כ' זהובים העשירו הקבל לשמעון חבל ראובן
ואחרו במעמד שלטחו שיתן לו מחלתו חכירות חמשים זה בים אחר כך נתבטל החכירות מרצת ראובן מחזר שבטעיה
שאלו ליתן לפקדון מהחייב לקבל אע"פ שנתבטל החכירות חל"כ (מדיניה) חייב ליתן לשמעון : יח ראובן
הסכור הפך לשמעון כסף ידוע לזמן שנתרדק לו וראובן היה חייב ללוי מחה זהובים והתחזיק חבל שמעון במעמד
קלטתו ולא נתחייב בסכירות חלל כ' זהובים כ"ל נכדך יותר לחסן אם שמעון ינח ללוי סתם במעמד ואחר מחה
זהובים שיש לו סלל ראובן חס לך ונח הזכיר לו סכר הספק (ה) נרדק ליתן לו ונחילו אחר מחה זהובים שאנו
חייב ראובן מהכר הספק חתם לך חייב ליתנם כיין הורה טעיה חייב לרם בן מהכר הספק חבל אם חידה לו
שעל יכר הספק הנטעיה לנת לו ונח היה חייב לראובן חלל אחר חותו ספק חובו חייב ללוי כלים חפי דמי הסכר
שנשמתם בחותו הספק עד חותו היום דחכירות חובת משלמת חלל לכסיף דהיינו כשיחזר לו הספק : י"ג ראובן
הקנה לשמעון מנה חס לו ביד לוי במעמד שלטחו וכתן לוי לשם זון ערב חו"פ חס הנה ערב ב"ן חס חס חס חס
בערב כסעת מתן מעמיה יס מי שחילק : כ' מעמד שלטחו ע"י שליח כיון שאלה הנותן עלוהו לנפקד ליתנו. הקבל לא מעמיה :

ובן אפילו יחייב על יחייבם כל יחייבם על יחייבם ולא יוכל להחזיר חותו יחייבם במעמד : (מ"ה דנשין) וכן
ואם חזר היתן לנפקד במעמד שלח המקבל יס מי שאומר דמחזר והוא טעמיה המקבל שלח חבל אם לא טעמיה
המקבל שלח חלל שאמר ראובן לשמעון ב"פ לוי טעיה שיש לי בדרך תנאו גלוי שוכה בו לנידה יכול לחזור בו : כ"א
מעמיה שלטחו ליתיה חפי הכתב חלל במעמד שלטחו מעמיה : כ"ב יס מי שאומר שחן חילוק בין ישראל לפס"ס במעמד
שלטחו לביכר ישראל שחזר לכ"ס מעמיה שיש לי בדרך תנאו לישראל פלוני במעמד שלטחו החוב והחובה המקבל קנה
וכן עכ"ס שאמר לישראל מנה לי בדרך תנאו לישראל פלוני במעמד שלטחו ואמר הנפקד חו הלוה בן מעמיה הקנה ונרדק
ליתנו לו ואינו יכול לומר חנוס היתני ויש מי שחילק ויאמר שחם הנפקד חו הלוה עכ"ס יאמר ליה ישראל הנפקד
או החלוה תנאו לישראל פלוני במעמד שלטחו לא קנה :

ויחזר חס אחר לו מנה חובו ללוי ואמר לו ליתן לו וכזה טעיה פטור מעמיה יס אומרים דק"ס חזקל (מדיניה) פ"ג מי
סמח ומחר"ו סימן ל"ג) ובכל ענין חס סכר נתן הפס"ס מה שנידו לישראל המקבל אין מצינון פירו וכן בכל מקום שציין
הק"ן במס' בו אם זכה וקבלה כהר טוב לא מפקינן מיניה ; (מ"ה סימן ס"ג)

חייב חס אחר לו מנה חובו ללוי ואמר לו ליתן לו וכזה טעיה פטור מעמיה יס אומרים דק"ס חזקל (מדיניה) פ"ג מי
סמח ומחר"ו סימן ל"ג) ובכל ענין חס סכר נתן הפס"ס מה שנידו לישראל המקבל אין מצינון פירו וכן בכל מקום שציין
הק"ן במס' בו אם זכה וקבלה כהר טוב לא מפקינן מיניה ; (מ"ה סימן ס"ג)

ויחזר חס אחר לו מנה חובו ללוי ואמר לו ליתן לו וכזה טעיה פטור מעמיה יס אומרים דק"ס חזקל (מדיניה) פ"ג מי
סמח ומחר"ו סימן ל"ג) ובכל ענין חס סכר נתן הפס"ס מה שנידו לישראל המקבל אין מצינון פירו וכן בכל מקום שציין
הק"ן במס' בו אם זכה וקבלה כהר טוב לא מפקינן מיניה ; (מ"ה סימן ס"ג)

ויחזר חס אחר לו מנה חובו ללוי ואמר לו ליתן לו וכזה טעיה פטור מעמיה יס אומרים דק"ס חזקל (מדיניה) פ"ג מי
סמח ומחר"ו סימן ל"ג) ובכל ענין חס סכר נתן הפס"ס מה שנידו לישראל המקבל אין מצינון פירו וכן בכל מקום שציין
הק"ן במס' בו אם זכה וקבלה כהר טוב לא מפקינן מיניה ; (מ"ה סימן ס"ג)

חישן המשפט הלכות פורע חובו של חבירו קבו קבו קבו

סימן קבז (ח) אם לא שלח
 סנה' ביה' רש"ס
 קב"ט המוציא הוצאות ב"י להציל
 בן חבירו שלא יא' למנוח רעה
 אם לא הציל ב"י רש"ס י"ד
 ר"ד דמט' ויני מנחת ארוי ריב"ט
 ר"ן ריקאטאטימא' ק' ל' ב' ס' י'
 ומ"כ מ"ג סה"רס ל"ג מ"ג ע"ן
 ס"ס ז"ד קולון קנ"ה ומ"ה סומן
 ש"ח מש"ה ר"ר נ"ח רש"ד ק"ח
 ה"ה תפ"ן ל"כ ח"כ ס"כ ו"ס
 כ"כ דרוקא סו"ת אבל אם הציל
 ממון חייב וכו' כ"י פ"א מנח"מ
 ושי"ן מ"ס ומרדכי פ' שני דיוני
 גיורו רש"ן ח"ג ק"ז מהר"ק טור"ס
 קנ"ה (ב) רש"דס ז"ע קנ"ה ספ"ח
 ושי"ן רש"דס שחולק (ג) אם לא
 לקח כסטר מדי מדינה (ד)
 ולקח כסטר ידיו וכו' רש"דס ס' י'
 קב"ו מ"ח ט"ס הול"ר"ט כספ"ו
 לעכו"ס (ה) שי"ן ב"י סה"ת שי"ן
 ע"ה פ"ו חלשי ק"יג וזר"ח אמת
 ס' ע"ה וי"ו (ו) וע"ל ספ"ח' ש"ו
 ר"דס קב"ו ולקח ס' רפ"ד ס"ט
 (ז) אשילו א"ינו כשצ"ל מס' רש"דס
 י"ד ר"ה :

בכח

ואם הנפקד חו הלוה ישראל והמקבל עכו"ם כל ומן סמין ישראל הנוח חוזר בו יכול
 ליתנו לעכו"ם אבל אם חוזר הנותן לא זכה העכו"ם וחייב הנפקד להחזירו למפקיד וחסרו
 אם אין הנפקד יכול להשטט מהעכו"ם לפי שבדיניהם הלא חייב ליתן כיוון שחזר ליתן
 לו יתן לזכו"ם והוא פטור מהמפקיד ואם הנותן עכו"ם והמקבל והנפקד ישראלים קנה
 ישראל ויכול להוציאו מיד הנפקד ככ"ד ואם העכו"ם הנותן חכם והוציאו כשחמירו קודם
 שיתן לישראל המקבל אם מלוה הוא חייב הלוה לפדוע גם לישראל המקבל ואם פקדון
 הוא וככנס העכו"ם בבית הנפקד ונטלו בחזקה חינו חייב לשלם לישראל המקבל (ואשילו נטל
 שלו והציל הפקדון נוטל מן הפקדון כל מה שהוציא עליו) כד מנסת מלוה על פה' לכעלה
 אין לריך מעמד שלשמן :

קבו רין איש שרוה מאשתו וגרשה או מעברו ושחררו והלוה סן

עכו"ם שנתנייר ובו ב סעיפים
 א האיש מלוה מאשתו ואח"כ גירסה או ליה מעברו ואח"כ שחררו אין להם עליו כלום
 שכל פ"ז שנה עבד קנה רכו וכל מה שהוא ביד האשה הוא בחזק' בעל' עד שתיבא
 ראיה שהוא מנדונייה (ויש חולקין בזה וכמו סימנאר דב"ן העור סימן פ"ו) ב הלוה מהגר
 שנתניירו בניו עמו ומת לא יחזיר לבניו ואם החזיר אין רוח חכמים נוחה הימנו כ"ד
 אמורים כשהיה הורמן ולידמן שלא בקדושה אבל אם היתה הורמן שלא בקדושה
 ולידמן בקדושה רוח חכמים נוחה הימנו :

קבז רין הפורע חייב של חבירו או שכשכנו בשני חבירו ובו ב סעיפים

**א הפורע חייב של חבירו שלא מדעתו אפי' היה כסטר ואפי' היה עליו משכח ונטלו זה
 ספרע אין הלוה (ח) חייב לשלם לו ונטל משכנו בתנאי והרי אבד זה הנותן מעותיו
 ואפי' אם היה המלוה דוחקו לפדוע כמה היה הלוה מכיים את המלוה ומוחל לו :**
 ב הנה וכן נראה לי שיקר ודלא כוס מולחין ואחרים (ג) דחייב לשלם טור כסס ר"ח ורי"ח (ד) ו"א דרוקא כסכור ישראל נצ"ל ח"כ ספ"ט לעכו"ס
 (ד) חייב לכולי עלמא וכל פקן אם פדע משכנו מן פטו"ס דחייב לשלם לו (מס' מהר"ל ס' כ"ג) וכן ראוי לזרזו ושי"ן יורה דעה ס"ס
 ד"כ הפורע חבירו מן הסוה"ס אם חייב לשלם מי שאומר שכל זה שלא היה לו משל חבירו נידו אבל אם היה נדוי משל חבירו וכרע חובו (ה) מה
 שפטה ששה (הר"ו ס' ס"ח) ו"א דפ"י ב"ן משכנו שלו וצנ"ל חבירו הוא"ל וכן רוב הדין וכל לית של חבירו אפי' פלא כ"נו (ו) חייב לשלם לו
ב מי שתפס על חבירו ולקחו עכו"ם מתוך ממנו כנלל חבירו אין חבירו חייב לשלם :
 אנה מלמד שהיה אבל בעל בית והלוה ליה גו"ס י"ל מזהבוי ויבא חסס וכל כסר פ"מו פ"ס התב"ס ויבא חסס והתח קח משוי"ן ב"ד ב"ה ורובה
 לעכנס טי הוצרך להפסד חסס הפכו"ם אין יכול לעכבר (הנה' מרדכי סוף כ"ג) ושי"ן להילסוף כ"מוקב"י :
 אין לך עו' הנתפס על חבירו ויהיה חייב חבירו לשלם לו חו"מ"ן הנתפס מפני המס הקנוב על כל איש ואיש
 בכל טנה או הנתפס על התסורה טניתו וכל איש ואיש מלמד בעברו עליהם הוא או חילותיו קרוי זה חייב
 (ז) לשלם לו והוא שיקחו ממנו כסירות כנלל כלונו כגני עדים :

סימן כטז מי שמעבר לבלו
 ונמ"ל שאינו חייב
 פטור הפורע שי"ן רש"דס ט"ז
 אלמנת ראובן טנכיה כדונייה
 חכמ"ס

הנה ו"א שנתפס מכה מה של קבל אחי ומפס מכל א' מן הקבל יכוו לרפסו כשצ"ל כל הקבל כי כולם אחי"ן ופרגנ"ן זה דש"ל זה ולכן אין צורך
 לננות מכל א' חלקו (טור) ו"א דאין אדם נכנס ביד מן חבירו מלא קודם שנתפס המלך אבל אם כבר נתפס המלך אין אדם נכנס על
 חבירו (כנה"מ ד"ב ופרי"ו סימן ק"ו) כיהו פירסוי הקבל סה"לו לצורך המס יכולין לכרוע עבר כל הקבל וכל חרד ב"ד ליתן חלקו (ב"י בשם
 הרשב"א) ובה לוי"ן אדם נכנס על חבירו ויינו דאין הקנה כעיר אבל אם יש הקנה כעיר הולכין אחר המנהג ומכל מקום אם קאמן עשו שלא כהנ"ן
 והע"ל השר עליהם אין פירסוי ליתן לזה דוראי אדע"א דכ"י לא נשתמטי אם לא שפירשו כהדיח (ב"י ס' ק"ג בשם פרי"ח) ושי"ן ל"ה
 ס"ס קב"ו מי שכתבם בעד חבירו מכה מלוה או פקדון ושי"ן לקמן סימן קס"ג :

הלכות ערב

קכט רין הערב נשטר ועל פה ומתי נפרעין מן הערב ובו כב סעיפים

א המלוה את חבירו ואחר שהלוהו אחר לו אחר חני ערב או שכתב את הלוה בדין ואחר לו אחר הנח
 ואני

חישן המשפט הלכות ערב קבט

פירוש קסב

אני ערב או שהיה חונק את חבירו כשוק ליתו לו ואמר לו הנח ואני ערב או הערב חייב כלום וחפ' אחר בפני בית דין אני ערב :

מיהו אם פרע למלוה כדיוויב' חייב לשלםנו מה שביד המלוה הנדרש וי' פרק כ"ה דמלוה וכל אם קנו מידו שאז ערב חמון זה כן בפני בית דין כינו לבין העלוה כשתעבד האומר לחבירו אני ערב לך בעד יום אחד מינו כלום (בב' ר"ח) ה' סימן אלף קמ"ח ב אחר להם כשעת מתן מעות הלוהו ואני ערב (א) כשתעבד לערב ויחילו נרדף קנין :

אם ואפילו לא כעצמ' נהדים רק שחומר למלוה לשלם לו ללוה כי צטוח הוא על פיו והוא שוק חייב לשלם לו דהוי (אמלו' נהדר' לו ב : (הה"א סימן כ')

וכן אם כ"ר יעשו אותו ערב כשתעב' אף על פי שלא קנו מידו כפניו שהיו בית דין רונים לנכח' מלוה ואמר להם הכיחורו ואני ערב לכם הואיל ויש לי הנחה שהאמינוהו כ"ר

באות' הנחה בעבד עמא' : א אם על פיו החזיר סטר משכון הוא ליה ערב כשעמון מעות :

הנה והוא שטר הלוה י"פ הערב הוא ליה כעבר נשעמ' מ' עמא' (מיר' סר' א"כ' ומוס' פ' המכיל ומס' ד' ג' ו' א"ה רמ"ב) ו' עמ' רמ"ב ליה בידו כשעמ' כ"ר נד' וכל פניני' (הה"א ס' ל')

ד ערב היונה לאחר היתום טטרות דהיינו לאחר שחתימה העדים כשטר כתב ואני ערב ויכיר כתב ידו הוא זה או שהעדים מעידים עליו יש חלואים (ג) כשתעבד בלא קנין

לנכות ממנו חבני הורף ויש איתרדים שאינו משתעבד אלא בקנין ולהרש"ם אפילו ערב היונה קודם איתרדים טטר' (ד) נרדף קנין כל טלח ככנס ערב אלא לאחר מתן מעות :

ה כהם שאין הערב משתעבד אלא בקנין או צעמ' עמון מעות או כצ"ד כך הקבלן אינו משתעבד אלא באחד מדרכי' הללו שאין חלוק ביניהם אלא לענין שעבוד כתובה (או כדו"ק למי'ו) כמו שכתבאר בטור אכן העור (סימן ק"ט ס' ו')

א לך קנו מיניה אינו גובה אפילו מנכסים בני חורין אפילו כתב לו סטר :

אם ואפילו כן לו מקיפ' כפ' אם הוא נהפ"ם שלא כהנו לקנין כצ"ד (רבי ירוחם כ"ג ה"ה) ומה שכתב אומר לקיים מצותנו (ד"ט) ועיין להלן ס' ע"ג ס"ח מי שכתב ממנה לחבירו ואמר למכס לו לאחר זמן והעמיד שטר י"ח דהוי כעבד נשעמ' עמון מעות ויש חולקין - (רבי ירוחם כ"ט ה"ה שני הדפוס)

ו כשעבד לו ערב בקנין וכתב לו סטר (ה) יש לו דין חלוה כשטר כטרופ' משתעבדו

לא כתב לו סטר אע"פ שבעד ערב בקנין דינו כמלוה על כה ויחי' גובה אלא חבני

הרי וי"א דהיכל דקנו עיניה טורף משתעבדי אע"פ שלא כתב לו סטר ונראה הלי דבערב

בית דין לדבריה הכל גובה משתעבדי אפילו לא כתב לו סטר דהיראת צביה' דין (ו) כשטר דמיה' : ז לא

עשה לו הערב סטר בפני עצמו אלא כתב הערבות כשטר החוב עצמו אם כתבו אחר חתימת אלונו גובה

אלא שכני חרי ואם כתבו קודם חתימת העדים אם כתבו כלני ערב כ' או' ואחר כך חתמו העדים גם זה

אינו גובה אלא שכני חרי עפני שהיו כחתי' דבר ואינו מעורב עם הלוה והמלוה אבל אם כתבו ופלוני ערב

כז"ו שהיו הוא מעורב עם הלוה והמלוה ואחר כך חתמו העדים הרי זה נפרע מנכסים חסידים : ח

העלוה את חבירו על ידי ערב אע"פ שהערב משתעבד למלוה לא ימכע ח' הערב תחלה אלא ימכע הלוה ואפי' אין ללוה אלא זיכרית לא יפרע מהערב ואפילו אין ללוה נכסים יודעים כנון קרקעות ויש נכסים ידועים לערב לא יגבה

מהערב אלא (ג"ד) לחזר אחר הלוה חולו יש לו מטלטלין :

מכסי גולה בעלם שהיו פיר סמיון אחי ופס"ם מחיל גמורה לשמיון וליפוי כח כנסה פירנית לשמיון מכל מה שזכר הק"טן ימכע לשמיון מנכס' אביו ואמו ומה יבול כנס למנו' משמיון מיון רש"ן ח"א ק"ב שחמי' כנס רמ"ם סי' כ"ד כשטר' שכתב' אס יחודי כשטר' ליהודי חבירו בשביל עבד' ולא פרעו החבול' שישג' כסו' דשעת דטר' משתעבד מסו' פנ"ס כהני' ה'א' דמה' י'ן ליה מהלך' גמר ומשפ"ב והאי' טעמ' לא שייך בלפי הפכ"ס דשטר' דישאר מהי' יום מ"ה' א"כ' א"כ' ולא נשאר ומשעבד כפשיה (א) רש"ן א"כ' א"כ' א"כ' סי' כ"ג (ב) והוא דא"ל חיי דמלך קח טעמי' כח בית חלש (ג) וצ"כ כמ"ע שאינו גובה אלא מנכי חרי אבל קשה על מ"ס' ה"פ' (ד) עיין מה שהקשה לחס' משנה פ"א מ"ה' מכירה למה דברין קניין דטר' ואני שחייב עמון עש"ה כה' סמ"ע הוא טעמ' סי' כדל"ה א"כ' א"כ' א"כ' עיין ד"ר ק"פ (ו) וס"ל סי' ע"ט סי' ק"ב (ז) בית הלוי דף ק"ט (ח) ומ"ל לענין המעשר כה' סמ"ע להוביל ממון אפילו ערב כשעב' דהוא א"כ' קנו מיניה כ"ח (ט) ב"י הלוי דף ק"ט סי' ל'מורא דף ק"ט י"א ורודף (י) כ"כ

(י) כ"כ בס' נדק הכית וכמע עוד דמין דר' ליתן ח"ס כמ"ס בנבחו' צדנאס ב"י ס"ס זה וכמע עוד הערעב פטור חף משננות (יח) אפי' דכרנ' שאין לו קצנה חל מייבד הערבות רשד"ס ח"מ ק"כ"א ועל"פ ס' קל"ח סי' ג' (צ) עיין ו' ומרמ' קד"ו (יג) אפילו אמר כדין קבלן רש"ס ל"ט (יד) נאס קבלן אצלו כחן והמלוה מוכפ' הלוה אין הלוה יכול להשטת ולומר שמה לפרוע קבלן הוואיל והיית' יכול לעונבו ג"מ ס"ה ח"א כמ"ה ר"ס ג"מ רמ"פ הלוה ישרא' שהו' אל ולא צייט דינא אפי' אם אינו קבלן יצטע מן הערב משלה אפילו יש נכסי' ללוה כ"ס עכו"ם חלסי' (טו) רמז' הו"ו"א על פטרו' וזמנ' בו וכ"י לייכופ' כחו של ראוני' כבכס לוי ער' קבלן ופרע' צד' סך כלו' דכופ' כסגני' וזמן יוב' ראוני' לבנוד' וינו' מחיזה מטת סיר' חלסי' כדיו' שר' בקבלן ופרע' מהשטת' דעמ' מתן משות' וכו' שכן כדיו' שייכעב' הלוה מחלה כן מ"ה ר"ס ח"א ס"י אל' ואפי' שמהכ' לבנות מתי' שר'כ' כיון דאיכא פלוגיא ייביל הער' לזמ' קיס' ל' הכינו' וק' לן לא פיו מלא' מן לו ואני' נותן לך (יז) עיין רש"ב מ"ה ר"ס רשד"ס ל"ט (יח) ניב' הו"ו דף ק"א (יח) נאפוקי' סכר' בע"ה שכת' רטו' פ"ס (יט) כ"ה שער' ל"ה ודין זה כתוב' ב"י בס' ר"מ ס"ס וכו' דיובל ליה לחמוד' ולחלו' והביע' רחיה מהבור' ש"ח לחיור' וחד' ומחלו' מחול' ולדידי' ניהא דס"ל לר"מ דשטת' הערב' ש"ח וחו' ומחלו' מחול' הוי מחוס' דסני' טענדו' יש ללוה עם המלוה ושעבוד' פתחו' יכ' מלוה לנכוד' אבל לא טענד' הנוף דלפיכ' יבול' המלוה למחול' אפי' דמביר' השטר' הוי דמורייתא א"כ אף כדיון דר' ר"ן חף על גב דכיו' דמאורייתא מ"ה בעורה לא זביה' דמלוה המלוה מלא' טענד' האמון' מכת' משמעות' דשטת' דנאמן' למחר' אס' לו דמשת' דר' היתין' מיר' ליד' חל' טענד' הנוף כמ"ה ל'עולם' גבי' מלוה ולפיכ' יבול' למחול' אבל לפי' שטת' הר"ף רב"ש כל' זה צ"י

פנש וכן נראה שיקרא ח"ב ד"ס חולקין וכדור' לכו' דל"כ' דהלוה חלס' ולא כתיב דין אין גמרמ' ח' הערב' פד' סכ' ד' יבובו' הלוה לכיו' כתיבי' דיון (המגיד סר' כ"ו דמלוה נכס' יס' חולקין ומרדכי' פ' ג"ה נכס' רש"ב) עת' הערב' מכו' לי זמן ואביא' פלוה' לכ"ד' מי ידעינן' הניכ' הוה' ידעינן' ליה זמן פד' דמיי' וחי' לא ידע' נותנין' לו זמן' נכסי' יוס' ומסיימו' לכ"ד' נכס' הערב' פד' שישעב' הלוה' שאין' לו הביאו' ערב' טענ' כיון' השמטת' ובמזא'י' שכת' ברח' לא נכס' הערב' : (טור)

יא אפי' יש ללוה נכסים ידועים במדינה אחרת נפרע מהערב תחלה שאין אחרים לתלוה שיוציא מתאים על מנה: יב הא דכטהלוה במדינת הים נפרע מהערב בלי שיודיעו ללוה דווקא כשהמלוה בטטר אבל אם היא מלוה על פה לעולם אינו נפרע מהערב בלא הודעת הלוה דחיישינן' שמא פרעו' אלא אם כן הוא תוך הזמן והוא הדיון אם שת' לזה מלוה על פה אינו נפרע מהערב חלוא' אם כן הוא תוך הזמן או שהודה בטעת פיתחו' או שגדוהו מפני שאינו פורע חוב זה (י) ומת' בנידור' :

הנה טען הלוה שכ' דעני' הפרעון' לפרע' לוינס' למלוה נכס' היכת' וכפטר' בנימו' דיוכל' לומר' פרעתי' לך נאמן' גם כן לומר' דפרע' לערב' וכפטר' בזה דהא' המלוה' האמון' לערב' ואם כפלוה' כופר' ואומר' שלא' העמיד' לו אורו' פרע' נכס' הלוה' שהעמיד' לי' הערב' ושפרע' לו וכפטר' בזה :

יג אין כל חלו הדברים אמורים חלל' בכלל התנה המלוה עם הערב אבל אם התנה עמו שיהא נאמן לומר שלא פרעו (יא) הכל לפי תנאו: יד התנה המלוה עם הערב (יב) ומי שארנה אפרע' יכול לפרע' מהערב תחלה אפי' אם יש נכסים ללוה ויש חוביקין בזה ומודים שאם אחר כפירוש (יג) ומי שארנה אפרע' (המלה) יכול לתבוע' מהערב תחלה אפילו אם יש נכסים ללוה: טו קבלן לעולם יפרע' מהכו' תחלה אם ירעה אפי' יש נכסים ללוה אלא אם כן הלוה (יד) דרזני' לפרעו' : (יז) הני' נאמן' לומר' כרעמי' דהוה' ליה לקבלן' להפטר' (מרדכי' כוף' פנ"ב) וכל' דהמלוה' נכס' ויטיל' : יז מלוה טכא' לבנות' מהקבלן' ואין' שטר' בידו' (טו) וסמך' שאבד' ולוה' מודה' שלא' פרעו' וקבלן' טוען' שמה' פרע' הלוה' וקרע' שטר' חובו' יש' מי' שאומר' שהדיון' עם הקבלן' : יח איזהו ערב' ומיזהו קבלן' אמר' ליה' תן' לו ואני' נותן' לך זה הוא קבלן' ואם הוא' לאח' מתן' מעות' יאמר' מה' שנמת' לזה' אני' נותן' לך והוא' דקנו' מיניה' כמו' שכתב' : יח אבל אם אחר' ליה' הלוהו' ואני' ערב' הנהו' ואני' פורע' הלוהו' ואני' חייב' הלוהו' ואני' נותן' הלוהו' ואני' קבלן' (יז) תן' לו ואני' ערב' (תן' לו ואני' פורע' תן' לו ואני' חייב' ליתן' לך ואפילו' אחר' תן' לו ואני' קבלן' כולם' לטון' ערכות' הם :

הנה וי"א דתן' לו ואני' קבלן' הוי קבלן' (יז) רמ"א ורש"ב סוף ב"ב וטור) וכן נראה לפרוע' וטור' שכתבו' פלו' קבלן' הוי ערב' קבלן' דודמי' כשאו' (יח) המועיל' קאמ' : (טור) נכס' הראש' והאניד' פכ"ה דמלוה' ומוס') אם לקח' הקבלן' הסעות' מיד' המלוה' ונתנם' ליד' הלוה' אין' למלוה' על הלוה' כלום' ואין' יכול' לתבוע' אלא' את' הקבלן' ואם' אין' לקבלן' צובה' מהלוה' מדרכי' נתן' אלא' (יט) אם כן' מחל' הקבלן' ללוה' ויש' מי' שאומר' דה"ה' לערב' : כ יש' מי' שאומר' דערבות' וקבלנות' היינו' כשתבע' הלוה' מהאנשי' שילובו' ונכנס' הערב' עמו' דכדר' בלשון' ערבות' או בלשון' קבלנות' אבל' אם לא' דבר' הלוה' עם' המלוה' כלום' אלא' ראוני' אחר' לשעשון' הלוה' ללוי' פעות' ואני' פורע' הלוהו' ואני' נותן' לך או הלוהו' ואני' חייב' לך אין' לשמעון' על לוי' כלום' אפילו' נתנם' לו' עירו' אלא' על ראוני' שאמר' ליה' הלוהו' ובטליחותו' של ראוני' נתנט' לו' : כא קבלן' שלא' נטח' ונתן' ביד' ומכר' הלוה' כל' נכסיו' חף' על פי' שיש' נכסים' לקבלן' אם ירעה' המלוה' לטרופ' מלקוחות' של לוי' מינס' יבול'ים

סימן ב' חמוד' ד' ר"ס' ד' העבוד' דלא' דמורייתא' ומכירת' שטרות' מדרכי' ולפיכ' אפי' טענד' דלני' מלוה' דמאורייתא' והכסף' דלרנכין' דהיינו' מכירת' שטר' נכדיון' ד' נאמן' דכיו' דמאורייתא' אין' יכול' מלוה' החייב' למחול' ללוה' שלו' ובמ"ה' בהמכר' טעמו' נסימן' פ"ו מ"ה קשה' אין' טכס' כאן' דיובול' למחול' ומלבד' שפירוש' סמירן' סת"ע' כ"ל' דמכסר' דהבא' מיירי' ששטת' שהקבלן' נשא' ונמן' ביד' : ג"כ נחמנה' לליה' שמכולם' לא' נחמיה' ליה' נמלוה' כלום' ולא' שייך' כאן' ונמן' למחר' סס' לו' שהרי' לא' נחמיה' לו' טעולם' ומ"ה' ח"א אפי' מחל' הקבלן' ללוה' היינו' בשעת' שנטח' ונמן' מיד' אבל' אם לא' מחל' לוי' נמותר' שעה' גבי' עשה' איני' יוכל' למחול' לכי' שטת' בהמכר' נסימן' שז' וכנ"ל' ור"י' נכס' רש"ב' הניח' כנ"ע' אם יבול' הקבלן' למחול' ללוה' עיין' גכ"י' וס"ד' ונתי' הני' דן' ק"א :

חושן המשפט הלכות ערב קנט קל קלא

בירוש קסנ

ולוים לדמותו חבל בני חרוין של קבלן וכן הדין כפני שנתעט אחריון זה לזה ומכר א' וקפ' ככסיו חבל קבלן שנטח ונחו כיד מינו יכול לנכות ממלקוחות של לזה אלמ אם כז וין כנסים לקבלן: **כב** הערב והקבלן אינן טורפין ומתעבדי' דלוה עד שימסור לו המלוה שטר חוב ויקנהו לו דרך קנין שטרות כי היכי דלמ' ליהוי מביעה על פה: מי שטר שטר לחנינו שיערב בעדו אם קבל קנין ליתן לו שטר חייב כפי מה שפגע ואם לא קבל קנין אינו טרוף ליתן לו שטר באמרה בעלמא (ברמא כ' ס"ד סי' ג')

קל ריז ערב שפרע למלוה כיצד נפרע מן הלווה ובו ז סעיפים

ערב (א) או קבלן שפרעו למלוה בפני עדים אם פרעו קודם שטרעו אם פרעו הלוי וטוען הלוי שכבר פרעו אינו חייב לערב כלום אבל אם פרעו (ב) אחר שהביא המלוה ראיה שלא נפרע נרדף הלוי ליתן לו כל מה שפרע בעבילו בין שתחייב לזה לעולה בשטר בין שתחייב לו בעל פה אפילו בלא עדים: **ב** יט מי שאומר בד"ה כשהחזר ליה הלוי בעת שנעשה לו ערב ערבני ושלא אבל אם עמד מעתה ונעשה לו ערב חו' קבלן וקדם ופרע למלוה ולא הרטהו הלוי לפרוע אינו חייב לשלם לו כלום ואם אחר ליה הלוי הכנס קבלן בעבורי אע"פ שלא הרטהו לשלם אם עמד הקבלן ופרע מדעתו אפילו עד שלא עמד המלוה עם הלוי בדיון ולא נמנחו לו נכסים חייב לשלם לו אבל אם אחר ליה להכנס ערב ולא הרטהו לשלם אם מטעמך המלוה עם הלוי בדיון ולא נמנחו לו נכסים פרעו הערב למלוה חייב לשלם לו ואם עד שלא עמד המלוה עם הלוי בדיון ולא נמנחו לו נכסים פרעו הערב חייב לשלם לו כלום ויש מי' שחולק ואומר שאפילו ערב שאינו קבלן נמנחו לו נכסים כערבות מחלו ופרע מחליו (ג) חזר ונזכה מהלוי:

סי' קק (א) עיני באורך שי למורא דף קכ"ב (ג) בית הלוי דף קכ"א (ג) וכל זה כפ"ח ישראל אבל אם המלוה עבד' וכנס ערב בכל גווני חייב כדלעיל סי' קכ"ח שהסודר לעכ"ל חובו של חנינו חייב השלם ח"מ קכ"ז (ד) השלם ח"מ פ"ג (ה) בית הלוי דף ק"א (ו) טור ס"ד בס"ר טע"ג שם נכנס ר' יונה ריב"ש פ"ח: (ז) כתב סמ"ע על היתומא' אחר שיגדלו ובעל כ"י שהיה כ"י בה' דפ"ל דהכסי' מטמיו הסוד' הו"ו של חנינו ונש' רמ"ן נחירושין (ח) וכל זה בסודר מעמנו חבל פורט ע"י כתיב' א"ל הולע' אחר ריב"ש כ"י (ט) ועיני המב"ט ח"א ס"ה מ"א סי' ח"א פ"ק לב ח"ג פ"ח: (א) שילמורא (ב) ושל' 97 קכ"ז

הנב' עיני ליתן סוף סימן מט' דליון ערב שמתעבד אלא במקום שיכול לנכות מהלוי: ח"א הערב נזכה מהלוי (ד) עד שיביא עדים שפרע בעבילו אבל כל זמן שאינו לו עדים אינו נזכה ממנו כלום אפי' (ה) אם שטר החוב בידו ואם כתב המלוה לערב קבלתי ממך דמי החוב תחני ליה לנכות מהלוי וכנון שפרעו הערבות בשטר או שהלוי מודה בו דאם לא כן מה אנו יודעים שהוא ערב: **ד** כשתב לו קבלתי ממך דמי החוב יט מי' שאומר (ו) דק"ו כמלוה בשטר לטרוף בו מלקוחות שקנו מהלוי ויש מי' שאומר שאע"פ שכתב לו כן לא מהני אלא לנכדי' ולוה בעתמו שאינו נאחז' לומר פרעתי חבל אינו יכול לנכות ממעבדי' שמכר הלוי עד שימסור לו המלוה השטר חוב ויקנהו לו דרך קנין שטרות שלא תהא מביעתו מביעה על פה והוא' הדיון אם כתב הלוי לערב כשהכניסו ערב הריני מתעבד עמתי ונכסי מעבדיו שכל זמן שפרע אותי חוב שנעשית עליו ערב לפלו' המלוה כאלו קבלתי המעות ממך הרי זה נזכה מהלקוחות ומיתומים גדולים שאין לך מלוה בשטר גדולה מזו: **ה** ערב שפרע לעולה ולא בקם ממנו השטר אינו חייב לשלם לו מה שפרע בעבילו שהרי פטע במה שהניח השטר ביד המלוה: **ו** אם הלוי וקדם הערב ופרע החוב קוד' טוידע את הורטי' אם נודע לנו שלא פרע הלוי שטר חובו קודם שמת כנון שהודה בו קודם שמת או טנדוהו ומת בנידויו או שלא הניע זמן המלוה לנכות הרי זה חוזר ונזכה מהיורשים כל מה שפרע: **ז** ויש אומרים דכל זה דוקא ביתומים קטנים (י) חבל גדולים נרטיים לשלם כשיש הסט' ביד הערב ונדרך שמתכר ס"ד שטה ויש אומרים דכל זה דוקא ביתומים קטנים (י) חבל גדולים נרטיים לשלם כשיש הסט' ביד הערב ונדרך שמתכר ס"ד (טור והמניח פלו' דמלוה בשט' פרמין וכן (ח) כ"ל עיקר:

ז היה המלוה עבד' אינו היורשים חייבים לשלם שמה אביהם נתן ליד הערב כל החוב שהיה עליו מפני שהעבד' נזכה את הערב תחלה ולפיכך פרע זה מדעתו קודם טוידע את היתומים אבל אם הודיען שהעבד' טובע אותם והרי הוא נתן חייבים לשלם: ואם כפלו חומר בד' נסדוש (ט) הוי חבלו הנודיעם: (כ) פ"ג פ"ט כ"י פ"ג פ"ח הרי"טבא)

קלא מי שחזר בו אחר שנתרצה להיות ערב ובו יד סעיפים

מי שנתפייס (א) להיות ערב קודם שיתן המלוה המעות ללוה יכול לחזור בו אפילו קנו מידו ואם לא חסם המלוה ונתן המעות ללוה אינו לו על הערב כלום אבל ערב דלמחר מתן מעות כיון שקנו מידו אינו יכול לחזור בו: (ב) אינו חוזר בה בין ערב לקבלן (מ"ד סוף פ"ק כ"ט ט"ז) **ב** אומר לחנינו ערבת לי והוא אומר לא ערבתי או שאמר הערב ללוה אתה הקדמיני לערוך אותך ולימתי והוא אומר מרפתך ערבת או לא ערבת כלל או שאמר הערב פרעתי המלוה בכתיב והלך אומר לא פרעת או שאל' כן פרעת ונתתי לך מה שפרעת או שאמר המלוה ערבת:

(ב) ופ"ל סי' ט"ז ובכסף ה'אקמן
 כתיב ד' בבנה ועיין רש"י ט"ז
 סי' ט"ז קלא (ג) וכן דעת רש"י
 ח"כ ק"ח וס' כח ד' לעולם א' ו'
 הערב ככשר לאדם המורה המלוה
 ומיהו נז' שלא יאריך זמן ללוה
 אצל אם לא יפרס וישיהו נאדוכו'
 האזן כלתו מורו סובל לנכות זמן
 פניו מיהו כס' ז"ב כג' להדיא
 דיכול הפרס לשפוט יומ' ערבותי
 לא היה אצל זמן והואל ונחמו
 זמן הייתי יכול לנכות הוצק ולא
 נצית את הוא לאכסרת אכסר
 (ד) עיין ביה הגוי ק"ח (ה) בור
 סי' ט"ז חס' ר"י 'הערוך
 קל"ג (ו) בית הלוי דף ק"ב (ז) חב
 סמ"י שער לדינה זדוק אצל
 געל ג"מ ט"ז ה"א כח ד' דרווקא
 שירט הערב שאלו א"י כן לעכ"ס
 אצל אם לא ידע היראמו פתחה
 (ח) ואם הליה חוסס שלא פרע
 חובו לעכ"ס עיין סי' ט"ז
 ח"א (ט) וידין ז"ל ח"כ סי' נסס
 ה"א ח"מ ח"ס ק"ד ר"ד ר"ז
 יס שלמה ז"ק סי' סי' כ"ה סוק
 הנוזל ה"ח (י) אה"ל קבל עליו
 לכבודו מכל וכל עיין ב"י (יא)
 ואם הלשון מסופק אם ערב על
 גוף המלוה או הממון אין אומרים
 יד נפל הסטר על החתונה ולא
 כשפרט על גוף הלוה כיון דה"ע
 קדמי חזקתו אין פר' לנפ' ה"ה
 סימן ח"ב סי' ט"ז נס' ר"י ז"ל
 (ט) עיין

ערבת לי תאמין והוא חומר לא ערבותי אלא מנה ככל אלו הטענות וכיוצא בן המעשה
 או יטבע המעט טבות הסת או טבות התורה אם יהיה במקרה: ג ע"כ או
 קבלו (ג) פרוחים טהלה מזבון נכסיו יכולין לתבעו טיווחים מערבות חף ע"ס טהלה
 בחוק הזמן: ד ערב טכח וכל המלוה כזמנו והערה בו סימכע טעונו מהלוה ואם
 לא יפטר מהערבות ולא רנה המוה והאריך זמן ללוה יס פ"י שאומר (ג) שאין הערב
 נפטר ככך זמין נריך לומר קבלו ואפילו היו נכסים ידיעיים ללוה והערב חומר למלוה
 דד עם הלוה לדון ונכה חיובך מנכסים והאריך זמן ללוה ובנמים נשתדפו הנכסים נובה
 מהערב ונריך להתייבב בדיו זה:

הנה י"ש הילקין ביה יתיה אם ה"ט ההיזון לזמן למלו' טעונו והת' טלה אחריו הודא לרב' א' למלוה
 לו טבר לנכות המזבן ולא רנה ובחדד הודו כטור הערב (מהר"י סי' ט"ז) והערב (ד) יכול לזקק
 ללוה לטורדו זמן הערבות בזמני כ"י וכל לחמ"ל כה' פתח לכוין פיר' א"ל יוד' ב"ח (סיר) ואם המלוה פ"ס
 והלוה בן הממון לטורד לכוין לפיכך וסברם הפ"ס אצל המלוה פיר' לחמור פטוח ללוה יאל וכל לומר
 שאל יזכור העכ"ס דהואל וכבר מר' בעדן ודינסיה נריך להאמין לו פור יומר: (מהר"י סי' הנוזל דה"ח)
 ה' ישראל שהיה ערב לחבירו בטובל עכ"ס (ה) ונט' הערב מטבון פה פ"ס ונמנו
 למלוה זכא העכ"ס אצל הערב כערב טפת בין הממנות ואל' היה ערב הכ"ל לזק'
 טאני חיוב לו סיחזור לי חזקתו טאני נריך לו אמר ליה הערב ככ"ר נכנס טפת ואמר
 עושה שום ערבות פייסו העכ"ס לערב עד כאמר למלוה הרעני רמו טהייתי והחוויר
 המלוה לפיכך מטבון לחמד זמן חב' המלוה לערב טעו לא היה בדעתי כשאתרתי
 הרעני כמו טהייתי אלא כתי טהייתי אחר טכח המטבון לך דך ורואה לדבר שכבר רואה
 טרבנותי כנלד העכ"ס מלהכנס ערב ותלמי הדבר באיסור טבת הדיו עם הירב טהיה
 לו למלוה לפרס ערבותי ואע"פ (ו) חייב הערב נסייעו להנזיל החיוב מיד העכ"ס:
 ו' ישראל שהיה בידו מטבון מעכ"ס וישאל ממנו שחזקתו לו בערב ישראל והודה (ז)
 לדבריו והניח העכ"ס ישראל ואל' בלשון הקדש אני מתיר כד' טלה מהבלני ערב יאומר
 כפני העכ"ס אני ערב התראה למהרה בו איהו כלום ורזו הוא ערב ככשעת שמן
 טעונו: ז טמעון יא ע"ב לעכ"ס בטביל רחובו והלך לו רחובו והלך טמעון לפרוע
 בטבילו כשכח רחובו טבעו טמעון ח"ל לא היה לך לפרוע כי כבר פ"ע טעונו יס לי טטר
 פרעון ממנו ח"ל טמעון הוכרתי לפרוע כל זמן טלה הנחת בידו טטר הפרעון והנחת
 טטר החוב ביד העכ"ס (ח) הדיו עם טמעון ואיהו רחובו לשלם כל מה טיבדר טנתן

לעכ"ס אפילו טהעכ"ס טבע ממנו הממון טלא בדיון ואמ"סו ליתן לי והכריזו יהיה על ידי עדים או על ידי
 פסקא של העכ"ס נכרת או טפחות כיני טיטו בטבור:

הנה ור"ה נכל ערב לעכ"ס בטביל ישראל חבירו הפיל (ט) העכ"ס י"ב פ"ל הערב טכח ה"י חייב הלוה לטקו ודווקא סי' ט"ז הערב מוד'
 טהכס"ס לפטרו וכמו ח"ל המורה העכ"ס טטרו או טיס פדים על כך ואח"כ חזר הפליל עליו כטור בלוה זמין הערב כח"ס אפילו
 בטעונו כמה הויה על הטלילה אל פריך טטור' להפסד עם ח"ס המה המרנו ואז כוטל בנשותם לא טהעדים או חמד מהן מטפדים
 דבר כרוך טאו נועל נלא טטור ח"ל אם לא טעמיד עדים איהו לאפסיד חכמטיה (מהר"י סי' הנוזל דה"ח) ויס אמרם טל דמחוייב לכטורו זמן
 החיובין דווקא בחונס דטביח אכל זכוכס י"ו דלא טיהא לא: (מהר"י סי' ה"א)

ח' וכן טנים טקבלו חכירות מעכ"ס ונפשו ערבים זה לזה והעכ"ס מלא ה' מה' ונכה ממנו חייב חבירו לפרוע
 חלקו מכל הפסד טכח לו מחמתו העכ"ס או הוא היה חותם לפרוע חלקו והפסד כח לו מכח חבירו טלא פרע
 חייב חבירו לפרוע לו כל ההפסד: ט' יס טכתי טחא רחובו חל' לשמעון טדה וכל ליי וקבל חכירות עליו
 לא נשתכד לווי ואם קנו פירו טהיה ערב לפלס דמי טכר זה ככל עת טיתבענו טמעון ה"ז הויב:

טנה וי"ח דמין ערב באחריות נטעף פמן טעונו טחיס חטבת והטבת: (סיר) וס' ח"ה כ"ד
 י' ערב או קבלן טחייבו ענתם על תנאי חז"פי טקנו מידו לא נשתכד מפני איהו אטכחחא כ"ד כזון טאל' חן
 לי ואני חמן לך אם יהיה כך וכך או אם לא יהיה מפני טלא נמר והקנה ואם קנה טידי מעכ"ס טיתחייב לו
 טתמון זה אם יתקיים התנאי הכל לפי זמנו טכל קנין מעכ"ס חז' בו טמזס אטתחת: (י"ח דמין נפרינו טשור אטתכ"ס)
 י"א רחובו קנה טדה מ' טמעון וכתב לי טטר ואל' טיענה לו טטר נס על אטמו ולא היחה טס נטפיר' לוי בטבילו
 טלכטכתא טעטטה טטר עליה וכטכח' לא יתח' ומכח רחובו לע"ב טיכחוס לו היא טס' על נכסיו והערב טומן
 טטיבו חייב טלא חוויר לו חטותיו דמין עם הערב: י"ב מי טאמר לחבירו הלואו (יא) ואני ערב לנכות טל לנה
 ולס

פירוש קנח

(יב) עינין מופת אחת קנ"ב חספטי
 שמואל מ"ה מהרי"ט סי' כ"א ב"א
 רש"ד ס' מ"ט סי' ל"ח מי שמדבר
 הרבני ערב על כל מה שיקח פלוני
 נאמנים העדים לומר שכל פעם
 אחת קאמר ע"ס (יג) כבוד פ"ט
 והבטחה מ"ל השור וה' אג"ד פ"ט
 נגד סברתן ל"ב ח"א דף קמ"א
 ושור ע"ס ודוק. כי זה כל"ע
 נדון לדוכא וכ"כ מ"ס סימן מ"ה
 (יד) וע"ל סי' ס"ב ורש"ד ס' קכ"א
 כבוד שאם נחתיב בכל זמן שיהא
 לו חתמת חוב פלו' משמעבד רש"ן
 ח"א ח"א רש"ד ס' ת"ן ות"ס סימן
 מ"ה כבוד שכל עור' שאם אין סם
 קנין לא משמעבד ערב (כו) ואין
 למלוה על הפירע כלום ויש חולקין
 עינין ג"מ ש"ל ח"א:

סימן קלב (ה) עינין סי
 למורא דף קכ"א

(ב) עינין אלשיך סי' ר"ה סי' י"ו
 (ג) עינין בית הלוי דף ק"ב ק"ג
 (ד) רש"ד ח"מ סי' פ"ט וע"ל סי'
 ע"ס (כ) או שא' מהם אס' רש"ך
 ח"ב סי' ב"ר רש"ד ס' (ו) אבל אם
 יטול המלוה ליפרע ממני שיצא
 כגון ספס ערבים קבלנים אם
 המלוה נזה הכל מאחד מהם אינו
 יטול לנצח מהסני חלקו הי"ט
 ח"ב סי' כ"ט (ז) דאם המלוה יוקף
 החוב על ח' המעריבים המלוה
 נמורה נסטר לא כמכטר בשביל זה
 הפירע קסני כיון שהסטר חוב שלו
 עדין קיים ביד המלוה ומס שוקטו
 לא עשה חלל כדי להכניח וזאת
 מעומד דוקיפה לאו בנביא חגיגה
 רש"ד ח"מ פ"ו:

סימן קלג

חוקי המשפט הלכות ערב קלא קרב קלג

ערב לענשו של המון חלל כל זמן שהרנה אביאנו לך וכן אם אמר ליה לאחר
 לזוהר וחבשו הניחאו וכל זמן שתבענו אביאנו לך וקנו מידו על כך חזי' התנה ואמר
 לך אביאנו או שמת או שפרח אזהיה חייב לשלם הרי זה אסמכתא ולא נסתעבד :
 (א רמין בנכונות משום אשמתא וע"ל סי' קכ"ט ס"ח) י"ג מי שלא פירש (יב) קצב הדבר שערב
 זמן שאל כל מה שתמלו תן לו ואני ערב או מכור לו ואני ערב או הלזו ואני ערב
 נסתם חיו זה הערב חייב כלום (יג) וכל הנאים אחריו חלקו עליו (יד) והכי נקייטין :
 האומר לחבירו ערוב זה לפלוני ואני ערב לך הרי זה כמי שאמר הלזו (ואני)
 ערב (טו) ואינו נרוך קנין :

לבג עבר ואשה וקטן שערבו ושנים נעשו ערבים בשביל אחר ואחד בשביל שנים ובו ו סעיפים

ערב או אשה אוס (א) שערבו לאחרים או נכנסו קבלנים ונתחייבו לשלם אין חייבים
 לשלם עד שיסתחרר העבד ותתאלמן האשה או תתגרש (ב) אבל קטן שערב לאחר'
 יוכי חייב לשלם אף לפניגדיל : ב אשה פנויה (ג) שערבה לאחרים ונשאת דינה
 לזותה ונשאת שאם ערבה על פה (אינה) חייבת לשלם עד שתתאלמן או תתגרש ואם
 ערבה בפטר נובה מתנה מתה שהפניסה לבעלה : ג סנים שערבו לאחד כשיבא
 המלוה ליפרע מהערב (ד) יפרע ממלוה מהם שירצה ואם לא היה לאחד מהם כדי החוב
 חזור ויפוע מהסני בלא החוב ויש חולקים וזומרים שאם יכול להפדע משניהם לא יפרע
 מאחד מהם הכל חלל נובה מזה מתנה ומזה מתנה חלל אם כן (ה) אין לאחד מהם
 כחו נובה מהסני הכל ואם אמר ממי שחרכה הפרע יפרע ממלוה מהם שירצה :
 ד פרע ח' מהם פלי החוב למלוה ויורה זה בעדים או בהתקבלתי שכתב לו שפרעו
 הכל אף על פי שלא חזר לו ערבני ושאלם (ו) חזור ותובע מחבירו חלקו : ה'
 ח' שערב בשביל סנים הופרע המלוה יודיעו ביביל איזה מהם הוא פורע כדי שיחזור
 עליו : ו' סנים שנכנסו ערבים ופטר המלוה את אחד מהם יש אומרים שיכול המלוה
 לתבע כל הממון (ז) מהערב הסני : (ועינין בס"פ ז')

הלכות חוקת מטלטלין

קלג מי שמוחק במטלטלין הירועים לאחר ובו ו סעיפים

א כל דבר המטלטל שהוא ביד האדם בחוקת טהור טלו חפילו אם יבוא המערער עדים שהיה שלו ואמר
 למוחק הפקדתי לו או השאלתי לו נאמן המוחזק לומר אשה מכרתי לו או נתתי לי במתנה וישבע היסתואם
 טען שלך הוא אבל מסבין הוא בידי יכול לטעון עד כדי דמיו ונסבע בנקיטת חפץ וקטל ואם טוען נתחייב
 לי עד כדי דמיו מעסק משא ומתן שבינינו נכון הדבר שיבדל מזה נתחייב לו שמה הוא סבור שנתחייב לו
 ובטביר דבריו שמה אינו חייב לו : ב חפילו אם מסר המערער החפץ למוחק בעדים אם אין עדים שהוא עתה
 בידו נאמן בפשיעת היסת לומר החזרתי לך וכן נאמן לומר לקוח הוא בידי כמנו דהזרתי לך ואם ח"ל אל
 פתער חלל בעדים והוא אומר החזרתי לך נאמן במנו דנאנסו וישבע שבועה דאורייתא ואם טוען החזרתי
 לך בפני פלוני ופלוני ומתו או הלכו להם למדינת הים נסכז היסת וכפטר ואם לא מסרו לו בעדים חפילו
 אם ראו אותו עתה בידו נאמן לומר לקוח הוא בידי אבל אם מסרו לו בעדים ונס ראוהו עתה בידו אינו
 נאמן וקוקה שהעדים מעידים שנתנו לו במורת פקדון אבל אם מעידים שנתנו לו שםם יכול לומר בתורת
 מכר או מתנה נתנו לי : ג אם ראו עדים החפץ ביד המוחזק קודם שתבעו המערער לדין חפילו אם אמר
 בפניסה קודם שהראו דעו כי הוא ממושכו לי בכדי דמיו קרינן ביה ספיר עדים ורצה ויתרה בו בפני אומם
 עדים שלא יאוריהו לו חלל בפני פלוני ופלוני כדי שלא יוכל לטעון החזרתי לך : (וע"ל סימן ע"ב סעיף י"ח)

א"ה

סימן קלג (א) ומין רס"ד
 ח"מ כ"ה (ב)
 מ"ל סימן ע"ב כתיב י"ט מה הו
 הדברי הספיק להשאל והספור
 (ג) ד"ה הלוי דף י"ח :
 סימן קיד (א) פ"ו סוף
 דבר א"ת דברק
 ט' המלות טוען וד"ה ס' ח"מ
 כ"ד :
 סימן קל"ה

ד אחר המערער לתחוק מה טיבו, אכלך ואמר לו אתה מברתו לי או נתתו לי
 במתנה וטען המערער לפלוני הפקדתי ואמרתי לו אל תחזירנה לי אלא בעדים ולא
 החזירו לי ונתתו לך שלא במתיבי יסבב המחוק שהמערער מברו או נתתו לו והספור :
 ה' ב"מ דברים אמרים שהמחוק נאמן (א) בדברים שאינם עשויים להשחיל ולהסכור
 אבל בדברים העשויים להשחיל ולהסכור ויש למערער עדים שהיה שלו וראו חיותו עתה
 ביד המחוק וזה אחר שהשחילו או שהסכורו אף על פי שאין לו עדים היחך כח לידו
 חזי נאמן לימך לך היות בידו ולא ממוסכן הוא בידו ודרך לחזירו מפילו אם היה
 ג' טעם ביד המחוק ואפילו מת המחוק מניחין אותו מיד הירש כלל טביעה :
 (ו"ה בריק קמ"ד ר' טישנב סי' ט"ו (רמ"ס סוף ח' מש"ך כ"ס המלכות וראו ד"ה וכן נראה כי עיקר)

ואם טען הירש טענת ודאי ואחר בפני כתבו למורו או מכרו לו הרי המערער נשבע היסת : א' ב"מ דבר
 (ב) העשויים להשחיל ולהסכור נאמן המערער בטעונו השלמים או הזכרמים לך אבל אם טוען נכנסים הם חשני
 אינו נאמן אלא אם כן יבא לו הם נביעה בעיר כמו שיבאר בש"מ : (ועי' ב"מ סימן כ"ז) ז' מי שהיו
 בידו דברים העשויים להשחיל ולהסכור חש"פ טענה ואמר לו יודע חזי שהיה שלך אבל פלוני מכר לי חובתם לי
 במתנה והנהגה : טוען כנכנסו מחזיק מניחין אותם מידו חזי הכי זה עדים שהיו יודעים לו כאלו עשוי נכסור כליו :
 (יש חובתו וס"ל דלא עדיף המחוק מחזיקו בפניו דהיינו כפולו מניחין נאמן גם הוא חזי נאמן רח"ל וטען ואמר מי מוני דמסכים סי' כ"ד
 ל"ג) וכן כ"ה נ"ה) ואם טען זה עליו ואמר חזי הסכרמים לך או השלמים לך מניחין אותו מידו ואם היו
 מדברים שאינם עשויים להשחיל ולהסכור הרי זה נשבע היסת כלל השחיל לו ולא הסכור לו אלא פלוני לקח
 ויעמיד כליו בידו :

קדר אומן עטוען ברבר שהוא אומן שקנאו מבעליו ובו ו סעיפים

א האומן בדבר שהוא חמוץ אין לו חוקה (א) בכלים טחת ידי אחד כלים העשויים להשחיל ולהסכור ואחר
 שאר כלים כינר ראה כליו ביד האומן והביא עדים שהם יודעים שהכלים שלו הוא טוען ואומר לתקן נתתו
 לך והאומן אומר לא כח בידו אלא במכירה או מתנה או טען מה נתתו לי אתה מברתו לי אחר ככה לדי
 למקו אף על פי שמסרו לו שלא בפני עדים חפילו אם טעה ביד האומן כשה טעם בעל הכלי נאמן וחוכיחין אותו
 מיד האומן ויבטע בעל הבית היסת על טענתו ואם לא ראה הכני ביד האומן הוא טוען קלי פלוני נתתי לו לתקן
 והאומן אומר החזירתי ומכרתי או נתתי לו במתנה (מי נקראו בניו) פיר' האומן נשבע היסת ונפטר ולמקן שיכול
 לומר לא היו דברים מעולם : ב' ואפילו מסרו לתקן בעדים האומן נאמן מתוך טיבו לומר החזירתי לפיכך
 נשבע האומן היסת ונכסר והוא מחייבים אותו להניח הכלי ואם הוכיחו האומן ונראה הרי בעל הבית מביא עדים
 שהוא שלו וכיטלו ח"פ מסרו לו שלא בעדים : ג' אף על פי שמסרו בעדים אם הפעדים טרמו החפץ בידו חין
 מכירים בודאי טענה של המערער אלא טענה להם בסמינים כמו כלו אם טוען לח נתתו כי טעולם נאמן הכל פ"ס
 טוען נתתו לי לתקן ופי' לקחתי מתך חזי נאמן :

הנה דאין נאמן מני טוב שיג' לומר כח היו רגלים מעולם כיון שהעדים יראו כיצד היה פ"ד (כור)
 ד' אם הטלות יונא תחת ידי אחר והמר בפני חמת לחימן למיכרו לי ולקחתיו ממנו נאמן כמותו שהיה אומר
 אתה מכרת לי חבני כשטען שהאומן מכרו לו אחר חתה מכרת לי חזי נאמן : ד' יוד האומן מחוסנותו הרי
 הוא ככחור כל הדם ובחתי אפי' בכלי שכל לדי בעודי אומן וי"ה לרווקה שמתה כדו אחר טורד מחוסנותו וכן שהין דרך
 להניח כל כך זמן כנים נבית האומן אחר שבידע שידע מחוסנותו : ו' כן האומן שאינו חותם חס כח בטענת ענקן מחומר
 שקנאו חפילו הרי הו' ככחור כל הדם ואם אומר שירשו מאביו הרי ה' ח' ככחור ואם חסר בפני הודע לו יס' לו חוקה י"ס' להניח
 דוקא כשכחה אחר מות אביו זמן אין דרך להניח כל כך זמן כלים בכית האומן אחר שמת אביו :
 הנה ובימה לי רועה לומר מוח חכיו דיש לומר דירשו מאביו וכן חיה נאמן שניה חזרה מר נקמה בידו חס' חס' כשמתה בידו זמן הכחור
 דמו היו נאמן שירד מחוסנותו אבל כחיי האומן אם הין טוען שלקחו נאמן ככל ענין נאמן במים חתי נפגרי אם מינו כומך על שלמן
 חזי וזמו שיבאר לקח נאמן קפ"ס :

קל"ה דין המחיק בבעלי הייס כנון בהמה ועכר ובו ב סעיפים

א אף על פי שהמחיק בדבר המטלטל נאמן לומר שהוא שלו על כהתה וחי' אינו נאמן דכיון שהיא מהלכת
 לחוט

חושן המשפט הלכות חזקת מטלטלין קלה יקרו קלו קלח פירוש קסה

סימן קלה (א) משום טיפ
 לה בעלי ידוע
 דלא לא מהניא ליה חזק' אבל היב'
 סמין לו בעלים ידועים וכל אחד
 ומה' טעם וכו' ר"ב משכנו ס"ל א'
 בשם הר"מ ואחרים :

סימן קלח (א) היינו שהיא
 שזכר כל הניא
 אז שיה מוחזק אבל אם שניהם
 שזכרים אומי שניהם מוחזקים
 ויחלוקו עיניו ב"י בשם ר"ב על
 אשה וחסנה הדרים יחד (ב) ר"ב
 סימן מ"ד ד"מ סימן קל"ט ס"ו
 ב"י ס"ט קל"ט :

לחוס שמה מעצמה נכנסה לרשותו או שמה לקחה בדרך והחזיק בה לפי' אם יש למערער
 (א) פדים שהיא שלו וכשבע היסת וכוטל ואם אין לו פדים נשבע המחזיק היסת
 ועומד בשלו ובמקום סדרך למסור בהמה לרועה שחרית וללקחה מידו ערבית בעיניו
 שאינה הולכת לבדה כלל דינה כשאר מטלטלים ונאחז המחזיק בשפועת היסת לומר
 שקנייה לו ואם טען שהזיקה לו כדו דמים או שהוא חייב לו כך וכך יטבע
 בנקיטת ספק :

גנה ויש אומרים דאם החזיק בה ג' שנים בכל ענין הוי חזקה (טור והמגיד ס"י מטוען בשם
 רס"ט וכו' הסוסות כ"ב דניטין)

ב עבד כנעני גדול דינו כבהמה ואין לו חזקה עד אחר ג' שנים מאחר שהוא מהלך :
 (וראה בחזיקי להניא ראה שמה לו כל שלשה שנים אלו כדרך עבד לרבו) (י"ג ס"י מטוען)
 ואם הוא קטן שאינו מהלך על רגליו דינו כשאר מטלטלים ויש לו חזקה מיד אפי'
 אם יש לו אם שהניגלה לנאת ולבא בבית המחזיק :

קלו מי שנתחלפו כליו בבית האבל והמשתה ובו ב סעיפים

א מי שנתחלפו לו כליו בבית האומן הרי זה ישתמש בהם עד שיבא בעל הכלי ויטול שלו ודוקא שנתן
 לו האומן ענמו אבל אם לא נתבוס לו אלא אשתו וכניו לא ואפילו אומן ענמו דוקא שאמר לו אתם
 הולך טלית אבל אם אמר לי הולך טליתך לא : **ב** נתחלפו לו כליו בבית האבל או בבית המשתה לא ישתמש בהם :
 הגה וכשיבא בעל החפץ חריך ליתן החפץ לבעליו אף על פי ששלו כאחד וכן כונסת עבד' המכנסת לרביה והניאה לאחד שאינו
 שלו : (מרוחש הסן סימן ט"ט)

קלז מי שלקט פירותיו של חבירו ובו ג סעיפים

א היורד לתוך שדה חבירו וזיקט פירותיו בעל השדה טוען שבנול לקחם וזה אותם שמתרם לו נאמן
 בשפועת היסת אפילו יש עדים שלקטן : **ב** אם אין בעל השדה והאילן כאן ואמר אחד שלך ואלקוט
 פירות האילן והשדה של פלוני שמכרה לו אין בית דין נרבינן למנעו ואם באו הבעלים קודם שלקטם מעכבים
 על ידו ואפילו אם ליקטם כבר אם טוען שמכר לו נוף השדה אינו נאמן אף על השירות שאכל כיון שאין לו
 שטרך ולא חזקה ג' שנים : **ג** האומר שלך ואכרות אילנות של פלוני ב"ד מוחס בידו :

קלח רין שנים או חזין בטרתית וחורקים עליו ובו ח סעיף

א שנים שהיו אוחזים בכלי אחד או שהיו רוכבים על נבי בהמה אחת (ועיין לקמן ס"י רע"א איזה רוכב אינו קונה) או
 שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג או יושבים בנג פרימה של חטים המוחזים בסימטא או בחצר של שניהם :
 (מיהו אם הביא של אחד ולקח חבירו אצלו וחלוקים על הנכסים שבבית הרי הם (א) בחזקת המוחזק בבית : (רי"ב סימן רס"ד)
 זה אומר הכל שלי וזה אומר הכל שלי כל אחד מהם נשבע בנק"ח שיש לו בזה הדבר ושואין לו בזה פחות מחציו וחלוקו
 ואם אמר אחד לחבירו השבע וטול כולו שומעין לו ואם גם הטני אינו רונה לישבע חולקין בלא שבעה :
 הגה שנים שהיו חלוקים על נג שבע ביתם וכל אחד אומר כולה שלי הרי הוא כאלו (ב) שניהם מוססים בו וחולקין : (רי"ב ס"י מ"ד)
ב ואם זה אומר כולה שלי וזה אומר חניה שלי האומר כולה שלי ישבע שיש לו בזה ושואין לו בזה פחות מנ' חלקים
 והאומר חניה שלי ישבע שיש לו בזה ושואין לו בזה פחות מרביע זה כוטל ג' חלקים וזה כוטל רביע :
 הגה ואם הוא דבר הראוי לחלוק יוכל לישול החצי שמודה לו בלא שבעה וכשבע כל אחד אחר כך שאין לו בשאר פחות מחציו :
 (המ"א ב"פ מטוען בשם הרשב"א)

ג בלה דברים אמורים כשאוהבים בשפת הטלית שאין ביד שום אחד מתנה שלשה (אנצעות) על שלשה או חולקין
 אותה אפילו שהטלת מוהבת והוא נגד לנגד אחד מהם ואינו יכול לומר חלוק אותה לרחה שיבא הוהב לחלקו אלא
 חולקין אותה לרחה כדי שיבא לשניהם בזה אבל אם כל אחד קנתה בידו זה אומר כולה שלי זה אומר כולה
 שלי זה כוטל כד מקום מידו מנפת וזה כוטל עד מקום מידו מנפת והשאר חולקים בזה ובשבעים על הדרך שנתבאר
 ויש לכל אחד לנגל על חבירו שכל מה שנטל בדיון נטל : **ד** כל חלוקה האמורה כאן אם הוא דבר שיפסד
 אם יחלק ממש חולקים אותו בדמים : **ה** היה אוחז את כולה וזה מתבקש עמו ונתלה בה הרי זה

חושן המשפט הלכות חוקת מטלטלין ק"ט ק"ט

סימן קלט (א) ולא אמרי

חולקים ח"ע
דאיה דבר דשייך בהחלוקה משום
דאיכא למיחש עלה דחילתא שאל
יבואו מדים ויעידו של מי היא
והיטל דרין ספסרו הילכך כל
דלמיס נברעד שיתברר דרין מ"ה
ש"כ ושיין רי"ו כ"ג ח"ה ופ"ד
כל דלמיס נברעין ל"ו הר"ה ס"ה
ח"ה (ב) טעמא משום דליכא
למיקה עלה דחילתא דמי יעיד
ספסלס כפלו' אכל אס הספק הוא
גדבר דאיכא למיחש עלה דחילתא
אבי' דבר הכיין בוי חלוקה אמרי'
כל דלמיס נברעין רי"ו כ"ג ח"ה
סכמ' ו' חלוקה יבדלני עמון
המואל בספק :

סימן קמ (א) שיין דית הלוי

דף ק"ג (ב) ושיין
פ"ה ס' זה שהיה מש' הר"ה פ"ל
דינו מקומ' ב"ה ופ"ל ח"ה ס"כ
דמקומית ב"ה הם ככלל ככ"ה ופ"ה
גובה מהן חודו (ג) ושיין בני
שמואל ור"י לבית לוי סימן כ"ט
(ד) ורש"ד

בחוקת האוהו את כולה : ו בוא שניהם אדוקי' ומטתה אחד תמיד חבירו כפינו וזה
השני אע"פ שחזר וזוה אין מוניאין אותה מידו כיוון שספק בתולה הרי זה כתיבה לו
הנה וי"א דאם יבוא עדים אח"כ שהיה שלו לא מהני ליה דבודלמ' כ"ה ופ"ה ופ"ה (שור ג"ה ר"ה
? חזר האחד ותקפה מיד זה התוקף אע"פ שזוה מתחלה ועד צ"ס יתלוקו ככתחלה
הנה וים אחרים דכיון שזכה הרשעין מטום שדלמנו של זה אין האחר יכול לקפו ממנו על
ראייה : (ראב"ד וטור ומדכ"ה פ"ק דמצי"ת)

ח בוא שניהם אדוקים בטלית ויאררו להם לאו וחלקו את דמיה ולא וחזרו והרי הים
חתת יד אחד מהם זה טוען (שכננדו) הודה לי ונסתלק מענה וזה טוען שכרתיה לו א
כתנבר עלי וחטפה המוניא תחבירו עליו הרחיה ואם לא הביא ראיה נשבע זה שהוא שלו ופטר
הנה וי"א דאם אחר שחטפה ממנו כאמון וחלקו (שור ג"ה ר"ה) ולכן אם אחר שכרתיה לו כפי' פלו'
וכלו' והלכו להם למדינת הים כאמון נפגו שהיה אומר שחטפה ממני (המגיד פ"ר ט' חשיטת ג"ה הרמ"ן
ורש"א) וכן כ"ל עיקר :

קלט דין ב' חלוקין ברבר ואם בא שלישי וחטפה ובו ר' עיפיים

א שנים שחלוקים בדבר ואין שום אחד מהם מוחזק בו כהיה ארכא' דהו' פניני
עליה בוי חרי וכל חד חדר דידי היא (א) כל דלמיס נבר וחזרו שתנבר ילו
תחלה הוא שלו עד שיביא האחר ראיה ומיהו שכננדו יכול להסביעו ונריך ליסבע שהוא
שלו וכל זמן שלא יביא האחד ראיה אף אם תנבר ידו אין מניחין לקח פוה פנברה
ידו תחלה : ב בא שלישי וחטפה בטענה שאומר שהוא שלו אין לב' האחר' בכולם
כיון שזה שהו' מוחזק בו טוען שהוא שלו אבל אם חטפ' בלא טענה מוניאין חזיתו מידו
ואין לו תקנה עד שיביא לכל אח' ואח' שהיה חזינו יודע למי ישיב ואם הוא קרקע והחזיק
בו ואכל פירותיו גוף הקרקע אינה נגזלת אבל הפירות נריך לטלס לכל אחד ואחד : ג אם א' שהטנים

החולקים על דבר זה בא לבית דין ואמר תפסיהו עד שאבי' ראיה אין שימעיין לו ואם תפסיהו בית דין מדעת
שניהם או טעברו ותפסיהו אין מוניאין אותו עד שיתברר של מי הוא : ד אם הם חלוקי' על שדה ואין
אחד מהם מוחזק בה כנון שמת בעל השדה ושנים באים ליורשו כל אחד אומר אני קרוב וראוי ליורשו ואין
לטום אחד עדים כל דלמיס נבר : (וע"ל ר"ס פ"ק ח"ה אס היו שניהם מוחזקים מאי דינס) ואם נבר האחד ואכל פירותיו והאח'כ
הביא עטני עדים שהוא קרוב ואין העדים יודעים אם זה שנבר הוא קרוב או לא מוניאין פוה שנבר שהוא ספק קרוב
והאחר קרוב ודלוי והוא הדיו אם הכ' הביא עדים שהו' קרוב יותר מהאחר מוניאין פוה שנבר ונותנים ליה שקרוב
יותר ונריך להחזיר כל פירות שאלו חפילו אין יודע שאלכל אלא על פיו כהודה בהם :

הנה דבר שהספקים חולקים בו ולא מפיים חד מנייחו אס הוא (ב) דבר דשייך בו חלוקה מולקין ואם לא שייך ביה חלוקה כל
דלמיס נבר : (מ"ה פ"ה ש"כ)

הלכות חוקת קרקעות

קמ דין החזיק בקרקע של חבירו ודין חוקת הבתים וחניות ובו טו עיפיים

א קרקע בחוקת בעליה עומדת שקרקע הידוע לראובן כעדים שיודעים שהיה בחוקתו חפילו יום איווד והוא
עמה בחוקת שמעון וחזיק בו ואוכל פירותיו וטוען שלקחו וראובן מערער לומר שהיא גזולה יבדו כאמון
ויסבע (א) טבעת היסת וניטל את שלו ח"ה אס כן החזיק בו שמעון כראוי ופטענה או אין מוניאין אגברו
מידו אלא נשבע (היסת) ועומד בשלו (ב) ואם אין עדים לראובן שהיה שלו אין נריך שמעון חזקה אלא נשבע
ועומד בשלו אע"פ שלא החזיק בו : (וע"ל ר"ס ב"ה דלמיס נכנעין על קרקעות דק היסת) ג זה שהחזיק ג' אין מוסרין
אותו לטבעת אבל אם רצה להחזיר סתם על כל מי שמחזיק בשלו בלא כדיון הרשות בידו :
הנה זהו סברה אחרת וחולקת על מה שכתב ראשונה דאף על פי שהחזיק כראוי ונפטענה נשבע ועומד בשלו : (וכן הוא
(ג) בסמוך כפי' ד')

ג טען שמעון שיש לי סטר בתכרה לו וראובן אומר שטרו מאוייך או שטר בתנה יתקיים הסטר בחזמתו
ואם לא נתקיים מוניאין שדה מידו : ד טען שמעון שיש לו סטר שפכרה' או בתנה לו כשטר ונס שיש לו
פדים

השון המשפט הלכות קרקעות קט

פרוש קטו

(ד) וירד ד' ס'ס דלן ב' ד' ו' ל' י
 סט'ו א'ל כ'דון ב'חוק (ס) כ'מ
 ס'ט'ו ש'ט' ב' ב'חוק ד'ל' מ'ט'ל
 ו' ו' ו' מ'ס'ט' ג'א ת'ה'ט' ס'ט'ו
 ב'ר'ח ד'ב' מ'ס' ו'ר'ו' ו'ר'ע'ן
 ד'ס'ל ד'א'כ'א'מ'רו ה'ע'ד'ים ל'ה'ק'
 ל'א ה'כ'ס'ד' (י) ו'ר'ו'ס' ר'ס' ח'ה'
 ו'ט'ו ו'ב' ו'ר'ו'ס' ג'א נ'מ'ס' ק'ר'ו' ק'פ'ט'
 (ז) ו'י'ו' מ'ר'י'ט' א'ו'ל'מ'ק'ן ח'ס'ט' א'
 ו'ס'י'ט'ט' א'ל ו'כ'מ'ר' ד'ס' ג'פ'
 מ'ק'ל'ר ד'מ'ק'ו'מ' ג'כ' ר'ד' ה'ן
 כ'ק'ר'א'י'ו' ו'ר'י'ט'ס' ס'כ' מ'ק' א'ס'ג'
 ד'ס' ל'ס' ד'י'נ'א ד'ר' מ'כ'ר' ו'כ'
 ל'ק'ו'ן ק'פ'י'ה' ס'כ' א'כ'ל ד'ס'ט'
 ז'מ'כ' א'ל'ס' ז'כ'כ' כ'כ'ב ד'מ'
 ל'ס' ד'ד' (ח) ב'ית ס'ל'י ה'ף
 ק'ר'ר (ט) ב'ית ס'ל'י ס'ס
 (י) 16

י'ס ס'ח'ת'ר' ס'ל'ט' ס'ט'ס א'ו'מ'ד'ים ל'ו' (ד) ק'י'ס מ'ט'ר'ד' א'ס י'כ'ל ל'ה'י'ת'ו מ'ט'כ'ו'ב'ר'
 ו'ז'ר'ו א'ח'ר'ו ל'ק'י'ת'ו א'ס א'ז א'ס'ר' ל'ק'י'ת'ו כ'נ'ח מ'ת'ר'י' ה'ע'ד'ים א'ז ה'ל'כו ל'ח'ד'י'ת' ה'ס' ו'א'ז
 מ'כ'ו'ר ח'ת'י'ת'ו ס'כ'ט'י' ע'ל ע'י'ד'ו ח'ז'ה י'ש'ב'ע ה'ס'ת מ'ל'כ'ה א'כ'ל א'ס י'ש'ו ל'ע'ד'ים
 (ג) ל'א ת'וש'ב' כ'ו ח'וק'ת'ו ו'ר'י'ד י'כ'ו'לו ה'ע'ד'ים: ה' א'ס ט'ע'ו א'ח'ר כ'ך א'כ'ד ה'ס'ט'ר
 ל'א כ'א'ת'ו ו'כ'ן א'ס ה'ב'י'ל ה'ס'ט'ר ו'נ'מ'נ'א כ'ט'ל כ'ת'ב'ט'ל'ה מ'ת'י ח'וק'ה: (י) ו'י'ו'ר'ר'י'ט'ו
 ו'מ'ט'ר'י'ט'ו ו'ר'י'ט'ו (ז) א'פ'י'לו א'ס ח'מ'י'ק ה'כ'ו'ט'ן ג' ס'י'ס כ'ח'ג'ר ל'א'ח'ר ה'מ'כ'ה א'י'ו
 א'ח'ן ל'ומ'ר ט'פ'ו'ת ס'ופ'ר ה'ו'א (מ'כ'ס'ה) מ'ת'ו ד'ל'י כ'ע'י א'ח'ר מ'ת'ל'ה ח'ו'ר'ת'ו ו'ל'ח'ת'ו מ'מ'ט'ו
 ו'ל' ת'ק'וס ע'כ'ט'י'ט'ו ט'פ'ו'ת ס'ופ'ר ה'ו'א ח'ו'ן ז'ה א'ל'ל כ'ח'ר'ה'י'ם א'ת ה'ע'ד'י' ו'ק'י'ט'א ל'ן ד'מ'י'ו
 ו'ק'ו'ס' ע'ד'ים ל'א א'ח'ר'י'ו: (ן) כ'ו'ג'ד ה'ו'א ח'וק'ה ט'י'מ'ט'ט' כ'ו' ו'י'ה'נ'ה מ'מ'ט'ו ג' ס'י'ס
 ט'י'ס ל'י'ו'ס כ'ל ד'כ'ר כ'ע'י ה'נ'א'ת'ו ו'ת'ט'י'ת'ו:
 ו'ח'ן מ'ר'ו'ך ל'כ'נ'י' ד'מ'ה ה'ס'ט'מ'כ'ט'ל א'ח'ד'י'ת' ס'ד'ר'י' א'ל'ל א'ס נ'מ'ט'ט' כ'ד'ך ה'נ'ע'ל'י' ח'ו'י'ן
 ו'כ'י'ת' מ'ט'ח'ו'ק ב'ו' ג' ס'י'ס ו'ל'א מ'י'ח'ה ב'ו' ס'י'ס ח'ד'ס ל'א כ'ו'ה'ר ע'וד כ'ט'ר'ו ו'ג'א'ח'ן
 ל'ומ'ר מ'כ'ר'ת'ו א'ז נ'מ'ט'ו ל'י' ו'א'כ'ד'ת'י' ס'ט'ר'ו:
 ו'כ'ל ס'ל'ל ח'מ'י'ק כ'ר'א'ו'י א'י'כ'ר ח'וק'ה א'פ'י' ד'י'ו'ת ס'כ'ר' ל'ו' ק'ר'ע'ר'ק ט'א'י'ט'ו ד'ו'ו' ט'י'ט' ו'ז' ס'ט'ח'ו'ק נ'ה'י'כ'ו'ל
 מ'ט'כ'ר ל'ט'ו'ל ק'ר'ע'ר'ק ו'ז'ו'ל'מ'ר י'כ'כ'ר ל'ו' ה'ק'י'ת' א'ח'ר'ה' ה'נ'כ'ו'ת מ'ו'ו': (ק) ו'י'ט' ט'ס'ט' ה'ר'ט' (א)

ח בתים שהם לדירה גריד להביא עדים שדר בו או הסכירו ג' פנים רגילות ומסכבות עדים שדר בו או הסכירו ג' פנים רגילות היו חוקה ואם יטענו המערער אני יודע שלא דר בו רגילות או גריד המחוקק להביא עדים שיעידו בפירוש גם על הליכות ועפ' הסכנים שיעידו שלא הרנישו בו שיגא בלילות אלא כפי ניהוג העולם דאזכו (א'ו'ו) כנכנס בו בערב ויוצא בבקר ואם יוסיף לטעון דאיתיו שיגא ממנו בלילות אחר שיטענו הסכנים לא היו חוקה אלא אם כן יביא עדים שיאמרו שכרנו ממנו הבית ודרנו בו ימים ובלילות ואם היה המערער רובל המחורר בעירות אף על פי שלא טען בריו לי שלא היה דר בו בימים ובלילות טעניו ליה ולת'רמ'ב'ם אפילו לא טענו המערער אלא שמה לא דר בא' ביום ובלילה גריד להביא עדים שדר בה ביום ובלילה ואם היה המחוקק רובל המחורר בעירות אף על פי שלא טענו המערער טענין ליה ואומרים למחוקק הבא עדים שהחוקק :

כט ור' מ' ור'א' ח'ו'ל'ק'י'ן ט'ב'ל' ג' ה' א'ל' כ'ל ס'ט'ה'ר'ו ח'כ'נ'ים ס'ד'ר'ו י'י'ו' ה'נ'כ'ט' ר'ג'יל'י'ם ה'כ'נ'ים ל'י'ד'ע א'פ'י'ב' ו'ס'כ'ט'מ'י'ס י'ט'ו א'ד'ו' ס'ט'ב'ו'ט' ל'מ'ס'ק'י'ס מ'כ'ט'ר ו'ל'א י'ד'ע' א'ס נ'ש'א'ר מ'ח'ו'ק' ב'כ'י'ת ב'ע'י'ד ס'ל'ל ה'ו' כ'י'ט'ר א'ל'ל מ'י'ט'ד'ים ס'כ'ט'י'ט'ו' מ'ן ה'ע'י'ד ה'נ'י'ח'ו'ה' ב'כ'י'ת ו'כ'כ'א'ו מ'כ'ר' י'ט'ו ד'ר ב'ו' ט'וי ח'וק'ה ו'א'ס א'ח'ר מ'ח'ו'ק' ל'ע'ד'ים ס'ס' ה'י'ד'ו' ל'י' ס'ר'ת'י' ר'ו' ג' ס'י'ס ב'ח'וק'ה י'מ'ים ו'ל'י'לו'ת א'פ'י'ב' מ'ש'י'ב'ן ו'ד'פ'י'ס ס'ד'ר ל'כ'ל ה'ק'י'ט'ס ו'כ'ל ב'ל'י'לו'ת א'ל'ל א'כ'ר א'ב'ח'ו'ה' ס'ד'ר ב'ו' מ'ק'ח' י'מ'ים ו'מ'ק'ח' ל'ל'לו'ת מ'מ'כ'ו' מ'נ'כ'ה ו'מ'ס'ט'י'ק מ'ד'ו'מ'ן א'ס י'ש'ר'ו' כ'ד'ר'י'ו ו'א'פ'י'לו א'ס י'ט'ע'ו'ן ה'מ'ע'ר'ע'ר ב'ר'יו ל'י' ס'ל'ל ד'ר ו'ז' ב'ל'י'לו'ת ו'כ'ן א'ס ה'ו' ס'ד'ר'ים ב'ו' ח'ו'כ'כ'ים מ'ח'ו'ק' ו'ה'י'ט'ו'ר'ו'ן א'פ'י' ב'ו' ס'י'ס מ'י'ט'ו'ת ו'א'פ'י'לו א'ס ב'כ'י'ת ו'ל'א ד'ר'ו' ב'ו' ס'ל'ס ס'י'ס ו'ר'י'ט'י'ס ה'ו'א'י'ל א'ד'ו'י ש'ל'ס ס'י'ס ב'ח'ו'ק'י'ן ה'ו'י ח'וק'ה א'ף ע'ל פ'י ס'ט'ו' מ'ח'ו'ר'ן י'מ'ים ר'ג'י'ס ו'ל'א ל'כ'ו'ב'כ'י'ת ו'ה'ו'א' ס'ד'ק' ל'ש'א'ר מ'ח'ו'ס ט'כ'ב' ל'פ'ת'י'מ'ס מ'ן ב'כ'י'ת ו'א'ח'ר מ'ס'ק'יו ו'מ'י'ד ס'כ'ט'ו' ה'י'ם ח'ו'ר'ר ל'כ'י'ת מ'ק'ר'ו ח'וק'ה ו'ס'ל'ס ש'ט'י'ס ו'כ'ן מ'ח'ו'מ'ו'ת ב'כ'י'ת ה'כ'נ'ט' א'ס מ'י'ט'ד'ים ה'מ'ד'ים ש'ט'כ' ע'ל'י'ה' כ'ל ה'ת ס'כ'ט'כ' ל'כ'י'ת ה'כ'נ'ט'ת א'ף ע'ל פ'י ס'ל'פ'ת'י'ס ט'י'ט' מ'ק'ו'ט'ו מ'ש'ט'ת א'ב'י'לו'ת ו'ו' ל'א כ'כ'כ'ס ל'ה'י' ה'כ'נ'ט' ה'ו'י ח'וק'ה ה'ו'א'י'ל ו'ע'ש'ה' ב'ח'וק'ה מ'נ'כ'ה' ה'ע'ו'ל'ס (כ'ל ז'ה כ'ט'ו'ר) (ו) ו'כ'ל' ס'ד'ן ר'מ'י' ל'ח'ו'ר'ו'ת א'ף ע'ל פ'י ס'י'ס ו'ד'ל'ק'י'ס ו'ק'ו'מ'ת ס'ל ב'כ'י'ת ה'כ'נ'ט'ת ש'ט'כ' א'ח'ר כ'ו'כ'ט' ש'ט'י' ע'ל'יו ה'ו'י כ'א'ט'ר ז'כ'ל ו'ז'י ס'מ'ו' פ'ל'ח' ה'ו'י ש'לו ו'מ'ין (ז) ל'מ'ע'ר'ע'ר ב'ו' כ'לו'ס . (ח'ט'ו'ת ה'ר'ט' כ'ל'ל ה' ס'י' ה')

ט אה דמתי עדות הסוכרים לומר שדרו בה ימים ורגילות דווקא שסוכרות הבית עדיין צידם ואומרים ניתן אחרת ופי' שוכה כדון ואף על פי שעדיין לא נכנה המחוקק מפירות זה הבית כיון שדרו בו מכח היונו הנאסף פירותיו ואפילו אם האפילו להם כנכנס אכל אס כבר פרעו הסכר למחוקק (ח) אינם יכולין להעיד מפני שהם טענים כלבד שטענים להחוקק כבית שאלו יבא מתחת ידו גריכים ליתן הסכר פנים אחרת למערער ומיהו אפי' נספחו בכד למחוקק יכול הוא לחזור וליתנו להם שימיהו לפי טוכה כדון וזו לא יהיו נכונים כלבד (ט) ויש פי' שחולק: י אפי' אם כבר פרעו סכר למחוקק אם יטענו המחוקק כבית דין קודם שיבא המערער יעידו הסוכרים כטענים שדרו בו שלם פנים טענתו טענה ולא היו נכונים בעדות כיון ד'ה' הו' מערער קמון: ו'א'פ'י' ד'מ'ין מ'ק'ל'י'ס ע'ד'ו'ת ס'ל'ל כ'פ'כ'י' ד'כ'ל ד'י'ן כ'ו'ן ד'ס'ט'ס' כ'ס'ר'ים ו'א'ז י'ש'ר'ו' מ'ש'ט'ת' ה'מ'ע'ר'ע'ר י'ט'ו' נ'כ'ו'ט'ים כ'ע'ד'ו'ת מ'ק'ל'י'ן ס'ל'ל נ'כ'ט'ו': ט'ו'ר ו'מ'ש'ו'ת ה'מ'ר'ו'ל' ס'י' א'ל'ף כ'ל'

יא אם אין הסוכרים ירים בו פה אלא שדרו ג' פנים ונאזו ממנו אם אין המערער יודע שדרו בו אלא על טעם אפילו אם נתנו כבר הסכר למחוקק אינם נכונים בעדות כיון דאז בעי אחרי לא דרנו בו מעולם נאמנים לאחר דרנו ופרעט: יב יש אומרים שאין עדות הסוכרים מועיל אלא אם כן שכח בסכר אכל אס שכח על

(י) או לדרוך מן ארמון של
חבירו רשך ח'ג'ס:
ביתן קמא

בלא שטר לא ו"א דאש' שכרו' לב' שכורו' זה אחר זה לכולם בלב' שטר מטטרפין: יג
עדות השוכרים מוטיל אפי' לא דרו בו שטיהם ביחד חלילה חב'ג' דה דה' ואפי' ליו' שמה
אחד ככל שנה עלתה לו חוקה:

גנה י"א טמס היו ידוע שהמערער היו דה'בחד הכסוימי מן הנית וטופן שטיי עובר דרך הנית החיבון ולבד לא תינה' המה'ק בניי החיבון
אע"פ שיש לחדר הכסוימי טור דרך מדר אחר ולא ידעין' חס עבר דרך הראשון אפילו הכי טענהו טענה וצריך המחזיק להניח ראיה על
עבר דרך החיבון (טור) וי"א דרו לא מנצל החוקה אלא' טען כשרציתו הייתי משמש בכל ניפ' הראשון והוצרכה לדחות אכתי ולא החוקה הנית
החיבון רק כשלא הוצרך ליו: נטומקי יוסף ומרדכי סתק חוקה)

יד החנויות של תנדים וכיונ' בהם כאין דרים בהם אלא כיון שדר בהם שלשה שנים ביום הרי זה חוקה:
גנה וי"א דנטינן' החזיק בנפ' וסני' ביום (טור) בשם הראש והמניד כ"ג מוטופן ורש"א וכו') ויש מחלקים דאם היתה כבר חנות בניי בחוקה שלש
שנים אבל חס הים כבר ניפ' והוא עשה ממנה הנית צריך החזיק בה ששה שנים ביום (תרכ"ב מ' חוקה) ובשכ"א זו נראה לי לאורות:

טו היה עעמיד בהמה במקום מסויים מחבר חבירו או שהיה ענדל עם תרנגולים או מעמיד עם תנור וכדויים
ורשויים או פתח עם זבלו בין שהעמיד עם מחינה בין שלא העמיד חס נשפתם בדברים אלו וכיונ' בהם'ג' שנים
וסען על בעל החצר ואמר אתה נתת לי מקום זה (י) או מכרתו לי הרי זה חוקה:

גנה ואפילו' היה לו חלק בחצר בשותפות חס הוא מקום שצריך להקפיד בזה או ששם שטר דברים שצריך להקפיד עליו ולא הקפידו
עליו הרי חוקה למה החזיק: (ד"פ ריב"ש סי' רמ"ח)

קמא דין חוקת שדה הלבן והאינן ובו כ סעיפים

א כלש בניס טאמרו מיום ליום אפי' היו הסרים יום א' לא החזיק ומסלקין אותו ממנה כל' בקרקע שהם עומי'
פירות תמיד כגון הכתים והמנידות והבורות והטיהן והמערות והחנות והפנדקאות והמרחלאות והשוככות
ובתי הבדים ובתי הכלחין כ"ג טעורין עם הומים וכו' בניי המלחין סדות שצריך להשקופן ביד מרגום עיף ויעט משלחי' ולאי' ואומי'
אחבה ממחלבות וכירוש טדה הבעל טדה שהנמס'מס מקין' אומה וכו' הן לה כבעל הנזמן דריון לאשמו להולירה ולבתימה:

ב שחשקין אותם תמיד וזורעים בהן וכוטעים והננות והפרדסים וכן עבדים המלכיים אבל טדה הבעל שהיא שותה מי
בטמים בלבד וטדה אילן אוינה מיום ליום אלא כיון שאלל ג' תבואות' מתין אחד הרי אלנ' כנ' שנים כינר היתה טדה
תמרים ונדר ג' גדרות או טדה עבדים ונדר ג' בנידות או טדה ויתים ומסק ג' מסיקות הרי אלו כנ' שנים והחזיק
ואפי' היו האילנ' רנופים ולא היה בנייהם הרחק כראוי שהיו טופן לייצם הואיל ואכלן ג' תבואות' החזיק:

גנה וי"א דגם בטדה בעל וטדה אילן כטינן חוקה שלש שנים (טור) בשם הראש וכו' יונה) וכן נראה לי לאורות:
ב' ג' שנים טאמרו צריך טהיהו רנופות זו אחר זו הרי החזיק בטדה זרעה טנה והוביר טנה כ"ג היתה ששמה מרגו' והאדמה
לא טמס לא כבוד אפילו עשה כן כלה' שנים לא החזיק: ג' היה דרך בניי אותן המקום להוביר אע"פ שתקנתם
זורעים טנה אחד כנה הרי זה החזיק אע"פ שהשלה' שנים טאכל הן מפוזרות שהרי הוא אומר לא הוברתי אותה אלל'
כדי שתטעה הרבה בטעת הזריעה: ד' אכלה ג' שנים רנופות באתרא דמוכרי יט מי טאומר דהוי חוקה ויש מי
טאומר שאינה חוקה: ה' נרה טנה אחד טנה אפי' כמה שנים הואיל ולא נהנה בה אינה חוקה וכן חס פתח בה שבילי'
המים ופתח בה וטדר בלבד הואיל ולא אכל פירות אינה חוקה: ו' זרעה ולא הרויח בה כלום אלא זרע כור
זאסף כור לא החזיק סהדי לא בהנה: (אבל חס הוניה עליה הוצאות' ממקום אחר עד שלא הרויח בה מין מנצל החוקה (כ"ג בשם הרש"א)

ז ראוהו חודס קוטר מעמר זורה ובורר ולא ראוהו מכניס פירות אינה חוקה: ח' חס בנה אד' חורבתו של חבירו
ג' שנים או שנה אחת מנ' שנים (ודר בו צ' שנים) לא עלתה לו חוקה:
גנה וכן חס מקן הטה כשקלת מים י"א לא הוי חוקה כיון שאין הנאה לחזיק באומה עבודה וכן חס זרעה בלא חרישה יט
אימרים דלא הוי חוקה: (כל זה בטור)

ט ניר לא הוי חוקה שאפילו אותם יעוים טבר בהם אינה עוליים להשכונ'ג' שנים על חוקה שאין עונים אלא ששעת
זריעה ואילך ויש חולקים: (ויסביר' לנו דמשעת כתיבה'לטה מתינן לה ג' שני' הואיל ולכסוף אבל הפירות) (טור) בשם הפירוש והרמ"ש

י אכלה שחת כירום מבוה טלה הביאה שליט יקוברין אומה לנמנה) לא החזיק ואם היו בניי המקום דרכן לזרוע לטמס
מפני שדעו יקרים הרי זה חוקה:

גנה וכן חס באמה לירו עבודה שחת כשיניע מים ליום הוי חוקה אפי' טלה יאכלנה בשליטי' אלא שחת (טור)
י"א אכלה ערלה שביעית וכלאיש חף על פי שנהנה חף הן חוקה: (ויס מולקין וס' ל' הוי חוק' אלא חס כן אבל
המזירות או כיונ' בזה שאין בו איסור: (טור) בשם הראש)

יב היה המקום החזיק בו טלע מי חלמים טאינו ראו לזריעה צריך ליהנות בו בדבר הראוי לו כגון שיטטח בו
פירות או יעמיד בו כהמה וכיונ' בזה ואם לא נהנה כן בכל אותם השלש שנים בדבר הראוי לו לא החזיק:
? שדה ?

חושן המשפט הלכות חוקת קרקעות קמא קמב

פירוש קמא

סימן קמב (א) פ"י ט"ז
כיצד נקרא סימן
באמן לומר לא ידעתי מה היה
באופן כולו פ"ט
סימן קמב

ג' טדה שהיא חוץ לתנאי נדר וכל זה שהחוקק בה זרע חוץ לנדר ובהנה ככל מקום שאינו
שאר חף על פי שכלל שנה אחר שנה לא עלתה לו חוקה והוא הדין לכל הזרע מקו'
שאינו שמואל אלא כל חיה ויד כל אדם מזויים בו : י' אכלה כולה חוץ מבית
רובע פי' שזרע קרקע כדי שיוכל לזרוע בו רובע הקד החוקק בכלה חוץ מאותו בית רובע שלא
בשנה בו אפילו היה חלמיש בתוך השנה הואיל ולא נשתמש בו כראוי אילו בו חוקה

ואם היה פחות מבית רובע בטל אנה השנה : טו אם האילן מטיד פרותיו קודם שילקטם חף על פי שעמדו על
האילן עד שנדלו כל נדכס אינה חוקה (דלא הוי חוקה אלא עד שילקטם הפירות בידו) : (טז)

יז היתה השנה נטועה אילנות שאין עושים פירות אלא אחת לנ' שנים כגון בכית סוח פי' מין האנשים לנבט ו'א שאם
האילן בטני חוקה בשנה הראשונה שחנטו ופעלונדר הסלשה שנים ותיקן זרבי האילנות ואכל הפירות בשנה הסלישית
היו חוקה : י"ג טדה אילן שהיו בו ל' אילנות בתוך בית נ' שאין ואכלו' בשנה ראשונה וי' בשנה שנייה וי' בשנה
שלישית החוקק בכל והוא סהיו י' שאכל מפירות בכל הבית נ' שאים ולא הוניהו שאר האילנות פירות (באותו השנה) אבל
אם הוניהו שאר האילנות פירות ולא אכלן לא החוקק אלא במה שאכל במה דברים אמורים בשאכל הוא מקנת
הפירות וכו' העם שאר הפירות אבל אם הביח פירותיהם עליהם הואיל ואכל אילן מכאן ואילן מכאן עכל השנה
החוקק בכל השנה חף על פי שלא אסף כל פירותיהם :

ט"ז ודוקא שנטעים עשה לבית סאה אבל אם מניע יותר מבית סאה לטערה ואכלן מחזור לא החוקק בקרקע רק הכרף
לאילנות ויש אמורים דהוא שדין אם היו רגופים יותר מששנה לבית סאה ויש אמורים דכתיב הוי חוקה אלא אם כן
היו מוך ארבע : (כל זה בצטור)

ק"ח החוקק בשנה האילן שאילנותיו נטועים רגופים ואכל כל האילנות שנה כל נ' שנים אפילו הם נטועים
בפחות מארבע אמות מזה לזה הוי חוקה : י"ט החוקק אחד באילנות ואכל פירותיהם ואחר החוקק בקרקע
וזרעה ואכל פירותיה וכלן אחד משניהם טוען שהכל שלו ואינו לקחתו זה שהחוקק באילנות ואכלן נ' שנים
יש לו האילנות וקרקע שגריבים לו והוא כמלא האורה פירוש הלקט שמאנים מן האילן וסלו חובה לכל אילן ואילן
זוה שהחוקק בקרקע יש לו שאר (הקרקע) : כ האוכל כל פירות אילן שלשה שנים וטוען על בעל האילן
אמה מכרת לי אילן זה וקרקעו הרי זה יש לו קרקע כעובי האילן עד שההם לפיכך המוכר אילן יחיד
לחברו נריך למחות בו בתוך כל שלשה כדי שלא יחוקק בקרקע :

קמב דין שיער המערער למחוקק בחוקתו ואם היה הסיוע בטעות

ובו ג סעיפים

א' חף על פי שאין חוקה בכחות מנ' שנים אם הביח המחוקק ימים שהמערער הביח של פירות משנה זו
על כתפו של המחוקק להוליוכס לביתו של המחוקק לעצמו הוי חוקה מיד :

ב' ויש אמורים דהוא הדין אם המחוקק של דורון למערער משהיה שמוכל וקבלן דמנו הוי חוקה מיד שאם היה הקרקע שלו לא
הוי ליה לקבלן במות דורון אלא היה לו ליקח הכל (ט"ז בשם ר"ח) ומבאין יש ללמוד ראובן ומשמין שיש להם ערביהו במה
של חוקת יסוד וקנה ראובן משמעון החוקה לשנה הרי יסודו למשמין שאלו היתה החוקה לראובן לא היה קונה משמעון לשנה וזה בכל
כיבא ניה (מירכ"ט ס"ג חוקת והוא הדין (א) אם שכרו משמו כדלקמן סימן קמ"ז :

ואם טוען המערער לפירות הורדתיו ושלו היו הפירות אבל הנוף לא מכרתי כהמן ואינו בזה טוס חוקה והני
מילי בתוך שלשה אבל אם יטוען לאחר שלשה לפירות הורדתיו איך שומעין לו לפיכך אם הורידו לפירות נריך
למחות בתוך שלשה להודיע שלפירות הורידו : ג כפל הכותל סבין ראובן ומשמעון ובנה לראובן הכותל
והכניסו לגבול שמעון טטעה שלא היה מכיר מקום הראשון של הכותל חף על פי שסייעו שמעון בכנין לא
הוי חוקה להחוקק במה שלקח מנכדל שמעון כיון שהיה הסיוע בטעות אבל אם שמעון התסייע תודה שידע
שהכניס ראובן בתוך שלו הוי חוקה חף על פי שלא ידע' ראובן הבינה וזנה המקום שהכניס לתוך כל
שמעון מיד : ג אם ראובן פתח חלון לחצר שמעון בפניו יש אמורים דלא הוי חוקה אפי' סייעו בפתיחתה
ולתקופ' כיון שידע הקוץ בפתיחת החלון ולא מיחה אינו יכול לחזור ולערער :

פירוש

חושן המשפט הלכות חוקת קרקעות קמ"ג קמ"ד קמ"ה

קמ"ג **דין המחזיק שלא בפני המערער והוא בכת"ג אדרת**
ברח וכו' ד סעיפים

סימן קמ"ג (א) הנזכר פה
היינו מחזיקו
לא הטיב אונס והפסיד חזקת ביהו
או תוספו אם הכיתה רוקנת ולא
הוסיף בה אדם אחר רש"ף ח"א
קפ"ט וה"ג י"א :
סימן קמ"ד (א) עיין ב"י
הלוי דף ק"ו :
סימן קמ"ו

א החזיק בקרקע פחות מנ' שנים אינה חוקה אפילו החזיק כפני המערער והס'
החזיק שלש שנים הוא חוקה אפילו החזיק שלש בפני המערער והוא במדינה
אחרת אם טיירות מנויות מהמים שהחזיקה בו לתקום שהמערער בו אבל אם הייתה
תלמדה ושכנס דרכים בין מקום זה לתקום זה לא היה חוקה ואפילו יש עדים שבא
המערער כאלו לטהר וסנה ראוי ל' יום יהיו ח' ל' יום דבאי שלש שנים בענין
שאלם לא ימחה עמה לא יהיה לו עוד זמן לחיות אפילו הכי יכול לומר כל חזקת ימים שהייתי בכלון
הייתי טרוד בעסקי ולא ידעתי שהיית מחזיק בביתי ומייתי שהיה לי בית אחר לדור בו ויש מי שאומר שדין זה
אינו אלא בכפרים שהעם טרודין בעסקים שלהם :

ב ויש אומרים צמח יש ללמוד דבכל הולך אחר סוף השלש שנים שאלם היה בחילוף במקום האין יכול לחיות ונמנן במרום שיכול לחיות
היו חוקה ואם היה בחילוף במקום טובל לחיות והלך לאחוס שאין יכול לחיות לא היו חזקת דמה שלש מיתה בחילוף אם לומר שספק
לחיות דבוק וישנו אלא שלש חזקת לו :

ב אין כל אלו הדברים אמורים אלא כשהדבר יודיע שלא היה המערער במדינה אבל אם אינו יודע אין
טוענין לו כמה שאומר שלא היה כאן עד שיבדר בעדים : **ג** ברח המערער מחמת סכנת נפשות (א) אין
מחזיקין בכנסו טירח לחיות פן יודע מקומו ויבקשו אחריו אבל אם ברח מחמת פתון מחזיקין בכנסו שאינו
ידע כל כך : **ד** יש מי שאומר שאין מחזיקין בכנסו שבויים ולא בכנסו דטובים כי מבטיח שאין אדם יודע אנה הם
ולא בכנסו שוטים :

ה הכל בני אינן יכולין לחיות או משום שאינן יודעין מי מחזיק בשלפן או דבפי' כדב"י : (פור)

קמ"ד **שנים שהחזיקו בשרה אחת זה אכלה וזה אכלה וכו' ד סעיפים**

א שני שיתפס שהחזיקו בשדה שש שנים האחד אכלה א' ג' ה' והשני אכלה ב' ד' ו' לא עלתה חוקה לטוס
אחד מהם ולא עשו חלוקה זו בשטר כיון שעבר ג' שנים עלתה להם חוקה וכן אם טוענים שלקחו שדה ונאמרו
ועשה להם המוכר שטר מכר כיון שעברו ג' שנים עלתה להם חוקה והוא הדין לעבד שהחזיק בו בענין זה :

ב אכלה האחד שנה ומכרה לאחר החזיק גם הוא שנה ומכרה גם הוא לשלישי אם מכרו זה לזה בשטר עלתה
להם חוקה ולא היה המכר בלא שטר לא עלתה להם חוקה : **ג** אכלה האב שנה ויתר יורשה הבן ואכלה שנים
או שאלה האב שנים והבן שנה או שאכלה האב שנה והבן שנה והלקוח שלקחה מהבן שנה ה"ז חודה והוא שלקח
בשטר : **ד** אכלה נחוי האב שנה בעל השדה שנה ובשני שנים או בפני האב שנים ובשני שנה או
בשני האב שנה ובשני הבן שנה והבן שלקח מהבן שנה הרי זה חוקה והוא שמכר הבן שדה זו בכלל שדותיו שהרי
לא הכיר החזיק שמכרה ילפיכך לא נזהר בשטרן אבל אם מכר הבן שדה זו בפני עמיתו ושדה זו בפני עמיתו אין
לך מחאה גדולה מזו והוא שמכרו בשטר ז"א אפילו שלש בשטר :

קמ"ה **הביא המחזיק עדים ולא כיונו עדותם בשנים וכו' ד סעיפים**

א עדי החוקה שהעיד האחד שאכלה חטים שני החוקה והשני העיד שאכלה שעורים עדותן קיימת שאין המכר
מדקדק בזה : **ב** העיד האחד שאכלה שנה ראשונה שלושית וחמישית והשני העיד שאכלה ב' ד' ו'
אין מנטרדיין שבשנה שמתיד זה אינו מעיד בה זה ותחזיר (א) הקרקע והעדות : **ג** לא מנא עדים אלא של
שתי שנים נרדף להחזיר הקרקע והעדות שאכל בין שנים מעידים על השני שנים בין שער אחד מעיד על השני
ומיני פירות של שנה שלושית אין נרדף להחזיר שאלם לאמין לו שאכלה המערער בקרקע וכו' אם יכונה
ער אחד שאכלה ג' שנים מחזיר הקרקע ולא העדות מהאי טעמא ואין נרדף לומר כשאין עדים כלל על חבילת
העדות שמחזיר הקרקע ולא העדות : **ד** בכל אלו ישבע המערער שלא מכר ולא נתן לו כלום ומחזיר לו
הקרקע וישבע המחזיק שאינו חייב לו כלום מהפירות שאכל ויפטר : **ה** שלטה אחת כל אחד מעיד על שנה
אחת ואחר עמו ה' עדות ועלתה לו חוקה : **ו** כל התחייב להחזיר הפירות שחל אם לא היו ידועים ואין
בית דין יכולים לשער מהם כשכר הבתים שהוא יודע אנה היו פירות שדה ואין עמיט' ידועים הוה. ואין
כאן

חשן משפט הלכות חזקת קרקעות קמו

פירוש קסח

160 טענה ודאית ואלם מה סבורה כו ומחרימין על מי שבל יותר ולא יסלם :
ז כל המחזיר קרקע מחמת ידו אם סברו לאחרים כשהיה מחזיק בו והיה הסוכר
קיים מוציאון ממנו וזכר פנים שנית ונוטנים לבעל הקרקע וחוזר הסוכר ותובע לזה
סוכר לו תקום שאינו שלו ונטל ממנו סוכר :

סימן קמו (א) אם תהא
בפני שנים זה
שלא רפני זה לא מהני חדשות
לר"מ ד"ח סי' ק' (ר) בחידושי מסא'
בנימין הקהה מסא' מוציאו' הר"מ
דרכ"ל ס"א נראה דטענין לב"ח
ובכלל ב"ט כ"ר' דלא טענין וירד
דלאם כ"ח ירד לבכ"י ליה טענין
ואם לא ירד אין טענין והא
דטעני' ללוקח היינו שהוא מחזיק
בקרקע והמערער אינו מחזיק אבל
המערער מוחזק והלוקח אין כוון
טענ' א' ואמר לקחתי הניי' שאתם
ר"ב מפלג' סדאיתו משמש' בה
ג' שנים וסמא לקחה מידו ודאי
אליה ודאי של המחזיק משמ' של
הנא מחזק אלשיך ב"ד' מדברי
המבי"ט ח"א סי' ר"א נראה דלא
טעני' לסוכר כמו דטעני' ללוקח
(ג) עיין

קמו מחאה מבטל החזקה ובאזויה לשון ובמה ובמתי ובו כה סעיפים

מחאה מבטלת החזקה אפילו מיחה המערער שלא בפני המחזיק אפי' הוא במדינ'
אחרת אם שירות מנויות ביניהם ובלבד שתהיה בפני עדים ודי בפני שנים
ואפלו זקנים או הולים אע"פ שאינם יכולים לילך ולהודיע למחזיק שהם יאמרו הדבר
לאחרים ולאחרים לאחרים עד שיטמע למחזיק : ב אי מחאה (א) בפחות משנים אבל
באחד לא אפילו מיחה בפני המחזיק ואפי' סמדה במחאה דמתוך שיכול לתב"ל מחית
בו נאמן לומר לקיחה היא בידי ואע"פ בעד אחד מכחשו ויש מי שחולק : ג אפילו
אם יאמרו העדים כמיחה בפניהם לא הנדכו לטום אדם אפילו הכי הוי מחאה לבטל
החזקה כיון שהוא מיחה כראוי וסמך עליהם שיאמרו אותו לאחרים ולאחרים יאמרו לו
ואפילו שאמר לעדים כשמיחה בפניהם א' תאמרו לו או שהם אמרו מעתה לא נאמר
לו הוי מחאה שהם יאמרו לאחרים ולאחרים יאמרו לו ואפילו אמרו לא כוניה דבר זה
מפניו הוי מחאה דמילתא דלא רמי עליה דלוינש אמר ולאן דרע"ה אבל אם הוא אמר לא ינא דבר זה מפניכם לא
הוי מחאה : ד כיצד לטון המחאה אומר בכני ב' פלוני שהיא משמאם בחכרי או בסדי גולן הוא ולעמיד אני תובע
אותו בדין (ויש אורחים שאינו חרף לומר חכמם חופו בדין) (סור נסס הר"ם וכו' בסס רשב"ם וכו') וכן אם אמר להם הכורה הוא בידו
או טעניו א' ואם יטעון עלי שתכרתי או נתתי אני תובע אותו בדין וכן כל כיוצא בזה ה' מחאה אבל אם אמר
להם פלו' משמאם בחכרי גולן הוא אין זו מחאה שהרי המחזיק אומר כששמעתי זה אחרתי שמא חרף אותי בלבד
ולפיכך לא נזכרתי בטעני :

הנה ולא מהני אלא מחא' המערער שידוע בהקרקע היפה שלו אבל אם נראה לו (המערער הזה) הקרקע בספר ולא כנגלה שהיא
שלו אין מחאה כלום דהמחזיק יכול לומר לא חששתי במראשו הלא ידעתי שהקרקע שלו : (ב"י נסס רשב"ם)

ה מחאה בפני שנים כותבין אף על פי שלא אמר להם כתובו :

הנה וימנעו בלשון שלימות פלו' הירדנו כל טעמו לכתוב לו שמיא' אבל אל יכתבו שמענו שמיחה דהוי ערות מפני כבודם (ב"י פ' ח"ב)
וכיון שמיחה בפניה ראשונה אינו נריך לחזור ולמחות בכל טעה ושנה אבל נריך שלא יהא בין מחאה למחאה ג'
שנים נמירות שאם טעה ציון מחאה למחאה ג' שנים לא עלתה לו מחאה : ו כמה דברים אמורים במחאה על פה
אבל אם פברה המערער לאחד בטטר מוך שלטה שנים אין נריך למחות עוד ונריך המחזיק לזכור בטטרו לעולם :
ז ערער וחזר וערער אם מחמת טענה ראשונה ערער אין לו חזקה ואם לאו יש לו חזקה : ח לא אמרו
למחות בסוף כל שלטה ושלטה הלא כפעמד כתובו אותו הרמזון אבל ככתבו הרמזון אינו נריך למחות בלוקח
לפי שהלוקח הזה אינו בא אלא מכח הרמזון וכבר מיחה זה בראשון : ט כל חזקה שאין עמה טענה אינה
חזקה כיצד הרי טאכל פירות סדה זו כמה שנים וכת המערער ואמר לו שאין לך סדה זו עלי היא השיבו
אינו יודע של מי היא וכיון שלא אמר לי אדם דבר ירדתי לתוכה אין קו חזקה שהרי לא טענ' שלקחה ו' א'
שנתנה לו ולא פירשה ואף על פי כן אין מוציאון אותו מידו עד שיביאו זה המערער עדים שהיא שלו הדין
פדים מחזור לו הסדה ומציאון עמנו כל הפירות שאכל ואין פותחין לזה המחזיק תחלה לומר שמא סטר היה
לך ואבר עד שיטעון טענתו (ואז שומעין לו ואין זה חוזר וטוען (סור) וכן האוכל שני חזקה מחמת שיש סטר בידו
במנהג הסטר בטל בטלה החזקה ותחזור הדינה עם כל הפירות לבעלים : י הבא מחמת ירושה שטוען אני

ירשתי ממורישי אינו נריך טענה אחרת :
הנה ודין לוקח ובעל חוב סנהה קרקע (ב) בדין יורש (הר"מ סוף כלל כ"ח) ואין הסוכר מי הלוח כאמנים לומר שהקרקע לא
היתה שלהם (הר"מ כלל כ"ט סימן ד')

ובלבד שינוט עדים סדר בה המוריש או נסתמש בה אפילו יום א' וכיון שאכלה הוא שלטה שנים מחמת מורישו
מפנידין אותה בידו (יבוא בדין אם המחזיק המוריש שלטה שנים אע"פ שהוא לא דרכ"ל) (סור וכו') אבל אם לא הביא ראיה סדר
בה מורישו כלל מחזור הסדה וכל השיר' למערער שיש לו עדים שהוא שלו הביא ראיה שנראה בה מורישי חובה
כלים

הישג הכושפת הלכות חזקת קרקעות קמו

כלום פתא נא לבקר אותה ולא קנאה אם היתה גדה והביא עדים טברה מורישו הרבה זה בחזקת שקנאה :
הנה אשה שהחזיקה בקרקע בטלה לאחר מירו ואחר כך החזיק בה שלשה שנים ונאלו מרשי הנעל ואומרים שקרקע זו של הנעל ובה אומר
שכלל לאמו נכחמה נכה נאמן נמינו דמי נשי אמר מכס קנימיה וברי אבל שני חזקה אבל מי לא אבל בני חזקה סמין לי מינו חף ע"פ
מורישו החזיק שלשה שנים לאו כלום היו דאין לאש : חזקה נכבסי נעלה (מרדכי ב"ק חזקה) ודווקא יורש וכינא אבל מי שלקח הקרקע מן
האשה ומכרה נכרסו מוקמינן הקרקע בחזקת הלקוח דאילו לא היו הקרקעות של האשה לא היו מנירין הרשעה לאשה למכרה בחזקת נכרסו
ובל כיוצא בזה : (ב"י וס' הרשב"א)

יא הביא המערער עדים שזו הסדה שלו וזה שכתיבה טוען ממך לקחתי ואכלתי שני חזקה טען המערער
ואמר היאך מטעון שלקחת ממני היום ג' שנים ובאותו זמן לא הייתי במדינה זו מנרובין זה שכתובה להביא ראיה
סוה פלוני שמערער היה עמו במדינה בזמן הזה שטוען שמכר לו אפילו יום אחד כדי שיהא אפשר שימכור ואם לא
הביא מסלקין אותו : י"ב ויש פו שאומר דווקא כשמזכיר היום שמכר לו אבל אם אינו לזכור היום אין צריך
להביא ראיה שהיה באז ביום שקנאה ואפילו אם יאמר המערער אמיר באיזה יום קנית אותו אין מוקדקין אותו לכך
ויש אומרים דווקא בשעת חירום אבל שלא בשעת חירום אף על גב דאמר ליה זכנית מינך ביום פלוני לא בעי
לאתוי ראיה דהוא יומא היה בהדיה : (דלימא עבר לע"פ סליח) (טור בשם הרשב"א) י"ג הרי שאלל סדה זו שנים רבות
ובא המערער ואמר ליה מה לך ולסדה זו הודה ואמר ליה יודע אני שהיתה שלך אבל פלוני מכרה לי והוא לקחה
ממך ואמר לו המערער פלוני שמכר לך נזלן הוא הואיל והודה שהיה שלו ושלא לקחה ממנו מחזור הסדה וכל
הפירות למערער אע"פ שאין לזה המערער עדים שהיה שלו ואין המחזיק יכול לנכות מעותיו מהמוכר מפני שאומר
לו איילו לא הודית לו שהיתה שלו לא היו מוניאין אותה מידך : י"ד הביא זה המחזיק עדים שפלוני שמכר לו
דר בה אפי' יום אחד (או אפילו שנה אחת) (והקא שיש עדים סדר בו המוכר בתורת יורה אבל אם אין עדים על הדירה רק שהאילו
נכסו בו למדולא מהני) : (טור) או שאמר ליה בפני לקחה ממך ואחר כך מכרה לי מעמידין אותה בידו שהרי יש לו טענה
עכ חוקמו ואילו רנה טען ממך לקחתי שהרי יש לו שני חזקה ואם לאחר טעון קניתי מפלוני שאמר שקנאה ממך
חזר וטען קנא ממך בפני אין טוענין לו אבל אם מתחילה אמר מפלוני קניתי פתא ושוב הוסיף ואמר שקנאה ממך בפני
שימעיין לי : ט"ו אם עמד המוכר בדיון עם המערער קודם שמכרה למחזיק ונכסר ממנו כיון שלא היו לו עדים שהיתה שלו
אף על פי שלאחר שמכרה לזה המחזיק ערער עליו המערער והודה לו שהיתה שלו ע"פ המוכר אמת לו שהיתה שלו וקנאה הוא
ממנו לא הפסיד בזה כיון שכבר ינא זכאי מבית דין המוכר שמכרה לו : י"ו הביא המחזיק עדים סדר בו המוכר יום א'
ואחר כך הביא המערער עדים שהחזיק רנה לקנותה ממנו וטוען איילו קניתי מפלו' כמו שאפיה טוכן לתה רנית
לקנותה ממני אינה טענה שאומר רנית לבייסק במעט מעות כדי לסלק תרומתך : (אב"ל לא טען הוא לא טענין ליה)
(הב"ם הלכות טעון) י"ז אבל לא הביא המחזיק עדים סדר בו המוכר יום אחד וטוען המערער שהמוכר נזלה
או אפילו יש לו עדים סדר בו המוכר יום אחד אלא שיש למערער עדים שהחזיק המוכר נזלן על סדה זו ונזלן אין
לו חזקה והביא המחזיק עדים שנתיעץ עם המערער אם יקחנה ויענו לקניתי וטוען זה איילו היתה נזולה ממך
למה יעצמני לקנותה אינה טענה שאמר המערער אמה נוח לי להניחה פידך יותר ממה שאוניאנה מיד הנזלן
אבל אם כוסר ואומר מעולם לא יעצמך לקנותה וזה מביא עדים שיענו מחייבים למערער : י"ח אם הביא
המחזיק עדים שאל המערער לקחתה לו מיד המוכר אינה טענה לומר לו אם היא שלך למה רנית לקנות
דעביד איניש דזבין דיוניה :

הנה מי שקנה קרקע אחת שני פעמים ומוכר המוכר בפעם השנייה את טעון המוכר שחזר ולקחה מן הלקוח ולכן חזר ומכר לו שנית נאמן ואי
אינו טוען כך צריך הלקוח לבקר למה קנאה שני פעמים אם אמר טענה נאמן ואם אמר שידע ולקחה שני פעמים הרין עם המוכר דודאי
נמן לו המעות לשם מתנה : (ב"י בשם הרשב"א)

י"ט טען המחזיק מפלוני קניתי והחזקתי בה שני חזקה ויש לו עדים סדר בה המוכר יום א' הטיב המערער
והלא יש בידי סטר תקויים שאותו פלוני מכרה לי מהיום ד' שנים וקדשה קניתי לקנייתך חזר המחזיק וטען
פני חזקה שאמרתי לא כשביל שלשה שנים בלבד אלא שנים רבות יש לי שקניתי ואני קדמתיך הרי עשה
המחזיק טענה שאדם קורא לנשים רבות שני' חזקה לבייך אם הביא המחזיק עדים שאכלה שבע שנים שנמנח
שאלה שני חזקה קודם שקנאה המערער מעמידין אותה בידו אבל אם אכלה פחות משבע שנים מוניאין אותה
מידו כאין לך מחאה גדולה מזו שהרי מכרה בשטר קודם שנמנחה החזקה והיה לו לזהר בשטרו לעולם ואם
לא עשה לו סטר אלא גברה לו בעדים אין לו קול ולא השיב כמחאה ודי לו בחזקה שלשה שנים : כ'
במה דברים אמרים כשאמר תחלה שני חזקה פתא אבל אם פירש כלט שנים ואח"כ הוניה המערער השטר של
ארבע שנים אפילו הביא המחזיק עדים שהחזיק בו שבע שנים אינין כלום ויש אומרים דהוא דיון אם אמר
אכלתי

(ג) עיין בית הלוי דף ק"ח :
ט"ו קמו (ה) או סה"כ סב"כ
המכ"ט ח"ה ר"ל ד"ק
סימן קמ"ט

אכלתי שלט שנים שוכל לחזור ולטעון שני חזקה טובא קלאינא כיון שלא אמר ולא
יבא אס"הו הטענות בענין שנודע למחזיק קודם שיטעון טענתו שיש למערער
טטר עליה אם טען במחזיק הסת' מקמי דזבנה לך זבנה לי חד יומא נאמן במנו דלוי
אמר מינך זבניתה: כ"ב שנים שהיו עוררים על טדה זה אומר כלי זה אומר כלי
ואין לאחד מהם ראיה או שהביא כל אחד מהם עדים שהיו שלו או של אבותיו או

שהביא כל אחד מהניהם עדים שאכלה שני חזקה והסכים שהעידו בהם אלו הם השנים עמאם שהעידו בהם אלו הם
היה אחד מחזיק בה מקודם תטאר בידו ואם לא היה אחד מחזיק בה מניחין אותה בידיהם על המתנבך וכל המתנבך
יודע בה ויהיה האחד גמולו מידועשלו הראיה ואם בא שלישי ומקף עליהם יורד לתוכה מסלקין אותו ממנה :

כ"ג * הביא האחד עדים שהיו של אבותיו ושאכלה שני חזקה והרי היא תחת ידו והביא האחד עדים שאכלה אלו
השנים עמאם נמנא עדות החזקה של שניהם מוכחשת מעמידין אותו ביד זה שהעידו עליו עידי החזקה שהיו של
אבותיו ומורידים אותו לתוכה הזר הסני והביא חף הוא עדים שהיו של אבותיו שהיו נמנא גם עדותו מוכחשת
מורידים בית דין ומסלקים ממנה חף הראשון ומניחים אותה ביד שניהם וכל המתנבך יודע בה : (וה"ס הינה מחלה יוד
אחד מהן מחזירין אותה לידו כמו שהיה בפלה) (טור) כ"ד זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי זה הביא עדים שהיו
של אבותיו (משולם) וזה הביא עדים שאכלה שני חזקה תחזור לזה שהביא עדים שהיו של אבותיו ויחזיר הפירות
שאכל אפילו איך עדים שאכלם אלא על פיו שהרי לא טען כלום ואין אכילתו ראיה שכל חזקה שאין עמה
טענה על הבעלים אינו כלום :

כ"ה אבל אם לא העידו העדים רק סתם שהיה של אבותיו ואין מעידין שלא מבראם אם אפשר דברי המחזיק שאמר של אבותי ש"ל שאבותיו
קנאוהו (ג) שומעין למחזיק אבל אם טען מחלה שהיו של אבותיו מעולם אינו חוזר וטוען ואם אמר המערער של אבותי והמחזיק אומר של
אבותי דלשחט ולא של אבותי אין לא טענין ליה לישב דבריו אלא"כ דבריו בעצמו ומיכו"ס הם היו לו פדים שאבותיו דרו בו ויש אחד חף על
ג"ד דלא טען לפרש מן טענין ליה (כל זה בטור) :

חזר זה המחזיק ואמר כן של אבותיך היתה ואתה מכתה לי וזה שסענתי תחלה שהיו של אבותי כלומר שאני סומך
עליה והרי היא שלי כשל אבותי או שאמר של אבותי שלקחה מאבותיך הרי זו טענה נכונה שהרי נתן אמתלא'
לדבריו הראשונים ומעמידים אותה בידו והוא טוען כן בעודן בפני ב"ד אבל אם ינא מבי"ד וחזר וטען אין שומעין
לו דחייסונן סמא למדוהו לטעון שקר ואם טען בתחילה ואמר לו של אבותי ולא של אבותיך אין שומעין לו בטענה
זו האחרת אפילו בעודן בפני ב"ד בד"א שאינו חוזר וטוען כטוען תחלה בפני בית דין אבל מה שאמר חוץ לב"ד
יכול לחזור ולטעון בב"ד ויש מי שאומר שאפילו אמר חוץ לבית דין של אבותי ולא של אבותיך יכול לומר בב"ד של
אבותי שלקחה מאבותיך ויש מי שחולק בזה : כ"ה הביא המערער עדים שזו הסדה שלו וזה שכתובה טוען
מחזק לקחתיה והרי טטרי והגויא טטר מקויים טען המערער שהוא מזוייף והודה לו בעל הסטר ואמר כן הוא
אבל היה לי טטר כטר ואכד ולקחתי זה שבדי כדי לאיים עליו שידה שמכר לו באמת הואיל ואלו רנה היה
עומד בטטרו שהרי מקויים הוא הרי זה נאמן ואין מוזילין הסדה מתחת ידו וישבע היסת :

כ"ה מי שהחזיק שני חזקה והמערער הביא ראיה שנגנל המקח אכילו הכי הרי חזקה דשמיא אח"כ מורה וקנאה ממנו ושוד
דכתיבה כו"ו אינה מנטלת המקח עד שיחזור ויקחו ממנו קנין גמור : (כ"י בס"ס הכשר"א)

קמו המערער על השרדה והוא עד או דיין ובו ה סעיפים

א ראובן שמכר לשמעון טדה והיה לוי (א) מעידי הסטר ובא לוי לערער על הסדה ולטעון שראובן גזל
אותה ממנו אין שומעין לו ואין מניחין על ראיות שיביא על אותה טדה והרי אכד כל זכותו שאותו'
לו היאך תעיד על המכר ותנא ותערער :

ב * ודוקא שחמס"טס עד אחד אבל אם חמס לבד לא אכד זכותו דיש לומר מה שחמס כי היה יודע שאין חמימת עד אחד כלום (כ"י בס"ס
הר"ט ט"א) וכן אם לא חמס נער רק לכבוד נעמלא לא אכד זכותו : (רי"ב סימן רכ"ג)
ג וכן אם העיד לוי בטטר שכתוב בו הסדה פלוני של ראובן מחד מורה או מערכ הואיל ועשה הסדה סימן
לאחר והעיד בטטר אכד זכותו ואינו יכול לחזור ולערער :

כ"ה אכטורופוס או"י ב"ד דזבנו של יפויים כבי האי גיובא לא אכדו זכותם שיש להם על הסדה (רי"ב סימן רמ"ט) אם המערער שבר הקרקע
מן המחזיק הוי בחמס עליה נער ואכד זכותו (הרא"ש כלל ע' סימן ג') וטיין לטיל ריש סימן קמ"ב :

ג טען העד ואמר תלם אחד הוא ששעשתן סימן ולא כל הסדה ואתו תלם הסמוך למצר בלבד הוא של
ראובן הרי זה טענה הנשמעת ויש לו לערער על כל הסדה חוץ מאותו תלם והוא שיש בתלם ט' קצין שהוא
שיעור טדה אם כתוב טדה ואם אין כתוב טדה אלא קרקע אין לו אלא תלם קטן :

סי' קמט (א) אבל בניי שאינו
מויק בקרקע לא
מהר"ל כיון ע'
(ב) רי"ש

הנה חזרו וטען חזרתי וקחתי מאני מלס שהודיתי בו אם אין כמד ידו ויבא לתקום אחר או שהמלס בו
והחזיק בו אחר"כ (פור) נאמן טען מה ששאלו סימן לאחר לאו משום שהיה שלו רק שהכנסיה נקרא
כך שהיו שלו מחלה טעמי טענה א"כ כירש בהדיא מהם שלו: (רי"ב) ב"ש הרי"ט ט"ב ב"ש ה"רמ"ה
ד ודין החתום בקיום השטר ויכול לערער מפני שיכול לומר לא ידעתי מה היה
כתוב בשטר מכני שהדיינים יכולים לקיים השטר אע"פ שלא קראוהו (אבל אם היה דיון והנני
ה בא שמעון ונמלך בלוי ואמר ליה הנני קונה שדה פלוני מרחובו ובעצמך אקנה אותי
אחר ליה לח לך וקנה אותה שהיא טובה יש ללוי לערער עליה ולא איבד זכותו שהיה לא עשה מעשה וי
מי שאומר דדווקא כשהורה המערער שיטעו בכך אבל אם כבר ואמר לא היו דברים מעולם והלה הבוא עדים
לדבריו מחייבים המערער בכך:

קמח מי שאברה לו דרך שדרו ובו ב סעיפים

א מי שהלך למדינת הים ואבד דרך שדרו בין שהיו ארבע הסדות המקופים אותה לארבעה חגשים בין שהיו
ארבעה שקנו מאחד הרי כל אחד מהם דוחפו ואומר שמה דרך שלך על חבירי הוא לפיכך יקנה לו
דרך במאה מנה או יפרח באויר: ב וכן אם היו ד' הסדות לאיש אחד טקנה אותן מד' אין לו עליו דרך
שהיה אומר לו עשה אם אחויר לכל א' שטרו אין אתה יכול לעביר על א' מהם ואני קניתי מכל אחד מהם
כל זכות שיש לו אבל אם היה בעל ד' הסדות המקופים איש אחד והוא בעל המגר ממחלה ועד סוף הדין
אומר מכל מקום דרכי עליך וילך לו בקנה בלוי זו סדה שירצה בעל הסדה ואם החזיק בדרך (נדין חוקה)
(המניח פ' טו' דייטן) ואומר הוא דרכי אין מסלקין אותו ממנה אלא כראיה ברורה:

קמט אלו שאין להם חוקה השותפין והאריסין והאפוטרופסים והגולנין והאחין והרש
שוטה וקטן ובו לא סעיפים

א ראובן שאכל שדה שמעון שני חוקה וטען שהיא לקחה בידו והביא שמעון עדים שהיא ידועה לו וכן
הביא עדים שראובן ידוע שהיא שותפו או אריסו או אפוטרופוס ומפני זה לא מיחה מחזור הטלה לשמעון
וישבע וקיים טלה אכר ולא נתן אבל אם לא הביא שמעון ראיה שראובן היה שותף או אריס א"ל ראובן הודה
מעממו ואמר הן הוא שותפי ומכר לי נאמן זמנו שהיה יכול לומר שלא היה שותפו מעולם:
הנה שני שותפים בקרקע אחת ובה אחד והחזיק בקרקע שלהן אף על נב לנבני האחד לא היו חוקה כגון שהיה אריסו או אפוטרופוס שלו או
שלא היה שמו במדינה מכל מקום מותיל ויהיו נבד השותף הבני לחלקו (ב"י) ד"ס הרשב"א וטור ב"ש ה"א"כ ב"ל"ש סימן י'
ב שדה של שני שותפים שאין בה דין חלוקה אף על פי שאכל אחד מהם כולה כמה שנים הרי היא בחוקת
שניהם ואם יש בה דין חלוקה ואכלה האחד כולה פני חוקה יש לו חוקה:
הנה אבל אם החזיק בחצי אומר זה בניו לחלקי לא היו חוקה (טור ב"ש ה"א"כ ורמב"ם פ"א דנושן ומדב"י פרק חוקה) וכן אבילו מחזיק
בכולה והשותף נותן חצי המס היו מחאה ואינה חוקה (ב"י סי' קמ"ו ב"ש רשב"א)

ג הבן שהוא שומך על שלחן אביו וכחש בכלל בני ביתו אם אכל נכסיו אביו שני חוקה וכן האב שאכל נכסיו זה
שהוא שומך עליו שני חוקה לא עלתה להם חוקה: ד נסתלק מעל שלחנו מחזיקין זה על זה: ה יש מי
שאומר דהוא הדין לחתן בנכסי חמיו: ו אב בנכסי הבת וכן הבת או הבן בנכסי האב דינם כבן בנכסי
האב ואב בנכסי הבן:
הנה וה"פ בשאר קרובים שאין מקבירין זה על זה לפי ראות הדיינים (משנת ר"ש"כ סימן תקנ"ו ומסו' רמ"ן סימן ס"ג ורי"ב
סימן רכ"ב וטור סוף הס"י)

ז החתום שאוכלים על שלחן א' וכיס א' לכולם יש מי שאומר שאין להם חוקה זה על זה: ח אם אח אחד
עשיר ואחד עני ואין לו כלום ואחיו מוציא עליו והעני הוא דר בבית המיוחד לחמיו אין לו בה חוקה:
הנה אשה שהלמה לחתמה מקום בבית הנכנס ואבן עליה לא היו חוקה שכן דרך להשאיל זה מזה (פסקי מהר"א סי' כ"ו)

ט האיש שאכל בנכסי אשתו בני חוקה אע"פ שהתנה עמה שאין לו פירות בנכסיה ואפילו התנה עמה כשהיא
ארוסה שלא יירשנה ואח"כ אכל ובנה והרס ועשה כל מה שטעה וכן האשה שאכלה פירות שאכלתן ראויה:
הנה ודווקא שלא הוסיף על קרקע אבל חסר בקרקע נזרית סימין ומערות וכו' (א) שקלקל הקרקע והיא לא מחתה היו חוקה (טור
והרמ"ה ומדב"י פרק חוקה) וכן חוקה כיוקין כגון פתיחת חלונות וכיוצא יש אומרים דהוי חוקה: (טור ב"ש ה"ל"ו)

י נתגרה

חישין רבשפט הלכות חזקת קרקעות קמט

פירוש קע

(ב) ר' ג' כ' ס' א' (ג) ר' ג' כ' ר' ז' (ד)
 ס' (ו) ו' ל' ס' א' ק' ל' ס' מ' מ' ר' א'
 ס' א' ס' ג' ר' א' ו' ב' ה' ח' ל' כ' ל'
 ו' נ' ו' ל' כ' ו' א' ב' ח' ז' ט' י' י'
 ר' א' ו' כ' ו' מ' ו' ש' ו' ט' ו' י' ו' י'
 ל' ז' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 פ' צ' כ' ד' ו' א' ב' ג' ד' ה' ו' ז'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י' כ' ל'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'
 ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ו' ז' ח' ט' י'

נתגרתה אפי' ספק וירופין יהיו כשהיו כל אדם (אלמנה אבל יתומים כל זמן שהם לה חנויות
 אין לה חזקה בנכסי בעלה) (מרדכי פרק חזקה) י' א' אין מחזיקין (ב) בנכסי אשת איש כמו
 שכתבנו בפור אבן העזר סי' פ"ו: י' ב' ראובן שמכר פירות שדהו לשמעון לשלש
 שנים ובה לוי ואכלן אותן ב' שנים לא עלתה לו חזקה: י' ג' מי שהחזיק בזול על שדה
 זו או מי (ג) שהחזיק באבותיו שהם הזרנים נכסות על עסקי ממון אפי' שאלה שדה
 זו במה שנים לא החזיק ותחזור שדה לפעלי' וכן המחזיק בנכסיו אינה ראויה: י' ד'
 העכו"ם שאכל כמה שנים קרקע הידוע לישראל אין (ד) אכילתו ראויה ואם לא הביא שטר
 תחזור השדה לבעליה בלא שום שבועה: טו' וישראל שקנה מהעכו"ם קרקע הידוע
 (ה) שהיה של ישראל דינו כמותו ואין אכילתו ראויה:

גנה וישראל שני שקנה מישראל שקנה מן העכו"ם כיון שטופסין ללוהק טופסין לישראל שני שאל ישרא' ראשון
 ראש שטר אבל העכו"ם או שפסבין לקחה העכו"ם לזמן מהני חזקה כמו שכתבנו בנמוך וכל מקום דיובלין
 לזמן בעכו"ם נדביהם אם בא' לחזיק בשל ישראל שלא כדון יש לישראל בה מכחו חזקה מומר דינו כעכו"ם
 והוא מכחו אין לו חזקה וכל זה שלא מיהא המערער בחזקה כלל אבל אם מיהא כפיס אחת ושבו סתם ג' שנים
 ולא מיהא הוי חזקה דברי גילה דעמו שאינו ירא לחמות: (כ"ז נמרדכי פרק חזקה)

י' טען זה הישראל הבה נתחמת עכו"ם ואמר בפני לקחה העכו"ם שמכרה לי מזה
 הישראל המערער הרי זה נאמת בטובת עמוך שפני לומר אני לקחתי מעד והרי אכלתיה
 על חזקה: י' ח' החזיק עכו"ם בקרקע ונתנייר ושהמה בידו שלט שנים אח"כ וטען
 קניתי' חמך אחר שכתבינו נאמת: י' ט' חרם שוטה וקטן אין אכילתם ראויה מפני שאין
 להם טענה כדי שתעמוד הקרקע בידם אלא תחזור לבעלים וכן המחזיק בנכסיהם אין אכילתם ראויה: י' י'
 מחזיקין (ו) בנכסי קטן אפי' הגדיל כיגד אכלה בפניו כשהוא קטן (זכה ונתים) אחר שיגדיל וטען אשת גתת
 לי אשת מכרת לי אינו כלום עד שיאכל שלש (ז) שנים רציפות אחר שהגדיל:

הנה ויש אומרים לדינה חזקה דהואיל וירד לשה כשהיה קטן לא ידע שהיה שלו שימחה (טור גמס הרא"ש והמניד פ"ד דטען
 וכו' ע' המפקיד ומרדכי פרק חזקה) וכן (ח) כל עיקר:

כ' הא דאין מחזיקין בנכסי קטן דווקא כשידוע שהיה של אביו אבל אם אינו ידוע הוי חזקה במנו שהיה טוען
 לא היתה של אביו מעולם ואם החזיק בה שלט שנים בחיי האב ואחר מיתת האב בא בנו הקטן לערער אין שומעין
 לו ואם נרצח להביא עדים על חזקתו מביא ומקבלים עדותם אפי' שהמערער קטן ואם יגא קול המערער החזקה כזו
 שיגא קול שמתורם מסוכנא באה לידו אם יגא הקול בחיי האב קודם שהחזיק בו ב' שנים שהיתה המסוכנא בידו
 לפניו ודעות וכלו הטנים אחרי מות אביו לא הוי חזקה אבל אם החזיק בה ב' שנים בחיי האב קודם שיגא הקול
 ואח"כ מת' הוי חזקה: כא' מי שהחזיק בנכסי קטן ואמר ממסוכנא הם בידו ויש לי עליהם חוב כך וכך הואיל ואילו
 דנה אמר לקוחים הם בידו נאמת שהרי אינה מחזקת שהיה לאביו של זה וה' נובה (מסבחה) מה שטען ותחזור ליתומים
 אבל אם יגא עליה קול שהוא של יתומים כענין הקול שכתבנו בסמוך אינו נאמת שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן
 ותחזור שדה וכל הפירות שאכל ליתומים עד שיגדלו ויעטה עמהם דין: כב' אכלה שני חזקה בחיי אביהם מתוך
 שיכול לומר לקוחה היא בידו מאביהם נאמת לומר חוב יש לי על אביהם ונובה אותי מהפירות ונובה שלא בשבועה
 מתוך שיכול לומר שלי הן: כג' החזיק בה המחזיק ב' שנים בחיי האב ובשעת מיתת האב היתה בחזקת האב
 אבל לא החזיק בה ב' שנים אחר שהזיאה מיד המחזיק ומת והניח בן קטן מעמידין אותה בחזקת הקטן ואין מקבלין
 עדות המחזיק להחזיק בה כיון שהבן קטן ונמנע בחזקת אביו בשעת מותו ולאחר שיגדיל הקטן יביא המחזיק עדים
 אם מעידים שהחזיק בה ב' שנים כראוי בחיי האב מוניאין אותה מיד הקטן ונתנים אותה למחזיק אבל אם שהתה
 ביד האב ב' שנים או מקמת ב' בידו ותשלום הני' ביד בנו אחר שהגדיל אין מוניאין אותה מידו אבל מה שהיתה ביד
 הבן בעדו קטן אינו מנטרף לתשלום ב' שני חזקה על אביו: כד' החזיק שני חזקה בשדה יתומים וטען שהפטרורפוס
 מברך לו ואמר שטרו י"א דהוי חזקה: (ויס חולקין) (טור ומסו רש"א סי' מר"ג) וכן כ"ל) כה' ארים לאביו של בעל השדה
 או לאבניו משפחתו אין לו חזקה שכיון שהוא ארים של בתי אבות אין משפחתו בעלים בידו אבל אם זה הוא
 שבשעה ארים מחלה הואיל ואכלה כולה שני חזקה מעמידין אותה בידו ואומרים לבעלים היאך אכל שנה
 אחר שנה ולא מהותם בידו: אבל בעלים מחזיקין בשל אריסין) (טור) כו' ארים של בתי אבות שאוריד אריסין
 מהם ידו יש לו חזקה שאין מורדין אריסין אחרים לנכסי אדם והוא שותק אבל אם חילק לאריסין אחרים
 שהיו בש' אין לו חזקה שאלו אריסין על האריסין עמו אותו: כז' ארים שירד מארסותו ואכלה שלשה

שנים

(ט) סביר דינו כמרים טור ס"ל
 מה"רם פארוני" לט' וי"ן הנס
 שלי ק"ן ס"ג (י) ר"ש רנ"ב (יא)
 ל"ג פחות מן השמך קרקע
 אנומיו ועבר ג' שנים איר סעט
 נ"ב המקח קיים רש"ן מ"א קס"ט
 ח"ב מ"ד ריב"ס ס"ס ש"א בענין
 אשה נשואה שמת' היתה פחות
 מנ"ב (יב) ספקי זכמים ס"ק כ"ה
 מה"רם ד"ט פסקי ריקאנטי
 מפ"ח ובב"ר רש"ן ח"א מ"ה חרות
 אנט' שהחזיקו נמש' אינס יבולט
 לפוטוים מחוקק ומדברי בנימין
 יא"ב דין שהחזיק במנוח נכ"כ
 נש"ר ויש"ן ב"י טור ח"א ס"ק כ"ד
 ומ" מהר"ו ס"ק ז' דמשמט דאין
 ידע' נמש' ונ"ב ויש"ן ז' ז' ז' ז'
 ס"י יא"ב (יג) ויש"ן גם נמרד' שכתב
 סביר בשו"ת' כמנו לו יקבל':
ס"י קנ (א) עיין ר"י לבית לוי
 כ"י ס"ב הסדרות (ב)
 ר"י ע"ה (ג) כמב מהר"ט ס"י
 ב"ח ע"ה שרוקח הוא עצמו אבל
 אב"תורה או משנה או ור"ס
 יש לי חזקה ומדברי רש"ן ח"א כ"ב
 כ"י ירד נמש' בורות סבירות
 ה"ה ירד בחיוב' א"ת' א"ת' א"ת'
 ע"ב' א"ת' א"ת' א"ת' ע"י רש"ל
 רמ"ט ריב"ס רכ"ו המני' ח"ב ק"ל
 וד"ר ר"א דהה כל דברי הר"ם
 (ד) ע"ב

שנים אחר טירד (ט) החזיק: כח האומנים שהיו בונים בקרקע או מתקנים אותה
 שנים רבות אין להם חזקה ירדו מאומנותם אם אכלו אותה ג' שנים אחר טירדו תאומנותם
 יש להם חזקה: (ובעלים מחזיקין בשל זמנים) (טור) **כט** האפוטרופוסים אין להם חזקה
 (י) בין שהיה האפוטרופוס על שדה זו (וי"א דיש לו חזקה בשדות אחרות שאין לו רשות בהן) (טור)
 בין על שדה נכס' בין שמינה אותם ב"ד בין שמינ' אות' אבי היתומים ונדלו היתומים
 והניחו אותם בין שמינה אדם אפוטרופוס על הונאתו והכנסתו הואיל והם משתמשים ברשות
 אין להם חזקה: (אבל בעלים מחזיקין בשלהם) (טור) **ל** עברו האפוטרופוסים ממנוין ואכלו
 ג' שנים אחר שעברו (יא) ה"ו חזקה: **לא** המחזיק בהקדש עניים או של בית הכנסת
 אין לו חזקה ואם יש לו נזירים זמנים עליו יש לו חזקה:

הנה ודווקא שיש לו לגזור חלק נאומו הקדש אבל בלאו הכי לא היו חזקה דלא יבסידו העניים חסוס
 שלא מינה הנו"ב שאין לו חלק בהקדש (כ"י גסס הרש"ל ואסור רש"ח ס"י מרמ"א) המחזיק בשל קהל
 י"א דלא היו חזקה וכן אם הם החזיקו בשל אחרים (אגודה כרם חזקה) וליכרא' דלינו כמו בשל הקדש יחיד
 שיש לו ס"ת והחזיק שהניכור קורא ממיד בספר מורה שלו אם היה לגזור ספר מורה אחר כסקראו בשל
 מקרי חזקה ואסורים לשכנו ואם לא היה להן ספר מורה אחר לא מקרי חזקה; (ד"ע וחולק על בנימין זאב סימן
 קפ"ג) אדם (יב) שהחזיק במנוח כגון גלילה או ספר מור' וארעו חונס וכמניו הקהלות החטוה לאחר כשעבר חונס
 של ראשון חוזר למנוחו אבל אם נמך החטוה לאחר בלא חונס (יג) במבטל' חזקתו (מרד"ם חזקה וכו' ס"ק דיומ"א)
 בית שהיה בית הכנסת בנימו עומים רבים אסור לטבחו (מהר"ק שור"ק י"ג) ראובן ושמעון שידעו מאביהן
 שאין לשום אדם כח לבנות בבית הכנסת בלי רשות מינ' וכו' למכור ביתו לאחרים ללגס כיון הרשות ולא לל' ד'
 ולא שיש שדה יבולט למכור: (מרדכי ס"פ החובל)

קנ מי שירד לתוך שדה בתורת משכון וחזר ועשה שטר מכירה וכו' ז"ס

א מי שירד לתוך שדה אחת בתורת משכונא אין לו בה חזקה אם ידוע שבתורת
 משכונא ירד לרובה (א) ואם אין שם אלא קול בעלמא נתבאר בס"י קמ"ט ומכל
 מקום ענה טיבה למשכון לחמות בסוף כל שלט ושלט שטח יכבוט זה שטר המשכונא
 אחר שיכבט הדבר ויטעון לקוח הוא בידו (ב) כההיא דמשכון פירש"א לחבירה לעשר שנין
 ולבטח דאכלה ג' שנין אחר ליה פ"י מוצנ' לי מוטב ואם לא אכבוט שטר משכונ' ואטעון
 לקוח הוא בידו: **ב** נתנה הממשכון לבנו במתנה וחזר ועשה שטר מכירה לבעל

המשכונא שטר המכירה אינו בלוב והמעות שנתן יותר על המשכונא אינם אלא כמלוה על פה: **ג** היבא טירדע
 טירד בה בתורת משכונא יש אומרים (ג) שאין לו בה חזקה לעולם אפי' אם ידוע ששלמו ימי המשכונא והחזיק בה
 שלש שנים אחר כך ויש אומרים שאלם אכלה ג' שנים אחר שכלו ימי המשכונא יש לו חזקה ויש מי שאומר שאם
 העידו העדים ששדה זו משכונא אגלו ואינם יודעים לכמה שנים אפילו החזיק בה כמה שנים אין לו חזקה ואם
 העידו שכתבנה אגלו תסם ואכלה שלש שנים משנה ראשונה ואילך יש לו חזקה דתסם משכונא שח"א: **ד**

ראובן טירד למיך שדה שמעון בתורת משכונא והיה לראובן אבל שמעון עוד תביעה אחרת על פה ואינו יכול
 להוציאה מידו וכלו ימי המשכונא ורונה לעכב השדה ולאכול פירותיו עד כדי התביעה שיש לו אבל שמעון
 ולהחזירו לו אח"כ אם ידוע לנו טירד לה בתורת משכונא אינו נאמן אפי' אם החזיק בה ג' שנים א"ל נרדק להחזירה
 מיד כיון שכלו ימי המשכונא ואם אינו ידוע נאמן על תביעתו האחרת במינו שהיה יכול לכבוט שטר המשכונא
 ולטעון לקוח הוא בידו ובשפועה ודווקא שאל כל הפירות כדי התביעה שטוען עליו אבל אם בא לתובעו
 קודם שיאכל הכירות אינו נאמן לעכב הקרקע בידו: **ה** ואם אינו ידוע שירד בתורת משכונא א"ל שינא עליה
 קול בכך אם ינא הקול קודם שהחזיק בה אינו נאמן לטעון לקוחה היא בידו ואם ינא הקול לאחר שהחזיק
 בה שלשה שנים אם היה טוען לקוחה היא בידו נאמן אבל אם טען שיש לו עליו תביעה אחרת זרונה לעכב
 הקרקע עד שיאכל כדי התביעה במנו שהיה יכול לטעון לקוחה היא בידו אינו נאמן שהורע כח המנו

שינא קול טירד בתורת משכונא לפיכך לא היה חפץ לטעון לקוח הוא בידו: **ו** כמו שהדין בין ראובן
 ושמעון כז' הדין בינו ובין יורשו שמעון אם מת שמעון ובאל' לטעון כנגד יורשו שאלם הוא בענין שיכול לטעון
 לקוח הוא בידו נאמן גם על הכירות שאל' עד כדי התביעה ואם אין יכול לטעון לקוח הוא בידו אינו נאמן
 גם על התביעה האחרת אלא שבוה יש מי שאומר שיש ביניהם שהאב' משביעו בטענה בראו בין בעיקר הטענה
 שהיה התביעה האחרת שיש לו עליו בין בטענת מינו שהיה לקוחה בידו אבל כנגד היתומים שאין להם טענת בראו
 נוטל

חושן המשפט הלכות חזקת קרקעות קנא קנב קנג

פירוש קנא

(ד) וע"פ פ"ר"ן וגל"ט ק"פ
ד"מב - לא ט"זיכין ליחמיה אלא
במילתא שהיא בחזקת שלהם וז"ס
במילתא דשכיחא :

סימן קנא (א) ריב"ס ר"כ"ג
ש"י מהר"ם פ"ז :

סימן קנב עיין כל הסימן
הזה בספר שי

למרח בלורד
(א) אשה

נוטל בלא שבועה וז"ס מי שאומר דכל (ד) מאי דמני אביהו למטעו ולהסבועו טענינן
לרבי ליתמי אפילו קטמא : ז ירד לתוכה בתורת משכונא ואכלה ב' שנים ואין עדים
שבה לידו בתורת משכונא ואומר שפדיין יש לו להחזיק בתורת משכונא ב' שנים כאמון
במינו דלקוחה היא בידו אפילו אם טען המלוה שטר משכונא היה לו ואחד :

קנא דין אלו שאין אכילתן ראויה וזו ג סעיפים

א כל אלו שאין אכילתן ראויה אם הביאו עדים שמכרו להם הבעלים שדה זו או
נתנה להם בפתח ראייתן ראויה חוץ מהנזיל (א) ובעל בכנסי אשתו באיזה נכסים

אחרו בכ"ב או בטדה סיחד לה בכתובתה ובטדה שכתב לה בכתובתה ובטדה שנתן לה משלו אהל בכנסי מלוג יש
לו ראויה : ב אשה בכנסי בעלה שהביא עדים שמכרה לה נכתבאר בטור א"ה : ג נזלן כינד כיון שהזוקף נזלן על
שדה זו אע"פ שהביא ראויה בטור שהודה הבעל בפני עדים שמכרו לו שדה ולקח דמים והבעלים אומרו לא מכרנו אלא
מפני היראה הודינו לו מוציאין את הטדה מידו ואין לו כלום (ואם כתב לו אחרות כנסים יש אומרים דקנה (טור) ואם העידו
העדים שפגיהם מנה לו כך וכך (משום) מוציאין הטדה מיד הנזיל ומחזירין לו הבעלים הדמים :

גוה ויש אומרים דלא ראו העדים כמינת המעות ולא מסר המוכר מודעה מחילה מכירתו מכירה דק"ל מלוג וזכין וזכינה זכינה וכן כל עיקר
ועיין לקמן סי' ר"ה דבתי מסירת מו דע"א : (טור בשם הר"אש)

קנב דין אילו שאין להם חזקה מתי יש להם חזקה ובו סעיף אחד

א כל אלו שאמרו אין להם חזקה בניהם יש להם חזקה שאם אכלה הכן ב' שנים וטען שהבעלים מכרה
או נתנה לו יש לו חזקה אבל אם טען שהיא ירושה לו עאכיו שאכלה שני חזקה אין לו חזקה וכן
הכן אם טען שירשה מאבי אביו וכן על שולס אבל אם טען בן הכן שירשה מאביו יש לו חזקה (טור) ואם הביא עדים שהודו הבעלים
לאביו שמכרה או נתנה לו מעמידים הטדה בידו (וי"א דאפילו לא הביא עדים רק שאמרו בכנינו הודה לאנינו שמכרה לו
באמנים נמנו שהיו אומרים לקוחה בדינו (טור) חוץ מכן הנזיל שאף על פי שהביא ראויה שהודו הבעלים לאביו שמכרו
לו אינה ראויה כמו שכתבאר :

גוה מיזה אם אמר בפני מנה לך אבי המעות וכו' החזיק ב' שנים כאמון נמנו שהיא רכול לומר ממך לקחתי : (טור)

וכן בן הנזיל אפילו בלא בטענת אביו יש לו חזקה אבל אם בלא בטענת אביו אביו אין לו חזקה :

גוה וי"א דלא בן בן הנזיל ואומר בכני הירידה שמכרה לאביו אבא היו חזקה דגבלי באי לא קטיל אימה בשביל בן בנו אבל אם בן הנזיל אמר
בפני הודה שמכר לאביו לא מהני דמסור מורא הוצרך להודות גם בפניו (טור בשם הר"אש)

הלכות נזקי שכנים

קנג דין הוצאת זיו ומרוב והעמרת סולם ונעיצת קירות ובו כ סעיפים

א המבקש להוציא זיו ס' טעין נסר או ראש קורה הכולט מן העללים ולחזק מכותלו על אויר חצר חצירו כל שהוא בעל
החצר מעכב עליו שהיו מזיקין ברמיה בעת שתולה בו ומשתמש בו :

גוה וכל זמן שלא חצירו שהניחו בעל החצר מרצונו אין בעל הזיו משתמש בו מפני שזיק לבעל החצר ברמיה ובעל החצר משתמש בו : (טור)

ב הוציא את הזיו ולא מיתה בו בעל החצר לאלתר הרי המזיק בעל הזיו (ומשתמש בו ומוטב בעל החצר להשתמש בו) (טור)
וי"א דכל חזקת אלו צעיקן שלשה שנים וכל שלא החזיק שלשה שנים יכול למחות וכן צעיקן שיבא צעיקה כמו בחזקת קרקע (טור בשם
ר"מ והר"אש) וצמו שכתבאר לעיל בסי' קמ"ו סעיף ט' ויש אומרים דבזיו שאין בו טפה לא מהני חזקת כלל ויכול בעל החצר למחות בו כל
זמן שירצה ואם לא מיתה בו והניחו מרצונו בעל החצר יכול להשתמש בו אבל לא בעל הזיו : (טור בשם הר"מ והר"אש) ברבננו וכו' (אש)

ג היה בזיו טפה החזיק באויר החצר כנגדו ואם רנה בעל החצר לכבות תחת הזיו ולבטל תשמישו בעל הזיו
מעכב עליו ואם אין בזיו טפה לא החזיק באויר החצר וכל עת שירצה בעל החצר לכבות תחתיו ולבטל תשמישו
של זיו אין חזקת בעל הזיו יכול לעכב עליו : ד היה הזיו שהוציא רחבו טפה ומסוך באויר חצירו של
חצירו ארבעה טפחים (או שכולט טפה נמשך ארבעה טפחים באורך הכולט) (טור) ולא מיתה בו החזיק בארבע על ארבע ואם
רנה להרחיב את הזיו עד שיפסק ארבע על ארבע מרחיב :

גוה אבל אם החזיק זיו כולט טפה נמשך ארבעה טפחים אביו יכול להשלים בחיבור מסבו אלא יכול לבטלו ארבע ולא יוצר כובא זיו טפה
נמשך שלשה אינו יכול להרחיבו אלא ישאר כמו שהוא : (טור)

ואין בעל החצר יכול לבנות בחצר חצירו תחת הזיו כלום אלא אם כן הניח לו תחתיו נובה חציר ו' טפחים כדי שיסתמש בזיו :

(א) אשה שהחזיקה ב' שנים לטעמו כפוסמה על גג אחר הוויא חוקה גאבטי לה' זאסין כד' חולק (ב) וכ"פ ק' לב ח"א סי' פ"ד ואם לפי בקיאותי איני מוסיף לכ"ע אינו יכול לעכב (ג) ופיין

הנה ואם בעל החצר רוצה לקבוע זיו בכותל חצירו בעל הכותל יכול לחתום בו אפי' לזיו פחות מטפח ודמיו ה' יש מי שכתב שכל זה אינו אלא בחצר חצירו שאין לו בו לא פתח ולא חלון אבל בחצר של שותפים שיש עליו פתחים וחלונות ואם רוצה להוויא זיו לפני חלוניו להשתמש עליו אינו יכול לחתום בו שהרי מחלונו רואה בו ומה יעשה לו האק וגם לבנות כנגדו בלא הזיו אינו יכול לבנות מפני חלונותיו :

הנה ויש מי שכתב שאומן זמין שמוציאין מצו של רעפים מכני קיום הכותל מן המצר אין בעל החצר יכול לחתום ואין לו חוקה וכשרצה זה לבנות יסלק לנתיב : (כ"א פרק חוקה)

ו' הרוצה להוויא נגור על חצר חצירו כדי שיקלח עם המים או שיעשה מחילה פירוש נגור גדול שהמים עוברים בו וצ"ל כתלו כדי שיהיו המים נוחלים ויורדים לחצר חצירו בעל החצר מעכב עליו ואם לא מיהא בו החזיק זה בניגור (והוא אומרים דגם בחוקה זו ענין (א) חוקה שלשה שנים ושעכב ובלא זה לא מקרי חוקה) (טור וניה יוסף בשם רש"ס ורש"א) רצה אחר כך לסתום הנגור בעל החצר מעכב עליו שכנס שהחזיק בעל הנגן לשפוך מיםיו לחצר חצירו כך החזיק בעל החצר שיהיו מיםיו נגו של חצירו באים אלצו לרשותו :

הנה ויהיה אם סתם בעל הנגן וראה זה ושמך אבד זכותו והוי מחילה מיד כדאמרינן לגבי סתימות חלון (כ"א) וכן אם סילק בעל הנגן מרוב שלג בדרך מחילה מיד הוי מחילה ואינו יכול להחזירם אבל אם בעל החצר נשבע ובלא זה לא מקרי חוקה) (טור וניה יוסף בשם רש"ס ורש"א) עשה בעל החצר מפשה שכרחה שאינו רוצה המרוב וראה זה ושמך הוי מחילה משבות רש"א ח"א ק"ל"ג :

ז' רצה בעל הנגן לעקור הנגור מצד זה ולהחזירו לצד אחר אי שיהיה ארוך ורצה לקצרו אין בעל החצר יכול לעכב עליו שלא החזיק אלא במימי הנגן והרי הם באים אלצו מכל מקום : ח' וכן אם רצה בעל החצר לבנות תחת הנגור אין בעל הנגן יכול לעכב עליו שאין הנגור עשוי להשתמש בזיו כדי שיחזיק בחציר החצר שאינו עשוי אלא לקילוח המים : הנה והואיל ואין עליו אלא לקבל מיםיו אם ירצה לקבלם ככלי או בנגור הדיו עמו (טור בשם הר"מ וכ"א בשם רש"ס פ' חוקה) אבל לא יוכל לומר לבעל הנגור לרוח אחרת או לסנות בו כלל ואפילו אם הוא ארוך אינו יכול לקצרו והוא שיש קפידא לבעל הנגור אבל כלא הכי כותב על מנת שדום ובלבד שיקלחו מיםיו יפה : (כל זה בטור)

ט' ראובן טרעה לחצור שוכני נגותיו לרשות הרבים צני רשות הרבים יכולים לעכב עליו : הנה והוא הדיו אחר יבני מבני טרעה לחצור שוכניו למנוי ומזיק לחם' בכותלו שיש לו חזל תבוי זה אף על פי שאין לבעל הכותל שום זכות במנוי זה ששומעין וירדיו למנוי : (כ"א בשם הר"מ)

י' מי שהוריד מני נגו על חצר חצירו ולא מיהא בו והחזיק בדבר זה אם המים מנטפים ורצה לקבנם למקום אחד ולעשותם נגור עושה וכן אם היו באים דרך נגור ממקום אחר וחולקין על רוחב הכותל והחזירו נוטפין עושה ואפי' לבנות על נגו כמין נרוף כי מילן של טורי סמות שאין לו גג אלא הקורות למעלה נוגעים זו בזו והבלכות ומתחתו למטה עד שוררו המים בתהרה לחצר חצירו בניה שהרי הוחזקו מיםיו על זה לירד לחצר חצירו : י"א מי שבא להנביה הסופין כדי שיהיו יורדים ממקום נבנה טזה ולזיו מוסף בזיוק הוא אין שומעין לו וכן כל כיוצא בזה ויש (ב) מתירין גם כזה : הנה ואם רוצה להספיל הנגור בעל החצר מעכב עליו שהרי יכול לבנות מחמה וכשיספילה לא יוכל לבנות מחמה כל כך : (טור בשם הר"מ) יב' ראובן היה לו בית אלל חצר שמעון ומי נגו נוטפים לחצר שמעון ונפל ביתו של ראובן וטוב בנה שמעון בית בחצירו וקנה מראובן שיקבל מי נגו בחרבתו בכל מקום שירצה ואחר כך בנה ראובן חרבתו והחזיר מי נגו לחצרו של שמעון כבתחלה ומי נגו של שמעון שקנה מראובן שיקבלם (נוטפין) על גג ראובן (וחוזרים לחצר שמעון עם מי נגו ראובן) ושמעון טוען שאין לו לקבל מי נגו דראובן אלא אדרבא הוא נריך לקבל מי נגו הדיו עם שמעון :

הנה ראובן שמעון וירדיו על נגו של שמעון והחזיק בזה ובה שמעון להנביה נגו נריך לבנות בשלן כדי הנחת מרוב במקום ראשון שלא יספיד חצירו (מדרב ריש כ"ב) מי שהחזיק בחצר חצירו לספוך בה מי כניסה אחת ממחין בידו שלא יספוך בה חמשה כניסות וכן אם החזיק למי הנשמים לא יספוך סם מי כניסה (כ"א פ"ק דב"ב) אבל הסופך שופכין בנשמו דרך בני העוברת בחצר חצירו אף על פי שלא החזיק אלא לרצו אחר יכול לספוך סם מה שירצה הואיל דנרשמו הוא שופך :

יג' העמית סולם קטן שאין לו ארבע שליות בנד כתלו במקד חצר חצירו או בתוך טדהו לא החזיק בנזק זה וכל זמן שירצה בעל החצר בונה בנד הסולם ומבטל משמיטו :

הנה ואם קבעו במסרה אפי' קטן יש לו חוקה : (כ"א) ואם היה סולם גדול שיש לו ד' שליות או יותר החזיק ואם בא לבנות ולבטלו בעל הסולם מעכב עליו עד שירחיק כשיעור שהרי מחל לו להעמיד סולם גדול לפיכך כשיבא בעל הנגן להעמיד סולם גדול בעל החצר יכול למחו' בידו כדי שלא יחזיק עליו אבל אם העמיד סולם קטן אינו יכול למנעו שהרי אומרים ג'ו אף לך הפס' בזה כל זמן שטרעה תטלנו :

חושן המשפט הלכות נזקי שכנים קנב

פירוש קנב

(ג) ועיין מ"ש בסוף הסימן כ"ט
רש"ב (ד) עיין מ"ש ועיין מ"ש
כ"ט ק"ד ס"ז כ"ט מ"ש נ"א נ"ב
ועיין כ"י טראני מ"ח סימן ע"ה
ש"ן פ"ט רש"ד ח"ב ק"ט א"ו ר"י
לכ"י לוי כ"ו (ה) אבל אם כשנה
אומה קורה יכול להכניס קורה
אחרת מ"ש רש"ב הביאה נ"א לנ"ט
ס"י פ"ב ובמבטוד דרווק ס"ה חזקת
ס"א נ"ט וזהו ש"ק ומחל אצל
אם קנה מחציתו נכ"מ בקורות
א"ש"פ שכלל החומה חוזר אחר כך
ונכ"מ בכ"מ ח"ס :

סימן קנב (א) ובכ"י רש"ד
ח"ב סי"מ ד"כ"ו
הנונה לית' ק"ל ז"ן כל מ"ז וז"ל
לזמ"ק ל"ב (ג) לדי"מ הרג"ל בע"י
חזקה ג' ח"ס מ"ש ח"ד ש"מ לר"ש"ג
ק"ט"ו ועיין ש"י למור"א דף ק"ז
ומ"ש רש"ד ד"פ ר"ח ור"י ל"ב לוי
ס"י ו' וכן יכול לטכ"ב על ש"ב
מל"ט ש"מ פ"ב ד"ק מ"ש הנ"כ ח"ק
(ג) מי שמכר לחבירו סו"ב ליקח
ממ"ס שבב"ר לטורכו ולכל כ"י
ביתו מ"ן ליקח ממ"י ה"ס ד"ור"י
ש"מ"ס סמ"כ"ס על ש"לח"י יכן אם
מכר זכ"מ"ו ל"ח הלוק' כ"כ"ס בחוק
המכ"ר נ"א נ"י מ"א מה"ר"י ס"י
(ד) עיין

כ"ח כ"ח ר"ח ושמעון א"ס היו שומעים בו שניהם שמתים בו זה חופר מזד
זה ותכניס קורותיו כל שהן וזה חופר מזד זה ותכניס קורותיו :

הנה וא"ע על פי ש"החד הכניס והסני לא הכניס זמן ארוך ויכול להכניס כשירצה הואיל והוא
טובל שלו (כ"י) כ"ט רש"ב (א) ואין כל אחד יכול להכניס על הכניס רק כפי המכנה (כ"י) כ"ט רש"ב (א)

ט"ו היה הכותל של ראו"ב לבדו אין שמעון יכול להסתמש בו י"ו חפר שמעון
פכותל זה והכניס בו קורה אחת ושפת ראו"ב ולא מיחה בו החזיק במקום הקורה אפי'
היתה קטנה ורצה שמעון להחליפה בקורה גדולה (ג) וע"ה מחליף :

הנה ובחוקת טולס ונע"מ קורות י"א ד"ט"ו (ד) חזקה ג' שנים וטע"ב ויש חולקין בכל חזקות אלו (הכל
בטור ובמג"ד פ"א ל"כ"ט ומהר"ב ר"ט נ"ב וכו"י פ"ק חזקת ור"ש ס"י מ"ע"ה)

י"ו היתה הקורה סוכת עראי כל שלשים יום לא החזיק בה סתם שהרי ראו"ב אומר
לא מחלתי והנחתך אלא מפני שהוא עראי לאחר שלשים יום החזיק שאין זה עראי ואם
סוכת החנ' הוא כל שבעת ימי החנ' לא החזיק לאחר שבעה החזיק ואם חיבר ראש הקורה
בכותל בטיט מיד החזיק והוא שיב"ח רח"ה שראובן סייע עמו או רצה ולא מיחה :

י"ז מ"ג פ"ה חזקת בכותל זה בקורה אחת אינו יכול להחזיק בקורה שניה שהרי לא מחל לו אלא
על אחת ב"ח כשהורה שאין כותל זה שלו אלא של חבירו והוא מחל לו על הכנסת
הקורה זו אבל אם טען כותל זה אני שותף בו הואיל ונשתמש בקורה אחת נשתמש
בכולה אחר שיטען שבעת הימים שהוא שותף בכל הכותל :

הנה ז"א דרווקא כש"מור שמחלה היתה הכותל שותף בין שניהם אבל אם מורה שמחלה היתה של חבירו
אין נע"מ קורות ראו"ב על הכותל ע"מ אלא אם כן עשה מקרה עליהם (ר"י) כ"ט סימן ש"י וי"א שאין
לחלק והיו חזקה לחלק ב"בני הכותל אם מט"ל אבל לא על מקום הכותל : (כל זה בטור)

י"ח היו קורותיו של ראו"ב בתוך הכותל ובג"ד שמעון מקומות חפודים להכניס בהם
ראשי הקורות לא החזיק בהן שמעון להכניס בהם קורות ואינו יכול לטעון שהוא שותף
בו שהרי אין לו בו שתיים ויכול ראו"ב לטעון אני חפרתי מקומות אלו מנזק כדי
שיהיו מוכנים עד שתקנה ממני או שתבקש ממני ואתחול לך ותכניס הקורות בלא
הכירה בכותל כדי שלא יתמטט כותלי בעת החפירה : ב ראו"ב החזיק בכניעת
קורות בכותל הידוע לחבירו וכפל אותו כותל וחזר הבעל ובנאו אין לו לנעוץ על אותו כותל ח"ס וכיון שכן אם

היה רעוע ובה ראו"ב לשפלו פירוש לחזקו ולתקנו חבירו יכול (ג) לטכ"ב על ידו :

הנה ראו"ב שנה יסוד חומתו בחצר שמעון חבירו טפחיים יותר מן החומה ובה נטע"ב ובחזקה החזיק למעלה כל כנגד היסוד ר"ט ר"ע וא"ע
שהחומה אינה רחבה למעלה ואינה למימ"ר שזכ"ס למ"ד שלו היו ועכשיו הוא חפ"ן להחזיר החומה למקומו וצריך לטען שלא הסיג ג"ב
רע"ו (מהר"ב ס"פ חזקת) וכל ד"ה דווקא במקום שאין מכה אבל במקום שיש מכה להחזיר היסודות כמו במדינות אלו לו
רק היסוד שהחזיק בו :

קנב חזקת חלונות פתחים וכמה צריך להתרחק מהן ובו לב סעיפים

א' אחד מעשותפין בחצר שלקה בית בחצר אחרת אינו יכול לפתוח פתחו לחצר השותפים (ש"ל) אחד מבני החצר
אין לו רשות לט"ט כלל אלא כמו שכ"ו ק"א או ירשו"ו ש"י להם לכה"ג (זו) (טור) אפילו בנה עלייה על גב
ביתו לא יעשה לה (פ"פ) לתוך החצר לפי שמרבה עליהם את הדרך נעשה כמי שהיה לו שכן אחד ונעשו לו
שכנים הרבה אבל יכול הוא לבנות עלייה על גב ביתו בנין חדש וב"ב"ד שלא תהא פתוחה לחצר אלא לתוך
ביתו ואין ג"ל שאם רצה לחלוק (כ"י) לט"ט ח"ק כיון שאינו פתוח פתח אח' לחצר ב"ח" שאם לקח בית
בחצר אחרת אינו יכול לפתוח פתחו לחצר השותפים בפתחו לחצר ממש אבל יכול לפתוחו לתוך ביתו והוא
(א) שיסתום הפתח שהיה לו בחצר אחרת : (ויש חולקין דאפי' למ"ד ביתו אסור לפתחו) (טור) כ"ט ר"א"ש) ב' אחד
מ'אשותפין בחצר שהביא לביתו אג"מ בית אחרת יש לחבירו לעכ"ב עליו מפני שמרבה עליו (ב) את הדרך וכן המשכיר ביתו
לבעל הבית אחד וא"כ הביא עמו קרוביו או מיעודעיו לשכון עמו כאחד בבית זה הרי המשכיר מעכ"ב ואם הם
סמוכים על שלחנו אינו יכול לעכ"ב עליו לא הסותף ולא המשכיר :

הנה וי"א דשוק"י יכול למלחמות ביתו אסכ"י ודירורים כל שאינו מוסיף בנין חדש (טור) כ"ט רש"ב כ"י וכו' כ"ט רש"ד וי"א רש"ד ור"ע וכו' א"ע שח"ל
ביתו לדירורים ויש להן בית הבטא אחד ביחד א"ל וי"א ששני למימ"ר הם מל"מ"ס לי הביא הבטא שנים שיש להם בשומות בית אחד אין הא' יכול
לכרשות לאחרים להשתמש בחלקו א"ע ג' דבחד"ה אין להקפיד בכ"י ג"ו וכו' (כ"י) קכ"י א"י (כ"י) (במ"ד) פ"ק חזקת)

(ד) היוק שמיטה לא מקרי חזק
 בנזקיה ח' (ס) אפי' יחלש
 שרומ'י שלא יוכל להניט ש"ך
 ה' בק"ל (ו) כמב המהרר סימן
 ח"ט סמ"ג אם המזיק אוח' ראית
 והחלת והניקז אוח' לא ראית עד
 עכשו וכיוצא הניקז נחמת בשבועת
 היסת אם לא יביא הניקז ראי' וכן
 בכל המל' בוסקוס יוכל המזיק
 לומר ק"ל נאלצתי סי' ו' ולס' י'
 כי ק"כ ס"ק ל"א לא פסיק' ליה
 ובה"ס טראני ח"ב דף קל"ג כמב
 בשעל החלון יוכל לומר ק"ס
 ל"י (ז) ואפי' ממה שבני גדלים וכו'
 שניהם נציר נאלצתי ס'
 (ח) אם

ג לא יפתח (ד) אדם חלון לחצר חבירו ואפי' אחד מהשותפים כחצר שבקש לפתוח
 לו חלון בתוך ביתו לחצר מעבד עליו שותפו מפני שמסתכל בו מחנו ואם פתח
 יסתים ואם נתנו לו השותפים כחצר רשות לפתוח חלון או פתח רכאו והוא שלא
 יפתח פתח כנגד פתח או חלון כנגד חלון:

בג' ובבמ' כנגד פתח לא מהני חזקה והוא הדין בחלון כנגד חלון (כ"י בשם רשב"ם) ויש אומרים בחלון
 כנגד חלון מהני (טור בשם הרמ"ם) ואם נזרו שניהם לפתוח בבת אחת פת' כנגד פת' או חלון
 כנגד חלון אם אחד מהן אינו חסר וחצרו נהנה כוכין על מדת כדום ואם שניהם כאחד חסרים
 יעשו פסרה בניניהם: (כ"י פרק חזקה)

אלא ירחיב משהו זה ומכנגד זה ואם הוא לחצר אחרת שנתנו לג רשות לפתוח פתח או
 חלון נרדף להרחיק מתכנגד פתחו או חלונו של חבירו עד שלא יוכל לראות בו כלל אצל
 פותח אדם לרשות הרבים פתח בית כנגד פתח בית וחליץ כנגד חלון אם אינם נבזהים

ארבע אמות מפני שאומר לו הריני כאחד מבני רשות הרבים שראוי אומדן:
 הג' והנא לבנות ראשון בשלייה אם חבירו שבנגדו יוכל לעבד עליו לומר היום או מחר אכמת גם כן ועבד
 עליו ע"ל סי' זה בע"י ו' ו' ו' ו' ו' פתח לרשות הרבים ויש בזה היוק ראייה לחצר שבנגד רשות הרבי'
 שבנגדו רצונו ויכול לפתוח בו: (כ"י ומרדכי פרק קמא דב"ב וד"ע מרקוק הסוכים)

ולמכיו כל שיש למטה ממנו ג' בתים יש מי שאומר שרצונו כרשות הרבים ויש אומרים שכל שאינו מפולס אין דינו כרשות
 הרבים ואע"פ לא יחמה זרם חנות כנגד פתח או חלון חבירו מפני שזה היוק קבוע תמיד שבני רשות הרבים
 עוברים ושבים ואינם מביטים בו תמיד וזה יוצא בחנותו כל היום ומביט בפתח או בחלון חבירו לפיכך נרדף

להרחיק עד כדי שלא ירא יוכל לראות בו כלל: (י"א שרדף ליזהר אדם להסתכל בבית חבירו עד שהוא נכנס כנגד בראייה היתה
 כיון שאין לו טענה (כ"י פ' חזקה) ד' היה פתח אה' מהשותפין בחצר קטן אינו יכול להרחיבו שהרי שותפו אומר לו
 בפתח קטן אני יכול להסתר מתך בשעת השמים ואינו יכול להסתר מתך בפתח גדול ואם היה הפתח גדול לא יעטט

עניים שהרי אומר לו בפתח אחד אני יכול להסתר בכנים אינו יכול אצל מי שהיה לו פתח קטן לרשות הרבים ורצה
 להרחיבו או היה רחב ורצה לעשותו סנים אין חבירו שבנגדו מעבד עליו ואין נרדף לומר בני רשות הרבים שאינם
 יכולים לעבד עליו: (יהי לו כיח גדול יגדל לעשותם פתח קטן אצל לא במקום אחר: (טור וב"י בשם הרמ"ם) ה' א' מהשותפים
 כחצר שהיה לו פתח פתוח לחצר והיו לו פתחי דלתות ורונה לעשותם דלת אחת יש מי שאומר שאינם יכולים

לעבד עליו אע"פ שפתח כולו תמיד מה שאין כן כשהיה בשתי דלתות:
 הג' אצל היו לו שני בתיים של שני בני אבות לא יוכל לעשות פתח אחד של ארבע אמות: (גמרא פרק חזקה)
 ז' מי שכל לפתוח חלון לחצר חבירו בין חלון גדולה בין חלון קטנה בין למעלה בין למטה בעל החצר (ה)
 מעבד עליו שהרי אומר חזיק לי בראיה ואף על פי שהיא נבזה תעלה בסולם ותראה: ז' הרי שפתח חלון
 לחצר חבירו ומחל לו בעל החצר או נבלה דעתו שהניחו כנון שפא וסיעו עמו או שידע הניקז ולא ערער (ו)

הרי זה החזיק בחלון ואינו יכול אחר כך לחזור ולערער (ז) עליו לסתים:
 הג' כך ראוי להוכיח מהר שכל חלון חזק וכו' אלא לכוין חזקה מהני בהיוק ראייה ואמילו לחמן דאמר
 יש לו חזקה היינו לניבו של חלון דלא יוכל בעל החצר להניחו או למרו' בנזל הוא אסור לעמוד בחלון ולראו' כחצר חבירו כדי שלא
 יזיקנו בראייה וזה אכזר' קא בניד ולא מהני ליה הזהה וזה יוכל בעל החצר למרות בו (כ"י בשם הרשב"ם) אצל כל זמן שאין לו חזקה יוכל
 לערער עליו ורדף לסתמו אף על פי שבבשו' אין נרדף לבנות בנזק ואי' בעינין חזקה שפסה שנים יש בו מחלוקת וכמו שכתבאר לעיל סימן קכ"ג לענין
 זיוקן ובאר דברים כיוצא בו: (וע"ל סימן קל"ה סעיף ל"ה)

ח כמה דברים אמורים שיש חזקה להניקז ראייה בעושה מעשה כגון פותח חלון על חצר חבירו אצל חצר השותפין
 אף על פי שעמדו עמו רבות בלא מחזיק כיון דמחילא בלא עשיית כוס מעשה הם מוזקים זה את זה בראיה אין
 להם חזקה וכופים זה את זה לעשות מחנה: ט' הרי שפתח חלון לחצר חבירו וידע בעל החצר ולא ערער ונפל

הכותל שהחלון בו לא הפסיד זכותו וכפינה הכותל יחזור בו החלון: י' כיצד דינו של חלון זה שהניח לפתחה
 אם ראשו של אדם יכול ליכנס ממנה או שהיתה למטה מארבע אמות אף על פי שאין ראשו נכנסת ממנה
 אין בעל החצר יכול לבנות כנגדה או מזדדין אלא אם כן הרחיק ד' אמו' כמו שכתבאר (בסעיף כ"א) היתה הרן

קטנה שאין ראשו של אדם נכנס ממנה והיתה למעלה מארבע אמות בעל החצר יכול לבנות כנגדה או מזדדים
 שהרי טוען ואומר לא הנחתיד לפתוח אלא מפני שהיא קטנה ונבזה אצל שתחזיק עלי עד שארחיק הבנין לא
 הנחתי כמה דברים אמורים כשפתחה לתשמיש או כדי שיכנס בה הרוח אצל אם שפתחה לזורה אפילו היתה

קטנה ביותר (ונבזה) ביותר הואיל ולא ערער החזיק ואין בעל החצר יכול לבנות כנגדה או מזדדיה עד שירחיק
 ד' אמות כדי שלא יאפיל עליו שהרי מחל לו על הארצה: (וענין איה חלון פשו' לזורה יולה שבני הדיין ולפשיטין החלון:
 טור)

חשן המשפט הלכות נזקי שכנים קנ"ו

פירוש קע"ג

א"ר וכו' נכס רש"מ) י"א י"ס אומרים דהא דיש חוקה לחלון דווקא כשיש לה נזרה
אשתו או תלכין דכלאו הכי לא היו אלא כחור שחרדוהו עכברים: (ו"א דהכל לפי ענין
ני הדריה) (כ"י נש"רש"מ) י"ב. וכן מי שהיתה לו חלון מוחזקת ובה חבירו ובה כנדה
או מזדריה בלא הרחקה או סתמה ושתק בעל החלון אינו יכול לחזור ולתערער לפתוח
החלון או להרחיק הכנין שכיון ששתק מחל שאין אדם עשה שסותפין אותו בפניו ושתק
אלא אם כן מחל:

(ח) אם אינו מזהב כראיה ואינו
מאשי' אש"פ סמוכט הכנס' למרחוק
אין קפידא ו' חניב מ"ל מות
יסרי' ק"ט נגד סבירת הר"מ מ"ל
כ"ג אם יש מנהג או ניכוס וביין
מ"ל ק"ט ובר' שמכ"ט ח"א ס"ג
חולק אם יש מנהג או ניכוס בעיר
ועיי' ששון ק"ט חלון פשוט לאורס
בתקרת ביתו יכול שכניו להצטיה
ולתאביל מ"ל רש"מ ב"א בביא' ל"ה
רינות ש"ו (ס) ופיין גמלנטי סי'
ל' וע' מתא' דין מי שגב לפתוח
נגד אוו' של חבירו היא הוי נזק
מן הפסקר כיון שפשוט אינו נזק
דירה ופיין ששון ק"י ר"ש ס"ס
פ"א ובמ"ל חבני' מ"ל ש"ס ח"ק
המדירה או דינא דמלכותא שאינו
יכול להוצי' זיוון על ר"ה וכו' למחר
נידו אבל מדין הפרכא' לא מהני
(י) וב"ל גמלנטי סי' כ"ו וב"ל ק'
לכ ח"א סי' פ"ה ורש"מ ח"ב ס"ב וכו'
שנפססו המנהג כדעת הר"מ
ואפשר דהוא מפרג מקצתו
(יא) ופיין

ומיר פוי מחילה ויס אומרים שצריך טענה שאם בעל החלון יד לו סגר או רחם על החלון צריך
סיטעון זה שקטלו וסומתו נפגמו הוא רחם לדבריו ואם אין לו רחם על החלון לא החוקה שהחוק
לכך אין זה צריך טענה אחרת רק שיאמר שחוקמו טעות הימה (סור נכס ר"ת) וכל זה כשסמם בעל החצר
ושמק על החלון אבל כשבעל החלון נכנסו פתח חלונו לא הוי מחילה בזה סממנו לפי צורך שעה לא אם פרץ
פלאמי החלון שניכר שאינו רוצה לפתוח עוד או שכנה בנין גמור לפניו וכו' צ"ל (מרכיב פ"ק דכ"ב) ואם
בעל החלון אומר אזי סתמה ולא הוי מחילה ובעל החצר אומר שהוא סתמו והוי מחילה בעל החלון נקרא מוחזק
ועל בעל החצר להניח רחם (כ"י נכס הר"מ) וי"ל סי' קכ"ה סעיף ל"ה:

י"ג מי שהיו לו חלונות למטה בכותלו ובה חבירו לבנות בפניהם ואמר ליה אני אפתח
לך חלונות אחרות בכותל זה למעלה מאלו הרי זה מעכב עליו ואומר לו בעת שפתח
החלונות תרעיד הכותל ותקלה אותה ואסילו אחר אני אסתיר כל הכותל ואבנה אותו
לך חנם ואעשה בו חלונות למעלה ואסבור לך בית שתדור בו עד שאבנה יכול לעכב
עליו ואומר לו אין רצוני שאטרח מתקום למקום אפילו אינו משתמש בו אלא בעצבים
לפיוך אם לא היה עם טורח כלל ואינו צריך לפנות (ח) אינו יכול לעכב עליו אבל
בעל החלונות שרצה לטות מקום חלונו בין למעלה בין למטה אפילו היתה גדולה ואמר
אפתח אחרת קטנה ואסתמו זו בעל החצר מעכב עליו וכן אינו יכול להרחיב בחלון כל שהוא:

ב"ה כותל דין רחוק לשטעון וכו' של אחד מהן יכול לסגור כשירצה ואין חבירו יכול למכס: (מרכיב ר"ס כ"ב)
י"ד הבא לפתוח ראשון בעליו שכנגד עלייתו חבירו לה' ר"ר יונה אינו יכול לפתח חלון עד חני עלייתו כדי שיסגר השאר לכשנגדו
ול' ר"אם ולהר' שבא אין יכול חבירו לעכב עליו ולומר היום או למחר אפתח ותעכב עלי' שר"ה הפקר הוא והראשון שפתח
היי כזוכה מהפקר: ט"ו וה"מ במקום שאין אדם רשאי להוציא זיוון ובוזזוטרותו תעליותו לר"ה אבל במקום שרשאי
להוציאם (ט) לא הוי האור שלפני עלייתו הפקר חלון הוי בחצר הסותפין וכשפתח זה חלונו כנגד חויר שלפני עלייתו שכנגדו
שלא כדיון פתח כיון שגם האחר יכול להוציא בניינו לר"ה: י"ו דעת הר"מ שהפתח חלון לרשות חבירו למקום שעכשו
אינו מוקד בהיזק רחוק אינו שכניו יכול לעכב בטענה שהיום או למחר יבנה הוא המקום ההוא ויזיקנו זה מחלון זה בהיזק
רחוק. לפני שכיון שעכשו אינו מוקד אינו יכול לעכב עליו דזה נהנה זה אינו חסר הוא וכיון שאינו יכול לעכב עליו
אין לו חוקה וכשיבנה הלה יכופנו לסתמו כדי שלא יזיקנו בהיזק רחוק וכן יכול לבנות כנגד אותו חלון ב"א הרחקה
ועל פי הדברים האלה פסק בראובן שהוציא בלישת עלייתו לחזן ופתח בו חלון ולסוף נחלך שמעון שכנו שכנגדו להוציא
גם הוא בלישת עלייתו וטוען ראובן שרחוק בניינו מכנגד חלונו כדי שלא יאפיל שהדין עם שמעון מפני שכיון שמהנה
המקום שרשאי להוציא זיוון ובוזזוטרותו לרשות הרבים הוי בחצר הסותפין וכשפתח ראובן חלונו כנגד האויר של עליית
שמעון שלא כדיון פתח כיון שגם שמעון היה יכול להוציא בניינו ועד עתה לא היה שמעון מקפיד כי לא היה מוקד לו
ולכן לא היה יכול למחות בידו הילכך אין חוקה לראובן ויכול שמעון לבנות כנגד חלונו ומטעם זה פסק בראובן שבא
לפתוח חלון לחברת שמעון אינו יכול למחות בו כיון שאינו מוקד וכיון שאינו יכול לפתוח בו אין לו חוקה לפיכך אם
נמנה חלון פתוח לחברה אין לו חוקה אם לא שיפיל עדים שהחוק בו קודם שנעשה חודשה ואדם שיש לו חלון פתוח לרשות
חבירו וכחבר טוב הוא שיעמיד עדים שהחוק בחלון זה קודם שיחריב המקום ויכתוב עדותם להיות כידו לראיה ומטעם
זה פסק בגניש שהם מוכסים רעפים ואין עליהם תשמיש שיכול לפתוח עליו חלון ואם אחר ותן יפתח זה גבו ויכול לראות
מאותו חלון לחצר כוסהו לסתמו הילכך חלון הפתוח לחצר חבירו והוא במקום גבוה ובה חבירו לבנות תחתיו ולעשות
עב' הכנין גג של רעפים ואיתו הכנין מונעו מלהסתכל בחצר ויכול למחות בידו מלעשות הכנין והגג כי יאמר לו היום או למחר
אסתור הכנין שלך ותכופני למתים חלונכי כי תאמר אין לך חוק' כי היה פתוח על בני ואני לא אוכל לתנא עדים שהחוקתי בו
בעוד שהייתי יכול להסתכל בחצרך אבל הרשב"א כתב שראובן הבא לפתוח חלון על חצר שמעון במקום שאינו מוקד עכשו
בהיזק רחוק שמעון טוען שהוא יבנה כסלו היום או למחר ויזיקני בראיה שהדין עם שמעון לעכב על ידו ללא בני למקום
בהדיה למחר כדינא דוינא כשיבא לבנות ואפי' אם רצה לכתוב לו שטר הודא' כבר אין שמעון לו דנמנא זה צורך להיו' סתם
שוכדו מעכברים וכן דעת הר"מ כ"ב (י) ולזה הסכים הר"ב וכתב שכן דעת הרבה מהאחרונים וכן דעת הר"ר יונה והרמ"ב

נדיעו

חישן המשפט הלכות נזק שכנים קנר

והכי נקטונו (ובמקום שיש מכתב הולכין אה' המכתב) (רי"ש סימן מט"ז) ומיהו כתב הרמב"ן על שאלו

שאלנו יכול להשווק עליו הואיל ואינו מזוקק עדיין :
הנה ואפי"ל ד' שיש לו חוקה הואי ויהי יכול למחות' אם נכנסה לשר' חבירו אבל כמות' ל' הר' וכו' וזהו שאלו
בירדו למחות כלל לבולי שפחה לא היו חוקה ראובן שכיון לו חלונות בכניו כנגד חבירו או גימחו' של
חבירו וכונן בנייתו וככל הכוהל ועל ידי זה ראובן רואה לרשות חבירו צריך לסמוס חלונותיו אף על פי ששפחה
בתימר כן כתב הר"ם במסורה מיהו אם היה בית מססוק ויהי גם כן של ראובן או של אחר שיהי רואה חלונות
בית לרשות חבירו וככל יתל ידו כך רואה מבית אחר אין צריך לסמוס חלונותיו דמאי שאל שראובן מבית זכאי
מבית אחר מיהו יש חולקין וסנידא לכו דהיוק ראיה מקרי היוק דממילא ומאחר טעמה בתימר על הכיוון
להרחיק עצמו : (וע"ל סימן קנ"ה)

(יא) ופיין מש' הר"ם ח"ב דף ק"ב והבנתי ש' ח"ב דף ק"ב ופיין
צד ד' מש' ר"ב אשכנזי סי' ל' דלא
אמרינן ישראל הנה מכה עכו"ם
ה"ס בעכו"ם אלא לנרעוה וכו' כ
שבו ד' הגאונים ור' אלכנדר ור' ש"א
ובגל העשור ואור ורובו ר' ש"ן
ובמקורו וע"ל ס"ס סט"ט ואם
שקיסס נאום מכה עכו"ם אם
היוק נקח קוד' אינא דכ"ה הדין
שבו ואם המזיק נקח קודם או
הי' בלונגא דרבינא ו' חניב
ה"ד (יב) טור ס"ל געס
המזיק רובים וכו' רפ"ט
(יג) ח' י

יו ראובן שפתח חלון לחצר שותפין והאחר אינלו פה והתנה עם זה שהיה פה
שכשיתחלוקו אם יפול חלקו אצל ראובן לא יוכל למחות בו אין פתחו זה כלום : י"ח
ראובן יש לו בית אצל עכו"ם ופתח חלון על גבו של עכו"ם לאחר ימים מכר העכו"ם
ביתו לישראל ובה היוקה להנביה ביתו בענין ססותם החלון של ישראל וטוען ראובן
אחה מאפיל על אורות חלוני אע"פ שהיוקה בה מחמת עכו"ם אסור לו לסתום כדן
ישראל עם ישראל דלא אשכחן דקאי ישראל במקום עכו"ם (יא) אלא לנרעוה :
הנה ואם אמרי' ההואיל והעכו"ם היה יכול לסתמן גם הלוקה הנה מחייב יכול לסתמן וכן כל כח העכו"ם יש לשרא' הנה מחייב וכן הורה מהר"ם
והר"ם וכן נראה לי להורות וכל שכן במקום דלויכא דינא דמלכותא דלוינין במרה וצריך הלוקה להזהר שיתחוק בקרקע העכו"ם קודם
שדן לעכו"ם המעות כי אף אם אין לו העשות קודם חוקה מיד כשחלק העכו"ם והיו כהפקדונה הישראל הסניו בחלונות או קודם שיחזיק הישראל
השני (מרדכי פרק חוקת) וכל זה מידי שידוע שהצדוק של עכו"ם היה קודם לחלונות של זה אצל אדם ספק אם החלונות היו קודמי' והואי' בשל ספק על
היוקה הנה לסתום להביא ראיה (משוכת רמב"ן סימן י"ו) ואין חוקה מועילה כנגד עכו"ם והנה מחייב אחר כך החזיק בו לאחר שלקח חזקתן העכו"ם
(משוכת רשב"א) וע"ל סימן קכ"ז

י"ט ראובן שהיה לו בית אצל חבירו של עכו"ם ופתח חלונות עליו חלונותיו כי כן דיניהם של עכו"ם ועתה מכר העכו"ם
חבירו לסתמן ואחר שטעון סתום חלונותיו הדיון עמו והאפילו טען ראובן טלקה מהעכו"ם :

הנה זכור נבחר שמתוך דיש חולקין וראובן שהיה לו בית אצל עכו"ם והעכו"ם פתח לו חלונות לחבירו של ראובן וקנה שמתוך הדין מן עכו"ם
גבא ראובן לפתום החלונות ומראה שסר שכן כתב לו העכו"ם שיוכל לסמוס ושמתוך אומר כי הדין שקנה הדין כנגד של ישראל והוא החזיק
בחלונות קודם שמכרו לעכו"ם אם העכו"ם היה צריך להמנו בדנייהם או שכתוב בשטר שמראה ראובן שאין לו חוקה בחלונות כי נטשו שלא כדיון
או כדרך שאלה שמתוך הנה מכה עכו"ם לא עדיף מיניה אצל אדם העכו"ם לא היה צריך לסתמן גם לא הורה שאין לחלונותיו חוק' דק שבכתב אני אסמו
בשדוכה וחייב עצמו כמה שלא היה מחוייב מדינא אין צריך שמתוך לסתמן (משוכת רשב"א סימן אף ק"ט) ועכו"ם שהחזיק בחלונות מוכ' חוקה מאחר
שכדנייהם אינם יכולים למחות בהם אלא כן החוקה אינה חוקה :

כ ישראל שהיה לו חלון פתוח לחצר העכו"ם (יב) וסתם אותו מבחוץ והניחו פתוח לצד פנים לחצר ומן מכר
העכו"ם חצרו לישראל ואותו הישראל בונה כותל גודמן קרן בותלו לסתום החלון וטען הישראל אני מפני העכו"ם
שפתחיה מפני היוק דאיהי ועתה חרנה לפתחו אינו יכול לחזור ולפתוח כיון שסתם חוניה לו ושייר הכותל כולל
לפניו גילה בדעתו שפקדה מלהסתם לאורה ועשהה כחלון שאלם עושה במיד ביתו ועוד וכול הקנינה לומר אני מנחמה
חלון זו סתומה מפני שפתח' היתה ונסתמה יש לחוש שחא העכו"ם סתמה וכעשיית חוקה כדאמרן ולסתום לא לתר' היתה
חוקה : בא מי שהיתה לו חלון בכתלו ובה חבירו ועשה חצר כנגד אינו יכול לומר לבצע החלון זה סתום חלון
זה כדי שלא תביט בו שהיו החזיק בהיוק זה ואם בה חבירו לבנות כתלו כנגד החלון כדי שיסיר היוק דאיתו צריך
להחזיק את כתלו מכנגד החלון ארבע אמות כדי שלא יאפיל עליו וכיון שהרחיק ארבע אמות אע"פ שמאפיל אינו
צריך להרחיק יותר היתה החלון למטה ככותל כוכה את חבירו לבנות כנגדה ברחוק ארבע אמות ולהנביה הכניו ד'
אמות כדי שלא יביט בו מהחלון היתה החלון למעלה בכיתול וכנה חבירו כותל כנגד החלון מלמטה אם היה
מראש הכותל שבנה עד החלון ניבא ארבע אמות או יותר אינו יכול למנעו אע"פ שלא הרחיק שכתול כלום
שהיו לא האפיל עליו ואינו מזוקק בראיה אכל אם נשאר גובה מראש הכותל עד החלון פחות מד' אמות בופתו
למעט הכותל כדי שלא יעמוד על ראש הכותל וישקף מהחלון או ינביה הכותל על החלון ד' אמות ויהיה הכותל
רחוק מהחלון ארבע אמות כדי שלא יאפיל ולא יניח ויראה :

הנה וכל זה בצורה כנגד חלון שכל בני חצר אצל חלון שהולך לר"ה אין לו חוקה כמו שכתבאר סיניק י"ז ולכן יוכל לבנות כנגדו אף על פי
שמאפיל עליו (משוכת רשב"א אף פ"ה ואלף ק"ה וב' דיין לה מלפון הסוד) וי"ן לקמן סימן זה סיניק ל"א ל"ב :
כב כנה כותל כנגד החלון צריך להרחיק מהחלון טפה ומנביה הכותל ארבע אמות על החלון או כונס ראש
הכותל כדי שלא יטב עליו ויניח ויראה :

הנה ומדדן טפה זו מן החלון עצמו ולא מן שקופיה וכל מי שיש לו חלון יכול לקטר אחר כך בין מבחוץ בין מבפנים ואין חבירו יכול לעכב
ולכן הסקיפה אין לה חוקה : (מרדכי פרק לא יחטור)

(ג) מי שפס' חל' ע"ג חבירו ואח"כ השביר הבית אין טועמין לטובת שמה המסביר כמן לו רשות לפתוח דלא הוי כלוקח המב' י"ח א"ר א"מ דף ג"ע:
סו' קנר (א) וביבואר'ם שלבו עיין נ"י ורש"ם רס"ן דף ג"ע
 (ב) קנר

ג. בנה כתלים משני ינדי החלון נרדף להיות ביניהם רובע ארבע אמות והחלון ארבע הד' ולא יסוד. על נביחם אלא אם כן הרחיק הסיבוב מהכותל שיש בו החלון ארבע אמות כדי שלא יתפיל עליו: כך עשה נג' מטופע אכל הלון חבירו אע"פ שאין עליו אשמים קצוב נרדף להספיל ממנו ארבע אמות: **כה** אם פתח בתקרת עליותיו כעון ארובה ומסס נכנס אור לפתחו אם בנה שנינו לבנות אורו נרדף להרחיק כלל:
 ראובן שבנה בביתו תקרת לחברה יין ושמן ונרדף אור לקרר היין ונבא חבירו לבנות כולל כנגדו יכול ראובן למחות בו אף על פי שהרחיק ארבע אמות דמאחר שהחדר מוכן לאובר ועשאו בנימו ברשו' אין חבירו רשאי לנשות לו היות דבניינו: (נ"י בשם הרשב"א)

ב. אחד מהשומפין ענה להנביח הכותל המטופף ביניהם (על): הולאתו יותר על ד' אמות אע"פ שהוא מאפיל החצר אין חבירו יכול לפצו עליו: **כו** שני אחים שחלקו חצר חדשתן ושמו הבנין והשנים זה כנגד זה ולא הסניחו על שומת האויר והניע לאחד מהם בחלקו תרבוץ החצר ולשני האכסדרה אם רצה בעל החצר לבנות כותל בסוף חלקו כונה בפני האכסדרה ואע"פ שהשפיל עליו שהיו לא שמו האויר וה"ה אם היו חלונות פתוחו מחצר של זה לשל זה יכול לבנות בפניהם מהיו כל שלא בנה בפניהם אינו יכול לומר לו שחוס חלונות אע"פ שיש היות קרויה:

ה. וי"א דיכול לומר לו (ג) שמוס חלונו מיד (עור בשם הרא"ש וברא"ש מראב"ם פ"ק ז' דשכנים) ודוקא באכסדרה שיש לה אור יותר מרמי הכל החלונות שהריבנים לבית אינו יכול לבנות כנגדן וכ"ש שלא לסתמן דבית בלא אור אינו שזה כלום:

כ. ראובן שכתב או חכר כחצר הבית לשמטון והחצר ללוי והיו חלונות פתוחים מהבית לחצר אם רצה אותו שוכה בחצר לבנות בפניהם (הרשב"א נידו) והוא הדיון אם חכר או נתן החצר וטייר הבית לעצמו שרשאי אותו שוכה בחצר לבנות בפני החלונות (וי"א דאינו יכול לבנות): **כז** הרחיק ארבע אמות:

ג. החצר לעצמו יש אומרים דאינו יכול לשמוס חלונותיו דמזכר בעין יפה מוכר וכו' לכוין (ר' ירוחם כ"לא ח"י וכו') ויש חולקין: (נ"י ס"פ לא ייחבד וכו' בשם הר"ט ט"א) (וע"ל סימן קנ"ה סעיף כ"ה)

כט. מי שהיה נזיק אצל חבירו בהיות ראיה וכשראה שיהיה חבירו תובעו נתן אותו הבית לבנו קטן אין אומרים נתקן עד שיגדיל אלא מסלקין ההיות חזר: (ואם קדם ומכר הבית לעכו"ם כופין המוכר לטוב היותו) (ג"מ ויוסף בשם רשב"א) ל. מי שיש לו חלונות על חצר חבירו והן סתומות מחמה שנים אלא שלא כפרצו הפנימין כירוס המסקוף מלמעלה ומלמטה מניין ומחל ב"י א"כ שיווי החלונות נקרא פנימין וכשרוצה לפרוס סורג השווי כדי לחצר הבתלים שרוך אם רצה לחזור ולפתוח הרשות בידו מאחר שלא נכדו הפנימין: **לא** כתב הרשב"א טאף על פי שהפתח חלון לרשות הרבים אין חבירו שכןדו רשאי לפתוח חלון כנגד אותו חלון אם בנה להנביח כותלו תנביה ואינו נמנע ואף על פי שאין ביניהם ארבע אמות ובלבד שינביה ארבע כדי שלא יניח ויראה: **לב** ראובן שוכה בחצר של שפיר ונבנה בה בתים ועליות בחלונות ופתחים ובה שמצוין וזכה גם כן מההפקר ובה בתים ועליות כנגדו ונחנף הבטי נזיק מהראשון מהיות ראיה ותובע מהראשון טיטור היותו אין בדברי השני כלים שהראשון זכה ואין השני יכול למנעו ולא עוד אלא שאם בנה השני להזיקו בהיות ראיה גם הוא כנון שרונה לפתוח חלון כנגד חצרו של ראשון או לחצרו אינו רשאי:

קנה רין הרחקת נזיקין ובו מר סעיפים

א. הבית והעלייה של שנים לא יעשה ב"ה חניו בתוך ביתו אלא א"כ יש לו על נביו נביח ד' אמות בינו לתקרת העליה (שלא יטרף העליה) וכן לוי יעמיד בעל העליה חניו עד שהיה תחתיו מעויבה נ' טפחים תלבד שיהא על נביו נביח ד' אמות ובכירה טפח מעויבה מתחתיה ואם חנור (א) של נחתומין הוא נרדף שיהא תחתיו ארבע טפחים ובכירה של נחתומין שלשה ואע"פ שהרחיק כשיעור אם ינא האש והיותה משלם מה שהיוקה וכל אדם בביתו נרדף להרחיק כשיעורים הללו מפני השכנים שמעבדים עליו: **ב** מי שהיה לו חנות תחת אורו חבירו לא יעשה בה לא נחתום לא נבוע ולא רפת בקר ולא יכניס עם אספסתא פי' מנא' שלא הביאה שלום והוא מל' לכהם מרנוס על ג' על אספסמיה וכיונא בהם מדברים שעולה מהם הכל חס הרבה מפני שהחוס מפסיק פירות האובר והוא הדיון של יפתח חלון מבית שיש בו דברים חלי לחצר שיש לו תחת האובר (ט' ר' בשם הר"ט ב"א) לפיכך אם היה אורו יין בחרץ ישראל שאין החוס מפסיקו הרי זה עושה בחנותו כל מלאכת אש שירנה אבל לא יעשה רפת בקר מפני שמפסיק ריח היין (ובן מקיים שקול ונכדוד קט' ל"י שצריך להרחיק (ר"י בשם סי' קנ"א) ואם הוחק החנות בתחלה לרפת או לנחתום וכיונא בו ואח"כ רצה בעל העלייה לעשות עליותו אורו אינו יכול למחות בידו: **ג** נילה בעל העלייה דעתו שחפץ לעשות בה חניו כנון שכיבד וריבץ עליותו או ערובה בה חלונות כדרך שעושים לאובר וקדם זה ועשה חניו קודם שיכניס פירו' לא יכיר

חשן המשפט הלכות נזקי שכנים קנה

או שהתחיל לאזור שומעין או רמונים או תמרים ופיוצא בהם וקדם זה ועשה התנוד קודם שחלד הטים או טעם בעל החנות מחילה פירוט הפירה על גבה להכדיל בין ההנות ובין האיזר ככל אלו בעל האונר תסכב עלי ואם קצר ועשה חיבו יכול להסירו: ד היו מיתו העליון ויורדים על התחתון ומזיקין אותו אם אין שם מעובדה בענין שנטסוף ממיו מיד יורד ס לתחתון ומזיקים אותו חייב לסלק היוזק ואם יש מעובדה שהמים נכלעים בה ואינם יורדים מיד אלא לאחר תבוא יורדים ומזיקים חיבו לסלק היוזק:

הנה והכל לפי הענין דאם המים מועטין ובלין לחלמר אפי' כלל מעובדה אינו חייב לסלק היוזק ואם היו מרובים: ומזיקין לו מדיר דרך מעובדה חייב ללקחן (מרדכי ריש פ' י"ב ד"מ) וכל זה צמי תשמישי בעל הטלייה שסופק על הפליה אבל אם ירדו נפשים על הפליה ויורדין למטה על הנזק למקן שלא יזוק: (רי"ב ט"מ ק"ו)

מרחיקין את הנפת פי' פסולת של זמים ואת הובל ואת המלח ואת הסדר ואת הסלעים וחול' הלח מכותלו של חבירו ג' טפחים או סד כסיד: ה' מרחיקין את הזרעים ואת המחרסות ואת הנותח שתקבץ בה מי רגלי' מן הכותל ג' טפחים ויניחם צריך לבדו גם כן צריך וע"פ ה' ואפי' בלא נותח אסור לשפוך מיר רגלים סמוך לכותל כמות מג' טפחים: (כ"י פרק לא יחפור) ולא ימתין אדם כגד כותל חבירו אם הוא של לבנים אלא אם כן הרחיק ממנו ג' טפחים ואם היה כותל אבנים די בהרחקת טפח ולא היו האבנים נוחם סלע משמין כגדו בלא הרחקה ז' מרחיקין את הריחים את הריחים מן הכותל ג' טפחים. מהריחים התחתונה בהם ארבע ועהליונה כדי שלא יבד אותו או כדי שלא יבטלנו בקול הריחים: וכל זה הריחים קטנה כגון ריחים של יד אבל הריחים גדולה שנקרות מוליכות אופה צריך הרחקה טפי ואם לא הרחיק והזיק ביה חבירו חייב לשלם לבי ראות כריינים שיטומו אם הוא גרסלו הריח (משו' הר"מ סל"ק סי' ד') וכן בשאר נזיקין כגון האורג שמזיק לחבירו כהכמות שעושה נסעת ארובה ישומו על פי בקראין ומזיקין וכל כיוצא בה: (רי"ב ט"מ ק"ו)

ה' מרחיקין את התנוד מן הכותל ג' טפחים מקדקעיתו פה ס' משפתו כדי שלא יחס הכותל ומודד מהספה הפנימית שעובי כותלי התנוד בכלל ה' טפחים: ט' יש מי שאומר שכל אלו ההרחקות מהכותל דוקא בכותל של לבנים ויש מי שאומר דאפי' בכותל של אבנים וזה דעת הרמב"ם והר"ר יונה ז"ל: י' לא יחפור אדם בור ולי' טיח ולא מפרה ולא יביא חמת המים ולא יעשה בריכת המים לטרות בה בגדים לכבס כגד כותלו של חבירו אלא אם כן הרחיק מהכותל שלשה טפחים ויכוד כסד לכותל בור זה או מקוה המים זה או כותל האמה מנד חבירו כדי שלא יבלעו המים ויזיקו כותל חבירו:

הכ' וי"א דאפי' לא היו המים קבועים הם ממיד כגון נגור הסוככה מים מית לחון אפי' צריך להרחיק (מרד' ר"פ לא יחפור) ויש הולקין (כ"י פ' ה"ל המערה כ"ט שכ"ב) ויהיו צמי רגלים לכ"ט אסור כמו שכתבנו שפי"ה ה' ויהי' בור שאין בו מים כלל אסור לחפור סמוך לכותל חבירו וצריך למקן לפי טיני אומנים הנקראין כגד: (כ"י כסס הרמב"ם)

יא' חבן שהכוסם טפה כגדים עליה עד שיתלבנו צריך להרחיק אותה ארבע אמות מכותל חבירו שבעת שהכוסם טפה עליה המים ניתנים ומזיקים לכותל: יב' ראובן שהיה כותלו סמוך לכותל שמעון כמון גם ובא דלי' לב לעשות כותל טני כנגד כותל שמעון עד שיטעה ה' כותלו' כמון ביה' הרי שמעון מעבד עליו עד שירחיק מנגדו ד' אמות כדי שיהיה המקום בין טני הכותלים רחב כדי שיודעו בורבים ותתחוק הארץ:

הכ"ט וא' כולו עמדה סס הכותל ימים רבים ונכלה כשחוזר ונגאה צריך להרחיק: (טור) יג' בל"א ככותל גנה או בעיר חדשה בכותל חצר אבל בעיר ישנה כצר נתחוקה ובונה כנגדו בלא הרחקה: הג"ה ונד' חשיש טנה מיקרי העיר חדשה (מרדכי פ' לא יחפור) ובית דירה דינו ככותל גינה: (טור כסס ריבוי טס)

יד' וכן אם לא היה באורך כותל שמעון טכונה כנגדו ארבע אמות אינו מרחיק אף על פי שמוע הדגל מלהלך טס שהכותל הוא פחות מארבע אמות אינו צריך חיזוק הארץ: יא' וכן אם כותל ראובן סוף ממזרח למערב ושמעון דא' לסמוך כותל שמעון לדרי' אין צריך להרחיק (טור) י"א דכל זה לא מיידי לא כשרני' בקרקע כן הילך היו מן ההבקר אגל בלאו הכי יכולים לסמוך כותל לכותל (כ"י פרק לא יחפור) והגיד פ' ט' מהשכנים ורבי יורום נתיב כ"מ ח')

יב' הכותב הריכות פי' המים הנכמשים נחבשם) וכיוצ' בהם בתוך שלו ובעת שמכ' מנדנד לחצר חבירו עד שנדנד כסוי החבות ככל כי החבית (וי"א שאין צריך כל כך רק שינדנד הכותל קצת) טור והמגיד בי"א דשכנים וכו' גסס המוכות) הרי זה מוזק בחביו וחייב להרחיק כדי שלא ינדנד או יבטל מלאכתו שמזקת ואם היוק בעת הנדנד חייב לשלם טהרי' תכחו ג' הנזק:

הג"ה ומטילו כגדה החצר אחר טנה המזיק לחון צריך המזיק להרחיק נזקו (בגנות מיר' פרק ט' ובהנהגה אשירי וכו' ט"ו פרק לא יחפור) והי' אם מין נזיק לחצר אלא שיש חולי הראש לבעל החצר וקול ההכאה מוזק לו צריך להרחיק עמו: (רי"ב ט"מ קצ"ו)

יג' מרחיקין את הסולם מהסובך של חבירו ד"א כדי שלא תקפץ הנפיה פי' הערוץ מיה קטנה כעין חגול והר"ן פי' כס' אלו טריפות ירס' יבנה בע"ז בעת צמיחה הסולם ותעלה לטובך ותאכל את הגוזלות: יד' מרחיקין את הכותל מן המזחילה כל חבירו ד' אמות כדי שיהיה מקום לבעל המזחילה לזקוף סולם ולתקן מזחילה שלו והואיל והחזיק בה:

הג"ה וי"א לענין שאם קנה ממנו מקום כדי בעלות למזחילתו צריך להכניח לו מקום ד' אמות שאינו זקופם כולם: (טור כסס ר"י וכו' גסס הר"א)

יד' מי טכא להפוך בור כסוף טהרי' סמוך לחצר חבירו אם גדה חבירו אינו עשוי לבדור' סמוך ואינו יכול לתמות בירו ואם ימלך חבירו לחפור בור כגדו צריך להרחיק מכותל הכור טטה טפחים כד שיהיה בין חלל טני הבורות

כז טפה טפחים ואם היתה טפה חבירו עשויה לבורות אינו סומך עד סירחיק מהמגר ג' טפחים ויחפור וכפיכא חבירו לחפור ירחיק גם הוא כלשה טפחים בתוך טדהו ויחפור:

וכשמרחיק יתלכרין גם כן לסיד כסיד כופל בורו וכמו שכתבנו שם י"א דבמלא מנייהו סמי: (בטור ב' דעומ)

כח החופר בור לתוך טדהו ומכר חצי הסדה וכל הלוקח לחפור גם הוא בור נרין להרחיק כל שיעור הרחקה אפילו אם היתה טפה לבורות כיון שהראשון בהיתר עשה שהרי בשלו חפר:

וכן מותר לטפוח בכל צדקין להציל בשאין סם דבר הכיוון חוץ מהפירות בור אבל שר' העשויה לבורות ויש חולקין בזה: (בטור שני דעומ) ראוהו חפר נותא שחברו חמי וטפחים יקלחו לתוכה וכשרבו חמי בוקעין ופוכרים דרך חומות מרחף כמעט חייב ראוהו לסלק היוקו:

וכל היותם שלא יתבאר שיעור הרחקה ככדי שלא יזיק לפי ראות הנקיים: (טור בשם הראש)

כט יש מן שאומר שלא חפרו דבהרחק טפה טפחים בין בור לבור כפי אלא בארץ הרים אבל במקו' דרפוא ארעיהו נרין להרחיק יותר לפיכך נרין להרחיק בית הכסא מבור חבירו עד שיכירו בני אדם שאינו עובר מלחית בית הכסא לבור ולרווחא דמילתא ירחיק חמשים אמה:

ויש מי שחולקין על זה, מרדכי ב"ב דב"א ופ' לא יחפור) וכל מקום שמוק נרין להרחיק שמו אפי' היה רחוק הרגים ממסוק בין הבתים כגון שמי חברות בשני צדדיה אפילו הכי נרין להרחיק: (ב"ב בשם הרשב"א)

ל מרחיקין את גורן קבוע מהעיר ג' אמה כדי שלא יוליד הרוח התבן בעת שזורה ויוק לבני העיר ואם הגורן קודם לגורן מסלקו ובני העיר ימינים לו דעיו ספק מסלקו בלא דמים ומזה יש מי שלמד על רובם מהדריה שגור על יהודים שיעשו עם היהודים שדרי' חמת הרים קטנים בכפרים שידורו מחמיו ואם לא יערס כולם ריכוכים לקיים דברי הדוכוס ולסלק היוק הרגים וליספ' חמת הדוכוס מחילה ולדון אה"כ עם הרב ס' אם יש להסלק היוק בזה (הנהגות ארדכי דקדושין) וכן לא יעשה אדם נרין קבוע בתוך שלו אלא כן היה לו כ' אמה לכל

רוח הרב' שלא יזיק התבן לנטיעת חבירו או לנירו: **לא** מרחיקין את הנבלות ואת הקברות ואת הכורסקי ואת הקברות והדבורים מהעיר כ' אמה ואין עושים בורסקי אלא למזרח העיר מפני שרות מזרחית חמה ומתעטת הזוק (ריח) עיבוד העורות: **לב** מרחיקין הסובך מהעיר כ' אמה ולא יעשה בתוך שלו אלא א"כ יש לו כ' אמה לכל רוח

ואם לקחו יתו שהוא אפילו הוא בתוך בית) רובע הרב הוא בחוקתו ואף אם יעול יכול לחזור לבנותו שטוענין ללוקח לומר ראשון עכאו ברטוח לא טנה כנר יחיד לא כנל כנר רבים: **לד** מי שהיתה טפה חבירו בטועה נפגים או

טאר חילנות וכל הוא לנטוע בתוך טדהו נפגים כנר נפגים או חילנות כנר חילנות נרין להרחיק ארבעה אמות הגה כי כן דרך טורף במחריט' בין האילנות (טור) ואם אין דרך לחרוש בין האילנות א"כ להרחיק כלל: (ב"ב) ובמקום שצריכים להרחיק וצריך שניהם לנטע בנח אמת כל אחד מרחיק חצי הטיעור: (המגיד פרק י' דשכנים)

לז בד"א באל' אבל כח' מרחיק בין נפגים ובין חילנות לאילנות כ' אמות ובין נפגים לטאר חילנות (או טדה לבן) ד"א:

ויש דבין נפגים לאילנות בעינין להרחיק כפי אומדן דעתה שלא יסרחו העופות מן האילנות אל הנפגים בשטת חמת (טור) וי"א דוקא לנטוע חילנות אבל כוטי' גרסין והאילן ממילא נל' אין נרין להרחיק (הנהגות אשירי ושרדכי ב' לא יחפור ובי' בשם המום) ראוהו שכתב

צ"מ לחמד וגימנו לאחר אין בעל הגינה נרין להרחיק חילנותיו אף על פי שמכר הבית מחלה ואין מומרים בזה מוכר בעין יפה הוא מוכר (רי"ב) סי' ק"ל) וע"ל סי' ק"ד ס' כ"א:

ובכל מקום אם היה נדר כנחית זה סומך לנד' וזה סומך לנדל': **לח** מי שהיה חילן חבירו נוטה לתוך טדהו קוצץ כמלא חדרת' על גבי המחריטה ובחרוב פ' חילן של חרוצין ובסקתה פ' חילן שטופה מן פאגים וירגרויות כל הנוטה עד שיהיה שקול כנגד המגר וכן

אם היה נוטה על בית המלחין של חבירו או על בית האילן קוצץ (אפי' בשאר חילנות (טור) את כל הנוטה עד שיהיה שקול כנגד המגר: **לח** חילן שהוא נוטה לרשות הרבים קוצץ כדי שיהא הנמל עובר ברכובו:

הנה וזה אם רוצה להוציא וזו למעלה הנמל ורוכבו אפילו בר' וכו' כמבוי חזקן יכולים לעבד עליו אבל אינו יוכל לטפוח נשר צנית לבי' דמחטיב על בני רשות הרבים או בני הבתוי (כל זה בטור) ואפילו וזו א' אם מאפילו או שופך מים שופקין לאחטע הדרך אסור: (רי"ב ס' מ"ה)

לח ראוהו יש לו תאכל והגוף פירוט חלק האילן שעל הארץ פיינו גופו של חילן נוטה על עלייתו של לוי ומעכו מלהטיח נגדו יוכל לוי לקוז' הנוף המעכו: **לח** חילן העומד על המג' אע"פ שהוא נוטה לתוך טדהו א' מים שניהם חולקים פירותיו:

ל ראוהו שחפר בור וירד ומגא טרטי חילן של שטעון בתוך טדהו קוצץ וחופר והעגים שלו ואם היה קרוב לחילן שטעון בתוך י"ו אמה השרטים של שטעון וקוננס וניתנס לו ואם אינו נרין לחפור בור ויגאלו השרטים של כמבין

בתוך טדהו הרי מעמיק טלטה טפחים כדי שלא יעכב המחריטה וכל טורט שמגא בתוך ג' טפחים קוצצו ואינו הורג טמא ייבט חילן של חבירו טזה בתוך שלו הוא חובר: **לז** מי שבא לטפוח מטרה פ' חביר' מים ששרין בה הכסא

של פשתן כנר ורק של חבירו שהרי מי המטרה נבלעים בארץ והולכים ומשפדין את הירק או שנטע כרישין קרוב לבלעים של חבירו טהם מפגים טעמם או שנטע חרדל כנר כוורת דבורים שהרי הדבורים אוכלים העלים

ומפסידים הדבט כל אלו וכיוצא בהם' אינו' נרין להרחיק ככדי שלא יזיק ומכל מקום נרין שרחיק מטרה מהירק וברישין מהנבלים וחרדל' מהדבורים ג' טפחים או יותר מעט כדי שלא יהיה היוק בידים: **ל**

(ב) צריך להרחיק בית הכסא מאחר
 ויבדוק עד לחמיו אנשי דלת קא
 נכסן סוריני דרעא ולא קא
 נדן מטעמ' דב' ולרווחא דמל'
 צריך להרחיק י' אמה כדורסקי
 ס' הנאינים כ' ד' (ג) ר' ג' ס'
 ק' וס' ר' (ד) עיין בני שמו
 סימן י' ד' (ה) ר' ג' ס' מ' (ו)
 ר' ג' ס' ק' ו' ה' ק' כ' ו' ר' א'
 (ז) וכן

(וה"ה בכל כיוצא בזה שאין החוק נשען מעשה אלא בא אחר כך על הניזק להרחיק עצמו) (טו)
לב מי שהיה לו חילין בתוך שדהו קרוב לבור חבירו (או נח לנשו) (טז) חין בעל
 הבור יכול לעכב עליו ולומר לו הרי שרטי החילין נכנסים לבור שלי ומפסידים אותי
 שזה נזק הבא מחלוי לאחר זמן ובעת שנטע אינו מניקו זכעם שזה חופר בתוך שלו
 כך זה נוטע בתוך שלו: **לג** יסדך באחד חילין שהיה לו להרחיק ונרס הניקו לחבירו
 יש מי שאומר שפטור מלשלם ויש מי שמחייב: **לד** ית' סלס' צורן בתוך שלו או
 קבע בית הכסא או מלאכה שיש בה חבך ועפר וכיוצא בה צריך להרחיק כדי שלא
 יניע העפר (ב) או ריח בית הכסא או האבך לחבירו כדי שלא יניקו חפילו היתה הרוח הוא
 שמסייע אותה בעת שנוטה מלאכתו ומוליכה את העפר או געורת הפסחן והמוץ וכיוצא
 בהן ומניעתן לחבירו הרי זה חייב להרחיק כדי שלא יניעו ולא יניקו וחפילו על ידי רוח חזויה שכל אלו כמ'
 שהניקו בחינו הן ואף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך אם הולכה הרוח המנויה המוץ והעפר והניקו בהן פטור
 מלשלם שהרוח הוא שסייע אותו: **לה** כל הרחקות שאמרנו אם לא הרחק זרעה חבירו ועתק הרי זה מחל ואינו
 יכול לחזור ולהגדירו להרחיק והוא שראו ממנו שמחל בנזק שסייע עמו מית' או שאמר לו לעשות או שראוהו שפסה בנזקו
 בלא הרחקה ועתק בלא הקפיד על זה וזה:

הנה וע"ל סימן קכ"ד בשי"ב בוכן ראוי להורות א"כ ד"ה דנענין חוקה שלש שנים וטענה: (טז) דבס' הר"א

ל' ב"ד' בשאר נזקים חוץ מתרבע שהם (ז) העשן זרעה בית הכסא ואבך וכיוצא בו ודנודו הקרקע שכל א'
 מחלו חין לו חוקה ואפילו עתק כמה שנים הרי זה חוזר וזופהו להרחיק:

הנה ואפילו סמך קודם שכל לשם דבר הניקו מיהו אם זכו שניכן בשל הפקר כל הקודם זכר ואין השני הבא אחריו יכול לחזור בו:
 (ד"ג' סימן ט"ז)

וכן הניקו דאיה במקום שצריך מחילה' כגון יחצר הסומפין שיש בו דין חלוקה יש לכל אחד מהם לכוף את חבירו
 לבנות הבית באמצע כדי שלא יראהו חבירו בשעה כשסתמם בחלקו ומאחר שממילא הם מניקים זה את זה בלי
 עשיית טום מעשה חין להם חוקה אלא אף ע"פ שעתיד כך שנים רבות בלא מחילה כופהו לעשות מה זה בכל עת
 שירצה ולמה שינו צניקין אלו מאחר צניקין לפי שאין דעתו של אחד סובלת צניקין אלו והוא קתור שאינו מוחל שהניקו
 הניקו קבעו ואם קבו מידו שמחל בצניקין אלו (או שמכרו לראו במתן לו) (טז) דבס' הר"א) אינו יכול לחזור בו:

ל' עשן שאמר דווקא בעשן תדיר כגון כבטנות של נחמוזין ושל יולדים וכיוצא בהן אבל תנור שהיהוד אופס
 בו פתוכן בידה כיוון דלא שה' קוטרא רובא דיומא לאו תדיר הוא (אבל אי סבי רובא דיומא מקרי עשן תדיר ודנין כסל נחמוזין
 ויוצאים) (י"ג) ואי הוא ועתק מחל ושוב אינו יכול למחות ומיהו לכתחילה חזי מעכב אפילו בעשן תדיר (אבל
 יום אומרים דבעשן שאינו תדיר אפילו לכתחילה לא יוכל למחות (בפני הר"א סימן ק"ז) וכן נראה (ד' לי להר"א)
 ועשן תדיר נמי דווקא היכא דמטי לרשותא דחבריה ברוח מנייה (ה) אבל אי לא מטי ליה אלא ברוח שאינה מנייה
 לא מחייב לסלקו ואפילו ברוח מנייה נמי דווקא דמניק לאינוי אבל אי לא מניק לאינוי אף על גב דמטי ליה
 ומסחר לחשותיה כיוון כאלו אם דעה ועתק מחל ושוב אינו יכול למחות אבל לכתחילה חזי מעכב: **לח** בית
 הכסא שאמר דווקא כעין בתי כסאות שלהם שהיו על גבי קרקע ומגולים אבל שלנו שהם מכוסים בחפירות אם
 דעה ועתק מחל ושוב אינו יכול למחות אבל לכתחילה חזי מעכב:

הנה ראובן ושמעון שהיה להם בית הכסא בשומפון זהבסירה הולכת למדן חבירו של לוי ועכשיו ראובן ושמעון רוצים לחזק
 ולעשות שתי בתי כסאות לוי יכול למחות: (ב"י דבס' הר"א)

לט מי שהניקו לנשות מלאכת דם או נבילות וכיוצא בהן בגלל הדם
 ז' אכלו והרי הם תנינים את חבירו יקולם ובנפוס' או דם שברגליהם שהם יושבים על האילנות ומכלים פירותיהם
 אם היה קפדן או חולה שנטפן הוה מניקו או שפירות שלו נכסדים לו בדם חייב לבטל אותה המלאכה אף ירחיק
 עד שלא יבא לו נזק מחמתו שהניקו זה דומה לריח בית הכסא וכיוצא בו שאין לו חוקה (וה"ה כל נזק גדול שאין אדם
 יכול לסלקו) (טז) בני מביו או בני חצר שנעשה אחד מהן אומן ולא תיחו בידו ואחר כך דניגים למחות בידו
 יתבאר בסיון שאחר זה: **לא** כל דבר (ו) שאין המערער יכול לסכלו אף על פי ששאר בני אדם סובלים אותו
 חין לו חוקה כנגד מערער זה: **לב** הא דקוטרא ובית הכסא חין להם חוקה דווקא דעביד להו מניקו ברכותא
 דנפשיה אבל אי אחזיק ועביד בית הכסא בנופא דארעא דחבריה דפתוח לביתיה דמניק או נמי דעביד בית הכסא
 ברכותא דנפשיה ועוקא דליה אויל לביתיה דחבריה כיון דבנופא דארעא קא מחזיק חית ליה חוקה ואי טעון
 דבניה ניהליה נאמן בשבועה ומכל מקום חית ליה לבסווי להקיא בית הכסא אן להווא עוקא כי פיקי דליסתלק
 מניה

חשן המשפט הלכות נזקי שכנים קנה קנו

פירוש קנו

(ו) וכן במחלוקת הפוסקים יוכל המזיק לומר ק' ל נאלצתי ו' ופי' כמ"ע סי' קכ"ט ס"ל:
סימן קנו (ח) ונדברי חזקוני עיין פסד' ד' ל"ט
 מ"ח מ"ט כ"ט אדרבי קב"ל ק"ח
 ר"ח רס"ל ר"ח רכ"ח רכ"ח רכ"ח רכ"ח
 רח"ח ח"א פ"ד כ"ב קב"ל קב"ל וכו'
 רס"ל רכ"ח שיש להחריש על מי שגסה קנוניא כדי להפסיד חזקו (ב) מרדכי

מיניה רוחא אף על גב דאחויק ביה דהכי כלל כיסוי ואי לא מסלק ליה לרוחא לא היו חוקה כלל אילו אם אחר מסליקנה ליה לבית הכסא והשתמשנה ביה במלתא אחריתי דלא כל מיניה דלבות הכסא אחויק וכיון דלא היו חוקה לנופיה לא היו חוקה לפילתא אחריתי ויש מי שאומר שכיון שהחויק בנוק הקרקע הרי הוא שלח לרוחא תשמיש שירנה ובלבד שלא יגיע לחבירו **תנן** ג"כ נזק: **ב"ב** מי שהחויק בנוק שיש לו חוקה כגון שפתח חלון או העביר דלת החיים או שלל הרחוק פה שראוי להרחיק והרי החויק טוען אתה אחרת לוי לעולם או אחרת לוי אחר טרופות או הזכר הנוק ושמתק ולא מחית כי החויק אומר עכשיו הוא טרופות ולא ידעתי מקודם או שאתה כטרופות מחיתי כך ואתה אחרת עתה הרחיק או אסתום ואתה מרחיק אותי מיום אל יום כדי שתקבע האדק ככל אלו וכיוצא בהם על הניזק להביא רוחיה ולא אם הביא יטבע (ו) החויק

הוסת ויפטר: **ב"ב** החויק בנוק טאך לו חוקה כגון עשן ובינת הכסא וכיוצא בהם הניזק על החויק להביא רוחיה שקנו מידי ואם לא הביא יטבע הניזק הוסת שלא קנו מידי על כך ויסקל זה הניזק: **ב"ב** לכל סימן ק"ד ויגמר בספיק י"ט והנה מבח ע"כ"ס היו עכ"ס לענין חויקין דאמרו ממילא אבל בניזקין אלו שבמבארו בסו"מ זה דברך להרחיק ע"מ חששם דבני חויקין בידים אין חוקה ע"כ"ס מבני לוח דחוקת בידים שני שכנים הדרים ביחד ובינת של אחר כפרץ ועל זה זה בליים גבנים לבית השני ואמר השני גבור בידך חומרכה לאחרים כי אתה גורם לי הניזק י"א דכדין עמו (רי"ז כמ"ב ל"א חלק ו') ונדבר למקן חויקין ויש הולקין דלא היו גירא דליה (כ"ב) וכן אם לא נדרש ויגשה לו הניזק פטור מלשלם לדברי הר"א ש:

קנו ריץ מי שירד לאומנותו של חבירו ומי שמבויא סחורה לעיר אחרת ובו ז' סעיפים

א' וזהו חכמי המבוי שאינו מפורסם (וי"א דמנוי אינן יכולין למחות ואין דינין אלו אמורים רק בחצר) (כ"ב) כנס קב"ט בסוסקים) ש"בטק לעשות רופא או אומן או נדרש פי' אומן להקי' דסופי' גרדי אורג גרדים או סופר שטרות או מלמד תיבקות לומד שאינן של תורה בני המבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם הכנסים והיוצאים ואפילו נתרנו לו כולם חוץ למלמד אותו אחד מעכב עליו וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא יסבירו לאחד מאלו:
 ב' מבוי המבוי י"א דמנוי י"א יתנו דמנוי לוקח ובלבד שלא ימכרו לעכ"ס דלא ציית דינא: (מרדכי ר"כ לא יחפור)
 ג' חנות שבחצר יכולים להחנות בידו ולומר לו אין חנו יכולים ליטן מקול הכנסים והיוצאים אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר בטוק אבל אינם יכולין למחות בידו ולומר אין חנו יכולין ליטן מקול הפטיש או מקול הריחים מאחר שכבר החויק לעשות כן (א) ולא מוחו בידו:

הנה אומרים דכל מה שעושים בחנותו ובביתו ואפילו להחילה אין חנו יכולין למחות (המנוי ר"ז) דשכנים כנס הרמ"ן ורש"ב וכו' כנס המוסמית ומרדכי) ודוקא בני אדם בריאים אבל אם הם מומים והקול מוקל להם יכולין למחות: (רי"ב סימן קכ"ו)
 וכן יש לו ללמד תיבקות וישראל תורה בתוך ביתו ואין השכנים יכולים למחות בידו ולומר לו אין חנו יכולים ליטן מקול התיבקות של בית רבן והוא הדיון לכל מילי דמניה שאינם יכולים למחות בידו: ד' בני מבוי או בני חצר שנעשה אחד מהם איתן ולא מוחו בידו שהרי החוק והיו העם ככנסים ויוצאים לקנות (ושמתק לא החויק בדבר זה) ויש להם בכל עת לעכב ולומר אין חנו יכולים ליטן מקול הכנסים והיוצאים שהיוק זה הוא כמו העשן והאבק שאין להם חוקה: ה' כופין בני מבוי זה את זה שלא להזיב ביניהם לא חייט ולא בורסי ולא אחד מבעלי אומנות היה שם במבוי אחד מבני אומן ולא מוחו בו או שהיתה שם מרחץ או חנות או ריחים וכו' חבירו ועשה מרחץ אחרת כנגדו או טחון אחרת כנגדו אינו יכול למנועו ולומר לו אתה פוסק חיי ואפילו היה מבוי מבוי אחד אינם יכולים למנועו שהרי יש ביניהם אותה אומנות:

הנה ורבים שאומרים דבני החצר והמנוי שאינו מפורסם אפילו בני חנו ינוגא יכולים למחות אלא דבעל האומן אינו יכול למחות לומר אתה פוסק חיי: (כ"ב) כנס הרבה פוסקים)
 אבל נד' מתדבקה אחרת שבא לעשות חנות כנגד חנותו של זה או מרחץ כנגד מרחצו של זה יש להם למנועו ואם היה נותן עמם מנת המלך אינם יכולים למנועו:

הנה ורבים אומרים דאפילו הכי אין לו רשות ליכנס למבוי שיש שם בני אומנותו דבעל האומנות יכול לזכב עליו שלא ליכנס למבוי שלו והוא והוא מעיר אחרת אבל במבוי אחר אינו יכול למחות בו הואיל ונותן עם (טור והמנוי פ' דשכנים וכו' כנס רש"י ומוספות) ובני העיר יכולים למחות בכל שבין ויכולין לומר אין חנו יכולים ליטן מקול הכנסים אף על פי שיש להן כבוד אומן אומנות ואם לא כן מ"ע שם יבאשו ובה לעסוק במלאכתו ולמ"מ עם (ר"ה סימן ס"ב) ויש אומרים דבר אומנותו יכול לזכב עליו עד שישיביר לו בית ויהיה מבוי העיר ויש אומרים דלא מקרי כתיבת עם כמה שנותן פנת המלך אלא עד שימך עם שלו למושל העיר הוצאת השידך לנבול שלהן (כ"ב) כנס רש"י) ואין חילוק בכל זה בין מלמד חכם לאחר דאין חילוק אלא ברובליו כמו סימנא דאסתך ויש אומרים דאם בני העיר כריכין למורמו אינם יכולים למחות בידו אף על פי שיש מלמד חכם אחר כעיר דקמא דטורפים מרבה חכמה (כ"ב) כנס הנהגה אשירי) מלמד חכם האניא סחורה לעיר חייבין למנוע לכל אדם להזכיר עד שהיא יסביר

חשן המשפט הלכות נוקי שכנים קנו קנו

פירוש קנו

סימן קנו (א) ועל סי' ר"ב (ב) ואם המכנה כזה וכו' אם יש דבר מהרי"ב וכו' ארבע סבוכה או מותם חבשים כאלו יש להם לשבות שמירה מעולה עיטין ואם לאו סימנין למקלין משוכת' כמנויים קמ"ח סימן קכב

גמור שלא לישא ולימין נקם בנאים לדור בלא רשות ואם יש רב בעיר יכול לגזור על כזה לדור אם הוא תלמידו מרדכי פ' ה"א וי"א וז"ל חרם חוקת ישוב חל על מ"ח כי הוא יכול לדור בכל מקום שירצה (מסר"ו סי' ק"א) וכו' נמלך יסין וכו' המירו לה' החרם על זמן וכתמו לו רשות לדור לא אמרינן שסותר כולו ויכולין לברשו א"כ (מרדכי פ' ה"ב) ראובן ובניו שהיו דרין ביבוס א' וטובעין חזקה שיש עמה טענה חוקים חוקה ויכולין למחות בשמעון הכל לגירסו ואם שמעון טוען בעדים שהיה יורא למחות משום ש-ימון ויבנו מוסרין אין חזקתן חזקה אבל אם ראובן מסור ובניו אינם מוסרין חזקה דבן גולן אין לו חזקה (מרדכי פרק חזקה) וכן דבניו בחיבה ישוב כמו בחזקת קרקע לזמן שחר דברים נהנו הקדמונים מהם א' נטע מן העיר י"ב חדש וגיבשה בדעמו שאלין דעמו לחזו' אבד חזקתו אבל אם לא גיבשה בדעמו נכך לא אבד חזקתו עד ג' שנים ואם גיבשה שדעמו לחזור לא אבד חזקתו אפי' נטע ששנה י"ק שנים ק"כ' וי"א דאפילו נסתם לא אבד חזקתו (כן משמע משו"ר רשב"א סי' א"ף ק"א) בני העיר שהיה להם חזקה ישוב אם כפי אשתי כפי' אחת מן העיר ואחר כך חזרו מקצתן והסתמלו היסוד אין לאחרים עליהם בלום (מרדכי"ק פורס ה"ב) ש"ן סי' קמ"ט מדין מי שהחזיק במנוה עם הקהל :

הלכות שותפים בקרקע

קנו שנים שהן שותפים בחצר ובאים לירי חלוקה כיצד יבנו הכותל וכו' יג סעיפים

א חצר הסותפין שיש בה דין חלוקה או שחלקוהו בדנוסם אע"פ שאין בה דין חלוקה יש לכל אחד מהם לכוף את חבירו לבנות הכותל באמצע כדי שלא ירחיזו חבירו בטהה שמתחמת בחלקו ואפילו עמדו כך שנים רבות בלא מחילה כופהו לעשות מחילה בכל עת שירצה :

ב ואפילו יש מנהג בעיר שלא לעשותו אין הולכין אחריו וכו' ופשוטו (טור בשם הר"ם וכו' ריש ג') ואפילו אמר הא' חזקתי כך נלנו כותל ומה ע"ל לא לא מחי' אלא כ"ס עדים שכתבו זה לזה על היוק הראיה שוב אינן יכולין למחות : (טור)

ב קנום שאין בו דין חלוקה טרום שותפין לחלקו אף על פי שקנו מידם כל אחד מהם יכול לחזור בו (א) טזה קנין דברים הוא אבל אם בירדן כל אחד חלקו ורצה זה ברוח פלונית וזה רצה ברוח פלונית וקנו מידם על זה אינן יכולים לחזור בהם וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו וזה בעצמו והחזיק בחלקו אע"פ שלא קנו מידם אין אחד מהם יכול לחזור בחבירו וי"א שאפילו החזיק כלה בפני חבירו ולא אמר לו לך חזק וקני קנה ואפילו לא החזיק אלא אחד וזה הלה בחלק האחר :

ג כותל זה יבנוהו על מקום שניהם ובהולאות שניהם ואין א' מהם יכול לומר לא נתרניתי לחלו' אע"פ שלא היה בו א' חלוקה חלה בתנאי שתבנה אתה משלך אפילו אם יש לאחד פי שניהם בחצר יעשו הכותל לחצאים :

ד היה א' מהן עשיר ומ' עני א"ש א' רובה ליבטם בשלו ולבנותו אין צריך יותר ואם אינו רובה דינו כמו בבית ועליו וע"ל סימן קס"ד ואם שניהם עניים משתמשים כך והכל מקום כל אחד ירחיק עצמו בכל מה דאפשר שלא יזיק חבירו בראייה : (טור)

ה רובק בותל זה כמתנה המדינה שנהנין השותפים לבנות כשחולקין בניהם ואפי' נהנו לעשות מחילה ביניהם בקנים ובהונן ובלבד שלא יהיה בה אומר שיסתכל ויראה את חבירו :

ו ואם נהנו במחוט הקנים והונן י"א דלא הולכין אחר המנהג שהיא (טור בשם ר"ה ומרדכי ופשוטו ריש ג' ובגמ' פ"ב דש"נ) ואם אין מהנהג ידוע בעיר יתקן כפי ראות עיניו הדין על פי מומחין (כ"י בשם י"ת) ואם קנו מידו לבנות מחילה לא יוכל לחזור בו דלבנות לא מקרי קנין דברים (ב) ויש חולקין בזה ואם נהנו במחילה קלה והאחד אומר לעשותה כולה משלו באבנים ולבנות לזו' שלו או להפך י"א לחבירו יכול לעצב על ידו ויעשו כמתנה ויש חולקין : (כל זה בטור ובכ"י ובמרדכי ריש ג' ור"ה כפי"כ ח"ג)

ז אם אחר זמן נפל כותל זה המקום והאבנים של שניהם ואפילו נפל לרשות א' מהם או שפינה א' מהם את כל האבנים לרשותו וטען שמכר לו חבירו חלקו או נתנו לו במתנה אינו נאחז אלא הרי הם ברשות שניהם עד שיביא ראיה ויש מי שח' דדווקא כשהאבנים ניכרים שהם מזה הכותל : ו כותל שבין ב' שותפין שנפל ובא לחלוק האבנים והיו נכד הכותל של א' מהם אבנים וקרות יותר ממה שנכד חבירו ורובה זה שהם נכדו לזכות בהם אין שומעין לו :

ח אם אין בו דין חלוקה ולא נתרנה הא' לחלוק אלא על מנת שיעשה חבירו כל הכותל אין לו תקנה אלא בשטר או שפינה הא' עליו הקרה ומעזיבה או שיש בו חלונות נכדו ויכיר כעצמו משעת הבנין ויש מי שאומר דמהני ביה חיות :

ט פי' טיח נסיד על ג' חלונות חבירו ומה על אמה סוה פ' שו"א נכדו ולא חייבין שח' קולטין שח' חבירו דקולטא ידוע : ו למעלה מן הרעף אמות שאינו יכול לכפור ולבנות עמו מהני לכ"ע נכ"י) ואם נהנו בעיר מהנהג אחר לשמור כותליהן מן הרמזין יעשו כפי המנהג : (הר"ם וטור וכו' ר"פ השותפין)

י כותל חצר שבין שני השותפין שטען האחד שהיה נכדו ונכדו חבירו אומר ששיעו בכנין הרי זה בחזקת ששיעו ואפילו אם ידוע שחלף נכדו וטואל מהחבירו שיפרע לו חלקו וטוען שפרעו נאמן כשבעת היסת ואפילו טוען שפרעו קודם (שנתר) בנין הכותל ואפילו יש עדים שתבע חבירו ששיעו

דחשן המשפט הלכות שותפים בקרקע קנו קנה

בבנין ולא רצה באחז לומר נתתי אחר כך עד שיבא עדים שהיה עמם במקום פלוני מיוסר שהחל זה בנין נתנו זה וידועים אנו שלא פרעו או שיעירו עדים שהעמידו כ"ד סייענו בבנין וכוונה כ"ד סייענו וס"ד מלע"ה צווי כ"ד: א"ל רצה א' מהשותפין להנביא כותל זה יותר מארבע אמות חבירו מעכב עליו לומר חצי מקום הכותל שלי ואינו רוצה שתמעט האוויר שלי כי אני רוצה להשתמש על חצי המקום שלי אלא אם כן מנכה המדינה שלא לעכב (מיהו על חלקו יכול לנטות מה שירצה) (כ"ד סייעו כ"ד) ויש אומרים שאין חבירו מעכב על ידו אלא רשאי הוא להנביא ומשלים לחבירו כפי מה שכתלו נפחת מפני כבודו: כותל חצר המכדול בין שני השותפין נכפל יש לכל אחד מהם לכופ את חבירו לבנותו עד גובה ארבע אמות רצה האחד והנביא יותר מארבע אמות אין מחייבין אותו ליתן חלקו במה שהנביא יותר מארבע אמות אלא (אם) כן בנה כותל אחד גבוה כנגד הכותל שביניהם הוא מחייבין אותו לתת חלקו בגובה שנגד כותלו כיצד בנה האחד כותל שביניהם והנביא א' אמות ובח חבירו ובנה כותל אחר כנגדו או בגובה הנביא כותל האחר שש אמות מחייבין אותו ליתן חלקו בשתי רמות שהסוף על ארבע אמות כהרי גרסה ממעטיו שהוא רוצ' בהם וכן אם חקק בראש הכותל שביניהם מקום להציב בו הקורות או שכבה עליו קורה גדולה שהקורות נשענים עליה מחייבים אותו לתת חלקו בשש אמות בלש שהסוף חבירו על הארבע אמות אף על פי שלא בנה כל הכותל שהרי גילה דעתו שהוא רוצה בכל הגובה הנה:

הנה וכן צמרכו אם הניח ארץ נכנס ואין יוצא כדרך שצוין בבנין כשרוצים להסוף עליו חייב בכל הסוכות שהסוף חבירו (טור) והוא הדיון אם היה לו כותל כבר ובנה דבר שניכר שחפץ בזה שיעשה חבירו (הנהגות אשירי וכ"ד בשם טור) וכן אם נבנה בבנינו אף על פי שלא ירצה מוס היכר שיחא לו חייב ליתן לו כפימה שבהנה (מרדכי ריש ד"ב והנהגות ס"ג דשכנים) ואם זה שכבה הכותל גבוה בה לתבוע לחבירו שיפרע חלקו בהוצאת הארבע הנובה שהסוף על ארבע אמות מפני שסמך לו בנדרו או בנגדו ואחר נתתי אינו באחז אלא חבירו נשבע בבקשת חפץ שלא נתן לו יתנו אלא בן הכיבא ראה שנתן לו (מיהו אם קטע לי בניין קבוע נאמן לומר לו חלקו) (טור) יב במה דברים אמורים בשירות עדים בזה התבוע בנה כל הכותל אבל אם אינו יודע הרי הוא בחוקת שניהם ואם התבוע מודה לתבוע שכתלו אלא טעוין פרעתיך נאמן במינו דאי בעי אתר בכיתי בדרך:

הנה ויש אומרים שאם נכרס מחילה בהנבנה נאמן לומר שסמך לו חלקו (רוסכום וכ"ד) ומיד שאמר ליתן חצי ההוצאה וכן נהני הכותל ואין חבירו יכול למחות ומחייבין אותו ליתן (המגיד ס"ב דשכנים וכ"ד) כותל חצר שבין שני שותפין נכפל והיה רחב מתחלתו ואחד מהשותפין מעכב שלא יבנוהו רחב כמו שהיה אלא ככאר בנייני המדינה ככותל חצר שבין שני שותפין הדיון עמו וכן אם היה גבוה יותר מארבע אמות ואחד מהם אינו רוצה לסייעו בהנבנתו יותר מארבע אמות הדיון עמו:

קנה חלקו גינה או בקעה כיצד עושיין הגדר ובו נז סעיפים

א פנים שהיו שותפים בגינה ובאים לחלק מחייבין אותם לנדור ביניהם אפילו סתמא שאין ביניהם שנהג ידיו אבל בבקעה סתם אין מחייבין אותו אלא כן יש מכה נדויע לנדור: ב המוכר גינה לחבירו סתם והיתה מעורבת עם גנות אחרות יש מי שאומר שכופין את הלוקח לבנות ביניהם הכותל ואפילו במקום שנהגו שלא לנדור בגנות: ג יש בולטין וכנייה לכו דבולטין אחר המנהג כמו בבני שירבין (ראב"ד ס"ב דשכנים וטור גם כן לחילוק) וכן נראה לי שיקר: ג טעור הנדר בגנה ובקעה עשרה טפחים ויש אמרים ארבע אמות: ד רצה אחד מהם לנדור בבקעה כונס לתוך שלו וכוונה ועישה חיות כמו אשה כסיד מבחון:

הנה והוא הדיון אם נכנו בביתו אחר כלעיל ביתו קפ"ו סייעו ז' כדי להודיע שהכותל שלו לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו עשו מדעת שניהם כונס הכותל באמצע ועושים חיות מכאן ומכאן לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם: ה' אם עשאוה שניהם ולא עשה שום אחד מהם ס' יש מי שאומר שאפי' תפול לרשות אחד מהם הרי הוא בחוקת שניהם ויש מי שאומר שאם תפול לרשות אחד מהם הרי הוא שלו: ו' מי שהיה לו חרבה בין חרבות חבירו ועמד חבירו ונדר רוח ראשונה ושנייה ושלשית עד שנמלאת חרבה שלש רוחותיה נדרה אין מחייבין אותו ליתן מההוצאה בלום שהרי לא הועיל לו והרי האבנתו פתחה לר"ה כמו שהיתה לפיכך אם נדר לו רוח רביעית עד שנמלאת חרבתו מוקפת נדר מוגלגלים עליו את הכל וניתן חצי ההוצאה שהוציא זה בארבע רוחות עד ארבע אמות:

הנה נדר ב' רוחות ועמד הנקיף ונדר רוח' ועדיין פתח נרות רביעית נראה לי שאין כרוך לשלם לו כלום עד שינדר א' מהן רוח רביעית ובלבד שיהיה מקום הכותל של שניהם אבל אם היה הכותל של זה שנהג ובחלקו בנה אין מוגלגלין אלא דבר מופת כמו שיראו הדיונים שהרי אינו יכול להשתמש בכתלים וכן אם הנקיף עלתו הוא הנדר רוח רביעית הרי גילה דעתו ונתן חצי ההוצאה של שלשה רוחות אם היו הכתלים של שניהם:

חשן המשפט הלכות שותפים בקרקע קנה קנט קס קא קח

ובל זה מירי שגדר בינו ובין הספק אבל אם גדר מחוץ בינו ובין הספק עדיין פשוט אם הוא מקובל שנהנו לגדור אין הספק בריד לפסל לו כלו' אף כשגדר הספק כל ד' רוחות אבל אם גדר הספק מחוץ היינו דנלי' לעתיד דמיא' ליה מייד' ליתן כפי מה שנים לו הספק ימיר' (עור) **א** ד' ד' ל' ל' עליו הכל דוקא כשגדר הרבועית בכנין לא שנה מקיף לא שנה ניפק אבל אם גדר הרבועית בקנים וכו' נותן לו אלא דמי הקנים: **ב** אם אין המקיף יכול לברר כמה הוניה וישען כעין דאורייתא ויטול כיון דרשות הוניה ואם אמר שמו' לו כפחות שבסומ' ואטול בלא שבועה שומעין לו ולענין טענת פדיון שמו' נאמן אמר פרעתי עד שיביא ראיה: **ג** אם מתחלה אמר לו ניפק לא אחז' לך כלום דלדידי סני' לי כנטורא זוזא' להיינו גדר של קנים אינו נותן לו אלא דמי כנטורא בר' זוזא' ואטולו לא אמר לו כן אלא לאחר שגדר השלישית כיון שאמר לו קודם שגדר הרבועית:

קנט היוק ראייה שמנג רנג וביצר יסירוהו ובו ד סעיפים

ב' בתים זה כנג זה והיו גנותיהם עמוס לדירה הפילו היו כשני יודי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גנו זה עושה מעקה לחצי גנו שהוא דר' בו זה שלא כנגד זה ומעדיף כדי שלא יקראו זה את זה על פי שבני רשות הרבים רואים אותו וכול' לומר כל אחד לחבירו אלו אין רואים אותו אלא ביום בעת שאעמוד על בני אבל אשה רואה אותו תמיד:

ואם הג' סבל עד שבני רשות הרבים רואין אותו כמי שפועל בנג' אין כאן היוק ראיה: (עור) **ג** נג' הסמוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות אבל בין נג' לנג' מסאר הננים אינו זקוק ארבע אמות שאין בני אדם דרים בגנות לפיכך נבנית היוק ראיה אבל נרדף לעשות מחנה בין ב' הננים נבנה עשרה טפחים כדי שיתפוס אותו כנגב' אם נכנס לרשותו:

גה י' י' אופנים דווקא כשהג' סמוך זה לזה אבל אם אור' מעסק ג' ביניהן לא שנה אור' רשות ביחוד או אור' רשות הרבים כענין מעקה וכדרך שכתבנו בסמוך (עור והנהגות ניי' והגנוד פ"ג מהשנים) וכן בראה לי עיקר:

ד אם האחר אומר החני שלי אבנה אותו לרוח מזרח והבני אומר לא בני אלא אני אבנ' אותו דוח' יפילו ורל' ואם בנ' אחד לפניו ובעד' ואמר לחבירו או תעשה אשה המעקה ואני אחז' לך חני ההוא' או תן לי אעטכו שומעין לו אבל אם המתין עד שעשה חבירו החני שלו ואמר לו הוניה והתחלת גמור אם הלה אינו דוח' אינו יכול לכופו: **ד** אם הננים רחוקין בענין שאין מסתלק היוק ראיה כמה שיבנה כל אחד מעקה לחצי גנו ויעדיף ונרדף לבנות כל המעקה אם יכולים להסכים שיבנה אחד הכל ויקבל חני ההוא' מחבירו דמי טוב ויבנה הכל ויכתוב שטר לחבירו שחני הבנין הוא שלו ואם לאו יטעלו גורל ביניהם מי יבנה הכל וינק חני ההוא' מחבירו:

קס גג הסמוך לחצר ושתי חצרות אחת גבוה מחברתה ובו ג סעיפים

א נג' הסמוך לחצר חבירו בעל הנג' מזיק לבעל החצר ואין בעל החצר מזיק לבעל הנג' לפיכך נרדף בעל הנג' לעשות ביניהם מחנה ד'א' כדי לסלק היוק ואין בעל החצר מסייעו אלא כפי שיביע חלקו למחנה י' טפחים כדי שיהיה נפתם כנגב' ואם קרקע החצר גבוה מן הנג' נרדף בעל הנג' לבנות על שלו למטה עד שיהיה גבוה ד'א' למעלה מקרקעית החצר כדי לסלק היוק ואני' אם הנג' נמוך מן החצר ד'א' י' מי שאומר דאבנ' אוכא' היוק ראיה מתנו לחצר ונרדף בעל הנג' לבנות מחנה גבוהה ד'א' מקרקע החצר ויש מי שאומר דכיון שהנג' נמוך מן החצר ד'א' טוב אין לו היוק ראיה ואינו נרדף לעשות כלום: **ב** ואם הנג' נמוך מהחצר י'א' שאין העליון זקוק לתחתון כלל וי'א' דמי מילי כשהחצר גבוה מהנג' י' טפחים אבל אם הוא גבוהה פחות מ' טפחים בינה בעל הנג' עד קרקע החצר וקראין כמה חצר עדין להשלים לגובה עשרה ויתן לו בעל החצר החני מנה: **ג** שתי חצרות מקרקעית האחד גבוה מחבירו נרדף העליון לסייע לתחתון לבנות למטה והתחתון נרדף לסייע לעליון עד שיהיה גבוהה ד'א' מקרקע העליון ולמעלה לפיכך יקטעו העפר מקרקע של עליונה שיעור עיבי חני הכותל וכו' הכותל על קרקע פניהם עד שיהא גבוה ארבע אמות מקרקע העליונה ולמעלה:

גה ואם החצר גבוה הרבה או שהתחתון אינו רחב לבנין בו מחוץ ואפשר שנתחייב מיעוט וסתלק היוק ראיה שלו בני במחנה שיראה לבני חס' משאינו מזיק עוד בראייתו: (עור גכס' בר')

קסא דברים שבני החצר כופין זה את זה ובו ו סעיפים

א בני חצר כופין זה את זה לבנות דלת ובית שער לחצר וכן כל הדברים שהחצר נרדף להם נרדף גורל או כוזה

כיבון קסב (א) רי"ט ד'
 ר"מ חורב"ג
 כ"ב רי"ט ס"ד ד' מי שפיים אנשי
 העיר שיתנו לו או יתכרו לו דרך
 ר"ה כדי לזכות בו השכני' יכול
 לטבב עליו מלכות (ג) ודוקא
 כרץ את פניו אבל בנה כנגדו
 או פתח פתח אחר לא אכר
 זכותו הנביט ח"א ר"ד רי"ט
 רמ"ה (ד) הרש"א ר"מ מ'ו
 וזכו דער ר"ה והפוסק א"ה ב"י
 (ה) רי"ט

הדברים שנהנו בני המקנה לעשותם אבל שאר הדברים כגון לזכור וכיור אינו כופה
 עשה אחד מעצמו אם גילה השני דעתו שהוא חפץ בו תגלגלו עליו את הכל ויתן לו
 חלקו בהוצאה: **ב** מי שיש לו בית בחצר ואינו דר עתה חייב לעשות עתה לזכור
 נכר פי' בריהי עבי שטים מרניס נכרי חפץ דשין ומנעול אבל לא שאר דברים: **ג** כשנכיון
 דברים אלו נוכיון לפי המון ולא לפי קירוב השמים דדוקא בעיר אחרו לפי קירוב בתים
 אבל לא בחצר ויש מי שאומר שדין החצר כדיו העיר: **ד** אם אחד מבני החצר אינו
 רוצה ליתן בתיוקן הגרוד ואינו רוצה להסכיר ביתו שבחצר יתקבו הם וישכירו ביתו ויקחו
 השכירות עד שיפרעו מחלקו המגיע לו: **ה** אחד מהשותפין בחצר שבקט להעמיד בה
 בהמה או ריחוס (או) לגדל בה תרנגולים חבירו מעכב עליו וכל שאר דברים שאין דרך
 בני המקום לעשותם בחצרותיהם בכלום השותפין מעכבין זה על זה חוץ מהכבדים לפי
 כחין דרך בנות ישראל להתבנות על גב הנהר: (ולכן נקטום שהאנשים כוננים וליבא האי טעמא ויבלין למחוז ואפי' לנשי דדוקא מי
 כינכו' ב'ל' מחוז שלהן וליבא מדרון דאלו לר'ה חירו אבל מי איבא מדרון וכל סגן אס רבא לכנס כ"ה של חירו ויבלין למחוז) כ"י פרק חוקת
 ו חמש חצירות השוככות מים לביב פירוש חרין ממון ששכבין בו כל השוככין א' ונתקלקל כריכוס לסייע לתחתון נמלאת
 עליונה מסייעת לכולן ואין טום אחת מסייעת לה והתחתונה אינה מסייעת אלא כנגד חצרה:

קסב דברים שבני מבוי כופין זה את זה ובו ז סעיפים

א בני מבוי כופין זה את זה לעשות לחי וקורה למבוי אבל אם באו להעמיד לו דלתות אפי' ח' מהם יכול לעכב ולומר
 אני רוצה ליכנס בחבילתי עד פתחי ואפי' אם יסכימו כולם להעמיד דלת' בני (א) ר"ה השבדים ע"ה: **ב**
 הג' ואפילו מכרו בני המבוי המבוי להעמיד דלתות והכריזו שכל מי שלא יפרע שאלך וזמנו ולא פרעו בני רשות ה"ה אפי'
 הג' יבלין למחוז (בית יורק בשם הרש"א)

ב ואפילו אם ירצו להעמיד הדלתות פנינים במבוי הרבה לפי שפעמים דוחקים ונכנסים למבוי:
 הג' מינו מנורות קטנים הפתוחים לארון הפתוחים לרשות הרבים או למטא' שאין בני המבוי לעשות להן דל' וט' (טור בשם
 הר"א) ויש אומרים לאפילו אם פתחו לרשות הרבים ויכר בראשו כמון פתח שיש לו פתיחין יבלין להפגיד לו דלתות
 (טור בשם הרמ"ן וכו' ריש ב"ב) בני מבוי שהיה נמנוי שלהן שבויה נחצר א' וכו' בית הבכסה ובית המקוה והחצר סגור גדלמות
 והמבוי פתוח לרשות עכו"ם ובמקום אחר דרום ישראלים שיש להם דרך על זה המבוי יליך לחצר שהוא לצורך טבילה או מפלה ובני
 המבוי רוצים להעמיד דלתות כדי לשמור (ע"מון) מן היכ"ו'ם הנכנסים הישראלים האחרים יבלין למחוז גידם אף על פי שרוצים
 להסיר דלת מן החצר ולקטעה בראש המבוי וזו מוסרת הדיון אבל אם נאן להם המלך רשות להעמיד דלתות נמנוי שלהן דינא
 דמלכותא דינא כי השוקים והחצרות שלהן ויבלין לעשות בהן מה שירצו: (משנת רש"א)

ג וכן מבוזות המפולגין לדרך עיר אחרת ובקטו בני אותם מבוזות לסתמם בני אותה העיר (ב) מעכבים
 עליהם ואפילו יש להם דרך אחרת לעבור מנס: **ג** מי שבקט לפתוח פתח במבוי שאינו מפולג בני מ'ו
 מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך ואם היה מפולג (לר"ה) המעיר פותח כל פתח שיש בו פתח
 ואי איש ליה דלתות שנועלים בהם בלילה כסתום דמי שמרבה עליהם הדרך בלילה:

הג' וכן מעכבין זה את זה שלא להסתמם במבוי רק בדברים שדרך להסתמם נמנויות: (טור בשם הרמ"ם ס"ה דשכנים)

ד יש אומרים שהמבקט לפתוח פתח במבוי אחר בני מבוי ראשון מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם דרום
 הרגל של בני מבוי אחר לבא עס דרך פתחו: **ה** היה לו פתח סתום במבוי שאינו מפולג הרי זה פותחו
 בכל עת שירצה ואם פרץ את פלתימו בני מבוי (ג) מעכבין עליו: **ו** אחד מבני מבוי שבקט לסתום פתחו
 ו החזירו למבוי אחר בני מבוי מעכבין עליו שמה יבא עליהם מס ומתמעט מחלקן מהמס ההגוב על בני
 המבוי לסיכך מקום שאין המס קבוב על בני המבוי הרי זה סתום פתחו בכל עת שירצה: (ובגלגל סיפרון פתיחו
 שיש לו למבוי זה) כ"י פ"ק ד"ב) **ז** חמש חצירות הפתוחות למבוי שאינו מפולג כולם משתמשות עם החיצונה
 והחיצונה משתמשת לעצמה וכן השניה משתמשת לעצמה ומשתמשת עם החיצונה ואינה משתמשת עם השאר
 נמלאת הפנימיות משתמשת עם כולם ומשתמשת לעצמה לפיכך אם בעל השניה בנה אנטבה פירוש מקום צר באמה
 וגובה כ"ה טפחים שמיאין עליו שהקמיטא למזור ולשפמים יושבים עליו כנגד פתחו וסתמו אין החיצונה יכולה
 לטבב עליו אבל כל הפנימיות מעכבות עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך באורך שהרי מקיפין את האנטבה:

הג' ויש אומרים דאין טענה (ד) ריבוי הדרך טענה ואין פנימיו יכול למחוז בחצוין אלא אם כן היה כח לפנימיו לסתום
 המבוי עס אם היה רוצה אבל בלאו הכי נגזן שיש בה לחיטון לקשתמם ולפנים ממנו אין ריעויו הירד טענה (בית יוסף
 בשם הרש"א) וכמו שהדין נמנוי כן הדיון במקומות של בית הבכסה לכן עשיר שיש לו מקוונות רבים ובני הבכסה באים
 להוכיח

חושן המשפט הלכות שותפים בקרקע קסב קסג

פירוש קנ"ט

(ה) ר"ש סי' ס"ג ר"ח ב"א סי' זה וסי' ק"ג (ו) ס"ה ר"ט ל"מ ס"ג ב"א ק"ג (ז) וסי' ק"ח ה' וסי' קע"א ס"ג :

סימן קסג (א) ושלח למשוח לב נר ר"ח ר"ש ה' ואם באים לרוב בעיר חדשה כוספין מיד זה את זה לנדר קולוין שר' ז' ופ"ל י"ד סימן רכ"ו ס"ה (ב) מקדיני חקנו והסכמו אק"ט ל"ט סי' ב' ופ"ל ס"ס ק"ו וי"ד רכ"ח (ג) כל מה שנוהג לפי נפש אכס"י ונש"ו ט"ף שו"ב ד"כ ללבוש אמת סכ"כ נפשו מ"ה ונש"ו ט"ף ס"ג (ד) כר"מ

(ה) להסוף ספסלים בבית הכנסת במקומות הפנויים כדי להרויח הפקדה ושיגורו רבנים להסתכל או שיחזיקו רבנים לישב באמצע הדרך העשיר יכול למחות בעצמו שמיכה לו הדרך או מרצה עליו הדרך מיהו אם יש מהנה בעיר הולכין אחריו ויולין בני הכנסת לתקן שכל מי שיש לו מקום שאינו נדרך לו שיסבירונו בקצנה הנרא' להם ואם רוצים לנכות להם בית הכנסת אחר או יחזיקו הנאים לנכות להם בית הכנסת אין אחרים יכולין למחות בידם והמחזיקה ראו למישה (ר"ש סי' רכ"ג) ואין להשתמש בבית הכנסת (ו) חלל נדרר בהנהיג ולכן אם חלו החשנים בעצמם באים להגביה במקומותיהם על האחרים האחרים יכולין למחות אבל להגביה מעט כדי שיונו עניינם בענין של א"י וק"ו נראין נבואין דוח כללם זה אינו חסר אינן יכולין לעכב (ר"ש סי' רכ"ט) וע"ל סימן קע"א (ז) סע"ק א' :

וכן בעל הכניה שפתח לחנירו פתח שני בינו ובין החינוכה אין החינוכה מעכבת עליו שאין לה להשתמש חלל מפתח' ולחון אבל אם פתח הפתח השני בינו ובין השלישית השניוית מעכבת עליו שאין לו להשתמש במבוי אלא מפתח חנירו הא' ולחון וכן הדין בכלן א"ה וי"א בכל כנדר חנירו יש לו חומה לפחות בין כלפי חוץ בין כלפי פנים ולכן יוכל למחות גם כן על מי שכל לפחות נדר חנירו א"ה שיהא לפנים מפתח חנירו (טור ג"ס הר"מ והרמ"ה)

קסג דברים שבני העיר כופין זה את זה וכו' סעיפים

א כופין בני העיר זה את זה (א"כ) מישוט (ה) כופין את המרובים (ר' יוחנן ב"ל ח"א) לעשות חומה לדתים וכרוח לעיר ולבנות להם בית הכנסת ולקנות ס'ת נכסיהם וכתובים כדי שיקראו בהם כל מי שירצה מן העיבור :

וה"ל לכל דרכי העיר ועיין ג"ח סי' ב"ה דין סבירות מון לבני העיר גם סימן כ"ג שם וכופין בני העיר זה את זה להבנות אורחים ולחלק להם חלקים וליתן בדרך כ"ס של דקרה (מרדכי ס"ק ד"ב"ג ומש' מייאזיני ס"כ קנין סימן כ"ט) וע"ל סי' ז' ובני העיר שיש להם דין ע"פ יחידים יולין לרובו וא"כ ק"ו א"ס מוזקקין דין סבירות לאינין עיין ב"ח סוף סימן כ"ה ועל הוצאות סבוביות לבער מסור כל הדברים בעיר חייבים ליתן להם (ה"א שם כלל"ו סי' ב"א סי' כל דרכי בעור שמינן יכולין להסוות ממנו יאם להוסיב כל העלי בתים המונעים מן ויהבנו עליהם שכל אחד יתנה (ב) דעמו להם שמים ויכלו אחר הרוב ואם המנוס ימאנו הרוב יכולין לנרץ מונח אפילו בדרכי עבד"ם ולהוציא ממון על זה והם צריבין לתת חלקם והמסר במלואו דעמו ע"פ החרם בטילה דעמו וזולתין בחר רוב הנסארים המימרים דעמו (מש"ו מהר"ם ס"כ קנין סי' כ"ז והנ"ל סי' ה' ד"פ"ה) ועיין ב"ד סי' רכ"ו אמת חייב ליתן לבנים ולדקק :

ב מי יוש לו חדר בעיר אחרת בני העיר משעבדים אותו לחפור עמ"ס בורות שיחין ומערות ואמת המים אבל בטאר כל דברים אין משעבדים אותו וכל הדר בעיר י"ב הדמים או שקנה בה בית דירה ניתן ע"ס בני העיר בכל הדברים הנרכשים לתיקון החומה ולדתות ושכר הפרטים והשומרים את המדינה וכוונת בדברים אלו ששומרים העיר :

הנה המקא נכסם אבל אם ידענו שרצה לקבוע בעיר מיד הוי באכס"י העיר ויש אומרים דאם שכר בית דירה כל ששכרה ל"ג חדש הוי באכס"י העיר מיד (ר"ש סימן מע"ה) ויש אומרים דבכ"ן קנה דווקא להשקע (מרדכי ס"ק ד"ב"ג) ויש אומרים אפילו לגור ולכ"פ אם כפל או בית בירושלם או בתנחם אינו כאלו (ר"ש סימן ת"ד וק"ל) מיהו אם יש מנכס הולכין אחריו ויש אומרים דכל זה במס קבוב אבל בשלשום קבוב מר שכוכר בית חייב ליתן גם הוא דעובש עין כמו שאר בני העיר ואיכא למימר דה"ל חסם בשבילי (מורה"ם מרז"ב"ר) ויש חולקין (נימוקי יוסף פרק חוקת הבעים) והא דמאני אם דר שם י"ב חדש היינו שכתעבב שם שלא תחמת אונם אבל אם כתעבב שם מחמת אונם כגון שחלה או כדומה לזה לא ומהיו אם הרויח שם צריך לתת מ"ס לפי ענין ההרווחה כמו שבגמרא לעיל סימן ק"ו (מהר"ו סימן ק"ו) מי ששהה בעיר שנים רבות ולא תפשו ממנו עם ל"ג הוי מחילה ולכשיפשו ממנו צריך לתת למשטר (ר' מנחם מרז"ב"ר) כל אם שהו"ס על בני העיר אין אדם יכול לפסור עצמו מאנו נכאמו מן העיר אחר שהו"ס המס (מרדכי פרק השומרים נכס ה"י ונימוקי יוסף) ואפילו אחר שחננו לשר חלקם אם השר כופר צריבין לחזור וליתן (בהגות מרדכי פרק ה"ל) ואם יש להם חילוקים עם בני העיר צריבין לחזור למקומם ולדרון עמ"ס (מהר"ק שורש ב') ואם נהגו בענין אחר הכל כפי המנהג : (ה"א סי' ש"ב)

ג כשנובין מאכס"י העיר לבנות החומה נובין לפי קירוב הכתים לחומה כל הסעוד לחומה נותן יותר ויש אומרים שנובין לפי הממון ואחר שחלקו לפי הממון נובין גם כן איזה בית קרוב לחומה הוא פורע יותר כי"ד שני בתיש עוים בקירוב זה כזה ויש בהם ממון כסוה פורעים כסוה ואם יש בית קרוב לחומה ואין בו ממון ואחר לחוק ויש בו ממון אין נובין מהקרוב כלום כיון שאין לו על מה לחוש :

כל מה שנובין לפי הממון הולכין אחר רוב הממון והעשירים שם מעטו כפשות הם חשודים רוב בענין זה ואלו פ"ס מהר"י (מ"ה סימן ס"ד) על ה' אכס"י בעיר אמת ומתן ב' אפין קופין ועשירים ורוצים שם יבדלו פנים יש שינוכח להם שדין עמ"ס :

ואם שני בתים יש בהם ממון כסוה אחד לחוק ואחר קרוב הקרוב יתן יותר מהר"ק ודווקא כשיש שלום בארץ ואיכא אמת מלכות אבל בזמן שיש מלחמה והמלכים מתנדים זה בזה לא איכפת לן בקירוב כתים כלל ואין נובין חל"ל (כ) לפי שכן הממון ואם יבא"ם על עסקי נפשות נובין אף לפי שכן נפשותיהם לפי שכן ממון והמ"ו לפי נפשות והוא שכן ממון דווקא ממון דמיטלטל :

חשן המשפט הלכות שותפים בקרקע קסנ קסד

פירוש קפ

ה' ת"ח פטורים ממסים כמו שנתבאר בטור יורה דעה סימן רמ"ג:

יש תקופות שבהן סקון בית הכנסת פטור ממסים ומכאן הנון טו"ח וכן ראוי להביא (מ"ה סימן קס"ב) משה מדינא אינו פטור ואם שטרוא מחילא למטרי ממסים ואחר כך שטרוא סמם ודמי על מנמי ראשין שטרואו: (רי"ם סימן קפ"ה)

ו' ארס שהוא בטל ואין לו (יב) טוס ומטא ומתן בעיר אס בני העיר פייסו בשבילו כנון כשבא גובה המס לנכות האס הקצו והוא הטלו והוא העיר לפי אומר דעמי עד כדי קצבתו ואחר לו בני העיר ארס זה בטל הוא ואינו ראוי לקרוע חס ומחמת זה פטרו ונבא ממרו חלקו שנתמעט צריך לשלם להס חלקו והטילו עליהם אבל אס שמתר פטרו אפי"ו שהטלו חלקו על שאר בני העיר בטור:

הט"ו הא דארס בטל חייב נחס היינו כשדר בעיר חבל מי שבא דרך מקרה בעיר אינו חייב כלום מאחר (יג) שאינו מרייה חס (מ"ה ה"כ) וכל זה שפירושו קודם שקצו המס אבל אס קצמו המס על בני העיר ואחר כך פטרו ארס בטל חייב ליתן חלקו (כ"י) מי שחל לו השר חלקו נמסים אס כל על ידי נקמתו צריך ליתן לקבל חלקו (יד) ואם פטרו משמנו הרי הוא שלו לכך (שיערי פרק הגזול בתרא ופ"ה סימן טמ"א) ויש אומרים שקודם שפירע עם השר אין נח ציר השר לפטור מ' מתי או להקל על אחד ולהכניד על מחירים או להפדיון זה מוס אבל אס בחר נאפסרו עם השר ומחל אחר כך לאחד חלקו מפי"ו על ידי נקמתו הוא שלו ואין צריך ליתן לקבל (משוכת ש"ב סימן קמ"ח ומרדכי סימן ל"ח ומרדכי פרק הגזול בתרא ב' הדטות) ומי שפטרו והטילו או השר ממסים וארנונון מ"ח משאר זכאי העיר לא פטרו וחייב ליתן לכל זכאי העיר (משיב דא סימן תר"מ) יחיד שבוך חק למלך אפי"ו צריך ליתן עם הקבל (רי"ם סימן קל"ב) הקבל שומים זה עם זה נמסים קצוים אבל בעליהם אין שומים ואם המושל פעל על קצמן אין המחירים חייבים ליתן ואפי"ו העליל וט"ו סימן קכ"ה ואם בא מילת על עיר אחת כל הקהלות אשר יש לחוס שנס עליהם ישעור חייבין ליתן לזה (מהרי"ק שו"ע ד' ונחס שאינו קצו (טו) יכול המלך או המושל להכניד או לחבר הנמכין כפי מה שירצה (מ"ה סימן טמ"א) ואין רשות לאיזה יחיד או קבל לגרום עם המלך לחברן לאיזה קבל יצא פדיון אס הדבר מתיק למחרים ואם עשו יש לזן דין מטר מן דמשיין לומר אנהנו מופטים או כדומה לזה והמלך ישגה מה שירצה וכוני התרעה שהיו שומסין בעמית מביס ואחר כך נמ המלך (יו) קצת המדינה לבנו אס הנס בח ליד בן המלך נאפסר דה זה המלך עם המלך לחברן לאיזה המלך שהוכח קיים כמו בדאסונה (מרדכי פרק ה"כ) מי שפסו השר והנודר למת לו ממון הרבה ועל ידי כך פטרו ממסים פטור למת עם הקבל אבל אס ינודר לזן ועל ידי כך פטרו חייב וכמו שנתבאר (מהר"ם מירנבורק) יש אומרים שאם הוצרכו להוציא הוצאות שיעור להס השר עם שטרי חרוביהם אומים עליהם נוסחין ונמכין בשטרות אין חייבין ליתן לזה (הר"ש כלל ו' סימן ט') ועיין לעיל סוף סימן ב' ויש יחידים שאינם פטורין אחר פקודת פטור וכל דברי הקבל אינן צריכין קניין (יו) מיסה יוכלן למותר שלא פטר הו רק לשנה (הר"ש כלל ו') וע"ל סוף סימן רל"א מדינן פקודת קבל וכני העיר נמשא במקמת קדמות שלא להוציא טליט או ספר מביה הכנסת בלי רשות בעלים ומי שאינו נושא בטל עם הצבור אינו יכול להכרות אחרים אבל לא יהיה נבא: (כלבו סימן י')

(יג) רש"ל ח"מ ס"ד (ג') אפסחה
מרדכי' פ' הגזול בתרא ורש"ל סי'
מ"ט ר"מ שס משא מלך ח"ב
משפט א"פ סי' סמ"ח (יד) עיין
באורך מש"ל רש"ל ס' בעניין רופא
שפטרו המלך (טו) משא מלך ח"ב
משפט א"פ ב' (יג) מרדכי ח"מ כסס
ג' רש"ל ח"מ ט"ז:
סימן קסד (ה) רש"ל ח"מ ט"ז:
חניג קב"ה
שסון ז"א (ב) ואם יש מנהג הולכין
אחריו עיין שסון ז' חניג אס
קנה מעב"ס קוד' העליה או הכי'
עיין (ג)

קסד בית ועליה של שנים ומה יש ער כל אחר לתנן ובו ח סעיפים

הבית והעליה של שנים (א) כל לקולו שארע בכתלים מן התקרה ולמטה חייב בעל הבית לתקנו ואם לאו יצא לתקנו בעל העליה כופאו ומן התקרה ולמעלה יתקננו בעל העליה אס ירצה והתקרה בעמית

הוא על בעל הבית והמעזיבה שעליה הוא (ב) של בעל העליה:
הנה וי"א דאין בעל הבית חייב לתקן. תקרה חלה בעל העליה צריך לתקנו וכן כ"ל לדון וכל זכאי הנון חייב בעל העליה לתקן גס כן ודוקא כשני שומים אבל בשוכר ומשכיר על החמון לתקן התקרה: (עיין בטור והמגיד פ"א דכסטים ונ"י סוף ב"מ)

ב נדלדלו קירות הבית וירדו לאייר הבית אס הניעו לתוך עשרה טפחים סותר וכוונה ואס לא הניעו יכול בעל העליה לעכב עליו ואשילו אחר לו בעל הבית אינו חכבור לך מקום כדי שתמיר עד שאתקן התקרה אפי"ו אינו משתמש בו אלא בעצים אין שומעין לו שהרי אומר לו איני רוצה שאטרח מתקום לתקום כדי שתתקן ביתך התנו בניהם דבר זה אס נשאר בגובה הבית כדי שיקח אדם חבילה בינונית על ראשו ויכנס בה תחת קירות אלו שתעקמו אינו סותר ואס אינו יכול ליכנס עד שיכוף ראשו סותר ומתקן וכוונה ואין בעל העליה יכול לעכב שהרי התנו ביניהם תחלה:

הנה לא נדלדלו קירות אלא הושכלה התקרה מחמת שכבחו גודלי הבית נארך והניסה גוד פחות מ' הוצאות בהנחה על שניהם ולאעלה מש"ל בסליון יכול לעכב וברך שבטבאר (תימן צ"ב) כותל שנין ראינן לאחמון והוא של אחד מהן יכול לסתרה כשירצה ואין השני יכול למחוט (מרדכי ריש ב"ב) ואם הניח הנוט חץ על פני שטח שסטיחן אחד מהן יכול לשאתה ושני צריך למת חליו: (כ"י ס' שור שנוח ד' ה') נפלו שניהם הבית והעליה הרי שניהם חלקין בעצים ובחבטים ובעפר (וכפי מה שאחד גובה יותר מחבירו כו"ל) וימר צעמים ובחבטים ובעפר (טור) ואם נשתברו מקנת החבטים רואים איזו ראייה להשתבר אס חבני הבית או חבני העליה ודבר זה ידוע מדרך הנפילה אס נפל העליון על התחתון והרסו או נשטח התחתון ונפל העליון וכהרס ואס אינו יודעים כינד נפל חולקין החבטים השלמת והשדורות: ד' היה ח' אכור מקנת החבטים והס פלגות והשני מודה לו בכלם

פירוש

השן המשפט הלכות שותפים בקרקע קסד קסה קסו קסז קסח

(ג) עיין רש"י ח"ב מ"ז רש"ד ח"ב
רס"א רס"ב (ד) עיין רש"י ח"ב
מ"ו :
סימן קסח

בכולם או שמודה על קנתם ועל קנתם אומר לו איני יודע נוטלן אפי' דין גדולות וטובות
יותר משאר אבנים והשני נוטל כל כך שלמות כנגדן: ה' אמר בעל העלוייה לבעל השני
לכנות כדי שיבנה עלייתו על גביו והוא אינו רוצה הרי בעל העלוייה בונה חזק הדין
כשהיה ויושב ודר בתוכו עד שימץ לו כל יצאותיו ואחר כך יבא ויבנה עליו חזק

רצה ואם אין אחד מהם יכול לכנות בעל העלוייה נוטל שליט הקרקע ובעל הבית שכי שליטים: (וכן אם מביטין אותה
מדעת שניה חולקין הדמים כן) (טור) ז' רצה בעל הבית לכנות ביתו בונה כשהיה ואם בא לנכות בכותלים אם מנזק
איתם והרבה ברחבם יותר ממה שהיו שומעין לו רצה למעט ברחבם או לכחות מחוקם כגון שהיו אבנים ובקש
להחזיר לבנים וכיוצא בהם אין שומעין לו בא לנכות את ההקרה לקורות כבדים וחוקים שומעין לו לפחות ממה שהיו
אין שומעין לו הרבה בחלונות או שהסיף בנובא (נ) הבית אין שומעין לו מיעט בחלונות או שמיעט בנובא הבית
שומעין לו: ז' וכן בעל העלוייה בונה אותה אם רצה כשהיתה ואם בא לנכות הכותלים להרחיב ולהחזיק אין
שומעין לו מפני שהוא מכביד על כותל התחתון אבל למעט שומעין לו וכן בקורת הקרה העליונה אם שינה
אותם לקלים ממה שהיו שומעין לו לכבדים מהם אין שומעין לו הרבה בחלונות או שמעט בנובא העלוייה שומעין
לו אבל אם מיעט בחלונות או הרבה בנובא (ד) אין שומעין לו:

שם ומיהו כל שאין הקפדה רק בכובד הבנין אם היה היכנס לשנות אוליגן במריה (טור) נשם הרא"ד מסובת רש"א סימן
תק"לא) יש אומרים בא דאכורים לשנות היינו כשלקחו או ירשו זה הבית וזה העלוייה אבל כשגנו מן הספק יכולין לשנות
שהיו בחלילה אם היה רוצה היה בונה כל מה שירצה: (דנינו ירוחם נמי כ"ו חלק ג')

ח' יש מי שאומר שכותל שכין שתי חירות שהמקום והאבנים של שניהם כל אחד בונה ומבנה ומכביד כמו
טורנה ובלבד שלא יבנה כל כך שיחלקלל הבנין לפי ראות עיני הבקואים בבנין ויש מי שאומר דהני מילי
במקום שלא נהנו הסותפין להקפיד בכך אבל אם נהנו להקפיד מעכב עליו:

קסה מי שיש לו גינה תחת בר של חבירו ובו סעיף אחד

א בית הדד שהוא בניו בעובי ההר וגנה אחת על גביו ונפתחו שמי בית הדד בד' טעמים או יגדר הרי בעל
הגנה יורד וזורע למטה עד שיטעם זה לבית דדו כיסוף ויתקן העליון קרקע נגתו וזורע כל נכסו:

קסו מי שנפל כותלו לגינת חבירו ובו סעיף אחד

א מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל כופין אותו לפנות אבניו אם אמר ליה פנה אצתי ויהיו סלך
אין שומעין לו ואם נתרצה בעל הגנה בכך ופינה אותם וחזר זה ואמר תי לי אבני ואין לך (אח"כ)
יציאותך אין שומעין לו אבל כל זמן שלא פינה אותם אפילו הם בחנירו של זה ואמר לו פנה אותם ויהיו
סלך לא קנה חנירו שלא כיון אלא לדחותו:

קסז שתי גנות אחת גבוה מהברתה ובו ב סעיפים

א שתי גנות זו על גב זו והירק בנתיים בנובא עובי הארץ שכיניהם כל שהעליון יכול לפטוט ידו ולטול
אותו מעיקרו הרי הוא שלו ובלבד שלא יאכוס עגמו והשאר של התחתון:
הנה הימה יד העליון מניע עד למטה אפילו הכי כל שהוא סמוך לקרקע פחות משלשה הוא של מטה: (טור)
היה מניע לנופו ואין מניע לעקרו לא יטול העליון ואם נטל אין מוציאין מידו: ב' אין השומד על המצר
אף על פי שהוא נוטה לתוך טדה אחד מהם הרי שניהם חולקין בפירותיו: (אבל אם שומד בסדה של אחד מהן ונוטה לשדה
אחר חולקין אחר העיקר והכל שלו) (ב"י) נשם מוסטת פרק המקלט

קסח שטף נהר את זיתיו והמוכר זתיו לעצים ובו ב סעיפים

א שטף הנהר זיתיו ושתלן בתוך טדה חבירו ואמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו בארץ ישראל מטוסייטוב
הארץ אלא יעמדו במקומם ואם עקרו הנהר בנוטיהם (בענין שראויים להטקיים עליהן) (טור) יחלקו הפירות בעל
הטדה עם בעל (הזמים) כל שלשה שנים ולאחר שלשה שנים הכל לבעל הטדה אלא שצריך ליתן לבעל הזמים דמי
הזמים כמו שהיו שנים מתחילה כשטפו הנהר ואם לא נעקרו בנוטיהן הכל לבעל הקרקע מיד ואם בא בעל
הגמים

חשן המשפט הלכות שותפים בקרקע קסח קסט קע קפא קפב

הזמים ליטול זיתיו בין תוך שלשה בין לאחר שלשה הרשות בידו בחוזה לארץ אבל בא"י אין שומעין לי וזה נותן לו דמי זיתיו כמו שטומדים לימכר לנטיעות ואם זה אומר לו טול חילנותיך שומעין לו: ב המוכר זיתיו לעניים אם פסק עמו לקצו מיד כל הפירות שיעשו הרי הן לבעל הקרקע ואם התנה עמו לקצו כל זמן שירצה כל הפירות שיוציאו לבעל העניים מכר סמם אם עשו פחות מרביעית לסאה חוץ מההוצאה הרי אלו של בעל הזמים עשו רביעית לסאה חוץ מההוצאה יחלקו:

קסט מי שיש לו בור לפניו מכורו וגנה לפניו מננתו ובו ב סעיפים

א מי שיש לו בור לפניו של חבירו ויש לו דרך עליו אין לו רשות ליכנס סם אלף ביום בשעה שדרך בני אדם ליכנס (ודווקא בור אבל חדר נכנס סם בין ביום בין בלילה) (כ"פ המוכר סימן) ואין לו רשות להכניס בהמותיו עם אלף ממלא ומוציא לחוץ וכל א' מהם עושה מפתח לבור שלא יכנס סם א' מהם אלף מדעת חבירו: ב מי שיש לו גנה לפניו מננתו של חבירו אין לו רשות ליכנס בה בלילה ולא להכניס לתוכה תנאים (וה"ה לבית שהוא לפניו מבית חבירו) (כ"ה ה"ה) ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת (אם הוא בידו נכמתו) (כ"ה ה"ה) והחיצון זורע את הדרך נתן לו דרך מן הגד מדע' שניהם נכנס. בה באיזו שעה שירצה ומכניס לתוכה תנאים אחרת ושניהם אינם רשאים לזרעה:

קע גנות המספקות ממעין אחד ובו ב סעיפים

א האם גנות המספקות ממעין ונתקלקל המעין כולן מתקנות עם העליונה נמצאת התחתונה מתקנת עם כלם ומתקנת לעצמה והעליונה אינה מתקנת אלף לעצמה: ב בני הנדה משקין על הסדר רנה אחד לסכור כלו שיתורה לו המים ויסקה תהלה ואח"כ יפתח ואחר רונה להסקות תהלה כל המתגבר וזה ובור שהוא קרוב לאלה (ויסגר מוסד בו על פי הלכה) (שור) מתמלא ראשון מפני דרכי שלום (וי"א דווקא שקדם בור לאלה אבל היבט לא) (המגיד סי' קל"ג כניס)

הלכות חלוקת שותפות

קפא ואיזה דבר שהשותפין כופין זה את זה לחלוק וכל דיניו ובו יו סעיפים

א אחד הקונה מחבירו חצי שדהו או שנים שקנו מאחד שדה או שירשו או שניתן להם במתנה או שהחזיקו בו מההפקר ובקש אחד מהשותפין לחלוק וליטול חלקו לבדו אם יש בחותמו קרקע דין חלוקה כופה את שאר השותפין וחולקין עמו ואם אין בו דין חלוקה אין א' מהם יכול לבקש את חבירו לחלוק וכן הדין במטלטלין:

ואם היה בו דין חלוקה וקבלו קניין שלא לחלוק מיכן יכולין לחזור בהן (משו"א רש"א סימן פק"א) ראובן והשומן שיש להן מקומות בבית הכנסת זה אל זה וראובן רונה לעשות מחיצה ביניהם ולהכניס המחיצה בדרך שלי ושומן רונה לעבד באמרו שחם יעשה מחיצה המקום ויהיה חרוק הדין עם ראובן (כ"ה סימן כ"ז בשם הרש"א) והר"א ש"ס סימן ג' וכן רובם היוצאים על ספסל אחד בבית הכנסת והיושב גרמא רונה להוסיף עוד מקום אחד אבל מקומו והיושב אלף רונה למחות באמרו ששכחו הוא שני אלף הראש ואם יוסיף ויהיה שלישי הדין עמו ויכול למחות (הר"א ש"ס כל"ה סימן ד') וע"ל סימן קס"ב מדרכי מדינות בבית הכנסת:

ב כד"א כשאין אחד מהם מכיר את חלקו במקום שהם שותפין בו אלף יד כולם משתמשת בכל המקום אבל אם היה א' מכיר חלקו אע"פ שאין בו דין חלוקה כופה כל אחד מהם את חבירו להבדיל בין חלקו לחלק חבירו כדי שלא יוסיף זה את זה בראיה: ג איזוהו דין חלוקה כל שאילוי יחלק לפי השותפין יגיע לפחות שבהם חלק שחם הכל קרוי עליו אבל אם אין שם הכל קרוי על החלק אין בו דין חלוקה כיגד כל חצר שאין בה ד' אמות על ד' אמות מרובעות חוץ מד' אמות של הפתחים אינה קרויה חצר וכל שדה שאין בה כדי זריעת תשעה קבין אינה קרויה שדה וכל גנה שאין בה כדי זריעת חצי קב אינה קרויה גנה וכל פרדס שאין בה כדי זריעת שלשה קבין אינה קרויה פרדס לפיכך אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד' אמות לכל אחד ואחד מהשותפין ולא את הפרדה עד שיהא בו זריעת תשעה קבין לכל אחד ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לכל אחד ואחד ולא את הפרדס עד שיהא בה בית ג' קבין לכל אחד ואחד כד"א בא"י וכיוצא בה אבל בכבל וכיוצא בה אין חולקין את הפרדה עד שיהא בה כדי חרישת יום לזה וכדי חרישת יום לזה ולא את הפרדס עד שיהא בה ל' חילנות לזה ול' חילנות לזה כדי עבודת אדם א' ביום א' וסדה שמסקים בכלי עד שיהא בה כדי שומלא הפועל יום אחד לזה ויום אחד לזה:

היה בו דין חלוקה ומה אחד מהן לשנים או הרעישו לשני בניו ימין לאחד מהן כדי חלוקה מיכן יכולין לעבד מחלוקת ללא עדישי מנכרם לראו מחציה (מרדכי סוף פרק השאלה וסוף במכות בטרם סימן קע"ד) היו ארבע שותפין ביחד לכל יום לכן שיעור חלוקה לכל אין לכן שיעור חלוקה שבנים שיש להן כדי חלוקה כושלין חלקו והכ' האחרים נשארו שותפין ואשילו אחד אחד מאותן שאין בו כדי חלוקה

חשן המשפט הרבות שותפים בקרקע קעא

סיכון קעא (א) עיני מש' רמב"ן מ"ז ורש"ך ח"ג ס"ח מדיני גור' או אינו (ב) רש"ך ח"א קכ"ט ספק פהר"ף ואחריו ג"כ שהמונע עשיר יכול לומר גור או אגוד לכתוב אפילו אין לו אכ"כ מדברי רשב"א פמ"קט (ג) וכו'

מנו לי ג"כ חלקי ואם כן ישאר לרביעי פחות מכדי חלוקה וכדי לנטל החלוקה חסר נך אין שותפין לו (מש"ב דקנין סי' י"ד) ג' סה ושותפין צ"ב לטעם היה לכן כדי חלוקה ולא אין בו כדי חלוקה וקנ"א מן דל חלקו ע' הא' שאין לו כדי חלוקה אין יכול לנטל החלוקה אפי' שהמוכר היה יכול לרשעה: (מרדכי סוף פ' ביובת) ד יש מי שאומר שאם יש לו אגלו קרקע הראוי להצטרף עמו יכול חבירו לכושר לחלקו ה יש מי שאומר שאם באים לחלוק בית או (אחר) אף על פי שיש בו כדי חלוקה אם אין בו כדי שיגיע לכל אחד דרך בפני עצמו שלא יצטרך לעבור על חלק חבירו אין בו דין חלוקה :

הנה וי"א עוד דעתיק נס כן שיוכל להשתמש בחלקו כל מה שהיה משמש בכולו כגון אם היה מרחץ א' ד"ה בריך טיהא נס כן בחלקו (מש"ב רשב"א סימן תקפ"א וכו') וכן אם רוצה לחלוק בית שיש בו דין חלוקה והבית יהיה נכסד ונגער אין יכול לכופ חבירו כל שכר וכו' דין חלקו ויתר מחמש דין שהספד ויתר מחמש (מ"ה סי' טל"ו) וכן אם אין בו דין חלוקה ויש חומת רחבה ואם יקלוסיה יהיה בו דין חלוקה אם בראה לכו' שאינו מוקף לבנין כופין זה את זה לחלוק (מש"ב מ"י דקנין סימן י"ד) וזוהי שיש בו דין חלוקה אם יחלוקה לרעה אבל אם יחלוקה לרעה לא היו דין חלוקה חולקין לרחמו ואם יש צד אחד בנתינים וצד שני אין כל כך בנתינים או צד א' ר"ה וצד א' סימטא מעלין בנכסיהם עד שהיו רחוקים היה והכל כדי שלא יצטרפו לשטר בנתינים ולהספיד אבל מדעת שניהן עושין כמו שירצו :

ו א' מהשותפים שאמר לחבירו במקום שאין בו דין חלוקה או בדבר שאי אפשר שיהלוקו כגון שפחה או כלי מזכור ל חלקך בכך וכך' או קנה ממני חלקי בטער הזה (א) הדין עמו וכופין את הנתבע למכור לחבירו או לקנות ממנו הנה אפילו אמר לימן בו הרבה יותר מדמיו בריך סכני לקנות או למכור (שור רע"ג הר"ם ומרדכי סי' ד"ב ודמנד כ"א דשני' ורש"י סימן תקפ"א וכו' ג"כ נכס הרמב"ם ומש"ב רמב"ן סי' מ"ג ורש"י וכו')

אבל אם התובע רוצה לקנות או לא ימנע במה יקנה אינו יכול לכופ את חבירו לקנות ממנו אפילו בטער הוול שהרי חבירו יכול לומר לו איני רוצה שאקנה אלא שאתמכר לפיכך שני אחים אחד עני ואחד עשיר שהניה להם אביהם מרחץ או בית הבד עשאן החב לשכור הסכר לאמצע כל זמן שירצו לעמוד בשותפות (ואין העשיר יכול לומר הסכר חלקך דאין דרך לשכור דברים אלא לחמין מה שאין כן בטרקלין) (המניד) עשאן החב לעצמו אינו יכול לכופ אחיו לשכור אותם אלא משתמשים בהם כדרך שנתתם אביהם והרי עשיר אומר לעני קח לך ויתים ובה ועשם בבית הבד יקנה לך עבדים ויבואו וירחלו במרחץ ואין העני כופה את העשיר לקנות חלקו אלא אם כן אמר לו קנה ממני או מכור לי והריני לווה וקונה או מוכר לאחרים וקונים הדין עמו :

הנה ויש אומרים דלא יוכל לומר גור או אגוד בשאין לו יצ"ו רק בריך למכור חלקו (שור נכס י"א) ואין אדם יכול לומר לחב'ו גור או אגוד פחות משווי דאם לא כן ירחוק העשיר את העני למכור את (ב) שלו פחות משווי: (ג"י נכס הרמ"ה)

ז אמר כל א' מהם אינו קונה אלא הנני מוכר חלקי מוכרים איתה לאחרים: ח אמר כל א' מהם אינו מוכר אלא כל א' מהם רוצה שיקנה חלק חבירו או שאין אחד מהם רוצה לא לקנות חלק חבירו ולא למכור חלקו אלא יאשרו שותפין אם היה המקום עשוי לשכור פכרין אותו וחולקים שכרו :

הנה ויכול אחד לומר לחבירו או שטרפו אמת דכך אי אבי אשכרוו בך כדניא דניד או אגוד (ר"ה סי' ט"כ"ז) וכל מקו' שיכולין להשוו עמם בדינא דגור או אגוד שדיק מחליקות אלו: (שור והמניד פרק א' דשנינים ויש רשב"א סי' מקב"ו) ואם אין המקום עשוי לשכור אם הוא חצר (או הניה או בית שאי אפשר להם לדור ביחד) (שור) שוכנים בה שנה שנה טיה אפשר שיטכנו שניהם כאחד מפני היוק רואה שהרי אין בה דין חלוקה ואין אדם עשוי לטרוח כל שלשים יום לכנות מחצר לחצר אלא מטנה לשנה :

הנה ויש אומרים דבחד כריכין להשתמש ביה דהרי משובד לכל אחד לנימו המיוחד לו והוא טעמא אין בחד דין גור או אגוד ודוקא בארבע אמות בריכין לכל פ"ח או בדרך הצריך לכניהם ויניאה אבל בשאר חצר אמרינן גור או אגוד (שור נכס הר"א וכו' ג"כ נכס הרמב"ן ונכס הר"ם ד"א) וע"ל סיניף י"ז :

אם האחד יש לו שני שלשים והאחרים לו שלים יטילו שני גרלות א' מטנה וא' משנתים ואתו שיש לו ב' שלשים ושתתם בו ב' שנים רגופות ואם מרחץ הוא נכנסים בה שניהם חמיד בכל יום וכן כל דבר שראוי להשתמש בו (ביחד) ואינו עשוי לשכור כגון ספר תורה או חצו אינו יכול לומר לו השתמש אתה יום ואני יום שהרי אומר לו בכל יום אני רוצה להשתמש בו ואם הוא דבר שאין יכולין להשתמש בו כאחד חולקין אותו בימים :

הנה לא חלקו ושתתם בו אין הכרחים כמה שני' אלא יוכל אפי' אחר לומר אשתתם ג"כ זמן ששתתם' לכל זמן שלא חלקו כל א' בשלו הוא משתמש: ח אחד הוכר מחבירו מקנה טדה או חצר שאין בו דין חלוקה או ב' ששכרו מקום אחד בשותפות כל א' מהם יכול לכופ את חבירו וליער לו או שכור ממני חלקי או הסכר לי חלקך ואם יש בה דין חלוקה חולקין: (ויש חולקין וכנירא לכו' דלא שייך חלוקה בדבר הסביר לזמן, שור) וע"ל סי' ס"ו וסיף י"ב) י' אם אין בו דין חלוקה ואמר הא' נעשה שני חלקים א' טיהא בו כעשור וא' קטן ואני אטול הקטן ואתה טול הגדול ותן לי דמים שטה יותר הגדול אינו יכול לכופו וחפילו אם אמר לו טול אתה הגדול במתנה יכול הלה לומר איך רצוני לקבל מתנה ויש חולקין בזו אבל אם אמר לו טול אתה הגדול בשווי ואני הקטן או אקח אתני הגדול כשווי ואתה טול הקטן ואם תאמר שאינך חפץ

חשן המשפט הלכות שותפים בקרקע קעא קעב

פירוש קפב

(ג) ופי' גוד או אנוד עיין משו' רמ"ז ס"י וסס כמ' דנשטרי חוב' לא שייך דינא דגוד או אנוד דהא שטרי חובות ראוים לוחק' וכו' ; לב ח"ג ס"י כ"ג כסס יוסף הלוי והר"מ דדינא דגוד או אנוד לא שייך אלא ביורסי' או מקבלי' מתנ' ועיין רש"י ח"ג ס"י ס"ח סהארי' דרנה כמה דשייכי לגוד או אנוד אכל' אס לקחו שניהם בית שאין בו כדי לזה וכדי לזה אין את' מהס' יכול לומר גוד או אנוד שהרי לית' שיהיו שניהם שותפי' בו קנאוהו ולא למכור מיס' לאחיו וכ"כ כ"י ס"ג הסוקים והר"מ טעמ' נשס' א"ר'ה גם כשאו' הר"ש א"ר'ה מתק' ג' סו'ר'ה כפר' או כשס' הר"ש כ"ד והר"ש א"ר'ה מתק' בזה ואף על פי שהרמ"ם חולק וגם הר"ף לא הזכיר מזה כלל מ"מ כמ"ן ח"י"ס סימן י"ו דמשפ"א לית' לן לבני' המסר' ופי' הוא ס"ק אס' אס' לבס' במורת' ירוס' או לקחיהו מין לבני' המסר' וק"ל על דבריו דהא מ"מ מרי ספקי' ספק' אי דינא דגוד או אנוד שייך בלוקח' ועוד ספק' אס' הם לוקחים' או מקבלי' מתנ' וכ"כ ס"ג ס"ס דמתוכ' מוצאי' מיד' המוחזק' במ"ן ; לב ח"ג ס"י ע"ג מ"ד ופי' א"ר'ה ע"ג נשס' רש"י א"ר'ה שס' אחד מהיורסי' מכה חלקו' לאחר' הלווק' יס' לו דין דגוד או אנוד ואס' א"ר'ה מהלוקחים' מכה חלקו' לאחר' או הרוס' לאחר' לכה דינא דגוד או אנוד עוד ק"ל על דבריו ; ח"י"ס שכתב' שאלמה' שנכנס' כמ"מ מתק' עסקי' בו דין חלוקה' דינא כיורס' אפי' היה לה ליבנו' מתק' אחר' דלא ידעמי' מאי' ע"ס' לא מהס' כלוקח' דעמ' : סימן קעב

פתח בקטן אפי' אהך הכל שומעין לו אע"פ שאינו מניח את חביו ליסול הכל : יא וכו' ש"ס בו ז' אמות וראובן יס לו ד' אמות ושמואל אין לו אלא נ' ואין שומעין רונה לחלוק וכול' דה"ל' לומר לו אטיל חלקי מן מאמה אחת שאשאר שותף בה עמך ואחר כך יאמר לו גוד או אנוד : יב דינא דגוד או אנוד אפילו בדבר שכולו (ג) אינו ראו' לך' הוא (ויס' חולקין בזה (טור) יג' דבר שאין תשמישו טהה כגון שתי ספחות טהא' יודעת לטפות ולבטל' והאחת יודעת לטוות או שני כלים שאין מלאכתן טהה וכל אחד נרדף לטנייהס אפילו אס' דמיהס שויס אין אחד וכול' לומר לחבירו טול אהה זה ואני הטני' או איכפא לפי' סכל' אחד נרדף לטנייהס וכן אס' יס להס טהה וכו'ס ואין כפוס אחד מהס כדי חלוקה אפילו אס' דמיהס' שויס לא יאמר טול אהה טהה ואני כ"ס או איכפא ואשילו אס' יאמר לו גוד או אנוד בשניהס כח' אין שומעין לו אלא אס' ירנה יאמר לו בא' מהס גוד או אנוד והטני יאמר בשותפות או יאמר בכל' א' זה אחר זה גוד או אנוד ושני דברים שתשמישן טהה ודמיהן שוין ואין כפוס א' מהס כדי חלוקה הא' ודאי סיכול' לומר כל' א' מהס לחבירו גוד או אנוד : (דהיינו שחולקין א' נגד חבירו וא' נוטל א' והטני שני (טור) וה"ה לאס' אין דמיהן שויס ויש מי שחולק בזה :

הנה ואין חילוק בין אס' אחד נוטל לשני מה דביני בני' או שאומר לו סוקה אחד מהן בלא מוספת דמיס והוא יקח הטני' או להיפך : (טור)

יר שני אחיס שירטו שתי בתים גדולות שיש בכל אחד כדי חלוקה והאחד אומר נחלוק כל בית בפני עמנו והטני אומר לא בי אלא נחלוק בית כנגד בית לזה סאמר נחלוק בית כנגד בית שומעין :

הנה וכל' שכן אס' אין בכל בית כדי חלוקה שחולקין בתים כנגד בתים הוילי' ותשמישן בשוה וגמו שנתבאר בשמוך (טור) והס' דביני כנגד בית חולקין היינו כד' ש' שמיסן שיש אכל' יס אומרים דרוכ' בתים אין כסס דין חלוקה' (ר' ירוסס נתיב כ"ז חלק ב') שאין כל הבתים והסדרים שוין ואין חולקין בית כנגד עלייה או חדר שאין תשמישו טהה לו וכל' שכן במקום שיבטרך לסמור בחלונות או פתחים ולחזור ולכנות שיבטרך להוציא הוצאות שאין חולקין בית א' (ר"ב ס"י רכ"ז) אכל' מדברי הר"ש כשהוכיח נראה דחולקין בית כנגד חנות או מרתף ונראה לי דהוא דרין כנגד חדר או עלייה דזה מקרי משמישו שיש גם לענין הוצאות הנטין אס' נראה לב"ד שאינו מוסיף להס כל כך חולקים וגמו שנתבאר לעיל ס"ה לענין הפסד הבתי' מיהו לענין גוד או אנוד אין חילוק בין בית או חלקו' כ"ה או שאר דברים שיכול' לומר על כולו ביתך גוד או אנוד (דעת' עמנו ומשנת רש"י סימן מתק' טו) יא' דאין דין גוד או אנוד רק בדבר שהנפץ שלהן אכל' נמשכתת או כדומה שצמדין לנכות משותפהס אין אומרים גוד או אנוד רק חולקין בהנפות (ר' ירוסס נתיב כ"ז חלק ב') ומשנת רמב"ן סימן ע"ג) ונראה לי דאס' משתמישין בהשכתת' הוי כמו שצירוח שנתבאר סיפיק' ט' דיש חולקין :

טו וס' אומרים דלא אמרינן גוד או אנוד אלא בנתיבת דמיס מיד' אכל' אס' אחר גוד ומתנין לך המעות שלשים יוס או אנוד והמתנין לי המעות ל' יוס אין שומעין לו שיכול' לומר לו אני נוטל לך ואתה קטה ממני : יו היכא דאין דין חלוקה ויש סס יתומים גדולים וקטנים והגדולים רוצים לחלוק יש מי שאומר שביט' דין מעמידים אפטרופוס לקטנים ודנים להס גוד או אנוד ויש אומרים דלא שייך ביותומים גוד או אנוד שאין אפטרופוס דשאי' למכור חלקס : יז לא נאמר דין גוד או אנוד בארבע אמות סל פירוק משא' ולא כמה ספריכים ליניאה וביאה ואף על פי שהבתים פתוחים' מזה אחד לרשות הרבים מפני שאין אדם עשוי לפרוק משאיו בדרכים לעין כל :

קעב' בית'או חצראיך נתתנים לו דא ודין הובל שבחצרותינת האכסניא ובו ט סעיפים

א חצר המתחלקת נותן לכל פתח ד' והשאר חולקס כפוסה סכל' פתח נרדף לפניו ד"ה לתוך החצר ואפי' שהפתח רחב הרבה נוטל ד'ה על פני כל רחבו לתוך חויר החצר ואס' אין הפתח רחב ד' משלים עליו מהנדרים ד' כדי שיהיה לו ד' על ד' ואס' יס' לא' פתח לחצר בית שיש בו ב' פתחים ולטני בית שאין לו ח"ה פתח א' איתו שיש בו ב' פתחים נוטל לכל פתח ד' כפי מה שהס' פתחו ובעל הפתח א' אין לו אלא ד' לפני פתחו ב' ד' בטניס טקני מההפקר כגון כבנו במקום הפקד' זה בנה לו בית ופתח בו קני פתחים וזה בנה לו בית ופתח בו פתח א' וא"כ הקיפו אותם עד שנעשה להס לחצר : הנה ויא' דהא' הדין אס' חלק נכסיו על פניו והס' לאחד מבניו בית שס' ב' פתחים ולאחד עס פתח אחד . (טור כסס רש"י ור"מ)

סימן קעב (א) ודוק שהביא רמ"א שהיה לו חלק בחצר אלא דבאו לדון אם טהל חלקו בפרישת הפנימין אבל אין סתמי' הפ' בלא פרישת פנימין רמ"א שיש לו חלק בחצר רמ"ב רמ"א ב"י :

סימן קעג (א) פנין רמ"ב ש"כ מק"ו ומש' רמ"א הניחה ב"י סי' קכ"ד דף קכ"ט ע"א : סימן קעב

אבל שנים שקנו או שירשו - קנו וירשו בשוה חלק בחלק בין בבתי בין בחצר ולא יטול האחד יותר מחבירו כלום וחש' אם קדמו וחלקו הבתים קודם חלוקת החצר לא חמוקב ארצו שעלה לחלקו הבית שיש לו בני פתחים וזה בד' אמות בחצר לכל' מתחמו אלא חולקים בשוה: **ב** בדל' כספני הבתים שוים וחלקו בית כנגד בית ולא הורכבו לשום אותם ולהעלות בדמים אבל אם אינם שוים ושמו אותם והעלים בדמים ואותו שהגיע לחלקו הבית שיש בו שני פתחים נתן לחבירו הדמים ששוה יותר על שלו בכלל זה העילת גם כן ארבע אמות שבחצר וזכה בהם כמו שזכה במה שביתו שיה יותר משל האח' אע"פ שבעוד שלא חלקו לא היו הארבע אמות שלו לנמרו אלא לפרק בו משאו וחבירו היה משתמש בו - **ג** כשהיה מונח אותם פניוים עתה שחלקו הם שלו לנמרו: הנה וכל זה מירי נסתם חבירו אבל חצר שיש לכל' חלק ידוע כל' אינו נוטל אלא כפי מה שיש לו ואם מגיע לכל' לפני ביתו דל' של דל' חולקין בין אם יש לבית פתחים הרבה או לא: (טור)

ג בית שיש לו פתחים רבים מכל רוחותיו יש לו דל' לכל רוח ואם ייחד לו פתח אין לו אלא דל' כנגד פתחו: **ד** אם כסדרה פ' מקום שיש לו שלשה דפנות והשד הרביעי כלו פתוח כמין דלת) אם אפשר לו להכנס בתוכה בשטחו אין לה דל' (ואם הוא לפני הבית ואין בחסדרה ארבע משלים עליה מן החצר שיהא ד' ויטול' לד' שלפני פתח הבית) (טור בשם ר"י) ואם לאו יש לה דל' שלא אמרו שיש לכל פתח דל' אלא לפרק עם מנאזו בית שער פ' בית קטן שלפני פתח טרקלין וקורין לה כורקא בלש' רש"י או מרפסת פ' מקום גבוה בחצר הבית והרבה פתחי עליות פתוחין לה יש להם דל' היו ה' בתים פתוחים למרפסת והמרפסת פתוחה לחצר אין לה אלא ד' אמות: **ה** לול של מרפסת אין לה ד' אמות: **ו** בית חנוי מקורה וחנוי אינו מקורה בין שקרויו לפניו בין שקרויו לחוץ אין לו דל' ודוקא כשיש דל' על דל' במה שאינו מקורה: **ז** בית פתוח יש לו ארבע אמות פרץ את פניויו אין לו ארבע אמות:

הנה שלפני הפתח אבל יש לו חלק בחצר מאחר שהיה עם (א) פתח במרובץ: (רי"ב סימן רמ"א)

ח בית שאין לו דל' על דל' אין לו דל' בחצר כנגד הפתח אלא אם יש בחצר דל' לזה ודל' לזה עד פתח הבית הזה חולקין: **ט** הובל של חצר מתחלק לפי הפתחים אבל אם הביא של מלך לפי בנין האדם: הנה פירוש הובל שמתוין בחצר ויש אומרים לטובן שצריגין למת להם אבטחים: (טור וכו' ב' הדעות)

קעג שותפיט או אחים שראו לחלוק דבר שאין בו דין הלוקה וחלוקת ספרים ושאיין להם חוקה זה על זה ובו ד סעיפים

א השותפין שרצו לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה אע"פ שהם מפסידין את שמו חולקיב ובכתבי הקדש דהיינו כ"ד ספרים שהם כתובים בנלוין כספר תורה שלנו אם הם בכרך אחד אין חולקין (שהוא בניוין לספרים לחלקו מדרך א' אע"פ שהם היו של א' מומר לחתן: ב"א) ואם הם בשתי כריכות אם הם ב' עניינים אין בו דינא דנוד או אגוד ואם הם ענין א' אומרים בו נוד או אגוד: (וב"ל סי' קע"א סעיף י"ג) **ב** אם חלקו בנורל לאחר שעלה הנורל לא' מהם נתקיימה החלוקה לכלול' הנה מיהו הד' אש כהב (במשפחה והביאו הטור) דאין הנורל יקובה רק מנדר החלקים ואם הניזק א' בחלקו החלוקה קיימת וע"ל סי' קכ"ז ב': **ג** האחים שחלקו הריו הם בלקוחות זה מזה ואין להם זה על זה דרך ילא סולמות (א) ולא חלונות ולא אחת הדמים טכיון שחלקו לא נשאר לא' מהם זכות בחלק חבירו אע"פ שהיה מקודם והוא הדין לטנים שקנו טדה כאחד וחלקו לא נשאר לא' מהם זכות בחלק חבירו אבל שנים שקנו טדה משני אגטים או משני אחים שהיה נודע חלק כל' והיו מחזיקים בנזקים אלו אין לא' מהם להכסיק אחת הדמים ולא לשנות דבר מהנזקים שהחזיקו בהם המוכרים: הנה שנים שחלקו חבר ובשאר חבר מים חיים בחל' א' עיין ובשאר רשות לשני לשמש בו ובתקלקל הבאר על שניהם למקני ואם ככל אולם חזק השני לבנין הזה דאין לו עוד דרך לשאוב גשם אבל מקום הנזל - לשניהם אבל אם חלקו ובשאר הנזל מחולבה לא נלכד שנתן רשות לפני לשאוב מים אם ככל אולם חזקה לגמרי ואין לו עוד חלק בבאר אצילו חזר ונקנו: (ב"י בשם הרשב"א)

ד אחים שחלקו ועלה חלק א' מהם כרם ולטני טדה הלבן יש לבעל הכרם דל' בטדה הלבן להפק בו מחויבטו:

קעד אחים או שותפין או בכור שבאים לחלוק ובו ה סעיפים

א האחים או השותפים שבאו לחלוק הטדה וליטול כל' א' חלקו אם הייתה כולה שיה לנמרו חולקין לפי המדה בלבד ואם אמר א' מנולי חלקי מנד זה כדי שיהא סמוך לשד' אחר שלי ויהיה הכל טדה א' שומעין לו וכופ' איתו על זה שיעיבוב בדבר כזה מדת סדום היא (וי"א דאין שומעין לו אלא צריך להעלות בדמים עד שיתרלו חביריו) (טור בשם הר"ם וי"א דאין ספק ו"ל דאלו נגר (רמ"ב סוף סי' קכ"ד) אבל אם היה חלק א' ממנה טוב או קרוב לנהר יותר או קרוב לדרך ושמו אותה היפה כנגד הרע

הושן המשפט הלכות שותפים בקרקע קערה קעה

פירוש קפנ

סימן קעה (א) ריש סימן
ס"א ו"א ל'גני
אחין או שותפים אין לחלק בין
מטלטלין לקרקע או שאר דברים
וגם רש"ס כתב כמס' אחים או
שותפים ובלא הוציא דל"מ מאל
בקרקע וסוף עדין ממזון וזהו
דעת קולון שרש כ' הצי"א ב"י
ספ"ב אף על פי ש"י דחה
סברתו ופיין ס"כ בהנה"ך חניב
ס"א מ"ש הר"מ כ"ל ח' ס"ב ב'
(כ) פיין

ועומד תנו לי בשותפי מנד זה איך שומעין לו אלא נוטל בנורל אחר להם תנו בשותפי שלי
זה חזי מרתה מהנד הרע וטול את' מהנד הטוב כדי סיה' חלקי סמוך לשד' שלי שומעין לו :
היי בנא' וידי שדות הא' אומר לחלוק כל שדה ושדה והא' אומר לחלוק שדה כנגד שדה שומעין לזה
שומר לחלוק שדה נגד שדה ודווקא ששמיין שיה' ואין כפוקות בחלוקת השדות לחלוק מכל אס
הא' טובה בשום בד או שא' יש לו מחר אכל השדות חולקין כל שדה לשנים : (שור)
הכוכב שחלק נוטל שני חלקים שלו כאח' אבל היבס שחלק עם אחיו בנכסי האב
וטל חלקו וחלק אחיו בנורל אס עלו במקום אח' עלו ואס עלו בשני מקומות עלו :
היי ו"א דווקא שני החלקים שווים אבל אסו אס' טוב מחבירו אפי' כבוד אינו נוטל חלקו ביחד ובין
אס היה לפשוט שדה במז' אלו השדות : (שור והמניד פרק י"ב דשכנים)
*הר"ן מרובעת שהיה הנהר תקיף לה שורח' ופסון והדרך דרום ומערב חולקין אותה
אלכסון כדי שיגיע לזה נהר ודרך לזה נהר ודרך ואס אחר תנו ליה חזני שמלך זה שהיה

נגד שדי שומעין לו כללו של דבר כל דב' שהוטוב לזה ואין על חבירו הכס' כלל כופין אותו לעשות : ד ב' שקנו של' בשותפו'
ו' שלי וא"כ' שלישי' בשחולקי' נוטל כ' שלישי' ביחד כיון שקנו אות' כא' אבל ב' שקנו של' בשותפו' וטוב קנה הא' חלק חבירו כשכאס
חלוא' אינו יכול לכופ' את חבירו שיתן לו ב' חלקי' ביח' כיון שב' החלקי' לא היו מתחל' שלו לא בא מכחו ומכא' אחיו שקנ' ממנו שלי' :
גכה ב' אחים שמתו וכלל א' ב' נכס' ובאין לחלוק השדה שהיה של חניבין ובני הכנים של א' מהן רוצים להיות שותפים והאחר' רוצים לחלוק חולקין
השד' לד' חלקים ונכסיהם לאלו הב' חלקין ביחד ולאחרים כל א' לבדו (ר' יוח' כתיב ב' חלק ב') אבל אם היו מחליל' דאחי' שלא באו ששני אבתי
אחד אין כותבין להם חלקן ביחד (מרד' פ"ג דיבני גזירות) ו"א דאפי' בפס"ג נותנים לבן ביחד דכיון על מדת הכוס : (כ"מ מר' ירושה ה"ל)
ה האחי' שבאו לחלוק ושמו החלקי' זה כנגד זה וכאז' להטיל ב' גורלו' וא' קה' חפץ בא' מן החלקי' ומעלה אותה ואומ' אחי אתן בו
יות' כד' וכך על מה שמאווה או אחס תקחו אותי בכך וכך שומעין לו ואס אינ' רוצי' בא' יעלו יטלנו הו' בלא נור' ויש חולקי'
אחים שרצו לחלק וכל דיני דבר מצרא וכו' סג סעיפים

קעה אחים שרצו לחלק וכל דיני דבר מצרא וכו' סג סעיפים

לא היו כאן כל האחים ואותו שלפנינו מקשה לחלוק חלק בפני ב' אפילו הם הדיוטות ובלבד שהיו נאמנים ובקיאום
בשותף ואס חלק בפחות מנ' לא עשה כלו' ואס היו מצו' וכולם מטבע אחת ושוים אין נריך ב' אלא שנים לראיה בעלמא :
(וכן אס היו רשעים מופקדים ביד אחר ובאו מקב' החמים כותבין להם חלקן נדרך הנוכר) (מרד' פ' המפקיד) ב' אס אחר שחלק זה בפני ב'
שלא בפני אחיו בא אחיו ואמר אותו החלק שיה' בעיני יותר ואני מוסיף דמים יותר ממה ששמתם אותו שומעין לו לבטל החלק'
אבל הם בא' לבטל החלק' בלא טענה ולומר כפול גדל אחד אין שומעין לו : ג שני אחים שחלקו ואח"כ' בא אח' שלא היו
יודעים בו בטלה החלוקה ואפי' שהיה להם ג' שדות ונטל כל א' מהם אחת מהן והשלישי' חלקוה כיניסו וכשבא האח השלישי
הפל חלקו באות' שחלקו כיניה' לא נאמר ישאר כל א' מה' בשלו' לא איזה מה' שירצה יכול לבטל כל החלוקה ויפילו גורל אחד לכול'
אפי' נאמנה האח השלישי לנטול מעט מזה ומעט מזה בלא גורל אפי' הכי כל א' מהשנים יכול לבטל החלוקה כיון שהיתה בטמ' :
ד ובז' אס בא' ב' של אביהם וגבה חובו מחלקי' של א' מהם כגון שעשאו אפותיקי' בטלה החלוקה וחולקין חלוקה אחרת :

הלכות מצרנות

ה' מן האחים או השותפי' שמכר חלקו לאחר שאר האחים או השותפי' (א) מסלקים ללוקח וי"א שאפי' אס הוא מצרן מסלקו
השותף (או האחין וכן עיקר) ה' המוכר קרקעו לא' בין שמכר' הוא בין שמכר' שלומו בין חתכו ב' ד' יש לחבירו שהוא כנגד המצר
שלו ליתן דמי' ללוק' ולסל' אותו ואפי' הלוק' ת' חסכן וקר' למוכר והמצרן עם הארץ ורחוק מן המוכר המצרן קוד' ומסל' את הלוק' :
גכה ואפי' אס אומר המוכר קודם שאמכור למצרן לא אמכור' כלל אפי' קנה המצרן בעל כרחו של מוכר : (מש' בת מיימוני קנין סימן ל"ב)
וזה הלוקח הרחוק חשוב כשלומו לכל דבר ועידי הקנין של לוקח יכתבו יטר' בשם המצרן ואין צריכים קנין אחר וכן אס הוקרה
נריך ליתנה לו כמו שקב'ה ואס הוולה נריך לוקח אותה כמו שקב'ה אס חפץ בה ואס תיקן בה והשביחה ה"ל כיווד ברשות
ושמין לו וידו על העליונה ואי' פתר דתפשיה (השביחה) הו' ליה כיווד שלא ברשות ואס עקר ממנה נטושות אורקלקל מנכה לו
מן הדינים מה שחלקל ואפי' קלקל קודם שיבוא המצרן ואס אכל פירות אותם שאל' אחר שבא המצרן והביא מצי' לסלקו נריך
לשלם ואחל' קודם איבד נריך לשלם ואס לזה הלוקח קודם שבא המצרן אין פעבוד הש"ח הל' עליו ואינו תורף מהמצרן : ז
קבאה הלוקח בנכה והוא טה' מאתים אס היה נותנה כן לכל אדם כגון שמוכר מחמת' דיתק' לא יתן לו המצרן אלא ק' ואס לא
היה נותנה כן לאחר נריך ליתן לו מאתים ואס ענין הלוקח שלא היה נותנה כן לאחר והמצרן אומר ה"ל ניתנה כן לאחר על
המצרן להביא ראיה : ח אס מכרה לו בהמכרה לית בה' משום דינא דבר מצרן אלא ח"כ המצרן רוצה לנדות מיד :

או שאין המוכר מקביר ורוצה להמתיך למצרן : (ד' ל' דעת השור והר'מ)

(ב) טיין ב"י ריש דף קע"ט אס
 אשה יכולה לתת שטתית לסלק
 הלוקח אם אין בעלה בעיר (ג)
 דווקא כשמלק מדעתו אבל אינס
 יכולים לכופו להסלק דשמה
 הבעל או האדון לא ירצו לקנות
 הקרקע ונמצא שמטריחים הלוקח
 בדלי ב"ח (ד) כנגד סנהת בית חדש
 (ה) עיין

ט קנאה במאמית ואינה סוה חלל מנה אס הזגרו חשן בה נרדק ליתן לו מאמית
 ואס טיגן המגרו טעמו קנאות צויתיה נשבע הלוקח בנקיטת חשן ונטול מאמית ואס
 היו סס עדים שנתן מאמית והמגרו טוען שהמנה היתה בינו ובין המוכר והוא יודע
 בודאי שלא לקחו ממנו חלל במנה נותן לו דמים כפי מה שהעדים מעידים ומסלקו
 ומטביעו שלקחו במאמית וכפטר:

הנה נבאה בחזונו אינו נרדק ליתן לו רק כפי שמת בית דין הקרקע אף על פי שהחזונו הוה
 זמור: (ר"ב נס סיון תמ"ג)

ז המוכר על תנאי בין שהתנה מוכר בין שהתנה לוקח אין בעל המוכר יכול לסלקו
 עד שיתקיימו התנאים ויובה הלוקח בקרקע ולא תשאר בה עולה כלל ואחר כך יסלק אותו: **יא** היה לשדה
 הנמכרת ד' מנרות מר' רוחותיו יד כולם סוה בה ויחלקוהו בחלכסון כדי שיוניע לכל אחד חלק על פני כל שדהו
 ואס היו ה' מנרות' כנון שהיו שלשה מנ' רוחותיו וברוח הד' שנים אותם השנים חטובים כאחד ונטולין בין שניהם
 חלק א' כח' מהחלקים שנטולין השלשה כמה דברים אמורים כשבאו כאחד אבל אס קדם אחד וסילק ללוקח וזה
 בה הוא לבדו ואפי' היו המנרות הרבה והיה בהם נני שאינו מגרן חלל בחלק קטן מאד אס קדם הוא וסילק ללוקח
 או קדם וקנאה מהמוכר וזה בה:

הנה מיהו לכמהלי המוכר לכולם ביחד ויש חולקין (המגיד פרק י"ב ב"י פרק הדיוקין) ואס קדם אחד מהם לקנות והאחרים שופיין שנה הם
 רצו לקנותו רק שנה גום להם להזיק והיה צידו לעשות ויש להם עדים על כך כפיטורו אינסן יכולים לסלקו מחלקו (ב"ב נס ר"שנא ונש'
 רש"ב סיון תמ"ג) ועיין לקמן מן זה סיף ג':

באו קנת מהמנרות וקנאם במדינה אחרת אלו שבכאן (ב) מסלקין ללוקח והיא שלשה לבדם: **יב** היו הרבה
 שותפים לרוה אחת לשדה הנמכרת כל אחד מהם יכול לסלק ללוקח ואס קדם אחד מהם וסילקו וזה הוא ואין שאר
 הזותפים יכולים לעדער ולא יעור חלל אפי' היה מנר א' לשדה הנמכרת שדה משותף בין שנים ומנר אחד אלף שדה
 על אדם אחד וקנאה אחד מהשותפין בשדה שאגל השדה הנמכרת אין בעל השדה שבנר אחר יכול לומר לחאוהו
 שקנאה אני מגרן ודאי ואתה ספק דשמה יפול חלקך לנר אחר חלל חטוב ודאי כמוהו כיוון שיש לו חלק בכל
 השדה וכיוון שקדם וזה והוא הדיון שאס קנאה איניס דעלמא שאחד מהמנרות יכול לסלקו אף על פי שיש לו שותף
 ואין הלוקח יכול לומר לו שמה יפול חלקך מנר אחר וכן שדה הנמכרת של שנים ומכר אחד מהם לקו לאחר
 המגרו מסלקו ואין הלוקח יכול לומר כיוון שאין החלק שקניתי מסויים שמה יפול חלקו מנר אחר שאינו מנר השדה
 שלך: **יג** אחד שלקח משנים שדה אחת ובה המגרו לסלקו מחזיו שלקח מן האחד אינו יכול לסלקו חלל אס כן
 מסלקו מכולה או מניחו בכולה (ודווקא בשדה אחת אבל שתי שדות יבול לכלקו מחזר ומניחו לו אחד) (ב"ב נס ר"שנא) אבל המוכר
 קרקע לשנים יכול המגרו לסלק לשניהם או לסלק הא' ולהניח האחר יד בעל בכפשי אשתו יש לו דיון מצרנות שאס
 יש לה קרקע מככסי מלוג ובאו למכור קרקע שאגלו יכול הבעל לסלק הלוקח אפילו אס קנו מידו שמהל ללוקח
 אינו כלום והבעל יכול לסלקו עמדה היא וסילקה ללוקח וכן העבד שהיה נוטא זנותו בככסי ארזונו (ג) וסילק את
 הלוקח אס רצה הבעל או האדון מקיים על ידיהם ואס לא רצה לא יקיים ותחזור ללוקח ויחזיר הדמים: **יד**
 המגרו שבא לסלק את הלוקח וקודם שסילקו מכר השדה שיש לו על המיגר חיוב זכותו וגם שלוקח שקנה ממנו אין
 לו דיון מנרן לסלק הלוקח שקנה סמוך למיגר: **יז** מי טעמאו בעל הבית שליח למכור שדהו אף על פי שהשליח
 ענמו מגרן אינו רשאי לקנות וכשמכר לאחרים אינו יכול לסלק הלוקח (ובן מי שחטא על סטר המכירה בעד אינו יכול לסלק
 ללוקח) (רבי יוחנן) ון מת הלוקח קודם שסילקו המגרו אינו יכול לסלק לומרם: (ויש חולקין טור וכו' פ' המפקד ר"ב נס
 סי' קמ"א) וכן (ד' ב"ש"ק) **יח** נתן הלוקח הקרקע במתנה לאחר שלא באחריות אין המגרו יכול לסלקו והוא
 שלל יהא רמאות בדבר: (ויש חולקין ובן נראה עקר) **יט** מכרה לוקח ראשון ללוקח שני וכן אס מכרה היורה
 או המקבל מתנה המגרו מסלק את הלוקח: **כ** טרפה בעל חוב בחובו המגרו מסלקו בין שטמיה לו בית דין
 בחובו בין שהגבחו ליה מדעתו ואס ירצה הכטרף לתת הדמים שהיו עליו בחובו תחזור לו שדהו לעולם:

כא בעל חוב של המוכר שטרף מהמגרו יש מי שאומר שהמגרו חוזר ונטול מהלוקח והלוקח נוטל מהמוכר וחלקו
 עליו לומר שאין דיון המגרו עם הלוקח כלל חלל עש המוכר (ובן נראה עיקר) **כב** יש מי שאומר דמגרו לא יכול
 לאחזית איניס אחריו בדוכתיה לסלקו ללוקח בדוכ' דבר מנרא חלל היכא דאקנה ליה בארעא קיימתא דקא טבע
 מחמתה והני מילי לאפוקי מיניה ללוקח הוא דלא מפקינן אבל למהוי בדוכתיה דבר מנרא לאומזי וזוי ללוקח
 בזמניה אפילו שדרכוהו על ידי שליח טעמאו בעדים בדוכתיה קאי: **כג** הביאו המגרו והלוקח כל א' מעותיו אס
 חיו טעמאו כל לוקח טובים מל מגרן או שהיו ממדמים יותר לגשת בהוצאה או שאלו נרדקין וחתומין ואלי מותרין

חשן המשפט הלכות מצרנות קעה

פירוש קפנ

(ס) עיין משבות רמ"ב כ"ז אה המוכר והלוקח במדינה אחרת והמכרן באין עיין ו' מניב ס"א (י) עיין ו' לב ס"א ו' מניב (ז) ואשילו

של זכות המכר וזה אם קדם הלוקח ופרע חזן המכרן יוכל לסלקו ולא בפני עותיו: (וה"ה בכל דבר שיש סמירה למוכר לא תקנו בזה זכות למכרן) (טו) כ"ר החליף חזר חזר או בפקדו או בכרס או איפכה כיון שהיא קרקע בקרקע חזן בו דין בעל המצר כן כרחה להורות אש"פ שיש מי שמחלק) אבל אם החליף חזר בכמה או במטלטלין רואין דמי

ופה הבהמה או דמי אותן המטלטלין ונותן לו בן המצר ומסלקו ואינו יכול לומר לי תן לי כמו שלקחתי בו הערמה היא זאת ואני מועלת כלום וכן כל כיוצא בזה שיראה לדיון שהוא ערמה אינו מבטל כח המכר: כ"ה מר המצר אטרת ואני מועת לא נטרינון ליה ואיבד זכותו ואם אמר אלך ואביא מצות אם הוא אמר שיש ו מתמנים לו עד שילך ויביא ואם אינו אמר חזן סומעין לו ויש מי שאומר דאי מקמי דאתא לבית דין או נבי"מ וכר לא היו ידע בהני זבני או נמי ידע בהני זבני ולא הוה ידע בסכום דמיה כו אמר אזיל ואייתי ווי אף על נב דלא אמר נטרינון ליה ודווקא שיטור דאזיל ואייתי מנו ביתיה אבל טפי לא נטרינון ליה:

ג' היה רונה הלוקח לקנותה לבנות בה בתים וכן המצר רונה לזרעה הלוקח זוכה משום יסוב הארץ ואין בה דין בן המצר ויש מי שאומר שאם המצר רונה לנוטעה יכול לסלקו: כ"ו היה מפסיק בינו ובין מיצר חבירו יכב דקלים או בנין נבזה וחזק או נומא וכיוצא בזה רואים אם יכול להכניס אפילו תלם אחד בתוך הדבר המפסיק עד שיתעלבו שתי השדות הרי זה בן המצר שלו ומסלק הלוקח ואם לאו אינו מסלק הלוקח: כ"ח מכר לו קרקע מעט באמצע סדא ואחר כך מכר לו קרקע בגד אותה שבאמצע רואים אם אותה המעט שמכר לו תחילה הוא עידית או זיבורית לבני זאת הקרקע שמכר לו באחרונה וזה הלוקח ואין בן המצר יכול לסלקו שהרי הוא עצמו בן המצר הוא מפני אותו מעט שקנה באמצע ואם אותו מעט שקנה באמצע כמו זאת שמכר לו בסוף בגדו הרי זה מערים ובן המצר מסלק אותו מהסדה שקנה בסוף:

הנה וכן אם נתן לו מעט קרקע במתנה רואים אם מכר לו אחר כל כך ביוקר עד שהכלית המתנה הרי הערוס ויובל בן המצר לסלקו: (משבות מיימוני דקנין סימן ל"ג) והם י"ט חשב ערמה בדבר מחרימין על ככה וכן בכל דבר שיש לחוש לערמה לדמות בן המצר מחרימין על כך: (הנהפ מיימוני פ"ד דשכנים וכו' בשם הגאונים)

כ"ט בא הלוקח ונמלך בבן המצר ואמר ליה הרי פלוני בן המצר שלך רונה למכור לי שדה זו אלך ואקח ממנו ואמר ליה כך וקח לא ביטל זכותו ויש לסלק אותו אחר שקנה אחר"כ קנו מידו ויש מי שאומר שאם אמר בפני עדים הווי עלי עדים שנסתלקתי חזן נרדף יותר שרונה לומר נסתלקתי כדון בקנין:

הנה ואם אמר הלוקח למכרן לקנות והוא אומר לא בעינא ליה י"א רונה הלוקח מיד דאינו נכסה שליחו בעל כרחו: (כ"י בשם מרדכי) ל' כמה דברים אמורים שרדף קנין כשמחל לו קודם שקנה אבל אם מחל לו וצותו אחר שלקח כגון שבא המכרן לשיעור אותו או שכרו ממנו או שראוהו בזנה וסותר כל שהוא ומשתמש בו ולא מיחה בו ולא יערער אף על פי שהוא בתוך זמן הראוי לסילוק הרי זה מחל ושוב אינו יכול לסלקו: ל"א נמלך המוכר בבן המצר למכור לו באותם דמים ואמר ליה זיל וזין לעלמא דלא בעינא ליה לא נרדף למקנא מיניה: ל"ב אם שהה המכרן שיעור שילך ויביא מעות ויתבענו בדיון ולא תבעו איבד זכותו:

הנה היה חנוס לא אכר זכותו (כ"י) וכן אם שתק מבט טעום כגון שהיה סבור, שלמי המכירה יגיעו לו ואחר כך שגודע לו שיגיעו למכרן שלו בא לסלק הלוקח הדין עמו: (משבות מהרי"ל)

ודווקא משעה שנתגלה המכר לבני העיר והחזיק הלוקח בקרקע אבל אם לקחה בזניעא לא איבד זכותו עד שיתפרסם המכר ויטהר אחר כך מלתובעו בדיון: ל"ג אם יש עדים שזה איימו לבן המצר בדבר שיש בידו להזיקו שלא יערער על התקח כשיעבור האונס יכול לסלקו: ל"ד היה בן המצר (ה) בעדינה אחרת או חילה או קטן ואחר זמן הכריח החולה או הנדול הקטן ובה שהולך אינו יכול לסלקו שאם אתה אומר כן אין אדם יכול למכור קרקעיתו שיאמר הקונה לאחר כמה שנים תנא מידו:

הנה וי"א דמכל מקום לבתחילה ילך המוכר לפני ב"ד שיודיעו לואבדו או קרובי המכרן (י) אם רונה לקנות: (מרדכי פ"ה המקבל) ל"ה היו המכרנים רבים ומכר אחד מהם זכותו ולוקח אפילו בקנין יכולים האחרים לסלקו: ל"ו מכר כל נכסיו לאחד חזן בעל המצר לא שיה אהת מסלק את הלוקח מאותה הגדה שהיה היא והאחרת קנה כאחד ואפילו אם המכרן גם כן רונה לקנות כל נכסיו בכל מקום שהן אינו יכול לסלקו: ל"ז מכרה למי שקנאה הוא ממנו חזן המכרן יכול לסלקו כיון שכבר מכרה לו והוא הדין אם מכרה לבן אותו שקנאה היא ממנו שאין המכרן יכול לסלקו ויש מי שחילק במכר לבן:

הנה מיהו לבתחילה אם בא המכרן ובעלים ראשונים ליקח המכרן קודם ואם בא אדם אחר ליקח אפילו לבתחילה אין הבעלים ראשונים יכולים לעכב (כ"י בשם הר"ן וכו' והג"א) מכר ראונו לשמשון ושמשון ללוי ולוי חזר ואמר לראובן המכרן יכול לסלקו: (הנהפ מרדכי)

לח הקונה מהעכו"כ אין המגרז יכול לסלקו: לט מכרה לעכו"ס עכו"ם לו
בר דינא דבר מגרז הוא:

הנה הקונה בדר עכו"ם יש אומרים אין המגרז סמך השני וכול לסלקו (ב"י) ויש אומרים דאין לסמוך
על זה אלא אם כן יש בדר המגרז דבר המגרז: (מ"ה סימן ס"ח)

כו המוכר לעכו"ם אין סוכר לו משתמין אותו עד שיקבל עליו כל אינם שיש
מהעכו"ם עד שינהיג העכו"ם עם בן המגרז שלו בדיוני ישראל בכל ואם איננו בדר

שלא כדון ישראל (ז) משלם המוכר (דווקא ששמוהו מחלה אבל א"י לא שמוהו מה"ל ואין
אינם מן העכו"ם י"ח דמסור לשלם (ר"ן וכו' והמעי' פ"ב ב"ס הרא"ב ומרדכי) פ' הובל קפ"ח) וכן כל פקד

ואם באל לו היוק מכח שכונת העכו"ם בחיי המוכרות חייב הבן לשלם ממה שיה
בניו אחריו: בא בזה דברים אמורים כשיכול למוכר או לאוכרה לישראל בדמיו

שכונת העכו"ם אבל אינו חייב למוכרה (ח) לישראל בפחית ואי חזינו שהעכו"ם
מכיון לקנות במגרז ישראל כדי להשקותו נחלתו הכל לפי דמות הדיון: מב המוכר
שדה רע כדי לקנות שדמים שדה יפה או שמכר מקום רחוק כדי לקנות מקום קרוב

אין בזה דין בן המגרז שחל בנתיים יידע למגרז יקנה אחר אותו שדה שהוא רוצה לקנות
ב"ג מכר כדי ליתן מנת המלך או שמכר לקבורה או למוזן האשה והבנות (י"א ד"ה למוזנת עמנו) (ב"י ב"ס הרא"ב) אין בו דין

בן המגרז ואפי' שלוח לרכי קבורה או למוזן האשה והבנות או שלוח לפרוע המס כשמוכר לפרוע למלו' אין בו מוסס דין האט
(ואפילו לשמחלה כשבאין לקנות כל הקודם וכו' (ב"י ב"ס רמ"ב) ויש אומרים המגרז קודם) (הנהגות משורי שני הדעות)

כז טען הלוקח ואמר מכני המס וכיוצא בו מכר לי המוכר ובעל המגרז אומר סקר אתה טוען כדי לנטע
זכותי על בעל המגרז להביא ראיה ואם לא הביא ראיה ישבע הלוקח היסת: בא אפילו היה בדבר ספק

אין הלוקח מסתלק אלא בראיה ברורה שמביא בעל המגרז לפיכך אם טען הלוקח ואמר גולן אתה לטדה זו
ארים אתה לטדה זו או סוכר או ממסכן גרף בעל המגרז להביא ראיה שהוא בעל המגרז וטקרקע זו בכותמו
וכן כל כיוצא בזה:

הנה וכן במקום (ט) שהסוכים חולקין אין מובאין ביד הלוקח הובל ומומר (מ"ה סי' ס"ז) מיהו לשמחלה יש למכור למגרז: (ב"י)

כח סלקיה מגרז ללוקח ואחר כך גודש שדה זו לא היתה של מגרזן יד הלוקח על העליונה ה"ה מחווק
במעותיו רנה מחויר למגרז מעותיו וחזור למקנתו וחייב לשלם לו כל הפירות שאכל ואם הנוול שבח הקרקע

עמה לידו רוצה לשלם הלוקח תפוס דינא דבר מגרז חזינו או ידע דוכניה והיה יכול לסלקיה בעידנא דסלקיה
גולנא ולא סלקיה תו לא יכול לסלקיה ואי לא ידע ביה מקמי הכי אף על גב' דלתי עליה לבצר דסלקיה
גולנא ללוקח לא בטלה מגרנותיה בדין: כז המוכר לאשה או ליתומים קטנים (י) (אבל היתומים גדולים) (ב"י ב"ס

העירי' פ"ב) או קטנים שאינם יתומים אית בהו מוסס ב"ה מגרז) אין בו מוסס דינא דבר מגרז מכר לטומטום והאדרתו כוס
אין המגרז יכול לסלק לפי שהם ספק אשה:

הנה ודווקא אשה שיש לה בכסים ידועים או אלוכה שאין לחוס שמהרמי וקונה לבעלה ואומרת לבעלה (ב"י פרק המקבל והמגיד פרק י"ב
ב"ס רמ"ב וב"ס הר"ף) היתה היא ובעלה נזחד אין יכולין לסלק אפילו בעל (ר"ד"ש סימן ס"ט) הקונה מן האשה יש
אומרים דלית בו מוסס דינא דבר מגרז (בית יוסף ב"ס פלמדי רמ"ב) ודווקא מכרן אינו יכול לסלק אשה אבל (יא) שומק יכול לסלק דשומק
שדוף ממכרן: (מהר"י)

כח קטן שהוא מגרז אם רואין בית דין שזכות הוא לו יס' קו את הלוקח או יטלו לו חלקו עם שאר המגרזים
כט המוכר לאחד מן השותפים שלו במשא ומתן אף על פי שאינו שותפו בקרקע זכה בה ואין שאר שותפין
או שאר בני המגרז נוטלים עמו:

הנה ואם הלוקח לית ליה ארעא ודחיקא ליה שפרא והמגרז א"ל לך לברוחא נבלמא יש אומרים דלית ביה מוסס דינא דבר מגרז (מוס'
פ"ק קמ"ד ז' ובהנהגות מיימוני פרק י"ב ב' הדעות) (יב) ויש חולקין ומדבריו מ"ה ומהר"ו נראה כב"ר הראשונה ודווקא' שהלוקח
מן העיר ולא יוכל למצא בית במקום אחר אבל בלאו הכי המגרז קודם לכולי עלמא: (מהר"י ומר"י)

כז כל הרוצה למכור הקרקע ונבאו שנים כל אחד מהם אומר אני אהיה שותף בדמיוס אלו ואין אחד מהם בעל המגרז
אם היה האחד מיוסדי הקרקע ואחר משכני השדה ה"ה העיר קודם אף ותלמיד חכם ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם קרוב
ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם שכן וקרוב שכן קודם קדם אחד מהם וקנה זכה ואין חכירו שראוי לקדם לו
יכול לסלקו הובל ואין אחד מהם בעל המגרז:

הנה י"ח דלא מקמי שכן מלא אם הוא חכירו הרגיל עמו אבל מה שדר אפילו אינו כלום ויש מי שחולק: (ב"י שני הדעות)

חשן המשפט הלכות שותפין קעה

פירוש קפה

(יג) ר"ש ספ"ו מק"א וי"ב
 בעל השטור הביאו ה"ב י"ג
 מה"ב ור"ש סס מיהו אם סה
 המזן למחור אחר שירש המכירה
 אחר וזוהו כמ"ס ר"ש ונכנסת
 הפייכות בס' קנין סימן י"ז כמוב
 שנמקומו ב"ה יש כהן י"ל מ' ורש"ל
 חולק על זה וס"ל דלית בהו דר"מ
 לא במקום שבעל המזר דח' ורובה
 להרחיבו ולזה נוטה דעת הר"א ב"ד
 ור"י הביאו הטור וי"ב וי"ב כמ"ס
 להרמ"ן ס"י כ"ו ובס"י כ"ו כמוב
 שאין זמן לכניסת המזן ויכול
 לסלק בעל זמן אחר אם לא היה סס
 כמ"ס המזר (ק) ומדבריה פ"ב
 מה"ס כר"א חינו כחזן אפי' בשנות
 (טו) ונהגו בני דנין להחרימ' דאם
 עלמי שטושה קנוי'א לנשל דר"מ
 ב"י בשם הגאונים רש"ס רכ"ח
 (יו) עיין הוצא רש"ב במב דמ"ג
 דליכא דביא דבר מברא מ"מ מסוס
 ושטית הי"ט והטובים לו להסביר
 לבעל המזר או שכנו ואפי' הר"א
 כל"ט ב"ד במב שאין בו מסוס דר"מ
 (יז) ובמב רמ"ק פ"ו שסוב' מסלק
 הלווק מים שמוקים ק"ב ל' לב"ה
 ס"י מ"א וס' סי' למור"א סי' ב' במב
 שאין הסוכר מסלק הלווק אפילו
 אינו מזרן ועיין אנדרט ארוב דף
 ג"ב המב"ס ח"ב ק"ט דף פ"ט
 ודף ג"ט רש"ד רמ"ב והעלה כמ"ס
 ק' לב"ה ס"י מ"א דמזוקת חנוט
 או בית לכל הדעות אין בו מסוס
 דר"מ כשרובה לחבו' המזקה לאחר
 וי"ב ד"ר סי' ג"ט ו' שטון פ"א
 קט"ו קצ"ד רש"ד רכ"א רמ"ב רמ"ג
 רמ"ט מש"ס ח"ב מ"ז יש שלמה פ"ק
 הפרה סי' ל"ג ופ' הגזל במר"א ב"ד
 ועיין ב"ח סי' ט"ג וסי' ס' ס' ס' ס' ס'
 סימן קנ"ו

א היה הקרקע של א' והבנין או האילנות של אחר אפי' לבעל בנין או בעל
 אילנות זכות בקרקע כל א' מהם בן המזר של חבירו למיכד אם מזר א' מהם
 לקו חבירו. משלק הלווק אפילו הוא מזרן אבל אם אין לבעל האילנות או לבעל
 בנין זכות בקרקע אלא כל זמן שרצה אומר לו עקור אילניך או הרוס בניניך
 וזכר בעל הקרקע וזה הלווק ואין בעל האילנות או בעל הבנין מסלק אותו ואם
 מזר בעל הבנין או בעל האילן הרי בעל הקרקע מסלק אותו:

גה סבית והעליון של שנים ומזר האחד בינו למזרן אין בעל הפלייה יכול לסלקו דלא
 קצרו שוממים זה לזה רק דיכס כמזנים: (ב"י)

ב • וכן אם נמזר קרקע הסמוך לזה טהקרקע לאחד והבנין לאחר בעל הקרקע
 ודס לבעל הבנין אלא אם כן יש לבעל הבנין זכות בקרקע כמו שנתבאר:

ג בכל הקרקעות שבעולם יש דיון מזרנות אבל במטלטלים ועבדים אין דיון מזרנות
 מחובר לקרקע ויש בו דיון מזרנות (ולכן יש דיון מזרנות נכמס) (טור ושיין ב"י)

והוא הדיון (יג) במקומות בית הכנסת:

גה יש גומרים המזכר מקומות בנות הפנסם בני משפחתו יכולין לסלק המזכר משום פנס משפחה ויש
 חולקין, מרדכי פ"ק המזכר פירות סני דעפות) ונראה לי דהכל לפי הענין דאם היה פנס בזה
 משפחה כגון שישנין משפחתו משפחתו לכל יש לדון כפכר הר'אסונה וכמו שזמרו לענין הגז' קברו וכל
 יוצא בזה המלוים ביחד כבנות אין לו דיון קרקעות ואין המזרן או הסומק מסלק הלווק כמו בקרקעות ודינו
 כמו מטלטלין מיהו אם נראה לבית דין הווק לשומק שני מצי מסלק ליה וכן בכל מטלטלין אפי' שאין בנפן דין
 מזרנות מ"מ אם שוממים הן במטלטלין ואחד מזכר חלקו יכול הסומק השני לסלק הלווק אם נראה לב"ד שאין
 הסומק השני נוח לו כראשון: (מהר"ק טור"ס ור"ע)

ד. הנותן מתנה אין בו דיון בין המזרן כמובן בעצת מתנה שאלחיות מתנה זו
 על הנותן יט' בה דיון בין המזרן וכמה נותן לו מה שהיה סוה אחר הלווק כן הוא

והעמיה עשינו ומכירה הוא בכך וכך קנימיה נסבע (יד) בנקיטת חפץ ונוטל כדון
 הלוחים והוא שיטעון דמים שהן ראויים או יותר מעט אבל אם אחר על סוה מנה
 במאזים קניתי אינו כחזן היה כתיוב בטטר מתנה וקבלתי עלי אחריות מתנה זו שטס
 תנאי הדיון אחר לו מאזים נותן לו בן המזר מאזים ואחר כך מסלקו ואף על פי
 שאינו סוה אלא מנה: גה הקדט לעניים אין בו מסוס דיכא דבר מזרן:

גה היתה טדה שאכל המזרן הפקר ובה אחר והחזיק בה אם יענא כמותה במקום
 אחר של הפקר להחזיק בה יכול המזרן לסלקו ואם אי' אינו יכול לסלקו: גה הממסכן
 טדהו ואחר כך מכרו לזה שהוא ממוסכן בידו אין המזרן יכול לסלקו אבל אם מזר
 הממסכן לאחר אפילו אינו בן המזר אין המלוה יכול להוציא מידו:

הנה וי"א דאפילו קדם המזרן וקבאם יוכל המלוה לסלקו (טור בשם הר"א והמרדכי פ"ק המקבל וי"ב
 בשם שטור) וכן נראה י' לדון ולהורות והוא שגבא לב"ד שאם היה פרמה בדבר שהיה לחובר כדי
 שיסלק המזרן המלוה לעב"ס על טדהו או בימי ובה אחר וקבאם המלוה מסלקו (מרדכי פ' המקבל ומו' פ"ק
 ארוב נכף) המלוה על בית ולא הלוה על המזרן שמתמו אין לו שייכות במזרן ואם קבא המזרן המזרן מסלקו:

נח אם בתחלת המסוכא בא המזרן לעדער לעכב לומר אני אלוה לך כי טמא (טו) כוונתך להעדים למכור למלוה אינו
 יכול לעכב בידו כי יאמר בעל הטדה זה נוח לי ואפי' קשה מעני אמנם אם יראה לדיון טיש בו פרמה דוחין את המלוה
 אם טדה הסמוכה למסוכא נמכרת לזה מעכב על המלוה ואין המלוה מעכב על הלוי ואם אין הלוי חפץ לקנותו וקבאם
 אחר אפילו אינו בן המזרן אין המלוה יכול להוציא מידו ואם קדם המלוה וקנה בן המזר מוגי'א מידו (וי"א דלמלוה דין
 מזרן (טור והגמ"ד פ"ק י"ב וי"ב עיקר) גה הסוכר בית מחבירו והמזרן רונה להוציא מידו לשכרו לעצמו (יו) אין שומעין

לו: מי טיש לו בית בסכירות ובית שאכלו נמזר אינו יכול לזכות בו (יו) מדיון בן המזר ואם קדם וקנאו בן המזר
 יכול לסלקו: ויש מי שאולק וס"ל דיש בסכירות דין מזרנות) (טור בשם הר"א וי"ב בשם הר"ש"ב) ND שנים ששכרו טדה בסותפות

ואחד מהם רונה להסכיר חקלו לאחר והב' רונה לזכות בו מדיון בן המזר הדיון עמו כיון שהיא שותף בו: סב המסכר
 ביתו לאחר ואח"כ מכרה לו אין בן המזר יכול להוציא מידו: (היה בית ויחזק זה על זה ויסכרן לב' ואח"כ בה למכרן כל א' המזרן לשלו ולמה

שהוא דר' טו) (טור) סג הסכיר ביתו לא' ואח"כ עברה לאחר אפילו אינו בן המזרן אין הסוכר יכול להוציא מידו:
 גה ראובן היה לו קרקע שבעלה ממק' מס לשמעון וסכה ומזר שמעון המס ללוי וראובן אומר שהוא מזרן אם מבר שמעון ממזר עולם דיון
 פס ראובן ואם לא מבר רק לשנים קניינים אינו אלא כמזכר חוב בעלמא שאין בו מזרנות: (ב"י בשם הר"ש"ב)

סימן קעו עיין סדר דיני שותפין בס"ט"ו

ו'כ' דיני אחי' שותפין תמא' ב"כ בס"ט"ו קע"ה רפ"ו פ"ח ר"טס (א) שות' שמחל חלקו לחבירו אינו כלו' עד שיק' ב' מרדכי ההנה"א נאכטי ק"ו (ב) אבל אם מחל' היו

בדור במורה עסקא ואח"כ אמר לו שיעבדנ' במורת הליאה כ"ר מ"ס מהר"ל קע"ו דמכני וע"ל כ"ס ועיין ב"י שלי' מחוק ס"ל"ט דומה למב' שאמר הכור הביאו המניה

י"ד קע"ב עניניו משכנח' בחוב קדום (ג) ובתב' קולון סור' ב' עב"פ ה' דדווקא בתחלת השותפות אבל באמצע אחי' רמ' בס' נשתפ' מיהו

אם נשבעו חייבים לקיים חכ' שנעשה ר"ש ט"א בס' הר"ש ואחרים וסי' ס"ה שמ"ה ש"ד'ן' ל' ח"ב ס"ה א' דרבינו ס"א אלשק' כ"ו ס' כ"ב שראוב' ושמעון' שהכני

דיניה' שכל מי מהם שיקב' סחור' כלו' מעב' וס' כלו' יתן לחבירו חכ' וכל' ששנין וקב'ה אינו חיי' לתת

מזל' לראוב'ן כלום אחי' י"ה קניין ביניהם דאזינו אל' קניין דברים בעלמא א"כ יש שנועה ועיין רש"י נ"א א"ל'ן' שבה' הרי"ן שאמר לשמשון קב' סחורה פלו' ואהיה

שומק עמך איני יכול לחזור בו והוא מדין שליח מדוב' ק"ו (ד) סת"ע כ"ה ז' משום דנמתי ומקני

אחדדי וכמ"ש מו"ר ס' אחר זה וע"ד ע"ב ויכול לומר המחזיק ק"ל רש"י דק"ב ש"ס י' כל מ"ה שותפים השותפים זה עם זה חיי'

דבר קב' בין דבר שאינו קב' בין בלש' או שמכר' בין שאינו בלש'ן אשכנח' מלא' קיים דבה"ה' בה'

דמנו אחדדי סמיכי דעמי' והקנו מהררי"ק קע"ב וכס' למעשה ורש"י דס' ח"מ קע"ה כח' שכ' כח"ס' המנהג' ראוי לעשו'ן ודס' ק"ה' כתב דענין השותפין פלו' נ"א

במנהג' הבורחים וס' קע"ה כ"ב דס' ראב"ד שלמד'ן מהנהג' הפ"ס הפגרים (ה) והו' דמ"ר ס' מ"ג ואחרים סב' ב"י וקלין שור' כ' וקפ"ו ועיין רש"י דס' ח"מ ק"ה'

קע"ו (ו) הדינא' ב"י ור"י ע"א קולון ק"ה' הנהג' מיומני ואחרים שהביא ב"י ור"ה'ן' כ"ק דנ"ב וד"מ ס"ו (ז) רמב"ן שות' ע"ה חבירו

חשן המשפט הלכות שותפים קעו הלכות שותפים

קעו השתוף כיצד מתקיים וכיצד נוהגין וכיצד נפרדין ואם מת אחר מהם וכו' נא סעיפים

א השותפים שבאים להשתתף אין השיתוף נגמר בדיבור לומר שאם אמר בואו ונשתתף יחד בכך וכך שלא יוכלי לחזור בהם ואינו מתקיים אלא בקנין וכיון שצריך קנין כל דבר ודבר (א) לפי קניינו מתקיים שיתופו לפיכך המטבע שאינו נקנה בחליטין אין השיתוף מתקיים בו בקנין שאפי' קנו מיד שניהם שיביא כל אחד מלותיו וישתתף בהם וכתבו שטר על זה והעידו עדים אינו מועיל אלא צריך שיביא כל א' מעותיו ויטילו מעות שניהם בכיס אחד וינביהו שניהם הכיס ויש מי שאומר שד"ה אם חשך כל א' מעותיו של חבירו מהני ואפי' לא עשו לא זה ולא זה אלא נשתתפו והתחילו לישא' וליתן בעסק השיתוף לקנות או למכור זה מי שאומר דמהני :

ב רבנ' מי שהורה לחבירו מעות ואח"כ אמר ליה יהיו בידך למחצית שבר ונאנסו בידו ח"כ בבל האונסין כמו בחמלה ולא בסמלק משמירתן (ב) בדיבור בעלמא (ערדכי פ' החולק) גם בסוף סי' ק"ד :

ב נשתתפי בשטר מטלטלין כיון שקנו מידם שיביא זה חביתו של יין וזה כדו של דבש ויהי נשתתפו' בהם נעשו שותפים בהם וכן אם עירבו פירותיהם או שפכרו מקום בשותפות והניח זה כדו וזה חביתו שנשתתפו בהם הרי אלו שותפין בהם כללו של דבר בכל הדרכים שקונה הלוקח באותם הדרכים עגמס קונים השותפין זה מזה התמון המוטל ביניהם להשתתף בו : **ג** האומנים שנשתתפו באומנות אף על פי שקנו מידם (ג) אינם שותפים כיול' שני חייטין או שני אורגים שהתנו ביניהם שכל שיקח זה וזה במלאכתו יהיה ביניהם בשהו אין כאן שותפות כלל שאין אדם מקנה דבר שלא בה לעולם :

בנה וי"א דיבוי' להרבי' זה לזה אחי' נדבר שלא בה לעולם (שור נכס הראב"ד והר"ש) ש"ו רשכ"א אלף כ"ו ובי' נכס עיטור) וי"א דאפי' קנין אינם צריכין (ד) אלא כל מה שממנו זה עם זה נשקיים אפילו באחרים בעלמא ואינו יכולין לחזור דין כל זמן שהשותפות שבתנו (מ"דכי פ' הנוזל במרא והנהג' מיימוני

פ"ג השולחין ופ"י דניזיל' וכ"י (ה) נכס הר"ן) ויש חולקין ואומרי' שיכול' לחזור כהן לענין מה שיריחו אח"כ אבל לא לענין מה שברויהו כהן ואינם נאמנים לומר שכבר חזרו כהן (כ"י פ"ק דנ"ב (ו) ומהר"ו ק"ו וק"ס) וכל זה דברים שכתבתיו זה עם זה ועסקין שניהם בסומפות וכל א' יתן לחבירו מה שיריחו ולכן נמרו ומקני' אחדדי אבל מי שנתן לחבירו מחצית שבר עיסקא ומחצה שיתן לו כל הרווחים שיגיעו לו (ז) אפילו ממקומות אחרים אינה אלא במחנה בעלמא ואינה נקב' אלא בקנין גמור : (מ"דכי פ' השואל ומ"ה סימן פ"ט)

אבל אם היו לוקחים (החייטים) הבדנים בממון עגמס ותופרים אותם ומוכרין (או) לוקחים (האורגים) השתי והערב מעשותיהם ואורגים ומוכרים ונשתתפו במעו' שלוקחים זו הרי אלו שותפים וכל מה שיריחו בשכר מלאכתן ומשאם ומתנן הרי אלו לאמצע :

ד שותפים ששמו פירותיהם ונשתתפו בהם יש להן אונאה זה על זה עירבו פירות בלא שומא ומכרום וכשאו ונתנו בדמיהם הרי אלו מחשבין הפירות כמה היו שוים בעת שנשתתפו ומחשבין הסכר או ההכנסד ; **ה** השותפים שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתיים

וזה ש' ונתעסקו כולם בממון סתם וכיהתו או הותירו הסכר או הפחת ביניהם בשהו לפי מנינם לא לפי המעות ואפילו לקחו סוד לטביחה שאילו (טבחיהו) היה נוטל בל אחד תבשרו לפי מעותיו אם מכרוהו מי ופחתו או הותירו הסכר או הפחת לאמצע (ח) בד"א כשנשארו ונתנו במעות שנשתתפו בהם אבל אם המעות קיימים ועדיין לא הוציאו אותם

– ופחתו

בכל ריוח ולקח ממון דקב'ה וברויהו כו' אין חבירו שותף ברויהו עד שיקבל עליו אחי' וזה כל הפסד שיבא משוכת הנאונים כ"ה דיני' עבאק ומתעסק בשל חבירו עיין כ"ד (ח) שני שותפים שהטנו שאם ינצרך הלכות למעו' יותר מהסך שהניח מחלה שכל אחד מהן יוסיף כפי הערך ויקח הרווח כפי המעות שיוסיף ואם באחד הדכים והכ' לא עם יכול לקח ריוח ש"ס ונאמיה אופן יקח ריוח המעות אשר הכניס עיין קולון כ"ו ובי' יוסף סתנו זה דף קפ"ו ע"א ונאמלי' כ"ה הרמ"ט ח"כ דף י"ח

(ט) מדיני

חשן המשפט הלכות שותפים קעו

פירוש קפו

(ט) מדיני שופטים עיני הכ"ס כלל ס"ט ס"ג ו' י"ט י"ו וכלל ע"ד ס"י י"א ויבא הר"ס אל מ"ס וכלל ו' א"ל ב' ו' ואלף ס"ג וע"ל ס"י ז"ב (י) אפי' הראשון חייב ממויב להמטק ע"ל ס"י שמו"ס (יא) שני שופטים שכל א' מוטל בהנהגת המלוה ועל השני מוטל בהנהגת האמנות אפי' אין במבואה שכל א' ישמש לחבירו כשיטתך נק' שמירה בנפשו אכל י' גם במבואה שכל א' ימסור חשבון נודק לחבירו י"ט להאמין שמיים רמף בקוב"י (יב) עיין שפתי כהן (יג) רש"ד"ס א"ל ק"ל ע"י שומק שמתנה עם חנירו שכל מה שימכור בהקפה אפי' שוה א' נק' ימן לן ו' לחקן עיין גאלנבטי ק"א . . . ב' שופטים שיהיה להם שטר א' והגיע זמן בנייתו ואמר א' לחבירו ששטר האומנות בידו א' לתקן חוב זה לזמן אחר ועבר על דבריו עיין ב"י בשם הר"אש"ן כלל פ"ח (יד) כל המטל לנפשו דבר בשותפו דמסמ' חבירו מתמיד עליו כל ההפסד שאפשר לחלות שבה מחמת הסכנו עליו לפרוט ואפי' ש"א להבדל וכו' קולון טורש טו' רש"ד"ס ח"מ קע"ו וכפ"ד דראיו לנפשו עליו זה הקע"ו מפני תקון העולם שכל א' ידקדק במעשיו ולא יעשה סכנו אלא מדעת חבירו וכ"כ ס' קס"ו בשם הר"י ונכ"ס קס"ג וכו' (טו) משמע דצריך שיהיה עמו כפי פ"ב סמ"ע וכו' מהר"י טראכניס ק"י או כל דעמו דניח ליה בנאמן שנוי מה"רס ס"יו וגם אינו יכול לומר שיעמי' ל' ח"א ריש ס"ל וסי' ע"ג אכל בשמירה בעלמא לא אמר' בזה דשמיקה כהודא' דמא' דהא י"ל דשקמ' מאח' דכ"כ טעמיה ולא היה בידו לנפשו סמ"ע וע"מ שטר כשע"ד ל' דמיון זה וכ"כ מהר"ט ח"מ סימן ק"ח (יז) עיין

ישתחו או הותירו מחמת המטבע ששינה המלך או חנטי המדינה חולקין השכר או ההפסד לפי המעות (וכל שכן אם נשקפו צירות ועדיין הם בנין שנותלים לפי מעומיהם: (טור) ואם התנו ביניהם הכל לפי תנאם בין בריוח בין בהפסד ו יש מי שאומר דה"מ בנוף הממון נכסתתפו אכל להשתעבד לסלם מכיתו לא כנוז חס נשתתפו זה במנה וזה בחאתי' וכפסד הכל לא אמרינן שיטלם בעל המנה לבעל המאמין ו' מכיתו יש מי שאומר שאם עלה בריוח אחר שהגיע זמן חלוקה שקבעו נותלים לפי המעות (וכ"ה אם שינו ממה שהמיל' נותלי' לפי מעומיהם) (כ"י בשם הר"י בשערים) ו יש מי שאומר שאם נכנכו או אכדו חולקין לפי המעות: הנה ראובן שהיה לו חוב ואמר לשמעון יסייע לו בניית החוב ויהיה לו שליש הריוח וכן עשו ואח"כ קנו שחורה הו' להו כשנים שהטילו לבים דהרי יש לשמעון חלק בריוח (כ"י בשם הרשב"ן) ודווקא שקנו אחר כך השחורה ביחד ארבעה דשופות אכל אם ראובן סו' הקונה ושמעון ישיעו אין לו בריוח כלום שהרי לא נדר לו רק חלק בניית החוב ולא בנה שהריוח אח"כ וא"ל נאמר לו רק כמה שנומנים למסייע לחבירו (ד"ע זכ"ה) ראובן ושמעון ששקפתו הלוה לעב"ס וראובן נתן לו חלקו ואחר כך אמר העב"ס שאין צריך יותר ואמר ראובן לשמעון שיתן חלקו למה שהלוה לו ושמעון דחה אותו ליתנם ובמקו' כך נכטר אפי' הכי זכו יורשיו בחל' הריוח דהרי לא מחל לראובן אכל אם אמר שמעון שלא ליפן חלקו או שינה בענין השופות ואכד חלקו מן הריוח (מורדכי פרק מי שהיה נכוי) (וע"ל סימן זה שעיף מ"א)

השותפים (ט) שומרי שכר הן שאם נכנכו או נאכדו מהשופות ברשות אחד מהם חייב באחריותו בל' בזמן שכל א' מתעסק בשופות זמן ידוע ונכנכו לו בזמן שנתעסק בו: הנה ודווקא שהפנו בין מחילה אכל אם א' אינו מחוייב להתעסק רק עושה מנדקת לבו אינו חייב בנסירת השופות ולא הוי רק (י) בשומר חנם: (הנהגות אלכסי פרק חזקת) אכל ק"ס התחילו (יא) להתעסק ביחד אפי' אם אח"כ נתעסק בו כל א' לבדו פטורים (יב) דלמירה בבעלים הוא (ואם היינו נכשע"ל ע"ל ס"ס ר"א) ואם מתחלה נתעסק בו א' לבדו ואח"כ נתעסקו בו שניהם ביחד ונכנכו הראשון חייב שלא היה השני עמו במלכתו כשהתחילה שמירתו זהב' פטור שהראשון היה עמו במלכתו כשהתחילה שמירתו:

הנה חלקו השותפות לנמרו וכשאר ביד א' מהן לפרוט לעכו"ם ואכדו או נכנכו ממנו אין חבירו חייב לשלם לו ההפ"ד אכל אם נשאר ג"כ לשני מן השותפו' כיו' שמירה בנפשו והיפסד על שניהם: (מהר"ק שורש ק"ד) ט' ליום שהם שותפין יכול כל א' למחות בחבירו שלא יקנה דבר לעצמו מהשותפו' אם לא ינכה אותו מחלקו ואם לא ימחו וקנו לעצמם כשבאים לחלוק שמין הבנדי' שעליהם כפי מה שהם שוים בשעת חלוקה אכל אם כלו לנמרו או אכדו אין מחשבין אותם להם ואם קנו בנדים לנשיהם ולבניהם ולבנותיהם אין שמין אותם בל' בבנדי חול אכל בבנדי שבת שמין להם וגדול האחין אף במה שקנה לעצמו לזין שמין לו אכל לכתחלה יכולים למחות בו שלא יקנה:

הנה ופ"ה שאר שותפין שאינן אחין (טור בשם הרמב"ם) מיהו כל דאולינן בזה אחר המנהג: המשתתף עם חבירו בסתם לא יטנה שמתנהג המדינה באותה סקורה ולא ילך למקום אחר ולא ישתתף בה עם אחרים ולא יתעסק (יג) בשחורה אחרת ולא ימכור בהקפה אלא דבר שדרכו להמכר תמיד בהקפה:

הנה ואם הגר' צו שלא לעשות אפילו בדבר שדרכו בהקפה חייב לשלם (כ"י בשם ה"ש"ר) היו קצת בני אדם יוצרין בהקפה וקצת אינן מוכרין לא יקוף בלא דעת חבירו כ"י בשם ר"י וגל שאינו פסנה או פוסע יעשה בשל חבירו כמו בשלו (מרדכי ס"פ אלמנה) ונוסל מחבירו חלקו במה שהו"י דכל שותף כיווד ברשות דתי (מרדכי ס' חזקת) בני חנורה האוכלין וידו' אוכל הרבה יכולים אחרים לשלקו: (אגודה דפסחים פ' האשה) ולא יקפיד בוד אחרים אלא"כ התנו בתחלה אי שיעשה מדעת (יד) חבירו ואם עבר ועשה

שלא מדעת חבירו ואח"כ הודיעו (טו) והסכים למעשיו הרי זה כטור ואין הדברים האלו נרובים קנין אלא בדברים בלב' ואם שינה (האחד) מכל אלו הדברים שהלך למקום שלא היה לו לילך או פירש בים או שמכר בהקפה או נשא ונתן בשחורה אחרת וכן כיוצא באלו הדברים כל פחת שיבא מחמת זה שעבר חייב לשלם לבדו ואם היה שם שכר המכר לאחנע: י"א לפיכך הנותן מעות לחבירו בתורת שותפות ליקח בהם חטים לשחורה והלך וקנה שעור' או לקנו' שעורים וקנה חטים אם פחתו פחתו לזה שעבר ואם הותירו הותירו לאחנע (וע"ל ס' קס"ג) וכן אם הלך ונשתתף עם אחר במתן השופות אם הפסיד הכסף לעצמו ואם נשתכר השכר לאחנע אכל אם נשתתף עם א' במתן ענמו אם פחתו פחת לעצמו ואם הריוח הריוח לעצמו ואם הפניו ביניהם הכל לפי התנאי:

הנה דמותן ושענין שותפין היו לכן חוב אכל ס' אחד שראובן דר מחמי' ורוא' עשה יהודי ושמעון טופן שראובן ימנע החוב לפי שהיה עשאו ונאכדן

הדין הכושף הרכות שותפים קעו

וראובן אומר שמעירא מן הפר שהיא דר מחזיקו הדין עם ראובן ועיין לקמן סימן ט' זה ראובן שהלך ופטר מינו' של שמעון חנירו ואמר שמעון זיה לו לעשות אם אמת שמעון בזה לו ראובן כסודר אפי' דלא אמר ליה על מנת לכסודר אבל אם שמעון כוסר ויש לו עדות שהחובות היו שלו וראובן פטרן ראובן חייב לשלמן ואינו נאמן ואמר שברשות שמעון עשה מה ששטה אבל אם אין לשמעון עדות ראובן נאמן בחיוב שהיה יכול לומר שהחובות אונס של שמעון או שהוא לא פטרן: (מרדכי ס' החובל)

יב אחד מהשותפים או המתעסק (יו) עשה סחורה בכפילות וטריפות וכיוצא בהם הסכר לאמצע ואם הפסיד (יו) הפסיד לעצמו:

הנה זכין אם נכח (זה) או נזל הסוּף ריך לחלוק עם חנירו (בהמות מרד' פ' חוקת והב"מ כ"ה מהשומפין) ואם הפסיד ההפסד לעצמו והוּוּקף אם הפסיד קודם שגודע לחנירו אבל אם חלקו בנותנים עם הסוּף ואח"כ בא עליהם עליו וכן אם קנה נכסה וזכר עם חנירו ובה א"כ עליהם ההפסד ג"כ לאמצע מאחר שנתרבה למעטון ואין הדברים לריבין קצין וכמו שבהב"א ב"מין ואב סי' ס"ט) אבל אם (יש) חלקו שאר רוחים ובה עליהם על חלק מן השומפין שלא כדין אין חנירו חייב לביטוי בהפסד (הר"אם כלל ע"ט סי' ז') ועיין סי' זה בס' ל"ח וסוף פרק ק"ט) מי שסבר חנירו לישא וליתן בשלו וכל המציאות שיעניו לידו ויהיו שלו ונכסה חנות פרושין מעבורים היו ככלל מציאה דכל שטר פרוש מינו שיהיה דמי חנירו ולכך מי שהחזירו לעצמו אינו חייב לשלם לחנירו אפי' לנכס לה נמי שהיו: (משנות רש"א ח"ב א"ף י"ד)

יד א' מהשותפין שאמר גוליק הסחורה למקום פלו' שהיה ביוקר ונמכר כס אפי' שקבל עליו כל אונס או כל פחת ש"בא הרי חנירו מעכב עליו שהרי אומר לריבין לזנוגו שאמתן עשות סבירו ואהיה רודף רוח אחריו לדין להוציא ממך וכן כל כיוצא בזה: יד א' מהשותפין שכל לישן הפירות עד הזמן הידוע למכור אותם פירות אין חנירו מעכב עליו אבל מהשנוע ומז' המכר יכול כל א' מהם למכור ואין חנירו יכול לעכב עליו וזאת מכר כלא דעת חנירו ונתייקר אח"כ אין לחנירו עליו כלום: (אבל אם מכרה קודם זמנה היו פשיעה ומייבשלים לחנוה חלקו) (כ"י נכס ר"ו) ואם אין זמן ידוע למכור אותם פירות ודולה א' מהם לישנם חנירו מעכב עליו: טו השותפין שהתנו ביניהם שיעמדו בשותפות זמן קצוב כל א' מהם מעכב על חנירו ואינו יכול לחלוק עד שנייע הזמן או עד (כ) שיכלה ממון השותפות ואין א' מהם יכול לישול מהקצין ולא מהסכר עד סוף הזמן:

הנה זכין אי שניה מי ששע חזק הזמן או עכר על נכסו או חכילו הרי אינו יכול לחלוק אלא משלם מה שהפסיד (כ"י לדעת הרמ"א) ודלא כס חולקין בזה: (מרדכי פרק מי שהיה נשוי)

יז נשתתפו סתם ולא קבעו להם זמן הרי אלו חולקין כל זמן שירצה א' מהם ויטוב כל א' חלקו מהסחורה ואם לא היה באותה סחורה דין חלוקה או שהיה בחלוקתה הפסד הרי אלו מוכרים אותה וחולקים הדמים: יז היה זמן ידוע למכור אותה שחורה יש לכל א' מהם לעכב שלא יחלקו עד שתמכר בזמן הידוע למכירתה ואין א' מהם נוטל לא מהקצין ולא מההריוח עד זמן החלוקה אלא אם התנו ביניהם: יח ואם לא קבעו זמן לשותפיו או שקבעו זמן ונשלים ובא א' לחלוק שלא מדעת חנירו חולק בפני ג' אפי' הם הדיוטות וכלבד שהיו נאמנים ויודעים בשומא ואם חלק בפחות מנ"ל עשה כלו: (ואם הבסי א"כ בחלקו הוא יכול לנטל החלוקה (טור) ויש חילקין: (סס נכס י"א) ב"ד חלקו פירות אבל אם היו מעות שכולם מטבע א' זשים יש לו לחלק (כב) שלא בפני ב"ד ומינה חלק חנירו ב"ד ואם אין המעות שוים הרי הם כפירות ואין חולקין אותם אלא ב"ד: יט א' מהשותפים או המתעסקים סמת בטלה השותפות או העסק אפי' (כג) שהתנו לזמן קצוב:

הנה רבן עקיב (כ"י) ודלא כדעת החולקין (מרדכי ס' הניזול ופר' המקבל) שואף שחלה או נאנס ולא עסק בשומרו' אין הדין שיהיה ריו וימן לו ואפי' אם קנו מירו בשעת הסייוף אבל אם היה צדיר אחרת בשליחות השומפין זמנעכב בנאנס' יש לו חלק עמהן ואם יש מנכס בזה בין השומפין יעשו כמנכסן (במקווי יוסף נכס הרש"א) שלא שקבלו עסקא מאחד ומת אחד מהן (כד) חבטל הענין

(יו) עיין רש"י ח"א ז"א וח"ב ג'
(יז) ואם לא ידע (יח) ונכס כ"י
נכס הברוח מיומיו ביה ר' שמעון
השומף שנכס ארנקי מן העכ"ס
ויבדלה נכס כ"י נכס בעל העטו'
זה הנכס לעצמו כל שלא הפכו כפי'
על כך ונכס רש"י ח"א ז"א כמ'
ג"כ דהווי בלוגמא דרבותא מינה
כאב שהנתיבה ע"י עסק השומפין
כנזף העכ"ר מכס כל לחולקין כיוון
שח"א הנ"ל בזה ע"י עסק השומפין
ועוד כמד דיש חולקין גם בזה אבל
הנ"ל ככל המס שובח מחמלה הכרח'
הרי המכיר (יט) לשל' שותפי' אסח'
שחלקו בודה אפי' המס שהוא שותפו'
נכסו לבלו' אם חתם מחבוס חייב
לפרוע הכל. שותפים שחלקו א'
יותר על של חנירו והמנו שעל
היתרון יקח ח' למאס מהדיוח היו
רבות ואסור מדינה י"ד ס' ס"א
(כ) רש"א במשקל ר' ר' ר' ר' ר' ר'
מ' צ' נכס רמ"ס ורש"א רש"י ר' ר'
ח"ו רש"ו וזה הוּוּקף בשותפין אבל
לא מהקצ' עסק נכס' כ"י דל"ט
יכול לחזור בו וכן כמד רמ"ף ר"ח
ועיין משנות הגמורים קמ"ו ואם
שקתמו בשנויע לכולי' יעלמא אין
יכולים לחזור בהן רש"י ח"א ע'
ולבניין עסק השותף המוחזק יכול
לומר ק"ל רש"י כמד רמ"ס רפ"ז
וה' שותפין דלא מקרי שותפי' א"ל
בשתייהם שואפים ונותנים כמון
השותפות אבל אם היה הא' מהן
כאלד נושא ונותן כמון השותף
אפי' שהמון משל שניהם ה"ו
השותפות כד' עסק וזה הנושא
זכותו כקר' מתעסק שהרי הוא לכד
מתעסק עסק השותף ושותפו שאינו
נושא ונותן נק' בעל המעות ע"כ
מינה ב"ד ס' יקפ"ו ס"ג בת' המניה
סאם כל א' כמן המעות אפי' הא'
מתעסק לכד אין כמן עסקא אלא
שימפות ובכס כ"י סס שכן דעת
ר"ף וס' י"ג ושלדעת רמ"ס אפי' ס'
שמתון משל שניהם דמי של
המתעסקת' חנירו הוא חלו' מלו'
וזמנו פקדון ועיין ח"א בעל לא'
סס (כא) מרדכי ס' מי שהיה נשוי
למ' סס ונשואו והר"א ס' ובי' ור'
ישנה כ"כ כ"י אבל רש"י ח"א סי'
ע' וכן כמד שחינו נראה כן דעת
עיין מש' הגמורים ס' קל"ו ס"ס נכס פנחס (כג) ובכס רש"י ח"ב סי' ס' דיוקא שהיה ששפתו אצל' או ר' ומת א' מהם מוך הזמן כהי' דמבטל
חלק מן השותף שמת כיוון שכדי ואלו המון ליד הירשים מ"מ שותפו הנשארים נמקומה עומדת ועיין רש"י ח"מ ק"ג שכתב גם כדברי רש"י
ועיין ס' ס' ס' ס' ס' ע"י מינה בעל מש' א"כ ח"ב ס' א' משכס ג' כמד בזה כנדר רש"י וספק בראיות נחובות כל שמ"ח מהם נכבטל השותפות
לבלו' והנ"ל הריה מדברי ריטב"א וב"י אבל אם הוא שותפות שאין חייב עסק אלא מירוח מתיילת לא נכבטל במיתת א' מהם עיין רש"י י"ד ע"ל
ובהכבטל השותף הינו שיכולים לחלוק עם ירישי המת אבל אם לא חלקו חייבים לתת לירשים חלקם. מהרי"א משנות גא' לנטי סימן ה' וב"ד
(כד) וכמד בעל מש' מן סס שהשנים הנשארים נוטלים הסכר כלו גם מחלק המת כיוון שיש להם יותר טורח ע"ס הר"א ח"א ז"א ר' ר' ר' ר' ר' ר'
(כה) וזה

דושי המושפט הלכות שוהבין קעו

פירוש קפו

בכח ויכולין לחזור בהן (כ"י נשם ר"טנא) ב' שותפין ביחד טעמו שותפות עם אשה שותפה להן
לקח זמור כך פשוט האחד ולא עסק בשותפות כמו שהיה לו לשוק ומתת זה אינו נוטל כל כך
יודו הדין' למה לפי ערך כי אינו דומה שנים השותפין לב' (בית יוסף נשם הרשב"א) אחין
מפסי טעמו ומצדן ביחד כל אחד כפי כרכו ונכסו אחד מהן נהשני נשם ונתן לזרד השותפות
או ששם בחייו אחיו מין האלמנה יכולה לומר בשם החלוקה שהיא מטול נכסם כפי מה שלקח
או יותר ממנה מאחר ששאלו ונכסו סתם כפי מה שנהנו בחייהם עשו וכן אם ויתרו. הקהל נשם
לק. האלמנה אין כשנו יוכל לומר שחלקו עמו הדין' הוא מאחר שלא התנה ועסק סתמא מה
שותרו ולאמנה זכיה נז: (טור נשם הרא"ש כלל ס"ח ס"ד')

(כה) וזה דווקא כשאין להקבל
קצין בעסקא אלא טרמו ועמלו
אבל יש לו קצין אינו יכול להפקיע
שצדו נכסיו ואפילו אט"ל שיכול
להפקיע שצדו גופו ויכול השותף
לומר אני אטרד רש"ך ח"א ס"ד ע'
והנז' רש"א נשם קצרות ס"ד י"ג
לכריך שיחור' נז בפני עדי' וקודם
שירויח (כו) ומת עיני נאנטי
ס"כ"ה מחלוק' מוסק' א"ס הירחסי
נמקום אביהם להשעם בעם' (הז)
ולטעמו כפי' אש' ינו או לא (כו)
כנז' רש"ד ס"ס ש"ח אפי' כשם
בעיר ה' וס' נדולים דווקא שהיו
לחיים עומדים' בתפיסה יחד כמו
שהניחם אביהם אמנם אם לא היו
שותפ' שצד' חלקו או אחי' שחלקו
ודאי אין טעם' לכתוב להפטר מן
השני נמה שדן עם הראשון (כח)
וע"ל ס"ק' ב' ס"א רש"ד ס"ח מ"ח
ע"י' (כט) ב"י ס"ס ק"ג ורש"ד ס"ס
(ל) עיין משו"ב הנזכרים ס"ס ב'
(א) שנים

היה להם חוב אצל אחדים אינו יכול לומר לחבירו להחליט עד שגובה כל
חוב שיש לנו אלא חולקים וכשפירעו החובות יטול כל אחד חלקו:
או יכולין להלוא הסטרות בשותף ב"ד או צדד או אגוד ואם תקבלקל אחר כך החוב של
אחד מול דע דודים נרם (טור נשם הרא"ש) ועיין לעיל סימן ס"ו סעיף מ"א:
יה עליהם חוב לאחר אם פירשו שאינם אחראים זה לזה חולקים וכשיגיע זמן החוב
פירעו יתן כל אחד חלקו ואם לאו כל א' מהם מעכב לחלוק עד שיגיע זמן השטר
פניו שיאמר לחבירו הואיל וכל אחד ממנו חייב לשלם כל השטר נשם ונתן בדמים
לו עד שיגיע הזמן: כ"א אמר ליה חבירו לחלוק וטול אתה דמים כנגד כל
שטר ועשה בהם שחורה לענמך ושלם כל השטר בזמנו יש לו לעכב עדיין ולומר
ימא נפסוד והשנים יותר מריוחיים מהאחד: כ"ב הכותב מעות לחבירו לילך לחדינ'
לזכות לשחורה או לקנות לו פירות בשחורה או לישב בחנות אינו יכול לחזור בו
לשחור' הממון מיד השותף עד שילך למקום שהתכו ויחזור או עד שיקניו איתם
הפירות ויתכרו או עד שישב בחנות טזה כמי שקבע זמן הוא: כ"ג המקבל עסק

הכותב (כו) הנותן (כו) אינו יכול לחזור
בו (מה שאין כן בשותפין שקבעו זמן (כ"ג) וכמו שכתבנו לעיל סעיף ט"ו)
כ"ד ב' שותפים שיש להם תביעה על אחד ותבעו א'
מזה זינא השותף חייב אם היה על עסק שבועה שהיה חייב לו ונכדע לו אין שותף ב' יכול לתבעו בשבועה דשבועה
לא' שבועה למאה: כ"ה היה להם תביעת ממון עליו וינא השותף חייב אם לא היה שותפו בעיר ויכול לתבעו
בשם אחרת (וקטן (כו) כמאן דלימא בעיר דמי וי"א דה"ה אשה) (כ"ג) נשם הרא"ש אשה) היה בעיר (כח) אינו יכול לתבעו:
הנה' ודווקא כשהן המודעין אבל כשהן כותבין ואחד טען (כט) אינו מיקח לחבירו כלל הואיל ולא צוה לשתין ולה' כשכילו ונכדי שיר נענייני נרמי
בעיר הם בשותפין ואם א' יתן מנע לאחר כולן וירדשין נבארתם תביעה ואינן יכולין לחזור ולטעון' (מרדכי ס"ח ס"ה סג'ו)

הכותב (כו) הנותן (כו) אינו יכול לחזור
בו (מה שאין כן בשותפין שקבעו זמן (כ"ג) וכמו שכתבנו לעיל סעיף ט"ו)
כ"ד ב' שותפים שיש להם תביעה על אחד ותבעו א'
מזה זינא השותף חייב אם היה על עסק שבועה שהיה חייב לו ונכדע לו אין שותף ב' יכול לתבעו בשבועה דשבועה
לא' שבועה למאה: כ"ה היה להם תביעת ממון עליו וינא השותף חייב אם לא היה שותפו בעיר ויכול לתבעו
בשם אחרת (וקטן (כו) כמאן דלימא בעיר דמי וי"א דה"ה אשה) (כ"ג) נשם הרא"ש אשה) היה בעיר (כח) אינו יכול לתבעו:
הנה' ודווקא כשהן המודעין אבל כשהן כותבין ואחד טען (כט) אינו מיקח לחבירו כלל הואיל ולא צוה לשתין ולה' כשכילו ונכדי שיר נענייני נרמי
בעיר הם בשותפין ואם א' יתן מנע לאחר כולן וירדשין נבארתם תביעה ואינן יכולין לחזור ולטעון' (מרדכי ס"ח ס"ה סג'ו)

הכותב (כו) הנותן (כו) אינו יכול לחזור
בו (מה שאין כן בשותפין שקבעו זמן (כ"ג) וכמו שכתבנו לעיל סעיף ט"ו)
כ"ד ב' שותפים שיש להם תביעה על אחד ותבעו א'
מזה זינא השותף חייב אם היה על עסק שבועה שהיה חייב לו ונכדע לו אין שותף ב' יכול לתבעו בשבועה דשבועה
לא' שבועה למאה: כ"ה היה להם תביעת ממון עליו וינא השותף חייב אם לא היה שותפו בעיר ויכול לתבעו
בשם אחרת (וקטן (כו) כמאן דלימא בעיר דמי וי"א דה"ה אשה) (כ"ג) נשם הרא"ש אשה) היה בעיר (כח) אינו יכול לתבעו:
הנה' ודווקא כשהן המודעין אבל כשהן כותבין ואחד טען (כט) אינו מיקח לחבירו כלל הואיל ולא צוה לשתין ולה' כשכילו ונכדי שיר נענייני נרמי
בעיר הם בשותפין ואם א' יתן מנע לאחר כולן וירדשין נבארתם תביעה ואינן יכולין לחזור ולטעון' (מרדכי ס"ח ס"ה סג'ו)

הנה' ודווקא כשהן המודעין אבל כשהן כותבין ואחד טען (כט) אינו מיקח לחבירו כלל הואיל ולא צוה לשתין ולה' כשכילו ונכדי שיר נענייני נרמי
בעיר הם בשותפין ואם א' יתן מנע לאחר כולן וירדשין נבארתם תביעה ואינן יכולין לחזור ולטעון' (מרדכי ס"ח ס"ה סג'ו)

הנה' ודווקא כשהן המודעין אבל כשהן כותבין ואחד טען (כט) אינו מיקח לחבירו כלל הואיל ולא צוה לשתין ולה' כשכילו ונכדי שיר נענייני נרמי
בעיר הם בשותפין ואם א' יתן מנע לאחר כולן וירדשין נבארתם תביעה ואינן יכולין לחזור ולטעון' (מרדכי ס"ח ס"ה סג'ו)

הנה' ודווקא כשהן המודעין אבל כשהן כותבין ואחד טען (כט) אינו מיקח לחבירו כלל הואיל ולא צוה לשתין ולה' כשכילו ונכדי שיר נענייני נרמי
בעיר הם בשותפין ואם א' יתן מנע לאחר כולן וירדשין נבארתם תביעה ואינן יכולין לחזור ולטעון' (מרדכי ס"ח ס"ה סג'ו)

(לא) שנים שהיו שותפי' בכל ריוח ומצאה וכמה צד' א' מהם ממון רב היו לחצות וכ"ס אם נחשב כפרן באזהר דבר אף שיש שנועה בשותפות דה"ל חסוד אמנונא ואשנועה רש"ך ח"א סי' ק"ו ע"ס משנה נאה (לג) ווייל ל"ט ועין רמ"ק סימן רי"ג שחילק בין רבא הישראל לישנא זבין לא במא לכלל כך ואם יש לו עסק עם העב"ס לאין לו (לג) כת' מהר"ם פתשו' דכ"ל ראובן ושמעון שהלו על המשכון זכיר ראובן המשכון ומסובבא ובלקח לז' אמו המכ"ס ושמעון אינו חפץ לשיעור עין דינו ע"ס א"ל שיהי' חייב לשני שותפים ולא רבא לפרעם א"ל כן יוסיפו להלוות לו מעות וא' מהם לא רבא והאלוה לו חסוד וא' זכרע מחלקו מה שנהה יהי' שלו עין פשו' הדשות לנש"ל ק"ן (לד) סוף שנת ואחרו דרבה לנבות דכוותיה מחלק בעלה והשותף האחר מעבד עד שיופרעו החוב' שכל השותפות אם לא היה לנת קרן בשותפות או שהיה לו בו קרן אבל אין ידוע אם נכסיו אלו עמנו של קרן המת היו והשותף אומר אבד קרנו או נכסד ואלו הנכסים של חובות השותפות הן על האדם להביא ראיה אבל נכסי המצויין הם נחפיות השותפו' והם ידועים שהיו לנת מתחלה הם משועבדים לחשב רמ"ק ס"ח ע"ט כ

אלו שנועה לאחד שכונת למאה זאכילו פטר ראובן את שמעון משנועה או פטר שמעון את לוי משנועה עדיין ראובן משנועה את לוי אלא אם כן פטר גם את צדו כחו: לא שנים שלוו מאחד ערבים זה לזה והילכך אם נמת אחד מהם או גרעני או כפ אחד והודה אחד אחרותו שהודה מתחייב בכל ואין מקבלים עדותו על חבירו זכ"מ שהודה לאחד מהשותפין או פרע לאחד מהם כאילו הודה הפרע לשיטתו: לב או טען אחד מהשותפין דבר שהיה חובה לו ולחבירו נאמן צעד אחד לחייב לשיטתו שנועה דאורייתא: לג - צ' שיתפס שמת אחד מהם ולא נשבע או שחמד מהם חסוד (לא) יטבע האחר: לד אחד שליה מפנים בפטר אחד אם בא איתיהם וטבע החוב כול חייב לשלם לו על הדרך שנכתבאר במ"ס ע"ז ואם נכתב הסטר במס' א' ובא זה שלכחו על שמו וטבע הכל חייב לפרעו אבל אם אותו שלא נכתב על שמו טובע אפילו מקני אין שומעין לו: לה שני אחים או שלשה שיש להם דין עם אחד אינו יכול ליתן יבא אחד מהם ויטעון צעד כולכם: לו שנים שיש להם חוב בשותפות עם עכ"ל ופרע קנת זמעבד השאר מפני שאומר שאחד מהם חייב לו כנצדו והלה צופר (לז) ההפסד על שניהם;

הגב ונראה לי דהוא דין אם היה המייב ישראל רק שחייב לישנא מש"כ צט"ס דאמילא שנועה אין צריך רק חרס בעלמא:

לו ראובן ושמעון שותפים וקנה שמעון צנדים מעכ"ס וזכרם ליהודי וזלתחייב היהודי לפרוע לעכ"ס לזמנא לוינו ונתחייב שמעון לעכ"ס צט"ר שאם לא יפרענו היהודי לאותו זמן שיפרענו הוא ואח"כ חלקו ראובן ושמעון השותפות שזניהם חייב ראובן לעשות פטר עליו לשמעון שאם יבדר שמעון צנדים שלא פרע היהודי לעי"ס וינטרן שמעון לפרוע לעכ"ס יפרע ראובן חלקו מכל שיבדר שמעון צנדים שהיוט על עסק זה צהנא' ובשומד: לח אם קנה שמעון סחורה מעכ"ס והטעהו בחשבון ונתן דמי הטעות לשותפות יורא שמה יזכור טעותו וכן אם היו משכונות מאחרים יורא שיבא לו מזה הפסד יודה ראובן בפני עדים שדמי הטעות ודמי המשכונות באו לשותפו ויבא יוחתמו ויתנו ציד שמעון: (וע"ל סעיף י"ב סימן זה) לט אם לקח שמעון מעות לאחד מהכנים בשותפות וישול ריוח צכדי מעותיו אע"פ שלא הודיע לראובן שותפו וישול להם חלקו צריוח כמו שהתנה עמו: מ בני כרך טקנו ס"ת בששים דינר זהתנו שאם ילך אחד מהכרך להתייטב במקום אחר שהנשארים יתנו לו חלקו ועתה דונה אחד לנאש

זואל חלקו לביתא שהוקרו הספרים והנשאר' אומרים שלא יתנו חלקו כי אם לפי מה שקנו בתחלה הדין עס' לנשארים: הגב ראובן ושמעון היו להם שותפות צידד והיו להן שטרות וכחייבוים מס לקבלו לקחו הקבל הסטרות צעד מס של ראובן חייב לפרוע לשמעון חלקו ולא יכול לומר מצבה גם כן חלקך צמס כי מאחר שנהנה מן הסטרות ופרע בהן חובו צריך לשלם לשמעון ולא יכול לפרוע צעד שמעון שלא צרטינו (ה"ר"ס כלל ס"ט ע"ט) ראובן קנה סחורה והביא לשמעון ולוי והודה לכל אחד רביעי' לריוח ולהפסד ואחר כך הפסידו בסחורה ארבע מאות וחזרו בהן שמעון ולוי וצמנו לראובן ג' מאות אם יהודה רובה לחזור צריך ליתן מאה לראובן דלא נשמתבו א"ל על הריחוק מן הסחורה אבל לא מה שיקנה אחד משותף חבירו שותפים הרבה יחד אין אחד יכול להסתלק רק מדעת כולן (כלל הכ"ל סימן ט"ז) מי שמקבל מחבירו סחורה להוליכה למקום אחר ולחלק צריוח ונתן זמן קודם שמוליכה זל הסחורה כהן מתחד הסחורה לפי מה שסוה בשטה שמוליכה ולא בשטה שקבלה: (ריני וריוח נמי כ"ז ח"א)

מא ראובן ושמעון צקש מהם עכ"ס להלוות לו סך מעות ולוי צקש (לג) להשתתף עמהם בחוב ונתרנו וקדם ראובן וכתן מחלקו ד' זקוקים וחתי ואמר העכ"ס שלא היה צריך יותר והלך ראובן ואמר לשמעון ולוי אם תרנו לחלק עמי בחוב הנו לי כל א' חלקו בחוב ושמעון נתן לו חלקו ולוי לא נתן לו וכפטר אם כתבע ראובן ללוי חלקו אמני אינו חפץ ליתן הרי נעקר משותפות אבל אם אחר תדיר הריני משלם אע"ז דדחה אותו קנת כיון דלא אטרחיה לב"ד קני רוחא וחייב ליתן ליורטיו: מב ראובן ושמעון שהיו שותפים בחוב וראובן קבל הערב ותפסו הסד והוצרך ראובן לפטור החוב כיון שצאונו היה פטור משמעון: מג שותפים שיש להם חוב צידד ורנה האחד להתרחק ממקומו ולהוליך הסטר עמו חבירו יכול לעכב עליו שלא יוילך הסטר (ובמו שכתבאר סי' ט"ז) מד אם א' מהשותפים טען עסק השותפות על בהמתו או כתנו בחנותו כשתם נוטל סכר בהמתו או חנותו תחלה ואח"כ יחלקו הרינו או ההפסד: מה אחד מהשותפין שלקח מסחורת השותפות צענא שותפו להוליכה למקום אחר לחבור וכשבאו לחשבון רונה לישול מהשותפות הולאות מזונותיו אין שומעין לו אלא אם כן יש מס מכנה: מו אחד מאחים השותפים שיש בידו עמון וטוען (לד) שהוא של אחריש יגילו להביא ראיה

חשן המשפט הלכות שותפים קעו קעו

פירוש קפח

כ"י נכסא השומות הם כמושכני
ניד השוקא ועיין רמ"ט ח"א סי'
קמ"ט ועיין ע"ד ד"ר סימן סמ"א
רש"ד ח"מ ר"י ר"ג רש"ד ח"א
ל"ה ל"ג ח"מ סי' כ"ו ס"מ הגאון
סי' י"ב ועיין ג"כ יפה יפה ל' לב
ח"א בדרך רשום עליו פ"ד ס' ג"ז
ור"י לבית לוי ע"ו ופליגת בית
יהודה סי' י"ג י"ב (לה) ודעני אחי'
שופטים כס"י קע"ה רפ"ו רפ"ח
רפ"ט (לו) ב"י נכס הר"ש עיין
המב"ט ח"א קכ"ק ק"ד (לו) ועיין
הר"מט ח"ב דף קע"ב סי' קכ"ו וח"א
דף נ"ט ורש"ד ח"א סי' כ"ו שכתבו
שניהם שאם האונס נא מחמת
השומות לוקא ולא היה במקרה
חייב השוקא האחר ונג שטון סי'
פ"ה מינו חולק על המב"ט ח"א
מדקדק בדבריו ועיין מש"ה סי' כ'
לס' נזקין סי' ז' ו"ג :

י"ה כיון שאינו חלוק בעינתו ואם מת על האחים להביא ראייה שהם טלחה : (וע"ל סי'
(כמבאר דיוני מילי) כ"ז ראונו ושמעון שטר ח' חייב להם ממון ושמעון קבל
ירבים (לה) ב"ל ראונו ושמעון הלך תחת אותו שר ואינו ראוי לתבוע חובו וראונו מזהירו
לבות החוב איך שמעון חייב להקניט הטר שלו כדי לנכות חובו של ראונו אך אם הוא
יודע תחת בעבור אותו חוב אומרים כמה מס היה לו ליתן לשנה ויתן לראונו כפי חלק
ש לו במכור חוב : כ"ח טני שותפים שקנו משי וכשבאו למכרה חסר מהמשקל
זה ככלל הפסד ויחלקוהו ביניהם אחד מהשותפים שהול' שמורת השותפות למקום
זה ומה יורשי המת נוטלים בתחלה מהאמצע כשיעור פדיון אותו שנשכרה :

כ"ט כי אין שותף (לו) חייב לפדות חבירו א"פ שכתבם מזה השופט (בגנז' מרדכי דכ"ב) ואם יש מהנז בזה
הולכין חביריו (מש"ה רמב"ם סי' כ' ומר"ק שורש כ"ד וק"ה) מיהו אם קבל עמן ומפשו השבע שטר
יהודי והורדך לתת מן העסק פדיון כספו אם דרך השיר לתת מן העסק אויב כשאר מה לתת מן העסק (מרד"פ'
גזול במרא) וכל זה בשותפין אבל מי ששול' חבירו נעסקיו וכמס' י"א דאם הלך בשלילו בחסד חייב לפדותו
הוא ליה עליו כפול שתיים בחיובין (מרדכי פרק האומנין והנאו' סניית) ויש חולקין (מש"ה רמב"ם סי' כ' ומר"ק
ד"ם קל"א) וכ"כ מי שטלה אחר חבירו וקבל עליו ללבומו מכל הפסד וכמס' בדרד אפילו הכי פטור לפדותו
דמוטב (לו) דלא שכיח הוא : (כ"ט סי' ר"ז נכס הגאון)

ל"א סיס שהיה ממושך לראונו ושמעון והפקידוהו לעכ"ם ח' לשמרו ואמר שמעון
עכ"ם שישלחהו ללוי והולוכוהו ללוי ונזול ממנו אם רצה ראינו נזכה משמעון ואם
זה נזכה מלוי : ג' ראונו שאמר לשמעון כל מה שתעשה בשלך עשה בשלי והלך
ושמעון אפטר החוב על שניהם חייב לשלם לו חלקו : (ועיין טור דיוני הרב דניני שומות סי'
ג') נא אסור להשתתף עם עובד עכו"ם ואם נשתתף ובתחייבו לו שבועה מותר לקבלה :
(ועיין באורח חיים סי' קכ"ו וי"ד סי' קמ"ו)

סימן קעו (א) ח' מהאחים

שנושא ונזמן
במך הבית אונס וטור' ויבואו
על שמו כתבאר סי' כ"ב כ"ב ב'
סי' כ"ג בעל השטר' בן שגל ממון
לעצמו כתבי אביו היה סעך על
שלחן אביו ולא תבעו אביו בחייו
מה שגל סגל לעצמו דלול' ב' בדר
אומדן מללא תבע ליה אביו בחייו
מחל ליה ואין אחיו חולקים עמו
ל"ט מצינו ל"ט עסק והביאו כ"ב
ר"ב אשכנזי באורך ס' ל"ח ראונו
שהיה דר במדינה אונקתן שמעון
כ"ו דר במדינה אחרת נכסי
וקרקעו וכמס' שמעון בפרקמטיא
ונקמטור ולא היה סעך על שלחן
אביו ואינו דר עמו ואמר פטור
רמב"ם כל לוי רובע לחלוק עם
שמעון באמר כי מאשר לאביו
עשה את כל העושר היותו ושמעון
משיב דברא ים לי לחלוק עמך
נכסאי הפטור ואין לך טוס חלק
במה שהרוחמי לעצמי שלא הייתי
סומ' על שלחן אביו הדק עם שמעון
ואין לאחיו חלק עמו שלא אמרו
דעני לבני דמיא לא נחא הנושא
וזמן במך הבית אבל זה חלוק
בשיתוף וחי לו נכסיו עצמו
שמן לו אביו ולא כתבשך נכסאי
השזוק כלל ס"ה דף ר"ל ע"ל סי'
ס"ב (ב) ב"י נכס רמ"בן ואחרים
ורש"י וכו' וע"ל סי' ס"ב (ג) וע"ל
סי' קפ"ז נכס שלישי הנזקין דל
אונס שבא מחמת השותפים ה'
לאמצע ועיין רש"ד ח"א קמ"ט
(ד) משרים נכ"ז נכס רשאי :

קעו שותפים שאחד מהם ירד לאומנות המלך או חלה ובו ה עעי

א' מהאחים שמינהו המלך נבוא או סופר שמכניס ומיניא בממון המלך וכן כל
ביוצא בזה מעבודת המלך אם מחמת אביהם מינהו כגון שהיה אביהם יודע בדבר
זה ואמר נעמיד בנו תחתיו כדי לעשות חסד עם היתומים הפרס שיטול וכל הסכר שישתכר
בעבודה לכל האחים ואפי' היה חכם ביותר וראוי למנותו ואם מחמת עגמו מינהו
שני זה לעצמו והוא הדק להפסד שאם נטל ממנו המלך מחמת ממון האחים ועשרם
ההפסד לכולם ואם מחמת עגמו שכבר היה עשיר ההפסד לעצמו :
ב' וכל זה באחין (א) האומני' עיין נכסאי אביהן אבל חלקו לא (טור נכס ר' יונה) וי"א דה"ב בשותפין
אחרי"אם נטל א' מהן שגל כולן הריחוק וההס' לאמצע (ב) וי"א דווקא לאומנות המלך אבל לאומנות אחרת
הכל לעצמו (שם נכס ר"י הלוי זכ"י נכס הר"בן) וי"א דאפי' באומנות המלך הוא נוטל מחלה טורח מלאכתו
כמוטב בכל יום : (שם נכס ר' יונה)

ב חלה ח' מהם אם בפשיעה כגון שהלך בשלג בחורף או בחו' ביומ' החמה וכיוצא
בזה אם יש קצב' לרשותו מתרפ' משלו ואם אין לקצב' מתרפא מן האמצע אבל אם (ב) חלה
באונס אפילו יש לה קצב' מתרפא מן האמצע וקודם שנתרפא יכולים לומר לו חלוק עמנו :
ג' וי"א בהפך דפשיעה בכל ענין אביו מתרפא מן האמצע וסאלה באונס דווקא רשאי' שאין לה קצבה
מתרפא מן האמצע : (טור)

ג כמה דברים אמורים שמתרפא מן האמצע כשהוא לבדו מתעסק באומנו' והשאר
בטלים (ד) ונוטלים חלק בריוח אבל טני שותפים שמתעסקים באומנות או בסחורה וחלה
ח' מהם אפילו באונס מתרפא משל עצמו :

ה' דווקא שאינו כיוונין מן השומות אבל כיוונין מן השומות וחלה באונס כל רכוסה שאין לה קצבה
במזונ' דמיא (ב"י לדעת הר"ם) ואם שותף חייב לפדות חבירו ע"ל סי' קפ"ו סעיף מ"ה :

ד אחד מהאחים השותפים טרפה לילך ללמוד תורה או אימנית ישמו כמה יגיעו
לחלקן בהוצאתן כשהם ביחד וכך יתנו לו ח"ף על פי שגריד יותר כשהוא לבדו :

ה שותף שאמר לשותפו נכזב וכל נזק שיגיע לך אגלס פטור ואף על פי שנהנה

סימן קפח

האמות

פירוש

חשן המשפט הרמת שותפים קעח קעט קפ קפא קפא

מאותה נגיבה: (וע"ל סימן קט"ו בסוף י"ב)

קעח שותף שבקש מהמוכס שימחול לו ובו ג סעיפים

א שותפים שבקש אחד מהם מהמוכס שימחול לו (א) ותחל לו הוא לאמצע כח"ל הוא שלוחם לבקש בשביל כלם ואם חסדו כח"ל פיוס אחר אני מוחל בשביל פלוני הוא שלו לבדו: **ב** מי שפטר המלך מכל מסים וארטנויות אע"פ כן חייבים לפרוע כמה שהזניחו הנכסור בנרכי ובשתירת: (וע"ל סי' קט"ג) **ג** שותף שירד לשדה המשותפת ועבדה חשוב כיורד ברשות ונוטל כדון אדניו העיר אפי"ן בקתה העומדת לקצור ואפילו עבדה שאינה עשויה לטוע והוא הדון אש מתעסק בלא דעת בדבר המוטלטל המשותף:

הגה ואין השומק נוטל הוצאה רק כפי השבח שהשניח ואם לא השניח כלום אינו נוטל כלום (כ"ו פ"ק חוקי ומהר"ק פ"ק הגזול בת"ר) ואם מיחה השומק השני שלח לשותף כגון שכנה בכרין והוא עומד בו אש הוא דבר שאי אפשר מלכבוט צריך חבירו ליתן לו חלקו ואם אינו צריך לכנות יכול חבירו לומר לו שח"ך ואכניך: (הנחות מייחובי הלכות בולח)

קעט שותפין אין להן חוקה זה על זה ובו סעיף אחד

א דבר הידוע (א) שהיה משל השותפות אין לאחד חוקה בו על חבירו ואפילו נשתאף בידו זמן רב אינו יכול לומר שלקחו ממנו או שנעמו לו בשתנה אלא בראיה ולא מבעיה כמילתא דידע לתרווייהו שזה אלא אפילו חוו דהאי אייתי וזו והאי אייתי וזו וזכנו בהו עיסקא ולא ידוע כמה אייתי כל חד ובמה יהי נפק האי עיסקא מידא דחד ואמר תרי תילתא דידי ותילתא דחבראי לא עסימן אלא פלגו ליה כטובה והוא (ב) דלא מני למטען לה"מ או החזרתי לך כגון דחוו ליה סדני תמוס ידיה וידעי דהוא עיסקא (ג) דזכנו תרווייהו:

הגה ודווקא קודם שחלקו אבל לאחר שחלקו יש להן חוקה זה על זה (כ"ו) ועיין לעיל סימן קט"ט:

קפ ובו סעיף אחד

א שותפים בחצר שכדו הנה זה מזה כתבאר דינו פטור יורה דעה סימן רכ"ו:

קפא שיירא שעמור עליהם גיים והציל אחד מהם ובו ג סעיפים

א שיירא שהיתה הולכת במדבר (א) ועמד עליה גיים וטרפה אש איגוס יכולים להציל מידם ועמד אחד מהם והציל הציל לעצמו ואם יבילים הם להציל וקדם א' מהם והציל אע"פ שאמר לעצמי אני מציל הציל לאמצע ויטול כל א' מהם שלו היו יכולים להציל על ידי הדחק כל המציל מציל לאמצע אלא א"כ אמר לעצמי אני מציל שאם אמר כן הרי זה מציל לעצמו שכיון ששמעו הוא אומר לעצמי אני מציל היה להם לדחוק עצמם ולהציל וכיון שיטעו ולא הצילו הרי נתייאשו מן הכל: **ב** היו שני שותפים והציל א' מהם הציל לאמצע ואם אמר לעצמי אני מציל ה"ו חלק מחבירו והציל לעצמו:

הגה כל מה שהניע לחלקו אבל אם הציל יותר הוא שלם ודווקא שהם יבולים להציל אבל אם אינו יכולין להציל הכל שלו וע"ל סי' קע"ט פ"כ ואם אמר שאמר לעצמו ואין לו עדים (ב) כשעבד על כך ומחוק לעצמו: (מהר"ב פ"ה הגזול בת"ר)

ג וכן הסוכר את הפועל להציל כל שיציל הרי הוא למשכור ואם אמר לעצמי אני מציל הרי זה חודר בו מהשכירות וכל שיציל אחר שאמר לי הרי הוא שלו:

הלכות שלוחין

קפב כיצד נעשה שליח או טעה וקנה ביוקר ואם עבר על דעת משלחו ובו יב סעיפים

הגה בכל דבר שלוחו של אדם כמותו חזן (א) מלדבר ענינה דקיימא לן אין שליח לדבר עבירה (שור) ודווקא שהשליח נר חיונה אבל אם אינו

סימן קעח (א) ה"א אש כלל ע"כ סי' ה' י"ב ועיין רש"ך ח"ב סימן ג' שכפ"ט ששומק או שלוחו שהכריח מן המכס או הטעה המכס הכל שלו ואם הכסוד הכחור חייב לשלם ואם לא תחל אלא מקצת לא הוי מחיל אלא לאותו שותף לו ה"א ח"ש ע"כ סי' ט"ז רמ"ח:

סימן קעט (א) דוקא ידוע במדים ולא צרמאות עיין רש"ד"ס ק"ד (ב) וכ"כ כ"ו סימן ע"ה רש"ד"ס ח"מ ק"ד נסח ר"י נסח שח"מ שומק וזן דבר המשותף וז"א אחר חייב לי כנגדו מנה כחמן כל היכ"ל"כ עדים שאומרו דבר של שומק ונס עדים שראו עבדו נידו אבל אחר שחלקו השותפות ונסחלקו זה מזה כלא עדים שנכח בעודו שומק לא תהני ליה מפיסה עיין באורך רש"ך ח"ב ק"ה (כ) ואם פשע בחיוב דבר אינו כחמן אפילו נמניו עיין ד"ר רס"ח (ד) גיין בקרה בין במטלטלים מדינה ח"מ ר"א:

סימן קפא (א) לשון רמ"ב סי' מ"ב פ"ב שלטי הגזורים פ' הגזול דף מ"ה באורך כזה (ב) ואע"ג שהמדברי סגד נכנסת שלא כמבון להציל דמשתע דסני בכתבין ואכילו לא אמר מ"מ כפ"ס ב"דק בני' דלשטא דכתבון לאו דווקא דהו דברים שנכל לא היינו לומר דאמ' ליעמי אני מציל ואם היה שם שומק וטוטנו טענדראי יצטע ואם לאו מחריס ממש וכו' ע"כ:

סי' קפב (א) וע"ל סי' ס"ח ס"ט ורש"ד"ס ח"מ פ"ס ק"א וטור וכו' דהכי אימא נב"ה

תשן המשפט הלכות שלוחין קפג קפג

בירוש קבט

בר חיובא הוי שלי' אפילו לדבר עבירה (הנחה מיי' ש'ם דשלוחין)

האומר לשלוחו לא ומכור לי קרקע או מטלטלין או קנה לי הרי זה מוכר ולוקח ושה לו שליחותו וכל מעשיו קיומין (ב) ואין העושה שליח נרדף קנין ולא עדים חלא אמירה בעלמא כינוי לבין חבירו ואין נרדף עדים חלא לנלות הדבר אם כפר א' מהם ולכן האומר לחבירו קח סמורה זו ואסתקן עמך והלך וקנה לא יוכל לחזור בו דהוי כשלוחו (משנה' רשב"א ס' הלף ר')

עבר השליח על דעת מטלחו (ג) לא עשה כלום ודווקא שזרוע שהוא שליח של אינו לפיכך אף על פי שמתקן או המשיך אם נמנע שעבר על דעת מטלחו בטל המקח וחוצר אבל אם לא הודיע שהוא שלוחו של פלוני נקנה המקח ויהיה הדין בינו (ד) ובין השלוחין: ג טעה וקנה ביוקר אפילו בכל שהוא המקח בטל בין בקרקע בין במטלטלין אמר לו לתקוני שדרתיך ולא לעוותי לפיכך אם התנה עמו שיעשה שליח בין לתקון או לעוות אפילו מכר לו טעה מנה בדיכר או לקח לו טעה דיכר במנה אינו יכול לחזור בו וחייב התשלח ליתן כפי התנאי:

מי שצוה למכור שיעסק לו בציאה דבר והוא בוציא עליו הוצאות אם בוציא עליו יותר מן הרגילות להוציא על עסק כזה אין נרדף להחזיר דלא אסיק אדעתיה שיוצא כל כך אבל אם לא בוציא יותר הרגילות חייב לשלם לו (מהר"ק שורש י') ואם יש טענה ביניהם שיהיו לעיל פ' ג' ס' ג' וס' ג' ס' ד' יש מי שאומר שכל זמן שלא יברר התשלח שיעשה שליח לקנות לו סתם (ה) וזל המוכר לומר שהתנה עמו בין לתקון בין לעוות והמוציא מחבירו עליו הראיה: ז אם הטעה השליח את הלוקח דינו כשאר כל אדם שהמכר קיים עד שתות וזכה המשלח יתרון: ו נתן מעות לשלוחו לקנות לו קרקע וקנה לו שלא באחריות הרי זה יוותר והשלח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה וחוזר ומוכר למשלח באחריות הואיל וקנה אותה במעותיו והאחריות על השליח:

ודווקא שהמשלח מספיק עצמו באחריות השליח ורובה בקיום המקח (ר"ן רפ"ג דקדושין) אבל אם אינו מספיק עצמו בזה ורובה לבטלו הרשות בידו (ב"י בשם רמ"ה) ויש אומרים דווקא שאין לו לשלוחו להחזיר מעותיו למשלח אבל אם רוצה להחזיר לו מעותיו הרשות בידו (טור בשם הרא"ש) הנותן מעות לשלוחו לקנות לו פירות ויפסקו עם המוכר ליתום ליום פלוני וטעה השליח לא התנה שיתנם לו כשעת הוויל והזלו הרי זה עושה והמשלח יכול לחזור בו ואין נרדף לקבל זי שפרע לו השליח ולא המשלח (ואפי' לא הודיעו שהוא שליח רק קנה ס"ס) (ב"י בשם תלמידו רשב"א

יר"ן) ח האומר לשלוחו מכור חסדי בית סאה והלך ומכר בית סאתים הרי זה מוסוף על דבריו וקנה הלוקח בית סאה בלבד ומיהו הלוקח יכול לחזור ולומר אינו רוצה לקנות חלא סאתים ביחד: ט אמר ליה מכור בית סאתים ומכר לו בית סאה הרי זה מעביר על דבריו ולא קנה הלוקח: י אמר ליה מכור סדה אחד והלך השליח ומכרה לשנים ממכרו בטל שהרי (ו) עבר על דבריו: (ו"א יוקא שמכר לכן בשני שטרות) (טור) יא אמר ליה מכור סדה ולא פירש אפילו מכר למאה ממכרו קיים דל"ה כשמכרה בסטר אחד או כשמכרה בשני שטרות והחתמים השליח אבל אם מכר לשנים בשני שטרות ולא החתים השליח מכרו בטל: יב עשה שליח לקנות לו סדה ואמר המוכר לשליח על תנאי שיחזרה לי כשהיו לי מעות והשיב השליח אתה והמשלח חברים בטוב תתפשרו אינו מכור חלא על זה התנאי ונרדף להחזיר לו כשירצה המוכר ודין הפירות שאכל כתבאר בטור יורה דעה סימן ק"עד:

קפג עשה שליח לקנות לו חטיין וקנה לו שעורין ובו ט עעיבים

א הנותן מעות לשליחו (א) לקנות לו סחורה יודעה ולא לקחה אין לו עליו חלא תרעומת ואם ידוע שלקח (במעט המשלח) מוציא ממנו בעל כרחו: ב הנותן מעות לחבירו לקנות לו קרקע או מטלטליים והניח מעות חבירו אצלו והלך וקנה לעצמו במעותיו מה שעש' עשיו והרי הוא מכלל הרמאי' ואם יודע טעה המוכר ארזה אותו ומכדו ומוכר לו ואינו מוכר למשלחו הרי זה מותר לקנות לעצמו והוא שיודיענו ואם מפחד שמא יבא אחר ויקדימונו לקנות הרי זה קונה לעצמו ואחר כך מודיעו: ג קנה סתם במעותיו יכול לומר אחר כך לעצמי קניתי (ב"י בשם ר"ן פ"ג דקדושין) ודווקא בקרקע סתם אבל בקרקע מיוחד הואיל והוא מנהג המאות ודאי מתקרא קנה למשלח ולא יוכל לחזור בו (ר"ן ספ"ג דקדושין) קנה באחד מדרכי הקנה בלא מעות וזכה המשלח ואפילו מכרה השליח אינו כלום: (ב"י בשם הרא"ש)

ג שליח שקנה לעצמו במעות המשלח אע"פ שזקקן עליו במלוה המקח של משלח:

פירוש

חשן המשפט הלכות שלוחין קפג קפד קפה

הנה (ב) ט"ה פ' הנוול עמים דף ל"ט
 (ג) אלשקר פ' ואפי' לקח עקביו
 (ד) ומודעין ליה ב"ד אבשא דקא
 עבדא דכתי' דין נדק ב"ד בש' אישור
 (ה) בש"מ מה"ס סי' י"ב וע"ה פ'
 הנוול עמים דף ל"ח ט"ה וע"ה פ'
 קפ"ח סי' • מאנתי בש"מ הנוואים
 סי' ק"ל השולח מעות ביד חבירו
 לקנות לו דבר פלו' ולא מאן וקנה
 אחרת נכשע שלא מאן אומ' סחור'
 ומחויקא לעצמו ואם הית' לסחורה
 להרווי' יד בעל המעו' על העלוי'כ'
 (ו) וכתב'ן ל"ב ח"א סי' י"ב ואם הם
 שופ'י' הכל לאורו שות' שקב' המעו'
 וכו' פ' ב"מ (טור סי' י"א בש"מ) ד"ס
 סי' ש"ן ועיין ט"ה פ' הספינה דף
 ר"ד וכו' רש"ד סי' ח"מ קפ"ד
 סימן קפה

הנה מיהו אם אמר השליח לפני עדים שחור בשליחותו יש חומרים דקנה לעצמו (האמר פ'
 מנורה ומרדכי פ'ק הנוול קפ"ה) ויש חומרים דככל עבדין הוא של המשלח: (רבי ירוחם סב'
 ח"א ובית יוסף סי' קפ"ו בשם מהר"ם רשב"א שמי' הדעות)
ד ראובן שאמר לשמעון (ב) זבין לי האי מילי וזבין ליה סתמא קנייה' דראובן אשעי'
 חסיכת שמעון ואף על פי שחור שמעון אחר משיכה ואמר לעצמי כיוונתי לקנות אותו
 נאמן אע"ג דהיב שמעון דמים שלו קנייה' דראובן ויהיב לשמעון זוו' אבל אם חור ב'
 שמעון קודם משיכה ואמר שקונה לעצמו אפילו חור ב'ין נתן מעות למשיכה קנה לעצמו
 או יהיב שמעון למוכר זוו' מדליות אבל אי יהיב דראובן זוו' לקמעון ואזיל ויהיב זוו'
 למוכר בשמא דראובן ומקמי משיכה הדר ביה שמעון ואמר לעצמי אנו קונה לו
 קנה שמעון עד דמודע למוכר ומכוין מוכר לאקנויי ליה ב"ד"א בדאמר זבין לי אג'
 או אמר אייתי לי דראובן ואזיל וזבין לנפשיה זכה :

הנה ראובן שהיה יודע סחורה בנול ואמר לשמעון לקנותה לזה בידך ושמעון שקק וקנהו וזבן אומר לעצמו
 קניתי (ג) אס' קנא' רמזתו שלו וזה שמעון בשם שקנה ואפי' אם כמרבה במחילה בפירוש יכול לחזור ב'
 ואינו (ד) אלא רמאי אבל אם קנהו בתינוט ראובן בידך לחלוק עמו (ב"י בשם שיטור ורשב"א והנאות מרד' רפ'
 דה"מ) ואין המשלח יכול לחזור בו אפילו קנה שמעון בנשות עמנו: (ב"י בשם רש"ד)
ה נתן מעות לשליחו לקנות לו חטום בין לסחורה (ה) בין לאכילה והלך וקנה לו שעורין
 או בהפך אם היה בהם הפסד הוא לשליח ואם היה בהם רווח הוא למשלח :

הנה והוא הדין אם נתן לו מעות בנשותי סכר נתי' דינא' הכי (טור) וכן אם שלחו עם סחורה לצוליבה למקום פלוני והשליח הוליכ' למקו'
 אחר אם הפסיד הפסיד לעצמו ואם הרווח הרווח לנפשיה: (רבי ירוחם נתיב' ל"ח ח"א)
ו היה הפער הגזב וידוע והוסיפו לשליח במנין או במשקל או במדה כל שהוסיפו לו המוכרים הרי זה הוא שו'
 פניהם וחולק התוספת השליח עם בעל המעות ואם היה דבר שאין לו קנהה הכל לבעל המעות: (מיהו אם אמר
 המוכר בפירוש שנתן לשליח הכל של שליח (ר'ן כרף אלמנה ופשוט רמז'ן סי' ס') ז' שלח שלוחו לקבל מעות מהעכו"ם וטע'
 העכו"ם ונתן לו יותר (ו) הכל לשליח:

הנה ודוקא שידע השליח בטעות קודם שבאו ליד המשלח אבל אם לא ידע בטעות שהוא ונמנו ליד המשלח הכל של המשלח
 (מרדכי פ'ק אלמנה) ומי שהיה עושה סחורה עם העכו"ם וזכה חבירו ופיישו והטעה העכו"ם במדה או במשקל או במנין חולקין
 הרווח בין שניהם עמו בשכר או בחנם: (מרדכי הכל' ואס' מיי' דקנין סי' י"ב וד"פ אף להרא"ם)
ה ראובן שלח את שמעון (ז) שיקח לו בגד בהקפה ובכשיגיע זמן הפרעון נתן לו המעות לפדותו ונמצא שהמוכר שכחם לרין
 להחזירם לראובן ואינו יכול לומר אלני רונה לעכסם שמה אחר זמן ויכרם העכו"ם וגם אינו יכול לומר אלני רונה לקדש השב'
 ולהחזירם להעכו"ם: ט' והוא הדין אם ראובן חייב מעות לעכו"ם ונתנם לחבירו לפדותו ושכח העכו"ם יחזור לראובן:
 הנה וכן מי שנתן ביד חבירו חמשים וזנינים לכסר עם בעלי חובות שלו וכסר בכ"ה המותר למשלח (פסוק מרדכי דכמונת'
 וכן אם נתן לו מאתיים לשלם לעכו"ם והשליח הטעה לעכו"ם ונתן לו רק ק' והעכו"ם סגור שנתן לו ר' דהכל למשלח דהו'
 ליה כללו מחל העכו"ם חני המוב דהוי של משלח (ב"י בשם מהר"ם מרדכי פ' אלמנה כיוונת)

קפד הקונ' שרדה על שם אחר ואח"כ אומר שהוא לעצמו ודין שריח שקנה לג' ביחד ובו ב' סעוי'

א' נ' נתנו מעות לא' לקנות להם מקח אם היו המעות מעורבים וקנה במקנת הדמים אע"פ שהיתה כונת
 השליח שזה שקנה לאחד מהם הרי המקח של כולם וחולקים אותו לפי מעותיהם:

הנה מיהו אם פירש בהדיא שקנה לאחד מהן הרי חור משלימות האחרים וזה שקנה לו:
 היו מעות של כל א' מהם צרורים וחתומים אע"פ שהיה בלב השליח הזה שיקנה המק' לכולם לא קנה אלא זה שקנה
 המקח במעותיו בלבד: ב' ראובן שקנה טדה משמעון ואמר ליה ללוי קניתי איתה וכתב-שטר מוכר בשם לוי וחזר
 דראובן ואמר לשמעון לעצמי קניתי חזר וכתוב שטר מוכר בשמי איין כופין את המוכר לכתוב לו שטר אחר בשם
 דראובן ואם התנה עמו מתחלה ואמר ליה לעצמי אני קונה וזה שאכתוב שטר בשם לוי כדו שלא ידעו בי שאני הוא
 הקונה הרי זה כופהו לכתוב שטר אחר בשמו ולא עוד אלא אפילו לא אמר כן למוכר אלא שאמר לעדים
 תחלה בפני המוכר יש לכם לכתוב לי שטר אחר על שמי כופין אותו לכתוב שטר אחר על שמו:
 הנה ואם קנה קרקע מחילה ע"ש לוי אע"פ ששלו לא עשאו שליח אם קנה במעות לוי לא יוכל לחזור בו: (בהגות מרדכי פ' ד' דמשיבא)

קפה סרסור שמוכר בפחות או ביותר ממה שאמר לו ב"ה ושאר טענות שבינו רבין ב"ה ובו י"ס

א' הסרסור שליח הוא אלא שנטול סכר שליחותו לפיכך אם טינה דעת הבעלים משלם מה שהפסיד כיצד
 ראובן

חשן המשפט הלכות שלוחין קפה קפו

פירוש קצ

ובזן שנתן חפץ לשמעון הסרסור ואמר ליה מכור לי זה ואל תמכור בפחות ממאה והלך ומכרו בחמשים מטלם החמשים מביתו מכר במתמים הכל לראובן:

סימן קפה (א) הדברים

מוכחים לדיוק
בקרקה נשפט רמ"ט (ג) ולטולם
הבעלים יכולים לחזור בהן וכן
אם השליח אחר שקנה החפץ לעצמו
מכרו לאחר ביותר המותר הוא
לבעלים (ג) ור"ט אם שמק ב"י
ובדק בבית (ד) ונס כחמישי בנימי
ואבד ב"י וע"ל ס"ס קפ"ו (ה) דזה
ודאי היה רמאות (ו) במסר ס"ס
ח"ט שח"ט שדכ"ן שומר הדב"ה הוא
נוטשכר וע"ס ח"א ר"כ"א איסרין
ר"ל (ז) ואם עבר ח"א הקנס הוא
אלם שאין מצויו יכול להוציא מידו
חיי' להחזיר' לו השכבנות (ח) סק"י
ובמב"י סי' פ"ה וע"ל שער מדיני
שדכנות בס"ס פ"ז ונס"ס רפ"ד
ובא"ס סי' ק"כב מרדכי פ"ה הנוזל
במסר ח"א קפ"ב ד"א דאינו חייב
למן לשדכן אלא שער טרחתו וי"א
שחייב למן לו כל מה שהמנה למן
לו ואם הו' כוס' ואו"ל לא הסתריך
משולם כאמן בלא שבועה לביא
דדרא דמונא כלל שמורה הסכר
שלא בא ממונו ליד השוכר ע"כ
וע"ל סי' קפ"ג ורש"ל ס"א סימן
ר"ב סק' שחייב למן לו כל מה
שהמכ"שמו אבי' בלא קניין ושבוט'
אלא בחמירה בעלמא כדון שליח
לש"ל סי' קפ"ב ועיין בהנה שני
ס"ס רס"ד:

ה מי ששל' שליח להוליך לו דבר למקום אחר ובתוך כך שלח לו דורון היו סומר סכר : (הנסות מרדכי דכ"מ)
חין שליח (א) יכול לקנות לעצמו אפילו באותם דמים שהרטוהו (ב) בעלים
זכרו : ג נתן חפץ לסרסור למכרו בארבעה ואמר הסרסור כשבא החפץ לידו
לך ארבעה בשבילי (ג) ונתפיים המוכר אינו יכול לחזור בו אע"ג דמעיקרא לאו
דעתא דהכי נתנו לו : ד אחר בעל הבית לסרסור המותר שימכר על כך
ייה שלך חף על פי ששק הסרסור (ד) וזה במותר : ה ראובן אומר במאה
מדיני לך למכרו והסרסור אומר בנ' אמרת לי וכן מכרתי נכבד הסרסור שבועת
תורה שהרי הודה במקנת ואם כבר נתן לו החמשים או שאמר ליה הילך נכבד
יסת טעסה שליחותו וזכה הלווקח ואם ידע הלווקח שחפץ זה של ראובן הוא וזה
מוכר לו סרסור הוא יחזיר החפץ לבעלים ויחזיר על מי שנתן לו רשות ל"מכור
בחמשים או שרעה בחמשים וחזר בו אחר שקניתי :

סימן קפו (א) עיין ב"ח

ורס"ס ח"ט סי'
ר"י דכל שיש לשניהם הנאה יש
לו דין ש"ס וכסור מאונסים בין
בהלוי' בין בחזרה :
סימן קפו (א) חין השלח
חייב בכנייה השל'
אפי' היה עושה עמו בחנם קולון
קפ"ה כשס רס"ב מ"ס רמ"ק סי' כ'
וע"ל ס"ס קפ"ח וסי' קע"ו סימן
כדון פסומפין :
סימן קפח

וי"א האין הקנה כריך לחזור אפי' מודה סרסור לדברי המוכר : (טור כשס הר"א ב"ד)
כל סרסור שהודיע ללווקח שחפץ זה או קרקע זה של ראובן ואחר שקנה הלווקח
ואמר המוכר איני רוצה למכור בדמים אלו מחזיר הלווקח שהרי לא פסק לו דמים
ואמר לו מכור בכך וכך :

וי"א דווקא שלא אמר לו כל' בשעה שהקירו אבל אמר לו מכור כמה שממא לא יוכל המוכר לחזור בו
ומה ששעה הסרסור עשה (טור כשס הר"א ב"ד) ראובן היה לו בית למכור ובא שמעון וסרסר לביכרו
לו ואמר ראובן שלוי שונאו ואינו רוצה למכור לו ואח"כ מכרו ללוי ע"ג אחר חייב(ה) ליתן לשמעון סרסרמו :
כל סרסור שאבד החפץ מידו או נגנב אפילו בשעת הליכה חייב לשלם פתני
זהו כוונת סכר : ה ראובן נתן טבעת לסרסור למכור והפסיד האבן מהטבעת
שבע הסרסור שאינה ברשותו וישבע כמה היה טוה האבן ויפרע שיוויה : ט

הנותן כליו לסרסור למשכנס לו ואמר איני יודע היכן משכנתיים פסיעותא הוא
הוא לשלם ואם אמר ליה משכנס ביד פלוני וכן עשה ואח"כ כפר בו אותו פלוני
פטור הסרסור : י סרסור שנתן כליו לבקרן ולא רנה המבקר להחזירו חייב הסרסור
וכל שכן שאין לסרסור למכור חפץ באשראי אלא ח"כ נטל רשות מבעל הכלי :
השדכן (י) הוי כמו סרסור ואם שדכ"ן רוצה שיסלמו לו מיר סכר שדכנותו ובעלים אינם רוצים
לשלם לו יעד הניסוחין מלוי במנהג המדינה ונמקום שאין מנהג הדין עם הבעלים ונמקום שאין כריך
לשלם לו עשה הניסוחין אם חזרו בהן ונתבטל השדכנות (ז) פטורי' הבעלים משלם לו מכרו אפי' המנו כדל"א (ח)
על מנת שיפייסו ואז כריך לשלם לו מיר אפילו יחזור בהן (מהר"א סי' פ"ה)

קפו הלווקח כלים מן האומן למכרן ובו ב סעיפים

א הלווקח כלים מבית האומן לסגורן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלים אותם
מתני אתן לך דמיהם ואם לאו אתן לך שכר מועט ונאנסו בהליכ' חייב ואם
נאנסו בחזרה פטור אבל אם נכבדו או אבדו חייב : ב נטלם על מנת למכרם ואמר
ליה אם ימכרו במקום פלוני או עד זמן פלו' אתן לך דמים כך וכך ואם לא ימכרו אחזירם לך ונאנסו בין בהליכה
בין בחזרה חייב לשלם וי"א דהני מילי בדבר שיש לו קונים הרבה ויכול למכרו מיד בדמים שקנב אלא שמחזר למכרו
ביותר כדי שישתכר בו דלאס לא כן פטור מאונסים ואינו חייב אלא בנייבה ואבידה כדון סרסור :
ואם קצב לו דמים ואמר לו כל הריות מה (א) נחלקו בינינו אין לו אלא דין סרסור ואינו חייב באונסין : (ב"י)

סימן קפו (א) חין השלח

חייב בכנייה השל'
אפי' היה עושה עמו בחנם קולון
קפ"ה כשס רס"ב מ"ס רמ"ק סי' כ'
וע"ל ס"ס קפ"ח וסי' קע"ו סימן
כדון פסומפין :
סימן קפח

קפו דין שליח שטוען שאירעו לו אונסין ובו ד סעיפים

א כל שליח שטוען שאירעו אונס פלוני והפקיד כך וכך הרי זה (א) נשבע שבועת השומרים על טענתו ויפטור
ואם היה האונס במקום שאפשר להביא עליו עדים או דבר שהוא נלווי ויודע שהרי ימנא עדים הרי זה כריך
להביא ראיה על טענתו ואם לא הביא עדים אינו נאמן ומש"ס : ב מעשה באחד שאמר לשלוחו קנה לי ארבע
מאות
48 2 ב כוח

פירוש

חשן המישפט הלכות שלוחין קפו קפה קפט קצ

סיקפה (א) יב' ל' א' רמנ' ס' יד
 רי"ב ס"ס ב"ס"ס ח"א
 משיבט מיה"ס ס"י' ובי אמר'
 דאין שליחו' לעב'ס היינו דווקא
 איכא ישראל עושה שלי' לעב'ס
 או עב'ס לישראל' א' לא כשעב'ס
 עושה עב'ס שליח למריבין
 שליחא דמלכ' דר"ד ח"א ק"ד (ב)
 עזר"ק שורשו' ואב' ג"ג' וס"ט
 רי"ב רל"ד (ג) ועיין ג"ס לעיל
 סימן קפ"ג ס"ה (ד) ועיין ח"ס
 לעיל ריש סיקפ"ו:

סימן קפט (א) ח"ס ח"א
 ל"ח ב"ס ס"י' י' ג'
 לב ח"ב דף ס"א:
סימן קצ (א) ח"ס קרקע
 נקב' במעמ' שלשתן
 כגון ראובן אחר לשמעון נכפיו לוי
 בעל חיבו שדי מכור' לך בחו' שחיוב
 לו לוי עיין מש' גאנטי ס"ו ס"ו:
 סימן קפ"א

מאות גרבי יין ממעות, שהיו לו בידו וקנה לו וכמנא חומץ אמרו חכמים מנין נדון
 בזה שהחמץ קול יש לו הואיל ואפשר להביא ראיה יביא ראיה שלא היה היין חומץ
 בטעה שלקח ויפטר ואם לא יביא ראיה ישלם וכן כיוצא בזה מדברים שראיה מלוי
 בהם אבל דבר הנעלם שאין ראיות מנויה ישבע עליו: ג וכן הדיו בכל טענות
 שטעון השותף כיוצא בו וכן הדיו בטענות הסומרים אם הראיה יכולה להיות לו
 יביא ראיה על טענתו או ישלם:
 הגה ודווקא בטענת שומרין אבל בטענת פרעון והסנה וכיוצא בה דעבדיו אינסי דכרעי נכנסת
 אפילו יש ראיה מפורט בשבועה: (טור בשם הר"מה)
 ד נתן מעות לחבירו לקנות לו חטים וכן עשה וסם החטים בבית אחד ונרקבו
 מחמת נטמים שידרו עליהם חייב לשלם:

קפה אין שליחות לעב'ס ויש שליחות לעבר ואשה ובו ו סעיפים

א אין העב'ס נעשה שליח לדבר (א) מהדברים שבעולם וכן אין יכראל נעשה שליח
 לעב'ס לדבר מהדברים: ב עושה אדם שליח איס או אשה ואפילו אשת
 איס ואפילו עבד ושפחה הואיל והם בני דעת ויכנס במקנת מנות נעשים שלוחים
 למשא ומתן אבל מי שאינם בני דעת והם חרש שוטה וקטן אינם נעשים שלוחים
 ולא עושים שליח אחד הקטן ואחד הקטנה לפיכך הטולח בנו קטן אצל החנוכי ונמן בידו
 כונדיון שהוא שני איסרין ונכמו לחנוכי' ומדד לו באיסר כמן ונתן לו את האיסר ואבד את השמן ואת האיסר החנוכי
 חייב לשלם שלא שלחו אלא להודיעו ולא היה לו לשלח אלא עם בן דעת וכן כל כיוצא בזה:
 הגה ועל הנלוות שמן המסלח ליד הקטן ומדד החנוכי' לחוכו אם שברו הקטן החנוכי' פטור אלא אם כן לקחו מידו ומדד
 לאחרים והחזירו לידו: (טור)

ואם פי' ואמר שלח לי עם הקטן ה' פטור: ג האומר לחבירו מנה טיש לי בידך בין מלוה בין פקדון שלחתי לי ביד
 פלו' אפי' היה קטן אם רצה לשלחו בידו נפטר ואינו חייב באחריותו: ד השולח לחבירו לשלוח לו על ידי שליח
 מעות שהיו לו בידו מלוה או פקדון נתבאר בס' קפ"א: ה כל היבא שהשליח (ב) משנה מדעת המסלח בטל
 השליחות (ג) מכל וכל: ו מי שהניע לו היוק בממנו (ד) מחמת שליחות שולחו או שהעלילו עליו מחמת השליחות
 והפסידוהו בזמן אין המסלח חייב לשלם לו נזקו: (ועיין לעיל ס"ס קפ"א)

הלכות מקח וממכר

קפט רין אין המקח נגמר בדברים ובו סעיף אחר

א אין המקח נגמר בדברים שהאומר לחבירו היאך אתהנותן לי חפץ זה ואומר ליה בכך וכך ונתרנו בני' הם ופסקו
 הדמים יכולים לחזור טביהם אפי' היה הדבר בפני עדים ואמרו להם הו' עלינו עדים שמכר זה ושלקח זה
 הרי זה אינו כלום עד שיגמור המקח כל דבר ודבר כראוי לו קרקע לפי קניינו ובעלי חיים לפי קנינם ומטלטלים
 לפי קנינם ולאחר שנגמר המקח כל א' לשי קניינו אין טום א' מהם יכול לחזור בו אפילו לא היו עדים בדבר:
 הגה ואפי' מחלו זה לזה אפי' לא מהני אלא כריבין לחזור (א) ולהקנות זה לזה: (מ"ה סימן שי"א ורי"ב סימן קמ"י)

קצ רין קניית קרקע בכסף ובו יח סעיפים

א קרקע נקנה באלה מן ארבע דברים בכסף בטטר בחוקה (א) בקניין סודר:
 הגה ונדון המקח כך דין סבירות קרוב כל ימי הסבירות ועיין לקמן סוף סימן ה"ה:
 ב בכסף כינד מכר לו בית או שדה ונתן לו כסף שזה פרוטה קנה ואפי' א' מהם יכול לחזור בו ואפי' נתן לו
 הכסף על מנת שיחזירנה לו קנה: ג האומר לחבירו תימנה לפלו' וקנה לך הרהע עלי כיוון שנתתי קוה: ד
 י' א' שה"ה לאומר לחבירו הילך מנה ויהיה שדך מכור לפלו' כיוון שקבל זה מניו נקנה הסדה לאיזו כלונו:
 הגה והוא שאומר כלונו חסן בזה כעון ששאלו שליח או אומר לחובר שדך קנוי לי בזה שנתן לך פלוני: (סי' י)
 ה וכן

חשן המשפט הלכות מקח וממכר קצ

קצא

וכן יש אומרים שהוא הדין לאומר לחבירו תן מנה לפלוני ויהיה שדי מכור לו לאותו פלוני ענמו כיון שקבל אותו פלו' המנה מזה נקנה לו לאותו פלוני ענמו הסדה (והוא שהלוקח חסך בזה ונדרך שבמאמר בסמוך) וכן יש אומרים לאומר לחבירו הילך מנה ויהיה שדי מכור לך ענמך בו כיון שזכה במנה גקנה לו הסדה והוא שיהיה אדם שחובר נהנה במה שהוא מקבל ממנו מתנה:

הרובין שהיה חייב לשמור מנה והניע זמן הכרעון ואמר שמעון לראובן אמר לך קרקע במנה ובמראה ראובן ונתן לו מנה לא יוכל שמעון לומר מזה לו אני גובה בחובי רק הקרקע קבוע לראובן ואחר כך יגבה שמעון חובו: (מרדכי סוף כתובות)

במה דברים אמורים שקנה בכסף לבדו במקום שאין דרך לקמו' שטר אבל במקום שדרכו לכתו' שטר לא קנה עד שיכתוב השטר: ח התנה הלוקח ואמר אם ארנה אקנה בכסף ואם ארנה אקנה בשטר ונתן הכסף על תנאי זה הרי ה קיים ואין המוכר יכול לחזור בו מכני התנאי והלוקח יכול לחזור בו עד שיכתוב לו השטר וכן אם התנה המוכר זה אז הדבר תלוי בו: ט הקונה מחבירו קרקע ושקו' הדמו' והניח משכון עליה' לא קנה וכל הרוב' לחזור משיסס חוזר: אבל אם אמר לו קנה בגוף המשכון כפי מעמדו קנה (בבב' מרדכי פ"ק דקדושין) ועיין לקמן סימן ר"ד שפי' האומנין ר"ס י"ז:

המוכר טדה לחבירו בחלף זון ונתן לו מקנת הדמים והיה יונא ונכנס ותובע שאר הדמים אפילו לא נשאר לו אלא זון אחד לא קנה הלוקח את כולו אף על פי שכמעט השטר' או החזיק וחזר בו הלוקח יד המוכר על העליונה רנה אומר לו הילך מעותיך או קנה מהקרקע' כנגד המעות שנתת ונתן לו מהזבזבית שבה (ובמז' לא כפי השטר של עכשיו) (ב"ן פ"ק דקדושין המגיד פ"ח דמכירה ב"י גסס הר"מ) ואם חזר המוכר יד הלוקח על העליונה רנה אומר לו תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי ונטל מהיפה שבה (בכשרה שסקו) (פסקים ס"ב) ואם לו היה יונא ונכנס ותובע קנה הלוקח את כלה ואין אחד מהם יכול לחזור בו ושאר הדמים עליו כשאר החובות:

וכן אם זקף עליו הנשאר במלכה אף על פי שיזכר ונכנס אחר הדמים הכל וכל זה שכתב לו מקנת הדמים במורת כרעון אבל לא כתב לו אלא בטרעון בעלמא אפילו לא נסיק ועייל אזורי לא קנה רק כנגד מעותיו חלא אם שירש שיקנה כנגד הכל (ב"י גסס מו' פק האומנין הכל בטור) ושיסס יכולין לחזור בהן ולא קנה רק מן הגרוע שבשדה כנגד מעותיו (הגהות אשירי פ"ה הובב)

א"א מכר טדה מפני רעתה אף על פי שהיא יונא ונכנס ותובע שאר הדמים קנה הכל ואין הלוקח יכול לחזור בו שזה שטובע ורודף לא מפני שעדיין לא נמר והקנה אלא כדי שלא יחזור בו הלוקח וכן הדין במוכר מטלטלים אף על פי שמטך הלוקח הפירות והזניאן לרשותו והמוכר נכנס ויונא על שאר הדמים לא קנה ויד החוזר בו על התחנותה כמו שבמאמר אלא אם כן מכר מפני רעת מעותו שאלו קנה הכל: י"ב מי שמכר נכסיו מפני שרונה לילך לדור

שאר אחרת כמוכר טדה מפני רעתה דמי: י"ג לקח טדה טה מנה במאמים ונתן לו מקנת דמים והמוכר נכנס ויונא לתבוע השאר הרי זה ספק אם הוא כמוכר טדה מפני רעתה אם לאו ולפיכך הרובה לחזור משיסס אונו יכול לחזור ואם תפס המוכר ממקח שמכר כנגד המעות שנשאר לו אין מוזניאין מידו: י"ד בקש למכור טדה במאה ולא מצא קונה לטדה טה' מאה והגורך למכור במאמים וקבל קנת מהדמים ועייל ונסיק אשאר לא קנה ושיסס יכולים לחזור בהם אבל אם הוא בענין שאם היה רונה לטרוח היה מונא למכור טדה במנה ולא טרח ומכר במאמים הרי זה ספק לפיכך הרובה לחזור משיסס אונו יכול לחזור ואם תפס המוכר ממקח שמכר כנגד המעות שנשאר לו אין מוזניאין מידו: טו הא דאמרינן דכי עייל ונסיק אזורי לא קנה היינו בידועינן דלא מוזנין אלא מטום דכריך לדמי ואפילו' אם קבע זמן לפרעון וכשהניע הזמן דחקו לפרוע לו מעותיו וזה דוחאו והדיין רואה שהוא דחוק למעות ועייל ונסיק' אזורי לא קנה: י"ו יש מי שאומר דעייל ונסיק אזורי היינו שהלך אליו לבקש מעותיו שני פעמים לא שנה מנאו ובקש ממנו לא שנה לא מנאו רק שנילה דעתו שהלך לבקשו ודווק' דעייל ונסיק ביומא דאוקמוה לזיבוי או ביום שקרבו לו אבל לא עייל ונסיק ביומא אפילו עייל ונסיק למחר לא מני דהר ביה וכי עייל ונסיק ביומא אפילו שטק אזו ולאחר כמה ימים חוזר הרשות בידו ואז עייל ונסיק ביומא תרי זימני ולא יהיב ליה ומקמי דטלוס יומיא אייתי ליה זוזי קנה ולא מני דהר ביה דכל דכרע ביומא כפורע מיד דמי:

ה"א וכן הא דאמרינן דקנה עד כנגד מעותיו י"א הריינו דווקא במקום שבסוף קונה בלא שטר אבל במקום שברין שטר אין קסטר קונה לחביו' וכלן שאל קנה כולו אפי' כנגד מקצתו נמי לא קנה (ב"י פ' האומנין) מיהו אם התנה הכל כפי מנאו (המגיד פ"ח דמכירה) וי' דין מטלטלים כדון הקרקעות לדבר זה ששפילו משכון והכניסם לרשותו והמוכר עייל ונסיק אזורי לא קנה אלא שבה יש חלוק במטלטלים אם הוא דבר שאינו ראוי לחלק כגון שמכר לו בעל חי ונתן לו קנת מהדמים ועייל ונסיק אזורי המקח בטל למכרו לפי שאינו ראוי לחלק והמוכר אונו רונה להיות שותף עמו:

ה"ב מיהו אם אמר בפירוט עד זיבוי יקן קנה כנגד מעותיו (ב"ן ונ"י פ"ק האומנין) אבל במידו דבר חלוקה הוא אין המקח בטל אלא כנגד מה שחייב לו: י"ח הקולה דכ"י מחבירו ונתן לו הדמים וטעה במנין המעות ולאחר זמן תבעי המוכר ואמר לו מאה שנתת לי אינם אלא ז' נקבה המקח ומחזירו לו העטרה ו' אפי' אחר כמה שנים בין בקרקע בין במטלטלי:

ה"ג מי שהעלילו ע"י וכדי להכריח מכר קרקעו ויקבל הזון ששכח בטלה העלילה בטל המקח אפי' אם נדרשו אפי' במקח דמאחר שסטר ששטו בראשונה לא היה כלום דלא היה רק כדי להכריח הנה ליה אח' שטר מוקדם ופסול: (ב"י גסס הר"מ)

קצא ר"ן

קצא רי"ן קניית קרקע בשטר ובו ד סעיפים

סימן קצא (א) רש"ד ח"ב (ב) רש"ד י"ד

א בשטר כי"ד כתב לו על הנייר (א) או על החרס או על העלה שדי נמונה לך שדי מכורה לך כיוון שהגיע השטר לידו קנה אע"פ שאין שם עדים כלל:

ב בד"א במוכר שדכו מפני רעתה אבל בשאר קרקעות אע"פ שהגיע שטר הזכר בעדים לידו לא קנה עד שיתן דמים: **ג** שטרי דידן (ב) שטרי קנין הם:

הנה והקרקע נקנה על ידין ואם כתב לו בפירוש שלא מכר לו בשטר אינו אלא לראייה בעלמא ואין הקרקע נקנית על ידו: הר"ן פ"ק דקדושין והמגיד פ"א דקדושין והמגיד פ"א דמכירה

ד קנה קרקע (ג) בדמים יודעים והמוכר אותה לא קבלתי 'המעות והלוקח תומר כבר נתתי אס הוא מקום שנותנים מעות ואחר כך (ד) כוזבים וכתוב בשטר שהודה (ה) שקבל הלוקח נאמן:

הנה מכר לו הקרקע בשטר או בשמעות (וא"ל קני' לאחר ל' יום ונקרע השטר מוך הזמן' או נאבדו בשמעות אם אמר לו קני לך מעבשיו ולאחר שלשים יום קנה ואם לא אמר מעבשיו לא קנה ויה"ו (ו) לקנין חוקה: (ז"י) נכס מוסבות פרוק האשה רבנא וכ"י פרוקא קמא דמצינא)

ק"ע ונת' למ"מ סי' רמ"ז רכ"ה ושם פירש מה בין שטרי ריאה ומה בין שטרי קניין וכמ"ל סי' ורש"ן ח"ב סי' כ"ד (ג) עיין מ"מ פ"י מה' זכירה ו'ן חיים ח"א ס"א והמרי"ט קנ"ב (ד) מומת ישראל קב"ל (ה) רש"ד י"ד ק"ע (ו) וחליפין מוס' פ' האשה רכ"ה ופ' האומר והר"ש ובר"ן פ"ה דנדריס וטור וס"ע סי' קצ"ה נגד סבת מרד"ב פ' האומר: **סימן קצב** (א) שטון קל"ז קמ"ז תומ"ח (ב) רמ"בס מיהו לדע"ש רמ"ז נמו' כרוך שטר במקום שבמזגים וכדמו דנדריס רש"ד י"ד קס"ד ועיין ס"ס זה נהנה (ג) אם היה הקרקע שבי' אבל הלוקח אינו קונה אותו בזמן אה"כ עשה בפרק' ד' שמינו גיב' לעשות בו עיין חלוקים רישין' זמרא קב"ב וכמ' מרדכי פ' האומר' דקדושין סי' תמ"א אשה ששכרה' בית מראובן ומכס' עד ר"ה והוא קבלה עמו קודם פורים בנימו' שלא נמורת שכירות מיד ולא א"ל קני בחוקה מעבשיו אלא קבלה מאהבה מיד או מפני דבר אחר ועמ' חזון בו קוד' הכסח נר' ד"כ"ו לחזור בו דכל חוקה היינו לאח' גמר המעשה שראוי להחזיק מיד וכז"ע"ס (ד) רש"ד ע"ו (ה) רש"ד בש"ה"ל נד' עיין מ"מ ע"ו זה ע"י פ"ק ספק ימ"ע פ"ו והק"ש על הטו' מדרי' אדרי' ופ"ו סי' רע"ה ס"ב (ו) רש"ד

קצב רי"ן קניית קרקע בחוקה ובו יו סעיפים

א בחוקה כי"ד מכר או נתן לו בית או שדה כיון (א) שנעל או נדר או פרך כל שהוא והועיל במעשיו הרי זה קנה: **ב** כמה דברים אמורים כשהחוק (ב) בפני המוכר או הנותן אבל שלא בפניו לא קנה א"כ אמר לו לך חוק וקני ואם

מכר (ג) לו המפתח הוי כאומר לו לך חוק וקני וכן המוכר בור לחבירו כיון שמסרו לו דליו'ן הוי כאומר לו לך חוק וקנה: **ג** געל כי"ד מכר או נתן לו בית או הג' והיה הפתח פתוח ונעל הלוקח את הפתח וחזר ושפתו קנה ויש מי שאומר שצריך לנעול במפתח:

(והוא הדין אם עשה מנעול לדלת או שהעמיד דליות יס' אמורים דקנה) (הכל בטור) **ד**

נדר' כל שהוא כי"ד היה שם נדר והיו עולים בו בנחת והוסיף עליו כל שהוא והשלימו לעשרה (ו"א דאפילו פחות מ') (עיין בטור ובז"י) ונמנא שאין עולים אלא בדב"ח

הרי זה הועיל וקנה: **ה** פרך כל שהוא כי"ד היתה שם פרעה והיו נכנסים בה בדוחק והרחיבה כל שהוא עד שנמנא נכנסים בריוח הרי זה הועיל וקנה: **ו** נתן נדר והועיל כגון שחבר בו המים לטדה או נטל נדר והועיל כגון שפתח בנטילתו המים לטדה קנה וכן כל כיוצא בזה אבל אם ראה אמת המים באה להזיק הקרקע ונתן נדר ומנעה (או שנטל נדר ופחה שיוצו המים) (טור) לא קנה שסילוק ההזיק אינו קונה

המוכר או הנותן לחבירו שדה בנד' שדהו כיון שדמ' המז' שבין שתי הסדות ונעשו שתייהן כשדה אחת קנה אבל אם הלך בה לארכה ולרחבה אין הילוך זה מועיל כלום ואם טביל של כרמים מכר לו הואיל ונעשו להילוך קנה בהילוך וכמה שיעור רוחב הדרך שיקנה בהלכו אם היה מסויים במחנות קנה כדי שגיבה רגל ויניח רגל כשדה אחת ויניח רגל וכשיס' מחנות כדי שיהא על ראשו חבילה של שריגים ויסוב בה:

הנה וי"א אפ"כ דנאין מחנות כגו' ברוחב שגיבה רגל ויניח רגל וכשיס' מחנות כדי שיהא על ראשו חבילה של שריגים ויסוב בה: (טור והמגיד פרוק ח' דמכירה)

רמ"בס מיהו לדע"ש רמ"ז נמו' כרוך שטר במקום שבמזגים וכדמו דנדריס רש"ד י"ד קס"ד ועיין ס"ס זה נהנה (ג) אם היה הקרקע שבי' אבל הלוקח אינו קונה אותו בזמן אה"כ עשה בפרק' ד' שמינו גיב' לעשות בו עיין חלוקים רישין' זמרא קב"ב וכמ' מרדכי פ' האומר' דקדושין סי' תמ"א אשה ששכרה' בית מראובן ומכס' עד ר"ה והוא קבלה עמו קודם פורים בנימו' שלא נמורת שכירות מיד ולא א"ל קני בחוקה מעבשיו אלא קבלה מאהבה מיד או מפני דבר אחר ועמ' חזון בו קוד' הכסח נר' ד"כ"ו לחזור בו דכל חוקה היינו לאח' גמר המעשה שראוי להחזיק מיד וכז"ע"ס (ד) רש"ד ע"ו (ה) רש"ד בש"ה"ל נד' עיין מ"מ ע"ו זה ע"י פ"ק ספק ימ"ע פ"ו והק"ש על הטו' מדרי' אדרי' ופ"ו סי' רע"ה ס"ב (ו) רש"ד

ז אלא הבאת התועלת: שתייהן כשדה אחת קנה אבל אם הלך בה לארכה ולרחבה אין הילוך זה מועיל כלום ואם טביל של כרמים מכר לו הואיל ונעשו להילוך קנה בהילוך וכמה שיעור רוחב הדרך שיקנה בהלכו אם היה מסויים במחנות קנה כדי שגיבה רגל ויניח רגל כשדה אחת ויניח רגל וכשיס' מחנות כדי שיהא על ראשו חבילה של שריגים ויסוב בה:

ח היתה קרקע נחית סלע שאין בה לא נדר ולא פרעה ואינה בת זריעה החוקה שקונה אותה שטיחת פירות או העמדת בהמה שם וכיוצא בזה משאר התשמישים: **ט** הגיע מעצות בבית או בשדה ושכב עליהם או ערך סלחן ואכל ולא עוד אלא אפילו נתן כולו לתוכו או נכר בו פירות הראויים לנכור קנה: **י** המוכר שדה לחבירו (ד) ונכנס בה הלוקח וזריעה או נרה או שאסף פירות האילן או זמרו וכן כל כיוצא בדברים אלו קנה: **יא** וכן אם אסף המוכר סל של פירות ונתן ללוקח קנה לוקח:

הנה ויש חולקין וסניא' להו' (ס) דאין קונין בחזירה אלו לא באבילה פירות ולא בהעמדת בהמה וכיוצא בזה שאינו מועיל לקרקע והכי מסתבר (טור נכס הרמ"ב דו"ן פרוקא קמא דקדושין והמגיד) היה נכנסות בשדה ונטלה או נמנא ופחה הוי חוקה ונראה לי דחוקא אם מהני לקרקע אבל חזר מעט לא קנה אלא בשדה העומד לחרישה: (מוקדני פרוק חוקת הבתים)

יב המוכר לחבירו עפר שדות בעטר מדכות כיון שהחזיק באחד מהם קנה כולם ואפילו היתה אחת מהם הר גבוה והשנית נמוכה שהיו אין תשמיש של זו כשמיש של זו בד"א שנתן דמי כולם אס לא נתן דמי כולם

אלה הבאת התועלת: שתייהן כשדה אחת קנה אבל אם הלך בה לארכה ולרחבה אין הילוך זה מועיל כלום ואם טביל של כרמים מכר לו הואיל ונעשו להילוך קנה בהילוך וכמה שיעור רוחב הדרך שיקנה בהלכו אם היה מסויים במחנות קנה כדי שגיבה רגל ויניח רגל כשדה אחת ויניח רגל וכשיס' מחנות כדי שיהא על ראשו חבילה של שריגים ויסוב בה:

חשן הנושטפּט הלכות מקח וממכר קצנ קצר קצה

פירוש קצנ

לא לא קנה אלא כנגד מעותיו לפיכך אם היו הכל במתנה קנה כולם (ויש חולקין במתנה
ור' בשם הר"א) וה"ל נ"י במים או בית וסדה דנין כ"י שדות (כ"י פרק המוכר בית) י"ג וכן בשכירות
כיון שהחזיק בלאחד מהם קנה כולם כל זמן השכירות:
דע שבירות לא נענין שמהן דמי כולן דשכירות אינה משלמת אלא לכסף: (כ"י)
היו מקנת הקרקעות במכר ומקנתן בשכירות כיון שהחזיק בין בשל מכר בין
בשכירות קנה הכל: טו דין מחזיק בכספי הנר יתבאר כסימן רע"ה:
חוקה לחודה בלא כסף ולא שטר קניא כל היכא דלא עייל ונפק אוזווי:
(אפילו במקום (ו) שבהגו לכבוד שטר (טור) מיהו אם המנה הכל לפי מחאו) (ר"י רוחם נתיב י"א חלק א')

(ו) רש"ס י"ד קס"ד:
סימן קצנ (א) וע"ל סימן
קצ"ד ס"ט (ב)
וב"ח פסק דאפילו המנה לא קנה
בכסף (ג) וע"ל סימן רע"ד ורע"ה
ס"י (ד) טור ס"א בשם רש"ב
וה"ר פח"ה:
סימן קצה (א) לשי"ר מ"ס
וכן במכר רש"ס
ח"מ סי' קל"ד (ב) וס"ב ב"ח סי' ק"א
(ג) ווייל סי' ד עסקתא ליה ועיין
ב"י (ד) ר"ב ר"ב ס"ב מ"ב
(ה) אכל שטר לננות בו פריך ב'
עדים כשרים במקום ובמבוס סי'
פ"ט וז"ל ר"ב ס"ס מ"ו ח"פ
השטר פסול והעדות בטלה אם
הם מודים בקניין מידיהם הם נחזיק
ואם אינו מודה בקניין יסבט שלא
הקנה הר"א (ז) וזהו לאפוקי סדר
ה' שמעיה שבה"ב ב"י בשם המו'
דס"ל דלא מהני קניין אלא בפני
הקונה והמו' דחו דבריו אבל כ"י
פנ"פ על משנת אבל אין כותבין
ללוקח עד שיהיה המוכר עמו כבוד
בשם רמ"ז בן דאע"פ דלמס קניין
לכתובה שגור היינו כסקנו בפני
הלוקח אבל שלא בפניו אין כותבין
שטר ללוקח עד שיאמרו להם המוכר
ורש"ב וה"ר א"ה כמנו דבכל נזווא
כותבין באופן שנ' דע"פ דב"ר
שמעיה כבוד דקניין שלא בפניו
אינו קונה כלל וב"פ וייל סימן ד'
רמ"ז בן סדרא להו דקוב' אבל אין
כותבין לו השטר עד שאמרו
להם המקנה ורש"ב וה"ר א"ה סדר
להו דבכל ענין כותבין וסב"ת
רמ"ז בן כתב המוכר סי' ל"ט ס"ד
(ח) וב"י

קצנ המחובר לקרקע דינו בקרקע ובו סעיף אחר

כל המחובר לקרקע שפריך לקרקע הרי הוא כקרקע ונקנה בכסף או בשטר או
בחוקה אפי' לא נכתוון לקנות הקרקע אלא החזיק בקרקע לקנות המחובר בה
וזתן כסף בעד הקרקע כדי לקנות המחובר בו קנה אע"פ שלא קנה הקרקע אבל אם
ינו נריך לקרקע כגון עבדים העומדים ליבצר הרי זה כמטלטלים לקנין וזה להם אונאה:
(ויש חולקין ואומרים דאפי' א"כ לקרקע דינו בקרקע)

וכן במכר רש"ס
ח"מ סי' קל"ד (ב) וס"ב ב"ח סי' ק"א
(ג) ווייל סי' ד עסקתא ליה ועיין
ב"י (ד) ר"ב ר"ב ס"ב מ"ב
(ה) אכל שטר לננות בו פריך ב'
עדים כשרים במקום ובמבוס סי'
פ"ט וז"ל ר"ב ס"ס מ"ו ח"פ
השטר פסול והעדות בטלה אם
הם מודים בקניין מידיהם הם נחזיק
ואם אינו מודה בקניין יסבט שלא
הקנה הר"א (ז) וזהו לאפוקי סדר
ה' שמעיה שבה"ב ב"י בשם המו'
דס"ל דלא מהני קניין אלא בפני
הקונה והמו' דחו דבריו אבל כ"י
פנ"פ על משנת אבל אין כותבין
ללוקח עד שיהיה המוכר עמו כבוד
בשם רמ"ז בן דאע"פ דלמס קניין
לכתובה שגור היינו כסקנו בפני
הלוקח אבל שלא בפניו אין כותבין
שטר ללוקח עד שיאמרו להם המוכר
ורש"ב וה"ר א"ה כמנו דבכל נזווא
כותבין באופן שנ' דע"פ דב"ר
שמעיה כבוד דקניין שלא בפניו
אינו קונה כלל וב"פ וייל סימן ד'
רמ"ז בן סדרא להו דקוב' אבל אין
כותבין לו השטר עד שאמרו
להם המקנה ורש"ב וה"ר א"ה סדר
להו דבכל ענין כותבין וסב"ת
רמ"ז בן כתב המוכר סי' ל"ט ס"ד
(ח) וב"י

קצנ עכו"ם ישמכר קרקע לישראל וקבל כסף ולא כתב שטר ובו ג סעיף
העכו"ם אינו קונה בחוקה (ולא בכסף) אלא בשטר הוא שקונה עם נתינת חסכף
וישראל הקונה מעכו"ם (א) הרי הוא כעכו"ם ואינו קונה אלא בשטר:
מיהא שכירות מן העכו"ם קונה בכסף לחוד (ב"י סימן קצ"ב) וכן אם המנה לוקח שקנה
לו בכסף לחוד (ב) קנה מיד: (ב"י)

וכן במכר רש"ס
ח"מ סי' קל"ד (ב) וס"ב ב"ח סי' ק"א
(ג) ווייל סי' ד עסקתא ליה ועיין
ב"י (ד) ר"ב ר"ב ס"ב מ"ב
(ה) אכל שטר לננות בו פריך ב'
עדים כשרים במקום ובמבוס סי'
פ"ט וז"ל ר"ב ס"ס מ"ו ח"פ
השטר פסול והעדות בטלה אם
הם מודים בקניין מידיהם הם נחזיק
ואם אינו מודה בקניין יסבט שלא
הקנה הר"א (ז) וזהו לאפוקי סדר
ה' שמעיה שבה"ב ב"י בשם המו'
דס"ל דלא מהני קניין אלא בפני
הקונה והמו' דחו דבריו אבל כ"י
פנ"פ על משנת אבל אין כותבין
ללוקח עד שיהיה המוכר עמו כבוד
בשם רמ"ז בן דאע"פ דלמס קניין
לכתובה שגור היינו כסקנו בפני
הלוקח אבל שלא בפניו אין כותבין
שטר ללוקח עד שיאמרו להם המוכר
ורש"ב וה"ר א"ה כמנו דבכל נזווא
כותבין באופן שנ' דע"פ דב"ר
שמעיה כבוד דקניין שלא בפניו
אינו קונה כלל וב"פ וייל סימן ד'
רמ"ז בן סדרא להו דקוב' אבל אין
כותבין לו השטר עד שאמרו
להם המקנה ורש"ב וה"ר א"ה סדר
להו דבכל ענין כותבין וסב"ת
רמ"ז בן כתב המוכר סי' ל"ט ס"ד
(ח) וב"י

באחר טעמ'ם אינו קונה קרקע מישראל ולא מקנה לישראל אלא בשטר ישראל
שלקח טדה מהעכו"ם ונתן דמים וקודם (ג) שיחזיק בה בא ישראל אחר והחזיק בה כדרך
המתקייים בכספי הנר זכה אחריו (ו"א דאפי' החזיק בה הראשון וזה (ד) האחרון דלא סמכה דעתא
דראשון בלא שטר (טור בשם הרשב"א והמגיד פ"ב זכיה ונ"י וכן משמע במר"ד פ' חוקת) אבל אם החזיק הראשון
קודם שכתב המעות וזה לבדו עילמא: (מרדכי סוף חוקת) וכתוב לראשון את הדמים מפני ש"עכו"ם
מעת שלקח הדמים סילק רשותו מישראל לא קנה עד שיעיב השטר לידו ונמלאו נכסים
אלו כנכסי מדבר שכל המחזיק בהם וזה אחריותו על העכו"ם המוכר:
ובשני קרא רש"ב (טור בשם הרשב"א ועיין ב"י) ומ"מ אם בא הראשון להשתדל ע"י העכו"ם להוציא
מיד הב' קרא מסור הואיל והב' נזקק לו מעותיו: (טור בשם הרא"ה והנה"ו אשירי ומו' ומרדכי)
בד"ה במקום שאין משפט ידוע למלך אבל אם דין אותו המלך ומשפטו שלא יזכה בקרקע אלא
מי שכותב בשטר או הנותן דמים וכיוצא בדברים אלו עושים כפי משפט המלך:
עכו"ם שהיה לו משכון או פקדון ביד הלוקח וכתבו לשמעון בשטר זכה הלוקח במה שבידו למיד שכתב העכו"ם לשמעון כסמלך העכו"ם
ושמעון לא קנה עד דמשיך ולכן הוי כהפקדן וזה בו הלוקח בזוכה מן ההפקדן: (משנת רשב"א סימן אלף ל"ב ור' ירוחם כ"ב)

וכן במכר רש"ס
ח"מ סי' קל"ד (ב) וס"ב ב"ח סי' ק"א
(ג) ווייל סי' ד עסקתא ליה ועיין
ב"י (ד) ר"ב ר"ב ס"ב מ"ב
(ה) אכל שטר לננות בו פריך ב'
עדים כשרים במקום ובמבוס סי'
פ"ט וז"ל ר"ב ס"ס מ"ו ח"פ
השטר פסול והעדות בטלה אם
הם מודים בקניין מידיהם הם נחזיק
ואם אינו מודה בקניין יסבט שלא
הקנה הר"א (ז) וזהו לאפוקי סדר
ה' שמעיה שבה"ב ב"י בשם המו'
דס"ל דלא מהני קניין אלא בפני
הקונה והמו' דחו דבריו אבל כ"י
פנ"פ על משנת אבל אין כותבין
ללוקח עד שיהיה המוכר עמו כבוד
בשם רמ"ז בן דאע"פ דלמס קניין
לכתובה שגור היינו כסקנו בפני
הלוקח אבל שלא בפניו אין כותבין
שטר ללוקח עד שיאמרו להם המוכר
ורש"ב וה"ר א"ה כמנו דבכל נזווא
כותבין באופן שנ' דע"פ דב"ר
שמעיה כבוד דקניין שלא בפניו
אינו קונה כלל וב"פ וייל סימן ד'
רמ"ז בן סדרא להו דקוב' אבל אין
כותבין לו השטר עד שאמרו
להם המקנה ורש"ב וה"ר א"ה סדר
להו דבכל ענין כותבין וסב"ת
רמ"ז בן כתב המוכר סי' ל"ט ס"ד
(ח) וב"י

גיש מי שאומר שאפי' אם כתב העכו"ם שטר לראשון קודם שיחזיק בו אחר אינו כלום כיוון שכתב נסתלק הרי הוא
כאחר אלא נריך שיכתוב השטר קודם שיקבל המעות: (וגל זה לא מיירי אלא בקרקע אבל בקרקע עכו"ם כתיבת המעות):

קצה דין קניית קרקע או מטלטלין בחליפין ובו יא סעיפים

א בקנין כוונת יתן הקונה למקנה כלי כל שהוא ויאמר לו קנה זה חלף הקרקע או המטלטל שמכרת או שנתת לו (ואין
כוונתו שאמר לו הקונה כן כי משמא אדעתא דהכי (א) הוא נושא לו: (טור) וכיון שמשך המקנה הכלי נקבה הקרקע או המטלטלין
ללוקח או למקבל מתנה בכל מקום שהוא אף ע"פ (ב) שלא החזיק ולא נתן כסף (ג) ולא כתב שטר ולא משך ואין
שום אחד מהם יכול לחזור בו אפי' אין עדים בדבר אם (ד) מודים זה לזה:
הנה וכן אם קבל קנין לפני פסולי עדות הוי קנין (ה) הואיל ומודים זה לזה שקנו: (ה"א ח"ט ס"ו (ו) סי"א) ב' אין קונים אלא בכלי
ואע"פ שאין בו שיהיה פסול (ובלבד שיהא עשוי מלכתחלה לאפוקי כלי העשוי מגלגל דקר (טור) ואין קונים בדבר שאמרו בהגאה ולא
בפירוי ולא במטב' (בהמה מקרי כלי וקונים בה אבל שא מטלטלין שאינן כלי אין קובין בהן (טור) מטעם שכשגל לגמרי הוי ככלי וקובין בהם (טור)
סי' ר"ג) ואין קונים בכליו של מקנה: ג' הקנה א' כלי למוכר כדי שיקבל הלוקח אותו הממכר זכה הלוקח אפי' הקנהו (ז) שלא
בכני

חשן המשפט הלכות מקח וממכר קצה קצו קצו

(ח) וכ"כ רמ"ן במש" סימן כ"ב
דאין קניין מועיל א"כ תקני
מעבדו רש"ד"ס כ"ט (ט) ה"ר"ס סי'
צ"ו (י) כמ"ל רש"ד"ס סימן רע"ז
רפ"ח שיכול לומר ק"ל
סימן קנה

הנה

בפני הקונה וצ"ע שהקנה לו הכלי על מנת להחזירו נקנה המקח:
ולכך הורגלו לעשות הקניין בסודר של עדים אפי' בפני הקונה לפי שרוב הקניינים הן שלא כפי
הקונה (טור) ובה דקנה במקח שלא בפני הקונה היינו כמתנה וכיוצא בזה דולאי כיוצא ליה א'
במקח שאפשר שאינו חפץ לקנות לא קנה ושזיהן חזירין: (מהר"ו סימן ד')

ד אצ"ע שלא תפס האקנה כל הכלי אלא מקנתו ונשאר קנתו ביד הקונה קנה ו'
והוא שיאחזו ממנו שיעור כלי שהוא שיעור ב' אצבעות ואם אחז פחות משלש אצבעו'
נריך שיאחזו בענין שהוא יכול לנתק כל הכלי ולהביאו אצלו:

הנה

ויהא דאין קניין בכמות מנ' (המנין פ"ה דמכירה ור"ן סוף פ"ד דגדרים וצ"י בשם עיטור וכ"י פ"ק דמנינא והנחות אשירו פרק הנה
ואין המוכר יכול לעבד הכלי או לחזוק קצתו דמסמ קנין על מנת להחזיר הכלי הוא (צ"י בשם עיטור ורבינו יצוחס ובה"א מהר"ן סוף
ד' דגדרים וכ"י פ"ק דמנינא) ואין מקנין בכלי אלא מדעת בעליו ולכך מי שלקח סודר חנינובלא דעיו ומקנה בו אין קנין (מש"ל רש"ב א"א
ומאבות רמ"ן סימן ק"ה) ויש אומרים אפילו היו בלי שאל לו מינו קנין אלא אם כן השאילו כדי להקנות בו (מרד"ם ס"פ הסנינים) וכן כ"ל:

ה יש אומרים שאין הקנין מועיל אלא אם כן תקנה לו החפץ הנמכר או הכותן מיד אבל אם אחר ל'
הקונה תקנה סודר זה ותקנה חפץך לו לאחר שלשים יום לא קנה מפני שבשעה שיש לו לקנות כבר החזו'
הסודר לקונה אבל אם אחר לו קנה ע"מ שתקנה לי מעבדו (ח) ולאחר שלשים יום קנה:

הנה

ובשם אמרינן דהוי מעבדו בחזון המועיל דולאי בכדי לא הוי חנינו: (פסקי מהר"א סימן קפ"ג)
ז אצ"ע שננתה הדבר בקנין סודר כל אחד משניהם יכול לחזור בו כל זמן שעוסקים באותו ענין ואם הפסוק
הענין אין אחד מהם יכול (ט) לחזור בו: ז בשאר דרכי הקנייה אין שום אחד מהם יכול לחזור בו אחר כד
דיבור: ח יש מי שכתב שאם פירט בשעת קנין סודר בלא חזרה או שכתבו שטר או שקבלו דיינים לפשרו
בקנין אף על פי שעוסקים באותו ענין אינם יכולים לחזור בהם אחר כדי דיבור: ט בדרכים שהקרקע

נקנה בהם שכירות ושאלת קרקע נקנים:
ואפילו במקום שספק מינו קונה בלא שטר כמו שכתבאר לעיל סימן ק"ח מ"מ שכירות שני ליה בכסף תלמוד: (כ"י)
יש אומרים שאינם (י) נקנים בקנין סודר: י שכירות ומשכונה אינם נקנים במלוה:

הנה

משום דהויין כמיכ ואין קונים במלוה אפילו בחורת כסף: (ועיין לקמן סימן ר"ד סעיף י')
יא אין קונין בשבת קנין סודר ואם קנו אצ"ע ששעו עבירה קנו:

הנה

קצו דין קניית עבד כנעני ובו ה סעיפים

א עבד כנעני דינו כקרקע לקנייה נקנה בכסף או בשטר או בחוקה או בקנין סודר:
הנה ונקנה גם כן במשיכה כגון שיקפו וביאו אצלו וכו' שיתבאר למטה: (טור)

ב מה היא החוקה בקנין העבדים הישתמש בו בפני רבו כדרך שתשתמשם בעבדים והוא שלא בפני רבו נריך
שיאמר לו לך חוק וקני: ג כיוצא התיד לו מנעלו או שהעיל לו מנעלו או שהוליד כליו אחריו לבית המרחץ
או שהפטיטו או סכו או גדרו או הלבישו או הנביה את רבו קנה ויש אומרים שהוא הדין אם הנביה רבו: ד

עשה לו מלאכה שאינה בשימוש נוסף כגון סתפר לו בגד וכיוצא בזה קנאו רבו ויש אומרים שלא קנאו: ה
שקפו והביאו אצלו קנאו אלא אם קראו ובה אצלו או באמר לו רבו הראשון לך אצל חלוקה והלך אצלו לא
קנה ואם הוא עבד קטן קראו ובה אצלו קנאו:

קצו דין קנין בהמה גסה ודקה ובו ז סעיפים

א ברתה בין דקה בין גסה אינה נקנית במסירה אלא במשיכה ואינו נריך להנביה:
הנה ויהא דאף מסירה קונה נבחה נכס (בהנחות מני"פ"ב דמנינא בשם ראב"ן) ויהא אף נקה: (טור מ"ס ואמרי ר"ם הסנינים ופ"ק דקידושין בשם
רש"י ור"מ) אם הוא בפני המוכר (רש"י ור"ב ופ"ל סי' קכ"א סעיף ח' עד י"ג דיני מסיר' א"ל לקנות במשיכה ושינה בין לגרשמה כגון
למסירה או למעלויה כגון שהנביה לא קנה אלא במשיכה כמו שאמר ליה: (טור בשם ר"י והר"ף והר"א)

ב הנבחה קונה בכל מקום אבל משיכה אינה קונה אלא בשימוש או בחצר של שניהם אבל לא פרטות הרבים
ולא בחצר שאינה של שניהם: ג כיוצא קונין את הבתה במשיכה אין נריך לומר אם משכה והלכה או
שרכב עליה והלכה בו שקנה אלא אפילו קרא לה ובאה או שהביסה במקל (או שהבינה בקול) (טור) ורתנה בפניו
כיון שעקרה יד ורגל קנאה והוא שימושך בפניו הבעלים ואם משך שלא בפניו בעלים נריך שיאמר לו קודם
שימושך לך משוך וקני: (ועיין לקמן סימן רע"א מדינים אלו) ד המוכר עבד לחזירו או שנתן לו במתנה כיון
שמוסר לו משכוכית היא הבהמה המהלכת בראש העדר והכל נמשכין אחריו אין נריך לומר משוך וקני ואם
שך העדר אפילו שלא בפניו קנה דמסירת משכוכית הוי כמותר לך משוך וקני:

הנה

הנה

חושן המשפט הלכות מקח וממכר קצה קצט

פירוש קצנ

סימן קצח (א) לטון רמ"בס ומדברי רש"ד ח"מ סי"ב נ" שם המטלטלים ביד הזוכה באמירה בעלמא קונה בין בבירא בין בש"מ (ב) סדר בעל השעור ומר"ד בהגהות בב"מ סי' תמ"ט (ג) י"ר ר"פ הזכר דף ס"א אצל ב"מ השולל כמב' דשאריות מטלטל באמירה וכו' ור"פ הרש"ב והסכימו עמו באחרונים : סימן ר

מכר לו ספר אחד וכתן לו חזיו והלך ומשך לו הנביא השני (שלא מדעת חבירו) לא קנה ללא דמי החזיו שנתן לו למסוכות (הנחות מיי"ס דמאירי ומש"ו מיי"ד קצין סוף י"ח) לא מסר לו המסוכות וכו' ר"ק י' בהמות אם קונה במשיכה לא קנה אלא אותה שמשך ואם קונה במסירה אם מסר לו באפשר אחת לו דמי כולן קנה לא מסר לו דמי כולן לא קנה רק כנגד משותף כמו שנכתב לעיל נבי קרקע סוף סימן קצ"ב : (רבי יוחס כ"י ח"ד)

המוכר בהמה לחבירו או נתנה לו בנתנה ואמר קנה כדרך שבני אדם קונים משך או הנביא קנה אבל אם רכב עליה אם בשדה (או נסימט) (טור) קנה ואם בעיר (י"ט) לא קנה לפי שאין דרך בני אדם לרכוב בעיר לפיכך אם היה אדם חשוב מדרכו רכוב בעיר או אדם קטולול ביותר שאינו מקפיד על הילוכו בעיר כגון המטלטלין בנידול הנאות או שבדי' או שיתא אשה או פתיה בר"ה שהרפים דומקים הם ה"ז קונה ברכיבה והוא הלך בו : ו האומר לחבירו משוך ותקנה או חוק ותקנה וכיוצא בדברים אלו והלך שך או החזיק לא קנה שמתע תקנה להבא ועדיין לא הקנה לו והוא הדין לאומר לו משוך חשך זה לקנותו (אלא יד לומר משוך וקני או חוק וקני) טור בש"מ רמ"בס : ו האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תקנה אלא לאקד ל' יום ומשך קנה ואם אמר ליה קנה מעכשיו ולאחר ל' יום קנה ואפי' היתה עומדת באנס ביום ל' שזה כמי שקנה אותה מעשה על תנאי נעשה התנאי נתקיים הקנין וכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי :

צח דין קניית מטלטלין איזה במשיכה ואיזה במסירה ומה דינו במעות שבירו וכו' טו סעיפים

דבר תורה מעות קונות אבל חכמים תקנו שלא יקנו המטלטלים (א) אלא בהנבחה או במשיכה דבר שאין דרכו להנבחה (וכיון שמשך או הנביא קנה אפי' שלא בין השמות) (טור) כיוצא המקבץ ענין או פסתן וכיוצא בהם ועשה מהם יעון גדול שאי אפשר להנבחה אינו נקנה במשיכה שהרי אפשר להחזירו ולהנבחה עץ אבל אם היה טעון של אנוסים או של פלפלין או של שקדים וכיוצא בהם שאין אחד יכול להנבחהו הרי זה נקנה במשיכה : ויש חולקין ובטורא לנו אפילו בשנים ופסתן נקנה במשיכה הוהיל וחיבא טורח להחזיר ולהנבחה (טור) ועיין לקמן סי' ר' סעיף ז' נדון משיכה והנבחה : הנבחה י"א טכריך להנבחה ב' טפחים וי"א דסני בהנבחה טפח : ג משיכה שאמרו גריך שימשוך החפץ כולו ויביאנו מכל המקום שהוא בו : ד דברים שאין דרכם להנבחה או אנביהנו קנה : ה ולמה תקנו חכמים אלא יהו מעות קונות נזירה שמה יתן הלוקח דמי החפץ וקודם שיקחו יאבד באינם כגון שתפול דליקה וישרף או יבואו אסטים ויטלוהו ואם היה ברשות הלוקח יתחממה המוכר ולא יציל לפיכך העמידוהו חכמים ברשות המוכר כדי שיתפול יציל לפיכך אם היה ביתו של לוקח שיש בו החפץ שנמכר מושכר למוכר העמידוהו על דין תורה שהרי מניו הוא אצל ביתו ויכול להנב' וכן הסוכר המקום שותם המטלטלים הנמכרים מונחים בו באחד מדרכי קניית השכירות שנתבארו בסיון קנ"ה קנה המטלטלין שבו ואין טום אחד מהם יכול לחזור בו והוא שפחה חגד המשתמרת לדעת המוכר או שהוא עומד בכך המקום ההוא :

גם יש אומרים דאם היו המטלטלים במקום לביא לביא למישה לדליקה (ב) נקנו במעות (הנחות ראשויות דמדני פרק הושב) וכן אם היו שדריא דמעות יקנו קנו : (ג')

ו יש אומרים דשכירות מטלטלים (ג) נקנה בכסף לביא למישה שמה יאמר לו נשרפו חטיוך בעלייה דכיון שהגוף שלו טרח ומניל : ז הספינה הוהיל ואי אפשר להנבחה ויש במשיכה טורח גדול ואינה נמשכת אלא לדברים לא הנרכבה משיכה אלא נקנית במסירה וכן כל כיוצא בזה ואם אמר לו לך משוך וקנה אינו קונה הספינה עד שימסנה כולה ויביאה מכל המקום שהיתה בו שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה : ח מסירה זו שאמרו אין גריך שימסנה מידו ליד לוקח אלא כיון שאחז בה הלוקח בכני המוכר או במנותו הוה ליה מסירה : ט מסירה אינה קונה אלא בר"ה ובחצר שאינה של שניהם (והנביא סם שלא ברשות בעל החצר) (משנת רשב"א) ומשיכה אינו קונה אלא בסומט או בחצר של שניהם והנבחה קונה בכל מקום :

הנה אמר ליה המוכר לקנות במסירה או במשיכה במקום שאין קנין לא מהני ולא קנה : (ר"ן פרק קמח דקדושין) לפיכך אם היתה הספינה עומדת בר"ה או בחצר שאינה של שניהם והקפיד המוכר ואמר ליה משוך וקנה גריך למסנה כולה וטווינאיה מאותו רשות יאחז משיכה קונה בו ויכניסנה לרשות שהמשיכה קונה בו : י"א היתה עומדת בסומט או בחצר שניהם אינה נקנית אלא במשיכה ולא במסירה : י"ב היתה עומדת בר"ה ולא אמר להם המוכר כלום והלך הלוקח ומשך לא קנה עד שימסנה כדינה מר"ה לסומט אף על פי בנקנית במסירה ברשות הרבים ומסירה אינה נרכבה שימסור לו מיד ליד אפי' כיון שהתחיל למשוך כבר גילה

חשן המשפט הלכות מקח וממכר קצת קצט ר

בדעתו שאינו ריבה לקנות בחוקה זו כהיא מחזיק ותפוס בה אלא במשיכה : יג ואלו דמסיכה אינה נקנית במסופ
אלא כדרך משיכתה כגון שמוכרת במים או ברחק מים שהוא במשיכה או בחצר של שניהם אבל אם הייתה נכנס
אינו קונה עד שיגביהנה : יד דבר הנקנה במשיכה סהיה ברה או בחצר שאינה של שניהם ומשכו הלווקה לרשות
או לסמטא כיון שהזניח מקצתו מרה או מרשות שאינה של שניהם קנה מאחר שמשכו כולו והזניחו מכל המקור
שהיה בו : טו הנותן דמי המטלטלים או מקצתו וחזר בו הלווקה ואמר ליה המוכר בא וטול מעומד הרי המטלטלים
אנלו כמו פקדון ואם נגבדו או אבדו אינו חייב באחריותו אבל אם חזר בו המוכר ואמר ללווקה בא וטול את של
הרי המעות ברשותו וחייב באחריותו אפילו מאונסים גדולים עד שקבל עליו מי שפרע ויאמ' לו אח'כ בא וטול את
שלך ואלו אי איתכדי בעין הדך וזווי תמס דיהיב ליה לוקח פטור אבל אם הזניח ויחד אחרים קחתיהם וקבל מי שפרע
י'א שחזרו הלוואה וחייב אפילו באונסים עד שיבאו לרשות לוקח ויש מי שאומר שאפילו הזניחם כיון שקבל עליו מ
שפרע וניתנם לוי אח'כ שלח רנה הלווקה לקבלם פטור :

קצט יש דרכים שמעות קונות ויש זמן שמעות קונות ובו ד סעיפים

א יש מעות קונות כיצד היו לו מעות בידו בלא חזניו ובלא מסקל ואמר להזכירו מכור לי חפץ שלך במעות אלו
פנידי ולקחם המוכר ולא דקדק לידע מנינם נקנה המפץ ללווקה ואין חזר מהם יכול לחזור בו מפני
שהוא דבר שאינו מצוי לא נזרו ביה רבנן :

ב ואפילו הלווקה ידע מנינם רק שאמר למוכר מכור לי באלו והמוכר לא דקדק במנינם י'א דקנה : (עיין בבב')
וכן ראובן שמכר מטלטלין לשמעון במנה וקנה שמעון המטלטלין ונתחייב לראובן בדמים ואח'כ היה לשמעון
מטלטלין אחרים למכור ואמר ליה ראובן מכור אותם בדמים שיש לי בידך מדמי המכר ואמר ליה הן נקנין אותם
המטלטלין לראובן בכל מקום שהם ואע"פ שלא מטר ולא הנכיה שנס זה דבר שאינו מצוי הוא ולא נזרו ביה רבנן
אבל אם היה עליו חוב שלא מחמת המכר ואמר ליה מכור לי מטלטלין בחו' שיש לי אצלך ונתרנו שניהם לא קנה :
ג מיהו יש אומרים דמיידי דווקא שאמר ליה מכור לי בבגדים מחילת הדמים שיש לי אצלך אבל אם אמר ליה מכור לי בדמים שיש לי בידך
לא קנה המניח פ"ה וס"ו דמכירה ור"פ ה' הוהב ועיין בבב') ועיין לקמן סימן ר"ד סעיף א' :

ד יש זמן שמעות קולות שהעמידו חכמים דבריהם על דין תורה בכשר בד' פדקים ואלו הם ערב יוס טוב האחרון של
הז וערב יוס טוב הראשון של פסח וערב העגרת וערב ראש השנה שאם היה לטבח טור שיה' ק' דינרים ולקח
מהלווקה דינה כדי ליתן לו בשר כשישחוט ולא נתקבצו לו כל דמי השור משחיטתו איתו בעל כרחו כדי ליתן
הבשר ללווקה לפיכך אם מת השור מת ללווקה ומשמיד הדיבור :

ה יש מי שכתב דה"ל הנותן מעות על דין לקידוש בערב שנת דקנה דכל כה"ל העמידו דבריהם על דין מקרה : (מכילת'
ד יתומים או אפטרופוס שלהם שמכרו מטלטלים ומתכם הלווקה ועדיין לא נתן המעות ונתיקרו חזירים בהם כדון
התורה שאין משיכה קונה אלא מעות (ומ"ל הלווקה היו שומר שבר על אלה המקח (מרכיב' המיוקק וכ"י בשם מוס') ובזו בלבד הלווקה דין
היתומים מדין שאר בני אדם אבל בשאר החלוקות דין היתומים שיה' לכל אדם לענין זה :
הנה ודווקא יתומים אבל הקדש ודקנה קונה מעות ולכן אם נתן אחד דמים להקדש פל המקח ונתייקר אין ההקדש יכול לחזור בו (ממ"ל' הכוזבין)

ר דין קניית מטלטלין ער ידי חצרו וכיצד קונה כריו ובו יב סעיפים

א היו מטלטלין ברשות הלווקה המסתתר לדעתו :
הנה ויש חולקין וס"ל דנמכר או מתנה אם משומר לדעת המוכר או הנותן בני קנה : (עיין בבב') וכ"ל לבורות מיהו אם המוכר הסתיר לו חצר
טמנו והמטלטלין שמכור לו מעורבין עדיין עם שאר מטלטלים של מוכר מקרי חצר שאינו משומר ולא קנה : הנהו מר"פ ס"ק דעזיזא'
או שהוא עומד בצד איתו רשות (וי"א דנעתיב דווקא נמכרו אבל חוזה לו לא) (המניח ס"ו דעזיזא') כיון שקבל עליו המוכר למכור
קנה לוקח ואע"פ שעדיין לא מדד והו' טעמך דז"ס (י"א דר' אבות של אדם קונין לו כמו במתאיה) (עיין בבב') ב היו ברשות המוכר
או ברשות אדם אחר שהם מופקדים אצלו לא קנה הלווקה עד שיגביה המטלטלים או עד שימסכם כמו שנתבאר :

הנה מיהו אם סבר המקום שמוכר בו או נתנו לו כמתנה ובקנין או אפילו כדבור בעלמא כגאל דהשטא הוי ברשותו וקונה לו ואלו דמכני דיבור
בעלמא היינו ברשות אחר אבל אם מוכר ברשות המוכר ואמר יזהה חצרי ללווקה נקח שקנה ממני לא קנה עד שיסביר לו מקומה ויקנה לו בח'
מרכיב הקנייה (טור בשם הר"ש ור"י כ"י ח"ב) ואם היו הפירות מופקדים ביד אחר לא פני שיאמר תקנה חצרי ללווקה עד שיאמר בן מדע המוכר :
(כ"י בשם הרמ"ן והמניח ס"ד דמכירה) ג כליו של אדם כל מקום שיש לו רשות להניחו קנה לו וכיון שנכנסו המטלטלים
בתוך הכלי אין אחד מהם יכול לחזור בו והרי זה כמו שהזכירו בתוך ביתו :

הנה ויש מחלקין דאם חזניו ברשות לוקח רק בשימטא ויזכר בה אין כליו קונים אלא אם כן מדד או טר שיאמר לו וילקבני : (טור ומוס'
והר"ש פ' הספיכה והגלות מיימתי ס"ד דמכירה)

לפיכך

תושב דמשפט הלכות מקח וממכר ר רא

בירוש קצר

יבדך אין כליו של אדם קונים לו ברה' ולא ברשות המוכר אלא' אמר לו המקנה לך ונה ככלי זה ואז קנה אם הוא ברשות המוכר: ד וכן אם קנה הכלי מהמוכר ונכסו ואח"כ הניחו עם ברשות המוכר ורור וקנה זמנו הפירות כיון שנכנסו בתוך לו זה קנה אותם ששפני הנאת המוכר במכירת הכלי אינו מקפיד על מקומו:

כשם שאין כליו של לוקח קונה לו ברשות מוכר כך אינו כליו של מוכר קונה לוקח אע"פ שהוא ברשות לוקח: (וי"א אפילו אמר ליה המוכר זיל קני לא קנה) (טור נכס הרי"י י"ג נכס הרא"ש) ו משיכה מהניא בכליו של מוכר שאם חדר המוכר זנתו לתוך כליו

זשכו הלוקח בפניו קנה ואפילו לא אמר לו מסוך הכלי לקנות מה שכתובו: ז אין רשות קונה ולא הכלי ולא משיכה ולא הנדבה אלא' פסק תחילה המדה בכך וכך אבל ל זמן שלא פסק אין לו שום נד שיקנה בו דכל זמן שלא פסק לא סמכה דעת ניהם שמה לא יסכימו על הסכום ואם המקח דבר שדמיו קצובים אע"פ שלא פסק נה וכן אם אמר ליה הריני מוכר לך בפי מה שיסמכוהו ג' קנה אפילו אין דמיו גזובים היו הפירות בסומטא או בחגר של שנייה ואפי' היו ברשות לוקח והיו בתוך כליו של מוכ' קבל עליו המוכר למכור והתחיל המוכר למדוד בתוך כליו של מוכר אם ח' ל כור ג' סלע אנו מוכר לך יכול לחזור בו אפילו כסאה אחרונה הואיל ועדיין הפירות בכליו ולא נגר בל המדה וכליו של מוכר אינם קונים ללוקח אע"פ שהוא ברשות לוקח:

גה ויש אומרים דכל שנייה דעמו שאינו רונה למכור דק הכור נחמד אפילו היה ברשות לוקח ובכליו של לוקח או שמשך או שהנכס לא קנה (א) אלא אם כן מדדו: (טור)

אם אמר ליה כור בל' סאה בסלע ראשון ראשון קנה ביון שפסקו דמים על כל סאה כל סאה ושאה שינביה המוכר ויערה אותה נמדה מכירתה הואיל ואין הפירות ברשות המוכר ולא בר' והואיל לא היו הפירות בכליו של מוכר כיון ששם ברשות לוקח קנה שפסק אע"פ שלא מדד כמו שכתבאר בס"ג:

גה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

סי' ד' (א) וכן פסק דהמ"ה (ב) אם פירש המוכר בדבר שאינו קונה מן הדיון שיקנה א"ל לא קנה אבל אם אמר שיודע שאין הדיון כך וא"ל קנה קנה פ"י ברוך האשה בקניית פסקא וימירה עליו וכו' דף כ"ו:

סי' ר"א (א) ר"ב ק"ה ש"ה מפ"ח ה"רן ש"כ

ובכנס נכס נכס רש"ב דמשפיקן מהכא דמכרתי ומכרתי הלכה בכל כיוצא בזה וכו' וכו"ל ה"ה ואחריו הביאם ב"י וז"ל מדיני מנהג נס' ושא' מלך וכמב רש"ך ח"ב דכ"ט דכל המשפיק לחבירו על הסך המקום ששטה בו החיוב נגר ומשפיק דכ"ט מנהג אורח המקור ואם הלך לו למדינה אחרת אינו יכול לכופו בדיון מורה אלא כפי מנהג המקום ששטה בו החיוב וכ"כ ט"ק' וזה דפשוטמיא קני' דיוקא בדבר ששט לכולל ומופתל בו הקניין הילכך מופתל המנהג להשמינו כקניין גמור אבל כל שלש ויזיל בו קניין כמו דש"ל לא מצינו שיועיל בו המנהג להשמינו כקניין גמור הנהגות מרדכי דשנת סי' מפ"ח הביאם ב"י י"ד סי' ר"ט ד טור (ב)

הגה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

ה"ה וי"א דלא קנה ראשון ראשון אלא מטעם שהוא מוחזק וכן אם לא נתן המעות הלוקח יכול לחזור (טור) פתח לו המוכר חבית ויין ובשמדד לו החתי רונה הלוקח לחזור ולא ליקח וימר והמוכר אומר

רא דין רשם על החבית והתוקע כפי לחבירו ובו ב סעיפים

מכר לו בדברים בלכד ופסקו הדמים ורשם הלוקח רושם על המקח כדי שיהיה לו סימן ידוע שהוא' סלו אע"פ שלא נתן לו הדמים כלום כל החזק בו אחר שרשם מק' כל מי שפרע ולא מנהג המדינה הוא שיקנה הרושם קנין גמור (א) קנה

ממט ב 49

(ג) טור ס'ג' בסע' ה'א"ס ס"ב' כלל י"ב ס'י"ג' וכלל י"ג ס'י"ד' :

סימן רב (א) רש"ך ה"ג ס'י' ה"ר"י לבי' לוי ס'י'

ל"ז (ג) עיין ב"י בוסקיס רד"ס סוכרים דרווקא כמן לו דמי כלץ אבל לא כמן לו דמי כלץ לא קנה אלא כנגד מעומיו (ג) המקנה מטלטלין לחבירו זרידך לכמונו לו והקנה לו א"ק ואנזן הקנה לו מטלטלין ומשמע שאם כתב והקנה לו הנכסים א"ק א"ל לא קנה כ"כ רש"ך ח"א קמ"י (ד) וע"כ ס'י' רמ"ח ור"יב"ש שח"ה"א"ס כמב' לו שט"ו על הקרקע הקנה כנגד א"ק וכן א"ל א"ל שיקנה סיחוקיו וישתמשונו כחפצו קנה ואם החנה לו קרקע בחזקה והקנה לו א"ק א"ל לא קנה אבל אם הקנה לו קרקע בחליפין ואנזן הקנה לו קרקע אחר קנה המנ"יט ח"א רמ"ב סו' רש"ב הניזאה ב"י ס"ס קפ"ה ועיין מסוב' ב"ש ס'י' ח' חולק :

סימן רג (א) פשו' ה"א ס'י' כלל י"ג ס'י' ו'

(ב) ה"א"ס כלל י"ב ס'י' סימן ג' (ג) ועיין

המקח ואין אחד מהן יכול לחזור בו וחייב זה לתת הדמים והוא שרשם צנע המוכר או שאמר ליה המוכר רטום תקחך : וכן כל דבר שנתנו התנאים לקנות בו כנוון על ידי (ב) שנתן הלוקח פרוטה למוכר או על ידי שסוקע לו כסף (א) נמקס סוגהים הסומרים סמוכרים לקונה המפסח (ה"מ ס"ז דמכירה) וכן כל כיוצא בזה :

רב רין קניית מטלטלין אגב קרקע או עבדים וקרקע או עבד ומטלטלין או בהמה וכלים שעליה ובו טו סעיפים

א המקנה קרקע או מטלטלים כאחד כיוון שקנה הקרקע כאחד מדרכי הקנייה (א) נקבו המטלטלין עמהם בין שהיו שניהם במכר או במתנה בין שמכר מטלטלין ונתן קרקע (ב) בין שמכר קרקע ונתן מטלטלין כיוון שקנה קרקע קנה המטלטלין : (י"א) דא"ס הקרקע בשכירות ומטלטלין נמכרה (ר"י ב"י ח"ב' ב' ד"א' כשהיו אותם המטלטלין צבורים באותה קרקע אבל אם היו במקום אחר זרידך שיאמר לו קנה (ג) מטלטלים אגב קרקע אפי' היו המטלטלים במדינה אחרת ואל' קנה אותם על נבי קרקע פלוני כיוון שקנה קרקע נקבו המטלטלין אף על פי שאינם צבורים בתוכה ואם לא אמר ליה קנה אגב קרקע לא קנה מאחר שאינם צבורים בתוכה :

הנה ויש אומרים לאסילו הס' צבורים במכרה זרידך שיאמר קנה אגב קרקע (טור) בשם הרא"ב דבר ה"א"ס) וכן נראה ש' עמר וי"א דרענין דרווקא לזון אגב אכל עם לא מהני ויש חולקין (ר"ן ס"ב דקדושין שני הדעות וה"א"ס כלל י"ג ס'י' ור"יב"ש ס'י' מ"ה)

ג הקנה סדה לאחד והמטלטלין לאחר אע"פ שאמר ליה קנה המטלטלין ע"ג קרקע והחזיק הא' בקרקע לא קנה הסג' מטלטלין ואם תפסן אחר שחזר בו המקנה אין מולאין מידו שהרי תפסן אחר שקנה חבירו הקרקע שקנו אלו על צדו : (ויש חולקין וס"ל דמזיניא מיד המופס כדיון כל ספ' גמיון) (ר"ן ס"ק דקדושין) **ד** הקנה סדה לאפטרופוסים ומטלטלים ליתומים קנו : (וה"ס נגמאי נקדה) (ר"ן ה"כ"ל) **ה** בהמות כמטלטלין בדיונים אלו : **ו** אין הקרקע (ד) נקנה אגב קרקע : **ז** קרקע כל שהוא מקנין על גביו מטלטלים הרבה :

הנה והא דרענין קרקע כל שהוא לאסוקו אם ידענו בודא' שאין לו אבל כשאינו יודע שאין לו והוא מקנה אגב קרקע סני נכך וא"ל לסיים הקרקע שמקנה על ידה ולכן מקנין אגב קרקע' ארבע אמות אע"פ שאין יודעין שיש לו (ב"י בשם הרא"ב) וע"כ ס'י' ק"ג ויכול להקנות אגב מקומות של צ"ב אע"פ שהמקומות של רבים וכל אחד יושב על מקום א' היו כמו שאול לו ומקנים על ידם : (מש' רש"ב סימן מתק"ל ד' ומתק"ל"ב)

ח המקנה עבדים וקרקעות כא' החזיק בעבדים לא קנה הקרקעות החזק בקרקעות אם היו עבדים בתוכה קנה ואם לאו לא קנה אפי' שיאמר לו קנה אותם ע"ג קרקע : **ט** המקנה עבדים ומטלטלין כא' מסך המטלטלין לא קנה העבדים החזיק בעבדים לא קנה המטלטלין א"ל היו המטלטלין ע"ג העבד וה' שהיה כפותו וי"א כגריד נ"כ שהיה יסן : **י** היה לא' ענין נקוב וזרעו' שבו לאחר אם הקנה בעל הענין ענינו לבעל זרעוים כיוון שמסך קנה : **יא** הקנה בעל זרעוים זרעויו לבעל הענין לא קנה עד שיחזיק בזרעוים עתה : **יב** היה הענין והזרעוים שבו הכל לא' והקנה שניהם לאחד החזיק בענין לקנות הזרעוים אף הענין לא קנה החזיק בזרעוים קנה הענין : (י"א דוקא בשל עין בעינין כדור אבל של הרים אינו נקוב כדקוב דמי) (רש"י ס"ק דניטין) וי"א איפסא (מ"ו ס"ה) **יג** המקנה בהמה וכלים שעל גבהם כאל' אע"פ שמסך הבהמה וקנה לא קנה הכלים שעליה עד שינביה או ימסוך הכלים עתה אם אין דרכם להנביה שהבהמה כחצר התכלת היא ואין מה שתוכה קנוי לבעלה לפי' אם היתה הבהמה כפותה קנה אף כלים שעליה ויש מי שאומר דבמציאה אם אומר אני מיסך בהמה זו לקנות אותה הכלים שעליה קנאם אפי' איננה כפותה : **יד** א"ל המוכר מסך בהמה זו וקנה כל' שעליה האול' ולא הקנה לו גוף הבהמה אע"פ שמצ' והוא כמותה לא קנה כל' שעליה : **טו** א"ל מסוך קופה זו ובמטיבתה קנה מה שתוכה קנה מה שתוכה אע"פ שלא קנה הקופה :

רג כל במטלטלין נקנין בחליפין ומטבע אין נקנה בחליפין ובו י סעיפים

א כל המטלטלין קונים זה את זה בחליפין אין ג"ל אם אין המקנה מקפיד לודע טויו החפץ שנטול בחליפין כעין שקוניו כסודר שזה קנין נמור שמיעול לכל הדברים בין קרקע בין מטלטל (מוצ' משפחות וע"כ ס'י' ס"ו) בין בעלי חיים ופירות נמי אע"פ שאין קונין בהם נקנים בחליפין (א) אין ממטבע שאינו נקנה בחליפין ולא קונה וכן דבר שאין בו תמא' אין מועיל בו קנין כנוון שקניו ממנו סינך עם פלו' לתקום פלו' או שיתלקו חצר שבעיהם (וע"כ רש"י ק"י) וכיוצא באלו שהם (ב) קנין דברים ואין לו על מה לחול :

חשן המושפט הלכות מקח וממכר רג

פירוש קצה

(ג) ועיין מש"ל סי' ס"ד (ד) והוא שאמר שהקנה לו בהקצת ואבד הקרקע הקנה לו המעט אבל אם אמר שהקנה לו המעט אבל לא"ל לא כנין חייב ע"ז ויש"ך ח"א דף קנ"ט אבל ב"ש ס"ס פ"ו חולק עיין ס' פליטת בית יסודת סי' כ"א ומבא"ה סה"מ טוב שאין כריך אבד קרקע להקנות מעט ומדין לא מבא"ה לו חבר (ה) מהר"ם סי' ס' ח"ב כ"ש"ל משפט' (ו) סמ"ע וי"א קנה הכל כמינו וס"ל דנקי את החומר ל"ק כלל פ"ט וכו' ריא"ז עיין ס"ה פ"ט דף ק"ט ועיין בהנהגת שלי"ם ר"י ואין להבי' ראיה לסבר' זו מהר"א שכתב ב"ש ס"ס ס"ו דכ"ל כנ"ל שתימן כל נכסיו דגם השערו בכלל וא"ל כמינה ומסירה לומר דאבד שאר נכס' קנה גם השערו אש"כ שכל יקנה בקניין המועיל להשטר דהמס' טעמא ניטום דבקרקעו"ל כל נכסיו ממילא נקנה נבי שטכוד השטרות והיו כאלו א"ל אהיו וכל שעבודא דמית' בהו ככ"ל (ז) ויי שנתעבד"ה שטכודים אש"כ ס"ה ב"אחר מועיל באחר מועיל סי' למורה ל"ד ועיין ל"ב ח"א ס"ד : סימן רד

ועובת הנאה לאו ממון ואינה נקנה בחליפין (כ"ט ס"ה דמכירה) וע"ל ק"י רמ"ה האומר אמן דבר לפלו' או (ג) היו קנין דברים מי שקנו ממנו שיעשה שטר מחילה לחנירו הוי קנין דברים דשטר מחילה אינו א"ל ס"ה ב"ש א"ל מי קנו ממנו להחזיר לחנירו כל זכויות שיש לו עליו לא הוי קנין דברים : (מ"ה ר"ש ב"א ס"ג) א"ל אפילו מקפיד לידע שיווי החשבון שנוטל דהשתא דומה לדמים אפ"ה נקנה ז"ד היה לזה פרה ולזה חמור והעריכו אותה כמה שיהיה כל א' מהם והסכימו להחליפם : בזה כיון שמשך בעל הפרה את החמור נקנית פרתו לבעל החמור בכל מקום שהוא ואין זה א' מהם יכול לחזור בו : (וי"ח דאם השריכו זה כנגד זה קונים אף בסירו ויש חולקין) (עיין בב"י הדעות) ב החליף חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה לא קנה פנה שאין כאן משיב' נמורה וי"ח דדווקא ככה"נ טעום שאין החמור ראוי ליהלק אבל אם אמר פרה וטלה בכור חטים ומשך הפרה ולא משך הטלה קנה בחיטים כנגד דמי הפרה : ש"מ אומרים דא"ל ראובן החליף יום שנתון ולוי ומטל אכל אחד נטל גם כן כנגד השני) (מ"ה סימן ס"א) לטובות של זהב ושל כסף ושל שטר ממיני מתכונ' היו הם כשאר מטלטלין ונקנים קנין וקונים זה את זה בהחלפה אבל המטבעות של כסף או של זהב או של נחשת וכו' כולם דמים כנגד שטר מטלטלים והנותן אחד מהם בדמי מטלטלים לא קנה ואין אחד מהם נקנה בקנין ולא נעשה קנין :

ובסי' הניחוד מעות ובהקנה לאחר בחליפי המטלטלין הואיל ולא קנה זה המעות לא קנה זה המטלטלים אע"פ שימחקו ודווקא בנזר חליפין שיהיה לו המעות אבל בנזר דמים משמך החפץ נמחייב בדמיו וי"ד : ד כד"ל בזמן שמכר שאר מטלטלין בא' מיניו מתכות אלו אבל המוכר מטבע במטבע הדינרים של זהב לנבי מטבעות של כסף הרי הם כפירות :

ואם הקנה לו הכסף בנזר דמים שלא ייחד דווקא מעות אלו השמך הזהב נמחייב לו הכסף כפי מה שמקצתו עמו : וכן המעות של נחשת כמו פירות לנבי מטבעות של כסף כיצד נתן לו דינר זהב כל"ה דינרי כסף כיון שמשך הדינר זהב נמחייב ליתן לו הכ"ה דינרי כסף כמו שפסק עמו אם חדשים חדשים ואם ישנים וישנים אבל אם נתן לו כ"ה דינרי כסף בדינר זהב לא קנה עד שיקח הדינר של זהב : ה' נתן לו ל' איסר של נחשת בדינר כסף חייב ליתן לו דינר כסף כמו שפסק עמו אם חדש חדש ואם ישן וישן אבל אם נתן לו דינר כסף כל' איסרות נחשת לא קנה עד שיקח האיסרות של נחשת : (ומעות שלטו בס"פ ונחשת מעורב ביחד הוי נטעם לנ"ו בס"פ רי"ז נ"ה ח"ב) ו' נחשת י"ח דהוי טיבעא לנבי דהבא וי"א דהוי פירא לנבי דהבא : ז כולם יש להם דין אטבע לנבי שאר מטלטלים וכולם ד' בנגד זה כנון שמכר דינר זהב בדינר זהב או דינר כסף בדינר כסף או דינר נחשת בדינר נחשת יש להם דין מטבע : ח מעות הרעות שפס'מן מלכות או מדינה או דינרים שאין יוגאים בנותה מדינה ואין נושאין ונותנין בהם עד שישנים אותם למטבע

אחר ה"ה כפירות לכל דבר ונקנין בקנין ומתחייבין ע"י משיכתם לתת מעות שפסקו ואם נטלו כנגדן מעות לא נקנו : ה"ה דא"ל דא"ל מעות הרעות שלא נפסלו לגמרי רק שאינם יוגאים בהנאה להדיא נקראו מטלטלין (ט"ו והמניח ס"ו דמכירה) וכ"כ עקר : ט המטבע אין דרך טובת בו מעשה מו' שאינו ברשותו אלא על נכ קרקע כנון שקנה (ד) קרקע ועל נכ מעות או שיטכור מקום המעות כיון שזכה בקרקע בכסף או בשטר או בחזקה או בקנין זכה במעות והוא עליו אותם מעות קיימים כנון שהיו מופקדים במקום אחר ולא כפרה פקיד (ה) אבל ראובן שהיה לו חוב על שמעון והקנה ללוי קרק' ועל נכו החיב לא קנה החוב אבל יכול הוא להקנו' לו החוב (פ"ל ישראל) כמעמד שלשתן כמו שכתב בס"י קכ"ו וכן יכול הוא להקנותו לו ע"י שיטכור לו או יתן במתנה שטר החוב כמו שכתב בס"י ס"ו : (וי"ל כ"י ק"ג לדיני הכסף) י העתליף קרקע בקרקע או מטלטלין בקרקע או קרקע במטלטלין כיון שזכה זה נמחייב זה בחליפין :

ה' החליף מעות ומטלטלין או מעות וקרקע ביחד יש אומרים (ו) הואיל וחליפין אינם קונים במעות נכבטל כל הקנין ויש אומרים דא"ל קנין קיים ויש אומרים (ז) דקיים אבל הקרקע והמטלטלים ובטל אבל המעות (מ"ד כ"י מי שמת) והוא הדין אם קנו בזה"ה דבר המופקדו קנין עם דבר שאין בו ממש דהוי קנין דברים שנים שקני מזה לזה להחליף ת"ל כל אשר להם יש אומרים דלא מהני בזה קנין רי"ש סימן רס"ג) ויש אומרים דא"ל כך אחר ישמור בשלו וחנירו י"ן לו המומר בנכסיו דשיקר כוונתו ביהא לבריות ולא להחליף ממש (מ"ה סימן ע"א) ע"א) וביין לעיל סימן ר"ט שפ"ק ב' :

רד אימתי מקבל החזור בו מי שפרע ומתי נקרא מחוסר אמנה וכו' יא' עיפיים

מי שנתן דמים ולא משך המטלטלים אף על פי שלא נקנו לו המטלטלים כמו שכתבאר כל החזור בו בין לוקח בין מוכר לא עשה מעשה ישראל וחייב לקבל מי שפרע ואפי' לא נתן אלא מקנת הדמים : ב נתן

סימן קד (ה) אם מדחק

בדנני הפוסקים
 שהביא ב"י סי' ק"ח סעי' י"ד וסי'
 ר"ד סעיף ט' מהמל' הכלל העולה
 שכתבנו החטים בבית המוכר
 אחר שקבל משה החטים קודם
 שבלוקה ימשיך החטים לדעת
 ה"ר"ף וה"א"ש והרמ"ב והר"ן
 ור"ח ואבי העזרי ורש"ס ור"מ
 ומה' הלוקה יכול לחזור בו אף על
 פי שכבר חמד החטים ואינו מקבל
 מי שפרע ולדעת רמב"ן מרדכי
 ורמ"ב כפי מה שהביא ב"י סימן
 ר"ק מקבל מ"ש ולדעת רש"י והר"ה
 וס' ההרמב"ם אינו יכול לחזור בו
 אחר שאבדו ולא אבדו באונס
 הלווקה הפסיד מעותיו ואם חזר
 בו מפחד האונס אבל עדיין לא
 בל האונס לרא"ב ר"א"ש ור"ף
 ומוספות אינו מקבל מ"ש ולר"ן
 ולנאונים ור"ח ור' האי ומלמדי
 רש"ל בשם רמ"ב ונכס ה"ר
 אברבנאל מקבל מ"ש ולענין מעשה
 כ"ל לשטת הראמרי' דככל מחלו'
 הפוסקים יכול להצטרף המוחזק
 לומר ק"ל ככלו' ופלו' כשנאספו
 אחר שהמוכר קבל דמיו וכן
 הלווקה לחזור בו אחר האונס אינו
 יכול להצטרף המעות מיד המוכר
 שהרי המוכר יכול לומר ק"ל כרש"י
 ור"א וס' דבבב' הר"ר המוס'
 אינו יכול לחזור בו ולשטת ה"ר
 קאר' שסופק בכל מקום כב' מנו
 פלמא אשלי דרבני ר"ף ר"א"ש
 פנך כל שאר הפוסקים חייב המוכר
 להחזיר מעותיו ללווקה ואין המוכר
 מקבל מ"ש ואם חזר בו קודם
 האונס מיראת האונס וראי שחייב
 הלווקה לקבל מ"ש ואף על פי
 שר"ב ר"א"ש ור"ף ומוס' ס"ל
 דמוכר מקבל מ"ש א"ה אין הלווקה
 יכול לומר ק"ל כוונתו שהרי
 הלווקה מוחזק במעות ויכול להלך
 לומר לו לא אחזיר מעותיך אם לא
 מקבל מ"ש ומ"ש ב"י סימן ר"ד
 דמיר' ורמ"ב סבירי דהחזינו אח'
 האונס מקבל מ"ש לפ"ד אינו הכרח
 אדרב' אפסא הסמנ' שהרי המוכר'
 ספק כר"ח ור"מ ס"ל דכפשו' לקבל
 מ"ש כמ"ש ורמ"ב ס"ס ולא כתב
 כ"א ומוס' ס"ל בה"ק ור"ה
 כ"ל (ב) בלשון שלא לנוכח כ"ה
 (ג) ענין ב"י ומחמ' פוסקים דס"ל
 דיווקא שבה' המסבון לאחר גלוי

ב נתן דמי המקח ונאנס (ה) קודם שימכנו ואמר לו מן לי מקחי או החזיר מעותי אף על פי שיש עדים שאבד באונס ולא היה כח במוכר להגילו ולא נכתב בדבר הרי זה מחזיר הדמים ואין כאן מקום למי שפרע ויש אומרים דהוא הגזין לו שחזר בו מפני שהוא ירא להפסיד כל המקח: **ג** הפוסק על שער שבשוק וקני דמים ולא היה לו אותו המין שספק עליו נכתבאר בסימן ר"ט: (וע"ל סימן כ"ט סעיף **ד** כיצד מקבל מי שפרע אחריו איתו (ב) בבית דין ואומרים מי שפרע מאת דור המכול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה ומעמרים שטבעו בים הים יפרע ממי שאינו עומד בדבור: (וי"א שאומרים לו הוא יפרע ממי אשאינך עומד בדבור (שור נכס ה"א"ש) וי"א שאומרים לו בריבוס (מרדכי ס"ב בזהב) **ה** הלווקה מחזירו קרקע ל שאר מטלטלים ופסקו הדמים והניח משבון על הדמים לא קנה וכל הרוצה לחזור מסנייה (ג) שזור ואינו חייב לקבל מי שפרע: **ו** מזכר לו בדברים בלבד ופסקו הדמים ורשם הלווקה רושם על המקח כדי שיהיה לו סימן ידוע שהוא שלו אף על פי שלא נתן הדמים כלום בל החזור בו אחר שרשם מקבל מי שפרע וה"ש מהנה המדני הוא' שיקנה הרושם קנין עומד נקנה המקח ואין אחד מהם יכול לחזור בו וכל ז' כשרשם בפני המוכר או פאמר להם העיבור רשם מקחך: (וע"ל סימן ר"א) **ז** הנוס' ונותן בדברים בלבד הרי זה ראי' לו לעמוד בדבורו ואף על פי שלא לקח מהדמיו כלום ולא רשם ולא הניח משבון וכל החזור בו בין לוקח בין מוכר אף על פי שאינו חייב לקבל מי שפרע הרי זה ממחוסרי אמנה ואין רוח חכמים נוטה הימנו:

ח זכין מי שאומר לחבירו ליתן לו מתנה ולא נתן הרי זה (ד) ממחוסרי אמנה כמו דברים אמורים במתנה מועטת שהרי סמכה דעתו של מקבל בשהבטיחו אבל במתנה קרובה אין בה חסרון אמנה שהרי לא האמין זה שיתן לו דברים אלו עד שיקנה אותם בדברים (ה) שהם נקנים בהם: **ט** יש מי שאומר שהם רבים אמרו לאדם אחד ליתן לו מתנה אינס יכולים לחזור בהם אפילו אם היא מתנה מרובה: **י** מי שהיה לו חוב אצל חבירו ואמר ליה (ו) אכור לי מטלטלין אלו בחוב שיש לי אצלך ונתנה המוכר י"א שהרי זה כמי שנתן דמים וכל החזור בו מקבל מי שפרע ויש חולקים: (ואומרים דאינו קונה אלא בהנאת מחילת מלוה אפילו לא מתל לו לגמרי רק שהרווח לו מן הכרעון ואמר ליה יקנה לי חפץ שלך כהאי הנאה הוי כמותו לו מעות) (שור נכס ה"א"ש) **יא** ראוין שהיה חייב לשמעון מנה ואמר שמעון לראובן מטלטל זה אמתכיר לך במתנה ונתן לו ראובן המנה יכול שמעון לומר מנה זה אבי בובה בחובי וההפך לא אמתך לך ואינו כמי שפרע אבל אם אמר ליה ראובן הו' עוד מנה ונתן לי החפץ שפרע ליתן או יקבל מי שפרע:

בגה אף על גב שבדברים בלא מעות יכול לחזור בו ואין צריך לקבל עליו מי שפרע מכל מקום דאי' לאדם לעמוד בדבורו אף על פי שלא עשה כוון קנין רק דברים בטלמא וכל החזור בו בין לוקח בין מוכר אין רוח חכמים כוחה הימנו וס' שחד מרעי אצל כפרי מרעי אין זה ממחוסרי אמנה וכל האומר לתת לחבירו מתנה מועטת ולא נמנה לו הרי זה ממחוסרי אמנה (הכל בטור) וע"ל סימן רמ"א ויש אומרים דאם כפרי מרעי אכור לחזור ואם חזר בו יש בו משום מחוסר אמנה (כ"י פקח הו"ב והמניד פקח' דמכירה ב"י ב"ש מוסקט ור' ירושם כ"ט ח"ד) וכן נראה שיקר:

רה רין מוכר מחמת אונס ומסר מודעא ובטלה זבוי יב סעיפים

א מי שאנסוהו עד שמתכר ולקח דמי המקח אפ' תלויה עד שמכרו מעכרו מתכר בין במטלטלין בין בקרקע שמתכר אינסו נמר וסקנה אפ' שלא לקח הדמים בפני העדים:

הנה
 המקח אבל אם נתן בשעת גמר המקח מקבל מ"ש וע"ש אם יש בקרקעות מי שפרע (ד) וע"ל סימן רמ"א ס"א רמ"ב כ"ב וסימן רמ"א קולון ק"ח (ה) ואם הוא עני אפילו מתנה קרונה אינו יכול לחזור בו י"ד סימן רכ"ח (ו) וענין שפמות יוכף ס"ח דקדושין ספקא וזקוקין דף כ"ח שהיא לשטת כ"ב פוסקים בענין נהרן והקשה בזה על עהר' קארו:

חשן המשפט הלכות מקח וממכר רה

פירוש קצו

יש הולקין וכל דעבדן טרוא העדים כמינת המעות אבל הידמו לחוד לא מהני (טור ורא"ש פ"י דמכירה) ויא' דעבדן דווקא סתם לו המעות אבל אם נתן לו שטר עליו אינן קובע ויש הולקין :

סימן רה (א) ואם החזיק

שנים אחר שגב

ויבד אם חסר מודעה קודם שימכור ואמר לבני עדים דעו טזה שאני מוכר חפץ פלו'

האונס עיין פ"א ק"ף (ב) כתב

רש"י ק"כ טביון שירעו העדים

שהפחידו דבדר סיובל לשמוע

דבריו הויאק יכולים לבחור לו

מודעה • מי שהפחיד את חברו

שגם לא יבחר מנוררים פל מזה

וקרוב הדבר שימפסוהו לא מקרי

אונס רש"י י"ג ועיין לשיך ע"א

במה יבולים העדים להביר העדים

לרמ"ס די שיבטני הכרונו באונסו

ולר"ס דריבוס לבחור וגיורים

אנו איזה אונס קל"ג א"ל לברט

האונס בתוך המודעה (ג) ויא' שאף

בקרקות אפי שאינו נספחו על

סכום המעות שגם לא נתן לו כל

דמי טווי הקרקע אינו מכר ר"י בע"א

ורכ"ב ורש"י"ם ויא' שאפילו לא

נתן לו אלא פרוטה כרי מכר בכל

כ"ז ועיין ב"י של"ד ומי' למ"ד

יש אונאה בקרקעות כב"י רכ"ז

ס"ט דרין הקרקעות והמטלטלין

א' (ד) וכו' בשלל פי' האונס נתון

המודעה אלא כב"ב כשזון המכר

אבל אמר אני אכנס באונס פלוני

והב"י אינו כאן כשיבואו העדי'

הם ויבדורו האונס יבטל המקח

הר"ם מטלטלין נספק האונס דף

ס"ב (ו) ועיין אלישיך ע"א קולון

סיף טורס קי"ח' ל"ב מ"ב סי' מ"ז

וע"ז ורש"י"ם ח"ת של"ד ארדני

ק"ט אלקליני סי' ו' חיים ס"ז

ומ"ה שהארץ בדנינים אלו (ז) והו

דעת רוב כפוסקים אבל הר"ם

והרמב"ם ס"ל דאם ידוע שלא היה

החזיק קודם שימכור ואמר לבני עדים דעו טזה שאני מוכר חפץ פלו'

אנו לא שימכרו ע"ז פיו וכל מודעה שאין כתוב בה אנו העדים (ב) ידענו שפלוני

הוא היה אינה מודעה: ב כמה דברים אמורים במכר במתנה או מחילה

או זריזין להביר אונסו: ג פטרה דינה כמכר ומחילה דינה כמתנה: (מתנה שבמחור

אחריות כבסי דינה כמכר) (ר"ש סימן ר"ז) ד יש מי שאומר דהא דאמרין דכשלא חסר

ודעה ממכרו ממכר אפי' הוא (ב) בקרקעות אפילו לא נתן לו כל טווי לפי שאין

מן תורת מקח והכי מילי כשאינו כופהו אלא על המחירה אבל בסכום המעות אינו

נזהר אבל אם כופהו ליתן לו פחות משוויי אף בקרקע אין כאן תורת מקח והו

וי שאנסוהו ב"תן שאינה מתנה: מיהו לטבין זה הו כמכר דאם חסר מודעה בעינין שירעו העדים

ונכסי כוונ במכר ר"י בש"י ק"ף) ד יש מי שאומר שאפי' אמר כתבו לי שמתתי מודעה

וניכס וכשיודע על פי עדים האונס שאנסוני ינטרף עדותכם לבטל המקח (ה) אין

מתעין לו: (מיהו אם כבר כתיבה המודעה והניח אח"כ ראיה לדמים היה המחירה נטייה) (ב"י

במה דברים אמורים שז"ך שירעו שהוא אונס במוכר (ו) או בעושה פטרה' אבל

מתנה או במחילה אם חסר מודעה קודם אף על גב שאינו אונס הרי (ז) המתנה

יולג שאין הולכים במתנה אלא אחר גילוי דעת הנותן שאם אינו רוצה להקנות בכל

או לא קנה התקבל מתנה והמחילה מתנה היא: ח אחד האונס את חברו בשהכהו

או תלאו עד שמכר או שהפחידו בדבר (ח) שאפשר לו לבעות:

בין אונס הגוף בין אונס עמוק מיהו יש הולקין וסניא' לכו דאם הפחידו לאו כלום הוא דעבד

איניס (ט) דניס ולא עבד: (מהר"ק טורס קפ"ז)

ז בידו עכו"ם בין בידו ישראל ה"ז אונס ומעשה בלחוד ששכר פרדס מחזירו לו' שנים

א היה שטר חוב ביד המסכור ואחר שאכלו המוכר שלם שנים אמר לי' אס לא ממכרו לי

בניס שטר שכירות ואטעון שהא' לקוח בידו ואמרתי חכמים שהוא אונס וכן כל כיוצא

ה לפי' אם תבעו המסכור ב"ד וכפר בו וטען שהפרדס שלו ואח"כ חסר המסכור מודעה

ואח"כ מכר לטוכר שכפר בו הרי הממכר בטל שהי' יש לו עד ס שהוא אונס והם העדים

נפר ב"ד והם עידי המודעה וכן כל כיוצא בזה: ח דל"ה באיניס שה"ה חמטן

פני שכופה את המוכר למכור שלא כרצונו אבל הגזול והיוקח בגזלן יאח"כ לקח טדה

גזל אין המוכר נריך למסור מודעה כמו שיתבאר: ט עידי המודעה יש להם (י)

זתום הם ענמם באותו הממכר כממכר להם המודעה עליו ואין ב"ד כלים ואפי' אמר

הם בפני האנס כרצונו מכרתי בלא אונס הוי המודעה קיימת כגם שאונסו שמכר בלא

מן כך אונסו עד שאמר ברצונו אני מוכר: (וע"ל סימן מ' א"ל כשאמנם לומר מודעה היה דברתי)

גם שטר מודעה שאין בו זמן ואין העדים כאן ולא ידעין אי בעשת קודם המכר או אח"כ המודעה

בשירה ומוכ"ל המקח אחר ידעין באונסיה מהמא חסר מודעה קודם לכן (מ"כ במכר' ימן וד"ט)

וכן אם הודה בפניהם שלקח הדמים אחר שמכר מודעה על כך אינו חייב להחזיר

לום שהאנס אנסו עד שידע והעדים כבר ידעו שהוא אונס אבל אם מנה הדמים

פניהם חייב להחזיר: יא העידו עליו עדי המכר שביטל המודעה הרי (יא) המודעה

אם חסר מודעה קודם שימכור ואמר לבני עדים דעו טזה שאני מוכר חפץ פלו'

אנו לא שימכרו ע"ז פיו וכל מודעה שאין כתוב בה אנו העדים (ב) ידענו שפלוני

הוא היה אינה מודעה: ב כמה דברים אמורים במכר במתנה או מחילה

או זריזין להביר אונסו: ג פטרה דינה כמכר ומחילה דינה כמתנה: (מתנה שבמחור

אחריות כבסי דינה כמכר) (ר"ש סימן ר"ז) ד יש מי שאומר דהא דאמרין דכשלא חסר

ודעה ממכרו ממכר אפי' הוא (ב) בקרקעות אפילו לא נתן לו כל טווי לפי שאין

מן תורת מקח והכי מילי כשאינו כופהו אלא על המחירה אבל בסכום המעות אינו

נזהר אבל אם כופהו ליתן לו פחות משוויי אף בקרקע אין כאן תורת מקח והו

וי שאנסוהו ב"תן שאינה מתנה: מיהו לטבין זה הו כמכר דאם חסר מודעה בעינין שירעו העדים

ונכסי כוונ במכר ר"י בש"י ק"ף) ד יש מי שאומר שאפי' אמר כתבו לי שמתתי מודעה

וניכס וכשיודע על פי עדים האונס שאנסוני ינטרף עדותכם לבטל המקח (ה) אין

מתעין לו: (מיהו אם כבר כתיבה המודעה והניח אח"כ ראיה לדמים היה המחירה נטייה) (ב"י

במה דברים אמורים שז"ך שירעו שהוא אונס במוכר (ו) או בעושה פטרה' אבל

מתנה או במחילה אם חסר מודעה קודם אף על גב שאינו אונס הרי (ז) המתנה

יולג שאין הולכים במתנה אלא אחר גילוי דעת הנותן שאם אינו רוצה להקנות בכל

או לא קנה התקבל מתנה והמחילה מתנה היא: ח אחד האונס את חברו בשהכהו

או תלאו עד שמכר או שהפחידו בדבר (ח) שאפשר לו לבעות:

בין אונס הגוף בין אונס עמוק מיהו יש הולקין וסניא' לכו דאם הפחידו לאו כלום הוא דעבד

איניס (ט) דניס ולא עבד: (מהר"ק טורס קפ"ז)

ז בידו עכו"ם בין בידו ישראל ה"ז אונס ומעשה בלחוד ששכר פרדס מחזירו לו' שנים

א היה שטר חוב ביד המסכור ואחר שאכלו המוכר שלם שנים אמר לי' אס לא ממכרו לי

בניס שטר שכירות ואטעון שהא' לקוח בידו ואמרתי חכמים שהוא אונס וכן כל כיוצא

ה לפי' אם תבעו המסכור ב"ד וכפר בו וטען שהפרדס שלו ואח"כ חסר המסכור מודעה

ואח"כ מכר לטוכר שכפר בו הרי הממכר בטל שהי' יש לו עד ס שהוא אונס והם העדים

נפר ב"ד והם עידי המודעה וכן כל כיוצא בזה: ח דל"ה באיניס שה"ה חמטן

פני שכופה את המוכר למכור שלא כרצונו אבל הגזול והיוקח בגזלן יאח"כ לקח טדה

גזל אין המוכר נריך למסור מודעה כמו שיתבאר: ט עידי המודעה יש להם (י)

זתום הם ענמם באותו הממכר כממכר להם המודעה עליו ואין ב"ד כלים ואפי' אמר

הם בפני האנס כרצונו מכרתי בלא אונס הוי המודעה קיימת כגם שאונסו שמכר בלא

מן כך אונסו עד שאמר ברצונו אני מוכר: (וע"ל סימן מ' א"ל כשאמנם לומר מודעה היה דברתי)

גם שטר מודעה שאין בו זמן ואין העדים כאן ולא ידעין אי בעשת קודם המכר או אח"כ המודעה

בשירה ומוכ"ל המקח אחר ידעין באונסיה מהמא חסר מודעה קודם לכן (מ"כ במכר' ימן וד"ט)

וכן אם הודה בפניהם שלקח הדמים אחר שמכר מודעה על כך אינו חייב להחזיר

לום שהאנס אנסו עד שידע והעדים כבר ידעו שהוא אונס אבל אם מנה הדמים

פניהם חייב להחזיר: יא העידו עליו עדי המכר שביטל המודעה הרי (יא) המודעה

בטלה ואם אמר לשעירי המודעה הו יודעים שכל קנין שאני לוקח לבטל המודעה שהכל

בטל

מודעה קיימת וכ"ס לדעת רב המו ר"ף ורמ"ה דס"ל דא"ענ שלא בטל הנטול המודעה קיימת ואין תקנה אלא שיפירו עדים שירעו שכלוק האונס

ועיין אלישיך פ"ה שהניח כל דעות אלו כביאור ועיין רש"י"ם ח"ת של"ד בשאלה שהניח כותם ממילה או חיווב עם נטול מודעות עשוי בכל מקף

(יג) כ"ט

חשן המשפט הלכות מקח וממכר רה רז

(יב) כ"כ לקמן סי' רמ"ב ס"ב ובמ' רמ"ב סי' א' ס"א דכמתנה ומחיל' כל מחסר מודע' אע"ג שביטל אחר כדכל המודעות שמסר אין בטולו כלום (יג) כחוק ס"ב שבטעם אל"ף הקניין אז כדי ליפטר ממשום איסור השבוע' כד'ן סיהי' האונס כיכר ונדבר ואז מהניא מודע' רש"ך ח"א מ"א ועיין גאלבטי סי' י"ג חלוקים (יד) לזה שהמכירי מ"הו נבית הסדר ואחר עקרוני' משמבד למ"ו כדי להזכירו משם כ"ל' דהוי אונס גמור והשעבוד בטל אע"ג דלא מפר מודע' כיון שנקיטת האדם והנפשו' הוא כמסירה כ"י מדברי ר"ש מש"ך אע"ג שכלוה שעבד עצמו על זה ולכן כדי להבדיל את המסר עשו השעבוד וע"כ ש"ס חס שריבתי' שס ועוד שכל ישראל חייבי להב"ל את המסר מוד' עב"ז משום לא משמוד על דם, רש"ך ככר' נסימן כ"ב' (טו) מש"ך גאלבטי סי' ס"ו הניח מש"ך רש"ך ז"ל על שופטים הבררו לדינים נכח חרם ונדד נקיים כל מה שיגזרו הברורים וא' מהם מסר מודע' שלא קבל עליו הברורים אלא כדי להמאמת מה שחייב לו וכו' ופסק דלא מקרי כדרי אונס' כיון שלא היו מסכימי' לקבל ספק דינם וכיון שקבל עליו ספק החרם או הגדול חל עליו ויחבור לסמור דינם ע"ש שלא הכניח טעמו והמס' הכ"ל הביאה הכ"ל א"ס סי' ר"ג ומנהיר סי' א"א שביאר הדברים ובה"ב וע"כ סי' ה' ושייך בהנהגה שלי' ש"ס סי' ר"ג שפי' ע"ז י"ו (יז) כמ"ך זמ"א סי' ז"ר בשם הגאון שאם כמ"ט מ"כ שני על הסדה שלקח באונס שוב אין שם טענת אונס וכן אם כסמ"ק האונס :

בטל וזונו אומר כך יאלץ מפני האונס טחמס יודעים ואין ברנוני להקנות לו האונס לעולם הרי המכר בטל והע"פ שקנו מידו לבטל המודע' :
 הנה מיהו אם חזר ונטל כל הבטולין טעמה בתחלה ש' אומרים דמהני (טור בשם הר"א) וכן נהני לכבוד בשטרות לבטל כל מודעי דכסיק מינו מודעי עד פולם (ר"ן ברק הבומב) (יח) ודווקא שכל נממנה כל זמן דידעינן באונסיה אף על גב דבטל מודע' לא הוי ממנה אבל אי לא ידעינן אונסיה מהני ביטול מודע' אף בתמנה (טור וז"ב בשם תוספות ור"ן ומהר"ק שורש ק"ח) וכן אם הודע באיזה דבר שאינו חייב (יג) הוי כמתנה לכל דבר : (ג"כ בשם רש"ב)

יב באונס אונס אמרו שהוא מבטל המקח (יד) באונס דאתי ליה מאחריו א"כ באונס (טו) דאתי ליה מנפטיה כגון מי שמוכר מפני שהוא דחוק למעות לא ואש' באונס דאתי ליה מאחריו דווקא שאנסוהו למכור אבל לא אנסוהו למכור אלא ליתו מעות ומחמת שלא הוי לו המעות הוצרך למכור לא הוי אונסא וחוביה זבני (ובל"ז מיירי באנסוהו למכור דלמרינן אכ"כ איכיה גמר ומקני אבל באנסוהו לקנות (יו) אינו קניין : (בית יוסף בשם עיטור)

רו דין קנין אמכור ומכור לאחר ביותר או שאמו אמכרנה לך כמו שישומו אותה בית דין ובו ר' סעיפים

א האיתר לחבירו כשמתכור טדה זו הרי הוא מכורה לך מעכשיו במנה וקנו מידו על כך ולאחר זמן מכרה לאחר בתנאי קנה הראשון (לא הזכיר סטורי אחר ליה כשמתכרה אמכור לך לא קנה הראשון) (טור) וכן אם מכר ביותר על מנה קנה האחרון שלא אחר ליה אלא כשמתכור סיהיה מוכר מדעתו כבתחלה וזה לא היה רוצ' למכור ולא מכר אלא מפני התוספת שהוסיף זה ונמצא כמו שנאנס ומכר :

הנה ובל"ז מיירי שמתר בשוק כשמתכור אמכור לך וכו' אבל אחר לא מתכור אלא ליה (מהרי"ך שורש כ') או שהתנה בפירוש שאף אם ימכר לו ימכר ממה שקנ' וימכור לו מנאו קיים (הגהות מרדכי ס"ח רב והגיד ס"ח דמאיריה)

ב אחר ליה כשמתכרה הרי היא קנייה לך מעכשיו כמו שיסומו בית דין שו שלשה אפילו על פי שנים מהשלשה אחר ליה כמו שיאמרו הני' עד שיאמרו הני' ג' וכן אם אחר כמו שיסומו אותה בית דין ארבעה עד שיסומו הארבעה כולל ויסכימו וימכרו לאחר כמו שיסכימו ואחר כך קנה הראשון : ד שמו אותה שלשה או ארבעה ואחר המוכר עד שיבואו שלשה אחרים או ארבעה וישומו אין שומעין לו שהרי קנו מידו תחלה שמכר מעכשיו :

הנה אבל לא מכר מעכשיו אף על פי שקנו מידו ששיתכור יבא מוכר לו לא קנה דהוי קנין כדרי' [טמ] שנתבאר לעיל סימן ר"ג ועוד דהוי אסמכתא כמו שימבאר בהימן ר"ז :

רז המוכר נכסיו על תנאי ודיני אסמכתא והמחייב עצמו ברבר שאינו חייב ובו כא סעיפים

א התקנה לחבירו בין קרקע בין מטלטלים והתנה תנאים (א) שאפשר לקיימם בין שהתנה המקנה בין שהתנה הקונה :

הנה מיהו י"א דאם התנה המוכר טובת הלוקח אין זה תנאי דלא הוי אלא בפומי מילי והני מילי שאבר לו בתחילה סמ' וקודם שנגמר המקח לנמרי הטיל המוכר מנאו אבל אם בתחילה אחר המוכר על מנאו כך וכך אבי מוכר לך אף על פי דהוי טובת הלוקח מכל מקום לא קנה רק אדעתא דהכי וכו' מנאי גמור וכן אם התנו מנאי ואחר כך כתבו הסדר סמ' ודאי על מנאי הראשון כתבוהו : (טור בשם הר"א והגה' מרדכי ברק איזהו נשך וז"ב בשם תוספות ומלמד רש"ב)

אם נתקיימו התנאים נקנה הדבר שהוקנה ואם לא נתקיים התנאי לא קנה וכבר נתבארנו משפטי התנאי בטור א"כ העור : (סימן ל"ח וסימן קמ"ד ועיין לקמן סימן רמ"א מדיני מנאי) ב יט אומרים דה"ת כשקנה בדרך מהדרגות שקונים בהם והרי יט

עליו לקיים התנאי אבל אם לא קנה עשה והתנה עמו שאם נתקיים התנאי הזה יקנה ואם לא נתקיים לא יקנה

חשן המשפט הלכות מקח וממכר ר"ח

פירוש קצו

(ג) כל היבוא שממנו נקנו ומיבאו וכו' ר"ח חייב חליבא דכ"ע לית ליה אסמכתא וכו' ר"ח חסוב לקרי' ג"כ כל כשנשט הדבר באישי' עם ופסידוסו כמו שנוהגים לעשות בשווקים ולפ"ו בקפוס של שווקים לא חייך ביה אסמכתא ל"ע וכו' היבוא דמיא שנוהג לקיים כל איבאיים כ"כ רש"ח ח"ג סימן ק"ל ושם דחה דבריו' לב דס"ל רמיון דקנין אין כאן שבוש אין כאן ושם כתב ג"כ נשם ר"ח שכלך נהגו לחסוף כל בני העיר נשע' המידונין כי היכי דלאו ב"ד חסוב ולא יבא אסמכתא (ג) עיין טור סי' ר"ל ס"ה שהביא שבת ע"י סבורי דקרא מוכר אמר' דלמ' פ"י שהוא מוכר כדי לישור דבר פלו' המכר בטל אם נמכר לפשיטו יתח' מונס בטל הלוקח אפי' פי' שלוקח נשני' דבר פלו' ומכס' א"ה המכר קיים וחלק עליו ר"ח דה"ל ללוקח והכביש ביטוי' המי"ם אלא שן דבריו' ר"ח דרדיה אדירדיה שכתב כאן שרש' בשמו ופ"ו וסמ"ע רמז' כס"י ר"ל ס"ק ט"ו ועיין ע"י פ"האיש מקדש בני מבני' המקדשי' לי דבדיר וכו' שהבי' חלוקי דעות בזה (ד) ר"ח ק"ב ק"ב ק"ה' הוא ס"ל' וסימן רנ"ג (ה) עיין ק"ב ח"ב ע"ד וה"ה ד"ט רש"ס רס"ד רש"ח ח"א ג"כ קס"ט פ"א ח"ט ק"ח רש"ד רמ"ט ד"ר ר"ח (ו) וע"ל סי' ק"ד ב"ד וכל הפירו' שא"ל מכנה לו המקורן שרש"ס י"ד ס"ב ואין יורשו יורשו' אותו עיין רש"ח ק"ח ד"ר שם (ז) אם נמכר הקונה בשלש דברים א' לחזור ולמכור הנית שקנה ב' למכור באותו הסך שקב' ג' לקרוע שטר הקניה וכמ"כ זו והאמין הקונה למכור כאמנת גמורה כב' עדים כשרים בכל מה שיבא' בשטר זה אם המוכ' שוטף כב"ד פרעתי ולקחתי הנית מחלו' אם כאלו' ועיין ששון פ"ב פ"ד (ח) עיין ק"ש ד"ס ח"מ סי' נ"ח וק"ט דבני אסמכתא וס' כתב כלל' זה דלא הוי אסמכתא אלא במה שמיכס' אדם עם חבירו דרך קניה בנזק אם לא יהיה כן יענה נמוך כן וכו' כס"ר ח"מ כ"כ ב"כ החינוך וכו' וכת' עוד כס"ר ח"מ ב"כ הסיני' ל"ד שדרי' האסמכתא הוי כמעט' מוס' שחין' להס' סוף וקרוי ק"ל ומ"ה ש"א להכלל מריון אסמכתא' אלא עו' אופן שדיו טעמי' חכמי' ספר' כס"י (ט) כ"כ

אף על פי שנתקיים התנאי לא קנה (כ) שזו אסמכתא' היא ולא קניא א"ה כך לו קנה מעכשיו וקנו מידו על כן: ג מי שמכר חלרו או סדו ופי' בשעת היורה שהוא חוכר (ג) כדי ללך למקום פלוני או מפני המטר שנמכר כדי לקנות חס' בדמיו' הרי זה כמוכר' על' תנאי' לפיכך אם ירד המטר אחר שמכר או באו חטים וכו' או נמנע הדקך לעלות לאותה הארץ או לא נסתייע לו לעלות או לקנות החטים זה מחויר' לו הדמים ותחזור לו הקרקע שהרי פירש שאינו מוכר' אלא לעשות דבר פלוני והרי לא נעשה וכן כל כיוצא בזה:

ודוקא במוכר קרקעו מ"ה כל במוכר מטלטלין לא מהני גילוי דעמו עד שימכר בדיו' חכמי' (טור) אצל המוכר סתם אע"פ שהיה בלבו שמפני כך וכך הוא מוכר ואע"פ שבראש הדברים שלא חקר אלא לעשות כך וכך ולא נעשה אינו חוזר שהרי לא פירש ודברים עלב' אינם דברים וואו ע"פ שקודם מכירה אמר שהוא מוכר על דעת לעשות כך וכך כיון דבשעת המכירה לא אמר (ד) אינו חוזר: מ"ה א' היבא אומדנא דמנח' במטל המקח (מוס' והר"מ כלל פ"ה) וי"א דפמנח' דברים שבלב הוון דברים: (הנהגות אלפסי פרק א' המנח' כיוונת

מי שהקנה לחבירו והתנה עליו על מנת שתתן מקח זה או תמכרנו לפלו' אם נתן מוכרו לאותו פלו' קנה ואם לא קיים התנאי ומכרו לאחר או שלא מכרו ויא' נתנו בזמן קבע לו לא קנה וכן המוכר או הלוקח שהתנה שיחזור לו המקח בזמן פלו' או כשיתן המעות וי' המכר קיים ויחזור כמו שהתנה: (ואי' כמון לו עטל כדמו' מ"ה מקרי' נמיכס' קיים המכר פ"ל ס"ק"ב) מכר קרקע והתנה המוכר שיחזירו לו (ה) כשיהיו לו מעות זריך להחזירו לו כשיבוא' לו עומיו לפי' אסור ללוקח (ו) לאכול פירות דהוה ליה הכך וזו כהלואה גביה: ז מכר לו תם ואל' הלוקח אדעתו כשיהיו לך מעות תביאם לי ואני אחזור לך קרקע זו הרי (ז) התנאי יום והלוקח אוכל פירות ואין בזה חבך רביעי שהרי מעמנו חייב עמנו בתנאי זה: ח מעשה אשה שטלחה שליח לקנו' לה קרקע ושמעון שהיה קרובה ואמר שמעון המוכר לראשון הסלי' זה יהיו לי מעות תחזור לי פלוני' קרובתי קרקע זו והשיב ראובן ואל' אתה ופלוני' קרובי' כמותו וחס' כלומר הדבר קרוב שהוא תחזור לך ואינה מקפדת על כך ובא מעשה לפני חכמי' ואמרו ה' הסליח לא קנה כלום שהרי לא סמכה דעתו של קרוב זה על דברי הסליח מפני' שלא הטיפו נשוכה גמורה ונמנח' שלא נמרה הקנה: ט הלווה על טה' ק' והפוס' והוא טוה ויתר וי"א ופי' לא טוה ויתר כס"ג מקרי' אסמכתא) כ"י) ואל' אם לא תפרעני עד ג' שנים (יהיה שלי') הוי

אסמכתא ולא קנה אצל אם אל' אם לא תפרעני עד ג' שנים תהא שלי מעכשיו קנה: וי"א דאם כשנשכנה הקפיד שלא למשכן רק זו הקרקע קנה אפי' בלא מעכשיו (טור) וכן אם אל' אם לא אפרע לך לא יהא לך פרעון אלא מזה הוי אפי' יוקבס' ולא יוכל לסלקו אלא במעומה כל היבוא דלא קנה השהה מעום דהוי אסמכתא (ח) מנכה כל הפירות שאכל מפני שהם רביע של תורה וי"א דפירות שאכל ג' שנים אינו מנכה דלא הוי אלא חבך רביעי: אבל מה שאכל אחר ג' זריך לחזיר (טור וכו' בשם הר"ב דהר"א ומ') וכן בכל דבר שלא קנה משום אסמכתא אע"פ כי שאל לידו זריך לחזיר משום דהוי בשטר (נדר וכו' פ"ב) ויש חולקין ואומרים דאם בא ליד הקונה קנה ולא הוי מחילה או נמינה בשטר ודוקא פירות שאכל לאחר ג' זריך לחזיר משום דהוי ביה ק"מ חסור ריבית דהוי דרך הלוואה אבל בלא הכי קנה: (הר"א כ"ע ס"א ור"י ס"י ס"ה)

הנותן ערבון לחבירו ואל' אם אני ערובני מחיל לך והלה אומר אם אני חוזר כי אכפול לך ערבונך אם חזר בו הלוקח קנה זה הערפון שהרי הוא תחת ידו ואם חזר בו המוכר אין מחוייבן אותו לכפול הערבון שזו אסמכתא היא ולא קנה:

ויש חולקין וסבירא למו דאילו אם חזר בו הלוקח לא קנה המוכר אע"פ שהוא נידר אסמכתא' לא קניא (טור בשם רש"י ורמ"ב וכו' בשם הר"א) וכל שכן אם הפסידו נידר שלי' :

וכן מי שפרע מקנת חובו והשליש הסטר ואמר ליה אם לא נתתי לך עד יום פלו' תן לו שטר והנני עומן ולא נתן לו לא יתן השליש את הסטר שזו אסמכתא היא:

וכן תנאים שמתנים בנין' אדם בניהם אף על פי שהם בעדים וכשטר אם היה כך או אם תעשה כך אתן לך מנה או אקנה לך בית זה ואם לא יהיה או לא תעשה

לא חקנה ולא אתן לך אע"פ שעשה או שהיה הדבר לא קנה הכל האומר אם יהיה לא יהיה לא נמך והקנה שהרי דעתו עדיין סומכת שהוא יהיה או שאלו לא יהיה:

בנה וי"א דנ' חולקין בדניי אשמכתא דכל מה שאין בידו (ט) ומלוי ביד אחרים כגון שאמר ליה קנה יין ממקום כלו' ואם לא תקנה מחייב לי בכך ובך דזה אינו מלוי בו דלימא לא ירצו למכור לו ה אשמכתא בכל ענין ולא קני וזה שיש בידו ליישט אם לא כזים כגון שאמר אם הוניר ולא אשכח אשלם נמישט הוי אשמכתא וקניא אבל אי כזים ואומר אם לא אשכח אשלם אפא זוי הוי אשמכתא ולא קניא לפי' כשמוכר מק ללוקח על מכאי אש מעשה לי כך מקנה הוי אשמכתא (י) כיון שקיים התנאי אינו מלוי ביד המוכר רק ביד הלוקח אבל אם אין בידו למכרו ולא ביד אחרים כגון (יא) המסחר בקוביא וכו' או ביד אש ינבא או לא וזה הכי הנהני ודאי נמך (יב) ומקני מספר דל' כשחוקין במעוה מוכנים אבל אם שחוקים באמנה (יג) אין מוכרי ממני מה שהסיד (טור בשם ר"י) ויש אומרים חסילי נתן לו משכונ על המעוה לא מהני דמעוה אין (יד) משכונ אין כאן כמור שבבאר לעיל סימן ק"ץ סעיף ט' אבל כשמעוה מוכנים על הדף מוכר לחשוק ואין אשמכתא (מרדכי סרק זה בורר) ודלא כיש חולקין ואוסרין לשחוק בכל עניין (הנהו מרדכי הכל) ויש אומר דלוינו מות' רק כשהדף כשהמעוה מות' עליו קניו לשניהם (ה' פ' ה"ל ב"י בשם רבי ירוחם) ועיין לקמן ס"ג ולא מקרי אשמכ"א אלא כששוקר הדבר מוכר בתנאי אבל מי שמחייב עצמו לחבירו ואומר אם יהיה כתי וכן לי ואם לאו יתן לירוש' זה לא מקרי אשמכתא דהא על כל פנים חייב ליתן לו וכן כל כוונת דוס (ב"י ע"י מסו' רשב"א) י"א הא דמבחק נקיבוה לא הוי אשמכתא הוא מטעם דמאחר ששניהם מתקין (טו) זה כנגד זהו אחד ויכול להפסיד אבז' דבעי למקני נמי ויקני וכן כל שנים שחירו זה יום זה קנו אם קני מידן ודוקא לא בידן ג"כ אבל מה כעידן לא כמו שבבאר נבי עירובן בסמוך סיף י"א ואפילו בזה שחולקין ולכן הוצרכו לטעמים אחרים בני עסקה כדבויא וקנסות שדוכין לקמן סעיף י"ו:

יך כל האומר קנה מעכשיו אין כאן אשמכתא כלל וקנה (יז) שאליו לא נז להקנות לא הקנהו מעכשיו כיצד אם באתי מכאן ועד יום פלו' קנה בית ו מעכשיו וקנו מידו על כך הרי זה קנה אם בא בתוך הזמן וכן כל כוונת בזה בנה ויש אומרים דמעכשיו לחוד לא מהני לטלף אשמכתא אלא בענין גם כן שיקנו ממנו נבית דין חס ומעכשיו (ה' והראש ומרדכי פ' אהירו כגד) ויש אומרים דכל האומר על מנה כאומר מעכש מעכשיו אלא פ' דביתא ויש חולקין אם אשמכתא הוי נדרך דהם לא אמדין ע"מ כמעכשיו דמי:

טו אשמכתא שקנו עליה בבית דין חשוב (יז) ה"ז קנה (ובן שלם דנקיאי בדניי אשמכתא מקרי בית דין חשוב לענין זה (טור בשם הר"א והרא"ש כלל ע"ב ה' ה') וי"א דבעי ג"ד חשוב שבניו המומח' לרבים (מרדכי סרק איזבו וכל המנינו פ"א דמכירה) ואם צוה למכור בשטר שקנו ממנו בבית דין חס אף על גב דלא קנו מהני דהודא' בשל דין כמיה עדים דמי ואפילו לא אמר כבירוש' אלא צוה למכור שטר חס מהני אפ"כ כדב"א (הנהו מיימוני פ"א דמכירה וישו' מיי' דקנין ס' ל') וי"א ס"י ס"א סעיף ה' (ה' והוא סתפוס וכוותיו בבית דין והוא שלל יהיה אנוס כוונת הרי שהתפוס שטרו או טובו בבית דין וקנו מידו טאם לא יבא ביום פלוני ונתן שטר זה לבעל דינו והניע היום וכן בא הרי אלו כותני' והוא שיהיה בבית דין חשוב (וי"א אש"ג הלא הפסוס וכוותיו מהני הואי וקנו ממנו בבית דין חשוב וכבא הר"א דה יבטינו יבטי'א) ואם עכבו כהר או חיליו לא יתנו וכן כ כוונת בזה ונתבאר תשל' דין זה בסיומן כ"ה ובסיומן כ"א:

בנה ויש אומרים דאם השליחו דכוננו זה כנגד זה נמשכטי עכ"אם וכשטרותיהן לקנו אפילו באשמכתא משום דינא דמלכירא דייא (ב"י בשם רש"א) ועיין לעיל סימן ס"א:

יז כשהיו חכמי ספרד רוגים להקנות באשמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חיוו לחבירו מאה דינרים ואחר שחייב עצמו קונים מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשו כך הרי חוב זה מחיל לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הרינו חייבנו בממו שחייב עצמו בו ועל דרך זו היו עושים בכל התנאים שבין אדם לאשתו בשדוכין ובכני הדברים הדומים להם וכן אלו כוונתם:

בנה ודרך זה מהני בכל דבר וכל ענין ויש מקומות שנהנו למכור שני שטרי חובות נמורין וכוונתו שיהיו דייא דמלכירא דייא (ב"י בשם רש"א) ועיין לעיל סימן ס"א:

יש אומרים שקנס (יח) ששעושים בשדוכים לקנס החזור בו לא הוי אשמכתא כי כדאי הוא שתחייב (יט) החזור בו בקנס לדמי הכושת שפייש את חבירו (ובן המנהג כשטו ב) בכל גליל' אלו ומיחו קנין ארץ וכן נויאנו) וכן אם המלמד קבל עליו בעת השכירוהו קנס אם יחזור וימי שמינו מעכב מומד מי ששדן בנו בקנס כך ומת פטורים בניו מן הקנס עיין ווייל ק"ד ק"ה (כא) ס"ה

(ט) כ"כ הר"ן פ"ב על משנת אלו הפסולין והטור פ"ז ב"ה בשם ר"י וכו' מנה אומת בד' חלקי' ועיין רי"ב ש"ח נענין אשמכתא אשקר ס"ס ל"ו הר"א כלל ס"ו ס"ט' וכלל י"ז ב' ס' החוק' פ' בנה (י) שט' שכתבו בלשון אשמכתא והפ"י מעדים על פה שאמר לה ס' בלשון נועילי נאמנים אומרן מ"ס (יא) ע"ל ס"י ל"ד ס"ג ולקמן ס"י ס"ע דין מבחק נקיבוה' אומר בשאר מחוקות אש מותר ועיין גם כן ס"ה פ"ב ס' ס' ס' קניא על ס"ג ורמב"ם ועיין ג"כ ס"ג פ"ד מה' עדות י"ס כוסקים דכל שחוק המלווה בחכמה אסור בחול משום גזל דסנה אכא קניטא טפי ומרווחא ואיכא אשמכתא ושחוק שאינו מלוי בידו של אדם ונכתמוהו הוי דגמר וקניי ס"ה פ"ב הנהו מיימוני פ"א מה' מכירה (יב) ב"י בשם מוס' ומרדכי וס"ה פ"ב הטור ובסקי ויהאנטי זכ"ה פ"ב ר"א וי"א פ"ג דמרי' דלא שוקרי' ואמנה לא קנו מיהו אש יש להם תביעה זה על זה ושחקו עליה קנו ירי' וכן משמע ימ"ש ב"י בשם הר"א (יג) ב"י בשם מרדכי שכתב בשם ר"י (טו) הנהו מיימוני פ"א מה' מכירה בשם ר"ת הר"א כלל ס"ו ס"ט' (יז) ר"י בשם ק"ב ר"ס ג' שלם ש"א שמו' (יז) פסקי וקניטא ש"ל וכו' מרדכי פ"א דלא דנלא מעכשיו לא קניא אפי' קנו מיהו ככ"ד חשוב ועיין מ"ש רש"ך ח"ב ס"א ל"ד כמז רי"ב ס"ס ש"א וז"ל אפי' הקנה דבר גזל ככ"ד חשוב ובקניין ומעכשו ואמר כפי' דגמר ומקני דלא באשמכתא אינו מוטיל כלום אבל אכל נדר או כשנע חיי' להש"ל יוכח שנועמו ועיי' ג"כ רי"ב ע"ה וס"ה וס"ה ס"א ק"ח וסם אמא' פ"ה הר"מ וב"ה רש"ד ס"ה ס"ס ק"ב וס"ה ס"ל ורש"ד דחה דנרי המולקין (יח) פסקי וקניטא ש"ל מסרי' ע"ב ס"ה רש"ך ח"א ס"ס ק"ה ופ"ג ס"ל רש"ד ס"ה ס"ה ר"ב (יט) אבל אם אשמינו אפי' הנהר' נמחייב בקנס על השדוכין אע"פ שחסיו בו בטר' דה"ה ל"ז (כ) אם אין החת' מל"מה שהוא מנהג המדני' יכול האשה או אביה לעכב ואינו חייב בשוק' המדי' ח"א ס"ה ס"ט חב' מר' דשנועות בש ע"י'ס דהם ליכא לאמר וכן מי שחייב החומר החומר אסור ליתא

חשן המעשט הלכות מקח וממכר הו רח רט

פירוש קצח

יחזיק בו ולא נמצא מלמד אחר תזומן אינו אשמתא : יו טעם שהתנו בנייהם לקיים
די אחד ונתנו ערכונות לקנם שמי שיחזור בו שיזכה חבירו בערבון לא יאחר אם אני
חזר בו אתן לך כך וכך והרי זה מטכונ על הזמון שאתחייב לך אם אחזור בו אלא יקנה
ל בסודר דלא כאשמתא ובכ"ז חסו' כדי שיתחייב לו מן הדין אם יחזור בו ואז יתן
ל החפץ במטכונ ואז יחול הסעבוד על המטכונ כיוון שנתחייב לו בקנם אם יחזור בו או
יחזר אם אחזור בו תזכה בכך וכך ממוז בנפץ זה: יח סטר שכתוב בו אם לא יפרע
ל ופלו' שיתחייב כך וכך ממוז בסוף הסט' (כא) דלא כאשמתא ודלא וכו' ואין זה מוזיאן
מי אשמתא ולא קטע: (כ"ג לדון אפ"ג דיש (כג) חולקין במ"ע) יט נדר ושבועה ותקיעת
כף מהני (כג) אפילו באשמתא :

(כא) ט"ה ס' האומר את האומנין
דק"י ועל"י סי' ב"ט דקס"א
דידיה אדרידיה אלא דנולל לקמן
דקט"ס לאו אשמתא גמורה היא
ולכן מהני לכמוז דלא כאשמתא
אלא הכא אשמתא גמורה היא ולא
מהני וחלוק זה כתבו ב"י סי' ק"ג
בשם געל המרו' (כג) ועיין מהר"ס
סי' י' וס"ד ס"ח קט"ה (כג)
הדבר שאינו מתחייב מן הדין לא
שארר הסבועה חייב לקיי' שבועתו
כיוון אשמתא וכוונא אש"ש"היה
באמן שמחל לו את הסבועה משפט
צדק ח"א ס"א וד"ה נדר' ושבועה
עיין סמ"ע דק"ד דהיינו דווקא
שקבע לו דש"ל ושפטים יטק כי
בזה מפורן דברי רי"ב מדידיה
אדרידיהן ספס"י ש"ח דחה סנה
זו ואחר שאין לה על מה להסמך
דקט"ס מיירי בנש"ל ובס"י של"ב
מיירי באשמתא כ"ל א"כ מבאמי
הרי"ב שגמו ס"ס סמ"א וסמ"ד
וראיתי לכמוז כאן קמ"ן דיני
שבוע' ע"ס קניין וגם דש"י אשמתא
לכל דברי ס' מע"א ס' הוא מחוייב
מן הדין או מחת הקני' בלא הסבוע'
או בהצט' הקניין מבט' הסבוע'
כי אינה ממפסדת אלא כמו הקניין
מהר"ק סי' פ"א וסמ"ע סי' ע"ג
ס"ק כ"ז וזוה לא מבאמי חול' וזהו
דרך כ"ה סי' ה' דין' בנש"ל ב"י
במירוי ב' אבל במירוי א' חלק
בש"א אם הסט' ידוע כגו' אשמתא
ורש"ל חייב לקיים מנד' הסבועה
אבל מחייב עצמו בדבר שאין לו
קצנ' דר"ב ס' ובשבע קניין אין
כאן שבועה אין כאן דלאו כ"ע
דינא גמירי ולפ"ו כל קנין שבוע'
באשמתא שיש בה מחלוקת קניין
אין כאן שבועה אין כאן ד"ס
השבוע' היא על דבר הקניין
מוע"י כלל כגון עדש"ל או אש"ס
שמכת הקנין סטור מלקיים וסלק
הקנין כמי שאינו מ"מ הוא חייב
לקיים מכת השבועה הגה סי' ר"ט
רי"ב סמ"א ס"ה סמ"ד ואש"ס
שנעל דברי ריב"ז סי' ק"ד הניין
דברי רי"ב כס"י ש"ח ספ"ן מזה
מ"מ בנחילה ממ"כ לא דק וגמירי'

ועיין לקמן סי' ר"ט סעיף ד' וכן אם כתב בסטר שקבל עליו כח"ו וכס"ד וכמו שכתבאר לעיל סי' ה'
סעיף ט' לעניין ב"ד חשוב כן נראה לי אש"ס שיש מי שחולק (רי"ב ס' ימון סכ"ו) ואם נדר היה
דבר באשמתא לנדקא (כד) או להקדש קונה כמו שכתבאר ביורה דעה סימן דנ"ח סעיף י'
המחייב עצמו לחבירו בלא תנאי אע"פ שלא חייב לו כלום חייב כמו שנתבאר
מ' ואין בזה משום אשמתא: כא חייב עצמו בדבר שאינו קנוז כגון ט' אמר
יני חייב לזון אופך או לכסיתך חמט שנים להר"מ כס' או גשתעבד וכל האחרונים
חלקו עליו: (עיין לעיל סי' ס')

רח מקח שנעשה בצד אסור ובו סעיף אחר

מקח שנעשה באיטור כגון שהומץ בשווי המקח בשביל המתנת המעו' או כפסק קוד' ט"ג
השער (א) ולא היה לו מוכר (ובואם נשבע או נדר' (ב) שלא למכור ועבר ומכ' (עיין בנ"ג) ונתקיים
קנין או בא' מדרכי ההקנאו' המקח קוי' ויתן (ג) כשער של היתר ואין א' מהם יכו' לבט' המקח
יהו הלוק' יכול לחזו'ו שלא ליתן כשע' הויקר ויין חילוי' בזה בין מקח או ממכ' או מחיל' או שאר דברי'

שבוע' ע"ס קניין וגם דש"י אשמתא
לכל דברי ס' מע"א ס' הוא מחוייב
מן הדין או מחת הקני' בלא הסבוע'
או בהצט' הקניין מבט' הסבוע'
כי אינה ממפסדת אלא כמו הקניין
מהר"ק סי' פ"א וסמ"ע סי' ע"ג
ס"ק כ"ז וזוה לא מבאמי חול' וזהו
דרך כ"ה סי' ה' דין' בנש"ל ב"י
במירוי ב' אבל במירוי א' חלק
בש"א אם הסט' ידוע כגו' אשמתא
ורש"ל חייב לקיים מנד' הסבועה
אבל מחייב עצמו בדבר שאין לו
קצנ' דר"ב ס' ובשבע קניין אין
כאן שבועה אין כאן דלאו כ"ע
דינא גמירי ולפ"ו כל קנין שבוע'
באשמתא שיש בה מחלוקת קניין
אין כאן שבועה אין כאן ד"ס
השבוע' היא על דבר הקניין
מוע"י כלל כגון עדש"ל או אש"ס
שמכת הקנין סטור מלקיים וסלק
הקנין כמי שאינו מ"מ הוא חייב
לקיים מכת השבועה הגה סי' ר"ט
רי"ב סמ"א ס"ה סמ"ד ואש"ס
שנעל דברי ריב"ז סי' ק"ד הניין
דברי רי"ב כס"י ש"ח ספ"ן מזה
מ"מ בנחילה ממ"כ לא דק וגמירי'

ט המקנה דבר שאינו מסויים או שלא בא לעולם ובו י סעיפים

המקנה לחבירו דבר שאינו מסויים אם היה מינו ידוע אע"פ שאין מדתו ומקלג' ידוע
ה"ו קנה ואם אין מינו ידוע לא קנה' כינוד ערימה זו של חטים אני מוכר לך בכך וכך
ורתף זה של יין אני מוכר לך בכך וכך וכן ע"כ של תאנים אני מוכר לך בכך וכך אע"פ שאין מדת
ערימה ויודעה ולא מנין הקנקנים ולא משקל התאני' ידוע ה"ו ממכרו. קיים אע"פ שכמו' חסר
זו יתר על האומד שהיה בדעתם יש להם אונאה לפי שער שבשוק: ב אבל האומר
לחבירו כל מה שיש בבית זה אני מוכר לך בכך וכך וכל מה שיש בתיבה זו או בשק זה
זו מוכר לך בכך וכך ורצה הלוקח ומשך אין כאן קנין שלא סמכה דעתו של לוקח שהרי אינו
וד' מה שיש בו אם תבן או זהב ואין זה אלא (א) כמחזק בקוביא וכן כל כיונא בזה:
י"א דה"ה סני' שהחליפו על כל אשר להם ועל"ס"ם ר"ג ועל"ס"מ רמ"א ס"ד מדין המוד' דבר שאינו מסויים:
ג המוכר לחבירו ב' דינרים חטים ולא פסק כמה סאה מבר לו נותן לו כשער שבשוק
בשעת המכירה וכל החזור בו מאחר נתינת הדמים ולא רצה כשער שהיה בשוק בשעת
נתינת המעות מקבל מי שפרע: ד אין אדם מקנה דבר (כ) שלא בא לעולם בין
במכר

שבוע' ע"ס קניין וגם דש"י אשמתא
לכל דברי ס' מע"א ס' הוא מחוייב
מן הדין או מחת הקני' בלא הסבוע'
או בהצט' הקניין מבט' הסבוע'
כי אינה ממפסדת אלא כמו הקניין
מהר"ק סי' פ"א וסמ"ע סי' ע"ג
ס"ק כ"ז וזוה לא מבאמי חול' וזהו
דרך כ"ה סי' ה' דין' בנש"ל ב"י
במירוי ב' אבל במירוי א' חלק
בש"א אם הסט' ידוע כגו' אשמתא
ורש"ל חייב לקיים מנד' הסבועה
אבל מחייב עצמו בדבר שאין לו
קצנ' דר"ב ס' ובשבע קניין אין
כאן שבועה אין כאן דלאו כ"ע
דינא גמירי ולפ"ו כל קנין שבוע'
באשמתא שיש בה מחלוקת קניין
אין כאן שבועה אין כאן ד"ס
השבוע' היא על דבר הקניין
מוע"י כלל כגון עדש"ל או אש"ס
שמכת הקנין סטור מלקיים וסלק
הקנין כמי שאינו מ"מ הוא חייב
לקיים מכת השבועה הגה סי' ר"ט
רי"ב סמ"א ס"ה סמ"ד ואש"ס
שנעל דברי ריב"ז סי' ק"ד הניין
דברי רי"ב כס"י ש"ח ספ"ן מזה
מ"מ בנחילה ממ"כ לא דק וגמירי'

סמ"ע שכתב בדף זה כגון וזכור אבל מ"מ כל פסוט שכל זה מיירי שבשבע לקיים דבר פלו' אבל אם אמר בכת שבועתי זאת אני מקנה דש"ל וכו' אלא
פסיטא שאין השבועה מקנה * ג' בענין אשמתא יפה חלק ס' מעט בעתה דלת' דאשמתא רני בצ"ד חשוב איני חייב לקיים לא מכת השבועה רש"ס
קט"ה * ד' כתב רש"ס ח"מ סי' ר"ן לימא שבועתי לא לחזורי קנין שלא יוכל לחזר ק"ל וכו' ס' כ"ה סי' מ"ג דין' ל' בהגה' הטיור בש"ל גדולי האחרונים (כד)
אם השמכמא קניא בהקדש וזקקה היו פלוגת' דרנומא רש"ד ס' ל"ד סי' ק"ב"א ורש"ד ח"ב סי' ה' ע"פ דנחמא ליה אם חז"ל לקולא מן לחמיהא:
סימן רח (א) וכן אם מקח לו כתבו ב"י או נשנת מהשיר ע"ג (ב) ע"ל י"ד סי' קט"ה ועיין רש"ד י"ד קט"ו וס"ה פ' משילין דף רכ"ט ויטוספ'
בתקא קמ' דמ"ר דף ו' וכתב סמ"ע דמייירי דמילי דמירי י"א ובמכור מה"רר שזריאל דיאנה בכנס כ"י חילק בין אסורא דלור יגא
לאסורא דרעכין (ג) כ"כ רש"ד ח"מ ר"ל ג' ונ"י כמ"ג:
(א) רי"ב ס' קס"ג (ב) וכתב רש"ד ס' ח"מ סי' ל"ד לכל הניחא דלייבא שבועה חייב אפילו בדבר שכל' ובס"י ק"ב כמב על מי
סמ"ע

סמ"ע שכתב בדף זה כגון וזכור אבל מ"מ כל פסוט שכל זה מיירי שבשבע לקיים דבר פלו' אבל אם אמר בכת שבועתי זאת אני מקנה דש"ל וכו' אלא
פסיטא שאין השבועה מקנה * ג' בענין אשמתא יפה חלק ס' מעט בעתה דלת' דאשמתא רני בצ"ד חשוב איני חייב לקיים לא מכת השבועה רש"ס
קט"ה * ד' כתב רש"ס ח"מ סי' ר"ן לימא שבועתי לא לחזורי קנין שלא יוכל לחזר ק"ל וכו' ס' כ"ה סי' מ"ג דין' ל' בהגה' הטיור בש"ל גדולי האחרונים (כד)
אם השמכמא קניא בהקדש וזקקה היו פלוגת' דרנומא רש"ד ס' ל"ד סי' ק"ב"א ורש"ד ח"ב סי' ה' ע"פ דנחמא ליה אם חז"ל לקולא מן לחמיהא:
סימן רח (א) וכן אם מקח לו כתבו ב"י או נשנת מהשיר ע"ג (ב) ע"ל י"ד סי' קט"ה ועיין רש"ד י"ד קט"ו וס"ה פ' משילין דף רכ"ט ויטוספ'
בתקא קמ' דמ"ר דף ו' וכתב סמ"ע דמייירי דמילי דמירי י"א ובמכור מה"רר שזריאל דיאנה בכנס כ"י חילק בין אסורא דלור יגא
לאסורא דרעכין (ג) כ"כ רש"ד ח"מ ר"ל ג' ונ"י כמ"ג:
(א) רי"ב ס' קס"ג (ב) וכתב רש"ד ס' ח"מ סי' ל"ד לכל הניחא דלייבא שבועה חייב אפילו בדבר שכל' ובס"י ק"ב כמב על מי
סמ"ע

שכ' עורות שהיו לו נספגים
 וזמן המכירה הספיק ככל נספגה
 ופסק דהוי דש"ל וגם דיר"ש פס'
 דאפי' נדש"ל חייב לקיים מכה
 שנעמו בסמין שבי"ש של"ה שמי'
 שמי' וכ"פ ורש"ך ח"א ס"ס קל"ה
 וח"כ סי' ל"ד ומ"ז ע"ש שהאריך
 בזה ודמה דברי ר' ל"ג ח"כ סי' ל"ה
 ע' וכסוף הספר דף קס"א דל"ל
 דתין דקנין אין כאן שנועה ח"כ
 כאן וגם ספר שי למור"כ כ"ו כתב
 דאם נשבע לקיים מהנחו מועיל
 השנועה - ואפי' נשבעו לא מהני
 להקנות דש"ל רי"ש מ"ד ע"ש
 בסו' ע"א ר"ה ס"ס ט"מ ודנין
 עניניו ע"כ סי' רי"ב כ"ו וחו"ש ל"ה
 הנייע זמני לניבנה לא חשי' דש"ל
 קולון סור' מ"ט אדרבי קל"ג (כ)
 כח"ר נט"ו ח"כ אס בעק"ה ס"א
 המב' ב"ה מ"ח מתכוון לתת מדעמו
 אלא שז"ה סבור שמתחייב לו דנין
 וסומק ואח"כ נודע שלא יחייבו
 דנין בכך ה"י וכול לחורו ואע"פ
 שצ"ר אבל המקבל ומומיר וז"ל
 הירוצה"ש אמר ומדברי ר"י פ"כ
 היגל נבי הדר במ"ר חבירו שלא
 מדעמו בראה שבין דעת הר"ש
 והר"א והר"ש ב"ה והר"א ב"ה
 לדעת הר"ש והנ"א פ"כ ר"מ ור"כ
 פ"ה דש"ל ב"ה ש"ו ה"ה מחילה
 (ד) וכן אשה מעוברת ששטמבד'
 עמי' להניק בן פלו"אם הק' נוסה
 לחלבה מהני דומי' דרק' לפירוטיו
 חש' ר"ה ס"ס ע"ב (ה) ב"י נ"ש
 רש"י (ו) נדש"ל מו שאינו נדון
 ויש חולקי' עיין רש"י ד"ה א"ה ק"כ
 ו' ל"ג ח"כ סי' כ"ג ל"ז ר"ד רש"י
 ח"מ קנ"ד המתחייב עמו נדש"ל
 יצא אפי' למ"ד ב"ה ק"ח דמי שצ"ר
 לו דאקני' יכול לחזור בו קודם
 שקנה ב"ה כ"פ מודו דהיורשים
 פטורים ב"ה ס"ס כ"ה ב"י ס'
 (ז) מ"ש ר"א ס"ס ס"ח (ח) עיין
 בטור סנה' בעל העיבור ועיין
 ד"ר ק"ח (ט) עיין ח"א ש"ק
 מ"ש ב"ה ה"ה (י) דברי סיק"ח
 וע"ג (יא) רי"ש ה"ה ר"ז ויט"ל
 למכור זכמו הואיל ויש לו בנף
 הקרקע (יב) ויט"ל לזכור (יג) וכן
 דעת ר' ל"ג ח"כ סי' ל"ה והנהגות
 מרדכי סי' מ"ט מ"ס ר"ס
 סימן רי

במכר בין בתמנת בריא בין בתמנת סכין חרע כולל מה שמוציא סדה זו תכר
 לך מה שיוציא אילן זה נתון לך תנו מה שתלך בהמה זו לפלוני או שאמר מו
 שתל' פרתו או שפחתי מכור לך או נתון לך לא אמר כלום אפילו היתה הפדה א'
 השפחה מעוברת לא קנה כלום (מיהו נבי אילין אס נכטו הפירות מקרי ב"ה ליעולם) (ר"י פ' א"ה
 נסד) ויכול לחזור בו אפילו אחר שתלך הפדה או השפחה ואחר שנדלו פירות האיל
 ובאו לעולם ואם קדם הלוקה ותפס הפירות אין מוציאין (וה"ה בשאר דברים שלא נא
 לעולם ואפי' לא מפסד' אלא ליה שטר ומס' ליה הסטר (ג) במאן דתפס דמיא (ח"ה סי' ס"ך והנהגות מ"ה
 כ"כ דמכירה) ואם מכר האילן לפירותיו או פדה ושפחה לעובריהם קנה מיד ואין שנו
 אחד מהם (ד) יכול לחזור בו :

ה האומר לחבירו שיקנה ממני דמי אילן כשימכר היין המקרי דבר שלא נא לעולם (נודע דמי שיש
 האומר) יש אומרים דכל זה מייירי דמקנה לו אס אמר אכל אס אמר שיקנה כשהיה בעולם קנה אף ש
 נב שכתיו אינו בעולם ויש חולקי' (מרדכי ר"מ ר"ז ר"ס מי שמת וא"כ דנין אדם יצול להקנות דבר שלא נא
 לעולם מכל מקום (ה) יצול לשבדו (פוסק' פ' מי שמת ונ"י נשם מלמדו רש"ב) ויש חולקי' אבל הו'
 עשמו יכול להתחייב (ו) כמו שבמכר לעיל סימן ס' עיף ר' מי שמתה לחבירו דבר שלא נא לעולם עם דבר
 שגא לעולם יש אומרים דדמי לקניא וממור שימכר לקמן סימן ר"י (מרדכי פרק מי שמת) ואם נשבע לקיים
 המקח אף על פי שלא נא לעולם כריך לקיים שנעמו כלל עיל סימן ר"ז עיף י"ט וסימן ע"ג עיף ח' ומיהו א"ס
 קנה בקנין ולכן אס לא כובל לנפך אומרו לקיים שנעמו כגון שמת אין הקניין כלום וכן אס של ב"ה שנומת
 (רי"ש סימן ס"ה וס"ה נ"ס פ"ז) ובס' סימן א"ה יצול להקנות דבר שלא נא לעולם כד אינו יצול (ז) למחול דבר
 שלא נא לעולם: (מסוב' ר"ס סימן כ"ב)

ה דבר שגא לעולם אלא שאינו בטרותו (ח) דינו כדבר שלא נא לעולם שלא
 יקנה ויכול כל אחד מהם לחזור בו ויתבאר עוד (ט) בסימן ר"א :
ה מ"א אס טר' המוכר וקנה הדבר שמתר כריך לקיים מקחו כו' אדעמא דכ"י ש ח' וקנה כדו
 (י) דלוק' בדימויה' : מ"ה סימן ס"ך

ו הפוסק על שער שבטוק וקניב דמים ולא היה אותו הסיק שפסק עליו בטרות מוכר
 חייב לקנות וליתן ללוקה מה שפסק ואם חזר בו מקבל מי שפרע :
ה אבל אס פסק עמו עד שלא יבא השער שהתקן נשע' ב"ה יס' חזר בו ואין צריך לקבל מי שפרע :
 (כ"י דנ"א והמני' פ"ח דמלוה :

ז כסף שאין אדם מקנה דבר שלא נא לעולם כד אינו משיר דבר שלא נא לעולם
 כולל חכר סדה לראובן ושייר מפירותיו לשמעון דבר ידוע בכל סנה לא קנה שמעון
 כלום מהפירות אבל אס שייר לעצמו (יא) לעיין יפה שייר :

ה ואין חילוק בזה בין מכר בין מתנה קן מתנה בריא הן שבי' מרע ויס' חולקי' במתנת שבי' מרע (כ"י
 ז' ב"ה) ועיין לקמן סימן ר"ב עיף ז' :

ו ואמרינו דשייר מקום הפירות אע"פ שלא פירט ואפילו מכר לוקח זה הסדה לאחר חלקו
 של זה המוכר אינו יכול למכור ונריך ליתן לו כל מה שסייר ואם אמר כל זמן שסדה
 זה בידך כשמתרה לאחר פקע כמו של מוכר ראשון ואפילו אס חזר הלוקה ראשון
 וקנאה מלוקה שני אינו נותן לשוכר ראשון כלום ואם מת מוכר ראשון אין לבנו
 כלום אפילו מת בעודה ביד לוקח ח"כ ראשון פירש לי ולירשני :

ה יש אומרים דווקא שאינו משיר דבר מסויים דלא לא הוי רק במכאי בעלמא ולכן אריך לפרש לי
 ולירשני אבל שייר לעצמו דבר מסויים כגון בית ואומר על מנת שדושה אחת שלי יורשין כדו'
 (יב) זכרון אחריו : (כ"י נשם רמ"ז)

ה אע"פ שנריך ליתן לו הפירות שסייר אס לא יתנם לו אין התקח מתבטל ככך
 אבל אס מתנה על מנת שתתן לו או לפלוני מהפירות כך וכך בכל סנה או קיים
 התקח מלוי בו ואם לא יתן לו כמו שהתנה יתבטל התקח :

ה ה"ה ד"ה דנין אדם מקנה דבר שלא נא לעולם מכל מקום יצול להתנו על דבר שלא נא לעולם (טור) וכן
 למ"ק עשמו וכמו מדבר שלא נא לעולם הואיל ויש לו זכ' בו ומדדי ר"ס סבוב) ועיין נ"ה סי' כ"ב
 י"א דמ"ז דנין אדם מקנה דבר שלא נא לעולם מכל מקום אס הוא נ"כ) רובה לקנות מקי' נש כן ולכן ש"ס
 של"ל מי שימך לו יתן ק (יג) יש חבירו דק"ס (ספקי מרדכי כ"ב) יע"ל ס"י קט"ו ס"ז דיש חולקי' :

ט שקנו זה מזה על מתנה שיקנ' אסון מאחר שלא יתן קל לאחד ופירותיו לאחר לא שייר מקום הפירות וראשון קנה דקל ופירותיו ושני לא קנה כלום :
 אחר לאחד קנה דקל חזן מפירותיו שייר לעצמן נס מקום הפירות שהם הענפים ואין ללוקה אלא הנזע לכשיבש :

Handwritten text in Arabic script on a torn piece of paper. The text is arranged in approximately 10 lines, written from right to left. The ink is dark, and the paper is aged and yellowed. The top edge of the paper is jaggedly torn. The text appears to be a fragment of a larger document, possibly a letter or a record, as it contains various words and phrases in a cursive hand.

صلى الله عليه وسلم
من العواصم

חשן המשפט הלכות מקח וממכר רי ריא

המקנה לעובר שלו או לעובר אחר וכו' ג סעיפים

פירוש קצט

סימן רי (ה) כתב ב"י ס"ס זכור לכתב ב"י ס"ס

אלמנה לכ"ג ד"ה הכי דאין זכיה לעובר נמכרה וירושם כך אין משהיבדין לו דשעבוד זכיה בלא מילת שו"י כדמוב' בנתיב בשמעת' ומעמד ששמן מיהו יכול אדם לזכות לעובר בקני ע"מ להקנות כדלית' בנדרים הרי"טנא ז"ל (ג) הרי"טנא בל"ג ס"י ב"זכ"ל ס"ב (ד) ד' (ג) ומ"ה ס"י ס"ב נ"ר שחולק בנן בכו (ד) וכתב ל"י סמ"ע דף רכ"ט בעס הירושלמי דווקא כשלא לו חסדיו ויבא רוב רשאו הוא דאמרינן דקנה ודלית' בירושלמי וכו' וכן ח"שנו"ל מי קתני במוסמ' דשבת שאינו נוטל ואינו מחיל ומר"י ביר' ללא זכה הרי"טנא רשאו ורובו אלא במטלטלין אבל קרקעות לא ואפ"י דטעמ' דמלמח דכיון דלאו מדינא הוא דקנה לא מוססין אלא דווקא בחלי דלשבחן והיינו דווקא מטלטלין מרקתפי ממכ"אם וילדה זכר יכול מע"ע"ל וללמורה זה כר"טנא בנדרים ה"טור שכמט סמ"ע ס"ק"ב שכמט לדווקא בקרקע ועדיין השטר קיים - ביד הזוכה אבל מ"מ ל"ק דלכבר הטו' דס"ל ד"ש בריא בקנין ול"ש ס"מ בריבוי דבריו קיימין בריבוי אנו לומר כל היולקים שכמט סמ"ע בשמו אבל לדעת ב"י ד"ל דווקא ב"ש"מ אבל לא בבריא א"כ קני מטעמי כדי שלא מטרי דעמו עליו ואין לך בו אלא חמשה (ה) וי"א שלא קנה כלל ע"יין ל"ד י"א אבב ש"ה סמ"ע דף ר"ט וכן הוא דעת ה"ה פ"ט מהלכות אשות עיין שם וגם בנדרים יש אומרים במדכ"י פ"אם הביא לשונו סמ"ע סימן כ"ג ס"ק י"ט ועיין בני שמו"ל ס"י ל"ד וס"י י"ז שיש מי שמירין בזה הדין דאמרינן דע"מ הנומן כשאת' א"ח חומר אם הנומן אינו יודע שהאת' חמור וסבור שראוי לקבו' אז קנה מחמת אבל אם יודע שהאת' חמור שאינו ראוי לקנות לא קנה כלל וי"א הפך פסקים אבליהו שא"י טוסקים אלא מר אחר חלה ומר אחר חלה וי"א ע"ש והדין סוב לקנה את וחמור בנ"א לקנה את וחמור בנ"א אחר זה מש' בני שמו"ל

אין אדם מקנה למי שלא בא לעולם לפיכך המוכה לעובר של אחד לא קנה (ה) ואפ"י אחר לכשילד יוכה:

ודלא כס' חולקין וסבורו לנו דלאם לא מת או חור המוכה עד שילד וקלאו במשיכה ויסנו עדיין ברשות הזוכה כשילד או זכה אם אחר כשילד: (טור בעס הרי"טנא ור"מ) וזה היה בנו קנה (ב) אפילו לא אחר לכשילד והוא שתהיה אשתו כבר מעוברת בבת המתנה (ובין וכו' באחר דמי) (הרי"טנא כלל פ"ב סימן ד') וי"א דה' דמזכה (יב) לעובר ב"קנה דווקא בש"ל אבל (ד) בבריא לא קנה: ב הקנה מקנה נכסיו לכהמה אלא למי שלא בא לעולם וחור ואחר לחבירו קנה ככהמה זו או כעובר זה לא קנה כלום: ג אחר ליה קנה נכסיו או חפץ פלוני אתה וכהמה זו או אתה וכו' זה (ה) קנה הוא מתנה: (המקנה דבר למת כל שהוא לצורך קבורתו וכו' קנה) (מש' רשב"א סימן ע"ה)

וא דין דבר שלא ברשותו והכותב נכסיו לבנו לאחר מותו וכו' ז סעי'

דבר שאינו ברשותו של מקנה (א) אינו נקנה והרי הוא כדבר שב"ל כינוי מה שאירש מאבא (אומאמר מורשו (ב) מוכר לך מה שתעלה מפדתי מהים נתון לך שדה זו לכשתקחה קנייה לך (ב) לא אחר כלום וכן כל כיוצא בזה: וי"א דווקא בעסם אבל אם פירש ואמר שדה זו שאבי אירש מאבא מוכר לך קנה (טור בעס ר"מ) וע"ל סימן ר"ט סעיף ה':

עני שהיה מורשו בוסס פ"י המעלה ליה בנדרו מפני דמות החזה שזה יקרא סמוך למימה) ונטה ונת ורעה למכור מנכסיו מעט כדי להנתיח הדמים בנרכי קבורה הואיל והבן עני ואם תיין עד שימות וימכור ישתתף המת ויהיבזה תקנו חכמים שאם מכר ואמר מה שאירש מאביו היום מוכר לך ממכרו קיים:

ואין מדקדקים אם מכר יותר מעט ואם לא משל למכור מעט מוכר בכדי שיטור שמואל למכור: (ר"ן ברק קמ"א דמתיבא והמנין פ"ב בדיבורי וכו' בעס מלמדי רש"ב)

בן זיווי עני שאין לו מה יאכל ואמר מה שתעלה מזדתי היום מן הים ימכור לך ממכרו קיים משום כדי חייו: ג היה אביו נוטה למות ולא היה לו נרכי בורה ומכר לאחר לנרכי קבורה ואמר ליה מה שאירש מאבא היום מוכר לך בכך כך ומת הבן בחיי האב ואחר כך מת האב בן הבן מוניח מיד הלקוחות ואינו נריך החזיר דמים שהרי אביו מכר דבר שלא בא עדיין לרשותו ונמנאו הנכס' ברשות האב זה יורש אביו אביו: ד יש מי שאומר שאם ראוהו ליה מיעקב אביו ואח"כ מכר כסו ומתו ראוהו ויעקב וירש חנוך בן ראוהו השטר חוב מיעקב מוניח מיד הלקוחות הנכס' ממכר אביו דמני אחר אלא מאביו דאבא יריתנא: ה הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו הרי הנוף של בן מומן השטר והפירות לאב עד שימות ואין המקבל יכול למכור הפירות כל זמן שהגותן קיים אלא יכול למכור מהיום ולאחר גימת הגותן שיוכה הלוקח בנוף הקרקע מיד ויוכה בפירות לאחר גימת הגותן ויוכה ב"הם הלוקח אפילו אם מת מקבל בחיי נותן שאין כאן מקנה דבר שלא בא לעולם כיון שהנוף שלו דקנין פירות שנסאר לאו כקנין הנוף דמי: וי שנתן קרקע לחבירו (ו) ונתן לו על בכיו דיכרים או מטלטלין לא קנה

ובמה שה"י ס"ל' צ האריך בזה והב"ל מדרשו' ג' סבורה ל"ה"ן לנתי קנה את וחמור לא קנה כלום שדעתו אז לקנות אבל או שלא לקנות כלל ולנתי מקנה באת וחמור קנה מחמת ולא י"א אם מקנה לשב"ס דבר אחד גנוף כלבס מקורשות לי ואין בזה ראיוות לא קנה כלל ונשני דבורים כנון אפ וחמור קנה מחמת ולה"ה אבד יש חילוק בין כשפירש שהחמור מינו קונה לא קנה האת' כלל ואם סבור שהחמור קונה קנה מחמת ופיין ר"י לנתי ס"ל: וי"א ס"י מ"ט מיהו כתב ב"י בעס דב כוסים גמון ובעל השטר דאדם מקנה דבר שאינו ברשותו שחיוב לקיים וכו' סימן ריא ל"ב ס"י ל"ז (ח) עיין מ"ט פ"ל זו ע"פ' האומר דף ה' א"ש ע"ה הלוקים על זה (ג) ר"י בעס סמ"ב בעס רמ"ב (ד) ע"ל

(ד) פ"ל סי' ר"ג ס"ט רמ"ס פ' כ"ז מה"ה (ה) ע"ל ס"כ :

סימן ריב (ה) כמב"ש דף ט"ז ע"ב דשבוט

וכד' ומ"כ היילא על דבר שאין הקנין מופס בו כגון המקנה אויר דירה ודבר שאין בו ממש וכיוצא עיין מש' רמ"בן סימן כ"ז הביאה ב"י ס"ס קנ"ז שחלק בין אמר קנו ממני שאני נותן לו דירה לאומר

הריני נותן לו דירה וקנינו ממנו ועיין מש' עליו מש' ב"ש סי' י"ח וכן אם העדים הביאים בדקדוק השטר וההקדמות (ב) רש"ד ס"ח רמ"א ועיין ב"ש סי' י"ג (ג) ר"ש רנ"ז (ד) המנ"ט ס"ז דף כ"ד (ה) ר"ש רמ"א כני שמואל דף פ' (ו) וזה דעת המוס' והר"א שם

והר"ב וכו' רש"ד י"ד קט"ז ושם כתב ג"כ דהקדש נותן הנה הוי כדון הדיוט ולא אמרינן ביה אמירתו לנכוח כמסירתו להדיוט וכל ספקי שנין אדם לעניים אמרינן כמו בספק שנין אדם לחבירו וע"ל במשנה הנין סימן קע"א בשם רשב"א והר"ן והר"מ (ז) וע"ל

קנה אלא אם כן היו המעות והמטלטלין ברשותו לפיכך נדון להביא ראיה שהיו המעות והמטלטלין שהקנה לו ברשותו בנותה טעה: (וע"ל סי' ס"ז) ז' מי שהיה לו פקדו ביד אחר (ד) הרי זה מקנהו במכר או במתנה לפי שהפקדון ברשותו בעליו הוא והוא הוא בחוקת שהוא קיים ואם כפר בו זה שהופקד אלו אינו יכול להקנותו שזה כן שא"כ שאינו ברשותו אבל המלוה הואיל ולהוצאה ניתנה אינה בעולם ואין' אדם יכו להקנותה אלא במעמד שלפתי ואם היה מלוה בשטר מקנה את השטר בכתובה ומסור שהרי יש כאן דבר הנמסר (ה) לקנות טעבוד טבו:

הנה ראובן ליה משמעון ועשה לו שטר מכירה על שדה מעכשיו בלא מלא והסליחו ביה לוי טאה ל יכרשו לו לזמן ימן השטר לשמעון וקוד' שהניט הזמן מוכר שמעון הסדה ליהודא ובשמיני ה"ק ל פרע ראובן לשמעון ונתן לוי לשמעון השטר שכירו מכירת שמעון קיימת אף על פי שהיה קודם הזמן: (שור סוף סימן כ"ד בשם הרא"ב ד)

ריב דין מקנה דירת בית או חצירו או מקריש דבר שלא בא לעולם וכו' ט' סעיפים

א אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה אלא דבר טיט בו ממש אבל דבר שאין בו ממש (א) אינו נקנה לפיכך המקנה לחבירו אכילת פירות דקל זה א דירת בית זה לא קנה עד שיקנה נוף בית זה לדור בו ונוף חילין לאכול פירותיו:

הנה האומר לדור פלוני בנים זה ולא קנה זמן הדירה אפילו רק שעה אחת במשמש (הנבות מורכבי טו ב"ג) ושטר שכרוב בו ש' ארצין נתן לדור בנימו וקנו ממנו יש לפרש השט' שקנה ממנו בטנין המוטי והקנה לו הגוף לדור בו וכל סכ' מם החצירו הקניין למטה בשטר דודמי ליבוי כח כמב' וקנה ממנו בטנין המועיל אבל אם לא כמב' בשטר רק קנו ממנו שנותן לו לדור בנימו אינו כלל דלא עיקר הקניין קאי על הדירו ואין בדירה ממש (משו' רמ"בן סימן ס"ז) שטר שלא היה כמב' בו קניין פירות כראוי רק כמב' בו שנתן לו בו ליקח הפירות במקוון חכמים הרי הודה שהקנה לו במקוון חכמים ויש לפרש שנתן לו באופן המועיל: (מרדכי פסק מי שמת)

ב וכן המוכר לחבירו אויר חורבתו (ב) ואויר חצירו אינו כלום אלא אם כן הקנה לו חצרו להכניס בו זיוין וכן כל כיוצא בזה: **ג** 'אבל אם מכר לאחר בית ואילן וחורבה וחצר ושייר לעצמו דירת הבית ואכילת הפירות ואויר החורבה ואויר החצר מהני דהוי כאילו פירש ששייר לעצמו מקום ואפי' לא הזכיר שייר בחצר כלל אלא מכר לו בית (ג) ואמר לו ע"מ שדיוטא העליונה שלי אמרינן ששייר לו מקום בחצר להוציא זיוין מהדיוטא לחצר:

הנה ואם שייר לעצמו זכות וגם שייר לאדם אחר אמרינן כמו ששייר לעצמו זיוין יפה ובאופן המועיל כן שייר לחבירו (ד) דודמי על ענין אחד כהכוון (השובת רמ"בן סי' י"ח) וע"ל סי' ר"ט סעיף ז'

ד המוכר' נוף הקרקע לזמן קצוב הרי זה מכירה ומשתמש הלוקח בנוף כחפצו ואוכל הפירות כל זמן המכירה ובסוף תחזור לבעליה ומה הפרש יש בין המוכר קרקע לזמן קצוב ובין המקנה אותה לפירות שהקונה לפירות אינו יכול לשנות גורת הקרקע ולא יבנה ולא יהרום אבל הקונה לזמן קצוב הוא בונה והורס ועושה בכל זמנו הקצוב כמו שפוסק הקונה קניין עולם לעולם:

ה ומה הפרש יש בין המוכר שדה זו לפירותיה ובין המוכר פירות שדה זו לחבירו שהמוכר פירות השדה אין ללוקח להשתמש בשדה זו כללן אפילו להכניס אלא בשעת הוצאת הפירות ויש לבעל השדה להשתמש בה כחפצו אבל המוכר שדה לפירותיה אין בעל השדה יכול להכניס בה אלא מדעת הלוקח ויש ללוקח להשתמש בה כחפצו: **ו** ומה הפרש יש בין הקונה שדה זו לפירותיה ובין המוכר שדה זה מחבירו שהקונה שדה לפירותיה יש לו לנטעה או לזרעה כל זמן שירצה או להוציאה והמוכר אינו כן כמו שיתבאר בסיומן

ט"כ: ז' דין ההקדש ודין העניים ודין הגדרים אינו כדון ההדיוט בקנייתו שאילו אמר אדם כל מה שתלך בהמתי יהיה הקדש לבדק הבית או יהיה אסור עלי או אחננו לנדקה אע"פ שאינו מתקדש (ה) לפי שאינו בעולם הרי זה חיוב לקיים דברו שנא' ככל היוצא מפיו יעשה והואיל והדבר כן אם גוה אדם כשהוא שכיב מרע ואמר כל מה שיוצא חילין זה לעניים או כל שכר בית זה לעניים זכו בהם העניים:

הנה ויש אומרים ללא קנו ההקדש ולא ההקדש כלום (ו) דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וממילא דבריו בטלים אבל אם אמר כשתלך בהמתי או יוצא חילין זה פירו' וכיוצא זה אמרנה להקדש או לעניים חיוב לקיים דבריו מטעם כד' ודווקא אם הנודר קיים מכל ס' ככר מת אינו כלום שהרי אינו כאן שקיים נדרו (מר דכי פסק מי שמת) ובכאן האחרונה היא עיקר וכן ראוי להורות ועיין לקמן סימן רכ"ב סעיף ב' וכן נכשע לקיים המקדש עיין לעיל סימן ר"ט סעיף ד':

חושן המשפט הלכות מקח וממכר ריב ריב

פירוש ר

(ז) וע"ל נ"ד סימן רכ"ח בספר
ב"ה על סדר השליון:
סימן ריג (א) עיין כ"י פ
הספיקה שהביא
חולק על סגרא זו וכן דעמי כוונה
שכריך שיאמר שובך או כוורת
לפרומיו דמ"ש מאילין והטעמים
שכתב כ"מ והמחבר אינם כ"ל כלל
וגם הרא"ב נכ"כ דה"מ מפרש
דברי הרמ"ב בן דרוקא באומר
שובך לפרומיו ע"ש סגן דע"ז
בדלאי :

קנה קרקע אדעתא שיעטנו הקדש ולא הוציא מסיו כלום יש אומרים דכיון
אמר בלבו לתת לנדקה חייב לתת ויש מי שאומר (ז) דאף על גב דכתיב כל נדב
עולות חולין מקדשים לא ילפינן והאידינא כל הקדש יש לו דיו חולין שאין הקדש
נה לבר' הנית ואינו אלא לנדקה היולך כל שלא הוציא בשפתיו אינו כלום :
יש להמיר בסגרא הראשונה ועיין נ"ד ס"ס רכ"ח) ז' וכן אם אמר קרקע זה לכשאקנו
יה הקדש אינו כלום שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אבל אם אמר
לכשאקנו אקדישנו או אנתנו להקדש היו עליו נדר ונריך לקיים נדרו :
ה וזהו סגרא הרא"ש וחולק על הרמ"ב שסובר שם אמר לכשאקנו יהיה הקדש חייב לקיים דבריו כמו
שכתב סגרא נס' ו' דברי המחבר שסם לעיל בדברי הרמ"ב ובאן בדברי הרא"ש אינו כיון :

פירות כוורת ופירות שובך באיזה ענין יקנה ובו ב סעיפים

סי' רי"ד (א) ואם כבר נשאת
מהם עיין סי' למורא
סי' כ"ד (ב) ואם מסר לו בית עם
כל משגיו החז' הרי' נכ"ל למוכר
אל שכרי' למת ללוק' הדר' להסמנו'
המגדל וכיוצ' לחסד' סי' ק"ט
(ג) א"ש

המוכר פירות שובך או פירות כוורת לחבירו קנה ואין זה מוכר דבר שלא בא
לעולם לפי שאינו מוכר ויונים טיולדו או דבש שיבא לכוורת אלא הוא מוכר
בד' לפירותיו או כוורת לדבשה שהרו הוא כמוכר אמת המים לחבירו שהוא נהנה בכל
ה טיבור בה כך זה הקנה שובך זה לפירותיו כמו כמוכר (א) חילן לפירותיו :
הבנים והאפרוחים ענמם שים בשובך לא קנה אותם בעל השובך כל זמן שלא
רחו' ודבר זה תקנת חכמים הוא ומסום לא תקח האם על הבנים נבעו בה לפיכך הריגה להקנות אפרוחים
בנים אלו לחבירו מטפח פי' ימנה נדיו על השובך עד שיפרחו האמהות וינבחו מעל הארץ ואח"כ יקנה אותם לחבירו
בא' מדרכי הקנאות המטלטלין :

ריב המוכר בית סתם מה נמכר עמו ובו יג סעיפים

המוכר דבר שיש לו תשמישים לא ימכר את התשמישיו' (א) א"כ כיר' כינ' מכר את הבית לא מכר את היגיע' יסביות
הבית אע"פ שהוא פתול' לתוכו (וי"א אכילו מנר לו מצרים החצונים) (טור בשם הרא"ש ונ"י ר"ס המוכר הבית) במה דברים אמורים
בשהיה רוחב היגיע ארבע אמות או יותר אבל פחות מזה הרי הוא בכלל הבית (א"ש' אינו פתוח למזון) (טור) וכן העליה
ועל גבי הבית הפתוחה לתוכו בארובה (פי' כמו חלון שינג הבית שהוא קרקעית העליה) במעוזבת הבית הרי הוא בכלל הבית :
וגם יוכל זה לא מיירי אלא בשעת המכר או ממה אכל מי שהיה שמכר ביתו או נכסו לחבירו הכל בכלל דאין צריך להודות רק על הכל ולא
על הפרטים (בית יוסף בשם הרא"ש) :

המוכר את הבית לא מכר את החדר שלפנים ממנו אע"פ המנר לו מצרים החצונים (וי"א דוקא בחדר שכתב ד"ה)
(טור בשם הרא"ש ונ"י בשם הרמ"ב) ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה ו' טפחים ויש לו רוחב ד"ה ולא את הבור (פי'
טור נחשירה דומ נכנין) (ב) ולא את הדות אע"פ שכתב לו שמכר לו עומקא ורומא : (רא"ש' שמכר לו המצרים החצונים)
הנה וכפ' לו ג"כ ולא שירת בזכי חילין כלם (טור) ויש ולקין אם כתב לו ולא שירת וכו' : (ר"ן ונ"י פ' המוכר את הבית)
וצריך המוכר לקנות דרך מהלוקח כדי להכנס לבור זה או לדות זה שזייר ואם אמר ליה מכרתי לך הבית חוץ מהבור
או הדות אינו צריך לקנות לו דרך וכן המוכר בור או דות בלבד אין הלוקח צריך לקנות לו דרך אלא נכנס לתוך
ביתו של מוכר עד הדות וממלא : (בד"א אין ללוקח דרך אחר חוץ מה אכל אס' לו דרך אחר אין לו דרך בנימו של מוכר) (רי"ב ס"א'
ב"מ)

המוכר בית לחבירו אף על פי שכתב לו הקניתי לך עומקו ורומו צריך לכתוב לו קנה מקרקע
התהום עד רום הקייע שהעומק והרום אינה נקנה בסתם וכיון שקנה העומק והרום קנה הרום שהוא האוויר
בלבד והעומק שהוא עובי הארץ אבל לא קנה הבנינים שבמעמקים ושבאוויר וכיון שכתב לו מקרקע התהום עד רום
הקרקע קנה הבור הדות שבטובי הקרקע ומעוזבות והמחילות שבין המעוזבות למעלה :
הנה וגם הגג אף על פי שיש לו גובה עשר ורומב ארבע אכל כל שאינו רומב ארבע וגובה עשרה בכלל בית הוא ואס' לא כג
ל"ה עומקא ורומא קנה נג בזה : (נ"י בשם הרמ"ב)

אם לא כתב לו עומק ורום כלל אלא מכר הבית סתם אין לו באוויר שכל נג הבית ולא למטה ולא
כלום בין בבית בין בחצר שלא קנה אלא עד ראש כותלי החצר ואם בא להצדיק ולבנות על אויר הבית או
לחפור תחת הקרקע אינו רשאי דעומק ורום משויר הוא ואם בא מוכר לבנות עליה באוויר על גב עמודים
בזכה אבל אינו יכול לבנות על הכתלים שמכר וכן אם בא לחפור מבחוץ ולהשפיל תחת קרקע הבית עוטה

(ג) אף בלפני שכתב לו מהסוד
ארבע ועד רום רקיעא אין הולכין
אחר לשון הסטר אלא אחי המכנה
או אחר ענין המכתיבין לחס רב
סיקמין ורש"א ת"ס (ד) עיין
ף חיים ט"ס מ':
סימן רטו

ובלבד שלא יזיק בחפצו לבעל הבית ויש חומרים שאינו יכול לחפור תחת הקרקע
כדי שלא יזיק ואם כך מה מצייל טיור עומקא שאם חפר הלוקח בורות טיחין ומעט
הרי הם של מוכר ויש מי שכתב שאם מכר לו חורבה ולא כתב עומקא ודומה כי
דעתם חרבות עשויות לבנות יש לו באוויר כדי רומז של בית והוא כדי שיקח אדם חבל
בזנבות על ראשו ויכניס ויזיח ולא ינטרד לכוף ראשו ובשדה ובכרם מן הסמ
קנה הדום שהרי אין עשויים לבנות על גביהם ואינו מטיירו אבל לא קנה העומ
שהרי הם עשויים לחפור וכסתפלו עומק ורום אם באל להבניה ולבנות באוויר או להעמיק ולחפור מעמיק ומנו
אבל לא קנה בבניות שבמעמקים ובבאוויר ואם כתב לו מארעית תהומא עד רום רקיעא לבד אף ע"פ של
כתב עומקא ורומא קנה הכל:

הנה ראונו שמכר בית לשמעון וכתב לו מהסוד ארבע (ג) ועד רום רקיעא וביד לו בית סמוך לזה ונכנס בית הכסא בבית הכסא לראונו לנ
שמכר אין הלוקח יכול להכנס החפירות שחתב בידו ולא מכר לו שיפיל בידו (ד) וכל כיוצא בזה: (ב"ד דסס ה"י בן הר"א)
ה' י"א דכחצר קנה כל האויר אע"פ שלא כתב לו רומא כיון שאין מקום מסויים למעלה ויש מי שחולק:
הנה וכמו שכתבנו בסמוך ובבית יש אומרים כראש לי שכן ראוי להורות מכר לראונו בית ולא כתב לו עומקא ורימא שאין האויר נקנה
למעלה ומכר אחר כך כל במים שלו לשמעון לא קנה שמעון האויר של הבית שמכר לראונו אף על פי שכתב לשמעון מהסוד ארבע ונ
רום רקיעא מ"מ מאחר שמכר בית זה ככר לראונו ולא שיר לעצמו רק האויר שאין בו ממש ולא יוכל להקנותו כדלעיל סימן ר"ב ואם יש גג
הבית שמכר לראונו מאחר שמכר לשמעון שיש בו ממש ה"ה האויר שעליו וכן אם הבית עומד בחצר המוכר ומכר החצר וכל א"ש כד נמכר האויר ע
וקפאו שמעון הקונה החצר: (ב"ד דסס תשיבת רש"א)

ו המוכר לחבירו בית ולא כתב לו עומקא ורומא אם נפל הבית אין הלוקח יכול לבנות א"ל כשיעור הראש
ואפילו כתב לו עומקא ורומא והיתה עלייה בניה על גב עמודים כיון שלא קנה הלוקח אם נפלה חו
ובונה אותה אבל אם מכרה המוכר לאחר ונפלה אודא ליה ואין הלוקח יכול לחזור ולבנותה אבל הקנה עלי
בניה על גב בית ונפלה חוזר ובונה אותה: ? המוכר לחבירו בית בבירה גדולה אף על פי שמכר
חזרים החיננים ואף על פי שיש עט שקורים לבירה בית לא קנה אלא הבית בלבד שמזרים הוא שהרח
לו ואילו מכר לו כל הבירה היה כותב לו ולא הנחתי במכר זה כלום ואפילו אם כתב לו זה הלשון אם א
עם מי שיקרא לבירה בית ואפילו מיעוטא לא קנה אלא הבית בלבד:

הנה ואם הכל קורין לבירה בית כסם ולבית יחידו אין קורין בית ססם עד שיפרס בית לבד אז כולו מכר אפילו לו מכר למזדים החיננו
(טור) מי שכתב לחבירו שמינית בבית כלובי טיס לו ואחר כך נודע שאין לו רק חצי הבית או רביעית אין אומרים שכתב לו שמינית וכל
אלא אוליין אחר לשון בני אדם ונדלמי שמינית מכל הבית קמח (מרדכי"ם המוכר טויות) וע"ל סימן ר"ח סע"ף כ"א:

ח המוכר בית לחבירו על מנת שדיוטא עליונה שלי הרי זה שלו ואם רצה להזיח בה יזיח מוניח ואם נכל
חוזר ובונה אותה ואם רצה לבנות על גבה בונה כשהיה מקומו:

הנה והוא הדין אם אמר חזן מזור ודומ וכל כיוצא בזה: (ב"ד דסס רמ"ן)

ז שני בתים זה לפני זה הקנה שניהם לטנים כאחד והקנה לטניהם במכר או במתנה אין להם דרך
על זה ואין נדרך לומר אם נתן לחינון ומכר לפניו אבל אם מכר לחינון ונתן לפניו יש לו דרך שכל הנו
בעין יפה ונתן יותר ומכר: ? במה דברים אמרים כשהקנה לטניהם כאחד אבל אם מכר או נכ
לפניו ואחר כך מכר או נתן לחינון נתן חזק הקנה הפנימי וזה בדרך כובז אין זכותו מסתלק וכן חינון במכ
ופנימי במתנה אם היה מכר החינון תחלה כובז לא יזכה הפנימי בדרך: י"א המוכר את הבית מכר ב
הדברים הקבועים כנון דלת ונגר ומנעול והאנטרובל פי' הוא שיע"ל סניב הריחים ודבר הקבוע הוא ואין מוזיין איתו מקומו
ומכתפת הקבועה והתנול והכרס והריחים אם הם קבועים ואת מלכבות הפתחים פי' יקוין שיש סניב המזוזות מ"ט
והמטלה שהדלת סוקק עליהם המחוברים בטוט וי"א לחיבור ביתות לא מקרי חיבור) (עיין ב"ד) ולא מכר את העפתת הפ
הוא קבוע בדלת ולא מכתפת המטלטלת ולא את הקלת פי' רש"א איכרסת פי' מואל בלעז ומטלטל היא ומנוא - כפי' המכר

דסוף כלום ולא את מלכבות כרעי המטא ולא את מלכבות החלונות אע"פ שהם מחוברים בטוט מפני שהם לנויחו
אחר ליה הוא וכל מה שכתובו כל אלו מכורים אבל לא ננוייעו וזכר ודיות ומחילות: וי' דלאם כתב לו כל מה שכתוב
הוי כאלו כתב לו ולא שייך וכו' וע"ל סי' זה סע"ף ב') י"ב האומר לחבירו בית מביתי אני נתן לך נתן לי הקטן כשה
נפל אחד מהם מראה לו זה שכתב שיד בעל הטור על התחמנה והוא לדין לאומר שור בשורי אני מוכר לך
הנה אבל חינון נתן לו עליהם אבל אם אמר לו רק בית אני מוכר לך יכול ליתן לו עליהם דהוא כמי מקרי בית: (טו)
והר"אם כרן הטור מן הירק)

יג המוכר מקום לחבירו לעשות בית או רפת בקר וכן המקבל מחבירו לעשות לו בית חתנות לבנו או בני
אלמנות לבתו (טור) לא שקבל עליו לשבור) (טור) עושה לו ארבע אמות על ססה מכר לו בית גדול עושה שמונו
על

חשן המשפט הרבות מקח וממכר רטו

פירוש רא

ס' רטו (ח) וכו' ספק דמכרו מקצתו עליו הראיה (ב) בין

ע עשר מכר לו מקום טרקלין עושה עשר על עשר תרבוץ פי' חזר גדול שמונים הסדריס כדא
א כי שלשה ומרביץ ע"ש שמרביץ אומן במים להשכיב העפר רש"ס של חזר י"ב על י"ב (מלבד
עושי במחיצות) (טור) זכום כל בית ובית כחני ארכו וחני רחבו:

רטו המוכר חצר ובית הבד ומרחץ ועיר מה מכר בכלל ובו ה' סעיפים

המוכר את החצר מכר בורות שיחין ומערות שבתוכה וכל הבתים החיצונים והפנימיים ובתים שיש בהן החול והגזיות
הפתוחות לתוכה אבל שאינן פתוחות לתוכה אינן נמכרות עמה היו פתוחות לכאן ולכאן אם רוב תשמיש עמה נמכרו
מה אם לאו אינן נמכרות עמה ולא מכר את המטלטלין שבתוכה (שאינן נמכרין בכלל הבית) (טור) ובזמן שח"ל היא וכל מה
שבתוכה הרי כל תשמישי הבית אע"פ שמטלטלין נמכרוין (בד משיי וסערי) (טור) בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא
א דאם מכר לו עמדים החיצונים הכל נמכר כדאמר' לגבי בור ודוף (ב"י כ' המוכר בבית) וכבר כתבאר לעיל סי'
ר' בית חולקין גבי בור ודוף וס' (כחן) ב המוכר את בית הבד מכר את האבן הנדולה הנכונה בארץ שטוחני' עליה ותיס ואת
הלונסאות של ארז שסומכין (הקורה) בהם צעת טחינת הותים ואת היקבים ואת הכלים שנותנים בהם הותים הכתושים והם
הפרכות (ואת הלוחות שנותנים סביב לזמנים שלא יזכרו) (טור) אבל לא מכר את הריחים העליונה ובזמן שאמר הוא וכל
שבתוכו הרי כולם נמכרים בין כך ובין כך לא מכר את הכובעות שמכבסין בהם הותים ולא את הנלבל ולא את הקורה
א דאם אמר הוא וכל מה שבתוכו (א) ה"א מכויר (טור) וכו' עיקר) ולא את השקים פי' שקים מנוה של שנים ומרופים הן של עור (ה"ה
ולא את המרופים והם ח"ל בית הבד וכל תשמישו אנו מוכר כך כולם מכוירם והם היו חזן לבית הבד נכויות שטוחני'
בהם זתים או שמשמין אם מכר לו מזרים החיצוני' שלהן קנה הכל ולא קנה חלא מה שבתוכה: ג המוכר את בית
רחץ מכר את בית הכסרים שיושבים עליהם כשהם ערומים ואת בית היקמים פי' הם סבלאות של עץ נכותים בהם מים לגבי כל
בית וחדר (ב"י ע"ג: מ"ג) שנוטלים בהם המים ואת בית הפסלים שיושבים עליהם בחצר המרחץ כשהם לבושים ואת בית
לחות שמתפנים בהם אבל לא מכר את הכסרים עגמם ואת היקמים עגמ' ולא את הספסלים עגמ' ולא את הויבלאות עגמם
ובזמן שח"ל היא וכל מה שבתוכו הרי כלם נמכרים בין כך ובין כך לא מכר הנריכות המספקות לו מים בין בימות החמה
ובימות הגשמים ולא בית כניו העגים והם ח"ל מרחץ וכל תשמישו אנו מוכר לך הרי כולם מכוירם אע"פ שהם חולה
ויש מי שכתב דווקא כשהן בין המזרים וכתב לויזין מזכרה: ד המוכר את העיר מכר פתים בורות שיחין
ערות ולרחלאות שבתוכה בית הבדים בית הלחין שבה ואת הסמוכים לה ואת החורשים פי' חורש יער חורש אפי' נבדל פגום
אם אין סך חיות וחסירה שמהם בין בה דגים המוקפים לה ואת הגדות הידועים לה ואת הביצות של חיה וכפופות דגים שפיהם
בדה אע"פ שרחוקים ממנה אבל לא מכר המטלטלין שבתוכה ובזמן שח"ל היא וכל מה שבתוכה אנו מוכר לך הרי כלם נמכרוין
ן כך ובין כך לא מכר את שיריה פי' נגמח ב"ב מאי שיי' בספי' לגבי ופי' רש"י חמיצות וקטנה הסמוכה לעיר חלא שופלנת ממנה קצת שיש
ספק בנכונת ביניהם וסיריה ל' שיריה הוא ולא את בנותיה ולא את החורשים המוקפים ממנה ולא את החלק שיש לה בים ולא את
זלק שיש לה ביבשה ולא את ציפורי חיה ועופות דגים שאינן פניהם כנגדה: ה המוכר את השדה מכר את האבנים הסדורו'
דר ואת האבנים המונחים על העמודים מפני שהם לזרעה (ומכר את מכויר) (טור) ומכר את הקנים החלקים המונחים תחת
גפנים כדי להעמידה ומכר את התבואה המחוברת לקרקע אע"פ שהגיעה להקצר ומכר את מחצית הקנים שהיא פחותה מבית
ובע אע"פ שהקנים שלה עבים וחוקים ומכר את השומרה פי' בית דגים שמונים לשמור השדה העשויה בטוט אע"פ שאינה קבועה
וכבר את החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה פי' אינן ששונין מן האבנים ובנחרתו שעדיין לא נכרתו ענפיו נקרא בתולת השקמה
השקמין וברת ענפיו להחלה נקרא סדן השקמה אע"פ שהם עבים ומכר כל הדקלים שבה אפי' העמודים על המזר) (טור) אבל לא
כבר את האבנים שאינם סדורות לנדר ולא את האבנים שאינם מונחים על העמודים אע"פ שהם מוכנים לכך (וי"א דאם היו
תחת פגמ' על העמודים הרי אלו מכוירם טור וכו' בשם מו') ואלו את הקנים שבהם שאינם מונחים תחת הגפנים אע"פ שהם
שזפים וחלקים ומוכנים לכך ולא את התבואה העקודה מהקרקע אע"פ שהיא לזרעה (לביש סס) (טור) ובזמן שח"ל
היא וכל מה שבתוכה הרי כולם נמכרים בין כך ובין כך לא מכר מחצית הקנים שהיא בית רובע אע"פ שהקנים שבה דקים
קטנים ולא מכר ערוגה קטנה של בשמים כיש לה שם בפני ענמה כנון שקורין לה בי ורדא של פלו' ולא את השומרה בזמן
אנו' עשויה בטוט אע"פ שהיא קבועה בארץ ולא מכר החרוב המורכב ולא סדן השקמה אפי' דקים ולא מכר את הבור שבה
אלא את הגת ולא את השופך בין שלמים בין חריבים ונריך המוכר ליקח להם דרך מהלוקח כדי שילך בה עד אותו הבור או הדות
ו הגת או השופך שנטארו לו תוך השדה ואם פירש אומר חזן מאלב אינו נריך ליקח לו דרך: ו כמה דברים אמורים
מוכר מפני שהיה לו ללוקח לפרט ולא פירש אין לו אלא אלו אבל הנותן מתנה קנה את כולן בין בטובה בין בבית בין בחצר
בין בבית הבד כללו של דבר הנותן קרקע קנה המקבל של המוכר לה עד שיפרט:

פירוש

חישן המשפט הלכות בוקח וממכר רטו ריו

(כ) בין שנהגו בשמיהו יום א' מאלו שמכרים אותו לבדו או שמתרו כמו כל מה שסבירוי וכן במטל' ככל הולכים אחר שמוה הימרות כפי כל אהל במקום שאין מכהג ידוע טושים כמ"ס התלמוד כ"ס רמ"ס :

סימן ריו (א) והטור מוסיק או רכב של דקל (ב) כמב

הנה ודוקא מה שהיא כבוד הדיבר הבין אבל מה שהיא חוץ משני כגון ימים ומכר וכדומה אין ח' בין ממכר למתנה : (המנין פרק כ"ו דמכירה וכו' בשם הר"ן) ז וכן האחים שחלקו וזכה אחד מהם בשדה זכה בכלם והמחזיק בנכסי הנה בשדה זכה בכלם והמקדוש את השדה הקדוש את כולם : ח אף בממכר ולוקח כל אלו הדברים האמורים וכוונת בהם אלא במקום שאין עם מתנה ולא שמו' ידוע לכל דבר ודבר בפני עגמו אבל במקום שנהגו שהממכר כך ממכר כך הרי זה מנ' וסומכים על המתנה בין בקרקעות בין במטלטלין וזה עיקר גדול בכל דברי ח' ומתן הולכין אחר לשון בני אדם באותו מקום (כ) ואחר המתנה :

ריו המוכר שדה ואמר חוץ מרקל פלוני או חוץ מהאילנות או קרקע לזה ואילנות לו וכיצד יכתוב בשטר מכירה כדי להסתלק מן העירעורים ובו יר סעיפים

א המוכר פרדם לחבירו צריך שיכתוב לו קנה לך דקלים וממרים והגזין פי' ענפי דקל שעשין מהן מחלה ואף על שקנה כל אלו אע"פ שלא פירש אותם כוונ' הכטר הוא : ב וכן המוכר קרקע לחבירו צריך לכתוב לו ולא הכח לפני ממכר זה כלום כדי להסתלק מהדקלים והטענות : ג המוכר שדה לחבירו והיו בה דקלים ואמר ליה ח' מדקל פלוני אם דקל טוב ומטובה הוא אותו הדקל לבדו שיר והשאר ללוקח ואם דקל רע הוא ששיר ו קנה מהדקלים כלום :

הנה וי"א דוקא בטובים ממנו לא קנה אבל כל האילנות הפחותים ממנו או אפילו כוונת בו קנה וכל אילן הנושא קב פירות מקרי דקל טוב (ה) בטור) וי"א דכל זה צמין האילן ששיר אבל כל שאינו מינו קנה הליקח הכל : (כ"י פרק המוכר הנותן)

ד ממכר לו שדה ואמר חוץ מהאילנות אם יש בו דקלים ככלד שיר הדקלים ואם יש בו נפנים ככלד שיר הנפנים וכן שאר האילנות היו בה נפנים ודקלים לא שיר אלא הנפנים (ובן בדקלים ואילנות שיר האילנות היו בו אילנות ונפנים שר האילנות ומכר הנפנים) שהמוכר בעין ופה מוכר :

הנה אמר לו חוץ מהרוב זה לא רנה כל הרובין ששדה וכל דקל ממך חוץ מזה כדי לשייר לו דרך הכל (הכל בטור) וע"ל סי"ה טו סעיף ה' ואם הדקלים שיר לא שיר אלא כל דקל גבוה שעולים לו בחבל והשאר הרי הם של לוקח (מיהו אם כולם נמוכים שיר יולם) (שיר) ואם שאר האילנות היא ששיר י"א ששיר בהם אלא כל שאין העול כובשי וכל שהעול כובשו הרי הוא של לוקח ובכלל השדה נחשב (מיהו אם כולם דקין שהעול נכשן שיר כולן) (טור) ה המוכר לחבירו קרקע ודקלים או מוכר לך אפילו לא היו לו דקלים אם רנה לקנות לו שני דקלים הרי זה נקנה הממך ואין הלוקח יכול לומר ל' איני לוקח אלא קרקע שיש בו דקלים ואם אמר קרקע בדקלים איני מוכר לך י"א היו בו שני דקלים קב ואם לאו תקח טעות היא וחומר ואם אמר ליה קרקע של דקלים איני מוכר לך איני לו דקלים שאין כללם הנה אלא קרקע הראוי לדקלים ומיהו אם יש דקלים בקרקע קנאו :

הנה בכל עניין שאמר ויש אומרים דאם אמר ליה קרקע ודקלים איני מוכר אף על פי שיש דקלים בשדה אם יש לו דקלים במקום אחר צריך ליתן לו עוד שני דקלים ואם אין לו אין צריך לקנות מיהו הקרקע קבוי לו דשני המירות הן הקרקע והדקלים : (טור בשם הר"ם)

ו המוכר שלשה אילנות בתוך שדהו אפילו היו שלשה נטיעות קטנות או שלשה כרי אילן שיש ללוקח קרקע הראויה להם (וי"א אומרים דאם הם דקין שהעול נכשן לא קנה קרקע שניניהם (טור בשם הר"ן) ואפילו יבשו האילנות או נקצנו יש לו קרק' הראויה להם (יניש אחרים מחמיהם (טור) וקנה כל האילנות שביניהם וכמה הוא הקרקע שראוי להם תחתיהם וביניהם יחונה ל' כמלא האורה פי' כדי שוכל לשבור מלקט מאכיס עם הכל שבידו) וס'ו וזה המקום שהוא מלא האורה וסל אין אחד מהם יכול לזרעו אלא מדעת חבירו (אבל הקרקע שניניהן זרע הלוקח ואם שיר המוכר הקרקע שניניהן ל'פמ' ואפילו הכי מקום האילנות ללוקח ויכול לנטוע אחרים אם ינשו (טור) ז בד"א כשהיו שלשה האילנות עומדים כמו שלשה פטופטי (כירה) פי' כפיין רגלים שחיבין נטיט על הארץ לשמות עליהם הקדרים) שהרי הם שנים זה כנגד זה והשלישי מכוון ביניהם ומרוחק מהם והוא שיהיה בין כל אילן ואילן מד' אמות ועד י"ו ומיהו הנה הוא תודד מהעיקר הרחב של אילנות אבל אם לא היו עומדים בטורה הזאת או שהיו מקורבים פחות מד' אמות או מרוחקים יותר מ'ו' אמה או שלקחן זה אחר זה או שמכר לו שנים בתוך שדהו ואחד על המזר' אי שנים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו או שהפסיק בור או אמת המים (א) או רשות הרבים ביניהם הרי זה אין לו קרקע לפיכך לא קנה האילנות שביניהם. ואם יבש האילן או נקצן ילך לו : הנה והא' שאין נזשו מחליף אבל חס'ביו מחליף אין זה אילן מהם אלא כעולה מן הגזע דמיו וזהו מהל בעל האילן : (טור)

השן המשפט הלכות מקח וממכר ריו ריו ריח

פירוש רב

(ב) כמ"ב פ"ט וק"ל וע' פ"ד ישיין
כ"י כ' הפסוקים שהביא מחלוקת
רמ"ן ור"ש כ"א ור"ש כ"א על דבר
זה של מסתקא ארעא סרטון באופן
שחלוק הממכר בטל מעקרו וע"ז
נחלקו וכן נראה מדברי ר"י:
סימן רכז

כל מי שקנה שלשה אילנות ויש לו קרקע אם הנדילו והנציחו חטר יקוז כדי שלא
יעט הדרך על בעל הסדה (ואם המוכר אומר שהנדילו והלוקח אומר שלא הנדילו על הלוקח להביא
וי"ה (טור בשם הרמ"ב) וכל הקרינים והאמירים פ"י הסעיפים העליונים שבאילנות היוצאים מהם
ר"י מהשרשים הרי הם של בעל האילנות שהרי יש לו קרקע: ט הקונה שני אילנות
בתוך סדה חבירו אין לו קרקע לפיכך אם מת האילן או נקצץ אין לו כלום:
מיהו יש לו כמלא אורה וסלו וכל שבן מחמה ללקט שם פירותיו ואין המוכר יכול לזרוע שם גם
ללוקח דרך ללקט פירותיו מן האילנות שקנה: (טור)

דליו ב' האילנות והנציחו שרינים ואמירו' יקוז (ב) שמה ימחו בארץ ויאמר למוכר שלשה אילנות מכרת לי ויש
קרקע: (אבל אם נתפסו השבטים אפי' למרחוק אין כריד לקוז (טור) י כל העצים שקונץ בעל השני אילנות מהם העולה
הנצוים והוא הרואה פני חמה הרי הוא של בעל האילנות והעולה מהשרשים והוא שאינו רואה פני החמה הרי הוא
בעל הסדה ובדקל אין לבעל הדקל מן העולה כלום לפי שאין לו גוש: יא המוכר קרקע ושייר אילנות הרי
לו חני הקרקע כולה שאילו לא שייר בקרקע היה אומר לו הלוקח עקור אילנך: (וי"א דמין לו אלא הקרקע הכריד לכן
ור) יב וכן אם שייר שני אילנות בלבד יש לו קרקע הרואי להם שאילו לא שייר הקרקע היה הלוקח אומר עקור
לניך ודך: יג מוכר הקרקע לאחד והאילנות לאחר והחזיק זה באילנות וזה החזיק בקרקע זה קנה האילנות
ש חני הקרקע וזה שהחזיק בקרקע קנה חני הקרקע בלבד: (וי"א חולקין וסנידא לכו דמין לבעל אילנות בקרקע כלום רק אם
או יוכל לישע אחרים מחמה: (טור בשם ר"י ור"א) יד הלוקח ומים מחבירו לקוז מניח מהאילן סמוך לארץ ב' נרופות
ונץ לקח בטולת טמאה מנביה ג' טפחים וקונץ סך של טמאה שני טפחים ובשאר אילנות טפח וקונץ בקנים
ובנפנים מן הפקק ולמעלה בדקלים ובארוים חופר ומשרט לפי שאין גושם מחליף:

י"ז המוכר בתוך שדרו אמת השלחין או דרך יחיד או דרך רבים או מקום לעשות קבורה וכו' ז"ס

המוכר לחבירו בתוך סדה מקום אמת המים להסקות בה בית המלחין נותן לו כמות סדה אמה שרחבה כ"א
ואמה מכאן ואמה מכאן להנפיה פי' נדומיה ואם מוכר לו אמת המים להסקות בה בקילון פי' כמו ילון ואינו נדיל כל כך
ששני להסקות בהם ורחיב כלים נותן לו אמה שרחבה אמה וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן להנפיה: ב אלו האנפים בעל
הסדה נוטען אבל אינו זורען שהזרעים מלחמים את הקרקע ומקלקלים את אמת המים: ג אמת המים שכלו הנפיה בעל
האמה מתקנן בעפר אותה (הסדה) טעל מנת כן קבל עליו המוכר להיות אמת המים בתוך סדה: ד המוכר לחבירו דרך
בתוך סדה אם דרך היחוד מוכר לו נותן לו שתי אמות ומחנה רחבה כדי שיטעמו חמור במשאו על ארך הדרך
הוא דל"א סימני מחיצות אבל סימני ליד לתט (המניד פ"א) מוכר לו דרך בין עיר לעיר נותן לו ששנה אמות ברוחב הדרך
זכר לו קרך הרבים נותן לו רוחב י"ו אמה מוכר לו למעמד נותן לו בית ארבע קבין: ה האומר לחבירו בור
ובתליה אני מוכר לך נותן לו רוחב הכותל שלשה טפחים: ו המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבורה או המקבל
מחבירו לעשות בו קבורה עושה מערה ופותח לתוכה ששנה קבדים ג' מכאן ונ' מכאן ושנים מכננד הנכנס למערה
מדת המערה ד"א על שם וכל קבר וקבר ד"א אורך ורוחב ששה טפחים ורום שבעה נמצא בין כל קבר וקבר שמן
הנדירים אמה ומחנה ובין שנים האמצעי' ב' אמות: ז המוכר קברו ודרך קברו מקום מעמדו והספדו באים בני
משפחתו וקבדים אותו בעל כרחו של ליקה ונותנים לו דמי הקבר שקברו אותו בה:

ריח המוכר בית כור עפר ויש בו סלעים ובקעים וכו' כח סעיפים

א האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך (והוא הדין אם אמר בית כור לנד (טור בשם ר"י ור"א) והיו בתוך
הסדות נאיות קטנים עמוקים י' טפחים אף על פי שאין בה מים או סלעים נבזוין י' טפחים (ריחני ד'
ואין בהם רובע הקב (טור) אין ככללן בתוך הבית כור שאין אדם רואה ליתן מעותיו במקום אחד ונראים כשנים או
שלשה מקומות ולוקח אלו הנאיות והסלעים בכלל הבית כור בלא דמים:
יש אומרים דנשארו למוכר ומכל מקום הלוקח כריד ליקח שאר הסדה בלבד שיוכל להעביר הממריסה בנייה: (טור בשם
ר"ש ור"א) ונ"י ריש פרק בית כור

ב היו פחות מכאן (אסילו מלאים מים) (טור) נמדדים עמה כד"א בשלא היה בהם אלא בית ד' קבין והיו הד' קבין
מובלעים בתוך חמשת קבין בתוך רובה של סדה אבל היו יותר על ד' קבין (ואם נבזוים שלשה) (טור בשם הר"א) או
שהיו פפורים הרבה או אינם מובלעים אפי' שאין בהן עשרה אינס' נמדדים עמה: ג היו נבלעים רובן
במיצוטס

חשן המשפט הלכות כקח ומכר ריח

במיטות ומיעוטן כרובן או שהיו מחולקים כמו חוץ שיה או כמו עיניו או כמו משולש או שהיו כדדיו או כו
דרך עקלתון כל אלו ספק והמוניא מחבירו עליו הראיה: ד וכזאם היה עפר למעלה וסלע מלמטה או סלע מלמטה
ועפר מלמטה ה"ו ספק: ה היה בו סלע יחידי אפילו בית רובע לכור אין נמדד עמה ואם היה סמך לוי
אפילו כל שהוא אין זה נמדד עמה הפסיק עפר בין סלע למזר הרי זה ספק: (כל אלה דברי הרמב"ם אבל יש ד'
אחרות דבנינו אלו והביאנו ה"ט) ו אמר לו כבית כור עפר אני מוכר לך אפילו היו בה נאיות עמוקים י' טפו
או יותר או סלעים צבוחים י' טפחים או יותר הרי אלו נמדדים עמה:

הג' וי"א דווקא שאין בהם זית' על"ד קבין (טור) נש' הרס' נש' ונ' נש' הר' אש' נש' הר' אש' נש' הר' אש' וכל זה מירי שאין ליקח עומד בחיך הסדה
אם עומד בחיך הסדה היו כאלו אמר בית כור עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתר ואם י' חסר ז' קבין ומחאה הניעו: (טור בשם הר"ם)
ז האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל אם פחת כל שהוא מנכה לו עון הדמים ואלם קבין
כל שהוא ויחזיר לו: ו אם אמר ליה בית כור עפר (יה) אני מוכר לך הרי זה כמי שפירט ואמר בית ו
עפר בין חסר בין יתר ואם פחת מהמדה יאחד מכו"ד שהוא רובע לכל סאה הניעו יתר על כן ויחשוב עמו
כל הרבעים שחסרו או הותירו וכל שפחת מביט כור ינכה לו מהדמים:

הג' י"א דווקא בשעת שערין נקרא בית כור אבל יתר מכן לא דבא בית כור קאמר ליה ודווקא שאין לו קרקע ויתר אבל מר לו בית כור' כשדו
בזמן לו בית כור מכוון: (נ"י בשם הר"ן)

וכל שהותר על בית כור ויחזיר לו: ט ומה הוא מחזיר לו אם היה התוספת פחות מט' קבין מחזיר לו דמים כשו
המכירה ליפות כח המוכר ואם היתה התוספת סמוכה לסדה אחרת של מוכר מחזיר לו אותה תוספת קרקע ט"ה
סימך אותה לשאר שדותיו ואינו תפסיד כלום: י היתה התוספת יתירה על תשעה קבין נותנים רובע לכל סו
וסאה והנשאר יתר על הרבעים אם יש בו ט' קבין נתון כל הרבעים כולם עם היתר מהקרקע ונתנו לו כשעה שלקח
ממנו: י"א בד"ה כשהיתה בזול בשעת ממכר והוקרה בשעת החזרת היתר אבל אם היתה ביוקר זהוולה אומרו
לליקח אם רנית ליתן לו דמי התוספת כול' תן לו דמים כפי הממכר ואם רנית ליתן לו קרקע תן לו כמו שטוה עכשיו
י"ב דין חני קב בנינה כדון ט' קבין בשדה שאם הותר בנינה פחות מחני קב על הרבעים אינו מחזיר לו אלא דמי
הותר יחני קב מחזיר לו כל הרבעים עם היתר דמים או קרקע כשעת הזול של עת החזרה:

הג' וכל מה שבמז ממחלה ספקי' עד כאן לשון הרמב"ם הוא כ' ב"ח מהלכות מכירה והענין ענין והענין כשעת י"א כי
הוא פחות מט' קבין הרשות ביד המוכר ליקח קרקע או מע' ואם בזמן לו מע' בזמן כשעת הזול בין היתה ביוקר זהוול
אבל היתה לו סדה אחרת סמוכה לתוספת זה נזמן לו קרקע וכן אם היה התוספת ט' קבין ומתקבץ כל המותר בין הרבעים בין הכסא: (טור)

י"ג מר שדה ונעשה בנינה ביד לוקח או בנינה ונעשה שדה הרי זה ספק אם מחשב לו כדון שהיה צעת המכר או כדון שהיה צעת
י"ד האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל בין חסר בין יתר או שאמר ליה בית כור עפר אני מוכר לך ב
חסר בין יתר מד' בחבל הלך אחר הפחות שבכסות ואין לו אלא כדון אם חסר אם יתר: ט"ו מר לו בית כור
ואמר ליה בסמינים ובמזנים פחת שות או הותר שות הניעו פחת יתר על שות ינכה לו מהדמים הוסיף לו
יתר על שות יתן לו דמים או קרקע הכל לפי הסיור אם הנשאר שדה פחות מט' קבין ובנינה פחות מרני קבולו
היה סמוך לסדה המוכר מחזיר לו דמים: י"ו המוכר לחבירו סדה שהלוקח יודע אותה ואת מזניה וכבר הורגל בה אפי
א"ל יש במדה מאתים ולא נמנא אלא ק' הניעתי שהרי ידעה וקיבל ומה שאמר ליה חשבין מאתים כלומר שהוא שוה כמ
אחרת שיש במדה מאתים: י"ז האומר לחבירו בית כור פלו' אני מוכר לך אע"פ שאין במדתו אלא לתד הניעו שלא מר
לו אלא מקום הנקרא בית כור לכיכר צריך המוכר להביא ראיה שהוא נקרא בית כור: י"ח וכן האומר לחבירו כרם שלי
במקום פלוגי אני מוכר אע"פ שאין בו פנים הניעו והוא שהיו קורים אותו כרם וכן האומר לחבירו פרנס זה אני מוכר לך
אפילו אין בו רמינים הניעו והוא שיקרא פרנס וכן כל כיוצא בזה: י"ט כל אלו הדברים במקום שאין סם מנכה אלא
במקום שיש מנכה הלך אחר המכה ואחר לשון רוב אנשי המקום: כ האומר לחבירו חני סדה אני מוכר לך סמין כמה
שזה כל הסדה ונותן מהכחוס שבה מה שיה חני הדמים של כל הסדה וכן אם אמר לו חניה צדדוסי אני מוכר לך סמין לו דמי
כולה ונותן לו בדומה החני כל הדמים ומקבל עליו הלוקח לעשות בחלקו מקום הנדר: י"א דהמוכר כוונן מחלקו המקום לנשות כו
גדלו (טור) ומאחוריו הנדר סמוך לנדר חרין קטן רחב שלש טפחים ומינה לו חרין אחד גדול רחב ששה טפחים ובזיגטני
החנינו רחב ששה טפח כל זה כדי שלא תקפון הדמיה: כ"א היה לו חני הסדה ואמר לחבירו חני פוט לי בשדה מכרתי לך קב'
החני כולו א"ל חני השד' שיש לי לא קב' אלא רביעי: (וע"ס י"ד סעיף י')

כ"ב היה לו פקעה גדולה ובתוכה שדות הרבה וכל
אחד הלוקח במזר שלה ומכר לו בה סדה ומכר לו מזרי בהקעה לא קנה אלא סדה אחת אע"פ שיש מעט שקורו' לפקעה סדה:
(ועיין לעיל סימן ר"ד סעיף י' אבל אם אין מרם מסיק קנה הכל דכל המוקף כוונן אחד נקרא סדה רחב (טור) ועיין ריש סימן ר"ט)

כ"ג האומר לחבירו סדה דבי חייא אני מוכר לך והיו לי שתי שדות הנקראים בשם זה לא קנה אלא הפחית שבהם: כ"ד
אומר לחבירו שדות אני מוכר לך מיעוט שדות שתיים אמר ליה כל שדות אפילו שלש וד' יחון מנגות ופרדסים א"ל ככסים אפילו

חשן המשפט הלבנות מקח וממכר ריח ריש רג

רג

בית ופרדסים (ודווקא שאמר שדות אבל אם אמר כל קרקעות הכל בכלל אפילו במים (טור) אבל לא בתים ועבדים ואם אמר ליה כל
כפי אפי' בתים ועבדים וכל המטלטלים הידועים לו ואפי' תפילין שבראשו בכלל המכר: (ודווקא שאמר כל ככפי אבל אם אמר
דני פלניא לא מכר לו מטלטלין דקנה מאתו פלו' דאין מטלטלין נקראים על שם המוכר: (טור בשם הר"ם) כה האומר לחבירו שדה
דוכן אני מוכר לך וכיון שבא הלווקא להשתמש בה אמר ליה המוכר איני זה השדה שקיפתה של דאוכן אלא
היא קרויה ולעולם לא היתה לו אלא זו היא שהיתה של דאוכן ולקחתיה ממנו והיא שמכרתי לך על המוכר
להביא רחיה ואם לא הביא רחיה זוהי הלווקא בזו שכל העם קרוין אותה של דאוכן:

ריש כיצד מסיימין המצרים ואם לא סיים אותם ובו ו סעיפים

האומר לחבירו שדה פלו' אני מוכר לך קנה כולה אפי' היא גדול' הרבה אע"פ שלא סיים המצרים כל זמן שאין מנר מפסיק:
מנר לו מכר מרחיק ומערב ולא סבור ודרומי קנה כל השדה ולא אמרינן שלא יקנה רק תלם אם במזרח ותלם א' בלערב: (טור)
מנר לו מנר א' ומנר ב' ומנר שלישי ולא מנר מנר רביעי קנה השדה כולה אבל מנר הרביעי לא קנה (כבוד)
היה מובלע בין המנרים ואין עליו רכב של דקלים ואין בו ט' קבין קנה אף המנר הד' ואם לא היה מובלע
עליו רכב של דקלים או יש בו תשעה קבין לא קנהו והיה מובלע ויש עליו רכב של דקלים או שיש בו תשעה קבין
שלא היה מובלע ואין עליו רכב של דקלים ואין בו תשעה קבין הרי הדבר מסור לב"ד כפי מה שיראו לאיזה דרך
עתה נוטה יעשו: ג מנר לו מנר א' ארוך ומנר אחר קצר אם היה הארוך של איש אחד לא קנה מן הארוך
אם כנגד הקצר ואם היה של שנים יוקנה כנגד רחש תור: (וי"א דאפי' באיש א' קנה נאלכסון כראש מור) (טור בשם הר"ם והר"ם)
סיים לו הזויות בלבד ולא מנר לו את המנר של כל רוח או שסיים לו כ' מנרים כמין גאם (והכנגד זה) או שסיים
חלק מכל רוח הרי זה לא קנה את כול' אלא יקנה ממנה כפי מה שמנר לו וכפי מה שיראו הדיונים: ד ה היה
ר' דאוכן מזרח ומערב ומנר שמעון נפון ודרום כדרך שיכתוב לו מנר דאוכן משתי רוחות ומנר שמעון משתי רוחות:
היה לו שדה ומכר מקצתו למשמעון לנדר מערב ומנר מזרח עכב לעצמו ומנר לו מנר מערב ולא מנר לו
מזרח אלא כתב מנר מזרח דמינה פליגא או דמינה פסוקה אם כתב לו ואלוין מנרכיה קנה חני השדה
ואם לא כתב לו כן לא קנה אלא תשעה קבין:

רכ המוכר את הספינה וקרין וצמד בקר ופרה וחמור ושפחה ובו יח סעיפים

המוכר את הספינה מנר את התורן פי' עץ גבוה שמולין עליו הנס והנס וילון המלווין במור נגד הרוח ואת הנס
ואת העובטין פי' גדול כעין מוצל המעגל ומשכב הספינה ואת כל המשיסין המנהיגים אותה (ובכלל זה החבלים שמוטין בן
שפוחות הכלל (המניד פ"כ דמכירה) ואת הכבש פי' נטר והאסקלא קטולים בה לספינה ויורדים עליה ואת בית המים שבתוכה
כל לא מכר את הספינה הקטנה בין שהיא עשויה לילך בה ליבשה בין שהיא עשויה לגוד בה דנים ולא את העבדים
ומשטין בה ולא את המרכופין פי' שקיים גדולים שמימים בהם פקמטא שנספינה ולא את השמורה שבתוכה ובזמן שאמר
יה הוא וכל מה שבתוכה אני מוכר הרי כולם מכורים: ג המוכר את הקרון לא מכר את הפרדות
בזמן שאינם קטורות עמו מכר את הפרדות לא מכר את הקרון:
היו קטורות זה בזה מכר הקרון מכר הפרדות מכר הפרדות לא מכר הקרון: (טור)

י"א דה"מ במוכר אבל במשכיר את הקרון השכיר גם הפרדות אע"פ שאינם קטורות עמו: ד מכר את
הנמד לא מכר את הבקר מנר את הבקר לא מכר את הנמד את הנמד אפילו במקום שקרוין (מקלתו) לנמד בקר:
ודווקא שאינן קרוין ביחד אבל שקרוין ביחד מכורים: (טור בשם הר"ם הלוי והמניד פ"כ דמכירה וכו' פרק הספינה)
המוכר את העול מכ' את הפר' מנר את הפר' לא מכ' את העול: (ויש חולקין וסבירא להו דמכר העול לא מכר פרה (טור בשם הר"ם) בד'
וכן נראה עיקר ו מכר את העולה מנר את הבקר מנר את הבקר לא מכר את העולה: (ויש חולקין כמו שנבאר) ז
המוכר את החמור מנר את המרדע' פי' כעין אויב שמניחין על החמור כל היום כלו כדו שימחהו ואת האוכף שירובלי עץ נפון על המרדע
לרכיבה או כדו למכוח חפון המפחין אע"פ שאינם עליו אבל לא מכר את השק ולא מרכבת הנסים ואחילו היו עליו בשעת המכר
(אמ"כ אמר ליה הוא וכל מה שעליו מכור לך (טור בשם הר"ם וי"א וימימיני פכ"ו והמניד בן מ"גש) ח בכל אלו הדברים אין הדמים
רחיה שאם טעה בכדי שהדעת טועה יש לו אוכאה או ביטול מקח כדון כל מוכר ולוקח ואם טעה בכדי שאין הדעת
טועה לא בטל המקח כזה מתנה נתן לו:

ודווקא במקום שקרוין לנדר בקר ולנמד נמד אבל אם הרוב בני אדם קרוין לנמד בקר או אמרינן הדמים נודיעים (טור בשם הר"ם) ואם
כל בני אדם קרוין לנמד בקר ולנמד לנדר מכרשים נמד לנדר אפילו בלא הדעת דמים הכל נזכר שם וי"א הא דאמרינן מנר בקר לא מכר
הנמד היינו נסמך דאמור למהיטע זכניה אבל אם שרש לרדיא כי' לחרישה מנר הנמד עם הבקר: (הכל בטור)

המוכר

פירוש

חושן המשפט הלכות מקח ומכר רב רבא רב

סימן רכב (א) עיין עמדות יוסף ריש פ' יוחסין שהביא דעת כל המוסקי' סימן רכד

המוכר את השפחה זכר כלים שעליה אפילו הם מאה אבל לא מכר הסוויים ול הנזמים ולא הטבעית ולא את הקטליחות כי חושין שטורכין נכד נגדירי זכד וקושרין אומן ט האומר בדוחק שבגורחה ואם א"ל שפחה וכל מה שעליה הרי כאלם מכורים אפי' יש עליה כל

של מאה מנה: ' האומר לחבירו שפחה מעוברת אני מוכר לך פדה מעוברת או מוכ' לך מכר לו את הולד' (וי"א דאפילו מכר לו שפחה זכרה סתם אם הם מעובר' הולד מכור) (טור נסע הרא"ש) י"א שפחה מניק

אני מוכר לך פדה מניקה אני מוכר לך לא מכר לו את הולד חמורה מניקה אני מוכר לך מכר לו את השייח סי' חמור קט שאין אדם קונה חמור לחלבה: י"ב האומר לחבירו דאש עבד זה או ראש חמור זה אני מוכר לך הרי

מכר חניו וכן הדיון בכל אבר שהגממה תלויה בו אחר ליהיד עבד זה או יד חמור זה אני מוכר לך מהמניס ביניה סי' לטון שומא כלומר סיסומו אורו אבר שמכר לאיזה מלאכה הוא ראוי ולפי סווייו יטול וכן הדיון בכל אבר שאין הגממה תלויה בו:

יג אחר ליה ראש פרה אני מוכר לך לא מכר אלא הראש בלבד שהרי ראשה נמכרת תמיד בבית המטבחים: יד המוכר את הראש צבהמה נסה לא מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הריאה ל

מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הריאה אבל צבהמה דקה מכר את פראש עכר את הרגלים מכר את הרגלים ל מכר את הראש מכר את הריאה מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הריאה: טו אין דברים אלו אמוריו

אלא במקום שאין מנהג ידוע אבל במקום שיש מנהג ידוע הכל הולך אחר המנהג: יו המוכר את הבור ל מכר מימיו מכר אשפה מכר זבלה: (וי"א מכר בור' מכר מימיו) (טור נסע רא"ש והרא"ש) מכר מים וזבל לא מכר הבור והאשפה) (סס נס

רמ"ק) יז מכר טובך מכר יוגים מכר כוורת מכר דבורים: יח יש אומרים דהוא הדיון איפכא מכר יוגי מכר טובך מכר דבורים מכר כוורת כמה דברים אמורים שפירט' שמכר כל פירות השובך והכוורת בלי טיור אל

אם מכר סתם פירות הכוורת לא מביע' שלא מכר הכוורת אלא חף הדבורים לא מכר כולם אלא יקה הלוקח ג' כחילוי סי' ג' חבורות הנולדות ראשונה סבן דרך הכוורת שבחלת ימות הקיץ יוגא מן הכוורת נחיל של דבורים ילדום ומביא בורות חדש ומכניסן למוכרו

לסוף ט' או י' ימים וכו' רא"ש הראשונים ומכאן ואילך נוטל בחיל ותניה נחיל כדי שתתישב הכוורת ואלה מכר סתם פירות השובך אינו יכול ליטול כל הגזולות שילדו בו מעתה מפני שהאמהות בורות נמצא שהחריב כל השובך אלו

מניה מהם כדי ליישב השובך וכמה מניה אם היו בו אמהות ובנות בעת מכירת הפירות מניה בריכה סי' דרד היוגיי לשמות שני ולדות בכל חדש זכר ובקבה וכל שני ולדות בקראו בריכה) הראשונה שילדו האמהות כדי שינטוותו האמהות עם הבדיכר

הראשונה ועם הבנות שעמהם ומניה ממה שילדו הבנות שתי בריכות בדי שינטוותו הבנות עם שתי בריכות שהוליד וכל הנולד מאחר שתי בריכות של בנות והבדיכה הראשונה של אמהות הרי אלו שלו:

הנה בכל דברים אלו אין חילוק פ"ן מכר למכרה אף על גב דלענין דברים המחבורים יש חילוק כמו שבמבאר לעיל ח"ת ר"ס ע"ף ו' לענין המטלטלים אין חילוק: (טור נסע רא"ש)

רכא מוכר שאומר במאתים ולוקח אומר במנה ובו סעיף אחר

א המבקש לקנות מקח מוכר אומר במאתים אני מוכר לך והלוקח אומר איני לוקח אלא במנה והלך זה לביתו וזה לביתו ואחר כך נתקבצו ומשך זה החפץ סתם אם המוכר הוא שמתעב הלוקח ונתן לו החפץ

אינו כותף אלא מנה ואם הלוקח הוא כבא ומשך בחפץ סתם חייב ליתן מאתיים: הנה היה במחלה קנינה ביניהם וחזרו אחד ואחר אחד ומשכו סתם אמר' וראוי על קנינה הראשונה קני: כ"י סוף האונגין)

רכב שנים חזקים על המקח ושאר טענות שבין המוכר והלוקח ובו ד סעיפים

א נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי (א) ולזה לא מכרתי אימתי בזמן שהמקח יוגא מתחת ידו אבל אם אין המקח יוגא מתחת ידו הרי הוא עד אחד בלבד ודינו בעדות זו כדיון כל אדם שהרי אינו נכנס בעדותו (לא טעל נקט זוויו יחד לא טעל נקט זוויו ממרי ואמר שאחד מהן נתן לו טעל ברחו) (טור) ולפיכך אם נטל הדמים משה

ונטל מאחד מדעתו ומאחד בעל כרחו ולא ידע ממי נטל מדעתו וממי נטל בעל כרחו בין שהיה המקח בידו בין שהיה סנייהם תופסים בו אין כאן עדות כלל וכל אחד מהם נטבע בתקנת חכמים בנקוסת חפץ ונטל

חני המקח וחני הדמים: ב הלוקח מאחד מחמשה בני אדם וכל אחד מהם טובע אופו ואומר אני הוא בעל המקח והוא אינו יודע ממי יודע ממי מהם לקח מניה דמי המקח ביניהם ומסתלק ויהיו הדמים מונחים בבית דין

עד שיודו או עד שיבא אליהו ואם הוא חסיד כותף דמים לכל אחד ואחד כדי לנאת ידי שמים: ג לקח מקח מאחד מחמשה בני אדם וכפר בו ונטבע על סקר ועשה תלצה והרי הוא רונה לטלם וכל אחד ואחד מוכר

מוכר

חושן המשפט הלכות מקח וממכר רכב רכג רכד רכה

פירוש רר

סימן רכד (ה) בנימין זאב מ"ה נס' הרא"ש (ב) כן ספקו הרבה מן הפוסקים אבל מדברי הש"פ אלו טריכות וכו' פ' המוכר פירות ומ"א נס' רשנ"א פ"ב מהלכות מכירה א"ס הלוקח לא פרע הדמים ה"ל מוכר מוכרי מחבירו ועליו הראיה שא"ל שמכרו כולד בו מוס זה ועיין שלטי הגבורים דף ק"ג: סימן רכה

זכר אוחז ואוחז אני הוא טכפת כי ונסכעת על סקרי והוא אומר איני יודע ייב לשלם לכל אחד ואחד מפני טענה עבירה: ד' הרי טענן על חבירו ואמר כרת לי והוא אומר לא חכרתי או מכרתי ולא נתת לי הדמים או טענן הלוקח אומר שנתן הדמים ועדיין לא משך או משכתי ולא ראיתי חפץ זה והמוכר אומר לו יודעתיו לך או שאמר אחד מהם תנאי היה בינינו והאחר אומר לא היה תנאי כלל כל אלו הטענות וכוונתן בהם המוניח מחבירו עליו הראיה לא היתה שם ראיה זכר הכופר שמבקשים להניח מידו טכפת היסת ואם הודה בתקנת הטענה ישכע או טעם עליו עד אחד נשבע טכפת המורה כשאר הטענות כולן: י"ט מי שכבד האומר טכד מכרתי ואינו יודע למי וכל אחד ואחד מני הלוקח כאמך: (הנהגות מיימוני פרק ט' דאישות)

כג המחליף פרה בחמור וילדה או מי שיש לו שתי עבדים או שתי שדות ובו ה סעיפים

המחליף פרה בחמור ומשך בעל הפרה את החמור ועדיין הפרה בביתו וילדה וטען בעל הפרה שילדה קודם שמשך החמור ובעל החמור אומר אחר משיכת החמור ילדה וכן המוכר שפחתו וקבל המעות וילדה המוכר ותר שילדה קודם שקבל המעות והלוקח אומר אחר כך ילדה אפילו אם הלוקח טוען בריש והמוכר טוען שמה ל הלוקח להביא ראיה אפילו אין הפרה והספחה ברשות מוכר אלא עומדת בנאם ואם לא הביא ראיה ישכע המוכר ל ולד הפרה בנקיטת חפץ ועל ולד הספחה ישכע היסת ואם הלוקח מוחזק על המוכר להביא ראיה: ב זה יתק איני יודע וזה אומר איני יודע ואינו ברשות אחד מהם על הלוקח להביא ראיה (וי"א דאשילו המונע טוען בריש בנכע שמה) (טור) ויש מי שאומר שיהלוקו: ג זה אומר ברשותי ילדה והאחר שותק וזה הטוען כולד: ד מי ידע לו שני עבדים גדול וקטן או שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדולה לקחתי והמוכר אומר טנה היא שלקחת על הלוקח להביא ראיה או ישכע המוכר היסת שלא מכר אלא קטן ואם היתה שם היראת תקנת ושכע טכפת המורה על המטלטלים ויגבול עליהם הקרקעות: ה אומר הלוקח גדול לקחתי והמוכר ונתן וזה הלוקח כגדול ואם אומר המוכר איני יודע על הלוקח להביא ראיה או ישכע המוכר היסת שאינו יודע ואין לזה אלא קטן:

רכה המחליף פרה בחמור או שקנה ונמצא נקב בבית הכוסי' ובו ב סעיפים

כל מי שגולד ספק ברשותו (ה) עליו להביא ראיה כיצד המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למוסד החמור עד שמת החמור על בעל החמור להביא ראיה שהיה חמורו קיים בטעם משיכת הפרה וכן כל כיוצא בזה: ויש אמרים דעל בעל הפרה להביא ראיה דאחר שקנה החמור בכל מקום שהוא הרי היה ברשות בעל הפרה ועליו להביא ראיה כמו שיבאר בסמוך למנין נכה (טור נס' הרא"ש) ואם אינו מביא ראיה ישכע המוכר שלא ידע המומין אלו ופטור (מרדכי פרק המדיר) דאין החליף עם שטען סוס בנין ובאשר משך שטען הסוס כל סכ"ס ולקחו ממנו ואמר שהסוס כנכח ממנו ורובה שטען להחזיק בנין שנידו אם דמוכן מודה שנכח הסוס הוי מקח טעות ויובל שטען להחזיק מה שנידו אבל אם ראובן אינו מודה אמרינן הטכ"ס מסקר ואריך לתת היין לראובן (מרדכי פרק הובב ומסכת מיימוני דקנין סי') ב מאז שנמצא בעובי בית הכושות ונקבה אותו נקב מפולג אם נמצא עליה קורט דם בידוע סוז נטרפה קודם שחטה לפיכך אם הנליד פי עור דק שעה על המכה שרוך ורש"י פירש קרוש"טא פי המכה בידוע סוז נטרפה שלשה ימים קודם שחטה לא הנליד פי המכה הרי זה ספק ועל הטכ"ס להביא ראיה שקודם לקחתו נטרפה שהרי ברשותו נולד הספק ואם לא הביא ראיה (כ) ישלם הדמים למוכר:

רכה אם קבל עליו כל אונס שאירע ואז התנה בפירושו שלא יהיה עליו אחריות ובו ו סעיפים

כל המוכר קרקע או עבד או מטלטלין הרי זה חייב באחריותו כיצד אם בא אחד והניח המקח מיד הלוקח מחמת

סימן רכה (א) ואפי' בחייב

כדוסי רש"א פ"מי שאחזו ט"ה
פרק גט פטו דף רמ"ב (ב) עיין
מש"ה ר"א כלל ל"ה סי' א' (ג)
נמוני אנשים ודינם עיין הר"ן
ד"ש פרק מי שאחזו ופ"כ כל הנה
וגחשו רש"א ב"ה פרק מי שאחזו
ושלטי הנזכרים פרק גט פטו
דף רמ"ב שהאריך על זה ומדכי
פ"מי שאחזו ורי"ב ר"ן :

סימן רכו (א) רש"י י"ד

ק"ד כמב סמ"ע
לחזיר ולבזיא המעות וכמב
רש"י ח"ג י"א וטור דיכול לומר
המוכר ק"ל כמס' (ב) ובמב כ"י
בשם רש"א דדווקא כשהמוכר
אמיד לא מפקינן מהאי דאי טרפי
מפסיד האי וכן מבב ר"י כ"כט
בשם הר"ף :

סימן רכו

מחמת המוכר חזיר הלוקח ונטול כל הדמים שנמנן מן המוכר שהרי נלקח המקח מחמתו
כך הדין בכל ממכר אף על כן שלא פירט הלוקח דבר והאלא קנה סתם ואפילו מכר
הקרקע בשטר ולא הזכיר בו אחריות הרי זה חייב באחריותו שאחריות שלא מכר
טעות סופר הוא : ב כמה דברים אמורים כשהנזיל המקח מיד הלוקח בבית דין
של ישראל כגון שהיה המקח מטלטלין והיו נגזבים או נזולים או שהיתה הקרקע
גזולה או שבא בעל חוב של מוכר וטרפה מיד הלוקח והכל בבית דין של ישראל אבל
אם העכו"ם הוא שהנזיל המקח מהלוקח בין בדין המלך בין בערכאות שלהם אין המוכר
חייב באחריותו ואף על פי שהעכו"ם טוען שהמוכר נגב חפץ זה או גזלו ממנו והשיא
עידו עכו"ם על כך אין המוכר חייב כלום מזה אונס הוא ואין המוכר חייב באחריות
אונס : ג כמה דברים אמורים כשלא התנה עמו אבל אם התנה עמו שכל אונס
טיולד בקרקע זה יהיה חייב לשלם אפילו ב"ה עכו"ם וגולה מחמת המוכר חייב לשלם
אבל אם נכסק הנהר שהיה משקה אותה או שחור הנהר לעבור בתוכה ונעשית בריכה
או שבאה זועה והשחיתה אותה הרי זה פטור שאלו וכיוצא בהן אונס (א) שאינו מנזי
הוא ולא עלה על לב המוכר דבר זה הפלא בעת שהתנה והוא הדין לכל תנאי ממון
שאומדים דעת המתנה ואין כוללין באונס תנאי אלא דברים הידועים (ב) שבגללן
היה התנאי והם שהיו בדעת המתנה בעת שהתנה : ד מעשה באחד שסכר מלחם
להביא שומשים למקום פלוני והתנה עמהם שהם (ג) חייבים בכל אונס שיארע להם
עד שיגיע השומשים למקום פלוני ונכסק הנהר שהיו מוליכין בו ואמרו חכמים זה אונס שאינו מנזי ואין חייבים
להוליך השומשים על גבי בהמה או עד אותה מקום וכן כל כיוצא בזה : ה אם התנה המוכר בערוש שלא
יהיה עליו אחריות אפילו אם נודע בודאי שהיתה גזולה והנזילה הנזול מיד הלוקח אין המוכר חייב כלום ואין
צריך לומר שאם בא בעל חוב וטרפה שאינו מחזיר לו כלום שכל תנאי שבממון קיים : ו המוכר לחבירו מרתף
של יין והתנו ביניהם שלא יהיה אחריות על המוכר רק אם תסבר בבית או תספך בלבד ולא יהיה אחריות על
הלוקח אלא לענין הטעם בלבד כגון אם יחמוץ אם אחר כך לא אירע כי אם אונס נוסף הוא על המוכר :

רכו המוכר שיהי ישראל באחריות או יצא עליו קול ערעור וכו' ו סעיפים

א ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ובא לוי והנזיל מיד שמעון אם רנה ראובן לעשות דין עם לוי
עושה ואין לוי יכול לומר מה לי ולך והרי אין עליך אחריות שהרי ראובן אומר לו אין רנוני שיהיה
לשמעון תרעומת עלי שהפסיד בגללי : (אבל אם נמנן לו במתנה לא יוכל לטעון בעדו דלא ליבא כמין תרעומת) (ב"י בשם הר"ם א"ה)
ב ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וחזר ולקחה משמעון באחריות ובא בעל חוב של ראובן לערוף אותה
ממנו אינו יכול לחזור על שמעון שאף על פי שלא קבל עליו אחריות לשמעון אחריות ענמו קבל שלא יהיה הוא
המוכר והוא המנזיל לענמו אבל אם בא בעל חוב של יעקב אביו וטרפה מיד ראובן חזר וגובה כל הדמים
משמעון : ג המוכר שדה לחבירו שלא באחריות חייב באחריות דכפשיה ודווקא בזכות שיש לו בשעת מכירה
אבל אם בא לו זכות לאחר מכאן חזר עליו : ד אפטרופוסים שמכרו בכספי יתומים לא אחריון דלאחריות
דכפשיה קבילו : ה המוכר קרקע לחבירו ואחר שקנה הלוקח באחד מהדרכים שקונים בהם קודם שיסתמש בה
ינאי עליו מערערין הרי זה (א) יכול לחזור בו שאין לך מום גדול מזה שעדיין לא נצלה בו ובאו התובעים לפי
יבטל המקח ויחזיר המוכר את הדמים ויעשה דין עם המערערים ואם נשתמש בה הלוקח כל שהוא אפילו דין
המכר שלה ועירבו עם הארץ אינו יכול לחזור בו אלא עושה דין עם המערער ואם הוציאה מידו בלין
יחזור המוכר (ב) כדון כל הנטרפים :

הנה וכל זה מיידי בערעור שלא כגנרר עדיין לגמרי חלא בית דין רואין שיש אחר-לאה בדררי המערער אבל אם לא יא' רק קול בעלמא אפילו
לא נפקיים המקח לגמרי לא יוכל לבטל המקח בשביל דברים בעלמא ואם חזר הלוקח למחמת פירעור אף על פי שבגטל הטרעור אחר כך
בגטל המקח ונכסיהם יכולים על הטרעור על הטרעור על המחמת שהמוכר היה חייב לאחרים והמוכר אינר שיש לו סוגרים על המחמת מקרי
פירעור ויכול הלוקח לחזור בו ואין צריך לקנות דבר ולשמוך ברכו"ל לעולם : (הכל בטור)
ו אסור למכור לחבירו קרקע או מטלטל שיש עליו עסק ודין עד שידעו שאף על פי שאחריות עליו אין
אדם רוני שיתן מעותיו וירד לדין והיה נכדע מאחרים :

הלכות אונאה ומקח וטעות

רכו ער כמה הוה מחילה או חזרת האונאה ושליח שטעה ואחים
שחלקו וטעו ובו לט סעיפים

סימן רכו (א) חליטה לכל
 ירא סמ"י סי' ע"ד
 למכר הימך לחפש בדדים ומאונות
 נגד המוכרים להשמש מהן בכל
 טוהקי כדי שימכרו בפי' סמ"י
 ס"ו ישראל וכפ"ס בפי' סמ"י
 שחורה עם ישראל אחר ונאמנה
 אם בדנייהם אינו יכול להשתלם
 מן העב"ס מסמ"י הכל מן הישראל
 אבל אם בדנייהם יכול להשתלם
 עון העב"ס אלא שהוא אם הישראל
 משלם חלקו ומו לא יס שלמה ב"ק
 פ"ה ס"י מ"א (ב) ואם הלוק' מבע
 משמוי מהמוכר ואח"כ הור' בו
 רונה לקיים גאוק מחלוקת בין
 הממור הגדול ומלמח"ה ה' בפרק
 הספינה (ג) כמ"ס מ"ט וס' ככ
 הפכים בנושא מ" ד"ט ול"ג ח"א
 כאן מקום ל"ט שהרי דברי ס"ע
 בס"י ג' הלכת' ניהו חליטה דכ"ע
 דהא לאבא שמו דסוס כד ולמה
 זה יחלוק עליו מו"רם אבל כשא
 לכמוב דין המדעי כמב נגד כ"ה
 (ד) וניה מרס כסך שיכול לחזור
 בו אבילו אחר זמן כדכ"ע סיראה
 למגר או לקרובו (ה) ולמ"ד שיש
 אונאה לקרקע' לא דמוכ' לעולם
 חוזר שהרי הקרקע מיד נתקמו
 ושיין באורן' ל"ג ח"א סוף כלל
 ב' ונ"ס סימן כ"ט ע"ד דף ע"ד
 (ו) כמ"ס

א אסור להנות את חבירו בין במקחו (א) בין במתכרו ואיזה מהם שאינה בין
 לוקח בין מוכר עובר בלאו: **ב** כמה תהיה האונאה ויהיה חייב להשיב
 שמת בטוב כיצד הרי שמכר טוב שם בחמש או טוב שבע בשס או טוב חמש בשס או
 טוב שס בשבע הרי זה אונאה ונקנה המקח וחייב המוכר לשלם האונאה ולהחזירה כולה
 למתאנה: **ג** היתה האונאה פחות מזה בכל שהוא כנון שמכר טוב שבעים בששים
 ופרוטה אינו חייב להחזיר כלום שכל פחות משמות דרך הכל למחול בו: **ד** היתה
 האונאה יתירה על השמות כל שהוא כנון שמכר טוב ס' בחמשים פחות פרוטה בטל מקח
 והמתאנה יכול להחזיר הטען ולא יקנה כלל אבל המתאנה אינו יכול לחזור (ב) אם רנה זה לקבל
 (ו) ו"א דף המאה ויכול לחזור בו אלא אם כן כפרה המתאנה שסם אחת או ששק יומר מן השיעור שימכר
 בסמוך סעיף ז' (טור בשם הר"י ור"א) וכו' לו טיה ס' נ"א או להפך לזכא כאן אונאה שמת ולנבי א'
 בו כיטול מקח ולנבי סני מחילה אוליכין במר המקח הן לענין כיטול מקח הן לענין מחילה (ג) דטעי אינטי
 במקח ולא נמימות: (מרדכי פרק הוצק) **ה** אין המתאנה חייב להחזיר עד שתהיה האונאה
 יתר על פרוטה היתה פרוטה בטוב אינו מחזיר: (ו) ו"א דחייב להחזיר פרוטה) (טור בשם
 הר"י ור"א) **ו** יש להסתפק אם מותר להנות את חבירו בפחות משמות אם יש באונאה
 טוב פרוטה אבל מטבע כל זמן שלא הניע לכדי אונאה מותר לכתחלה להוניה
 בפי' ז' עד מתי יכול לחזור ולתבוע אונאתו בשמות ולבטל המקח ביותר משמות
 עד שיראה לתגר או לקרובו ואם שעה יותר אינו יכול לחזור ולא לתבוע אונאתו
 ואם יבדר שיהיה לו אונס ועל כן לא תתקן בתוך זמן זה לידע אם נתאנה יכול לחזור
 לו עד י: היה יודע הלוקח בשעה שלקחו שמתאנה ושקן (ד) עיני אחר הלוקחה קודם זה שיראה
 לנ"ס ה' לקרובו מוצע אונאתו לא אמרינן דמחיל הו"א יודע) (מרדכי סוף פרק הוצק) **ז**
 כמה ד"ר'ים אמורים בלוקח שהרי המקח בידו ומתאנה אבל המתאנה חוזר באונאה
 ויאלם (ה) ואין נריך לומר בביטול מקח שאינו יודע דמי זה שמכר עד שיראה
 אם היה למקח דבר שאין במונו שינוי והוא כולו טוב כנון פלפלין וכיוצא בהם אינו חוזר אלא עד כדי
 שיטאל על שער שבטק בלבד וכן אם נודע שדא לידו במתכרו וידע שטעה ולא תבע אינו יכול לחזור
 ולתבוע שהרי מחל: **ח** כמה דברים אמורים בשלם נשתנה הסער אבל אם נשתנה הסער ומפני כך רונה
 לחזור בו אינו רשאי:

הנה אמר המתאנה שנשמה הסער ומתאנה אומר שלא נשמה על המתאנה להניח ראייה סדרך הסערים להשנות ממיד:
 (מרדכי סוף פרק המדעי)

וב"א אם מכר מפני דוחקו וזלזל במכירתו יותר מכדי שהלדעת טועה שוכר שמפני דוחקו הינרך לזלזל אינו יכול
 לחזור לידע ומחיל: **י** המוכר לחבירו טוב ד' בה' שהרי המקח בטל ולא הספיק להראותי לתגר או לקרובו והוקר
 ועמד בשבע לוקח יכול לחזור בו ולא המוכר שהרי הלוקח אומר למוכר חילו לא הונתיני לא היית יכול לחזור ועתה
 הונתיני תחזור היחך יהא הוצא נשכר: **יא** וכן מוכר שמכר טוב חמש בארבע וחיל ועמד בשלם מוכר יכול לחזור
 ולא לוקח שהרי אחר לו המוכר ללוקח לא מפני שהונתיני תחזור בו: **יב** המוכר טוב חמש בשס ולא הספיק
 להראותו עד שהוקר וכמד בפמנה הרי המוכר חייב להחזיר הא' של אונאה שהרי נקנה המקח וחייב להחזיר וכשהוקר
 ברשות לוקח הוקר: **יג** וכן אם מכר שס בחמש והחזירו ועמדו על שלשה הרי הלוקח חייב להחזיר שלע אחת
 ול אונאה שהרי נקנה המקח וברכות לוקח הוול: **יד** כסס שיש אונאה להדיוט כך יש אונאה לתגר ח"פ"י שהוא
 דין: **טו** בכל מטל"ים טייד אונאה תפילו בשפדים ואפילו באכנים טובות ומרנוליות ויש לליקח לחזור בהם עד שיראה
 אותם לתגרים הבקאים בהם בכל מקום שהם שאין הכל בקיאות בדברים אלו לפי' אם לא היה מכיר בחותה מדינה והיליך
 יתקח למקום אחר או שדא הבקי לאחר זמן מרובה והודיעו שטעה ה"ן חוזר: **יז** יש אונאה במטבעות עד שמת

(ו) כתב סמ"ע דכתב נר"ט נלי
 בלוגא פ"ט ואין כן דעת רש"י
 ח"ג ט"ס"ב אלא הנה קאי שבי
 אביבא ע"ט, (ז) ח"ט"ס ס"ג עיין
 בני שמואל כ"ב (ח) כתב סמ"ע
 פטעס דלא מתיני ע"ט ע"ט זה
 כפני הטור כנסת ר"ט (ט) אח
 שכתב ע"ט אח"כ בחלק ירושמי
 בדבר מועט כי אמרו טל היו לו
 נכסים מרובים ואח"כ כודט לו
 שהיה כפלים היו פסרה כנסת
 קולון שורש ק"ל"ח ב"י"ט ר"ע
 וע"ל ס"ס כ"ה דין פסרה נטות
 ועיין משנת רש"ד ח"ט שמה
 שכתבתי שם וס"ר"מ"א (י) כתוב
 גם משא מלך דף מ"ד דווק כגון
 שמתחלה גלו דעמם שהמורכ לא
 היה רובה מה שהיה טוב והלוקח
 לא היה רובה למין לו אלא שוין
 ואח"כ הטילו בחוק הסלי' אז הוא
 דאין להם אונאה אבל זה עם מחלה
 אמרו זה לזה מה קח זה בעד מה
 שזכרם פלו' ונתפרה הלוקח וסנה
 ארמו כלובי אכסר שורה גנה
 הראש עכ"ל ואין דבריו כ"ל
 שהרי כתב הר"ק ז"ל ללא עדיף
 ממה שבי"אין לך עלי הונא' פ"כ
 הרי דאין חלק בין נחית מחלה
 ע"ד ארמו פלו' או לא (יא) חבילו
 חסר המתדה כל טל הזכיר מדה
 במכירתו רש"י ח"א ק"ל"ח ודווקא
 באונאה דמיס' אבל באונאה מוס'
 יש לו אונאה עיין רש"י ח"א סי'
 י"ט ור"י לבית לוי סימן כ"ד כתב
 שם ח"ל כמו שקיימ' אני מוכר'
 אין לו אונאה אפי' נמוס'
 (יב) חבל

כינר הרי שהיה דינר וזב' בעשרים וארבע דינר כספ' ונפרה בעשרים דינר או בכ"ג
 ה"ז מחזור האונאה היה יתר על זה בטל הנירוף פחות תכל' תחילה וכן אם היו
 הס'ע חסרה שנות והיו מוניאוס' הס'עים במניין ולא במשקל מחזור הונאה סל'ן
 היו מוניאוס' במשקל אפי' בכל שהוא חוזר :

הנה וי"א דשינור אונאה במשפט א' מ"ב ופחות מזה היו מחילה יתר על זה כיטול מקח (מור נסס יר"מ)
 והמניד פ"ב נסס הרמב"ן וכל זמן דהוי קמילה מותר להוכיחו לכתחילה בדיפה כמו שכתבתי פ"ו :

י' עד מתי קייב להחזיר הדינר או הסל'ע בכרכוס עד כדי שיראה לשולחני ובכרכוס
 שאין השולחני מניו עס יס לו להחזיר עד ערבי שבתות שכל להוניאה שאין מוכר
 הסל'ע וחסרונס דמיה אלא השולחני ולאחר זמן זה אין המחנה חייב להחליפה
 ומיהו מדת חסידות להחליפה אפי' לאחר זמן זה אם הוא מכירה ובלבד שנתע' ע"י
 הדחק : י"ח נכתתה וחסרה כדי אונאה אסור לקיימה מפני שבקל מרמין בה ולא
 ימכרנה לאנס או לתגר מפני שמרמין בה אחרים ולא יעטנה משקל ולא יורקנה
 לתוך גרוטאותיו פי שברי כלי כספ' ושאר ממכות אלא יתכנה או יקבנה באשנעה ויתלנה
 כנזאר בתו אבל לא יקבנה תן הגד ואם חסר עד שעמד על חניו כנין סל'ע שעמד
 על שקל ושקל שעמד על דינר ודינר על חניו מותר לקיימו שאו אי אפשר לרמות
 בה מפני שניכר לכל הפחת שלו :

הנה ומטעם שאין לוקחין ארבע רק במשקל מותר לקיימה שכל הלוקח יתקלבה : (רבי ירושם כ"ט ח"ג)
 י"ג הלוקח בדמים אכסרה פי' בלא מנין ובלא מדה ובלא משקל כגון שחפן מעות ואחר
 ליה מכור לי פרתך בחלו קנה ומחזור אונאה והוא הדין ללוקח פירות (י) אכסרה
 כסל'ע או בשמים שקנה ומחזור אונאה :

הנה וי"א דמכירא הוי ואין מוניאוס' משני מיד המחנה : (טור נסס הראש)
 כ' המחליף כלים בכלים או בהמה בבהמה אפי' מחט כשריון או טלה כסוס אין

לו אונאה טוה רובה במחט (ז) יותר מהשריון אבל המחליף פירות בפירות בין ששמו
 אותם קודם מכירה בין ששמו אותם אחר מכירה יש להם אונאה : בא' האומר
 לחכירו על ונתת שאין לך עלי אונאה (ח) יש לו עליו אונאה בד"א כספת שאינו
 יודע, במה אונאה יש בו כדי שימחול (ט) ואין צריך לומר אם אמר ליה ע"מ נתת
 שאין בו אונאה שהרי יש בו אבל במשפט אין לו אונאה כינר מוכר שאמר ללוקח חפץ
 זה שאני נתת לך במאתים יודע אני שאינו טוה אלא ח' ע"ל מנת שאין לך עלי
 אני מוכר לך אין לו עליו אונאה וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לוקח ממך
 במנה יודע אני שטוה מאתים על מנת שאין לך עלי אונאה אני לוקח ממך אין לי

עליו אונאה : כב' המוכר חפץ לחכירו במנה ואמר ליה חפץ זה אינו טוה אלא זוז א' על מנת שאין לך
 עלי אונאה יש לו עליו אונאה שהרי אומר כיון שראיתי שאמר שאינו טוה אלא זוז ידעתי שאינו מוכרין אלא
 להשכיח דעתי עד שיפרסם כדי האונאה שיש במקחו בודאי או קרוב לה בכדי שהדעת (טוטה) שהרי ידע בודאי

הדבר שמח' לו : כג' בעל הבית המוכר את כלי תשמישו ואינו את הלוקח אין בו דין אונאה שא"ל לא
 הרבה לו בדמים לא היה מוכר כלי תשמישו ואפילו מכרם ממנת דוחק אין בו אונאה ויש מי שאומר דדווקא
 שהלוקח יודע טוה המוכר בעל הבית אבל אם לא ידע או שקנה על ידי סרסור יש בו אונאה : כד' הא

דמוכר כלי תשמישו ואינו את הלוקח אין לו דין אונאה ה"ט בשמות אבל ביותר משמות הרי הוא כשאר כל
 אדם ויש חולקין : כה' מוכר ולוקח שנתנו לנמור המקח ע"פ שותת לוי ונס' פ'ומו כסך יודע ומתלא שיש
 בו אונאה (י) יש לו דין אונאה ואם אי אפשר להחזיר האונאה כגון שהלך המחנה לדרכו אם לוי הוא ה"ט

ובקי' בשותא ולא קיבל סכר על השותא פטור : כו' ועכ"ז אין לו דין אונאה שנאמר איש את אחיו ונני' ונכוס'
 שהונה את ישראל מחזור אונאה בדמים שלנו טלח יהיה זה חמור מישראל : כז' הנוג' וניתן באמונה אין לו
 עליו אונאה כינר חפץ זה בכך וכך לקחתיו כך וכך אני משתכר בו (יא) אין לו עליו אונאה : כח' הנוג'ת

ונתן באמונה לא יחטוב הרע באמונה והיפה בסויו כלא קנה י' ויריעות בני' דינרים ויש בהן שאינם שוות דינר
 ויש בהן ששוות יותר לא יחטוב הרעוה בדינר כל אחת והיפות בשוויין אלא הכל באמונה כמו שקנאס בידה
 ומעלה לו על דמי המקח סכר הכתף והפונק'ן וכוללם בדמי המקח אבל סכר טרחה לא יעלה על דמי המקח
 ולא

חשן המשפט הרכות אונאה ומקח טעות דכו רכח

פירוש רו

(וי) אכ"ס להס מקח טעו המכ"ס
ח"א קנ"ח וע"ל ס"י ס"ו קל"ג (יג)
ועיין ג' לנ ח"א ס"ב וכו' שמואל
ס"י כ"ט עמנו יוס' דף ע"ד רש"ד
שע"ו כמד סמ"ע בלשר פהטבו
הר"אש והטור וכן הגיה הרמ"ב
זק"ן בהנהגת מור"ם אבל שמי
כהן דדוקא קאמר ע"ש ולענין
הלכה פסק בס"ס ס"ו בהר"ף
ורש"ס ס"י כ"ח כמד דהוי ספיקא
דלינא ושיין ו' לב ס"ק"ה מה"ר"ש
ס"ב כ"ו דחיי"ס ס"י ר"ד רש"ש ס"ה
מ"ה ס"ר י"י :

סומן רכ"ט

א. ייקח ממנו אלא כמו שנתפטר עמו שיתן לו ריוח: כמ"ן אלו דברים שאין להם
ונאה העבדים (יב) והטעמות והקרקעות וההקדשות אפי' מכר טוב אלף בדניר או
טו דינר דאלף אין בהם אונאה :

ג. וי"א דדוקא עד פלגא אבל יתר מפלגא כנון שמכר לו א' יותר מסביב (יג) והוא אונאה: (טור נש"ר"ח והרא"ש)
כד"ל במוכר בכסי עמנו אבל השליח או הפטרופוס טענה ונתאנה בכל שהוא בין
המטלטלין בין בקרקע חוזר ואם אינה את הלוקח יש מי שאומר שהוא הדין שמכרו בטל
בכל שהוא ויש מי שאומר שדינו כשאר כל אדם דעד שתות הוא מחילה וזכי המטלטל
ביתרון: ל"א דין בית דין שמכרו בטל יתומים וטעו נתבאר בסו' ק"ט: ל"ב
בטל שאין לקרקעות אונאה (יד) כך שכירות קרקע אין לו אונאה אפילו שכר שדקלון
גדול בדניר בטנה או דפת קטנה בדניר בכל יום אין לו אונאה: ל"ג השוכר
את חבירו לעשות עמו בין בקרקע בין במטלטלין אין לו אונאה מפני שהוא בקונה
אותו לזמן ועבדים אין בהם אונאה :

גנה שטר כופל עם סוס או חמור אף על פי שמכר עמנו אין בו אונאה מצד הבהמה יש אונאה ומשערין מה נא לשכר הסוס
ומה שמתאנה בזה צריך להחזיר לו: (מ"ה ס"י ט"ח)

ל"ד שכרו לצורע לו קרקע ואמר וזעתי בה זריעה הראוי בה ובאו עדים שזרע בה פחות מהראוי לה הרי זה ספק
אם יש לו אונאה מפני הזרע או אם אין לו אונאה מפני הקרקע לפי' אין מוטיאום מיד הנתבע וכן אין מטיביעין
אותו אלא היסת מפני הקרקע שיש כח"ן: ל"ה השוכר אתי הכלים או את הבהמה יש להם אונאה שהשכירות
מכירה בת יומא היא ואם יש בה אונאת שתות או יותר בין שנתאנה שוכר בין שנתאנה משכיר הרי זה מחזיר אונאה
ואפילו לאחר זמן מרובה: ל"ו הקבלן יש לו אונאה כיצד כנון שקבל עליו לארוב בנד זה בעשרה זוזים או לפיכך
חלוק זה בשני זוזים הרי זה יש לו אונאה וכל אחד משניהם בין קבלן בין בעל הבנד חוזר מעולם: ל"ז האחים
והשותפים שחלקו המטלטלין הרי הם כלקוחות פחות משתות נקנה מקח ואין מחזיר כלום יתר על שתות בטל מקח
שעות קנה ומחזיר אונאה ואם חלקו קרקעות אפי' שמו טוב מנה בדניר או טוב דינר במנה קיים (וי"א דוקא עד פלגא) ואם
הטעו זה את זה במדה או במסקל או במנין ואפילו כל שהוא חזורים ואם עשו שליח שחלק ביניהם וטעה בכל
שהוא בטלה החלוקה: ל"ח אם התנו ביניהם שחלקו בשום הדיינים וטעו בשתות בטלה חלוקה שהדיינים
שטמו ופחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל: ל"ט ראובן ושמועון אחים חלקו על' תנאי שמי שיפול לו
שת ילכוני שפחת לו פתח למכוי ולא שמו אל לבם שיכולים בני המכוי לפתח עליו ונכל אותו הבית לראובן
אם דונה ראובן לכטל החלוקה הרשות בידו :

רכח יאסור להונות בדברים ולגנוב דעת הבריות ולרמות במקח וממכר וכו' כ סעיפים

א. כעס שאונאה במקח וממכר כך אונאה בדברים וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון טוב ניתן להטבון
וזה לא ניתן להטבון זה בגופו וזה בממון והטעוק על אונאת דברים עננה מיד:

ב. ויש אומרים דאין מחזירין על אונאת דברים אלא לרמי' הסס ומי שמאכה את עצמו מיתר להוכיחו: (ב"י סוף ה'הב)
ג. צריך לזוהר ביותר באונאת הנד בין בגופו בין בממון לפי שהזוהר עליו בכמה מקומות: ג' צריך לזוהר באונאת
אצטו לפי שדמעתה מגייה: ד' כיוצא הוא אונאת דברים לא יאמר לו בכמה אתה רוצה ליתן חפץ זה והוא אינו
רוצה לקנותו היו חמרים מתקשים לקנות תבואה לא יאמר להם לכו אנל פלו' למכו' והוא יודע שאין לו למכור אם היה
שכרו בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשי אבותיך אם היו
ייסורים באים עליו לא יאמר לו בדרך שאחרו חביריו לחיוב הלא יראתך כסלתך זכר נא מי הוא נקי אבד אם נשאלה
צאלה על דבר חכמה לא יאמר למי שאינו יודע איתה חכמה מה תשיב בדבר זה וכן כל כיוצא בדברים אלו:

ה' יזהר שלא לכנות נס דע לחבירו אע"פ שהוא רגיל באותו כינוי אם כוונתו לכיטו אסור: ו' אסור לרמות
בני אדם במקח וממכר או לגנוב דעתם כנון אם יש מוס במקחו צריך להודיעו ללוקח ואף אם הוא עבוס' לא ימכור
לו בטר כבילה בחוקת שחיטה ואף לגנוב דעת הבריות בדברים שמראה שפוסה בשבילו ואינו עושה אסור כיצד לא
יסדק (בהבדיל) שיסעוד עמו והוא יודע שאינו סיעוד ולא ירבה לו בתקרובת והוא יודע שאינו מהבל ולא יפתח חבוות
שפתחות לחביוני וזה סיבר שפתחם בשבילו יצאל צריך להודיעו שא' פתחם בשבילו ואם הוא דבר דאביעי ליה
לאסקי' לרעתיה שמינו עושה בשבילו ומטעה עמנו שסובר שפוסה בשבילו לכבדו כנון שפגע בחבירו בדרך יסבור זה

סימן רכט (א) סמ"ט ע"ט

פ"מ ו"ל'רדע דבנת' אהר"י רכט'
 מינים חזק מערד' מקבל' הפרוד'
 פחו' מרובע והשמיט' בו הפוסק'
 וצריך טעם למה ושח' משום
 דרברים הללו מלויים נמנהג כמז'
 שימנהג לא חשו להאריך (ב) ואם
 נמז' כנר לוקח דמים א"כ המוכר
 נמבע אבל אם לא כמז' הדמים
 עדיין לוקח הוי נמבע דמז' אחר
 למקח כזה לא נמנהגו כ"י פ'
 המוכר פירות :
 סימן רל

שיגא לקראתי לכבודו אין פריד להודיעו : ז לא יאמר לו סוד שמי מפקד זה והוא
 ריקן ולא ילך לבית האכל וכדו כלי ריקן וסובר האכל שהוא מלא (י"ז) ואם הוא עשוי
 כדי לכבדו מותר : ה לא ימכור לו עור של בהמה מתה בחוקה שהיא שחוטתה ולא
 ישלח לו חבית של יין ושמן ע"פ על פיו : ט אין מפרסםין לא אדם ולא בהמה ולא
 כלים כניז' לנכוע וקן עבד העומד למכור כדי שרעה ככחור ולהסקות הבהמה מי סיבין
 שמכחין ווקפין שערותיה כדי שרעה סמויה וכן אין מקרדין כי פריד ממוררת או משרק
 ששני דקים ולא מקרפין שיקרנופ' עגוררת או מסיק ששני עבדי איתה כדי לזקוף שערותיה ולנכוע
 כלים ישנים כדי שיראו כחדשים ואין נופחין בקרבים כדי שיראו שמנים ורחמים ואין
 שרים הבכר במים כדי שרעה לבן ושמן : י אין מערבין מעט פירות רעים בארבה
 פירות יפים כדי למכרם בחוקת יפים אפילו חדשים בחלשים ואין צריך לומר (חדשים
 ביצנים ואפילו) (עור) ישנים עם חדשים אפילו היסנים ביוקר מהחדשים מפני שהלוקח רוצה

לישגן : יא ביון התירו לערב קשה בדרך בין הניתית בלבד מפני שמכחין וישגן
 רך נקשה דשרי) (טור וז"י בשם הר"א) ואם היה טעמו ניכר מותר לערב בכל מקום שכל דבר הניכר טעמו מרנים הלוקח
 ולפיכך מותר לערב אותי לעולם : יב אין מערבין מים ביון ומי שנתערב מים ביונו לא ימכרו בחנות אלא
 א"כ הודיע לקונה ולא ימכרו לתגר אע"פ שמודיעו שחא ירמה בו אחרים : יג מקום שנהגו לערב בין הניתות
 מים מותר לערב כשיעור שדרכם לערב : יד במקום שנהגו שכל מי שקונה דבר טועמו תחילה מותר לערב בו
 לעולם אבל אם אין הכל טועמים לא : טו אין מערבין שמרי יין ביון אפילו אם קנו ממנו שתי חביות של יין
 אין מערבין שמרי חבית זה ביון של זה אבל אם קנה ממנו חבית יין המדה בכך וכך כשכח למדות ויכול לערב
 השמרים עם היין ומוכר לו הכל ביחד : יו התגר נוטל מחמת נדנות ונותן למקום א' או מחמת ניותות ונותן
 לתוך חבית אחד שהכל יודעים שלא נדלו בולם כשלו ובחוקת זה קונים ממנו ובלבד שלא יכוון לקנות הרוב
 ממקום הטוב כדי שיגא עליו קול שהוא קונה הכל ממקום הטוב וקונה גם ממקום הרע ומערביו עמו : יז
 מותר לברור הפסולת מתוך הנריסים ומן הקטניות כדי שיראו יפים שזהו דבר הנראה לעין ויכול הלוקח לראות
 ולהבין כמה שים יותר בשגיל שהגויז מהם הפסולת ובלבד שלא יברור העליונים ויניח הפסולת בתחתונים : יח מותר
 לחנוני לחלק קליות ואנזנים לתוכות כדי להרניגם שיקנו ממנו וכן יכול למכור בזול יותר מהשער כדי שיקנו ממנו ואין
 בני הסוק יכולים לעבד עליו : (וע"פ' קנ"ו סיף ה') יט אסור לערב שמרים בין ביון בין בשמן ואפ"י כל שהוא : כ
 המוכר לחבירו שמן מוזקק אינו מקבל שמרים מוכר לו שמן סתם מקבל לונ ומחנה שמרים לכל מזה לונ ומקבל בשאר שמרים
 שמן עכור העולה למעלה על פני השמן יתר על השמרים היודעים באותו מקום בלא כשתנו לו מעות בתשרי שהשמן עכור
 ולקח השמן בניסן כמדת תשרי שהיא גדולה מפני אותו הכתן הקופה למעלה אבל אם לקח כמדת ניסן שהיא קטנה
 מפני שכבר נלל השמן אינו מקבל אלא הנמרים בלבד :

הגה וי"א דאין מנכה לו השמרים אלא דמותר לערב שמרי שבתות אבל אם לא יערבן אינו מנכה לו רק בשגיל הקמחים הנמים למעלה בלא כשתנר
 לו בשעה שהוא עכור אבל כשתנר לו בשעה שהוא צלול אינו מנכה לו אפילו הקמחים : (טור בשם הר"א)

רכט המוכר לחבירו חטים או שעירים או פירות כמה פסולת צריך לקבל הלוקח ובו ב סעי'

א המוכר חטים לחבירו מקבל עליו רובע קטניות לכל סאה שעורים מקבל עליו רובע ניסובית לסאה עדשים מקבל עליו
 (א) רובע עפרורית לסאה חאנים מקבל עליו עשר מתליות לכל מזה (והוא הדין אכלל עשר) (טור) מוכר לו
 שאר פירות מקבל עליו רובע טיבוכת לכל סאה נמנח בהם יתר על השעורים האלו כל שהוא ינפה הכל ויתן
 לו פירות מנופים וברורים שאין בהם כלום :

הגה וי"א דרוקא (ב) בללא ידעגין שלא תרבו אכל אם ידוע שהמוכר לא יערבן צריך לקבל אלו השעורים והמוכר ינכה לו וי"א דבידוע שלא יערבן
 צריך לקבל עליו הכל (מ"ג) סוף י"א דבידוע) ויש מפרשים דכל זה נמוכר לו פירות סתם או שאמר פירות יסוף אלו אבל אם אמר פירות יין
 ולא אמר יסוף צריך לקבלן כמו שם יאם אחר פירות יסוף ולא אחר אלו ניסן פירות שולין יסוף : (טור) דשם הר"א
 ב אין כל הדברים האלו אמורים אלא במקום שאין הם מנהג אבל במקום שיש להם מנהג הכל כמנהג
 המדינה יז מקומות שנהגו שיהיו כל הפירות מקוקים יברורים מכל דבר ושיהיו היכות והמנים נלולים ולא
 ימכרו הזמרים כלל ויש מקומות שנהגו אפילו היה בהם מחנה שמרים אי שיהיו כפירות עכר או תבן או מין
 אחר ומוכר כמות שהיא לפיכך הבורר נרור מתיך גורנו של חבירו כותן לו דמי הטום כשיעור נרור בברר כאלו
 הניתן היה כמכר כמדת חטים ואם תאמר יחזיקנה הדי אחרו אסור לערב כל שהוא :

רל המוכר

חשן המשפט הלכות אונאח ומקח טעות רל רלא

פירוש רן

המוכר לחבירו מרתף של יין והלוקח יין והחמיץ ובו

סימן רל (א) כמד שמע לא ידעתי מפני מה שבו ל' הסור שהכח חבית דמסמח חבית א' דאלו חביות רבים מ"ש מקנקניוס דמקבל עליו לכלל מלאה סימן רלא

עשרה סעיפים

האומר לחבירו מרתף זה של יין אני מוכר לך למקפה פירוש להסורו להסמך ממני מעט מעט למכסיל (או אומר מרתף זה אני מוכר לך למקפה) (טור) או שמכר לו מרתף של יין

ותם היו הלוקח מקבל עליו י' קנקנים בכל ק' שלא יהיה יונס טוב אלא כד התחיל להטות יתר על זה לא יקבל: (א) שאמר ליה מרתף אני מוכר לך למקפה (טור) או שאמר ליה (א) חביות של יין אני מוכר לך ימותן לו יין שכולו יפה וראוי לתבטל: (ב) אמר ליה מרתף זה של יין נותן לו יין הנמכר בחנות שהיא מינוני לא דע ולא יפה: (ג) הוא הדיו אם אמר חבית זה של יין (טור) ד אמר ליה מרתף זה אני מוכר לך אפילו כולו זומץ הניעו: (ד) המוכר יין לחבירו ונתנו הלוקח בקנקניו והחמיץ מיד אינו חייב באחריותו ואף על פי שאמר ליה לתבטל אני נרדף לו ואם ידוע שינוי מחמיץ היה זה מקח טעות: (ה) אם אמר לו למקפה (טור) ר מקר לו יין וכשלא בקנקניו של מוכר והחמיץ אם אמר ליה למקפה אני נרדף או שאמר ליה לשמות מעט מעט אני נרדף והחמיץ מחזיר ואומר לו הרי יונק וקנקנד ואם לא אמר לו למקפה וגם לא אמר ליה לשמות מעט מעט אינו יכול להחזיר שהרי אומר לו למה לא שנית אותו ולא היה לך להסותו עד שיחמיץ:

הנה ודוקא ססה אומר יומר משעור יומיה דלורחיה דבאי לוקח למפני כהדיו חמרא: (טור)

ז המוכר חביות של סכר לחבירו והחביות של מוכר והחמינה בשוך שלטה ימים הראשונים הרי היא ברשות מוכר ומחזיר את הדמים מכאן ואילך ברשות לוקח: (ח) המוכר חבית של יין לחבירו כדי למכרה מעט מעט והחמינה במחלתה או בשליטתה חוזרת למוכר ואם שינה הלוקח הנקב שלה או שהניע יום הטוק ושהה ולא מכר הרי היא ברשות הלוקח: (ט) וכן המקבל חבית של יין מחבירו כדי להוליכה למקום פלוני למכרה שם וקודם שהניע שם הוזל היין או החמינה הרי זה ברשות מוכר מפני שהחביות והיין שלו: (י) האומר לחבירו יין מבוסל (או מבוסס) (טור) וה"ל ובה"א) אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד העגרת (אם הוא בקנקניו של מוכר) (טור) אמר ליה יין ישן אני מוכר לך נותן לו משל שנה שעברה מיומן משל שלטה שנים ונרדף שיטעמד ולא יחמיץ עד החג ובמקום שיש מנהג ידוע הכל כמנהג המדינה:

ישבר אין דינו כיון זבל שהחמיץ מיד ג' לקניינו הרי זה ברשות מוכר לאחר ג' ברשות לוקח ואם נתינו הלוקח לקנקניו הרי זה מיד ברשות לוקח ראינו מוכר לשמיעון מוכר לו יין בחנות יין טוב ובחנות אחר מה ששמת אמה נוטל הדיו וטעם המוכר ואם אומר שאמר כך ערכו וזה כופר ישבע ויפטר:

דלא שלא לרכות במרה ובמשקל וכיצד יעשה אותם וכיצד ישקול וחייבו להעמיד

ממונים על המרות ועל השערים זבו כח סעיפים

א המודד או טוקל חסר לחבירו או אפילו לעכו"ם עובד אילנים עובר בלאו דלא תעשו עול במדה במשקל ובמטרה: (ב) חייבים בית דין להעמיד ממונים שהיו מחזירים על החניות וכל מי שנמצא איתו מדה חסרה או משקל חסר או מאזנים מקולקלים רשאים להכות ולקנסו כאשר יראה לבית דין: (ג) אסור לאדם להסות מדה חסרה בביתו אפילו שאינו מודד בה ואפילו לעשות עבית של מי רגלים כמא יבא מי שאינו יודע ומודד בה ואם יש מנהג בעיר שאין מודדים אלא במדה הרטומה ברושם הידוע וזו אינה רטומה מותר להסותה: (ד) נכמה עושים המדות מסאה וחמי סאה ורובע סאה קב וחמי קב ורובע קב וחמי רובע קב וחמי חביות הרובע אבל לא יעשה קבין שלא תתחלף ברובע הסאה שהוא קב ומחלה ומדות הלח שישן היו וחמי היו ושלישית היו ורביעית היו ולבן וחמי לבן ורביעית הלבן וחמינית ואחר מנהגים בשמיניות: (ה) אין עושין המחק פירוש כיון משה שפנינין של פי המדה לייחקה מדלעת מפני שהוא קל ורע למוכר ולח מכל מחבת מפני שהוא כבד ורע ללוקח אלא עושין משל אנוו שקמה ואשכרוע פירוש מין פן נוטו בלטי) ואין עושין אותו מנד אחד ועב ומנד אחד קנר ולא יחזיק מעט מעט מפני שהוא פתחית ללוקח ולא יחזיק כבת אחת (במהותה) קפני שהוא פתחיתו למוכר אלא בפעם אחת במשון:

חשן המשפט הלכות אונאה ומקח זמניות רלא

ו כשמודד דבר לא יעשה צענין שתעלה הדמיחה ויראה המדה כאלו היא מלאה אפי' היא קטנה ומד שא
בדמיחה טוה פרוטה ונריך להסותה אחר שיפסוק הקלוח כדי שיטפו ממנה שלשה טיפין במה דברים אמרו
בעל הבית המוכר אבל חנווני אינו נריך להטיף: ז הסטיון שקונה הרבה ביחד ומכר לחנווני מקני
המדות שמודד בהם דבר לא אחד לל' יום וכו' נאוינו מוכר כ"כ די לו שיקנה אחת לי"ב חט והחנוני שאינו
נריך להטיף שלשה טיפין ונדבק בה הרבה נריך לקנה פעמים בשבת: ח במקום שנהנו למוד בדקה לא ימדד
בנסה אפילו אם יתן ב' נסות בשביל ד' דקות וכן במקום שנהנו למוד בגסה לא ימדוד בדקה ובמקום שנהנ
לנדום לא יחוק אפילו אם ירצה לתת לו שלשה מחוקות בשביל שתיש נדושות ואפילו במקום שמוכרים סאה נדושו
בנ' דיכרים ואמר ליה תן לי סאה מחוקה בשני דיכרים אסור וכן במקום שנהנו למחוק אין לנדום: ט המשקולות
עוסיין אותם ליטרא וחני ליטרא ורביע ליטרא אבל לא יעשה שליש ליטרא ולא חמישית ליטרא ולא שלשה רביעית
ליטרא מפני שמטעים בהם: י אוזן עוסיין משקולות ממני מתכת ולא מתחת ולא חמית ויש מי שאומר שמשקלות של

כסף וזהב ושל דבר יבש עושים אותם של מתכת אם ירעו:
הנה וכן נהגו למשקולת קטנה שוקלין בה כסף וזהב גם לחסותה במור שנסחקה מושטת מניא היוק גדול: (כ"ב נסמ מ')
יא אסור להטמין המשקולות במלח: יב החנווני שמקול דבר לא נריך לקנה המשקל פעם אחת בשבת והמאזנים
בכל פעם שמקול בהם: יג המאזנים נריך שיהיו מיוכרים כל אחד לפי מה שהוא כוונת מוכרי עשיות כ"ב נסמ
מן עמט שן כלומר חסות גדולה של ברזל וכיוצא בהם נריך להיות חוטי המאזנים שאוחזו השוקל בידו תלוי באויר שלשה
טפחים וצבוחים מהארץ ב' טפחים ואורך הקנה שכפי המאזנים תלוים בכ' ראשו י"ב טפחים ואורך החוטים שכפי
המאזנים תלוים בהם י"ב טפחים ושל מוכרי גמר ושל מוכרי מיוכרים יהיו צבוחים מהארץ ב' טפחים ואורך
החוט שהם תלוים בו ב' טפחים ואורך החוטים ונריך הקנה ט"ט טפחים ושל חנווני ושל כ"ב יהיו צבוחים
מהארץ טפח ואורך החוט שהם תלוים בו טפח ואורך הקנה ואורך החוטים ו' טפחים ושל מוכרי כסף וזהב ושל
מוכרי ארגמן טוב ושאור עניינים דקים יהיו צבוחים מהארץ שלשה אנבעות ואורך החוט שהם תלוים יבן שלשה
אנבעות ואורך הקנה ואורך החוטים לא נתנו בהם שיעור אלא כפי מה שירצה: יד מקום שנהנו להכריע
נריך להכריע טפח ובמקום שנהנו שלא להכריע שוקל עין בעין ונריך להוסיף אחד מק' בלא ואחד מד' מאות
ביבם אם היה שוקל י' ליטרים לא יאמר לו שקול לי כל ליטרא וליטרא לבדה עם הכרעה אלא שוקל את כולן
בבת אחת והכרע אחת לכולן היה שוקל לו שלשה רביעי ליטרא לא יאמר לו שקול לי כל דביע ורביע בפני
עצמו אלא יקול לו ליטרא ייתן רביע ליטרא עם הכשר טאם אתה אומר יתן חני ליטרא ורביע ליטרא בפק
אחת כמה יסול רביע הליטרא ולא יראה הלוקה: טו בני מדינה שרנו להוסיף על המדות או על המשקולות
לא יוסיפו יותר על שמת טאם היה הקב מכל' אלפים בת יבל חמס ועשאוהו עם הרשות בידם יותר על ששה לא יעשו:
יו במדינת קרקע בין אחים ילי בין שותפין נריך לדקדק בחשבון מדידתו על פי העיקרים המתבארים בכתבי
הנמטרין שאפילו מלא אנבע מהקרקע רואים אותה כאלו היא מלאה ברכים: יז ד' אמות הסמולים להריך
מזולין במדינתן והסמולים לשבת הנדר אין מודדוין אותם כלל מפני שהם של בני ר"ה: יח המודד את הקרקע
לא ימוד לאחד בימות החמה ולאחר בימות הנשמים מפני שהחבל מתקצר בימות החמה לפיכך אם מדר בקנה
או בשלשלת וכיוצא בה אין בכך כלום: יט עיטת המדות והמשקלות קשה עושר שאף אפשר למודד או
לשוקל שקר לנזב בתשובה הנוכה והרי הוא ככופר בציאת מנרים: כ חייבים בית דין להעמיד ממונים על
השערים שלא ירויה כל אחד מה שירצה שאין לו לאדם להרויח בדברים שיש בהם חיי נפש כגון ינות שמנים
וסלתות אלא הסתות במה דברים אמרים במוכר שחורתו ביחד בלא טורח אבל חנווני המוכר שחורתו מעט
מעט שחין לו טרחו וכל יעילותו ומותר עליהם יקוים שחית במה דברים אמורים כשלא הוקד השער אבל אם
הוקד השער ימוכר כפי היותו והני מילי היכא דלויכא בית דין דשרטי לכוליה מוכרים לזבני הכי יאכלו אי כל
חד זבין בכל פה דיכיל לא מתייב האי לחדי לזבניה בול: כא כל המפקיעי שערים שמוכר יותר מהראוי
דאם להלקיחו ולעטנו כפי הראוי: כב אין משתכרין בבנים פעמים אלא התגר הראשון הוא מוכרן בלכר
והלוקה ממנו מוכרן בקרן בלבד ויש מי שאומר שמתר להשתכר בבנים עד הכפל אבל לא יותר: כג
אסור לעשות סחורה בקרן וטראל בדברים שיש בהם חיי נפש אלא זה מביא מזבני ומוכר וזה מביא מזבני
ומוכר כדי שימכרו בול ובמקום שהשמן מרובה מותר להשתכר בשמן: כד אין אוגרין פירות שיש בהן
חיי נפש בארץ יטראל וכן בכל מקום שרובו יטראל במה דברים אמורים בלוקה מהסוק ואלל לאגור הנדל
בבלו מותר ובגנת בגורת לא יאגור יותר מכדי פדנסת ביתו לטנה: כה כל המפקיעי שערים או שאגור
פירות

חושן משפט הלכות אונאה ומקח טעות רלא רלב

פירוש רח

סימן רלא (א) ר"ב ר"ט
ס"ס ר"ב וס"ס
ס"ט וז"ל מרדכי פרק כג
במ"א סי' רמ"ז וס"ר ר"מ :

סימן רלב (א) ר"ב ר"ד

כ"ס רמ"ז (ג)
והוא דלמיכסו לתרויבו כגון
שאל לזכור ו' ומתן ס"ה וס"ה
דגול למכור ו' אין לומר שאל
טובה במד' וגם האחרים שבהם
היה מוכר עשירות הו"ל כמכין
העשירי שבה וז"ל ערבס בהם
דגול למכור שתי ח"ד (ג) אפי'
אמר לו אני מוכר לך טל האוכן
שקניוהו רש"י ח"מ ס"י י"ט עיין
ו' זמרא ק"ד שפוט שזכר חלק
בקרקע ולא הודיע אל הלוקח
האנשים לו עם שירבו הוי
מקח טעות פי"ח ח"ש ו' זמרא י"ג
(ד) סמ"ג למזין ק"ט הו"ל ס"ט
(ה) עיין

רוח בארץ ישראל או במקום טרובו ישראל הרי זה כמלה בריבית : כו אין
וכאין פירות טים בהן חיי כפש מארץ ישראל לחובה לארץ או לסוריה ולא מרשות
לך זה לרשות מלך אחר בארץ ישראל : כז רשאים בני העיר לקוז להם שער
כל דבר שירצו ולהתנות ביניהם שכל מי שיעבור קונסים אותו כך וכך : כח
רשאים בעלי אומנות לשנות מקבו' בענין מלאכתן בגוף (טור) לכסוק ביניהם (א) שלא יעשה אחד
יום שיעשה חבירו וכיוצא בזה וכל מי שיעבור על התגבוי יענישו אותו כך וכך :
גה והא דכתיב אומנות יכולים למקן ביניהם מקנות היינו כולם ביחד אבל שנים ושלשה מהם
לא מהני : (כ"י ג"ס הר"ן והמגיד פ"ד)

מה' דברים אמורים במדינה שאין בה חכם חשוב ממונה על הדבור אבל אם ישנו
אין התנאי שלהם (ואי של בני העיר) (טור) מועיל כלום ואין יכולים לענות ולהפסיד למי
שלא קיים התנאי אלא אם כן עשו מדעת החכם :
גה מיהו אם ליכא הפסד לאחריני ויכולין למקן ביניהם מה שירצו : (כ"י ג"ס הר"ן)

רלב המוכר דבר במדה במשקל וטעה או שטעה במנין המעות ומוכר דבר ונמצא בו מום ובו כגן סעיפים

המוכר לחבירו במדה במשקל או במניין וטעה בכל שהוא חוזר לעולם (א) שאין
אונאה אלא בדמי אבל במשבון חוזר כיגד מוכר לו ק' אנוזים בדוכר ונמצאו
ק"א אר"ט נקנה המקח ומחזיר הטעות ואפילו אחר כמה שנים וכן אם נמצאו המעות חסר או יתר מהמנין שפסקו
חוזר ואפילו לאחר שקבו מידו שלא נשאר לו אבל חבירו כלום חוזר שקנין בטעות הוא : ב המקבל מעות מחבירו
בין שזה במכר בין בהלוואה בין בפרעון ומתן יתרון במעות אפילו אם לא תבעו חייב להחזיר אם הוא בכדי שהדעת
טועה דהיינו טאם יש לחלק המעות העודפות להוציאם עטרה עטרה או חמשה חמשה ואין אחת או שנים עודפות
שאינן באות לכלל חמש יט לומר כטעה בהשבנו אם הם עשיריות טעה בין חמשים לארבעים או בין ארבעים
לשלושים ואם הם חמישיית יש שרגילים למנות חמש חמש ואם היו כ"ה טעה של"ה פעמים או חמש פעמים בחמשים אבל אם
טעה בין שלשה חמשיית לארבע ואם עודפות ט"ו או כ"ה טעה של"ה פעמים או חמש פעמים בחמשים אבל אם
עודפות על החמשיית אחת או שנים או שלשה או ארבעה שאין מניעות לחמש גזלם מתנה ובלבד שהמעות יתרום
מתנה לו יהיו כמנין החמישיית או העשיריות טאם היו כמנינם חייב להחזיר לו טמא האחרים שהיה מונה בהם
בחמשייות או בעשירות (כ) נתערבו עמם :

הנה ומקום שרגילים למנות אחת אחת או שנים שנים וכיוצא בזה מקרי שהדעת טועה לפי המנהג שרגילין למנות : (טור)
ג המוכר לחבירו קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלים ונמצא במקח מום שלא ידע בו הלוקח מחזירו
(ג) אפילו לאחר כמה שנים טזה מקח טעות הוא והוא שלא ישתמש במקח אחר טידע במום אבל אם נשתמש בו
אחר טראה המום הרי זה מחל ואינו יכול להחזיר : ד אין מחשבין פחת המום אפילו מוכר לו כלי טזה
עטרה דיכרים ונמצא בו מום המחזירו מדעיו איסר מחזיר את הכלי ואינו יכול לומר לו הילך איסר פחת המום
שהלוקח חומר בחפץ שלם אינו רוצה וכן אם רצה הלוקח ליקח פחת המום הרשות ביד המוכר לומר או קח אותו כמו שהוא
או תקח מעותיך ותחזיר לי מקחי : ה ראובן שמכר לשמעון בתים טים לו בעיר אחרת וקודם גמר המקח נכנסו
שכ"ס בבתיים וקלקלו קנת מקומות ועשנו הכתלים ועקרו דלתות הפות והחלונות ורוצה שמעון לחזור בו יראובן
טוען שכיון שהוא מום עובר ויכנה לו מן הדמים כדי שיחזיר הבית לקדמותו ויקיים המקח הדיון עם ראו"בן :
גה שהרי בית מוכר לו וטדיין נקרה בית וכן מום שאינו בגוף הבית כגון שיש לאחר דרך עליו או אחת המים עובר' אם מלמק המים והמקח קיים
אבל אם המום בגוף הבית כגון שאמר לו שיש לו כותל שלם וכי"כ רצוה אינו יכול לבנות לו כותל שלם וכל כיוצא בזה : (ב"ש מ"ד ד' זמירות)
ז כל שהשכיתו עליו בני המדינה שהוא מום שחזירין בו מקח זה מחזירין וכל שהשכיתו עליו שאינו מום הרי
זה אינו מחזיר בו אלא אם פירט שכל הנשוא ונשותן טתם על מנהג המדינה הוא סימך : ז כל הלוקח טתם אינו
'קח אלא הדבר שלם מכל מים ואם פירט המוכר (ד) ואמר על מנת שאין אתה חוזר עלי במום הרי זה חוזר עד
יפרט המום טים בממכרו וימחול הלוקח או עד שיאמר לו כל מום שימצא במקח זה (י"ט) הפות דמיו עד כך
וכך קבלתי אותו שהמחול כריך לידע הדבר שמוחל לו בו ויפרט אותו כמו המפרט האונאה :
גה מוכר לו כלי שלם עין ואמר לו שהוא של זה המחול והלוקח חזי ליה מאי אמר ליה לטוב בשל זה אמרטי : (כ"י פ' בית סור)

(ה) עינין מה שכתבם ר"ד שם
הולקם אם עדיין הדמים ביד
המוכר (ו) עינין ש"ה דף ק"ג
ומנא טעם נכון לדון זה
(ז) וכן

ח המוכר לחבירו פלג ואמר ליה יש בה מוס פלוני ופלג הכיכוס ובכללם הזכ
מים שאינו ניכר ומנא בה אותו שאינו ניכר ולא האחרים היו זה מקח טעות כו
שאלר ליה פרה זו חגרת ועורת נשכנית ורנננית ומנאנת נשכנית בלבד ה"ז מקח טע
שיאמר הלוקח כשראיתי שלל היתה לא חגרת ולא עורת אמרתי כשם שאין בה
המיומן כך אין בה מומין אחרים ואינו אומר אלא להסבית דעתי אבל אם יש נ

מומים הנכרים בין כולם בין מקנתם ויש בה גם המו' שאינו ניכר כנין שהיא חגרת וגם נשכנית או שהיא עור
וגם נשכנית אין זה מקח טעות דכמו שמחל על הניכר כך מחל על שאינו ניכר: ט היה גם מוס או
ניכר והראה לו ואמר ליה יש בה מוס פלו' ומוס פלו' שאינם ניכרים ומנא זה האותם המומים שהזכיר שאינם ניכרי
אין זה מקח טעות אפילו היו בה כל המומין שהזכיר שהרי לא הטעוהו שלא הזכיר לו אלא מומין שבה:

י המוכר עבד או שפחה אין הלוקח יכול להחזירו מפני מומין שאין מבטלין אותו ממלאכתו והם הנקראין
סמפון כלם היה סמפון זה גלוי כבר ראוהו ואם אינו נראה כגון שומא בבשר או נשיכת כלב או ריח הפה או
ריח החוטם וכיוצא בהם הואיל ואינו מבטלו ממלאכתו אינו מחזיר שאין העבדים לתשמים המטה אלא למלאכה
נמא בו שחין רע או חולי המתיס כחו או שהיה בכפה פי' שיש לו שנטון שמפיל ארזי או משועשם פי' מ' י' ונ' ופ' וס'
לבד ובשמימות לבד הרי זה מוס מפני שמבטלו ממלאכתו וכן אם נמא בו זרעת וכיוצא בו מדברים המנואלים הר
זה מוס מפני שפסו של אדם אוננת מהם ומנא שאינו מתעסק לו במלאכת אכילה ושתיה וכן אם נמא לו לסטוק
שוויין הרי זה מוס המאבד את כולו מפני שהמלך תובס אותו והורנו וכן אם נמא מוכתב למלכות הרי זה מוס
ומחזירו מפני שהמלך תופסו למלאכתו בכל עת שירצה אבל אם נמא נבב או חוסף או גונב נפשית או בורח ממנו
או זולל וסובא וכיוצא בדברים אלו אינו יכול להחזיר שכל העבדים בחוקת טעם בהם כל הדעות אה"כ פירש:

בנה וי"א דטובכ נפשית הוי כמו מוכתב למלכות אבל משחק בקוביא לא הוי מוס: (טור)

יא המוכר בהמה לחבירו לטבחא ושחטה ומנאנת טרפה אם נודע בודאי שהיתה טרפה בשלקחה כגון שנקבו
בית הכוסות והוגלד פי המכה כאלו ידוע שיש לו שלטה ימים שניקב אם קנה תוך שלשה ימים הוי מקח טעות
וכריך להחזיר הדמים ואם לא קנאה תוך שלשה ימים או שקנאה תוך שלשה ימים ולא הוגלד פי המכה דלא הוי ספק
אם ניקב תוך שלשה אם לאו על הלוקח להביא ראיה ואם לא יפסיד ויתן הדמים (ה) אם הם עדיין צידו:

יב טרפות דסירכא (ו) הוא הדין דמבטל מקח ויש חולקין:

בנה דהואיל והוי דבר דשכיח הוי ליה נא: טור) והפילו טריפה באינו אוכרין מסבך מבטל המקח ואין המוכר יכול לומר אייתי ראיה
דטריפה הוי: (ר"ן פרק א"ו טריפות)

יג המוכר דבר שהיה מוס במחכרו ועשה בו הלוקח מוס אחר קודם שיודע לו המוס הראשון אם עשה דבר ש
לעשותו פטור ואם שינה ועשה מוס אחר קודם שיודע לו המוס מחזיר המקח לבעליו ומשלם דמי המוס, טעמה:

יד קנה סדין וקרעו לעשות הלוקח ואחר כך נודע המוס מחמת הקרעיה מחזיר לו הקרעים תפרו ואחר כך נודע
המוס אם הסבית נוטל שבה התפירה מהמוכר וכן כל כיוצא בזה: טו המוכר קרקע לחבירו ואכל פיר ותמיה
ולאחר זמן נראה לו בה מוס אם רצה להחזיר הקרקע לבעלים מחזיר כל הפירות שאכל ואם היה חלר ודר בוצריך
להעלות לו שכר: יו ראובן שמכר לשמעון נבינות ולאחר שלשה ימים פתחו ומנאם מרוקבות ריקבון גדול
ישאלו לבעו נבינות בכמה זמן ראוי לבא ריקבון ועיכוס כזה אם יאמרו שנעשה הריקבון בבית המוכר נמא
שהיה מקח טעות ואם הדבר ספק המינוא מחבירו עליו הראייה: יז ראובן שמכר לשמעון נאד שמן ולא פתחו
אלא שמך על המוכר שאלר ליה שהוח טוב וכשפתחו מלאו עכור ישבע המוכר שנתן לו שמן טוב כמו שהתנה עמו
ואם לא ירנה ליטעו ישבע הלוקח שהתנה עמו לתת לו שמן טוב ולגלו ושוה הוא השמן שנתן לו ויחזיר לו השמן
או יכותרו כחה דמיו פחותים משמן טוב ואם ירנה הלוקח לקחתו יחזיר לו הפחת: יח המוכר דבר שיש בו מוס
שאינו נראה ואבד המקח מחמת אותו המוס הרי זה מחזיר את הדמים כינד המוכר לחבירו שור שאין לו טוחנות
פירוש שנים והניחו הלוקח עם הבקר שלו והיה מניח המאכל לפני כולם ואוכלים ולא היה יודע שזה אינו אוכל עד
שמת ברעב הרי זה מחזיר לו את הנבילה ויחזיר את הדמים וכן כל כיוצא בזה ואם היה המוכר ספקר פי' קונה
ומוכר נפסיה כגון גרוס שקונס מיכר רס"י שלוקח מזה ומוכר לזה ואינו משהה המקח עמו ולא ידע במוס זה הרי הספקר
נשבע שבועת היסת שלא ידע במוס זה ויפטר מפני שהיה על הליקח לבדוק הסוד בפני עצמו ולהחזירו לו קודם שימותה
ויהיה הספקר מחזירו על הלוקח הראשון והואיל ולא עשה כן הוא הפסיד על עגמו:

בנה ויש חולקין וס"ל לרמ"א הספקר כריך לשלם דאע"ג דהוח נמאנה אין לו להנות האחרים וס"ל בכל כיוצא בזה (טור והר"א) ונ"ל פירק וכל
סבך בדרג שלא כשע הקונה כלל כגון שהגר לו טבילת בחוקת זהב ואה"כ שכרו הלוקח ומנא בו כדיל שחינת להחזיר לו משעמו אע"ג שנס
המוכר

דושי המשפט הלכות אינאה ומקח טעות רלב רלב

פירוש רמ

(ז) וכן פכ"ס שאמר מבו' נבימו של ישראל אם נתאם אחר זכה בהם האחרון בסקי ריקאנטי פק'ו ועיין גמון לה' זכ' ש"ז (ח) כפ"ס סמ"ע ואף שלא ידע גם המוכר שהם רעים כי הכי ללא מקסי אמ"ס הטו' גסס הר"מ שם ידע צמחי חייב להחזיר לו גם הנזקא וכתב עוד סמ"ע דאין המוכר יכול לומר לליקח מחזיר לי זרעי ואני אחזיר' לך המעו' ואינו מוכ' לו כל' מפני זרעים ואפילו בדמי גמ' דעלמא ע"כ כ"י ר"ס המוכר פירות ורס' בסוף דלמא יחזיר לו מוכר דמיק' לימא ליה להדי' כמרמי' וי"ל ללא דאמרין לנדר פלוני מכרתי' לא בדבר דמיכוס' מיהא זכאי ליה להא מילתא אבל לנדר' דליב' אכוס דזינן ליה להכי לא אמר' דיכול לומר להא מילת' מכרתי' ככ"ל מכה דכניס' ה"ל (ט) והא דאמרין בהא שחייב גאחריון דווקא כשזרע בקרקע דווקא וטניס כמקובן אבל זרע בשרסיס או שלא היו טניס כמקובן אינו חייב גאחריון דמל' בשכני' או בריעו' דקרק' א"כ בלא נקיו' ואמרו שראו אומן ולא היו רמוי' לזרעי' וז"ל מדברי הר"ף והרמ"ם ע"כ ב"ל בש"ר ה"ף משמ' דסב' ה"ף דלסמח' ל"א דהוי מפני שזרעי' אינן טניס דלמ"מ וזהו נדר סב' ה"ף א"ש שכתב סמ"ע וטעמיהו דסב' דסמח' ורעיס צומחיס ובמזו'א זרעיס מחוקקן עליו הראיה ככ"ל דוק (י) מביחה נדר שומר חנם כ"י גסס ר"טבא (יא) ר"ב מ"ב הזאב רב"ז

סימן רלב (א) ואם הלוקח מבע משומיו ואח"כ חזר בו מחלוקת בין כפל המחור ומלמחמ' ה' כפ' הספינה :
סימן רלד

וכר נתאם בו ואם אינו מאמינו שנמצא בו כדיל כשכח שאינו יודע מהו ובפטר' (מרד' ס"ס המפקיד ופרק ופינה) ואם קנה הסוסור דבר בחוקק כדיל ומכרו ואח"כ נודע שהיה בו כפ"ק או זכב זכה הלוקח שלא זכה בו הסוסור משולם הואיל (ז) ולא ידע בו ועיין לקמן סימן רס"ח :

ב המוכר צניע לחבירו ומנאלו ומודות פי' שהתחיל להמחות בו צורת האפרוח שאינם ארום לחכינה הוי תקיע ומחזיר את הדמים ועכשיו לא נהנו כן ומננה מבטל לכה : כ המוכר לחבירו זרעונו ננה שאין ענמן של זרעונים כאלל זרען ולא מחו (ח) חייב באחריומן ותחזיר לו הדמים שלקח ממנו שחוקתן לזריעה והוא שלא נמחו ומחמת ענמן אבל אם לקחה הארץ בדבר וכיוצא בו אינו חייב באחריומן שמח מחמת נכד' לא נמחו (ט) וכן כל כיוצא בזה : כא מכר לו זרעיס הנאכליס הנזק חטים טעורים וזרען ולא נמחו אינו חייב באחריומן אפילו היה זרע פסחו טרוב בני אדם קונים אותה לזריעה הואיל ואוכליס אותו אינו חייב באחריות זריעתו (מיהו אם לא יזן עדיין המעות' א' דיכול הלוקח לומר לזריעה קניתי (טור גסס הרמ"ם) ועיין למטה סעיף כ"ג) ואם הודיעו שהוא קונה לזרע חייב באחריותו וה"ה לדברים הנמכרים לרפואה ולצביעה וכן כל כיוצא בזה הלוקח מקח מחבירו והודיעו שהוא מוליכו למדינה פלונית למכרו שם ואחר שהוליכו לשם נמנע בו מוס אינו יכול לומר החזר לי מקחי לכאן אלא מחזיר לו הדמים (י) והמוכר מטפל להביא ממכרו או למכרו שם ואפילו אכד או נגנב אחרי שהודיעו הרי הוא ברשות מוכר ואם היה המוכר יודע דממכרו שהיה בו מוס חייב בהוצאה שהוציא הלוקח להוליך אותו מקח למקום בלוינו ואם לא היה יודע שהיה בו מוס פטור מהוצאת ההולכה ואינו חייב אלא בהוצאת החזרה ואם לא הודיע למוכר שמוליכו למדינה אחרת והוליכו ונמנעה בו שם מוס הרי זה ברשות לוקח עד שיחזיר המקח במימו למוכר : כב הלוקח מקח ונמנע בו מוס ואח"כ אכד או נגנב הרי הוא ברשות הלוקח עד שיחזיר המקח למוכר ואם התלוש או נפסד מחמת המוס הרי זה ברשות מוכר ואם היה לו להודיע למוכר ולא הודיעו הרי זה ברשות לוקח :

כג המוכר טור לחבירו ונמנע ננחן אם אין להוכיח (י"א) אם קנאו לחרישה או לשחיטה כנון טעו' אדם שהוא קונה לזה ולזה וגם אין הוכחה בדמים כנון שנתייקר הפטר דמתי טור לחרישה אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיטה מכרתי' אף על פי שהרוב קונים לחרישה לא חזלינן בזה רובא להניח מד המוכר אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח לא מבעיש אם רובם קונים לחרישה אלא אפילו כי הדדי ניכיה המזניח מחבירו עליו הראיה ואם הלוקח אינו רניל לקנות אלא לחרישה והמוכר מכירו ה"ז מקח טעות ואם אינו רניל לקנות אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ואם הוא רניל לקנות לשחיטה ולחרישה אם יש הוכחה בדמים אם נתן דמי טור לחרישה אומרים לחרישה קנאו והוי מקח טעות ואם נתן דמי טור לשחיטה אומרים לשחיטה קנאו :

נה כל מקום דהוי מקח טעות וצריך להחזיר לו דמיו ואיני ליה זוזי צריך לימן לו משום דהוי כבעל חוב (כ"י ר"ס המוכר פירות) ודלא כיה אומרים דיכול לימן לו קרקע : (משו' מיי' דמשפטים סי' י"ג)

רלב המוכר מין ונמצא מין אחר או רע ונמצא יפה ובו סעיף אחר

א המוכר לחבירו מין מחיני פירות ונתן לו מין אחר אין כאן מכר ושניהם יכולים לחזור בהם כינדר מכר לו חטים לבנות ונמנעו אדומות או אויפכא או יין ונמנעו חומץ או אויפכא או ענים של זמית ונמנעו של שקמא או אויפכא אבל אם מכר לו חטים יפות ונמנעו רעות לוקח יכול לחזור בו אפילו לא נתאנה בסכים והמוכר אינו יכול לחזור בו (א) אפי' הוקרו ואם מכר לו רעות ונמנעו יפות אפי' אם לא נתאנה בסכים מוכר יכול לחזור בו והלוקח אינו יכול לחזור אפי' אם הזולו מכר לו רעות ונמנעו רעות יפות ונמנעו יפות אפי' שאינן יפות שאין למעלה מהם ולא רעות שאין למטה מהם ויש אונאה שתות אין אחד מהם יכול לחזור בו אלא קנה ומחזיר אונאה :

מכר לו כשר בחוקק שכוא מן איל מסורס ונמצא אמינו מסורס המקח קיים ומחזיר לו אונאתו א"כ ידוע שהלוקח איננו שמינו אובל כלל כשר איל שמינו מסורס והוא הדין בכל כיוצא בזה (מ"ה שכ"ג) מכר לו כסף בחוקק כסף כרוף ונמצא כסף סיגים המקח קיים ומחזיר לו האונאה דהכל מין כסף : (מרדכי פ"ק הספינה והנהות מיימוני פ"ו דמכירה)

חושן המשפט הלכות אונאה וזמקא טעות רלר רדה

רלר המוכר רבב איסור ואכזר הלוקח ובו ד סעיפים

סימן רלר (א) ומה שיחבר

לו ימלא הטבח
המותר מה' ודלא כמו שכתב
הדברי ע"ל הלכות ב"ד סי' ק"ח
שא"כ הלוקח מוכר בדבר נזיק
אינו מחשב עם המוכר אלא דמי
טריפה ב"ד (ב) כפי' מ"ע דדוק'
במשכול דאסור דאורייתא ור"י
כפי' דפ' כל' פסולי המוקדשים
דכמעט דמה שאכלו ויחזיר
להם את הדמים הוא משום קנס
דאיסור ספק הוא ע"כ נר' ונדבר
דכסוגג לא שייך למקנסים אם
אכלו האסור פטור מלהחזיר להם
את הדמי' וכו' כפי' הדברי כ"י ר"ס
המוכר הבריות שמתן וז"ל וכן
הדין נקבץ שמר טריפה לישאל
במזיד דקנין ליה ע"כ משמע
דכסוגג לא קני' אבל לא מצאנו
שום כופק שיטעם חלוק בין סוג'
למזיד אלא בין' למזיד דאורייתא
לאיסור דרוב' וכמ"ס ש"מ"ס וכו'
סי' ק"ט ובפרטים כדכ"ו וז"ל ור"י
דבשע"ס דנאסור דאורייתא לא
חשיב' אכילה דיומא ניהא ליה
אם לא אכלו וכו' ש"מ"ס הלכות
רמז כ"ח סעי' וכו' וכו' וכו' וכו'
השני הלכות מאד דאטו מי ניהא
ליה לאכילי למיכל איסור דרוב'
(ג) נד"א כשנודע שהנמה לא
נבדקה בהגון בטרם' הרי' שהוא
דבר שגבילין לבדוק אחריו אבל
אם נולד אחר' ספק טריפה אחר
שאין הדין לבדוק אחריו כיון
שמצאנו מחש' בריאה והריאה כו'
החוב' ואין ידוע אם ניקח' הריאה
אם לא ועש' א"א לבדק' בנתיב'
ואסרי' לה מספק כל כו' אפילו
בבטח קיים א"כ המוכר להחזירו
דמים שהוא מוחזק בהם שהלוקחים
רואים להוציא ממנו ויגלה' להביאו
רמיה וגם כזה אם מכרה א"כ שוב'
הספק מחזיר הדמים א"כ שאינה
ודאי טריפ' א"כ לא היה לו למוכר'
ע"כ הלכות ב"ד סי' ק"ח ס"ד
והביא דין זה מנ"י א"כ שהביא
ב"י שם וק"ל דהא מ"מ אסור לאכול
ולאם לא יהיה מקח בטל ועיין
ש"מ"ס ב"ק"כ שהם ספר' הלכות
ובכל גונא' אם הכשר קיים צריך
המוכר להחזיר' להם הדמים וכו'
ריב"ש סי' מ"ט (ד) כתב ס"מ
במנואר ב"מ סי' מ"ן ומטה' וכו'

א השוחט את הבכור ומכרו ונדע שלא הראהו למומח' מה שאכל אבל ווחו
לו את הדמים והנפאר מהבשר ביד הלוקחת יקבר ויחזיר להם את הדמים
ב וכן השוחט פרה ומכרה ונדע שהיא טרפה מה' שאכלו ויחזיר להם הדמי'
ומה שלא אכלו ויחזיר לו הבשר והוא יחזיר להם הדמים ואם מכרו הלוקחים בה
זה של טריפה לעב"ס או שהאכילוהו לכלבים יחשבו ע"כ הטבח' (ה) על דמי הטרפ'
ויחזיר להם הטבח את המותר וכן דין כל המוכר דבר שאסור (ב) אכילתו מן התורה
ג אבל המוכר לחבירו דבר שאסור אכילתו מדבריו סופרים א"כ היו הפרו'
קיימים מחזיר השירות ונוטל דמיו' ואם אכלם אכל' ואין המוכר מחזיר לו כלום
הנה מבר לו מנהגם שלא כדקדק בראוי היו כמסורה מדבריו סופרים שהרי הנדיקה (ג) היא מדבריו סופרים
כל איסוריה הנאה (ד) בין מדבריו תורה בין מדבריו סופרים מחזיר את הדמים ואין
בהם דין מכירה כלל :

רלר קטן וחרש ושוטה ושכור כתי מוכר משלטלים ורקונה בשבר
זביוס טוב וזבו כח סעיפים

א קטן עד שש שנים (א) אין קנייתו לאחרים כלום ומשש שנים עד שיגדיל א"כ יודע
בטו' משא ומתן (ב) דייטו שדקדקו (ג) ומאכזרו שידע ולאחר עשרה כל שאינו שוטח' (טור)
מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו קיימת בין כדבר מרובה בין כדבר זעועט' (ג)
בין במתנת בריא' בין במתנת פכיס' מרע והכר זה מתקנת חכמים והכל במטלטלים
וי"א היול' ואינו רק מכה מתנת חכמי ס"ט ומקום ששעו שלא באוגן כיון שמכרו בנכסים מוטעים שזכו בהן
הנכות ונידון לא כלום הוא) (משו' הר"ן סי' מ"ט) אבל בקרקע אינו מוכר ולא ניתן עד שיגדיל
(דייטו שהקטן דן שלש עשרה והקטנה נח שנים עשרה והביאו עטרות) (הר"ם) אפילו הוא קרקע ניתנת
לו במתנה או שקנה לו האפטרופוס וא"כ נתנו אפי' במתנת פכיס' מרע אינו כלול' אבל
הוא קרקע ניתנת לו ואע"פ שהוא יודע בטיב משאו ומתן (מייסו כל זמן שהסן הקטן כמה שש'
ואין קרוביו או הניח דין נטלו מעשיו וסלקו אבל פירות קרקע שלח אין צריך לשלם מה שלקח' (משוכת
רמ"ב סימן ס') ואם ירש ממזביו עמד חוב דיוני במטלטלים ויכול למכרו או ליתנו לאחר'
ב זמה' דברים אחרים בטקן טאון לו אפטרופוס אבל אם היה לו אפטרופוס
אין מעשיו כלום אפילו במטלטלים אלא תדעת האפטרופוס שאם רצה לקיים מקחו
וממכרו ומתנתו (ד) במטלטלים קיים :

הנה וה"א אם פוּכיס אבל בעל הניח שדינו כאפטרופוס כמו שיבאר לקמן סי' ר"כ אבל משהגדיל א"כ
שיש לו אפטרופוס שמיניה לו אכיו מקחו מקחו וממכרו ממכר (ר"ב סימן קמ"א וסי' מס"ח) א"כ סי'
שהאפטרופוס צריך לקיים דברי המת ואסור לימנע לזרע ולא ללוקח עד הזמן שצ"ה מכל מקום מקחו מקחו ואם
מסכן הלוקח מיד אין מוציאין מידו : (ר"ן סוף פ"ק מצאת האשה)

ג קטן היוד' בטיב משא ומתן שאין לו אפטרופוס טענה ונתן במטלטלין וטעה
דינו כדין הנדול פחות משתות מחילה שתות מחזיר אונאה יתר על שתות בטל מקח :
ד אין מקח הקטן וממכרו במטלטלין קיים אלא כמתקן' א"כ המסיד' אבל אם נתן
מעות על המקח וחזר בו אינו נקבל מ"י שפרע ואחרים כחזרו בו מקבלים מ"י שפרע :
ה וכן אם קנו מיד הקטן או הסכיר מקום המטלטלים וחזר בו לא קנה לוקח שאין
מוציאין מיד הקטן בדין ואין קנין מיד הקטן כלום שהקנין בבטח ואין העדים חותמין
אלא

מחש' דדייטון ומומח' אחילו' למוכר עמנו אבל הר"ן ר"כ השוכר את הפוטלים, הביא קברת רש"י ספוד' דלמוכר עמנו אסור :
(א) כסוד' ומכרם ככ"מ ממכרה ר"ב סי' כ' מק"ח ש"טא רש"ד' ח"מ ר"ז גאלנטי מ"ד (ב) שהוא מריף וכו' מש' גאלנטי
ע"כ (ג) וכל זה כשאין לו אפטרופוס כלקמן סי' א"כ אכל יש לו אפטרופוס מחלוקת בין הפוסקים עיין טור
והר"ש פ' מצאת האשה ור"י כ"ס ק"ט וגאלנטי כ"ט מ"ו (ד) דוקא' תמנ' בריא' אבל ממנ' ש"מ קיימת אלשיך ק"א וטיין גאלנטי מ"ז
(ה) עיין

חשך המשפט הרבות אונאה ומקח טעות דלה

פירוש רי

לא על שטר כל גדול: ו' זכנ קטן שקנה מטלטלים וקנו מיודו זכר מהם המקום
א קנה עד שימסוך לפי שאין חצר הקטן קונה לו מפני שהרכבה מדוי שליחות ואין
לחות לקטן ולא יהיה הקטן או שכירות המקום גדולים מחצרו אבל הקטנה שנכתבה
גרה מידה תקנה מטלטלים מאחרים אם קנו מידה או בשכירות מקום: ז קטן
קנה בקרקע זנתן דמים והחזיק בקרקע יעמוד בידו לפי שזכין לאדם שלא בפניו:
ח קטן שהגדיל והביא שתי שערות הזכר אחר וז' שנה והכת אחר י"ב אע"פ שאינו
ודע (ה) בטיב משא זמתן מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו מתנה במטלטלים אבל
בקרקע זיון מעטיו קיימים עד שיהיה יודע בטיב משא זמתן אחר שהגדיל:

(ח) זיון אשך יא"ג זיון המביע
ח"א סימן ק"ב דלמ"ב פ"ט
פמ"ב יבול לחזור בו אבל לא
שלוקח יל"ב ב"ב המיוחדות
למכרן כ"ב שהתקן קט"ג זיון
ח"ב ה"ב י"ט ח"ב דף פ"ו והלשק
יא' זה"ה סימן ק"ב שהביא
שנת הא"ס ור"ה ל"ס דקטן בן
י"ב ופד"ף יבול לחזור בכסא אביו
וכ"כ שאם נשבע על המסירה
אין יבול לחזור בו אפי' שהוא
פחות מכן כ"ב זיון ריב"ש ש"א
שחוק ונ"ב ג"ס כן משפט דק
ח"א סי' ה' דקטן ששבע על
המיוחסות והוא בן י"ב שנים ויום
א' חייב לקיים שבועתו (ח)
יום אמריו דרווקא מאביו זיון
הלשק י"א (ט) זיון ב"ב
המיוחדות לית"בן סי' ב' (י) אפי'
בשנת הפסחים ח"ב ר"ב (יא)
דרווקא להסחר ח"ב מוכר לפרוע
חובות אביו המביע ח"א דף ל"ט
וכ"ב רש"י ח"א ק"ב ח"ב ריב"ש ח"ב
וכ"כ שמכר קרקעות של אביו ועברו
י"ב שנים אחר שנשבע בן ב' המקח
קיים זיון ג"כ ח"ב ח"ב וסי' א'
אשק י"א זיון ג"כ ח"ב ח"ב ח"ב
ש"א נשכין אשה נשואה פחותה
מת כ"ב שמכר קרק' אביו ו"א
חזקה אין העדים חיימים על
הש"א אפי' כשם כנדול ז"ב כ"כ
שאר המכרשים ג"כ ור"ב ח"ב
רמ"ג חוק זיון מ"ב ח"ב ח"ב
ולטנין ח"ב ככל מחלוקת דניניה
אם היה בן ב' ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב
על הלוקח להביא ראיה ז"א ח"ב
הלוקח על המוכר להביא ראיה
(יב) ונ"ב ח"ב או אמטרופוס יבול
למחית ביוך זה הזמן הרמ"ט ח"ב
דף פ"ו (יג) ולא דרווקא לצורך
אבולה לא ה"ל לצורך מקח ומת'
לפרוה ג"מ ח"ב:

בטיב משא זמתן מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו מתנה במטלטלים אבל
בקרקע זיון מעטיו קיימים עד שיהיה יודע בטיב משא זמתן אחר שהגדיל:
(ו) וכל זה (ו) במוכר ע"מ אבל ב"ב מוכרין קרקעותיו לפי שחובות אביו וכו' ח"ב ח"ב ח"ב ח"ב:
ב ד"א בקרקע שלו שקבלו או שניתן לו (ו) במתנת בריו אבל בקרקע שירש מאביו
(ח) או משאר אורושו או שניתן לו במתנת שכיב מרע אין ממכרו ממכר (ט) עד שיהיה
בן כ' שנה שלימות (י) ויביא שתי שערות אבל קודם כ' שנה שלימות אע"פ שהביא שתי
שערות יודע בטיב משא זמתן לא שמא ימכור בזול מעטיו אע"פ שערות אחר המעט
ועדיין (יא) לא נתייחסה דעתו בדרכי העולם וכשהוא בן כ' שנה שלימות והביא שתי
שערות מוכר יבן במטלטלים בין קרקעות בין שלו בין של אביו ואפי' אינו יודע בטיב
משא זמתן (ולא כ"כ חילוק בזה) י' מתנתו כשהיא פחות מכן כ' ויותר על י"ב והביא שתי
שערות בין מתנת בריו בין מתנת שכיב מרע קיימת שאילו לא היעו לו הנאה גדולה
לא נתן והוא דבר שאינו מנוי וממיר ואחרו יחכמים מתקיים מתנתו כדי שיהיו דבריו
בטעמים: י"א ב"ל שיוכל לחזור בקרקע אביו כשהוא בן כ' כשהביא שתי שערות או
שנולדו לו סימני סרסם אבל אם לא הביא שתי שערות ולא נולדו לו סימני סרסם קטן
הוא זאן ממכרו ממכר אפילו בכנסיו עד שיגדיל ויגיע לרוב שנתיו סה"ס שלשים וי"ט
שנים: י"ב אמר יקדם שנכתב שהוא גדול כגון קודם כ' ולא הביא שתי שערות
ז"ל נולדו לו סימני סרסם ולאחר זמן הביא ב' שערות שעת' כתב ששכסיו הגדיל אין
מכירתו ממכר עד עתה כלום אבל בסימני סרסם בבן כ' כשנה גדול למכרע מבן י"ב
שנה זיון ח"ב לפי שעתה כתבבר שהוא סרסם ממעט חמי ומה שלא הביא שתי שערות היה
בפסית זה ואילו מילתא דמבן שלש עשרה ויום אחד גדול היה וממכרו קיים:

תי שמכר בין מנכסיו בין בכנסו אביו ומת ובאי קרוביו וערערו. לומר שקטן
היה בשעת המכר ובקטן לבדקו אין ומעטיו להס:

דחוקה אין עדים חיימין על הסטר אלא אם כן יודעים שהמכר בטעם גדול (טור) זעור דסימנים
ישימין לשערות ועוד לדון מכוילין א"ה ח"ב:

י"ד פחות מבן עשרים שמכר בקרקע אביו חזור ומזינה מיד הלקוחות בין קודם עשרים
בין אחר עשרים מיד (יב) ומזינה ממנו כל הפירות שאכל ואם הוזיא הונחותיו כשנע
יודע שזין לו ומחזיר את השאר אבל אם כשנעשה בן עשרים לא מיחה טוב אינו יכול
למחות אפילו היה קטן כממכר: ט"ז קטן שלוח מאחרים י"ט שחומר שחייב
לשלם כשיגדיל ויש מי שפטר ויש מי שחלק שאם יודע שלוח לנורך מזונותיו כפרעים ממנו
אבל אם אינו יודע שלוח (יג) לנורך מזונותיו אין כפרעין ממנו:

י"ה ויש אמרים דאף ל"ב וב דלא יוכל לחזור קרובותיו מ"ג יוכל לשתדן ואף במירה שלא עשה כלום ברוך להחזיר המטות
שלוקח יזאם אין לו הלשק גובה ממנו מבני חורין: (בית יוסף בשם הרשב"א)

י"ו קטן שערב לאחרים כשנולד אף לכשיגדיל: י"ז חרש שאינו כותב זאינו מדבר או מדבר ז"ל שומע כלום
מוכר ולוקח המטלטלים ברמיו' אבל לא בקרקע ואף במטלטלים לא יתקיימו מעשיו עד שבדקין אותו בדוקית רבות
זמתייטבין בדבר: י"ח אולם שומע זאינו מדבר או מי שנשתתף מקחו וממכרו ומתנתו קיימות בין
במטלטלין בין בקרקע והוא שבדוק כדרך שבדקין לנטיין או יכתוב בכתב יד: י"ט מי שאינו שומע אלא אם
כן מדברים עמו בקול אין זה חרש אלא חרי ה"א כפקח לכל דבריו: כ' הסוטה אין מקחו מקח ואין ממכרו
ממכר ואין מתנתו קיימות לא בטלטל ולא בקרקע וב"ד בקרקע וב"ד במטלטלים לטעמים כדרך שממנים לקטנים:
(זאן לו וכו' כלל ע"כ ע"מ) (מרדכי ב"ק המקביל וכן שומע מהר"ם פ"ב דבאונות) כ"א מי שהיה עת שבוה זעת שפוי כגון אלו

סימן רל

הנכפין

סימן רלו (א) בן קרקעות
 בן מטלטלין
 גמלכטי ס'ג ושיין ס'מנ טשיין ס'ס
 ע"ג מרדכי פ' הנוזל במדא ס'
 קכ"ה ושיין ר"ג ס' ר"ן ולקמן ס'
 שפ"ד ס'ג ושיין מ"ס על זה באר'
 רס"ד מ"ג ס' ד'
 סימור"ל

הנכפין כשהוא שפוי כל מעשיו קיימין וזכ' לעצמו ולאחרים ככל בן דעת ונריכוס הפדים
 לחקור הדבר הטוב שחל בסוף שטותו או בתחלת שטותו עשה מה שצדק :
 הגב אמרו שנים כשהוא שטות זכין ושנים אימרים כשהיה שפוי זכין קרקע בחזקת המוכר מטלטלין
 בחזקת המחזיק בהן : (שיין בבית יוסף)
כב השכור מקחו וממכרו ממכר ומתנותיו קיימין ואם הניע לשכרותו של לוט
 והוא העושה ואינו יודע מה עושה אין מעשיו כלום והרי הוא כמו השטות : **כג**
 המוכר שמכר קרקע או מטלטלים וזכה בהם ללוקח שלא מדעתו יד הלוקח על העלוונה
אם רצה לוקח אין המוכר יכול לחזור בו ואם לא רצה תחזור לבעלים : **כד** וכן העבד שקנה או מכר או נתן
 מתנה או נתנו לו יד האדון על העלוונה אם רצה לקיים מעשיו הרי אלו קיימים ואם לא רצה בטלו כל מעשיו ובדברים
 בלבד הוא שמקיים האדון או מטלטל ואינו נריך לקנות מתנו כלים : **כה** דין מכירת הבעל בנכסי אשתו ומכירת
 האשה בטרור א"ה ס' פ"ה ונ' : **כו** ב"ד שמכרו או לקחו בנכסי יתומים בין בקרקע בין במטלטלים וכן האפוטרופוסים
 בין שמינו אותם ב"ד בין שמינו אותם אבי יתומים מקחו וממכרו ממכר אבל מתנתם אינה כלום שאין אדם נותן דבר
 שאינו שלו : **כז** לגורך איזה דברים רשאים למכור בנכסי יתומים נכבא' בסו' ר"ץ ס"א : **כח** המוכר או קונה קנין
 כפשת ויום הנפודים וי"ט א"ע שמכין אותו על שעבר על דברי חכמים מעשיו קיימים וכותבין אחר אותו יום :

רלו עכוס שאנס קרקע מישראל או בעליות דברים ובו ט סעיפים

א העכו"ס התניקים לישראל ומבקשים להרנן עד סיפדה ענמו מיד עכו"ס כשהיו או בכיתו ויתננה למניק ואח"כ
 יניחנו כגיירה המניק למכור אותה הקרקע אם יש ביד הבעלים ליקח מיד המניק הם קודמים לכל אדם ואם
 אין ביד הבעלים ליקח או שסתה הקרקע ביד המניק י"ב חדש כל הקודם ולקח מהמניק זכה ובכלד סימן לבעלים
 הראשונים רביע הקרקע או שליש המעות מפני שזה המניק מוכר בזול האויל וקרקע שאינו שלו הוא מוכר ה"ז מוכר בפחות
 רביע או קרוב לו וזה הרביע של בעלים שהרי תחמת שהיו שלהם מוכר בזול לפיכך הלוקח מהמניק בשלשים נותן
 לבעלים עשרה או נותן להם רביע הקרקע ואח"כ יקנה הכל ואם לא נתן הרי הרביע בזול בידו :
 הגב היו הבעלים אמרים שהיה בידם ליקח והלוקח אמר שלא היה לו דם ליקח על הבעלים להביא ראיה דקרקע בחזקת הלקוחות (ר"ץ פ' הדיקון)
 וי"א דכל זה כשנתנו לו הבעלים הקרקע מעמין כדי שלא יתנונו אבל אם לקחו האנס מידן בחזקת הקרקע חוזרת לרפליה והם כותמים ללוקח
 מה שנתנו (ר"ג כ"ד ופסקי מהר"א ס' ס"ט) וכמו שכתבאר לקמן ס"ח ישראל שדחקו בנייריהם בחמשים ונזמו לנן להרנן עד שהוכרו ל"אן להם
 אין לנכס ר"ן זה שדרי ידעו דאין ישראל שקב"י דמים ונזמו ולא עבדו והוכי שאל היה בידם להרנן (מרדכי פ' הדיקון) וכמו שימאאר ס"ח :

ב אם אינו מחמין לו בכמה קנאה ונס אין לו עדים בכמה קנאה ישבע לו בכמה קנאה : **ג** אם קנאה מהעכו"ס
 תוך י"ב חדש אם ירנו הבעלים נריך להחזירה להם ויתן לו כמו שקנאה מהעכו"ס ואם ירנו יניחיה בידו ויתן לל"א'
 שליש מתה שנתן לעכו"ס : **ד** אפי' תוך י"ב חדש אם קנאה מהבעלים תחלה ואח"כ קנאה מהעכו"ס מקחו קיים אבל
 אם קנאה מהעכו"ס תחילה ואח"כ מהבעלים מקחו בטל ואצילו עושה לו שטר א"כ קבל עליו אחריות או שהודה או
 יש עדים שקבל מתנו מעות : **ה** לקח אחד מהעכו"ס ושהתה בידו ג' שנים ואחר כך מכרה לאחר אין
 לבעלים על לוקח שני כלום שטוענים לו שהראשון קנאה מהם ונתן להם שליש זהה אם לא שסתה ביד הראשון
 חלא יום אחד וביד לוקח שני שלש שנים :

הגב וי"א דווקא שהלוקח ראשון הוא ישראל אבל אם הוא עכו"ס ומכרה לישראל רינו חלא קנאה מן האנס ענמו (ר"ג כ"ד ר"ז)
ו וכן הדין אם שסתה ביד הלוקח שלש שנים ומת והוריסה לזרעיו טוענים לזרעם : **ז** עכו"ס בעל זדוע שאנס
 נכסי ישראל וירד לתוך שדהו מחמת שהיה לו חוב על בעל השדה או מחמת שיש לו נזק ביד זה הישראל או מחמת
 שהפסיד ממנו ואחר שתקף לו את השדה מכרה לישראל אחר אין הבעלים יכולים להוציאה ע"ד הלוקח בד"א כשהודו
 הבעלים שחמת טען העכו"ס וכן אם היה עם מלך או ער בזאותו מקום שיכול לכופף את העכו"ס ממכר לדין ולא
 תבעו הבעלים את העכו"ס אינם יכולים להוציאו מיד הלוקח מן העכו"ס א"ע ש"אויס מודים לעכו"ס ואע"פ שאין הם
 עדים שחמת טען העכו"ס שהרי אימור הלוקח לבעלים אם גולן הוא העכו"ס למה לא חבעתם אותו בדנייהם : **ח**
 בא העכו"ס בתקופין על ישראל ולקח שדה ולא היה מסור בידו להרנו ומכרו לישראל או נתנו נריך להחזירו לבעלים
 אפי' שסתה בידו כמה שנים ואין נריך להחזירו בחנם חלא שמין כמה היה רוצה ליתן לעכו"ס כדי שיחזירנו לו וכך
 יתן לישראל ואם הוציאו עליו הלוקח כדי להוציאה מיד העכו"ס עד קדי דעת הבית נריכוס הבעלים ליתן לו אם רוצים
 ליתלו מידו ונס אין נריכין ליתן לו יותר מתה שהוציאו עליו כנון שאם היה העכו"ס ארבעה ונתנו לו בזול אין הבעלים
 נריכוס ליתן לו חלא כמו שנתן לעכו"ס א"ע שהיו לא היה יכול להוציאו בכך מיד העכו"ס ואפי' שהעכו"ס נתנו לו
 בחנם

חשן המלשפט הלכות אונאה ומקח טעות רלו רלו רלח

פירוש ריא

תנ"ס נדון להחזיר לבעליו גם כן בחנם ואם בעודו בידו בנה אותו הוי כיווד לתוך של הדיור שלא ברבות ובנאו שיוכל לומר לו טול עניך ואבניך:

ה' דרווקא בקרקע דלא מייאשי מיניה אבל מטלטלי דמייאשי מיניה אין צריך להחזיר לנזלים מלבד ספרים דאין מייאשי דידעין דמיון מוכרין רק לישראל: (מרדכי פ' הכנסה והנכות מרדכי ד'מ')

ב' דבר' כשאין סופטים כדי שיוכל להוציא שדהו מיד העכו"ם אבל אם יש סופטים ארץ והיה אפשר להוציאו מיד העכו"ם בדיון ולא עשה או ודאי נתיאש וישאר ביד הלווקח ולא יתן לבעלים כלום:

ג' וכל זה דאמס שאין לו משפט עליו אבל סר ומושל שקפץ על עבדיו ומסדמיו ולקח מאחד מהן ביום דינא דמלכותא דינא ואין הלווקח חייב ליתן לבעלים כלום (מרדכי פ' האומנין ופ' הכנסה) ישראל שמסכן וקצת אצל עכו"ם וקצת זמן לסדרתה ולא כדאמריהם לאור אס מחרה בסווייה ממכרו קיים דבא כדון מחרה אבל אם מחרה בנחתה משווייה אפי' כל שהוא חזיר (ב"י סי' ק"ג) וע"ל סי' ע"א מאלף הדינין:

רלו דמחזיר אחר דבר לקנותו וקדם אחר וקנאו וכו' כ סעיפים

א המחזיר אחר דבר לקנותו או לשכרו בין קרקע בין מטלטלים ובא אחר וקנאו

(א) נקרא רשע והוא הדין לרובה להסכיך ענמו אלל אחר ויש אומרים שאם בא לזכות בהפקד או לקבל מתנה מאחד ובא אחר וקדמו ואינו נקרא רשע כיון שאינו דבר המחזיר לו במקום אחר:

ב' והקונה קרקע על מנח מחזיר אף על פי שאין בה משום דינא דבר מחרה ויכול בעל המנח (לקדמו) לקנותה ולא מקרי רשע דהוי כמביאה (מרדכי פ' סוף דמביאה) וכן אם קונה דבר אחר ובא חבירו ויכול לקנותה בזה שחזר מזה לקנותו כך במקום אחר הוי כמו מביאה ויכול לקנותו כל זמן שלא זכס בני' הקונה: (השו"ת מהר"ך בית ל"א) ויש אומרים דלא סגא:

ג' וסגרא הראשונה נראה שיקר ואפילו לסגרא זו דרווקא בעניי אבל בעשור לא אם לא נדבר מנזוי דאז אפי' נעשיר מקרי רשע (ר"ן פרק האומר קדושין) וע"ל סימן קכ"ו סעיף ה' וכל זה לא מיידי אלא כשכר (ב) פסקו הדמים שביניהם ואין מחוסרין לא הקניין אבל אם מחוסרין עדיין הפסיקה שהמוכר רוצה בכך והקונה רוצה יותר צויל מותר לאחור לקנותו בין אם המוכר עכו"ם (ג) או ישראל (מרדכי פרק חזקה) אם מי שבגמט שהוא חכם ר"ג שלא להסיג בעול בשבירות נמים מן עכו"ם וה"ה (ד) במקום שנהגו לשכור ההלוואה מן העכו"ם: (מהר"ם פארווה סי' מ"א)

ד' וסגרא הראשונה נראה שיקר ואפילו לסגרא זו דרווקא בעניי אבל בעשור לא אם לא נדבר מנזוי דאז אפי' נעשיר מקרי רשע (ר"ן פרק האומר קדושין) וע"ל סימן קכ"ו סעיף ה' וכל זה לא מיידי אלא כשכר (ב) פסקו הדמים שביניהם ואין מחוסרין לא הקניין אבל אם מחוסרין עדיין הפסיקה שהמוכר רוצה בכך והקונה רוצה יותר צויל מותר לאחור לקנותו בין אם המוכר עכו"ם (ג) או ישראל (מרדכי פרק חזקה) אם מי שבגמט שהוא חכם ר"ג שלא להסיג בעול בשבירות נמים מן עכו"ם וה"ה (ד) במקום שנהגו לשכור ההלוואה מן העכו"ם: (מהר"ם פארווה סי' מ"א)

ה' אסור למלמד (ה) להסכיך ענאו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר דביתו אם לא שואמר הבעל הבית אין רנוני לענב במלמד רלי אבל אם סכר בעל הבית מלמד אחר יכול בעל הבית אחר לשכור (ו) אותו מלמד ענמו:

רלח כותבין שטר דמוכר ולא ללווקח וכו' ג סעיפים

א פותבין שטר למוכר שמוכר שדהו לפלוני אף על פי שאין אותו פלוני לפלוני והוא שמיד הקנה לו הסדה בקנין או שהעיד על ענמו שכבר קנה באחד מדרכי הקנייה ובלבד שיהיו העדים מכירים השמות שבסטר שזהו פכ"פ וזהו פכ"פ אין כותבין שטר ללווקח אלא מדעת המוכר ויש מי שאומר שאפילו קנו מהמוכר שהקנה לפלוני שלא בפני הלווקח ובא הלווקח שיכתבו לו הסטר אין שומעין לו שלא אחרו פסס קנין לכתיבה עומד אלא בפניו:

ב' מי שגא לעדים ואמרהיט שיש לי במקום פלוני אפי' בנזילי פלוני אף על פי שאין העדים יודעין אם יש לו בית במקום פלוני או לא יכולין לכתוב דברי אינן מעידין רק על המחנה ואם אין לו ממילא המחנה בעיניה: (מרדכי ס' המוכר פירות)

ג' הלווקח נותן סכר למוכר אפילו בנזילי במוכר שדהו מפני רעתה: ג' יש מי שאומר דבא דכותבין שטר למוכר אף על פי שאין לווקח עמו דרווקא כשעמדים על ענמו שכבר קיבל העשות מיד הלווקח ואם לא כתבו כן כשיתבענו לדון ליתן הדמים נדון להביא ראיה שמכירה זו היתה מדעתו ויש מי שאומר שאפילו העידו על ענמו שקיבל המעוה אם משמע מעורך הסטר שהמקח הוא מדעת שניהם אין כותבין ויש מי שאומר שכותבין אפילו לא העידם על ענמו שקיבל המעוה:

ד' שהרי שטר זה אינו מוכרין הלווקח שיקנה ואינו אלא לראייה ולכן הלווקח כותב ג"כ לומר שבגמט המעוה (שור) שטר מוכר שלא כגמטו פסס במקום רק עינין המקח הסטר בשר: (שו"ת רש"ב ח"ג פתק"מ)

רלט מי שבא ואמר אבד שטר קנייתי ביצר כותבין לו שטר אחר ובו ב' סעיפים

סי' רמ"א (ה) ר"ש ק"ב ק"ל
מ"ד מ"ח מ"פ
(כ) אבל ב' שטרי הלואה לא בטל
שני את הא' ואם פ"י ששניהם שוים
נזכה שניהם ר"ש מ"ח (ג)
הר"ש ליתן מעות עיני ר"ש
שמה' חיד וכתו (ד) עיני כ"ר ר"ז:
סי' רמ"א (ה) בשטר מחילה
ס"ד שיאמר
פחות יודע שני שיש לי לקבל
יות' ועכ"ל שני מחיל ואין לי עליו
אונאה כד"ש לא יוכל לטעון מחיל'
בטעות היא רש"ד מ"ח סי' ש"ח
הא דאמרינן יתמי לאו כפי מחילה
כיבה היינו בשם שנין אונאה
פחות שמה' אב"ל כפי שמה' ל
לדע"כיון שהניטו לפונ' הסטות
מחילתם היא ר"ש סימן כ'
וסוף סימן ק"ח וסוף סימן מ"ח
(ג) ר"ש

א מי שכא ואמר אבד שטר שהיה לו על סדה פלוני שקניתיה מפלוני שומעין לו לכתוב אחר:

הנה ור"ש במחלה בסנה יכולין לכתוב לו ב' ונ' שטרות כפי האי גזירה: (כ"י בשם הר"ש נ"א)
וכותבין בו שטר זה אין צדיקין בו לא ימנעם משיעבדים ולא ימנעם בני חורין ולא
כתבניהו אלא להעמיד בו שדה זו כדי פלו' כדי שלא ינאמנה מידן המוכר ילא יורטו
ויש מי שאומר דדוקא מומן דאשין ולא מומן שני דארכא למיזן שמה' אחר כך ש"ח
ומכרה למוכר ומזניח אחר"כ זה שטר השני שומעין אחר המכירה שכתב ויאמר הדריש
זכנית מתן: **ב** אף על גב דשטרי חוב המאחרים כשרים שטרי מזכר המאחרים
ופסולין הם: לא פירש בהם שם המאחרים:

רמ"א ב' שטרי מכר הנוצאים על שדה אחת מומן אחר ובו ר"ש

א שני שטרות היוצאים על שדה אחת (א) בשם קונה אחד ואין זמנם שיה' אם היה הראשון מתנה והשני ימכר לא יבטל האחרון את הראשון שיש לו מד מכר אע"פ שלא היה כתוב עם אחריות האחריות טעות וסופר הוא וכן אם הראשון

שני שטרות שזמנם ביום אחד והם כתובים על שדה אחת בין במכר בין במתנה אם (אין) דרך אנשי המקום לכתוב טעות היה הדבר מסור לדיונים יכל' טעמם נגוע להעמיד שדה זו בידו יעמידו:
ו"א שאין דנין דין שירא דייני רק (ד) בדיון מומחה וקרקע ו"א דאף מטלטלין על שאין אחד מוחזק בן: (הכל יציר)
ד פתה דברים אמורים בשטר שאין בו קנין אלא קנה שדה זו בשטר זה שאין לאנו יודעים מי הוא שניהם שהגיע שטרו לידו מחילה אבל אם שטר זה קניין כל שקדם לו הקניין זכה וישאלו העדים וכן אם הוא שם עדים שזה הגיע לידו שטר מתנתו מחלה קנה הראשון:

ב ה"ו שני השטרות במכר או שניהם במתנה אם הוסיף בפני פלוס הרי הראשון קיים שלא כתב השני אלא מפני התוספת ואם לא הוסיף בטל שטר השני את הראשון ואין לו אחריות ילא מומן שני לפיכך כל הפירות האכל' הלוקה מומן ראשון עד ומן שני מחויר אוחס' ואם היה על אותה שדה חוק למלך בכל שנה הנותן או המוכר ינותן אותו החוק עד מן השטר השני:

הנה ויכל' סגן אם כתב לו מחלה שדה שלם ואחר כך הני שדה ר"ן פ' נטרה) שכתב מרש' שאמר מנו מנה' לפלוני וחזר ואמר כך אין לו אלא מנה' אחרש' ואולי לא אמר עוד מנו: (מרדכי פ' נטרה ובהנה' מרדכי ד"כ)

ג שני שטרות שזמנם ביום אחד והם כתובים על שדה אחת בין במכר בין במתנה אם (אין) דרך אנשי המקום לכתוב טעות היה הדבר מסור לדיונים יכל' טעמם נגוע להעמיד שדה זו בידו יעמידו:

ו"א שאין דנין דין שירא דייני רק (ד) בדיון מומחה וקרקע ו"א דאף מטלטלין על שאין אחד מוחזק בן: (הכל יציר)
ד פתה דברים אמורים בשטר שאין בו קנין אלא קנה שדה זו בשטר זה שאין לאנו יודעים מי הוא שניהם שהגיע שטרו לידו מחילה אבל אם שטר זה קניין כל שקדם לו הקניין זכה וישאלו העדים וכן אם הוא שם עדים שזה הגיע לידו שטר מתנתו מחלה קנה הראשון:

הנה וימי שנתן ממנה לחבירו וכירש חיה מחנה כן לו בנין שנתן קרקע או מקום בניה הבכס ונזכר לו מזכיר ואחר"כ נתן לאחר מקום בניהם שם או קרקע שם ולא מבר' לזכרתי י"א דאמרי' שמה' מקום או קרקע אחרת נתן לשני והבמה' ראשונה קיימת (ר"ש נ"א) ו"א דאמרינן ודאי לא כיון אלא על מקום או קרקע הירוש' לו ואחר שאין יודעין שיש לו מקום או קרקע אחרת קנה השני ודוקא במתנת ששני מרש' שיכול' לחזור במתנתו אבל במתנת כריא קנה הראשון מ"א: (כ"י"ס ה"ב בשם רש"י נ"א)

הלכות מתנה

רמ"א המתנה במה תתקיים וכן המחילה והנותן הבר' שאינו מסוים ובו יב' סעיפים

א הנותן מתנה לחבירו בין קרקע בין מטלטלין אין המקבל זוכה בה' אלא באחד מהדרכים שהקונה זוכה בהם וכיון שקנה בה' מהדרכים הנה אפי' שלא בפני עדים קנה אם שניהם מודים אבל בדברים לא זכה המקבל אלא בל' אחד ויכול לחזור בו ואם אמר ליתן לחבירו מתנה מועטת אם חיוור יב' בו מכוס מחוסר אהבה:

הנה וע"ל סימן רמ"ט ולטל' סימן ר"ד סי' ס"ד ח' יארכי' שאמר לשמעון לית של' לני כהן לך אף על פי שלוי מקבל קניין לקיים דבריו של ראובן אינו כלים: (ר"ש סימן ר"ז)

ב מחל לחבירו חוב שיש לו עליו או נתן לו העקדון שהיה מופקד אצלו (א) הרי זה מתנה הנקנית בדרכים בלבד:

הנה

לשון המשפט הלכות מתנה רמא רמב

ס' רמב (א) מחילה נאנס
 חובה מחיל ר' נס
 ק"פ ועיין דף ר"ג ע"ב (ב) עיין
 רמב"ם שחולק (ג) מיהו י"א דאין
 מוכרין ממנו (ד) וכ"כ ב"י ס' ז'
 ע"ש ר' ורש"ל וספק ריקאנטי
 של"ו ועיין באורך מש"כ ש"ל לא
 מודקי ק"ט אבל אמר לא מחנלו
 ס"ס לא מהני י"ד סימן
 קע"ג ק"כ ח"א כ"ט ובי"ב נ"ס ב"ה
 פ"ה מהלכ' זכיה (ה) עיין מה"ט
 בדבור המתקבל לא חיישי' ומסיים
 והוכחתי דאין כוונתו ב"ש ובי'
 פ"י דעת הר"א נכנין אחר דאם
 נמ' מתקבלת ס"ס אין מושטין
 לכוסלה ומדברי מש"כ גלגלטי סימן
 ס"ו נ"ר דאם הוא אחר לעד י"מ
 ונ"ס כמנו אריה מחנה
 אפילו לדעת הר"א אבל לדעת
 הטור דק"ל טפי נדברי הר"א
 אפילו נכ"ג' וכמ"כ טור נאנטי
 ש"ס אחר פ"ס ומכ"ס ס"ס אין
 העדע' יכולים להעיד ולכמו
 כמנוהו בשוקא (ו) היינו במחנה
 לעדים וס' אלוס אבל לא נע"ט
 ה"ש ח"ה ר' ו"א אחר לעדים
 כהנו כל יכויו השטרות או תקוני
 ח"ל כ"י פ"ה או בכל לשון של
 זכות כמ"כ ס' ז' וס' ע"ג ע"ש
 ר' יונה ובי"ב רוב האי גאון דהני
 ולדעת רמב"ן לא מהני וע"ל ס'
 ס' וועיין ע"ש מ' מהר"ט ח"מ
 ס' כ"ד וע"ש ב"ש ס' ז' (ז) נגד
 סדרת ר' ישעיה האחרון שהניא
 הש"ו גלגלטי ס' נ"ס ש"ה דס"ל
 דאם שמרסת' וכמ"ס ס"ס מהמ"כ
 נטלה וכו' וכו' וכו' אחר כך
 להעיד שיהיה מפורסמת אלשיך
 ס"ד (ח) ממון דברי ספי"ק זה וס'
 ג' נ"ר כשפקדון בו דמכתב ש"מ
 שמה חשיב' טמירא כדריא אבל
 מנה מחמת מיתה לא וכ"כ ב"ח
 ועיין ב"י טור כמ"כ ר"ו כ"ט
 ח"כ ש"ס אחר לא מחנלו מחנה
 עד יום פלוני ואח"כ מחנלו לא הוי
 טמירא וכמ"כ ב"ש ס' כ"ד דף
 כ"ו ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
 בשעת שחלה המחנה ה"ל למו
 הכי הוי מחנה טמירא וכן נראה
 דעת מהר"י טרמי ח"מ כ"ד וכמ"
 ס' מורה דרך רבני דייק לשון
 הגאון אחר כך מלאמי שכתב בעל
 העיני' נאומ' מ' נדריי מתל' שהאומ'
 לא מחנלו מחנה זו עד יום פלוני
 הוי מחנה טמירא' וכמ"כ מ"ר לא
 הוי כיון שנשעה שחלה דמחנה
 הוי גלויה ע"כ ומ"ס נראה דאם

כשהיה תנאי זה כדון התנאים הקיימים על הדך שנתבאר בטור אכן העור סימן
 או שכתוב בטור הסטר וקנינה מיניה כחומר כל תנאים וקנינים העשויים כת
 חכמים ש"ס לא כן המתנה קיימת והתנאי בטל:
 הג' הקונה קרקע מחירו בחמישים וכמ"כ אחר כך לאחר וטרפה מן המקבל מחנה אין הנומן כדף ל'
 לו מה שטורף מן המוכר אלא אם כן הקנה לו כל שטורפו ס"ס לו פ"ל הקרקע:

רמב ר"ן מתנה באונס ומסירה מודעה ומתנה טמירתא וכו'

א הנותן מתנה מחמת אונס שאנסוהו ליתן (א) אינה מתנה ואפילו קבל ע'
 אחריות נכסים בטור ואפילו אם אינו מוסר מודעה או ידעינו באונס או
 מתנה לכיוון המוסר מודעה על המתנה כתיבין ליה אע"כ דלא ידעינו באונסה ש'
 אפילו היתה המודעה שקר כיון שגילה בדעתו שאינו חפץ במתנה (ב) הרי הוי בטל
ב והיכא דידעינו באונסה ומסר מודעה ובטלה לא מהני הבטול כיון דאונס ה'
 אפילו אי לא מסר מודעה לא הוי מתנה אבל אי מסר מודעה ולא ידעינו באונס
 ואחר כך ביטלה מדעתו הוי ביטול כיון שלא הכירו באונסו ולכך נהנו לכתוב ב"ס
 מודעה במתנה: ג כל מתנה בין של בריא בין של שכיב מרע נריך שתהא גל'
 ומפורסמת לא מקביע' אם אחר לעדים תתבאר וכמ"כ אלא אפילו אחר ס"ס כ'
 לו אינה כלום אלא אם כן אחר כתובה בשוקא וחתמו בפרהסיא וכיונא בזה לפי
 כל שטר כאלו כתוב בו ואמר לנו הנותן שבו בשוקא וברחובות וכתבו לו סת'
 גלויה ומפורסמת וכיונא בענין זה (ג) חושטין לה שמה מתנה מסותרת הוי ו'
 זכה המקבל ואפילו אי קנו מיניה:

הג' ואפילו מ"ס המקבל והחוק במתנה מוכרין מידו (טור בשם הר"א) מיהו אם החזיקו אותו במת'
 מעשבו לא שייך נה סמר ולכן א"כ כמ"כ ל"ה בשטר מתנה לך וחוק ניה מעשבו הוי ליה כאלו כ'
 כמתנה בשוקא וכו' (רני ירוחם כ"טו ח"ב) וע"ל פ"י זה ספי"ק זה:

ד אם לא נזהר לכתוב בפרהסיא ונזהר לחתמו בפרהסיא כשר ואע"פ שלא נזהר לית'
 בעידי מסירה בפרהסיא כשר ואם נזהר ליתנו בעידי מסירה בפרהסיא כשר אע"פ של
 נזהר כן על החתימה: (וכן אם נזהר על החתימה שיהיה בפרהסיא (ד) ולא נזהר על החתימה) (טור)
ה יש מי שאומר דהאידיד (ה) לא חיישינן לסתמא' משום דנהיגו לחתב' בכל שטר'
 מתנתא הכי הילכך כשתנוה לכתוב שטר מתנה סתם דעתו טיבתו (ו) כמתנה הסתמי'
 הילכך הוי כאלו אחר כתובה בשוקא (ז) וחתמוה בפרהסיא: (ומכל מקום לפי מה שכתבנו טוב לכת'
 נהדיא) ו ש"ת שניה ואמר לא תנלו מתנה זו ולא תידעו בה אדם אלא לאחר מיתה (ח)
 ה"ו מתנה קיימת שבעת שהקנה אותו שהוא אחר אחר נלו אותה מיניה מחמת'
 מיתה אינו נריך לומר נלו את המתנה אלא אע"פ שהיא כתובה סתם אין חוששים ל'
 טמא מסותרת הוי: ז י"א דמתנה טמירתא אם החזיקו הנותן בנכסים או שהחזיק הוי
 בהם בפני הנותן ולא מיתה בו קנה: (וכבר נבאר ס"ג) ח הכותב שתי מתנות ע'
 טדה אחת הראשונה מסותרת אי סתם והשניה גלויה ומפורסמת אחרון קנה אפי' הית'
 הראשונה סתם: (ולא אמרי' דהראשונה הוי כמודעה) ט מיהו הדברים מוכיחים שאין דעת'
 ליתן מתנה זו אפילו כמתנה מתנה גלויה ונמנח שנתנה נקודת מתנה מסותרת הר'
 שתי המתנות בטלו הראשונה (מכני שהיא מסותרת והשניה) מפני שהדבר מוכיח שאינו
 רוצה והרי קדמה זאת המתנה שנמנח כמו מודעה לה: י מעטה באחד שרצה לישא'
 אשה אחרת לו אינו נושא לך עד שתכתוב ליו כל נכסיו כמותו ואח"כ כתב לה כל נכסיו
 ויקן אחר לעדים לכו (ט) והכניאו וכמ"כ לו כל נכסיו במתנה ואח"כ כתב לה כל נכסיו
 ונטלה ובה טענה לפני חכמים ואמרו הבן לא קנה והאשה לא קנתה שהרי לא ברענא
 כתב

הנומן הוא הרבה אחר-היאמה המתנה בטלה רש"ל י"ד קע"ג (ט) רי"כ סוף סימן ר"כ רמ"ב ר"ה:
 סימן רמ"ב

תולה ובאנוס דדבר הוא סהרי נילה דעתו במתנה הראשונה א"ע פי שהיא בטלה מפני שהיא מסירתת:

אבל א"ל היה ממנה ראשונה הוי מתנה שנייה קיימת דלא מקרי אנוס גמור: (טור)

דין המוכה לחבירו על ידי אחר ורוצה הנותן או המקבל לחזור בו ובו כה סעיפים

המוכה לחבירו מתנה על ידי אחר כיון שהחזיק הווכה בנכסים או בקרקע או שהגיע השטר לידו וכה המקבל ואין הנותן יכול לחזור בו ויד המקבל על העלוונה אם הוצה מקבל ואם אינו רוצה אינו מקבל:

דאזון שדרה מרבה לשלוחו של שמועין לזוה"ה מראובן דלחזרו בחזרו: (הגהות מרדכי דקדושי)

בד"א כשאמר לו וכה במתנה זו לפלו' אבל אם אמר לו הולך לפלו' מנה זה יכול לחזור בו כל זמן שלא הגיע ליד המקבל המקבל עני (א) אינו יכול לחזור בו: (ואש"י בעשר י"ט ב"ז משום מחומר אמנה) אם היא מתנה מועטת כמו (ב) שכתבאר: בעני בר"ד סימן רכ"ח סעיף י"ב ובעשר לפי"ד סימן ר"ד ולקמן סימן רמ"ט אשת שמועין שכתבה מתנה בשטח חליה ובמרה בעלה ואמר כך רוצה לחזור (ג) אם הוא מתנה לעני לא יוכל לחזור בו: (מרד"ם ס"פ הוזהב)

דין אם אמר לו תן לפלו' נתבאר בסי' קכ"ה: ד אפילו אם אמר ליה וכו' לפלוני אינו קונה אלא א"כ הוא וסיתו אבל אם אינו ברשותו לא וסיתו אפילו אם אינו ברשותו לקשיבא לרשותו וכה בשבילו אם לא יחזור בו וזמן קודם שכתב לרשותו: ה' דין אחר הולך מנה לפלו' ומנה שמת המקבל נתבאר בסי' קכ"ה: ו' אחר לשנים ו' בזה"ע זו לפלו' וכתבו שטר עליו והחזיקו בשדה יכול הנותן לחזור בו בשטר עד שיגיע ליד בעל המתנה א"פ שחינו ול לחזור במתנה ענמה: ז' אחר להם וכו' לו בשדה זו ע"מ שתכתבו לו את השטר או ע"מ שתכתבו לי ר' זו א"פ שחינו החזיקו בשדה יכול לחזור בו שלא יכתבו לו שטר או שלא יתנו לו מתנים זו ותבטל גם המתנה ואפילו כתבו לו השטר כל זמן שלא מטרחה בידו ואם מיחה בהם מלמסרו לו בטלה המתנה:

וה"ה בסנים שיטתו קנין שיטתו זה את זו ואמרו על מנה שיכתבו השטרות ואח"כ חזר האחד קודם שמיחה השטרות ומיחה בכתיבת השטר כתבטל הקנין הוהיל ואמרו ויל מנה שיכתבו השטרות (ה"ה אש"י כלל ל"ד סימן ג') וע"ל ר"ם ל"ט סעיף ד':

אפילו אם מנה שדה ואחר לשנים וכו' לו בשדה זו וכתבו לו שטר והחזיקו בשדה יכול למחות מלכתוב השטר ויחייב בחזרונו לכתוב מנה מוכרין אבל אינו שורף ממשיבדי הוהיל ומונה בשטר (טור) והלוקח יכול לחזור בו לימח לא קניתי ולא ע"מ שתכתבו לי את השטר: ט' יש מי שאומר דהא שחזור בשטר היינו דיקא כשאומר לאחרים וכו' לפלוני אבל אם אמר ללוקח או למקבל ענמו וכה ואכתוב לך שטר כיון שזכה אינו יכול לחזור מלכתוב את השטר:

אפילו קנו מידו על השטר שאמר בפירוש אני מקנה לכתוב את השטר ולא אוכל למחות קנין דברים הוא ויכול לחזור בו: י"א אפילו אחר כתבו וזכו לו בשטר יכול לחזור וי"א שכיון שכתב זכו לו אינו יכול לחזור בו: אבל אם לא אמר להו וכו' לו יכול לחזור בו א"פ שכתב השטר כל זמן שלא נה' ליד המקבל מתנה: (טור בשם הר"ם)

שטר שכתב בו שנתן קרקע לפלוני בקנין אף על פי שלא בא שטר זה ליד המקבל אלא לאחר מיתת נותן (קנה: י"ג) מי שמח ונמנה אגלו מוסקד שטר מתנה שנתן דאובן קרקע לשמועין וראובן מת יחזירו ליורטי נותן: אין אדם ווכה במתנה לחבירו עד שיהא הווכה גדול וכן דעת אחד איש ואחד אשה אפי' עבד אפי' אשת איש או שפחה: ודוקא ויד אחרים אבל לא מרבו או מרובים אלא נמקו דוכיה לנפשיה: (המניח ס"ד דוכיה)

אבל העכו"ם אינו ווכה הוהיל ואינו ראוי לטליח לעולם וכסם שאין ישראל נעשה שליח לעכו"ם כך אינו ווכה לעכו"ם: ט"ו קטן שנתנים לו נדר וזרקו אנו וניטלו ווכה לענמו: (ודיוקא בשם דעת אחרת מקנה לו אבל במציאה לא נהמניד פ"ד דוכיה ור"ן פ' המקבל) וע"ל סי' רל"ה) ואינו ווכה לאחרים פחות מזה לא לענמו ולא לאחרים: י"ו השוטה אינו ווכה לא לענמו ולא לאחרים והמוכה השוטה על ידי בן דעת וכה: י"ז החרט ווכה לענמו ואינו ווכה לאחרים: י"ח

וכן לקטן אפילו בן יום אחד ולגדול בין פננו בין שלא בפננו: י"ט יש מי שאומר שמי שתחייב לקטן בין בשטר בין בקנין כיון שאין אותו דבר תחת ידו דהקטן אינו ווכה א"כ ויכהו על ידי אחר: כ' חזרו על אדם קונה לו שלא מדעתו א"פ שחינו עומד עם כיון שהגיע המתנה לחזירו כאלו וכה בה אחר: כא' כמה ד"א בחצר המשתמרת אבל בחצר שאינה משתמרת כגון שדה וחורבתו עד שיהיה עומד בנה ויאמר זכתה לי שדי (יש חולקין כמו יתבאר לעיל סימן ר') כב' נכן ארבע אמות של אדם שהוא עומד בנדו קונין לו בשיטתו או בנידו רשות הרבים או בחצר שאין לה בעלים אבל ברה"א או בשדה חבירו אינו קונה עד שתגיע מתנה לידו:

סימן רמה (ה) נתתי משת
לשטר ולכח
רש"ד ח"ה ק"כ"ג (ב) מי שנשבע
בקנין טעמה הוא ואסמו
פטורים היו קנין דברים וטעמה
פטורים רש"ג ח"ה
(ג) כמב

כג קטנה זכתה לה חנה וארבע אמות שלה (ודוקא קטנה שאין לה אב (כ"ב"ק דמ"ג))
אבל הקטן אינו זוכה עד שתיגע מתנה לידו או עד שיזכה לו אחר: כך ה
ארנקי לבית בפתח זה ויזכר בפתח אחרת ונתנו לבטל הבית במתנ' אחר בו בעודו באויר ה
היו ספק ולא זכה ב"ה משום דמוקמינן ליה בחוקת מריה קמא אבל אם הפקידו זה
בו אחר מוציאין מידו ונותניו לכה: כה בד"א באויר שאין סופו לזכור
אם סופו לזכור כנון שטומד כנ"ו ודוקא לאחר ונתנו לבטל החצר וחזר בו בעודו כו'
כמונח דמי ואינו יכול לחזור בו וזכה בו בעל החצר:

רמז האימר לשנים לכתוב שטר מתנה לפלוני ובו סעיף אחר

א המתנה כנט' שאין אדם יכול למסור דברים לשליח כיצד אחר-ל"ג אמרו לפלו' ופלוגי שיכתבו ויחתמו בש
מתנה ויתנוהו לפלו' אין זה כלום ואם אמרו לאותם העדים וכתבו ונתנו למקבל לא קנה (ובל שז"א ח"ה
זמנן (ש"ר בס' הרא"ד) וכן אם אמר לשנים וחתמו בשטר מתנה ונתנו לפלו' אינם יכולין ליטור לסופר לכה
אלא הם עתים כותבים ויש מכשירין באומר אחר לפלו' ופלו' שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני:

רמה הכותב נתתי שרה פלו פלו והאומר נתתי שרה פלו פלו והוא אומר לא נתתי ובו יא

א הכותב בשטר נתתי (ה) שרה פלונית לפלוני או שכתב נתתיה לו או הרי היא שלו ה"ו זוכה בה כשיגיע הסטר ליד
(אבל בדיובורא נעלמה לה קני' אלא אם כן קנו מידו והא' דאמר' דלא קנו היינו שרובו ליתן עבדיו בלשונות אלו אבל אם אמר כתיב
הודאה י"א דק"ס) ונ"ל ס"ח סעיף ו') אבל אם כתב בשטר אהננו לו אצ"פ שהעידו עליו העדים לא זכה המקבל
הנה ואפילו קנו מידו דהוי קנין דברים: ב ויש אומרים שאם קנו מידו מהני לטון אהנן: ומהר"ו ספק כסברא ראשו
ולכן כמב דהכותב לאסמו בשעת הדיבורין לטעות לה בחובה גדולה לא זכיה כל זמן שלא כתב לה ולכן כהנו לטעות מנאים חדש
(כ) בשעת החיוב: (ועיין באה"ח ה"ט סימן כ"א) ג יש מי שאומר שאם כתב לו בשטר שרה פלונית תהא נתון
לך או תהא שלך קנה: ד יש מי שאומר שאם אמר אהננו לו מעכשיו בין בשטר בין בקנין קנה אלא
האימר נתתי שרה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתת לי הולכין אחר דברי הנותן דאיכא למימר זוכה לו על יו
אחר ואין בעל חוב של הנותן זוכה ממנו כל זמן שיאמר ביד הנותן מתה לשרוע אבל אם לא נשאר בידו לפרוע לבט
חיבו לא מהני הודאתו לחוב בעל קיבוי: ה אמר ככתבי שרה פלונית לפלוני ונתתי לו בידו והלה אימר ל
נתת לי אם המקבל מתנה הוא שאמר כן הודאת בע"ד כמתה עדים דמי והנותן אובל' פירות שדהו ואם בו התק
הוא שאמר כן לא נתת לאבי שרה זו והוא אימר ככתבי ונתתי לו מניחם את הפירות ע"י שליח עד שיודע הדבר הא"ך הוא
ו ויש מי שאומר דדוקא כשהבן אומר אבי הייתי במעמד שאתה אומר שנתת לאבי וראיתי שלא נתת לו כלים אב
אם לא היה במעמד דינו כאימר נתתי שרה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתת לי:

הנה שטר מתנה שכתב בו כתבו וחתמו עליו בכל לטון ונתנו לפלוני וכו' לאו שטר מתנה הוא מאחר שלא נזכר בשטר שהוא נותן
אלא טעם לפירוש למה: (הרא"ח כלל ט' סי' ו')

ז מקבל מתנה כבא בעל חיבו לנכות ממנו ואמר אינה מתנה בידו אלא שומר אבי עליה או שאמר בטלה היתה
מתחלה נכב' היסת ותחזור לבעליה: יי"ן למטה ס"ו ח טען הנותן ואמר שיתר אתה עליה או שאמר שלא מדעתי
נתתה או נוולה היא בילך וזה אומר נתת לי אם החזיק בה שני חוקה או שהיה מתנת מטלטלין נשבע המקבל שבועת היסת
ונפטר: ט נתן שרה פלונית במתנה לראובן ואח"כ החזיר לראובן שטר מתנה לנכות ונס עשה לו מחילה לא כתבטלה המתנ'
בכך: י המקבל את המתנה וזכה בה ואחר שבא לידו והוא שותק חזר בו ואמר איני רוצה בה נ"ו איני מקבלה או הרי היא
בטילה או מוס זה נראה לי בה לא אמר כלום לענין שתחזור לבעלים אלא הרי היא הפקר ופ"ל הקודם בה זכה (ואם יש לו בעל
חוב גובה ממנה (ש"ר) אלא אם היה נוח מעיקרה לא קנה המקבל וחזור לבעלים הראשונים:

הנה וכל זה באומר א' מן הלשונות שמשמעותן שאינו רוצה בה אבל אם אמר לטון דמשמע שלא הימה מתנה מעיקרה אפ"ל דשק מחילה באמין
בהודאתו ואם לוח חב האחרים כנון שיש לו בעל חוב עליו מכל מקום מאחר שלא הימה בחוקמו עד עתה כאמון עליה אמר אי אכסני בה אם
המתנה נטולטלין הוי ליה הפקר ואם הוא קרקע מאחר ששק מחילה אין בדבריו כלום: (הכל בטור)

יא ויזכה לו ע"י אחר וכשנשבע המקבל שתיק ואח"כ נוח ואמר איני מקבלה ה"ו ספק אם זה ששק כבר רנה וזה טעם חזר בו
או ששק מפני שדיין לא הגיע לידו כלום וזה טעם הוכיח סופו על חתמו לפי' אם קדם אחר וזכה בה לעמון אין מוציאם
מידו טעם המקבל זכה וכיון שאמר אינו רוצה בה הרי הפקירה וזה שקדם ולקחה מההפקר זכה ואם חזרו הבעלים הראשונים
ותפסה מיד זה שקדם זכה בה אין מוציאין מידם שאל המקבל לא זכה שכיון שאמר אינו רוצה הוכיח סופו על חתמו ולא קנה
אותה

הושע המשפט הלכות בתנה רצה וכו' רמז

פירוש ר"ד

(ג) כיצד נדק הב' שלא חלק רמ"ם
בין מתנה בריא לש"מ כמו שחלקו
הר"ף והרמ"ה :
סימן רמז (א) וכו' רמ"ם
ח"מ סימן רמ"ג
סימן רמז

וברשות העולים הראשונים הוא קיימת עדיין ויש אומרים שאם היתה מתנה
ש"מ כיוון שמתק (נ) בטעה שמתק קנה :
לא ראינו? מי בחלק באין בין ש"מ לברייתא ונס אינו נראה לי לחלק בכך מחמת שזכה לו המתנה על
ידו אחר קנה בברייתא כמו בש"מ וכן דעת הר"ם שזכה המקבל בכל ענין :

השומוע שמת בנו וכתב נכסיו לאחר וכו' יז סעיפים

לעולם אומרים דעת הנזמן (א) אם היו הדברים מראין סוף דעתו עושים על פי האומדן אע"פ שלא פירש בוודאי מי שהלך
נכסיו למדינת הים ושמע שמת וכתב כל נכסיו לאחר מתנה נלויה נמירה ואח"כ בא בנו אין מתנתו קיימת שהדברים
מחיים שאלו ידע שבנו קיים לא היה נותן כל נכסיו לפי' אם שיר מנכסיו כל שהוא בין קרק' בין מטלטלין מתנתו קיימת :
יש מי שאומר שדיון זה דלוקא בש"מ אבל לא בברייתא ויש מי שאומר דאפילו בברייתא היא : ג יש מי שאומר
דה בריא שכתב כל נכסיו לאחר מחמת שהוא נרדף לברוח מפני בעלי חוביו או מפני אוביו ואח"כ עשה פטירה עם
עלי חוביו ואוביו או שמתו אם נכתב שלא כתב מתנה זו אלא מחמת כן הואיל ונדחת הטעה מפניו והרי הוא
דך לנכסיו בטלה המתנה : ד הכותב כל נכסיו מתנה לא מבניו בין שהיה בריא בין שהיה ש"מ : (וי"א דלוקא שכתב
בין מתנה אבל ש"מ שכתב לו לשון ירושה קנה) (שיר) אפילו היה בין קטן המוטל בעריסה לא עשאו אלא אפטרופוס והרי
בכל הנכסים כאחד מחייו ואפילו הארוך בלשון כדרך שופר' דטרי ולך יזכי ויחוק אומדן דעת הוא שלא נכתבין
וא להיות אחיו נשמעים לו ואם שיר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין זכה הכן במתנה ואם פירש בטטר שמקנה
הקנאה נמורה ולא בתורת אפטרופוס או שפירש בטטר שהיה רשאי לתכור ולתת לאחרים או שכתב לומטלטלי חבב
רקעיו או שהקנה לו בקנין וכן כל שכתב בטטר המתנה לשון שאפשר להזכיר ממנו למתנה נמורה גמבוון קנה :
ה ואם כתב לא' שהיה מושל וסולט בכל אשר לו אינו לשון מתנה אלא לשון אפטרופוס : (הראש כלל פ' ד' ס' א' ורי"ד ס' מ"ט)
וכל היכא דאיכא לאחשתוקי בלשון המתנה אם נכתבין למתנה נמורה על המקבל להביא ראייה : ו כד"א שכתב
בין בניו הבנים אבל אם כתב לבן בין הבנות או לבת בין הבנות (או לבת בין הבנות) (שיר) או לאחד מהירשים בין שאר
רעים אע"פ שלא שיר כלום מתנתו קיימת : (וי"א דנת בין הבנים או בין הבנות לא קנאה) (שיר כסא ר"ש והרמ"ה) ז יש מי שאומר
כותב כל נכסיו לבן בין הבנים אם נתן לו בקנין ויפה כמו קנה ויש מי שאומר שאע"פ כן לא קנה : ח אם אמר
תבו ותתן לו כל נכסי ולא יפה כמו לומר תנו לו כל נכסי ואף כתבו אפילו אפטרופוס לא עשאו : ט הכותב
ל נכסיו לאחר מבניו ולאחר זה האחר קנה חני הנכסים במתנה ובשאר החני לבניו והבן שנתנו לו אפטרופוס מינהו
בל שאר אחיו : י יש מי שאומר שאם כתב חני נכסיו לבני וחני נכסו לפלוני לבנו נתנו הוי מתנה ואם כתב שני שלישי
כש"ל לבני והעלים לאחר לא עשה כנו אלא אפטרופוס : יא כתב כל נכסיו לבני בניו אפטרופוס ואם
נתב חני הבני לבני פלוני וחני נכסו פלוני הראשון הוי מתנה והשני הוי אפטרופוס על החני לכל הבנים ונס
לאראשון שנתן לו חני הנכסים יש לו חלק בחני האחר כשאר האחים : יב הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאו אלא
אפטרופוס וכתבארו פירי דין זה בטור אבן העזר סימן ק"ז : יג הכותב נכסיו לבניו יכתב לאשתו קרקע כל
שהוא נכתב בטור הנזכר סי' ק"ז : יד הכותב כל נכסיו לאשתו ויגאל עליו טטר מוקדם נכתב בטור הנזכר סי' ק"ז :
טו דין טטר מתנה שלא נעשה אלא להבריות בטור הנזכר סי' ז' : יו דין ש"מ שאמר תטיל אשתי כאחד מהבנים בטור
הנזכר סי' ק"ח : יז כל הנותני' כל נכסיהם שמתכתב למתנו ויחזרו כל נכסיהם לבעלים הראשונים אין המקב' מתנ' מחי' פירו' :
האומר לחייו אבול עמי ברוך לשלם לו ולא אמר בין מתנה קא יתב ליה ולכן מי שמאביל לחייו עם בתו יותר מומן שקבל לו מוזכר בריד
החמן לשלם לו מוזכרין כשיכתב ממנו אבל לא מוזכרין אחר ודוקא דליכא הוהא דנתן לו לשם מתנה אבל היכא דמוכח דנתן לו מתנה
רק אחר כך נפלה קטטה דיכיהם ולכן ממונו פסור : (טור סי' ט"ו)

רמז השורח הפצים לבני ביתו ולא פירש היאך יחלקים וכו' ה סעיפים

כדיא שטלח כלום ממדינת הים ואמר ינתנו אלו לבני הרי אלו ינתנו לבנים ילבנות הרואי לבני' כגון ספרים וכלי מלחמה
לבנים והראוי לבנות כגון כלי משי הצבועים וכלי זהב וטלום הבנות הוראויים לזכרים ולנקבות וטלו אותם הזכרים :
מי שהיו לו בנים מאשה אחת וכשא' אשה אחרת והתבט עם נכסיו הראשונים שכתבו מן הבנייה יטלו חלק בירושה כמו הם ולא היו לו מן הבנייה
רק בנות אין לבת במקום הבנים כלום : (מרדכי ר"ם מי שמת)

וכן המטלח כלום לביתו סתם והיו סהם כלום הראויים לבנות וטלו אותם בנותיו אומדן דעת הוא שלהן טלח
אם אין לו בנות או שהיו בנותיו נשואות וטלו אותם נטי בניו שהדעת נוטה שלהם טלח ויש מי שאומר דה"ל דלית
ליה איתתא אבל אי אית ליה איתתא ודלי לדידה טר דנכסו דמיה : ג ש"מ שאמר נכסו לבני בלשון רבים

השן המשפט הלכות כחנה רמח רש"י

סימן רמז (א) שטר' ירושה
 שכתוב בו לבתי
 וליוצאי חלצו ולא כתבו לירושיה
 יוצאי חלצו אם מתה הבת בחייה
 אביה ואח"כ מה אב יוצאי חלצו
 זכריהם ונקמת יורשים בשלם וכ"כ
 האשרי בת"ס ע"ז הוצא דטובה
 מחמת מיתה יתמי פלו' וטלו חלק
 הזכרים ונקמתו יש להם כשו' דהכל
 קרוי יתמי בין זכרים בין נקבות
 דקרא כבוד יוצאי ודך עקב ודיונה
 היתה בכלל משרי מולין ז"ל הוד'
 לדבריו עכ"ל ויולי דרבי' והלכות
 סי' כ"ו ע"ן ומרדכי ספ"ק דייטין
 ומוס' ס' (ב) ע"ן גבי שמת'
 אינו סובר כן :

סימן רמח (א) עיין ר"כ

השכנו סימן
 ל"ג שבב' בחורף להרא"ש והשור
 פ"ה לדבר' ימנה הכיור ולחל'
 מיתה יש לה דין מתנה ברא'
 לפניו אם מירואריך לפלו' אשר
 סי' כ"ח חפ"ט שן לב ח"כ ס' ל"ה
 נשפט קצת מ"מ בטרק דרבי' כ"ה
 ששעה לדעת (ב) ר"בש קפ"ז
 מה"רס ס' ל"ב ס' ל"ה פסקי
 רוקאטני חק"כ. הנומן מתנה
 לרמזי יורשו ואחריו לירוש'
 הנומן אם המקבל חתנה יז"ל
 בבית או אחריו ירושה אין לה
 הפסק וירשו כדו' אבל אם אין לו
 בבית ג"ח ובמבנה אחרו נובין
 חתן קצת מה מקבל המקבל מתנה
 במתנת ש"מ אינו כלום וירוש'
 הנומן וירוש' לה בשט' הוא' הנומן
 ה"ר ר"י לבית לוי ע"ז ובמ"ס סוף
 שמה"ל כולל אשכנזי סי' ל"ב כ"ה
 שחול' ומתה עליו (ב) וי"ח הראשון
 נוב' מנו' הנכס' ר"כ אשכנזי ס' ל"ב
 (ד) ג"כ ר"בש וירוש' ואחריו יורש
 מה"ר"ח ח"מ י"ח א"ה (ב) ירוש' ס' ל"ב
 ש"ל דל"ה הכי' לא לזכות הירוש'
 ירושה הר"ס ור"ה דל"ה מנה כפי'
 יש לה הפסק אפי' לירוש' ג"י וכה'
 הירוש' פירו' אשכנזי סי' קפ"ז
 דיוצאים ליתר ק"ל ביוצאי ויורש
 רש"י ח"א י"ח ומתנה לקמן סימן
 ר"כ ס' אשכנזי ל"ג ואם המוס'
 הוא' הנושא אומן עיין מהספי
 שמואל סי' ק"ג אם מירואשכנזי

ולא היה לו ח"א בן אחד וזכות הכל לבן לבדו (וכל שכן אם יש לו נכסים רבים דהכל לבני
 ואין הזכות בכלל (ואם אמר כפי' לבני ולבנותי הראוי לבנים לבנים והראוי לבנות לבנו) מ"י
 וכן אין בן הבן בכלל (מעשה באחד שנהו כל אחד לו לבנו רק שימן סך מה לכל אחת מנשותיו ו
 אחת מהן בחייו והניחה בן אין לבן במו' כלום (א) דלה ולא לירושיה קאמר וסוד דכן כמו לא מקרי בן) י"ח
 פ' מי שמתנו) ויש מ"י שאומר דלוי לית ברה ח"א בר כלא ודאי אחר ברה קאמר
 הנה מפילו אם יש לו בנות מיסו אם אמר לימתי הבנות כלא בן ג"ל מתשובת הראש וה"ה
 אחר ליוצאי חלצו: (מהר"ו בפסיו)

ד מי שחלק נכסיו מחמת מיתה וכתב והשאר יחלקו סתי אחיותי ייתמי אחותי ו
 ביתותי אחותי וזכרים ונקבות גדולים וקטנים כלם בכלל אפילו נקבות נפישות
ה האומר נכסי לפלוני ולבני חולקים אותו פלוני נישא מחנה וכל בניו מח
 אחר לפלוני ופלוני ולבני (פלוני) נוטלים בני פלוני מתנה וזכרי האחרים מחנה וא'
 הנפרטים מרובים והנכללים מועטים נוטלים הנפרטים מחנה ואף אם יגיע ()
 לאחד מהנפרטים פחות מלאחד מהנכללים. כנון שאמר נכסי לפלו' ולפלוני ולפלו'
 ולבני ראובן ולא היה לראובן ח"א שני כנוס:

הנה וכן הדין בשאר דברים ולבן ח"ש ואם שמתו בנייהם שאל ימיו אחד מהן יחזרו הנכסים לקרובי
 קרוביו נוטלין הכתי וקרוביה סתי: (פנהות מיימוני פ' י"א דרביס)

רמח הנותן מתנה לחבירו ואמר ליה ואחריק לפלוני וכו' יג ס

א ש"ת שאמר נכסי לפלוני ואחריו לפלוני אין לב' ח"א (א) מה ששייר דרשונו וא'
 היה הראשון (ב) ראוי לירשו כנון שהיה בן מכלל הבנים (ג) אין לסני כלו
 (אפילו אם גם שני ראוי לירש (המגיד פ' י"ב ד"ה וי"ב בשם הר"ן) וכן ה' אפי' הקדישה אחריו של ראש
 אין להקדש כלום) (משנת רשב"א סי' אש"ד יב' בשם הגמיונים) שכל לשי' מתנה לירוש' הרי הו'
 כלשון ירושה (ה) וירוש' אין לה הפסק ואע"פ שיאמר ואחריו לפלו':

הנה ואם עשה הנושא במקום שכתבו לרין יורש' אחר' ה' הכי' ונאמר ח"ה' לקום אחר' לרין דרבי' ישרא'
 לא אחריו ירוש' דרוש' דין לה הפסק: (ריב"ש סימן כ"ב)

ככל הכרית שנתן מתנת בריח על דרך זה וכתב ליה (ו) נכסי לך ואחריק לפלוני
 אין' לסני ח"א מה ששייר ראשון אפילו היה הראשון ראוי לירשו: **ב** ש"י
 שאמר נכסי לך ואחריק לפלוני והיה הראשון ראוי לירשו ופירש ואחר לא עשינו
 ירושה אנו כותב לך שאין לה הפסק (ז) ח"א במתנה והדי הפסקתיה השני קובי
 מה ששייר ראשון (ח) לפיכך אם נפן המעות על ידי שליח ואמר תכו לבני (ט)
 שקל בכל שבת ולא משום ירושה אנו נותנה להם והנשאר מהנכסים אחר מותם
 יהיה לפלוני אין נותנים להם ח"א שקל אף על פי שאינו מספיק להם: ויעיין לקמן
 סי' ר"כ ס' ג"כ בש"ה' (י) נכסי לפלוני ואחריו לפלוני (י) מת הראשון
 קנה שני מת שני קנה שלישי מת שני בחי ראשון הנכסים של יורשי ראשון
 (י"ג) דין שלישי עם השני (המגיד ס' ל"ג) אף על פי שאמרנו אין לסני ח"א מה ששייר ראשון
 אסיר לראשון למכור או ליתן נופו ח"א אוכל הפירות עד שימות ירוכה השני ואם
 עבר הראשון ומכר או נתן במתנה אין השני מביא מיד' הלקוחות שאין לסני לא
 מהנוף ולא מהפירות ח"א הנשאר וכל השמיה ענה' לראשון למכור נקרא רשע
 ואפילו

ועיין מורה אמת סי' קפ"ו (ו) אין הפסק אחר לשון מתנה הכו' למי שאין ראוי לירשו יועיל להפסיק הירוש' מירוש' אפי' מוך כדו' ריב"ש ק"ס א'
 פסקי ריב"ש סי' ו"כ ד"ה רב"ה אין בו דמת רמ"ק פ"ו (ז) דוקא שאמר שאין לה הפסק דכלאו הכי' לא מהני עיין א"ש כו' י"ס ר"ג ור"י לבני
 לוי ס' ס' בחורף ויעיין יארוך מ"ס רש"י ח"ב סי' י"ב ז' אין בן דנתן רש"י א"ש ויעיין ריב"ש סי' קפ"ו קפ"ח הביא ב"י דהפי' אם אמר בן אין לה הפסק ושכ"ד
 הר"ד כד' וכל אלו הדין א"ש אשכנזי ס' ר"ג (ח) עיין רש"י ח"א סי' ד"ח שחלק במתקנת' י' וקנה הרמ"ב כמז כלשון המתנה ובספרי דמ"ג ס' ידיו
 אין כבוד כלשון המתנה ח"א ז"ל לפיכך כחן המתות על ידי שליח או אחר' חני לבני וכו' ובר' סכוח מתוך הבריי' כ"כ פירו' וכו' ב"י סי' ז' זה
 ומתנה קשה על המתנה ובכר' ס' פ"א י' ולרמ"ב כד' שני יוש' מי ששם הנייהס וכו' ב' או וכו' רמ"ב (ט) ע"ל סי' ר"כ ס' י"ח ח"ב סי' ל"ה
 (י) הנותן מתנה לבנו ע"פ שלא יירשנה בעלה ח"א מתור' לו מו' לירשו או שאמר לה ואחריק מעשנו לירוש' וקבו מידו לירשו' לשתמנו דב"ה כ"א

השן המשפט הלכות מתנה רמח

פירוש רמז

זרע קבו היורשים ואין לנעל זכותה כ"י נכס רש"נא (יא) טור נכס הר"מ כלל ג' וכלל ס"ט דייקן בכלל ס"ט ג' וכלל ס"ט ס"א (יב) עיין צמורד ר"י לביב לוי ס"ט נכס מפורד דין ס"טו א"י קומ"סו (יג) כתב רש"ל ח"ט סימן ר"ג דספרים לאן בכלל מטלטלים הם ורמ"ט סימן ק"ב כתב דשטרם לאו בכלל מטלטלים הם זמן כתב לעיל ס"ט ס"ו (יד) ואפי'

נפילו היו בהם עבדים והנזכר הראשון לחרות או כלים ועשאים תכריכים לתת מעשיו קיימים :

הן לראשון הנכסים למטר שנים ואחר כך לפלוני ומהרן הראשון (יא) הטני מוציא מיד הלקוחות שהרי לא יתן לו המנה גמורה רק לזמן (טור)

במה דברים אמורים כשמכר הראשון או נתי מתנה לאחרים אבל אם מכרם אחד מיוצגיו או נתנם לו במתנה לו עשה כלום וכן אם נתנם מתנת ס"ח אפילו לאחרים לא עשה כלום שאין מתנת ס"ח קונה אלא לאחר מיתה וכשימות יקדם לפני לזכות: ה' היה חוב על הראשון או כתובת אשה ובאו לבית דין ליפרע זנדרים אלו אף על פי שהראשון קיים אין בית דין מנבים אותם מבוך הנכסים אלא מהפירות בלבד שמין להם: ז' מת הראשון ובא בעל חובו ואשתו לנכות בנכסים אלו אין תנכון להם כלום אפי' עשאן אפוקיאו או סידרם לאשתו בכתובתה

אולם נזכרים מנכסים אלו כלום אלא הרי הם של שני: (וכן נראה עיקר אש"פ שרבינו חולקים) ז' אין כל הדברים הללו אמורים אלא במומר ואחריו לפלוני ולא אמר מהיום אבל אם אמר ליה ואחריו מהיום לפלוני ומכר

הראשון הטני מוציא מיד הלקוחות :

אם זכר אמורים ולא אמורים כפי האוי גזונא (יב) דייקושה אין לה הפסק יום חולקין וס"ל דאין לחלוק בין אמר מהיום או לא (כ"י שני הדעות ומשכנת רש"ל סימן ט"ד וכו' היך פרק י"ב) אבל הסדרה ראשונה נראה עיקר :

וכן אם מת שני בחיי הראשון יחזרו ליוצגיו שני ואם הם שלשה ואמר לראשון ואחריו מהיום לפלוני ואחריו מהיום לפלוני לראשון ושני לא קנו אלא הפירות והשלישי קנה הנוף מהיום ופירות לאחר מיתה הטני והוא שבאו ליד שני תחלה הילכך אם מת שני בחיי ראשון יחזרו ליוצגיו נתן :

הנה ואין כל דברים אלו אמורים אלא שמת נכסי לך ואחריו לפלוני אבל אם אמר אחריו לי או ליוצגיו אם מכרן הראשון ומת הנותן או יורשיו הוציאו מיד הלווקח (טור) ואפילו לא אמר ואחריו לי או ליוצגיו רק אמר נכסי נמוכס לך כל מה חידך אין לו נכס רק פירות ואם מכרן הנותן או יורשיו מוציאו מיד הלווקח (ר"נכס סימן ט"ט) אמר אחריו ליוצגיו והיה לו נכס גממה בחיי המקבל והנחה זרע ורעה עומד במקומה אבל אם אין לה זרע אין שר יורשה עומדן במקומה אלא אם כן אמר מעבדתי ליוצגיו ולא זכמה הנת ממיים (טור) אמר נכסי לפלוני ואחריו ליוצגיו והיה לו בשעת הנתינה נכס אחר כן נטלו לו נכסים אחרים דוגמה כהן הבת דלא הוה כוזבתו רק על היורשים שהיו לו בשעת המתנה (הנשות מרדכי) כן נראה לי עיקר אלא אם ואחריו ליוצגיו יש אמרים דהוי כאלו אמר ואחריו לפלוני ואם מתו יורשיו בחיי המקבל אין יורשיו יורשיו מטלין כלום אלא אם כן אמר ואחריו ליוצגיו מעבדתי ודיווקח שמתו אחריו ליוצגיו אבל מה שכתבין בשטרות לך וליוצגך לביב אלא לשטרות דשטרות (הר"ן) ויש חולקין (הר"מ כלל פרק ד' סימן ג') ראובן שנתן מתנה ללוי והמנה עמו חיהו תבאי ואם יעבור תבאי היו הנכסים של שמתן מעבדתי ואח"כ נתן שמתן כל זכות שיש לו במתנה זו ללוי מעבדתי ומת אף על פי שלוי עובר על התבאי וזה נכסיו מכת שמתן: (טור נכס הר"מ כלל פ"א סימן ג')

ח' שכיב מרע שמת לאשה פניו נכסו לך ואחריו לפלוני ולא אמר מהיום ועמדה ונשאת בעל לוקח הוא ואין הטני מוציא מיד הבעל ואם אמר לה כשהיא נשואה ומתה הטני מוציא מיד הבעל שכיון שזוכה בנכסים על תנאי זה כשהיא נשואה נמנה כאלו אמר לה בפירוש אחריו יקנה פלו' לא הבעל לפי' אם תירדה נכסים אלו כשהיא חיה בעלה ומתה תחת בעלה יעמדו הנכסים ביד הלווקח: ט' האומר נכסי לאמי ואחריו ליוצגיו והיתה לה בת נשואה ומתה הבת בחיי בעלה ובחיי אביו אין הבעל יורש אותם נכסים מפני שהם ראויים לראשון ולא זכמה בהם האשה אלא אחר שמתה אבל הניחה הבת בן או בת היו יורשים הנכסים שמשמע יורשה ואפי' יורשו יורשים ואילו אמר לבנותיו הוקנה הרי הם לבתו מעבדתי היה הבעל יורש אותם אחר מיתה אשתו: י' הנותן מתנה ואמר מטלטלים: ט"ז לי לפלוני נטל כל כלי תשמישו אבל לא חטים וישעורים וכיוצא בהם ואם אמר (יג) כל המטלטלים ואמר הכל ועבדתי בכלל המטלטלים אבל לא רחים התחובה וכיוצא בהם שהרי היא מחובבת לארץ ואם טלי נטל הכל ועבדתי בכלל המטלטלים אבל לא רחים התחובה וכיוצא בהם: י"א אמר נכסי לפלוני נטל כל המטלטלים וכל אחר כל המטלטל נטל אף רחים התחובה וכיוצא בהם: י"ב הכותב לחבירו שמתן לו ד' אמות קרקע וקרקעות והבנדים והעבדים וההנחות והעופות והתפולין עם שחר ספרים הכל בכלל נכסים אבל ספר תורה יש בו ספק אם הוא בכלל נכסים או אינו לפיכך אם תפסו אין מוציאו מידו: (אמר לתת לה נדניה כל מה שתקני נגד הוא בכלל בין נדני מול בין נדני סבת (הר"מ טוף כלל ע"ו) י"ב הכותב לחבירו שמתן לו ד' אמות קרקע ואבדן כל מטלטלין ט"ז לו בין זהב וכסף בין שחר כל כלים גדולים וקטנים ובנדי פשתן וגמר ומשי וכל מה ששמו מתן וכל מה ששמו נכסים לא קנה לא קרקעות מפני שאין קרקע נקנה באגב ולא עבדים משי דק"ל החזיק בקרקעות לא קנה עבדים ולא ספר תורה: (מייב נכס מור"א אם תפסו מוציאו ממתן) י"ג הנותן לחבירו כל נכסיו מטלטלי אבד שקרקעי ולא טייר ליוצגיו אלא תשע והזכים זהיו לו ככיתו שטרות חובות אם מתנת שכיב מרע היתה קנה דשטרות

(יד) ואפילו הרשע אלא ויהי נזהר
 ויב' ל' ס' ר' ג' ס' (ט) וי' ל' ס'
 כ"ו ס' ו' ס' ס' כ"ו כהנה שלי (יו)
 כשטרות העולים בע"ש אכנס
 נקנים מתנת ש"מ א"ל ב"ו ליד
 ישראל שקבלם מיד הסופר אך אם
 עדיין הם ביד אחרים כל היבאל
 דמיאניהו בדרשות בעל"ה הם ואין
 מסירה מעבדת ב"ן כן כמד רמ"ט
 דמ"ט כ"י אחר כך מחאמי סיוע
 לדברי מ"ש רש"ך ח"ס ס"כ
 דמסירה ויהו שישמור גופו של
 שטר כמ"ש רמ"ן וכיון שהחייב
 הכנסת בפסקי הסופר שהוא
 הקונטרס א"טו אינו ז' מפסקי הסופ'
 אין מקום להכנסת היבוא כמינה
 ומסירה כיון שאינו מוסר גופו של
 שטר וכן כ"י קב"ט מ"ש ר"י ג"ס ס'
 ר"י סוד לכוונתו ל' ס"ס א"ל ס"כ
סימן רמ"ט (ה) ס' רמ"ח
 ס' א' ורמ"ג ס'

דטרות (יד) ככלל נכסיק הם אבל אם היתה מתנת בריא לא קנה כיון דלא כח
 ליה קנה אינהו וכל שעבודא דאית ביה ולכן יוכו (טו) בזה היורשים:
 ואפילו היה המקבל עבמו חייב לנזקו כשטר כריך שלם ליורשיו דמאחר דלא מחל לו החוב רק הק
 לו הסטרות ומאחר דלא קנה הסטר גס (יו) החוב לא נמחה: (כ"י ס"ס ר"ן כסס הרש"כ)

רמ"ט

הנותן מתנה וחוזר בו או הנותן לעבר ואשה ובו ה סעיפיו
א האומר ליתן מתנה תועטת לחבירו וחוזר בו הרי זה ממחירו מתנה: (י"ב ל"ב
 ר"ד (ה) ס"ח) ח עכ"ס שאינו נר' עושב ואסיר ליתן לו מתנה אלא אם כ'
 הוא מכירו או אם יש בדבר מוסס דרכו שלום: ג הנותן מתנה לעבד או לאשה
 קנו הארון והבעל הארון קנה גם הנוף והבעל לא קנה אלא הפירות אבל הנוף של
 כשתתאלמן או תתגרס ונתבאר זה בטור אבן העזר סימן ג"ה: ד הכותב כ'
 נכסיו לעבדו קנה ענמו בן חורין ונתבאר זה בטור יורה דעה בסיומן דס"ו: ה
 מדת חסידות שלא לקבל מתנה אלא לכתיב בה"ש שיתן לו די מחסורו שנאמר וטובל
 ומתנות יחיה:

הלכות מתנת שכיב מרע

ר"ן

ר"ן מתנת שכיב מרע במקצת או בכולה בלא קנין ובקנין
 ובו כו סעיפים

כ"ז כ"י קולון ס' ק"ח
סימן ר"ן (א) וגס א"ל עדים
 חס היורש מוד'
 ר"י גס ס' ס"כ ס' המב"ש ח"ב דף
 פ' ואם כופר יב' דרכו ל' ש"ס
 דומיא דלעיל ס' ק"ה ס' א"ל כהנה'
 מדרבי ר"כ מ"ש משמע ל"א
 דכרי ש"מ כ"כ דמו בדרקת מכני
 שהוא ממון שאין לו משכנים י"ט
 שמכר חפץ לחבירו ממון אינו כ"כ
 אלשיך (ב) א"ל הוא כמכאי ק'
 אליבא דכ"ע אבל אם אינו כמכאי
 יש חולקי' ואומרי' דלא קנה שביון
 שכל דרשות יורש שטת א' שוב אין
 לה הפסק ולפי דברי רמ"ן א"ל
 דקדק להבחיל היורש מחילה אפי'
 ביבאי אינה מתנה עיין ב"ן זה כ"י
 ס"ו ב"ה א"ש פלו יי' שכיב וכו'
 פס' אשכנזית ל"ג ועיין ע"ש
 י"ט מתנת ש"מ כמכאי כריך כל
 גדרי המחאי הרמ"ט ס' י' וכן
 מוכי' מסו' שהבי"ה ר"ך ב"ל ע"ב
 ואלשיך ס' ה' חילוק ובי"ה ס' ר"ל

א

מתנת שכיב מרע אין לריך להקנייתו בטוס אחד מדרבי ההקנאה שדכרי שכיב
 מרע (א) בכמתנים ובמסורים דמו:

ב

ואין חילוק בין בזה לתת מיד לאחר מותו או שבו ליורשיו (ב) ליתן לאחר זמן (כ"י פ"כ וכו' ס' רמ"ח
 כסס הר"ט נ"ח) ואם לא היה לתת דבר רק מינה אפטרופוסים ונתן להם רשות לחלוטין כפי
 מה שירצו (ג) ועשייתם יביא כשישמו י"א דאין בדבריו בלום דמיד שמת נפלו כססו קמי יורשיו ונתבטלה
 מתנתו וי"א (ד) לדבריו קיימין (מסובת רש"כ סימן ח' ד' ואלף קמ"ו וס' מתק' ויחזקת שורש כ"ז וכו'
 כסס ר"י ג"ס ר"י ה"י דוד כ"ן ב"ל ומדרבי ס"ס י"ג ב' הדעות)

ג

ש"מ שכתב כל נכסיו ולאחרים ולא שיד כלום אף על פי שקניו מידו (ה) אם
עמד ונתרפא לגמרי המתנה בטלה מחילה (ואפילו הינה בשעת המתנה שלא יוכל לחזור בו (ו)
 אם עמד חוזר אלא אם כן קני מירו (ש"סובת רש"כ סימן חק"ט) ומסובת רמ"ן סימן ו' ור"י ס' סימן ר"ו)
 ואם לא נתרפא לגמרי אלא (ז) ביתק מחולו לחולו אם לא עמד ולא הלך וכשען
 על מקלו כשיק מתנתו מתנה (ח) אפי' שאלך בדימו (ח) על משנתו) מדרבי ר"ס אלמנה וס' מי שמת)
 ואם עמד בין החולי שגור בו ובין החולי שמת ממנו והלך נטען על מקלו חותמו
 אומר

ס"כ דר"ר ש"ס ועיין ע"ש מהרי"ט ח"מ סימן מ"ג (ג) יש לשיין אם אמר אני מתקן כסאי כפי מה שיאמר פלוני שמהניא פלוני לדתת הסבא הראשונה
 דהשאל לא שייך הטעם דמיד שמח וכו' וזוהי טעמה נכחיהו שהיא מתנה בריא אפילו לדברי רש"ס אין בדבריה כלום תשובה ל"ח מהרי"ר
 והואל טרופט ז"ל (ד) היבאל ארשא היבאל דקיימא תיקום וזויה היבאל דקיימא לזקוקן' לב חלק א' סימן ג' (ה) מס' ר"ס ק"פ א"ל לא כמכאי
 מנכסי עבדכו כמו שהביא בנזואה היורשים פטורים והנזואה בטלה מומי יורשים כ"י (ו) עיין אלשיך ק"מ ופיין לבייל דין זה בזה קמ"ס י"ד
 (ז) כמד ר"ש יורה"ד פ"מ וכו' פ' מ"ש גני שיי' ארע שבייק מחילי אל חולי דכל שלא עמד והלך נטען בלא משעת מתנתו מינה אפילו מן החולי
 אחר דכל שלא הלך נטען מספחת אף על פי שנתק מחילי זה לחולי אחרים בו מחילי הראשון ולא בני אומדנא דרופאס אבל אם הלך נטען בלא
 משעת חזרה מתנתו אף על פי שמת מחילי חולי לפי שעיין שחי' ח"כ ששלך נטען בלא משעת סבור יהוא שכיכל מחותם מיתה של או"י חולי
 וסכ"י כמ' לגמרי ויודי חזר בו מתנתו דלגבי מתנת אלו' ביר אמתק דתימיה מ"כ גנט ע"ש וע"ל דלגבי מיתה הודאח סיו' א' חלואה מיהי מ"ש כ"כ
 ועיין לבייל און היור סימן קמ"ה ע"פ ז' ומאחר דאין כריך אומר הרופאים אלא כשאלך נטען על מש"כיו דכלאי' הבי"ה ש' להסתפק ולומר דאומר
 רופאס לא מחייב כי הבי' דלגבי גט הודאח פיו של חולה לא מחייב ז"ל ולפי'ן מזהו תי' פוסמי' ה' עוסים א"ת האומר עיין מ"ש ב' אבן העזר הכ"ל
 ור"ס ר"ס י"ד (ח) כן כמד ב"י סימן זה כסס המרדכי ר"פ מ"ס ס' מ"ל וכו' דלאו הלך בכיתו בלא משעת מתנתו מינה שדרי' הקור וכו' ב"ה
 סימן קמ"ה כמדו דהליכא בניה אפילו בלא משעת האו לא חשיבא כלל ואפילו אחרת לא בני וע"ש ש"ס בית יוסף מליבאל דמחייבין וכן כ"ה
 מדכרי חרובי קמ"ב שכמד שאין מקום לגט שדרי' שני ע"ל מ' מירוס שראוהו הולך בלא עכסמנו וס' חילוק בין הליכא נטען להליכא בכית
 (ט) אפילו

(ט) אפי' ידעו שאיני חיוב לו
 כ"י וקום ור"י ט"א הולמא בשעת
 מיתה בפני קרוביו אינה הולמא
 שי למורה סי' י"ב (י) טור ס"ד
 בשם הרמ"ה ופסקים וכתבנו סי'
 כ"ב ופ"ג ועיין משו"ר ש"ל פ"ג
 י"ד סימן רנ"ט (יא) מיהו דעת
 הר"ם ור"י נתיב כ"ד ח"ג דלא
 כמבטל ונדרשו דבריו (יב) ועיין
 מרד"ק סי' (יג) גאל ט"ו כ"ד (יד)
 ואם הזכיר במתנתו מהכתב ט"א
 אצל קנין אפי' במקצת סעיף ט'
 (טז) ר"ד

הוא על פי רובאום אם מתנת חולי הראשון מת מתנתו קיימת ואם לאו אינה
 מביה ואם הלך בטוק בלא משענה אינו נרדף אומדא אלא בטלו מתנתו הראשונה:
 במה דברים אמורים בנותן מתנה אבל אם הודה על נכסיו שהם של פלוני
 קנה הלה ואפילו יעמוד זה (ט) אינו יכול לחזור בו:

אמר רובא חייב טעמו מטעמי לשמעון הרי זה לשון מתנה אבל אם אמר מטעמלים לו לשמעון או יש
 לשמעון בידי הוי לשון הולמא: (ב"י סימן רנ"ג בשם הר"ם)
 הקדים (י) כל נכסיו ולא שויר כלום או הפקידם או חלקם לעניים אם עמד
 (א) נכתב הכל כדוך נותן מתנה: (ואפילו יב) אם הפסד עניים מפקינן מינייהו (רי"ב)
 (ג) ודלא בדברי החולקין וכן דין הקדש כדון מתנה שיוכל (יג) לחזור בו כמו במתנה (טור)
 מוכר נכסיו כשהיה ש"מ אם מקבלת מוכר מתכרו קיים בדבריו ואם כלם מוכר
 המעות ענמם קיימים אם עמד חוזר ואם הוציא המעות אינו יכול לחזור בו:
 אין כל הדברים הללו אמורים אלא בנותן כל נכסיו ולא שויר כלום אבל אם שויר כלום קלא נתן דינו
 כמתנת בריה שאינה נקנית (יד) אלא בקנין:

ולאו דוקא קנין אלא הוא כדון משיכה או מסירה או הנגבה כל אחד לפי קנייניו כדון קרקע בין מטעמלים ודוקא במתנה כמו מהני
 מסירה אבל מהכתב שכיב מרע שיוכל לחזור בו לא מהני מפיסה כלום: (מרדכי) וע"ל סי' י"ג:

שלו אם מת נרדף קנין לפיכך אם עמד אינו יכול לחזור בו וכמה יהא השיור אפילו כל שהוא בין קרקע
 ו מטעמלים: (ר"ה דבייבין שויר כדי פרנסתו) (טור בשם הר"ם) ה' הסומא או הפסח או הנדס או החושט בראשו
 בעינו או בידו או בדגלו וכיוצא בהם הרי הוא כבדיו לכל דבריו בתקחו ומתכרו ומתנתו אבל החולה שנתן
 ז כל הנוף וכשל כמו מתנת החולי עד שאינו יכול להלך על רגליו בטוק וה' הנופל על המטה הוא הנקרא ש"מ:
 ק על פי שלא אמר שיהיה מתנת החולי (ב"י בשם משנת רשב"א) ויש אומרים דוקא שלשה ימים הראשונים דינו כשכיב מרע אבל לאחר שלשה
 יום או שקפץ עליו החולי אפילו מוך שלשה אינו אלא כמתנה מתנת מיתה שמתכר לקמן סעיף ז' וסעיף י"ז (טור בשם הר"ם ועיין ב"י)
 אם נשתק ואינו יכול לדבר רחוק ליתן מתנה בודקין אותו כדרך שבדקין אותו לניטין שמתכר בטור ה"ה
 סימן קכ"א ואם השיב על לאו ועל לאו הן מתנתו מתנה ולא לאו אין מתנתו מתנה:

טוואם ש"מ שלא נכתב בה שהיה מיושב בדעתו אפי' הכי אין מושפין לה ומה שנוהגין לכמו אינו אלא לשוברה דש"י (משו"ר ט"א)
 גוסס מתנתו מתנה במה דברים אמורים שמתנת שכיב מרע שיש בה שויר אינה נקנית אלא בקנין ואם
 נמד אינו חוזר כמתנת סתם אבל אם פירט מתנת מיתה או אפילו לא פירט אלא שגדלה מתוך דבריו שהוא
 ונתן מתנת מיתה כגון שמתאינן על מיתתו וכיוצא בזה אפילו אם יש בה שויר נקנית באמירה בלא קנין
 וקנימות ואם עמד חוזר אפילו יש בה קנין במקצת: ח המפרט בים והיוצא בשוירה והיוצא בקולד ומסוכן
 והוא שקפץ עליו החולי והכביד עליו חליו כל אחד מארבעתם כמתנה מתנת מיתה והרי דבריו ככתובים וכמסורים
 דמו ומקיימים אותם אם מת ואם ניצל ועמד אפילו קנו מידו במקצת חוזר כדון כל מזה מתנת מיתה:

טז במה דברים אמורים דמתנת שכיב מרע במקצת בעי קנין בסתם אבל אם נתן מקצת נכסיו בפ"י במתנת
 שכיב מרע אין נרדף קנין ואם עמד חוזר ואם לא עמד קונה זה המקצת ואם יש בו קניין אינו קונה אלא
 אם כן כתב כמיסה כח וכן אם כתב כל נכסיו ומפרט שנותן הכל מעכשיו ומקנה לו מחיים הרי הוא כשאר
 מתנת בריה שאם הניע הטור ליד המקבל או שקנו מיד הנותן קנה הכל ואינו יכול לחזור בו:

טז ויש אומרים דהוא הדון מתנה שכיב מרע שכתב בו שמתנה לו מהיום הוי כמתנת בריה וזריכה קנין (ב"י פרק מי שמת) ולכן יש לומר
 בראות שכיב מרע שלא לכתוב בה שנתן במתנת בריה או מהיום אם לא צוה כך ואם צוה כך חסור לשנתו ואז יש לו דין מתנת בריה ואינו
 נקנה רק בקנין ולא אמרינן בזה שטעות כופר היה ואם לא היה בה קנין המתנה נטילה כן כ"ל:

י שכיב מרע נתן הנכסים שהדבר הגלוי שהם כל נכסיו שיש לו הרי זה במתנתו במקצת (וזריכה קנין) (טור)
 ואם קני' מידו ועמד אינו חוזר חוטטים אלו שמה נשארו לו נכסים אחרים במדינת הים עד שיאמר כל נכסו
 שהם אלו או שהוא מוחוק שאין לו נכסים אלא אלו ואז היתה המתנה בכל: יא אין חילוק במתנת שכיב
 מרע בצולה בין אם נתן לאחד בין אם נתן לשנים כאחד לפיכך שכיב מרע שחולק כל נכסיו לשנים או לב'
 אם לא הפסיק בין אחד לחבירו אלא חלק זה לפלוני וזה לפלוני ומת קנו כלם אפילו בלא קנין עמד חוזר
 בכלם אפילו בקנין דכולה חדא מתנה היא בלא שויר ואם הפסיק בין אחד לחבירו כמו שמתקל על הראשונים
 חזן מהאחרון יש להם דין מתנת שכיב מרע במקצת שגדלה קנין אפילו אם מת ולפיכך אם עמד אינו חוזר
 ואם אין בהם קנין לא יקנו אפילו אם ימות האחרון הוא ממת שכיב מרע בצולה וקונה אם מת אפילו
 בלא קנין ולפי' אם עמד חוזר: יב ש"מ שנתן כל נכסיו וחזר במקצתה מסתמא חוזר בכל:

(טו) ר"ב ק"ס ק"ס ק"ס (יז)
 עיין ד"ר ש"ח (יז) לדרך הסוד
 רוב סימן זה וסי ק"ה סימן י"ב
 שמכ"ט ס"מ נקנית לבטוי' למכרע
 משפט נתיבה וכו' ב"ח ס"ח זה
 ומוס' גיטין דף י"ד ריש ע"ב י"ח
 ללמוד ש"ח מטלטלים קנה הנהג
 דמ"ע (יח) ועיין מ"ס רש"ס
 י"ד ריש סימן קע"ב (יט) ר"ב
 סוף סי' קס"ח אררני סס"ח ס"ח
 (כ) ר"ב

הנה ואחילו נתן לשנים בשאר אחד וחזר מאחד מהגם השני נטל מיהו אם פירש בהדיא דליזו חזן
 רק במקמת קנה הראשון הנשאר אף על בד דהוי ממנה במקמת ולא קני מיניה חבל מקום נטל
 נטלן לו הוי ממנה בכל ולא היה צריך קנין (כ"י פרק מי שמת) ויש אומרים דווקא סחור ונתן ארזו מק
 לאחרים אבל אם שייך איתו מהגת סחור בו לפתחו גם הנשאר ביד הראשון נטל עד שקני ממנו (כ"י) כ
 נכסיו מקמתן לאחרים וקמתן לירושיו וחזר בחלק הירושין. לא נכדשל ממנה של אחרים דשל יורשין אינו אל
 היורה בעלמא : (כ"י הכ"ל)

לפיכך אם נתן כל נכסיו לאחד וחזר ונתן מקמתן לשני הראשון לא קנה אפינ
 אם ימות שהרי חזר בו והשני יש לו דין תנתת שכיב מרע במקמת לפיכך אם י
 בה קנין קונה אפילו אם לא מת ואם אין בה קנין אפילו אם מת אינו קונה בה
 מקמתן לראשון בקנין והמותר לשני ראשון קינה ואפילו לא מת והשני הוא מתנ
 שכיב מרע בכל ואם מת קנה אפילו בלא קנין עמד לא קנה אפילו הוא בקנין :

יג שכיב מרע שכתב לאחד וחזר וכתב לאחר האחרון קנה שיש לו לחזור עד שימות (אם פירש שיהא כמתנת ש"
 כמו שכתב ס"ט) בין בכל בין במקמת בין לעצמו בין לאחר ואפילו כתב וזיכה לראשון וכתב וזיכה לאחר
 האחרון קנה ששכיב מרע שזיכה עדיין מתנת שכיב מרע היא (ועי' ס"ד דמפסיה לא מחייב מיהו אם כתב והניח המתנה ל
 המקבל ממנה משמע בטי' דמחייב וכו' מנא ליה) אבל שכיב מרע שכתב וזיכה וקנו מידו אין לאחר קנין כלום ואינו יכו
 לחזור בו לא לאחר ולא לעצמו בין שנתן בכל בין שנתן מקמת : יד מנה מחמת מיתה אפילו כתב וזיכ
 וקנו מידו בכל מיני הקנאות יכול לחזור בו (ועי' אם פירש בהדיא שנתן במקמת בריא דמחייב וקנו מידו קנה) (כ"י הכ"ל)

והט' מי שאומר דהני מילי כשפירש בהדיא שמתנת מיתה הוא נותן אבל סתם מלווה מתנת מיתה כנון דאח
 ווי דקח מיתת דינו כשכיב הרע : טו שכיב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו חוזר בנכסים ואינו חוזר בעב
 לפי שינה עליו קול שהוא בן חורין ואם כתב לו בפירוש מהיום אם ימות יכול לחזור בו : יו ראו'בין ואם
 שהתנו ביניהם שאם ימות בחייה ירשו אחיו שני שלישי המתון והוא הטול השליש והניע הסטר - ליד האחי
 וחלה ראו'בין וזוה לתת משני שלישי המתון גם לאחרים ומת יבא'ים האחים לבטל הגוואה מפני שזכו הם בסכ
 שלישי המתון אין בדבריהם כלים ינוואתו קיימת : יז מתנת שכיב מרע בכלה שנתנה בקנין לא קנה (טו)

אפילו מת ואפילו אם נכתבה המתנה בשטר ומסר לו הסטר מחיים לא קנה דמתא לא נמר להקנות לו אלא
 בקנין וחזן קנין לאחר מיתה ואם פירש שלא הקנה אלא כדי ליפות כמו כנון שכתב וקנינא מיניה מוסוף ענ
 מתנתא דא קנה (וכן אם כתב יו) דסטר זה יהיה בכל אופן המועיל הוי כאלו כתב יפוי כח וקנה) (מכ"ר'ס פלדובה סימן כ"ז
 ויש מי שאומר דהוא הדין נמי מנה מחמת מיתה בקנין דינו כמתנת שכיב מרע שהקנין מרע כמו אלא
 אם כן יכה כחו :

הנה ויש אומרים דאם הנותן לא בקש הקנין רק המקבל הוי ביטויי כח (ספקין מהר"י סימן ר"ל) וכן אם אמר אחר הקנין שמתקיים
 המתנה הוי ביטויי כח (ר"ב סימן קס"ז) הקנה לו מטלטלין אנו קרקע לא קנה מטלטלים אף על פי שקנה לאחר מיתה
 הקרקע דהוי ליה באלו הקנה לו מטלטלים עם (יז) קרקע של מקנה ואם אמר ליה מטלטלין אלו לפלוני וליסוי כח אנו נותן לו
 אנו קרקע קנה (מס' רש"ח סימן תמ"כ) ש"מ מנה להיות פלוני ופלוני אבטרוסותים על נכסיו וקנו מידו דבריו קיימים ואין
 צריך בזה יפוי כח (כ"י נכס ר"ב) וכן אם קנו מידו שמקנה מעבסיו או מהיום אע"פ שפירש שהמתנה לא תהא קיימת רק לאחר
 מיתה דבריו קיימים אין צריך יפוי כח : (כ"י כנס הר"סדא)

יח וכן אם נזה שכיב מרע שכתב שטר למקבל עם הנתינה ומת אין כותבין ונותנים שמא לא נמר להקנותו
 (יח) אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה אלא אם כן יפה כמו בכתיבה כנון שהמר תני אף כתבו לו ואם לא
 יפה כמו אפילו אם נכתב הסטר מחיים אין כותבין לו לאחר מיתה : יט הא דאמר' טאפי' הניע הסטר ליד
 המקבל לא קנה אלא אם כן יפה כמו דווקא כשאין השטר כתוב בלשון נוואה אלא בלשון מתנה שכתוב בו
 שדי נתונה לך ומסר הסטר לידו דאז הוי מסירת הסטר כמו קנין וצריך יפוי כח (יט) אבל אם השטר כתוב
 בלשון נוואה כדרך שמתנה אל ביתו שאז אינו עומד אלא לראייה אם הניע ליד המקבל מחיים קנה : (וכן אם
 כתב בכתב ידו שדי נתונה לפלוני מיני אלא כנוואה בעלמא יקנה בלא יפוי כח) (כ"י כנס ר"יו פ"ס נוחלין) ב אם כתב לאחר והקנה
 לו וחזר וכתב לשני והקנה לו יש מי שאומר שהשני קונה אפילו בלא יפוי כח ואפילו לא הניע הסטר לידו
 מחיים וכן אם כתב ומסר וזכה לזה וחזר וכתב ומסר וזיכה לשני שני קנה אף בלא יפוי כח דקנין דשני
 לאו לנרועי מתא אלא שהוא סבור שלא יקנה אם פחת לו מהראשון : כא הא דאמרין שם נזה שכיב
 מרע שכתבו שטר למקבל עם הנתינה חוסטין שמא לא נמר להקנותו אלא בשטר דווקא נכתבו נוואה אבל

חשן המשפט הלכות מתנת ש"מ ר"ג רנא

פירוש ר"י

(ג) ר"ג ש"מ ק"מ ספקי ובתני' ז"ט (כא' מי שבטב לו חמורו בדיניהו בריא ואח"כ בשט' מיתה נק' השט' לא חר' ואמר סרוטה שמהיה כוונת' זו קיימת ה"ל כאלו טוה עשאו כל הדברים בסוף כ"י פ"ג על משנה במצאת דיימקי קשורה על וריבין מ"י כ"ח ק"ב) ואם אמת כתבו וחמורו לא היה כתבו ותנו המני"ט ח"א סי' כ"ט (בג) מדברי הטור כרמה דדווקא בקדשות אבל אין מטלטלים בקדושים בשטר ושיין כ"י (כד) ע"ל סימן ק"י"ב סי' ור"ג ש"מ (ה) כן ספק כ"ח (כו) כ"י ש"ס הר"ב ז"ל בשם ק"ר סימן ע"ל מ"הו כ"ט שהרי נ"ס זה כת' כ"י שפ"ה אחרת להר"ב ז"ל מנדרת לזה ע"ן כ"י ש"ס כתב ח"א דרך ליתן במת' לאחרא מומה סוף ש"ס או מטלטלים אלא בדרך היינות וכן ל"ג ל"ג סי' ק"י"ג ש"ג בס"י י"א וכבד המניה סגן עהר וכו' לקמן סי' רנ"ו ור"ס נחשבות דב"ס קדמון ע"ק"ה הביא כ"י מ"הו ח"א של הר"ב ז"ל המה נדנאו לדמוק פ"ס דלהחזיר מה שבידו מהכא טו"ג כאן נמצאו וכאן היו אבל להוציא לא מהכא וגם נחשו ב"ר"ה ח"א דין בזה וכבד ש"מ סבונה זו ד"ה יחיד ואין מוציאין מן היורשים ובד"ס ח"א י"א נחשו הסיבות לה"ע סי' מ"ט ע"ל ג"ט ושיין סוף פ"ס סי' ס"ו וגם בסוף סי' א"ה

סימן רנא (א) מתנת ש"מ

שכ"ה נ"ה נכולה קנין שאין מפור' בה כדקדקו רומי בערסיה ולא כדמהלך ברנלובי בשוקא הוא אומר ש"מ היה ויזנה לחזור בו והמקבל אומר בריא היה ואין יכול לחזור או שכתב בו כדקדקו רומי בערסיה ואין כמנ' בו ותנו מרש"ה וכו' ע"ל הטור ולא ידעתי למה השמים המחבר דין זה (ב) דנלוו מלמא דמלמא הרי"ף ור"ב נשי' ועבדו אקדו"ה אינם כאמנים כשכ"הים הם מעשה ומתחייבים להעיד אלא כשהן מתים לפי מומה ועודם כשרים מעדי' על פייהם ואף ע"ל דלדעת שאר הסופרים אפילו במתבוננים להעיד כאמנים מ"ה הכא ויכילם יורשים לומר ק"ס לי כהר"ף ור"ב ע"ל ושיין; לעיל סוף סימן ל"ה מה שכתב ס"ס בשם רמ"ב

(כ) שסדר עניינו ונזכר נוואתו ומנ' לכתבה אינו לכתבה אלא לזכרון בעלמא ונזכר (כח) להקנות לו מיד ואין לריד יסווי כח:

וכבר נתבאר טעם ד' דבטיק שבלא הנוואה ליד המקבל מחיים וכוונתו שכתב בה קנין הוי כשאר שטר מתנה ובעינין יסווי כח (ד"ג) סימן ק"ס"ה) ובמקום שכתבו שכולן מקנין כנוואה בעלמא ואין מוכן להקנות בשטר אין לריד יסווי כח מי שמקנין מורשיו שיעשו כך וכך נכבסיו מקרי כוונת ש"מ כי מה שכתב לא עשה רק לחזק הדברים: (פסקי מהר"א סימן ז"א)

יש מי שאומר דלא שכי' לן ב"ן אומר כתבו ותנו לו לאומר תנו (כב) וכתבו ויש מי שאומר דהא דבעינן יסווי כח דווקא באומר כתבו ותנו מגה לפלוני דמשמע וכן מגה לפלוני ותנו לו א"ת השטר אבל כשאוומר תנו מגה לפלוני וכתבו לו א"ת שטר כיון שאינו מזכיר שיתנו לו השטר לא נתכוון כנוואה כתיבת השטר אלא לזכרון מר כתבו ותנו לו א"ת השטר וכך שכיב מרע שאמר תנו מגה לפלוני ואחר כדי דיבור יפית כחו שיהא לו לראיה והעדים כותבים מה שניה בפניהם ואין כותבין ואמר לגו תנו ותנו לפי שמנאו מטלטלים בכך המתנה: כג' בריא שאמר כתבו ותנו מגה פלוני ותת און כותבים אפילו במיפה כחו ויש מי שאומר דהיינו משום דאמר כתבו ותנו אבל אם אמר תנו ולא אמר כתבו כותבים משום מגה לקיים דברי המת ויש ויתרים דלא אחריון מגה לקיים דברי המת אלא היכא דאתפסו ביד שליט ומ"ל סימן ל"ב) כ"ה בריא שאמר כתבו ותנו טדה זו לפלוני אם מחיים כותבים וכותבים או א' הדב ביה קמי דמטא שטר' ליה א"ת לכתבה א"ת כותבים וכותבים אלא אם כן קנו מידו: כ"ה מי שמת ונמצאת מתנה קשורה על ירכו א"ע שיהא בעדים וקנו יגדו כדי ליפות כח אלו שכתבו להם הרי זה אינה כלום שאני אומר כתבה ונמלך ואם זוכה בה לאחר בין מהיורשים בין שאינו מהיורשים כל הדברים שבה קיימים (כג') בכל מתנות ש"מ וכן מי שכתב שטר חוב על עצמו בשם אחר או בשם אחר מכתבו ונתן השטר על יד שליט ואמר ליה יהי זה אצלך ולא פירש לו כלום או שאמר ליה הנח עד שאומר לך מה תעשה ומה אינו כלום: (ובמקום בריא בקנין כשהקנה קנה המקבל) (טור בשם הר"ש)

בו הנותן סתם (כד) מטלטליו לאחר מעשיו ולאחר מותו ואחר שמת טוענים היורשים (כה) הבא ראה שמקלטים אלו היו לו בשעת מתנה דמחא לאחר מכתבן לקחן אין בדבריהם כלום דמסתמא פאן נמצאו (כו) וכאן היו: (ע"ל סי' ס"ו)

רנא דין מתנת שכיב מרע או בריא ובו ב' סעיפים

א הנותן מתנה כשהוא שכיב מרע וכתב בה בתיים ובמות או מחיים ובמות בין בכל בין במקנת הואיל וכתב בה ובמות הרי זה מתנת שכיב מרע סוף שכתוב בה ובמות שלא יקנה אלא לאחר מיתה וזה שכתוב בה מחיים סימן ל"י ק"ב את דעתו שיהיה מחולי זה אבל בריא שנתן מתנה וכתב בשטר מחיים יבאית ארי זה מתנה נמורה מחיים וזה שכתוב בה ובמות כמי שאומר (א) מעתה ועד עולם וכתו וויי השטר הוא וי: ב מתנת שכיב מרע שאין כתוב בה שמתוך החולי הוא שנה נז מת ואין העדים מגויים לשאלו להם:

הנה, וכולום העדים לסמוך על טעמו (ג) או פל ממשהו האומרים שהביד עליו החולי וכשטר שמתוך כך יכולים העדים להעיד כך: (כ"י)

א"ע"פ שהרי זה המנומ' הרי (ג) המתנה בטלה שאין מיתתו ראויה שמה מחולי שנתן בו המתנה נרפא

חשן המשפט הלכות כתנת שכיב מרע רנב רנא

נפלא ואחר כך חלה חילוי אחר ומת לפיכך הנכסים בחוקת היורשים (ד) עד שיהיה רחוקה שמתוך החילוי הזה שנתן בו מתנה זו מת :

הנה

ואם תפס הנקבל למטלטלין מחוץ שיכול לימר שליון באמן לומר שחילוי הראשון כפסולין הדיון ומת החילוי ורוכה לחזור במתנתו ואומר שמתנתו שכיב מרע היה והנקבל אומר שבריא היה ולא יי לחזור על המקבל להביא ראיה (טור) ובין דבמקום שהוא פלוגתא דרבוותא אם זכה המקבל עליו להביא ראיה (מב"ק ט"ז סוף ט"ז ומהר"ם (ה) פארוכה ס"ז כ"ג)

רנב

מתנתו שכיב מרע מוציאין ממנו למוזן האשה והבנו ובנו ב סעיפים

א

מתנת שכיב מרע אינה קונה אלא לאחר מיתה ואין אחר זוכה בדבר פטור בין במקרקעי בין במטלטלי אלא לאחר מיתה לפיכך מוציאין אפילו לכתובת בן דכרוץ (ח) ולמוזן האשה והכנות מיד אלו טעה לתת להם שהרי במיתתו נתחייב הנכסים בכתובה ובמוזנות ואלו שנתן להם לא יקנו אלא לאחר מיתה :

הנה

ודוקא שאין נכסים בני ירושה (כ"ג ס"ג י"ג) ואח"כ שנין נמתנת ש"ת ומתנת אשמו ולא מיתתה ואח"כ חזר ונתן ואז נמתנת אש"ר אין צווא"ה כיוצא בהמתנת זו שהרי המתנת הראשונה קיימת ולא מתנתו לשנייה טעם היחוד שהרי לא חזר בהשגחה רק נמ' להחזיקה (מרדכי"פ אלוט"ה כ"ו ו"ג) מי שמת ו"ה דא"ת"ק שמתנתו נמתנת כמותה וצווא"ה כמותה נמתנתו ושינוי נא"ה ס"ה ק"י :

ב

מזה לקיים דברי המת (ב) אפילו כריה טעוה ומת והוא שנתנו עכשו לשלש נכד :

הנה

אבל היו בידו קידם ולא להם כך או שצאו לידו אחר הצוואה אין צוה משום מצוה לקיים דברי המת (מרדכי פרק מי שמת וטור) כל דבר שנקבע במתנת ש"מ אם קדמו היורשין ומצאו המקבל יכול (ג) להביאו מן הלוואה אבל דבר שלא ניתן במתנתו רק שמוע לקיים דברי המת אם קדמו היורשין ומצאו (ד) מה ששמו עשו (הנחות מרדכי ד"ב) מי ששבע או נדר ליתן לפלוני כך וכך ומת ולא נתן כתיב יורשין ואין צוה משום מצוה לקיים דברי המת (כ"ג נכס הרי"טנ"ה) וע"ל סוף סימן ר"צ סעיף ז' מי שהפקיד משום אצל בניו ואומר שאל ימות ישעיה בן המוטב ימנו ליורשיו : (כ"ג סימן ר"כ"ג נכס מרדכי פרק מי שמת)

רנב

איזה לשון מועיל לשכיב מרע ואמר חנו מנה לפלוני ומאתים לפלוני וש' לפלוני וכו' ל"ג סעיפים

א

שנים שנכנסו (א) לבקר את החולה וזוה בפניהם כותבין ואין נגוסין דין ואם היו שלשה רצו כותבין רצו עושים דין :

הנה

לחזוק כל אחד בנה טעוה ולדון בכל דברי ספק שנכל יצוואה אין אחד מן היורשין או מקבלים יכולים לימר לזוה דין אחר אזלין : (טור)

ב

דברים אחרים ביום אצל בלילה כותבין (ב) ואין עושים דין : כתיב מרע טעוה ואמר יטול פלו' (ג) כל נכסי או מקנת נכסי או יחזיק (ד) או יזכה או יקנה בלש לשון מתנה הם וכן ו"ה אחר יחסין או יירש על מי שדאוי ליורשו ה"ו קנה אצל

הנה

וכפ"ת אחריו ק"ד ו"ה רשומות ריט"ה שהביא כ"ג ס"ס זה ואש' אחרת שהביא ו' ל"ג ח"ה ס"ה ס"א ועיין ג"כ ח"ל"פ"י ל"ט ומה"ס סי' מ"ק שהביא ג"כ חלוקת והאריך דין זה וכפ"ת למ"ד מת"ה נמזה ליורשיו אבל כל במזה לעדים ל"מ מל"ה דה כההוולטו אמ"פ שלא הוולטו ע"כ כך אבל אם טעה ליורשיו לא יחזיר י"ד ק"ט ולפי"ה אש' והטור נתי' שהוולטו ע"כ (ג) כפ"ת שמו ואני מתה על כ"הוולטו הנדולים ונ"ל לדין כאן שום מיהי שהרי הנה מרדכי רכ"ב פ"א ח"ס מקור דין זה כפ"ת דרש"פ מקבל מתנה נזכה מהלוואה או ממי שקבל המתנה מהיורשים משום דה"ל כפול ולא כתיבאוי הכתלים ולא שיהי כפ"ת מקנת הסוק ועיין ש"ך (ד) ארזכמו נמתנה :

סימן רנב

א ה טור כפ"ת דוקא ש"ת המחוק כל נכסיו אבל מתנת ש"מ נתקנת דעתיא קנין כותבין ואין עושים דין וצ"ב במד שפ"ס נס מהר"א ל"ג ו"ל זה אמר' ר"ן עושין דין דוקא בעמ' דא"ל לחזור בו כנון אחר מיהי ש"מ אם הוא מחלק כל נכסיו או אפי' במקרה או כפ"ת דרש"פ ונ"ל ג"כ י"ב א"ל ה"ס ל"כפ"ת שאל לא חזר בו דניס דין (ב) ואם דנו דניס דין ואם דנו בעמ' שיכול' לחזור אין דיניה דין אפי' שלא חזר הכ"י משפ"ס ש"ס סי' ר"ח ל"ו דינס דין אבל מידן הספרים שנידעו ונ"ס מידן הלשון שהביא כ"ג ס"ו ז"מ הכי דאיהו ל"ק א"ל מ"ס ד"ר וקבלו שדומ' בלילה שיכולין לדון ע"פ אצל לא כפ"ת אלא ראו הענין דוק (ג) או יקח אש"ך י"ב (ד) וע"ל סי' ר"כ"ה א"ל דיהלוקו ל"ממ' ה"ה אש' כלל"ג ס"ס ח"ס (ה)

(ד) וזו דעת ר"ף רמב"ם הנה"ג כ"ג שסבוקו כר"ע קנ"ב מיהו רש"ס ר"ל נ"ן מה"רם ר"א ר"ה ספקו כר"ע נקן שכל היורשים להביא ראיה שהיה בריא ככ"ר כנ"ל מיומני ספ"ח וס"מט מ"ה זכיה ומתנה ומרדכי ס"ס ק"ט וס"מ ק"ב ספק כר"ף רמ"ב ודעת ר"א אצל כמ"ס דף ר"ה כדעת רש"ס והנה"ה ונ"ס נדק הנית כ"ב ש"ן כר"דעת הר"ה אש' שבו"ס כרנ"ה ור"ה נ"ה ו"ה הסור נשמו אינו מוציא מדבריו (ה) ועיין ח"ס ר"ה ש"ה א"ל הנה"ג כ"ג ס"ס ר"ב מחו"ט אבל מחלוקת בין היורשין אין ה"פוסה כלו"ה ח"ס הדמות לה"ב"ה ר"א עיין רש"ד א"ל קמ"ד ועיין ג"כ ר"י ל"ג ל"ו סי' ס"ט א"ל אש' ה"ס לט"ל היו קודם שנתנו נדר המקבל מתנה ה"ל ה"גור המ"ה רש"ד ח"מ ס"ה ש"ח מותרת אמת קפ"ח ועיין ו' ל"ג א"ל סי' ס"א :

סימן רנב (א) רש"ך ח"ב כ"ו ונ"ס למלוה ע"פ כמ"ס א"ר צ"ל אש' כ"ו י"ה ר"ב ח"ו ונ"ס מיהו ר"י"ס כ"ב שמת' כמות כס' ר"י דמטלטלי נמתנת ש"מ לא משפ"ס בני ל"ה ו"כ"ג כ"י פ"ו דף ר"ב ע"ב ו' ל"ג ח"ב ס"ה כ"ז ע"ל ח"ה ס"ה כ"ג סוף ס"ב הנה"ה וכפ"ת מה"ר"ו קנ"ו דאפי' מתנתו בריא ליורשיו שלו אינו חס"ק מירי כמותה אלא מתנה לאחרים הנותן מתנה מטכסיו לאחר מיתתו עיין בב"ה אם לאמתו כוונתו ממהו (ג) אפי' נדל"ל ועיין ו' ל"ג ח"ב ס"ה מ"ג ה"ו דעת ר"ה ה"ה מרדכי ס"ס מ"א אש' האש"ס ו"ה דניטין ר"י"ס ר"ן ה"ה מ"ג סוף ר"ה עיין פ"ב מ"ס מה"רם ס"ו ל"ג משה"ס ל"כ ס"ה ס"ה כפ"ת ריקא לט"ה כ"ה ו' ל"ג ח"ב ס"ה ל"ט רש"ד דיש' ל"ד שיקב"ו קנ"ו ו"ה ר"ה ס"ס מ"ה אש' האש"ס ד"ה דמ"ה ומ"ה כפ"ת בריא כיון שמת אחריו מ"ה לקיים דברי המת ומיין מרדכי ס"ס י"ז

וכפ"ת אחריו ק"ד ו"ה רשומות ריט"ה שהביא כ"ג ס"ס זה ואש' אחרת שהביא ו' ל"ג ח"ה ס"ה ס"א ועיין ג"כ ח"ל"פ"י ל"ט ומה"ס סי' מ"ק שהביא ג"כ חלוקת והאריך דין זה וכפ"ת למ"ד מת"ה נמזה ליורשיו אבל כל במזה לעדים ל"מ מל"ה דה כההוולטו אמ"פ שלא הוולטו ע"כ כך אבל אם טעה ליורשיו לא יחזיר י"ד ק"ט ולפי"ה אש' והטור נתי' שהוולטו ע"כ (ג) כפ"ת שמו ואני מתה על כ"הוולטו הנדולים ונ"ל לדין כאן שום מיהי שהרי הנה מרדכי רכ"ב פ"א ח"ס מקור דין זה כפ"ת דרש"פ מקבל מתנה נזכה מהלוואה או ממי שקבל המתנה מהיורשים משום דה"ל כפול ולא כתיבאוי הכתלים ולא שיהי כפ"ת מקנת הסוק ועיין ש"ך (ד) ארזכמו נמתנה :

(יא) עדים החמומי' בנזוף' האומר
 שמה שבאחר מנכסיו יטלו אחיו
 בירושה וחזרו והעידו בפני כ"ד
 שבבטור חזר ופי' כי כל השאר
 לבד מהמנות היה נתון במתנה
 לשני אחיו אינם נאמנים רש"ע
 ש"ו וד"ר ר"ג חולק (יב) ואפי'
 אין החלוקים טוען רש"ע ר"ג עיין
 פ' חיים ח"א סי' י"א רש"ן ח"ג
 ס"ד (יג) אבל אם נאבדו מקצת
 הנכסים לא נאבדו אצל המקבל
 ח"א נמן לו דבר מסויים שר
 בעם רש"ע (יד) וכן אם אמר
 בכני נזוף כך נכסיו שיא פלוני'
 אם הוא אומר ר"ג ליכנס לו נכסיו'
 הכנעני' ובה במתנה עיין המני"ט
 ח"ג דף ק"ל ובאמרי' העד' ליתר
 ב"ט שאמר מנכסי' כ"ג סי' ב"ט
 צהנת' ב"ד דין ל' וי"א פ"י מה'
 זכיה (טו) ויכולים העדים לומר
 שאמר ה"ט שימנו עכשיו ויהיו
 למשחרת עד זמן כשזיהו ולא
 הוו חוזרים ומנידים עיין ב"ט
 סי' ב"ט דין כ"ט וי"א זה קבלתי
 ממורי' כי מי שרצה ליתן אחר לו
 העבריים ובלא הזמן והם לא יכלו
 אחר שיש ביד האדם ר"ף רמ"ב
 ע"ש ש"מ ור"א"ש די' נ"ה עם
 רבנומי' (יז) ר"ש ק"א וס"ט
 ר"ן ל' כ"ב ל"ה (יח) קניין
 האויר דלמי' נכסיו בשום עניין
 ליתיה במתנת' ש"מ כ"י פ"ט נבי
 ש"מ שאמר הלוואה שיש לו ביד
 פלו' במכ"י בעם רש"ע וי"א ר"ן
 דלא מקנין ליכנס' ש"מ א"ל דמי'
 ליה כנר' א"ל לא להוסי' על דבריו
 וב"ב ה"ס פ"י מה זכיה וכו' במ"ט
 עלה דבמני' ש"מ על חבירו
 ור"ש ר"ז ואדרי' ק"ו בעם
 רש"ע ור"א ש"מ (י"ט) ועיין
 ב"בא' בדיוק זה נאבס' כ"ז
 (כ) ב"ן

מתנה והנזוף (יא) נכסיו ליוורשו אם ינא עליו שטר נזופה כלו מהיורשים ואם לא הספ
 נזופה השאר מתקבל המתנה וה"ט שפירש ח"ק מקבל המתנה ולא פירש ח"ק היורש או
 אם אמר תנו ק"ק זון לפלוני בני וק"ק זון לאיש פלוני בני קודם (יב) שהרי הקדימו ווא
 ינא עליו שטר חוב נזופה מאותו איש נכדי כיון שאיחורו: י"א מי שאמר יום לו כ
 וכך נכסם ביד פלוני וכך וכך נכסם ביד פלוני והיה מונה והולך את פלו ומתוך כ
 צוה ואמר תנו לפלוני ק"ק זון או יורשים לובל הק"ק זון מיד אלא לפי חשבון ש
 טיקבנו שהרי נזופה דעתו שמתה שיש לו דוגה לתת לו (יג) לפי חשבון: י"ב ש"מ
 שאמר תנו ד' זון לפלוני (יד) וישא בתי ה"ז במי שכתן לו שני מתנות של חייה מתה
 שידנה יקח לפיכך אם רצה ליקח המעות ולא ישא הבת הרשות בידו אבל אם אמר יק
 בתי ויתנו לו ק"ק זון הרי זה תנאו ולא זכה מעות אם לא ישא הבת:
 הנה האומר מנו ק' זון לבתי וקנה' כן חנניה ומתה בתכין ליוורשים דמי' כאלו אמר סבי נזופות ואפי'
 שא"ל לקיים לקנות בהן חנניה' מכל מקום מתנה ראשונה קיימת: (ח"א סי' ס"ף)

יג ש"מ שאמר תנו לפלוני שיה ק"ק זון מייני והחמיץ קנת מהיין ההפסד לפ
 חשבון וכן אם אמר תנו לו מדמי יוני ק"ק זון ונמכר וכאבדו קנת מהמעו
 ההפסד לפי חשבון אבל אם אמר תנו לו ק"ק זון מייני בין אם החמיץ קנת מהיי
 או נמכר ואבדו קנת מהמעו כל האחריות על היוורשים ונטול המקבל ק"ק ז
 שלמים ואם נתייקר לעולם הרווח ליוורשים בכל עניין שאמר ואין נותנים לו אלא ק'
 זון זכין אם הוול ההפסד ליוורשים:
 הנה נמן לו דבר מסויים כגון חבית אחד בין החביות כאבד אחד מהן ההפסד על המקנ
 (הר"בא ור"ן ומרדכי פרק המקדל והמניד י"א דזכיה) צוה ליתן לאחד מהם מנכסיו וצוה
 לאשערוטסין נכדור לו היסב וצוה לו ימכה ובה ונאבד צריבין ליתן לו ימכה אחר הוהילולא טייס
 כגומ' רק אחר ליתן מנכסיו: (כ"י בעם הרש"ב)

יד סביב מרע שאמר תנו לפלוני בית המחזיק מזה חביות ולא נמנא לו בית
 מחזיק פחות מק"כ זכה באותה בית שמחזיק ק"כ: ט"ו סביב מרע שאמר תנו ת'
 זון לבתי בכתיבתה או לבתיבתה אם דרך אגט העיר להוסיף בשות' הנדונים
 ולכתוב שיה מנה במחתיים אינה נוטלת אלא ק"ק שהרי לא אמר ת' סמס: י"ו
 אם אמר מחתיים זון (טו) לפלוני בכדונייתה אין להם לתת עד שתנשא' ותגטרך
 לכך ואם מתה בנתיים אין ליוורשה כלום אבל האומר תנו מחתיים זון לפלוני
 לכדונייתה חייבים לתת לה מעכשיו ויוקרא וזולא יודעה הוו ואם מתה קודם
 שתנשא זכו בהם יורשיה:
 הנה בכל אלו אין חילוק בין ש"מ למתנת נזופה בקנין (טור) ויש חולקין (יו) כאלו הדיקין וסבירה לכו דמס
 אחר ליתן להשיאה ומתה כל זכו בהם יורשיה וכן כראה לי יוקר ושיין ב"ר סי' רכ"ג ס"ו:

יז סביב מרע שאמר תנו לבני (יז) שקל בכל שבת או שאמר אל תתנו להם אלא
 שקל ונמנא שאינו מספיק להם אלא סלע בכל שבת נותנים להם כל נורכס ואם אמר
 אם מתו ירשו אחרים מחתיים אין נותנים להם אלא שקל ועיין בס"י רמ"ח: (אומת אין

לחמריהם כלום) י"ח ש"מ שאמר תנו מנה לפלוני נותנים בין אחר מנה ז' בין אחר מנה סמס וה"מ כצוה מחמת
 חיתה שקונה באמירה' או במחלק כל נכסיו להרבה בני אדם וצוה לתת מכללם מנה לזה דהיי' משתזא חבירה מחמת
 חיתה אבל היכא ד"א חקני אלא חד מנה בעמס' הוי (יח) מתנת ש"מ במקנת' דלא קנה אלא בקניין ובמניפה
 כחו והכח כיון דמנה חקני ליה אצילו בקניו לא קנה דמטבע אינו נקנה בחלפיון וצריך להקנות לו אגב קרקע
 או דמסר מעוכא ליד שליט מחיים: י"ט יש מי שאומר שאם אמר הריני נותן מנה לפלוני מנה חמס' (ט) הויקא
 קאמר ואי חיתה בעיניה ממס' ונאבד מרחהו אבדו וכן אם יש לו כזה מניס בעיין כל א' בפני עמתי ונאבד אחד
 מרחהו אבדו ואצילו אחר מנכסיו אין לו מנה מיוחד אלא ת"ק זון בבת אחת ונאבד מנה מהם לא השמיד זה אלא
 לפי חשבון ואם אין לו מעוה כלל בעיין ולא אחר מנכסיו איכא למימר טלח זכה מקבל:
 ג"ה דמנה ממש דוקא קאמר והא לית ליה וכל שכן אם אמר ליתן לו מעוה או זקבים דקרקע קאמר ואי לית ליה הכסיד אם לא אמר מעכשיו
 ל' אחר שמתה כמו נכסיו: (מהר"ק שורש ב"ר ואפי' רמ"ן סימן ס"ב)

חשן המשפט הלכות מתנה ש"מ רנ"ג

פירוש ריש

(כ) בין נסטר בין נש"מ אלשיך
 ס' ד' (כא) חבל רמ"ן נש"מ
 ז' ו' נש"מ רש"מ וכו' כמ"ס בני
 המוכר ש"ח הירוש' ב"י ס"ס ס"א
 פסקו להדיח דש"מ שאמר מנו
 ש"ח לפלו' לא קנה יד שאמר הוא
 וכל שפוערוו כמו נברא' וכו' ג'
 שחר הפוסקים חולקים ויליפס
 ש"מ יבול' הירוש' נומר ק"ל הכני
 מיהואם אמר כל נכסי לפלו' והני
 בהן שטרות אכ"י הרש"מ יודע
 שקנה כמ"ס להדיח ס' המק"ח
 ועל ס' רמ"ן וגם כ"י מורה שיש
 כמ"ס פ' הכ"ל דף ר"ל ד' (כב) זהו
 דעת ר"א ממון הנחות מייחוני
 ומרדכי שבניא ב"י ויבול' הירוש'
 נומר ק"ל כוונתו וכו' ר"א
 ממון ולפוס' ריהטא לא חירי' חלל
 בהלואה י"פ כמ"ס מה"ס פלד"ן
 ס"ס א"מ נגס לבני שטר' הכני
 נש"מ (כג) עיין ר"י מטרסאי ח"מ
 נ"ל (ד) ונש"מ כ"ח ככב חלל נמ
 לו המסבון כדי לנכות החוב דקני
 כמ"ס ש"מ ולפ"ד אין לו אלא דברי
 כבודות וכו' פ' בנות חסד(ה) וכ"כ
 ב"ש פ' כמ"ס אלשיך ס' י"ד ד"ה
 אם אמר ירוש' פלו' במתנת חלו'
 אוריות משות' חלו' יהיו לפלוני
 והקנן לחל' שלח קנה דהוי כמות'
 דקל' לזה ופירוש' לזה וכו' דעת'
 לב ח"א ס' כ"ס ועיין מש"מ ר"ס
 קל"ז וכו' דעת רש"דס' י"ד סימן
 קצ"ג ועיין ר"ד ב"ב ל' מדר' ג'
 וככב עזר ס"ס ד' נש"מ רמ"ס
 ור"ב ש"ס אמר פירוש' חילוק זה
 לענייה זכו בו עניינין' לב ח"א
 ס' כ"ס חולק גם עניינין' ובמס' שו"ב
 מה"ר סי' כ"ט דף כ"ב ע"כ כ"ב
 דא"ש להדיח משהו אם ש"מ כ"ן
 דה"ל אשמו"ש ועיין מש"ן ומרמ'
 רנ"ג י"ן לב ח"א ס' כ"ט דף פ"ו
 א"ש' שלשון דידר פלו' לצרוע הוא
 ולא מהני מ"מ כל שאנו רואים
 שגלה כוונתו והול' שנוף בבית כ"ן
 להדיח מהני ובמ"ס רש"דס' ח"מ
 כ"ד וש"ס כמ"ס ש"ס אשמו"ש פלו'
 הוה ד' דמוהו הבית קודם האו"ש
 קנה וכן אם גלה דשמו שנוף הב'י
 נמך לדירה וכן אם באוהו אשמו"ש
 כפי' לו דבר אחר עליו הממך
 מתן (כו) עיין במ"ס חל' אל' אל'
 בהלוא' כ"י א"ש הר"ש הנ"ל ש"ס
 ס' ק' ומ"ר' מראני ח"מ ס' כ"ה
 ואח"כ עיין מרדכי ריש פ"ו (כז)
 או מזה וידור פלני דבית זה
 אהרני קי"ט ועיין ג"כ נא"ל
 מהם נחמתי העני' ס' ק"ח
 (ז) וכו')

שכיו מרע שאמר הלוואתי (כ) או שקדוני שכיר פלוני תנו לפלוני דבריו קיימים
 אין נרדף (כא) חשמה טלפתן וכן אם אמר שטר חוב שיש לי על פלו' תנו לפלו'
 כה בזה שיש נסטר וכחילו כתב ומסר אף על פי שלא משך הפטר ואין הירוש'
 כול לחול שטר כנינתו במתנת ש"מ והא' דלמדין טובה בחוב בפלח סייר כלום
 שאם לא כן הויה לה מתנת שכיו מרע במתנת ולא קניא חלח אם כן הקנה לו
 בקנין ובמניפה כחי או שהוא מנהו מתנת מיתה:

ועם אומרים הח' דש"מ יבול' להקנות הלוואה שלו שכיר אחרים היינו (כב) בהלואה שיש לו ביד ישראל
 חבל לא הלוואה (כג) שיש לו ביד עכו"ם ואפי' יש לו מסבון או שטר מן העכו"ם יש להסתפק אם חבל
 להקנות (מרדכי פ' מי שנת והגהו מ"י פ' דמי' ומה"ס פלד"ן ס' כ"ז) וכן (כד) כ"י להורות:

כא ש"מ שאמר (כה) ידור פלו' בבית זה יחבל פלוני פירות דקל זה (כו) לא אמר
 כלום שלא הקנה להם דבר שיש בו ממש שהדירה והאחילה וכוונתו בהם הרי הם כדבור
 ובטניה (כו) שאין נקנים חבל אם אמר תנו בית זה לפלו' כדי שידור בו עד זמן פלו'
 או תנו דקל זה לפלו' כדי שיחבל פירותיו דבריו קיימים שהרי הקנה להם (כח) הנוף
 לפירות והנוף דבר שיש בו ממש וכן כל כיוצא בזה: **כב** זהו שיתנו דקל לפלוני
 והניח שני חנאו דקל יטלם עליהו פתכוון והם שקרא דקל: **כג** ש"מ שאמר תנו ק"ק' זון לעניי' או ס' לב"ה יתנו
 יורשין לומר שלא נתכוון (שור) **כד** ש"מ שאמר תנו ק"ק' זון לעניי' או ס' לב"ה יתנו
 במקום שהוא רניל היה רניל בשמים יתנו לכל א' ואחד ונתבאר בטור י"ד ס' רנ"ח:
כז ש"מ שאמר נכסי לפלו' ופלו' חולקים בטובה חבילו הם מאה אחר נכסי לפלו' ולבני
 חולקים אותו פלו' נוטל מחנה וכל הבנים מחנה אחר פלו' ופלו' ולבני פלו' נוטלי' בני
 פלו' מחנה חסנים הראשונים מחנה (יחלוק פלו' בנכסי יטול אחתה) תנו חלק לפלוני
 בנכסי יטול א' חססה עשר ויש מו' שהודה שטוב רביע הנכסים:

והם אמר יטול פלני חלק בנכסי והוא שכיו מרע ומחלק בנכסי לבניו נוטל חלק באחד מן הבנים
 (שור) מי סבון בנכסיו לבניו ולבניו נוטל חלק באחד מהן ואם הפנה שאם יאמרו או מכאן בנכסה
 פטול נדונתה ומסת' דבריו קיימין ואם השיאוה א' מן החסון ופסק לה בחוץ מן חלק המגיע לה לזו כל במנייה
 שלא הפנה חלל יאמרו בניו יחד או יחכח בנש"מ חבל לא ח' מהן: (מס' הרש"מ פ"א ח"ק נ"ג)

כה שכיו מרע שאמר תנו חלק לפלוני בבור היין שיש לי יטול רביע היין אחר
 תנו לי בו חלק לחבית הרי מיעוט יטול מניית היין אחר תנו לו בו לקדרה
 יטול חלק מנשים עשר מן היין אחר תנו לו בו לטעיה פירוש' כ"י קטן לשני' מ' נוטל
 חלק חססה עשר מהיין שבור שהיו גילה דעתו שלחוק מוע' נתכוון ואין למדם
 מהשעורים האלו לדון אחר:

ועם אומרים דבכולן אין לו חלק אלא כל שהוא שטר נש"מ ר"י והר"ש) וכל זה דווקא במתנה חבל
 במה אמר' כ"י ה"י גונא הדמים מודיעים: (המגיד פ"א דמי' וכו' נש"מ ר"ן)

כו ש"מ טובה לתת מתנה לעובר שבמעו אחרו אם הוא בנו זכה העובר מפני שדעתו
 על אדם קרובה חבל בנו כמו שנתבאר בס' ר"י: **כז** אמר אם תלד אשתי זכר
 יטול מנה ואם נקבה מאתים וילדה זכר נוטל מנה וילדה נקבה נוטלת מאתים וילדה
 זכר ונקבה הזכר נוטל מנה והנקבה ק"ק וילדה טומטום ואנדרונינום נוטל בשפיות
 ששנניהם ואם נקדע אח"כ נמנח זכר יטול מנה: **כח** אמר אם תלד אשתי זכר
 ינתן לו שני שלישים ולחצי השליש ואם תלד נקבה ינתן לה שליש ממוני' ולחצי
 שני שלישים וילדה זכר ונקבה נתבטלה המתנה סנתן לחזיו וחזר הדבר לדון מורה
הקל לבן: **כט** שכיו מרע שאמר נכסי לטוביה ומת ובה אחד ששמו טוביה
 ואחר אנו צוטלן (ואפילו אם יש טוביה אחר שרמי להם מקו בו אין ממניין לו) ואם
 החוק שמו רב טוביה אינו נוטלן ואם היה השכיו מרע גם בו וקודם אותו
 ששמו נוטלן באו שנים לתבוע וכל אחד מהם החוק שמו טוביה אם היה אחד

מהם
 ס' ס' וכו' עיין סי' לנורא ל' (ג) עיין ק"ל ח"ג ס' מ"ג (כט) ואם העדיף צועדום כמה חלק לכל א' מהם נחמתי העני' ס' ק"ח
 (ז) וכו')

ה' מתנת ידו אבל אם אין כתב הנואה יונא מתתידו נאמיים לומר פרענו ואם אומר'
 ש' פרעוהו חוטטין לקנוינא : ז' ראה שהטמין אביו מעות ואחר של פלוני הם
 א' של הקדש הם אם כמות דבריו בלשון הנואה דבריו קיימים ואלא יחזיקוהו
 ב' כסיר אין נתיב לקיים דבריו : ח' בא אחד ואמר רחמי אתי אביך שהטמין
 ט' ואמר (נ) של פלוני הם או של הקדש הם אם הם טמונים במקום שהמניד היה יכול
 י' גלם נאמן ואם לאו אינו נאמן : ק' היה פקדון כד אביהם ואינו יודע היכן
 י' וחזרו ואמר לו בחלוס כך וכך הם ובמקום פלוני הם ושל פלוני הם של מעשר
 י' הם ומלאם במקום שנאמר לו ובמקום שנאמר לו דברי חלומות לא מעלין ולא
 מורידין אלא הרי הם טלו :

(ג) ה' ראש כלל' ס"ח סימן א' :
ס בין רנו (ח) בריך אתה לך
 שגמורא הקשו על
 ממתי' דקמיו דמה שהבי' מלוה ה'
 של יורסין מלוה סין מחובר לא
 והמניא סימן את המחובר לוקח
 אצרי עולא ל"ק כאן נבנו כאן
 בחאר ה' ראש ורמ"ס פ' שהנן
 מכ' גוף הקרקע בחיי האב והשם
 האב הניח פירות מחוברין או
 צריכין לקרקע לה' ראש או אין
 צריכין לרש"ס שחם הית' הקרקע
 עדיין ביד הבן ה' שלו לדעמו
 של חסד קרובה אבל בנו ואקני ליה
 גופא לחמ"מ"ע"ס הפי' המחובר'
 דלכזי בנו אינו גופא אבל לא
 אם הבן ימכרם לאחר וז' הני'
 צ' ורמ"ס פ' ב"ע"א דלמס'
 בשעת טימחור של אב היו פירות
 מחוברין שחם האב לא מכר הפי'
 כל' ימי חייו בן חומס הפירות
 מחוברין הם של בן המקבל מתנה
 דעמו של חסד קרובה אבל במ
 ומחלו לו בם הפירות המחוברים
 אבל אם מכר האב הפירות לאחר
 אינו הלוקח אינו מוחל לו של
 מוכר וז' הני' ס"ב אחד כל זה
 אינו מוכר דנפקא מינה בין שני
 הפ' שר"ף ורמ"ס וידו לפי'
 רש"ס וה' ראש חב"ש ורמ"ס ורמ"ס
 אפס' שלא יודו לפי' של ר"ף
 ורמ"ס וכמ"ס ה"ה בסוף ה' זכיה
 ורמ"ס שבהנן מכר זכורו או
 זכורו או ה' דנפלוג בין הבן עכמו
 ללוקח כגון משום דלא כו' אקני'
 אדע"מ דבנו מקני אדיתמא דלוק'
 בנו לא אקני ואפ"ש שלקח כל האר
 וזכורו בן כ"מ כל זכיה סאין
 האב מקני לו כפי' אינו יכול למכר'
 אבל אם האב מכר הפי' כל ימי חייו
 אינו יכול למכור לו גוף הקרקע
 שכבר הקנה לבן ולא פי' מחוברין
 שכבר מחלו וזכה אומר' לבן א"כ
 לוקח לא לקח אלא זכורו של אב
 וזי' היכי דלמס' לקח האב היה
 הבן נוטל הפירות המחוברין ה"כ
 נוטלם מיד לוקח דאב זכורו טעמו
 שהטור דקאי בשעת אביו כי
 שרין הבן עם הלוקח כמו עם האב
 נגד שטר ר"ף ורמ"ס והשם
 מ"ס ס"ה בסוף הלכות זכיה לא
 נספיק לו אלא לפי' של רש'
 ולהר"ף ולרמ"ס לא נספיק דודאי
 הדיו עם הלוקח ע"ס (ב) א"כ כי
 נספיקו קוד' וזכורו (ג) דלא כרס"ב
 דלדעמו כל המחברים היו דבן
 המקבל מתנה (ד) ולרמ"ס דוקא
 כהנ"ל

יב' עיב' שנתגייר שנתן מתנת ש"מ או ששחרר עבדו וכו' ד"ס

ג' ש'טם לו בן שאין הורתו בקדושה הוהיל' ואינו יורשו כך אינו יכול ליתן לו
 נכסיו במתנת שכיו מרע לא כולך ולא מקנתן שלטון ירושה ומתנה לבני
 דם אחד הם ואם תאמר יקנה נמנא זה יורש את אביו לפיכך אם נתן לגר משאר
 הגרים מתנתו קיימת :

ויס אמרום ללא יוכל ליתן ליהם אדם נתיב כפי מרע כי אם דרך הודא' (טור דס"ה ראש וכו'
 בשם הר"ס (א) וכן נראה עיקר יס אמרום אף על גב דמתנת שכיו מרע של גר אינו כלום אבל
 קום אמרי' ד' מזה לקיים דברי המת אם הוא כדרך שבבאר סוף סימן רכ"ז (מרכי' פקח קמ"א דגיטין ור')
 יס חותקין (טור בשם הרא"ש כלל ט"ז ופרק מי ממת) ושוקא יס ל' דין גר לענין מתנת ש"מ והואיל' ואיכא
 לנגמא דרבויהא דינוי' דין המוניא מחברו עליו הריא' ואם שניה מוחזקין חולקין : (פ"ה סימן ס"ב)
 נתן הגר מתנה לבנו שהורתו שלא בקדושה וזכה שיתן בנו מנה ליתומה פלונית
 וק' על פי שאין מתנה זו כלום וזכה הבן במנה של יתומה ליתומה ג' שכיו מרע
 הודעה שיש לפלוני אלא כך וכך דבריו לא הודא' והודעה הודעה הגר לבנו שאין
 אדמו בקדושה לא לעבד' נותנים לו אבל מעט מעט שיהיה לתת לעבד' ומתנה און
 זומעין לו שיהיה כנוי שנוה לעבד עבירה מנכסיו : ד' אחר פלוני עבדו עמו און
 בן חורין או שאתר עשיתי אותו בן חורין או הרי הוא בן חורין כופין את היורשין
 ומשחרים אותו אחר פלונית עפ"מ עשו לה' קורת רוח עושיך לה קורת רוח ואינה
 ע"מ אלא עבודה שהיא רונה בה מכל העבודות הידועות לעבדים בואתו מקום :
 (וי"ה ש"ס ר"ה כופין אומר' לשחררה (טור בשם ר"ס ור"מ) ועיין ב"ד סימן רס"ג)

רנז הכותב נכסיו לבנו או לאחר מהיום ולאחר מיתה ומתנת

בריא שכתבו בה מהיום ולאחר מיתה וכו' ז' סעיפים

הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו הרי (א) הנוף של ב' מומן הסטר והפירות לאב
 עד סימות לפיכך האב אינו יכול למכור מפני שהם נמונים לבן והבן אינו יכול
 למכור מפני שהם ברשות האב :

המקדש קרקע מהיום ולאחר מותו או לאחר ל' יום לא קדים כלל דהא אי אפשר לומר גוף מהיום
 אפירות לאחר זמן דה' קא אביל פירות של הקדש (משנת רש"ב סימן קס"ג) הכותב כל נכסיו
 לאחר מהיום ולאחר מית' כד' למכור ולקנות בחייהן קרקע ולאכול מן פירות כדיו בעל נכסיו אשמו אלא
 אם כן היכה לעשות נכסיו כל ימי חייו כפי מה שירצה : (ב' פרק י"ב)

ב' מת האב והניח פירות המחברים לקרקע הרי הן של בן מפני שדעמו של אדם

קרובה אצל בנו (כ) היו מלושים או שהניעו ליבנה הרי הם (נ) של יורשים :

מכר הבן בחו' לאחר און המקבל אפי' בפירות שלא הניע זמנו לתלו' לא (ד) של יורשי המחברו מתוך
 לזה דמיה כפי מה שזוין הפי' ו' בשעה שמת או מניה הפירות בשדהו עד שימורו וכן הדיון אם כתב
 הקרקע לאחר ולא לבני (טור) חבל אם הרג לבן בנו הוא כאלו במנה לבנו : (מ"ה ס' ס"ז)
 עבר האב ומכר מכורים הפירות עד סימות (ואשילו חזר ולקח האב לא היה במכירתו בלום
 כ"פ י"ב) וכשימות האב מניח הבן (או יורשו) (טור) מיד הלוקחות ואף היו שספירות
 מחוברין

מכר הבן בחו' לאחר און המקבל אפי' בפירות שלא הניע זמנו לתלו' לא (ד) של יורשי המחברו מתוך
 לזה דמיה כפי מה שזוין הפי' ו' בשעה שמת או מניה הפירות בשדהו עד שימורו וכן הדיון אם כתב
 הקרקע לאחר ולא לבני (טור) חבל אם הרג לבן בנו הוא כאלו במנה לבנו : (מ"ה ס' ס"ז)
 עבר האב ומכר מכורים הפירות עד סימות (ואשילו חזר ולקח האב לא היה במכירתו בלום
 כ"פ י"ב) וכשימות האב מניח הבן (או יורשו) (טור) מיד הלוקחות ואף היו שספירות
 מחוברין

בזהים ומכו לכלו אינן של המקבל
(ו)א"ל בסוף ה' זכיה בסוף רש"י
נמשק ובתינו ב"ב (ו) והכא
שכאז מרס פירות והנן מרס
הקרקע ובשעת מיתת האב יש
פירות מחוברין כתב ר"י טשי
ניחא ליה לאב למעבד כתיבא ללוק'
שלו מללוקה של דכו (ז) כשי' סמ"ז
ס'טוסי' ר"א ס"ה (ח) רש"ך ח"ב
ר"ט (ט) רש"בא בשם שביבא צ"י
ס' ר' ע"ש שביבא ח"ב אלא מיהו
מדרבי סוף פ"ק דמצינוא ופ"י
ופ' מ"ש בשם מהר"ם חולק על זה
הניאו צ"י ס"ס הכל' ונש' הביאו
דף רמז ט"ז דלף הגריא שאמר
לכלו' כך וכך אם מיתת נקר' ממ"מ
וקפ' וכו' מהר"ל ט"ה מיהו קולון
צ"ח ורש"ך ס' א"ה ס' ר' כ"ה חזר
עו מה"ס (י) וה"ז צ"י ס"ס ר"ן
וכן כתב הטור וצ"י בשם הר"ף
ורמ"ב קכ"ה וקפ"ד וקב"ה ולא
מכני למת בלשון מיתה מהיום
ולאחר מיתה ולשגבד ולחייב
שנמו ובכסיו להעמיד ולקיי' אותה

מחויבין שמין אותם ללוקח ונתן הן דמיהם היו תלוים או שהנעדר ליבצר ה"ו
של לוקח: (ו"ח סדיו הן עם הלוקח כמו עם האב) (טור (ה) וצ"י בשם רש"ב) ד עכ"ו
ומכר אין ללוקח כלום עד בימות האב: ה' מרס הן בחיי האב (ו) ו
הן; ואחר כך מת האב כשימות האב קנה הלוקח שאין לאב אלא פירות וק
פירות אינו (ז) כקנין הנוף: ו' מתנת בריא שכתוב בה מהיום ולאחר מית
הרי היא כמתנת שכיב מרע שאינה קונה אלא לאחר מיתה שמשמע דברים אלו
על פי שקנה הנוף מהיום ואינו יכול לחזור בו אינו זוכה בו ואוכל פירות א'
לאחר מיתה:

הנה הכותב נכסיו לבנו והמנה לנוד בן כל ימי חייו ולהיות כחוקמהן יכול לנוד בן עם אשמו ושמן
הצריכין אליו וכן נתינים לו מזונ' הצריכים לו אם אין לו ממקום אחר כפי הכרח לצ"ד ואם
לצורך מזונות ודא' לו ממון אחר כך אין צריך לשלם (ח) מה שלקח: (צ"י בשם הרש"ב)

ז כתב לו מהיום אם לא לחזור בו על כל לאחר מיתה היא למתני כמתנת ש
מרע ויכול לחזור בו כל ימי חייו אף בהנוף:
הנה ומכל מקום צריך קנין במתנת בריא ולא אמרינן בכהאי גוונא דבריו כהצריכין (ט) ובמסוכין ד
ולכן בריא שרי' להלוקח בכסיו אחרי מותו שלא יריבו וירשבו אחריו וזכיה לעשות סדר צוואה שבו
בריא צריך להקנות בן: ז' והשילו קניין אינו מכניאם וזכיה לימן להן דבר שאינו בידו אז דלף אדם מק
דבר שלא בשרשו ואין מהני אלא דרך הודאה שמודה שחייב לכל' אחד מהן כפי שיערה (כ"ה ס"י ר"ן צו
הרש"ך מהרי"ק שורש כ"ד מה"ר"ס פאדונה ס' (כ"ג) (י) וע"ל ס' ס' ס' ז':

רנח

מתנה שכתוב בה לאחר מיתה אם יש בו זכ
ובו ב סעיפים

א כטר מתנה שכתוב בו שיקנה פלוני טדה פלונית לאחר מיתה בין שהיה בשט
קנין בין שלא היה בו קנין כיוון שכתוב בו זמן ובזמן הזה חי היה הזמ
מזכיה שמחיים הקנה לו ואינו זוכה (א) אלא לאחר מיתה שאילו היה בדעת
להקנות לו כשטר זה לאחר מיתה לא היה כותב בו זמן לפיכך אף על פי שאין
כתוב בו מהיום ולאחר מיתה קונה לאחר מיתה (ובהי אבא ככב לו מהיום ולאחר מית
שכתוב דינו סימן רנ"ז) וזה שכתובים בכל המתנות והמזכרות מעכשיו אף על פי שיש
בשטר זמן להרווח הדבר כותבין כז' אע"פ שאינו נרדף: ב' וכן אם יש בו קני'
קונה הנוף חיד אפילו אין בו זמן:

הנה דכל קניין מעכשיו הוא ובה דאמרינן זמנו של שטר מוכיח עליו היינו בכותב לו לאחר מיתה אבל
בכופר לו לאחר שלשים יום אין אומרים זמן של שטר מוכיח עליו ולכן אם מת כוונן או המקבל מת
שלשים נטילה הממנה והוא הדין דומין יכול לחזור כוך שלשים (טור) והא דאמרינן זמנו של שטר מוכיח
עליו היינו שזה הכוונן לכתוב זמן או שזה לעדים לפי שטר מפליא אבל צוואה שלא ככתב זה זמן רק
לאפרון בטלמא חין אומרים זמנו של שטר מוכיח עליו (צ"י בשם רש"בא ומשנה רמ"ן סימן ו' וצ"י
בוחלין ומהרי"ק שורש כ"ד) ויש אומרים ללא דווקא זמנו של שטר אלא בעל פה נמי הזמן מוכיח:
(ר"ן סוף פרק מי שאלחז)

הלכות

ומ"ש עם הטור וצ"י בשם רש"בא ופיון בש"א אלשיך ס' כ"ח טופס שטר למתנת בריא שרופה' לכוות על ביהו יפה' עד מאד וכו' מקויף מהרב זל
הכל' וגם בשט' ז' לב ח"ז סימן ל"ו וס"ל ל"ט בדין מתנת בריא שרופה' להיות שלים כל ימי חייו ובכסיו ומה ששאר אחר מומה יהיה לכלו' וכו' שהיא
משונה כלה ונש' רח"ל ס' ס' וצ"י ורש"י מה"ר"ס פאדובה ס' ב"ה מהר"ל ע"ה ומ"מ ס"פ"ב מה' זכיה וממנה וצ"י ח"מ ס' ר'ן משונה לרש"בא באה
ומשונה ונש' בש"א לרמ"ב ס' ק"ו והנתיח' ז' לב ח"ב ס' ל"ו בשם רש"בא ונח' ונח' נוחס ויה שנותן מעכשיו לאחר מיתה כל בכסיו ומשיר לעצמו רש"י
למבור ולאכול ולמשות בכלן או במקצתן מה שירצה ומה שישראל מהם אחרי פטירתו יטול' פלו' רכו' וטובנם כן להפנות ולפרסד שיכול לימן מהן בין
במתנת בריא בין במתנת ש"מ כמ"ן' ל' הר"ן פ"ק דגיטין כתב בדבריו רש"בא דלשיל' דכל דלמד מעכשיו אע"פ שלא היו המעות נשתי' זכיה המקבל
מתנה וזה כתב על משנת מנה לפלוני ומת וכו' כ"ל:

סימן רנח

(א) מתנת בריא שמו' זה מעכשיו ולשעה א' קודם מיתה אין המתנה מוחלטת בידו עד שבע א' קודם מיתתו הראש סוף כ"ע ז'
לב ח"ז ס' ל"י. שטר ירושה שכתוב בו ואם בני מתך לטולמה על זש"ק לז' החוב נשל אם יבנת מות בחיי אביה והניחה זש"ק
ואח"כ מת הורס בחיי אבי רבא ואח"כ מת אבי הנת כראה שבעל הבמ יורש זרעו ווייל' דגיטין והלכות שלו י"ו ע"ש. מי שמחייב בבורח חוב
סך פלו' לללוני ששה א' קודם מיתתו רבול המקבל לעכב על ידו שלא יבזוז נכסיו עיין גאלגטי סימן כ"ט:

סימן רס

השן המשפט הלכות אבירה ומציאה רנט הלכות אבירה ומציאה

רנט השבת אבירה מאיזה מקום חייב להשיבה ובו ט סעיפים

הרואה אבירה ישראל חייב ליטפל בה להשיבה לבעליה שנאמר הטע תשיב ואם נטלה ע"מ לנזלה ועדיין לא נתחייבו הבעלים ממנה עובר מטיס הטע תשיב לאחד ומטיס לא פגול ומטיס לא תוכל להתעלם ואפילו לחזורנה אחר כך כבר עבר על לא תוכל להתעלם נטלה לפני יאוש על דעת לחזורנה ולאחר יאוש נכחון לנזלה עובר אלא מטיס הטע תשיב המתין עד אחר יאוש ונטלה אינו עובר אלא מטיס לא תוכל להתעלם:
ב"ד"ה במקום שהוא חייב להשיב טעם ובמקום טראוי להסתפק בה באבירה ושתאף בעניין שמוכחת שהיא א"ה וטלה תהיה מדעת ושהיה בה טעם פרוטה וטיס טעון בנזופה או במקומה ושהיה מיטפל בה אם היתה שלו ושהיה של מי שחייב להשיב אבירתו אבל אם חסר אחת מכל אלו אינו חייב להשיב אבירתו: ג כיצד המוציא את האבירה ממקום שישאל מתיים טעם חייב להכריז שלא נתחייבו הבעלים ואפילו העיר מחנה עכו"ם ומחנה ישראל או אלו רובע עכו"ם והוא מחנה במקום שרוב העוברים טעם ישראל חייב לחזור אבל אם רוב העיר עכו"ם או אפי' היה ישראל ומחנה במקום שרוב העוברים טעם עכו"ם אינו חייב אפילו אם ידע שמישראל נכלה ויש בה טעון טראוי נתחייבו הבעלים ובגוף שהוא מדברים טעם לתלות טידע עוד כנפלתו וכתו שיתבאר:

וע"ל סימן ה"כ"ב סעיף ג' ו"א לאס' אבד ספרים לא מייאש מנייבו אפילו במקום שרוב עכו"ם: (הנחות מרדכי ד"ה)

לפיכך המוציא אבירה של יין בעיר שרובה עכו"ם יינה אסור בהנאה והקפקן מותר ואם בא ישראל וכתן בה זמן און ודאי של ישראל היא ונתחייב ממנה ומותרת למונאה בשתייה אם היא סתומה: (ועיין ב"ד סימן קכ"ט מד"ן זה)
אע"פ טעון הד"ן להחזיר לישראל שכתן בה טעון: (ואם הוא יבני ונטל אבירה עשיר א"ל לפטום לפניה משורת הד"ן (מרדכי פ' ופתיחות) ג מקום שרובן עכו"ם ורוב טכחים ישראל בהמה או עוף הנמצא טעם שחוט מאתה והוא של מוצאו ואם ק' חטף בשר זהסליכו למקום אחר אפילו אם רוב ישראל הוא של מוצאו טראוי נתחייבו בעליו: ז המזל הארי והדוב וחזו של ים פ"ג לטון ים החזיר לאחוריו עשר או ע"ו פתיחות וטעון כל מה שמוא בדרך מרחו וכן עושה בכל יום ושולחיתו ל בשר ק"י כשהנה גדל ויוצא על נדמתו ופושט רש"י הרי אלו שלו אפילו הבעל עומד וכווח (מ"א מ"ב וישר להחזיר כמו שביאר ש"ך ה"ו ו"א"ג דמציא אין חייבין להחזיר באבירו אלו אם נזר המלך או ב"ד חייב להחזיר מכה דינא דמלכותא או הפקר ב"ד הפקר ולכן פסקו ז"ל שמינה שמינה ב"ד שגור המושל ו"ל הקהילות שכל מי שקונה מן העכו"ם שהגילו מן האבירה סיחור לבעליו שברייבן להשיב ואין לו מן הבעלים לא (הש"ך) ואם יש תכסולות בנהר שעל ידי כך דבר הנזק בו עומד טעם אם הוא דבר שיש בו טעון מסתמא לא היו יאוש:
ואם הוא דבר שאין בו טעון אם הבעלים יטלו לטעול וכן רודפין אחר האבירה או שאינו ש"ך שאינו איך טעם אפשר שהיו מביאין לא זכר שכן המוציא (טור) אבל אם הוא דבר שאינו יכול להטיל מיד והוא עומד ואינו רודף אחריו דלאי מייאש ושמא לא היו יאוש (מרדכי) ה"כ"ל) אנונין ומרמולין שברחו מבעליהן היו הפקר וכל המחזיק בהן זכה בהן ודווקא שאי אפשר לבעליהן להחזירן: (ר"ן ר"ס סליח ק"ן)
בדבר שטעמים בו סכר לנזר בו לגוים ופועלים ישראל רגילים לעשותו ולתקנו כשמתקלקל המוציא בו מציאה חייב להכריז:

וכן מקום ששומרים טעם עכו"ם בקנפ' אפי' שרוב בעלמיהם ויהאום ישראלים אינו חייב להכריז: (ב"י)

אבירה קרקע ב"כ חייב להשיב טעם ראה מים נאים לטעוף טעה חבירו חייב לנזר בפניהם כדי להגיל:

רס המוצא דבר שמוכח שרונוח שם ובו יא סעיפים

המוצא בכל או בכנתל יטן שאין זוכרים מי פנאו ולא היה ממות עולם בחוקת זה טרר בו עתה ובחוקת אצותיו הרי הוא של מוציאה והוא שהעלה חלודה שאני אומר של עכו"ם הקדמונים הוא והוא שימצאה מטה מטה בדרך כל המשמוניות היטנים אבל אם מראים הדברים טעם טעמן חדש אפילו נסתפק לו הדבר ה"ז לא ינע בהם טמ' לזכרים הם טעם וכותל חדש דהיינו טידוע שאצותיו של זה שהוא דר טעם בנאורו ולא ינא תרשות מציאה הנמצאת בו מחניו לחון הוא של מוצאו אפי' יש בו טעון והוא שהעלה חלודה טראוי נתחייבו בעליו ממנו כיון שארד לו טעם הומים מחניו ולפניהם של בעל הבית אפי' אם העלה חלודה ואם הואן ממלא כל הכותל אפי' אם כל הכותל מטופע ולא אמרינן ממקום הנכזה הוא ונתנלל למקום הספל: ב כמה ד"ל במוכין או בנכסא שאין הוכחה מציאה מקום בא לבס אבל סכין או כים יוא מצייה על ענמו מאיזה מקום בא טעם יד הסכין ורגעת הכים לנזר חון ודאי מחון בא טעם והוא של מוצאו ואפי' מחניו ולפניהם אם הם לנזקנים הם של בעל הבית אפילו מחניו ולחון:

א ב"ד"ה ג' ס"ב א נ נ II

סימן רס (א) וכתב הכ"י
שברין המוצא
להודיעו ואם אמרו עליהם יטע'
אפי' אין בהם סי':
סימן רסד

ב גד"א שמחירו ולפעטם של בעל הבית כשהוא טוען שהוא שלו או שהיה יורש
טוענין לו כמא של אביו היה אבל אם הודה שהם מציאה הרי הוא של מוצא לנכד
אם היה משכיר לאחרים הרי הם של פוכד אחרון ואם השכירו לנ' עכו"ס כחמת
עשאו פונדק וכל המצא בו אפילו בתוך הבית הרי הוא של מוצאו מפני שאין
יכול לטעון שהם שלו או שהוא טמן שהיה עשאו פונדק: ד ראיוב הדרעט שני

ביתו ומעלה לו שכר אם נצי שכור או נוזלי' שלא פרחו נכנסו לתוך הבית וכו' בהם טביהם (דהו' בטנים השו' נחרי) אבל אם קנה אחד מהם בו מציאה מנכד אין לחבירו זכות בה: ה המוצא מעית בחנות אם
בין תיבה לחביו הרי הם של בעל החנות ואם מנאם על התיבה ואין נרדף לומר מתיבה ולחוך הרי הם
מונאם (ואכ"י יש נהגו סי' ו"א דעל המינסה של חובי' הם (הבלבד) מנא מעות בחנות הסולחני (א) בין כסא לסולחני
אלו של סולחני מנאן על הכסא לפני הסולחני אפילו היו נרורים ומנחם הרי אלו של מוצאם והוא שיהיו
עכום טאם, לא כן חייב להכריז מפני שהם נרורים יש בהם סי': ו המוצא קניעות בדרך אפילו בנד
קניעות הרי אלו שלו וכן תאנה שהיה נוטה לדרך ונמנאר תאנים תחתיה מיתרס' שהבעלים מתיאשים מהם
שהתאנה וכיונא בה עם נפילתה נמאסת אבל זמים וחרונים וכיונא בהם אסורים ומתרים שמטירס הרוח מותם
שחוקתן שהבעלים מחלום לכל אדם מפני שהבעלות והחיות אוכלים אותם מחמת מתיקוהם ואם היו של יתום
טאנים בני מחלה אסורים וכן אם הקפיד בעל הסדה והקפד מקום האילנות או תיקן מקום טפלו בו הנובל
עד שילקטם הרי אלו אסורים שהרי גילה דעתו שלא מחל: ז מנא פירות מפורזות במקום הנרנות אם היו כ
קב בתוך ד"א או ביותר על ד"א הרי אלו שלו מפני שאין הבעלים מטפלים באסיפתן היו מפורזין בפחות מד"א לא י
בהם טמא הבעלים הניחום עם (וכן יומר מקב גד"א) (טור) היו כמו חני קב בב' אמות או קביים בה' אמות או שה
הקב מכ' ונ' מינים כגון תמרים וטוחמתיך כל אלו ספק לפיכך לא יטול ואם נטל אינו חייב להכריז:

הנה ו"א אפי' בתמרים לחד דלא נכסם טיחיהו ובל כחא נזה (טור) או בשמטמן לחד דחייבי הוי הפסק: (רס"ד)
ה נזול שמדדה פי' שממנואר ואינו יכול לפרוח המצא קרוב לסוכך בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השוכ
חוץ לחמשים אמה הרי הוא של מינאו שאין הגזול מדדה יותר על חמשים אמה (וגבי' של כחמים אפי' חוץ לחמשים אמה
הוי' של בעל הסוכך (טור) מנא בין סוככות הרי הוא של קרוב מנא למנא יחלוקו גד"א כשהיו יוצר שתי הסיכות
שוין בחנין אבל אם יוני האחד רבים הלך אחר הרוב מע"פ שהוא רחוק: (וגל זה בנולות שאינם מפרזים, אבל אם ה
מפרזים בכל ענין של מוצאו) (טור) ט כל המוצא אבירה בין שיש בה סי' בין שאין בה סי' אם מנא דרך הנכח
אסור ליגע בה טמא בעליה הניחיה עם עד שיחורו לה ואם יבא ליטלה והיה קבר כאלו בו סי' הרי חייבד ממנו
חבירו שהרי אין לו בה סי' להחזיר בו ואם היה דבר שיש בו סימן ה"ז הטרויחן לרדוף אחריה ולתת סימנה
לפיכך אסור לו שיגע בה עד שיתאנה דרך נפילה אפילו נסתפק לו הדבר ולא ידע אם דבר זה אבד' או מינאר
ה"ז לא יגע בו ואם עבר ונטלו אסור לו להחזירו לטם ואם היה דבר כאלו בו סי' וכה בו ואינו חייב להחזירו
וכל דבר שיש בו סי' בין ספק הנחה בין בדרך נפילה בין בר"ה בין בר"ה חייב להכריז: י כינא מנא טלית או
קרדים בנד הנדר ה"ז לא יגע בהם כסרטיא פי' דר' רחם שהולכים עם רבים מדי' נוטל ומכריז מנא נוזלות מקורס
בכנפיהם ומדדין אחר הנדר פי' גר' של אבנים או אחר הנפה פי' גסה סמימת כואל של עבים או של קנים או בשבילין שבטות
הרי זה לא יגע בהם טמא בעליהם הניחום עם ואם נטלם הרי אלו שלו ואם היו קטורים קטר שהוא סימן
חייב להכריז וכן אם מנאם קבועין במקומם חייב להכריז שהמקום סימן:

כנה כל אלו דברי הרמ"ם אבל יש חולקין בכל זה ובניאר לכו דג' חילוקים בדי' דאם הדבר משמח בגין טלית או קרדוס בנד גדר והוא ספק
אם הביחו בעלים עם לא יגע בהן בין יש בו סי' בין אין בו סי' עבר ונטלו והולכו לניאר אם יש בו סי' וכריז אם אין בו סי' והא מונח עד
שיבא מליה (המגיד פט"ז דנזילה ונ"י פסק אלו פתימות) לא הולכו לבימו יחזור ויניחו על מקומו ומקום שאלה משמח כלל אפילו נדארי הונח
ואין בו סי' לא נחפן ולא במקום הוי של מוצאו ואם יש בו סי' נוטל: יחריז ומקום שמשמח קצת ענין שנילין שבטות אפילו כסא הנוח יש בו סי' נוטל
ומכריז ואם אין בו סי' לא נכסו ולא במקום לא יטלו ואם נטלו ריק בידו ולא הולכו לביחו לא יחזיר שהרי אין המקום משמח היטב והיא מונח עד
שיבא אליהו וכן כחא לי מקור: (טור והמגיד)

יא מנא באשפה כלי מנוסה הרי זה לא יגע בו:

כנה גד"א באשפה שאינו עשוי לבנות כלל חס מחילה יסוי לבנות המטמן בה דבר אבירה מדעם היא והרי היא של מוצאה: (טור)
ואם אשפה שאינה עשויה להתפנות היא ונמלך עליה לפניהה אף על פי שתאור מכוסה נוטל ומכריז וכן אם
היו כלים קטנים כגון סכין ומסוד וכיונא בהם אפילו היו מכותסם באשפה הקבועה נוטל ומכריז:
(שאמסר כשהינו הניח הטלין עם) (טור)

רסא רין המוצא במקום שניבר שאינה אברה ובו ד סעיפים

מנא חמור או פרה רועים בדרך ציור זה אבירה בלילה (או אם רואה חמור וכליו הבוכין (טור) ה"ו אבירה כפכות היום וכנסף אם ראה איתם ג' ימים זה חמ' זה הרי זו אבירה ונטול ומכריו: ב ראה פרה ינה כד' אם פניה כלפי העיר אין זו אבירה כלפי הכדה ה"ו אבירה מנאה רופה בין הכרמים חייב להחזיר פטום אבדות לשי' אם היו הכרמים של עכו סאינה אבירה ואינו חייב להחזיר ואם חטט סמא יתרגנה העכו"ם כפי מנאה מפני שסידרה הכרם ה"ו אבירה ונטול ומכריו: ג יפה במקום שסודרין קום מזהמה פרוצין סמרוח (אחרים) (ר"י כ"ג) ג מנא פרה זה אם עומדת ברשות הרבים חייב להחזירה היתה רועה בעצבים או שהיתה ברפת שאינה מסתמרת ואינה מאבדה לא ינע בה שאין זו אבירה:

ויש אומרים טאם הרפת חון למחוס חייב להחזירה (טור דם הרמ"ה) מוכו בראה לי דהכל לפי העניין ואף הסכרה הראשונה מודה אם היא צריכה שמינו השומרת:

המאבד ממנו לדעת אין גוקקין לו כנגד הניה פרתו ברפת שאין לה דלת ולא קטרה זהלך לו (ויש אומרים לא מקרי אבירה מדעת וחיוב להחזירה) (טור) הסליך ביום ברשות הרבים והלך לו הרי זה איבד ממנו לדעת על פי שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו אינו זקוק להחזיר סל' אשר מאבד פרט למאבד לדעתו: (וי"א דאם דם מדעת הוי ספק וכל הקודם וכה כה)

רסב על איזה דבר חייב להבריו ואיזה דבר שרואה של מוצאו ובו כא סעיפים

כל אבירה שאינה סוה פרוטה בשעת אבירה ונסעת מניחה אינו חייב להכריו עליה אפי' היתה סוה פרוטה בשעת אבירה והנולה או סלח היתה סוה פרוטה בשעת אבירה והוקרה אינו חייב אכל אם היתה סוה יוטה בשעת אבירה ובשעת מניחה אפילו הוולה באמצע חייב וכן אפילו הוולה אחר מניחה חייב להכריו: אפי' אבירה סוה הרבה אם היא של שותפים הרבה שאין מניע לכל א' סוה פרוטה אינו חייב להחזירה בד"א שידוע הם שותפים בה אכל בסתם כראה חפץ או מטבע סנפל מנ' ואינו סוה אלא ספי פרוטות חייב להחזיר דסמא ומפיהם הם בו ונא' מהם מחל חלקו לחבירו ויהי ים בו סוה ספי פרוטות לטנים ואם אח"כ נודע סלח מחלו אחד חבירו הרי הוא סלז אפילו בא לידו קודם שנודע ואם היה סוה פחות מכפי כרוטות הרי הוא סלו דלא חייטונן ילמח סגים מחלו לאחד: ג אין המונא מניחה חייב להכריו אלא כדבר טים בו סימן בניפו או טראוי ליתן וימן במקומו או בקשרו או במנינו או במדתו או במסקלו אכל אם אין בו כים סימן ואפילו במקומו כנון סניכר ולא היתה סם בכונה א"א דרך נפילה בא כם אם הוא דבר טים לתלות כבעליו הרגיבו בו מיד כסנפל ממנו או נחת כובלו או מחמת חטיבוטו ומחיד היה ממעט בו ומרגיש כסנופל הרי הוא סל מונאו סהרי כתיאש מיד כשודע סנפל כיון שאין בו ס' וכא לידו בהיותו ביון כנתיאשו בעליו ואם לא נריך להחזיר אע"פ כנתיאש אח"כ כיון סכא לידו קודם יאוש: ד ראה אבירה סנפלה מפנים או מסלסה נריך להחזיר אפילו אין בו סימן טאם ראה ממי מהם כפל יחזירנו לו ואם לא ראה ממי מהם כפל אם ים בו סימן וכריו ביניהם ואם אין בו סימן יהא בידו עד סוכא אליהו: (ודוקא סוה בני פרוטות כמו סנמכאר כ"ג) (טור) ה מנא דכר סנתיאשו הבעלים ממנו כנון סאמרו וי לחסרון כים אפילו ים בו סימן הוא סל מונאו וכן המונא דכר כמזיכה בו יים זמן רב סנאבד מבעליו ונתיאשו הבעלים הוא סל מונאו אפילו ים סימן כנוכו או בתקנתו:

הא דאמרינן דסאמר וי לחסרון כים הוי יאוש היינו באבירה וכיוצא בה אכל מי סיס לו חוב אכל עכו"ם סאסמא אינו יאוש אע"פ סאמר וי לחסרון כים לא הוי יאוש הויא"ל סכל חוב הוי ספק אי סאסלס אי לא סאספיקא אחר כך ולא נמר ומתיאש: (מהר"ק סוף סורס ד') לפיכך המונא מעות ספורים ועניולי יבילה זכרות סל כחמוס ומחזרות סל דנים כאין בהם ס' בקשרים ולא כמזיכס ומתיכות סל' כטר שאין בהם ס' ולטנות סל ארגמן וניווי גמר שאינם כצועים זאנוטו ספתן הריאלו סלו סככל אלו מסתמח הרגיבו הבעלים כנפילתם זכיון שאין בהם סימן מתיאש: ז מנא פירות ספורים אם קרף הגכה לא ינע בהם ואם דרך נפילה הרי הם סלו: ח המונא ככרות סל בעל הבית וניווי גמר הרגיבים ומתיכות כטר או דנ' טים בהם ס' וכן כל דכר טים בו סימן חייב להכריו: ט מנא כרובות קטנות סל סבלים ברשות הרבים הרי אלו סלז סהרי אין בהם סימן ואם מנאם ברשות היחיד אם דרך נפילה הרי אלו סלו ואם דרך הגכה חייב להכריו טאף על פי כאין בה סימן המקום הוי סימן אכל אם מנא אלומות בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים כולל ומכריו:

סאקומן ס' ומיהו במקום סככל כיתרין סם כנון מניות כשפת סכר אפי' כיון סהכל כורקין סם כיוצא מניות סל יין וכמין יכיוא כיה קודם

השן המשפט הלכות אבירה ומציאה דסנ רסג

קודם שנכתבו האגרות חייב להכריז שיש נרשמן סי' לאחר שנכתבו האגרות אין רשותו סי' ואין חייב להכריז ודווקא אם כל האגרות שזמן
מלאים אבל אם חסרים הם ישי סי' נמדה בזה שיהי: (הכל דבור)
המונח נכדרי פירות או פירות בכלי או כלי כמות שהוא חייב להכריז: יא המונח מעות מפורזים
אלו שלו אפי' היו תקנת מטבעות זה על נכ זה הרי הם כמפורזים אבל אם מנח כבוד מעות חייב להכריז
ב' מנח ג' מטבעות זה על נכ זה והם עשויים כמנדל:

בנה דיינו הרוח למט' והאמכני רחב מן העליון או שהיו מוכחי' בסול' דהיינו רובו של אמצעי על נבי מחזין ורובו של עליון על נבי האמצעי: (ט)
או שהיו אחד מלאן ואחד תכלין ואחד על נביהם כדי שאם יכניס קיסם בנייהם ינטלו בבת אחת חייב להכריז
עשויים כשור סי' באצעה שהוא עגול רס"י או בשורה או כחצובה סי' כ"ג רגלי הקנקן כל אחד כנגד איור של סי' רס"י הרי זה סי'
ולא יטול: יג ד"ח שמחזירים מטבע בסימנים שאמרו אבל אם אין בו סימנים הללו אפי' אמר רשותה ה
בחות מלך כלו' או אפילו אמר שמי כתוב עליה אין מחזירין לו מפני שמטבע ניתן להוצאה ושמה הוציאה ומאן
נפלו: (וי"א דנסרק במטבע היו סי') (כ"ג בשם רמ"ב) יד ראה שכל מטבע מחזירו בתוך החול או בתוך העפר מוג
לקחתו שודאי נתייאש ואפי' ראה שהביא בצרה לכבוד החול או העפר לחפשו אין חוששין לו: טו מנח עג
דבתוכו חרס' ככד וכתובו מעות (וי"א דסי' ה"א מילוי לא הוי סי') (טור בשם הר"מ) חתיכת בשר משונה בחיתוכו או דג נכס
וכן כל כיוצא באלו הוציא ויש בהם שני חייב להכריז שלא עשהם דעליון אלא לסימן אבל חתיכת בשר שאינו משונה
בחיתוכו הרי הוא שלו שאפי' יכיון זה ויאמר מהירך היא או מהצואר אינו סימן: יו המונח מחטים וכנורו
ומסמרים וכיוצא בזהם אם מנחם אחת אחת הרי אלו שלו כשני שנים או יותר חייב להכריז שמנין סי': יז
הלוקח פירות מחזירו או שנגרס לו מחירו ומנח בהם מעות אם נדרים הם חייב להכריז שהקטר סי' ואם הם מפורזי
יהי אלו כלי כד"ח בלוקח מהתגר או מעפל הבית שלקה: מהתגר וה"ה אם התגר ענמו מנחם אם שהו בידו כו'
שיוכל לערבם עם פירותיו (ואפי' יודע של מי הוא דכר כתיאש' מחזי' בעלבים) (כ"ג שם) אבל אם לקח עכ"ה שדש הפירות בעלם
או על ידי עבדיו ושפחותיו הכנענים חייב להחזיר: יח מנח חמיר ואוכף עליו הכותן סי' באוכף מחזירין לו
גם החמור: יט מנח כלי ולפניו פירות הפירות שלו והכלי נוטל ומכרו שחני אומר הכלי של אחד והפירות ש
אחר והרי אין בהן סי' ואם מראים הדברים שהם של אחד אחד חייב להכריז כיצד היו אחורי הכלי לפני הפירות הר'
אלו שלו היו פני הכלי לפני הפירות חוששין שמה מן הכלי נטעמו ואם היו אוננים סי' שפת הכלי בפוליס למוכרו רס"י לכל
מע"ס שפניו כלפי הפירות הרי אלו שלו שאילו נטעמו מהכלי היה נקאר מהם בתוכו מהם האוננים היו תקנת הפירות
בכלי ומקנתם בארץ חייב להכריז: כ מנח כסף ולפניו עשות מפורזים הרי אלו שלו ואם מראים הדברים שהם
והמעות של אחד אחד ומכים נכלו חייב להכריז: כא המונח בלי מכלים שגורם כולם שיהי אם כלי חדש הוא
יהי הוא שלו ואם היה מטבעותו העין חייב להכריז שאם יבא ת"ח ויאמר מע"ס שאינו כולם ליתן בכלי זה סי' יס' לי
בו טביעות עין חייב להראותו לו אם מכירו ואמר שלי הוא מחזירין אותו כד"ח בתלמיד תיק שאינו מטנה כד' ויש
כלל אלא בדברי שלום או במסכתו סי' חס' יט' וזהו על מה שכתבנו על מסכת אחת אם היא סדורה בידו יבנה לאו דהך ענין או בפקודת סי' חס'
שאלוהו חכמו שבת של מה שזו ואמר לא ין יראו זה קרי ויתבנה מוש' וכן כתב הרמ"ב) או באוטופיה סי' באוטופיה כעריקן מתוך רעשו
בקול גדול וגומר קללה מהשג לו שלא יסרר בשגמו שקבלוהו כסדר פנים יסוח בין בני אדם שאינם של יקבדו עליו ויכלו ממונו (מוססום)

ובטעמו מקפיד על חלוקו להפכו דענין שלא יראו התפירות המנוכות:
ודווקא אם מנחו במקום שתלמידים חכמים מביין כגון בבית המדרש אבל בלאו הכי אינו חייב להכריז (טור) וכל ת"ח הוא בחזקה שאינו
מטנה כי אם בדברים הנזכרים לעיל עד שיביא המוכר ראיה שאינו נזכר: (הנהגות אשירי פ' הנזכר)

דסג המוצא אבירה שמתבייש להשיבה ובו ג סעיפים

יא מנח שק או יקופה אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו ליטול בליים אלו בידו אינו חייב ליטפל בהם ואומר
דעתו אילו היו כלו' אם היה מחזיר לעצמו כך חייב להחזיר כל מחירו ואם לא יזיה מוחל על כבודו אפי'
היו שלו כך בשל חזירו אינו חייב להחזיר: ב היה דרכו להחזיר כלום כאלו' בטהר ואין דרכו להחזיר
בעיר ומנחן בעיר אינו חייב להחזיר מנחם בטהר חייב להחזיר עד שיגיעו לרשות העלמים ואף על פי שהרי
יכנסם בהם לעיר ואין דרכו בכך (ויש אומרים דלא יחזיר בעיר אלא יביאם מן הסדה לעיר ויביאם) (טור בשם הר"מ)
וכן אם מנח בהמה והביאה בתחילת ליטפל בה ולהחזירה אף על פי שאינה לפי כבודו שהיו התחיל
במעוה: ג האולך בדרך הטוב והישר ועושה לפניו משורת הדין מחזיר את האבירה בכל מקום
ואף על פי שאינה לפי כבודו:

ויש מולקין ומסורין להחזיר הוא יראו לפי כבודו אלא אם רוצה ליגנס לבנים מן הסורה שלם מחיסו: (טור סי' רע"ג בשם הר"מ)
דסד אבירתו

חשן המשפט הרנות אבירה ומצואה רסר רסה

פירוש רכג

סר אבירתו קודמת לכל אדם אברת רבו ואברת אביו של מי קודמת ובו ה סעיפים

סימן רסר (א) אבל הטור הוסיף ב"ד כשהיה עם בעל החמור ולא הפל' אבל אם לא היה עם או שא' לוב' (ב) ושיין מה שבבתי ס' שלל (ג) ופ"ל ס"ס קפ"ה ט"כ המרדכי בשם י"א וזכו דעת מה"רם מיהו י' לבח"ה ט"ט פסק בשם הרנה גאוניס שהביא המירדכי דאף כשדבגות בואן לו כל מה שהקנה עמו מטעם רגילי' אף שאין קניין כדבר ושיין ו' חיים ס"ב דהמ"ה ויש שלמה ב"ק פ"י ס' ל"ח פסק שטוב שיקנה קניין ואם לא הקנה במעלות שיש להם קצבה אין לו אלא שברו ת"ש הלוקים ושיין בהג"ש ס' ס"ק פ"ה :

סימן רסה (א) רובין שאמר סדר לו שמנון י' דכריס ברי שהשדל להננות חובו ושמנון משיי שלל כדר לו אלא כדי שלא יקבל חובו והסב סהו"א ולא פ"י שמחמת יראה כדר חייב הגנות מרדכי ריש קדושין ומדכרי הקולון נר' שפסס הדון שהביא הקולון הוא מפני שהוא מערקא לא היה מחוייב להשדל לא היה בשב' לו מעש"א"כ זה שהי' נקום עשה שהיה מוכן לקבלו פשו' ועוד דאפי' כדון של הקולון אפשר שאם לא פרעו כדר לא היה מחייבו :

סימן ע"ג

מי שאבדה לו אבירה ופגע באבירתו ובאבירת חבירו אם יכול להחזיר את שתייהם חייב להחזירם ואם לאו יחזיר את שלו שאבירתו קודמת אפי' לאבירת חביו ורבו לדררטינו תאמס לא יהיה בדך אביון ואע"פ בז' יש לו לאדם לזכנס לפנים מסורת הדן לא לדרק ולומר שלי קודם אם לא בהכסף מוכח ואם תמיד מדקדק פורק מתנו עול תוליות הסדום וסוף סיטריך לבריות : ב פגע באבירת חביו ובאבירת רבו אם היה אביו יקול כנגד רבו של אביו קודמת ואם לאו של רבו קודמת והוא שיהיה רבו מובהק שרוב זכותו של תורה למד תמכז' (שיין נ"ד ס' רמ"ב סוף י"ד) ג הנה אבירותו והחזיר אבירות חבירו אין לו אלא שכר הראוי לו כבוד טעף נהר החמור והחזיר חבירו שלו טיה ושל חבירו ק"ק הניח שלו והניח של חבירו אין לו אלא שכר הראוי לו ואם (א) אמר לו הניח את שלך ואתה נותן דמי שלי או שהתנה כן בפני כ"ד חייב ליתן לו דמי שלו ואע"פ טעלה החמור תאליו וזה כמה שהתנה עמו :

ימיו הוא הפקר וכל הקודם בו זכה נז"כ פ' הניח בפרק וואם אין הפעלים עם אפי' שלל הפנים כאו הפסד דמי(טור) ועל ס' י"ח : ד ירד להניח ז"ל הניח אין לו אלא שכרו הראוי לו : ודוקא שהתנה עם הבעלים אבל לא התנה עם הבעלים וירד להניח ולא הביא שיליו שרוב אין לו דמי לא הניח לו וכן אם עלה החמור מאליו אלא אם הביא לא יוכל בעל החמור לומר חמורי היה עולה בלשני הב"ח אלא חייב ליתן לו שכרו וכן שנים שנתפסו והביא אחד הוציאת אם השני יצא מן המחצר בלא השמלות חבירו אין חייב ליתן לחבירו כלום הואיל ולא התנה עמו ואם לא יצא רק ע"י השמלות האחר לא יוכל לומר לא הייתי צריך להשמלות כי ידעי' קניסתי אפי' שאתם עמו מכל מקום חייב ליתן לו כפי מה שבהנה לפי ראות עיני' כן כל' (ועיין במרדכי פ' הניח בפרק מש"כ מה"רם ודלא כה"ס פלדוזה ס' י"ג) ואם יראה לכ"ד שלא יסודך להרוגה בהנאות שבעלותו שנינו דחטיו שבעלו לבדו היה צריך לכל הוצאות אלו אינו חייב ליתן לו כלום דזה בהנה ויהי' חסר לכן יש מי שפסק על מי שהניח ספריו וספרי חבירו אם לא הוצרך להרנות הוצאות בשביל חבירו אין חבירו חייב לשלם לו כלום (בהנחה מלפני ברח הגזול) וז"ל דוקא שירד החלה להניח שלו אלא שהניח ג"כ של חבירו עמו אלא אם ירד על דעת שיהיה חייב ליתן לו מה שבהנה מאחר שהניח של חבירו וכמו שכתבנו בהנה ליוזבן כל אדם שיועם עם חבירו בינעמו או טובה לא יוכל לומר בתנא עשית עמדי הואיל ולא נותן אלא כריך (ב) ליתן לו שכרו : (ר"פ ב' דייני גזירות)

י' זוכן שנים שהיו באים בדרך זה בחבית של יין וזה ככד של דבש ונסדק הכד כל דבש וקודם שיפסק הדבש לאלף טעף זה יינו והניח הדבש לתוך החבית אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם אמר ליה הניח את שלך ואתה נותן לי דמי שלי או שהתנה כן בפני כ"ד ה' חייב ליתן לו (ובגל' שיין מיל' פ"ב י"ג כדי להבי' דבש חבירו הואיל והבעלים חומרים לשלם לו ויש חולקין) (משו"מ' דגוילה ב' הדעות) ואם נפסק הדבר לארץ ה' הפקר וכל המניח לעצמו מניח : וי"א אפי' לא נפסק הדבש עדיין ק"ק שנתפס הכד כל כך שהיה נספק אם לא הניח זה הוי הפקר (טור וז' בשם ה"י) וזה' כתיובא בזה בגון שהיה שריפה שער וברחו העיזים מן העיר מפחד הוליקה והניח אחד מה שהניח הוא שלו דהוי כזבזה מן הדבש : (מרדכי פ' הניח בפרק ד' היה לו דבש בכד של דבש זה באו בקנקנים דיקנים ונסדק כד הדבש ואמר לו בעל הקנקנים אינו מניח לך דבש בקנקני עד שתמן לי חציו או שלישו או כך וכך דינרים וקבל עליו בעל הדבש ואמר לו הן הרי זה שחק בו ואינו נותן לו אלא שכרו הראוי לו שהרי לא הפסידו כלום : ז' וכן מי שברח מבת האסירים והיתה מעבדות לפניו וא"ל העבירני ואני נותן לך דוכר והעבירו אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם היה נייך ואמר ליה בעל מנדחת והעבירני נותן לו כל מה שהתנה עמו וזכו כל כיוצא בזה :

י"א הא דמין לו נשא שכרו היינו כדבר שאין רגילות ליתן עליו הרנה אבל כדבר שדרך ליתן הרנה בגון השקט שדים או רפואה חייב ליתן לו כל מה שהתנה עמו (מ' וה"א ש"ס מ"ח ובהנחה מיימוני (ג) ס' ז' דגוילה) וכנסכנות אין לו אלא שכרו אף על פי שהתנה עמו לתת לו הרנה : (ה' א"ש כלל ק"ה ס' אומדני סוף הגזול בפרק דבש מו"ה : ה) :

ח' כ"ד פטלח נתן לו אבל אם נתן לו בכל אלו הדברים אינו יכול להוציא מידו :

דסה אין ליטול שכר ער האבירה ובו סעיף אחר

א' הרואה אבירה חייב להחזיר בחנם אם הוא גטל אבל אם היה עושק במלאכה ובעל ממלאכתו כשהו דיגר והחזיר אבירה ששה מאה דיגר לא יאמר לו תן לי דיגר שהכסדתי אלא נותן לו שכרו (א) ככועל בעל ככועל מאה ממלאכה שהיה עיס' בה :

הנה

חשן המשפט הלכות אבירה זמציאה דסה רסו רסו

הנה יום חפשים כפועל בטל כפי מה שרובה לטל ולהתמסק בהשגחה בנין שהיה טוסף במלאכה שנתבין עליה ד' דברים ואם היה אז
 לגמרי נוטל דינר ולהתמסק בהשגחה נוטל שני דברים כדרך ליתן שני דברים אף על פי שמגיע לו דינר בשבט ההשגחה ואם שטר ההשג
 הוא יותר מכדי מלאכתו אין כדרך ליתן לו רק כדי שטר מלאכתו וזה דמומר ליתן שטר ההשגחה ליתן שני דברים ואם שטר המענו והשגחה א
 הכעלים הם ולא הכמה אחר דאפשר אכפשים ואין לו אלא כפועל בטל לגמרי ולא מה שהיה נוטל לערות בהשגחה : (טור)
 ואם התנה עם הכעלים או בפני בית דין שיטיל מה שיפסיד ויהרסוהו הרי זה נוטל , וצריך להשיג ממחר שרוזין לטל
 לו דמי הפסדו וגם הם מחוייבים ליתן לו כל מה שפסקו אפילו אם פסקו לו יותר מן הראוי (טור) ואם אין טעם בעלים ולא ב"ד עלו קודם

רסו דיין אבירה עוברי עבירה זכו ה סעיפים

א אבירות עכו"ם חומרת שנאמר אבדת אחיד ויהחזירה הרי זה עובר עבירה מפני שהיא מחוקת ידי עוברי עבירה
 ואם החזירה לקדם את הטעם כדי שיפאלו את ישראל ויודעו שהם כעלי אמונה הרי זה מטובח וכמקום שי
 חילול הטעם אבירותי אסירה וחייב להחזירה וככל מקום מכניסום בליהם ככלי ישראל מפני דרכי שלום : ג
 חייב להחזיר אבירות ישראל אפילו היה בעל האבירה דעת אובל אוכל נבילה ליתאובן אבל אוכל נבילה להכעום הרי הוא
 אפיקורוס וישאלו והאפיקורוסים עם א ותחללי שבת בפרהסיא אסור להחזיר להם אבירה כעכו"ם : ג דין המודר הנאמ
 מחבירו לענין החזרת אבירה גמבאר בטור ד' סימן רכ"א : ד חתיל רע שמויק לקטנים אין צריך להשיבו לבעלים
 אלא כל המוגלו הרגו וזוכה בעורו : ה אמר לו אביו אל מחזיר את האבירה הרי זה לא ישמע לו :

רסו ביצור מכריו וביצור מטפל בה בעורה בירו ובו כז סעיפים

א חייב לטפל באבירה עד שיחזירה לרשות בעליה במקום המתמך אבל אם החזירה למקום שאינו מתמך
 כגון ענה וחרבה ואבדה טעם חייב באחריותו החזיר את האבירה באחרות למקום שהבעלים נכנסים
 וינאמם גם באחרות אינו חייב לטפל בה שהרי הכעלים רואים אותה אף על פי שאינו מקום המתמך אבל
 בבעלי חיים לעולם חייב לטפל בה עד שיכניסנה לרשו' הבעלים המתמכת ואינו צריך דעת בעלים ראה בהמה
 טברחה מן הדור והפזורה למקומה הרי זה קיים המנהג ואינו צריך דעת בעלים : ב החזירה וברחה אפילו ק'
 פעמים חייב להחזיר שנאמר הטב תשיבם הטב אפילו ק' פעמים מטעם : ג המחזיר אבירה (ואינו מחזיר את בעליה)
 (טור) מכרו עליה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובזמן שיש אנשים שאומרים אבירה הנמצאת על מלך היה
 מודיע לטכניו וימודעו ודיו : ד כיצד מכרו את המלך ימנעו מכרויו מן שאבד לו מטבע וכן מכרו מן
 שאבד לו כסות או בהמה או סטרות יבא ויתן סימנים ויטול ואינו חושש (לחמ"ס) מפני שהודיע מן האבירה לפי
 שאינו מחזירה' עד שיתן סימנים מובהקים : ה בא בעל אבירה ונתן סימנים שאינם מובהקים אין מחזירה'
 והרמאי אף על פי שהמר סימנים מובהקים אין מחזירה' לו עד שיביא עדים שהיא שלו : ו בראשונה כל'
 מן שאבד לו אבירה ובא ונתן סימנים מחזירה' אותה לו אלא' הוחק רמאי מטברו הרמאים התקינו ביה דין שיהא
 אומרים לו יהא עדים שאין אתה רמאי וטול :

הנה ויש אומרים דבסימן מובהק מחזירה' מכלו בזמן הזה ואין צריך לעדים שאינם רמאי : (טור ובס' הר"ש)

ז המדה או המשקל או המנין או מקום האבירה סימנים מובהקים הם : ח יבאו שנים זה נתן סימני
 האבירה וזה נתן סימני האבירה כמו כפתן האחר לא יתן לא לזה ולא לזה אלא תהא מוכפת עד שיודה הא'
 לחבירו ואוייעטו יפסרה בביניהם :

הנה או שיבא האחר עדים (טור) הביא זה עדים וזה עדים וסימנים מבהקים עדים כלום הוא והוא מוחזק : (ראש הנסוח מרד' דכ"ח)
 ט נתן האחד סימנים והשני הביא עדים יתן לבעל העדים אפילו אין מעדים טכפלה מתנו אלא תהא מוכפת עד שיודה הא'
 שהיא שלו : י זה נתן סימנים וזה נתן סימנים יצד אחד העד אחד כמי שאינו יוניח :

הנה ויא' שה שנתן העד צריך לישבע שזה שלי הוא ואם אינו רוצה לישבע טורחים לבעל העד : (טור ובס' הרמ"ס)

יא מנה כעלה וכיוצא בה זה הביא עידי אריבע שארבה לו וזה הביא עידי נבילה יתן למי שהביא עידי
 נבילה : ב זה נתן מדת ארכה וזה נתן מדת רחבה יתן למי שנתן מדת ארכה כמדת רחבה אפזר לשער
 כשהיה בעליה מתכסה בה : ג זה נתן מדת ארכה ורחבה וזה נתן מדת ארכה יתן למי שכוון מסקלה : ד
 זה אומר כך ארכה וכך רחבה וזה אומר ארכה ורחבה כך וכך אבל אינו יודע כמה באורך כמו ברוחב ונתן
 למי שהמר כך ארכה וכך רחבה :

הנה אחר אחר מדת ארכה ורחבה ואחר אחר המשקל ונתן לבעל המשקל שחין חזק להקל עליו לפיכך הוי' סימן מבהקים :

חשן המשפט הלכות אבירה ומציאה רסו רסח

רכר

הכריו ולא באו הבעלים תחא המציאה מוכחה אכלו עד שיבא אליהו: יר כל זמן שהאבירה אכלו אם נכנסה או אבדה חייב באחריותה כדון שומר סכר:

והוא דשומר אבירה אינו אלא שומר חנם וי"ל סימן ט"ז ש"פ ב"ב כ"ג קמ"ג קמ"ד קמ"ה וכו' כ"ח:

כל זמן שהיה אכלו חייב להיטפל בה שלא תפסד ולהשגיחה כגון לבזוז הנאף ואפילו ניוט זנב הסור שהוא רד מעט חייב ליטפל בו: י"ח וצריך לבקרה ולבדקה כדי שלא תפסד כיגד מנא כסות של זמר מערה אחת ולשים יום ולא יגברנה בחקל ולא בשני בני אדם ושטחה על גבי מטה לנרכה בלבד אבל לא לנרכה ולנרכו דמנו אורחים לא יסתמנה בפניהם ואפילו לנרכה טמא תנכב: י"ט מנא כלי עץ משתמש בהם לצורכן עץ כדי שלא ירקצו כלי נחשת משתמש בהם בחמין אבל לא ימים הכלי על גבי האור מפני שמתחמקו כלי כסף משתמש בהם בצונן אבל לא בחמין מפני שמתחמקו מנא מנרפות פ"ה ב"ב ש"ד פ"ה וכו' וקדמות שירוש י"ט שמתקיים בהם ימים משתמש בהן ברוך אבל לא בקשה מפני שמתחמקו מנא כלי זהב וכלי זכוכית וכסית של פשתן ו' לא ינעו בהם עד שיבא אליהו: כ' מנא ספרים קורא בהם אחת לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות ונולדן ל' יום ולעולם לא ילמד בהם דבר שלא למד מעולם ולא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא פרשה ויתרגם ולא יפתח ו יותר משלשה דפין ולא יהיו שנים קרוין בשני ענינים אבל קרוין בשני ח' שנים דוקא אבל לא נ': כ"א לא תפלין עם דמיהו ומניחן עליו מיד אם ירנה מדבר מזוי הוא לקנותם בכל טעה: כ"ב מנא דבר טיש בו וח חיים שהיו היא צריך להאבילו אם היה דבר טעושה ואוכל כגון פרה וחמיר מיטפל בהם י"ב חדש מיום המציאה סוכרין ולוקח סכרן ומאכילן ואם היה סכרן יותר על אכילתם הרי היתר לבעלים וכן התרנגולות מוכר ביניהם ומאכילן לו י"ב חדש מכאן ואילך עם דמיהו עליו והרי הם שלו וכל בעלים בשותפות כדון כל השם מחבירו: כ"ג מנא זגליות וסייחים של דעו מיטפל בהם ג' חדשים ושל פטם שלשים יום: כ"ד אוויוס ותרנגולים זכרים (נדולים) מיטפל בהם ל' יום קטנים ביותר וכל דבר שטיפולו מדובה מסכרן מיטפל בהם ג' ימים מראן ואילך מוכרן בבית דין: כ"ה וי"א דאין צריך בה דין ויכול לשמוק ולתקן באותן הדמים (סור כסס ר"י והראש) כ"ה מה יעשה כדמים יתנחו למנא וישלו רשות להשתמש בהם לסיכך אם נאסרו חייב לטלם ואף על פי שלא נשתמש בהם נכיון טיש לו רשות להשתמש בהם הרי הם אכלו כשאלה בד"ה טיש לו רשות להשתמש בהם מדמי אבירה מפני שטרח להטפל בה אבל אם מנא מעות לא ישתמש בהם לפיכך אם אבדו הם באינם פטור עליהם אלא כשומר סכר:

כ"ה זכר כמבאר ש"פ ט"ז דים חילקין וסניא לכו דמינו אלא שומר חנם:

כ"ו כל אותם הימים שמיטפל באבירה קודם שימכרנה בבית דין אם האכילן מכלו נוטל מהבעלים בלא שבועה מפני תיקון העולם: כ"ז המנא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם שאם אמה אומר ישבע וניח המציאה ילך לו כדי שלא ישבע אפילו מנא כים וטען בעל המציאה ששני כיסים קשורים היו ואי אפשר שימנא האחד אלא אם כן נמנא האחד הקטור עמו הרי זה למו ישבע:

רסח דין קנייה בחצירו ובארבע אמותיו ובו ה סעיפים

א כל מציאה שאמרנו שהיא של מוצאה אינו זוכה בה עד שתניע לידו או לרשותו אבל אם ראה את המציאה אפילו נפל עליה ובה אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה:

בנה ודוקא כ"ה אבל מקום ש' אמות קובת קנה ולא גרע מאס דככל עליה ורלא כים חילקין: (ר"פ פ"ב דמציאה ב' ה' ש"ג ושיין כ"ה) ב' ארבע אמות של אדם שהוא עומד בנגדן הרי אלו קונים לו ואם הניע המציאה לתוך ארבע אמות שלו זכה בה חכמים תיקנו דבר זה כדי שלא יריבו המוצאים זה עם זה כמה דברים אמורים בסומטא או בנידו ר"ה טמין הדכים דוחקין בהם או בשדה טמין לה בעלים אבל העומד ברה"א או בתוך טדה חבירו אין ארבע אמות קובת לו ואינו קונה עם עד שתניע מציאה לידו:

בנה שנים שבאו באחד לתוך ד' אמות או ששומרים שניהם ונכלה המציאה מן ארבע אמות חזי שניהם: (טור)

ג' אצטרו של אדם קובה לו שלא מדעתו ואם נבלה בה מציאה הרי היא של בעל החצר בד"ה בחצר המשתמרת: בנה ואין חבירו קובה לו אלא בנודע ומציאה או דאסיק ארבעה מכל דבנר שאינו רגיל לנא חין חצירו קונה לו א"ש פ' גמיה ל"ס ונא אחר ונטלה עם זכה הוא ולא ידע בעל החצר נמציאה אשר הם קודם שזכה בה ששני (כ"ה ומרדכי פ' אלו מציאות' וי"ל סי' ר"ב ס"ח) ואם סחר א' הביא סחורה בזיל להצירו של משעון ונא שמשעון ואחר תקם לי חבירו ונא ראונו אחר כך ולקחה י"א ד"ה ראונו דמאחר שאינו מציאה גמורה כי בעל החצר צריך לקנותה (דמעות) לא זכתי לו חצירו וי"א ד"ה בעל החצר (מרד"כ פ"ק דמציאה ב' ה' דעות) ואם א"כ נא סחורה לחבירו של ראונו ואמר תקם לי חצירי וקנאה שטמון ורמזנו אינו רובב ליתן הסחורה לשמעון כי אמר שחבירו קנה לו ושמעון שועץ מיה כפסך חין לי הסחורה הראשונה הסיניא אם כבר נספק הדין נמשה הראשון אם כן הוי המעשה ששני לחיד והמציאה מחבירו עליו הראיה אבל אם לא נספק הדין נמשאנה עד שארבע מעשה שני צריך ראונו ליתן לשמעון סחורה אמת ממה לפסך: (ת"ה סי' ט')

כ"ז

סימן ער (ח) כתב המביט

גזל מקטן דבר שכיח לו במתנת
 ש"מ אינה יוצאה בדיונים וכו'
 (ג) זהו דע"הו' אה"ה אה"ה שנה
 הביאם ר"ב אשכנזי סי' ל"ח ב"י
 ה"ז אבל רא"ב ורמ"ן הר"ה
 והר"טנא ס"ל דהם שלב"ן (ג) כ"כ
 ל"י נכס הרב"ר פ"ק דב"מ על
 משנת בנו ונמו הקטנו וב"ב דעת
 רמ"ן רא"ה ר"טנא הר"ה משפיר
 הביא ר"ב אשכנזי סי' ל"ח ולדעת
 בר"ה דלפ"ו קטנו זכה במתנת
 אחרים כיון שלא יקטנו לאב אלא
 מציאתו בלבד ועוד משום דליא
 דעת אחרת מקנה מידו דע"ה
 וזהו דעת רא"ב בן גיבול כל סמוך
 על שלחן אביו מתנתו לאביו ואפי'
 מתנתו שמתן לו אביו לא זכה בה
 שאין לו יד לזכות כלל ונפול
 העמוד ור"טנא ור"ן ס"ל דהנן
 זוכה במתנת אביו אבל לא במתנת
 אחרים כנראה דעתם נאר היטב
 בה"ב ס"ל פ"ט ועיין מ"ש ר"ד
 ח"ב סי' מ"א דכל שמתן במתנה
 האב לבנו קטן דזכה לו על ידי
 אחרים הקרקע כדינו והמתלסלי
 הדין ונאמר מכל הסתקומ וזכה
 הקטן במתנה (ד) ועיין מ"ש ב"י
 ס"ס ס"ב ל' לנפיק סביר שהמציאה
 סימן ערב

אבל בנדה וננה וכיונא' בהם אם היה עומד בנד' שדהו ואמר זכתה לי שדי זכה
 בהם ואם אינו עומד הם או שהיה עומד ולא אמר זכה לי שדי כל הקודם זכה:
 (ויש אחרים דנעומד ונכד שדהו לחוד סני' טור נכס הר"ה והמגיד פ"ו דנזילה נכס הר"ה) ופ"ל סי' ר'
 ד ראה אחרים רעים אחר המציאה והרי הוא נבי שבור או נזולות שלא פרחו אל
 היה עומד בנד' שדהו מהם כתיבה ואילו היה רץ היה מניען ואמר זכתה לי שדי וזכתה
 לו שדהו ואם אינו יכול להניען הרי אלו נכפי שהוא רץ כדרכו וכנזולות המפרושים
 ולא אמר כלום אלא כל הקודם בהן זכה ואם נכתו לו במתנה הואיל ואחר הקנס לו
 והריי הם מתגלגלים בתוך שדהו קנה שדהו ואם היה נבי רץ כדרכו ונזולות מפרושים
 לא קנתה לו שדהו: ה' קטנה יש לה חצר ויש לה ארבע חמות אבל קטן אין לו
 חצר ואין לו ארבע חמות:

רסט המנביה מציאה לחבירו ואם הגבירה חרש ופקח ובו ו'ס

א המנביה מציאה לחבירו אף על פי שלא אמר לו כלום זכה בה: ב שנים
 שהנביה מציאה קנאה טעמים: ג הנביה לו חרש או שוטה או קטן לא
 קנה הפקח לפי שאין להם דעת: ד הנביה חרש ופקח כאלה מתוך שלא קנה
 הפקח לא קנה החרש והחוטפה מידם זכה ומיהו מה שביד כל אחד קנה ואם היו טעמים
 חרשים תקנו חכמים שיקנו כדי שלא יבואו להקטוט: ה' טלית שמונה חליה על
 נבי עמוד שנבזה ג' טפחים והציה על נבי קרקע ובא אחד והנביה ראש אחי סעל
 נבי קרקע וניתק ראש השני מעל נבי עמוד ונפלה על נבי קרקע קנאה כיון שראש
 האחד עדיין הוא בידו וראש השני היה מונבה מכחו שלשה טפחים מהארץ אבל אם
 לא היה ראש השני עדיין בידו בעוד שהטלית באויר לא קנאה ואף על פי שהיה מונבה
 מכחו ג' טפחים כיון שעתה כולה בארץ וכן אפילו ראש האחד בידו ולא ניתק ראש
 השני מע"ג העמוד לא קנה אף על פי שאלו נתקו היה מונבה מכחו ואם טלית מונח
 על נב דף והכה ועלה מכחו ג' טפחים קנאו אבל אם לא עלה מכה הכאלו למעלה
 אלא נפל לארץ אפילו שהדף נבזה שלשה טפחים לא קנה: ו' היה רוכב על נבי
 ואמר לחבירו זכה לי בה כיון שהנביה לו קנה הרובץ ואע"פי שלא הגיע לידו (ואין
 המנביה נאמן לומר לנבי הנכבדים אפי' במקרה בידו) (טור) ואם אמר ליה תנה לי ונטלה ואמר אני זכיתי בה זכה

הנוטל ואם משנתנה לרוכב אמר אני זכיתי מחילה לא אמר כלום:
 ראונו שאמר לשמעון קנה לנו ביתך כחורה בלוגית והלך שמעון וקנאה ואחר כך אמר דקנאה לשמעון
 דהוה ליה כמנביה מציאה לחבירו ויש אחרים דאם לא היו לי אונן דמים זכה שמעון נמה שקנה ואם נתרסה לקנות
 לנביהם הוה ליה כחלר זכה לשניהם: (מרדכי פ"ק דמציאה ב' הדעות)

ער מציאת חש"ו ובנו ובתו ועברו ושפחתו ואשתו ופועלו ובו ג סעיפים

א מציאת חרש שוטה וקטן (א) אין בה משום גזל אלא מפני דרכי שלום לפיכך אם עבר אחד ונזלה מידה
 אינה יוצאה בדיונים:

ב ודווקא מציאה שאין דעת אחרת מקנה לו אלא שבירות של קטן וכיוצא בו מוחליו בדיונים: (ג"כ נכס הר"ה נא)
 מציאת בנו ובתו הסמוכים על טולחנו אע"פי שהם גדולים ומציאת בתו הנערה אע"פי שאינה סומכת על טולחנו
 ומציאת עבדו ושפחתו הבכענים ומציאת אשתו (ב) הרי אלו שלו (וה"ה אם הרוניו בסחורה או במלאכה) (ג"כ נכס עיטור) אבל
 אם מת אינו מוריש מלאכת בן א' לשאר יורשיו) (בנהור' שבית דמרדכי דב"ט) אבל מציאת בנו שאינו סומך על טולחנו אף על
 פי שהוא קטן ומציאת עבדו ושפחתו העבדים ומציאת אשתו שהיא מנורסת ואינו מנורסת אינה שלו: (ואם נכתו
 מתנה לקטן הסמוך על שלחן אביו (ג) הרי הוא של אביו אבל לא בבנו הגדול (כ"י פ"ק דמציאה) ימות הסמוך על שלחן אחרים מציאתו לשמו
 (מרדכי ומוס' פ"ק דמציאה) ג' מציאת פועל לענות אע"פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום וא"כ לומר אם ח"ל עמוד
 עמי היום אבל אם שכרו ללקט מציאות כנון שחסר הנהר ושכרו ללקט הדגים הנמנאים כהגם הרי מציאתו לכה
 ואפילו מנא כיח מלא דיעהים: (וי"א דה"ה שכרו סמס ומראה לו (ד) ללקט מציאות) (טור)

רעא מציאות

שנים פראו נמל או חמור של מניחה וקדמו שניהם והנהיגוהו או מסכוהו או שהיה אחד מנהיג ואחד מוסך
 קנו שניהם בל"ה בחמור אבל בנמל א"כ היה אחד מנהיג ואחר מוסך המוסך קנה אבל לא המנהיג : ב
 מניחה שקדם אחד ואחר במוסירה לא קנה עד שימסוך או יכהיג וכן בכנסי הנר אבל קנה המוסירה לבדה :
 היה אחד רוכב והשני אימו במוסירה הרוכב קנה הבהמה והמוסירה שעל לחייה הבהמה בלבד וזה שאזו המוסירה
 קנה ממנה מה שאזו בידו ושאר המוסירה לא קנה טוב אחד מהם :
 היו שנים רוכבים קנו שניהם ביה אחד רוכב ואחד מנהיג קנו שניהם ויחלוקו : (טור סימן תצ"ו)
 לין מניחת טטרות ושוכרים נתבאר כסימן ס"ה : ה לין מניחת גט נתבאר בטור א"ה קל"ב וסי' קכ"ג :

הרכות פריקה וטעינה ודין הולכי דרכים

רבע דין בהמות או ספינות שפגעו זה בזה וכו' יח סעיפים

מי שפגע בחבירו בדרך ובהמתו רובצת תחת מקאה בין שהיה עליה משה ראוי לה בין שהיה עליה יותר ממשה
 היה מנוה לפרוק מעליה שנאמר עווב תעווב עמו (היה דרך הבהמה לרבוץ ממיד תחת משאב או ששאל תומדף מחמת משאה
 וכו' חייב) (טור) ולא יפיקו ויניחנו כפול וילך אלא יקום עמו ויחולץ ויטעון משאו עליה שנאמר הקם תקים ולא
 יחו כבהל ולא פרק ולא טען ביטל מנות עשה ועבר על מנות לא תעשה שנאמר לא תראה את חמור אחיך :
 היה כהן והבהמה רובצת בין הקברות אינו מוטמא לה : ג וכן אם היה זקן שאין לרכו לפרוק ולטעון
 אלו ואיכה לפי כבודו פטור זה הכלל כל שאילו היתה שלו היה פורק וטעון ה"ו חייב לטעון ולפרוק בשל חבירו
 אם היה חסיד ועושה לפניו משורת הדין אפי' היה הכטיף הגדול וראה בהמת חבירו רובצת תחת משאה של תבן או של
 ים וכיוצא בהם פירק וטעון עמו : (וי"ט חולקין בזה (טור בשם הר"ם) כמו שכתבנו לעיל ס"ח רס"ג) ד פרק וטעון וחורה ופלה
 יב לטעון ולפרוק פעם אחרת אפי' משה פעמים שנא' עווב תעווב הקם תקים עמו לפי' צריך לרדות עמו עד פרסה אלא
 כ' אומץ לו בעל המשא אינו צריך לך : ה מלומתי יתחייב לפרוק ולטעון עמו משראהו ראיה שהיה כפגיעה שהרי
 אמר כי תראה ונאמר כי שפגע וכמה שיערו חכמים שהיה ביניהם רס"ו אמה ושני שלישי אמה שהוא אחד משבעה ומחלה
 מיל היה רחוק ממנו יותר מזה אינו זקוק לו : ו מנוה מן התורה לפרוק עמו בהכנס (כמו בחבירה ועל ס"ו רס"ה) אבל
 שטעון עליו ה"ז מנוה וכוטל סכרו וכן בשעה שמדדה עמו עד פרסה יס לו סכר : ז מנא בהמת חבירו רובצת אע"פ
 לאין העעלים עמה מנוה לפרוק מעליה ולטעון עליה שנאמר עווב תעווב הקם תקיח מ"מ א"כ למה נאמר עמו שאם היה
 בעל הבהמה עם והלך ויטב לו ואמר לזה שפגע בו הואיל ועליך מנוה אם רצית לפרוק לבדך פרוק ה"ז פטור שנא' עמו
 אם היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב לטעון ולפרוק לבדו : ח בהמת עכו"ם והמשא של ישראל
 אם היה העכו"ם מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה ואם לאו חייב לפרוק ולטעון משום נער ישראל : ט וכן אם
 היתה הבהמה של ישראל והמשא של עכו"ם חייב לפרוק ולטעון משום נער ישראל אבל בהמת עכו"ם ומשאו

אינו חייב להטפל בו אלא משום איבה :
 וי"א לפרוק חייב אפילו אין העכו"ם עם משום נער בעלי חיים דהוי דאורייתא וכן בכל תקום דפטור לפרוק מ"מ נ"ס נער בעלי חיים
 מיהו חייב וכפוף מיהו סיכול לקבל סכר : (טור)

הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו ואחד פרק מעליו ולא מנא מי שיטעון עמו מנוה לפרוק בתחלה משום
 נער בעלי חיים ואחר כך טוען בל"ה כשהיו שניהם שוכנים או אלהים אבל אם היה אחד שוכן ואחד ארוכה
 מנוה לטעון עם השוכן תחילה כדי לכופ את יגרו הרע :

ודוקא ששוכן בעלמא דלא עבד איכורא אבל אם עבד איכורא וסכנא משום עבירה א"כ לטעון עמו כדי לכופ דבא יפה עשה ששוכן :
 ה' חוכא שנאמר בתורה לא מאומות העולם הוא אלא מישראל והיאך יהיה לישראל שוכן מישראל והכתוב אמר
 לא תשגל את אחיך בלבבך אמרו חכמים בנין טראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר הרי מנוה לשכחותו
 עד שיפגע תשובה וישוב מרשעתו ואע"פ שעדיין לא עשה תשובה אם מנאו כבהל במשאו מנוה לטעון ולפרוק עמו ולא
 יניחנו נוטה למות שמה ושהא כשבול ממנו ויבא לידי סכנה והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין
 צדיקים מאחר שהם נלוים אל ה' ומאמינים בייקר הדת שנא' אמור אליהם מי אני נאם ה' אליהם אם אחפון במות הרשע כי
 אם כשזכר רע מדרכו ומיהו : יב חמורים שגליו של אחד מהם רעוקות אינם רגלים חביריו להקדים ולעבור מעליו

ס' רעב (ה) ואפי' מה יזמר
מה עיין בית חדש
סימן רעפ

כל רשאים לעבור מעלין: יג' היה א' טעון וא' רכוב והדרך נר מעבירים אתה
הטען הטעון אחד טעון ואחד ריקן מעבירין הריקן מפני הטעון שניהם טעונים
רוכבים שניהם ריקנים עושים פסרה ביניהם: יד' וכן טען טענות העוברות
זו בזו אם טעיהן עוברות בבת אחת טעיהן טובעות ואם בזה אחר זה עוברות וכן ב' נמלים העולים במעלה זו
ופנעו זה בזה אם טוברים שניהם בבת אחת נופלים ואם בזה אחר זה עולים כיצד הם עושים טעונה ושאינה ט
תדחה שאינה טעונה מפני הטעונה קרובה ורחוקה תדחה קרובה מפני שאינה קרובה טעיהן רחוקות או טעיהן קר
או טעונות הואיל וכלן בדוחק א' הטל פסרה עליה גיים (ה) לטרפה וסקרו עם הכיים ממון מחשבין לפי ממונם ואין טח
טו שירא שחנתה במדבר ועמד עליה גיים (ה) לטרפה וסקרו עם הכיים ממון מחשבין לפי ממונם ואין טח
לפי נפשות ואם שכרו תייר לפנייהם להודיעם הדרך מחשבין לפי ממון ולפי נפשות ואל יכנו ממונא החמרים: י
רשאים החמרים להתנות ביניהם כל מי שתאבד ממנו חמור מבני השיירא מעמידים לו חמור אחרת ואם פטע היא הוא
אין חייבים להעמיד לו חמור אחרת ואתו תנו לו דמיה ואינו רוצה ליקח חמור והרינו שיתר עמכם אין שומע
אלא מעמידין לו חמור אחרת כדי שוודרו עמנו וישמרו בהמתו ואפי' היתה לו בהמה אחרת בשיירא שיותר מוסר
לחמור על שנים: יז' ספינה שהיתה מהלכת בים ועמד עליה נחשול לטובעה והקילו מחמתה מחשבין לפי מחמתו
מחשבין לפי ממון ואל יכנו ממונא הספינה: יח' רשאים הספינים להתנות ביניהם כל מי שתאבד לו ספינה ממנו
לו ספינה אחרת פטע בה ואבדה או שפירט למקום שאין הולכים בו באותו זמן אין חייבים להעמיד לו:

הלכות הפקר ונכסי הגר

רעג דין הויבה מן ההפקר והפקר כיצד וכמה זכו יח סעיפים

א כל דבר של הפקר כל הקודם בו וכה בין שהיא דבר מופקר ועומד בין שהיו לו בעלים והפקירוהו: ב
ההפקר אע"פ שאינו נדר הכי הוא כמו נדר שאסור לחזור בו: ג ומה הוא ההפקר שיאמר אדם נכסיה
הפקר לכל בין במטלטלין בין בקרקעות: ד כיצד דין ההפקר כל הקודם וכה בו קנהו לעצמו ונעשה שלו ואם
זה שהפקיר דינו בו כדון כל אדם אם קדם וכה בו קנהו: ה המפקיר לעניים אבל לא לעשירים אינו הפקר
שיפקיר לכל כשמיטה: ו המפקיר עבדיו הגדולים קנו עצמם והקטנים כל הקודם והחוקק בהם זכתי: ז
המפקיר את הקרקע כל הקודם והחוקק בה זכה דין מורה אפי' הפקיר בפני א' ה"ה הפקר ונפטר מהמעשרות אב
מדברי סופרים אינו הפקר עד שיפקיר בפני ב' כדי שיהיה א' זוכה אם רצה והשנים מעידים:

ה"ה יום אומרים דאבילו בינו לדין שמינו הוי הפקר: (טור דם ה"ה א)

ח האומר ה"ו הפקר זה הרי השני ספק הפקר ואם אמר זה כח זה או שחמור ונס זה הרי התפיסה הפנו ויהיה הפקר
ודלוי: ט המפקיר את שדהו ולא זכה בה אדם כל ב' ימים יכול לחזור בו אחר ב' ימים אינו יכול לחזור בו אלא
חס כן קדם וכה בה הרי הוא כזוכה מהפקר בין הוא בין אחר: י האומר שדה זו מופקרת ליום א' לדגש א
לכנה אחת לשביע אחד עד שלא זכה בה הוא או אחר יכול לחזור בו ומשוכה בה בין הוא בין אחר אינו יכול
לחזור בו: יא דבר המופקר שבא אחר ושמו והיה מביט בו שלא יטלנו אדם לא זכה עד שינביהנו שם
הוא מטל או יחוקק בקרקע כדרך שקונים הלקוחות: יב המדברות זה ימים והנהרות והנחלים כל שבהם
הפקר וכל הקידם בהם כנוץ העשבים והעצים והפירות של אילנות של יער וכיוצא בהם: יג הגד דגים
מהימים והנהרות או שגד עופות או מיני חיות הואיל ואין להם בעלים זכה ובלבד שלא יגד בשדה חביו ואם
גד הם קנה ואם היו הדגים בביכרים של בעלים וכן חיה ועוף שבביכרים ואע"פ שהוא ביצר גדול, והוא
מחסי נידה ה"ז של בעל הביכרים והגד מ"ס ה"ז נולץ הלוקח דגים עתוך מנידתו של חבירו כשהוא בתוך הים
או שלקח חיה מנידתו כשהיא פרוסה במדבר ה"ז אסיר מדברי סופרים ואם היה המנודה כלי ולקח מתוך
המנודה ה"ז נולץ: יד הפורט מנודה בשדה חבירו וגד בה חיה או עוף אע"פ שאין לו רשות לעשות דבר זה
קנה ואם היה עומד בעל השדה בתוך שדהו ואמר זכתי לי שדי קנה בעל השדה ואין לבעל המנודה כלום
(וה"ה אם חסר משתני אע"פ שלא עמד בגד שדהו) (טור סי' רס"ה) טו דגים שקפנו לתוך הספינה קנה בעל הספינה שזו
כחבר המשתמרת היא ואינה היא ומה שפירט פירותיה ונפלו לארץ אם באו ליד העני קודם
המקף כי חתוך כמו ונאמר בו שוללות כתיב זמ' רס"ב בראש האילן ומשיר פירותיה ונפלו לארץ אם באו ליד העני קודם

שנפלו

חשן המשפט הלכות דפקד רעד רעה

פירוש רכו

סימן רעה (א) טיין ביה
חדש שלא פסק
כ(ב) טיין ב"י שלי ומדושי תש"א
בתימן (ג) והטור וז"י וז"י כמנו
אז"ל שלא יפנה גוף הקרקע וז"ל
למה לא כמנ סגרה זו לא המחבר
ולא המנהיג:

סימן רעו

לארץ קנאה וואס נטלן אחר שנפלו לארץ מוניאון מידו אבל אם נאלו לידו
לה ארץ בהם משום נולל הזניאם מיד הנוטל אבל לבתחילה אסור לו ליטלם: י"ז
ש"י המ"ב ב"רבי חב ס"ר ונ"ג קטיון הנדלים בסדה פשתן מותר כל אדם ליטלם מפני
הפקד שמסכדין הפשתן ואם הם עומדים על המצר או שהקטו לזרע אסור: י"ח
טי"ט בו בלאים אם יש בו א' מעשרים ומרבע ממין אחר מפקידין ב"ד כל הסדה:

רעד ובו סעיף אחד

עכ"פ שמכר שדה לישראל וקבל הדמים ולא כתבו לו הפטר הרי הוא כהפקד וכל הקודם בהם זכה ונתבאר בסו' קל"ו:
מכאן הנה יהושע בארץ וכולן נוכחות אף בחון לארץ ובמנן ב"רמ"ב פ"ה דהלכות נזקי ממון והטור סי' רע"ד ולא ידעתי
למה המיטין המחבר הזה ואולי נשום שמיין שרונס איין רק במקום שיש לישראל שדות וכרמים וכו' אינו הכיח נבליח
אלא לעמוד על דיניהם ויטיין נכנים מי שהיה לו נחיל של דבורים ויזאו וישנו טל מיין של מכירו י"א ויכול לקיץ ענף כדי
לשגל נחילו ונמין דמי ענף לנצל האילן (טור בשם אביו ב"רמ"ב) ויש חולקין: (שם בשם ב"רמ"ב זכרתי)

רעה רין הווכה בנכסי עכ"פ שנתגייר שמת ברא יורשים ובו לא סעיפים

ב"ד שמת ולא הניח יבן שהורתו ולידתו בקדושה א"ע"פ ט"ס לו בנים שהורתם שלא בקדושה ולידתם בקדושה כל נכסיו
הפקד וכל הקודם בהם זכה: ב' נר סתם וזכונו יב"ר אל כל נכסיו ארץ הווכים בנכסיו חייבים בקדושתו יותר
אר (א) כל ישראל: ג' סדה המסוימת במזריה כיון שהכניס בה פ"י רש"י כיון שחפר בה נבא אהא אחד. מכאן א' קונה
כולה ואם אינה מסוימת במזריה קונה ממנה באותו מכוס כדי שילך הנמך בשעת חרישה ויחזור: ד' המצר
כמו למשעול הכרמים שבגרים בו בני אדם מסדה לטרה ערוך והחנך פ"י חנך נגזר מן לחנוג להם בורות כלומר עשב ומיין שרשיו מוציין
ודק בארץ אמות הרבה שמתחמין פ"י ממחמין מנבלים מרגום והנבלת וממחם בו תחמין מפסיקין בנכסי הנר וכל החמין
דה לא קנה א"ל עד המצר או החנך: ה' כל המפסיק לפיאה מפסיק בנכסי הנר כינר היה טס נחל או אמת
ויס לא קנה אלא עד הנחל או עד האמה וכל המפסיק ברשויות שבת מפסיק בנכסי הנר כנוז שהיה בין שתי השדות
זאת היחיד או כרמית אפי' היה ביניהם שדות שחולק לגיטין מפסיק: ו' כל דבר המפסיק לטומאה מפסיק
בכסי הנר כינר כנוז שכנס אדם לבקעה זו וטומאה בבקעה צדדה האחר ואינו יודע אם הגיע למקום הטומאה
לאו כל מקום שמחויקים אותו לטומאה הרי הוא כמקום אחר מוח'ק בפני עיניו: ז' בקעה גדולה ט"ס בה
רות רבות ובלס טל נר אחד ולא היה ביניהם לא מצר ולא חנך ולא דבר מדברים המפסיקים וכל אחד
והחמין במקמת ובקעה לקנות את כלה כל הנקרא על סס אותו הנר קונה אותו:

ו"א דווקא בשדה בית המלחין אבל בשדה בית הנטל אם פירש לקנות כולן קנה כולן אבל אם החמין ס"ס ולא פירש לקנות כולן לא קנה
אלא במקום שהחמין מעשה לארכו וליחצו ואם הוא שדה ט"ס לו מצר קנה כל מה שצמח: (טור בשם ב"רמ"ב)
שתי שדות בנכסי הנר ומצר אחד ביניהם החמין באחד מהם לקנותה קנאה החמין בה לקנותה ולקנות את
זכירתה זו שהחמין בה קנה אבל חבירתה לא קנה החמין בה כדי לקנות חבירתה לא קנה אחד מהן חבירתה
נפני שלא החמין בה ואיפה מפני שלא החמין בה כדי לקנותה: ח' החמין בה לקנותה ולקנות את חבירתה
את המצר שבניהם או שהחמין במצר לקנות את שתיהן ה"ו ספק ואם בא אחד והחמין בה כדי לקנותה זכה
באחרון: י' וכן שני בתים זה לפנים מזה שהחמין באחד מהם לקנותו ולקנות את השני לא קנה אלא זה
שהחמין בו בלבד החמין באחד מהם כדי לקנות את השני אף זה שהחמין בו לא קנה:

ויש אומרים דאם החמין בפניו כדי לקנותו עם החמין קנה שניהם: (טור בשם ב"רמ"ב זכרתי)
יא' החמין בשטר מנכסי הנר כדי לקנות הקרקע הבתובה באותו שטר לא קנה אלא הסטר בלבד לזרע על פי זכותו:
יב' נכסי נר שאין לו יורשים ונכסי הפקד וסדה שמכרה העכו"ם לישראל זעדיין לא החמין בה כולם דינם שיה כל
החמין בהם בדרך מדרכי החזקה שנתבאר בהלכות מכירה קנה חוץ מאכילת פירות כינר הלוקח קרקע מחבירו
החמין בה באכילת פירות קנה כמו שנתבאר בסו' קל"ג אבל בנכסי נר או נכסי הקרקע אפי' אבל פירות האילן
כמה שניס לא קנה לא גוף האילן ולא גוף הקרקע עד שיטעה מעשה בנוף הארץ או שבווד עבודה באילן:
לפיכך אם תבא שדה הנר חרוב ורעה ולא תבא אחר חריבה ופחה ויבא לא היו חוקק:
יג' יש דברים רבים שאם החמין בהם (ב) הלוקח לא קנה ואם החמין ב"א' מהם בנכסי הנר או נכסי הפקד קנה כינר המנוח
מלטרין גדולים כניוים בנכסי הנר או בנכסי הפקד יוסידי בהם סיוד א' או כינר בהם כינר א' כנוז אמה אחת או יותר כנגד
הפתח קנה: יד' הנר נורה בנכסי הנר קנה: טו' המגיע מנעית בנכסי הנר כיון שטיפה הקרקע (ג) בהנעתו קנה:
הנה

סי רעו (א) אין לעקר בחלה
בשני נמוסי העכו"ם
ב"י ח"מ סימן כ"ד בשם רש"ב
(ב) 16

הנה ויש אומרים דווקא ששכב על המצות האילנות והנה מן גוף הקרקע ונס הציט איזין קנה עין שלחן
ואכל עליו יש אומרים דקנה: (הכל נטיר)

יז הנוט את השדה בנכסי הנר קנה: יז המפלט זמורות הנפן או שריני אילנות
וכפות תמרים בנכסי הנר אם דעתי לעבוד האילן קנה ואם דעתי להאכיל העצים לבהמה
לא קנה כינר היה כוורת מלאך ומלאך חוקתי שנתכוון לעבודת האילן היה כוורת מרוח
אחת אינו מתכוין אלא לעצים: יח וכן המלקט עצים ואכנים מן השדה אם דעתי לתקן הארץ קנה ואם דעתי
לעצים לא קנה כינר לקט הגם והדק ה"ז בחוקת שנתכוון לתקן הארץ לקט הגם ולא הדק ה"ז בחוקת שנתכוון לעצים:
(ואכילו אמר שבין למקנה לא קנה דעתינן סיהיו מפשינו מובחין) (טור) יט וכן המזוה פני הארץ אם דעתי לתקן הארץ קנה
ואם דעתי להטות מקום שיעמיד בו גורן לא קנה כינר היה לוקח עפר ממקום גבוה ונתנו למקום הנמוך
ה"ז מתקן הארץ ואם אינו מקפיד על זה אלא משליך העפר והנרות בכל מקום בלא הקפדה ה"ז בחוקת שאינו
מתכוין אלא להטות מקום לדוט בו: כ וכן הפותח מים לתוך הארץ אם לתקן הארץ קנה ואם לצוד דגים לא
קנה כינר עשה מקום שיכנסו בו המים בלבד ה"ז מתכוין לתקן הארץ עשה שתי פתחים אחד להכניס ואחד להוציא
הרי זה מתכוון לצוד דגים: כא הכונה פלטריו גדולים בנכסי הנר ובא אחד והעמיד להם דלתות קנה האחרון
שהראשון לא עשה בגוף הארץ כלום והרי הוא כמי שעשה גל אכנים שאינה קונה שהרי לא הועיל בגדר זה מפני
שהוא רחב ביותר ומפולט ואין צורת אותו הבנין מועלת עד שייעמיד דלתות:

הנה ויש אומרים דה"ה עשה הראשון לפנות ולא בעל ובא שני ובעל קנה (ע"ר כ"כ ה"א) וי"א דכל זה בדיבור בעצם ובאכנים שאינו שלו כעין
בנכסים ואכנים של גר ולא כיון לזכות בהן רק על ידי בנין או שכנה ע"י פועלים אבל אם זכה בהן או שהיו שלו מחילה שיכול לימר אני
אטול עמי ואזכיר הרי האחרון לא החזיק כלום ולכן הקרקע הפקר כמו שהיה וכל הקידם זכה (שם בשם ה"א) וי"א דאכילו דונם בשלי השני זכה
בכל והא דראשון לא קנה בבנין ש"ג קרקע היינו כשלא בנה בנין המועיל אבל אם עשה בנין הראוי להעמיד בהמה או מרנגולין או שחפר בקרקע
יסודות לבנין ובנה קנה הקרקע בבניינה (המגיד ס"ב דז"ה בשם ה"י הלוי אגן מינס) ויש חולקין וס"ל דלא קנה בחצרות היסודות: (ק"י סוף
חוקת הבנים בשם ירמ'ן וב"י בשם ה"א)

כב המפין הזרע לתוך התלמים לא קנה שבעת שהשליך הזרע לא השביח כלום ובעת שלמה והשביח שבח הבא
מאליו הוא ואינו קונה: כג היתה מחילה בנכסי הנר ובא זה ועשה מחילה אחרת על גבה לא קנה ואכ"ל נכללה
מחילה תחתונה והרי העלוונה קיימת שבעת שבנה לא הועיל ובעת שהועיל מא"י בא המעשה: כד המחזיק
בנכסי הנר ובהפקר ואין דעתו לקנות אע"פ שגדר ובנה לא קנה: כה העודר בנכסי הנר וכסבור שהם שלו
לא קנה: כו עדר בנכסי גר זה וכסבור שהם של גר אחר הואיל ונתכוון במעשיו אלו לזכות מהפקר הרי זה
קנה: כז היה משכון ישראל ביד הנר וכסתת הנר בא ישראל אחר המחזיק במשכון זה מובחין אותו מ"ד שכיון שמת
הנר בטל שעבודו וה"ה אם יש לגר שטר חוב על משכונות קרקע מוחזקת: כח היה משכון הנר ביד ישראל ובא
ישראל אחר והחזיק בו לוקח פמנו הראשון כנגד מעותיו והאחרון קונה את השאר בד"ל בשלח היה המשכון בחצר
הראשון אבל אם היה בחצירו חצרו קונה לו שלא מדעתו ואין לזה האחרון כלום:

הנה וכוה הדין להקדוה של גר שניד ישראל (ב"י בשם הרמומות) מיהו אם הוא דבר דלא ה"ל לידע לבעל החצר לא קנה (מרדכי ס"ג דמצינא
וע"ל סימן ה"ח היה הנר חייב לים אל בשט"ו או בעדים אין שום אדם יכול להחזיק בשטור החוב והמחזיק בנכסיו יש לו דין יורש והנה
לכרות ממנו כנה ליכרע מן היורשין: (המגיד פרק שני דז"ה וז"ל בשם בעל הטורים)

כט גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים גדולים קנו עצמם בני חורין קטנים כל המחזיק
בהן זכה: ל גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו ושערו שעדיין לא מת או שיש לו בן או שאשתו מעיברת כלם
חייבים להחזיר החצירו כלם ואח"כ שמעו ששמועה ראשונה אמת היתה ובראשונה מת או מת בנו מקודם או הפירה
אשתו כל המחזיק בשניה קנה ובראשונה לא קנה: לא גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו עליו חובות כל מלוה
שננבית מהיורשים ומהלקוחות ננבית גם מאלו זכוכי בהם ואין גובים מהם אלא בשפועה היו רבים שהחזיקו בהם
אחרון אחרון נכסד אין לו גופין משלפניו:

הלכות נחלות

רעו סדר נחלות כיצד הוא ובו ששה סעיפים

א סדר נחלות כך (א) מי שמת בנו יורשו לא נמצא לו בן ורואים אם יש לבן זרע בין זכר בין נקבה עד סוף
כל הדורות עומד במקומו ויורש הכל לא נמצא זרע לבן אם ית"ל בת תירשנו לא נמצא לו בת אם יש לה
זרע בין זכר בין נקבה עד סוף כל הדורות יורש הכל לא נמצא לה זרע תמור הירושה לחביו כל מת ואם אין אביו קיים
תמור

חשן המשפט הלכות רפקר רעו רעו

פירוש רכו

(ב) אי ב' בנים וכן הבן אדוני ק"כ אדם וחיה כ"כ וכן מי שהיו לו ב' אחים ומה א' מהן והבית בן ואח"כ מה האחר בן אחיו הראשון יורש בסוה עמו רש"דס ח"מ סי' ט"ח (ג) עיין חלוקי' בש"ס ר"ס א"ה ק"ו ר"י :

סימן רעו (ה) כבוד שלטי הגבורים פ"ו דיבמות דף ר"ב ע"ב ט"ע הובא שדורש לכו סוליד בן ממזר ונשא אשה ויוליד בן אהיה בכור לנחלה (ב) טור ורמ"ב כ"ח רוב שדמיו וע"ל בטור י"ד :

סימן רפח

ומזר לזרעו שהם אחי המת אם יש לו אח יורש הכל לה נחלה לו אח אם הניח זרע עד סוף כל הדורות עומד במקומו לירש לה נחלה לו אח ולא זרע ממנו תחבר הירושה לאחיות המת או זרעה עד סוף כל הדורות לה נחלה לו אחיות ולא זרע ממנה תחזור הירושה לאביו אביו של מת אם אינו קיים חוזר לזרעו שהם אחי אחי המת אם יש לו אחים או לזרעם עד סוף כל הדורות אם אין אחים לאביו המת ולא זרע מהם חוזרת לאחיות אביו של מת ואם אינו חי ומורישו זרעו שהם אחי אביו אביו של מת או לזרעם עד סוף כל הדורות לה נחלה לו אחי אביו של מת ולא זרעם חוזרת לאחיות אביו אביו של מת או לזרעה עד סוף כל הדורות ועל זה הדרך חלף ממטתה ימעלה עד ראיה ב' מי שמת והניח בת ובת הבן אפילו בת בת בת הבן עד סוף כמה דורות היא קודמת ויורש הכל ואין לבת כלום והיא לבת האב עם האחיות לבת בן אחי אביו עם אחיות אביו וכן כל כיוצא בזה : ג מי שהיו לו ב' בנים ומתו שניהם בחייו והניח הא' ב' בנים (ב) והשני לא הניח אלא בת אחת ואח"כ מת הוקן בת הבן יורשת חצי הנכסים ושלשת בני הבן האחר יורשים החצי האחר שאנו רואים כאלו הבנים קיימים

יורשים בטוב וכל אחד מורים לבניו חלקו ועל דרך זה חילקים בני האחים ובני אחי האב עד ראש הדורות : ד משפחת האם אינה קרויה משפחה שאין האם יורשת את בנה ולא את בתה ואחיו מאם ולא מאב אין יורשים זה את זה אלא כל אחד משפחת אביו יורש אותו (ואפילו שמוקי שאין לו יורשים מן האב אך משפחת אמו יורשין אמו אלא הרי הוא כג' ונכסיו הסקר) (תרומת הדשן סימן ט"ב) אבל האם יורש את אמו וכן הבת את אמה אם אין לה בן ש"כים בנכסיו האם כמו בנכסיו האב שניהם יורשין אותה אלא שהבן וזרעו קודמין לבת : ה אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מהאב שאם מת בחייה יאח"כ מתה אין אומרים אלו היה עודנו חי היה יורשה עכשיו גם כן אם אין לו זרע אחיו מאביו יעמדו במקומו לירש אותה אלא תחזור ירושתה למשפחת בית אביה כיון שאין לבנה זרע אבל אם מתה האם בחייו ואחר כך מת הוא (ב) אפילו היה קטן בן ונמו הואיל ומי אחריה אפילו טעה אחת יורשה ומנחיל הירושה ליורשיו משפחת אביו :

הגה ודוקא שגולד הקטן אבל שגור אינו יורש אמו אם מתה כשהיא מעוברת להנחיל יורשין מאצו : (טור) ז כל הקרובים בעבירה יורשין ככשרים כיצד היה לו אח או בן ממזר הרי זה יורש ככשר וכן שאר כל הירושים אבל בן משפחה או עבד אביו בן לבקר מדברים ואינו יורש כלל : הנה אין הירושים יורשים דברים שאין בהם ממש (הנה מרדכי סוף ב"ב) או שובת הנאה בעלמא שאינו ממון : (מהר"ק אורח ק"א)

רעו הבכור נוטל פי שנים ואיזה זווא בכור נחלה וספק בכור ובו טו סעיפים

א הבכור נוטל פי שנים (א) בנכסיו אביו כיצד הניח חמשה בנים וא' מהם בכור הבכור נוטל שליש המתוך וכל א' מד' פשוטים נוטל שתות הניח ט' בנים הרי הא' הבכור נוטל חמישית וכל א' תח' פשוטים נוטל עשירית וכן ע"ה החלוקה הזאת חולקים לעולם : ב אלו ב' חלקים נוטל אחתם כח' במזר א' : ג בכור שגולד אחר מיתת אביו אינו נוטל פי שני' ואם ינאה פדחתו בחייו אביו (ב) אע"פ שלא ינא כל ראשו לאויר העולם אלא לאחר מיתת אביו ה"ו נוטל פי שני' (י"א דאם כולר כשהוא נושא מוכו נוטל פי שנים) (כ"י בשם תומסות) ד בכור שגולד שומטוס ואח"כ נקרע ונמנא זכר אינו נוטל פי שנים וכן בן פשוט שנקרע ונמנא זכר אינו ממעט בחלק בכורה שנאמר וילדו לו בנים עד שיהיה בן משעת לידה כיצד אינו ממעט בחלק בכורה הרי שהיה לו בן בכור ושני פשוטים וזה השומטוס שנקרע ונמנא זכר הבכור נוטל רביע המתוך בחלק הבכורה וכלאין עמו אלא שני פשוטים בלבד והב' רביעים הנשארים חילקים אותו שני הפשוטים עם הנקרע עם הבכור בטוב : ה קטן בן יום א' ממעט בחלק בכורה אלא לא העובר וכן שגולד אחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק בכורה : ו הנה אחר נפלים אע"פ שגולד ראש הנפל כשהוא חי הנה אחריו בכור לנחלה וכן בן ט' שגולד ראשו מת הנה אחריו בכור לנחלה טוה שנאמר ראשית חובו הוא שלא נולד לו קודם לזה (ולד) שינא חי לאויר העולם לפיכך בן טעם שהוציא רוב ראשו חי הנה אחריו אינו בכור : ז יוצא דופן והבא אחריו שניהם אינם בכורים הראשון לפי שלא נולד ובאחר וילדו לו בנים והשני שהרי קדמו אחר : ח בכור לנחלה הוא הגולד לאב ראשון שנאמר כי הוא ראשית חובו ואין משניחין על האם אפילו ילדה כמה בנים הואיל וזה ראשון לאביו יורש פי שנים : ט היו לו בנים בניו ונתנייר אין לו בכור לנחלה אבל ישראל שהיה לו בן מהשפחה או מהעבדים הואיל ואינו קרוי בנו הנה לו אחריו מהשפחה ואין לנחלה ויחול פי שנים : י היה הבכור ממזר נוטל פי שנים שנאמר כי את הבכור בן השנאה יכיר זו השנאה בנישואיה ואין לך לומר אם היה בן נרושה או בן חליצה :

יא מי

סימן רעה (א) שנין משו' רש"דס א"ה ק"א סנה' כחולק על הראש ולא נמחורו לי דביו (ב) אם הבכור נוטל פ' שנים מנכסי אביו כפס"י נ"טל בשעה שמת אביו מחלוק בין הפוסקים רש"דס ע"א ופ"ד ל' ד' צ"ו וז' ח' ומה' ד"ס טראמי ח"א רפ"ד ה' חולקים (ג) כמד ד"ר קפ"ה דב"ש שהיו בנוס כשמת אביהם ומה' שו"ס יומר מפ"ה אביו שמת בדמים ונוטל הימר לפשוט (ד) מה' ר"ס סימן פ"ז ע"ד וכמד רש"דס ח"א סימן שט"ה דיוקא שיכולים לחלוק יומר אבל אינם יכולים כיון מכה נוטל אביהם לא א"ן מחמת מחלה וכן אם האב בזה שלח ימנו לו חלק יורשנו עד זמן פלוני דינו כראוי וז"ל מה' זוילל סימ' ורש"ד ח"א סי' כ"ב כבוד שם אביהם וזה שלח יחלקו עד זמן פלוני א"ע שמתו בכור' א"ן לו פ"ש בריח' שהרי הקדו' עק' מוחק א"ע סי' י"ב וז"ל לחלוק עכ"ל (ה) רש"דס ח"א שט"ה (1) מה"ס

יא מי שנסתפק לנו אם הוא בכור או פשוט כגון שנתערב עם אחר אינו נוטל פ' שנים וכ"כ עושין אם הולדו ולבסוף נתערבו כותבים הרטאה זה לזה ונוטלים חלק בכורה ואם לא הוכרו כגון שילדו בתשובה אחת אינו נוטלים חלק בכורה: **יב** פסקן משעה לראשון או בין שבעה לאחרון אינו יורש אחד מהן והנה אחריו אינו נוטל חלק בכורה אפילו בהרשאה מן הספק: (טור) **יג** פלגה נאחזים על הבכור חיה אמו ואביו חיה יתד שאם אמה זה יגדל אשתו נאחזת אמו כל שבעת ימי הלידה נאחזת לומר זהו הבכור אביו לעולם אפי' אחר האב על ימי שלא הוחקו בכור כלל בניו הוא ובכוריו הוא נאמן וכן אם אחר על החתוק לבנו שהוא בכורו אינו בכור נאמן: **יד** מינו אם אחר פעם אחת על אחד סבור בכור לא יוכל לומר אחר כך על אחר שהוא בכור: (טור) כ"ס הרמ"ן ופ"י כ"ס הר"ן וז"ל פ"ט) **יז** שמתו עדים שאמר פלוני בני בכורו הוא נוטל פי שנים פלוני בני בכור הוא אינו נוטל פי שנים שמת בכור לאמו הוא דקאמר ואם אמר דברים שמוכיחים שנתכוון לומר שהוא בכור ילמד נוטל פי שנים כגון שאמר פלוני בני בכור הוא ירוקו מרפא חולי העינים דגמרי דרוק של בכור ילמד מרפא ולא של בכור לאם: (וה"ה ח"א שם הבכור והעזיר עליו כהש"ס הו"ע פ"י בכור) (מהר"ק שורש קמ"א) י"ד האב כשמתו בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין אם רמו או כתב שזה בני בכורו נוטל פי שנים: **טו** מי שהיו לו שני בנים בכור ופשוט ומתו שניהם בחייו והנניח הבכור הניח את הפשוט הניח בן הריו הבן הפשוט יורש בכפ"י והוא שליט שהוא חלק אביו בש' הבכור יורשת שני שליטים שהוא חלק אביהם:

רעה אין הבכור נוטל פי שנים לא במלוה ולא בשבח ואם טבר חלק בכורה וכו' י' סעיפים

א אין הבכור נוטל (א) פי שנים אלא בכפ"י האב אבל לא בכפ"י האם אפילו אם הוא בכור לאב ולאם חולקים בכפ"י הוא והפשוט כשהו: **ב** מי נמת והניח בנים ולאחזה ומה' האלמנה קודם שנסבעה על כתובתה כל הנכסים בחוקת היורשים ונוטל בהם הבכור פי שנים: **ג** אין הבכור נוטל פי שנים בכפ"י הראויים לזה לאחר מיתת אביו אלא בכפ"י המוחקים לאביו שבאו לרשותו שנאמר (ב) בכל אשר ימנא לו כי"ד אחד ממורישיו אביו שמת לאחר מיתת אביו הבכור והפשוט יורשים יחד וכן אם היתה לאביו מלוה יורשים יחד: **ד** הניח להם פרה מוכרת או מוחברת או שהיתה רועה בפ"ה מי' משש השדה רש"דס וילדה הבכור נוטל בה וכולה פי שנים: **ה** ויש חולקין (עין בכור) הניח להן עבד או נמנה טאה' הבכור נוטל ב' חלקים והפשוט חלק א' דהיינו שעובדים לבכור שני ימים ולבסוף יום אחד: (מהר"ק ר"ס מ"ה ה"ה נטוי ופ"ק דב"ב) **ו** שחט א' ומכרו אביו והא' כ' מת אביו נוטל פי שנים בתפלות של אותה בהמה: **ז** אין הבכור נוטל פי שנים בשבח (ב) ששכח נכסים לאחר מיתת אביו אלא מעלה אותו השבח בדמים ונותן היתר לפשוט והוא שיסתנו הנכסים כגון כרמל שבעפו טבלים וכפניות פי' מהרי"ם נגדן סמך רש"י שבעטו מתרים אבל שכחו מחמת ענתן ולא נשתנו כגון חילוקין שגל ועבד וא"ן שעלתה שריון פי' שמתקן העטר ודחה אמת המים שנשדף יהיו זה נוטל בשבח פי שנים ואם נחמת הונאה הסיבית אינו נוטל:

הנה הר"ה שלא מיהא עין אבל אם מיהא הבכור ואמר אל תשיבו הנכסים עד שחלוקו ולא שמתו אביו והשחיתו ר"ל לא פשו בהן שינוי נוטל פי שנים בשכחי א"ע ע"פ בהן שינוי אינו נוטל בשבח (ד) ולא בפסק: (טור) **ז** אין הבכור נוטל פי שנים במלוה אפי' שהוא בשטר אפי' פגמו קרקע בחוב אביהם (ה"ה ל' שומ"ג ביד אחרים מקרי מוחק) (מהר"ק שורש קמ"א) היה לאב מלוה ביד הבכור הרי זה ספק אם נוטל בה פי שנים הואיל וישנן יתב' ידו או לא יטול הואיל ומחמת אביו ירעה ועדיין לא ב"ה ליד אביו לפיכך לא יטול ממנה חני חלק בכורה בזה ד"ה במלוה שלא במשכון (ה) אבל במשכון נוטל פי שנים דכחוק דמי אפילו ימנעו כשעת הלוואתו וי"א דוק' כפסקין של יס"א אבל ככל משכון של פשוט לא מקרי מוחק אלא אם כן חלש לו החשבון (מהר"ק הל"ל) ואם המלוה על משכונא של קרקע באחרת ללא מסלקו שקיל בה פי שנים והוא דלל מטה ומנח בחיי אביהם: **ט** מקרי גם כן מוחק לגבי לזה ובכור הלוה נוטל פי שנים כשזכה ללוה: (ב"י כ"ס הר"ה שם)

חשן המשפט הלכות נחלות רעה רעט

פירוש רכב

(ו) מהר"ם ס"ט ע"ה (ק"ו) וחס הסימו
אחרים אחר מימא אביהם אינו
כיון כ"ס רק נעשיר ככסים אבל
לא נמא שכתבו לה יומא מעשור
ככסין ד"ר ק"ו :

סימן רעט (ה) עיין מ"ס

באורך ע"ו ו'
לכ"ח צ"ס מ"ה רש"ס ס"ד ס"ה
ס"ו (צ) ועיין אלסאר פ"ב י"ט צ"ח
מ"ו ארדני פ"ב ו' זמרא ק"ב (ג)
ב"ו וטור סימן י"א זכור דעת
רמ"ב רש"ב הר"מ סיני רש"ס
חול"מ ל"ס סיני כחמן לא להורשו
בכסאים סה"ו לו בשעה שאומר לו
כד (ד) רש"ד ח"מ ז"ה (ה) ועיין
בדין זה א"ה ס"ד ס"ג כ"ו וז"ל
בדין כסוים שנתעברו וזמרא ק"ד
רש"ס א"ה ק"ל :

עיין רב

בכור שמכר חלק בכורה (ו) קודם חליקה ממכרו קיים מפני טעם לכבוד חלק
בכורה קודם חליקה לפיכך אם חלק עם אחיו במקנת נכסים בין בקרקע בין במטלטלין
נטל חלק כפשוטו ויתר בכל הנכסים ואינו נוטל בשאר א"א כפשוטו : ט' ב"ד
שלא תיחה אבל אם תיחה באחיו ואחר בכני סנים עכבים אלו שאני חילק עם אחיו
טובה לא מפני שמחלתו חלק בכורה הרי זו מחאה ולא יותר בשאר נכסים ואפילו
תיחה בענבים כשהם מחוברים ובגדים וחלקים כשהם לא יותר בשאר נכסים אבל אם
ירכוש וחלק עמם בטובה בין ולא תיחה בהם מבעטתה ויין ויתר פי' עיני ויין הרי
השקפה והמחילה על דבר שיש לו עליו עינים א"י רצה בשאר נכסים הא' תמה זה דומה למי שתיחה
בענבים וחלק עמם בזמים שהיו ויתר בכל וכן כל כיוצא בזה : י' ינח עליהם
יתר חוב (ו) בכור פורע בו פי סנים ואם אינו רוצה ליתול פי סנים ולא לפרוע פי סנים
שאינו יבקח תיחה שאם שאר הורשים קטנים או אם אינם כאן שאין ב"ח יכול לנכות
ומנו אלא כפי חלק הפשוט ויש מי שאומר שאם רוצה לחזור אח"כ בו אינו יכול :
ג' הרי לו קרקעות משועבדים לאחרים מקרי מוחזק אבל מי מוכיח למלך מהתם ודרך המלך לקח
הקרקע בעד המס מקרי ראי' אבל במקום שאין דרך המלך כך מקרי מוחזק והכבוד נוטל בו פי סנים
"י"ב חוקת) הרי לו קרקע מהיום ולאחר מיהא או שגזל לו הקרקע שאינו נגזל ואפילו נכנס לו ספרים
ומשמא אינו מייאש מקרי מוחזק : (כ"ו ומרדכי ר"פ י"ט)

רעט. דין האומר זה בני או אחי או עברי וחוזר ואומר איפכא וכו' ו סעיפים

א' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין :

ב' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין : (ש"ר בשם הר"ה)

ג' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין : (ש"ר בשם הר"ה)

ד' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין : (ש"ר בשם הר"ה)

ה' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין : (ש"ר בשם הר"ה)

ו' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין : (ש"ר בשם הר"ה)

ז' האומר זה בני וזה אחי או זה אחי אביו או שאר הורשים אותו אע"פ שהודה באנשים כמינם מוחזקים
בהם קרוביו (א) הרי זה נאמן וירטנו בין שאתה כשהוא כריח בין שאתה ש"מ אפילו נשתתק
וכתב בכתב ידו טובה וירטנו (ב) בודקין אותו בדרך שבדקין לנטיין : (ש"ר בשם הר"ה)

רפ אמר אחר זה אחינו או שבא אחר ואמר אני אחיך וכו' יב סעיפים

א' כל הירושים יורטין בחוקת כונן עדים שהעידו שזה מוחזק לנו שהוא בני של פלוני או אחיו אף ע"פ
שאינם עידי ויחוס ולא ידעו אזהרה האמונים שהם אלו יורשים בעדות זו : ב' יעקב שמת והניח
ראיין ושמעין ולא הוחזק לו כן אלא שניהם תפס ראובן לוי עסקין ואמר גם זה אחינו הוא ושמעין אומר
אוי

סיבן רפ (א) עיין באורך

ו' מיום ק"א :

סיבן רפא (א) ריבש סי'

ק"ן וכל זה מיידי

שחלק כל נכסיו דלא עבי קניין

צ"י נכס ל"א ס' ר"ב נכס ר"ב ט"א

ולא נזאמי בוסק אחר שאמר כן

אדרבא מדברי רש"ב על משנת

הא"ח שכל יורשני במק"ש צ"י בן

ומדברי נ"י ע"מ על מנ"י המחלק

נכסיו ע"פ נ"י (ב) וצ"י כ"ב

דדוק"ש"מ אבל לא כד"ה (ג) וה"ה

אם אמ' על בן בנו שירשנו מכלל

יורשיו ואין בנו צ"י עיין באורך

ס' ה' למורא ביתן מ"ד (ד) כ"ב

נאלצנו נכס' סימן א' שאב שבין

בממנה חצי חברו לאחר מכן

כשיבוא אחיו לחלוק החצי האחר

נוטל גם הוא חלקו ע"הם ובראה

מדברי נ"י פ"ו על משנת המחלק

נכסיו על סיו דה"ה האב שבין

לכנו חל'מנכסיו והניח שאר נכסיו

בשם ולא כ"י גם כן שאינו רוצה

שה המקבל ממנה לא יטול יותר

(ה) וט"ן

אני יודע הרי שמעון נוטל חצי הממון וראובן שלים יסדרי הודה שהם נ' אחים ולו
נוטל כמות מת לוי יחזיר השתות לראובן ככלו ללוי נכסים אחרים יחלקו אותם ראובן
ושמעון יסדרי ראובן תודה לשמעון שלוי זה אחיהם :

הנה וכל זמן שהנכסים שלוי לקח מראובן הן בנין או שאר נכסים הבאין מחמתו נוטלן ראובן בראש אב
אוי לימנהו להני נכסים ולא הנא מרמיה אין ראובן נוטל כלום בראש אלא חולק עם שמעון כשזה
(טור נכס הר"מ)

ג הסביו השתות מאליו ואח"כ מת לוי אם שבח מניע לכתיביו הוא כנוף ענביו
שהניעו להבצר הרי השבח הזה נכנסים שנכלו מאחרים ויחלוקו בהם ואם עדיין לו
הניעו להבצר הרי הם של ראובן לבדו : ד אמר שמעון אין לוי זה אחי ונטל לו

בחלק ראובן כמו שנתבאר ואחר כך מת לוי לא יירש שמעון ממנו כלום אלא (ראובן
לבדו יירש השתות עם שאר הנכסים אחרים שהניח לוי : ה וה"ה בכל היורשי

שיורו מקצתם כיוורשים אחרים שלא יודו מקצתן : ו הרי שושב בנחלתו ובה אח
ואמר לו אחיך אני חלוק עמי וזה אומר לו אני מכירך נחמן אפילו שנת קול שי
לו אח במדינת היס : ז מי שמת והניח בן וטומטום או אנדרוניכוס הרי הבן יור

את הכל שהטומטום ואנדרוניכוס ספק :

הנה וכן כל ודאי וספק אין ספק מוציא מידי ודאי ולכן ראובן שוכח בנו למדינת היס ואין יודעי
אם הוא חי או לא אין אחי ראובן יורדין לנחלה בנכסי ראובן שמוקמינן בנו על חוקתו שהוא חי או
אם ראובן ואשמו יבאו למדינת היס וספק אם נימא להם בן לא חיישינן שמא ילדו ואחי ראובן יורשין א

ראובן : (ת"ה סימן סמ"ט)

ח הניח בנות וטומטום ואנדרוניכוס יורשת בשוה והרי היא כאחת מהבנות : ט
מי שמת והניח בנים ובנות וטומטום או אנדרוניכוס בזמן שהנכסים מרובים יורשי
ודוחים הטומטום אצל הבנות וניזון כמותן וכמותן בנכסים מיעטים הבנות דוחות א

הטומטום אצל הבנים ואימרות לו זכר אתה ואין לך עמנו מזויות :

הנה וי"א דנת וטומטום אם הנכסים מרובים הטומטום נוטל שלשה חלקים והבנת רביעית ואם הנכסים מועטים אין לטומטום כלום ואם יש ב
ואנדרוניכוס והנכסים מרובים חולקין בשוה ובנכסים מועטים אין לאנדרוניכוס כלום הרי נכסים מועטים והניח בן וטומטום הטיבטום
נוטל ג' חלקים והבן רביעית הרי נכסים מרובים הני יורש הכל והטומטום ניזון כפת אבל אנדרוניכוס אין לו כלום במקום בן בן נכסים מרובים
או מועטים : (טור)

י נפל הבית עליו ועל אמו יורשי הבן אומרים האם מתה תחילה ויורשי האם אומרים הבן מת תחילה מעמיד
נכסי האם בחוקת יורשיה שהם יורשים ודא"ה וה"ה לנפל הבית עליו ועל בתו נשואה ואין ידוע איזה מהם מת תחל
נכסיו האב בחוקת יורשי האב ואין הפעל יורש בהם כלום : יא נפל הבית עליו ועל בן בתו ואין ידו

איזה מהם מת תחלה יחלקו יורשי האב עם יורשי בן הבת וכן הדיו אם נשבה האב ומת בשביה ומת ב
בתו כאן או שנשבה בן בתו ומת בשביה ומת אביו ואין ידוע איזה מת קודם : (ויס יורשים להנכס

בחוקת יורשיהאב (טור נכס הר"ר ישיב והר"אם כלל ס"ד והמגיד ב"ר ה' דנחלות ומשנת רש"א סימן פ"כ"ה והס"ב)

יב נפל הבית עליו ועל אביו או על אחד ממורדיו ואין ידוע איזה מהם מת תחלה והיתה עליו כתוב
אשה ובעלי חיבות הנכסים בחוקת היורשים ואין לנשה (א) ולבעל חוב כלום :

הנה ראובן ואשמו עם ארבע בנומיהן סביו נבות ונבל עליהם הניח ומתו ויורשי ראובן אומרים שאר ראובן או אחד מנכסיו מתו באחרונה וה
יורשין הכל אפי' הני חולקין עם יורשי האשה לכל קבוע כמחנה על מחנה דמי אבל אם הבנות נשואות ורא בעל של כל אחת ומבקש חלו
חולקין הממון על ד חלקים ד חלקים לבעלו הבנות וחלק אחד ליורשי ראובן וחלק אחד ליורשי האשה : (מרדכי ב"ר סמ"ה)

רפא הויעביר נכסיו מבניו ליתנם לאחר ובו י סעיפים

א אין אדם יכול להוריש מי שאינו ראוי ליורשו ולא לנלקח הירושה מהירש בין שגוה והוא בריא בין שהיה ס"ח ב
על פה בין בכתב לפיכך האומר איש פלוני בכורי לא יטול פי שנים איש פלוני בני לא יירש עם אחיו ל"ה א"ה

כלום איש פלוני יירשני במקום שיש לו בת בתי תרשני במקום שיש לו בן לא אחר כלום (א) וכן כל כיוצא ב"ה אב
אם היו לו יורשים רבים כגון בנים רבים או אחים או בנות רבות ואחר (ב) כשהוא ס"ח פלו' אחי יירשני מכלל או

או בתי פלו' תרשני מכלל בנותיו (או שריבוי לאחד ומיעוט לאחד) (טור) (ג) דבריו קיימים בין שאמר על פה בין שאמר בכת'
אבל אם אמר פלו' בני יירשני לבדו אם אמר על פה דבריו קיים אבל אם כתב כל נכסיו לבדו לא עשאו אלא אפטרורו

כמו שנתבאר בסמ"ה רמ"ז : ב אחר פלוני בני יירש (ד) חצי נכסיו ונאחר בני החצי דבריו קיימים : ג אם
פלוני

חשן המשפט הלכות נחלות הפאה

פירוש רמב

ולו בני לא יירש אלא כך וכך או שאתם ראונו בני יורש חלקו וחלק פתחיו או שאתם לא יירש שפתחו אלא ראונו לא את כלום אבל אם אתם (ה) ראונו בני ירשנו או יירש כל נכסיו ולא יירש שפתחו דבריו קיימים:

וכן אם אמר לא יירש שפתחו או און יירש הכל דבריו קיימים: (מהנד"ק פ"ג דנחלות) ד"ה בפסוקים אבל בזכור אם אתם ירש כפשוטו או שאתם לא יוטלו פי שנים או לא יירש פי שנים לא אתם כלים שנה לא יוכלו לזכור את בן האבונה:

והוא יירש בפקים שנהגו שאין הכבוד נוטל פ"ה אין לילך אחר המנהג הואיל והוא נגד דין מורה: (מהנד"ק פ"ה) אם היה ברוח (ו) אוניו יכול להוסיף ולא לזרוע לא לזכור ולא לאחד משאר

רש"י: ו' ט"מ שיש לו זכור ופטוטים וריבה לאחד מהפטוטים בלשון ירושה כגון אמר פלוני בני יירש כך וכך. לא אתם כלים וי"ח שחלוקת הפטוטים קיימת ומקנתים כלם לפי חשבון ומשלמים לזכור: ז' אין כל הדברים הללו אמורים אלא כשאתם

שון ירושה אבל אם אתם שון מתנה דבריו קיימים לפיכך המחלק נכסיו על פיו שהוא ש"ח וריבה לאחד (ז) ומיעט לאחד והטובה להם הזכור או שנתן לנו שאינו

או לירשו דבריו קיימים ואם אתם משום ירושה לא אתם כלום כתב (ח) בין בתחלה ין באמצע בין בסוף משום מתנה אע"פ שהזכור לשון ירושה בתחלה ובסוף דבריו

קיימים כיצד תנתן טדה פלונית לפלו' בני יירשנה או שאמר יירשנה ותנתן לו וירשנה או יירשנה ותנתן לו הואיל ויש שם לשון מתנה אע"פ שהזכור לשון ירושה בתחלה

בסוף דבריו קיימים וכן אם היה שלש טדות לשלשה יורשים ואמר יירש פלוני טדה ליוני' (ט) ותנתן לפלו' טדה פלונית וירש פלונית קנו אע"פ טזה שאמר ליה בלשון

ירשה אינו זה שאמר ליה בלשון מתנה והוא שלא ירשה בין (י) אחירה לאחירה כדי (יא) דישור אבל אם טהה צריך טהיה לשון המתנה (יב) מעורב בשלשתן:

בד"ה בב"ש לטובה בני אדם אבל אם נתן לאדם אחד או טדה אחת לטובה בני אדם (יג) אפילו לאחר כדי דבור והני (טור) וי"א דווקא שאמר ומתן בו אבל אם (יד) אמר מתן בלא ו' לא מהני

שון ירושה שלפניו (כ"ה) הכותב לבנו שמחה לאחר מותו כתיב חלק זכר דינו כירושה בעלמא וז"ל וכמוכה ודמיון למזנה זו וכן עשור נכסיו הטוב וכל ימי חייו הנותן וכול' לזכור הנכסים אע"פ שכתב לה מהיום ולאמר

ימה ואין הטוב נופל אלא בנכסים שהיו לו בשעת מותו אבל לא אח"כ דמיון אדם יכול להקנות דבר שלא בא בטוב (ש"ד פ"ג) מיהו כ"ל דמה טורחין עבדים לכתוב שטר חוב לבנו ולהמנות שטם ימן לבנו חלק חיי

בר יפסור מן החוב צריך ליתן לה בכל אשר לו דעיקר הוא החוב ולכן צריך לקיים כהוא או ישלמו החוב וכן מהנה כתב לבנו שטר חתי זכר ובמב' לה ויבואו חלביה ננמייה ונייה נוטלין בטהו הואיל ולא כתב ירושה

שמי חוליקי (סקסו מהר"א) מתנה שלא ירא חלק לבנו בנכסיו והלוה על הספרי' אין צל חוב קונה משכון ולכן יש לבט חלק בדי' אבל אם החלטו הספרים כדור' אין לבט חלק בדין: (מהנד"ק פ"ג סי' ק"ט)

לשון יחזיק בנכסים הוא לשון מתנה ובין לשון יחלקו הוא לשון מתנה: חלק כל נכסיו לאחרים בלשון מתנה אע"פ שלא שיר כלום לירש (טו) דבריו קיימים: י' מו' שהיו לו בני אחיות ובן אח ובתן מתנה לבן אח וכתב שבאותה מתנה

סילק כל חלק וזכות מכל ירושתו ומת בן האח יורש הכל: ארבע אחיות שהיה לן אח שאינו טובב טכורה ורצו לטבריה הירושה ממנו וכמו שטר שכל אחת מהן נכמת כל נכסיה לטובה אחיותיה אין כן מתנה כלל כי חזר כל המנוון להיות של

ורבעתן כשחלה ואם היו הממות ששה אחת קודם מיתן אין האח יורש כי אם אח מתה האחרונה שאמר מוך כדי דבור ורמ"ק סימן קפ"ז כתב שכל שהוא צדוק הטובה מקרי מוך כדי דבור ועיין ארבע סימן קכ"ה וסימן רנ"ג (ג) כתב שפ"ג נ"ב מהני לשון מתנה ולשון ירושה וכן כתב הטור עיין ס' ועיין פ"ה ק"ח שבראה שאין כן דעת רמ"ב (יד) או שמשמעו שאינם כ' דבורים עיין מדינה

ח"מ סי' ג' (טו) ועיין לעיל סימן רכ"ב פ"ג:

רפב שלא

(ה) ועיין ק' לב ח"ג מ"ה ר"ס"ה ח"מ סי' ט"ח ר"ש ח"ה ק"ה ואם ככל ספק בין האחים האלו יד הוליא על העלוונה ויד הספק על המתנה רש"ק ס' (ו) בד"ה הביא שר"ח ור' סעדיה ובמל המאמר חלוקין וכל דמנהי בדריא חף על זה אינו מסיפק מי יכול לומר ק"ל מטלמיה מה דינם שרי' וכל ככחו סל זה ואינו כמו שטר הספקיות שיש בנאותו שפסקו הסוסק"י ש"ד היורש על העלוונה וא"ל כד' יגרע שם המקבל מכת שא' היורש שהיו הוא נח להפקיע חלקם הרמ"ו לטע' מדיון אורמנו הקדושה עוד יש מקום להסתפק אם הם מטלמיה מה דינם שרי' וכל ככחו רש"ד ח"מ סי' ט"ב כ"ה סב"ל ספק שיכול בנאותו אם היו המטלמיה בנאו' המקבל ה"ל היורש"ה ה"ה וכן מטלמיה בנאו' המ"ו ויד כל היורשים שזה דעה מי נקרא ברשות המקבל או לא ולכ"ד הדב' צריך למצור אלא שמשום רש"ה הביאה המחבר מתודקים ג' סימן רמ"ו סי' י"ח לזכור שש"ה יורשי יבולים לומר ק"ל ע"ש ועיין משו' רש"ק ח"ה סי' ק"ה מש' ר"י לוי סי' ע"ו (ז) ר"י ב"ש ק"ו (ח) מאמר כתוב שמי שרצה לטק כל מחלו' אחר שחלק נכסיו בל' מתנה ראוי לאמר כל נכסיו על אונן הבן שאינו רוצה לקיים מתנתו או חלוקתו ומכ' שיערר חלקו מנכסיו יהיו אחרים כקדש (ט) כתב ר"י לניו לוי סי' ע' דהיינו דווקא אם זה שנתן בו ל' מתנה אינו יורש דמי הוא יורש ולא מהני לבני יורש הוא כירושה ולא מהני ל' מתנה דירוש לבני אחר דאינו יורש ואין כן דעת שפתחו סימן קפ"ח ועיין רמ"ק פ"ז (י) אפילו נמשך האמירה הראשונה הרבה עיין רמ"ק פ"ז מ"ה סימן קפ"ז (יא) ורש"ד פ"י שצריך שיאמר ל' המתנה באמצע עיין בב"י נ"ה ורש"ד ב"ה (יב) כ"ב מ"ה ו"ב ג"ט ש"ע ח"ד דהיינו דווקא היבא ללא מוכח מידן דבריו שהמקפ"י שלא יהיה הלשון בל' מתנה אלא

לא' ולא לאמר אבל אם מוכיח שהאחד יהיה דווקא בירושה ולא במתנה אז כפשוטו דלא יועיל כגון שאמר שירש פלו' טדה פלו' ופלו' טהס ב' טדות בלי ירושה ואחר כך פירש ואמר ושרב זו פלוני ימתן לו הרי בזה ניבא דיעמו שמהשי טדות שהוריש רוצה שאחד מהם בלבד יהיה נמורה מתנה והאחר בתורת ירושה וכו' כשאתם תחלה שעשאה ירושה ממה שקנה וממה שצריך לקנות והיו כמוריש שמי טדות ואחר כך פירש שמתחיל בזה שיש לו בעולם דהיינו שהאחד משמי חלוקת שהזכיר בלשון ירושה רוצה שמהיה כלסון מתנה ועיין מורה אמת סימן ק"ה שכתב שהמקבל נמנו לומר שאמר מוך כדי דבור ורמ"ק סימן קפ"ז כתב שכל שהוא צדוק הטובה מקרי מוך כדי דבור ועיין ארבע סימן קכ"ה וסימן רנ"ג (ג) כתב שפ"ג נ"ב מהני לשון מתנה ולשון ירושה וכן כתב הטור עיין ס' ועיין פ"ה ק"ח שבראה שאין כן דעת רמ"ב (יד) או שמשמעו שאינם כ' דבורים עיין מדינה ח"מ סי' ג' (טו) ועיין לעיל סימן רכ"ב פ"ג:

סימן רפב (א) בין נכיו בין יורשים אחרים

מרדכי פ"מ סימן מ"ה וכו' אל' רמ"ב (ג) וכמו במדרכי צ"ח השומעים סימן מ"ב הביא הב"י ד"ר סי' ר"ל דבנזון נכסיו לנדרק' צ"ח מומן ה"ל כפר לעצמו ושלך לפניו נדקדקו וכל שקדונו אונס פניו לא ימנע אלעטות כפרה לעצמו הביאו ג"כ רש"י ח"ג ס"ל ל"ח :

סימן רפג (א) דין ירושת עכו"ם וממר

לעכו"ם עיין פ"ק גאונים ק"ז (ג) ועיין מהר"ם מינן סי' ע"ד (ג) מ"ה סי' ש"ט ועיין בארוך ר"ש רש"י ח"א ק"ז ח"ג סי' ל"ג : **סימן רפר (א)** ע"ל סי' ר"ט סי' א והמחוקים צמחן ונבולים להעיד שיש יורש קרוב ממנו המביא סי' (ג) וגם אין חוששי שמה נושא ונא' רש"י י"ד קע"ט (ג) רמ"ף מ"א כ"ז וכו' רש"י ר"ד קע"ט ו' ו' ל"ג ח"ג כ"י"ט הביא הדג"ר נ"ע : סימן רפה

רפב שלא להעביר נחלה ממי שראוי לירש ובו סעיף אחד

א כל הנזות נכסיו (א) לאחרים והנחה היורשים אע"פ שאין היורשים נוהגים בו כסורה אין רוח חכמים נוחה הימנו וזכו האחרים בכל מה שנתן להם ומדת חסידות שלא להעיד בצוהה שמעבירין בה הירושה מהיורש אפילו מצד שאלו נוהג כסורה לאחיו חכם וכוהג כסורה :

הנה מי שצוה לעשות נכסיו הטוב שאפשר לעשותו ימנעו לירשיו (ג) כי אין טוב מזה : (מרדכי פ"מ סימן רפג)

רפג דין ירושת עכו"ם וגר וישראל מומר לעכו"ם ובו ג סעיפים

א העכו"ם יורש את אביו דבר תורה (א) והגר אינו יורש את אביו העכו"ם אלא מדבריהם תקנו לו שירש כשהיה שמת יחזור למדרו ותנאי מועיל בירושה זו הואו ואין העכו"ם מחוייב לעמו' בתקנת חכמים ולא העכו"ם יורש את אביו הגר ולא גר את בן לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים אפילו היה לו בן שלימות בקדושה מאחר שהורתו שלא בקדושה אינו יורש את אביו ולא אביו יורשו :

הנה וישראל שיהי חייב כו"ם ומת אם א"י אב"ס יורשין מזה אינו חייבין (ב) לפיר' לירשיו : (מר"פ"ק דקדושין

ב ישראל שהמיר יורש את (ג) קרוביו הישראלים כשהיה ואם ראו בית דין לאבן את מתו ולקנסו שלא יורש כדי שלא לחזק ידו הרשעים הרשות בידם ואם ירש להם בניו בישראל תמזן ירושת אביהם המומר להם :

הנה ואפילו כן המומר הנכנס לאחרים אין צמחמן כלום דמיר כפלו נכסים קמה יורשיו ואין לו בן וי"א שמתין הירושה ב"ד ואם יחזור נמשכה נזמנין לו (הכל צבור) וישראל יורש קרוב המומר אפילו הפקיד הממון ביד ישראלים אחרים ואכ"י היו לו בנים בניומו אבל אם הנפקדים שלחו יד נעמו הפקדון נחיי המומר או שנקם המומר הממון ולא רצו ליכנו לו ויש להן עדים על זה וכו' נמה שבידן ואין יורשי יכולין להביא מיר כהפקדן כן נחיי המומר הן לאחר מותו דכל המוחזק בנכסיו יכול לזכות בהן כל זמן שהוא חייב ויחייב הממון יורש אמו ובעל יורש נמקום אשמו המומרת אע"פ שמת אביו לאחר שהמיר ויחייב אכ"י הפטל יורש מהאחר דידו כידיה אין שייך קנס : מרדכי ה"ב ו"ה סי' שט"ו

ג לאה נשנית ואמה קצנה מעות לפדיונה ואח"כ שמעה שהמירה ונטמעה בין העכו"ם אם אי אפשר להחזיר לבן אחד מה שנתן יהיה הקדן קיים לפדיון שכיום ואם יתכן לפדות באחרית הימים אותה שבניה תפדה בהם : (ועיין ביורה דעה סי' רכ"ג סעיף ו')

רפר אין צריך עדות ליורש שהוא קרוב וצריך עדות שמת ובו ד סעיפים

א הנה כל היורשין יורשין נחוקת שבעידו בעדים (א) שהחזק להן שהוא בן פלו' אע"פ שאינו יודעין אמתת יחסו וה"ה בשאר יורשין (טור) מי שהוא מוחזק באחד שהוא קרוב המת ואין אנו יודעין קרוב יותר ממנו ה"ו יורשו ולא חיישין שמה יש (ג) קרוב יותר ממנו כל זמן שלא יודעין (ה"ר"אש כלל פ"ק סי' ט"ו ואגודה) וי"ל סי' ר"ף ס"ז ולא מירדין קרוב לירושא (ג) על פי עד אחד : (רי"ב סי' מ"ו)

ב אין היורשין נוחלים עד שיביאו ראיה שמת תורשין אבל אם נטעו בו שמת או שבאו עכו"ם מסתחים לפי תומם אע"פ שהביאין את אשתו על פיהם וכוטלת את כתובתה וכן האשה שבאה ואחרת מת בעלי אע"פ שהיא נאמנת ותכשר ותטיל כתובתה אין היורשים נכנסים לנחלה על פיה : **ג** אחרת מת בעלי ונתיבחה הרי יבמה נכנס לנחלה עד פיה שנאמר וקום על כס אחיו המת והרי קם : **ד** מי שנטע בעמים שאין להם סוף ובאו עדים שטבע בפניהם ואמר אבד זכרו אע"פ שאין משיאין את אשתו לכתלה הרי היורשים נוחלים על פיהם וכן אם באו עדים שפלו לזוב ק' יום ונמרים או שראוהו לזוב והעוף אוכל בו או שדקדק בתלחמה ומת או נהרג ולא הכירו פניו אבל היו לו סמנים מובהקים בניפו והכירו באותם כל אלו הדברים וכיונא בהם אם אבד זכרו אח"כ יורדים לנחלה בעדות זו אע"פ שאין משיאין את אשתו שלא החמירו בדבריהם אלא אלא מפני אסור כרת אבל לענין ממון אם העידו העדים בדברים שהתקף למיתה והעידו שראו אותם הדברים ואבד זכרו ואח"כ נשמע שמת הרי אלו נוחלים על פיהם :

רפה שבוי שברח והיוצא לדעת מה יעשו בנכסים ובו י סעיפים

א שבוי שנשבה ונטמעה שמת יורדו יורשין לנחלה וחלקו אותה ביניהם אין מוניאין אותה מידם וכן הבורה שמת

חשן המשפט הזכות נחלות רפה

פירוש רל

סימן רפה (א) ריב"ש
כ"ט ס"ד תכ"ז
מ"ה ס"ה פסקי ריקאנטי
ס"ה ס"ה
סימנרפו

מת סכנה אבל היוצא לדעת ששעמו בו שמת וירדו יורשיו לנכסיו וחלקום מוניהם
מ"ס עד שיביאו ראיה שמת מורישן: ב שבוי שנשבה וצורח מחמת סכנת נפשות
דברים בית דין להתעסק בנכסיהם כיצד עושים כל המטלטלים יהיו מופקדים ביד
צון על פי בית דין ומורידין לתוך הקרקעות קרובים הרחוקים לירוש כדי לעבוד
הקרקעות ולהתעסק בהם עד שיודע שמתו או עד שיבואו:

כיוון שאין יורשין הרבה קצתן יורשין אדמה קצתן אינן יורשין אדמה ומורידין ביד העובדי אדמה:

שיבאו השבוי והצורח שמין אלו הקרובים שהורידו מה שעשו ומה שאכלו כמנהג כל הארצות של אותה מדינה:
ויש אומרים דווקא כשה שמין לו הארץ אבל פירות נוטל הכל ואם שמעו בו שמת קודם שהצורח והוא אחר כך בוא אין לו
דעה כלום מאלה מה שאכל אבל ומה שהוציא הוציא:

זה לא יעמידו אפטרופוס לעולם בין במטלטלין בין בקרקעות עד שיבאו הבעלים או עד שיודע בודאי
שמתו לפי שאין ב"ד חייבים להעמיד אפטרופוס לנדולים שהם בני דעת:

מיהו אם היה כאן מי שרצה להיות אפטרופוס למקנת השבוי מעמידין אותו ואין תקנה גדולה מזה מיהו יורש יכול לחנות
שלל לחנות אפטרופוס (טור בשם הר"אש כ"י פירק המפקד) ויש אומרים לאין פירוש יכול לחנות (המש"כ כ"ו דמנהג
ומדכי"פ המפקד) שוטט דינו קטן ומעמידין לו אפטרופוס: (כ"י בשם הרש"א)

נשבה השבוי וברח המסוכן והניח קמה לקצור וענבים ליצור תמרים לנדור ותיס למסוק בית דין יורדים
לנכסיו ומעמידים להם אפטרופוס וקוצר וצורר ונודר ותוסק והוכר הפירות ועניח דמיהם עם שאר המטלטלים
בית דין ואחר כך מורידין הקרוב לנכסיו שאם יצד תחלה שמה יתלוש אלו הפירות שהם כתלושים ויאכל אותם
ואם הדין בחזרות ופונדקאות וחניות העשויות לסכר ואינם נריכים עבודה ולא טורח ואין אדם נותן אותם
וריסות אין מורידין להם יורש שהרי נובה הסכר ואוכל אלא כיצד עושים בית דין מעמידין להם נבוא ויהיה
וכר מונח בבית דין עד שיבוא ראיה שמת או עד שיבא ויטול שלו ואין מורידין הקרוב לעולם אלא לשדות
ות וברמים וכיוצא בהם שהיו בהם כארץ כדי שלא יפסדו ונמנאו בורים פירוש שוממים ונשמים: פירוש מענין
ר"ן השגחה והם שמות ברדפים ר' מי שיבא לדעת והניח נכסיו ואין ידוע להיכן הלך ולא מה אירע לו אין
מורידין קרוב לנכסיו ואם ירד מסלקין אותו ואין בית דין נריכים להטפל בו ולהעמיד לו אפטרופוס לא לקרקע
א לא למטלטלין שהרי לדעתו יבא והניח נכסיו וכיצד יהיה דין נכסיו זה מטלטלים יעמדו ביד זה שהם תחת
עד שיבא זה ויתבע או עד שימות ויתבעו היורשים והקרקעות מי שהניחו שכן (כ"ה) אין לוקחין ממנו
בר וסדה או כרם שהיה בהן ארץ ישארו כמו שהניחם עד שיבא וסדה או כרם שהניחם בורים ישארו בורים
שהרי הוא ברצונו איבד ממנו ואבדה לדעת אין אנו מנווין להחזירה:

מיהו אם נפלו לו נכסים באלה ידע בהן דינו כנכסי שבוי (כ"י נכ"ח"ב) וכן אם הלך שלא במקום סכנה וחשב לחזור ולא חזר הוי
כמי שיבא שלל לדעת: (כ"י בשם הרמ"ן והר"אש וכ"י בשם הרש"א)

שמעו בו שמת הרי בית דין מוציאים כל המטלטלין ומניחין אותם אצל נאמן על פיהם:
ודווקא בנדרת קרוב אין נומנין מטלטלין לידו אבל יכול להיות אפטרופוס כמו אחר (מ"ה ס"ה פדושה) ועיין לקמן סי'
ר"ן ולקמן סימן זה סי' פ"ח:

ומורידים הקרוב לשדות ולכרמים כארץ עד שיבוא ראיה ברורה שמת או עד ש"בא: ו' כשמורידין קרוב
כנסי שבוי או צורח או לנכסי היוצא לדעת ששעמו בו שמת לא יורידו קטן שמה יפסיד הנכסים ואין
מורידין קרוב לנכסי קטן שמה יטעון ויאמר זה חלקי המניע לי בירושתו ואפי' קרוב מחמת קרוב אין מורידין
יצד היו ב' אחים אחד גדול ואחד קטן ונשבה הקטן או ברח אין מורידין הגדול לתוך שדהו מפני שהקטן אינו
גדול למחות ומה יחוק זה האחד ולאחר שנים יאמר זה חלקי שהניע לי בירושתו ואפילו בן אחיו של זה הקטן שנשבה
מורידין אותו לנכסיו שמה יאמר מחמת חבי ירשתי חלק זה: ז לעולם אין מורידין קרוב לנכסי קטן
אפי' קרוב מחמת אחי ואם (שלקטן) שאינם רחוקים לירש הרחקה יתירה היא זו ואפילו יש ביניהם סטר חלוקה
אין נבעים בין בשדות לא ירד ואפילו אחר כתבו עלי סטר אריסות לא ירד שמה יאבדו השטרות ויארכו
הימים ויטעון ויאמר שזה חלק ירושה בלא לו מחמתו או מחמת מורישו:

וכל זה שאין מורידין קרוב לנכסי קטן היינו כשכבר אינו סמוכין על שלחן אחד וכבר חלקו אבל אם לא חלקו האחין עדיין
סמוכין על שלחן אחד מעמידין קרוב על נכסי קטן (כ"י ור"ב ס"י תכ"ה וכו' ס"י ר"ן בשם הרש"א) ויא' עוד בא דאין
מורידין קרוב לנכסי קטן היינו כשאוכל הפירות אבל באסטרופוס בעלמא שאין לו הכאה מניה ומה וכן אם לא היו הנכסים מרושש
הקטן מותר להוריד קרוב: (כ"י בשם ר"י ב"ט)

ח הא דאין מורידין קרוב לנכסי קטן (א) דווקא במקרקעי אבל מעות של קטן ממניע עליהם אפי' קרוב:

חשן המשפט הלכות נחלות רפה רפו רפו

סימן רפו (א) האב ספק סכונו לבנו לשלף

לארסו כנסתו או המינס וסא
ציד הכן רש' דס ח' מ' זכא וסא
סכנ' ואחר מית' האב ס' סל' כוס'
על מה שמיניע לו מצדון אביו
ואין לאחיו חלק בנ' וסא אין כח
האב לבנות עליהן וגס אס זכא
שליש כפי' אין הכן מחוייב לקי'
דכרי אביו רש' א' קמ' ט' כ' ל'
דח' אס שלס האב לכלמו נסס
כנו וע' א' א' ס' א' ט' מה שסמכתי
סס נסס הרי' דס דסכלנות סכונ'
הסס לכה אין סכונס למססס
נמורה אלא להקמ' דב'ן וסמין
אומ' להסכנ' כדווי' ו' א' מוכס
מרכי רמ'ס ס' מה' זכיא ומססס
סכנין הסכלנות ומסס ה' ר'
סכני' כספקי רוקאכטי ס' מק' ג'
זכר' מק' כמ' כ' כמ' סס' יס'
מכס' ע' הולכין אחריו אס יס'
עסיר הולכין אחר מנהג השירי'
ואס יס' עני' הולכין אחר מנהג
העניים ואס ככל מחלקי' דיכיא'
אס חספ'ס ססס כסכ' לו אביו
הואיל וזכא מחוק' על האחים
להניא כרי' ואס האחים טועי'ס
ודלוי סל' כין' לו אחי'ס אכע
יספ' וכן העני'ס סכמס אמו
וידע האב וסמ' וס' אס נכס' הכן
וס' האב וסמ' דס מרוטנ' דוק
ס' אמ' ס' (ג) טור ס' כ' כס' ר'
יס' ע' וס' רש' דס ס' סמ' (ג)
ויס חולקים עיין מ' ק' ק' ר'
כ' כ' הכני' ס' ס' ס' ס' ח' כ' ר'
ק' ד' מומ' יסרי' קכ' י' מי סכני'
כדנאי לבנו וכמקדסס כלא רשות
אני' כוטל' מה סכני' לה אחי'
ד' ח' (ד) עיין סמ' ר' רק אומ'ס
הכ' המסד' חלל' מחלקי' ירוש'ס'
וכ' ו' כ' ל' ח' ג' ורש' דס'
ח' ס' ל' קכ' ומהי' י' ס' ס' כ'
ארכי' ס' ד' ש' ט' ונני'
סמיל' ט':

סימן רפו (ב) יריסי כירושלמי

פ' מ'ס על מסכת

הי'כ בני' גדולים וקטנים דסס'
אחים שומע'ס ע' ג' דורו' והיינו
היכ'

סימן רפו (ג) יריסי כירושלמי

פ' מ'ס על מסכת

הי'כ בני' גדולים וקטנים דסס'
אחים שומע'ס ע' ג' דורו' והיינו
היכ'

הנה ועדיף עסי נקרו' מנחוק ולכן אס י'ס כהן ה'רוב ורחוק וסנין' כמכני' כסו' הקרוב קודס ומשמדיו
אומ' (הנחום מרדכי פרק המפקיד ומהר'ס פאדו'ס) אבל אס הקרוב אינו כמזן משמדין רחוק ככמ'
(רי' כ'ס ס' ס' כ' ד') וכן קטן ס'ס לו מחוק מח'י אמו או ממקום אחר ורבי' חי' אין כומנין הנכס'ס ליד האב דחי'
מורדין קרוב לכס' קטן מלא כ' ד' מעמידין לו אפטרופוס ואס סס מסלטי'ן ורבי'ן כרוי' לבי'ט אפטרופוס'
עלי'ס כומנין לידו (הר' א' סלל' פ' כ' ס' ב' ו' כ' ס' ר' ק' כ'סס ריש' כ'ס) וי' א' דלין כ' ד' מחוייבין לאקרו' כקטנו'
ס'ס להן אב אלא א' א' אביהן מחוק' סאינו הולך כדרך טובים: (כ' י' ס' ר' ק' כ'סס ריש' כ'ן והר' א' ס')

ט מעשה באשה אחת שהיו לה שלש בנות ונשכית הוקנה וכת אחת ומתה בני
טניה והניחה בן קטן ואמרו חכמים אין מורידין זאת הבת הנשאת לנכסים שמה
מתה הוקנה ונמנאו שלים נכסים אלו לקטן ואין מורידין קרוב לנכסי קטן וכן א'י
מורידין לזה הקטן בנכסים שח' עדיין הוקנה בחיים ואין מורידין קטן לנכסי שבו
אלא כינ'ד עושים מתוך שר'יך להעמיד אפטרופוס לחי' של קטן מעמידיו אפטרופוס'
על כל נכסי- הוקנה אחר זמן שמעו שמתה הוקנה אמרו חכמים תרד הבת הנשאת
לשלי'ס מנכסים שהוא חלק ירושתה וירד הקטן לשלי'ס שהוא חלקו מנכסי הוקנה
והשלי'ס של בת הסבוי'ה הטניה מעמידים לה אפטרופוס מפני חלק הקטן שמו
מתה נס הבת הסבוי'ה וי'ס לזה הקטן חזי' השלי'ס וכן כל כיווג' כזה: י'
טבוי'ה שהמירה ונשאת לעכו'ס וי'ס לה כאן קרקעות ומסלטי'ן מתנהגים בנכסיו
כדון ככסי שבו' סל' אסיר':

רפו יתומים גדולים וקטנים רי'אך ניוונים מנכסיהם ובו ה סעי

א מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים (א) או בנות גדולות וקטנות והגדולים
גדולים להניח ויתר בתי'בושים והקטנים- גריכוס להניח ויתר במוכות אין ניויני'ס
ולובשים מן האמצע אלא חולקין כסו' וכל אחד ילכס' ויוזן מסלו ודוקא כסמ'ס
(דמס'ס מבי' אפילו כונן גדולים) (המ' ס' מ'ס מכללות כחלו'ס) אבל כסמ'ס ניוונים ומתנכס'ס אל
עס אלו דסמ'ן שותפי'ן בני'ו ומוחלי'ס זה לזה וי'ס מי שחולק כזה: ב' בדל'
שאין תועלת לקטנים כמה שרובים הגדולים אבל גדול האחים הנכס'ס ונותן בנכס'ס
(כ) וי'ס תועלת לקטנים כמה שהוא מלובש יפה כדו' סיהיו דכרי' נשמעים הרי ז'
לובש מתפי'ס הבית ואס מ'יחו בירו' הרשות כידון: ג' נשאו גדולים לאחר מיתת
אבי'ס יסאו הקטנים כן מכלל הנכס'ס ואח' כ' יחולקו נשאו הגדולים כחי' אחרי' מיתת
ואחרו הקטנים לאחר מיתת אבי'ס הרי אלו כוסאים כדרך סנשאת' אס'ס אין שומעי'
להס אלא מה שמזן להן אבי'ו כתן:

הנה מי שירד בנ' וקצב לימן כדנאי' (ג) ומ' קודס סככס לחוס'ס אין כוטל' הגדול'ס אלא
מחלקו שרי' לא זכא כ' (ד) כחי' אביו (מסנת ככרי' י' סמן ק' ד') מי ספדאו אביו
מן המ'סס מ'כין לו אחר כך מחלק ירוש'ו ולא אמרי'ן סאינו כמן' לו ממנה רק הלו' לו א'כ'
יס אומ'ן דע' סהאב כין' לו המ'כ'ס: (סס ס' ק' י')

ד הסי' האב את בנו ועשה לו מעשה והיתה ההוצאה משל אב ונשתלח' טוסי'ני'ס
לזה הכן כחי' האב כשהי' חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן אמצע אבל אס
הוציא הכן כמס'ה מסלו אינו חוזרת אלא (מחלק) הכן סנשלת'ה לו כ' כד': ה'
האב סל'ס טוסי'ני'ס כ'סס אחד מצני'ו כשתחזור הטוסי'ני'ס לאותו הכן הרי ה'
סלו אבל אס שלח' האב כ'סס כני' ססס כשתחזור תחזור לאמצע ואין זה סנשלת'ה לו
חי'ב להקויר' ע'ד סי'מח'ו כו' כלס שהי' כלס טוסי'ני'ס כ'סס כלס נשתלח' לפיכך אס
סמח כמק'תס מחזור חלק זה ססמח עמו בלכד' והרי הוא לאמצע:

רפו מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים ובו ג סעיפים

א מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים והצני'ו הגדולים את הנכסים כל הסכח לאמצע ואפילו סכח
עמל'ס לא יטלו ואס אמרו ד'ון מה' סהנ'ס לנו אב'ס הרי אנו עושים ואוכלים הסכח סל מסככי' והוא
סיהי'

חשן המשפט הרכות נחלות רפו רפה רפת

פירוש רלא

יהיה השבח מחמת הנואה שהונו המסבין אבל שבחו נכסים מחמת עמון השבח
 למנע וכן אם היתה אשמו של עת היא היורסת בכלל אחימיה או בכלל בנות דודיה
 השבחה הנכסים השבח למנע ואם אחרת ראו מה שהניח לו בעלו הרני עושה
 זוכלת והשבחה הנכסים מחמת הנואה השבח שלה זהו דעת הרמב"ם לכו ולו
 זינו לו חדר אבל דעת הכל שזה שאמרנו ברישא שאם השבחו גדולים את הנכסים
 לשיחו למנע היינו דווקא כששבחו הנכסים מחמת עמון דהיינו ששכרו שועלים
 ממון תפיסת הבית או ששאלו ונתנו בסחורה אבל אם השבחו על ידי שהונו
 ונאות משלהם או שטרחו בנוסף לחשור ולבנות השבח לעמון (ב) ואם השבחו
 דבר שאם היו מודיעים לקטנים גם הם יכולים לעשותו כגון לשמור וכיוצא בו
 שבה למנע אף על פי שטרחו בנוסף כיוון שלא הודיעום כחול ואם אמרו ראו מה
 הניח לנו אבא הרי אנו עושים ואוכלים כל השבח שהשבחו בכל הנכסים אפי' בחלק
 האחים הוא על עמם ואפילו השבחו מחמת נכסים :

ואם האחים גדולים אין צריך להמרו ב"ד רק בפני עדים אבל אם יש בהן יתומים קטנים כריך
 שיאמר אותם בפני ב"ד (טור בשם הר"ש והעמיד פ"ט דנחלות דב"י בשם הר"ן) וכל זה באחון
 באחון יחד אבל אם אין כיווכין יחד אפי' השבחה מחמת עמון אינו נוטל רק בשאר יורד שלא ברשות לנכסי
 בירו (טור בשם הראב"ד) א' מן האחין שהיו לו הרבה בנים והשבחו הנכסי' אינו יכול לומר להם לו מה שהרוויחו
 יד וכן האחרים אינן יכולין לומר מן לבו מה ששכלו כיוון אלא הכל מן האמנע (העמיד פ"י דנחלות) אחרת
 האחין שכן ממנה לאחרים וראו האחים ושקפו הוי מחילה : (כ"י פ"ק דב"ק)

סימן רפח (א) הרי"ש
 פ"ק ס' ר"ד
 אשכמו סי' ל"ח (ב) זלעטש
 פ"א ש והטור אף בגבי חול
 המוכחים בקושטא שמין עיין
 גדולי מרומה דף (ב) א' מהאחר
 שכן מתנה לאחר יודעו האחים
 מחלו ס' פ"ק דב"ק ובהלך עליו
 ב"י פ"ק :

סימן רפת (א) ועיין מ"ש
 באורך עמנות
 יוסף פ' האיש מקדש האחי' שבאו
 לחלוק און שום אחד מהם נוטל
 כלוויית אשמו א"כ מביא ראיה
 שכנסה לבית ר"י לביה לוי יוסף
 הנספר (ב) ב"י בשם הר"ן בש"ס
 סי' ש' ד"מ א' מיימוני פ"י מהלכות
 נחלות ונחמות יוסף שם טור
 ס"א והר"א פ' האיש מקדש
 מרדכי שם הר"א ש' וה"רן שם
 ד"מ שם :

סימן רז

פח • היאך שמין מר שעל ביניהם ובנותיהם כשחולקים
ובו ב סעיפים

א האחים שחלקו שמין (א) מה שעליהם :
 ויש אומרים דנגדול האחין און שמין מה שעליו : (טור)
 אבל מה שעל בניהם ובנותיהם שקנו להם מתפיסת הבית און שמין וכן מה שעל
 נשותיהם שכבר זכו בהם לעמם בלא בגנדי חול אבל (ב) בגנדי שבת ומועד שמין
 מה שעליהם : ב מ' טובה בשעת מיתתו שימנו לפלוני דקל או טדה מנכסיו
 וחלקו האחים ולא נתנו לו כלום החלוקה בטלה ויתנו לזה מה שגזר מורישו (ג)
 ואחר כך חוזרים וחולקים בתחלה :

וגם ירצה אחד לקיים החלוקה ולמון לו משלו וחזירו ימון לו מעות הרשות בירו : (טור בשם הר"א)

רפת אחים גדולים וקטנים ורוצים לחלוק ובו ה סעיפים

א מי שהניח יתומים מקלמם גדולים ומקלמם קטנים ורצו לחלוק בנכסי אביהם כדי שיתלו הגדולים ח'קם
 מעמדיים (א) ב"ד אפוטרופוסים לקטנים ובורר להם החלק היפה (וי"א דזריבוס לחלוק בגדול) (טור) ואם הגדילו
 אים יכולים למחות שהרי על פי בית דין חלקו להם ואם טעו בית דין בשומה ופחתו שעות וכולים למחות
 וחוזרים וחולקים חלוקה אחרת אחר שהגדילו :

אבל אפוטרופוס אפי' מינה בני יתומים (ב) אינו יכול לחלוק בלא ב"ד אלא אם כן נחמה בפירוט לבן (משו' הר"ן ס"ס ואין לבי' רשום
 לחלוק בדבר דשיך ביה גוד או אגוד (טור ונ"כ שמו' ב"ב דקידושין ויה"אש ב"ב אלאמה כיוונת) ויש חולקין ומתירין (כ"י פ' הכל'
 דנמרדכי שפי' פדעומ) היו האחין כולן קטנים און חולקין להם עד שיגדילו אלא אם כן בראה לבית דין שיש להם מעלת בחלוקה (כ"י בשם הר"א
 וה"רן וכל שהיטעו הקטנים ל"ג שזה יכולים לחלוק בעמון דחלוקה לא הוי כמ"ר • (ר"י כ"כ ח"ב)

סימן רצ (ח) אה הכריה זכור

למנות אפוטרופוס
 ב"ס סדר' נכס רש"ב (ב) כתב
 ר"ש נכס ט"ה ור"ד עמון ראוי
 להס' להכ' בזכות היתומים כי הם
 אביהם עכ"ל וכתב עוד בסי' קס"ט
 מ"ג דטעני' ליתמי כל ממי דהוה
 ממי טעני' אביון ועיני' בסי' ק"ץ
 ס"ז ונאכלטי קכ"ה כת' שלפמתי'
 לא טענין להו' אה יכול יורש
 לשעבר כל זמן שבוה תחת
 אפוטרופוס עיין ב"י מורדעי' ג'
 ובמש' לרמ"בן סי' ק"ח וכ"כ במש'
 חדשות לרש"ב סי' ס"ו ובסי' ס'
 כתב' שאם ה' נאכסר עם יתום
 שיש לו אפוטרופוס אין שטרות
 כלום (ג) אין ב"ד יכולין לנזק שום
 אדם להיות אשטר' אם לא החזי'
 כבר בנכסים מ"א פ"א מה' הלכות
 וס' החנוך פ"מ פסקים כת' שיכול'
 לבקו' כ"ר מיכיו אפוטרופוסות
 הואיל ואינו לגבינה יכולים
 להטפסו וס' כנוף הסט' הראשון
 ב"י סי' מ"א נכס רש"ב כתב' ז'
 זכירא סי' קכ"ח שאם נאכסר משנה
 ב"ד שמינו אל' לביטרוכוס וסממ'
 קבל האפוטרופוסות (ד) וכן אם
 המורי מנה אפוטרופוס על נכסי
 גדול דבריו קיימי' המביט ח"א
 ש"ה (ה) אם התמ מנה אשמו
 אשטרוכא וכשאל ב"ד מסלקין
 אותה ב"י זה וס' ק"ז ורש"ך
 קפ"ז אבל ק' נכ' ח"א דף קכ"ח
 בענין שאל כן דעם רש"ב ח"א ח' אף
 ע"פ ששאלת אין מסלקין אותה
 וזכר' מהר"י רובינ' כו' שאם כו'
 לב"ד שיש פועלת ליתומי' מיתין
 אותה אפוטרוכוסית ע"פ סי' ס"א
 (ו) כתב ר"ש נכס ט"ה היתומי'
 סמוכים אל' אם או אל' אשה
 אחרת והגיעו לעובת הפטות
 להינינו מן' ו' עד כן ו' ובדקו
 אותם טעם חרופים נטיב משא'
 ומתן ורואין הב"ד שיש מועלת
 ליתומים בה מנוולת חז' יכולים
 למנות אפוטרופוס על המטלטלין
 בלבד כר"תן היתומים עמ"ת כיון
 שהגיעו לעובת הפטות וטור

צ אם לא היו כאן כל האחים יאותם שבכאן מתקנים לחלוק או שחלקו ובה או
 או בעל חוב ונטל חלק אחד מהם יתבאר בסיומ קצ"ה: ג אחד מהאחים שירז
 לאחוזות או חלה או רונה לילך ללמוד כתבאר בסיומ קצ"ז: ד אחד מהאחי
 שהיו שטרות ונאחס על שמו וטיען עלי הם כתבאר בסיומ ס"ב: ה יורש
 שקנתם לקחו מנכסי מורשם בלא חלוקה וקנתם לא לקחו ויש ביד אחר מנכס
 אמת אם היורשים שלא לקחו מערערים שלא לטייל תמה בכד אותו אחר לקבורת
 הדין עסקם ויבואו לחשבון וכל אחד מהאחים יתן חלקו המגיע לו:

הלכות אפוטרופוס

רצ דין אפוטרופוס מי ימנו וכיצד יתנהג וכל משפטיו ובו כח סעי

א מי שמת (א) והגיה יורשים קטנים או שאשתו מעוברת או שהגיה קטנה
 וגדולים נריך מורשם למנות להם אפוטרופוס שיתעסק בשביל הקטנים (ב)
 עד שיגדלו ואם לא מינהו בית דין חייבים להעמיד להם אפוטרופוס (ג) עד שיגדלו
 טבות דין הוא חכמים של יתומים:

הנה ואם הבית דין נבטחם רוצים להתעסק בכרבי היתומים הראות בידן מיהו אם כרובים לחלוק או
 לטעון עם אחרים מחמת היתומים יש מורשם דכרובים להעמיד אפוטרופוס שלא יהיו כראוי
 כעורכי הדיינים וע"ל סעיף ח' (ר"ן ב"כ דקדושים) והא דבית דין אביהן של יתומים היינו יתומים קטנים
 (ר"ן ר"פ שורשנא ד' ו') ונד' היינו הממונה בעירו או גדולי הדור אבל אין כח ביד שלשה בעלמא שיטשו
 עמ"ת בית דין על היתומים: (הרא"ש כלל פ"ה סימן כ"ו)

ואם נזה המורים (ד) שינתן חלק הקטן ויעשה צו מה שיעלה הרשות בידו וכן אם
 מינה המורים אפוטרופוס על הקטנים קטן או אשה (ה) או עבד הדעות בידו:

הנה אחד שאמר לשביו מרע רובוך אשהי שליט נכסאי ואמר הן כרי זכ לשין אפוטרופוס (ר"ש סי'
 ע' ובי' נכס רש"ב) מי שהיה לו אפוטרופוס על נכסיו ומת אין מניחין אותו אפוטרופוס על
 היתומים אלא בית דין מעמידין הראוי דלא מקרי מיכהו מבי יתומים אלא כשמינהו סמוך למיתאי (הרא"ש
 ריש כלל ס"ג) ואין מניחין לאדם שאינו ראוי להיות אפוטרופוס אף על פי שמחוק נכנסים עד שיבוא וראה
 שמינהו מבי יתומים: (מרדכי ר"פ הכוזבין)

ב אבל אין בית דין ממנים אפוטרופוס (ו) לא זשה ולא עבד ולא קטן ולא
 עם הארץ שהוא בחוקת חטוד על העבירות אלא בדיקון אדם נאמן ואיש חל ויודע
 להכך בזכות היתומים וטיען טענתם ויש לו כח בעסקי העולם כדי לשמור הנכסים
 ולהרויח בהם ומעמידים אותו על הקטנים בין שהיה רחוק בין שהיה קרוב לקטן
 אלא שאם היה קרוב (ז) לא ירד לקרקעות כמו שיתבאר בסיומ רפ"ה: (ויכולין בית
 דין למנות קרוב שלהן לאפוטרופוס (ח) אם ראוי לכך) בית יוסף נכס רש"ב ד"ג כסיומו
 אותו לרובין בית דין (ט) לחשוב עמו ולכתוב חשבון המטלטלין ושקרקעות והחובות
 וכל דבר שמוסרים בידו דהא על טענת בריא משביעין ליה לכך נריך שידעו מה
 שמקבל ומה שמחזיר וכתבים (י) ב' שטרות אות באות אחת לאפוטרופא ואחת ביד
 בית דין בשביל היתומים: ד רשאי האפוטרופוס ללבוש בגדים נאים מנכס
 היתומים

צפ"ש הביאה ב"י דמאי דמרינן אין מורדין קרוב לקרקעות שלקטן דווקא כשהלכו מי נמי אבינו שלא חלקו אלא שאינן סמוכים על שלחן א' אבל
 סמוכין על שלחן א' ולא חלקו מורדין קרוב הגדול על הכל אבינו על הקרקעות שהדבר ידוע שלא חלקו והכל משותף ביניהם עדיין וכו' ב"ב פ"ג
 על משנת סבות כנים גדולים וקטנים (ז) עיין מש' חדשות לרש"ב קמ"ו (ח) קרובי הקטן מנד האם אביהם ויבולין ב"ד למנות אפוטרופוס אבל קרובו
 מנד האביהם לו יורש סיבות נכנסים עיין מש' רש"ב חדשות קמ"ו וב"י אפוטרופוס קרוב שמנא נכסים בידו נאמן לומר שהמורים נזכרים וכן
 לפי מותו נאכסר ג' יכול האדם להיות אפוטרוכוס ואמ"ן על נכסי אחיו הנאכסר אך יתן לב"ד ראי' מספקת ממה שקבל עם שפגוד כל נכסיו מהר"ם
 פלדובה כ"ז ומנהיג סימן י"ב כתב שאם שאלו הלוה לראובן או הפקיד אצלו או בעל שיש בידו מנכסי כדוכיית אשג' ומתה האשה או המלוה או
 הפקיד ולא נודע לו וורש או נוהל חייבים בבית דין להוציא מיד הבעל או הלוה וליבד ליד האף עד שיבא יורש (ט) כר"ן גיטין פ"ה הכוזבין ונבטו'
 סימן ט"ו ר"ש ט"ז פ"ה מ"מ פרק י"א מהלכות גחלות (י) וכתב רש"ך סימן קפ"ז שיכתבו ב"ד כל הנכס ביד האפוטרופוס ויזנו הסטר הראוי
 לימן ביד הקרובים ונזקף עוד שטר משמש ג' יתן סכר הטעני' כדן אפוטרוכוס בלוח פ"י שור סימן ו' נכס הרא"ד ור"ש ט"ז סוף סימן ס"ד
 (יא) ר"ש

חשן הכושפת הלכות אפטרופוס רצ

פירוש רלב

(א) ר"ש סב"ד (יב) ואפילו א'
 מהאפטרופוסים וממילא בטל נס
 אפטרופוסות חבירו אם היו שנים
 וכן אם נמכר ב' חזק' יכול לעשר'
 דבר בלי רש' חבירו במכר' א'
 סל"ה (יג) בין ההפסד מחמת רוע
 מזלו בין שהיו ידיו פירות' להוציא
 פונתות ב'ד' יכולין לסלקו שבזכות
 הפסד הוא שיהיה הקדן קיים
 שאם היה מפסיד טבא א' ומריית
 שבה אחרת הוא אמרינ' וזו מרכס
 של בני אדם אבל מדר' בכל שנה
 לא העם כי יהיה אדם כשר וטעמו
 סימן כ"ה פת א' מהיממים בטל
 האפטרופוסו' ויכולין לסלקו אפי'
 מוך הזמן שמה ארמו אפי' יומים
 מש' רמב"ן ס"ס ק"ח (יד) בין
 אפטרופוס בין אחר שבז"א בדי
 להציל בכסי יומים מוזר וכשר
 מהם ואם מביל ב'כ' ממונו חייב
 לסייע לו לב' ח"א ס"י ק"ד אס' א'
 מנה אפטרופוס על כספו וכשר'
 כמו עיף רמ"ה ס"י ז"ב ורש"ד
 ח"ה ס"י רל"ז אם יכולים הנעלים
 להוציא הממון מיד האפטרופוסים
 (טו) ואם לא עשה כן האפטרופוס'
 אלא האכילן מעט מעט לא הפסד'
 בשביל זה אלא מחשב מה שהכילן
 לבלעו ק"ד (יו) אם מכרו קרקע
 יומים בלא הכרזה כ"כ ממשובת
 המכ"ט ח"א קב"ד לא היו מכרזה
 ודווקא בבני פחמים מ"ג טבה
 (יא) האפטרופוס שמת כל הנכס'
 שהם בחזקת האפטרופוס היממי'
 הבאים להוציאם מידו צריכי' ראיה
 ואין יורשי הפטרופוסים חייבים
 שבועת עיף ד"ר שמו' (יב) עיף
 רש"ד קמ"ח פ"א אם יכול אפטר'
 למכור קרקע שקנה להם אחר
 מימת אביהם (יג) ואפילו אם יש
 ליממי' קרקע בשומות עב' אחר
 ארמו יכול להוציא בדין גוד' א'
 אגוד מש' הר"מ כלל ס"ה ס"ד'
 (כ) כמד

ליתומים לתועלתם כדי שיהיו דבריו נשמעים והוא טהיה ליתומים הנאה בכנסיהם
 היות דבריו נשמעים: ה' בית דין שהעמידו אפטרופס' ושמעו עליו שהוא אוכל
 טותה ומזינה הוצאות יותר מדבר שהיה אמוד בו יש (יא) להס' לחיט' לו טמא מנכסי
 תומים הוא אוכל (יב) והס' לקין ומעמידן אחר אבל אם מינהו חזבי יתומים אין
 מסלקין אותו טמא מניאה מנא אבל אם באו עדים שהוא מפסיד נכסי היתומים מסלקין
 אותו ומסביעין אותו (יג) האויל והוא מפסיד:

וגם יש חולקין דאף שמיניחו בית דין אין מסלקין אותו אלא אם כן באו עדים שהוא מפסיד (טו)
 כסס הר"מ אפטרופוס-המלוה מעות יתומים לאחרים' שלא היו לו להלוות בין דין מוציאין מיד
 יתומים אחרים דלאחר דיכולין להלק האפטרופוס כל שכן הלוה טבא מחמתו: (טז) מ"ס משבטים
 והוא הדין לאפטרופוס שמינהו חזבי היתומים והיתה שמועתו טובה והיה ישר ורודף
 זנות וחזר להיות זולל וטובא הולך בדרכי חוסד' כשר צדדים ובאבק גול בית
 דין חייבים לסלק אותו ולהטביעו ולמנוח' להם אפטרופוס כשר וכל הדברים אלו כפי
 זה טירחה לדין טבל בית דין ובית דין הוא אביהם של יתומים: ז' כשמעמידים
 בית דין אפטרופוס ליתומים מוסרים לו כל' נכסי הקטן הקרקע והמטלטלין שלא
 מכרו והוא מוציא ומכנס ובונה וסותר וטובר וטועט וזורע ועושה כפי מה טירחה
 וזה טוב ליתומים ומאכילן ומטקן ובתוך להם (יד) כל' ההוצאה כפי הממון וכפי הראוי
 הם ולא ריוח להם יותר מדליו ולא ינמנע עליהם יותר מדליו ה' מעות סל'

יתומים שהניח להם אביהם אינם צריכים אפטרופוס:

ג' וי"א דגם בציבור מצידידים אפטרופוס סימור ישמל הוא כן מבית דין: (טו)
 ולא כיצד עושים בהם בודקין מי קיט' לו נכסים שיש להם לחירות ויהיו עדיות ויהיה
 יש נאמן ושומע דבריו תורה ומעולם לא קבל עליו גדווי ונותנים אותם לו בבית דין
 קרוב לשכר (טו) ורחוק' מהפסד' ושייבנה ב"ה ס"ק' ואם אין לו קרקע ונתן להם
 גטון וזה משובר שאין בו סו' נותנין לו המעות קרוב לככר ורחוק להכסד ויפסקו
 שסכר כפי מה טירחו הדיינים או שליח הסכר או חניו אפילו רביע הסכר ליתומים
 אם ראוי טו' תקנה להם עושים לא מנאו אדם סיתנו לו המעות קרוב' לשכ' ורחו'
 הפסד' הרי אלו מוציאים למזונות מעט מעט עד שיקנו להם במעות קרקע
 וימסרו אותן ביד אפטרופוס שיעמידו להם:

ד' וי"א כמו שהאפטרופוס יכול ללמסם לאחרים כן יכול לקבל המעות לעצמו ובלבד שיטעה בבית דין
 תקום לזות שפמים: (טו) דגם ר"ד וכו' כ"י דכמו ב' פ' שמת ובסס הרי' טבא)

ט' כל המטלטלים של יתומים ששים אותם (יו) ומוכרים אותם בבית דין:
 ודווקא שלא כמנהג עליהן באפטרופוס אבל אפטרופוס עושה בלא בית דין כל מה שצרכה
 בעניני טובה היממים (טו) ומי שהיו בידו מעות היממים והלוה אותן על משכנות של
 עכו"ם ואחר כך בא אפטרופוס של יתומים ואמר להלוין' להקוס' שדין היממים כי יוכל למכרן
 על ביוקר והמלוה אומר שממירא מעלילות מן העכו"ם ורצה ליתן בהם מה ששון במקומו (יז)
 הדין עם היממים: (מרכי פרק אלמנה כיוויית)

ואם היה השוק קרוב למדינה מוליכים אותם לשוק ומוכרים אותם ויטפפו דמיהם
 יום המעות של יתומים מי שהיה בידו יין או סכר של יתומים אם יניחנו כאן עד

שמכור טמא יחמין ואם יוליכונו לשוק טמא יארפו אונס' בדרך הרי זה עושה בו כדרך שהוא עושה בשלופין
 כל כיוצא בזה: י' אין טולחים מטלטלים או סחורה של יתומים בדרך ים ולא בדרך שיש בה ספק' אונס'
 אלא סכר שיש בו חסס טמא יחמין כמו שכתבתי וכן כל כיוצא בזה: י"א יש לאפטרופוס למכור בהמה

(יב) ועבדים ושפחות טדות וכרמים להאכיל ליתומים:

ה"ה יומכרין בהמה קידס לטבדים ועבדים קודס לבנים והכל לפי ראות האפטרופוס שהוא מועיל היממים: (טו)
 אבל אין מוכרין (יט) ומניחין המעות ואין מוכרים טדות ליקח עבדים ולא עבדים ליקח טדות טמא לא ילית
 (יש) עידין למכור עבדי' ולקנות טדות, טור שסס הר"מ והרמ"ה) אבל מוכרים טדה ליקח טודים לעבדות טדות אחרות
 שהפודים הם עיקר כל נכס' טדות ואינו רשאי למכור אפילו טדה דעה ורחוקס' כדי לקנות בדמיה טדה טובה
 וקרובה טמא לא ילית זה טקנה: (אין אפטרופוס יכול להקנות מעות יתומי' בעמד' אלא אם אחר מקנה ליתומים בעמד' אפטרופוס

פירוש

חשן המשפט הלכות אפטרופוס רצ

(כ) כתב ר' חנינא סי' ב"ה דבר
הוא מועיל ליתומים אם יעמדו
בדין עכשיו וכולם האפטרופוסים
לשמור בדין אבל אין ב"ד יכולים
להכריעם אלא: ברור לב"ד מודאי
הועיל ליתומים מהר"ט ח"מ כ'
(ג) אפטרופוסים אינם יכולים
לחלוק נכסי יתומים כלי השופ ב"ד
תנ"ט סי' י"א ד" (כג) ר"ב ש"כ
תנ"ט סי' וס"ה ש"כ וכן מהר"י
טראנוט סי' ל"ח שאל המוריס
שטרן מחשוך לטובי אהא שטרן
אפי' אם יקחו מהנכסים לעצמו או
ימור' הוסיף ולא קרי' כרי' לאמרו
(כג) מדברי רש"י ש"כ כ"ה כ"ה
שאל האפטרופו' עשה איהו דבר
שלא כהגון יש להשגיחו' (כד)
ר"ב סי' ש"כ ד"ה שם אלשיך
ובלטי ק"ה ושם כתב שאפטרופו'
שנמנה בע"ש כמו אפטרופוס
שמניחו ב"ד (כז) המוס' פ' שור
שנבא ל"ה כתב בשם הרב חיים
שאפטרופוס שטרן משגיח כהגון
השור ורמ"ן כתב דמינהו אפי'
יתומים שטרן מינהו בית דין חיי'
פ"ר ק"ז ורש"ד סי' ח"מ סימן
רע"ב ומ"ד ר"י הלוי ע"ג ושם
הנ"ל דעת הפוסקי' אין מינהו
הזקן כלום למנות אפטרופוס על
נכדו מה"רס מפארובה מ"ד
(כו) אבל

קנו (מ"ה סי' ש"ו) יב' קיה ל"ה תביעה אצל היתומים (כ) אין לאפטרופוס לטע
בשביבם לדון עמו שתא יתחייב בדין אבל אם ירד עמו לדון וטען בשביבם וזכה הדון קיינו
הנה והאפטרופוס נתקן אם ידון ששגיח של יתומים שהרי מינהו טעם (מרדכי פ' א"ל) ול'
יכול להעיד כדלעיל סי' ל"ז סי' אפי' לחין ב"ד טוענין ליתומים מילאם דלא שכיחא אפי' דאזכר
היו חיי למשיגן מ"מ אם טען אפטרופוסים שכתבו טענה (הר"ם ריש כלל פ' ובי' בשם הרשב"ץ) וה'
דאמרו טוענין ליתור' הני מילי בשמא אבל אם הוא טוען כריא אין דין אלא על פי שפנומו ולכן אין טועני'
ליה יחד שטוענין טענינו מחלה: (ב"י בשם הרשב"ג ור"י כ"א ח"ג)

יג' אין אפטרופוסים רשאים להוציא עבדים לחירות אפילו לקח מהעבד דמי
שנא לחרות אבל מוכרים אותם לאחרים ולוקחים מהם הדמים על מנת שיוציאו
לחירות ואיתם האחרים הם כמשהררים אותם: (ובל"ז לא מיירי אלא בלא רשות ב"ד אבל
כטל רשות מנתי דין מותר לטעון כל מה שרצה) (טור בשם הר"ם ור"ן פרק הכניקין) יד'
האפטרופין תורמין ומעשרין נכסי יתומים כדי להאכילם שאין מאכילין את היתומי'
דבר האסור אבל לא יעשרו ולא יתורמו כדי להניח פירות מתוקנים אלא ימכרו (כג)
אותם טבל: טו' אפטרופין עושין לקטנים לזבזב וסוכה וזניות וסופר וספר תור'
ותפילין ומזוזות ומנילה כללו של דבר כל מצות עשה שיש לה קצבה בין שהיא מדבר'
תורה בין שהיא מדברי סופרים עושים להם אף על פי שאינם חייבים במצוה מכל אלו
המצות אלא כדי לחנכן אבל אין פוסקין עליהם נדקה אפילו לנפדיון שביום מפני
שמצות אלו אין להם קצבה מיהו אם פסק עליהם נדקה לאחשביניהו כדי שיז'
עליהם שם טוב והם אחרים לכך ספיר דמי ומי שנשטטה או נחרש בית דין פסק'
עליו נדקה אם היה ראוי: (וי"ט סי' קס"ט ס"ד) יו' כשיגדילו היתומים נותן להם חמ'
מורישן ואינו נרדף (כז) לעשות להם חשבונות מה שהכניס והוציא אלא אומר ל'ה
זה הנשאר ונשבע בנקיטת' חזק שלא גולם כלום בד"א בשמניהו ב"ד אבל אפטרופ'
ממינהו אפי' היתומים וכן שאר המורישין אינו נשבע על טענת ספק:

הגה ויש אומרים דהואיל ואינו נשבע נרדף ליהן חשנון דמינהו אפי' יתומים (מרדכי פ'
הניקין בשם העיטור) והכי יש לנהוג (מה"רס פארובה סימן ל"ח) ומתורמין ח"ס ט'
כל מי שלקח משל יתומים (ב"י בשם הרשב"ג) ראובן שאמר שיש לו בידו משות של שמעון ואמ'
שניניהו למת לבניו אם רוצה למת לכל בניו בשוה מיכן יבולין להשגיחו' דרבה ליה באפטרופו'
טענהו אפי' יתומים אבל אם רוצה ליתן לקצתן ולא לכולן אם כן לפי דבריו אינו אפטרופוס עליהן ויכולין להשגיחו' שלא עכב'לו
לעמו ואם הם קטנים בית דין מעמדיו להם אפטרופוס ומשגיחין אותו: (מרדכי פ' הניקין)

אבל נשבע על טענת ודאי וכן אם אבד (כג) טוס דבר מכניסי היתומים נשבע שבועת הסומרים ואם יש לאפטרופו'
חלק בריוח אפילו מינהו אפי' היתומים נשבע אפילו על טענת ספק: יז' אף על פי שאין האפטרופוס נרד'
לפסית חשבון כמו שכתב נרדף לחשוב בינו לבין עגמו לדקדק ולהזהר הרבה מאביהם של אלו היתומים שהיו
רוכב ערבות שנאמר סילו לרוכב בערבות וכו' אפי' יתומים (אפטרופוס שנמנה על פי ערכאות של עכו"ם נרדף ליתן חשבון כ'
(כד) הכי הוא דניניהם) (ריב"ס סי' ש"ד) יח' אין בית דין יכולים למנות אפטרופוס להאמינו בלא שבועה אלא אם כ'
אינם מולאין אדם הגון שירצה להיות אפטרופוס אם לא יאמינהו בלא שבועה: יט' כשמשיגיחין אפטרופו'
שבועת המשנה נרדף שיטענהו בית דין או היתומים אפילו בטענת שמא שתי' כהן ופרוטא ויכפור בשתי' כס'
ויודה בפרוטא אבל אם לא היתה טענה או כפירה והודא' כשיעור זה אם טוענין אותו טענת ודאי' נשבע היס'
ומלגלג עליו שלא עכב בידו משלו כלום: כ' אפטרופוס בין מינהו בית דין בין מינהו אפי' יתומים פטור
מחגיבה ואבידה (כה) וחייב בפשיעה:

הגה אפטרופוס שטען בבית דין מה שלא היה לו לטעון ושל ידי זה נה' ליה שכתב היתומים השבועה ואילו טען כהגון היו
מגיב ליתומים שטענה לא מקרי פשיעה דמי יימר דמשתבע ולא מקרי פשיעה אלא אם כוונת זה בלא שבועה ואלו טען כהגון
היו נוטלין היתומים בלא שבועה: (מרדכי פ' המפקיד ומד' רש"א סי' אלף ק"ז)

כא אפטרופוס של יתומים שקנה להם שור ולא היו לו שינים ונתנו הרועה עם השורים ולא ידע שלא היו
אוכל ומת אויבה פשיעה לאפטרופוס ופטור וממי משתלמים היתומים כתבאר בסיומן ר"ב: כב' דין אפטרופוס
שלה לנודף היתומים כתבאר בסיומן ק"י: כג' אפטרופוס בין מינהו אפי' היתומים בין מינהו בית דין עז'
שלא החזיק בנכסי היתומים (ולא כמסק' עדיין בנרכינס) (רי"ב שם סימן מ"ב וסימן ב' ומ"ח) וכול לחזור בו משהחזיק
בנכסי היתומים (או המחיל להמסך בנרכינס) אינו וכול לחזור בו: (דווקא אם נשאר בעיר אבל אם הולך מן העיר

חישן המשפט הלכות פקדון רצ רצא

פירוש רלב

הא הנכס לניח דין (כו) והסמכין אחר (כ"י נכס היסודין) כר יתומים קטנים שסמכו
 ב"ה הם מענמם ונשתדל בטלמם יט לו דין אשטרופוס לכל דבר ואפילו סמכו
 אבל אשה ויש יתומים שאין מעביעין אותם וי"א (כו) שמשבעין אותם:
 וקטן סמכו אבל אמו וראו כ"ד להחמיר עליה שכן חטון או שאר חיובים מותר לזכור למיזה
 דמחכב ולא עבדה דודאי אמו דעמה קרובה אבל ככה ולא מחכב מחסו זה (ר"י סמון ח"א)
 יתומים סמכו אבל בעל הבית וזן אותם חכמו לא הביח מעותיו על קרן הנבי:
 וכן נראה דע סמון ר"ב סיניף ה' והוא הדין אחד שאמר שהלם ליתומים (מרומת הדסן סמון
 ח"א אבל אם סמכס בחור ג"ח פטורים) (ספר התרומות שער ס"ה ור"י נביח י"ט חלק א')
 קטן שהגדיל אפילו היה אוכל וסודה יותר מדאי ומפסיד והולך בדרך דעה און
 מוכעים מחנו ומחננו ואין מעמידים לו אשטרופוס אלא אם כן כזה מוריסו
 אלא יתנו (כח) אלא אם היה כשר ומלכיה או סלח יתנו לו עד זמן תרובה ואף
 על פי כן מוכיחים אותו ומלמדן אותו ללכת בדרך ישר ואורחות נדיקים:
 מי שמכנה אשטרופוס לכניו הגדולים יכולים לומר אין אנו צריכים אשטרופוס אלא אם כן יש בו
 מחסו (כס) מנהג לקיים דברי המה (ר"י לכו ח"א) וט"ל סמון ר"ב:
 הסוטה והחרט דים בקטנים ומעמידים להם אשטרופוס: כח אשטרופוס
 (ל) והוציא בנו פנקס אצלו סמכו בו שהציא בפנימית היתומים תנה און
 גמון מהיתומים בכך דמחא נתפרע ולא נתחק: (אבל בטורו חי נאמן על מה שאומר
 סלחה לכן וטולגנשוטה:

הלכות פקדון

דין שומר הנכס מאימתי מתחייב בשמירה וכיצד היא השמירה ובו כח סעיפים

שומר הנכס פטור בשבועה מנזיפה ואינה חייב לשלם כי אם בפשיעה:
 שומר הנכס הוא שהפקיד אצלו כסף או כלים או בהמה או כל דבר
 שזור והוא קבל עליו לשומרו ואפילו לא קבל בפירוש אלא שאמר לו הנח לפני
 וא שומר הנכס אבל אם אמר לו הנח לפניך או הנח סתם (או שאמר לו הרי הבית
 בידי) (כ"י) אפילו שומר הנכס לא היה ואינו חייב שבועה כלל אבל מחרים על מי
 לקח פקדון שלו ולא יחזירונו לבעליו ומכל מקום מי שהיה מהלך בדרך ואמר ליה
 בירו הולך עמך אלו המנעלים ואמר לו הביחם כאן על החמור והניחם סס ולא קבלם הנפקד בידו אלא כמא
 הניחם המפקיד על החמור כך הולכים ולא קשרם והלך לו מן הנד להסד רגליו והניח החמור על אם הדרך
 ובאבדו המנעלים היו שומר חס והוא ליה פושע וחייב לשלם:

דלא אמרי דאם אמר הנכס לא הוי שומר חס לא במקום המסחר אבל בדרך וכיוצא בו דמי קבל עליו שמירה וס"ל דאפי'
 במקום שאינן מסחר לא הוי שומר חס עד שיאמר (ח) הנח לפני: (ר' ירוחם וכו"פ האומנין ד"ע מנח" דפ' האומנין אגידה דחמשים)
 בקס חבירו שיתן רשות להכניס בהמתו או פירותיו לחמורו ונתן לו רשות ולא פירט לו כלום בשמירתו אינו
 חייב בשמירתו כלל: ד אפילו כשקבל עליו אינו חייב אלא כפי שווי החפץ שקבל עליו לשומר שאם נתן לו
 לשומר דינר והב ואמר לוי הנהך בו של כסף הוא ופשע בו ובאבד אינו חייב אלא בשל כסף שיאמר לו לא קבלתי
 עליו אלא שמירת דינר של כסף וכן כל כיוצא בזה אבל אם הפסידו בידים משלם של זהב:
 שמתן קבל ספרים מראובן להוליכן למקום אחר ונלקחו בנזם ואומר שראובן פשע שאמר שאלו בתינים מהם מספרים ובלא כן לא היה
 מקבל עליו השמירה (ב) כי אין רכוננו לנדרות כדבר המכס הדין עם שמתן: (מהר"ק שירש קכ"ה)

יש מי שאומר שהשומר הזה חייב כשקבל עליו לשומר או שאמר הנח לפני ובסתלקו הבעלים משמירה חייב עליו
 אם פשע אפי' שלא מסך ויש מי שאומר שאינו חייב עד שימסוך ובמקום שמיכה קונה: ו אם פשע בו ולא
 שמרו כראוי לענין אחד אפי' שלכסוף נאבד באונס בענין אחר (ג) חסוב פושע וחייב לשלם * מעשה בח' שהפקיד
 מעות אצל חבירו והניחם במחיצה של קנים והיו טמונות (ד) בעיבי המחיצה ונכנסו מהם ואמרו חכמים אפי' שז
 שמירה מעולה לענין גניבה אינה שמירה כראוי לענין האם ומאחר שלא טמנו בקרקע או בכותל בנין פושע הוא וכל
 שתחלתו

חשן המשפט הלכות פקדון רצא רצב

פירוש רלר

(יא) וכמו רש"י ח"מ קל"ד כיון דה"ל פלוג' דרבוותא לא מקיפין דמונא (יג) רש"י ח"מ רב"ב מה"ר"ם סי' י"ג הלשקר ל"ו רש"י ח"מ קל"א ז"ל כבזכיה כריד להוציא כל נפקד שלל להוציא מידו ממון שהפקד אמו אם לא ברשות המפקיד זסי' קמ"ד ומיס עמוקים ס"ס ו' (יג) טיין סעיף ו' כהנה שבי (יד) רש"י ח"מ קמ"ד אבל אם הפקיד אצלו באקראי לא טיין ס"ס ו' ויזיל לא ור"ר סירפ"ו מומח יסרים קס"ג והלשקר ל"ט בשם המרדכי פ' המפקד דל"ט ח"מ השומר השבוי יהודאי או פ"ט ח"מ בעלים להפקיד השומר חייב ר"י לרי"ט ל"י ט"ח ט"ו טיין כ"י בשם ר"יו ל"ל ח"ב בשם רוב הסוקים שכתיריה ג"כ בזה (יז) ויס סליה ב"ק ס"י ל"ב פסק דחייב (יז) ופ"ל ס"י רב"ז ס"ה זכ"י ש"ה ס"ד (יח) זה לטעון פס"ד רמ"ם ס"ה הגרונדי דף כ"ו על ענין רבויין הפקיד אבל שטעון ושטעון אבל רמב"ן אחר זמן פס"ד ח"מ ח"ן דנין ב"ס דין שמור לו ואשמו לו ואין זה שמירה בעלמא עד שיאמר לו בשם הפקיד שמור לי היום ואני אשמור לך למחר שמת' כמי שס"ד לשמור לו בשעה שהפקיד אצלו וכמו ש"ה הפריה ושלל בעליה עינה נשי"ה א' הרמ"ם :

סימן רצב (א) מחלקין אם

לומר נכסיהם בקרא שילח יד מרדכי פ"ב דע"כ שם השולח יד במק' הפקדון אינו חייב על הסדר שלל ש"ה טו יד מרדכי ה"ל (כ) א'ו

לאנו ואין נרדף לומר אם תסדר לאחר הרי זה פושע וחייב לשלם אלא אם כן הביא שומר הסני דמיה שלא פשע : (ובן אם הביא חס"ס לביטול במקום שלפקדון מוכח אף על פי שאינה זוקא בנתיים אם נכבד חייב לשלם דכיון שפשיעה) (כ"ה ט"ו ס"ג) כ"ב ת"י שהוא ידוע בודאי שאינו יול לסמור הפקדון אלא למסרו ביד אחר שאינו שריו בביתו ואינו סומך על שלמנו דינו וזמר לבני ביתו : כ"ג מעשה ב"ה שהפקיד מעות אצל חבירו ונתנם השומר לאמו וחיבאה אותם ולא שומנה יאותם ונכבדו וזמרו חכמים אין השומר חייב לשלם מפני שנתנם לאמו שכל המפקיד על דעת בניו ובני ביתו הוא מפקיד זאע"פ שלא אחר להם קדון הם י"ט לו לטעון כ"ס שהיתה צוהרת בהם אם היתה סכורה שהם טלו וכן אין צו"ח חייבת לשלם שהרי לא אחר לה שהם פקדון וזמרו חכמים ישבע השומר שאותם ועות עמם הם שנתן לאמו ונתבעו אמו שהחיבאה יאותם ונכבדו וזמרו שניהם וכן כל ונא בזה : (ורוקא במעוה וכיוצא בזה בדבר שאינו מסויים ברובין בטובה לישבע אבל אם הוא חפז מסויים כהבולא הרשטון) (הגה"ר פ"ד דש"ס וכו' ע"ה ר"ן) כ"ד מחלוקתה למד שהשומר שם הפקדון שמו זכני ביתו והודיעם שהוא פקדון ולא שמו כדרך השומרים שהם חייבי' לשלם על הפקדון ובעל הבית פטור שכל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד : אם אין להם לשלם י"ח דמל הבית חייב לשלם וי"א (יא) דמפרש) הסודר בהדעות והמגיד פ"ד דש"ה וטיין (י"ג) כ"ה מעשה ב"ה שהפקיד בשות אצל א' והיה לשות' כשות אחרים ואמר לשותו ה הכשות תש"ך לתוך השכר והלך השטט והשליך מכו"ל על פקדון אמרו חכמי' שהם יור שהרי לא אחר מזה השליך וזוה אל תשליך ודימה שהוא מראה מקום ואינו מפקיד ל זה וכן צ"ה פטור שהרי אחר לו מזה השלך ואינו משלם אלא דמי מה שכהנה בלבד י"כ אם נעשה השכר חומץ פטור משלם בין כך ובין כך חייב השומר בשבועה שכך רע וכן כל כיוצא בזה ואם היה כשות הפקדון דחוק ממקום הטלת השכר וטלו קרוב היה הפליח לבא והיה ס"ס ב"ה ולא אחר ליה דבר חייב לפי שכתראה אותו סוכא ל להעלות על דעתו קודם שישליכו לתוך השכר שמקום דחוק הביאו זאם היה מר שכך י"ט מי שאומר בין כך ובין כך חייב שהיה ליה לפרם ולומר לא תשליך וד' : כ"ו שומר שמסר לשומר חייב (יב) אפילו אם הוא שומר חנם ומסר לשומר בר דאחר ליה את חמת המזון לי בשבועה האך לא חמתו לי בשבועה אפי' אם ידוע לבל ש"ה טוב זכטר יותר מהראשון :

ה. מיהו שומר (יג) שמה לשומר לפני המפקיד ולא מיהו פטור : (מרדכי פ' המפקד) י"כ אם לרך הבעלים (יד) להפקיד ממנו דבר זה אצל השומר הסני הרי השומר הראשון יור משלם והוא שלא ימעט שמירתו אבל אם ימעט שמירתו כגון שהראשון היה שומר בר והסני שומר חנם או שהראשון טוואל והסני שומר סכר (טו) פושע הוא הראשון ושלם אע"פ שטאל או סכר בבעלים ואם יש עדים שסמר הסני כראוי (יז) נפטור שומר ראשון אפילו לא היו עם עדים אם השומר הראשון ראה ויכול הוא לישבע ה"ל נשבע ונפטור : טיין ס"י ע"ג ס"ל) כ"ז כד"ה טיין שומר חנם חייב אלא בפשיעה בשם שומר אבל אם התנה שיתחייב אף באונסים (יז) י"ב אף בדברים בלא קטון : כ"ח המפקיד אצל חבירו בין בנתם בין בכזר או השאילו או הסבירו אם שלל השומר את בעלים עם הדבר שלהם או סכרם הרי השומר פטור מכולם אפי' פשע בדבר שנתן ואבד מחמת הפשיעה ה"ל פטור שנאש' אם בעליו עמו לא ישלם עד"ה בשטאל הבעלים או סכרן בעת שנטל החפץ או שהיו שאלוים או סכורים אצלו מקודם כן (יח) כיון שהם עמו במלאכתו בשעה שנטל אע"פ שלא היו עמו במלאכתו בשעה שנאבד פטור אבל אם נטל החפץ ונעשה יעליו שומר תחלה ואח"כ סכר הבעלים או שאל' אע"פ שהיו הבעלים עמו במלאכתו בעת שנאבד חייב :

רצב שלא לשלוח יד בפקדון ואם שלח בו יד ובו כב סעיפים

אין הנפקד רשאי (א) לשלוח יד בפקדון ואם שלח בו יד אפי' אינו מכויין לנזול אלא להשתמש בו קם ליה ברשותיה וחייב באונס אם אע"פ שעדיין לא נתממש בו דלתיבות יד אינה נרובה חזרון רק שניכניהנה כדי להשתמש בה בתשמיש שחזרונו י"י חייב כאלו חזרו אה"ל אם הנפיקו לטעות בו תשמיש שאינו מחזרו ואינו חייב תשעת הנכזה אלא תשעת תשמיש

(ב) או כבוד הדין כי המפקד
 (ג) אם הוא לו מקום השמירה
 ה"ל כאלו המנה עמו שינוחו
 בדקום פלו' ונכרזה רש"ך ח"ב ק"ו
 (ד) מרדכי פ' הגזל קמ"א סי' קכ"ה
 ה"ר"ם ספרו פ' ב"א וטעין מש'
 ר"כ"א מקל"ח"ן ל"ב ח"ב סימן
 כ"ו ומש"כ דכל זמן שאינו אומ'
 בפני עדים אצלו אנו מתע"ס כל'
 הרינו לבעל המעוה (ה) לפ"ד
 פ"ק למתק מל"א או ו"פ ש"ס
 ג"ה דעמו הנכסד שמעטס לאורך
 המפקד וגם הוא צנכין שאסור
 להשגיח בו וכו' או אינו כאמן לומ'
 לעצמי נעטקתו יודע שאומר כ"ס
 בפני עדים אצל חסר א"י מ"א מ"א
 אלו אין הדין כן ש"ס לא ג"ה
 דעמו אע"פ שהיה אסור להשגיח
 בו אף הרינו לבעל הפקדון ובמ"ס
 נחלת הכנה ואצ"ע"ה דעמו אצל
 היה מומר להשגיח כן כנר בעשו
 מלוה אצלו בשעת הפקדון ויג'ל
 לחזור בו בלא עדים וכן ב"א ואין
 אינו צריכס לחקוה של ש"ע
 והארכתי בספקי:
 סימן רצב

ולא תסום שליחות יד שהיו אינו טולח בו יד כיון שאינו מחסרו אלא תפני שהיה
 סחל שלא מדעת דהוי כנוולן:

הנה ידע המורה למקום שנטלה חסס חזר להיות דיוו כסודר האילול ולא הוי עליו מחילה רק שזו בעלמא
 (מרדכי פ"ק הגזל ב"ה"א) ובמשנת דב"ה"י חייב באונסין ופ"ל ס"ו:

ב הטה את החנית ונטל ממנה רביעית ונשברה אינו חייב אלא ברביעית כיון שלא
 הנביה אצל א"ס הנביה כדי לטול ממנה רביעית חייב אפי' לא נטל אצל א"ס
 הנביה את הכיס לטול ממנה דינר וכיוצא בכיס מדברים שאינם נוף א' ה"ו ספק א"ס
 נתייב בכל הכיס אולא נתייב אלא דינר בלבד: **ג** זכך א"ס הטה ונטל ממנה
 רביעית והחמינה חייב בכלה שמחמת שחסרה החמינה בל"א בחנית ט"ל ויין שדרכו להחמין
 כשהוא חסר אצל שאר פירות שטלח יד בתקנתם ולא הנביה אינו נתייב אלא כפי מה
 שנטל: **ד** אחר שרונה לטלח יד בפקדון אינו חייב אע"פ שאחר כן בפני עדים:
ה הטולח יד בפקדון על ידו או על יד שליחו ה"ו צולן ונתייב באונסיו ונעטס
 הנוילה ברשותו ומסלס אותה כדיון הנולגים שיתבאר בהלכות צוילה: **ו** המפקד חבט
 אצל חבירו בין שייחרו לה העלים מקום בין שלא ייחרו לה מקום וטלטה לגרבו ונשברו
 בין קודם שהחזירה למקוה בין אחר שהחזירה למקום שייחרו לה חייב לטלס וא"ס טלטה
 לגורכה בין שנשברה מתוך ידו בין שנשברה מהשניה במקום אחר פטור:

הנה טלטה לפ"ק מקוה חייב נכשעה ופטור באונסין וא"ס אירע האונס מחמת צויו המקום א"ס ייחרו ל
 הנכש"ס מקום חייב אפי' מהשניה וא"ס לא ייחרו לו הנכש"ס מקום פטור מהשניה: (טור בש"ס ה"ה)
ז היה הנפקד שולחני או חניני והופקד אצלו מציית א"ס אינו חתומים ולא קשורים קטו
 יחטונה אע"פ שהס צרורים תותד לו להשגיח דהס לפיכך נעטה עליהם שומד שזכר וחייב
 צננינה ואכילה אפי' קודם שנשגיח בהם וא"ס כזר נשגיח בהם חייב גם באונסין אפי' אחר
 שהחזירם למקוה עד שיחזירם לצנניניה וא"ס היו המציית צרורים חתומים או קשורים קטו

מ"י"ה לא יחתם בהם לפיכך אבדו או נגנבו אינו חייב באחריותם והוא שיטמנס בקרקע כמו שנתבאר ובעל הדיוט שרת
 לא ישמט בהם לפיכך אבדו או נגנבו אינו חייב באחריותם והוא שיטמנס בקרקע כמו שנתבאר ובעל הדיוט שרת
 עסקיו רביית (ב) דינו כשולחני לפי שדריך תמיד למעות:

הנה ודוקא (ג) במשנת מהס אצל נכסבא של כסף לא ומיהו הכל לפי הענין וא"ס הרינו במעות (ד) ינין היה לו רשות להשגיח בן או לו
 אין צריך לתמן הרינו לבעל הפקדון יהיה א"ס ב"א בעל הפקדון ואחר מן לפי פקדונו וא"ס ארויח ב"הן בעצמיהו וה"ה מעכב כילו חייב לתמן
 הרינו כאמן ולהנ"א אצל א"ס מומר הנפקד הוציאים בעסק א"ס מרצה קבל עליה עסק בין לש"ר בין להפסד הינין עם הנפקד (מרדכי פ' הגזל קמ"א
 וס"ף פ' המפקד) וא"ס בעסק ב"הן לאורך בעל הפקדון הרינו שלו וא"ס גילה דעמו ש"עס לארכו (ה) או במקום שאסור להשגיח שחממא עסק ב"הן
 לפיכך בעל הפקדון חייב באמן לומר לעצמי עסקתי עד שיאמר כן לפני עדים: (משנת רש"כ"א סימן מקל"ח)

ח המפקד אצל חבירו ממון או כלים חשובים ודבא עליו נכנסים וקדם ותמן להס הפקדון להגיל עצמו א"ס היה אחר
 שהוא בעל ממון חייב שחקתו שגבלו ב"א הנכנסים ומנחל זה מגיל עצמו בממון חבירו וא"ס אינו אחר חקתו שלא
 דבאו אלא לשמע הפקדון: **ט** הופקד אצלו ממון של פדיון שבויים ודבאו עליו אונסים ונתנו להס להגיל עצמו א"ס
 לא היה מניו אצלו סס ממון אחר לפדות עצמו דו פטור שאין לך פדיון שבויים גדול מזה ודוקא שהיה ממון של פדיון
 שבויים סמס אצל א"ס היה של פדיון שבויים ידועים חייב: **י** המפקד פירות אצל חבירו ה"ו לא יערבם עם פירותיו

עבר וערבם יחשוב כמה היה הפקדון ויראה כמה חסר הכל ויחשוב חסרון הפקדון ויתן לו אחר שיטבע:
 הנה וכן א"ס כמן לו מעוה להוליכו על אחריותו וכמן עם מעומיו ואלכרו חקת המעות ההפסד לפי ערך המעות ודוקא מעוה וכיוצא בו
 שאינו דבר מסויים אצל א"ס כמן לו להוליך בעצמיהו של וזכ"ו יוצא בו ופרסן עם פ"ס ובא"ל"א מ"הן יוכל המוחזק לת"ל שאינו מוחזק דילמ"לך
 באכד וא"ס שנים הפקדו אצל אחד ובאכד או נכבד אחד מ"הן אזליבן במר רובא וכל דפרים מרובא ק"א פ"ה"ס (ד"מ"א) הדסן סימן ש"ד וס"ף מ"י"א

יא כשתפק מהס ולא ידע כמה נשתפק יוציא לו חסרונו לחטים ולאורו קלוף ד' קצין ומחנה לכל צור לספורים ולדקחן ט'
 קצין לכל צור לכוסמין ולור' פשתן בנדעיליו ולאורו שאינו קלוף ב' שאין לכל צור וכמ"ד ה"ו לכל סנה וסנה: **יב** ב"א סחד
 לו בימות הגזרן והחזיר לו בימות הגזרן והחזיר לו בימות הגזרן ומוציא חסרונית מפני שהס
 מיתדות: **יג** וכו' מוציא לו סמות ליון וב' לויגין שמן למאה לזבין לזב ומחנה שמרים ולזב ומחנה בלע וא"ס היה שמן מווקק
 אינו מוציא לו סמרים וא"ס היו הקנקנים וסנים אינו מוציא לו בלע: **יד** הפקד אצלו פירות שאינם מדודים ועידן עם
 פירותיו ולא מדדן ה"ו פוטע וא"ס בעל הפקדון אומר כך וכך היו והסומר אומר אינו יודע וכלס בלא שבועה שהרי חייב עצמו
 במשלומין ואינו יודע כמה הוא חייב ומנחל חייב שבועה שאינו יכול לישבע: **טו** ל"א עירבם עם פירותיו אע"פ שהסדים
 ומתמעטים

חשן המשפט הלכות פקדון רצב רצג רצד

פירוש רלה

סימן רצג (ה) עיין פסקי
ריקאנטי ס"ב
ספק שפטור אפי' מפשיעה אם
אמר שאינו רוצה טור וכו' מרד'
פ"א"ס ר"של ב"ק סי' כ"ג מניה ט"ד
ס"ג עיין רש"ד ח"ג נ"ט וס"ד סימן
ק"ד (ב) טור י"ד בסע' המזכיר
רצג ט"ב כ"ג
סימן רצג

ומתעטים והולכים לא יגע בהם כד"ל כשחשרו חסדו הראוי להם בכל שנה אבל אם
ארו יותר מכדי חסדו או בעל הפקדון בעיר יודיענו ויאלץ אותו בעיר מוכרן כד"ל
המפקיד פירות אבל חבירו והדקדוק דבש ונפסד ויין והחמין עושה תקנה לבעל הפקדון
אם אינו בעיר ומוכרן כד"ל אע"פ שעמדו בהפסדן ואין ההפסד פאסה בהם הרי הסלים
הנקנים מוסיפים הפסד: ין המפקיד חתך אבל חבירו והגיע הפסד ה'ז'לא יגע
ו עד טעה חמישים ביום ארבע עשר מאן ואילך יוגא ומפר בטוק לטעמו מפני הטבת
בידה לבעלים: יח וה"ה למאד פקדונות שלא יגע בהם אע"פ שהיא יודע בודאי
ויולו בזמן פלו' או האנוס אותם המלך שחא יבאו בעליהם קודם ויטלו מחבו: יט

ל המוכר פקדון על פי כד"ל ה' מוכר לאחרים ואינו מוכר לעצמו מפני החסד והדמים יהיו מונחים אצלו ויש
רשות להסתמש בהם לפיכך הרי הוא עליהם שומר טכר אע"פ שעדיין לא נסתמש בהם: כ המפקיד
פר תורה אצל חבירו גוללו פעם אחת לוי' חט ואם כשהוא גוללו פתחו וקרא בו מותר אבל לא יפתח בגללו
עצמו ויקרא וה"ה שאר ספרים ואם פתח וקרא) וגלל בגללו עצמו הרי שלחיד בפקדון ונתחייב באונסים:
וכמו שאסור לקרות ממנו כך אסור להעתיק ממנו אות אחת ובני מילי נעם הארץ אבל מ"ח שאין לו ספר כוונתו מותר לקרות ולהעתיק
ממנו כיו ודאי אדעתא דהכי הפקדו אצלו (מרדכי סוף פרק המפקיד) ובמקום בטול מורה שאין ספרים מנאמין יכולים כד"ל לבזק
למחר להשאיל ספריו ללמוד בהן ובלבד שישלמו לו מה שימקלקלו הספרים: (ה"ה"אם כלל ג' סימן ג')

רצג בתי ניתן הפקדון ליתבע ואם יכול להחזירו בכל מקום ובו ד סעיפים

אין המפקיד יכול ליתבע הפקדון אלא במקום שהפקידו להם שאם הפקידו אצלו כשבראו אינו יכול לתובעו בנפרדי
אבל בכל מקום שירצה הנפקד להחזיר למפקיד פקדונו צריך לקבלו אפילו נתנו לו בעל כרחו חשיבה נתונה
פטור (ורוקח) טמנו לו אבל אם אמר להביא לו והמפקיד הלך לו (א) חייב הנפקד (מרדכי"ב מי שאמרו) ואם הפקידו אצלו לזמן ידוע
אין יכול להכריחו לקבלו ממנו טוך הזמן: ב כד"ל ביישוב אבל אם הפקיד אצלו ביישוב והביא פקדונו במדבר
אין מקבלו ממנו אלא יאמר לו הרי הוא באחריותך עד שתחזירנו לי ביישוב כדרך שהפקדתיו אצלך ביישוב ואם
שהפקידו אצלו אמר לו אני רוצה לזאת למדבר והסיב הנפקד גם אני רוצה לילך למדבר הוי כאילו פירש לו על מנת
שאחזירנו לך במדבר ויכול להחזיר לו במדבר: ג המפקיד אצל חבירו (ב) והלך בעל הפקדון למדינת הים
נפקד רוצה לפרט בים או לזאת בסיירא אם בא והביא הפקדון לבית דין נפטר מאחריותו שחזר וסיירא
ה במדינה זו מפני פקדון של זה שהלך ואין אומרים לו להוליכו עמו שחזר יארע לו אונס והיה חייב באחריותו
וב"ד תפקידים ביד אדם נאמן אצלם מפני הטבת חבירה לבעלים:

ואם לא היה יכול להביאו ביישוב והוצרך להוליכו עמו למדבר מה סבבה לו מה שגמר שגמר לשומר ואלהם מירו יא אומרים
דפטור הנפקד: (מרדכי"ס הנזלה)

אם לא פקדונו ע"י אחר ביון טאמר ליה הולך לו או תן לו פקדונו חייב באחריותו עד שיגיע ליד הבעלים כיון
שבעל הפקדון לא עשהו שליח להביא לו לפיכך אם בא לחזור ולטול מיד השליח רשאי כד"ל שלא הוחק הנפקד כפרן
אבל הוחק כפרן וזה השליח תיד בסביל המפקיד ואין הנפקד יכול לחזור ולטלו מידו ומכל מקום חייב באחריותו
עד שיגיע ליד המפקיד (וע"ל"ס' ר"א סע"י כ"א אם החזיר לאשת המפקיד ויש מן שאותה דה"ה נמי אפילו לא הוחק כפרן
אלא שהיה רגיל בעל הפקדון להפקיד לזה שהופקד אצלו עתה באחרונה וכן נמי אי סדר ליה פלגא נברא
מהמנהג הוא אף על גב דלא פטריה אינו יכול לחזור בו וחייב באחריותו:

רצד הנופר בפקדון או שטוען נגנב ובו ו סעיפים

אם מצעו הפקדון וכפר בו מיד נעשה עליו גולף וחייב באונסים ופסול לעדות ולשפועה כד"ל שיש עדים
שבעשה טכפר בו היה ברשותו אבל אם אין עדים לא שחא נאכר ממנו ואמר אכפור בו ואדחמו על
שאחזרנו ואחזירנו לי: ב לא כפר בו אלא טען נגנב או נאכר אם אחר שארע הכפר במקום שיש עדים
מגויים יביא ראיה בעדים לדבריו ויפטר אשן' משבועה ואם לא יביא עדים לדבריו יטלם ואם הוא במקום שאין
עדים מגויים יטענה שהוא כדבריו ומגלגלין עליו כשיעמוטו שלא פשע באחריותו אלא שחמרו כדרך השומרים וטלם
שלא בו יד יקודם לכן שאם טלח בו יד יקודם לכן להגות ממנו נחייב אפי' בשאם:

חשן המשפט הלכות פקדון דצר דצה דצו

סימן רצו (א) זמין ביה
יוסף י"ד סימן
קצ"ב (ב) ספק אם יכול להפכה
על המונע תמים דעו"ר ר"א
(ג) וע"ל

ו"א ראשי יום פדים שנכנסו אחר צדק ליסכת שלא פסח ומגלגלין עליו שלא עלה יד אחר
א"כא עדים שלא פדו א"כ ליסכת שלא עלה זה יד: (טור בשם הר"א שור"ט פ"ו דשאלה)
ג זה שאמרנו שבמקום שיש עדים מזויים א"כ לא הביא עדים שעירו בדבריו ו
הני מילי במידו דלטא ביה עינא כנון מעביר חזית דשוק וכוונא בו אכל מילתא דר
דחמתו דלא טלטא ביה עינא כנון מ"אן דנקט חפשא בידיה דאפטר שאף ע"פ כ"ס
מזויים הם ליתרע אונסא ולא ירנישו בו בני אדם דינו כמקום שאין עדים מזויים: ד ימי שהפקידו אצלנו בל
זמנא שפאנסה והביא עדים שנאנס לו גלימא יאף על פי שלא ידעו אם הייתה גלימת המפקיד פטור כיון
ה"ה גלימה בידו ומפקיד אומר לא זו היא ונפקד אומר זו היא נאמן בשבועת היסת ואם המפקיד אומר
המפקד אומר בריא אפילו היסת ל"כא זהבא כיון דמפקיד לא ידע האי גלימא דאיתניס או דלייה היא אז לא
מיהות: ה' אם התנה בפקדן שיהא פטור משבועה תנאו קיים: ו' נגנב הפקדון באונס ואחר כך הוכר ה
יאך סומר סכר ואחר שומר חנם עושה דין עם הנגב ואינו נשבע קדם ונשבע ואחר כך הוכר הנגב אם
חנם הוא רנה עומד בשבועתו דנה עושה דין עם הנגב ואם שומר סכר הוא עושה עמו דין:
הנה ראובן המביא חוב בטוח לשמרון וקבל סכר על הספרות וא"כ במקלף החוב וצריכין להשתדל עם הסר נכד חוב ושמרון רובה שר
יטריח אומה טירחא הו"ל וקבל סכר מן החוב י"א דהדין עם שמרון דומיא דהוכר הנגב: (מ"ה סימן סכ"ד)

רצה ישילם הנפקד בשביעיין איתו זבו ג סעיפים

א' כומר חיס שאמר הריני חסלם ואינו נשבע אם היה הפקדון דבר סכ"ל מינו טוב וזמני צ"שוק לקנות צד
לכנון פירות או ויעשת כל גמר וכל פסחן הטוות בכל עניינים או קורות שאינם מזוירות וכן צ"ל ביונא ד
הרי זה חסלם ואינו נשבע אבל אם היה הפקדון צהמה או בגד מזויר או כלי מתוקן או דבר שאינו מביא לק
כמיהו צ"שוק חובטין למא עיניו צתן יכו ומשביעין איתו צנק טת חפץ שאינו צרהתו יאחר כך משלם וה"ה ל
המותרים כנון השואל שאמר חתה"א נגנבה ושמעון עבד והסוכר שאמרו נגנבה או אצדה יאף על פי שהם חיי
לילם מ"ש"ינים אותם טביעה שאינה צרמיות ואח"כ משלמים דמי הבהמה או החפץ שאינו חוששים לו טחח ט
כ"ז צ"ה ואם אמרו שבעלים יתר יצל זה היה טוב כולל בשביעתו שאינו ביה אלא כך וכך: ב' נחנא כל ש
שנשבע שבועת הסומרים כולל בשבועתו ב' ידכרם שומר כדרך הסומרים זשארעו כך וכך זשאינו צרמיות זש
סלח בו יד קודם שזרעו המאורע הפטור איתו זואם דנה לללם נשבע שאינו צרמיות וכולל בשבועתו סכך וכך ה
טוב: (ס"ג ולא רנה ליסכת ואח"כ הוכר הנגב קבל כל סכר דאמי משלמא אכל לא סכח דמנפח) (טור) ג' י"ס מי שאומר שאצילו
הדבר המופקד או המיוסר או השואל טוב פרוטה הרי השומר נשבע עליו זואין אחד מהסומרים צריך להודעה במק
ולא לכפירה במקנת ורבו החולקים עליו כמה שכח שאצילו היה הדבר המופקד טוב פרוטה נשבע עליו ואומר
שגריכים צפירה עתי בפס:

רצו המפקיד בעדים זמנא הנפקד נגנב או לא היו הברים מעולם זבו ח סעיפים

א' אחד המפקיד או המשאל או המזכיר את חבירו בעדים או טלח בעדים דין אחד ים להם כיון שהו
זה מפי ענתו שהפקיד צדו או שהשאל או שהזכיר או שהשכירו הרי נשבע שבועת הסומרים שאין אומרים מ
לשטרן משביעה (א) אלא לטורו משלם: (ו"א דאמרינן מינו ליטור משבועה אלא שאין זה מינו טוב לכן לא אמרינן ליה (ט
צ"כ הר"א ש"ן ר"ח פרק הכשיוני והמגיד פרק שני דטבירות שני דטבות)
השאלתני ולא השכרתני או שאמר אחת הפקדת צדו או שהכרתני או השאלתני אבל החזרתי לך נשבע היסת ונכס
אצילו הפקיד בידו או השאלו או השכירו בטר צאתו בשבועה בנקיטת חפץ ליתר החזרתי לך כמינו שיהי יכו
ליתר נגנב אם הוא שומר חנם או נאנס אם הוא שומר סכר ומתה מחמתה אם הוא שואל וכנס טחח ה
טוען כן היה צריך ליסכת מן התורה בנקיטת חפץ כך כטוען החזרתי צריך (ב) ליסכת צעון טל תורה: ג'
כמה דברים אמורים כשהיה השומר יכול לטעון לומר באנסו ולא נכריך אותו להביא ראיה על טענתו אבל אם היה
חייב להביא ראיה על טענתו כנון שהיה במקום שעדים מזויים אינו נאמן לומר החזרתי אלא יסכת בעל הט
בנקיטת חפץ שלא החזיר לו וימלא ויהא דאמר לו יסכת לו שלא החזרתי לך אבל אנו לכתחילה אמרינן ליה זיל
טלים ליה: ד' צ"ה להחזיר לו פקדונו ואמר ליה המפקיד אין זה פקדתי אלא אחר הוא או טלח היה וכבר
או אדם היה ונשמת בו ק' שאין הפקדתי גלגלך ואין אלו אלא חמטים ובעל הכית אומר והו הפקדת כנתן
ומה

חשן המשפט והלכות בקרון רצו רצו רצו

פירוש רלו

(ג) ושיין לקמן סימן ס"ה סעיף ד' וס"ה ר"ל ס"ב:
סימן רצו (א) או מהם הייב לי קודם הפקדת' רי"ג ס"ס ט"ב מ"ה סימן ט"ל רש"ד ס"ח רי"ג וע"ל סימן ס"ד (ב) וע"ל ס"ו ט"ו ס"ה:
סימן רצח (א) שיין המני"ט ח"י דף קס"ד ד"ל ללא ה"ל ל"ד סו"י ל"ח ממון ט"א י"ל מסלם ועיין במורד ט"ד ע"ב ס"ק מ"ח ר"ל לניב לני סימן פ':
 סימן ט

ה סמכת אמה נוטל הרי השומר נשבע היסת כשאר כל הנשבעים שאין כל שומר בע שבועת השואלים האחרים בתורה אלא בזמן שמודה בעלנו של פקדון כמו שאמר ופקיד אלא שטוען שנכבחו ארז או נכבד ארז אמר זהו שהשאלתני או שהפכרת או שנטלתי פטר על שמירתו והבעלים אומרים אינו זה אלא אחר או נשמה מכמות זה הרי שומר נשבע היסת או שבועת התורה אם הודה במקנת כיגד מאה סאה מקדתי אלכך והשומר אומר לא הפקדת אלני אלא חטאים נשבע שבועת התורה מפני שמה במקנת לא חסום שבועת השומרים מאה כור של חטים הפקדתי אלכך והוא מק לא הפקדת אלני אלא מאה של טעורים נשבע היסת כשאר כל הנשבעים בטענה כזו: מתנה שומר נשם להיות פטור משבועה והשואל להיות פטור חלשם וכן מתנה על הפקדון על שומר חנם או שומר שכר וטוכר (ג) להיות חייבים בכל כשואל סבל לאו בממון או בשבועת ממון קיים ואין צריך לא קניין ולא עדים: ו טען זה היה סס תנאי והשומר אומר לא היה סס תנאי נשבע השומר שבועת השומרים ומתנבל ד טלח היה סס תנאי: ו טען שהפקיד אלנו וזה אמר לא אחרתי אלא הנח לפניך ולא נעשיתי לך שומר ובע היסת טלח קבלו אלא בדרך וכולל בשבועתו טלח טלח בו יד ולא איבדו בידים ולא בנרס נגרס לו סיהיה חייב ולס: ה הודה השומר שפטע וטען תנאי היה ציינונו גלא אנטרד לסומרו כדרך השומרים והמפקיד אומר לא היה סס תנאי אף על פי שהפקיד אלנו בעדים שמעידים שדבר זה יפקדון הוא אלל זה אלל לא ידענו אם היה בתנאי אם לאו השומר נאמן מתוך שהיה יכול לומר שמרתי כדרך השומרים ונאנסתי נאמן לומר שהיה ביניהם תנאי לפי שבעי טלח טלח בו יד ושאינו ברשותו ושהיה בהם תנאי ואם הביא המפקיד עדים שפטע חייב השומר ואינו נאמן כמה שטוען תנאי היה ביניהם שהיה אין כאן תינו:
 ודווקא שידעתי עדים שהיה שומר עליו אלל בלא זה אפי' שפטע נאמן ציינו שהיה יכול לומר לא הייתי שומר עליו ולא אחרתי אלא הא נתיא קמן: (המגיד פ"ה רס"א)

רצו הכופר בפקדון אפילו נותן הכפיקר סימן ובו סעיף אחר

המפקיד אלל הכירו טלח בעדים נאמן לומר להד"ח (א) אף על פי שאין הנפקד אומר סיהיה לו חפץ כזה והמפקיד נותן בו סימן ואפילו הכפיקר אלנו בעדים אם לא ראו עשה בידו נאמן לומר החזרתיו לך או נתתו במתנה ואפילו אם טוען הפקדתי בידך חטים וזה אומר החזרתני לך והלה אומר והרי כך וכך היו ונתתם חבית פלונית ונמנא כדבריו אפילו הכי נאמן הנפקד לומר החזרתני לך חת כלך ואלו אחרים הם אפילו פקדם בעדים אלל אם עדים מעידים שהפקיד בידו זה החפץ ורואים אותו עשה בידו אינו נאמן לומר וזרתיו ולקחתי מתך או נתתו לי במתנה ולא מיבעיא אם הוא חי שמוציאין אותו בידו אלל אפילו אם מת מוציאין אותו אומר מהיורטים אפילו כלל שבועה:

אמר המפקיד חפץ פלוני הפקדתי בעדים בידו סמינו כך וכך ואנו רואים ביד הייחוס חפץ כזה ציינו להראותו לפדיו ואם עדים מעידים אותו סיהיה זה החזירין אותו ואם אחרים הייחוס אינו טלח הוא נאמנים בשבועה: (טור)
 לא עוד אלא מי טבא ואמר כך וכך הפקדתי ארז או ארזי ארז טלח הוא נאמנים בשבועה: (טור)
 היה יודע לדיין טלח היה אומר שזה הפקדון טלח יום הפקדון טלח יום לו לדיין הזה לתת הפקדון לזה שנתן סימניו והוא אלל יהיה המפקיד רגיל להכנס אלל זה טמח אלל אם היה רגיל להכנס אלנו טמח טל אחר הוא והכיר הסמינים טלח בלא עדים והעידו לדיין טלח זה אומר אין מוציאין מיד הייחוס בעדותן שאין זה ראה בידו והוא אומר דעתם אינו אומר דעתו ואין לו לדיין אלא מה שדעתו סימנת עליו ומטרכו בני דוכים (ב) שאינם הנונים ואפי' יהיו הנונים במעשה אינם חכמים כראוי ובעלי בינה הפסיתו רוב בתי דיני ישראל שאין מוציאין מהייחוסים באומר דעתו טל דין: (המגיד פקדון על פי כ"ד ואח"כ טרע הנפקד שפטע שומר) (ר"ו כ"ח חלק י"א)

רצח נפקד אומר איני יודע כמה אני חייב והמפקיד טוען בריא ובו ב סעיפים

כל שומר שנתחייב לשלם ואמר איני יודע כמה דמים (א) אני חייב לשלם והבעלים אומרים אנו יודעים כך וכך היה טוח כנון שהפקיד אלל כים מלא זהובים ופטע בו הבעלים אומרים מאתים דינרים היו והשומר אומר ודמי סהים בו דינרים אלל איני יודע כמה היו נמנא זה בטוען מאתים והודה לו במקנת ואמר האמר איני יודע

השן המשפט הלכות פקדון רצח רצח ש ש

ידע שהוא מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם ולפיכך הבעלים יטלו כלל שבועה והוא שיטענו דבר ש
אמורים בו ויש לסומר להחרים על מי שלקח ממנו יותר מהדמי לו: (ועל ס"ז ס"ו) ב סת אכיו והניח ל
סק גרוד והפקידו אצל חבירו ופטע בו המפקיד אומר איני יודע מה היה בו שמא מרגליות היו בו וכן השומ
אומר איני יודע כמה אני חייב לשלם שמא זכויות היה מלא ויטבע הטומד כפקנת חכמים שאינו כרשותו ויכלול
בשבועתו שאינו יודע בודאי שהיה בו יותר על טוב כד' וכך וישלם מה שהודה לו: (מפקיד שאמר נגנב לי מן הפקדו
והסומר אומר איני יודע נטבע שאינו יודע וכטור) (משו' רש"י סתן אלף קל"ד)

רצח שנים שהפקידו ביד אחד ואחר מהם בא לתבוע ובו סעיף אחר

א שנים שהפקידו אצל אחד ונא אחד מהם ליטול את שלו איך שומעין לו עד שיבא חבירו כמה דבריו
אמורים כשאין הטני בעיר אבל אם הוא בעיר יודע שטבעו חבירו ולא בא ודאי ניחא ליה כמא' דעבי
חבריה ופלוותיה קא עביד ונתבאלו פרטי דין זה בסתמן קט' ובסתמן קכ"ב: (ואם הפקיד אצל ב' הוי כהנה לטני
(כ"י ר"פ המפקיד) ועל סתמן ע"ו)

ש שנים שהפקידו אחד ק' ואחד ר' וכל אחד תובע מאתים ובו ר סעיפים

א שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מחמץ וכל אחד חשניהם אומר אני הוא שהפקדתי התאמי
והסומר אומר איני יודע ישבע כל אחד מהם שהפקיד ק"ק ויתן ק"ק לזה וק"ק לזה ונמנא מפסיד מנ
חביתו חפטי נפטע שה"ל לכתוב הם כל אחד על כים שלו ואי חוכהו לא תבעי ליה כל חד בדריח אם ב
לנאת ידי נמים חייב אבל בדיני אדם פטור לפיכך אם הביאו לו הטנים כאחד ג' מאות בכרך אחד יובא
ומבעו וכל אחד אומר המאתים שלי נתן מאה לזה ומאה לזה והסומר יהא מוכח אצלו (וי"א דיהא מונח ביד כ"ר
(מרדכי ב' המפקיד ויעין כ"ג) עד לעולם או שיודה האחד לחבירו שהדי הוא אומר להם כיון שראיתי שאינכם מקפידים
זה על זה והבאתם בכרך אחד לא הטרחתי ענתי לידע ולזכור תמיד מי בעל המאה ומי בעל המאתים ואם
בנא לנאת ידי שמים פטור: (וי"א דאם מטעו ליה חייב בנא לנאת ידי שמים אפילו כבי באי גוונא) (טור) ב זכן אם הפקיד
אצלו ב' כלים אחד גדול ואחד קטן וכל אחד אומר אני בעל הגדול ישבעו שניהם ויתן הגדול לאחד מהם
ודמי הגדול לטני ויטאר לו הקטן ואם הביאום בכרך אחד כאחד נתן הקטן לה' ודמי הקטן לטני והסומר יהא
מונח עד שיודה האחד לחבירו או עד לעולם: ג זכן מי שמדעוהו שנים זה אומר אני הוא בעל הפקדו
זה אומר אני הוא והסומר אומר אחד חכם הוא ואינו יודע מי הוא ישלם לכניהם:

הנה ואי חייבהו לא מטעי ליה פטור אפילו בנא לנאת ידי שמים חבל אם אחר אביהם של אחד מהם הפקיד אצלו ואינו יודע איזה מהם חייבו
בנא לנאת ידי שמים: (טור)

ד וכן שנים שהפקידו שתי בהמות אצל דועה ומתה אחת מהן ואינו יודע על מי היתה ישלם לשניהם ואם
הפקידו בעדרו שלה מדעתו מניח בהמה ביניהם ומסתלק ומתה מונחת עד שיודה האחד לחבירו או ש
טענה לחלק אותה:

שא דין השומרים בעבדים וקרקעות ובהקדשות ובשל עניים ובו י סעיפים

א ג' דינים האמורים בתורה בארבעה שומרים אינם לא בקרקעות ולא בעבדים ולא כעטרות ולא כנכס
עבד'ם ולא בהקדשות כל מונח או של בדיק הבית שומר הנס אינו נטבע ניחא שכר או שוכר או
שואל אינם משלמים ומ"מ שומר שכר תפסיד שכרו עד שיטבע שטמר כראוי וכן פטורים אף מפיטעה (ובדיק'
ויש מחייבין בפיטעה וכל אלו חוץ מן ההקדשות פטורים אפילו מפיטעה שאינה כרשותו:

הנה ועל סתמן ס"ו סתף כ"ט שומר שכר לשומר בדברים אלו חייב דרע מפיטעה (הר"א כלל ל"ט סתמן ב') ויש חולקין (מהרי"ק סוזה
ו' ופ"ין דריכו ירוחם כ"ל חלק ב') השואל בית וכסף פטור לחסם דהוי ליה קרקעות: (מרדכי פ"ק הדינים)

ב הא דאין נטבעין על אלו הני מילי בפני ענמם אבל על ידי נגזיל נטבעים: ג אף על פי שאתו
סאין נטבעים על אלו הני מילי מדאורייתא אבל נטבעים עליהם היסת אם היתה סס טענת ודאי: ד כל אלו
אם קנו מידם להתחייב באחריותם חייבים: ה המוסר לחבירו לשומר דבר המחובר לקרקע דיכו בקרקע
אפילו ענבום העומדת ליכנר: ו מי שהפקידו אצלו מעות עניים או פדיון שכויים ופטע בהם ונגנבו פטור
סנאמר לשומר ולא לחלוק לשניהם והרי הוא ממון שאין לו פובעין כמה דברים אמורים כשאין זה הממון מוטק
לעניי

השג המשפט הלכות בקרוץ שא שבו שג

פירוש רזו

סימן שג (ה) פיין בס' סי
מורה ס' ט"ו
שאבט' ורו' שים בידו מעות ואינו
רשאי לקנות סמורה אלא בהסות
בעל המעות אע"פ שיש לו ריוח
בקנין הסמורה אם הוא ש"ח וכו'
מתלוצץ בן יוסף וקוסים המתעסק
בפלגה מלוא ופלגה בקרוץ אם יש
לו דין ס"ס בפלגה בקרוץ י"ד קס"ו
ח"מ ר"ל אלקלעיס ו' ז' ומד"א
אין הסומר מתנה להיות כסור
מפשיעה ואם התנה אינו כלום
כן כתב במשנה ז' לז חלק א'
בקטנטרים אחרון דף קנ"ח
ד"ש חלקים ופיין ר"י ו' ו"ט
(כ) ויהי'

בני מקום זה או לשבויים ידועים אבל אם היו לעניים אלו או לשבויים אלו והרי
אם קנון להם הרי זה המזון שיש לו תובעים ויפלא אם פצע או ישבע טלח פצע
יד כל הסומרים: (וכן אם הנגלי אמר לסומר סומר לי חייב כשאר סומר) (מרדכי' החובל)
מי שהפקידו אצלו ממון פדיון שביים ובאו עליו נכבס וקדם והגיל ענמו בממון
יום אם הוא פטור נתבאר בסיומן רנ"ב סעיף ט': ה' מי שיש בידו מעות טל
ומים דינו כדיו מעות נאח כלי אדם ואסור להשתמש בהם: ט' עכו"ם שהפקיד
ואח כך נתבאר אין לו כל דיני הסומרים עד שהיה תמלתו וסיפו ישראל: (ובן הולין
ח"ב בקרוץ ביד הסימק) (שור פס' רמ"ב ס"ב ד' דש"מ) ו' אין הסומר חייב אלא אם כן
נצו לו בתורת שמירה אבל אם נתנו לו לאחד פטור דדרינן לשמור ולא לקרוע ולא
אכד והני מילי דאתא לידה מעיקרא בתורת קריעה ואיכוד אבל אי אחא לידה
עיקרא בתורת שמירה והדר אחר ליה קרע חייב אי לא אחר ליה ע"ה לכסור:

דיני שומרים אחר האיש ואחר האשה וכו' ב סעיפים

אחד האדם ואחד האשה בדיני הסומרים בין שהיה הדבר הסומר טל האשה בין שהיה ביד האשה: ב
קטן שהפקיד או השאיל לגדול נשכח שבועת הסומרים לקטן: (ויש חולקין וע"ל ס"ס ב"ו)

הלכות שומר שבר

שג שומר שבר באיזה דבר חייב או פטור ומאימתי מתחייב וכו' טו סעיפים

שומר שבר גם הוא אינו מתחייב בשמירתו עד שישמך במקום טראוי למשך כמו שנתבאר בסיומן רנ"א
בסומר חנם:

יש אומרים אדם ששולח לחבירו סום דבר להוליכו למקום אחר ומדך כך טלח לו דורוף (ה) הוי שומר שבר (הנכות מרדכי' כ' אויזה
ג' בסך ופיין ב"י) ראובן שאמר לשמעון יש לך חפץ פלוני למכור אשתיך ואמרתו ושמעון אומר מכשו בנך וכן והשומר יחא טלך נכשע
ראובן שומר שבר עליו אף על פי שברך בסקנלו: (מהרי"ק סו"ס ק"א)

שומר שבר חייב בנזיפה ואבידה ויש אומרים שאפילו שבר כראוי ונתן הכספים תחת הקרקע בעומק מאה
אמה שאי אפשר לנוכח מכטי אם לו על ידי מחילות או גם בעודנה דנימי אינטי וננכו או קפץ עליו חולי
ולא יכול לשומרה וכל כיוצא בזה חייב ואפילו הקיפו חומה של ברזל ואפילו אם אלו היה שם לא היה יכול להגיל
חייב בנזיפה ואבידה אלא אם כן היה שם ולא היה יכול להגיל: ג' שומר שבר פטור מאינטיס אויזה אוגוס פא
עליו לסטים מווייך אפילו אם הרועה מווייך לפי שהלסטים מוסר נפטו יותר:

אם נפלה דליקה בבית ובשרפו הכספים שהיה שומר שבר עליהם הוי אוגוס אם לא היה יכול להגיל בעצמו ולא על ידי
אחרים (מרדכי' פרק המפקד ופרק השואל) ודיוקא שירע בודאי ששרפו אבל אם אינו יודע בבירור רק שהיו בבית ששרפו
אינו יכול לישבע ששרפו דלילמא עכ"ל כנכסו ונכסו אויז' ולכן חייבים לשלם אלא אם כן העכ"ל הכנסים הם לסטים מוויינים דלמ
ישבע ששרפו או ננכסו בלסטים מוויינים ופטור: (טור)

רועה שברו ואכיס וטרפו ממני אם היה זאב אחד אינו אוגוס אפילו בשעת משלחת זאבים ואם היו
שני זאבים הרי זה אוגוס שני כלבים אינטי אוגוס אפילו בלא משני רוחות היו יותר על טקוס הרי זה אוגוס:
ה' יש מי שאומר דכל מה דאמרינן דלא הוי אוגוס דיוקא בשלח השתדל להגיל אבל אם השתדל להגיל ולא
יוכל אין לך אוגוס גדול מזה ונשבע על זה ונפטר: ו' הארו והדוב והנמר והברדלס כירס רש"י פטוייט
בט"ז ובערוך כירס מין בעל ח"י' נצו' שנים הוא זכר ונקרא צבוע ואחר כך יפסקן לנקבה נקרא נפריא יאו הוא יותר רע מקודם
מזו"ר בפרקא קמא דנבא קמא דף ט"ו עמוד א' והנחת הרי אלו אינטיס בזמן שברו מאלהים אבל אם הוליכו
למקום גדוה חיה ולסטים אין אלו אוגוסים וחייב לשלם: ז' רועה שמנא נכב והשתחל להתנרות בו
ולהראותו שאינו חושש ממנו ואמר ליה הרי אנו במקום פלוני כך וכך רועה אנתנו וכך וכך כלי מלחמה
יש לנו וכו' אומר הלסטים ונחנו ולקח מהם הרי הרועה חייב: ח' רועה שהיה לו להגיל הטריעה או
הטביעה ברועים אחרים ובמקלות ולא קרא רועים אחרים ולא הביא מקלות להגיל הרי זה חייב אחד שומר
חנם ואחד שומר שבר אלא שומר חנם קורא רועים ומביא מקלות בחנם ואם לא נגמא פטור אבל שומר שבר
חייב

(ב) ויהי לכל המזמין כרסות
 דכסעיה וכו' ויהי כ"י דכס' מ"ח :
סימן שר' (ה) וע"ל סימן
 שר' ס"ב ס"ט
 סבלה זמנו כלמה שזרמו ואסילו
 ס"א עדיין בבית אינו עליה אלא
 ס"א (ב) וגם סס נפגאר אם מחר
 למי שדרנו לחסור :
 סימן טו

חייב לשכור הרועים והמקלות עד כדי דמי הבהמה כדי להגיל וחומר ולוקח שכרן כמעט
 הבית ואם לא עשה כן והיה לו לשכור ולא שכר הרי זה פושע וחייב : ט דוע
 שטען הגלתי ע"י רועים בשכר נטבע ונטול מה שטען שאינו יכול לטעון אלא עד כדי
 דמיהו ויכול היה לומר נטרפה (ב) ונטבע בנקיטת חפץ : י רועה שהניח עדרו ובא לעני
 בין בטעה שדרך הרועים להכנס בין בטעה שאין דרך הרועים ליכנס וכאז וטרם אז
 ודרם אין אומרים אילו היה סס מגיל אלא אומדין אותו אס' יכול להגיל על ידי רועיה
 ותקלות חייב ואם לאו פטור ואם אין הדבר ידוע חייב לסלס' :
 הגה ויש אומרים דאם נכנס בפת שאין דרך ליכנס חייב בכל ענין דהון מחילתו בפשיעה וסופו
 באונס (סור) וע"ל סי' רצ"א ס"ב ד'

יא רועה ט"ט שהעביר הבהמות על הגטר ודחפה אחת מהן לחצרותה ונפלה לשכולת כהר' פי' מקום שמים נגרים כג'
 ה"ז חייב שהיה לו להעבירם אחת אחת שאין השומר נוטל שכר אלא לשמור שמירה מעולה הואיל ופסעו בשמירת
 בתחילה והעבירן כאחד אע"פ שנאנס בסוף בעת הנפילה הרי הוא חייב : יב' תמה כדרכה פטור סינפה ומתה כגו
 שהעמידה בחמה או בנינה אפי' לא מתה מיד חייב : יג' מקפתו ועלתה לראשי נוקד ומקפתו ונפלה ה"ז אונס
 יד העלה לראשי הנוקד או שעלתה מאליו והוא יכול למנועה ולא מנעה אע"פ שתקפתו ונפלה ומתה או נסברה חיי
 ככל שחלתה בפשיעה וסינפה באונס חייב : טו' העלה לראש ההר ומתה סס כדרכה אר' נפסע בה ולא שמרה כראו
 וינאלה לאונס ומתה סס כדרכה פטור אבל אם ננצבה מהאף ומתה בבית הגנב חייב : (שומר שכר סבלה זמנו ע"ל סימן טמ"ג)

דש המעביר חבית במקום למקום ונשבר בתי חייב ובו ו' סעיפים :

א המעביר חבית במקום למקום בשכר ונשברה דין תורה הוא שישלם שאין זה אונס גדול והרי השבירה כנגיבו
 ואכילה שהוא חייב בהן אבל תקנו חכמים שהיה חייב שבועה שלא פסע בה שאם אהה אומרישלם אין לך ארנ
 שיעביר חבית לחבירו לפיכך עשו בו שבירת החבית כמיתת הבהמה וספורתה : ב ועוד תקנו דבכר זה שאם נשא
 איתה שלים כמותו ונשברה משלמים מני דמים הואיל ומשוי זה גדול לבני א' וקל לבני שנים היו באונס ואינו אונס ומשלמני
 מחנה אם יש עדים שלא פסעו בה : ג נשברה במקום שאין עדים מניינים נשבעים שלא שכרה בפשיעה ומשלמני
 אני דמיה שהרי לא היה לכל אחד להעביר אלא משוי שהיה יכול להעביר בכני עמנו : ד מכאן אהה לר' שהאחד
 שהעביר חבית גדול שאין דרך כל הסבלים להעבירה ביחיד שהוא פושע ואם נשברה בידו משלם הכל :
 הגה כל זה לשון הרמ"ם ודעמו אבל יש חולקים וע"ל דכל שהוא קל לשים אע"פ שהוא כבד לאחד לא מקרי פושע גמור ואינו משלם רק
 מחנה : (סור והמגיד ס"ד דש' ירוח ב' דפ' ד')

ה הסבל ששכר חבית של יין לחצוני ונתחייב לשלם והרי הוא עוה ביום השוק ד' ובשאר ימים ג' אם החזירו ביו' השוק חייבים
 להחזיר חבית של יין או שלמלח לו ד' והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה לו יין מחזירין לו ב' ואם החזירו לו
 בשאר ימים מחזירין לו ג' ומכנין לו בכל זמן טורח' שהיה טורח' במכירתה ופנס' הנקב שהיה נוקב החביות וכן כל' כיוצא בזה :
 הגה גם זה לשון הרמ"ם ודעמו אבל רוב המפרשים חולקין וע"ל בהפך שאם שכר בשאר הימים משלם ג' ואם שכרו ביום השוק אם נא לפרעו בשאר
 הימים נריך לימן לו ד' ואינו כפטר אם הוצה לימן לו חבית אחר של יין אבל אם נא לפרעו ביום השוק יכול להחזיר לו חבית אחר של יין והוא
 שאין לו יין אחר למכור בשוק אבל יש לו יין אחר הרי הוא אצלו כשאר ימים' ונריך לימן לו דמיה היו : (סור נכס הר' אש)
 ו שומר שכר כיון סבלה זמנו כלמה שמירתו ואפילו היא עדין בפיתו אינו עליה אלא ט"ח :

שה שומר שכופר או טוען נאנס או ננב ובו ז' סעיפים

א ס"ס דינו כט"ח לענין אם כפר (א) או טענות אחרות שביניהם כגון אם אמר לו נשתמשת בחפץ וקלקלתו וכיוצא בזה
 נטבע היסת וכפטר ואם השומר טוען שנאנסה אם במקום שעדים מניינים יביאו עדים ויפטר או ישלם ואם אין מניינים
 ישבע שהיא כדבריו ויכלול בשבועתו שלא שלח בה ידו ושאכילה ברשותו ואם טיען ננבדה או אפי' שאומר פסעתי בה והריני מ' שלם
 משבעיון אותו שאינו ברשותו : ב ננבדה בלפטים מוויין והוכר הננב נריך לפרעו לב"ה והוא יעמיד הננב בין
 ואפילו אם נטבע כבר וכפטר קודם והוכר הננב כיון שנמנע הננב נריך להעמידו בדין והוא יפרע לב"ה : ג
 היו הפעלים עמו במלאכתו בטעה שמסך החפץ לשמור פטור אף מפשיעה כמו שנתבאר בדיני שומר חנם : ד
 קבל עליו ט"ט להתחייב אף באונסים או שהתנה ליפטר מנבדה ואכילה ומשבועה הכל לפי תנאו : (אמר סיס על חמ
 שלא אהתי' גאחריומו כגור אפילו מפשיעה) מרדכי ס"ב האומנים) ה' ט"ט שמסך לומר אחר נתבאר מנכטו (ב) כסי' רצ"א :
 ה האומר

חשן המשפט הלכות אומנים שוה שו

פירוש רלח

סימן שו (א) כמז סמ"ט
 ודבריהם הוכחתי
 דדווקא באומן דקבלנות קאמר
 דהוי שו"י שבר מה שאין כן פועל
 שכיר ויש ויומר כ"י לי דרך ב"ח
 שכתבמלאכה בניה האומן בין
 שכיר ויש בין קבלן הוי שו"י שבר
 וכשעשה שבר בעל הבית הוי
 שומר חנם אלא שקשה סלפי הט"י
 שכתב הטור וגם הב"ח שהטעם
 שהאומנים שומרי שבר הוא מפני
 שמשתכרים בנה שומרים להם
 לתקן אם כן גם בשעושי מלאכה
 בניה בעל הבית היה ראוי שהיה
 שומר שבר ובפ"ט בקבלנות (ב)
 דין מומחה עיין ים שלמה (ג)
 ר"י"ב סוף סי' ק"ג וסוף סי' ט"ט
 (ד) כתב סמ"ע פ"י וזו טעמה
 מספק והיא באונס עיין מזה סוף
 ס' הגדות רמ"ב"ס שכתב חולק
 שכתב שו"י חייב (ה) משום
 רמ"ב"ס דף ב"ב (ו) לב"ח סימן
 ל" (ז) והוא דרין אם אחד שאל
 לחבירו אם ראוי להקיף לפלוני
 עיין ים שלמה ב"ח פ"ט סימן כ"ב
 (ח) עיין רמ"ב"ס ח"ג ק"ב :
 סימן סיב

האומר לחבירו שמור לי ואשמור לך (וי"א דה"ב השאלני ואשאלך) (טור נפש הרמ"ב
 מ"ב פ"י דשירות) הרי זה שמירה בבעלים אמר ליה שמור לי היום ואשמור לך לחבר
 השאלני היום ואני השאלך לחבר שמור לי היום ואשאלך לחבר השאלני היום
 ואשמור לך לחבר כלם נעשו שומרי שבר זה לזה :
 ויש אומרים דהשאלני ואשאלך ושמור לי ואשאלך או השאלני ואשמור לך אפילו בחד יומא הוי
 השומר שומר שבר ולא מקרי שמירה בבעלים : (טור נפש רש"י וכו"י ב' האומנין ומרדכי ב' הסיפקיד)
 ואמר לו השאלני בלימא שלך שהיה קלה וטוב עלי שהיה צדקה וצאו לסטים
 ונטלו האחת הנשארת היא של בעל דלחשן :

דכ"י ליה השאלני ואשאלך דהוי שאלה בבעלים מיהאם אין הדברים השאלים ביד השואלים אלא
 ביד אחרי כ"נן שראובן הכיח משכון ביד לוי בעד שמעון ושמואל השאל דבר לראובן לא מקרי שאל
 ובעלים דהא אין שמעון שומר לראובן והוי שומרי שבר זה לזה : (מהרי"ק שורש קס"ה)

הלכות אומנים

האומנים שומרי שבר ואם קלקלו וטבח שנבל זבו ח סעיפים

כל האומנים (א) שומרי שבר הם וכלם שאמרו ט"א את שלך זהבא מעות או
 שאמר האומן נמרתיו ולא לקחו הבעלים הכלי הרי האומן שומר חנם אבל אם
 אמר האומן הבא מעות וטול את שלך עדיין הוא שומר שבר כמו שהיה : (ואם אמר
 ול את שלך ואני שומרו עוד פטור) ב. נתן לאומנים לתקן וקלקלו חייבים לשלם כיצד
 נתן לחכם שידה תיבה ומגדל לקבוע בהם משמר ולשכרו או נתן לו ענים לעשות
 והם שידה תיבה ומגדל ונשברו אחר שנעשו משלם לו דמי שידה תיבה ומגדל שאין
 האומן קונה בשבח בלוי :

הכנאי שקבל עליו לשמר הכותל ושבר האבנים או הניק חייב לשלם היה שומר מצד זה וכפל מצד אחר פטור ואם מומחה המכח חייב : (טור)
 נתן חבר ללבע והקדיחתו יורה נתן לו דמי חברו וצדעו פטור או נתנו לו ללבעו אדום וצדעו סחור סחור
 לבעו אדום נתן ענים לאחרם לעשות מהם כסא נאה ועשה כסא דעאו שפס! אם השבחיתמר על ההוצאה נתן בעל
 הכלי את ההוצאה ואם ההוצאה יתירה על השבח נתן לו את השבח בלבד (ומה שהיה ראוי להשביח אלו לא שינה הוא
 גבל הקרן וחשביון השבח וההוצאה בלא זה) (טור) אמר בעל הכלי חייבי רונה בתקנה זו אלא יתן לי דמי הנמר או דמי הענים
 אין שומעין לו וכן אם אמר האומן הא לך דמי נמרך או דמי ענך ולך אין שומעין לו שאין האומן קונה
 בשבח בלי טעמה : ד המוליך חטים לטחון ולא לתתן ועשאן סוכין או מורסן נתן קצת לנחמס ועשאו פת
 נפולין בהמה לטבח וכיבלה בשכר חייבים לשלם דמיהם ואם טחט בחנם אסיה (ב) טבח מומחה פטור ואם
 אינו מומחה חייב : (ובטבחים שלוקחים בהרכסאות מן הכשרות מקרי שבר ואם נבלו חייבים לשלם) (טור) ה. כמה דברים אמורים
 (ג) בטבילה בודאי אבל אם עשה בה טרפות הטסלה מספק כנין טהה במיעוט סימנים פטור וכן אם מנח
 מסכין פנוס זהו דקרו תחלה כיון דלויכא למימר בענש (ד) המפרקת נפנתה לענין ממון לא משקינן מספק :

ואש"ל דאבו בובנין לאסרו אפילו הכי פטור מממון (מ"ה סימן קס"ו) כן נראה לי ואש"י שיש (ה) מי שחולק (ב"י נפש הר"ב) ומבל
 מקום שברו הפסיד דלימא בכנין (ו) פנוס טחט :
 המראה דיבר לשולחני זמרו לו יפה הוא ונמנא דקו אם בשכר ראהו חייב לשלם אף על פי שהיה בקי
 ואינו נריך להתלמד ואם בחנם ראהו פטור והוא שיהיה בקי שאינו נריך להתלמד ואם אינו בקי חייב לשלם אש"י
 שהוא בחנם זהו שאמר לשולחני (ז) עליך אני שומך או שהיו הדברים מכהלים שהוא שומך על ראייתו ולא יראה לאחיים : (וי"א
 דא"י שמתא ממי חייב) (טור נפש ר"י ובר"א) ומ"ה בסדר הראשונה כר' עיקר) ז. טבח טעמה בחנם ויכול וכן פלחני שאמר יפה
 דנמנא דע וכן כל כיוצא בזה פליהם להביא ראיה טהה עומחים ואם לא הביאו (ח) ראיה משלמין : ח.
 הנוטע אילנות לבני המדינה שהסכיד (וי"א דה"ל ליידי) (טור) וכן טבח כל בני העיר עכ"ל בהכמות והמקין דם
 שחבל והסופר טעמה בטרות ומלמד תינוקות שפסע בתינוקות ולא למד (אפילו קיסאו יומים) (מרדכי) או למד
 בטעות וכן כל כיוצא באלו והאומנים שאי אפשר מיחורו ההסד שהכסידו משלמין אותם בלא התראה טהה כמותרים
 ועומדים עד שיטמלו בת' אכתם האויל והעמידו אותם הנכור עליהם :

חשן המשפט הלכות שוכר שו שח ישט

הנה י"א דא"פ שאין לרכיב המראה מכל מקום בעיני חזקה דעד שיהיו מוחזקין או שימרו כהן לא מסלקין (א"ל) (פמניד פ"י דשכירות זכ"י ס"ח המקבל) הנותן מעות לחבירו לכמו לו ספר מורה ומצא ב"ן טלית וצ"ק לשכור אחר שניה אומדן אם הם טעויות שדרך סופרים לשנות את הכוונה חייב כלום אבל אם טעה כל כך שאין דרך לשנות חייב ומכל מקום אוליין ב"מ המנהג אס"מ מהנה במקום שבגבתי שריים מניהם א"ף זה כ"מ להניח ובסתם המקומות שאין על הסופר להגיה אם עמד והגיה ועצמו מתייחס הבעלים לטעם לו: (מש"ל ר"ב ס"א ח"א כ"ו)

הלכות שוכר

שן דיני השוכר וחובו ופטורו ואם השאל או השכיר וכו' ז סעיפים

א השוכר מחבירו בהמה או כלים דיוכס כש"ס להתחייב בנכיפה ואבדה ולפטור מאונסין: **ב** יכולין המסכנין והשוכר לחזור בהם עד שימסוך או שיעשה א' מדרכי הקנין וכן אינו מתחייב בנכיפה ואבדה עד שיעשה אחר מדרכי הקנין וי"א שמסכילק הבעל שמירתו מעליה מדעת השומר נתחייב בשמירתה: **ג** ראוין שכר בית משמיעו ונתן שם חטה ומחמת טעמיה שם ימים הרבה נתקלקלו הכותלים ונפלו והזיקו לשמעון ולשכניו אם היה ניכר וידון קלקול הכותלים והתרו בו לסקל החטה ולא סלקס פוטע הוא וחייב לשלם כל ההזיק: **ד** אינו השוכר בהמה א מטלטלים רשאי להשכיר לאחר ואם השכיר לאחר דינו כש"ס שמסד לשומר אחר שנכבד בפי' רנ"א: **ה** השוכר פרה מחבירו והשאלה לאחר ומתה כדרכה או נקנסה כגון שהסני חייב תחזור לבעלים הראשונים שאין ה' עושה סחורה בכרתו של זה ואם אמר לשוכר אם תרבה תשאלנה ויהיה דינך עם השואל ויהיה דיני עמד א' ישלם השואל לשוכר: **ו** השוכר פרה מחבירו ונולדה בה מכה בשפעת השוכר שלא מחמת מילכה יש אומריו שהוא פטור מלשלם כיון שסופה להתרפאות מאותה מכה לא הוי אלא שבת ואין שבת בבהמה לפי' אם מתבטל ב"מ ימים פטור כיון שסופה להתרפאות ויש מחייבים: (והשכיר ראשונה נראה עיקר) **ז** אינו אדם רשאי לדון בפרתו ערבות ולהשכירה שחרית:

שח השוכר בהמה לרכיב עליה כמות יטעון עליה זכו ז סעיפים

א השוכר בהמה לרכיב עליה אוט לא ירכיב עליה אשה (והוא הדין לעב"ד) (מדרכי ס"ק האומנין) מיהו י"א דווקא לכתחילה אבל אם עבר והרכיב עליה אשה אף על פי שניזוקה הבהמה אינו חייב לשלם (המניד פ"ד דשכירות) ויש חולקין (משנת מיימון) דנושטין סימן כ"ד והר"א כלל ז"ב) ולכא"פ עלמא אם מהנה המקום להתייקר בכריכה הכניס צריך להוסיף לו כפי הנוהג) (המניד הכ"ל לרכיב עליה אשה ורכיב עליה אוט: **ב** שכרה לרכיב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה בין גדולה בין קטנה ואפי' מעיברת ומניקה: **ג** השוכר את החמור לרכיב עליה יש לו להניח עליה כסותו ולנינו ומוזנותיו של אותו הדרך לפי שאין דרך השוכר לחזור בכל מלון ומלון לקנות מוזנות יתר על זה הרי מעכב עליו בעל החמור וכן י' לבעל החמור להניח עליה שעורים ונתן מוזנות של אותו היום יותר על זה השוכר מעכב עליו מפני שאפשר ל לקנות בכל מלון ומלון לפיכך אם אין עם מאין יקנה מניח עליו מוזנותיו ומוזנות בהמתו של כל אותה הדרך וב אלו הדברים בשוכר סתם ובמקום שאין מנהג ידוע אבל במקום שיש מנהג הכל לפי המנהג: **ד** השוכר את הבהמה להביא עליה ק"ק ליטרוין של חטים והביא ק"ק ליטרוין של שעורים ומתה חייב מפני שהנפח קשה למטוי והשעורים יש להם נפח וכן אם שכרה להביא תבואה והביא במסקלה תבן אבל אם שכרה להביא עליה שעורים והביא במסקל חטים ומתה פטור וכן כל כיוצא בזה: **ה** השוכר את הבהמה לשאת עליה משקל ידוע והוסיף על משאו אם הוסיף חלק משלש על הטיעור טפסך עמי ומתה חייב פחות מכאן פטור אבל נותן הוא שכר הטיעור: (וי"ל סי' ס"א) **ו** שכר סתם אינו נושא אלא משקל הידוע במדינה לאותה בהמה ואם הוסיף חלק משלשים כגון שדרכה לשאת שלשים וטען עליה כלשים ואחר ומתה או בשכרה חייב: **ז** הדמך שהוסיף על משאו קב אחד והזקק במלוא זה חייב בנקוי-שח"ע" שהוא בן דעת והרי הוא מרגיש בכובד המשא ועלה על לבו שמה מחמת חוליו הוא זה הכובד:

הג הלוך הנדרו של חבירו שלא נדרעו ושם מלאכמו וכוונתו ליתן לו שכרו הוי כשואל שלח מדעת והוי נזילין ואם החמור עומד לשכור לא הוי נזילין ומיאו אם מיאו בו בני בניו ואומרם שפעל החמור צריך לחמור הוי כשלא מדעת והוי נזילין ואם לקחו להביל את שלו ורצה ליתן לבעל החמור הסכמו לא הוי נזילין דמכא"פ"ר הוא (ת"ס סי' ס"א) כדלעיל סי' רס"ד וי"א וישנין לקמן סי' סס"ג ס"א מדיניו אלו:

שט השוכר את הבהמה לילך למקום ידוע והולכינה למקום אחר וכו' ה סעיפים

א השוכר את החמור להוליכה בהר והולכינה בנקעה אם החלקה פטור א"ע" שבער על דעת הבעלים ואם החמה חייב

ב שכרה להוליכה בדקעה והוליכה בהר אם הוחלקה חייב שהתקלות יותר בהר מבדקעה ואם הוחמה וזר שבדקעה חמימות יותר מבהר מפני הרוח ומגבחת בראש ההרים ואם הורמה מחמת המעלה חייב וכן כל כיוצא בזה : שכרה מהר לבקעה ומבקעה לבהר ומייבשה ומטה חייב וכן אם שכרה להוליכה למקום א' והוליכה למקום אחר ואזיר הדרך משוכה ממקום אחר חייב וכן כל כיוצא בזה : (טור)

השכיה בהמתו לילך בה למקום פלו' ולהחזירה לאחר והלך השוכר עליה למקום ההוא והחזירה בו ביום ונתרעם השכיר לזקני העיר על אשר הוליכה והביאה ביום אחד ואתרו למסכיר לקבלה ולהשתדל בדפוחתה וכן עשה ומתה לסוף ח' ימים חייב השוכר כיוון שפסע בה :

השוכר את החמור ובעשה פסח בדרך ולא חש לכך והניח עליו משוי ובתקלקל הוי פשיעה ולא הוי ליה להניח עליו משוי אבל אם היה כחוק לדרבו ולא היה אפשר לסבור חמור אחר לא הוי פשיעה ופטור : (הרא"ש כלל צ"ב סימן ג')

השוכר את הפרה לחרוש בהר וחרש בדקעה ונשבר הקנקן והוא הכלי שחרש בו הרי השוכר פטור ודיון בעל הפרה האומנים שחרשו וכן אם לא טינה על דעת הכלים ונשבר הקנקן דיון בעל הפרה עם האומנים שכרה לחרוש בדקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן השוכר חייב בו ודינו של שוכר עם האומנים :

הוי"א לאם האומנים הם שבורין מן המשכיר הרי הם פטורים מן השוכר הואיל וטינה והמשכיר חייב ליתן לזמן שברן : (טור בסס הרא"ש) ויהיו דין האומנים ששכרו בעת חריטה משלמים מי משלם זה האוחז את הכלי בעת החריטה ואם היתה הטרה עלות געלות כניהם חייבים בדמי הקנקן המנהיג אותה במלמד והאוחז את הכלי : ה' שכרה לדוש בקטניות ודש בתפוחה והוחלקה פטור בתפוחה ודש בקטניות חייב בקטניות מחלקת :

שי השוכר את החמור ונסתמא או כות או נשבר ובו ג סעיפים

השוכר את הבהמה וחלתה (ועדיין ראיה למלמב) (טור) או נשתטית או נלקחה לעבודת המלך אף על פי שאין סופה לחזור אם נלקחה דרך הליכה הרי המשכיר אומר לשוכר הרי שלך לפניך ונותן לו שכרו ושלם כמה דברים אמורים כששכרה לשאת עליה מטאון שאיפשר להעליכה בלא הקפדה אבל אם שכרה לרכוב עליה או לשאת עליה כלי זכוכית וכיוצא בהם חייב להעמיד לו בהמה אחרת ואם לא העמיד יחזיק השכר ויחטוב ונמו על שכר כמה שהלך בה מתה הבהמה או נשברה בין ששכרה לשאת בין ששכרה לרכוב אם אחר לו חמור אדם אף משכיר לו חייב להעמיד לו בהמה אחרת ואם לא העמיד יש לשוכר למכור הבהמה וליקח בה בהמה אחרת ואם אין בדמים ליקח בהמה אחרת שוכר נשבר בהמה אחרת ואם לא העמיד לו חמור וליקח בה בהמה אחרת וזה חזי שוכר לך אם נכרה לרכוב עליה או לכלי זכוכית ומתה בחצי הדרך אם יש בדמיה ליקח בהמה אחרת יקח ואם אין בדמיה ליקח שוכר נשבר כולם עד שיגיע למקום שפסק עמו ואם אין בדמיו לא ליקח ולא לשכור נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא מרעיונת ואם שכרה למשא הואיל ואמר ליה חמור זה ומת בחצי הדרך אינו חייב להעמיד לו אחרת אלא נותן לו שכרו של חצי הדרך ומניח לו נבלתו :

ב ויש חולקין וסבירא להו דאמילו שכרו למשא דינו כשכרו להכינה (טור בסס הרמ"ב) והא דאחריון דמתן לו שכרו מחצי הדרך היינו טיבול למכור שחרתו סס או טיבול לשכור חמור אחר עד מקום שרובה לילך אבל בלאו הכי אינו נותן לו כלים משכרו דהא לא מהני ליה מירי : (טור)

ג האופן השכיר בהמתו לשני ימים לילך ולחזור ובחזרתו ביום השני נבל הנהר עד שהגרך לעכב יום א' אם שכרה לימים פשיטא שגריך ליתן לו שכירות כל יום ויום ואם שכרה למקום פלוני ולחזור או ששכרה לשני ימים והשוכר המקום שרובה לילך עס וידוע שהוא מהלך שני ימים ועיכבו הנהר אם לא היה רגיל להתנדל פסידא דבעל הבהמה ואם היה רגיל להתנדל והשוכר מכיר ענין הנהר ולא המשכיר פסידא דשוכר ואם שניהם ידעו כשידא דבעל בהמה ומזונות הבהמה והשכירות דין אחד להם :

שיא השוכר ספינה ופרקה בחצי הדרך או טבעה בחצי הדרך ובו ו סעיפים

א ספינה שהוסף בה אחד משלמים על משאה וטבעה חייבן לשלם דמיה : **ב** השוכר את הספינה וטבעה בחצי הדרך אם אחר ליה ספינה זו או משכיר לך ושכרה השוכר להוליך בה יין סמס אף על פי שנתן לו השכר ויחזור כל השכר שהיה זה אומר לו הבא לי הספינה ענמה ששכרתי שהקפדה גדולה יש בספינה זו ואני אביא יין מכל מקום ואוליך בה :

סימן שייב (א) אפי' השוכר
 מקלקל החצר
 בהמים הוא שכתבתי לו ד"ר
 קה"א (ב) ארדני סי' ז"ר ועיין
 ב"י של ובהג"ה שבו דף רע"א
 והשוכר מעלה שטר לזמן ב"י ד"ס
 הירושלמי (ג) השכיר בית לראובן
 וקודם שכלה זמן השכירות חזר
 והשכיר ללוי כ"ה מלך ד"ה ש"ס
 רפ"ח ש"ן שכירות השני כלום
 והמ"ט ח"א ש"ה א"ח ק"ה (ד) כל
 זמן שלא החזיר הבית כמו שמחייב
 להחזירה חייב לפנות השכירות
 ור"ד סי' כ"ב (ה) חזנין שאמר לחבירו
 חריק לי את הבית לא כשטר
 השוכר כגון ור"ס ח"א ש"ס שבו
 שכירות ה"ה טראני ח"מ ק"ה
 (ו) ב"ן

הנה ואם אפשר להוציא התפיסה מן המים ולהשכיר ספינה אחרת בדמיו או בכל מה שצריך לספינה צ"ל
 להשכיר כמו שכתבתי לעיל סי' ס"א לענין חמור: (הנחות מייחסי ס"ה דשכירות)
א אחר לו ספינה סתם א"ני משכיר לך ושכרה השוכר להוליך בה יין זה א"ע' של
 נתן לו מהשכר כלום חייב ליתן כל השכר שהיה אומר לו הכח לי היין ענמו וא
 אביא לך ספינה מכל מקום ואוליכנו אבל צריך לנכות כדי הטורח של חצי הדרך א"ל
 דומה המטפל בהולכת הספינה ליושב ובטל: (וי"א דלמינו כותב לו אלא שכירות מחצי הדרך) (ס)
ב שם ה"ה (א) ד אחר לו ספינה זו א"ני משכיר ושכר השוכר להוליך בה יין זה אם נכ
 השכר אינו יכול להחזירו ואם לא נתן לא יתן סוף זה יכול להביא הספינה ענתקול
 זה יכול להביא יין ענמו: (ה) שכר ספינה סתם ל"ן סתם הדי אלו חילקין הסכ
 ודוקא כשאין אחד מהם דונה להטלים אבל (אם) זה מביא יינו וזה א"ני מביא ספינ
 אם נתן שכר נמי ישול ויביא מתחת ידו: י' השוכר את הספינה ופרקה מחצי הדר
 ניתן לו שכר כל הדרך ואם מלא השוכר מ"י ששוכר אותה ל"ו עד המקום שפסק שונ
 ויש לבעל הספינה עליו מרעומת (וכריך ל"ן לבעל הספינה מה שספינה נכסרת בהוצאת הסחו
 (הראשונה) ובהכנסת השנייה) (טור) וכן אם שכר כל הסחורה שספינה ל"אם אחר חצי הדר
 יורר ועלה הלווקח צ"טל שכר חצי הדרך מ"הראשון ושכר החצי מזה האחרון ויש לצט
 הספינה עליו מרעומת מפני שגם לו לסבול דעת' א"ס אחר שעדיין לא הורגל בו וכן כל כיוצא בזה:

שיב המשכיר בית לחבירו לזמן קצוב או סתם ויב"ו כ' סעיפים

א המשכיר לחבירו בית או חצר או מרחץ או חנות לזמן קצוב אינו יכול לחזור בו (א) ולהוציאו תוך זמנו אפי' נכ
 ביתו של משכיר שאין לו מקום לדור בו ואילו יענין צריך למכרו לאחר אינו יכול להוציאו והתק
 קיים ולוקח צריך (ב) להניחו ביד השוכר עד שפלים זמנו (ואם היה מוסר בכנין שלא היה יכול לפדותו לפולם אם ל
 מכרו יכול למכרו ולהוציאו מיד (ה"ה) ומרדכי ב"ק ה"א (ב) הנה פנו סיבול להוציאו לרכבו ומכרו (אין הלווקח יכול להוציאו) (ר"כ) סימן כ"ב
 ואם הקדים לו השכר אפילו לזמן מרובה אינו יכול להוציאו עד שיכלה זמן כל השכירות שהקדים לו:
הנה והפ"א קכ"ו זמן אפי' הכי מסתמא שברו כגד מנומי (ב"ב) המשכיר בית לחבירו ובתוך הזמן רובה לנכחו אין יכול לכופול"א: א"ל
 לבית יפה ממנו גם להכניס פועלים לבית לנכוחו מיהו מנבאסיס מן השוכר לפנים משורת הדין: (מרדכי א"ב)

ב אם חזר אחר שהשכירו ליה והשכירו או מדרו לעכ"ס או אג"ש שהקיע שכירות הראשון ה"ז חייב להשכיר ל
 בית אחר כמותו (ג) וכן כל כיוצא בזה: ג' משכנו לשנים ידועים בכך וכך לכל שנה ושנה כל זמן שלא יפדו
 וחזר ומכרו לאחר אין הלווקח יכול לקחתו מיד המלוה תוך השנה אבל אחר השנה יכול לקחתו: ד' השכיר לו ללוי
 אין פחות מיום א' לכזיפה אין פחות משני ימים לנשואין ואין פחות משלשים יום: ה' המשכיר בית לחבירו סתם
 אינו יכול להוציאו עד שודיעו לו יום מקודם כדי לבקש מקום ולא יבא מוטלך צריך ולסוף הטלטים יבא כד"א בימת
 החמה אבל בימות הנשמים אינו יכול להוציאו מהחג ועד הפסח: י' קבע לו ל' יום לפני החג אם נשאר מהטלטים
 יום אפילו יום א' אינו יכול להוציאו עד מנח"א הפסח והוא שידועו שלשים יום מקודם כדי א' צעירות אבל בכרכים
 א' בימות החמה ואחד בימות הנשמים צריך להודיעו שנים עשר חדש מקודם וחות' בין בכרכים בין בעיירות צריך
 להודיעו י"ב חדש מקודם: (ובחנות של כחמומין וצנעין צריך להודיעו ג' שנים מקודם) (טור) י' כשם שהמשכיר חייב להודיע
 כך השוכר חייב להודיעו מקודם שלשים יום בעיירות או מקודם שנים עשר חדש בכרכים כדי שיבקש טען ולל
 ישאר ביתו פנוי ופני ואם לא הודיעו אינו יכול לנאת אלא יתן השכר:

הנה או יעמיד לו אחר במקומו ואם רוצה להעמיד אדם אחר הנו אין המשכיר צריך לקבלו (ב"ב) ועיין לקמ"ה סי' י'
ד אם שכרו לזמן קצוב יכול שפלה הזמן יכול להוציאו מיד אפי' כלל הזמן באחמ"ע שעות הנשמים: ט'
 מה שאמרנו שאין המשכיר יכול להוציאו ולא השוכר יכול לנאת אם שודיענו מקודם יום הוקרו הבתים י'
 למשכיר להסוף עליו ולומר לשוכר או שכור בשוויה או תנא וכן אם הוצלו הבתים יום לשוכר לפחות השכר
 ולומר למשכיר או שכור לי כשטר של עכשוו' א"ן הדי ביתך מפניך מיהו דווקא דהתנו הכי קודם הזמן ואל"ס
 (ד) שעבר זמן הדועל אבל אם עמדו צתם מסתמא דעתם היה על השכר הראשון:
הנה וכן אם שכרו לזמן קצוב אף על פי שתיקרו הבתים או הוצלו אינו צריך לנאת רק כפי שהתנו (ה"ה) כלל ח' מ"י ששכר
 בית לחבירו והיה מובטח ונעשה שובא אין (ה) יכול להוציאו מן הבית ומה אחר ליה ממחילה שאינו משכיר לו רק מסוס
 שהוא חוקר ונעשה שובא ויכל להוציאו: (י"מ) וי"ס ב"ק ה"א

חשן המשפט הלכות שוכר שיב

פירוש רמ

(ו) צין הקדים לו שכירות בין לא
 הקדים שי למורא סי' ג' (ז) אם
 הלוקח לא ידע שהיה שכור ה"ו
 מקח טעות כמו בת"א זו מוס ואם
 הלוקח ידע שהיה שכור והשוכר
 קבל השכירות מוקדם והלוקח אומר
 לא לקחתי חרעמא שמקבל אהא
 השכירות והשוכר אומר מלדעת
 ה"ל לא שנויי מס המוכר קבל דמי
 המקח על הלוקח לפני הריא ואם
 לא קבל על המוכר להניח ראה
 שו"ת למו"א סימן ד' ועיין משב"ב
 ה"ר אש"כ ק"ט סי' א' אף השוכר פרע
 למוכר כבר אין ללוקח דין ודנרי'
 ע"ס השוכר אבל אש"כ פרע שליין
 הלוקח יקבל השכירות (ח) עיין
 ק"ל ח"א דף כ"ב (ט) וכן כתב
 ה"ר אש"כ בשמ"ן כלל א' סי' ד' (י)
 עיין רמ"ף ה"א (יא) ב"י רש"י
 ב"י פ' השואל הביאו ב"י סי' ס"ה
 ה"ר אש"כ ופסור סימן ט"ו ועיין
 משו"א דרבי סימן ט"ו ס"ב (יב)
 המסכיר והשוכר מעבדים זה על
 זה בכל שנוי שאלו לפטות בבית
 רש"י ס' ר"ב (יג) או הניאוהו
 עכ"ל ע"ס המביע ח"א סימן י'
 (יד) ועיין ק' חיים סימן ה' (טו)
 קבל עליו להעמיד לו בית כ"י לית
 ליה מוגר מאחרני ויחייב ליה כל
 היבא דמסכה בדבר הנזק ואי לא
 מסכה הא ארנס הוא ופטור כ"י
 ס"פ השואל ג"ס ה"ט"ג (יז)
 המסבי' חוקה חנות הולאה להכיר
 ובמקלטה ליה הכלואה עיין
 מה"ר"ס מפאדונה סימן ל"ט (יח)
 נגד כשרת ק' חיים סימן ה' ש"י
 למורא ס"ס י':

סימן סטו

כ"א שהשכירו סתם אבל אם השכירו לזמן ידוע אף על פי שנתייקרו הבתים או
 יזלו אוינס יכולים לא להוסיף (ו) ולא לדרוש: י"א נפלה בית המסכיר שהיה דר בו
 וזו זה יכול להניח השוכר מביתו ואחר לו אינו דיון פתיה אתה יושב בביתו עד
 תמלא מקומו ואינו מוסלך בדרך שאין אהה בעל זכות בבית זה ויתר מתני ודווקא
 יב"ר סתם אבל בשוכר לזמן ידוע אינו יכול להניחו תוך זמנו: י"ב נתן הבית לבנו
 א"א כו אשה אם היה ידע שכנו נעשה חתן בזמן פלוני והיה אפשר לו להודיעו
 יודע ולא הודיעו אינו יכול להניחו ואם עבדו כו דעתה לו אשה והרי הוא נוסחה
 והרי זה י"ס לו להניחו שאינו דיון שיהא זה יושב בביתו ובין בעל הבית ושוכר
 ונשעשה בו חתונה: י"ג מדרהבית או נתיב או הרישו און השני (ו) יכול להניחו
 ושיודיעו מקודם שלשים יום או מקודם שנים עשר חדש שהרי השוכר אומר לו אין
 דין יתר מכה זה שוכית בבית זה: י"ד מקום שנוהגין שיש להם ראש שנה קבוע
 וכירות הבתים ובאופן שכן בית משמעון לשנה אחת ואחרת הכלתה הנהגה נשאר בבית
 וס אחר ולא דברו זה ע"ס זה כלום בשכירות: שנה הבאה ור"ה ראובן לנאת התבית
 ושמעון מעבד על ידו שלא לנאת: ע"ה תשלום שנה שניה הדין ע"ס שמעון:
 שנים שהיו דרים בביתו חולקין על הבית ואחר כך נתייבחד בדין צריך לנאת אפילו בנאטע
 הסורף אף על פי שלא הודיעו מתירו מקודם: (עיין ב"י)

המסכיר בית לשנה בסכום ידוע ונתעברה השנה נתעברה לשוכר השכיר לחדשים
 (ז) כנתעברה למסכיר השכיר לו הדינים ושנה בין שאלת לו דינר לחדש שנים עשר דינר
 וכה בין שאלת לית שנים עשר דינר לשנה דינר בכל חדש הרי חדש העיבור של משכיר
 שהקדקע (ט) בחוקת בעליה:

אבל מי שסכר מלמד לבנו ואמר ליה שני (י) לשנות כאלו והמלמד למד עמו חדש העיבור אין צריך
 לשלם לו חדש העבור: (משו"א רש"כ"א סימן ע"ח)

ב"ה שאלת לזמן השכרתיך והשוכר אומר לא שכרתי אלא סתם או לזמן ארוך על
 השוכר להניח ראה ואם לא הבית ב"ה נשבע הישת ומוניחו מן הבית:

וכן בכל ספק שנופל בין הדר בבית חבירו (יא) ובין חבירו אם לא שאלה שני חוקק דאו נאמן
 במינוי דלקחתי (המגיד ס"ו דשכירות) וע"ל סימן ט"ו ס"ג

המסכיר בית לחבירו לזמן ור"ה לסתמו בתוך הזמן השוכר (יב) יכול לעכב עליו ואם
 פר וסתרו בתוך הזמן חייב להעמיד לו בית אחר או ישכיר לו כמותו ואם מעמנו נכל
 (ג) אם אחר לו בית זה אינו משכיר לך אינו חייב לבנותו (ואפילו נבאו המסכיר יכול
 הר שלא ידע בו) (ב"י) אלא מחשב על מה שנסתתם בו (יד) ומחוייב לו שאלה השכירות (ואפילו
 שוכר אומר אכננו משלי אין סימתי לו) (ב"י) ויש מה שאומר דווקא כשנכל כולו אבל אם
 או קיים אלא שהוא מסוכן לדור בו חייב המסכיר לתקנו אם יש בידו שכירות מוקדם

וס אחר לו בית סתם ונפ"ל (טו) חייב לבנותו או יתן לו בית אחר ואם היה קטן מהבית שנכל אין השוכר יכול
 עכב עליו והוא שיהיה קרוי בית שלא השכיר אלא בית סתם (אבל כל זמן שלא נכל הראשון אינו יכול להניחו וליתן לו בית
 אן כזה ג"כ ס"פ השואל) אבל אם אחר לו בית כזה אינו משכיר לך חייב להעמיד לו בית כמות ארכו ומדת רחבו
 לו בית זה שהראהו ואינו יכול לומר לא היה עניין דברי אלא שיהיה קרוב לנהר או לטוב או למרחץ כזה אלא
 ייב להעמיד לו בית כמותו וכדורתו (אש"כ שאינו נאה בנתיבו ונקיטו) (ב"י הכל) לפיכך אם היה קטן לא יעשנו גדול
 דול לא יעשנו קטן אחר לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחד ולא יפחות מהחלונות שהיו בו ולא יוסף
 עליהם אלא מדעת שניהם:

ב"ה כשרף הבית דינו ככפל (מרכיב' ה' האומנין ומש' מיי' דמשכמים סי' מ"ג) כשרף כל העיר (יז) הוי מכפ' מדנים ומכפ' לה' מן שכירותה
 שלא דר בו בין הקדסלו שכרו (יח) או לא (מש' מיי' דמשכמים סי' ס"ז) המסכיר בית לחבירו והא כפיל חרעמא דלכנתו הוא מוגר ליה:
 (ב"י סוף פרק השואל)

ח המסכיר עלייה סתם חייב להעמיד לו עלייה אחר לו עלייה זו שעל גבי בית זה אינו משכיר לך הרי מעבד
 בית לעלייה לפיכך אם נפתחה העלייה בד' טפחים או יותר חייב המסכיר לתקן ואם לא תקן הרי השוכר יורד
 דד בבית ע"ס ג"ה ונכנס ויוגא דרך פתח הבית עד שיתקן לו את העלייה אבל אם נפל הבית והעלייה אין
 צריך לבנות לו אחר כיון שאמר לגבי בית זה:

סימן שטו (א) כתב סמ"ע
 דאם קנה בל'
 מהדרכים ומחלה לא מהני מחילה
 על שיחור ויקנה בל' מהקנייני'
 כ"כ רי"ב ס"י פק"ו עינין מחו"ן
 היום סימן ל"ח ב' דרכים שכתבו
 שאם השוכר מחל לשוכר או בני
 קנין ואם המשכיר מחל לשוכר לא
 צריך קניין (ב) עיין רש"ך ח"ב סימן
 ט' (ב) צעקין שצדקות הפוליס'
 הולכים אחר מנהג המרוכז רי"ב
 ח"ב :

סימן שטו א"ר רש"ר מט"ו
 ר"ח רש"ך ח"א
 פ"ד אפילו מר"ח נ"ס ס"י ח"ב
 סמ"ע זה נבאר בפרישה בשם
 הרמ"ב ויח"ח ע"ש אבל נראה
 שאין כן לדעת רש"ל הניחו רי"ו
 פ"ד

הנה אבל אם כפל העלייה צריך לכנותו כל זמן שהיה קיים : (טור)
יט היו שתי עליונות זו על נכ זו ונפחתה העליונה דר בתחמונה נפחתה התחמונה
 היו זה ספק אם ידור בעליונה או בבית לפיכך לא ידור ואם דר אין מוזנין אותו
מס: כ מעשה בחדד סאתר לחבירו דלית סי' גפן מודלית על אילן שסירוגיו אפרסקין
 זו העל גבי אפרסק הזה אני משכיר לך ונעקר אילן הפרסק ממקומו ובא הע"ה לעני
 חכמים ואמרו לו חייב אתה להעמיד הפרסק כל זמן שהדלית קיימת וכן כל כיוצא בזה
הנה ודווקא בני האי' צונא שהפרסק עדיין בעולם רק שנעקר ממקומו אבל אי קבץ לא מוזנין להעמיד
 לו אחר וכן אם כפל הבית שחת עליוה ואמר לו עליוה שכל בני בית זו אין צריך להעמיד בית אחר

שיג המשכיר בית לחבירו בבירה גדולה באיזה מקום רשאי להשתמש ובו ד סעיפים

א המשכיר בית לחבירו בבירה גדולה משתמש בזוים ובכותלים עד ארבע אמות
 ובתרכז של חצר ובתוכה סלחורו הבתים ותקום טהנו להשתמש בעובי הכותלים
 ובכל אלו הדברים הולכים אחר מנהג המדינה והשמות הידועים להם : **ב** האשכנז
 חצירו סתם לא השכיר הרפת טהב : **ג** הזבל טבחנר היו הוא של שוכר לפיכך הול
 טס מנהג הולכים אחר המנהג במה דברים אמורים כשהיו הבהמות טעטו הזבל של
 שוכר אבל אם הבהמות של אחרים הזבל של בעל החצר טחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אף על פי שהיו
 טכורה ביד אחרים :

הנה מיה אם קלטו השוכר דכלי מן האויר ולא נח נחצר הרי שבו : (טור)
ד והאפר היוצא מהתנור וכירה של שוכר : (אפילו אחרים מוכיין ומגשליין) (טור בשם הר"מה)

שיר מה הדברים שעל המשכיר לעשות או על השוכר ובו ב סעיפים

א המשכיר בית לחבירו חייב להעמיד לו דלתות ולפתוח לו חלונות שנתקלקלו ולחזק את התקרה ולסמוך אם
 הקורה טנטברה ולעשות נגר ומנעיל וכן אם נכחתה המעוזבה והתקרה בצרבעה טפחים חייב לתקנה וכן
 כיוצא בזה מדברים טהם מעשה אומן והם עוקר גדול בישיבת הבתים והחנידות :

הנה ואע"פי טכננס טס השוכר וראה שלא היו טס דרים אלו לא אמרינן דנמטיים ביה טראה אלא על המשכיר לתקן מקן המשכיר דברים אלו
 ונשגרו מוך ימי השכירות אם אמר ליה בית זה אין צריך להעמיד לו אחר אמר לו בית טים צריך לתקנו כל ימי השכירות (כ"י פ' האויל
 והנהגות מיימוני סי' דש"ר) וע"ל הסימן ט"ב ס"ו

ב השוכר חייב לעשות מעקה ומוזזה ולתקן מקום המוזזה משלו וכן אם רנה לעשות סולם או מרוב או
 להטיח נגנו הרי זה עושה מטל ענמו :
הנה וה"ה כל דנר שאינו מעשה אומן ונכל אלו העניינים הולכים אחר מנהג המדינה : (טור)

שטו דין המשכיר בית על תנאי ובו ד סעיפים

א שכירות קרקע נשכר בדרכים שהוא נקנה בהם (ואין אונאה לשכירות קרקע כמו (א) במכירת קרקע) (הר"ח כ"ל א'
 סימן ז') **ב** כשם שתתנה אדם כל תנאי שירנה במקח כך מתנה בצרכיות וכל שמכרו ממכר בנכסיו
 שכירותו שכירות וכל שאין לו למכור אין לו להשכיר אלא אם כן יש לו פירות בלבד באותי קרקע טזה שוכר
 ואינו מוכר : **ג** השוכר בית משכירו וטוען טשכרו על תנאי טוכניס עמו לזרוע אחרים והמשכיר מכתש יטבע
 המשכיר טלא התנה כן והוא הדין לכל טענות טכניס : (ועיין לעיל סימן ט"ב סעיף י"ז ולקמן סימן ט"ז ס"ג) **ד** ראונו
 שכר נער לשמו (כ) ואמר לי שמעון לסמוך עליו לשלם לו כל מה שיכסיד בהיות הנער בביתו אע"פי טלא היה
 קנן בצדד חייב כי כל תנאי של שכירות (ג) חינו צריך קניין :

שיו המשכיר בית לחבירו לזמן קצוב ורצה השוכר להשכירו לאחרים ובו ג סעיפים

א המשכיר בית לחבירו לזמן קצוב ורצה השוכר להשכיר הבית לאחר משכיר (א) עד סוף זמנו והוא טלא
 יהיו

חשן המשפט הזכות שוכר שני שני שיח

פירוש המא

ס' אדם ומהו ע"כ ח"א יאמר ר"ב ט'
סי' תפ"ה כסס ר'אלי נאמן השבוע
בית להכירו לזמן ירוש ושבת
יותר מהזמן ע"ד מנאים הראשונים
ישב : ראובן השאל ביתו לשמיען
וקנו מדרי' ושמיען השאלו לבנו
יחוד ור' בו זמן רב ועבדו
בזמנו ראובן מבידוע סכירו' הסני'
ואמר שלא הקנה לו נזק אלא
לדירה ועוד כי השאלה לשמיען
ולא לאזרים אין בדברי ראובן
כלום ב"י ס"ס זה כסס הרש"א
וגם ס'א'ר"ג ומרד ס"ס ראשונים
בס' מה"ס ועיין ג"כ מרדכי דף
רל"ג ס'א'ר ס'א'ר ביתו לאח
אין לבט' דין ודברים גם השוב
בשני אלא יפרט השכירו' מן הסוכ'
הראשון כיון ר'א"ד ח"ג ס"ח י"ח
כיון נמה שכר פרט אבל מה
שלא פרט יפרט לבט' ועיין ג"כ
שי למורה דף ק"ב וע"פ ס'א'ר ס'א'
ס'ק"ב (ב) ס"ס מה שכירות זאב
שכ"ח ס'א'ר ע"ס ס' ס'א'ר ודוקא
שאינו מרווח השוכר הא' רש"ד

א' חנין בני בית האחר יותר מנני ביתו ואם אמר לו המסכיר למה מטרת
אכיר ביתי לאחרים אם לא תרצה לעמוד בו נא והנהא והריני פטר אותך
מסכירותו (ב) סומעין לו :

וע"ל ס' ט"ז סעיף ז' ואם השוכר רוצה לשת מן הבית ולהסיר כן בלא דורין ורוצה לשלם למסכיר
המסכיר להסכירו לאחרים דביתא מיתבא מיכר ומכרתי וכו' (מרדכי פ"ק חזקת הבתים)
אמת ביתו לאחר או הסכירו וסיידה למעמו ששירש יוכל לדור עם המקבל ממנה או השוכר בבית יוכל
לדור כמו לאחר ובלבד שלא יהיו בני ביתו מרובים (משו' השב"א ח"א קמ"ה) ויש מחלקים בין אם שייך למעמו
מסויים כגון בני הבית או יוכל למכרו לאחר א"ל אם שייך למעמו חלק שאינו מסויים כגון דיוכל לסלקו אינו
למכרו או להסכיר זכרון לאחר (ר"ב ס' ר"כ"ו) מי שניתן לאחר דירה בביתו ואין המקבל כריך לאומרו
הוא נאל דיוכל להסכירו או למכרו לאחר שאין בני ביתו מרובים ממנו ולא נרש כח המקבל ממנה מכח המסכיר
למעמו דכתיב בתיקויה כותן וע"ל ס' ק"ד סעיף ס"ח :

ג' שנים ששכרו בית בטוחות לדור שני יחד אין א' להסתייגין יוכל להזכיר אחר
עקומו אשילו יש לו דורין פחותה ממנו בו יחד יוכל לומר אותך אני יוכל לקבל
ד' אחר איני יוכל לקבל ואינו יוכל לבוסו לחלוק מהבית אינו שלמה אלא סכור
לס לזמן : (וע"ל סעיף ק"ה סעיף ד' חולקין) ג' ראובן משכן ביתו לזמן והתנה שאחר
בן יהיה רשות (בידו) לדור בו הוא וסיעתו או למשכן או להסכיר למי שירצה ישנה
ומר ששפלו ב"א תנאו רשאי להסכיר או למשכן או למשכן (למי שכי ביתו אינו מרובין) ומפני
התנאי רשאי להסכיר ולמשכן אפי' למי שיש לו פועל גדולה מסיעתו :

יז . אומר השוכר פרעתי שכר הבית והמשכיר אומר לא פרעתי

ובו ה סעיפים

השוכר שאמר נתתי שכר הבית סנתחייבתי בו והמשכיר אומר עדין לא נתלתי
בין שהיתה בטטר או בעדים בין שהיתה בלא עדים ופטר אם תבעו בתוך
מן הסכירות כגון ששכרו ל' יום ויבעו מן ל' (טור) על השוכר להביא ראיה או יתן
חרים על"י מי שלקח ממנו שלא כדון או יטעון עליו בדמים שנתן תחלה טענה בפני
למה ויבדיענו הילת ואם תבעו המשכיר לאחר ל' יום אפי' ביום ל' על המשכיר להביא
ראיה (א) או יטבע השוכר שכר כתיב לו שכרו ויפטר וכן אם שכר ממנו ביתו לו
שכר טנה בפנה ותבעו בתוך השנה על השוכר להביא ראיה תבעו לאחר השנה ואשילו
יום אחרון על השנה על המשכיר להביא ראיה : (וע"ל ס' ע"ה ס"ג) ב המשכיר

סעיף שני (א) רובים ס'א'
ס'א'ר וס'א'ר כתב
דנאמן השוכר לומר פרעתי אחר
זמן הסכירו אפי' שהשכיר יאמר
השוכר תבעו וכו' (ב) א"ל המשכיר
אומר מנאי היו בדרינו לא מהיען
שיין רש"ד רב"ד דר' ש"ה סכ"ו
פ"ס ח"א פ"ד ועיין כ"ה ס'א'ר ט"ט
דין ש' :

פסוק ט"ב

ית לחבירו בטטר לעשרה שנים ואין בו זמן השוכר אומר עדיין לא עבר זמני הסטר אלא טנה והמשכיר אומר

(ב) כבר עברו ועלמו שני הסכירות ושכנת י' טנים על השוכר להביא ראיה ואם לא הביא ראיה יטבע
המשכיר היסת ויוטאלו :

זה' וזה' ששאר טענות שנייהם (מרדכי ס' השואל) מיהו י"א דאם הוא לאחר זמן הסכירות שיכול לומר פתעמי או לא שכרתי משולם ונכסל
וע"פ ד"ה המשכיר והשוכר אפי' שרקע בחוקת בעליה עומדת השוכר כאמן במנו : (ב"י פ' השואל והמקבל)
הסכירות או טטר המסכנתא שכתוב בו שנים סתם בעל הפירות אומר שלטה ובעל הקרקע אומר שתיים
קדם זה השוכר או המלוה ואכל הפירות הרי הפירות בחוקת אוכליהם עד שיביא בעל הקרקע ראיה ויש מי
לומר טלם יראה כ"ד טלם יוכל השוכר או הממשכן לבצר עוד דבריו מוזניאין מירו : ג' אכלה השוכר אן
הממשכן שלט שנים וכבס' הסוחר ואמר לחמש שנים יש לי פירות ובעל הקרקע אומר שלם אומר לו הכא טטרך
לאמר אבד השוכר כאמן שאלו רצה אחר לקוחה היא בידי שהרי אכלה שלטה שנים ודוקא שיזן עדים שהיו מושכרת
או ממושכנת בידי ונס בעל הקרקע לא שיעה הא' לאו הכי אינו נאמן :

שיח השוכר רחיים מחבירו ושוב לא נצטרך ובו סעיף אחר

השוכר רחיים מחבירו טיסחין לו כ' סאה בכל חדש בשכרו והעשיר בעל הרחיים והרי אינו צריך לטחין סס
אם יש לטוכי חטים טנריך לטחון לעצמו או לאחרים כופין אותו ליתן דמי טחינת עשרים סאה טו מדת סדום
היא ואם אין לו יוכל לומר אין לי דמים והריני טוחן לך כמו שכתבתי ואם אין אתה צריך מכור לאחרים
טז סא טא טא טא

סימן שכא (ה) וע"פ סימן ס"ד ס"ה א"ה המלמד ברח מחמת שינוי אויר ועיין ג"כ מהר"ם מפא"ד"ק סי"פ"ו מה נקרא חמת מדינה : סימן ס"ב

שיט מי שהטעה חברו עד שהכניס פירותיו לביתו ובו סעיף א
א מי שהכניס פירותיו לבית חברו טל"ח מדעתו או שהטעה עד שהכניס פירותיו והניח והלך יש לבעל הבית למכור לו מחמת הפירות כדי ליתן הפועלים שמוציאין אותם ומשליכים אותם לטוק ומתן חסדות היא טירדע לפת וימכרו במקנת דמיהם מקום חסות הטבת חסדות לבעלים אע"פ שלא פשה כחצו
(וי"א דרין להודיע מחלה ואם נאסרו לאחר סבדיעו כסוד : (ד"א"ש וטור))

הלכות הכירות וקבלנות

שכ מקבל או חיבר מחבירו היאך יתנהגו זה עם זה וכו' ה' סעיפים

א ה' הלכך מחבירו טדה לוורעה או כרס לאכול פירותיו בדמים או טסכר ממנו בפירות קצובים דין אחר להם והטובר בפירות הוא נקרא חובר : ב המקבל טדה או כרס כדי לעבוד אותו ולהוציא ויצאות ויתן לבעל הקרקע שלום המבואות או רביע או מה שימנו ביניהם הוא נקרא מקבל :
ג ואין כומנין טטר ביניהם לא מדמם טניהם טעמם הט"א אין יכולין לחזון בו ויהי ליה כמלו טעט"ו המקבל נומן סכר הטמיה מן השטר : ו כל דבר טהור לשינוי הארץ בעל הקרקע חייב בו וכל דבר טהור טמיה וימרה החובר או המקבל חייב בו הקר שחופרין בו הארץ והכלים טנוטשים בהם העפר והדלי והכד וכיונ"א בהם גדולים בהם המים על בעל הקרקע וחטו המקומות שמקבנים בהם המים על החובר או על המקבל : (וי"א דחומר חין על בעל השד"כ"ו) (טור בשם י"א וט"ה מסת וכן כ"ד בין חובר בין מקבל מקום טנהגו לקבד הטבואה אינו רשאי לעקוד לעקור אינו רשאי לקבד ואיזה מהם לטנות חבירו טעבד עליו ובמקום טנהגו לחודש אחר הקצירה דין לחודש אפי' אין מכה לנכס טעבדים דעים והוא בו ואם פירט בטעת הניכוס טעונה זה כדי כלא יחרוש וטקן בעל הטדה גלי דעתיה דניחא ליה ואם נהגו לנכס ווי אינו רונה אף טעטעין לו אפי' אם ירנה לחודש אחר הקציר כדי לעקוד העשבים : ה' אם טכוהנין טהחוכר טדה ט נוטל חלקו בחילנות טבו יש לו חלק בהם אפי' אם היסוף בעל הטדה בחלק החובר ואינו יכול לומר הוספתי לך בחל כדי שלא תקח חלק בחילנות ואם נהגו שלא ליטול חלק בחילנות או הט"ל בעל הטדה בחלק טל בעל הטד

שכא המקבל בית השלחין ושרה האילן ויבשו וכו' ב' סעיפים

א החובר או המקבל טדה מחבירו והוא בית השלחין או בית האילן ויבש מעין בית השלחין ולא פסקה הגדול אלא חופטר להכיא ממנו כדי או טקנץ האילן טל בית האילנות אינו טככה לו מחבירו ואם מן מדינה היא כגון טיכס הנגר טככה לו מחבירו :
ג אם טקבלנות אינו מכה לו כלוס אלא חולקין בהם טמכא כפי מנאם (המניד פ"ח דשכירות וכו' ר"פ המקבל) והא דלמרינן אם מן מדינה היא מכה לו מן חבירו והוא דין ככל כיוצא בזה דכל מקום נפסד טעניין למרי והוי מכה מדינה מכה לו מחבירו ואם אפס למקנו על ידי טורה ומחנולות אינו מכה לו (מהר"ם פאלדונה סי' ל"ט) וכל מקום טמככה לו אין חלוק בדה טעט"ו להנלוכין פסק מהר"ם על מלמד טגור המושל שלא ילמוד דבוי מכה מדינה וכל הפסד טל כ"ה (מרדכי פרק טאומותין) ויש חולקין וטניורא להו דמחן ולהנא דדין חורה ק כמו טאמרינן לעיל סי' ט"ו לענין טעובר חומר ומת ואם לא חור אינו דאפסיד אנפטיה ומחל (מהר"ם פ"ח ה"ל) ובטורא האשונה ע"ל עיקר ב' היה עומד בתוך הטדה והאמר לו בית השלחין זה אני מטכיר לך בית האילן הזה אני טעכיר לך ויבש המעיין ל נקנץ האילן מכה לו מחבירו טרהי הוא עומד כטוכה ולא אמר לו הזה אלא כפי טאומת כמות טהיא עתה אני מטכיר גנה וי"א דזקא טקנצו האילנות טלא פשאר מטי טערה לכית טאה ויבש המעיין כולו אכל אם נטאר משב טערה לכית טאה ל לפיכך אם לא היה עומד כטוכה והאמר ליה בית השלחין אני מטכיר לך או בית האילן ויבש המעיין או טקנץ האילן אינו מכה לו מחבירו :

ג' ויש אומרים דווקא טאמר מחבר לחבר אכל אם אמר חובר למחבר בית השלחין אני מחבר ממך מכה לו אף על פי שאינו עומד כטוכה (טור בשם כ"ה והמניד פ"ח דשכירות וכו' פ' המקבל)

שכב המקבל שרה מחבירו ואכלה חגב או נשרפה וכו' ב' סעיפים

א החובר או החובר טדה מחבירו ואכלה חגב או נשרפה חס חירע דבר זה לרוב הטדות טל חומה טעין מכה

חשן המשפט הלכות הכירות וקבלנות שכב שכנ שכר שכה שכו רמב

כה לו מחירו הכל לפי ההפסד שאירעו ואם לא פסטה המכה ברוב הסדות אינו מנכה לו מחירו אע"פ שנסתדפו הסדות של בעל הקרקע אבל נסתדפו כל הסדות של הסוכר או החובר אע"פ שפסטה המכה ברוב הסדות אינו כה לו מחירו שאין זה ההפסד מלוי אלא בסוכר: **ב** התנה עליו בעל הקרקע שירענה חטים ורעה שעורים שלא ירעה כלל או שרעה ולא נמחה אע"פ שבא חוב או שדפון והוכה רוב המדינה אינו מנכה לו מחירו ועד ימתי חייב להטפל ולזרוע פעם אחרת אם לא נמחה כל זמן שראוי לזרעה באותו מקום: ודוקא בקבלנות אבל בחבירות יכול לקבוע לו פירות מן השוק נגמון לו מחירמו: (כ"י פרק המקבל)

שכנ: המקבל שדה מחבירו ולקתה בעומריה ובו סעיף אחר

החוכר שדה מחבירו בעשרה כורים חטים ולקתה נותן לו מתוכה היו חטין יפות לא יאיר לו הרני ליקח לך זמן הסוק אלא נותן לו מתוכה: כמה דברים אמורים שלא סיבה כגון שהמנה לזרעה חטין והוא ימן לו שפורים נחירמו וזרעה שעורים ולקתה אינו נותן לו מתוכה אלא קונה לו שעורין מן השוק: (טור) ורמב"ם כ"ד כ"ה וכו' דברים ופירוש שהמניעו) אחר שנכדו וכן עומרים עלקו אחר שנקדו נותן לו מתוכן אבל אם הכרו בו ידים יין והחמין חייב ליתן לו יין טוב:

שכר: המקבל שדה לזרעה בין ירוע ובא לשנותה ובו סעיף אחר

החוכר שדה מחבירו לזרעה שעורים לא ירעה חטים ימכני מהחטים ומחטים את הקרקע יותר מהשעורים המכרה לזרעה חטים יזרענה שעורים קטניות לא יזרענה תבואה תבואה יזרענה קטניות (וי"א בהפך מנראה לא יזרענה קטניות קטניות יזרענה מנראה) (טור ור"ם) ובבבל וכיוצא בה לא יזרענה קטניות מפני שהקטניות הם מכחשת את הארץ: ו"א בהפך דבבבל יכול לזרוע מה שרצה (טור) ו"א דכל זה בחבירות אבל בקבלנות יכול לזרוע מה שרצה (טור ור"ם) ויש חולקין וסבירא להו דאם לזרוע שמיני מחשיו אינו יכול לזרוע בקבלות: (המגיד ב"ח דשכירות)

שכה: המקבל שדה מחבירו אם רשאי לזרעה בשתן ובו סעיף אחר

המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות לא יזרעה פשתן ויאין לו בקורת שקמה וכיוצא בה ולא בשבח האילנות שילאו מחליהם בשדה אבל יחשבים לו מקום האילנות כאלו היה בהם אותה זרע שרוע בכל יקדח והוא ששכחו האילנות במקום הראוי לזרעה: ויש אמורים דאם הוא אומר דגם הוא היה נוטע אילנות צריך ליתן לו מן האילנות כאלו נוטען אבל אם אומר שומר היה חפץ לזרוע מלפני חילוקם הם האילנות ראויין ליטע במקום אחר צריך ליתן לו כשכל דמי בטיבות העומדים ליטע ואם אינו ראויין ליטע אינו נותן לו אלא דמי עמים: (טור)

כל אם ינאו במקום שאינו ראוי לזרעה אין מחשבין לו בלום ואם קבלה ימנו לו' שנים ורעה שנה ראשונה פשתן ויש לו בקורות שקמה וכיוצא בה:

שכו: המקבל שדה לזרעה שומשמיין וזרעה חטים ובו סעיף אחר

המקבל שדה מחבירו לזרעה שומשמיין וזרעה חטים יעטתה חטים שטוים כמו שהיה ראוייה לעשות מהשומשמיין מין לו עליו אלא תרעומת עשתה פחות ממה שהיה ראוייה לעשות מהשומשמיין משלם לו המקבל ממה שהיה ראוייה לעשות מהשומשמיין עשתה חטים יותר ממה שהיה ראוייה לעשות מהשומשמיין חולקין לפי התנאי שבניהם אע"פ שהשתכר בעל הקרקע:

שכו: רין מקבל שבא להסתלק ועדיין לא נגמרו הזרעים ובו ב סעיפים

מקבל שבינו זמנו להסתלק מהשדה והיו עם זרעים שעדיין לא הניעו להשתכר או שנגמרו ולא הניעו עם השוק לעבורן שמיין אותן ונוטל מעל הקרקע: **ב** כשם שחולקין המקבל ובעל הקרקע בתבואה כך חולקים בין זקק כשם שחולקין בין כך חולקים בזמנאות אבל הקנים שמעמידין תחת הנפכים אם קנו אותם בשותפות הרי אלו חולקים בהם ואם הם משל אחד מהם זה שקנה אותם הרי הם שלו וכן כיוצא בזה:

השן המשפט הלכות שכירות ופועלים שלב שלג פירוש רמב

סימן שלג (א) ואפי' קבל עליו נחר עיניו ב"ה יד סירס"ח נש' רשנ"ן ועיני רש"דס יד ס' ק' ונס ס' קמ"ד רי"ש מ"עו רש"דס ח"מ קי"ט (ב) ואם נחייב בקנין עיניו תשובת רי"ט"ב נש"בא ב"י ורי"ש מ"עו ומש' רשנ"ן הביא בדק הניח י"ד רכ"ח על סוף הסי' ומש' רש"דס חדשים סי' ע"ב שסוף קי"ג ושמי בה"ג עיניו נחר שבע דף קי"ב (ד) ב"י

אע"פ: (ולא שנה אמר שרכס עלי או שחמר להם שרכס על ב"ה) (טור) נ אחר לו ב"ה בנ' הלך הסליח ואמר להם ב'ד' ואחרו הרינו כמו שאמר ב"ה ח"ן דעתם אלא טימן ב"ה תר על ד' לפיכך מחין מה שעשו אם שיה' ד' נוטלין ד' מנ"ה ואם אינו שיה' או שאינו ידוע ח"ן להם אלא ב':

ואם אמר הסליח שרכס עלי בכל חכין נוחם להם ד' וכן אם לא היו פועלים נשכרים רק ד': (טור) אחר לו ב"ה ב'ד' והלך הסליח ואמר להם בנ' ואחרו לו כמו שאמר ב"ה ח"ע בתלמכתו שיה' ד' ח"ן להם אלא ב' שהרי שמונו ב' וקבלו עליהם: בעל הבית שאמר לפועלים עשו עמי מלאכה ב'ד' כמו שעשו חניריכם ואחרו כמו שעשו חנירינו ואשמכח דוסיב להו וימר כריח לימן לאלו כמו לחניריהם (ב"י נסח מלמודי רש"דס) ב"ה ששטעה ופועלים ואמר להם עשו עמי ב'ד' כמו שאמר כופעלים נשכרים ונמאלו נשכרים בוקר או שהפועלים הטינו ב"ה כ"ה ה' כולו לא שחרו זה את זה כלל וכומן להם בפחות שבפועלים ר"ו כ"ט ח"א) ב"ה ששכר פועלים ואל' ימן לו חסידים יכו לימן לו אח"כ דמיו הואיל ולא משך החפץ לא קמא: (סס ח"ב ואשרי ור"ן ס' בתרא דע"א) ו' שכר בעל הבית בעצמו בסלע וכו' וזוה"ל המלאכה והואה להם בעל הבית פנים וועפות ופיוסיהו בדברים אינו בול לומר לא נתפייסתי אלא על דעת שתפתחו ושתכרסם כפי הויל שהם וימרו לא פייסנוך אלא לדעת שנעשה

המלאכה טובה וכן עשיו: ויס מחלקין דאם ב"ה אמר בפירוש איני נותן לך מלא כד' והיה יכול לחזור נלא מיעמת חף על גב דחזר ופייסכוהו אינו נותן אלא כמה שאמר: (ב"י ס' האומנין)

כן אם הוקרה המלאכה והם הראו לו פנים וועפות ופייסם בדברים אינם יכולים לומר לא נתפייסנו אלא על דעת שמוסיף על שכרנו כפי היוקר שהוא ושיב לא פייסתי אלא על דעת להוסיף לכם אכילה ושתיה וכן עשיתי: ו' אם המלאכה שיה' ה' ושכרם ב'ד' והזולה ועמדה על ד' נותן להם ד' (ולא יוכל לומר להם גם עתה מחין דינר כמות ממש שיהו) וכן ח"ן שכרן ביותר דינר מהראוי והוקרה המלאכה אינם יכולין לומר גם עתה תוסיף לנו דינר יותר מהראוי לפי היוקר של עכשיו:

שלג השוכר את הפועל וזא הפועל לחזור קודם שהתחיל או אחר כן ובו ח סעיפים

הסוכר את הפועלים והטעו את בעל הבית או בעל הבית הטעה אותם ח"ן להם זה על זה אלא תרעומת:

ו"א דאם משך הפועל הניח כלי אומנות שמוסר בהם מלאכה ח"ן הב"ה יכול לחזור בו ולא הפועל אם הוא קבלן (טור נסח ר"ה) אבל אם הוא שכיר יום ויכול לחזור כמו שכתבנו (מ"ס' והר"א ש"ס הוזה) מיהו יוכל לבעב כלי אומנותו (מרדכי פרק האומנין) ולשכור אחרים (ב"י נסח מלמודי רש"דס' והמניד פ"ט)

ב"ה בטלם הלכו אבל הלכו החמרים ולא טמאו תבואה פועלים ומנאלו שדה כשהיא לחה או ששכרם להסקות השדה ומנאלוהו שנתמלא מים אם ביקר בעל הבית מלאכתו תבערב ומנאלה שזרכה פועלים ח"ן לפועלים כלום ומה בידו לעשות ואם לא ביקר נותן להם שכרן כפועל פ"י שכתבין מי שהשכיר עצמו למלאכה וזבן חמרי שהשכיר חמור להביא משאוי כמה היה רוצה לחיות ויחברו ולשכר בטל ולבט ריקן צטל שאינו דומה הבא טעון לבא דיוקן זעומה מלאכה לבטל:

ב' כמה דברים חמורים שאין להם עליו ח"א תרעומת בטלם הלכו דווקא בטלם יכולים להשכיר עלמם אמש כששכרם ב"ה זה אבל אם היו נשכרים אמש ועכשיו אינם נשכרים כלל הרי זה כדבר האחד להם ונותן להם שכרם כפועל בטלם אמש נשכרים בפחות משלם בפחות ואם הלכו (ודווקא שהלכו עמם אבל לא שלוחם) (המניד פ"ט) ח"ע"פ שלח היו מונאלים להשכיר עמם אמש נותן להם שכרם כפועל בטל והוא שעכשיו אינם נשכרים כלל אבל אם מונאלים מי שושכרם בשכירותו ח"ן להם אלא תרעומת:

הנה ו"א דאפי' לא מנאל רח מלאכה ככיר מו' רק ש"ו"י' להוסי' שכרן ב"ה"י' להוסי' עממן בתקו' אח' (מרדכי ס' האומנין) ו"א: (ב"י נסח מלמודי רש"דס) ואם אינם מונאלים להיות נשכרים אלא בפחות מ"לם להם הפחת וכל אלו הדברים בטלם ביקר ב"ה מלאכתו תבערב שהוא בפעילותו אבל אם לא היתה פגיעת ב"ה בדבר כלל הרי זה אנוס ונפטר כמו שכתבנו:

הנה וע"פ סימן של"ד סוף ב' מלמד שהשכיר עצמו לשני פנים והתחיל שנה ראשונה מקרי החמלה גם לנשם שניה והוא הדין כל פועל: (הנהגות מרדכי פרק האומנין)

התחיל הפועל במלאכה וחזר בו בחני היום חזר ואפילו קבל כבר (א) דמי שכירותו ואין בידו לשלם לבעל הבית ויכול לחזור בו והתעוה חוב עליה שכתבנו כי לי בני ישראל עבדים ולא (ב) עבדים לעבדים: ומה"י שנתמא חסור לפועל חסידו מלמד או שוכר להשכיר עצמו להיות בבית ב"ה נקבע (ג) סקסמה פנים: (הנהגות מרדכי פרק האומנין) כ"ה

ך כ"ה

חשן המשפט הלכות שכירות ופועלים שלג שלר

ד' כינר דין הפועל שמור בו אחר שהתחיל שמין לו מה שעשה ונטול (כי הוקרה הכללית
 או הוולגה ודווקא שמור סמם אבל גם חזר מה יוקר אין שומעין לו) (טור) ואם קבלן הוא שמין לו
 אה שעתיד לעשות בין שהוולגה בעת ששכרו בין שלא הוולגה בין שהוולגה המלאכה אחר
 כך בין שלא הוולגה שמין לו מה שעתיד לעשות כינר קבל ממנו קמה לקצור בשמי
 סלעים: (או שקבל על עצמו לעשות כך וכך חביב על יין) (מ"ה ס"א ס"ט) קצר חזיה וה"ל חזיה
 כינר לארוב בכ"ס!עים ארנב חזיו והניח חזיו שמין לו מה שעתיד לעשות אם היה
 טהור ו' דינרים נותן לו שקל או יצמרו את מלאכתן ואם היה הנשאר יפה שני דינרים חזיו נותן חלא סלני
 טהרי לא עשו מלא חזיה מלאכה:

ה' ובעל הבית החוזר בו דינו כקבלן שידע על החתונה: (טור)
 ד' כמה דברים אמורים בדבר שאינו אבוד אבל בדבר האבד כנון פסקין להעלות מה שרה או שסכר חמור להביא חליץ
 למת או ללכה וכוונת בהם: (משנת או טנד של בעל הבית מקרי (ד) דבר האבד דבעל הבית לא יוכל לעשות מלאכתו בעצמו ועל ידי
 זה נאמר שלג) (מ"ה ס"א ס"ט): אחד פועל ואחד קבלן חזיו וכול לחזיה בו מלא חס' בין נאנס כנון טהלה (הוא או אשמי
 או נכיו) (מ"ה ס"א ס"ט): או ששמע שמת לו ימת:

הנה ומהיו אינו צריך לשלם להם כל שבר"ק מה שעשו וירד על השלימה ואם חזר בעל הבית וקבלן לאחר שגבר האונס פתח וחזרו ועשו אחר
 כך מלאכתן צריך לשלם להם כל שבר"ק ואינו מכנס להם כלום אבל דלאו הכי נאנסה לו כל ימי חלויו או אנסר אף על פי שלא חזר לו הפועל
 (טור) וס' למלמד שחלש שמה"ן לו דמי חלויו משבת מיימוני דקנין סימן ל"א מילוי"ח חס' קבל הפועל או המלמד שכרו יש' אמורים לאינו צריך
 להחזיר המלמד החוזר בו מקרי דבר האבד (משנת מיימוני ה"ל) וכן נאמר המקבל לכתיב ספר אחר וחוזר בו מקרי דבר האבד מלמד דין
 כשאר פועלים שצריך לשלם כמנהג להשכים או להעריב כמו שכתב סימן ש"ל ואסור לעשות מלאכתו עם המלמד או לעבור עליה יורד מדמי
 או לעשות או להרכות במלא וכל המשנה ירו על התחובה ומעברתין לה (מרדכי ס' האומנין והנכות מיימוני סוף הלכות שכירות) שר נאנסו למת
 יש לו דין פועל אבל אם שכר עצמו לממך ספר או חזי ספר יש לו דין קבלן העובת מיי"ט) וצ"ל ס' ש"ל ד' וס' מד ימי מלמד ו'
 ואם לא נאנס חוזר בו אך היה תמונ' פועלים אחרים לשכור כשכר את חלויו ועכשיו חזיו תמונ' שוכר עליהם
 לאו חטעין:

הנה ואם מצא פועלים אחרים לשכור והעשה את חלויו צריך ליתן להם כפי מה ששקל הן לחזונה: (טור גסס הר"ח)
 כינר מטען חומר להם סלע קננתי לכם ביהו וט' פתים עד שיצמרו מלאכתן ולא יתן להם מלא מה שפסק
 בתחילה ואפילו נתן להם השמים מחזור תהם הפוספת:

הנה הפועל שעושה נאנס עם בעל הבית יכול לחזור אפילו בדבר האבד: (מהר"ק ס"ה ק"ג)
 ו' כינר שוכר עליהם פועלים וזמורין מלאכתם שלא תאבד וכל שיוסיף לחלו הפועלים האחרים על מה שפסק
 לראשונים (ה) נוטל מהראשונים עד כמה עד כדי שכרו על ראשונים ואם היה להם ממון תחת ידו שוכר להם שלום
 המלאכה עד דמ' או כ' זוז בכל יום לכל פועל חצ"י ששכר הפועל בני או כד':
 הנה ואם לא שכר עליהם אחרים אין הפועלים חייבים לשלם לו הניקו (ב"י ב"ק האומנין) וי"א הא ששוכר עליהם עד ארבעים או חמשים
 זוז היו ידווקא שגםם כלי אומנים אבל שאר דברים לא (מרדכי ב"ק ס"ל) ודווקא דבר האבד שאינו ממון כנון מלמד או כדומה לזה
 אבל בדבר האבד של ממון צריך לשלם לו כל הניקו: (מ"ה ס"א ס"ט)
 ו' כמה דברים אמורים שאין עם פועלים לשכור פשכרו להטלים המלאכה אבל יש פועלים לשכור בשכרו וזמורין
 נא ויכור מאלו והטלם מלאכתן בין שכור בין קבלן חזיו לו עליהם מלא תדעית ושמין לשכור מה שעשה ולקבלן
 מה שעתיד לעשות: א' אחר לחזון עשה לו דבר פלוני ואקחנו ממך ועשאו האומן ואחר כך ינו רונה לקחתו
 והוא דבר שאם לא יקחנו מיד יפסיד חייב:

הנה שאין צורך ששכיר עצמו עם מנהגי העיר לשכר נבא כי כך וכן ואח"כ שכיר עצמו לכני העיר הוא עם מנהגי שנים ולא המנה דמי
 על מנהגי הראשון שכיר עצמו ודווקא שמור והוכיר עצמו נשנה שביים אבל אם עמד עמוק בשמירה לאו אמרינן דשמי"ל מצאנו הראשון
 ר"ש סימן מ"ה ומהר"ק שורש ק"ח) האם ששכיר נבו למלאכה אף על פי שאינו עולה לו חזונות ולא יניחא ליה כמה ששעה האם ונטול כפי
 מה שקצב האם עד שעה שיחזור בו (משנת רמ"ן סימן ק"ה) מלמד אבל בעל הבית שאמר לו בעל בית לך מעמדי בקצרה המלמד (ו) יוכל הכעל
 הבית לחזור בו ולעבור לחזיו וכול למחול ששכרו של בער (מרדכי ריש ב"ק האומנין ומשנת ר"ש נר) אומנין ע"נ ר"י נ"ל חלק נ"ג) מיהו נשאר
 פועל אם אמר לו ככני שנים לך מעמדי פטור בלא מחילה וי"א אם אמר לו דרך כעם שאינו פטור: ר"י הכל שמי העומת

שלר השוכר את הפועל להשקות השרה והשוכר כולמו וחלה בנו ובו ד' סעיפים

השוכר את הפועל להשקות השרה מזה הנהר (א) ופסק הנהר כחזי היום אם אין דרכו להפסיק או יחפילו
 סדרכו לפסוק והפועל יודע דרך הנהר פסידה הפועל ואין צ"ה נותן לו כלום חצ"י שנס' ב"ה יודע דרך
 הנהר אבל אם אין הפועל יודע דרך הנהר ובי"ה יודע נותן לו שכרו כפועל בטל:

חשן המשפט הלכות שבירות הפועלים שלד שלה

פירוש רמב

(ב) וכו' מדונה ח"ט וכו' כ"ח
 סי' ס"ב ועיין המב"ט ח"ב סי'
 דף ק"ג מחלוקת בין החתמים
 אם היושב חייב לשלם (ב) וכו'
 בפועל חייב בקבלן כותן לו כל שכרו
 עיין ח"מ ח"ג ד' פסקי רקאנטי
 סי' ק' כלבו :

וכן בכל מונס שאירע לפועל בין שטניהם היו ודעין שדרך המונס לבא או שטניהם מונס וידעיהם
 היו פסידא לפועל אבל אם בעל הבית יודע והפועל מינו יודע הוי פסידא רבעל הבית (טור) ואם
 הוי מכת מדונה פ"ל סימן ש"א מי ששכר בית לדור בו וימך נמוך זמן הפירות אין בדרך לשלם לו רק מה שדר
 יו דב"ה כיון כפועל (ב) והוי ליה להטות : (מורה"י וס' חולקין מטובת רש"א ח"ב ק"ח וכו' ס"ב נכס מוס' :
 וכן חוק וכן חטאת מטובת רש"א שביא רב"י סימן ס"ה) לכן אם קבל השכר כולו אין בדרך להחזיר כלום
 וכו' רמב"ם ברכות מחמת שיעור מור הוי כשאר מונס וכיון פסידא רבעל או התלמד : (משנת מהר"ל סימן מ"א
 ומ"ה ס' פאדונה סימן פ"ו)

סימן שלה (א) אבל לא
 קבלן עיין ק'
 חיים כ"ב (ב) ויכול בע"ה למסור
 לו מלמד אחר קולון ק"ב (ג) וכן
 דף ד' דף ס' פלוגתא זכא וכן
 ששאלת לו האמת חייב השאלת
 ואם אירע לו מונס פטור השאלת
 ועיין סמ"ע מה שכתב ע"ז
 (ד) ראובן

שכרו להשקות שדהו וכן חטור בליזה בענין שריון ריחוי אינו נותן לו כלום
כן אם בא בחני היום אינו נותן לו מחני הענין ואילו כלום אבל אם בא הנהר
נותן להם כל שכרו מן השמים נסתייעו :

שכר פועלים לחפור שדהו וכו' חטור בליזה בענין שאינם יכולים לחפור אם לא ראו הפועלים הקרקע
 פסידא רב"ה ביה דה"ל להודיעם שלא יבאו וי"א דאם נקר ב"ה המלאכה מנערה וראה שצריכה פועלים
 גמור בכל ענין (הכל בטור) וע"ל סי' ס"ג ס"א וכו' וי"א ה"ה דאחר דאם אירע מונס הוי פסידא רבעל פועלים היינו
 ששכרם למלאכה ידועה אבל אם שכרו מסתובל למרמזן לאימלאכה אחרת כגון : (ה"ה סי' ס"ט)

בד"ה בפועל אבל מן הפסק עש אריסו שאם יסקה שדה זו ארבע פעמים ביום ויטול
וזו הפירות וכל האריסין שהם משקין שני פעמים אינם נוטלין אלא רביע הפירות וכן
אחר ולא הונקד לדלות ולהשקות נוטלי חני הפירות כמו הפסק עתה האריס כמות (ג) ואינו כפועל : ד מי
שכר מלמד לבנו והלה התלמיד אם אינו רגיל בלמודו חלו (ו) ה"ה ד' אם מת הבע"ה (מירדכי ריש פרק האומנין) ואפילו אם
יעל והמלמד מהשיר ומתיר בו פסידא רבעל אבל אם רגיל בחולו ואין המלמד חפיר בו כנזון שאינו מן העיר
פטור דב"ה ונותן לו כל שכרו משלם :

ד"ל לומדי מורה יותר כוח להם ללמוד מלמד (טור) וע"ל סי' ק"ב קמ דניו מלמד ב"ה סי' רמ"ב וכו' סי' רמ"ח מדין אשה ששכרה
 ח"ד לבנה אם בעלה יכול לתמוה וע"ל סימן פ"א סיפ"א וסיפ"ג מי שאמר לחבירו ללמד ע"ש בן חבירו אם חייב לשלם וע"ל סוף סימן
 ד"ז א"י מסוס הכגם כגון אבל מלמד וע"ל סימן של"ג ריב"ס פרק מדרין מלמד :

ד"ל לומדי מורה יותר כוח להם ללמוד מלמד (טור) וע"ל סי' ק"ב קמ דניו מלמד ב"ה סי' רמ"ב וכו' סי' רמ"ח מדין אשה ששכרה
 ח"ד לבנה אם בעלה יכול לתמוה וע"ל סימן פ"א סיפ"א וסיפ"ג מי שאמר לחבירו ללמד ע"ש בן חבירו אם חייב לשלם וע"ל סוף סימן
 ד"ז א"י מסוס הכגם כגון אבל מלמד וע"ל סימן של"ג ריב"ס פרק מדרין מלמד :

שללה השוכר הפועל למלאכה שתם או למלאכה ידועה ובו נ סעיפים

א) הקוצר את הפועל (א) למלאכה ידועה ונשלמה בחני היום אם יש לו מלאכה כמותה אן קלה ממנה עושה
ואם אין לו נותן לו שכרו כפועל בעל :

ואם רוצה לקוח מחבירו מלאכתו ולימן לפעל הכותב בידו וי"א דאם רוצה להסויף בשירו בריך לעשות אפי' מלאכה כבירה מן הראשונה :
 (הכל במירדכי פרק האומנין)

ואם היה מהחופרים או עובדי ארצה וכיוצא בהם שדרכס לטרות הרבה ואם לא יעשה מלאכה יחלה נותן לו כל שכרו
 משלם ודווקא שלא הרצה לו אותה מלאכה תחלה אבל אם הרצה אותה לו וראה שלא היה בה מלאכת יום
 ולא התנה אינו נותן לו כלום יאחר ששלמה כמות שתבאר בימין שקודם זה דכל מה שטניהם יודעים יט לפועל
 לתנות ואם שכרו פסח מלאכת יום אחד יכול לטנותו מלאכה קלה לכדה :

מלמד שחלם המלמד כתב"ה של"ד מקום הכותב פסידא רב"ה ביה דה"ל להודיעם שלא יבאו וי"א דאם נקר ב"ה המלאכה מנערה וראה שצריכה פועלים
 גמור בכל ענין (הכל בטור) וע"ל סי' ס"ג ס"א וכו' וי"א ה"ה דאחר דאם אירע מונס הוי פסידא רבעל פועלים היינו
 ששכרם למלאכה ידועה אבל אם שכרו מסתובל למרמזן לאימלאכה אחרת כגון : (ה"ה סי' ס"ט)

ב) השוכר את הפועל להביא לו סחורות ממקום ולקח ולא תנא ע"ה שיהיה נותן לו שכרו משלם :
 דהיינו כגון (ג) עשה שליח לחמו (הגה"ה פ"ט ח"ב אם שלח ע"ה אחרת ומתא מי ששלחו אליו וחזר אין שליח כלום אלא ח"ב הוי
 לב"ה ידע ולא לשלוח דמי הוי פסידא רב"ה כמ"ה שכתב"ה לעיל סימן של"ד : (מירדכי פרק האומנין והנהו מירדכי דקידושין)
 ואם היה דבר כגון מה שיש לו להביא תנכה לו שטניו דומה בה שיעון לבא ריב"ס אלא אם כן הוא מלמדת אג"י
 שדרכס

(ד) ראובן המביא חוב לשמעון
ובטל שכרו ואח"כ כפל לקבול בחו'
יחין ראובן רוב עור להסב'נו חו'
מ"ה סכ"ד ורש"דס ח"מ סי' קכ"ב :
ביתן שז

שכרם לטרוח: ג סכרו להביא תפוחים לחילה ולהך והביא ומאז שעת או שהביא
(ד) לא יאמר טול מה שלבאתה בשכרך אלא נותן לו כל שכרו וכך כל כיוצא בזה:
שלו השוכר הפועל לעשות בשלו והראו בשל חבירו ובו ד סעי'

א הסוכר את הפועל לעשות בשלו והראו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם וחוזר ונוטל מחבירו מה שהנשא
ואינו יכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך אפילו לא אמר לי שכרך עלי אלא שכרו סתם אבל אם שכרו לעשות
בשל חבירו סתם יכול לומר טול מה שעשית בשכרך ואם אמר ליה שכרך עלי אינו יכול לומר לו כן:

הנה שכרו בפני חבירו ושקל חבירו שזק"ק הודאה וחיוב לתת לו שכרו והוא הדין בפניו המלך לכן חבירו ח' שאמ"ל לאינו למלוד עם בנת
ואי אשלים לך פטור משלם לו: (מרד"י סי' ק"ז ע"ב)

ב הסוכר את הפועל לעשות בשלו או ללקט לו דבר של הפקר אינו יכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך ואם
נתנה הפועל ליטלי בשכרו ואחר כך חזר בו איך שומעין לו והוא שעשה משוכה או הנכסה או שהוא ברשותו
ג סכרו לשמור לו דבר של הפקר יכול לומר לו טול מה שעשית בשכרך לפי שעדיין לא זכה בו בעל הבית
ז"לך הוא ויוזכה בו: ד הסוכר את הפועל ונאחז באגודתו לעבודת העלך אינו יכול לומר הינו לפני
אלא אינו נותן לו אלא כפי מה שעשה עמו:

שלו דין אכילת פועל בשעת מלאכה או כתי אוכל ובו ב סעיפים

א פועל העושה מלאכה לכה בדבר מאכל ה"ו אוכל ממה שהיא עושה אפי' אינו עושה לא בידיו ולא בדגליו רק שנושא עו
כתפו ואסור לחסמו שלא יאכל (ואם הסמו שלומי משלם ליה חלקי לא לקי) ב בד"ח שאוכל כשהוא עושה בנדלוי קרקע
במחבר בשעת גמר מלאכה כגון בוגר ענבים ומוסק בתיים ואורה בתאנים ונודד בתמרים סי' כול"ל לקיטת ה' וכתלו
מקרקע קודם שיגמר סוף מלאכה המחייבת אותו בחיוב. האחרון שבו אכל העושה בדבר שאין גדולי קרקע' כגון
החולב והמחבץ סי' המביא חממה מן החלב ערוך י"מ המקפה את החלב בקיבה להיות כקרח רש"י בפ"י דשבת והמבבן סי' מיני חריצי חל
רש"י אינו אוכל וכן העושה במחבר טלח בשעת גמר מלאכה כגון העורד בנפכים או מכסה שרטי האילנות ואפיל
המכנס בבגלים ושומים כגון שעוקר את הקטנים מן הגדולים לא יאכל מהם ואף על פי שהיא גמר מלאכת הקטנים
שעוקר המלאכה לצורך הגדולים להרחיב להם ועדיין לא נגמרה מלאכתן: ג העושה בתליט לאחר שנגמרו
מלאכתו למעשר כגון בידל פי' סנדקו זו כזו ומגדילן בתמרים ובגמרות אינו אוכל שכל דבר שאין אלא חיוב מעשר חיוב
אחר כגון תאנים וענבים לאחר שנתחייבו במעשר אינו אוכל ממנו ובדבר שיש בו חיוב אחר כגון חטים העומדין
לעשות פת שחייבת בחלה אוכל עד שיגמור מלאכתו להתחייב בחלה ולאחר מכן אינו אוכל: ד הבודל בתמרים
דעים טלח נתפסלו כל זרען ונתנין אותם בסל ומתחממים ומתרככים שם עדיין לא נגמרה מלאכתן ויכו
לאכול מהם: ה נפתחו חביותיו ונתפרסו עיניו ושכרו לעשות בהם לא יאכל מהם שכר נתחייבו במעשר
בד"ח כשיודע הפועל שנפתחו אבל אם לא ידע ושכר שגדיין לא נתחייבו במעשר חיוב לעשר ולהאכילו
ו השומר במחבר אפילו בשעת גמר מלאכה אינו אוכל אלא השומר בתלוט עד שלא נגמרה מלאכתו אע"פ
שאינו אוכל מן התורה אוכל מהלכות מדינה שנהנו כן: ז יכול הפועל לאכול יותר ממה שכרו כגון שכר
אינו אלא דינר יכול לאכול קטות או כותבת סוה סלע ומכל מקום מלמדין אותו טלח לעשות כן כד
טלח ימנעו מלהשכירו:

הנה וי"א דווקא שכרו לעשות כל היום אבל אם לא שכרו רק ללקוט קטות אחד לא יאכלנו ואפילו שכרו כל היום לא יאכל קטות הראשון שליטת
אלא יתן מחלה לבלוי של ב"ה ואחר כך יאכל הוא:

ח היה משמר ד' או ה' עדימות של ה' בני אדם לא ימלא כריסו מא' מהן אלא אוכל מכולם לפי חשבון
ט היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים אפילו שכרו לעשות בענבים אבל יכול הוא למכור עמנו מלאכות
עד שמגיע למקום היפות ואוכל לפיכך הפועלים עד טלח הלכו שתי וערב בנת אוכלים ענבים ואין שומים
תירוש מפני שאין מלאכתם נכרת ביין והוא ליה כעושה במין זה ואוכל במין אחר משהלכו שתי וערב אוכלים
בענבים ושומים בתירוש: י היה עושה בנפן זה לא יאכל בנפן אחר ואי אכל לא מפניו מנייה ולא מניכסו
מאגריה ומיהו נפן שחוללת על נב חבירתה ועושה באחת מהם יכול לאכול מהשנייה: י"א אין רשאי לאכול
אלא בשעת עשיית מלאכה ולא כשיש ויאמר מעמתי עמתי עד עתה גלא בטלתי לאכול ועל כן אשב עתה ואוכל
ומפני תקנת ב"ה טלח יתבטל מתלאכתו אחרו חכמים שאחר שגמר מלאכה שורה זו והוליד להתחיל שורה אחרת
יכול

סימן מ (א) ריב"ט מכ"ג
א"ש שכתב מכש"ט
פשוט הכלה כדי להאמה ובאחד
יש לה דין שואל מה"ד ח"ה סימן
רמ"ט :

ז האומר לשלוחו ג"ה ושכור לי פועלים ושכרם ואחר להם שכרם על כפול הבית
שום אחד מהם עובר על כל תלין ומיהו הבעל הבית עובר מטום חל תאמר לה
לך וטוב אם אינו טרוד יתכוין לרחותם ואם לא אחר שכרם על ב"ה חפ"י לא אחר לו
לכרכם עלי אלא שכרם סתם הוא חייב בשכרם לפיכך הוא עובר מטום כל תלין
הנה מיהו אם הפועלים יודעים שהין המלאכה שלו אין השליח עובר מטום : (טור בשם הר"ם)

ח עבר וזמנו אין ב"ה עובר מטום כל תלין ומ"ה חייב ליתן לו מיד ובכל עת שיטע
ט שכיר שמכיר בב"ה שאין לרכו להיות בידו מעות או
ביום השוק אינו עובר בכל תלין אפי"ש לו מעות ומיום השוק ואילך אם אינו נתן לו עובר מטום חל תאמר לרען
הנה והוא הדין הכי שאין דרכם לשלם עד שיחזרו פס הפועלים אינם עוברים עד שיחזרו עמקן : (ב"י פרק המקבל)

י אין בעל הבית עובר מטום כל תלין אלא אם כן נבער השכיר לא תבער או שתבעו ולא היה לו מע
ליתן לו או שהתחרו אצל שולחני ליתן לו וקבל עליו ליתן לו אינו עובר אפי"ן און לבעל הבית ביד שולחני כל
ושל מקום אם רצה השכיר לחזור בו שלא לקבל מהשולחני אלא שבעל הבית הרשות בידו :

סימן סג
עובר על לאי של דבריהם שנאמר חל תאמר לרען :
ביום השוק אינו עובר בכל תלין אפי"ש לו מעות ומיום השוק ואילך אם אינו נתן לו עובר מטום חל תאמר לרען
הנה והוא הדין הכי שאין דרכם לשלם עד שיחזרו פס הפועלים אינם עוברים עד שיחזרו עמקן : (ב"י פרק המקבל)
אין בעל הבית עובר מטום כל תלין אלא אם כן נבער השכיר לא תבער או שתבעו ולא היה לו מע
ליתן לו או שהתחרו אצל שולחני ליתן לו וקבל עליו ליתן לו אינו עובר אפי"ן און לבעל הבית ביד שולחני כל
ושל מקום אם רצה השכיר לחזור בו שלא לקבל מהשולחני אלא שבעל הבית הרשות בידו :

והא קנו חדרו לא יוכל לחזור בו : (ה"א וטור)
יא דינו שכיר שנשבע ונטל נכסא בסימן פ"ט :

הלכות שאלה

ש"מ השואל חייב באונס ובהמה שמתה מחמת מצאנה ואם שלחה על יד בן א
עברו ובו ח סעיפים

א השואל מחבירו בהמה או מטלטלים (א) ונאנסו בידו כנוץ שמתה או נשבר או נטפה חייב :
הנה ודווקא שאירע האונס מכה השואל אבל אם אירע האונס מכה המשלח פטור ולכן מי שיש לו משכון אבל מכ"ס והשאלו לחבירו ליקח על
שור מעות ונשדף המשכון פטור השואל דלא בלאו הכי היה נשדף מכה המשלח : (מרדכי פרק השואל)
ואין צריך לומר שהי"ב בגניבה ואבידה אבל כל קלקיל שאירע בה מחמת מלאכה ששאלה בשבילה לא תבעיה או
היבשה מחמת מלאכה שהוא פטור אלא אפילו מתה מחמת מלאכה פטור והוא שלא ישנה לעשות בה דבר אחר או
שהמלאכה ששאלה בשבילה טאם טינה ועשה בה מלאכה אחרת חוץ מהמלאכה ששאלה בשבילה אפי"ן היא קלה ממנה
תלין למחמת אותה מלאכה שטינה מתה ואפילו באותה מלאכה ענמה איפשר לטנוח כנוץ ששאלה לחרוש וחרש בו
ביום ובלילה שלא כדרך כל הארץ : ב נכחש הבשר מאליו וסופו לחזור פטור אבל אם נכחשה מאליו ומתה
אח"כ שהוא חייב לשלם כיון שאינה בעין משלם כמו שהיה בעת שאלה : ג השואל בהמה מחבירו ליתן בדרך
ידוע ובאו עליו לסטים באותה הדרך או חיות רעות והאנסו ממנו חטיב ספיר מתה מחמת מלאכה :

הנה ויש חולקין בזה ובגירא לבו דלא מקרי מחמת מלאכה דהרי אף בלא הליכת הדרך איפשר שינא לה אונס כזה (טור בשם הר"ם) אבל
המשלח לחבירו שגורא לרדוף מבדרים ואכליה הפכדריס מקרי מחמת מלאכה דג"ל לה האונס מחמת המלאכה וכל כיוצא בזה (טור) בהמה
שנתייגשה במלאכה ומתה אח"כ או נכשלה בדרך ובשלה ונתה מקרי ע"מ מלאכה ודווקא שהריגשה שגורא ב"ה אצל אם לא הריגשה מיד
לא יוכל לישבע דמתה מחמת מלאכה דדילמא בלאו שכי נמי יהיה מתה : (שם בשם הר"ם)

ד השואל בהמה חייב בחזנותיה חטעה שמטכה עד סוף ימי שאלתה :
הנה ויש אומרים דלא בעינן משיכה אלא מיד שנמלקו הפעלים (טור כדפ"ט ה"י ובר"ם) וע"ל ר"ם ח"א וס"ז :
ואם כחש בטרה כחש"ל דלא הדר חייב לשלם מה שפחתה בלתיים ואם היה הכחש מחמת מלאכה פטור וישבע שבעות
הזמתיים שמחמת מלאכה כחשה : ה השואל פרה מחבירו ושאלה לו המשלח ביד ב"ה או ביד שלוחו או ביד
עבדו אפי"ן שלחו לו ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו של שואל ומתה קודם שילכנס לרשות השואל הדינה פטור
ואם אחר לו השואל שלחה לו ביד בני או ביד עבדו או ביד שלוחו או ביד בנך או ביד עבדו העבדו או ביד שלוחך
או שאתר לו המשלח הריגה משלחה לך ביד בנך או עבדך או ביד שליחך או ביד בני או ביד עבדו העבדו או ביד שלוחו
ואחר לו השואל שלח ושאלה ומתה בדרך הרי זה חייב : ו שלחה לו המשלח ביד עבדו הכנעני אע"פ שאתר ליה
השואל שלח ומתה פטור שידו ביד רבו ועדיין לא ינאה מרשות המשלח : ז אחר לו השואל הכישה במקל והיא
תבא מאליו ועשה המשלח כך אין השואל חייב בה עד שתכניס לרשותו : ח וכן בשעה שמחזירה השואל לבעלים
אם שלחה ביד אחר ומתה קודם שתגיע לרשות המשלח הרי זה חייב שעדיין היא בחזנות השואל :

הנה ויש אומרים דה"ל אם החזירה ליד חש"מ המשלח נאנסה חייב (ב"י בשם הר"ם) ועיין לעיל סימן רכ"א סעיף כ"א :

חשן המשפט הלכות שאלה שם שמה שכב שמן רבו

אם שלחה מדעת המשאיל על ידו אחר ותת' צטור שלחה ביד עבדו הכנעני אע"פ שאמר לו המשאיל שלחא
זה בדרך חייב טוד העבד ביד רבו ועדיין לא ינאה ח"י הסואל כמה דברים אמורים בשהחזירה תוך ימי
ולתת הכל אם החזירה אחר ימי שאלתה ונאלתה מדון שאלה והרי הוא כשומר שכר והוא הדון אם היא עדיין
בביתו של שואל כיון שעבדו ימי שאלתה ונא מדון שואל והרי הוא כשומר שכר :
ואם אמר לו שלח ועל שאל המשאיל לשלוח ממנו לא ישלח דהא ככל קמיה ימתי ואם כלת ספק אם חייב באחריותו : (פרדני ר"פ שואל)

שמה השואל מחבירו חפץ סתם או לזמן קצוב ובו ח סעיפים

השואל מחבירו כלו או בחמה סתם הרי המשאיל (מוכנס) ככל עת שירצה שאלו לזמן קצוב כיון שמשך זוכה
בו אין הבעלים יכולים להחזירו מתחת ידו עד סוף ימי השאלה ואפי' את השואל הרי היורשים מתמסרים
אלה עד סוף הזמן : ב השואל פונדק מחבירו ללבוה אין פחות מיום אחד לסביתה ואין פחות מטני ימים
שואליו אין פחות מל' עם שאל חלוק מחבירו לילך בו לבית האכל כדי שילך ויחזור שאלו לבית המקשה כל אותו
השאלו לעשות המסמה שלו אין פחות משבעה ימים : (ו'א' לבית האכל אינו רשאי לישלו עד שיאמי ימי אבילות ויגדל עד שיאמי
היכל ובמסמ' ער ש'א' ימי המסמה שור בשם ה'א'א) ושיין בי'רס'י (ט"מ) : ג הניח להם אביהם פרה שאלה משפתמים בה
ימי שאלתה ואין חייבים באונסיה אפילו נשתמו בה אבל חייבים עליה כשומר שכר אפילו לא נשתמו בה ויש
שומר שאלם אחר המשאיל ליתומים להחזירו לי'הספדה הסהאלתי את אביבם או קבלי עליכם חייב אונסים
מעין לו : ד חשבו שהיא של אביהם וטבחה ומכוחה ואלוהי מנלמים דמי אביבם או קבלי עליכם חייב אונסים
למו כולו ואם הניח להם נכסים וטבחה משלמים דמיה מנכסיו : ה השואל כלי מחבירו לעשות בו מלאכה
ונתן כיון שמשך השואל אין המשאיל יכול להחזירו מתחת ידו עד שיטעם בו אותה מלאכה וכן אם שאל ממנו
ענה לילך בה למקום פלוני אינו יכול להחזירה מיד השואל עד שילך בה לשם ויחזור : ו השואל כלי מחבירו להשתמש
והשתמש השואל בדבר פלו' בטובתך כלומר אין חמה משאיל לי'דבר זה בדרך כל המשאילין אלא כפי טובת לכך
דכותך שאיך מקפיד על הזמן אם קבו מיד המשאיל עלי זה הרי השואל מתמסר בו לעולם עד שיבטל הכלי
מל'שות מלאכתו ויחזור טבריו או שריו ואין השואל רשאי לחזור ולתקן הכלי או לעשותו פעם אחרת :
ו'א' שאומר השואל כלי זה בטובו שאל הוא לעולם דנטובו משמש כל זמן שהוא טוב ואפילו החזירו למשאיל חוזר ונוסלו ממנו כשיצטרך
ודוקא קטנו מן המשאיל אבל לא קטני מן המשאיל אינו נוטלו מעטו כשהחזירו כשבר מחזיר לו שנינו : (שור בשם ה'א'א)
החומר לחבירו השואל קרדום לעדור בו הפרדס הזה עודר בו אותו פרדס בלבד ואינו רשאי לעדור בו פרדס אחר
זילו הוא כמותו אחר לו פרדס סתם עודר בו פרדס אחר אויה סירנה אפילו אינו שלו שאל' לעדור בו פרדסים הרבה
לו עודר בו כל פרדסים שלו ואפילו נשתת כל הבדל בעדירה מחזיר לו הנכס של עץ ויש מי שאומר דדוקא
אותה טנה אבל לו בשנה אחרת : ח האומר לחבירו השואלני שוקת זה וכפל אינו יכול לחזור ולבנותו אחר
ה השואלני שוקת סתם וכפל חוזר ובונה עד שיטקה כל שדותיו אחר ליה השאלני מקום שוקת הרי זה בונה
כל מקום שירצה בקרקע המשאיל ובונה מקום הטיקת שוספיק לו להטקות מחנה כל שדותיו או כל בהמותיו
לפי מה שהפנה עם המשאיל והוא שלקח ממנו בקנין על זה :

שמה אין השואל רשאי להשאיל ובו סעיף אחר

אין השואל רשאי להשאיל אפילו שאל ספר תורה שעשה מנהג בשאלתו אינו רשאי להשאיל לאחרים ואם
השאיל לאחרים אפילו נתקבל מתחת העלמכה ששאלו בשבילה חייב אלא אם כן יש לו רמיה שיכול
ליחזר בה אלו היה בידו כמו שכתבאר בסמוך רנ"א סעיף כ"ו :
מיהו דר' שמי אפסר להכריח ונכסור בו כגון בית או ספינה מותר להשאיל השו' רנ"ב חלק ג' ואלף ק"מ) וע"ל ס' ס"ו :

שמה דין השואל אחר כלות זמן השאלה ובו ב סעיפים

השואל חפץ או כל דבר לזמן מיד כשיכלה הזמן חוזר הדבר השואל לרשות המשאיל להפטר השואל מאונסים
אפילו הוא עדיין בביתו ומכל מקום חייב הוא בנתיבה ואכירה כדון שימר שכר ואם שלחו לו בתוך הזמן
יד עבדו או שלחו של משאיל או של שואל כתבאר בס' ט"מ : ב שימר שכר לזמן כיון שכלה זמנו
כלתה שתימתו ואפילו היא עדיין בביתו אינו עליה חלא שומר חנם :

שכר טען 62 2 ב סב

דשן המשפט הרכות שאלה שמד שמה שמו

שמד ששן שמתה מחמת מלאכה או רוצה לשלם או לישבע ובו ד סעיפים

א טען השואל שמתה מחמת מלאכה אם הוא במקום שעדים מצויים אינו נפטור עד שיביא עדים שהיה בדבריו ושלם סיבה בו ואם הוא במקום שאין עדים מצויים ישבע כמי שנתבאר בסיומן דל"א ואם התנה שלא ישבע או שלא ישלם אם ינכסה או נכנסה הכל לפי תנאו :

בנה אפילו לא קני קנין על כך דכל מקרי סומרים קיים אפילו בלא קנין (מרדכי פרק השואל) ודווקא דלמניה קודם שנאס השמירה ליה א"ל לאחר החיוב בפסיה לא תני לא מצוי בדברים בעלמא : (מרדכי פרק החובל)

ב כשישלם השואל כתיב לו הסברים שאם שאל כליו ונטבר נחז לו הסברים כמו שהיו טוים בשעת הסבירה וכוונתם לבעלים ומשלים עליהם ואם הוצלו בין שעת סבירה לשעת העמדה בדון שמיין מיתם כמו שהיו טוין בשעת סבירה וכן אם שאל בהמה ומתה שמיין כמה היתה טיה הנכילה בשעה שמתה וכוונתו לו ומשלים לו עליה :

בנה נכנסו הסברים או נכדו (ואפילו נכנסו) השואל חייב אלא אם כן אמר למשאל טול את שלך : (ביומאי יוסף פרק השואל)

ג דאבדו השואל חפץ לשמרון והפסידו אחר שמעון לראובן השבע כמה היה טיה ואפרענו לך והסיב בעל החפץ השבע אתה והפטר ישבע בעליו ויפטר שכנגדו על פי שבועתו ואם לא ישבע לא יפטר שכנגדו ואבדו נקרא מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע שמשלם : ד השואל פרה מחבירו שאלה חני יום ושכרה חני יום או שאלה היום ושכרה

למחר או שאל אחת ושכר אחת (ומתה אחת) מתם המשאל אומר שאלה מתה ביום שהיתה שאלת מתה בשעה שהיתה שאלה מתה והשוכר אומר איני יודע און שאמר השומד שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה בשעה שהיתה שכורה מתה והמשאל אומר איני יודע או כזה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע המוציא מחבירו עליו הראיה ואם לא היתה עם הראיה בזמן שהמשאל טוענו ודאי ישבע השומד שכורה מתה או שאינו יודע וזמן שהמשאל אומר איני יודע ישבע השומד שכורה מתה או זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע וזה אומר שאלה מתה וזה אומר שכורה מתה או זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע :

שמה דיין השואל פרה ושכר אחרת ובו ב סעיפים

א שאל בפירות חני היום בשאלה וחני היום בשכירות המשאל אומר בזמן השאלה מתה והלה אומר אחת מתה בזמן השאלה והאחרת איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע ישלם השמים : ב וכן אם נסר לו שלשה פרות שמים שאלות ואחד שכורה המשאל אומר שמים השאלות הן שמתו והשואל אומר אחת השאלה מתה ודאי חבל הנכונה שמתה איני יודע אם שאלה האחרת או השכורה מתוך שאינו יכול לישבע שכרי אומר איני יודע ישלם השמים :

שמו דין פטור שאלה בבעלים עם כל דיניו ובעל בנכסי אשתו ובו יט סעיפים

א השואל והיה המשאל עם השואל במלכתו בשעה שמתך הדבר השואל אפילו נכנס או נאבד בפסיעה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם לא שנה היה עמו בשאלה המשאל את עמו לעשות מלאכתו לא שנה היה עמו בשכירות שהשכיר עמו לו לא שנה היה עמו בעלית מלאכה של הדבר השואל לא שנה במלאכה אחרת או לא שנה היה עמו והשקרו והשואל לו פרתו בעיד שהיה תסקרו הוי שאלה בבעלים אב"א אם מתך תחילה ואח"כ השקרו לא היו שאלה בבעלים : ב לא שנה אם בלא שאלת הבעלים עם שאלת הפרה בלא שאלה שנה היה הוי שואל או שכור לו ואחר כך השואל לו פרתו פטור אפילו לא היה עמו בשעת סבירה ומיתה חבל אם לא היה עמו בשעת שאלה ואחר כך שאל את הבעלים או הכתום אין זה שאלה בבעלים אף על פי שהיה עמו בשעת סבירה ומיתה : ג שאל הבעל וכתובה להיות שאל לו אף על פי שלא תנחיל במלכת המשאל בשעת מציבת הפרה אלא תומין ומכין עמו לכת חוב ספור עמו במלכתו חבל בשמירה שאומר להיות שאל לו ולא הכין עמו למלכתו לא הוי שאלה בבעלים : ד השואל לו בהמתו או השכורה לו למסין והלך עמה לסעדה ולהטעונה הוי שאלה בבעלים אף על פי שמעמנו בשאל לו (ודלא כיוס חולקין בזה) מרדכי ריש פרק השואל ואם לא הלך חבל לראות שלא יוסיף עליה המתו אין זה שאלה בבעלים : (וכן אם חסס לו השטענה הוי לכתם במתו ולא מקרי שאלה בבעלים) מרדכי ב"ב

ה אומר לטלוהו חבל והשאל עם פרתו אינה שאלה בבעלים שנאמר ואשמור לך למחר נתבאר בסיומן פ"ה :

ו השואל לטלוהו חבל והשאל עם פרתו אינה שאלה בבעלים שנאמר ואשמור לך למחר נתבאר בסיומן פ"ה :

ז השואל לטלוהו חבל והשאל עם פרתו אינה שאלה בבעלים שנאמר ואשמור לך למחר נתבאר בסיומן פ"ה :

חשן המשפט הרכות שאלה שמו שמו

רבו

ס בעליו עמו בעלים עומם ולא שלח (ויש' יולקין ואומרים לשלוחו של אדם כמוני) (טור בשם הרמ"ם והר"ם ר"פ בסוף ואם אחר לעבדו הכנעני נא והשאל עם פדתי הרי זה שאלה בבעלים טיד הטבד כיד רבו :

ב. בשאל לו היבדד בלא דעת רבו לא מקרי שאלה בבעלים : (רמ"ם והטניד פ"ב דשאלה)

שוחטים ששאל אחד מהם תחבירו הוי שאלה בבעלים : ד. האומר לחבירו השאלני היום ואשאלך למחר כה שאלה בבעלים : ז. כאל מהאשה פרת נכסי חבני ובשאל לו בעלה אי אשה ששאלה פרה לנודך וסי מלוג כלה ובשאל לו בעל הפרה לבעלה לא הוי שאלה בבעלים משום דקנין פירות לאו כקנין הנוף דמי : שאל פרה לרבעה או לראות (כה) או לעשות בה פחות משה פרוטה או ששאל שני פרות לעשות בהם ה פרוטה הרי זה ספק ואין מוניאין מידו : יא. שאל משני שוחטים ובשאל לו אחד מהם וכן השוחטים שאלו ובשאל לאחד מהם הרי זה ספק אם היא שאלה בבעלים אם לאו לפיכך אם מתה חבני מאלם יאם תפסו בעלים איך מוניאין מידם ואם פסע בה יש מחייב ויש פוטרים : יב. תלמד תינקות והנטיע לבני המדינה יתקין להם דם והסופר שלהם כל אלו וביוצא בהם יום שהוא יוסב בו לעשות במלאכתו אם השאל או הסכיר אחד מאלו שהוא עוסק במלאכתם הרי זה שמירה בבעלים ואפילו פסע בה השומר פטור אבל הוא ששאל או בר מהם חייב שמונס שאלים לו ויש אומרים שבזמן הראוי למלאכה אף על פי שאינם עוסקים בה לפי שאינו ואי להחמט מהמלאכה ההיא בכל עת שגריכים לו הוי לנבייהו שאלה בבעלים אשילו אם נרדף לתת לו סכר בל מקום מוכרח הוא לעשות לו מלאכתו מידו יהיה אשופי' שסכרו סכיר חדש או סנה דבכל טעה הוא שאלה בעלים לכל אחד מהם : יג. הרב הטובה לתלמידיו ואם הם גריכים ללמוד עמו בכל מסכתא שירנה הוי אף אם החזילו מסכתא אחת ויכול לסנותה לאחרת או הוי הסכשאלים לו מהם עמו כמאכה ואם שאל מהן וישאלה בבעלים ואם הוא נרדף ללמוד עמהם בכל מקום שירנו או הוא נשאל להם ואפילו שלא בטעם הלימוד יין סקריד ללמוד עמהם בכל עת שירני ואם הדבר תלוי בטניהם שהמסכתא שהתחיל ינמרו ואין הרב יכול לסנות וסכתא' שלא מדעת התלמידים ולא התלמידים בלא דעת הרב או אינם שאלים זה לזה כלל ולפני המועדים שרדך לדרוש לעם הלכות המועד הוא נשאל להם :

ה. וכן הדין בשליח כבוד עם קבל שלו דאם קבל אינם יבולים להסמיט מחנו הם כשאלוין לו ואם הוא אינו יכול להסמיט מהן הוא בשאל להם : (ב"י בשם הרמ"ם)

ז. שאלה בבעלים וסכרה שלא בבעלים פטור מהסכירות תלוי בשאלה אבל אם סכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בעלים או שאלה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים או שסכרה בבעלים וחזר ושאלה וסאלה שלא בבעלים וחזר וסכרה שלא בבעלים כל אלו ספק שמירה בבעלים הוא :

ח. ויש אומרים דאם סכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים מקרי שמירה בבעלים : (טור בשם הרמ"ם)

ט. ו' ואם סכרה בבעלים וחזר וסכרה שלא בבעלים הוי שנייה בבעלים כמו הראשונה אבל אם ראשונה שלא בבעלים שנייה בבעלים איך הראשונה נודדת את השנייה להיות שלא בבעלים : י. בעל נכסיו מלוג של אשתו אפי' פסע בהם ואבדו פטור שהוא עמו במלאכתו : יי. אשה ששאלה ואח"כ נשאת הרי הבעל כלוקח ואין לו דין שומר לפיכך אם הדבר השאלו בהמה ומה הבעל פטור אע"פ שהוא משתמש בה כל ימי שאלתה אפי' פסע מפני שהוא כלוקח :

יא. אבל לא מספר מטעם שמירה בבעלים דהא אין החפץ סנה רק שאלו בידה (ד"ע מדיוק הטור וכן גזלן שהקניס או השאל דבר הנגזל אפי' סנה במלאכת השואל חייב השואל באונסין דלא מקרי שאלה בבעלים אלא בדיוק החפץ עצמו : (מרדכי ריש פרק הגזל בתרא)

יב. והאזה חייבת לשלם כשיהיה לה עמו ואם הודיע את בעלה שהיא שאלה הרי זה נכנס תחתיה : ודוקא כששתם בה לאחר שהודיעו או שקבל עליו להיות הוא השואל : (הטניד פרק ב' דשאלה)

יג. לוקח בראה לעלמים יום טומר חנם עליה : יד. כל אלו החלוקים של שאלה בבעלים נוהגין גם כן בכל השומרים :

שבו דין היוק שור של שואל לשל כושאל או איפכא ובו סעיף אחר

א. שאל פרה בסתם והיוק שורו של שואל לשורו של משאל אפילו אם הוא תם משלם נזק שלם ששפי' אם היוק מסור דעלמא נרדף להלם דמסתמא נרדף לשומרו שלא היוק ושלל יוזק ואם קבל עליו שמירתו' שלא יוזק אבל לא שלא יוזק והיוקו לשורו של שואל תם משלם חצי נזק ומועד נזק- שלם ואי לזקיה תורה דמשאל לזורא דשואל והשאלה היתה בסתם בין תם בין מועד פטורואי לזוק לתורה דעלמא שואל בני לטלמי שעליו שוטל לשומרו' שלא יוזק ואם קבל עליו לשומרו' שלא יוזק אבל לא שלא יוזק והיוק לשורו של שואל משלם לו התשאל תם חצי נזק ומועד נזק שלם :

הרכות

הלכות גניבה

שמה איסור גניבה ומי נקרא גנב ומאיזה שעה מתחייב ובו ה' סעיפים

א אסור לגנוב אפי' כל שהוא דין תורה ואסור לגנוב אפי' דרך שוק ואפי' על חמת להחזיר יחו כדי להלסט זלזום
 כפל או כדי לצערו הכל אסור כדי שלא ירגיל ענמו בכך : **ב** כל הגנוב אפי' שהיה פרוטה עובר על זה
 דלא תגזבו וחיוב לשלם אחד הגנוב מחוק ושראל או הגנוב מחזין של פכוס אחר הגנוב בגדול חי מחקון :
 הגט שטות טכוס כגון להטעותו נחשוקו להפקיע הלאחרו אומר ובעד שלא יודע לו דליבא חילול הסם (פ"ו) ויש אומרים דאסור להטעותו
 אלא אם עשה מטעמו שרי : (מרדכי פ' הגזל ג"א)

ג חי זהו גנב הלוקח מחזין אדם בסתר ואין הבעלים יודעים אבל אם לקח בגלוי ובפרהסיא חי זה גנב
 אלא נזין : **ד** מטעה שחך הגניבה נעשה עליו גנב כמה דכרוס אחרים שמתכה חזק תרשות הבעלים
 אבל כל זמן שהיה ברשות הבעלים אינו חייב עד שיגביהנה ואם הכניסה לרשותו אפילו לגנאי חזירו וקדפטו אם
 היא משתמרת חייב אף על פי שלא חשך ולא הגביה :

הגט אימת גנב חייב בכפל וארבעה וחמשה עיניו נכפס ולא כמזן המחבר הוה לפי שהו קנס זאינו ובהג האירנה מיהו יס נפקותא
 אם חפס ועיניו לחיל סימן או סימך ה' :

ה תשלומי גניבה אם יש לו מטלטלין יורדים להם ואם אין לו מטלטלין אלא קרקעות יורדים להם וגיבון
 מהעדיית שלו כשאר נזיקים : **ו** מי שנכב והגביה הגניבה ובה אחר וסייע להולכה חפס פטור זה הסני :
 ז דאינו טראה שמעון שנכנס לבית לוי ונגב חפץ אחד זבא איתו חפץ ליד דלובן והחזירו (לשמעון חזון
 לוי יכול להגות מחזו כדון :

הגט ודוקא בשמעון יש לו סוס טענה נגד לוי אבל אם אין לו טענה ליהס רק בגביה יודע דאינו אס החזירה לשמעון הגנב חייב לשלם ללוי
 דהוי ליה להשיב האגודה לבעליה : (מרדכי פ' הספיכה)

ח דאינו חבב לשמעון שנכנס לחדרו ונגב ספריו והגויאם מרשותו והשיב שמעון אחת היה שהגויאם אבל
 כך היה המעשה שבקשני קרובתי כלתך להגויאם כי לא יכלה שאתם ולא ידעתו של מתי אפיו ונס לא הגבהתם
 אך הוא הגביהתם ונתנתם לי שמעון חייב להחזירם כי זה לא יליכנס לחדרו להגויאם הספרים ויזכר הדבר שכיון
 לסייע לנוול חמיה ומה שטוען שהיא הגביהתם ונתנתם לו אבל מקום הרי טוען שיהיו ככדים ולא יכלה שאתם
 וכיון שלא יכלה להגויאם חפס אם לא סייעה היה ליה זבאילו הגויאם הוא ויגבה דאינו מתו שירנה מכלתו
 שהודית לו שהם ברשותה ואם ידנה יגבה משמעון :

הגט וכן אם שמעון הגנב הגביה והורך ללא מן הפיר עד שאינו יכול לכבד חכמייה ושלח אחר כך פוש אחד להניח הפליח חייב
 לשלם שהוא עיקר הגנב מאחר שירע שהוא גניבה (מרדכי פ' הספיכה) אחרת לחזירו לגנוב או לשלחו לגנוב חייב המשלח חייב (ת"פ סי'
 ט"ו) דאין שלח לדבר עברה (ד"ט) מיהו אם הפליח אינו בר חיובא לא דהמשלח חייב מרדכי פ"ק דגניבה) עיין גא"פ סי' פ"ו ואשה שחברה
 או משכנה והבעל אומר שגנבה ומנו :

ששט דין אשה ועבר זקטן שגבבו ובו ה' סעיפים

א אחד האיש ואחד האשה שנכבו חייבים לשלם אלא שאלת איש שנכבה אם אין הקרן בעין חי חלוטיו אין לה
 מתה לשלם עד שתחלמן או תתגרם : **ב** אשת דאינו הטאליה לאסת שמעון חפנים וינח קול בעיר
 שנגבו אם שמעון מודה שהחפנים באו לרשותו ואינו יודע מה נעשה בהם נריך לזיבע' עמוגם בפסיתו ושלם שלא
 כהם יד ונס האשה משבע שארם ברשותה ויכתבו עליה פסק דין שחייבת לשלם לה החפנים לכשתחלמן או תתגרם :

ג קטן שנכב מחזירו קרן לבעלים אם הוא בעין ואם אינו בעין פטור אף לאחר שנגדל : **ד** עבד שנכב מחזירו
 קרן לבעלים אם הוא בעין ואם אינו בעין אין בעליו חייב לשלם גשמתר העבד חייב לשלם אם יש לו : **ה**

דאין לבית דין להכות הקטנים כפי כח הקטן על הגניבה כדי שלא יהיו רגילים בה וכן אם הזקן שאר גזוקים וכך
 מכיס העבדים אם הזיקו מכה דבה שלא יהיו מטולחים להזיק :

ששט ובו סעיף אחד

א גנב חלבו של חברו ואכלו חפס לו דמי חלבו :

שנא דין

השן המשפט הלכות נניבה שנה שנה שנה

פירוש רמח

שנה רין הנוגב כים בשעת ובו סעיף אחר

סימן שנה (א) כ"ח ס"ק

לפנינו דרשותא וכול לפת לו
השנים ולכילי עליהם (ב) וע"ל
יד סי' כ"ח ס"ז רי"ב סי' קפ"ה
וק"א :
סימן שנה

א ים נגב שפטר מלסלם ואיזה זה שכל עם התלומדן חייב מיתה כגון הנוגב
כים בשעת ולא הנביה ברשות הבעלים אלא היה מנדרו זמניו או מרשות
הבעלים לרשות הרבים ואבדו סס :

אבל אבדו אחר כך חייב וכל שכן אם עדיין הוא בעין שחייב להחזיר (טור ועיין בכ"י) ויש אומרים
שלא חייבו בפניו כלל ענין כסור מלסלם : (המגיד פ"ג דנביה שני הדעות)

דרי זה פטור מתלומדן שאיסור שבת ואיסור נביה והזקק באים כאחד אבל אם נגב כים בשבת והנביה סס
דרשות היחיד ואחר כך הוגיאו לרשות הרבים והשליכו לנהר חייב לסלם שהרי נתחייב באיסור נביה קודם
שיחייבו באיסור שקילה וכך כל כיוצא בזה :

שנה ובו סעיף אחר

א הפקיד לטנים וטענו נגב והודה האחד ועל השני באו עדים בין טניהם משלמים הקרו :

שנה נשתנה הגניבה ביד הגנב או שנתיאשו בעלים כמנה ובו ד סעיפים

א נשתנה שם הגניבה ביד הגנב כגון שנבטלה ונעשה חיל עניל ונעשה טורקנאה כשינוי השם ואין להחזיר אלא דמיה
ומלסלם כמו שהיתה טוב בשעת הגניבה וכך כל שינוי כיוצא בזה שאינו חוזר לכרייתו אבל סיני החוזר אינו
קונה אפילו מדרכנו ובסימן ס"ס יתבאר אי זה שינוי החוזר : ב נתיאשו הבעלים מהגניבה אינו קונה ונרדף
להחזירה ואם יש עם היאוש שינוי השם שחוזר לכרייתו י"ח שקונה ואינו נרדף להחזיר אלא דמיה : ג אם יש עם
היאוש שינוי רשות בין שנתיאשו ואח"כ תכר הנגב בין שנתיאשו אחר שמכר (ויש חולקין) טור כ"ס ה"א ומדכי ר"ס הגזל
במ"א וב"י כ"ס ה"א) וע"ל ס"ז ס"ז קנה לענין שאין הקונה נרדף להחזיר גוף הגניבה אבל מחזיר דמים אם לקח מנגב
מפורסם (י"א דאין נרדף ליתן לו דמים דקנה למת) (טור כ"ס ר"ז וב"י כ"ס ר"ז ור"ע) ואם לא היה נגב מפורסם אינו נותן כלל
לא חפץ ולא דמים מפני תקנת השוק כמו שיתבאר בסימן ס"ז : ד אין נקרא שינוי רשות אלא במיכר או
ליתן אבל אם מת והורישו לבניו לא דרשות יורט לאו כרשות לוקח דמי ויתבאר בסימן ס"א וס"ב יתבאר עוד
אי זה נקרא שינוי רשות :

שנה השפחה הגניבה ביד הגנב ובו ו סעיפים

א היתה הגניבה ביד הגנב והשפחה מאלוה כגון כבשה שהיתה מעוברת בשעת נביה וילדה או שהיתה טעונה
בשעת נביה ונזזה משלם אותה ואת זותיה ואת ולדותיה ואם אחר יאוש ילדה ונזזה משלם בשעת הגניבה
הזויה עליה והשפחה כגון שפטה הרי שהבה של נגב אפ"ל לפני יאוש וכשמחזיר הגניבה נוטל השבח מבעלים :
הנה ויש אומרים לאפילו שנתמלכה הוא של נגב אפילו קודם יאוש וכל שכן אם נגב כבשה ונתמלכה אבל נגב דהשבח של נגב אפילו מנכר
הבעלים קודם שילדה הואיל ונגבה ריקנית : (טור כ"ס ה"א ור"ע)

ב הגניבה עמיה שהיה ביד הגנב ולא נשתנית חוזרת לבעלים בין לפני יאוש בין לאחר יאוש אלא שלאחר יאוש השבח
לנגב כמו שנתבאר נשתנית הגניבה ביד הגנב קנאה וקנה שבה אפילו לפני יאוש ואינו משלם אלא דמים ויתבאר
פרטי דנין חלץ בסימן ס"ב : ג נגב בהמה או כלו וכיוצא בהם ובשעת נביה היה טוב ארבעה ועשרים בעת
העמדה בדיון טוב טנים משלם קרן בשעת נביה היתה טוב בשעת נביה טנים ובשעת העמדה בדיון ארבעה אם נכח
או מכד או שבר הכלי או אבדו משלם בשעת העמדה בדיון ואם מתה בהמה או אבד הכלי מחליו משלם בשעת
הגניבה : ד נגב כחוש והסמינה או שמינה והכחישה משלם בשעת נביה :

הנה ובה נגב כחוש והסמינה משלם בשעת הגניבה דווקא שהזיח עליה הוכחות אבל כשפטה ממילא הוי כאילו הוקרה ואם
שחטה משלם בשעת העמדה בדיון : (טור)

ז נגב כלו שברו או פחתו או נטברו או נפחת מחליו אין אומרים יתן לבעלים השכרים (א) וישלם עליהם אלא הוא
ישלם השכרים ויתן לבעלים כלי כולם או דמיו (ודווקא דמיה ליה משום אבל אי ליה ליה לא גרידי שגרים אנו משאר משלמים) (כ"י פ"ק
ד"ק) ואם רנו הבעלים ליטול הכלי הסבור ושלם להם הפחת שומעין להם : ז נגב או גזל ולא נתיאשו הבעלים אינם
יכולים להקדישו (ב) לא הגנב והזולג ולא הבעלים אפי' אם יש להם עידו נביה ונזילה שיכולים להזיחו בדיונים
כ"ח דמשלם אבל בקרקע אם יש לבעלים עדים שיכולים להזיחו בדיונים יכולים הבעלים להקדישו :

שנה ג"ב

סימן שנה (א) אהם סגנב

מבעלים ונכסיהם
לאחר אם האחר יודע שהאם אגנב
אם"פ שהחזיר לה חייב ללא היות
לו להחזירה ויחייב לדינים והלכות
סימן א'

סימן שנה (ב) שייך החולקים

יש טענה ב"ק פ"י
ס"ל (ב"ב דיוקא סגינב לי במורת
הגאון שייך ים טענה ב"ק פ"י ס"ו
ד'

סימן סגו

שנה נבב שהחזיר הגניבה שלא מדעת בעלים ובו ג סעיפים

א הנוכח חפץ מבית חבירו והחזירו למקומו ולא ידעו הבעלים שהחזירו אס יודע
הבעלים סגנב מהם אע"פ שהחזירו הנכב לא נפטר והוא באחריותו עד שיודעו
הבעלים כנון שימנה חפציו וימנעם שלמים ומיהו כשמנאס נפטר אע"פ שלא ידעו
הבעלים בשעה שהחזירו לפי' נבב לו מעות והבליטם לו בחשבון וכתבם לתוך כיסו אם
יודע מנין המעות שלו ונא טאדם עשוי למשמע בכל טעה והרי מנא שהחזיר לו בכלל
מעותיו אבל אם זרקן לכיסו טאין בו כלום לא ינא וחייב באחריות הגזילה עד שיודעו
שהחזיר לבוס פלו' ואם לא ידעו הבעלים סגנב מהם מיד כשהחזירם למקומם ונא אע"פ
שלא מנאם הבעלים: ב בד"א בדבד טאין בו רוח חיים אבל הנוכח טלה מן העדר
וידעו בו הבעלים והחזירו לעדר טלה מדעת בעלים ומת או ננבב חייב באחריותו ואם
מנו את הגאץ והוא שלימה פטור ואם לא ידעו הבעלים לא בניבבם ולא בחזרתו אע"פ שמנו את הגאץ והוא שלימה
חייב באחריותו עד שיודעו את הבעלים כדי שיפטרו את הטלה הנכב שהרי למדו דרך אחרת חוץ מדרך שאר הגאץ
שבבדר זה: ג בד"א שנפטר כשמחזירו למקומו בנכב הנכב מבית הבעלים אבל טומר (א) סגנב מרשות עמלו
כנון שהופקד אמו כים או טלה ויש עדים סגנבו אע"פ שיש עדים שהחזירו למקומו חייב באחריותו עד שיודעו לבעלים
שהרי כלתה שמירתו ואינו עוד טומר עליו ודרי הוא כאלו לא החזירו עד שיודעו לבעלים:

שנו אסיר לקנות שום דבר מהננב והקונה ממנו מפורסם או אינו מפורסם ובו י סעיפים

א אסור לקנות מהננב החפץ סגנב ועון גדול הוא שהרי מחזיק ידו עוברי עבירה ונורם לו לנכב גניבות אחרות
שלא לא ימנע לוקח אינו נוכח: (וכן אסור לסייע לנכב נסוים דבר כדי שינכב) ב הנוכח ומכרו ולא נתיאשו הבעלי' (וע"ל
ה"ס"ח) ואח"כ הוכר הנכב ובאו עדים שזה החפץ שמכרעלו' הוא נכבו בפנינו חוזר החפץ לבעליו והבעלים נותנים
ללוקח דמים שנתן לנכב מפני תקנת השוק והבעלים חוזרים ועושים דין עם הנכב ואם נכב מפורסם הוא לא עשורבו
תקנת השוק ואין הבעלים נותנים ללוקח כלום אלא חוזר הלוקח ועושה דין עם הנכב ומזינא ממנו דמים שנתנו לו:
הנה וי"ל דאף בנכב מפורסם עשו תקנת השוק וזריץ להחזיר ללוקח מעותיו אלא א"כ ידע הלוקח שזה הדבר שקנה נכבו שחזר זריץ להג' ויבא דמי'
(טור בשם הר"א אש ור"יו) ואפי' סגנב אין זריץ להחזיר לו מעותיו דודאי כיון לו לשם ממכ' הואיל וידע שאינו שלו וקנא' ומרדכי פ"ה בתרא) ואם
אמר הלוקח לטובה כמובטח כחמן וזריץ להחזיר לו מעותיו אפילו בנכב מפורסם כל"פ: (מר' ומרדכי פ"ק הכל' והנהגה מיי' פ"ה לגניבה)
ג נתיאשו הבעלים מהגניבה בין נתיאשו ואחר כך מכר בין שנתיאשו אחר שמכר קנה לוקח ביאוש וסינוי רשות
ויס' מותרים דאם נתיאשו לאחר שמכר לא קנה לוקח דאין יאוש ושינוי רשות קינא אלא נתיאשו קודם שמכר וכן כ"ל להרומ' (וע"ל סימן ס"ג)
ואינו מחזיר הגניבה עמנה לבעליה אלא נותן להם הדמים אם לקח מנכב מפורסם או אינו נותן כלל לא חפץ
ולא דמים אם לא היה זה החוכר נכב מפורסם:

הנה פירוש דהרי הבעלי' צריכין ליתן ללוקח דמי המקח משום תקנת השוק ולכן המנהג המדמי המקח זריץ ליתן לו לפי פניו או אלא דיש חולקין
וע"ל דיאוש וסניו רשות קונה לנכב ואין זריץ ליתן לו אפילו הדמיא"ל' ס"ו ס"ג:

ד בזמן שהלוקח עושה דין עם ב"ה אם אין עדים בכמה קנה לטבע הלוקח בנקיטת חפץ בכמה לקח ונוטל מהבעלים:
ה בזמן שהלוקח עושה דין עם הנכב והוא אחר בכך וכך לקחתי ממך והוא אומר לא תכרתי לך אלא בפחות מזה
הלוקח נכבני בנקיטת חפץ ונוטל מהנכב: ו נכב ופרע בחיובו נכב ופרע בהקיפו אין בזה תקנת השוק אלא
הבעלים נוטלים הגניבה בלא דמים ויטאר חוב אלו על הנכב כמו שהיה: ז משכן הגניבה בין שמשכנה
ימר על דמיה או (א) בפחות מדמיה הבעלים נותנים לבעל המשכון (מעומו) וחוזרים ועושים דין עם הנכב

אלא אם כן היה נכב מפורסם כמו שנתבאר:

הנה וכן אומן שחבטו לו כלום למקח והסגינב צריכין הבעלים ליתן לו מעותיו אבל לא הרינוית שעולה עליו ללא עשו תקנת השוק על הרינוית
ומחילו למ' אומן קונה בטבח כלי לא נאמר דהרי הוא של אומן ולא של בעלים דמכל מקום זריץ להחזירו לבעלים מכה דינא דמלכות
דהני כהני עשבו להחזיר כל גניבה אפילו לאחר יאוש וסינוי רשות מכה דינא דמלכות ונתקום דכהנו סימן לו הרינוית זריץ ליתן גם הרינוית
(מ"ה סימן ט"ט) ושיון לקמן סימן ס"ח:

ח הלוקח מנכב שאינו מפורסם בין שלקח ממנו טה מאה במאמים או טה מאתים במאה ה"ו נוטל היתמים מ"ה
ואח"כ מחזיר הגניבה מפני תקנת השוק כמו שנתבאר: ט היה נוטה בנכב מאה וזו ונכב והביא לבעל חיובו
ונתן לו מאה אחרים הרי הגניבה (ב) חוזרת לבעליה וטומרים (ג) לך ותבע הנכב במאמים טלה נתת לו המאה
האחרים מפני החפץ שהביא לך בלבד בטע שהאמתו בראשונה האמתו באחרונה והני מילי בפנתן לו החפץ סתם
אבל

חשן המשפט הלכות גניבה שנו שנו שנה

סימן שנו (א) הטוען על חכירו נכירה יכול להסתייע חרומי אגודה סימן סג

אבל אם פירט ואמר הלוי על חשן זה מנה ודלוי זו היא משכונה טעמו בה תקנת הטוק וחרומו סתם טעם ספק היה: א לקח מנכב שליכו מפורסם במאה ומכר לח' במאה לעשרים והוכר הנכב: בעל הנכיה ניתן לזה האחרון מאה ועשרים ונוטל נכיתו וחורר כבעל ונוטל מהמוכר עשרים שהיה ונוטל המאה מהנכב ואם נכב מפורסם הוא נוטל המאה.

וז' מהתנאי שלקח מהנכב והולך התנאי ותובע הנכב במאה של קרן וה"ה אם חקר הסני לשלוי והשלוי לרביעי אפ"ל מאה שהוא נוטל מכל אחד מהם טעמו כי הנוטל מקרן מהנכב וכל הדברים האלו לפני יאוש כמו שכתבנו: א"ל ישראל מקרן ונכרו לישראל אחר ונכר עבדים: ואמר טעמו כי הנוטל מקרן מהנכב ונכרו לישראל רחוק להחזיר לשבט מעומד ואם אינו מפורסם אין צריך להחזיר לו מעומד ויכול לומר שמה הנכב מסקר (מרד פ"ה במה) וע"ל סי' רכ"ד:

שנו המכיר כילו וספריו ויצא לו שם גניבה בעיר ובו ג סעיפים

כ"ה שליכו עשוי למכור את כליו ויצא לו שם גניבה בעיר (א) והכיר כליו וספריו ביד אחרים או שהיה עשוי למכור והיו כליו אלו שהכיר מכלים העשויים להנחיל ולהשכיר אם באו עדים סוף כליו שלוח וטעם זה שהם בידו בקניית חשן בכתה לקח ויטול מכה ויחזור לו כליו: (י"א דמין שהן טוען נכונים אמרתי ליה חזקה דמטין להשאל ולהשכיר שהרי הוא אינו טוען וכן מצינו שהיה טוען דה"ל) היה כ"ה עשוי למכור את כליו ולא היו מהדברים העשויים להשאל ולהשכיר אע"פ כוונת לו שם גניבה בעיר והוצרך כליו אינו מחזיק מיד לקוחות שמה הוא מכרן לאחרים אבל אם באו בני אדם ולכו בתוך ביתו ועמד וזעק בלילה נכביו כליו וספריו וכו' אדם ואנחו מחמת חתונה ובני אדם שלכו בתוך ביתו ויגזרו ונדרות של כלים על כפתיהם והכל חיתים הללו כליו וספריו כל פלוני ה"ל נאמן וטעם זה שהכלים בידו בקניית חשן כמה הוציא ויטול מפעל הגניבה ויחזור לו כליו: ב דין מי שנכנס לבית חבירו והוציא כלים תחת בנדיו נתבאר בס' ז': ג ראובן שנכב כליו או גאבדו או נטלוהו לטעו ופשו ליד עכו"ם וקנאם ישראל אחר פחות מחזיו ופאו הכלים ובעולם ובעולם מיד זה שקנאם נתבאר בס' ז' ס"ה ז:

שנה רברים האסורים לקנות מהרועים ומשוכרי פירות ומבעלי אימונות ובו יב סעיפים

כל דבר שחוקתו שהוא נכב חסור ליקח אותו וכן אם רוב חיתו דבר שהוא נכב אין ליקחן אותו לפיכך אין לוקחים מהרועים כמר או חלב או גדיים אבל לוקחים מהם חלב וגבינה במדבר אבל זה כיוסוב ומותר ליקח מהרועים ד' גלג או ד' נאות של כמר מעדר קטן או ה' מעדר גדול שאין חוקתי שהוא נכב כליו של דבר כל שהרועים מוכרו אם היה כ"ה מרוב בו ומותר ללקוחו ואם לאו חסור: ב אין לוקחין עגלים או פירות שמוכרי פירות אלא בזמן שהם יושבים ומוכרים והסלים והכלם בפניהם שהרי הדבר גלויים לו קול והוא שיהיה על פתח הבנה: ג

וכלם שאמרו הטמן חסור לקחת מהם: ד מותר ליקח מהארים שהרי יש לו חלק בפירות ובעלים: וי"א דרוקא למחר שחלו דהמא שלי הוא מוכר אבל קיים חלוקה חסור דמייסין שלא יאן לנפל הבית נכר מה שבעל: (טו)

ה אין לוקחין מהנשים ומהעבדים ומהקטנים אלא קברים שחוקתן שהם שלהם מדעת הבעלים כנון נשים שמכרו כלן פשתן כנליל או עגלים כשרון ולוקחים בנים ותקנולים בכל מקום (על אדם) וכלם שאמרו הטמן חסור:

הנה משה באשה חמה שהחוקה בשל ימתי וגורו שלא ישא אשה אום איה כרי שלא להחזיר ידיו עובדי עבירה (כספי מתראי סי' רס"ה) והביא ג"כ לעיל סי' ע"ו: ו לוקחים מהעבדים (וכי ה"ה פ"ל בעלי בית הכר וסוכרין אצמו לשעבר בו שאין ורסי סי' בעלי בית הכר שניין

הן בשמן ולוקחים מן שניהן במידה שהוא כפרה: זתים במדה וזמן במדה אבל לא זתים מועטים וזמן מועט שמהתן גביבה וכן כל כיוצא בזה: ח מוכין שהכובס מוניח הרי אלו שלו ושהסורק מוניח הרי אלו של בעל הבית (דכל מה שמקפיד עליו כ"ה הוא שלו) (טור) ח הכובס נוטל ג' חוטיין והם שלו יתר מכאן של כ"ה אם היה שחור על גב

לכן נוטל את הכל והם שלו: ט החייט שטייר מהחוט כדי משיכת ממש וטייר מהכנף טעלית שהוא ג' אנבעות על ג' אנבעות חייב להחזירה לבעלים פחות מכאן שלו: י נסורת שהחט מניח פתע נכר דולרייר כלל קטנה ומחלק

בה הכסרים (הספאים שהוא משה דקום והכשיל הוא קרדום ומסיל ספאים נשים שלו בכשיל של כ"ה ואם היה עושה חלל כ"ה חף הנסורת פ"ל רכ"ד דק דק האנא מתחת המקדה או הנכר כנגרם של כ"ה וכן בשאר מלאכות כל שבה מקפיד עליו הוא של ג"ה ושאריו מקפיד עליו הוא של

טעם) י"א בכל הדברים וביוצא בהם הולכים אח' מנהג המדינה: י"ב כל האומן שמכר דבר מהדברים שאינם שלו בהלכות מדונה כנון מוכין שמכרן הסורק במקום שנהגו שיהיה של כ"ה חסור ליקח ממנו אבל לוקחים ממנו כר מלא מוכין (דהרי בשפסו ביד הנכב ואע"פ דשינוי החור אינו ראוי מ"מ נאסר נכיה מותר לקנות בני האי גזר) (המנין כר' דגניבה) ואם מכר האומן דברים שהם שלו בהלכות המדינה לוקחים ממנו ואם אחר הטמן חסור:

ח'שן המשפט הלכות גזילה שנט שם

הלכות גזילה

שנט איסור גזילה אפילו על מנת להחזיר ומה נקרא גזילה ואיסור לא תחמוד ולא תתאוה ובו יב סעיפים

א אסור לגזול או לפסוק אפי' כל שהיה בין מיראל בין מפכר' ואם הוא דבר לזכא מאן קפיד ביה שני כנון ליטול תהבילה או מהנדד לחנות בו שינוי ואף זה אסור בירושלמי ממדת חסידות: ב אסור לגזול אפי' על מנת לשלם דבר יפה ממנו ויש מי באומר דהיינו אם אין התשלומין בעין שאל' הם בעין כיון שהם יפים מהדבר שלוקח זכות הוא להם ויזכה אותם לבעלים על ידי אחר: ג כל הגזול את חבירו אפי' שיה פרוטה כאילו גיטל נפשו: ד אפי' היא בסכנת מות ונריך לגזול את חבירו כדי להציל נפשו נריך שלא יקחנו אלא על דעת לשלם: ה אפי' הלוקח בשאלה שלא מדעת הבעלים נקרא גזול: ו החוטף מספון מיד הלזה שלא ברשות בית דין הרי זה גזול אע"פ שהוא חייב לו ואין נריך לומר אם נכנס לתוך בית חבירו ומסכנו: ז איזהו גזול הלוקח ממון האדם בחוקה כנון שהטף מידו מטלטלים או סכננס לרשותו שלא ברנון הבעלים ונסל מסס כלים או שתקף בעבדו או בבהמתו ונסתמש בהם או שירד לתוך שדהו ואלכל פירותיה וכל כיוצא בזה: ח איזהו עושה זה טבא ממון חבירו לתוך ידו ברנון הבעלים וכיון שתבעוהו יבטח הממון בחוקה ולא החזירו כנון שהיה לו ביד חבירו הלואה או שכירות והוא תבעו ואיכו יוכל להוציא ממנו מפני שהוא אלא וקשה: ט הכופה את חבירו להכור את שלו ונותו לו דמיו אסור אבל אין לו לז' גזול ליפסל מדאורייתא אלא מדרבנן כמו שכתבאר: י כל החמוד עבדו או אמתו או ביתו או כליו של חבירו או כל דבר שחפשו שקבעו ממנו והכביד עליו רעים וקחצו בו עד שלקחו ממנו הרי זה עובר בלא תחמוד כל המתאוה ביתו או אשתו וכליו של חבירו וכל כיוצא בזה כיון שהטב בלבו איך יקנה דבר זה ונפשה בלבו בדבר עבר בלא תעשה של לא תתאוה ואין תאוה אלא בלב בלבד: יא התאוה מביאה לידי חמוד והחמוד מביא לידי גזל שאל' לא רצו הבעלים לחזור אע"פ שהרבה להם בדים והפגור בדמים יבא ליד גזל שנאמר והמדו במים וגזלו ואם עמדו הבעלים בפניו להציל מאונס או תנעוהו תלגזול יבא לידי עשיבות דמים נא ולמד ממעשה האבא ובבות: יב הא למדת שהתאוה עובר בלאו א' והקונה דבר שהתאוה בהפגור שהפגור בבעלים עובר בשני לאוין לכך נאמר לא תחמוד ולא תתאוה ואם גזל עבר בנ' לאוין:

שם מצוה על הגזול להשיב הגזילה ואם אין בה שוה פרוטה או נשתנית ובו י סעיפים

א כל הגזול חייב להחזיר הגזילה עמה שנה' והשיב את הגזילה אשר גזל ואם אבדה או נשתנית משלם דמיה בין שהדה מפיענמו בין שבאו עליו עדים שגזל אפי' גזל קורה ובנאה בבירה גדילה הואיל ולא נשתנית דין תורה הוא שיהרום כל הבנון ויחזיר הקורה לבעליה אבל תקנו חכמים מפני תקנת הסבים שיהיה נותן את דמיה ולא יפסיד הבנון אפי' גזל קורה ועטמה בסוכת החג יבא בעל הקורה לתבעה בתוך החג נותן לו את דמיה אבל אחר החג הואיל ולא נשתנית ולא עגאה בטיט מחזיר את הקורה עמה: ב הגזל פחות משוה פרוטה אע"פ עובר אינו בתורת הטבה: ג גזל ג' אגודות שוות ב' פרוטות והוזלו והרי שלשקן שוות שתי פרוטות והחזיר לו כתיס חייב להחזיר השלישית הואיל ובתחילתה היתה שוה פרוטה: ד גזל שתיס שוות פרוטה והחזיר אהת אע"פ שגזילה אין כאן מנת הטבת גזילה אין כאן: ה נשתנית הגזילה אע"פ שלא נתיאשו הבעלים אין נריך להחזיר אלא דמיה כמו שהיתה שוה בשעת הגזילה והוא שלא יהא שינוי החזור לברייתו כינד הגזול עניס ודבקס בתמורים ועשה מהם מיכה אינו שינוי שהרי אופטר לפרקן וחוזרים לחות כשהיו גזל עפר ועשאו לבינה לא קנה כאל' ודוק הלבינה תחזור עפר כשהיתה גזל לטון של מתכת ועשאו מטבע לא קנה שאיחמוד המטבע ויחזור לטון כשהיה וכן כל כיוצא בזה: ו אבל הגזול עניס ושיפן וקננן או חקק בהם ועשה כלים או שגזל נמר וצבאו או נפשו או לבנו או עשאו לבדים או שגזל לבינה ועטמה עפר או אבנים וסתתן או מעט והתיכן ה' שינוי בידו שאל' ישנה מעוט אחר' פנים חדשות הן וכן כל כיוצא בזה: (ואין נקרא שינוי אלא נשמה עם הגזילה מכת השנוי (שור) ז הגזול מעות ונכות ושיפן ויחלטן לא קנה שהרי מתישנוין וחוזרים כשהיו גזל מעות חדשים וישנן קנה שאל' יחדטס כנים חדשות הם: (גזל אבנים וטפן קנה נמר וצבאו או לבנו בעיני שינוי חזור לברייתו קנה) (שור) ח גזל דקל מחובר וקננו לא קנה אפילו

אפילו כדמו חוליות חוליות עמלו קורות הנהג ט נזל קורות גדולות ועמלו קטנות לא קנה קצנן לחות
עד שנתנה שם קנה: י נזל לולב והפריד עליו קנה העליון נזל עלים ועמלו חופיה קנה:
פ' חופיה שחלק העליון לפנים ועשה מהן כסוי כלים טז שינוי שאינו תוך לבריומו (טלם וכעשה איל טבל וכעשה שור קנה: (טור)

ששא רין יאוש אם יש עמו שינוי השם או שינוי רשות וכו' ה סעיפים

א יאוש לחוד לא קנה: ב יאוש עם שינוי השם נדע שחוד לבריומו יפ' אועריו שקונה ואינו נריך
להחיר אלא דמיה: ג בד"א בידוע שנתחשבו הבעלים אבל סתם נזילה לא היו יאוש בעלים: ד
ואוש עם שינוי דמות קנה ונתבאר מוסכמו בסו' טנ"ב: ה לא היו שינוי דמות אלא אם כן מכרו או נתנו לאחר
(י' אועריו דאם מכרו בלחיות (כ"י פרק חזקה הדינים) או נתנו בדיבור או בעל כרחו לא מקרי שינוי דמות (משו' רש"א סי' תכ"ח)
אבל אם בא אחר ונטלו מבית הנזלן שלא מרצונו כאלו נטלו מבית הבעלים אם ירצה הנזלן בנשיה מהראשון או
מהשני או אם ירצה יבנה חצי מזה וחצי מזה ואם פרעו השני לראשון או שהנזלן הראשון מחל לשני אינו כלים כי
אין דינו טל שני אלא עם הבעלים ל"ט אם ידע השני שהוא נזול ביד הנזלן ל"ט שלא ידע ואפילו אם אכלו השני
חייב לשלם לבעלים: ו בד"א שלא נתיאשו אבל אם נתיאשו ובה אח' ואכלו פטור כפי שאלם היה בעין היה חייב
להחזירו עמה שאכלו פטור: ז מת והורים הנזילה לבניו לא היו שינוי דמות אלא היו כאילו אביהם קיים שאלם
הוא בעין ולא נסתתף נדוכים להחזירה אפילו נתיאשו הבעלים ואם נסתתף והיא קיימת נותנים דמיה אבל אם
אכלה בין בחיי האב בין לאחר מותו אם קודם יאוש אכלה חייבים לשלם לאחר יאוש פטורים אם לא הניח אביהם
בכסם אבל אם הניח אביהם בכסם אפי' אכלה אחר יאוש חייבים לשלם וכן אם מכרה האב או נתנה לאחר אם
הניח בכסם חייבים לשלם ואין חלוק בזה בין גדולים לקטנים ואם אמרו הגדולים יודעים אנו שעשה אבינו משבון עמד
ולא ישתקך לך כלום בידו נאמנים וי"א דה"ת כשאין ידוע שנזלה אביהם אלא על פיהם אבל אם היו עדים שנזלה אינם
נאמנים: ח הנזלן את חברו בעדים י"א שאינו נריך להחזיר לו בעדים וי"א שנריך:

שכב השביחה והגזילה ביד הגזנן ממילא וכו' יג סעיפים

א הנזילה שלא נסתתף אלא הרי היא כמו שהיתה אע"פ שנתחשבו הבעלים ממנה ואע"פ שמת הנזלן והרי היא
בית בניו הרי זו חוזרת לבעלים בעצמה ואם נסתתף ביד הנזלן אע"פ שפדיין לא נתיאשו הבעלים ממנה קנחה
בשינוי ומשלם דמיה כעשת הנזילה: ב נתיאשו הבעלים ממנה ולא נסתתף קנה הנזלן כל השבח שהטביחה אחר
יאוש ואינו משלם אלא כעשת הנזילה ודבר זה מדברייהם מפני תקנת השבים וכשמחזיר לו הנזילה שמין לו השבח
וכוטל מן הנזלן: ג מכרה הנזלן או נתנה במתנה אע"פ שלא נסתתף הנזילה אינה חוזרת בעצמה מיד הלוקח
הואיל ונתחשבו הבעלים בין לפני מכירה ובתניה בין לאחר מכירה וכתובה קנחה הלוקח ביאוש ושינוי דמות: (י"א תולדות
וע"ל סי' ס"ג) ד הנזלן והטביח ופטר או הדיש לפני יאוש מה שהטביח הדיש ומה שהטביח מכר וקנה לוקח או
יורש את השבח וכוטל דמי השבח מנזל ומחזיר הנזילה וחוזר הנזלן וכוטל דמי השבח מהנזלן שהרי לא נתיאש
וכן אם הטביח הלוקח או הירש נוטל השבח מהנזלן: ד מכר הנזלן לעבדים והטביח העבדים השבח חוזר
לבעלים: ו מכרה העבדים לישראל אחר שהטביח האויול והנזלן ישראל וזה שבידו ישראל קנה השבח ואם תכס
הנזלן אין מוניאין מידו: ז כבר נתבאר שהנזילה שהטביח אחר יאוש או אחר שנסתתף השבח לנזלן אע"פ
שהטביחה אפילוה כיצד נזל פרה ונתעברה אצלו בין סילדה קודם שבעו בדין בין שפדיין לא ילדה נזל רחל ונטענש
אצלו בין שגזזה קודם שבעו בדין בין שפדיין לא נזזה הואיל ונתחשבו הבעלים משלם כעשת הנזילה ואם ילדה
זנוה הניזות והולדות של נזלן ואם עדיין לא ילדה ולא נזזה שמין לו וכוטל השבח מהנזלן ומחזיר הבהמה עצמה:
ח יגזל פרה משובת ולתיאשו הבעלים ואח"כ ילדה רחל טעונה ונתחשבו הבעלים ואח"כ נזזה הרי הניזות והולדות של
העומדת לילד דמי רחל העומדת ליבון ואם לפני יאוש וקודם שנסתתף ילדה או נזזה הרי הניזות והולדות של
בעלים ואע"פ שנתעברה או נטענה ביד הנזלן הואיל ולא נתיאשו הבעלים ולא נסתתף הנזילה היא ברשות
בעליה עדיין אף על פי שהנזלן חייב באונסיה:

גכ אלא דברי הרמ"ם אבל יש חולקין ודמו שביארין דאם שמין סל"ד וסכ"ו ואפי' שטי הרור לבריומו כגון עפר ועמלו
לכסם אף על גב דלא קנה כדלעיל סי' ס"ט שם שראוי קני ונריך להחזיר לו שדמו: (טור)

ט בד"א בשבח הבא מאליו כגון גינות וולקית אבל אם היתה כחוסה והגזילה עליה ופטמה אכילו לפני יאוש וכוטל
מהנזלן שבת הטוטא וכן כל ביוולא בזה משבח שיש בו הונאה: י נזילה שלא נסתתף והוקרה אע"פ שנתחשבו
קבעלים

סימן שסג (א) כגז כ"ח
 דוקא שלא עשה
 בה מלאכה ולא עשה בה מלאכה
 ומכאן נחלקתו חייב לשל' כדרך
 שיבדוק המה למלאכה וכדון מוקף
 ספינתו של הבירן (ב) יש ספקים
 דמי ששקף יום מעט וזמן הסכורה
 ולא מצא את סביבתו הוי מחילה
 אם לא שב"ב לא ידע או שהוא
 קטן יש סתמה ב"ק פ"ק סי' י"ז
 (ג) י"ט

הנעלים ממה היו זו חזרת לבטלים ואין לנזול בה כלום שלא תקנו לנזול את הסכר
 אחר יאוש אלא כגון שכן נזיות ויולדות אבל שכן היוקר אם היתה הנזילה חוזרת
 בעיניה אינו זוכה בה הנזול חזית של יין ומזכירו והרי הוא סוה דינר בשעת הנזילה
 והוקרה אצלו ועמדה בד' סכר החזית או סתה חזיתה או מכרה או נתנה במתנה אחר
 שהוקרה משלם ארבעה כשעת הנזילה מן העולם שאילו היתה חוזרת פענמה
 נשברה מענמה או אברה משלם דינר כשעת הנזילה: **יא** היתה סוה בשעת הנזילה
 ארבעה ובשעת הנזילה מן העולם דינר משלם ל' כשעת הנזילה בן ששכרה או סתמה
 בין שנסברה או אבידה מאויליה וכן כל כיוצא בזה: **יב** הנזול אסכול של תמרים
 ובו כ' תמרים ואם ימכרו כלם ביחד אינו סוה אלא מ"ט פרושות ואם ימכרו
 כ' אינו משלם אלא מ"ט: **יג** הנזול כלי ומכרו אין אימרים יתן הסכרים ושלם
 עליהם ודינו כמו שנתבאר בסימן סנ"ז: (ס"א ע"ט)

שסג הגזול בהמה ועבדים והזקינו והרר בחצר הבירו שלא מרעתו ובו יא סעיפים

א נזל בהמה והזקנה או בחסה כחט (א) שאינו יכול לחזור כגון אלאים שאין להם רפואות תעלה או שנוזל
 מטבע ונסדק או פסלו המלך (ו"א דנמטע מפילו פסלו המלך אומר לו הרי שלך לפניך) (טור דסס ה"א) או שנוזל פירות
 והרקיבו כולם או שנוזל יין והחמיץ הרי זה כמי שנוזל כליו ושכרו ומשלם כשעת הנזילה אבל אם נזל בהמות
 וכחשו כחט האפסר לחזור או שנוזל עבדים והזקינו או שנוזל מטבע ונספל במדינה זו והרי הוא יוצא במדינה אחרת
 או שנוזל פירות והרקיבו מקנתם או מרותה ונטמאה או שנוזל חמץ ועבר עליו הפסח או בהמה ונעברה בה עבירה
 או נפסלה מליקרב או שהיתה יוצאת ליוסקל אומר לו הרי שלך לפניך ומחזיר אותה בענמה: **ב** בדל' לשהחזיר
 הנזילה אבל אם נטרפה או אבידה אחר טמאסרה בהנאה חייב להחזיר לו דמיה כשעת הנזילה: **ג** הנזול בהמה
 יוצא עליה משא או רכב עליה או חרט או דם בה יכונת בזה והחזירה לבעליה אע"פ שעבר בלא תעשה אינו חייב
 לשלם כלום שהרי הפסידה ולא הכמיסה ואם הוחזק אדם זה לנזול או לעזוק או לעשות מעשים אלו פעם אחר פעם
 קובטין אותו ואפילו בחונה לארץ ושמן הסכר או הסכר שהשיבה בדמיה ומשלם לנזול: **ד** התוקף
 עבדו של הכירו ועשה בו מלאכה ולא בטלו ממלאכה אחרת פטור טבוח לו לאדם שלא ילמד עבדו דרכי
 הכטלה ואם בטלו ממלאכה אחרת משלם לו כפועל: **ה** התוקף ספינתו של הבירו ועשה בה מלאכה אם
 אינה עשויה לשכר שתיק כמה פיתה ומשלם ואם היא עשויה לשכר אם ירד לה במדות סכירות הואיל וירד
 שלא ברשות אם רצה הבעל ליטול שכרה נוטל רצה ליטול פחתה נוטל ואם ירד לה בתיורת נזל נותן הפחת
 וכן כל כיוצא בזה והוא הדין אם נטלה על דעת שאלה שלא מדעת נזול הוי:

הנה זאם שברה הנזול לאחר נדוך להחזיר הסכר לבעלים הואיל ועומדת להסכיר (טור דסס ה"א) וע"ל ס"ס ס"ח מדין אלו:

ו הדר בחצר הבירו שלא מדעתו שאמר לו צא ולא יצא חייב (ב) ליתן לו כל שכרו ואם לא אמר לו
 צא אם אותה חצר אינה עשויה לשכר אינו נדוך להעלות לו שכר (אף על פי שהנזול חטא בעל הבית בטל כרחו מן הבית
 והוא דר בו (מרדכי ב"ק סי' רנ"ג) ואפילו היה הנזול להסכירין רק ששכרן לא עביר למינר נמר האי שעתא אזלתין (כ"י פרק ה"ב)
 אע"פ שדרך זה הדר לשכור מקום לענמו טוה הנכה זה אינו חסד:

הנה ודוקא שכר דר בו אבל לא יוכל לכופו למחלה שיניחנו לדור בו אע"פ כדכופין על דמיה סדום במקום שיה בהנה וזה אינו חסד הני מיני
 כדבר דמי בעי ליהמת לא יוכל ליהנות אבל כפי האי גוונא דמי בעי בעל החצר ליהנות ולהרויח להסכיר חזירו היה יכול אלא שאמר
 רוצה אין כופין אותו לטעות נחמה: (מרדכי ו"ב פ' ס"ב)

ואם החצר עשויה לשכר אף על פי שאין דרך זה לשכור נדוך להעלות לו שכר שהרי חסרו ממון:
הנה מיהו אם לא היה דר בו אלא שנוזל ממנו פטור לשלם הסכירות (טור דסס ה"א) ואם נתיק בנזילה קיימת לאגרא ואף על גב
 דערדין לא הסבירו מעולם: (מרדכי ב"ק סי' רנ"ג והנזול חייבנו כ"ב דגזילה)

ז י"א דכשחין החצר עומד לשכר דאמרינו דאינו נדוך להעלות לו שכר אם חסרו אפי' דבר מועט כגון שהיה קבית
 הדם וזה חסרו נזול שהחזירו אע"פ שאין הפסד אותו סחירות אלא מועט ע"מ לנזולין עליו כל הסכר כפי מה שנתנה:
 (ו"א"א אם אין דרך זה לשכור פטור דלא לא נכה ויש חילקין) (ו"ו כ"א ו"ב ב' הדעות) **ח** י"א דהא דאמרינו דבשהחצר אינו עומד
 לשכר אינו נדוך להעלות לו שכר דיוקא שלא נילה הדר בדעתו שהיה רצונו ליתן לו שכר אם לא ינחנה לדור בו
 בחנם אבל אם נילה בדעתו כן נדוך ליתן לו שכר: **ט** י"א דהא דאמרינו דבמחר שאינו עומד לשכר
 אינו נדוך להעלות לו שכר אפילו אם שכרו מאחר שהיה סבור שהוא שלו ונפגא שאינו שלו אין נדוך ליתן
 לו

חשן המשפט חרכות נזילה ששן שסר

פירוש רנא

(ג) ים סלמה ד'ק פ"ב סי' י"ז טיין
שי למורא וכו' כ"י בסס רש"כ
כבס הג"א פ' ט"ד הרנל ופסקו
ריקאנט' ש"ג צד' ד' א"ה ששמו'
סהלך לו והכינו ביהו ולא הכינו
שממלל לשוכרו וזו להסכירו אצ"ג
דאלו היה בע"כ הכא הו' מוכר
לוי כיון דלמיתבה הכא לא הו' ולא
שלוהו ה"ל כמכר דלא קיימ' למגזר
ט"ב אבל אם בע"כ בע"כ והוא
קנון או חולה לא טיין במורך שי
למורא ד' ג' חלוקים אם ב"ח
מחמ' סכנה או מרצונו וט"ב ג'
דף-ה' (ד) טיין בהנש שלי ר"ס
סי' (ה) ונ"ח ספק דמ"ה ט"ט:
סי' שסר (ה) ר"ס סי' ט"ב
(ב) פסקי אכמדי ר"ח:
טימן שסט

לו שרר אע"פ שנכנס על דעת ליתן לו שרר ואפי' אם נתנו לזה שסכרו ממנו נרדף
להחזירו ואם נתן לו הסכר כיון שהוא ברור שהוא בטעות והב ליה חייב להחזירו :
י' יא טוה שחמנו נחנר העסויה לסכר חייב להעלות לו שרר אפי' שררו מראובן
ונתן לו הסכר ונמנא שחינו שלו אלא של שמעון נרדף ליתן לשמעון שררו :

הנה ודווקא ששמעון או שלוחו נכחן (ג) והיו משתדלין להסכירו אבל אם חינו בע"כ ואין מי שמשדל
להסכירו הוי כמכר דלא קיימא למגזר ואף על פי שסכרו מראובן אין נרדף ליתן לשמעון כלום וכמו
שכתבאר : (הנהו מיימני פ"ג דגזילה)

ויחזור ויתבע מראובן מה שנתן לו ואפילו שררו מראובן בפחות מכדי דמיו נרדף
ליתן לשמעון כל הסכר הראוי ליתן לו ויחזור ויתבע מראובן מה שנתן לו ואם
סכרו מראובן בדמים יקדים ונמנא הבית של שמעון לא יפדע לו אלא כפי מה
שסוכדים אחרים ואפילו אם נתן כבר למאובן חינו נוטל שמעון אלא כפי מה
שסוכדים אחרים ומיהו אם בלו הדמים ליד שמעון והוא טוען שלא היה סוכרה
בפחות מספיקא לא חפקינן מיניה :

הנה ישראל סברה מן העיר ולקח הסר ניוו והסמינו לישראל אחר אין נרדף להעלות שרר לבעלים דהא
לא קיימא למגזר דאי לא הוי דר-בו ישרא הסני (ד) הוי דר-נו עכו"ס (מרדכי פ' ביצר הרנל) הסוכר
בית מחניו ומור והסכירו לאחרים ביומר צומה שסכרו אם היה לו רשות להסכירו לאחרים בענין שכתבאר
לגזל טימן סי' המותר הוא שלו ואם לא היה לו רשות להסכירו צומה לבעלים (כ"י פ' ה"ל) האומר לחבירו
שכר (כ"י בסס הרס"ב) שני שומפין בבית והסכיר א"מ השומפין כל הבית שלא מדעת שומפין נרדף הסוכר ליתן לשומפין השני חלקו (כ"י בסס הרס"ב)
אבל אם לא שכר כל הבית רק חלק השומפין שהסכיר לו אין נרדף ליתן לשני כלום : (ד"ה)

יא מי שהיה לו נחל וסמנים שרויים וכל אחד ונזול ונבע הנחל בסמנים והיוול נחל הנזוב בענין שאינו טוה
אלא נחל טוה שהיה טוה בהיותו לבן ושואל הנזול מהנזול דמי סמנים פטור ואם תפס הנזול אין מוזיאין מידו :

שסר הנכנס בבית פלוני והוציא כלים או חטף מידו והובים ובו ט טעיפים

א מי שהעידו עליו שנכנס לביתו של פלוני בפניו ונטל כלים ואין ידוע כמה נטל כתבארו מספטיו בסומן ג' :
ב דאווה עדים שנכנס לחוך בית חבירו טלל בכני ב"ה ונטל מהם כלים אף על פי שהזיחם מנזלים ואף
על פי שהבעל הבית הזה עשוי למכור את כליו אם טען ואמר דרך גזל לקחם והלה אומר בדרשותך באתי ואתה
אברתם לי או נתקם לי או בחוב טיס לי אלך תפסתים חיני נחמן טכל הנכנס לבית חבירו טלל בפניו ונטל כלים
מהם והזיחם בפני עדים הרי זה בחוקת גזלן לפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית ואין כאן טבועה שהרי העדים
ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטעון והדיון ביניהם : ג וכן אם היה שם
(א) עד אחד בלבד ובעל הבית טוען שנטול הוא כלי זה בידו והלה אומר לקוח הוא בידו או בחוב נביתו או שלי
היה ופקדון הוא אלך הרי זה חייב להחזיר הכלי לבעליו בלא טבועה שאילו הו' ב' עדים היה חייב לשלם ועכשיו
שאין שם אלא עד אחד חייב טבועה ואינו יכול ליטבע שהרי אינו מכחש את העד וכל המחוייב טבועה ואינו יכול
ליטבע משלם לפיכך אם כפר ואמר לא הכנסתי לביטו ולא נטלתי כלום הזאל ואין כס אלא עד אחד והוא מכחישו
הרי זה נטבע טבועת התורה טלא לקח מביטו כלום ונפטור : ד חטף לסוין כסף מיד חבירו בפני עד אחד
ואמר חטפי ודידי חטפי חייב להחזיר : ה חטף ממנו זהובים בפני עד אחד והוא אומר שלי חטפתי ועשרים היו
אע"פ שאין העד יודע כמה חטף הרי זה משלם העשרים שהרי ידע בודאי שהזבים חטף ונמנא שהוא מחוייב טבועה
שאינו יתן ליטבע ומשלם : ו אחר החוטף עשרים חטפתי וטלי הם והנזול אומר מאה חטף משלם העשרים שהודה
בהם ועל השאר נטבע היסת : ז נכנס לביתו של חבירו טלל בפניו ונטל מהם כלים בפני עד אחד ואין העד
יודע כמה נטל ב"ה אומר עשרים כלים היו בביתו נזולן אומר לא נטלתי אלא עשרה והם שלי חייב להחזיר העשרה מפני
שהוא מחוייב טבועה ואינו יכול ליטבע ואינו נטבע על השאר אפילו טבועת היסת מפני שאינו יכול לטעון על הנזולן
טענת ודאי : ח האומר לחבירו נזלתי מאה אם אחר לא נזלתי נטבע היסת ואם הודה שנזלו חמשים משלם כ'
ונטבע טבועת התורה על השאר כשאר הנטבעים שהרי לא החזוק נזולן בעדים : ט וכן הטוען את חבירו שנכנס
לביטו ונזולן כלים והוא אומר (ב) דרך משכח לקחתי בחיבי טיס לי אלך וב"ה אומר אין לך בידו כלום אע"פ שהודה
שנטענו טלל בדרשות הזאל ואין שם מעידים שנטל הרי זה נטבע גובה חובו מהשכחן :

שסה הנזול

חשן המשפט הלכות גזילה ששה שמו שש ששה
ששה הגזול ואינו יודע ממי גזל ובו נ סעיפים

א הנזול אח' מחתמה ואינו יודע לאיזה מהם גזל כל א' מהם אומר אחתי גזל איני יודע שש עדים שגזל
 היה כל אחד מהם נשבע טוה גזלו ומשלם גזילה לכל א' וא' : **ב** אחר לשנים גזילתי את א' מהם מנה ואינו
 יודע איזהו אינו נותן אלא מנה והם חולקים כיניחם אח' מהם לא היו יודעים שגזלו אלא על פיו ועם כל זה אם
ג נלחם ידו שמים חייב לשלם כל הגזילה לכל א' וא' אבל שנים ששבעו את אחד וכל א' מהם א"ל גזלתי מנה
 והוא חשי' אחת שגזלתי את אחד מהם אלא חבל איני יודע לאיזה מהם חייב לשלם לכל א' מהם מנה :
ה וכן אם גזל לשנים אחת מנה ולאחר מהם וכל אחד מהן מובטח מהם והוא אינו יודע למי גזל מהם כותב לכל אחד מהם גזלתי מנה
 ואינו יודע אם החזיר לו אף על פי שאין מובטח אומר חייב לשלם לו אם בא לשלם ידו שמים אבל אם אמר לאחד איני יודע אם גזלתיך אם
 לאו חשי' נכח לשלם ידו שמים אינו חייב לשלם לו : (טור)

שמו גזולן שבא לעשות תשובה אם מקבלין ממנו ובו ד סעיפים

א גזולן מפורסם (שחשבו כן ומשכחו קשה) הכח לעשות תשובה ועלמו אם איז הגזילה קיימת אין מקבלין ממנו כדי
 שלא ימנע מלעשות תשובה ואם רצה לנחם ידו שמים והחזיר אין תוחזין ביד הגזול מלקבלו :
ה וכן אם לא בא לנחם תשובה ופסקו רוב הגזולים בידו לכפרו מחייביו אומר להחזיר : (טור)
ב הרועים והנזכרים והעושים תשובתן קשה מפני שגזלו את הרבים ואין יודעים למי יחזרו לפיכך יטעו כז
 זרכי רבים כגון בורות שיחין ומערות :
ה גזולן שחזיר אם צריך דעת בעלים דינו כמו גזולן (טור) ואינו יכול שימין שניה :
ג היה כלי ביד גזולן או ביד עבדו ולקחו אחד מהם ונשפתם בו הרי זה טוה' שלא אדעת ולעשה
 בראשו ובתחייב באונסיו עד שיחזירנו לבעלים לפיכך אם החזירו לקטן שהיה בידו ואחד ממנו או נשפת חייב
 לשלם : **ד** הנזול את חבירו בייטוב רצה להחזיר לו במדבר לא ינח' ואם ירצה הגזול לא יקחנו עד שיניע
 לייטוב אבל אם מחזירו בייטוב הפילו אינו באופו מקום שגזלו ינח' :

שמו גזולן שבא להחזיר את הגזילה והגזול את אביו ובו ו סעיפים

א הנזול את חבירו אף על פי שכפר בו הואיל ולא נשבע את חזר והודה אינו חייב לרדוף אחר הבעלים
 להחזיר להם אלא ינח' בידו עד שיבואו (ו ידע אולם) (טור) ויטלו את שלהם אבל אם נשבעו על שיה פרוטה
 ומעלה חייב לרדוף אחר הבעלים עד שיחזיר להם אפילו הם פלויים מפני שכבר נתיאשו מאחר שנשבעו ואינם
 באים עוד לתובעו : **ב** אפילו החזיר הגזילה כולה חוץ מפרטה פרוטה חייב הגזולן להוליכה אחר הגזול ולא יתן
 לא לבנו של גזול ולא לסלוחו אח"כ עשה הגזול הנזילה בעדים וכן אם עשו ב"ד פליח בעדים ונתן לו ינח' ואין
 צריך לומר אם נתן לב"ד שינח' : **ג** החזיר לו כל הגזילה או שמחל לו עליה חוץ מכפופ טוה פרוטה אינו
 צריך להולך אחריו אלא ינח' הגזול ויטיל השאר יאע"פ שהגזילה עממה קיימת אין חוששין שמא תתייקר ומתנח' **ד**
 הנשאר טוה פרוטה : **ד** מה הגזול כשבא הגזולן לעשות תשובה יחזור לירדשויו אם הגזילה בעין ואם אינה
 בעין או שנשתנתה יחזור להם דמיה כעס שהיה מחזיר למירדסו : **ה** הגזול את אביו וכשבע לו ומת האב
 אם אין הגזילה קיימת או נשתנתה עושה חשבון עם אחיו על הקרן ואם הגזילה קיימת חייב להנח' הגזילה
 עממה מתחת ידו לפיכך נותן הגזילה לאחיו ועושה עמהן חשבון (וי"א דמינו טיטל כלים כגד הגזילה ואם הוא עני ולא יכול
 לומר חלקו כוח מהחיים והם באים וכפרשם מחלקו) (טור) ואם אין לו אחים שמתנח' זה הגזולן לבדו הוא הערש מוכיח
 הגזילה מתחת ידו לבניו ואם אין בנים לזה הבן הגזול נותנם לבניו חובי בהלואתו או לנדקה הואיל וינח' **ו**
 גזילה עממה מתחת ידו נפטר יאע"פ שמתנח' מתנה או פרעה בחיבו והוא שידועים ואמר"ו זה גזול אבא : (וי"א חלקו)
 ופנייה לכו דלא שין לגזולן אחים כותב לאחי אביו) (טור) **ז** הגזול את הנר וב"ב לו ומת הנר בלא יודעים אפילו הודע
 לנר וזקפו עליו במלוא אף על פי שזכה בגזילה חייב להנח' מתחת ידו :

ששח דין הנזיל או הקונה מ'סטים ישראל או עכו"ם ובו סעיף אחר

א הנזיל מיד לסטים ישראל הרי אלו כלי חבני שמתם הדבר נתיאשו הבעלים ואם ידע שלא נתיאשו חייב
 להחזיר אבל הנזיל מיד לסטים עכו"ם או מוכם עכו"ם חייב להחזיר שמתם הדבר בלא נתיאשו הבעלים
 ואם

חשן המשפט הלכות גיולח שסח שסמ

פירוש רנב

סימן שסמ (ה) עיין מ"ט
דף קמ"ט ע"ב וסמ ממזל דבר נאה
ע"ש ופי' נ"ב הרי"ש סי' קצ"ה
וק"צ ור"ב ונ' לבח"ג סי' ק"י נסמ
רמ"ב ור"ב סי' כ"ד ור"א סי' י"ג
ועיין ר"ד סי' ח"מ ר"כ ד"ב
ד"ד וקולין סי' קפ"ח וקצ"ב
וכימוקי יוסף פה"ה דף קמ"ט
(ז) וע"ל

ואם נתיאמר הרי אלו שלו ומפני מה אמרו להם לסטים ישראל נתיאמו הבעלים
וקחם עכו"ם לא נתיאמו מפני שהבעלים יודעים ששכרום לחזירון מיד הנולד אע"פ
שאינו עם עדים שגול אלא כרחיק רשעות ובחומת הדעת :

ומה שכתבנו הרי יאמר אפילו בעכו"ם ואם כן הקובע מן הנכב לא היה כרוך לחזירון הבנייה אלא אם
כן ידעינו דלא נתיאמו דהא קבאח ביהוש וסינוי רשות כמו שבמבאר לעיל סימן סנ"ב (סור) מיהו
לשנו לחזירון כל בנייה ואין לשנות מן המכנה וכמו שבמבאר לעיל סימן ע"ז ואין חלוק בזה בין נכב לבגולן דכ"כ
ענין מהז"ל לו דמיו וכו' אלא שגול כן קבאח לי וע"ל סי' ר"ל וק"ק קרקע גיולה :

שסמ אסור לקנות מגולן ולסמים וליהנות מממונו ודינא רמזכותא
ביצר ובז יא סעיפים

א אסור לקנות דבר הנזול מהגולן ואסור לסעודו על סינוי כדו שיקפחו סכ"ל העושה דברים אלו וכיוצא בהם מחזיק
ידי עובדי עבירה ועובר על ולפני עיר לא תפן מכשול והלוקח ממנו מטלטלין דינו כלוקח מהנכב שנתבאר
בסי' סנ"ו : ב אסור ליהנות בדבר הנזול ואפי' לאחר יאוש והוא שידע בוודאי מדבר זה הוא הגיולה עמה כיצד
ידע שפיקחה זו גיולה אסור לרכוב עליה או להרוש בה גול בית או טדה אסור לעבור פתחה או ליכנס בה בחמה
משני החמה ובנסמים מפני הנסמים ואם דר בה חייש להעלות סכר לבעלים אם היפה עשויה לתכר גול דקלים ועשה
מהם גשר אסור לעבור עליו וכן כל כיוצא בזה (מיהו אם מסור לרבים גומר ליהנות ממנו דהא הוי יאוש עם סינוי רשות) (המגיד פ"ה)
אבל תלך שכתר חילנות של בעלי בתים ועשה מהם גשר מותר לעבור עליו אפי' טעה המלך לעבדו לכרות מכל
א' ואחד דבר ידוע והלכו הם וכרתו הכל מחמד מותר וכן אם הרם בתים ועשה דרך או חומה מותר ליהנות בה וכן
כל כיוצא בזה שדין המלך דין והוא שיהא מצדו יוצא ברוחם הארצות שהדין הסכימו עליו בני אלוהה הארץ וסמכה דעתם
שהוא חדונייהם והם לו עבדים שאם לא כן הרי הוא כגולן בעל זרוע : ג אסור ליהנות מהגולן (סבוחו ממנו שג
בגיולה) (סור) ואם היה עשוי שלו אע"פ שרוב ממונו גולל מותר ליהנות ממנו עד שידע בוודאי שדבר זה גולל בידו :
ד בני אדם שחוקתם גוללים וחוקת כל ממונם גולל מפני שמלאכתם מלאכה גוללים כגון המוכסים והאסטים אסור
ליהנות מהם שחוקת מלאכה זו שהיא גול ואין מנרפים ליהנות מהמכרה שלהם סהכל בחוקת גיולה אבל ממה
שיש לו שבת או בשוק שלא בתיבת המוכסים מותר ללך ואפי' מתיבתו אם הוא חייב לתת לו חצי דינר ואין
לו אלא דינר נותנו לו ולוקח ממנו חצי דינר אפילו מתיבת המוכסין מפני שהוא כמגולל מיוחד : ה נטלו
מוכסין כסותו והחזירו לו אחת הרי אלו שלו מפני שזו כמכירה היא וחוקתה שנתאמו הבעלים ממנה ואינו
יודע בוודאי שזו גולל ואם היה חתיק ומחזיקו על עצמו מחזירן לבעלים הראשונים : (ובדיוט שלא נתיאמו הבעלים כרוך
לחזירו לבעלים בהם) (מרדכי ר"ב גיולה בה"ה) ו' בדר"ה שהמוכס כלסטים בזמן שהמוכס עכו"ם או מוכס העומד מחיליו
או מוכס העומד מחמת המלך ואין לו קנצה אלא לוקח מה שירצה אבל מוכס שפסקו המלך ליהויל דבר קנז
(ואפי' כזה שטייאל יתן יתור מעכו"ם מ"מ מקרי דבר קנז לכל חיס) (מהר"ק סורס קט"ה) והענין מוכס מיישראל לנכדו ללך ובודע
שארם זה נאמן ואינו מוסף כלום על מה שגזר המלך אינו בחוקת גולן מזה דיינא למלכותא דינא ולא עוד
אלא שהמכרה ממכס זה (א) עובר (פ"ל א גיולה) מפני שהוא גולל מוכס המלך בין שהיה מלך ישראל בין שהיה
מלך עכו"ם וכן אם ישראל קנה המכס מהמלך המכרה עצמו ה"ז גולל ישראל שקנאו (וי"א דאיינו יודע דאיישראל לוקח
ומר מן הקנזה מ"מ אסור להכריח ממנו דבר הקנז דהוי כגולן מן הגולן דאסור) (ב"י) אבל אם קנאו עכו"ם מותר עשום דהוי

ההפקעת הלוואתו דמדי במקום דליכא חילול השם :

הנה וי"א דאפי' המוכס ישראל אם לא קנאו לעצמו רק גובה למלך אע"פ דאסור להכריח מוכס דינא דמלכותא מ"מ אם אדם מכריח אין למוכס
לכונן אותו ליתן דהוי כמפקעת הלוואתו דהוי מיהו אם יש בזה מסום יראת המלך ודאי יכול ליתן חומי : (ר"ן פ"ד נדרים)
ז וכן מלך שסמ מס על בני העיר או על כל איש ואיש דבר קנז משנה לטעה או על כל ידה וזהו דבר
קנז יאו טנור סכל מי שיעבור על דבר זה ילקחו כל נכסיו לבית המלך או כל מי שימצא בשהה בשעת הגזר
הוא יתן המס פעליה בין שהיה הוא בעל השהה בין שאינו בעל השהה וכל כיוצא בדברים אלו אינו גולל ישראל
מפני אוקס למלך אינו בחוקת גולן והרי הוא כשר והוא שלא יוסף ולא ימנה ולא יתן לעצמו כלום : ח
וכן מלך שפסע על אחד מעבדיו ושמוי עבדי המדינה ולקח שהרי או חזירו אינו גולל ומותר ליהנות בה והלוקחה
מהמלך הרי היא שלו ואין הבעלים מוניהם וזהו מידו אבל מלך שלקח טדה או חזר של אחד מבני המדינה
שלו כדניס שחק הרי זה גולן הלוקח ממנו מוניהם הבעלים מידו כללו של דבר כל דין שיקוק אותו המלך
לכל

חשן המשפט הלכות גזילה ששם שע שיע

(ג) ועל מדון זה סי' ק"ד סי' ט: סימן שע (ה) ועל סי' ל"ד סי' וס' ו' ו' סי' י"ג כהנה (ב) והמדרש סי' ט"ו ספק דשרי לטחוק כל מי שיש לו אומנות אחרת וכמנ ש"ד ר"י סימן שע

לכל ולא יהיה לאדם א' בפני ענמו אינו נזל וכל שיקח מאיש זה בלבד שלא כדמ הידועה לכל אלא חמס את זה הרי זה גזל: והא חקק לבעל אומנות אחד כגון חקק למלוה כריבית אינו דבר יא' דלא אמרינן ביה דינא דמלכותא דינא הואיל ואינו חקוק לכל (מה"ק שורש ס"ו) יא' דלא אמרינן דינא דמלכותא דינא אלא במסות ומסות המלוה בקרקע כיהמלך נזד' שלא ידורו נאדעו כי אם נדרד זה אבל בסאר דברים לא (הר"א ש"ד דכדריס ומרדכי פ' הגזל ב"מ) ויש חולקין וסבירא להו דאמרינן בכל דבר דינא דמלכותא דינא ולכן המלוה על המסבון יכול למחרר אחר שנה הואיל וכן דינא דמלכותא (מרדכי שם וי"א סי' ס"ט) וכן הוא עיקר וכמו שכתבאר לעיל סימן ס"ו:

ט לפיכך נבא המלך ושוטריו שמוקרים הגדות במס הקניב על הגדות ממכרן ממכר אבל חס שעל כל איש ואיש אינו נובה אלא חן האדם ענמו ואם מכרו הגדה במס שעל הראש ה"ז אינו ממכר אלא חס כן היה דין המלך כך (ועל סי' ס"ח מדינא דמלכותא נס סי' ק"ד ס"ב מדון זה) י מלך שהיו דיניו שכל שלא ימנ' החס' שעל הגדה תהיה הגדה לנותן חסם וכרח' בעל הגדה מפני החס' ובה' זה ונמנ' חס' שעליה למלך ואכל' פירותיה חין זה נזל אלא אוכל פירות ונותן החס' עד שיחזרו הבעלים קדין המלך דין הוא כמו שאמרנו:

הנה וכן הוא חוק המלך שכל מי שימנא בשרה יתו ביד' יל בני הנקטס והו' יחזור וינמס' חס' או שיכול לנזמ' חס' הסנה פאחד: (סו"ר) יא' וכן מלך שנוז' שכל מי שימנ' חס' הקניב על האיש ושתעבד ביה שלא נמנ' ובה' ישראל ונתן החס' שעל ישראל זה העני הרי זה עובד בו יותר מדאי קדין המלך דין אבל אינו עובד בו כעבד: ישראל שהיה חייב למכור' והמכור' מר' השטר לי' ש"ה' חר' קנ"ס' שסמור לרון חס' ישראל חנירו נכפיו עכו"ס א"פ' שנה מחב' עכו"ס מכל חקוק דיניו ישראל יפסקו לישראל זה מה שהיה המכור' חנירו לכפיו דיניו מב"ס' הו' יל וישראל זה (ב) נא מחחו הרי הוא כמורו בכל חס' שהיה יכול לזכות בפני דיניו עכו"ס שהוא דינא דמלכותא הנושא' אשה במקום שדין דיניו עכו"ס ומתא' חסמו לא יוכל אבי חסמו או שאר חרשים לומר כל הנושא' אשה תל' דעת המכנה הוא נושא' וכדון הדבר דיניו עכו"ס דלא חס' לא יורשה בעלה או כדושה לזה ולכא' בזה משום דינא דמלכותא דלא אמרינן דינא דמלכותא אלא בדבר שיש בו הנאה למלך או שהוא לקנח בני המדינה אבל לא שידורו דיניו עכו"ס דלא כן נטלך כל' דיני ישראל: (ב"י סימן כ"ו בשם הר"ש"ח)

שע דברים שהם גזל מרבניהם כגון כפריהו יוניס והמשחקים בקוביא ובו ז סעיפים

א יש דברים שאסרו חכמים שסוס נזל והעובר עליהם ה"ז (א) נזל' מדבריהם פריהו יוניס ומשחקים בקוביא מפריהו יוניס כינר' לא יפריה חרס' בתוך הייטוב שהרי לוקח ממון אחרים שלא קדין מפני שמשל' תכר ויבית' נקבה משוכך אחר או נקבה ומביא אבר' ולא יוניס בלבד אלא כל העושה כזה בסאר עופות איה' חיה או בהמה ה"ז נזל' מדבריהם: ב המשחקים בקוביא כינר' אלו המשחקים בעניס או בגדרות או בענמות ועישים מנא' ביניהם שכל הגונח את חבירו באיתו שחוק יקח' כך זכר' המשחקים בבהמה או בחיה או ב'עופות ועופים ת'איו שכל שתנגח בהמתו או תרוץ יותר יקח' מחבירו כך וכך וכל כיונא' בדברים אלו הכל חסור ונזל מדבריהם הוא: ג יש מי כאומר שהמשחק בקוביא עם העכו"ס חין בו שסוס נזל אבל יש בו חיסור עוסק בדברים בטלים שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה וייטובו על עולם וחלקו עליו לומר (ב) שאינו פסול אלא חס' כן חין לו אומנות' אחרת:

הנה אבל אם יש לו אומנות אחרת אפי' משחק עם ישראל אינו פסול ועל' פ' י"ז וכבר פסק המכנה בסנרא' האחרונה לשחוק בקוביא ואין פסול אלא מי שאין לו א' מ'איו אלא הוא ואם שחק' עמו באמנ' חס' חייב לשלם ע"ל סימן ר"ז: ד הסורס' מנודה שאין לה בית קביל' וכד' חיה או עוף או דגים ובה' אחד ונטלה ה"ז נזל' מדבריהם: (ויא' יש לו בית קביל' ה"ז נזל' דאורייתא) (סו"ר) ה' עני המנקה בראש היות וזים' של סכחה ונפלו לארץ עד שלא נטלס' בידו חס' כח' אחר ונטלס' הרי זה נזל' מדבריהם: (ואם כבר נמא' לידו הרי זה נזל' גמור ומזני' מידו) (סו"ר) ו' הנזל' כחיל' דבורים או שתנעס' מבעליו חס' באו לרשותו הרי זה נזל' מדבריהם: ? כל' ת' שיש' פדו נזל' מדבריהם אינו יונא' עידו בדוינים:

שעא קרקע אינה נגזלת אפילו נתיאשו הבעלים ובו ז סעיפים

א קרקע אינה נגזלת' לעולם אלא ברשות בעליה עומדה אפילו נמכרה לאלף זה אחד זה ונתייאשו הבעלים הרי זה חורף לנגזל' ביא' דמים וכל מי שינאח' מתחת ידו חוזר על זה שמכרה לו וחוזר המוכר הטני על המוכר הראשון עד שיחזור הלוקח מהנזל' על הנזל' ויטול' ממנו: (ועל' סי' ר"ז חס' לקחה מהמכור' נזל' חס' דינו) ב לפיכך חס' אירע' בה' קלקל' בה' מאליו כגון שטפסה נהר' חין אחריות ההפסד' על הנזל' שבחוקת בעליה עומדת

חשן המשפט הלכות נזילה שבע שיען שעה

פירוש רנב

סימן שעה (א) ועל סמך
ר"ל וס' דמס
כר' טאם יס' מלך או סר ולא ממש
הנעלים את הנזל בדיון שמו אינם
יכולים להוציאה מיד הלוקח:
סימן שעה

נזילה וזומר לו הרי שלך לפניך אבל אם הפקידה הנזל בידו כנון שחפר בה בורות
יחין ומערות או שקנן את האילנות ושפת את המעיינות והדקן את הכנון חייב להעמיד
לו בית או סדה כמו שהיו בשעת הנזילה או ישלם דמיו מה שהפסיד:
וכסס שקרקע בחוק הנזל שיכול לומר הרי שלך לפניך כן הוא בחיובו לטובתו דאף על גב דלגנן
מטלטלים אינו משלם אלא בשעת הנזילה גבי קרקע אינו כן אלא אם כשמתו ואכל פירותיה כריך
לשלם מה שהתנה מתנה: (טור)

נזל סדה ונטילה מניקין בכח המלך אם תכת מדונה הוא כנון שלקח המלך להיות לו כל חשיו
המדונה זומר לו הרי שלך לפניך ויחם מחמת הנזל נלקחה חייב להעמיד לו סדה אחרת אינם המלך את הנזל
ואמר לו הריה למו את כל מה שיש לך והריהה סדה זו סגול בכלל שדותיו ונטילה המלך חייב להעמיד לו
סדה אחרת כמותה או יותר דמיה:

שעב גולן שהפסיד השדה ואכל פירות כיצר גובה אותם הנזל ובו ג סעיפים

א נזל קרקע והפסידה בידו או שאכל פירותיה כשבעל השדה ניבנה דמי מה שהפסיד הנזל או דמי פירות
שאכל ניבנה מנכסים בני חורין מפני שהיו כמלוה על פה ואם עמד הנזל בדיון ונתחייב לשלם ואח"כ
מכר נזלה מנכסים משועבדים ואם לא עמד בדיון אלא על אחר מהן אינו מועיל לשני להיות טורף ממשעבדי
ב ויה"א אם נזלה מהנזל מחמתו חייב להעמיד לו סדה אם עמד בדיון ואח"כ מכר ניבנה הנזל ממה שמכר
ג נזל סדה והסביחה והנזל כל וטענה שמין לו וידו על התחובה אם הסבחה יתר על ההוצאה נוטל ההוצאה בלבד
מהנזל ואם ההוצאה ימירה על הסבחה אין לו מההוצאה אלא שיעור הסבחה:

שעב דין מכרה הגזן והשביח הלוקח מה דינו של לוקח עם הגזן ובו ג סעיפים

א נזל סדה ומכרה והטובה הלוקח אם הסבחה יותר על ההוצאה נוטל ההוצאה מבשל השדה
הנה ויה"א אם לא היתה שריפה ממשעבדים נזלה בגזן שהסבחה הנזל מפי הדיעטל הריהא סגנון ויש חולקין: (הכל בכ"פ פ קמא דמביעא)
והקרו עם שאר הסבחה נוטל מהנזל הקרו ניבנה מנכסים משועבדים ושאר הסבחה מנכסים בני חורין ואם הכיר
בה שהיא נזילה כשלקחה אינו נוטל מהנזל אלא הקרו בלבד ומפסיד שאר הסבחה היתר על ההוצאה היתה
ההוצאה יתירה על הסבחה בין שהכיר בה שהיא נזילה בין שלא הכיר אין לו מההוצאה אלא שיעור
הסבחה ונטלו מפעל השדה
ב ויש אומרים שהזמן ודמי שישנו של הפסידה חשילו והוצאה ויש אומרים דאם קבל אחריות כדלוי בריך לזמן לו כפימה שקבל עליו
ויש חולקין: והגמיר פ"ט דנזילה והטובה ר"ל חלף ק"ה ור"ל כ"ה סי' ר"ן וכו' פק קמא דמביעא והכל בענין
והקרו נוטל מהנזל מנכסים משועבדים: ג הפירות שאכל לוקח בעוד שהיתה בידו צריך לשלם אותם לנזלו
ודינו בהם עם הנזל כדינו של כזה שאם לא ידע שהיתה נזילה אותם מהנזל מנכסים בני חורין ואם
ידע שהיתה נזילה אינו ניבנה מהם כלום: ג אם טען המוכר שהלוקח ידע שהיתה נזילה והלוקח טען שלא
ידע על המוכר להביא ראיה:

שעה מכרה הגזן וחזר וקנאה מהנזל או נתנה לו במתנה ובו ד סעיפים

א הנזל סדה ומכרה או נתנה לאחר שאין מעשיו כלום כמו שנתבאר אם אחר כך קנאה הנזל מהנזל
נתקיימה ביד הלוקח מהנזל או ביד המקבל המתנה ממנו שמפני זה טרח הנזל לקיימה כדי לעמוד
בנאמנותו לפיכך אם לא קנאה עד שבעט הלוקח את הנזל כנון שמכר לו סדה שאינה שלו ונתחייב לשלם והתחול
ב ד להכריזו על כנסו הנזל כמי להנכות מהם הלוקח ואח"כ קנאה הנזל מהנזל לא נתקיימה ביד הלוקח ויכול הנזל
עגמו או יורשו לתת לו מעותיו ולהוציאה מידו: ג לקחה הנזל מהנזל אחר שמכרה כשהיא נזילה וחזר ומכרה
לאחר או נתנה במתנה או הורשה הרי נזלה דעתו שאינו שילמו רובה להעמידה ביד זה שלקחה ממנו כשקיימה נזילה וכן
אם כפלה לנזלו בירושה לא נתקיימה ביד הלוקח: (ויש חולקין וס"ל דאם מכרה או נמכר לאחר שקנאה הלוקח ראוי קנה אבל אם
מכרה אחר כנאה קודם שקנאה לא קנה הלוקח ואין (טור וכו' גמס ה"י) וכל זה לא מיידי אלא בשלם הכיר בה שהיא נזילה והקנאה אצל אם הכיר בה
וקנאה לא קנה הלוקח (הגמיר פ"ט דנזילה וכו' פק קמא דנבא מביעא) ג נכחה הנזל בחיובו אם יש לנזלו קרקע אחרת יח"ל
הנזל וזו אחי ניבנה עמוכי הרי זה מתכוון להעמידה (א) ביד הלוקח ואם אין לנזלו קרקע אלא ז' לנכות חיובו הרי שנתכוון:
ד נתנה

חשן המשפט הלכות גזילה שער שעה שעו

ד נתנוהו בעלים לנזול מנהג קנה הלוקח שאלו לא טרח לבעלים לא היו נתנים לו בתנה ומפני זה טרח כדי שזכה בה בדיון ויעמוד בנאמנותו ותתקיים ביד הלוקח: וזה חולקין וס"ל דעל הלוקח להביא ראיה שדיון להעמדה בידו ואין מוסיפין עיר הגזולין וכן הלכה לביעור: (טור בשם הר"ם וכו' פ"ק דמגילה והגיד פ"ט דגזילה וכו')

ה דין נזול שמביא עדים שלקח שדה מהנזול כתבאר בס"ל קנ"א: ענו"ס טאגס שדה מישראל ומכרה לישראל אחר נתבאר בס"ל רל"ו:

סימן שעה

שעה היורד לתוך שדה חבירו או לתוך חורבתו ונטעו או בנאו

ובו מ סעיפים

א היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות (א) ונטעה אש היתה שדה העשויה ליטע אומדן כמה אדם רונה ליתן בטעה זו לנטועה ונטול מפעל הטעה ואם אינה עשויה ליטע שמין לו וידו על התחטובה: בנה סמס נכרם עשו ליטע (רי"ג סימן ק"טו העושה טובה לחבירו שלא ברשות ע"ל סימן רס"ד וכן הלומד עם בן חבירו בלא דעת האב עיין לעיל סימן ס"ה):

ב א"ל בעל השדה עקור אילנך ולך שומעין לו אבל אם אחר הנוטע הרני עוקר אילני אין שומעין לו מפני שמכחש הארץ: **ג** היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות ונטע או בנה ואח"כ בא בעל השדה והסלים הבנין או שטמרה הנטיעות וכיוצא באלו הדברים שמראים שדעתו נוטה למה שעשה זה וברנונו בא הדבר שמין וידו על העליונה: בנה מהו אם א"ל מחילה עקור אילנך ולך יכול בעל האילן לשתוף אף על פי שחזרו בעל השדה אחר כך: (כ"י פ"ק דשואל)

ד היורד לשדה חבירו ברשות אשילו נטע שדה שאינו עשויה ליטע שמין לו וידו על העליונה שאם יהיתה ההולאה יתירה על השבח נוטל ההולאה על השבח: בנה ואם בעל השדה הוא עמו ארים חזר להיות דינו כאינו עשוי ליטע רק ששמין כמה רוח ליתן שלא ינטרד לטרחה כעמדת: (כ"י פ"הא"ש שנספ')

ה בעל בנכסו מלוג אחת קטנה והסתוף בטעה טיט לו חלק בה כיורד ברשות הך ושתיך להם וידם על העליונה: **ו** היורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה טלס ברשות שמין לו וידו על התחטובה ואם אחר בעל הבנין עזי ואבניו אנו נוטל שומעין לו אחר ליה בעל הקרקע טול מה שכנית שומעין לו: בנה דרווקא אם בחורבה אינה עשויה לנכות אבל אם עשויה לנכות או במקום שסמס חורבה עומדת לנכות דינו כמו חבירות שימנאר בסמוך: (כ"י בשם תלמיד רשב"א ורמ"ב פ"ו דגזילה ומדני פ"השואל)

ז החירות הרי הם ראויים לבנין ולהוסוף בהם בתים ועלוות לפיכך הכונה בחגר חבוקי הרי זה כנוטע שדה העשויה ליטע ושמן לו כמה אדם רונה ליתן בנין זה לבנותו והוא שיבנה בנין המועיל הראוי לאותה חגר (ב) כתבנה אותו מקום: בנה ולא יוכל הכונה לומר נתינו אנו נוטל השכירה הכונה לאחרים וקבל שגר מבנין לו מהאומדן אף על גב דלא עביר למיגר ואם דר נב הכונה אם חגר לבעל הקרקע דבר מופט כריך ליתן לו כל מה שזככה כמו שכתבאר לעיל סימן ס"ג (כ"י פ"השואל) ראובן שהיה לו בית רעוע ויבא מן העיר ויבא שמשון ודר בו והוציא הוצאות להציל הבית מן הפליה וסידרו וכיידו כל מה שהיה לצורך שלא יפול ראונו להחזיר להמשון אבל אין כריך ליתן לו מה שסידרו וכיידו כי יוכל לומר "אינו כריך לזה וכשייך ראובן מה שחייב ליתן לשמשון יבא מן הבית: (טור בשם הר"ם)

ח כל מי שמעין לו ביון שהיתה ידו על העליונה ביון שקימה ידו על התחטובה אינו נוטל כלום עד שיטבע בנקיטת חפץ כמה הוציא ואם אחר יבואו הדיונים ויעשו שומת ההולאה והרי היא גלויה לעיניהם וישערו הענים והאבנים והסיד וכבר האומנים בפחות שבשערים שומעין לו ונטול בלא שבועה וכן זה שנוטל השבח בלבד והיתה ידו על העליונה אינו כריך שבועה: **ט** כל שמעין לו ונטול שטען בעל השדה ואמר נתמן והיורד אימי לא נטלתי היורד נאמן ונטבע שלא נטל כלום ונטול שטען בעל השדה ואמר נתמן והיורד כמה אתה חייב ליתן היורד נתן אבל אם טמו לו ואמרו לבעל השדה נתן לו ואמר נתמג אע"פ שעדיין לא נטבע היורד הרי בעל השדה נאמן וישבע היסט שנתן ויפטר שהקרקע בחוקה בעליה:

שעו דין המסיג גבול רעהו ובו סעיף אחד

א המסיג גבול רעהו והכניס מתחם חבירו בתוך תחומו אפי' מלא אנבע אם בחוקה עשה ה"ו נזול ואם הסיג בסתר הרי זה גנב ואם בא"י הסיג הגבול ה"ו עובר בשני בלאו גניבה או בלאו גזילה ובלאו דלא מסיג: (אם מוקר לאדם ליקח מערוביאל של חבירו יש לסימן קנ"ו)

שעו מי

חשן המשפט הלכות נזיקין שעו שעח שעט

פירוש רנר

סימן שעח (א) כחכמ"ט

אב ממ"ט טורים
אחר זה מוכח דס"ל דרץ בעסקו
כרבו שנת מקרי ברשות ובעל מ"ט
דכ"ק פ"ג כחב להדיא דפולגני כ"י
ודמ"ט וממ"ט על המנהיג ול"ג למרץ
דאם היה רץ כדי לפנות מעסקו
גם כ"י וודה דפסו"הוא לא איירי
אלא דידיה דאפי' ברבינו זאב
מ"א לו לפנות מאותו עסק ול"ג
להכי דייק טפי :

מי שררך הרבים עובר בראך שדרו ובו סעיף אחר

מי שהיה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו ונתן להם מן הנדף מה שנשפך
מן זוכו צו יזה שנטל לא וזהו (מכר שהחזיקו בו רבים ברשות אסור לקלקלו) (מר"ל דבנא מ"ט)

הלכות נזיקין

שעח אסור להזיק ממון חבריו ולא לגרום שום הונו ובו ט סעיף

א אסור להזיק ממון חבריו ואם הזיקו אע"פ שאינו נהנה חייב לשלם נזק שלם בין
שהיה שונן בין שהיה אנוס (ודווקא שאינו אנוס נמור כמו שיבאר) כיצד נכל מהננו ושכר
ות הכלי או שנתקל בשהוא מהלך ונפל על הכלי וזכרו חייב נזק שלם : ב נכל מן הגני והזיק חייב
שלם נזק שלם בין שנתקל ברוח מזויה בין שנטל ברוח שאינה מזוויה (דלא מקרי אנוס נמור ג היה עולה בסולם
שנטטה עליה ומתחזי ונפלה זהויה אס לא היתה מהודקת וחזקה חייב ואם היתה חזקה ומהודקת ונטמטה
ו שהתלויה הרי זו פטור סזו מכה ידידי טמים היא וכן כל כיוצא בזה : ד כל אלו הדברים ברשות הנזיק
ובל ברשות המזיק פטור עד שימכין להזיק כמו שיבאר : ה אפילו דבאיתו אס יט בו הזיק לחבירו אסור
הסתכל בו לפיכך אסור לאדם לעמוד על שדה חברו בטעה שנומדת בקמפיה : ו כל מקום שמזיק חייב
שלם בין ברשות הרבים בין ברשות הנזיק ואפי' ברשות המזיק אס הכניס בו הנזיק ממנו סלא ברשות והזיקו
לא טנא דנפלו לא טנא בממנו חייב לשלם דכתי' שיש לו רשות להזניחו אין לו רשות להזיקו ודווקא במזיקו
מזיד אכל אס הזיק בשונן פטור ב"ה ואם ב"ה הזיק בכננס אפי' בשונן חייב הכננס כיון שכננס סלא ברשות ויש מי
האומר דדווקא בטלא ידע ב"ה שכננס אכל אס דאחו שכננס אס הזיק בו פטור : ז היו שניהם ברשות או שניהם
סלא ברשות והזיקו זה בזה בין בנוסם בין במזנס אס לא ילעו זה בזה פטורים אכל אס דאו זה את זה אע"פ סלא
ביונו חייבים לפיכך שנים שהיו דנים ב"ה או שהיו מהלכום והזיקו זה בזה פטורים הזיקו זה את זה חייבים :
ח היה אחד רץ ואחר מהלך והזיק המהלך ברץ חייב מפני (א) שרץ סלא ברשות ב"ה בחול אכל בע"ט
בין השמשות פטור מפני שרץ ברשות : (ודוקא בסמס דמלין רץ לזרד שנת אכל אס ידוע דאינו רץ אלא לשאר חפציו ולא שייכי ביה
זרד שנת חייב כמו בחול) (ב"ה מ"ט) : ט אס בראחד רוכב בסוסו מאחרי חברו ופגע בסוס שחבירו רוכב בו והכה
את הסוס חייב לשלם כל מה שיקמו ב"ד שנפחת מחמת הכאה זו ואפי' היה הסוס המוכה של עכו"ם ונרץ הנזיק
לשלם לעכו"ם יותר ממה שנפחתו דמי הסוס אין המזיק חייב לשלם יותר ממה שיכמו ב"ד :

בגו בחורים הרוכבים לקראת חתן וכלו והזיקו זה את זה המון חבריו דרך שמחה ושחוק וכן בשאר דבר שמחה הואיל ונכנסו כן כסורין (מרדכי
סוף סק היטן ואגודה פרק ג' וט"ג) מכל מקום אס בראה לבית דין לשפות סייג ונדר הרשות בידם : (פסקי מהרא"י סי' ר"י)

שעט דין זה בא בחביתו וזה בא בקורתו ונשבר החבית ובו ד סעיפים

א טנים שהיו מהלכים ברשות הרבים זה בא בחביתו זה בא בקורתו ופגעו זה בזה ונשברה חבית בקורה
פטור סלאו רשות להלך ולהו רשות להלך : ב היה בעל הקורה ראשון ובעל החבית אחרון ונשברה
חבית בקורה פטור ואם עמד בעל הקורה לנוח מכובד משאו חייב ואם הזהיר לבעל החבית ואמר לו עמוד
פטור ואסי עמד לתקן משאו אף על פי סלא הזהירו כטור שטרוד היה ולא היה יכול להזהירו : (וש"ל"ר מ"ג)
ג היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה אחרון ונשבר חבית בקורה חייב ואם עמד ב"ה לנוח פטור ואם
הזהיר לבעל קאה שיטעמו חייב ואם עמד לתקן משאו חייב בעל הקורה אע"פ סלא הזהירו בעל החבית וכן
זה בא כנרו וזה בא בפשטנו : ד הרי שמילא חברו כדי יין ושמץ אפילו הכניס ברשות הואיל ולא קבל
עליו בעל החצר לשמור הרי זה נכנס ויוצא כדרכו וכל שיטתבר מהכדים בכניסתו וביציאתו הרי הוא פטור
עליו ואם שברה בכוונה אפילו הכניסם בעל הכדים סלא ברשות הרי זה חייב :

שפ האומר לחבירו קרע כסותי או של חבירי אורורף או נררף ששיבירו כלים ובו ד סעיף

א האומר לחבירו קרע כסותי שבר את כלי על מנת כאלה כטור הרי זה כטור (וי"א אפילו לא מ"ל על שנת
לפסיר 64 2 ב סר

חשן המשפט הלכות זיוקין שפ שפא שפב שפג

סימן שפב (א) פיין ים
שלמה ב"ק ב"ח
סי' הלוקים רבים בייבוס ליה:
סימן ספ

לפטור בפירוש אלא שאמר ליה דברים שהצטנו כן כגון שאמר ליה סבור כדי ואמר ליה החזיק
ע"מ לפטור ואמר ליה הניח לא יס לנו לומר דביתיה קאמר לא ופטור) (טור בשם הרא"ש)
(ואם לא אמר ע"מ שאתה פטור ה"ל שייב אע"פ שהרשהו להשחית בד"א כשבאו הכלל
לידו מחילה בתורת שמירה כגון שהיו שחילים או מופקדים אגלו אבל אם לא באו לידי בתורת
שמירה כיון שאמר לו קח כלו זה ושברו בנד זה וקרעו ועשה כן ה"ל פטור אע"פ שלא אמר לו על מנת שאתה פטור:
(וע"ל טור סימן ספ"ב מדינים אלו האומר לחבירו זרוק מנה לים ואמתיב אני לך י"א דמיבד וי"א דבטיב) (ר"ן ברא קמא דקדושין)
ב שאומר לחבירו שבר כליו של פלוני על מנת שאתה פטור ושברו הרי זה חייב ואע"פ שהעושה הוא חייב
לשלם הר"ל האומר לו שתפו בעון ורשע הוא סהרי הכשיל עור וחזק ידי עוברי עבירה: ג רודף שהיה רודף
אחר חבירו להרגו או אחר אחת מהעריות לאונסה ושבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור שהרי הוא מתחייב
בנפשו ככיון שרדף היתר ענמו למיתה ולכך פטור מהתשלומין ואם הנרדף שבר כלים של רודף פטור שלא יהא ממונ
חמור מניפו ואם היו של אדם אחר חייב שהמזיל ענמו בממון חבירו חייב (וע"ל סימן ספ"ט ס"ד) ואחד שרדף אחר
הרודף להגיל את הנרדף ושבר כלים בין של רודף בין של כל אדם פטור כדי שלא יבואו מלימנע מלהגיל את הנרדף
ד ספינה שהספה להסבר מכוונת המטוי ועמד א' מהם והקל מהמשא והשליך בים פטור שמשא סבה כמו רודף
אחריהם: להורגם ומצוה רבה עשה שהשליך והושעים:

הנה ויש אומרים דוקא שטפנו יותר נראה דהוי המטוי כרודף אבל אם איננו טעונם יותר מלמי ובה נחטול לטבעד חייבים לשלם ומחשבו
לפי המטוי ולא לפי הממון (רמ"ב פ"ק י"ב דגזילה והמגיד סוף הלכות חובל) ואף על פי שלא הטיל רק מטוי של א' בולין משלמין (טור)
הכנים חמור בספינה וקופין בספינה ובאם לטבעו ובה אחר והשליך החמור לכסר אם דרך להכניס חמורים בספינה או המטוי חייב לשלם ואם לאו
פטור דלא החמור מקרי רודף וכל כיוצא בזה וכן כל שקר: (מרדכי ס' הנוזל)

שפא רין חמשה שישבו על ספסל אחד ובו סעיף אחד

א ה' שישבו על הכסא ולא נשבר ובה אחרון וישב עליו ונסמך עליהם ולא הניחם לעמוד ונשבר אע"פ שהיה
ראוי לישבר בהם קודם שישב האויל וקרב שזירתו האחרון חייב שהרי אומרים לו אלו לא נכמת עלינו היינו
עומדים קודם שיטבר ואם ישבו לאחד ונשבר כלם חייבים וכן כל כיוצא בזה:
הנה י"א דאם ספסל היה שאלה לשם בני אדם ואם נשברה מחמתו הוי כמתה מחמת מלאכה ופטורים מהשלם (מוספות פ"ק קמא דנבא
קמא) אלא אם כן היושבים הם משוכים והמגיד ובנידום משאר בני אדם או אם ישבו עליה ביחד ונשברה מחמתם כלך חייבים לשלם ואם
ישבו בזה אחר זה אם לא הייתה נשברת בלא ישיבת האחרון הוא לכך חייב לשלם (כ"י פ"ק הכל"ל) ואם הייתה נשברת בלא האחרון הוא כטור ואם
לא הייתה נשברת רק מוך שני שעות ומגו נשברת מוך שעה או רואין אם סמך עליהם ומנען לעמוד הוא לכך חייב לשלם ואם לאו כולין
חייבים: (הכל כטור בשם הרא"ש)

שפב הקוצץ אילן של חבירו וזרמונוע חבירו מולעשות מצוה ובו סעיף אחד

א טור שהיה עומד להריגה מפני שהוא זיוק את הכריות ואילן העומד לקנינה מפני שהוא זיוק את הרבים וקדם
אחד ושחט טור זה וקצץ אילן זה שלא מדעת הבעלים חייב לשלם לבעלים כמו שירא' הדיונים שהרי הפקיעם
מלעשות מצוה ואם טען ואמר אתה אמת לי להרגני ולקנני הואיל והוא עומד לכך יהיו זה פטור:
הנה אבל שאר זיוק אינו באמן לומר שהיה כן לו רשות (טור) אפי' יס לו מינו לומר לא בוקמי כגון דליבא עדים שהיו דהוי כמינו במקום חוקה
דלא הוי מינו (מרדכי ו"ב פ' החובל) אבל באמן לומר (אמה אמת לי וכו') מינו דלא הוי סלק מה שהקמי אלא שליביה: (מרדכי ט"ס)
וכן מי שחטף חיה ועוף ובה אחר וביסה הדם שלא מדעת השוחט חייב ליתן כמו שירא' הדיונים ויש מי שחורה
ש'אם ניתן קדם קלוב שהיה עשה וזובים וכן הורו שכל המונע הבעלים מלעשות מצוה עשה שהם ראוים לעשותם
י' וקדם אחר ועשה משלם לבעלים י' וזובים (היה לו בן למול ובה אחר וזמלו חייב ליתן לו י' וזובים אבל מינו לחת למול וזמלו חייב ליתן לו י'
(ר"י כל"א ח"ה) וכומן הנה אין מניין אותו אבל אם תפס (א) לאתפקינן מיניה:

שפג רין אדם המזיק לבהמת חבירו ובו ה סעיפים

א הניח נחלת על לב טור חבירו כשהוא כפות ונשרף או שדחפו לים חייב ואם הניח נחלת על לב חבירו ונשרף
י' תבאר בסומן ט"ח: ב טור שפלה על נב טור להורגו ברשות הניח שהוא בעל התחתון פי' שהיה מועד
י' ה' בעל התחתון וכמת את טורו להטילו וכל עליון ומת הרי זה פטור דחפו לעליון ומת אם היה יכול לשומטו
ולא שחטן הרי זה חייב ואם לא היה יכול לשומטו הרי זה כטור:

השן המשפט הלכות ניוקין שפר שפה שפ

פירוש רנה

וכן ראובן שלק כלי של שמעון וסמך בו חביתו של ירון שלא יוכל ונא שמעון ונטל כלי שלו ונשבר חביתו של ירון שמעון חייב להחזיקה לו (משנת הר"ש כלל ק"ח סי' ג')

א טעם שהמיתו את הבהמה כאחד או שברו את הכלי כאחד משלמים פינה:

ב חמשה שהמיתו ה' חבילות על הבהמה ולא מתה ונא זה האחרון והמיתו חבילתו עליה ומתה אם היתה מהלכת באותם החבילות ומתה ונא זה האחרון עמדה ולא הלכה האחרון חייב ואם מתחלה לא היתה מהלכת האחרון פטור ואם איך ידוע כלם משלמין כסוה:

ג ה' הכובט בהמת חבירו במים או שהמיתו בהמה ונמנע עליה המקום כדי שלא תמנע כל עד שהרנתה החמה חייב:

ד ודווקא שאחיה בידו אבל גבר עליה פלגה שלא פגא ר"ל רטור מדוני אדם: (טור)

סימן שפה (א) כתב סמ"ט
 סי' אפי' שמד
 אביה דרין וכ"כ המחבר לעיל סי'
 ק"ח סי' ע"ט ועיין ש"ך שחלק
 ופסק שאם עמד קונסין בנו ועיין
 מש' מה"רם ר"מ פ"א מ"א מ"ט:
סימן שפ"ו (א) ועיין ים
 שלמה ב"ק סי' ט'
 סי' כ"ו עיין הר"ן ה' הגזול דף ק"ט
 וסם פ"ב לשכות שממרו חמשים
 האוק שמנו ניכר דונא דברמי
 ונראה בנזקין ועיין מש' קצרות
 להש"ש סי' ר"ץ ונ"י פ"א יחסור
 דף קע"א מ"ה ט"ו סמ"ג עיין
 סימן ע"ב בתיקון זב"ב מה"רם
 פ"ד פ"ב סימן ס"ב רש"ד סי' ה"
 קע"ט ט"ז וסם הביא דמות
 הפוסקים אלשון ק"כ ר"ב ראוהו
 שהיה חייב לנ"ח הרבה ועבדו
 נגדו ביד האומן ונא אחד והביא
 הדברים בפרסאות של עבד' מיד
 האומן ע"י עדי שקר חייב' עדי'
 לשלם מדינה דגרמי רש"ד סי' קמ"ה
 (ב) אם ראובן החזיר לעבד' ש"ח
 של שמעון שכ"כ נפרע חייב רש"ך
 ח"א ע"כ ונחלק עליו ר"י לביט לוי
 פ"ו (ג) כבד שמע' שר"ל שהעדים
 ואמרו הדבר לפני הדי' וכו' ר'
 וכתבו לו שטר אחר וכן כתב' בני'
 ח"א ע"כ וכו' כ"י וכ"כ בשם
 רא"ב ועיין ש"ס פ"ג דף רמ"ב
 סוף ע"ב שכבד שהעדים עמאם
 כותבין לו שטר אחר
 (ד) גרמא

שפר דין אדם המזיק שלא בגזון ובו ד' סעיפים

א אחד המזיק בידו (או בשאר גופו) (טור) או שזרק אבן או ידה חז והזיק בו או שפטר סי' שפ"ח פוס' על חבירו או על הכלים והזיק או שרק ונע והזיק בכינוי פירוש רוק עב הינא בכח וביעו פירושו רוק דקס' והולך ומתנועע יבעת שהלכו מכוחו הרי זה כמזיק בידו והם תולדות של אדם אבל אם רק הרוק והזיק על הארץ ואחר כך נתקל בהם אדם הרי זה חייב משום כבודו שכל תקלה תולדות כור הוא: **ב** היה מכה בפטיש וינא בן פירוש טביב ונא מתחת הפטיש כשמזין בו על הסדן מתחת הפטיש והזיק הרי זה חייב: **ג** הבנאי שקבל עליו את הכותל לסותרו ושבר את האבנים או הזיק חייב היה סותר מכה זה ונפל מגד אחר פטור ואם מתחת המכה חייב: **ד** החפץ פירוש שחפץ אבני מהר שחזב אבן ונתנו לסתת פירוש הפוסל אבני גזית ומרעשה ומחליק רש"י והזיק בו הסתת חייב מסרה הסתת לחמר חומר חייב מסרה החמר לכתף הכתף חייב מסרה הכתף לבנאי הבנאי חייב מסרה הבנאי למסדר המסדרו על סורת הבנין המסדר חייב ואם אחר מסדרו על סורת הבנין נפל והזיק אם הם קבלנים וכלם שותפים במלאכה כלם חייבים ואם הם שכירי יום האחרון חייב וכלם פטורים:

שפ"ו דין הזיק שאינו ניכר בגזון מנסך יינו של חבירו ובו ב' סעיפים

א המזיק את חבירו הזיק שאינו ניכר כגון שעירב יין נסך ביינו מן התורה הוא פטור אבל חכמים קנסוהו לשלם נזק שלם מהיפה שבנכסיו כדין כל המזיקים לפי' אם מת המזיק קודם שישלם איך קונסין (א) כנו אחריו לשלם וכן אם היה שונג או אבוס פטור שלא קנסו אלא מוזד: **ב** המנסך יין חבירו לעבודת אלילים לא נאסר שאין אדם מוסרל אוסר דבר שאינו שלו ואם היה לו בו שותפות או שהיה מותר שהו הוא כעב"ס או שהתרו בו וקצ"ל ההתראה שהרי הוא מותר ה"ו אוסר היין וחייב לשלם אע"פ שהיו מתחייב בנפשו מכני שמעשה שהבטיחו מתחייב לשלם ואינו מתחייב בנפשו עד שינסך:

שפ"ז חילוק שבין גרמא בגזון לדינא דגרמא והזרק כלי מראש הגג ובו ד' סעיפים

א קיימא לן כרבי מאיר דרין (א) דינא דגרמא (וידווקא באדם חייב דינא דגרמא אבל נהמה לכ"ע טור) (כ"י פרק הסרה) לפיכך הדוחף מטבע על חבירו עד שירד לים חייב אע"פ שלא הנביהו וכן הפותח מטבע על חבירו והעביר צורתו חייב אע"פ שלא חסרו והמוכר ש"ח לחבירו וחזר ומחלו דקי"ל שהוא מחול צריך לשלם לדוחף כמו שכתבתי בסיומן ס"ו: **ב** וכן המזיק שטר חוב של חבירו (ב) חייב לשלם כל החוב שהיה בלטר שאף על פי שאין ב"ח המזיק ממון הרי גרם לאבד ממון ובלבד שודה לו המזיק ששטר מקויים היה וכך היה כתוב בו ומתחת שטרפו הוא אינו יכול לנכות החוב אבל אם לא החזיקו אינו משלם לו יאלא ידמי הניד בלבד: (עיניי) שאין מדין שידעו כמה היה כתוב בו שאם היו עדים אינו חייב לו כלום שהם (ג) יעשו לו שטר אחר כמו שכתבתי בני' (א) (טור) **ג** וכן הזרק קלי פלו מראש הגג והיו מתחייב כרים וכספות שאם יפול עליהם לא יגבר וקדם אחר ובלקס ונחבט הכלי בארץ ונשבר חייב המפלק וכן כל כיוצא בזה:

פירוש

השן הששפט הלכות נזיקין שפו שפו שפה

(ד) גרמא בניזקין חיוב דמיני פסידים
שיין מה'רם כאלו ב' ד' ואם תפס
האחר אין מוציאן ממנו כ"ה ס' כ"ה
כ"ה דין ל' ד' בהנ' הטור ואין כ"ה
כן מה'ר"ם פ"ב ס' ב' כל גרמא
דניזקין מחייבין את המזיק לשלם לו
רש"ב א"לף כ"ב כל הנזירות אם
יקבל עליו כפי' לשלם אם יגרום
ההפסד חיוב הוא לשלם מרדכי פ'
הניזול כהר"א קלעי' ס' ק"ב :

סימן שפח (א) דמן הדין
חיובא פסידים
קנס ויש סוברים שזהו פסידים קנס
והיהוה א"כ נכ"א וכן י"ד א"ב
ד"מ חיוב ס' ד' ועי' ל' ס' ק"ל
(ב) וי"ב להלכה ב"ן מה'ר"ם כ"ה
החדשות ס' ע"ב ע"ו (ג) א"ב
הר"ם ב"ה פ"ב ה"א נ"ס החנוך
כ' הדקוה' ד"ס ר"ב ר"מ' סוכרי'
ד"ק ג' א"כ מ' מ' מ' פסור ו' ב' כ'
ס' ד' סיביל לואר ק"ל כו' מ' י' ו'
(ד) ואם א"כ ס' ע"ל מ' מ' ס' ס'
והוא ענין החירו' חיוב כ"ד
סכנת רביתו א"כ ס' ו' ו' ו'
(ה) עי' ו'

הנה
(ד) גרמא בניזקין ולכן א"כ חייב לשלם
דע' הוריקה לא מחייב דלא היו ראוים לשלם ומה ששלם היו גרמא בעלמא סופר דמכר שטר וכו' מנה במקום
מא' ס' (טור ד"ס בר' א"ש ור"ו פ' לא וחסור) או המזיק לחבירו בעצמו שיצא לו או שלישי שהחזיר שטר שלא
היה לו לחזור כולם פטורים דלא הוי' אלא גרמא בניזקין מיזו משמתי' ליה ע"ד דמחלק הניזקא וכן נכל
גרמא בניזקין (משוג' ד"ס ב' ס' א"לף כ"ב ור"ש רמב"ן ס' ע"ח ור"ן) י"א דככל גרמא בניזקין אם הוא
דנר שביח ור"ל חיוב לשלם מסו' קנס מוספות פ' לא וחסור ד"ס ר"ב א"ב) ול'ן יש מי שכתב דראובן שמכר
מקח לעבדו ושל שמעון ואחר ליה לעבדו' ס' א"י כ' כ' חיוב לשלם לו (מהר"ם מירוצ' דק) ואפשר דכו
האי עובדא הוי' כמסור דחייב כדלקמן ס' ס' א"לף כ"ב שאלה מנות לעבדו' על חסדו' וכל שמעון ואחר
לעבדו' להלו'ן לו כפחות והחזיר לראובן מעותיו פטור דהוי' גרמא בניזקין מיזו מקרי כ"ט (ר"י כ"ל ח"ב)
וע"ל ס' ק"ב ס' ד' דין המנביה כ"ס של חבירו וע"ל סימן ר"ב :

ד' צורק כלי מראש הנה ואין תחתייהם כדים וכספות ובעודם צאוויר צא אחר ועברם
במקל הורק חיוב והמסדר פטור דחשבינן ליה כעבור מעשה טורקו :

שפו שמין השברים לניזק ומשלם לו עעליה ובו סעיף אחר

א' שמין למזיק בידו כדרך ששמין לו אם הניק' ממנו צינד הרי שהרנ בהעת חבירו
או סכר כליו שמין כמה היתה' בהנחה טיה וכמה הנכילה טיה וכמה היה הכלי
טיה זהוהו' שלם וכמה טיה עתה ומשלם הפחת לניזק' עם הנכילה או הכלי המפחד
כדרך שנתבאר בשורו שהניק' בסומן ת"ג :

הלכות מאבד ממון חבירו בידים ומוטל
ומלשין

שפח דין נזיק נשבע ונוטל ובו יז סעיפים

א' המזיק ממון חבירו ואינו יודע מה הניק' נשבע הניזק ונוטל כינד לקח' כ"ס חבירו והסליכו למי' או ללא' או שסמרו
ליד א"כ ואבד ב"ה אומר והזכים ה"ה מלא והמזיק אומר איני יודע מה היה צו שמא עפר או תבן היה מלא
הרי הניזק נשבע בנקיטת חפץ ונוטל והוא שיטעון בדברים שהוא אומר דהם או אחרד להפקידם אצלו ודרכו להניחם
בכ"ס ובמוצ' צו' (ארכי' נ"ס אם הוא שנת וי"ט מקרי דרבו ב"ו וכל כ"ז צ"א דזה) (מרדכי פ' ה"כ) אצל אם א' דרכס להניחם בכלי
ז' הוא פסע בעצמו (ופטור המיק) כינד הרי שחטף חמת או של מלאים ומחפס' והסליכו לים או שרפס וטען המזיק
כמחליות הוי' צ"תוכס אינו צ"חמון : (וי"א דא"פ) הוי' עדים שהיו עם פטור ה"א"ל ופסע כמו שנתבאר) (במני' פ' ד' דמונל ד"ס ה"ו) ואם
תפס א"ן מצינאין מידו (וי"ט חולקין) (טור ד"ס הר"א) וי' שבע שמחליות' הוי' בתוכו ונוטל' זמנה ט"ס אצלו וכן כל כיוצא
בזה ואם ידע המזיק שהכ"ס ה"ו בו דהזכ"ס אצל אינו יודע כמה ה"הו' אם הניזק אומר א"ף נוטל א"לף בלא שבועה
והוא טיהיה' אומר שהרי המזיק מחייב שבועה ואינו יכול לישבע : (וי"א ד"ס ה"ב הניזק ונוטל וכן טיקר) (טור ס' י"ז) ד"ס הר"ב
והמוסר ממון בידו א"כ ב"ן א"כס ע"כ' ב"ן א"כס ישראל חיוב לשלם מהיפה שכתסו' כל מה שלקח
הא"כס יע"פ' שלא נשא המוסר ולא נתן בידו אלא להנ"ל צ"בד ואם מת צובין מיורשו (א) כ"סאר ב"ל המזיקים
(וי"א דרוקא שערד דין א"ל לא עמד בדין א"ן בירכ"ס חייגים לשלם וא"כ סתרי' משמתי' לה ואם יש לה ממון שא"ן לנעל רשותו משלמת ואם
יש לה כספי' חלוב (ב) הנעל איב"ל בירוח כל ימי חייה ואם משה חיוב לשלם לנמסר וכן לשאר ניזוק וא"ן הנוטל ל"ינד ז' רק כיו"כ שחייב לשלם)
(מרדכי פ' ה"הנ"ל) ב"ד"א ב"הר"ה המוסר מעצמו אצל אם א"כסוהו' עכ"ס או א"כר"ל יא"כס להרשות והר"ה ה"ו זה פטור
ת"כלומין (ואם א"כס להרשות ס'ו והר"ה של חבירו חייה) (טור) ואם נשא ונתן ביד א"כ"פ שהוא א"כס חיוב לשלם מהמניל עצמו
ב' זמין חבירו חיוב כינד הרי שגור המ'ך להביא לו יין או תבן וכיוצא בדברים אלו ועמד מוסר ואמר הרי"ג לפלוני
א"זר יין או תבן במקום פלוני והלכו ולקחו חיוב לשלם :

ב ואל"י יסורוהו' ולא אמר ליה על מה והר"ה ממון חבירו חיוב (טור) ולא מקרי א"כס א"ל (ג) הכמות וסורין אצל לא א"כס ממון (מרדכי פ' ה'
במ"ר וס' מ"י דניזקין ס' ו' ו' ב' ה"ה רואה כ"כ ב"ל ע"ו מותר להכיל עצמו א"כ"פ ש"י"ז זה ה"ה ה"ה אחר : (ר"י פ' השופטין)
א"כסו' המלך למיסר זה עד טיראה לו ממון חבירו שהוא בורח מלפניו והר"ה לו מפני הא"כס ה"ו דטור שלם
לא ויראה לו וכהו' (ד) או ויתתהו' : ד' כ"כא ממון חבירו בידו ונתנו לא"כס חיוב לשלם ע"מ א"כ"פ שהמלך א"כסו' להביא

חשן המשפט הלכות מאבד ממון שפח

פירוש רנו

שני שומקן שהיה לפניו ביתו ואבאם סר לא' לפטור המזג פטור דזה לא מקרי כן ביד (מרדכי פ"ה במרא)
בד"ה אבאם אבאם להביא והביא חייב כשלא הביע המתן לרקות האבאם אבל אבאם שפח
את ישראל עד שהרצה ועמד האבאם על המתן וכעשה בכתבו (רבינו שם) וכל שפח על
(המניח פ"ה המניח) ואבאם את ישראל עד שהולכו למקום אחר ואפי' הולכו זה המניח
ההוא פטור ה"ז פטור שכיון שעמד האבאם ביד האבאם בכך אבאם כל מה שיש בו וכל
כסף: ה' בעלי דין שהיה ביניהם חריבה על הקרקע או על מטלטלת זה האומר
עלי וזה אומר עלי עמד ה' מהסו והמורה ע"כ וכו' מנדון איתו עד שיחזיר הדבר לכמות
שליה ויסקל יד אבאם בעיניהם: וישנו דין בישראל:

(ה) עיון במקום דזוטר ושהבי רביאם
הרבה משין מוסר ומקום כזה
מבדיל סי' פ"ו דחפילו לטעמ' את
חזירו ע"י עבד'ם לטעמ' דין
ישראל מוסר גמור הוא אם לא
הרשות קטל או מורה כדפי' במש'
דאלבסנדרי וב"ב מרדכי פ"ה הניח
עבד'ם וכן מוכח בדקדוק מש"ר
ויחלוד אפ"ר ושליה מרד' דנ"ב
ומש"ר אפ"ר ור"י'ו הניח ב"ב
ומרדכי פ"ה הניח בפר' אבאם
אלבסנדרי ה"א מש"ר מה"רם ר"ד
ובמקדכי פ"ה הניח עבד'ם הוא מה
שקן מוסר דבאבאן שבב' חובותיו
של המניח ע"פ עבד'ם עד שיעשה
לו דין וכו' וכמד' דרמב"ן דין מסו'
גמור'ם לו ובמש"ר פ"ה סי' קפ"ה
וב"ב קולון שורס אשמו' לבדוקו
וכן במש"ר מיימוני ר"ס נתיקין א"ס'
ר"ד סי' פ"ו. א"ן ח"ס אב"ל
למקום ולשבע עמנו להי' נתפסם
בגופו ואם נשבענו אין מחילה
יגדל לתפוסו ולכן ביר' תב"ס
אל"כ נשבע לה' וכו' עיון ר"ד
פ"ב שפ"ד שפ"ד ב"ב. מי שבעב
חזירו ע"י עבד'ם ומקד' כך נא
לדין הפסד' והיוק עיון סי' שלמה
ד"ב במש"ר מיימוני ר"ס א"ב החדש'
סי' פ"ד שהמיר(ו) משקרו לרש' כ"א
שפ"ד רב"ב מה"רם פ"ה פסקי
רוקחתי רש"ם הובא סי' שפ"ו
ד"ב פ"ה רש"ם ח"מ ר"ד (פ)
ר"ב פ"ה מי שהודה בנפשו
שחשב לפלו' אם אין עדים כבוד
שח"ן ח"ס מסי' עמנו רשע (ח)
ורמ"ק ק"ל כמד' שפ"ד או
הדיינים אמרים אם שבעת הכנס'
אפשר אבל על ביטול זמנו פטור
(ט) רש"ם ח"מ סי' ר"ד ורוקח
מספיד' ממנו של ישראל (י) עיון
מ"ס חרות' אגודה דב"ק (יא)
עיון באור' מש"ר אב"ר פ"ה
(יב) עיון שם דרוקח כשפט' זמנו
ורוקח' שלא היה לו ב"ד של
ישראל מוכן וגם שודות עבדים
שכספו עיי' ב"ב וי"ל (א) ר"ד פ"ה
ע"פ רב"ו רל"ת מש"ב רש"ם
קפ"א ועיון מ"ס ה"אם כלל י"ז
(יד) עיון

א"ה מ"ה אין לו ר"ו מסור אש"ם שהפסד חזירו ע"י זה הרבה דלא מקרי מסור אלא במתכוין להזיק
אבל לא במתכוין (ה) להוציא את שלו (מש"ר מ"י דנתיקין סי' כ"א ומרדכי פ"ה הניח במרא) ויש חולקין
וס"ל דמקרי מסור ומייב' לשלם לו כל הזיקן אם לא היה חזירו ספק' כ"ס אם המרו בו מחל' שלא ידעו בפני עבד'ם
ועבד'ם לו דין מסור: (מרדכי פ"ה ה"ל יב"ש מה"רם ופ"ה המניח ומסו' ה"אם כלל י"ז)
ז' מי שנתפס על חזירו ולקחו עכו"ם מתן עמנו בגלל חזירו (ו) אין חזירו חייב
לשלם אין לך מי שנתפס על חזירו ויהיה חזירו חייב לשלם לו חוץ מהנתפס מפני
המס הקבוע על כל חוץ ואיש בגל סנה' או הנתפס על התורה שנותן כל חוץ
לפ"ך לצבור עליהם או חילותיו ה"ז חייב לשלם לו והוא שיקחו ממנו בפירוט בגלל
גלגלי בגני עדים ונתבאר עוד בסו' ק"ח: ז' מי שיש עליו עדים (ז) מסור
מתן חזירו כנוף שהרצה מעמנו או שנאנס ונטא ונתן ולא ידעו העדים כמה הכספו
בחסלותו והנמסר אומר כך וכך הפסידני והמסור כופה במה שטענו אם נתס'
הנמסר (ח) אין מונויה מידו ח"ל נשבע בנקיטת חפץ זווכה במה שתפס (י) א"ל דנכסיקא
הד"כ לא מהני מפיסה (שור בסס ה"ר א"ה) ואם לא תפס (ט) אין מונויה מן המוסר א"ל בראיה ברורה:
(ואם לא ידעו כרוף הדבר' רק שהוצרך להפסיד עם הבר כן וכך (י) המניח נשבע וכו' (מרדכי פ"ה במרא)
ויש מי שחומר שם המוסר אומר אינו יודע כמה הפסדתי ע"י שבע (יא) הנמסר ויטול:
גב' וכל זה במוסר מתן אבל מסר גופו של חזירו הנמסר נשבע וכו' וכן אם נרס לו מפיסה דהוי במתן
בדיק' ובד"ך לשלם לו כל הזיקן האומר לחזירו מסרתי והוא כופר ישבע לה היסמ' (הבב"א אש"ר)
וי"א דצריך לישבע לו לפני הבר של מסרו לו (מרדכי פ"ה הניח במרא) ואין צריך לטעום בקיות זו ח"ל על פי
עד א' המעיד שמסרו אבל אין שבע' לו נאמני' בכך (מרדכי פ"ה הניח) ובר' החובל ובר' הפסד' ובסקי מהר"א סי' פ"ג ומש"ב
רש"ב סי' אלף ט"ה) שדים שמסרו ביחד כל אחד משלם החצי ואם בזה אחר זה האחרון פטור דכל זמן שלא
נכסר ממסרה הראשונה הניח כל מה שפ"ה אב"ל מסרו ורק ראה סר מן עבד'ם שיגידו ל' (מרדכי פ"ה שור)
שנ"ד ר"ו) י"א דלאם הייתה מחזירו וכול' לידך לפני עבד'ם אש"ם דגרס למכה (יב) היוק גדול (מרדכי כ"ל
ומהר"ו סי' כ"א ומש"ר מ"י דנתיקין סי' פ"ו ומסר' מירזו"ק)

א"ה מ"ה אין לו ר"ו מסור אש"ם שהפסד חזירו ע"י זה הרבה דלא מקרי מסור אלא במתכוין להזיק
אבל לא במתכוין (ה) להוציא את שלו (מש"ר מ"י דנתיקין סי' כ"א ומרדכי פ"ה הניח במרא) ויש חולקין
וס"ל דמקרי מסור ומייב' לשלם לו כל הזיקן אם לא היה חזירו ספק' כ"ס אם המרו בו מחל' שלא ידעו בפני עבד'ם
ועבד'ם לו דין מסור: (מרדכי פ"ה ה"ל יב"ש מה"רם ופ"ה המניח ומסו' ה"אם כלל י"ז)
ז' מי שנתפס על חזירו ולקחו עכו"ם מתן עמנו בגלל חזירו (ו) אין חזירו חייב
לשלם אין לך מי שנתפס על חזירו ויהיה חזירו חייב לשלם לו חוץ מהנתפס מפני
המס הקבוע על כל חוץ ואיש בגל סנה' או הנתפס על התורה שנותן כל חוץ
לפ"ך לצבור עליהם או חילותיו ה"ז חייב לשלם לו והוא שיקחו ממנו בפירוט בגלל
גלגלי בגני עדים ונתבאר עוד בסו' ק"ח: ז' מי שיש עליו עדים (ז) מסור
מתן חזירו כנוף שהרצה מעמנו או שנאנס ונטא ונתן ולא ידעו העדים כמה הכספו
בחסלותו והנמסר אומר כך וכך הפסידני והמסור כופה במה שטענו אם נתס'
הנמסר (ח) אין מונויה מידו ח"ל נשבע בנקיטת חפץ זווכה במה שתפס (י) א"ל דנכסיקא
הד"כ לא מהני מפיסה (שור בסס ה"ר א"ה) ואם לא תפס (ט) אין מונויה מן המוסר א"ל בראיה ברורה:
(ואם לא ידעו כרוף הדבר' רק שהוצרך להפסיד עם הבר כן וכך (י) המניח נשבע וכו' (מרדכי פ"ה במרא)
ויש מי שחומר שם המוסר אומר אינו יודע כמה הפסדתי ע"י שבע (יא) הנמסר ויטול:
גב' וכל זה במוסר מתן אבל מסר גופו של חזירו הנמסר נשבע וכו' וכן אם נרס לו מפיסה דהוי במתן
בדיק' ובד"ך לשלם לו כל הזיקן האומר לחזירו מסרתי והוא כופר ישבע לה היסמ' (הבב"א אש"ר)
וי"א דצריך לישבע לו לפני הבר של מסרו לו (מרדכי פ"ה הניח במרא) ואין צריך לטעום בקיות זו ח"ל על פי
עד א' המעיד שמסרו אבל אין שבע' לו נאמני' בכך (מרדכי פ"ה הניח) ובר' החובל ובר' הפסד' ובסקי מהר"א סי' פ"ג ומש"ב
רש"ב סי' אלף ט"ה) שדים שמסרו ביחד כל אחד משלם החצי ואם בזה אחר זה האחרון פטור דכל זמן שלא
נכסר ממסרה הראשונה הניח כל מה שפ"ה אב"ל מסרו ורק ראה סר מן עבד'ם שיגידו ל' (מרדכי פ"ה שור)
שנ"ד ר"ו) י"א דלאם הייתה מחזירו וכול' לידך לפני עבד'ם אש"ם דגרס למכה (יב) היוק גדול (מרדכי כ"ל
ומהר"ו סי' כ"א ומש"ר מ"י דנתיקין סי' פ"ו ומסר' מירזו"ק)

ח' אין משביע את המוסר שהרצה מעמנו לא שבעה חמורה ולא שבעת היסת
מפני שהוא רשע ואין לך פסול יותר מזה (ואפי' לא מסרו עדיין רק שאומר אלך ואמסור אם
אומר כך בפרסיא כפסל לעדות ולא אמרינן נכס"ג עבד' אריב' דגזים ולא עבד' (מרדכי פ"ה במרא
ב"הדעמ) ויש חולקין אלא א"ל מוחק בכך (מרדכי פ"ה הנכסעין) ואפי' לא יודעין אם רגיל בכך או לא מ"מ יוכל
זה שבענו לעמוד ולהטיל עמנו ע"י עבד'ם אש"ם שניע נזק לזה) (מהר"ם מירזו"ק ר"ק ומסו' רש"ב סי' קפ"א
והר"א כל"י י"ז) אבל המוסר שאנסוהו להראות או להביא וכשא' ונתן ביד' הע"פ שהוא
חייב לשלם אינו רשע וכן תלמוזין הוא בלבד ומשביעין אותו כשאר הכסרים:
גב' וכן אם הודה שמסר ואין עדים נדבר אש"ם שחייב כפסל בהוראת' עמנו מכל מקום חייב
לשלם: (מרדכי פ"ה הניח במרא)

א"ה מ"ה אין לו ר"ו מסור אש"ם שהפסד חזירו ע"י זה הרבה דלא מקרי מסור אלא במתכוין להזיק
אבל לא במתכוין (ה) להוציא את שלו (מש"ר מ"י דנתיקין סי' כ"א ומרדכי פ"ה הניח במרא) ויש חולקין
וס"ל דמקרי מסור ומייב' לשלם לו כל הזיקן אם לא היה חזירו ספק' כ"ס אם המרו בו מחל' שלא ידעו בפני עבד'ם
ועבד'ם לו דין מסור: (מרדכי פ"ה ה"ל יב"ש מה"רם ופ"ה המניח ומסו' ה"אם כלל י"ז)
ז' מי שנתפס על חזירו ולקחו עכו"ם מתן עמנו בגלל חזירו (ו) אין חזירו חייב
לשלם אין לך מי שנתפס על חזירו ויהיה חזירו חייב לשלם לו חוץ מהנתפס מפני
המס הקבוע על כל חוץ ואיש בגל סנה' או הנתפס על התורה שנותן כל חוץ
לפ"ך לצבור עליהם או חילותיו ה"ז חייב לשלם לו והוא שיקחו ממנו בפירוט בגלל
גלגלי בגני עדים ונתבאר עוד בסו' ק"ח: ז' מי שיש עליו עדים (ז) מסור
מתן חזירו כנוף שהרצה מעמנו או שנאנס ונטא ונתן ולא ידעו העדים כמה הכספו
בחסלותו והנמסר אומר כך וכך הפסידני והמסור כופה במה שטענו אם נתס'
הנמסר (ח) אין מונויה מידו ח"ל נשבע בנקיטת חפץ זווכה במה שתפס (י) א"ל דנכסיקא
הד"כ לא מהני מפיסה (שור בסס ה"ר א"ה) ואם לא תפס (ט) אין מונויה מן המוסר א"ל בראיה ברורה:
(ואם לא ידעו כרוף הדבר' רק שהוצרך להפסיד עם הבר כן וכך (י) המניח נשבע וכו' (מרדכי פ"ה במרא)
ויש מי שחומר שם המוסר אומר אינו יודע כמה הפסדתי ע"י שבע (יא) הנמסר ויטול:
גב' וכל זה במוסר מתן אבל מסר גופו של חזירו הנמסר נשבע וכו' וכן אם נרס לו מפיסה דהוי במתן
בדיק' ובד"ך לשלם לו כל הזיקן האומר לחזירו מסרתי והוא כופר ישבע לה היסמ' (הבב"א אש"ר)
וי"א דצריך לישבע לו לפני הבר של מסרו לו (מרדכי פ"ה הניח במרא) ואין צריך לטעום בקיות זו ח"ל על פי
עד א' המעיד שמסרו אבל אין שבע' לו נאמני' בכך (מרדכי פ"ה הניח) ובר' החובל ובר' הפסד' ובסקי מהר"א סי' פ"ג ומש"ב
רש"ב סי' אלף ט"ה) שדים שמסרו ביחד כל אחד משלם החצי ואם בזה אחר זה האחרון פטור דכל זמן שלא
נכסר ממסרה הראשונה הניח כל מה שפ"ה אב"ל מסרו ורק ראה סר מן עבד'ם שיגידו ל' (מרדכי פ"ה שור)
שנ"ד ר"ו) י"א דלאם הייתה מחזירו וכול' לידך לפני עבד'ם אש"ם דגרס למכה (יב) היוק גדול (מרדכי כ"ל
ומהר"ו סי' כ"א ומש"ר מ"י דנתיקין סי' פ"ו ומסר' מירזו"ק)

ט' אסור למסור ישראל ביד עכו"ם בין בגופו בין בממונו ואפילו היה רשע
ובעל עבירות ואפילו היה מיצר לו ומצערו:
גב' ודווקא בדברים נעלמה אבל אם מסרו מוסר למסרו דהרי יוכל להרנן דין במקום שיש
חשס סמוך ומסרין (ה"אם כ"א) ומשום רש"ב סימן קפ"א) או אם אי אפשר לפ"ל
עמו' בדרך אחר אבל אם אפשר לפ"ל עמנו בדרך אחר הוי כשניס' שמסרו זה את זה וכל מי
קמוע נזק שלם: (מרדכי פ"ה הניח במרא)
וכל המוסר ישראל ביד עכו"ם בין בגופו בין בממונו אין לו חלק לעולם הבא: ו' מותר להרוג המוסר (וב)
ככל מקום אפי' בומ' הזה ומיתר להרוגו קודם שימסור אלא כשאמר הריני מוסר פלוני בגופו או בממונו

א"ה מ"ה אין לו ר"ו מסור אש"ם שהפסד חזירו ע"י זה הרבה דלא מקרי מסור אלא במתכוין להזיק
אבל לא במתכוין (ה) להוציא את שלו (מש"ר מ"י דנתיקין סי' כ"א ומרדכי פ"ה הניח במרא) ויש חולקין
וס"ל דמקרי מסור ומייב' לשלם לו כל הזיקן אם לא היה חזירו ספק' כ"ס אם המרו בו מחל' שלא ידעו בפני עבד'ם
ועבד'ם לו דין מסור: (מרדכי פ"ה ה"ל יב"ש מה"רם ופ"ה המניח ומסו' ה"אם כלל י"ז)
ז' מי שנתפס על חזירו ולקחו עכו"ם מתן עמנו בגלל חזירו (ו) אין חזירו חייב
לשלם אין לך מי שנתפס על חזירו ויהיה חזירו חייב לשלם לו חוץ מהנתפס מפני
המס הקבוע על כל חוץ ואיש בגל סנה' או הנתפס על התורה שנותן כל חוץ
לפ"ך לצבור עליהם או חילותיו ה"ז חייב לשלם לו והוא שיקחו ממנו בפירוט בגלל
גלגלי בגני עדים ונתבאר עוד בסו' ק"ח: ז' מי שיש עליו עדים (ז) מסור
מתן חזירו כנוף שהרצה מעמנו או שנאנס ונטא ונתן ולא ידעו העדים כמה הכספו
בחסלותו והנמסר אומר כך וכך הפסידני והמסור כופה במה שטענו אם נתס'
הנמסר (ח) אין מונויה מידו ח"ל נשבע בנקיטת חפץ זווכה במה שתפס (י) א"ל דנכסיקא
הד"כ לא מהני מפיסה (שור בסס ה"ר א"ה) ואם לא תפס (ט) אין מונויה מן המוסר א"ל בראיה ברורה:
(ואם לא ידעו כרוף הדבר' רק שהוצרך להפסיד עם הבר כן וכך (י) המניח נשבע וכו' (מרדכי פ"ה במרא)
ויש מי שחומר שם המוסר אומר אינו יודע כמה הפסדתי ע"י שבע (יא) הנמסר ויטול:
גב' וכל זה במוסר מתן אבל מסר גופו של חזירו הנמסר נשבע וכו' וכן אם נרס לו מפיסה דהוי במתן
בדיק' ובד"ך לשלם לו כל הזיקן האומר לחזירו מסרתי והוא כופר ישבע לה היסמ' (הבב"א אש"ר)
וי"א דצריך לישבע לו לפני הבר של מסרו לו (מרדכי פ"ה הניח במרא) ואין צריך לטעום בקיות זו ח"ל על פי
עד א' המעיד שמסרו אבל אין שבע' לו נאמני' בכך (מרדכי פ"ה הניח) ובר' החובל ובר' הפסד' ובסקי מהר"א סי' פ"ג ומש"ב
רש"ב סי' אלף ט"ה) שדים שמסרו ביחד כל אחד משלם החצי ואם בזה אחר זה האחרון פטור דכל זמן שלא
נכסר ממסרה הראשונה הניח כל מה שפ"ה אב"ל מסרו ורק ראה סר מן עבד'ם שיגידו ל' (מרדכי פ"ה שור)
שנ"ד ר"ו) י"א דלאם הייתה מחזירו וכול' לידך לפני עבד'ם אש"ם דגרס למכה (יב) היוק גדול (מרדכי כ"ל
ומהר"ו סי' כ"א ומש"ר מ"י דנתיקין סי' פ"ו ומסר' מירזו"ק)

(יד) עיניו ים שלמה ב"ק פ"א סי'
 י"ב (טו) עיניו שלמי הנכרי'
 ע"ז ס"ב (יו) וכל הטעם משו' שהו'
 עשה שלא כסוגו וכקר' רשע והלכו'
 כן טעם אחר עיניו מש' מרדכי
 פ"פ הנוהל בנדר מיהו כמש' מהר"ם
 הובא כמש' מיהו' הסי' ל' ל' מיקין
 סי' ע"ו כהנ' דמינו' רשאי'
סי' משפט (א) א"פ סמדי'
 דנ"ג מוח' לסי' ו'
 חמול חבירו ה"ל בחמול שבה' א"ל
 חמול' שלמי בני מרבנות הס' ואיסור
 להורגן אם מינם מועדים להזיק
 ים שלמה ב"ק פ"א סי' ל"ז :
 סימן ט"ז

אפילו ממון קל התור עמנו למותה ומלרין בו ואומרים לו אל תמסיר את העין פניך
 ואמר לא כי חללו אחסרנו מנוה להורנו וכל הקידם להורנו זכה :
 ואם אין פנאי להפירות לו אין נדיק היראה (המנד' ס"ח דחובל) י"ג דמין להרוג המוסר חלל אם כן
 אי אפשר להיבטל ממנו בנח' מאיכרוי אכל אם אפשר להבטל בנחר מאיכרוי בנינו לחמוך לשונו א"ל
 למסות עיניו מסור להורנו דהרי לא גרע משאר רודף : (משו' מיהו' ס"ל ומרדכי ס"ל)
יא ע"ש המוסר אשר זמם ומסר אסור להורנו א"כ הוחזק למסור שהרי זה יהרג
סמא ומלר' אחרים : **יב** כל המוסר הנזכר ומצער מותר למסרו ביד עכו"ם להכותו
 ולאסרו ולקנסו אבל מפני צער יחיד אסור למצרו :
 מי שעוסק בנזפי' ובדומה ויש לחוס סיוק רבים מתרין בו שלא יעשה ואם ארנו משניה יכולין לקסמ'
 לומר שאין אחר מתעסק בו אלא זהו לך מי שרוצה לברוח ולא לשלם לעכו"ם מה שחיוב ואחר גילה
 הדבר אין לו דין מסור שהרי לא הפסדו רק שפוזרף לשלם מה שחיוב מ"מ רעה גדולה עשה דהוי כמשיב אבידה
 לעכו"ם ואם נרם לו היות חיוב לשלם להו' (ד) מה שגרם לו : (מה"ר"ם מירזנו"ק)
יג אסור לאבד תמונו של מוסר אצ"פ שמועד' לאבד נופו שהרי תמונו ראוי לערסו :
 הנה ויש אומרים דמות' ליטול ממונו לפשמו דמינו אסור חלל לאכרו : (מרדכי הנזכר לעיל)
יד מוסר מקבלים עדות (טו) שלא בפניו :

הנה ואין כרוכים לרין הערוך כל כך :
טו מי שמוחק ט"ל פעמים מסר ישראל או ממונם ביד עכו"ם בתקנים ענה ותחבולה (יו) לבערו מהעולם :
 הנה ע"י גרמא אצ"פ שאסור להורנו נודים מי שמדבר נדחי הקהל ועדה דברי מסורות וע"י זה נשמע לשר וגרם היות אצ"פ שאין לו דין מסור
 מ"מ מענישין אותו לכפירות עיניו הדיינים (י"ג) סי' ר"ל שומרו' רמ"ב סי' ר"ס' מי ששלח שליח למסור אם השליח הוחזק לעשות חיוב
 המשלח ואין לומר אין שליח לדבר עבירה הואיל והוחזק בכך וכן אם מסר שטר פרוט לזכור' ויודע שימנו לשר ויכופ' הישראל לפרוע שכ"ג חיוב
 לשלם : (ב"י בשם רש"י' ומה"ר"ם מירזנו"ק)
טז הונאות עשו לבצר מסור כל הדמים בעיר חייבים לפרוע בהם אפי' אותם שפורעים הם בתקום אחר :

הלכות נזקי ממון

שפט דין ממון האדם שהזיק וחירוק שבין תם למועד ובאיוה מקום חייב קרן ושן ותג
 ובו כ סעיפים

א כל נפש חיה שהיא ברשותו של אדם שהזיקה חייבין הבעלים לשלם שנא' הי ינוף טור איש את טור רעהו
 אחר הסור ואחד שאר בהמה חיה ועוף לא דבר הנמכר בשור (א) חלל בהווה : **ב** וכמה משלם אם
 הזיקה בדברים שדרכה לעשות תמיד כמנהג בדייתה כגון בהמה כאכלה תבן או עמיר או שהזיקה ברנלה או בדרך
 הילוכה חייב לשלם נזק שלם מהיפה שבנכסיו ס"ל מ"טב טרדו ומ"טב כרמו יטלם ואם טיקה ועשה מעשים שאין
 דרכה לעשות תמיד והזיקה בהם כגון טור שנגח או נטף חייב לשלם חצי נזק מצד הזיקק עמנו שנא' ומכרו
 את הסור החי וחצו את כספו ובומר' : **ג** כונד טור' טוה מנה שנגח לטור טוה פ' והמיתו והרי הנבילה
 טוה ד' בעל הסור המזיק חייב לשלם ח' ואינו חייב לשלם חלל מצד הזיקק ככ' ומכרו את הסור החי :
 ד לפיכך אם המית טור טוה ב' לטור טוה ר' והנבילה טוה ק' אין בעל הנבילה יכול לומר לבעל החי חן
 לי חמשים חלל אומר לו הרי הסור שהזיק לפניך קחהו ולך אפילו אינו טוה חלל דיבר וכן כל כיוצא בזה :
 ה הפוסה מעשה שדרכו לעשותו תמיד כמנהג בדייתו הוא הנקרא מועד והמטנה ועשה מעשה לאין דרך
 כל מינו לעשותו כן תמיד כגון שנגח או נטף הוא נקרא תם וזה המטנה אם הקניל ובסווינו פעמים רבות נעשה
 מועד לאותו דבר שהנביל בו שנאמר או נודע כי טור ננח הוא : **ו** חמשה מעשים תמים י"ג בבבבא אם
 הועד לאחד מהם נעשית מועדת לאותו מעשה וחלל הס בהמה אויה מועדת מתחלתה לא לינח ולט' לינזק
 ולא לנטוף ולא לרבוץ על הכלים גדולים ולא לבעוט ואם היעדה לאחד מהם הרי זו מועדת לו אבל הרי
 מועדת מתחלתה לאכול לאת' הראוי לה והרגל מועדת מתחלתה לשכר בדרך הילוכה : **ז** הבהמה שמת
 שאומר שהיא מועדת מתחלתה לרבוץ על פנים קטנים ולמעך אותם ויש חולקים עליו : **ח** חמשה מינו חוב
 מועדים מתחלת בדייתן להזיק אפי' אם הם בני מרבנות כמנהג או בנינוחה או בנינוחה דריסו
 וכיוצא בהם חייב נזק שלם וחלל הס הוצ"ב והארי והדוב והגמל והבדללק וכן הנחש שנכף הרי זה מופד ואפי'
 היה

חשן המשפט הלכות נוקי בזמן שפמי שצ

פירוש רנז

סימן שצ (א) ועיין נלוהך שלטי הגבורים פ"ב ד"ק סוף דף ה' וריש דף ט' סימן שצ

היה בין הרבות: (וי"א דווקא כחש חייב לכל מיני הזקן אבל האחרים אינן מועדים אלא מה שדרכן כנון ארי לדרום ונזכר לטרוף אבל לא חייבם) (טור נכס ב"ה ור"מ) ט כל תועד משלם נזק שלם מהיקף שבכנסו וכל חס משלם חני נזק מנפול: י בד"א שבכנסה הדגמה לרשות הניזק והזקקהו אבל חס בכנס הניזק לדרו' המזיק והזקקהו בהמתו של ב"ה ה"ז פטור על הכל שהרי הוא אמת לו או לא נכנסת לרשותו לא הניע לך הזקק והרי מחולט בתור' וכל חס בעירה ובע"ז שד' חס:

הנה כל זה ל' הרמ"ם וז"ל דקרא זה בשן ורנל הוא דמיב לטורן ברשות שניהם הכל בסימ' המזיק דפטור אפילו בקרן אין ענין מקרה זה טעם אלא אלא דפטור מזה לאמר ליה חיובו לא נכנסת וכו' והא דפטור ברשות הזקק דוקא שבכנס שלא ברשות אבל בכנס כנון פועלין הכנסתן למועז שהיו ונמנן שורו של בעל הבית חייב: (גמ' ריש פרק הפרה והמניד ס"א ד"מ)

יא. הזקקה ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהם לא למזיק ולא לניזק או בחצר שהיא של שניהם והרי הוא מיוחדת להבית בה פירות ולהכניס בה בהמה כנון בהקעה וכיוצא בה או שהיא של שניהם להכניס בה בהמה ואין שום אחד מהם רשאי להכניס בה פירות אם בשן ורנל הזיקה כדרכה הרי זה פטור ממני טוט לה רשות להלך כפאק ודרך הדגמה להלך ולאכול כדרכה ולשכר בדרך הליכה ואם ננחה או ננפה או רבצה או בעטה או נסכה אם תתה הוא משלם חני נזק ואם תיעדת נזק שלם: יב היה החצר של שניהם מיוחדת לפירות ולא להלכין בה בהמה והכניס טס אחד מהשניס בהמה והזיקה חייב אפילו על השן ועל הרנל: יג וכן אם היתה מיוחדת לבהמה לטניסה ויהיה רשות לאחד מהם בלכד להכניס בה פירות והזיקה פירותיו חייב אף על השן והרנל: יד אם הוא של אחד מהם לפירות ולא לשטורים ולטני לפטורים ולא לפירות והזיקה בהמתו של אותו שמיוחדת לו לפירות לאותו שמיוחדת לו לשטורים ולא לפירות לאותו שמיוחדת לו לפירות בשן ורנל חיוב דלנבייהו קיה ליה חצר הניזק ואם בקרן פטור דלנביי ידיה הוה גליה חצר המזיק ואם הזיקה בהמתו של אותו שמיוחדת לו לפירות לאותו שמיוחדת לו לשטורים בקרן חייב דלנביי ידיה הוה ליה חצר הניזק בשן ורנל פטור דלנבייהו הוה חצר המזיק: טו טז ורנל אין חייבין אלא אם כן הזיקו ברשות הניזק אבל בר"ה פטורים ואין צריך לומר ברשות המזיק ומיהו אם המיו אכניס ברשות הרבים והלכו והזיקו ברשות הניזק או ע"ז ארוך מקפתו ברשות הרבים ומקפתו ברשות הניזק ודחה עליו בר"ה וסיבחה כלים ברשות הניזק חייב: יז ראוהן שהכניס פירותיו לחצר שמעון שלא ברשות וכנס שורו של לוי טס ואכלתם פטור:

הנה מכל אס הכניס ראובן פירותיו ברשות וכנס שורו של לוי אכל כחצר של שמעון וכנס שורו של אחרים לאיך דחייב: יח חצר שהיא של שניהם לשטורים ולאחד מהם לטור דברים והכניס בה טליתו וחבירו שמיוחדת לו לשטורים הכניס בה שורו והזיק השור לטלית ונס הטלית לשור אין אחרים ינאו זה בזה אלא שמין הניזקין כב"ד וכל מי שהזיק ומת' יט טלית אבות בניזקין פטור הקרן והשן והרנל ונקראו אבות מפני שהם כתובים בפסוק ולהם תולדות שכל דבר הדומה לאחד שכל' אלו נקרא תולדה ודינו כמותו חוץ מנזק גרוות כמו שיתבאר: יט כיצד שור האמור בתורה הוא שננה בקרן ואין דרכו בכך אלא דרך מקרה ואין לו הנאה בהזיקו וכל הדומה לו דינו כמותו כנון שננפה בנופה או נסכה או בעטה או רבצה על הכלים ושברתם וכן אם אכלה כשות או כלים דינה כקרן ואינו משלם אלא חני נזק בין ברשות הניזק בין בר"ה ועוד יש דברים שהזיקה ברנלה או בפיה ודינם כקרן ויתבאר בסי' ט"ז: כ פרה שרצנה בר"ה והלכה פרה אחרת דרך עליה ובעטה בה חייבת אע"פ שזאת סינתה ורצנה אין להלכת' לבעוט בה אבל אם הזיקה דרך הליכה פטורה:

שצ נזקי רגל ותולדותיו ודיני צרורות וכלב ותרגול שקפצו וכו' יב סעיפים

א רגל הוא אב שושלת את בעירה הכתוב בתורה הוא שהבהמה הולכת ברנליה ומזקת בדרך הליכה והוא דבר שדרכה בכך ואין לה בו הנאה וכל הדומה לדברים אלו הוא תולדותיו ודינו כמותו כיצד כנון שהזיקה בנופה דרך הליכה או בשפחה או בשליף כ"ה הנרטרסו נדאטון מקמא שליף משמוי. בהמתות ומרובסין שעליה או פרוצמביא סי' רסו שבקיה או בזונ' שבנחארה או במשו' שעליה ותרגולים שהיו פורתם ממקום למקום ושברו כלים שבכניהם או שהיו מהדסין סי' מהדסין ענין דריסה וזקקה על גבי עיסה או פירות וטנפוס או נקרו בהם וכן כל דבר המחובר בנופה כנון ענלה המושכת בקרון והזולכתה על גבי הכלים ושברתם כל אלו תולדות הרנל ודינם כמותו: ב כשפחה פונכה כשכוס רב שאין דרכו לעשות תמיד והזיקה ברשות הרבים או שבכפחה בניד טלה ברשות הרבים והזיקתן פטור אם תפס הניזק נוכח חני נזק חמה טפסם שזה הדבר שזק הוא אם אלו תולדות הקרן שחייב עליה ברשות הרבים או תולדות הרנל שפטור עליה ברשות הרבים:

הנה ויש אומרים דנכל ספק דינא לא עמי הכיסה ולכן אפילו אם טפס מקינן מיניה לדעת הרא"ש דכס: טה בנכפה לא היו ספק (א) ודמי פטור: א ב פה יי

חשן המשפט הלכות נזקי ממון שצ שצא

ג כל הולדה כאב שלה חוץ מזרורות המתנין מתחת רנלי הבתה בטעת הלכה שאע"פ שתולדות רנל הם ופטור עליהם בר"ה כרנל אם היוקו ברשות הניזק משלם מהיפה שבכנסיו כרנל שהיא אב אע"פ כן אינו משלם חלף חשן נזק כיצד בהתה שבכנסה לחבר הניזק והיו נרורות מנתנין מתחת רנליה ושברו את הכלים משלם חני נזק מהיפה שבכנסיו ודבר זה הלכה למטה מסינו: ד וכן אם הייתה מהלכת ברשות הרבים ונתנו נרורות מתחת רנליה לרשות הניזק ושברו את הכלים משלם חני נזק והוא הדין לתרנגולים שהרסו והעלו עפר או נרורות ושברו וכן חומר שהיה נזק פ"י משלה עבר ונרורות בחוטמו ובהסמכה חזיר מ"ד מ"ד ינוני ינונייני באשפה והתנין נרורות והניזק משלם חני נזק: ה' דרסה על זנבנו ברשות הניזק ושברתו ונפל על כלי א' ושברך ב' הראשון משל' נזק כלם ועל האחרון משל' חני נזק ויש מי שאומר שה"ה לכח כמו: הנה דרסה על הכלים ולא נשבר ונתגבל לחתך אחר ונשבר עם משלם נזק שלה: (טור)

ו הייתה מהלכת ברשות הרבים ובעטנו והתנין נרורות והניזק ברשות הרבים פטור ואם תפס הניזק רביע נזק אין מוציאים מידו שהדבר ספק הוא שמא שינוי הוא ואינו תולדת רנל שהרי בעטה: ז בעטה בחרץ ברשות הניזק והתנין נרורות מחמת הבעטה והניזק עם חייב לשלם רביע נזק שהו שינוי הוא בהתנת נרורות ואם תפס הניזק חני נזק אין מוציאין מידו ואשילו הייתה מהלכת במקום שאי אפשר לה שלא תתנו ובעטה והתנין משלם רביע נזק ואם תפס הניזק חני נזק אין מוציאין מידו: תפס הניזק חני נזק אין מוציאין מידו:

הנה וכבר נבחר דיש חולקין וסבירא לכו דלא מהני מפיס דניחא: ח בהמה שהטילה גללים לעיניה היינו נרורות וכנון נחמק לה עלמא שאין לה מקום לנטות אנה והאנה דאי לא הכי הו שינוי ותולדה דקרו הוא: ט כחם שחייב על כח אש על כח ממש כשהתנין נרורות כך חייב על כח שאין בו ממש כנון סים טעמך פ"י גניבים בסוס כמו בעירה נחמך וביוקה בכלל ושאנינה נחמך והחומר שנועד ושברו כלים בכח קולם ותרנגול ששבר כלים ברוח כנפיו או שהטיש ראשו לחיור כלי ותקע בו ושברו כד"א כשים בו ורעוטים דהשתא הו אודחיה אבל אם אין בו ורעוטים הו שינוי ולא דייקנין ליה השתא: י התרנגולים מועדים להלך כדרךן ולשבר היה חוט או רצועה קטור ברנליהם ונסתבך כלי צלוחית החוט ונתגבל ונשבר משלם חני נזק:

הנה זהו לשון הרמ"ם והוא סמום אבל אחרים כתבו היה חוט או משהו קטור ויגלה אם נרדה ושברה בו כלי דרך הלכה משלם נזק שלה ורקו ושבר בו משלם חני נזק (ואם היוק אחר שכתב בטור) כד"א בחוט של הפק"א שיש לו גללים והנטינו ונקשר מיליו אבל אם החוט של בעל התרנגול ולא הכניעו אפילו נקשר מיליו ושבר ע"י זריקה חייב בכזק שלם דהתי נזק לנרורות אינו אלא בהיזה דבר הכקר אבל אם התמה דבר של בעללים ולא הכניעו חייב נזק שלם ואם החוט של אחרים בעל החוט חייב בין הזיה התרנגול דרך נרייה או דרך זריקה הואיל ולא הכניע חוט שלו ואם היוק החוט לאחר שכתב חייב חסור נזר המיגבל כד"א בתרנגול של הכקר אבל אם יש לתרנגול גללים אם היוק דרך נרייה שניהם משלמין ביחד ואם היוק דרך זריקה בעל התרנגול בעל החוט שלשם חלקים ואם היוק לאחר שכתב התרנגול פטור ובעל החוט חייב הכל וע"כ סי' מ"א ונשבר בדיני נזר וכל זכר נקשר מיליו אבל אם קטרו ארבע ברנל התרנגול או הקושר חייב בכל ענין אפי"י למועד כלים (טור) וה"ה אם היה החוט מונח במקום מונח והניחו אדם במום מורכב וע"י זה נקשר התרנגול הו כאו קטרו בידים: (ג"י דסס מוס"ס ונשם הר"ש)

יא תרנגול שהיה מחטט בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר הדלי אם עישה דבוקה בחבל דהשתא אורחיה הוא או אפי"ן אין בו עישה והוא יבלין שדרכו ליפסק פל ידי חטיטת התרנגול חייב בין על החבל בין על הדלי נזק שלם ואם החבל חדש ואין עישה דבוקה בו משונה הוא ואינו חייב אלא חני נזק בין על החבל בין על הדלי ואם הוא הולך אחר הדלי ונתגבלו עד המקום שנשבר עם משלם נזק שלם: יב הכלב והגדי שקפצו מראש הנגז למעלה למטה ושברו את הכלים משלמים נזק שלם מפני שמועדים הם לדבר זה וכן אם נפלו והניזקו פעלייתן לראש הנגז פטיעה ואע"פ שפילתן אונס כל שתחלתו בפטיעה וסופו באונס חייב:

הנה וי"א דאם היו הכלים במוכס לכובל שאין ראויין לשבר ע"י כ"פ זה ונפלו פטור דאינם הוא ואם הכלי ארוך וראשו א"ק קרוב לכובל וראש השני רחוק צעקו שראוי לשבר ע"י קפיצה ונפלו קרוב לכובל ושברו חייב דמחילתו בפטיעה ע"י קפיצה ואם הכובל נר אפי"ן קרונים לכובל ונפלו היינו והוא שקפצו בדרסם אבל אם קפץ הכלב בראייה והגדי נסך דהוי שינוי נבטיחו אין משלמין אלא חני נזק: (טור) קפצו מחטה למעלה ממים חני נזק (והוא) שנתלה הגדי ונסרך וקפץ הכלב אבל נסרך הכלב ודלג הנדי בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה חייבים נזק שלם וכן תרנגול שלג בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה משלם נזק שלם וה"ה מי שמסר ביתו לשומר והיו בו חס"ו נרדק לסימרה שלא ידלגו מלמעלה למטה אלא מלמטה למעלה:

שצא שן באיזה מקום ובאיזה אכילה מושלם מה שהיוקרה או מה שנהנית ובו יב סעיפים א שן הוא אב דוטלח את בעירה יבוער דכתיב בקרא מוקמינו לה נמי בנהמה שאוכלת פירות חבירו דברים הראויים לה ונהנית באצילתן חייב נזק שלם בין שאלתן בין שלא שאלתן חלף שהפסדתן ולא בלתך אותם לנמרי לפיכך כל הדומה לזה שחזק בדבר שהיא נהנית היא תולדה דקן כנון. בתחככה כמותל להנחתה והיוקה א כטתפה פירות וכלים להנחתה כנון שנתגבלה עליהם: ב כד"א שאכלה דבר הראוי לה אכל' אכלה דבר שאין דלואי

השן המשפט הרבות נוקי ממון שצא שצב

פירוש רנה

סימן שצא (ח) וי"א דווקא
הוסי' אב"הלש"ם
המלש"ם חייב דל"ל אונס ולא
הכירא ים שלמה ב"ק פ"ג סי' כ"ד
אבל אם המייבינו ליה לאכול בלא
השטת פשיטה להמוסיט כטור
דל"ל כאלו מנה מביא מבר ובסס
מכר"א נמ"כ כמ"ו סא"ס זה המוסיט
הבניה המאכל אפילו הוא ובלה
לאכול בלא השטת מ"מ המוסי' חייב
אם בר השלומין הוא דקני בהבנה
ולא בהירא ים שלמה סי"ל:
סימן שצב

ואוי לה כנון כסית וכלים שינוי הוא ואינו משלם אלא חני נוק בין שאכלה אותה
בחגר הניזוק בין שאכלה אותם בר"ה: ג אכלה דבר שאין דרכה לאכול אלא
על ידי הדחק כנון פרה שאכלה טעורים וחמור שאכל כרטינין וכלב שלקח את הניזוק
חמור שאכל חתיכת בשר והחמור שאכל תמרים חשיב שפיר אכילה אבל בהמה שאכלה
בשר או תבטיל לאו אורחא הוא ומשלם חני נוק אכלה פת היו אורחא אבל חיה
לאו אורחא לא בפת ולא בתבטיל: ד בהמה שדחתה לחם בס"ל וקצרה הסל
ואכלה הלחם משלם נ"וק שלם גם על הסל שכך דרכה לשכר הסל כדי לאכול הלחם
ועליו אם אכלה הלחם מחלה ואחר כך טערה הסל אינו משלם על הסל אלא חני
נוק דהוי קרן ואינו משלם אלא תנפו: ה דחתה אוכלים על פי החכות
בסתמכה בחכות לעלות כדי לאכול האובלים וטברתו משלם גם על החכות נוק שלם
זכך דרכם לעלות עליו כדי לאכול האובלים: ז חיה שטרפה בהמה ואכלתה או

ואכלה בשר חי אורחא הוא ומשלם נוק שלם אבל כלב שהמית בבגש והחמור שהמית תרנגולים גדולים ואכלם
או ואינו משלם אלא חני נוק ודווקא בפת שפתה שפתה מיתה אבל דמי הנכילה משלם ברשות הניזוק נוק שלם
ברשות הרבים מה שנהנית מההאכילה אינו שינוי קצן דרכן לאכול כבילות אפילו של בהמות גדולות: ח
אין חייב השן לשלם נוק שלם אלא ח"כ אוכלת ברשות הניזוק אבל אם לקחה בחיורו והגויאה משם ואכלה ברשות
הרבים או בחגר של אחר פטור משלם יותר ממה שנהנית ואם לקחה בר"ה והלכה ואכלה ברשות הניזוק יש
מחייבוש לשלם נוק שלם מטום דפי פרה בחגר הניזוק דמי ונ"מ אפילו במקום שאין לחייב על הנטילה כנון שהיו
הפירות מוכחים במקום שאי אפשר ליטלם משם ובא דאובן (ח) והוסיט פירות של שמעון שבחגר שמעון לפי
פדת לוי חייב לוי אם המוסיט חרש שוטה וקטן או שאין לו לשלם טאם היה איפשר להשתלם ממנו היה הוא
חייב ובעל הפרה פטור: ט אכלה ברשות הרבים משלם כל מה שנהנית דהיינו כל מה שאכלה אינו משלם
אותו אלא כאילו היה עבד (וי"א דמי שטורים בול) (טור נכס הרא"ב והראש"ו) ואם אכלה אוכלים הרעים לה כנון
שאכלה חטים הואיל ולא נהנית פטור: י היו הפירות מוכחים בנידוי רחבה והיא בתוך הרחבה והחזירה
לאשה לנדי רחבה ואכלה מהן אינו משלם אלא מה שנהנית דכיון דגופה ברשות הרבים היה ליה סך ברשות
הרבים אבל אם יגאה מרחבה לנדי הרחבה ואכלה שם משלם מה שהזיקה אכלה מפתח החכות אינו משלם אלא
מה שנהנית מתוך החכות משלם מה שהזיקה: יא הקנה מקום מרשותו לרשות הרבים והניח שם פירותיו
ואכלתם שם חשוב כרשות הרבים: יב היתה מהלכת בר"ה ופגטה גורחה ואכלה מעל גבי חבורתה ואפילו
עמדה אינו משלם אלא מה שנהנית שכן דרך הבהמות לאכול זו מעל גב זו ואם קפעה ואכלה מעל גבי
חבורתה משלם מה שהזיקה שגבי חבורתה כחגר הניזוק הוא חשוב:

וי"א דווקא שהיו עבדיו שאי אפשר לה לאכול כי אם נקיימה אבל אם מוכל לאכלם בלא קיימה או חשוב בר"ה: (טור)
זה"ל להיות קופתו מופלגת לאחריו ואכלה פירות הקפופה: יג בהמה שהיתה עומדת ברשות הניזוק ותלטה
פירות מר"ה ואכלתה ברשות הניזוק הרי הדבר ספק:
זה"ל אם הבהמה עומדת בר"ה ונטלה האוכל מרשות הניזוק ואכלה בר"ה דהוי פגרה ספק ודווקא כבי האי גוונא שהמאכל ברשות אחר
והבהמה נלגלה המאכל לרשות שני אבל אם המאכל דבר ארוך מקצתו מונח בפנים ומקצתו מונח בחוץ וכמו שכתב ראש האחד שהני נגרה
אחרים בכל מקום שהיא מתחלת למוטבו חשבונו ליה כאלו אכלן סך בין ברשות היחיד בין בר"ה: (טור)
לפיכך אינה משלמת אלא מה שנהנית ואם הפס הניזוק במה שהזיקה אין מוזהרין מידו:
וכבר נבאר סי' ס"ז דים חולקין וס"ל ללא מהני מפיסה נסטיקא דלינת:

שצב רין כלב שנטל חררה ואכל חררה והרליק הגריש ובו סעיף אחר

כלב שנטל את החררה והלך לו לנדים (של בעל החררה) אם הניחה בנדים ואכל את החלה והדליק את הנדים
על החלה ועל מקום החררה משלם נוק שלם ועל הנדים חני נוק ואם היה חגר את החלה על הנדים והולך
וטרף משלם על החררה נוק שלם ועל מקום הנחלת חני נוק ועל שאר הנדים פטור (וי"א דמשלם על כל הנדים חני נוק (טור)
בר"ה בשטל בעל הנחלת את אשו וסגר הדלת ובא הכלב וחרר את החררה מעל האש אבל אם לא סגר אשו
בעל האש חייב על הניזוק ובעל הכלב חייב על אכילת החררה ועל מקומה:
וי"א דיום מקום החררה משלם כל אחר החני ועל שאר הנדים בעל הכלב נוק ר"ה ונטל הנחלת משלם חלקים ואם זקקה על הנדים או
משלם בעל הכלב רבית אכילתו על מקום החררה ובעל הנחלת משלם חלקים: (טור)

פירוש

חשן המשפט הלכות נוקי סמון שצג שצז שצה

סימן שצג (ה) וכמו ש' יום שלמה ב"ק פ"ה סי' ד' במקומו שאין מקפידין או אדם שאינו מקפיד ב"כ מלשה' כנסים אע"פ שהא האשה כסורה ופ"ט: סימן שצז

הכנים פירותיו לחצר חבירו שלא ברשות והזקק בהן בעל החצר וכו' ר' סעיפים

הכנים פירותיו לחצר ב"ה שלא ברשות ואכלתו בהתמו של בעל הבית פטור (א) פ"ה הל"ה בעל החצר טומן והבי"ה חסום לטמון סיסמ"ב בהן בעל החצר אפי' הכי מקרי שלא ברשות (טור) ואם החלקה בהם והזקקה בעל הפירות חייב ואם הכנים ברשות פטור (וישחילין כמו שכתב לקמן ס"ט ס"ח) ואם קבל עליו בעל הבית לשמור את הפירות בעל הבית חייב: הכנים שלא ברשות ואכלתו בהתמו של ב"ה והזקקה באכלתו בעל הפירות פטור כהה"ט: ג הכנים ברשות והניחו בעלי החצר את זה שהרשות בחצר לשמרו ואכלתו בהתמו של ב"ה והזקקה באכלתו בעל הפירות חייב טביון טלה הכמה אוכלת דברים המוקיים לה והניחה חייב שהרי אין בעלי החצר מנויים של להעביר בהמה מהם ומעטה באשה אחת שנכנסה בבית שכנתה ללוט ולחפור והניחה ונתעלמו כדי שלא יביטו בה בעת ליסתה ואפי"תה ובה עו של בעל הבית ואכל הכנק ומת ומיביבה הבתים לשלם דמיו וכו' (א) כל כיוצא בזה: ד המגדש בתוך גדה חבירו שלא ברשות ואכלתו בהתמו של בעל הגדה פטור ואם החלקה בהם והזקקה בעל הפירות חייב אכלתו והזקקה באכלתו פטור ואם הגדה בעל הגדה חייב אע"פ שלל קבל עליו לשמור שהשומר בברנות כיון שאמר לו הגדת בכאן כמי שאמר לו הגדת ואני אשמור לך הוא חסוב:

שצז בהמה שנפלה לגנה והזיקה וכיצר בו שערין ההזקק וכו' ר' סעיפים

בהמה שהחלקה באכז או במתני רגלים ונפלה לגנה ונחבטה על צדי פירות וירקות או שאכלה משלם מהם טנה"ט ואפילו הלכס מערונה לערוגה ואפילו נשחרה שם כל היום כולו אינו משלם אלא מה שנהנית ומה הנאה יש לה נחבטה שהרי מנחה מקום רך ולא נתרסקו איבריה אבל אם ירדה בדרכה ואכלה משלם מה שהזיקה ואפילו טנפה פירות כמו לידה משלם מה שהזיקה מפני שתחלתה בפשיעה וכן אם דחפה חפצותה ונפלה משלם מה שהזיקה מפני שהיה לו להעבירה אחת אחת כדי שלא ידחפו זו את זו:

הנה וי"א דאם דחפה חפצותה לא מקרי פשיעה אלא הוי אונס ופטור (טור בשם ר"י והרמ"ה והר"ם) אם העבירה אכל גינת חבירו וזהו אונס לה לירד ולכנס לגינה אפי' כפלה באונס חייב דהוי מחילתו בפשיעה ופסול באונס (טור ויר"א) יש מי שחולק בזה: (ב"י בשם הר"ם באורא"ר) ג החלקה ונפלה וינאה (והוא יר"ט) וחוזה לנייה אע"פ שחורה שלא לדעת הבעלים משלם מה שהזיקה מפני שהיה לו לשמרה שלא תחזור שהדבר ידוע שכיון שידעה דרך הנייה הרי היא חוזרת מאליה: (מיהו אם שמרה בשמירה מעל לשימורה והזיקה כסור) ג התעמול בהמת חבירו על צדי קמת חבירו המעמיד חייב לשלם מה שהזיקה וכן אם הכניסה פ"ה ככה אומה עד שהלכה לקמת חבירו והזיקה זה שהניסה חייב:

הנה גמילו הפירות ברשות הרבים הוי כמוק פירי (ב"י בשם רש"י) ודוקא הכיטי וכיוצא בזה אבל קם לה באפה עד שהלכה שם פטור דהוי גמלא בניזקין: (הל' במ"ד פ"ד)

ג כל בהמה שהזיקה פירות אחרים מה שהזיקה דם' ומשלם עזי שנתחייב לשלם כיצד הרי שאלה בית שאני שתיי שטים בית שאנה באותה הגדה כמה היה טוב וכמה הוא טיה עתה אחר שנפסד בו לבית שאנה ומשלם השלם וכן אם אכלה קב או רובע אפי' קלח א' שסין איתו בם: ה אכלה פירות גמורים שאינם גריבים לקרקע משלם דמי פירות גמורים בשווייהן אם טלה דמי טלה ואם סאתים דמי סאתים: ז הדי שאלה פירות דקל אחד וכן הקינץ פירות דקל חבירו ואכל אם היה הדקל רותי וכיוצא בו שאין התמרים שלו יפות משערים אותו בם' על צדי הקרקע ואם דקל פרסי וכיוצא בו הוא שהתמרים שלו יפות ביותר משערים הדקל בפני עצמו כמה היה טוב ונמה הוא טוב עתה: הנה וי"א דאם לא נגמר גדולו משערין בם' ואם נגמר גדולו משערין כהו טהו: (טור)

שצה המשפה את הכלב בחבירו או בעצמו וכו' סעיף אחר

התססה פירות משלם ומקניט כלבו של חבירו בחבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ובעל הכלב חייב חצי נזק שכתב שהוא יודע עמם טסה את כלבו להזיק נוסף לא היה לו להניחו ואם טסה בעצמו בעל הכלב פטור שלל: השפנה ובה אחד וטינה בו פטור:

שצז כיצד שמירתת תם ומועד תם או מסרן לשומר חנם יאו לשומר שובר וכו' ר' סעיפים

א טור המועד וכן טן ורגל טהם מועדין מחלפתן די להם בשמירה פחותה לפיכך אם קטרם בעליו בפסירה או טמס:

חשן המשפט הרכות נוקי טמון שצו שצו שצח

פירוש רנט

סימן שצו (א) נסמס יס
סלמה (ב) צלבל
אם פירש כהר"י ואמר אבי אהבור
לכס שורי במשמו כלכס יחד א"ב
ממילא כנסתחלק הא' ופסע ויש
יכולת ביר האחר' לשמרו ונסנס
פסעו כלס חייבים אפי' הא' חייב
אף שלא אמרו האחרים ז"כ אנו
מסלקים עצמנו יס סלמה ז"כ פ"ק
סי' כ"ו (ג) אבל ת"מ יכול בעל
הסור לאשטעווי דינא עם זא
ספסע והוא לזול לאשטעווי דינא
עם הד' אחרים יס סלמה ז"כ ס"ל
ועיינא ז"כ סי' א"ה ס' ל"ב וספמי
פכהר"ס פ"א
סימן פסע

שקדם שמירה פחותה ונאלו והוקו פטור ב"דא כמועד אבל חס לא סני ליה לא כחוסירה
ולא כשמירה פחותה עד שיטמרו שמירה מעולה או זו היא שמירה מעולה דלת טיכולת
לעמוד אפי' ברוח שאינה מצויה ושמירה פחותה טיכולת לעמוד ברוח מצויה ולא
בשאינה מצויה אבל אם אינה יכולת לעמוד אפילו ברוח מצויה כחלי לא טמרי כלל
וחייב אפילו לא נפלה הדלת על ידי הרוח אלא לסטים הוציאוהו או חפרה או חפרה
הדלת והפילתו דחלתו בפטיעה לנכי נפילת הדלת וסופו באונס לנכי הנידח וקיס לן
כל שחילתו בפטיעה וסופו באונס הנא מחמת הפטיעה חייב אבל אם חפרה בחדה
וינאה חסס פטור טמון האונס בא מחמת הפטיעה: ב טמרה ברחו ונפרצה בלילה
או שחפרה הדלת ונאה והוקה פטור אפילו ידע שנפרצה שאינו חייב לנאת ולטרוח
אחריה ודוקא נפרצה בלילה אבל נפרצה ביום חייב דקלא אים למלאת ומסתמא ידע:
ג הוציאוהו לסטים הם חייבים מטעת משיכה או שהביטוה במקל להוציאה ודוקא
שהוציאוהו כדי לנזלה אבל הוציאוהו כדי לאבדה פטורים: ד הסורן בדר לפני כהמת
חכירו ונאה והוקה אם היה בדר ברוח וחוק חייב (ויס אחרים דאינו חייב בגוקי הבהמה
אלא אם הוציאוהו למנוח וכן עקר (שור נסס הרא"ב ומהגיד כ"ד דכ"ח) וי"א ואפילו על הבהמה עצמה אינו חייב אם באנדה (שור)
ואם היה כותל רעוע פסור מדיני אדם וחייב מדיני סמים: ה הניחה כהמה אפי' חתרה ונאה והוקה חייב
זה שהניחה עם טכיון שהניחה כהמה הרי היא מלטערת ועושה כל שאיפשר לה לעשות לכרוח:

נה ו זכין אפילו הימה קטרה נקטר חוק חייב:
א ימטר הסור לחדש טופסו וקטן אף על פי שהיה הסור קטור הפעלים חייבין סדרך הסור להפיר הקטר
ולנאת ולהיק אפי' שמרוהו שמירה מעולה וחתרה ונאה והוקה הפעלים חייבים: ב מסר טורו לחתמה בני
אדם (א) ופסע בו א' מהם וינא והוקה אם אינו טעמטר אלא כחשמתן זה טפסע כשמירתו חייב ואם טעמטר
בשטר אף אלו הנטמרים חייבים ויש מי שטומר דהכי תילי כטמטרו לו כיון שאינך רונה לשמרו (ב) גם אנו
מסלקים משמירתו אבל אם לא נסתלקו משמירתו הוא פטור (ג) והם חייבים: ד מסרו לחמד תארכעה
שחורים מסתמא קבל עליו טלא ויוק אבל לא טלא ויוק וטלא ויוק יחסי כשור שהם אבל אם מכיר בו שהוא ננחן אינו מקבל
עליו אלא טלא ויוק אבל לא טלא ויוק ואם לא שמרוהו כלל וינא והוקה בכנסו תחת הבעלים וחייבים לטלס
מס חני נוק ומעד נוק טלס והבעלים פטורים ואם אחר שהוקה הפס ברחוהו אחרים לבעלים הרי טלך לפניך
לא חמד כלום שהרי כ"ד לוקמים אומי להשתלס מנופו ואם שמרוהו כראוי שמירה מעולה השומרים בטורים
והבעלים חייבים כנוק קתן בלבד שהיא תמה אבל כנוק טן ורגל גם הבעלים פטורים ואם שמרוהו שמירה פחותה
אם טומר חנם הוא פטור ואם טומר סכר או סוכר או מאל הוא חייבים: ט מסרו הסומר לטומר אחר
והוקה חייב טטומר טמטר לטומר חייב אפי' טומר חנם טמטר לטומר סכר ואם הוקה חייב הסומר הראשון לטלס
לכנוק ויך לעשות דין עם הסומר הטני ואם מסרה טומר הראשון לבניו או לכין ביתו או למסעדו בכנסו תחת
בטומר וחייבים: י אם הוקה פטור על מאל לטורו על משליל או איפכא נתבאר בסמין ט"ו:

שצו מי שבהמתו רצילה ליכנס לתוך שדה חבירו ובהמת הקצבים שבוקת ובו ב' סעי

א מי שבהמתו רצילה ליכנס למדה חבירו ומוקמו יכול בעל המדה להצרות כבעל הבהמה שיטעור בהתמו זכרוך
למורה (ואם לא שגרה והזקה חייב לטלס היקו) ואינו יכול לומר נדור שדך כדי טלא תכנס בו: ב הקצבים
שיט לים כהמת לשחט כיוח הטוק אם הם מוקות אפילו ברשות הרבים מותרים פנעלים ז' פעמים שיטערום
ואם לא טערום דשאי הניוק לטחטה שמיטה כשרה ואותרים לבעל בואו ומכרו הכסר טלסס:

שצח רבנים שדרו לחצר חבירו שלא ברשות אונתן לו רשות להבניטו ובו ה' סעיפים

א רבנים טורו לחצר חבירו טלא ברשות ונחן טורו טל בעל החצר פטור וכן אם הוקה בעל החצר
לסור טיכול לומר כיון שהבניטו טלא לדעת לא ידעתי בו עד שסניתי בו ומיהו אם הוקה לדעת
חייב לטלס נוק טלס, סוף על' פי טים לו רשות להוציאו מרשותו אין לו רשות להוקו: ב
הוקה שור הנכנס לבעל החצר או לסור דינו כאלו הוקה ברשות הרבים ומטלס טם חני נוק ופטור נוק טלס:
קלקל

פירוש

השן המשפט הרבות ניקי מנין שצח שצטח ת

סימן שצטח (א) פיין נ"י
שלי ועיין מה
שכתבתי י"ד ס"ו סיניק ס"א
זכעל טעמות יוסף פ' האומר דף
ס"ח :

ב קלקל את החצר כנון שפזר בו בורות שחין ומערות בעל הסוד חייב בנקוי
הקבר ובעל החצר חייב בנקוי הכור מפני שהיה לו לסתמו : ד נפל
לפ' שכתב והבאים את חמיו אם הכתיבם בצעת נפילה חייב בנקוי המים ואם
הנחיש אחר נפילה פטור שהרי נעשה כשאר מקלה שחשוב כבור והמים חטובים
ככלים ובז' פטור בנקוי כלים : ה אם הכניסו ברות בעל החצר פטור בעל
השור ואם האק שור בעל (החצר) לשור הנכנס ברות פטור אלא אם כן קבל
עליו בעל החצר שמירתו :

הנה וי"א דכיון דנתיב לו רשות ליכנס הוי כאלו קבל עליו שמירתו ודווקא בכיוון דאמרי ליה מבעל החצר אכל בכיוון דאמרי ליה מעלמא חייבו
חייב עד שיקבל עליו שמירתו : (שור בשם ר"י והר"א)

שצטח פרה שהזיקה גובה מולדה ושור שנח פרה מעוברת כיצר שמין אותה וכו' ה סעי'

א פרה מעוברת שהזיקה גובה (א) חצי זוק ממנה ומולדה מפני שהיא כנופה חפילו ליתא לפרה שמתלם
כל חצי זוק מהולד מפני שהוא מנופה אבל מרננות שהזיקה אינה גובה מצינתה מפני שהגובה אינה מנופה
אלא מובדלת ומופרשת :

הנה מיהו אם הביטה חנידה פריין כנופי ים אומרים דנונין ממנה : (הגמ"ל פ"ט דכ"ח)

ב פרה מעוברת שכנחה וכמנח עוברת בנידה ואין ידוע אם קודם נניחה ילדה וכו' חזן להשתלם מהולד או לאחר
נניחה ילדה וי"א להשתלם מהולד ואין הפרה לפניו המוניח מחבירו עליו הראיה ולא יטול מהולד : ג וכן שור
שנח את הפרה וכמנח עוברת מת בלדה ואין ידוע אם מחמת נניחה הפילה או אם הפילה קודם המוניח מחבירו
עליו הראיה ואפילו שהזיק טוען בריה והמוזק טוען שחל ואפילו שאין המוזק מוחזק כנון שעותת באנס
פטור ואפילו משבועה :

הנה מיהו אם תפס הניזק באמן אם יס לו מינו דלא הוי דברים משולס : (שור בשם הר"א)

ד נח פרה מעוברת והפילה חזן שמין פחת פרה בפני ענמה ופחת הולד בפני ענמו אלא שמין כמה היתה הפרה
שהי כשהיתה מעוברת וברואה וכמה היא טוב עכשיו היא והנפל שלה ומתלם הפחת או חזיו אם היה מס : ה
היתה הפרה לאחר והולד לאחר הרי פחת השומן שפחת גוף הפרה לבעל הפרה ופחת הנפח (דכיון"ה מה שהיה נראה
מתלה יותר גדולה) (שור) חולקים אותו בעל הפרה עם בעל הולד והנפל של בעל הולד :

ת שור שהיה רורף אחר חבירו או שנים רורפים או שנים נררפים וכו' ד סעיפים

א שור שהיה רורף אחר שור אחר והזיק זה אומר שורך הזיק וזה אומר לא כי אלא כסלע לקח המוניח מחבירו עליו
הראיה אפילו כיון טוען בריה ומוזק טוען שחל ואם טוען הניזק אמה יודע ששורך הזיק נשבע היסת שאינו
יודע ב"א במועד אבל בתם פטור אף מהיסת שהרי אם הודה הזיק פטור הואיל והוא קנס : ב היו שנים רורפים
אחד אחד והרי עדים ש אחד מהם הזיק ואינם יודעים איזה משניהם זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק שניהם
פטורים ואם היו של איש אחד חייב לשלם מנוף הפחות שבשניהם ואם היו מועדים משלם זקן שלם מנכסיו ב"א
ששני השוורים עומדים אבל אם מת אחד מהם או אבד והיה אחד מהם הם אע"פ שהם של איש אחד פטור שהרי
אומר לו הבא ראיה שזה העומד הוא שהזיק ואשלם לך : ג היו שני השוורים הרודפים אחד גדול ואחד קטן
הניזק אומר הגדול הזיק והמוזק אומר קטן הזיק היה אחד תם ואחד מועד הניזק אומר מועד הזיק והמוזק אומר תם הזיק
המוניח מחבירו עליו הראיה (לא היה תם הראיה ברורה שזה הזיק אלא עדים מעידים שאלה משני' חלו הזיק משלם המוזק כמו
שאימר) ואם טוען הניזק אמה יודע ודאי שזה הזיק בפניו הרי המוזק משלם תם שהודה ונשבע שבועת התורה על השאר :

הנה וי"א ראוי באן שבועה כלל דהוי ליה כטעמו חטין והודה לו בשוורים דפטור אף כמה שהודה ואפילו מפס מפקין מיניה ודווקא טיין
הניזק ברי אכל אם טוען שחל משלם המוזק כמו שהוא טען : (הכל בטור)

ד היו הניזקים שנים אחד גדול ואחד קטן והמוזקים ב' אחד גדול ואחד קטן הניזק אומר גדול הזיק את הגדול
וקטן את הקטן והמוזק אומר לא כי אלא הקטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן או שהיה אחד תם וא'
מיעד הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן והמוזק אומר תם הזיק הגדול ומועד את הקטן המוניח
מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ברורה פטור המוזק שהרי כטעמו לו חזים והויה לו בשבועה שיהיה
נשבע שבועת היסת ופטור אף מדמיו בעוירים (וי"א שכתבתי בסמוך אבל ים מחלקים רחם היו באן עדים שאומרים ח' מסן

השן המשפט הלכית נוקי כמזון תא תב חג תר

השן המשפט הלכית נוקי כמזון תא תב חג תר
 הנהגה לא שאלו אדעו איהו הוא משלם כמו שאמר מויקל ומתרי בה' טעמו חסין והורה לו בשעורים (המנין) כ"ט דנ"מ) והסדרה הראשונה היתה
 שמתוך שמקרי הולדה וכמו שכתבתי) ואם תפס הניזוק ה"ו משלם לקטן מהגדול ולגדול מהקטן כמו שהורה המזיק ואפי' תפס
 בעדים נוטל כמו שאמר המזיק אבל אינו נוטל כדי דבריו ודיוקא תפס קודם טבל לבית דין אבל לאחר טבל לבית
 דין לא תהניא ליה תפיסה אפילו לישול כדברי התנין:

תא שור שננח וחזר ונגח ואם תפס ניזוק וחזר ונגח ובו ב סעיפים

א שור שננח וחזר ונגח שור אחר הרי הניזוק הראשון והבעלים כשומטים בו כיצד שור שיה ק"ק שננח שור שיה
 ק"ק והיו הנבילה יפה כלום הניזוק נוטל ק' ובעל השור ק' שור ונגח שור אחר שיה ק"ק והיו הנבילה יפה
 כלום האחרון נוטל מזה והניזוק שלפניו עם הבעלים נוטלים חמשים חמשים וזו חזר ונגח שור שיה מאתים והיו
 הנבילה יפה כלום האחרון נוטל מזה והניזוק שלפניו חמשים והניזוק הראשון עם הבעלים כ"ה וכן על דרך
 זה חולקים והולכים: **ב** ניזוק שתפס בהמה שהזיקה לנבות חזי נזקו מנופה נעשה עליה שומה שכר לניזקים
 ואם יצאה והזיקה הניזוק הראשון חייב בנזקה והבעלים כיוצא שור שיה ק"ק שננח והפסיד ק"ק ותכסו
 הניזוק לנבות מחזו מזה וחזר ונגח והפסיד ק"מ הרי הניזוק האחרון משתלם ע' והניזוק הראשון שתפסו משתלם מזה.
 נזקו, והוא שלשים והבעלים ק' וכן כל כיוצא בזה:

וה"ל דלמין חילוק בין אם תפסו או לא תפסו בכל ענין הניזוק אינו הפסיד אלא חזי והבעלים חזי: (שור נכס ר"ו והרמ"א)

תב שני שוורים שחבלו זה בזה והך תמיט או מועדים ובו סעיף אחד

א שני שוורים תמיט שחבלו זה בזה משלמים במיתר חזי נזק כנון אם אחד הניזוק בחצירו שיה מזה והשני הניזק
 שיה חמשים יצאו חמשים בחמשים והתמיט הכותלים יטלם לו חזיים (ואפילו באכזר האחד ודיוקא שור' כל אחר דמי
 יצא אבל אם אינו שיה כל כך אינו מכה לו רק מש שויכח לננות מנוכו) (כ"י) ואם שניהם מועדים משלמים במותר נזק שלם ואם
 היה א' תם ואחד מועד מועד בתם שהיון המועד לתם יותמי ממה שהזיקו יטלם במותר נזק שלם כנון אם הניזוק מועד
 תם ק' והתם לא הזיקו אלא חמשים משלם לו ע"ה תם במועד יטלם לו חזי נזק כנון שהזיק תם במועד מזה
 והמועד לא הזיקו אלא כ"ה משלם לו כ"ה:

וה"ל דכל זה מייירי דווקא שהחזילו בנת אחת או לאחר שכתירו זה מזה חזי חזי וחבל בראשון אבל אם אחד החזיל הממחיל משלם והשני
 פטור דכל המשנה וזו אחר וסיבה זו פטור (שור נכס הר"א) וכן הוא לקמן סימן תכ"א ס"ג לענין ג' אנשים שחבלו זה בזה והמחנך
 שספק כאן כמי שחולק וסבירא ליה שאין לחלק ולקמן ספק כמו שבבבמי לא כיון יפה:

תג שמוין השברים לניזוק ואם פחתו או הותירו ובו ג סעיפים

א שמוין השברים בנזקים אם טבר כלי הוא או בהמתו אין אומרים יתן לו כלי שלם ויקח השברים אלא שמוין
 כמה נפחתו דמין כשביל השבירה ויקח הניזוק השברים ויטלם עליהם: **ב** פחת הנבילה לניזוק ושבח
 הנבילה חולקים אותו המזיק והניזוק כיצד שור שיה ק"ק בגנחה וזמת והרי הנבילה שיה בשעת מיתה מזה ובשעת העמדה
 בדיון פחתה יצאו שיה פ' אין המזיק משלם אלא ק' ואם היה תם משלם לו חמשים מנופו:

וה"ל דווקא שדעת לניזוק בשעת מיתה אבל אם לא נודע לו הפחת על המזיק עד שידע לניזוק כ"י ריש ב"ק) וה"ל דה"ה אם הולדה (שור) ויש חילוקין
 דבבבולא אף טל נכ דלא נודע לו הוי של ניזוק: (כ"י ה"ל)

בשבירה הנבילה והרי היא שיה בשעת העמדה בדיון ק"כ הרי המזיק משלם תשעים ואם היה תם משלם מ"ה מנופו
 והוא וגם את המת יחננו:

וה"ל אם השבירה כל כך עד שחזי שנת הוא יותר מדמי הניזוק לא אמרינן דהמזיק יטיל חזי השנת וירוח: (שור)
 על המזיק לטרוח בנבילה ע"י שממלא אותה לניזוק כיצד כנון שפגל השור לביר וזמת הנבילה מהפגור ונפחה
 ג"זק ואח"כ שמוין לו פחת נבילה שנאמר כסף ישיב לבעליו והמת יהיה לו מלאך שהוא חייב להשיב את הנבילה
 ואת הפחת שפחתה מן החי לניזוק ואם היה תם חזי הפחת:

תר שור שחבל בשור או השבית או פיגם ובו ב סעיפים

א שור שחבל בשור שיה מזה חמשים ובהמתו חמשים ובשעת העמדה בדיון השבית הניזוק והרי הוא שיה פ'
 ואי' לא הנניחה שהצחיתו היה שיה מ"ב בין שפסמו בין שפגם מאליו אינו פותן אלא בשעת הנזק:

ב כח

השן המשפט הלכות נוקי במזן חבירו תה תו תו תח תט

ב כחז מחמת המכה לטעת העמדה כדון והרי הפחת טובה מזה נותן לו כטעת העמדה כדון הטבת המזה
בטעת העמדה כדון אם חזפת שטטטו, שפח חיכוו ששתלם מחמו אלא מה שהיה טובה בטעה שהזיק (ויש
אומרים דאם השנה יתר על ההוצאה לטול הנויק דמי ההוצאה ושכר שורחו ועמלו ובשאר השנה כוונת הניוק חלקו) (טור) ואם חזפת ענמו
הטבת ששתלם מחמו כטעת העמדה כדון :

תה שור שחבל באדם או שנגח אשה או שפחה וכו' ג סעיפים

א שור שחבל באדם אפי' נתכוין לכהמה וחבל באדם דיכו כדון שור שהזיק לשור חס חסלם חגי נוק, ומועד נוק
טלם ופטור מנער ורפוי ונכת ובוטת טלח חיובה תורה בארבעה דברים אלו אלא באדם: **ב** שור שחבל
באביו ואמו או שהדליק גדיש בטבת חייב בזקוקו אע"פ שאם עטה הוא כן היה פטור: **ג** נגח אשה וינאלו
ילדיה פטור מדמי ולדות אע"פ שהוא מועד לננוח אבל אם נגח טפחה מעוברת וינאלו ילדיה חייב כאלו נגח בהמה
פעמיים ושמין אותה כמה היפה טובה תחלה וכמה כפחתו דמיה ומטלם חס חגי נוק ומועד נוק טלם:

תו שור של עכו"ם או של הפקר או של חרש שוטה וקטן וכו' ה סעיפים

א שור של ישראל שנגח שור של עכו"ם פטור ושל עכו"ם שנגח שור של ישראל לטל ישראל בין חס בין מועד מטלם נוק טלם:
ב שור של הפקר שנגח וקודם שימפוס אותו הניוק קדם אחר וזכה בו פטור: **ג** נגח בורו
והפקירו קודם שעתד פדיו וזכה בו אחר פטור אבל אם זכה בו הוא עצמו חייב: **ד** נגח ואח"כ מכר או
הוריש חייב: **ה** שור של פקח שנגח לשור חרש שוטה וקטן חייב ושל חרש שוטה וקטן שנגח לטל פקח
וכן שור שהלכו בעליו לגדיבת הים ונגח פטורים:

תז שור שנגח ומכרו מויק או ניוק וכו' ר סעיפים

א שור חס שהזיק חס מכרו המזיק עד שלא עמד כדון אע"פ שהוא מכור הרי הניוק גובה הימנו וחזור הלוקח
וגובה מהמזיק שמכר לו שכיון שנגח קול יש לו ולא היה לו ללוקח ליקח אותו כד טיבבה הניוק:
הנה מכרו ניוק מכור וכשימפסנו יקחנו הלוקח: (טור)
ב שחטו מויק גובה מכרר (ויש אומרים כדון לטלם פחת השחיטה וכן חס כשממש בו חייב ליימן לניוק שכירות) (טור) וכי' בטס רמ"י
וימ"ד כד) נתנו במתנה מה שטעה עשיו ויגבה הניוק ממנו: **ג** כד"א כשמכר או נתן קודם שעתד כדון אבל אם עמד כדון
ואח"כ מכרו או נתנו במתנה לא עטה כלום: **ד** קדמו בעל חוב טל מויק ותפלו בו בין שחב עד שלא הזיק בין הזיק
עד שלא חב לא זכו אלא הניוק גובה ממנו שאפילו היה אצל בעל חוב מתחלה והזיק היה גובה מנופו:
הנה וי"א דווקא דיוכל בעל חוב לנכות חובו ממקו' אח"כ אלא אם היה הסור הסומקי ומסרם לבעל חוב קודם לניוקין בעל חוב קודם: (טור)

תח אין רנים ריני נזיקין אלא בערות ברורה וכו' ב סעיפים

א אין הניוקים מתטלמים אלא בראיה ברורה ובעדים כשרים: (ואין מקבלין העדות אלא בפני בעל הדין אפילו היה הוא
ועדיו חולים) (כ"י פרק ב"ד) **א** שור שהיה רועה ונמנח שור הרוב כדון חף על פי שזה מנוגח וזה מועד
לינת זה מנוסך וזה מועד לנשך אין אומרים בידוע שזה ננחו או נטכו ואפילו נמל האומר בין הגמלים ונמנח
הרוב כדון אין אומרים בידוע שזה הרגו עד שיראוהו עדים כשרים:

תט אין מגדלים בהמה דקה בישוב וחזיר וכלב רע בכל מקוט וכו' ד סעיפים

א אין מגדלים בהמה דקה בארץ ישראל מפני שרכה לרעות כשדות של אחרים והזיקה מנוי אבל מגדלים בסוריה
ובתלבוות שבארץ ישראל והאידיך שאין מנוי שהיו לישראל בארץ ישראל שדות נראה דטרי: **ב** לא יגדל
ישראל חזירים בכל מקום אפילו למטוח בהם עורות ואין נרדף לומר לשחורה: **ג** אסור לגדל כלב רע אח"כ הא"י
אסור בשלשלאות טל ברזל וקסור בהם ובעיר המצובה לספר מומר לגדלו וקוסרו כיום ומתירו גלולה:
הנה וי"א דהשא שחטו שריוון בין העכו"ם בכל ענין שרי (הגהות אלפסי החדשים) וכו' חזי מאי עמא דבר מהו כראש חס הו"ל: רפ
סיס לחוס שזיק בני אדם לאסור לגדלו אלא חס כן קסור בשלשלאות טל כרוב:
ד מי שנפלו לו כלבים וחזירים בידועה אין מחיבים אותו למכרם ביחד אלא מוכר הטט מעט:
תי בור

חשן המשפט הלכות נזקי ממון תי

פירוש רכא

תי בור באיח מקום חיובו וכמה שיעוהו וכל משפטי בור ובו לה סעי' . סימן תי (א) נא' ספק סליונו

רשאי להחייבו ואם
זינק חייב:
(ב) וכן

בור הוא חלכות נזיקין דכתיב כי יכרה אדם בור שחאחר שחפרו נחייב בנזיקין
כיון שעשה דבר החזק והוא חמוכו שחזק במקום ששאלו סליונו זו ממקומו אלא
עומד במקומו והעובר עליו נזוק לפיכך כל הדומה לו שהוא חמוכו וגולגח במקומו

זינק אפי' ספק מים כר"ה והחלק בהם אחר חייב : ב אחד הכורה בור ואחד הפומח בור שכרהו אחר וכסהו
בראוי ובה זה ונלכו חייב : ג האונא בור וכסהו וחור ונלכו בעל הבור חייב וזה האחרון פטור שמתו
בעפר וחור והזניא, את כל העפר זה האחרון חייב שכיון שסתמו בעפר נסתלק מעשה ראשון : ד אחד החופר
או הלוכה או שניתן לו בחמתה שנאמר בעל הבור ישלם מי שיש לו בעלים מכל מקום וכן אם נחפר מחליו או
שחפרו בהמה וחיה ברשותו הואיל והוא חייב למלאתו או לכסיתו ולא עשה הרי זה חייב בנזיקין :

גנה וכן אם כרה אחר נכסותיו ונזק לבעל החצר חייב בעל החצר לנסותו ואם לא ניסו הרי כגון חפר צעמו והכורה חייב לשלם לו נזקי הצדו : (טור)

ה טורו שחפר ברשות הרבים או ברשות אחר פטור בעל האור שנאמר כי יכרה אדם בור ולא טורו בור : ו
אחד החופר בור ברשות הרבים או החופר בור ברשותו ופתחו לרשות הרבים או פתח לרשות חבירו או שחפר ופתח לרשותו
והפקיד רשותו ולא הפקיד בורו הרי זה חייב בנזיקין אבל אם הפקיד רשותו ובורו או שהפקיד בורו שברשותו הרי
זה פטור שנאמר בעל הבור ישלם מי שיש לו בעלים וזה הפקיד וכתחלה ברשות חפר מפני שחפר ברשותו :

החופר בור בר"ה לנזק רבים ומסר להם כוסייו או הודיע לב"ד שרונה להסתלק ממנו שסם יתעסקו בו לכסותו
פטור והוא שחפר במקום שיש לו רשות לחפור : ח האומר לאביו לחפור בור ברשות הרבים ונחפרו החופר חייב
והמטיל פטור : ט הכונה פתוך לר"ה רשאי לחפור (א) לנזק היסוד אפילו להחייבו לנזק רשות הרבים ואם
הזיקו בו פטור כיון שעשה ברשות : י אחד החופר הור או טוח או מערה או ארץ ולמה נאמר בור טיהא בו כדי
להגות דהיינו עומק עשרה טפחים אבל אם היה פחות מעשרה טפחים ונפל לתוכו טור או שחר בהמה חיה ועוף
ומת פטור ואם הווק בעל התקלה חייב נזק טלם : יא היה עומק הבור ט' טפחים ומהם טפח אחד מים חייב
שהטפח של מים חזוב כעומק ב' טפחים בוכסה : יב היה עומק ח' ומהם ב' טפחים מים או שהיה עומקו ט' טפחים
ומהם ג' טפחים מים ונפל לתוכו טור וכיוצא בו ומת און מחייבין אותו לשלם ואם תמס און מוסיאין מידו :

הנה וק"ן לפי סי' ס"ח סעיף א' ו' ד"ס חולקין :

יג חפר אחד שמוכה ובה חבירו ונזק עור טפה טניהם חייבים בנזיקין כל אחד לפי מה שחפר : יד החופר בור
י' ובה אחר והסליתו לב' ובה אחר והסליתו לב' כלם חייבים : טו חפר הראשון פחות מ' אפי' טפה ובה אחרון והסליתו
לב' בין שחפר בו טפה או שהגדיל בין על שפתו זה האחרון חייב (אפילו בנזיקין) (טור) שסם טפה שהזיק או שספר
עשה טובה ה' ספק אם כבר נסתלק מעשה ראשון או אם עדיין לא נסתלק : יז חפר הראשון בור עמוק ובה
האחרון והחייבו ונפל לתוכו טור ומת אם שחמת הבור מת האחרון פטור שהרי מיעט הכלו ואם שחמת חבטו מת
האחרון חייב שהרי הזיק בור וכן אם נפל הבור מאותו הגד שהחייב האחרון חייב שהרי הקריב הזיק בור
זה אע"פ שמת מן הכלל ואם מהגד שחפר הראשון נפל הראשון חייב טוח האחרון מיעט הכלו :

הנה ויש חומרים דאין חילוק בין מת בהכל או בהדטה רק אם נפל מעד שהחייב חייב בכל ענין ואם נפל מעד הסני האחרון
פטור בכל ענין : (פור נסם הר"ם)

יז בור שחייבה עליו תורה אפי' לא מתה הבהמה אלא מהכלו ואין צריך לומר אם מתה מחבטו לפי' אם היה עומק
הבור כחבטו אין לו הכל ואם לא נחבטה בו הבהמה ומתה פטור היה עומקו יותר על רחבו יש לו הכל ואם מתה
בו הבהמה חייב אע"פ שלא נחבטה בהרקעיתה : יח עשה תל צבוח ברשות הרבים ונחבטה בו הבהמה ומתה
אם היה נבוח י' טפחים חייב לשלם ואם היה פחות מעשרה פטור על מיתת הבהמה אבל אם הווקה בלבד חייב לשלם
נזק טלם ואפי' בחל נבוח כל טלם או בחפירה כל טלם שהנזק בכל שהוא דבר מניו וידוע ואין המיתה בכל שהוא
מניויה והרי הוא כמו אונס : יט וכן אינו חייב על מיתת הבהמה בבור או על חבטתה בחל אלא אם היתה הבהמה
קטנה או חרטה או שטוח או סופל או ספלה כלילה אבל אם היתה פקחת ונפלה ביום ומתה פטור טוח כמו אונס
מפני שדרך הבהמה לראות ולסור מהמכשולות : כ וכן אם נפל לתוכו אדם ומת אפילו היה פומח או שנפל
בלילה בין שהיה בן חורין או עבד ה' פטור ואם הווק בו האדם או הבהמה הפקחת חייב נזק טלם :

ויש חומרים דנכחה פקחת פטור אפילו מנזיקין אם נכס עם ביום טור והמניד כי"ב דכ"א

כא נפלו כלים בקר והזיקו או שחברו פטור שנאמר וכל שסם טור או חמור טור ולא אדם חמור ולא כלים ולא
נחמט חמס ולא מליתא אבל הזיק בו חייב אבל על הכלים פטור בין אם נכברו למתו בין אם הזיקו

חשן המשפט הלכות נוקי טמון חי תיא

(ג) וכן נר' דעת שמי כהן ריש
 סי' ע"ז
סימן תיא (ה) כתב מהר"ם
 קיום נחוד סי' ב"ק
 פ"ג דל"א כן אל"א דבר המונח
 לארץ כגון בר אל"א אם הניח אדם
 דל"א סידה מינה ומגדל הנבונה
 ונא א' והטיח ראשו בהם והזיק
 אף על פי שהניחם הם של
 ברשות בעור שהיה לו לראותם
 והניח ראיה חזקתו הר"א
 (ג) וכתב

כב כסאו פראו חז"פ שהתלוי מתוכו ונפל לתוכו טור ומת' פטור שנאמר ולא
 יבסנו הח' אם כסאו פטור: **כג** כסאו דבדד' סיכול' לפטור בפני טורים ואינו
 יכול לעמוד בפניו נמלים והלכו עליו נמלים ונתרועע והלכו עליו טורים ונפלו בו
אם חזן הנמלים תזוים בלוחו מקום רוי זה פטור מפני טור אונס: (מיהו אם נפל נמוכו נמל
 חטילו פקח נוי"כ הוהיל ודאור מכוסה עבד עליו) (טור) **ואם יבא עם נמלים חטילו לפרקים חייב:**
כד התלוי מתוכו ונפלו בו טורים אף על פי שהנמלים תזוים עם המיד והרי הוא
 פושע לנמלים הואיל ומתחת שהתלוי נפלו בו הטורים פטור וכן כל כיוצא בזה:
 הג' ויש מחלקין הא דכטור דכ"ג דזוקא שאם היו עובדים הנמלים היו נובלים עם הכיסוי דלא לא שטע
 ככל לבני טורים ראש' יעברו נמלים יפול הכיסוי ולא יעברו טורים פקחין כי יראו שאינו מכוסה
 אבל אם הוא שאם יעברו הנמלים לא יפול הכיסוי רק יתרועע ואם יעברו אחר כך טורים יפלו חייב אף
 בהתלוי מתוכו הוהיל ופסע לבני טורים חייב אף בהתלוי: (טור)

כה בור של שני שתפס ועבד עליו הראשון ולא כיסהו השני ולא כיסהו הראשון חייב עד שימסור לזיו לשני
 (וי"א דשנייה חייב עד שימסור לזיו לשני) (טור) ומתמסר לזיו לשני לדלות מתכו' נפטר הראשון ומתחייב השני לכסותו:
כו כסאו הראשון ובה' השני ומנחו מנולה ולא' כיסהו השני חייב ועד אימתו יהיה השני לבדו חייב עד שידע
 הראשון שהבור מנולה וכדי שיטכיר פועלים ויכרות ארום ויכסנו וכל שימות בו חזק זמן זה הרי השני לבדו חייב
 בו וכל שימות בו אחר זמן כזה שניהם חייבים לשלם שהרי שניהם פשעו בו:

הג' ויש אומרים דגם לשני נזכרים זמן עד שיכסור פועלים ויכרות ארום אל"א שאינו צריך הודעה: (טור דגס ר' יהושע"ט)
כז יש מי שאומר שאם אינו מונח לקנות ארום אל"א בוקר' דרין' להמתין לו עד שימנח לקנות בשוויים:

כח כל הניקוים אם הוא דבר שאין דרכו בעצמו לסלקו אין מחייבין אותו לסלקו עד שיטכור פועלים והל' חילוי
 דאניס כגון בור שנסאו בראוי והתלוי אבל בור שהניחו מנולה פושע הוא ולאחר חייב בנקיון: **כט** המכסה

בורו בדליו של חבירו ובה' בעל הדל' ונטל לזיו בעל הבור חייב: **ל** המוסר בורו למומר חייב בנקיון ואם
 מסרו לחדש שוטה וקטן אע"פ שהיה מכוסה הרי הבעלים חייבים שהבור עשוי להתנלות ואילו אין בהם דעת:

לא בור שכרו ועומד וכנס' בו אדם להרחיבו או להעמיקו ועמד טור על שפתו וכבעת מקול הכורה ונפל לתוכו
 בין לפניו בין לאחריו חייב בעל הבור אפילו השור פקח וביים שהכורה כטור שאינו אל"א נרמח וכיון שאו אפשר
 להסתלם חתנו יטלם מבעל הבור אבל אם נבעת השור מקול הכורה ונפל לאחוריו הבור כטור: **לב** טור

שדחף בהמה לתוך הבור ומת' אם מועד' הוא בעל הבור משלם מחנה ובעל השור משלם מחנה יאם' אם הוא בעל
 השור משלם רביע מנופו ובעל הבור משלם ג' חלקים מהיפה שבכסו טבעל' הנבילה אומר לבעל הבור פחת נבילה
 זו' יש לו אגלך אף על פי שהיא גדולה ופקחת כיון שדחפה הרי זה כמי שנפלה בלילה כל שאינו יכול להניחא מבעל

הטור אני מניחא והטור חייב לשלמו: **לג** וכן המניח אבן על פי הבור ובה' השור ונתקל בה' ונפל לבור
 ומת המניח את האבן משלם מחנה ובעל הבור מחנה: **לד** אם אדם וטור דחפו טור אחר לבור והיה אדם שלם

בכוונה שאם היה בכוונה היה בעל הבור פטור שלשתן חייבים אם השור מועד משלמים ביניהם יאם' הוא תם משלם
 הפשות והמומר ושלמו ביניהם האדם ובעל הבור: **לה** אם דחפו אשה וינא' ולדיה האדם לבדו חייב הכל וטור

ובור פטורים: **לו** אם דחפו בו אדם והזיק שלשתם חייבים בנזק והאדם לבדו חייב בשאר דברים ואם דחפו
 כלים ונטכדו האדם ובעל השור חייבים ובעל הבור פטור: **לז** יש מי שאומר הוא הדון (ב) לשנים שהזיקו

ושניהם בני חיובא אל"א שהאחד דבר או שאין לו במה לשלם משתלם מהאחד עד שיעור מה שהיה הוא חייב
 על נזק זה אלו עשאו לבדו ויש חולקין דכיון דחבירו מדינא בר' משלמוין אל"א שאין לו מה לשלם לפה יפרע

זה בסבילו ולפי זה טור שדחף בהמה לבור האידנא אינו משלם אל"א שלמה חלקם אף על פי שהשור פטור אף
 מהרביע שהרי אין דנין דיני קנסות אין בעל הבור משלם אותו בטבילו: **לח** המוסר בור ברשות הרבים

ונפל עליו טור והרגו בעל השור פטור ואם מת' השור נטל בעל השור דמי טורו מיורטי בעל הבור:

תיא תולדות הבור כגון אבנו סבינו ומשאו שהזיקו וכו' ז סעיפים

א תולדות הבור אבנו סבינו ומשאו וכיוצא בהם שהניחם בר' והזיקו במקומם (א) בין הפקידו או לא הפקידו או
 שהניחם פראם ננו ונפלו ברות מנויה והזיקו במקומם אחר שנחן שלמה לבור תמונו שמויק במקום שהניח
 הם לפיכך ישלי כל דיני בור לחייב נזק שלם מתקילתו על מיתת בהמה או' הזיקה ועל נזקי האדם בין נזק' והזיק

חשן המשפט הלכות נזקי טמון תיא תיב תיג

פירוש רכב

באבן בין נתקל בקרקע והזקק באבן אבל אם נתקל באבן והזקק בקרקע פטור (ופטור) * (ב) וכפס מה'רם קיום בתרומה
 בו מתינת אדם ונזקי כלים וכן אם הניחם ברשותו והפקיר דמותו ולא הפקירם
 ונתקל בקרקע וניזק בתקלה זו והזקק חייב בעל התקלה: * (ג) והא' נפלו ברוח
 שאינה מזויה (ב) והזקוק בשעת נפילה או אפילו אחר כפילה כל זמן שלא היה לו טמון
 לסלקם פטור אבל לאחר מלאן חייב ואי אפשר לומר פטור אפילו לאחר מלאן: * (ד)
 אם הניחם ברשות הרבים ולא הזיקו במקומם אלא נתגלגלו למקום אחר ע"י רגלי אדם
 או רגלי בהמה אם הזיקו דרך הלכון על ידי רגלי אדם חייב המגלגל הכל שהוא פושט בהזקק זה ובעל התקלה
 פטור: * (ה) אם גלגלם רגלי בהמה והזיקו בהילוכם חייב בעל הבהמה החני ובעל התקלה החני: * (ו) אם
 המיזה הבהמה והזיקה דרך הילוכה מסלם בעל הבהמה רביע ובעל התקלה ג' חלקים: * (ז) אם לאחר שחני מגלגלם
 הזיקו ה' בור וחייב בעל התקלה הכל: * (ח) הכניס טורו לחצר חבירו שלא ברשות והטיל בו גללים וטנפו כליו של
 בעל החצר פטור בעל הטור דהוה ליה הנך גללים בור ובור פטור בכלים כמו שכתבאר בסו' שקדס זה:

תיב המניח הכר ברשות הרבים ונתקל בו אחר או טעון כר ונתקל ונשבר והשופק בים לירשות הרבים והזיקו ובו ה סעיפים

א המניח את הכר ברשות הרבים ונא אחר ונתקל בו וטנפו פטור טמון דרך בני אדם להתכוון בדרכים
 ואם הזיק בו בעל הכר חייב ואפי' הפקיר הכר טבל המפקיר נזקי בדבר טמון לורשות לעשות מתחלה חייב:
 ב הניח הכר במקום שיש לו רשות להניחו כמו במקום פנוי שלפני בית הבד ונא אחר ונתקל בו וטנפו
 חייב ואם הזקק בו המהלך בעל הכר פטור מפני שהיה לו להסתכל ואם היתה אפילה או שמילא כל הדרך כדים
 פטור על טבירתה ואם נתקל בה והזקק בעל הכר חייב וכן כל כיוצא בזה ואם מילא כל הדרך כדים טמון
 או פטר לעבור אפילו טנפו כדים פטור ומיזה אם בשעה שטיברם הזקק בחרסיה כטור אע"פ שזה מילא כל הדרך
 דמיזה דלזיק אנפטיה: * (ג) ודוקא אדם אין דרכו להסתכל בדרכים אבל בהמה שעיניה למטה דרכה לעיין
 אנא' מהלך לפיכך אם נתקלה והזיקה בכר המונח ברשות הרבים פטור בעל הכר ואם טנפו דרך הילוכה ה' בור
 רגל ופטור דרך יעוים ה' קרן וחייב: * (ד) מי שהיה טעון כר ונתקל ונשבר הכר והזיק לאחרים בשעת
 נפילה פטור דנתקל למו פושט הוא לכיכך אם לאחר שחני טנפו כברי הכר בארץ הזקק בהם אדם או שהחלק במום
 שנטפכו מהכר פטור מדיני אדם דה' מפקיר נזקו לאחר נפילה אונס וחייב בדיני שמים אם היה לו פנאי
 לסלקם ואם בתכוון לזכות בטנפו המאם חייב בנזקים שיוזקו אחר כך דהשתא ה' בור ופטור בהם על הכלים
 אם פשע בנפילתם ונכדו הכר חייב על מה שיוזק בין בשעת נפילה בין על אחר שחני הפקירם אפי' דאפקירניהו:
 ה הטופך מים ברה ונטנפו בהם כליו של חבירו פטור דהוה ליה בור ופטור בו אף הכלים בין הפקירם
 בין לא הפקירם אע"פ אם החלק בהם אדם ונפל לארץ והזקק חייב וכל שכן אם נבלעו המים בארץ ונטפו
 רפש וטיט והזיקו דהשתא הוה ליה בור מתא אפילו אם הוא בימות הנפלים שיש רשות לכל אדם לפתוח בים
 שלו להיות תקלה לרה אפילו הכי אם הזיק חייב לטלם וכל שכן בימות החמה דחייב פינוח שהוא שלא ברשות
 באין לאחר רשות לפתוח בים לרה בימות החמה:

תיג דין הקדשים שהולכים זה אחר זה ונתקלו ונפלו ובו ג סעיפים

א טני קדשים שהיו מהלכים בדרך זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון אם היה לראשון
 לעמוד ולא עמד חייב הראשון בנזקי השני שאף על פי שהוא אונס בשעת נפילה אינו אונס בהיותו
 מוסף לדרך והרי הוא יכול לעמוד ואם לא היה לו לעמוד פטור ואף על פי שלא הזכיר לזה בנתקל בו מפני
 שהוא טרוד בנפשו (ויש חומרים דחייב אם היה לו פנאי להזהיר ולא הזכיר) (טור בשם הר"ם) בד"א שהוא חייב בנזקיו של שני
 כשהזקק גופו של שני אבל אם הזקוק כליו פטור שאינו חייב על הכלים כבוד וכל תקלה תולדות בור הוא כמו שכתבאר:
 הקדשים (ואונס זכויות וכיוצא בהם שהיו מהלכים זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון
 והשני ב' בשני וכל אחר מהם יש לו לעמוד ולא עמד הראשון חייב בנזקי גופו של שני בין שהזקק בגופו של ראשון
 המוטל בארץ בין שהזקק במחיר (ויש חולקים וטנפו ליה ואם הזקק בנפשו אפילו גופו של זה כפסור) (טור בשם הר"ם) והשני חייב

חשן הטשפט הלכות נוקי סמוך תיר תשו תיר תי

סימן תשו (א) וכתב ר"י
במ"ב ל"א ה"א
דאם הווק בהם ארס דרווקא סה
ויזכרם להטע סמוך לקרוב טעמי
הארס למעלה אבל אם הם יזכרום
בגדר פנימא למעלה פטור דמכתי
ליה לפיכך וואס הווק בהן
במה דרין להפך סימן ת"ח
סימן ת"ח

במקו צופו על שלישי אם הווק בנוסחו של פני אבל אם הווק במתחו של שני
עטור שהרי אומר לו העני בור זה שהוא משאו מין אני הכורה אימז שהרי הראשון
הפיל הסני יצא משאו ואם הוהירו זה את זה כלם פטורים: ג נפל הראשון והיה
מוטל לרוחב הדרך ונתקל אחד בראשו ואחד ברגלו ואחד בכנטו כמו הוא חייב
בנוקי כלם האולל והיה לו לעמוד ולא עמד:
אם ויט אומרים דרווקא אם מונח הראשון באלכסון: (טור נכס ה"א)

תיר אימתו אדם רשאי להציא זבלים לרה וכו ב סעיפים

א לא יוציא אדם תבנו וקפו לרה כדי שידושו ויעשו זבל ואם הוציאם קנסוהו חכמים שיהיו כהפקד וכל הקודם
בהם וכה מעת שנידושו והטבחו (מיהו י"א דרין מרדן לו להחמילה להמוק רק בשבט מל לא בנזק ואם התרו נכסיה ולא סלקו
מסקירי ומומו נל: (טור) ואם קדם אדם וזכה בהם משעת הוצאה לרה אין מוציאין מידו (וי"א דלא מהני מפסיה) (וע"ל סימן
שס"ח) ואף על פי שהם כהפקד אם הווק בהם אדם או בהמה לרה זה המוציא חייב לשלם: ב יש לכל אדם
להוציא את הזבל והגללים לרשות הרבים משעת הוצאת זבלים (אבל שלא משעת הוצאת זבלים אסור להוציאו כדי להניחו ואם אכל
מוציאו כדי לפגמו לאלתר (טור) וכל מין מים נקיים וסופגין שלו שאין שיהיו ומתעבין ברשות הרבים שזומר להפך אפילו ניומה האלה ואפילו
מים סרוגים כל שדעמו לפגמו לאלתר ואפילו מתקן בור פחות מחלשה טעמים אין בני רשות הרבים יכולים לייבא (מרדכי סוף ד"א)
ולגדר אומם שס' ל' יום כדי שיהיה בטוף ברגלי אדם ואף על פי כן אם הווק חייב לשלם וחייבים על זה הנלל
מאס נול כיון שאין בו כבה אם ידעם לא קנסו בו:
אם ויט אומרים דלאחר שסוף כל הקודם בהם זכה: (טור)

תשו הגורר גררו בקציים והווק בהם והביציע קוצים בכותל חביוו וכו ג סעיפים

א המנעו את הקץ ואת הזכוכית והגורר גררו בקוניים והפרוהו לרה והווק בהם אחד (א) חייב נזק שלם
ואם נדר בקוניים כנמנום בתוך דמותו פטור לפי שאין דרך בני אדם להפחד בכותלים: ב המנעו
קוניו וזכוכיתו בתוך פותלו של חבירו וזבל בעל הכותל וסתר כותלו ונפל לרשות הרבים והווק אם כותל רעוב
הוא המנעו חייב ואם כותל ברוב הוא בעל הכותל חייב:
אם ואם הווק בשעת כפייה י"א דכפל כותל חייב בכל ענין (טור) ואם נפלה הכותל חליוו אם הימה בריח פטור ואם הימה רעוב המנעו
חייב ואם סתרה אינו ידועתא הסותר חייב והמנעו פטור (כ"י ב' העניו וע"ל רמב"ם סוף ד'
גדת חסדות הוא שזכר אדם קוניו וסתר כל דבר המוקץ במקום שלא יבא מהם תקלה כגון שישלכום
לנהר או יטרכום:

תיו הכותל והאילן שהיו רעועים ונפלו והזיקו וכו סעיף אחר

א הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו פטור מלשלט ואף על פי שהפקידם לפי טעמים דועם לבד שהרי
אין מחילתו להזיק (וי"א דאם היה לו פנאי לסלקו ולא הפקידו חייב) (טור) ואם היו רעועין בית דין קובעים לו זמן
(ודווקא שהתרו בו כ"ד אבל בלא כ"ד אף על פי שהתרו בו חבירו אינו צריך מיהו אם הוא חפר בכותל ונרס להסילו חייב בנזקין דהוי ליה חזיו ממש)
(כ"י נכס ר"ב) לקח את האילן ולסתר את הכותל זכח' הזמן ל' יום (ואם הדרר בתוך יום לחוט שיוק למחרת מן בומים
לו זמורק באופן אחר לסלק הווקו מיד) (כ"י נכס ר"ב) נפלו בתוך הזמן והווקו פטור לאחר הזמן חייב מפני שההוא אומם:
אם וכל זה בשבטת המחילה כראוי אבל אם לא נבאה כראוי ומתחת זה נפל הכותל חייב בנזקין: (המב"ל סי"ב ד"ה)

תיו כל דבר המווק אין מוציאין אותו לרשות הרבים וכו ז סעיפים

א לא יסקל אדם מרשותו לרשות הרבים ואין עושין חלל תחת דמות הרבים ולא בורות ולא שוחין ולא
מערות ואף על פי שהענלה יכולה להלך על נדיה והיא טעונה אכנים שמה תפחת מלמטה שלא מדעתו:
אם וי"א דאף על גב דהכי דינא הוא מכל מקום כבר נהנו למסות בנין ומתקנות מחללה לרה וכן יזוין וזבלו מוחלין על ד' מחללים
כהנו ובוד שר"ה אם של מושלי העיר ולכל מה שנומנים רשות מוליקן במריה ולפי ענין הלשון: (ד"ה ו"א ו"ב)
והסוכר בור לגרבי רבים מותר: ב אין מוציאין זיוין וזונוס ראות לרה חלל אם כן כיון צמחה מנפלי
ורוכטו

חשן המשפט הלכות נזקי ממון תיו תיח

לדעתו והוא שלא יאמיל הדרך על בני ר"ה ואם דנה כונס לתוך שלו וחזינוהו כנס דלא הוליא הרי זה מוציא כל זמן שירנה אבל אינו יכול להחזיר הכתלים למקומם לעולם סכל תכר שהחזיקו בו רבנים אסור לקלקלו: ודווקא במקום שרבים דורסים בו אבל אם אין דורסים סם בנין סכנה סם אבטור אף על גב דרבים מעבירין סם משאם יכול להחזיר הבזל המקומו: (כ"ב בס"ר בני ירוסם)

לקח חנר ובה ויוץ ונזוטראות וינאות לרשעו הכבים הרי זה בשוקתה ואם כפלה חוזר ובינה אותה פסהיתה: ד אילן שהיא נוטה לר"ה קונץ כדי שיהא הנמל עובר ברובכו ותנחין מקום פניו משתי שפתות הגהר ברובח כפתה המלחוס סיורדים סם ומוטטס הספינה וכל אילן הכמצח ברובח זה קונצין אותו מיד ואין תמרון בבעליו. שהרי מעכב מוככי הספינה: ה אין שריון טוט בר"ה להסתותו זמן רב ואין לוכנס בו לבנים סכל נובליו סם טוט לנורך בנין אבל לא לעשות לבנים: ו הכונה ברשות הרבים כשכונן האבנים גרוד שלא יבאם סם אלא מביא ובונה מיד: ז וכלם שהחיקו חייבים לסלס נזק סלס:

תיח נזקי האש פטורה וחייבו וטמון באש ובה ריניו ובו יח סעיפים

אף הוא אב דכתיב כי הגא אש ומצאה קונים והוא ממונו שהולך לתרחוק ומזיק ע"י הרוח שחולכו לפי כל הדומה לו שהו ממונו והולך ומזיק הוא תולדתו ויש לו דין לפטור בו טמון: ב כתיב כי תגא אש אפי' מעמטה שהדליק בתוך שלו והלך ודלק בתוך של חבירו הפילו לא שרפה אלא עניו ואבניו או שליחכה נינו חייב לסלס הכל אא"כ הרחיק כשעוד אבל אם הרחיק כשעוד ונא והזיק פטור:

וכאן זה במדליק בתוך שלו אבל במדליק בתוך חבירו הפילו עברה כמה מילין חייב: (טור) וכתה שיעור ההרחקה הכל לפי גובה הדליקה ואם לא הרחיק כראוי ועברה האש ופזקה חייב לסלס כזק סלס: ד הרחיק כראוי ועבר והזיקה פטור שזו מכה ידיו שמים הוא וכן אם עברה נהר או שלולית שיש בהם מים ורחנס ח' אמות פטור (ויס אומרים דאם הבהר רחב ח' אמות הפילו אין בו מים והיאור הפילו כל שהוא ויש בו מים פטור) (טור) עברה גדר אומדים גובה הגדר וגובה הדליקה והענינים והקולים המגויס סם אם אינה ראויה לעביר פטור ואם יראויה לעבור חייב: ה ימה דברים אחרים באש הקודחת אבל אם היה להב גדול העולה ונכסף מגובה עליית הלהב והיו עניס מגוייס סם אין לה אומד אלא הפילו עברת אלף אמה חייב: ו כפלה ליקה כחמורו ונפל גדר שלא מהמת הדליקה ועברה הדליקה בחנר יאחרת אם היה יכול לנדרר הגדר בפל ולא נדרו חייב למה הדבר דומה לטורו שינא והזיק שהיה לו לטומרו ולא שמו: ז הטולחת הבעירה ביד חרס שוטת וקטן פטור ודיני אדם וחייב בדיני שמים כמה דברים אחרים כשסמר להם נחלת וליבוה פירוש מסין לנפח סדרך הנחלת להככות מחליה קודם שפעבור ומדליק אבל אם מסר להם סלהבת חייב שהרי מטטו ברמו: ח סלח הבעירה ביד הפקה זה הפקה שהבעיר חייב לסלס והטולח פטור וכן אם הביח שומר לטמור הכעירה הטימר חייב: ט אחד הביא את האור ואחד הביא את העניס המביא את העניס חייב אחד הביא את העניס וא' הביא את האור המביא את האור חייב בל אחר וליבוה המלכה חייב ליבתו רוח שאינה מגוייה תמיד הרי כולם פטורים (ואם הרוח מגוייה האחרון חייב וכן אם היה הרוח שאינה מגוייה ומסרבו נשעה סנא האחרון לסם האחרון חייב):

(המגיד פ"ד דב"מ) ג"כ וליבתו הרוח חייב:

אף וי"ח דאין המלכה חייב אלא כסאם בליטוי שלו כדי לננות ואין נרות נלצר כדי לננות אבל אם אין נכלל אצ"ל לננות או סם נכלל א כדי לננות פטור (טור וב"י בס"ר דר"ה ר"ה) וי"ח ד"ה אם סניס לינו ואין נכלל א כדי לננות פטורין: (מרדכי פ' הכנס) עשה אחד האש ובה אחר והוסיף אש יס כמה ששעה הראשון כדי שמניע למקום שהלכה הראשון חייב ואם לאו הראשון פטור והאחרון חייב: י"א הכופף קמטו על חבירו לפני הדליקה כדי שמניע בה הדליקה אם כפפה במקום שסוכל הדליקה ערוח מגוייה חייב לסלס ואם אינה יכולה להניע ברוח מגוייה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים: (ואם הרוח סליענה מגוייה כנר מנסב ואחר כך כפפה חייב בכל ענין) י"ב נמל שהוא טעון פסתו ועבר בר"ה וכנסם פסתו לתוך ההגוז ודלקה בנרו על חנווני והדליק את כל הכירה בעל הנמל חייב מפלי ססרסם כשמתו סין שפמדה הפהמה בין סלח עתדה ואם הכח החנווני נרו מכחיק הוא חייב לסלס אף דע"ל ששמתו לבטל הנמל ואפילו הוא נר חוכה שהיה לו ליסב ולסמור סלח ויזיק: ד"ה אומרים דאם הדליקה במקום אחר וליטתו ד"ה למקום אחר חייב על כל הדירה חייב לכו נזק סלס: (טור) וי"ח פירק ס"ג חלוקין אלו:

פירוש

השן המשפט הלכות נזקי ממון תיה תיש תכ

סימן תיח (א) וכלל נעבד
פטור וכו' ס"ק
ד"ק כבד דחייב:
סימן תיש (א) זר' אפרים
חולק ומומר
המטללי דמימי לא משמענדי
לכ"ה בחיובין וכו' מרדכי פ"ק
ד"ק כסר"ת ז"ע"א ויבוליס
יבומיס לומר ק"ל כהני:
סימן תיח

ב' טמון באט פטור שאם הדליק נדום חבירו והיו טמונים בו אפילו מורעים פיק' טמון
בקונים ובהם יתקדו של טמון או של ברזל שדמיו בהר המנוח: וכלי בקר סדרך להטמנים כנדים פטור
ורואים מקום הכלים הטמונים כלו היה שם שעורים או חטים כפי מה שהוא הנדים וכך ישלם
לו בד"ה במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בשל חבירו וכלו חנינו כנון מפני הנדר שביניהם
שלא מחמת הדליקה והיה אפשר לו לנדור ולא נדר אבל אם הדליק בתוך של חבירו או
אפילו בתוך שלו ולא יכלו חנינו כנון מפני הנדר מחמת הדליקה חייב בדבר שדרכו להטמון
בנדים כנון מורעים וכלי בקר כמו שנתבאר בסיומן ז' ובכית חייב על כל דבר סדרך
בני אדם להניח בכית כל כלוקח וכל חטניהם וכל מה שיטעון פעל הבית שהיה בכית הרי
זה נשבע בקניטת חפץ ונוטל וכלבד שיטעון דברים שהוא אמוד בהם שהם שלו או
שרניים להפקיד בידו (וע"ל סימן ז') יר' המשאל מקום לחבירו להנדים בו והנדים והטמון בו יכלום והדליק המשאל
(דהיינו ששם המשאל אם יבא והדליקה) זש"ר הנדים והכלים שבתוכה אינו משלם אלא דמי נדים בלבד: (א) המשאלו
מקום להנדים חטים והנדים שעורים או להנדים חטים או שהנדים חטים ושעורים או שהנדים
שעורים וחיטים בחטים אינו משלם לו אלא דמי שעורים בלבד: י' מי שראה דליקה שמתקרבת לקמת חבירו והלך
וכיסה הקמה אף על פי שגם לו הפסד שהרי עשאו טמון הרי ז"ק פטור מדיני אדם וחייב בדמי חטים: י"ז
אם טעבה והזיקה את האדם וחבלה בו הרי המבעיר חייב בנזקו ובשבתו וברישויו ובנערו ובבשמו כאלו הזיק בידו
שאע"פ שאינו ממנו הוא ה"ה כמו שהזיק בחניו והוא שהיה האש ראוי להגיע שם למקום שהזיק בשעה שהדליק אבל
אם לא היה ראוי להגיע שם כנון שהיה נדר ביניהם ובכל שלא מחמת האש אפילו אם היה אפשר לו לנדרה כבר
כלו חנינו ויש לו דין וחייבו שהזיק אדם שאינו חייב אלא בניק בלבד ופטור מל' דברים: (ח) הניח לחבירו
נחלת על לבו וכסדף פטור אפילו התרו בו שלא היה סבור שלא יסלקנה שאין דרך שיניח אדם ענמו לשרוף
כדי שיהרג חבירו אבל אם הניח נחלת על בנדו של חבירו וכסדף חייב שאינו חושש לסלקה כיון שזה חייב לשלם
לו ובבדו כנופו וסורו כבנדו:

הנה וי"א דענד קטן דינו כשור (ז"ע ס"ב כסד) וי"א דלוקח בשורה בפניו חבלי כסירה (א) שאינו בכופו פטור: (טור כסר רס"ב)

תיט כיצר נפרעים לנזקים מהמזיק ומיורשיו ובו ג' סעיפים

א' כפכית דין נזקין לנכות לנזק מנכסי המזיק נזיקי מהמטלטלין תחילה ואם לא היו לו מטלטלים לכל או
שלא היו לו מטלטלים כנגד כל הנזק נזכין הסאר מהקרקע המעולה שכןכסי המזיק וכל זמן שימנח מטלטלים
ואפילו יסבין אין נזקין לקרקע ואפילו טיט לו כסף וכול לפורעו כסבין דכל מטלטלי מיטב ניבהו ומתין אותה כמו
שיכול למכרה מיד ובמקומו ובמשלם מהקרקע אפילו היתה ויכירות של מזונ טובה בעויות של נזק אינו מקבל ממנו
אלא מנכיון לו מעויות שכןכסי המזיק: ב' אם יש למזיק שני עידיה אין הנזק יכול לומר לו תן לי מעויות
פלוני אלא תלוי ברצון המזיק לתת לו איזה טירנה אבל אם המזיק חפץ לתת לו העויות טכנס אלא שהיא עתה בוז
ומתתין עד שתתיקר ואיחר אם תרנה אותה קח אותה כפי מה שהיא עתידה להתיקר אין שומעין לו אלא נרדף ליתנה
לו כפי מה שטרה עתה: ג' מת המזיק קודם שפרע מנכיו לנזיק (ח) מהמטלטלים של יבומים זאם לא הניח
מטלטלים מנכיון לו מוזכרות שנקרקשותיו שכל הכל לפרע מנכסי יבומים לא ופרע אלא מהזכורות:

הלכות חובל בחבירו

תך החובל בחבירו חייב בה' דברים וכיצר משערין אותם והמבייש ברב ריה"ח וע"ה יבומים:

- א' חסיר לאדם להכות חבירו ואם הכהו עובר בלאו שנאמר פן יוסיף ואם הקפידה תורה בהכאת רשע שלא להכניחו
יותר על רשעו קל וחומר בהכאת נדוק והמרום יד על חבירו להכותו ואע"פ שלא הכהו בקרא רשע:
הנה ועיין לקמן סי' מ"ח סי' ע"ד ודין האת אדם לאשמו עיין באבן העזר סי' ק"ל ד"א דישמרו קדמונים נאדם חבירו לחבירו וזהו שכן להכיל
לו כדי לחרמו למזין שטרה ומיד שחבל פליו לנשות דין ממזין לו אע"פ שאין במומה מלכה: (מה"ר רוקח ז"ל)
- ב' הכהו מכה שאין בה שום פגועה לוקח כיון שאין בה חיובי ממון ואפילו הכה עכו' כנעני לוקח הוא
סה"י

חשן המשפט הלכות חובל בחבירו תב

החובל חייב תמורת ג

החובל בחבירו חייב בחמשה דברים נזק נער יסווי שבת בושט אם החבלה בענין שיש בה כל הקמת :

הנה י"א דבריו לית לו נס כן מוספת מונות מדינת חבלי ממה שהיה אובל כשהיה נהיה (כ"ו פ"ו דחובל) וכל דככל רישו יהשב :

ואם חין בה אלא ארבע משלם ארבע ואם ג' ג' ואם ב' ג' ואם א' ח' ד כינר קטע ידו או רגלו או ארבע אחר לא שחטרו אחר אבל איכריו נותן לו כל חמשה דברים : ה' הכהו על ידו וצבתה וסופה לחזור או הכהו על עינו ומדרה וסופה לחזור חין כאן נזק ונותן לו שאלר דברים : ו' הכהו על ראשו וצבתה חין כאן נזק וצבת וצמתן לו שאלר הנ' דברים : ז' הכהו במקום שאינו נראה ולא ראהו שום אדם אינו נותן לו אלא נער וריסווי : ח' הכהו במשפחה שפדיו או בטטר וכיוצא בזה חין כאן אלא בשט (וי"א דיוקא שהוא במקום רואין) (טור) ט' כואו לטפור על צפרנו במקום שאינו עומה חכורה ואינו מעכבו ממלאכה אינו נותן אלא נער : (ואם היה במקום רואין חייב בבושט) (טור) י' הסקה סס או שסכו סס ושיכחו מתראה עורו אינו משלם לו אלא רישו בלבד : י"א הכניסו בחדר וסגר הדלת עליו ובטלו ממלאכתו אינו נותן לו אלא שבת בלבד אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו מלאכת הו נרמא בניזקין ופטור מדיני אדם : י"ב גילה סערו ראשו אינו נותן לו אלא בושט סכו בסס עד סוף סוף הסערו לחזור חייב בחמשה דברים שהיו מטעמי הן הסס וצבת שהיו הוא ראי לרקד ולנדד סער ראשו בשפת דיוקוד וצמגה בטל ממלאכה זו : י"ג המחסי את חבירו אבר שאינו חוזר חייב בכל ה' דברים אפילו הפיל אינו חייב בכל שאו אפטר שלא יחלה פור טעה אחת אע"פ שהסן חין לו רפואה בטר השיגים נדוך רפואה : י"ד אפילו חסרו כשעורה מעור בטר חייב בה' דברים שהעור אינו חוזר אלא נלקת כי רוסס מנה שמרפאה נפוכך החובל בחבירו וקרע העור וינא ממנו דס חייב בה' דברים : ט"ו כינר משערים ה' דברים נזק אם חסרו אבר או חבל בן חכורה שאין סופה לחזור שמתן אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק כמה היה שנה קודם שחבל בן וכמה נקפתו דמיו אחר החבלה וכך יתן לו :

הנה ואם היה בעל אומנות כגון כותב מרגלים וקטע לו ידו משעריון היוקו כפי מה שהוא אכל אם קטע רגלו שחין מוזק לו כל כך משעריון היוקו כאלו לא היה בעל אומנות : (טור בסס הר"מ)

י"ז נער כינר הרי שקטע אצבעו אומרים כמה ארכה רונה ליתן בין לקטוע אבר זה בסיף או לקטוע לו אותו בסס אם גזר המלך לקטוע אותו אבר (בסיף) ומה שיש בין זה לזה משלם לו :

הנה ובמקום דליכא סער לחוד משערין אם היה גזר המלך לכרות אומר בשער על צפרנו וכדומה כמה היה נותן להכיל משער זה (טור בסס הר"מ)

י"ח כינר משערין הטבת אם לא חסרו אבר אלא חלה ונפל למטבח או שצבתה ידו וסופה לחזור נותן לו שבתו של כל יום איווס כפועל בטל כל אותה מלאכה שנטל ממנה ואם חסרו אבר כגון שקטע ידו נותן לו דמי ידו שהוא הנזק וצבת רואין אותו כאלו הוא שומר קטואין ורואין כמה הוא שטר שומר קטואין בכל יום ועוטיין חכרון כל ימי חלוא של זה ונותן לו וכן אם קטע רגלו רואין אותו כאלו הוא שומר על הפתח כמה עינו רואין אותו כאלו הוא שומר ברחים וכן כל כיוצא בזה :

הנה ודיוקא בסס בטי אדם שאינו בני אומנות אבל אם הוא בן אומנות ויובל לשוק במלאכתו אחר חליו משערין הטבת ככוי המלאכה דנטל מניה : (טור בסס הר"מ)

י"ח כינר משערין הריסווי אומרים בכמה ימים יחיה אחריו זה וכמה הוא נדוך ונותן לו מיד ואין מחייבים אותו לתת דקר יום ויומו ודבר זה תקנה היא למזיק וכן הטבת אומדין אותו ונותן הכל מיד אם היה מתגלגל בחוליו והולך וארך החולי יותר על מה שאמרוהו אינן מוסיף לו כלום וכן אם הכריח מיד חין פוחצין ממה שאמרוהו : י"ט אמר המזיק חין רגווי צבתה זו אלא ארפאנו דבר יום ביומו שומעין לו הרי שלא שסק עמו אלא היה מרפא יום יום ועלו בן גמחים מחמת המכה או נפארה המכה אחרי שחייבה חייב לרפאותו ולתת לו דמי שבתו עליו לו נמחים שלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ולא לתת לו דמי שבתו : כ' עבר על דברי הרופא והכבוד עליו החולי אינו חייב לרפאותו : כ"א אמר לו המזיק אני ארפא אותך לו יס לי רופא מרפא בחנם חין שומעין לו אלא מביא רופא חותן ומרפאו בטכר : כ"ב אם יאמר המזיק אביא לך רופא במקום דחוק טיקח סכר מועט וכול הנחבל לומר לו הרופא שהוא במקומו מדדקך יותר שלא יפסד המחאתו : כ"ג אמר הנחבל תן לי סכר הרופא ואני ארפא את ענמי יכול החובל לומר לו שמת לא תרפא עמך יפה ויקראו אותי מוזק לעולם כ"ד כינר משערין הבושט הכל לפי המבייש והמתקיים אינו דומה מתבייש מהקטן למתבייש חלדס גדול ומכובד טזה טביישו הקל בושטו מרובה :

הנה ודמי המתבייש לפרסם כשנודו גדול בישמו רבונה (טור) והמבוש כהן בשמו יאמר גדולה מנחיס אחר : (רי"ב סייוו ג"ד)

כ"ה נער בשיח וחדו פטור מדניי אדם וחייב דניי טמים אחיו ותקע בלאונו וחרטו או שצבת בלאונו וחרטו נותן

חשן המישף הלכות חובל בהבירו תכ

ניתן לו דמי כלו אם אינו בעל חובות ואם הוא בעל חובות וראוי יעדין לחיות חובות רואים בעה נפחת דשו
ונתן לו: כו סימא עינו זלס אמדוהו (קטע ידו ולא אמדוהו) וקטע דנלו ולא אמדוהו ואחר כך דשו
הואיל ולא אמדוהו בכל ינוק ונוק נתון לו דמי כלו:

הנה ומחוייב ליתן לו פטר ויטויו ונוטם של כל אבה ובה רק שאומרים הכל נידר: (טור נטס הר"ם)

אמדוהו לכל נוק ונוק ואחר כך אמדוהו לכלו חין גיבין מחבו חלא דמי כלו כלכד ואם חפס הניוק נוק כל
אבר ואבר דמי כלו חין מוניחים מידו:

הנה ובהר כמנאר סימן ס"ח דיש חולקין וס"ל ללא דדמי היסיה:

כו כשנית דין מנבין לנחבל ד' דברים אין נותנים לחובל בהם שום זמן אבל אם לא עשה בו דבר אלא שביימי
נותנים לו זמן כיון שלא חסרו ממון: כ"ח כנס שאומרים למיתה כך אומרים לניוקין כינד הרי שהכה חבירו

בגרו קטן שאין בו כדי להזיק או בקיום של עץ קטן וחבל בו חבלה שאין חסן זה דארי לעשותו הרי זה פטור מנ'
האין או באגרוף דבר הראוי להזיק אבל חייב הוא בכיפת כלכד שאפילו שרקק במפרו של חבירו חייב בנזקת לפי

נריכים העדים לידע כמה הזיק ומדימים החפץ שהזיק בו לל"ד עד שאומרים אותו ודנין עליו ואם אכל החפץ ואחר
החובל לא היה בו כדי להזיק והנחבל אומר היה בו כדי להזיק ישבע הנחבל ויטול: כ"ט הכדול חין לו אימדי

אפילו מחט קטנה רחוקה היא להמת ואין נריך לומר להזיק ודוקא כעון מחט שהיא חרה אבל אם לא הזיק אלא
מחמת חטקלו שאינו מחודד כלל אומרים אותו כנאר דברים: ל הזורק חנן ולאחר שינאה מתחת ידו הוציא

הלא ראשו מהחין וקבלה פטור מכלום מנ' ומנא את רעהו פרט למחניא את עמו: לא החובל בעמו אע"פ
שאינו רשאי פטור אחרים שחבלו בו חייבים: לב המבעית את חבירו אע"פ שחלה מהכחד בטור מדיני אדם וחייב

בדיני שמים והיא שלא נגע בו כנון שבעק לו מאחריו או שגראה לו באפילה וכיוצא בו וכן אם נעק לו לאזנו
וארסו בטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים אחוז ותקע לו בלאזנו וחרטו או שנגע בו והדפו בטעה שהבעיתו או

שאהיו בבגדיו חייב בתשלומין: לד אם הנחבל אומר נחרטתי או נסמית עיני או איני רואה ואינו שומע אינו
נלחץ בחין אנו מכירים הדבר ושפא יערים ואינו נוטל הנזק עד שיבדק זמן מדוכה ויהיה מוחזק שאכל מאור עיניו

או נפחטס והא"כ יטלם זה: לד המבייש את הערום או מי שהיה בבית המדחן פטור נטכה בו ברוח והגביה
בגדיו ונראה פרום ובה אחר והוסיק בהפכטתו חייב בנזקת ומכל מקום אין בוסתו של זה מדוכה כמו המבייש את

באינו ערום כלל וכן אם הגביה בנדיו לירד לנהר או שעלה מנהר וביישו חייב ומ"ל אינו כל כך בוסת כמו המבייש
המלוכס: לה בייטו כשהוא יטן ומת בתוך שנתו שלא הרגם בבושת חין גיבין אותו בוסת ואם תפסו יורטו חין

מניחים מידם: (וי"א שהוא כסור) (נטס הר"ם) לו יטן כבייש פטור: לו המבייש את הטובה פטור את החדש
או את הגר או את העבד או את הקטן שכתמכלומים אותו ככלם חייב ומ"ל אינו ימאה המבייש את הקטן למבייש

את הגדול ולא המבייש את העבד למבייש בן חירין ולא המבייש חרש למבייש קהן: לח רקק בחבירו
חייב אבל רקק בבגדיו או שבייש בדברים פטור ויש לבית דין בכל מקום ופכל זמן לנדור כפי מה שיראו

וי"א שמכדיו אותו עד שיפיים המבייש:

הנה וי"א דמכין אותו מכה מרדוה (כ"י ס"ח) נטס מרדכי ב' הנהג) והמוציא שם רש על חבירו הוי בכלל המבייש בדברים (פסקי מהר"א סימן
ר"ב ומה"ס ס"ו) בהקסר חבירו ומחר ליה איני מומר ואיני עבריין אע"פ שלא אמר כבוד הוי כאלו ס' קקד (כ"י מ"כ ומהר"ו סימן

ק"ב) האומר לחבירו הרי אבה עושה כמו ממור או אמה כממור אינו כלום (וזכ"ל סוף פ' אשכנזים) ויש חולקין וסבירין להו שאם אומר אמה כממור
העלו קרוא עמור (פסקי מהר"א סימן רנ"ו וס"ק"ה ואגודה ס"ב דיומה) אבל אם אומר אמה מכובד כמו ממור עד שמגדר דבר זה או כיוצא בזה

שטיל דבר מבאי אינו כלום (פסקי מהר"א ס"ו ק"ה) האומר לחבירו פסול אמה י"א דיובל לרין דכסול משום קורבה קאלד ואין זה ביוס (מהר"א
ה"ב) ויש חולקין (מהר"ם מירושל"ק) המדרג רש על טובי פטר זרין לקבל עליו מנכות והשונה ופונק ממון כפי ראות בית דין (מרדכי פ'
החבל) ואם קרובים כמחוק לו ילך על קבריהם ולנקם מהם מחילה יאב הם רחוקים יבלם פס שלמו (מה"ר מירושל"ק) ואם נכפר היבויש אם

הוא ביוס של שאינו פטר ימנו חרם בעדות אבל לא על ביוסם אחרים (מרדכי ה"ל ומהר"ו ס"ב) ונראה דהכל לפי ראות ב"ד וע"ל סימן ס"ו
כ"ה הקורא לחבירו מלשין בן מלשין אם הוא לנד מלשין פטור וכן אם קורא לרשע בן זרין רשע בן רשע (הנהג מרדכי) הקורא לחבירו עבד או

ממור והוא אמת פטור אלא אם לא יוכל לדר אע"פ דשטם בן שאחרים דברו כן לא כנשריך: (בימוקי מה"ר)
ל"ט אע"פ שהמבייש בבדין אינו בר תשלומין עוון גדול הוא ואין המחרק ומנדק לפס ומביישן חלא שוטת רשע

וגם רוח וכל המלצין פני אדם בשר משראל בדברים אין לו חלק לפי"ה: מ דין המבייש ת"ח פטורים נתבאר
בטור י"ד ס"ו (רמ"ב ס"ו) אם יש הכחות רבות שיש בהם ביויו ונער מעט ואין בהן נוק ובכר פסקו להם חכמים

דמים קבוצים וכל התכה את חבירו הכאה מין משלם אותו הממון הקבוצ וכלם קנסות הן ואותו הממון הקבוצ הוא
דמי הנער והפוסת והרפוי והשבת בין גרוך לרפואה בין לא גרוך זהו משלם וכמה הוא משלם הביעט בגבירו כדלג

משלם ה' שלשים הכהו בארבעתו משלם שלשים קבץ ארבעתו זמן אונס אונס והלכתי כינד בטרחה אונסה
מזלם

השן המשיפט הלכות הובל בהבירו הכ הנא

סלע י'נ סלעים חקע את חבירו בכפו משלם סלע סטרו על פניו משלם נ' סלעים סטרו באחוריו ידו משלם ק' סלעים
וב' ס' נרם באזנו או חלם בסטרו או דקק והגיע בו הרוק משלם מאה סלעים וכו' הוא משלם על כל מעטה ומעטה
וי'נ' בננון סלעים בחבירו חרבע בעשותו חפילו ו' אחר ו' משלם ד' סלעים סטרו על פניו שתי סטירות משלם
ק' סלעים וכן בסאר :

יש אומרים אף על גב דלמא דנמרא הקורא לחבירו ממור שופ' ארבעים מ' יש מקומות שאין טענין כן והולכין אחר המנהג (הר"א
כלל ק"א סימן א') ונראה' לי דה"ה גמלו דברים הנזכרים :

כל אלו הסלעים הם מחכפ מדינה שאין בו כסף אלא טענית שהם נ' מפין שכל מעה חסקל י'נ
עצמות כסף נרוף שהוא עוטמני א' : סג בד"ה בתוכבוד אבל אדם שהוא חבוה ואינו מקפיד בכל סלון
הדברים וכוונתו בהם אינו נוטל אלא כפי מה שיראו הדיינים שראוי לנטול :
יש אומרים שאלו הדברים אינם רק מסוס נוסף ונפר אבל ריבוי ונסת הכל לפי ענין : (טור בסס הר"י והר"א)
כ"ד כיצד מגבין האידנא חלפות וקנסות אלו נתבאר בסימן א' :

תבא המבייש חבירו שלא בכונה והחובל בחבירו שלא בכונה ובו יר סעיפים

א' איננו חייב על הכופת עד שימכוון לביישו והמבייש את חבירו שלא בכונה פטור לפיכך יסן טעניו פטור
ב' וכן מי שקובל על חבירו בספרו או בגבו לו וכו' זה אפ"ס שלא יוכל לגרר עליו מ"מ פטור דהרי לא כיון לביישו : (מהר"ו סימן א')
ג' המתכווין לבייש את הקטן ובייש את הגדול נותן לגדול דמי בוסתו של קטן נכחוין לבייש את העבד ובייש
כן חורין נותן לבן חורין דמי בוסתו של עבד : ד' י"ח דנער ריפוי וטבת חייב חפילו סלע בכונה ובלבד סלע
יהא ג'אום אלא שובג קרוב למוזר אבל בנזק חייב חפילו אנוס לדאם מופד לעולם בין שובג בין מוזר בין ער בין
יסן : ד' בד"ה מיטן חייב כטיטנו טניהס בלחד ונחפדך אחד מהם על חבירו והזיקו או קרע בגדיו אבל אם
היה א' יסן ובלא חבירו וטכב בגדו נפ פבל באחרונה חייב אם הזיק לראשון ואם הראשון הזיקו פטור : (ה"ה בכל אנוס
גדול כזה פטור המזיק) ר"י ב"ל ח"ב) וכן אם הניח כליו בגד הישן ונחפדך עליהם ושכרם פטור טוב שהניחם בגדו פגע
הוא בזה שהניחם בגדו : ה' שנים שנחבקו יחד והלחך הפיל חבירו לארץ ונפל עליו וסימא את עינו פטור :
ו' בכל מקום שחובל בחבירו בכונה חייב בחמשה דברים חפילו נכנס חבירו לרשותו סלע ברשותו וסבל בו והזניאו
חייב דכתי שיש לו רשות להזניאו אין לו רשות לחבול בו אבל אם הוא מסרב בו ואינו רוצה לנאת יש אומרים שיש
לו רשות חפילו לחבול בו כדי להזניאו :

בנה וכן מי שיש לו משרת ומחש סיגנונו לו יוכל להזניאו קודם זמן השכירות ואם מסרב יבול להכותו עד סלע : (מהר"ב סעיף ה')

ז' נכנס לחצר חבירו סלע דרשות ולא ידע ב"ה שכנסו והזיקו ב"ה סלע בכונה פטור ואם הזיק בו בעל הבית
חייב כיון שכנסם סלע ברשות ודווקא בשלל ידע בו ולא ראהו שכנסם סלע אם ראהו פטור דלחבו דלחזיק אבקטיה :
ח' היו טניהס ברשות או טניהס סלע ברשות והזיקו זה בזה טניהס פטורים : (הזיקו זה את זה בכונה טניהס מייבוס
טור) וע"ל ס' ט"ה) ט' המבקע עניו ב"ה ופרח עץ מהן והזיק ב"ה או שביקע ב"ה והזיק ברשות היחיד אחר
או שכנסם לחנותו של נגר בין ברשות בין סלע ברשות ונתזה בקעת וטפתה לו על פניו חייב בד' דברים ופטור
מחבוסת : י' היתחילו אבן מונחת בחיקו בין סלע הכיר בה מעולם בין שהכיר בה וטכחש ועמד ונפלה והזיקה
וכן אם נתכווין לזרוק שנים וזרק חרבע והזיק או שהזיק כשהוא יסן חייב בנזק ופטור מחרבעה דברים : י"א
מי שנפל מן הגג ברשות מזויה והזיק חייב בד' דברים ופטור מחבוסת נפל ברשות שאינה מזויה חייב בנזק בלבד
ופטור מד' דברים ואם נתהפך חייב בכל אף בכוסת סכל דמתכווין להזיק אף על פי שלא נתכווין לבייש חייב בכוסת :
י"ב החזיק לאשתו בתשמיש הקטנה חייב בנזקיה האומר לחבירו קטע את ידי או החא את עיני ע"מ שאתה פטור
הרי זה חייב בה' דברים שהדבר ידוע שאין אדם רוצה בכך :

בנה יש אומרים דאם ליה פטור על הנתן לפטור סטור חלל טלס לא אחר ליה בפירוש רק דברים שמשמען כן אט
דנין דכרה סלע פטור כנון שאמר ליה קטע ידי או החא עיני ואמר ליה שהזיק שיש לפטור ואמר ליה הניחם כן אט
דנין שנתעיה קאמר בן זמירי המזיק : (טור בסס הר"א)

י"ג שנים שחבלו זה בזה אם חבל האחד בחבירו יותר פתח שחבל בו קאף משלם לו כמותו כזק שלם ודווקא
שהתחילו טניהס כאחד או לאחר שחבל בחבירו חזר נס הוא מיד וחבלו בו אבל אם התחיל האחד הטני פטור שיש
לו רשות לטני לחבול בו כדי להגיל ענמו :

סלע' וכן הלא לענין ג' ובימיס המתחיל כורח הקנס (שנזות מרדכי דקידושין) ראונו שבה למשמען וחזר שמעון ובלא להכותו ונראה
אשתו של ראובן והלויקה שמשעון והוא נקח ידיו והכה אותה פטור (מהר"ו סי' כ"ה) וע"ל ס' כ"ד ח"ס ואשה שחבלו זה בזה :

חשן המשפט הלכות חובל בחבירו תנא תנב תנג תכר

ומהו צריך תמיד אם היה יכול להגיל ענמו בחבלה מועטת וחבל בו הרבה חייב (ודווקא) לענין חבלה שגם אם לא
הרעשה דברים דהיי כהדם המזיק טונג אבל בטור על הכושר דהא לא כיון לכייה ולכן המה חבירו וחבירו קיבלו ממנו כבוד
זהו כי יוחם לבנו וכו' וכן אם א' קרא לחבירו נגד והוא אומר לו אתה מקובל כממור או קראו ממור כבוד מהאי טעמא (מכריו פ"ק כ"ח ובת"ק ס'
וכן הדין באלם הרואה אחד מישראל חבלי תכה חבירו וזמנו יכול להגילו אם לא טיבה המכה יכול להגישו
כדי להפרישו מאיסורא :

הנה וכן מי שבא מחת רסמו ורואה בו שבוט פוסק דבר עבירה ראוי להכופו ולייסרו כדי להפרישו מאיסור ואין צריך להכתיב
לבות דין : (מ"ה סימן י"ח)
יד פנים שחבלו בא' כאלה פניהם חייבים ומשלים ביניהם היה א' מתכוין והשני לא כיון השני פטור מכושר :

תכב צריך החובל לפיים הנחבל שימחול לו ובו ב סעיפים

א החובל בחבירו אי"פ שנתן לו ה' דברים אינו מתכפר לו עד שיבקש ממנו ויתחול לו ואסור לנחבל להיות
אכזרי מלמחול כי אין זה דרך זרע ישראל אלא כיון שבקש ממנו החובל ונתחנן לו פעם ראשונה ושניה וידוע
שבוט שב מחטאו וניתח מרעתו ויתחול לו וכל המהגר למחול הו' משובח והוא חכמים נוחה הימנו :
הנה ופ"ק ד"ה ס' ת"ו ואסור לנקס דין מן השמים על חבירו ששם לו רגל ודווקא ראית ליה דיינא בארעא וכל הנזקק קל חבירו יוא
בשם מחילה (גמרא פ' החובל) ויא' דמ"ה ל"ה ל"ה דיינא בארעא אפי' לנזקק פליו אלא ל' דיינא מחילה : (ר"פ ס' דרשא השנה)
ב דין נחבל נשבע וכוטל נפלאר בסתם ז' :

תכג נגף אשה ויצאו ילדיה וכיצד שמיין דמי ולדות ובו ד סעיפים

א הנוגף את האשה וינאלו ילדיה אי"פ טלח נכתוב חייב לשלם דמי ולדות לבעלה וזקוק וזעיר לאשה וכינוד
משערין דמי וולדות שמיין את האשה כמה היתה יסדה עד שלא ילדה וכמה היא יסדה משילדה ונותנים לבעל
(וב' וזקוק משערין כמה מפת האשה ובכחיה אומר כשהיא חבלת ע"י הבאה משילדה כדרכה וכן נכב' וריפוי אס' צריכה לכך (טור) ועיין ד"ה ס' ס' ס'
ואם מת הבעל נותנים ליורשיו ואם נכסה אחר מיתת הבעל נותנים אף דמי ולדות לאשה (וי"א דסוף ס' יורשיו)
(טור נכס הרג' ד והר"ש) ב היתה נשואה לגר וחבל בה בחיי הגר כותף דמי וולדות לבעל מת הגר פטור ואם
חבל בה אחר מיתת הגר זכתה היא ברמי ולדות : ויא' דסוף פטור (טור) נכס הרג' ד והר"ש) ג היתה שפחה
או כותית בשעת הריון ובשעת נניפה נסתחררה או נתפורה הרי דמי ולדות שלה (וי"א דל"ה נכס הרג' ד והר"ש) ד היתה שפחה
ואם לאו הוא פטור (טור נכס הר"ש) ד הנוגף את האשה וינאלו ילדיה וזכתה אף על פי שהיה טונג הרי זה פטור
מהתשלומין ואינו משלם כלום שנאמר ולא יהיה אסוף ענוש ופנש (לא חילק הכתוב בין טונג לחיוד בדבר שיש
בו מיתת בית דין לפטור מן התשלומין) ב"דא כשתכוון לאשה אכל אם נתכוון לחבירו ונגף את האשה
אף על פי שתתה הואיל והמיתה בלא כוונה הרי זה כדבר שאין בו מיתת בית דין ומשלם דמי ולדות :
הנה ויש אומרים דאפילו לא נתכוון לאשה פטור מתשלומין : (טור נכס הר"ש ד)

תכד החובל באביו ואמו או החובל בבניו או החובל בחבירו בשבת ובו יא סעיפים

א החובל באביו ואמו ולא הוגיו מהם דם חייב בה' דברים הוגיו מהם דם חייב מיתה לפיכך פטור
מתשלומין אפילו הוא טונג לפיכך לא יקוין הבן לאביו ולא יוגיו קוץ מכשרו ולא יפתח לו מורסא שמת
יבא להוגיו ממנו דם ונתבאר זה בטור י"ד סימן רמ"א : ב החובל בחבירו בשבת פטור מתשלומין אפילו
הוא טונג כיון שיש בו מיתת בית דין אבל החובל בחבירו ביום הכפורים אפילו בחיוד חייב לשלם לו : ג
החובל בעבד כעניו שלו פטור חבלו בו אחרים רבו נוטל ה' דברים ואפילו נערו כסם ונתרפא מהרה הרי כל
דפוחתו לרבו : ד - מי שחטיו יעבד וחטיו בן חורין שהכהו אדם או שנחמו טור נתבאר משפטו בטור י"ד
ס' רס"ו : ה מי שינא לחירות ועדיין לא הניע נט שחרור לידו וחבלו בו אחרים פטורים : ו החובל
בבת קטנה של אחרים אס' נוק הפוחת אותה מכספה הוא הרי הוא של אב וכן שבתה של אב שהרי מעשה ידיה
וכסף מכירתה של אביה הוא :

הנה ויש אומרים דווקא כשכחה על שלחנו אבל אינה שוכחה על שלחנו הוא שלה ויש אומרים דאפילו כשכחה על שלחנו הוא
שלה אם אחרים חבלו בה : (הכל בטור)
אבל זעיר ורשעיו ובושת וכן נוק שאינו פוחתה מכספה הרי הוא שלה וכן החובל בכפתו חלס' נעיר ורשעיו ובושת :

חשן המשפט הלכות חובל בחבירו תכר תכה

פירוש רסו

סימן תכה (א) אין לומר... הדם הלקח ממנו... מן הרובח ולמחול עליו אפי' אם... חזר הרובח ועשה משוכה מהר"ו... דבונים והלכות שלו סי' ס"א (ב)...

כנה ז"ל דווקא בדיניה שמוכה על שלחנו אבל סמוכה על שלחנו י"א דפטור (רמ"ם) כמו שכתב בסמוך... ויחובל בבניו הגדולים אם אינם סמוכים על שלחנו נושא להם מיד והקטנים ילקח... ואלו היו סמוכים על שלחנו (חבל) בהם (הוא) פטור בין שהיו גדולים בין שהיו קטנים... ואלו אחרים חבלו בהם בגדולים יתן להם מיד בקטנים ילקח בהם קלקע והוא... חובל פירותיו עד שיגדלו ג

זמן אם נמנעה האשה או נתאלמנה או נסתחרר העבד: (יש לה נכסי מלוג או נכסי אבן ברזל מוכרת אופן לאחר לכתוב הבאה... האשה שחבלה בעלה אם היה תוספת בכתובתה או נכסי מלוג או נכסי אבן ברזל מחייבים... איתה למכרהם לבעלה בסוכת הבאה ונזכה מחנה אם רצה לנרסה ולנכות ממנה הכל נזכה ואם לא... הבעל כותב עליה כטר דמתי החתמה או מנרסה ונוטל מכתובתה הראויה לו : וכן אם החבלה כפי כמותה מוכרת כמנהגה לבעלה ומשלמת לבעלה ולא חיישינן שמה פהא קלה נשינוי להוציאה שהרי אם ירשה יוכל... לנרסה ולנכות מכתבתו: (טור)

יא דין אשת איש שחבלו בה אחרים או בעלה נתבאר בטור אבן העזר סימן פ"ג... אשה ואשה שיש לה בעל שחבלו זה בזה לא אחריון שישלמו כקומת נזק שלם שהרי קצת מחבלה שחבלו באשה הוא לבעלה על כן ישלם... החובל בה הסייד לבעלה ומה שסייד לאשה מכתבין לו כגד חבלתו: (משנת רש"י סי' יתק"ח)

תקה חייבי מיתות בית דין היאך דנים אותם בזמן הזה וכו' ה סעיפים

כל חייבי מיתות בית דין בזמן הזה אין בדיניהם להקשות או להגלותו או להורגו או לחבטו אלא מכהין אותו ומגדלין אותו מן הקהל וכל זה... מכה דהין אבל אם רואין בית דין שהוא צורך שעה ומגדל מילתא יכולין לנפוש בהם סירבו כמו שכתבנו בפני סימן ז' ודווקא בדיניה... החסות הרבית בית דין אבל הכהנין בלא ב"ד נודונין גם עמה כמו שכתבנו: (טור)

הרודף את חבירו להרגו וההורגו והרן הוא רודף אחריו אפילו היה הרודף קטן והיו כל ישראל מנזינים... להגילו (א) באכר מאכרו הרודף ואם אינם יכולין לכונן ולא להגילו אלא אם כן הרגו לרודף הרי חלו... הרודף איתו אף על פי שעדיין לא הרג :

ב אשה נמחרת לנכד ז"ל רגיו כרוך ואם ידוע שלא רק באר על יתום בעל הממון נגדו לא ירצהו אסור להרגו ופיין בדבריו המור... סי' מ"ה מי שמסכן רגיו כגון שיתקן נזקיו מן המלכות מקפידו דינו כרוך ופגוע למסור למלכות כמו שכתבנו לעיל סי' ס"ב סי' ס"ג :

כ לפיכך העובדה שהיא חקקה לילד מותר לתודק העובר במעיה בין כסס בין ביד מפני שהוא כרודף אחריה... להרנה ואם הניח ראשו אין נוגעים בו שאין דוחים קצת מפני כפס וזהו טבעו של עולם : ג וכן הרודף אחר... הזכר או אחר אחת מכל העריות (למשה) מן המכהמה מגילין אותו אפילו כנפס הרודף ואם רדף אחר עריות ומפסה... עשכב עמה כיון שהערה בה אע"פ שלא נמר ביאתו אין נתימין אותו עד עמדו בדיון : ד רדף אחר עריות... ואחרים היו רודפים אחריו להגילה ואעפ"י להט הכיחיהו כדי שלא יהרגו אין שומעין לה אלא מכהילין אותו ומזכעין... אותו על ידי הכאת אבריו ואם אינם יכולים באבריו אפילו כנפסו :

ה אשה על גבוליהם כפרהסיא לפיכך ערה ישראלים קנאים פוגעין בו וממדין להרגו ודווקא כשעם משסה אבל אם פירס אסור להרגו ודווקא... שהיו כוונתו ביהשן ודווקא שגא הקנאי להרגו מפניו אבל אם סאל לבית דין אין מורין לו כן :

ה אשקורים מישראל ואם עובדי אילים או העושה עבירות להכעיס אפי' חבל נבילה או לבש טעטנו להכעיס (ב) (הרי זה) אשקורים ושכפורים במורה ובנבואה מישראל מנהג להדנין אם יש בידו כח להרגו כסייף כפרהסיא... הרג ואם לאו יבא עליהם בעליות עד שיסכב הדינתו כינר ראה א' מהם שנתל לבאר והסולם בבאר קודם ומסלקו... ואומר הריני טרוד להורג בני מהננ ואחזיקנו לך וכיוצא בדברים אלו אבל העכו"ם שאין בינוני וכינם מלחמה... ורועה בהמה דקה מישראל באקום ששדות הם על ישראל וכיוצא בהם אין מסבבים להם התימה ואין להגילן כמה... דברים אמירים בישראל בעל עבירות והוא קומד קרעו וסונה בזה המיד כגון רופה בהפס דקה שפקרו בגול והם... הולכים במ' אדם אבל ג' חבל עבירות שאינן עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להנחת ענינו כגון חובל... נבילות

פירוט

חשן המשפט הנכות חובל בחבירו תכו תכו

סימן תכו (א) ואם תכיל
כאלו קיים עולם
ימלא טור וכו' כמנ דמס הירו'
דאסי' להכנים עמנו נפסק סכנה
חייב מבני שזה דמאי וזה ספק:
סימן תכו (א) ומשמתי ארמו
עד שאירכו ודיוק
בגניל סכנה נכסות ומשמתי ים
סלחה בק"מ סי' מ"ה :

נבילות למיחבון מנה להגילו ואסור לעמוד על דמו : (עיין נדרים דעה סימן קכ"ג)
תכו חייב אדם להציל את חבירו בין בגופו בין בממונו וכו' סעיף א'
הרואה את חבירו טובע בים או לסטים באים עליו או חיה רעה באו עמו ויכול להצילו הוא בעצמו או שיסבור אחרים להצילו ולא הציל או שסתען עכו"ם או מוסרים מחשבים עליו דעה או טומנים לו פח ולא צילה חיוון חבירו והודיעו או שדע בעכו"ם או באדם שהוא בא על חבירו ויכול לשיטו בגלל חבירו ולהסיר מה שבלבו ונתן פייסו וכיוצא בדברים אלו עובר על לא תעמוד (א) על דם רפיך :

תושלבע

תכו מצות עשה להסיר כל מכשול שישיבו סכנת נפשות ועשיית מעקה לנגו וכו' סעי' א'
א מצות עשה לעשות אדם מעקה לנגו שנאמר ועשית מעקה לנגדך והוא טיהיה בית דירה הכל בית אוננות ובית הבקר וכיוצא בהן אינו זקוק לו : ב כל בית שאין בו ד' על ד' א פטור ממעקה : ג בית של שני שותפים חייבים במעקה שנאמר כי יפול הנפול מתנו לא חלה ח"ל כנפול אם ק"ו וזה נאמר נגד למעט בתי בעויות ובתי מדרשות לפי שאינם עשויים לדירה : ד היתה דשות' הרבים נבנה מנגו חייב למעקה שנאמר כי יפול מתנו : ה נבנה המעקה אין פחות מ' טפחים כדי שלא יפול מתנו הנפול זכרין להיות המחילה חוקה כדי שישפן אדם עליה ולא תפול : ו כל המניח נגו בלא מעקה ביעל מנות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר ולא תשים דמים בביתך : ז א' הנג ז' כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשול בה אדם וימות בגוון שיהיה לו בשר או בורה וכו' בין שיש בו מים בין שאין בו מים חיים לעשות חלילה נבנה עשרה טפחים או לעשות לה כסוי כדי שלא יפול בה אדם וימות : ח וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מנות עשה להסירו ולהסיר ממנו (א) ולהזהר בדבר יפה יפה שנאמר השמר לך ושמור נפשך ואם לא הסיר והניח המכשולות המביאים לידי סכנה ביעל מנות עשה ועבר בלא תשים דמים : ט הרבה דברים אחרים אלו הם לא יביא פיר' על הסילוף המקלה וישמה ולא ישמה כלילה מהגדרות סימן ק"ו ועוד ישיבו דברים אחרים אלו סימן ק"ו ב"ד וע"ס :
והנאמרים טעם יבלע עלוקה והוא א"נ דואה :

הנה וכבר כתבתי דברים אלו סימן ק"ו ב"ד וע"ס :
כל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם ואחר הרינו מסבין בעצמי ומה לאחרים עלי ככך מנין אחרת מכת מרדות והנהדרתם עלי יתכן בדבר טוב :

תושלבע

אמר המחבר מהרי קארן

מה שקדם ה' חיוב לא לז' תרום חזר נצר עלי אסרו ויכני להטלים הספר היקר הזה הוא ברחמי וברוב חסדו יחמול עלי לחסד כנשר בערוי ויוכני להוליד בנים וזכרים ועוסקים בתורה ומורי הורחות בישראל ודא"ה ה' הוא אוננם לא תמות תורת ה' מפי וצפי זרע ורע אחר ה' מעתה ועד לולם חמון סלה :

מכאן מודעה רבא

ואת חכמינו למספט לידע להודיע ולהודיע כי בכל מקום שתמצא בספר טלחן ערוך הזה מצע עכו"ם תרמו לעובדי בכבים ומצות מאותן קאומות לבדן אשר מיתי קדם הלכו אחרי ההכל וכן אנחנו מצידים שמודיעים ומספרים בעיני אלהים וכל אדם כי זאת בוגמתו זכו חיון אחרת לנו :

והנה טוב מאד ויהי ערב ומועיל ויהי בקר יום הששי ופיה אחרית מלאכתנו ככל מכל כל הובע לא בית השמי' וכיום השביעי שבת שבתה מלאכה ה' הוגזה מרובע על שנה מלאכה האחרונה כסית ק"ב לחי חייב סדר ונתן ורשב עם קתרו לפק קוננו מלא' זכות נרכים תלוי הוא קונים זה הספר בכסף מלא

לבר זוריון ראש וראשון. הוא מניד הוא מורה בישראל נצורים כאשון.
פה קק עיר בנטובה יעא כמדרר דוד פנצי נרו

שבה

לאלהים תודה לאל על און חומה און יקוד אל נתן לי בנעמיס עלי ובחי שלמים לשלם תודת
 לו תובלנה בטבחות וניל לילת יומים בהכנס את ראשי בין ההרים הנבוהים והרמים מעולם
 אבט עם מי ומי הם אנשים שלמים עוסקים בצרכי שמים לכל יגא תקלה מתחת ידי הדפוס ויהיו הספרים
 מתחמים ואם תמה מע' המנהיג מה נאה יאמר לי אם אבי ביני לבין עמי חמה חמה טעמים פבוואכה
 בהכל מלך מאן מלכי רבנן ידי ועינ' כחותי הילומים מאב למקרא מאם למסנה בחימר כל המה ערומים
 לילי עור מור ה' בעט כל רחם לבית אבי מלך ה' מלא רחמים הוא הנותן לי כח הוא המאורני חיל
 הנה חמה מתחלם כנגד ארון של חכמים רחם הם שחותי בראשי תיבות הנעלמים זה יניד זה יורה כי
 הגני נריך לרחמים אם ירבים זכנ ענומים כי אני בעטם המנטרף לי עם הפאר דפה ברפיון דעה והסכל
 יחדו יחומים :

ודא

מוסיף ויכסוף כי עוד יוסיף פנית ידו היד כותבת לעשות המלאכה חלכה מעגבת : מי ומי
 הוא העתיק ההנהות החלטות בספר אשר נתן לי כתיבה נכזבת מהן היעתקו אחרת להביאן אל
 הדפוס כאשר תראה עין כל על מנבת עם נמלאו עם היו חסורי מחסרה ולאו הכי קתני ליטא משבטתא היא
 בעל הטופס טובבת ערב' לטובות כתוב עם וראה כי אזלת יד לפעמים ואין הדעת חושבת והטורף לא
 נמנו כי אם אלל עם אור להכפם שלהבת מאי דהוה הוה לא הוה בידי היא תשובה נכבת ואם ההכרח לא
 יסוכה ולא יגונה כאן לו מקום לשבת וזה יהיה טעם לשבח בפעם הוואת לא אסרה המורה מלאכת מחשבת
 והאראת טעה היתה לכלתי עשית ככחוב בספר בו האמת נעזבת :

אמנם

חלילה לי מעשות זאת חרעתי הבוחנת כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם עמי טובבת
 ואם ככה הייתי עושה נמנאטי מקלקל על מנת לתקן כי לא ידו נאמנת לא דייק גא
 גרים ולא דקי בטמעתתא אפילו כאסתירא בנגנת ודי לי והותר למנא מקום המטבט לזך על פתרונו למי
 היה לי למטענת כל הדבר הקשה הבאתי אל משק חסה בדודו מע' הרב המורה ודעתו היא הנותנת הוא
 הבין דרכו דאני הודיע את מקומו און שבטתא מומנת בכל מקום טידי מנעת למנא דעתי היא הבוררת
 ואחרת לחעילומא טוחנת :

והואיל

ואתא לידי לא יכלנא דלא ביכנא וכפטי יקוננת על מי שהיה ראשון לדבר כזה שבקדושה
 הוא העיר לי און לקרנה אל המלאכה מלאכת הקדש אבן הראשה כי היכי דלאחר דעתי
 החלוטה כי כאן מקום ללמוד ולרוע בארני הגושה והוא יהיה לי למורה כדהוה מן קדמת דנא יערוף
 כמטר לקחו על ארני היבשה וכן טעה אף כי הייתי עליו למנא הורני בדרך זו אלך ישנה עלי עינו כי
 עין בעין יראה ויוד פרוטה לקבל הולכים זמנים מי ומי שאלמות ובעייות ביודו ישא והוא היה לי לעור
 וסור מטבול לכל יגא מתחת ידי בהנהת ההנהות החלטות תקלה הוא הרב הכולל ראש גילה ככון יא מלך
 יהודה יא הוא עם יורה לגדולה ואב לכולם שלהבת יה אורייתא תרתתא לרבנן לא אם אוכלה
 בריאל בריא כחולם והיה לאל ידו להדריך במטילה הוא היה בעורי עד מני המלאכה הגדולה אורח
 חיים אחרתו שרתו ען חיים למחזיק בו ולו נאה תהלה יורה דעה נטלם עם הוראת דעתי עולה
 עולה עולה ועל דעתי להקריב אליו עולה לו דלטמו כלה ומולדתי הראשונה במלאכת ההנהה אחרתי אהנה
 לכהו חלה ובחנות הא גילה ואני יונא בתוך תנאים תאניה ואניה גרים וחבלים פיולדה כמנה תקולה
 חלק וחלק יאכלו ראשון וטני בידי ענה שלישי זרביעי לא עלה בידי תמות הסרוד בלי ענלה ובאבן העזר
 קודם שתחל עורתו כלה ויגא ברנח משפט התומה טפכה סוללה :

יהי

כל ויהי לטא ויעיוס הפלגים זמא אב רם את עיני נשא את רידיו מעלי מלפני ומעבדני זה
 עוקר הרים זה סיני סיני יבכו על עיני ואלה דברי העדה בטלל ובפרט נלם כתושים ובתוכם
 ארזוני פתחום כזה טפרם הוא יום שלישי בארס כואכים בו נקוו המים חומיה על תורה רבים פכאובים
 שלמו יד שלאכי שות ויטמו בנמאם כי מתקו מים נכובים ותראה היבשה כי נכסקו המעינות ויטמו גבים
 ויקרא ליבשה ארם כי שמו מ המרים הנרים ותושבים ולמקוה מסס יול מיסי יקרא דמים כי נהפכו לדם
 דמעות שליט על הכלה המים הערבים ויורא אלהים כי טוב להוסיבועם נדיבים הוא יום הויא הארץ ען
 פרי ראש ובל מינו פכבים ובו הארס ען העדה עבר פנרון על כל לב ויהי לטכבים יום טככל בו כי
 טנ

טוב כל יתר כנטול דמי וכו' טוב הנא עשני כמובים * ויהי ערב ונח בקרום שלישי ה' בדברו העריב ערבים *
 ומש חסד ולא אור לרחוקים ולקרובים * הוא יום שלישי בו לחלק הארץ לשלשה חלקים טובים * שלישי מים
 ושלישי מדברות שלישי טובים * ויהי היום כי ארי עלה מתפל נקרה שמו בכל כתבלבו כל אלה שמות והיו לאחד
 נקובים * חרבו הנהרות אין מים מומיה של תורה מבורות חנוכים * ותהי הארץ שמחה שמתו עליה יעקבים *
 הכל לתנות מדבר מספר כמנים מקשיבים * ויהי בשבעה בחגש השביעי מתרומים * בשבעה נפל דיק וקטן ויפיר
 שורה שיר הטורים * שיר למשלות העולמה נשמה מתהפכת זרים * ותארץ נשמה מהליכות טרים * עד בחקיקה טר
 במשנה טר בכל שמה סדרים * חלף הלך לו בעיני העוברים * עבר מעברות העולם ים וזעף והניח בים ימים
 עזב את הנוף וינח למלך מכות האסורים * שיבע מחמות את פניו נעומות ננח לדורי דורים * שיבע נחמות
 ואנחות את פנינו לבכות קמסתרים * כל זה ביום רעה ראה החגש דרעי מזליה גורם נרמח * וינח חגש את
 הוא לאבינוים ודאש לעשות עמם מלחמה בעמק השומים בארות בארות חיות * נכפלו בו גרות לפצלים ואבינוים
 כמה וכמה * או הוא חגש כי בארי היתה החמה * תוסף רוחם ינוועין הדא דתומא * ובטנה היתה כפרט
 והנה בעתה בעתה אחותני השיכה גדולה ואומא * או אפפו עלי רבות מחשבות להניח המלאכה בלתי טלחה *
 אחרי אשר אמללו היל וחומה * היו לי מנן וגבה מכל אשמה * ולא אשים כבודי לכלימה:

וגם

אמנם שנית כי זה דבור נרה * הדלמה ממעשת את הלכ עת כי ירה נברה * ולא אמי מלון משונמי
 אחרי אשר אזכרה * כי יש לי מסגב לעשות נברה * אשיכה ולאומרה * מהי לרורה ה' רושי זה חקרה *
 היא דוד בכל דרכיו משביל וה' עמו מרנא ורננא רישא דמאן באת פה מננוכוני ה' קרה נורי דאורייתא לו
 שם כולל הן בכלל כל מה שפרט עם ליטנא ויורא * כמה ר' דוד פנצי נר' * הוא לי לאבן העזר ולא
 אורא * הוא לי לחושן המשפט על לבי וידויכוני בדרך ישרה * אחרתי עליו חסד וינה ננו אכפרה אליו
 פי קראתי למלא חסרוני חסרון האברה נפלה עטרה * חסרון ידיעתי חסורי מחסרה * היכו קתני
 בכל מקום כי הכתיבה מעושה יסוד פטטיה דקרא * כתיב ולא קרי כן נמנח כתוב בואת השירה * ולהביע אל
 תכיתה ידי קרה * ואחריו כי כן עשה בנינוי השירה * יבויך נבר בברכתי מנחת דל עניי ויניע כפי מלאכה ואין
 בה חכמה ונבורה * ויקרא שמו עליה כי הוסיף ליטרה * המלאכה נקראת על שם הנומרה * וזה יהיה טעם לדבר תכתב
 זאת לדך אחרון כי כאן מקומה אנרא * ולא בראש הספר כתי' שמושה מן הספר הוא השירה * כי זהו התנכלות
 מתקלה שתמנח בו קלה או חמורה * לא נאה לעשותו כי אם בסוף אחר תכלים מספרה * כן ימיר אונו אומר עננו
 בתפלת שחרית אלא בתפלת המנחה עם זאת השמש אחר כי שם התענית ברוח נבברה * ואם כללח דמילתא אין כל
 מאתה בדי ליתן מעתלי מלבד החומר כמה נחשב הוא בלתי הנורה * ומתלו אתן לו אז אשר ה' קרה מחודשה כי
 הוא אשר חקרה * על כל פנים קול לי כל אליו ולבי וקבל למורא * כי רחמתי לבא בעי מכל אשר ברא * ומקרא
 מלא כתיב ואים נבוב ולבב הלכ הוא בעל הברה * ועניינו לפום ריהטא אדברה * ק' מי שהוא נבוב היינו ריקן
 בכל מכל כל אם בעושר אם בחכמה ברה * יתן לב ויראה את לבו כי טוב ליתן אם ישנה דרו או דעתו העקרה *
 וכוה נלמד מכתוב אחר תנה בני לבך ל' ועיניך דרכי תגורנה ממחשבה ורה * היינו כי מי שיש לו לב טוב ממילא
 ילך בדרכי אל ונפשו נגורה * וים זאת המחשבה טובה באתי על תכלית המורה * מאיר עני מחקים הוא חושן

וי

בתחלתו הזרות לדינים ולעדים לדון ולהעיד כקטין כגדול ואין מכלים * לחלוק עני בעניי בהלכות
 הלואה ולהניל עטוק מיד עושהו בניית מלוה נם מתעומים ונמן בפללים * והלכות אבותאין פה תהא קאי
 בקרקעות ולא במטלטלים * ומי שבה בהרשעה חסר לא עוב עשה או ערב ל' תקעילור כפו כן יאמר מושל משלים *
 או החוק כדון או שלא כדון בין בקרקעות בין במטלטלים * וכל יוק איש לשכנו הן בקטנים הן בגדולים * ולהקם
 ולהפר שותפות נמורה הן מלגנות במידו לטכיו ודלל טכיו כפי דעת המשבילים * מי וק' בטה נעשה שליח ואחריו
 יבואו בו או בשלוחו וכי מתכרו ממכר אי קנה לא תוכו ולא משעו השתאים והסבלים * לבלק שתנות אם כמיים
 אם כדקניר ורמיה בערטיה ליד המקבלים * להטיב אברה הנמנה בשווקים ובחובות ויפחוק ולטעון בדרכס ובשבילים *
 ומז אה היא של מנאה אם היא מופקרת או מנכסי הני להם בעלים * מכל אף לו להעביר נחלה מי שיש לו
 יורשים ולמנות להם אפיטרופוס אם הטקלים לא ידעי להטיב מעללים * ושלח לנאה בפקדון וכי שומר הנם שומר
 סכר ושמירה בבעלים חייבו ללמד דאם לבנו או מכות כדי לחיות במ אכתי ולא יסת' נעללים * דיני אומנים שוכר
 חבירות וקבלנות וסכירות פועלים * וכאלה אשה משכנתה מילתא דעביד לקביל ונח' אלה שלח דעת כי נבב או
 גולן היו העושה כן באחד הנבלים * ולא בלבד יקרא נבב וגולן הנהנה מגולות מחמסים שללים * כי יש למשך מלכות
 ומולדות

ויולדות ניהוין מלאכד ולהזיק מעון חבירו וסללו למסורה ולהלשין כפנת המרגלים * ואחרון הכביד לכל יהיו כחבלות
 וכדמיה ונואלים * וכו נשלמו משפטים ודיני תלי תלים * אשרי שאוהו וחסן המשפט על לבו בכל מפעלים :
וישלמו עמו ארבעה טורים ערוך השלחן לבני אמונים * וכפי מארבע יסודות הוסד העולם עפר אויר
 אש ומים היו לאדנים * כך נחלקו זה כנגד זה מקיימי העולם המה הדינים * וכמו בהפרד היסודות
 ועולם חרב * והדמו בנינים * כן מלאכד עולמו מי שלא ישתע אל דברי התורה כי המה בנינים * והטור הראשון
 ארח חיים מדבר בהנהגת האדם עפר מן האדמה לא חסון הוא כאלונים * והטור השני יורה דעה בעניני
 הרעות : לפעם ומסמטנים את הלב במשמנים * וכמו אויר דע משמטם את הנוף בחליים דעים רבים ונאמנים :
 והטור השלישי אבן העזר הוא סדר נשים לסמור מאשה וזה לו בכמה ענינים * כי מי ומי הוא אליה ינט להקריב
 יחמה אש בחיקו כמו הטעמו אשת זנונים * והטור הרביעי חשן המשפט הוא מים תכבה אש התרובה * פוטר
 מים ראשית מדנים * האו תנרא דמיה לבדקא דמיה כיון דרווח עושה להעניב כוונים * ומתוך מי האדם מירכב
 מכל ארבע עליו אלהים נבב להגילו מקורות הזמנים * כן אנו ראה ונוט עפר כי מלאכתי הלכה סביב לארבע
 אפיל מחנוכים : לפני ראש וקצין יודע ובקי בהם לפני ולפנים * יגילני משלמי בסתר על פניאות סממליו בו
 נח מתוקנים * משמאלה * ולכות לא מתינים * והוא זה ילמד עלי למען שמו המהולל ונקרא כאן טפתיות
 שסוכה * הוא יחיק בענין אלה ומננים * באמרו כי סביב לשוכה נאמרו קמטונים וגם בספרים הכדגסים
 המאכלים מעדנים * פרה ערה ויין גין פניאות מי יבין מינים ממינים טובים * רגלים ואחמלא לדבר יעווינו
 כל הספרים הן גם אחד המלט ונקי וההקדמות נאמרו כס הרבה טעמים נותנים * כי כן מחלה פניו האובה
 להיות מן הראשונים :

עבדו מוכן ומזומן * בכל עת ובכל זמן * אחרי כי הוא נקרא ונממן * רופא שאינו אומן *
 יעלה באוין גדול תרשים טהם ויטפה * הנער רפאל חיים מאיטליה הרופא

